

УНІВЕРСАЛИ
ПАВЛА
ПОЛУБОТКА

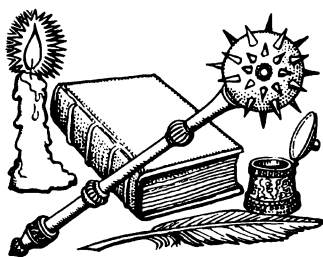
УНІВЕРСАЛИ
УКРАЇНСЬКИХ
ГЕТЬМАНІВ

УНІВЕРСАЛИ
Павла
Полуботка

УНІВЕРСАЛИ УКРАЇНСЬКИХ ГЕТЬМАНІВ

МАТЕРІАЛИ
ДО УКРАЇНСЬКОГО
ДИПЛОМАТАРІЮ

Серія I

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОГРАФІЇ
ТА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА імені М.С. ГРУШЕВСЬКОГО
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені Т.Г. ШЕВЧЕНКА
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІСТОРИЧНИЙ
АРХІВ УКРАЇНИ, м. КИЇВ

Універсали Павла Полуботка (1722-1723)

Пропонована увазі читачів публікація включає універсали, накази, інструкції та інші документи наказного гетьмана Павла Полуботка, які він видавав з генеральною старшиною. Збірник включає десять додатків – які складаються: з листів Павла Полуботка, його майнових документів, опису маєтностей Полуботків, грамоти наданої Сенатом на управління Україною Полуботкові і генеральній старшині, зі щоденника Генеральної канцелярії за 1722-1723 рр., який вели П. Борзаківський та П. Ладинський за часів наказного гетьманства Полуботка, з додатків, які містять відповідно гетьманські та полковничі універсали, з чолобитних статей старшини до царя, з промеморій Полуботка і старшини в Малоросійську Колегію та судової справи за позовом Полуботка. Матеріали тому містять інформацію як про соціально-економічний розвиток України, так і про її політичне становище у першій чверті XVIII ст. Видання містить науково-довідковий апарат: примітки, список архівних фондів і публікацій, словник архаїчних слів, іменний і географічний покажчики, перелік документів. Видання розраховане на науковців, викладачів і студентів, на всіх, хто цікавиться історією України.

Упорядкування

Вячеслав РИНСЕВИЧ

Редакційна колегія

*Павло СОХАНЬ (голова), Генадій БОРЯК, Віктор БРЕХУНЕНКО,
Дмитро БУРІМ, Ярослав ДАШКЕВИЧ, Олександр КОВАЛЕНКО
Олег КУПЧИНСЬКИЙ, Олександр МАВРІН, Юрій МИЦИК,
Ольга МУЗИЧУК, Валерій СМОЛІЙ*

Видання здійснено за фінансової допомоги
Благодійного Фонду “Чернігівщина”

Зміст

Передмова	7
Універсали чернігівського полковника Павла Полуботка	61
Універсали та накази наказного гетьмана Павла Полуботка видані з генеральними старшинами	71
Додатки:	369
I. Майнові документи Павла Полуботка	371
II. Судова справа за позовом Павла Полуботка	383
III. Листи Павла Полуботка	386
IV. Сенатська грамота від імені царя Петра I Павлу Полуботку і генеральній старшині на управління Україною	404
V. Щоденник Гетьманської канцелярії за 1722-1723 рр.	406
VI. Опис маєтностей Павла Полуботка	444
VII. Універсали українських гетьманів	526
VIII. Універсали генеральної старшини і полковників	541
IX. Промеморії Павла Полуботка і генеральної старшини в Малоросійську Колегію	611
X. Чолобитні статті старшини від імені Запорозького Війська до царя Петра I	614
Примітки	625
Словник архаїчних слів	653
Список використаних архівних фондів і публікацій	658
Іменний покажчик	662
Географічний покажчик	680
Перелік документів	688

Генерал-Полковник

Передмова

Полуботки – один з небагатьох старшинських родів України, представники яких досягли найвищої в Гетьманщині посади – посади гетьмана. Протягом довгого часу українські гетьмани мали можливість діяти в межах державотворчих традицій, які заклав гетьман Б. Хмельницький, проте спадщина, яку він залишив, виявилася під загрозою повного знищення тоді, коли наказним гетьманом та фактично головою Гетьманського уряду у 1722 р. став Павло Полуботок, якому судилося взяти на себе тягар відповідальності за долю українського народу у важкі для нього часи.

Родина Полуботків мала чернігівське походження, їх перебування в Чернігові простежується за актовими матеріалами ще з 1619 р. Цього року Яремі Полуботку чернігівський воєвода Салтиков надав ділянку землі в місті для зведення будинку, підтвердивши також право на вилов риби в місцевих озерах, надане йому раніше польським королевичем Владиславом. Ярема доводився прадідом Павлу Полуботкові. У 1637 році він займав посаду чернігівського райці (як його названо в купчому листі, яким він продав Тишку Климовичу частину млина на р. Стрижень під Черніговим) тобто на цей час став належати до міської верхівки Чернігова. Ярема Полуботок згадується також в акті 1642 р., поява якого була спричинена чварами, хто з співвласників млина, Полуботок чи Климович, має його ремонтувати¹. Проте навіть ім'я цього пращура Полуботків викликало суперечки, оскільки в усіх трьох документах, де він фігурує, його названо по різному, Лазаревський зокрема надав перевагу імені “Еремей” супроти імені “Ієронім”, українські дослідники нині здебільшого іменують прадіда Полуботка Яремою.

Натомість про діда Павла Полуботка Артема ніхто з істориків практично ніяких достовірних даних не наводить. Припускається, що він продовжував жити життям заможного міщанина в Чернігові.

Значно більше відомо про батька майбутнього наказного гетьмана, який народився близько 1660 р. в сім'ї Леонтія Артемовича Полуботка. Напевне, Леонтій Полуботок продовжував господарську діяльність започатковану його дідом Яремою, зокрема він скуповував землі в селі Полуботках, заснованому, за припущенням Лазаревського, ще Яремою, але яке було втрачене родиною за

¹ Александр Лазаревский. Павел Полуботок. Очерк из истории Малороссии XVIII века // Русский архив, издаваемый Петром Бартечевым. – М. – 1880. – Книга первая. – С. 137-138.

часів Хмельниччини. Втім, про початковий період його життя інформації також практично немає, але якщо виходити з того, що в 1668 р. він начебто був чернігівським полковим писарем, то очевидно повинна бути його наближеність до чернігівського полковника Д. Многогрішного, що невдовзі став гетьманом.

До певної міри це підтверджується тим, що під час обрання гетьманом Многогрішного та укладення Запорозьким Військом статей з царськими послами на Глухівській раді (3-6 березня 1669 р.) Леонтій Полуботок став одним з чотирьох представників Гетьманщини, яких козаки делегували згідно 17 статті бути присутніми на переговорах про вічний мир між Москвою та Польщею і Литвою. При цьому гетьман, старшина і козаки наголошували, що їх посланці мають засідати з послами на рівних, як царські дворяни, а не стояти під час засідання послів (як пропонувалося царською стороною), оскільки це принизило б їх честь². Імовірно, що кандидатуру Полуботка запропонував саме новообраний гетьман, з іншого боку, дещо дивно те, що він в цей час, як засвідчують Глухівські статті, не займав жодного уряду.

Втім, за правління Многогрішного Полуботок став чернігівським полковим сотником. Цією посадою, як зауважував Лазаревський, він був зобов'язаний братові гетьмана, чернігівському полковникові Василю Ігнатовичу, з яким сотник мав дружні стосунки. Проте падіння Многогрішного не позначилося на становищі Леонтія Полуботка, більше того, за часів Самойловича він потрапив до кола довірених осіб цього гетьмана, причому з самого початку його правління.

Полуботок фігурує, до того ж двічі, в статтях прийнятих на Конотопській раді 17 червня 1672 р. під час обрання гетьманом І. Самойловича. За вимогою царської сторони до статей було включено пункт про зруйнування греблі і млина, споруджених чернігівським сотником Полуботком під Черніговом на річці Стрижні, на тій підставі, що вони є перешкодою царським військовим людям з чернігівського гарнізону, оскільки перекривають водний шлях на річці (хоч млин на Стрижні був побудований ще дідом Леонтія Полуботка і раніше їм не заважав). Військо погодилося виконати цю вимогу³, відтак млин і греблю, очевидно, було знесено, що мало завдати певних збитків Полуботкові. Окрім цього, ніяких інших неприємностей під час зміни влади він не мав, навпаки, Конотопські статті він підписав вже як генеральний бунчужний, що слід вважати службовим підвищенням.

Генеральним бунчужним Полуботок був п'ять років. В цей період він отримував від Самойловича різні відповідальні доручення, наприклад, 29 листопада 1673 р. Полуботок ревізував справу щодо належності ґрунтів Новгородському Спаському монастиреві, генеральний бунчужний дозволив записатися в козаки деяким колишнім посполитим, що мешкали на монастирських ґрунтах в Дегтярівці, Кудлійвці та Ігнатівці, визнавши їх козацькі вольності, він водночас підтвердив права на землі монастиреві, за користування якими нові козаки мали сплачувати монастиреві медову десятину, а 12 березня 1677 р. Леонтій Полуботок розглядав

² Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича. – Київ-Львів, 2004. – № 311. – С. 469. – 17 пункт Глухівських статей.

³ Там само. – № 413. – С. 595. – 9 пункт Конотопських статей. С. 589.

справу про участь ніжинського протопопа С. Адамовича у змові проти Самойловича⁴.

Під час другого походу турків на Чигирин в серпні 1678 р. Полуботок вже як генеральний осавул, виконуючи доручення гетьмана, вдався до дисциплінарних заходів, які припинили втечі дезертирів з військового табору під Чигирином за Дніпро на Лівобережжя, що дало можливість навести відносний лад у війську⁵. Генеральним осавулом Леонтій Полуботок теж був п'ять років.

В лютому 1681 р. Леонтій Полуботок отримав царську грамоту Федора Олексійовича та універсал Самойловича, які підтверджували його права на значні мастності в Чернігівському полку (на Розсудівщину, села Губичі, Савинки, на млини, рудню та інші володіння)⁶. Лазаревський, довільно визначаючи приблизно 1680 рік, як дату одруження сина Леонтія Полуботка Павла на небозі гетьмана Самойловича, дочці гадяцького полковника Михайла Василевича Єфимії, очевидно, врахував ці щедрі майнові надання, як певну точку відліку, оскільки документальних згадок про точну дату шлюбу немає. Цей сімейний союз виявився тривалим і міцним (лише після смерті Єфимії в лютому 1717 р. Павло Полуботок одружився вдруге, у листопаді 1718 р., на дочці ніжинського полкового судді Романа Лазаревича Ганні, вдові військового товариша Романа Жураківського).

У 1682 р. Полуботок отримав від Самойловича посаду переяславського полковника. Це не було для нього зовсім новою справою, оскільки за Многогрішного в Чернігівському полку йому доводилося бувати наказним полковником. Через кілька місяців, 5 грудня, Полуботкові довелося очолити суд над колишнім переяславським полковником Райчею, який звинувачувався у листуванні з якимись неназваними ворогами, хоч суть справи під час слідства так і не була з'ясована, йшлося про те, щоб засудити Райчу на смерть⁷. Райча зрештою врятувався і став запеклим ворогом Полуботка.

Як переяславський полковник Леонтій Полуботок виділив за дорученням гетьмана землю в Переяславі для забудови солдатами царського гарнізону, а також був серед тих старшин, яких гетьман Самойлович 10 червня 1685 р делегував від Війська засвідчити обрання нового київського митрополита⁸.

Проте на початку правління гетьмана Івана Мазепи переяславському полковникові довелося пережити важкі часи, якраз з огляду на те, що він вважався прихильником гетьмана Самойловича.

Леонтій Полуботок був відсутній 25 липня 1687 р. на раді на р. Коломак, де гетьманом було обрано Івана Мазепу. Чотири полковники, які вважалися прихильниками Самойловича – чернігівський, син гетьмана Самойловича Григорій,

⁴ Універсали Івана Мазепи. – Київ-Львів. – 2006. – Ч. 2. – Додаток 2. – № 4. – С. 534-535; Александр Лазаревский. Мотыжинский архив. Акты Переяславского полка XVII-XVIII в. – С. 118-121. – № 65.

⁵ Величко С. Літопис. Переклад В. Шевчука. – К., 1991. – Т. 2. – С. 244.

⁶ Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича. – № 576. – С. 763-764.

⁷ Александр Лазаревский. Мотыжинский архив. – С. 123-129. – № 67.

⁸ Універсали Павла Полуботка. – № 414; Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича. – № 415 а. – С. 612.

перейаславський, тобто сам Полуботок, ніжинський Ярема та прилуцький Лазар Горленко, після невдалого походу на Крим, при поверненні, зі своїми полками чомусь були відокремлені від решти Війська (можливо внаслідок вдалих інтриг змовників проти Самойловича) і розмістилися в Кодацькій фортеці. Цю стратегічну фортецю на Дніпрі, яка контролювала шлях на Запоріжжя, запорожці з часів Брюховецького, якщо не раніше, вважали своєю. Тому, після арешту Самойловича, до запорожців та полкових козаків, що були в Кодаку, було направлено листа нового гетьмана з вимогою заарештувати полковників, очевидно, опір був неможливий, полковників схопили і передали росіянам⁹.

Так Мазепа, щоправда, не як головного фігуранта, а в числі інших полковників, вперше ув'язнив Леонтія Полуботка, якому все-таки вдалося виправдатися. Враховуючи, що після арешту полковників козаки 2 серпня між Кодаком і р. Самарою вбили Горленка, а сина гетьмана Самойловича Григорія росіяни, також не довго зволікаючи, стратили в Севську, слід визнати що Полуботок виявив неабияку спритність, врятувавшись з досить скрутного становища.

Те, як низько сприймалися шанси Полуботка вискочити з прірви, в якій він опинився у 1687 р., видно з судової справи, що розглянув Генеральний суд на чолі з генеральним суддею М. Вуяхевичем 18 грудня 1688 р. Один із змовників проти Самойловича, Райча, ставши після перевороту втретє перейаславським полковником, відправив з війська свого небожа Марка розграбувати майно Полуботка в Переяславському полку, очевидно, вважаючи, що воно йому більше не знадобиться. Марко зробив це досить ґрунтовно, у грабунку до того ж йому допомагали й інші, зокрема П. Романенко, що поспішив для цього з війська за намовою того ж Райчі, а також яготинський війт Кліщ з яготинськими урядовцями, які замість того щоб боронити майно скинутого з уряду полковника, самі розграбували його в Яготині. Для усіх них стало неприємним сюрпризом рішення Генерального суду, яке зобов'язувало їх компенсувати усі збитки Леонтію Полуботку¹⁰. Щоправда, на цей час вже минуло принаймні півроку як у Переяславському полку полковником став Я. Головченко. Очевидно до зміщення Райчі доклав руки Мазепа, який не міг почувати себе спокійно поруч людини, що протягом 20 років зрадила трьох гетьманів (Брюховецького, Многогрішного та Самойловича).

У 1689 р. вже сам Полуботок зміг домогтися відновлення на посаді перейаславського полковника, він також дістав від Мазепа підтвердження на всі маєтності, якими володів раніше, до яких новий гетьман від себе додав село Наумівку, рудні і млини (17 або 31 липня 1689 р.)¹¹.

Але у 1690 р. Полуботок знову втратив і уряд і маєтності. Він був заарештований та взятий під домашній арешт в Батурині. Поки він очікував суду, Мазепа відправив 5 серпня 1690 р. до Москви інформацію до царів Петра і Івана, в якій просив, щоб головного підозрюваного у змові проти нього, колишнього гадяцького полковника Василевича, тобто тестя Павла Полуботка, забрали з дружиною

⁹ Літопис Самовидця. – К., 1971. – С. 146.

¹⁰ Александр Лазаревский. Мотыжинский архив. – С. 130-135. – № 69.

¹¹ Універсали Івана Мазепа. – Київ-Львів. – 2002. – № 126. – С. 175-177.

до Москви та дали дозвіл на те, щоб судити Військовим судом Полуботка¹². Дозвіл був отриманий, при цьому начебто старшини судили своїм судом й Павла Полуботка, який був заарештований разом з батьком¹³. Зрештою все обмежалося лише повторним усуненням Леонтія Полуботка від уряду та конфіскацією маєтностей родини. Хоч Полуботки потрапили під підозру як учасники змови, яку нібито готував проти Мазепи Василевич, однак їх участь у змові так і не була доведена, до того ж Полуботкам допомогло заступництво миргородського полковника Д. Апостола, майбутнього гетьмана.

Полуботкам знову довелося відновлювати свій добробут. Це деякою мірою полегшувалося тими зв'язками, які вони зберігали в старшинському середовищі Чернігівського полку, наприклад, 3 січня 1691 р. Леонтій Полуботок отримав від Мазепи дозвіл побудувати млин на р. Білоус, на землі, яку він отримав (імовірно, за заповітом) від білоуського сотника Павла Товстолиса. Відставлений від урядів Полуботок в цей час жив в Чернігові, він активно засновував нові слободи (Довжик, Табаївку, Губичі та ін.), а невдовзі й сам Мазепа надав значному військовому товаришеві Полуботку село Коломійці (7 серпня 1691 р.)¹⁴.

Проте лише з 29 листопада 1693 р. становище цієї відомої старшинської родини почало поліпшуватися, коли Мазепа заявив про повернення Полуботку маєтностей, якими той раніше володів. Хоч декларація гетьмана була складена в загальних фразах, очевидно, тоді дійсно було дещо повернуто з конфіскації. Але загалом важливішим було те, що Мазепа відмовлявся від “певной уразы нашой, якая нас от него часу певного долегала” і нібито повертав колишньому переяславському полковникові свою прихильність. Серед повернутих маєтностей були Савинка, Габрієлівка, Каруківка та Наумівка¹⁵. Це була офіційна реабілітація, хоч Полуботок так і залишився значним військовим товаришем до кінця життя.

27 квітня 1694 р. Полуботок отримав дозвіл гетьмана осадити слободу біля своїх млинів на р. Трубіж¹⁶, і в цей же час здобув право осадити Мохнатинську слобідку, причому заходився так активно її розбудовувати, що позахоплював шматки землі від монастирських сіл Чернігівського П'ятницького монастиря, що змусило Мазепу видати універсал щодо захисту інтересів монастиря (4 серпня 1694 р.)¹⁷. Попри це, скориставшись раніше отриманим дозволом, Леонтій Полуботок побудував млини на р. Білоус, при цьому знову прихопивши ще більше ґрунтів П'ятницького монастиря, що викликало чергові скарги черниць на нього (17 серпня 1695 р.)¹⁸. В цей час Полуботок-батько доживав останній рік свого життя, тому напевно чи його цікавило збагачення, але очевидно турбувала майбутня доля сина Павла. Один з млинів на р. Білоус він заповів Чернігівському Єлецькому

¹² Універсали Івана Мазепи. – Ч. 2. – № 82. – С. 128.

¹³ Костомаров Н. И. Павел Полуботок // Исторические произведения. – К., 1990. – С. 405.

¹⁴ Універсали Івана Мазепи. – Ч. 2. – № 90. – С. 135; Універсали Івана Мазепи. – № 182. – С. 231-232; Александр Лазаревский. Павел Полуботок. Очерк из истории Малороссии... С. 139.

¹⁵ Універсали Івана Мазепи. – Ч. 2. – № 129. – С. 174

¹⁶ Універсали Івана Мазепи. – № 219. – С. 265.

¹⁷ Там само. – № 221. – С. 267-268.

¹⁸ Універсали Івана Мазепи. – Ч. 2. – № 144. – С. 187-188.

монастиреві, що втягнуло цей монастир у конфлікт з П'ятницьким монастирем. В універсалі Мазепи від 22 грудня 1695 р., який врегульовував ситуацію навколо млина між монастирями, Леонтій Полуботок вже згадується як небіжчик¹⁹, і з цього часу його син мав дбати про себе сам.

Тоді мало здаватися, що Павло Полуботок не мав жодних можливостей пробитися у верхи козацької старшини Гетьманщини. Десять років його життя (1695-1705) покриті певним мороком. Можна стверджувати, що здебільшого він займався за тих обставин господарською діяльністю. Очевидно, намагаючись зробити своє господарство більш прибутковим, Полуботок від якоїсь власності позбавлявся, а на набутті іншої, навпаки, зосереджував увагу, відтак він продав 19 травня 1698 р. прибутки, що припадали на військові частки з млинів на р. Убідь²⁰. Можливо, тому що покупцем виявився управитель гетьманського замку Лук'янович, Мазепа крізь пальці подивився на те, що Полуботок продав Лук'яновичу військову власність, на яку він міг мати лише право користування. Натомість Полуботок купує "вічистою купівлею" в Чернігівському полку Мишуківський, Семенівський та Вертіївський ґрунти, право володіння на які йому підтвердив Мазепа універсалом від 18 червня 1703 р.²¹. Причому четверта частина Мишуківщини належала ще його батькові до арешту в 1690 р., мабуть, вона входила до тієї частини колишньої власності Полуботків, яку їм повернули у 1693 р. В універсалі, між іншим, Полуботок згадується значним і заслуженим військовим товаришем. Щодо згаданих заслуг, можливо, це було перебільшенням, але принаймні стосовно виконання служби у Війську взагалі, це були не зовсім порожні слова, зокрема є згадка про включення Полуботка Мазепою до комісії, призначеній гетьманом для розмежування земель київського магістрату та Київського Кирилівського монастиря у 1701 р.²²

Попри це, призначення Мазепою Полуботка у квітні 1705 р. чернігівським полковником виглядає несподіваним, тим більше, що не проглядаються ті щабелі козацької ієрархії, які він слідом за батьком повинен був пройти, перш ніж зайняти посаду чернігівського полковника.

Майже одразу, вже 11 травня 1705 р., Мазепа доручає новому чернігівському полковникові розібрати заплутану справу про права на млин клану Войцеховичів, відібраного колись у них чернігівським полковником, згодом генеральним обозним, Борківським, не сумніваючись у здібностях Полуботка вершити справедливе судочинство²³. Про новий статус Полуботка свідчать й видані ним полкові універсали від 9 та 10 травня 1705 р.²⁴.

Цього ж року новому чернігівському полковникові довелося брати участь у поході козацьких полків, які очолював сам гетьман, у Польщу на війну зі шведами

¹⁹ Там само. – № 145. – С. 189.

²⁰ Там само. – № 178. – С. 221-222.

²¹ Універсали Івана Мазепи. – № 370. – С. 405.

²² Коваленко Олександр. Павло Полуботок // Володарі гетьманської булави. – К., 1995. – С. 501.

²³ Універсали Павла Полуботка. – № 371.

²⁴ Універсали Павла Полуботка. – № 1-2.

та прибічниками союзника Швеції польського короля Станіслава Лещинського. В Польщі Мазепа розділив козацькі полки, видавши під Замостям 9 листопада 1705 р. універсал, яким вручив Полуботкові командування окремим козацьким корпусом, що мав розміститися на зимівлю в Белзькому воєводстві та на Холмщині²⁵, а сам вирушив на Волинь.

Вважати це призначення великою відзнакою навряд чи варто, якщо враховувати тогочасну політичну і військову ситуацію. Тривала абсолютно непотрібна українцям і обтяжлива для козаків війна царя зі шведами за північні території, російські офіцери, а слідом за ними, старанно їх мавпуючи, й іноземці на російській службі, ставилися до козацтва і козацької старшини зневажливо, генералітет російської армії неодноразово вирішував проблеми власного забезпечення за рахунок українських козаків, яких грабували, забираючи в них провіант та коней, залишаючи їх таким чином без їжі і засобів пересування, тим-то й не дивно, що вони гинули тисячами. Але при цьому вони ще й повинні були воювати. Тому Мазепа, доручаючи не надто досвідченому полковникові дбати про козаків, насправді давав йому важке доручення, з яким той, очевидно, успішно впорався.

Про те, яким чином він це зробив, є глуха звістка з літопису гадяцького полковника Граб'янки, що оповідає про відрядження Мазепою взимку 1705/1706 рр. чернігівського полковника з його полком, а також гадяцьким полком та компанійським полком Танського на кордони Австрійської держави в Спаське князівство, яке вони розграбували, а списького полковника-князя (?) вбили²⁶. Очевидно, якщо такий похід був, то це був рейд за провіантом та іншою здобиччю, оскільки вбачати в ньому якусь політичну мету важко.

Принаймні до середини літа 1706 р. Полуботок повернувся на Лівобережжя і, якщо цього не вимагала служба, здебільшого знаходився в Чернігові, саме тут він видав полкові універсали від 26 липня і 19 жовтня 1706 р.²⁷

Мати Полуботка в цей час постриглася в черниці, а закріплене за нею село Наумівку, яке їй залишив Мазепа після смерті Леонтія Полуботка, гетьман надав 15 листопада 1706 р. Павлу²⁸, що цілком відповідало практиці тих років, якщо син продовжував військову службу слідом за батьком, в цей же день Мазепа видав універсал, яким дозволяв чернігівському полковникові також побудувати млини на р. Снові²⁹.

1708 рік став переломним для багатьох українців, які змушені були зробити політичний вибір, в залежності від обставин, в яких вони опинилися, цей вибір далеко не завжди відповідав їх вподобанням.

В середині літа цього року Полуботок знаходився у війську, 23 липня перебував у військовому таборі в Загородні, а 30 липня в таборі під Кролевцем, на території Ніжинського полку, як засвідчують його майнові розпорядження³⁰.

²⁵ Універсали Івана Мазепи. – Ч. 2. – № 308. – С. 353.

²⁶ Літопис гадяцького полковника Григорія Граб'янки. – К., 1992. – С. 174-175.

²⁷ Універсали Павла Полуботка. – № 3-4.

²⁸ Універсали Івана Мазепи. – № 461. – С. 496-497.

²⁹ Універсали Івана Мазепи. – № 460. – С. 495-496.

³⁰ Універсали Павла Полуботка. – № 5-6.

Чернігівський полк Полуботка, так само як стародубський і ніжинський полки Скоропадського і Томари, в ці тижні знаходилися в ар'єргарді російських військ і прикривали південний напрямок від наступу шведів, очевидно, вони не були сконцентровані в одному місці, а перемішані з російськими частинами, в яких не знали куди буде наступати шведський король. Формально Полуботок підпорядковувався Скоропадському, що, мабуть, був призначений наказним командиром над козацькими полками на Сіверщині. Таке призначення очевидне з огляду на лист, який 10 серпня канцлер Гаврило Головкін відправив Скоропадському, в ньому повідомлялося про переправу шведів через Дніпро біля Могиліва та їх можливий рух на Пропойськ. На такий випадок канцлер наказував Скоропадському від імені царя, залишивши залогу в Бихові, відступити з полком в Стародуб і спустошити територію Стародубщини так, щоб шведи не могли дістати на її території ніякої поживи, Скоропадський мав передати наказ чернігівському полковникові відступити в Чернігів та так само спустошити Чернігівщину, у випадку наступу шведів на Стародуб або Чернігів полковники мусили йти один одному на допомогу³¹. Відтак, Скоропадський і Полуботок мали взяти на себе відповідальність за спустошення Сіверщини та прийняти на себе весь пов'язаний з цим негатив. Щоправда, невідомо наскільки ретельно вони виконували дане доручення, але фактично вимоги Головіна й так виконувалися самими росіянами³².

Самостійний захист Стародуба Скоропадському також не довірили, коли в жовтні на місто вирушив генерал Лагеркрона, воно негайно було набите російськими військами.

Коли Мазепа приєднався до шведського короля Карла XII, Полуботок знаходився зі своїм полком серед російських військ і брати участь у виступі гетьмана проти царя не міг, навіть якби хотів, але, враховуючи історію взаємин Мазепи і Полуботків, навряд чи у нього було таке бажання.

З російсько-козацького військового табору в селі Собичеві³³ Полуботок за викликом царя приїхав 1 листопада разом з Скоропадським та наказними переяславським і ніжинським полковниками Томарою і Жураківським в село Богданівку до Петра І. Не виконати наказ царя означало потрапити під підозру як мазепинець, але до його виконання чернігівського полковника могло спонукати і зацікавлення царською декларацією щодо обрання нового гетьмана.

3 листопада старшина разом з ближнім боярином Григорієм Долгоруковим, якого супроводжували Білозерський та Оренбурзький полки, прибула в Глухів. За ці два дні сталася подія, яка, безумовно, змусила покласти край будь-яким сумнівам чи коливанням старшин, що опинилися в розташуванні російських військ, щодо їх участі на боці росіян у війні зі шведами та Мазепою, оскільки 2 листопада царський фаворит і головнокомандувач Меншиков порівняно легко оволодів столицею гетьмана Мазепи Батурином та знищив як саме місто, так і його

³¹ Материалы для Отечественной истории. – Киев, 1855. – Т. 2. – Письма канцлера графа Гаврила Ивановича Головкина, к гетману И. Скоропадскому. – С. 97-99. – № I.

³² Крман Д. Подорожній щоденник (Itinerarium 1708-1709). – К. – 1999. – С. 30.

³³ Собичів, як і Богданівка територіально знаходилися у Глухівській сотні Ніжинського полку.

жителів. Падіння Батурина було демонстрацією швидкого успіху росіян та важкою поразкою гетьмана Мазепи, який не зміг захистити своє місто.

Переговори про обрання нового гетьмана почалися ввечері 3 листопада між старшиною і Долгоруковим, за яким відчувалася присутність царя, що теж знаходився у Глухові. Долгоруков оголосив грамоту Петра I про обрання нового гетьмана, на що старшини відповіли, що, порадившись зі старшиною своїх полків, негайно дадуть відповідь³⁴.

Царю з політичних причин треба було негайно провести вибори нового українського гетьмана, який виступав би легітимним керманічем Гетьманщини та закликав би народ до підтримки росіян супроти Мазепи, що приєднався до військ шведського короля.

Проте лише через три дні, 6 листопада 1708 р., козаки, що з різних причин опинилися в таборі ворогів гетьмана Мазепи, в оточенні російських військ нібито обрали нового гетьмана. Нібито, тому що багато козаків бажали бачити гетьманом чернігівського полковника Полуботка, але реальних виборів не було, все було погоджено заздалегідь, відома реакція царя на кандидатуру Полуботка – “Этот очень хитер; он может Мазепе уравнисться”³⁵. Воля царя, який обрав кандидатуру Скоропадського, що беззаперечно була доведена до всіх впливових старшин, позначилася на підсумках виборів. На раді дійсно частина козаків вигукувала прізвище Полуботка, хоч їх виявилось небагато³⁶. Відтак обрали старого стародубського полковника Скоропадського, який, навряд чи щиро, на раді пропонував голосувати за Полуботка. В даному випадку цікаво те, що реальна активна діяльність Полуботка у Війську на цей час обмежувалася лише трьома з половиною роками (хоч для проформи він і записувався в актах до 1705 р. значним військовим товаришем), і попри це він виявився в тих складних умовах для значної частини козаків найбільш бажаною кандидатурою на вищий уряд в Гетьманщині, здобуття такої широкої підтримки серед козацтва не можна пояснити випадковістю, очевидно, її забезпечували його особисті якості.

Напевне, про впливовість і авторитет Полуботка серед старшини, що оточувала Скоропадського, свідчить й те, що прізвище чернігівського полковника стоїть першим у списку старшини, що засвідчили “вільне” обрання нового гетьмана та принесли присягу царю, яку 15 листопада передали в Глухові царському канцлеру Головкіну³⁷.

Вважається, що компенсацією Полуботкові за відмову від претензій на гетьманську булаву стали надані та підтверджені йому великі маєтності.

14 листопада 1708 р. Полуботок отримав у Глухові грамоту Петра I, якою за ним визнавалися права на села Михайлівку, Озак, Буймер та Груня в Сумському полку, на двір у Гадячі та на хутір і млини у Гадяцькому полку, які раніше

³⁴ Источники малороссийской истории. Д. Н. Бантыша-Каменского // Чтения общества истории и древностей российских при Московском университете. – 1859. – Ч. I. – С. 177-178.

³⁵ Ригельман О.І. Літописна оповідь про Малу Росію та її народ і козаків узагалі. – К., 1995. – С. 546.

³⁶ ЧОИДР. Источники ... С. 179.

³⁷ ЧОИДР. Источники ... С. 181-182.

належали його тестю, гадяцькому полковникові Василевичу, також на село Корювинці з млинами та іншими угіддями в Лубенському полку³⁸. З грамоти можна довідатися, що Мазепа, який тут називається не інакше як колишній гетьман та зрадник, раніше передав маєтності, на які за правом спадщини претендував Полуботок, гадяцькому полковникові Бороховичу та своєму небожу Обідовському (що, очевидно, залишалися у власності їх родин, після того як вони померли ще за правління Мазепи). Полуботок, подавши 10 листопада чолобитну про них цареві, імовірно, вважав, що претендує на те, на що має право претендувати, хоч і вибрав відповідний момент, щоб задоволити свої претензії.

20 листопада чернігівський полковник здобув ще більш значні маєтності, які йому надав Скоропадський за розпорядженням царя, відтепер володіннями Полуботка стали містечко Любеч з прилеглими угіддями, а також села Кувичичі, Виблі, Підгорне, Піски, Жабичі, Домишлин, Габрієлівка, Каруківка, Жуковичі, Нові Млини, Нові та Старі Боровичі, Оболоне Городище, Криски, Псарівка та Савинці, до цього переліку чомусь знову входило згадане вище село Корювинці в Лубенському полку³⁹, на яке Скоропадський надав ще й окреме підтвердження, як на царське надання⁴⁰. Сам цар видав грамоту на зазначені маєтності Чернігівського полку вже в Лебедині 22 грудня 1708 р.⁴¹.

Це були дійсно щедрі хабарі, з одного боку від Скоропадського Полуботкові, а з іншого від царської влади за реальну чи потенційну підтримку політики царя Полуботком, до того ж коштом Мазепи, з яким цар так прагнув поквитатися. Побічно вони свідчать, що цар в цей час змушений був брати старшину в розрахунок як чинник, що впливав на перебіг подій, чого не зміг їй пробачити пізніше.

В подальшому знову бракує інформації про діяльність Полуботка, це стосується як періоду шведсько-російської війни в Україні, так і пізніших часів, відомості за 1709-1721 рр. уривчасті.

Нечисленні універсали та інші документи час від часу засвідчують його перебування в Чернігові. Тут він за наказом гетьмана впровадив 15 квітня 1710 р. покуховний податок на шинкарів, що мало дати ресурс для утримання переїжджих через Чернігівський полк⁴², звідси писав 10 серпня 1710 р. листа Скоропадському, консультуючись з гетьманом з приводу можливого звільнення полонених литовських татар, про що його просив фельдмаршал Шереметєв⁴³ та видав універсал 1 листопада 1714 р., який визначав порядок ремонту гребель Макошинського дівичого монастиря⁴⁴. Перебування Полуботка в Чернігові у червні 1716 р. засвідчується позовом Полуботка про захист власної гідності проти баришівського міщанина Гната Лієнка, який подав уповноважений полковника Базилевич до розгляду баришівським урядом (полковник виявився втягнутим у неприємну

³⁸ Універсали Павла Полуботка. — № 317.

³⁹ Універсали Павла Полуботка. — № 318.

⁴⁰ Універсали Павла Полуботка. — № 319.

⁴¹ Універсали Павла Полуботка. — № 320.

⁴² Універсали Павла Полуботка. — № 7.

⁴³ Універсали Павла Полуботка. — № 325.

⁴⁴ Універсали Павла Полуботка. — № 8.

справу щодо нібито наданих ним фінансових гарантій)⁴⁵, в Чернігові також Полуботок видав 2 травня 1717 р. майновий універсал чернігівському осавулові Ф. Лисенку⁴⁶.

У 1718 р. чернігівський полковник був серед тих старшин, що супроводжували Скоропадського в його поїзді до царя у Москву⁴⁷. Звідти Петро I запросив гетьмана до Санкт-Петербурга, де тоді відбувся суд над сином царя Олексієм, і, за версією Бантиша-Каменського, гетьман з старшинами відмовився взяти участь в судилищі над царевичем саме під впливом Полуботка⁴⁸. У цьому ж році чернігівський полковник купив землю в Чернігові, але остаточне оформлення прав на неї припало за іронією долі на наступний день після його арешту, 11 листопада 1723 р.⁴⁹

В 1710-х рр. Полуботок продовжував займатися господарською діяльністю, примножуючи свою власність. Його труднощі на цьому шляху демонструє лист до гетьмана Скоропадського, в якому він буквально волає про нестерпні турботи, які спричинив йому продажем своєї половини млина колишній мельник Яким Бідний, що нав'язав йому цю купівлю у 1712 р. в Чернігові, взяв гроші, а потім заперечив сам факт продажу. Справа набула особливо скандального розмаху, коли мельник звернувся за допомогою в Санкт-Петербург до впливових російських вельмож Петра Шафірова і Федора Протасєва, вона розглядалася в Глухові у 1719 р., але й цього разу наслідки розгляду не задовольнили впертого мельника. У 1720 р. Бідний знову звернувся за підтримкою до Шафірова, який прислав до гетьмана листа в підтримку Бідного, де було перекручено суть справи. Така увага Шафірова, відомого хабарника, до якогось невідомого мельника, що судився з одним з перших урядовців Гетьманщини, виглядає дивовижною, незвичайними є також люті та відчай Полуботка, що відчуються у згаданому листі до Скоропадського (травень-червень 1720 р.)⁵⁰.

Цікавим є універсал, виданий Полуботком 26 листопада 1720 р. в Чернігові про призначення аудитора, що мав розслідувати зловживання Мекленбурзького корпусу (російського корпусу виведеного під час Північної війни за наполяганням союзників Росії з Мекленбургу і розквартированого в Україні, зокрема й на Чернігівщині)⁵¹. В Чернігові видано універсал Полуботка про права ріпицького ремісницького цеху (19 лютого 1722 р.), а також написано лист до наказного стародубського полковника Корецького у справі ченця-росіянина, який втік від розкольників (6 квітня 1722 р.)⁵², в цей час Полуботок був призначений Скоропадським виконувати обов'язки наказного гетьмана.

⁴⁵ Універсали Павла Полуботка. – № 320.

⁴⁶ Універсали Павла Полуботка. – № 9.

⁴⁷ Александр Лазаревский. Черниговская летопись по новому списку // Киевская старина. – 1890. – Т. 29. – Ч. IV. – Отд. III. – С. 99.

⁴⁸ Бантыш-Каменский Д. Н. История Малой России. – К., 1993. – С. 421-422.

⁴⁹ Універсали Павла Полуботка. – № 321.

⁵⁰ Універсали Павла Полуботка. – № 326.

⁵¹ Універсали Павла Полуботка. – № 10.

⁵² Універсали Павла Полуботка. – № 11-12.

За 1720-1722 рр. дещо важливе про Полуботка повідомляють його листи до фаворита царя, фельдмаршала Меншикова.

У листі, від 23 березня 1720 р., Полуботок засвідчував, що у 1718 р. був у Санкт-Петербурзі, що є підтвердженням супроводження ним туди Скоропадського з Москви (йому довелося про це згадувати, оскільки Меншиков чомусь вирішив вимагати саме з Полуботка угорське вино померлого тоді у Чернігові генерал-майора Яковлева)⁵³. Попри такі претензії, Полуботок за свій кошт постачав Меншикову дармові продукти, очевидно, намагаючись таким чином зберегти з впливовим можновладцем приязні стосунки (31 березня 1720 р.)⁵⁴.

Інші листи до Меншикова службові, це запит з Гадяча від 5 травня 1720 р. щодо роботи спільних митних постів козаків і російських солдат в Чернігівському полку, встановлених 1714 р. за указом київського губернатора Дмитра Голіцина (оскільки у полковника виникли труднощі з одночасним притягненням його козаків до виконання цієї місії, а також їх участю на будівництві Києво-Печерської фортеці та Чернігівського замку, а також лист що стосувався труднощів, які виникли в зв'язку з квартируванням російських драгунів Мекленбурзького корпусу на Чернігівщині⁵⁵.

Значну частину 1721 р. Полуботок провів за межами України, оскільки в лютому 1721 р. він на чолі десяти тисяч козаків, яких цар наказав відправити на будівництво Ладозького каналу, вирушив до Ладоги. Хоч командування над ними Скоропадський доручив чернігівському полковникові, рухалися вони до Ладоги трьома незалежними маршрутами.

З листів Полуботка до Меншикова ці маршрути відомі, зокрема загін Полуботка прямував дорогою Сєвськ-Калуга-Можайськ-Волок Ламський-Торжок-Вишній Волочок, два інших підпорядкованих йому загони рухалися маршрутами Курськ-Тула-Москва-Тихвінська дорога (на чолі з лубенським полковником Марковичем) та Трубчевськ-Мещавськ-Вязьма-Ржев Володимирів (на чолі з генеральним хорунжим Сулимою).

Листи підтверджують перебування Полуботка 2 квітня у Валдаї, де його застала звістка про смерть родича, генерального хорунжого Сулими, та 16 квітня у Новгороді⁵⁶, цими містами він прямував з козаками до Ладоги. Між 5 та 15 квітня Полуботок повідомив Меншикова про смерть Сулими, який помер не дійшовши до Вишнього Волочка⁵⁷. Напевне ця смерть справджувала зловісні передчуття чернігівського полковника, що похід на каналні роботи до Ладоги є небезпечним для життя, оскільки перед від'їздом з Чернігова Полуботок склав заповіт⁵⁸.

11 травня з Нової Ладоги Полуботок повідомив Меншикову про розпочаті козаками роботи на будівництві каналу. 28 червня, вже з козацького табору, розташованого на місцевості, де будувався канал, Полуботок виправдовувався

⁵³ Універсали Павла Полуботка. – № 327.

⁵⁴ Універсали Павла Полуботка. – № 328.

⁵⁵ Універсали Павла Полуботка. – № 330, 331.

⁵⁶ Там само. – № 324, 333.

⁵⁷ Там само. – № 332.

⁵⁸ Там само. – № 344.

перед Меншиковим за відмову надати полковнику Скорнякову-Писареву триста козаків Стародубського полку на сторонні роботи в Катерингофі (адже козаки повинні виконувати царський наказ – будувати канал!). Проте це не завадило Меншикову накласти штраф на Полуботка в 1000 карбованців під приводом невиконання його наказу. Лист від 14 липня, написаний Полуботком біля каналу в селі Дубни, засвідчує, що козаки в цей час масово хворіли і помирали, про це ж свідчить і лист від 21 липня, повторно написаний Полуботком з місця будівництва каналу до Меншикова в Петербург, яким повідомлялося, що з кожним наступним днем хвороби поширюються, а смертність зростає в усіх полках, в чому його мав переконати поданий реєстр хворих і померлих⁵⁹.

Не в останню чергу це відбувалося тому, що не виконувалися обіцянки царя постачати провіант козакам та платити їм гроші за роботу. Але тяжкі для роботи умови праці на каналі були загальновідомими, і звісно царський уряд не збирався дбати про створення безпечних умов роботи для козаків, не тільки тому що не хотів цього, але й тому що був неспроможний їх створити.

Загалом у 1721 р. померло на каналних роботах, куди Петро I всупереч правам Війська Запорозького запроторив козаків, 2461 чоловік, ще 244 козаки були хворими, при цьому дані є неповними, оскільки не включають козаків з Миргородського і Стародубського полків⁶⁰.

До часів наказного гетьманства Полуботка в Україні відносяться його листи до Меншикова за березень-квітень 1722 р., з приводу походу на Кавказ (початково планувалося відправити козаків у похід через Царицин), причому з листів видно, що не виключалася можливість, що десятисячний козацький корпус на Терек чернігівський полковник поведе особисто⁶¹, хоч, як відомо, зрештою козацький корпус очолив миргородський полковник Апостол. Полуботка ж хвилювали питання його забезпечення провіантом та фуражем.

Деяку інформацію про діяльність Полуботка часів наказного гетьманства подає військовий щоденник, який вів у першій половині 1722 р. старший канцелярист М. Ханенко. З нього зокрема відомо, що Скоропадський (після від'їзду 3 січня з Глухова до Москви) 5 січня у Севську видав універсали про передачу справ в Україні Полуботку (спочатку планував передати наказне гетьманство Апостолу, але той відмовився), ці універсали 6 січня з Севська були відправлені в усі полки, а також до генерала Вейзбаха і глухівського коменданта Скорнякова-Писарева⁶². Відмова Апостола від наказного гетьманства є цілком слушним аргументом про відсутність у нього на той час претензій на спадкоємність влади Скоропадського, до того ж, якби він погодився, йому не довелося б у майже сімдесятирічному віці вирушати в Дербентський похід, між тим Лазаревський згадує у своїй праці про це мимохіть, зате згодом komponує штучно вигадану неприязнь Апостола до Полуботка, лише на тій підставі, що Апостол,

⁵⁹ Там само. – № 334-337.

⁶⁰ Бантыш-Каменський Д. Н. История ... С. 582.

⁶¹ Універсали Павла Полуботка. – № 338-339.

⁶² Малі українські літописи, хроніки та діаріуши. Діаріуш або журнал Миколи Ханенка. Публікація і переклад В. Шевчука // Київська старовина. – 1993. – № 6. – С. 22.

повернувшись з стомливого розтягнутого майже на рік походу, не приїхав одразу в січні 1723 р. до Полуботка в Глухів⁶³.

З Москви, куди Скоропадський приїхав 18 січня 1722 р., гетьман більшменш регулярно писав до Полуботка. З важливіших справ, які він йому доручив, була організація на вимогу царського уряду експедиції чергових десяти тисяч козаків на будівництво Ладозького каналу. У цій справі гетьман написав чернігівському полковникові 12 лютого, доручивши йому призначити головним командиром над козаками полтавського полковника Черняка, а його помічниками чернігівського полкового суддю Томару та борзенського сотника Михайла, про що до них також були відправлені універсали⁶⁴.

Власне з огляду на зиму та чекаючи повторного універсалу гетьмана, Полуботок не поспішав з організацією походу, тільки ж Черняк виявив зайву запобігливість і відправив свій полк за своєю ініціативою, без санкції Полуботка, на Калугу, доручивши полковому осавулу Микитичу звітувати про це гетьману та дізнатися, якою дорогою йти далі на Ладогу (який прибув з цим з Орла до гетьмана в Москву 12 березня). За цю ініціативу Скоропадський оголосив Черняку догану, за те що не чекав повторного наказу від Полуботка, і передчасно самовільно відправив свій полк у дорогу. Гетьман наказав повернути частину з цих козаків для походу на південь у напрямку Царицина (куди цар розпорядився виділити ще десять тисяч українських козаків, захопившись завойовницькими планами на Кавказі). Про відправлений до Черняка наказ цього ж числа Скоропадський інформував Полуботка, до якого звертався з огляду на труднощі, що виникали в зв'язку з потребою відправити 10 000 козаків на Ладогу і ще стільки ж на Царицин⁶⁵. 31 березня Скоропадський писав Полуботкові, аби той якнайшвидше доповів, коли призначені до походу козаки остаточно вирушать під Царицин⁶⁶.

Справи, в яких Скоропадський писав до Полуботка, майже усі тією чи іншою мірою були пов'язані з ініціативами Москви, внутрішні питання України чернігівський полковник вирішував самостійно.

Відомо, що саме цей час Петро I знайшов зручним для завдання фатальних ударів по автономії України (найтяжчим з яких було рішення про впровадження Малоросійської Колегії в Глухові), ці дії царя стали смертельними для здоров'я гетьмана, який, виїхавши 10 червня з Москви, вже тяжко хворий повернувся 27 червня в Глухів. 1 липня до нього прибув Полуботок, який звітував Скоропадському про своє правління протягом шести місяців⁶⁷. 2 липня Полуботок разом з генеральним писарем Савичем, генеральним осавулом Жураківським та лубенським полковником Марковичем засвідчили заповіт гетьмана, а наступного дня на початку шостої після полудня Скоропадський помер. 5 липня гетьмана

⁶³ Александр Лазаревский. Павел Полуботок... С. 193-194.

⁶⁴ Діаріуш або журнал Миколи Ханенка... С. 35.

⁶⁵ Там само. С. 40.

⁶⁶ Там само. С. 44-45.

⁶⁷ Діаріуш або журнал Миколи Ханенка. /продовження/, // Київська старовина. – 1994. – № 1. – С. 31.

було поховано в Гамаліївці в присутності Полуботка, генеральних старшин, лубенського полковника Марковича та російського офіцера з Глухова⁶⁸.

Постало питання про спадкоємця влади гетьмана.

Ще 4 липня генеральною старшиною було відправлено кур'єрів до Москви в Сенат з сумною звісткою та пропозицією призначити вибори нового гетьмана, при цьому згадувалося, що, помираючи, Скоропадський передав усі справи Полуботку⁶⁹.

З цього дня, і в наступні, генеральні старшини розсилали універсали у полки та міста, в яких повідомляли про смерть гетьмана і, що було важливим для розвитку поточної ситуації в Україні, сповіщали про передачу тимчасового правління в країні чернігівському полковникові Полуботку, на тій підставі, що й сам гетьман Скоропадський, від'їжджаючи на початку року до Москви, передав йому правління Україною (яке знаходилося в його руках півроку), зауважувалося також про відправлене до царя прохання терміново провести обрання повночинного гетьмана.

Універсали були колегіальними, першим підписувався сам Полуботок, слідом за ним генеральний писар Семен Савич, генеральний суддя Іван Чарниш, генеральний осавул Василь Жураківський та лубенський полковник Андрій Маркович⁷⁰, пізніше до них прилучився генеральний бунчужний Яків Лизогуб, який їздив до Москви, і був викликаний 5 вересня у Глухів Полуботком⁷¹, натомість Маркович згодом більше не підписувався, отже завершений колегіальний уряд склали Полуботок та генеральні старшини.

Все це були однодумці, Маркович до того ж доводився Полуботку зятем, але люди різної енергії, зокрема Жураківський був людиною енергійною, а Лизогуб викликає враження людини дещо ледачої або хворобливої. Проте очевидно, що ніким з них не сприймалася думка, що якась частина влади над країною, можливо більша частина, зосередиться в Малоросійській Колегії, яку запроваджував у Глухові цар Петро I. Оскільки Колегія ще фактично не розпочала роботу, а цар знаходився далеко, генеральна старшина вирішила наскільки можливо протидіяти планам царя щодо потенційного поширення повноважень Колегії, звідси й виходили термінові заяви про подальшу організацію влади в Україні.

Старшина все ж намагалася заздалегідь встановити прийнятні стосунки з Вельяминовим (призначеним президентом Малоросійської Колегії). Полуботок, Маркович, Савич і Жураківський ще до його приїзду універсалом від 9 липня визначили Вельяминову на утримання села Литвиновичі, Стахорщину і Блистову, якими раніше користувався царський резидент при Скоропадському, стольник Федір Протас'єв, таким чином розглядаючи Вельяминова як фігуру рівнозначну Протас'єву, але очевидно не припускаючи, що його повноваження матимуть ширшу компетенцію⁷². Не пізніше ніж 10 липня старшина відправила своїх

⁶⁸ Там само. – С. 31-31.

⁶⁹ Універсали Павла Полуботка. – Док. 343. Щоденник під 4 липня 1722 р.

⁷⁰ Універсали Павла Полуботка. – Док. 13-16.

⁷¹ Універсали Павла Полуботка. – Док. 62.

⁷² Там само. – Док. 17.

посланців і на Кавказ до царя з проханням дозволу про якнайшвидше обрання повночинного гетьмана⁷³. Були вжиті заходи, щоб маєтності, які припадали на гетьманську булаву, трималися в належному порядку (універсали від 13 липня, 18 серпня, 6 і 7 вересня)⁷⁴.

Проте на генеральну старшину і на Полуботка чекало швидке розчарування. Вже 11 липня Сенат видав до них грамоту від імені царя, в якій замовчувалося питання проведення виборів повночинного гетьмана, зрештою Полуботкові разом з генеральною старшиною дозволялося чинити управління Україною, але вимагалось усі справи вирішувати спільно з бригадиром Вельяміновим (Малоросійська Колегія в грамоті не згадувалася), після отримання грамоти старшина мала негайно про це підтвердити в Москву. Сенатори повідомляли, що відповідний наказ (очевидно, що стосувався змісту відправленої до старшини грамоти) уже відправлено до Вельямінова, питання статусу Полуботка обходилося, він називався лише чернігівським полковником⁷⁵. Труднощі з визначенням статусу Полуботка, якого генеральна старшина формалізувала як тимчасового правителя Гетьманщини, були єдиною проблемою сенаторів, смерть Скоропадського у Москві чекали, на місію Вельямінова покладали свої надії, яким вибори гетьмана однозначно суперечили, суперечили вони насамперед планам царя, що перед відбуттям у похід на Кавказ, очевидно, залишив детальні інструкції Сенату, до якого віднедавна перейшли справи пов'язані з Україною. Грамота Сенату робила зайвим перебування в Глухові Марковича, оскільки управління передавалося лише Полуботкові і генеральним старшинам, внаслідок чого полковники не допускалися до участі в управлінні. Частково для Гетьманського уряду це було добре, оскільки Полуботок і генеральні старшини уникали таким чином необхідності шукати спільну мову при ухваленні рішень зі ставлениками царя Галаганом, Милорадовичем та Толстим.

Коли Вельямінов 21 липня приїхав в Глухів, його стосунки з старшиною, очевидно, склалися болісно, у щоденнику Військової канцелярії період з 8 липня по 1 серпня не відбито зовсім, і це мовчання є досить промовистим. Формування Колегії в цей час було ще не довершене. Так, з універсалу Полуботка і старшини, виданого 29 серпня, з'ясовується, що з передбаченого Петром I складу Колегії, що мала складатися з бригадира Вельямінова, шести штаб-офіцерів, делегованих з царських гарнізонів в українських містах, і прокурора (ними мали бути полковники Кошелев та Ушаков, підполковники Щербатов та Жданов, майори Молчанов та Лихарев і капітан-поручик Хрущов) на 29 серпня прибули в Колегію лише Кошелев, Ушаков і Лихарев. Вони почали розсилати від себе у полки універсали в різних справах, але їх ніхто на цей час у полках не сприймав як урядовців, які мають на це право, чим й було спричинене роз'яснення Гетьманського уряду спеціальним універсалом, що оголошував склад Колегії, але генеральні старшини й самі не знали на який обсяг повноважень претендують члени Колегії,

⁷³ Там само. – Док. 18.

⁷⁴ Там само. – Док. 19, 30, 63, 64.

⁷⁵ Там само. – Док. 342.

оскільки в універсалі туманно лише зазначалося, що вони діють у різних справах царя та у справах чолобитчиків⁷⁶.

2 серпня у Глухів приїхав князь Трубецький, якому належало зайняти посаду київського губернатора, і, хоч він не був членом Колегії, Вельямінов спільно з ним наступного дня вступив у переговори з Гетьманським урядом щодо впровадження заборони на перехід козаків у посполиті, а посполитих у козаки. Звичайно, козаки навряд чи прагнули стати посполитими, і захід був спрямований на те, щоб закрити можливість вступати до козацького стану посполитим, його впровадження звужувало їх права і становило для них серйозну небезпеку в майбутньому, створюючи передумови до набуття ними колись згодом статусу кріпаків, за подобою російського селянства. Попри це, Вельямінов з Трубецьким без особливих труднощів домоглися у даному питанні згоди генеральних старшин, писаря Савича та осавула Жураківського. Полуботок в цей час був відсутній, оскільки на деякий час від'їжджав і повернувся в Глухів лише ввечері 4 серпня. Водночас Вельямінов лицемерно намагався представити себе як поборника захисту прав козаків і 17 серпня зажадав, аби було видано накази про недопущення стягнення поборів з козаків під час судових розглядів, проте це цілком відповідало інтересам Полуботка і старшини, які 19 серпня розіслали в полки відповідні універсали, і взялися серйозно упорядковувати судочинство в полках⁷⁷.

Втім інтереси старшини і Полуботка розходилися з Вельяміновим в головному, в питанні, хто має бути верховною владою в Україні, і поки, ґрунтуючись на сенатському указі, Полуботок і старшина відправляли в полки універсали з оголошенням себе верховною тимчасовою владою (8 серпня), Вельямінов прагнув з'ясувати для себе на перспективу фінансове становище Гетьманщини, для чого 22 серпня ревізував гетьманську скарбницю, в якій було виявлено 6358 карбованців⁷⁸.

Після розмови між Вельяміновим та Полуботком постало питання про хлібні та грошові збори, які Вельямінов планував збирати на ім'я царя. Полуботок, як можна судити з його реакції, заперечував проти введення таких зборів, яких раніше не існувало. Але старшина вирішила діяти офіційно, тому 12 серпня в полки були відправлені універсали щодо з'ясування, які податки збиралися на гетьмана з часів Б. Хмельницького, з чого поки що не випливало, що вони повинні збиратися на царя, крім того запит загалом припускав відповідь, що якщо раніше такі податки не збиралися, то й тепер нові податки запроваджуватися не повинні⁷⁹. Також відправили листи до полковників з тими самими питаннями, чи збиралися в них коли, і на кого, хлібні, грошові та інші податки (24-26, 27 серпня)⁸⁰. Згадали лише про один з таких податків, Гетьманський уряд розпорядився відновити збирання медової десятини на гетьманську булаву за Дніпром (універсал від 21 серпня в Миргородський полк)⁸¹.

⁷⁶ Там само. – Док. 46.

⁷⁷ Там само. – Док. 31, 343, записи від 2-4, 17 і 19 серпня 1722 р.

⁷⁸ Там само. – Док. 343, записи від 9 і 22 серпня 1722 р.

⁷⁹ Там само. – Док. 343, запис від 12 серпня 1722 р.

⁸⁰ Там само. – Док. 40, 343, запис від 24 серпня 1722 р.

⁸¹ Там само. – Док. 33, 343, запис від 17 серпня 1722 р.

Ці листи ще не свідчили про готовність старшини до впровадження хлібних і грошових податків. 20 і 25 серпня старшина знову обговорювала питання податків у Малоросійській Колегії, де нібито погоджувалася на обкладення медовою та тютюновою десятиною не лише посполитих, а й козаків, з 27 серпня старшини навіть видавали універсали про стягнення медової та тютюнової десятини (тютюнової в тих полках, де тютюн культивувався), та розсилати накази, що передбачали стягнення медової десятини там, де вона збиралася раніше. Цей тютюн і мед Гетьманському уряду був непотрібний, імовірно, не потрібні вони були і Вельямінову, але йшлося про впровадження принципу, виконання Гетьманським урядом вимоги Малоросійської Колегії про збирання в Україні податків в царську (а не гетьманську) казну. Звісно, Гетьманський уряд був не в захваті від цієї ідеї. Питання податків знову постало на зустрічі з Вельяміновим 28 серпня. А 17 вересня Полуботок і генеральні старшини під час зустрічі з Вельяміновим зажадали від нього відправити до царя чолобитну від української старшини, якою пропонувалося взагалі відмовитися від впровадження “ново теперь укореняющихся” поборів. Зрозуміло, це викликало бурхливо-негативну реакцію з боку бригадира, який зрештою дав урядовцям Гетьманщини пораду апелювати з цього приводу до царя і в сенат⁸². Така порада насправді суперечила інтересам Вельямінова, але він не став би її давати, якби не був впевнений, що цар і сенат його повністю підтримають.

Відтак, старшина відверто не саботувала спроби Вельямінова організувати збирання вигаданих ним податків, але й не допомагала йому. На запит з Полтавського полку, як, власне, і з кого збирати медову десятину, урядовці порадили полтавським старшинам робити це згідно настанов Малоросійської колегії (28 вересня)⁸³, не перешкоджаючи процесу оподаткування, але самоусуваючись від нього. Природно, що збирання впроваджуваного Вельяміновим податку загальмувалося, С. Холодович, відправлений наприкінці серпня збирати мед в Ніжинський полк, скаржився Полуботкові: “две недели собираю медовую десятину в Кролевещкой сотне, придется мне затянуть свое дело и в зиму, собрал в Кролевещкой сотни 4 бочки меду, который не знаю куда девать”⁸⁴.

В цей час також було введено у всіх полках спеціальний податок на борошно, яке призначалося на утримання Малоросійської Колегії, воно реально збиралося і постачалося коштом полків у Глухів⁸⁵.

Ще одним конфліктним питанням стало питання судової системи Гетьманщини.

20 серпня Полуботок і старшини реформували Генеральний суд, включивши до його складу 4 суддів-асесорів (Піроцького, Тарасевича, Уманця та Чуйкевича) для швидшого вирішення справ⁸⁶. Захід був цілком виправданим і ефективним,

⁸² Там само. – Док. 39, 42-44, 48, 51, 343, записи від 20, 25 і 28 серпня та 17 вересня 1722 р.

⁸³ Там само. – Док. 99.

⁸⁴ Александр Лазаревский. Павел Полуботок. Очерк из истории Малороссии... С. 160.

⁸⁵ Універсали Павла Полуботка. – Док. 174.

⁸⁶ Там само. – Док. 343, запис від 20 серпня; Александр Лазаревский. Павел Полуботок. Очерк из истории Малороссии... С. 152. За Лазаревським призначення суддів сталося 19 серпня.

незважаючи на це, президент Колегії думав, що Гетьманський уряд не мав права цього робити, про що було донесено згодом царю (восени 1723 р. це рішення стало одним з головних пунктів звинувачення Полуботка і його товаришів).

Властиво, що Вельямінов планував тоді сам приступити до перегляду судових прав Гетьманщини, оскільки за інструкцією царя від 16 травня 1722 р. він мав упорядкувати адміністрацію, суди і казну⁸⁷. Ще 5 серпня Вельямінов спробував підпорядкувати собі генеральну старшину в судовій сфері, наказавши їм викликати на суд у Глухів погарського сотника Галецького, на якого йому скаржилися чолобитчики-вітемяни, на що старшини відповіли бригадиру, що у них такого чолобиття немає, а відтак справу треба розслідувати у звичайному порядку. Згодом, розслідувавши суть справи, старшини навпаки виправдали Галецького та наказали наказному стародубському полковникові, щоби він вітемлян “смирить” (13 жовтня). Але важливішою проблемою, що створив своїм втручанням Вельямінов, була не вдавана чи реальна провина сотника, а той характер відносин, який намагався встановити з старшиною президент Колегії. Підпорядкування Генерального суду (і взагалі судової системи) Вельяміновим Колегії порушувало усі договори, що підписувалися з часів Б. Хмельницького між Гетьманщиною і Москвою. Природно Полуботок та інші старшини мали намір протидіяти цьому.

17 вересня відмінності поглядів у стосунках між Гетьманським урядом і Малоросійською Колегією виявилися відкрито, Полуботок й старшини в цей день заявили, що згідно отриманого ними царського указу службове листування між ними має обмежуватися лише обміном інформації, було додано й те, що згідно указу вони мають йому надавати підписані копії універсалів, проте не копії листів, яких від них вимагає Вельямінов, у відповідь той почав посилатися на якийсь таємничий указ царя про свої повноваження, який проте так і не пред’явив⁸⁸.

19 вересня Полуботок і старшина відправили в Москву значного військового товариша Д. Володзьківського та вороніжського сотника І. Холодовича з чолобитними до царя від Війська не впроваджувати медову десятину “противно вольностям быть начинаемую”, з маестностей державців, а також не встановлювати побори з куплених млинів та з горілчаних шинків старшини, державців, заслужених осіб та й незаслужених також, якщо такими вважати козацьких підсусідків. Полуботок написав також особистий лист у цій справі до обер-секретаря сенату Познякова.

Володзьківський та Холодович повернулися 26 листопада з грамотою у цій справі, якою сенат від імені царя також санкціонував розгляд скарг Полуботка і старшини на дії Вельямінова, процедура їх розгляду пропонувалася компромісною, Полуботок та генеральні старшини мали розглядати скарги на Вельямінова разом з самим Вельяміновим, розгляд яких перетворювався на фарс, з огляду на те, що Вельямінова ці скарги не зобов’язували до перегляду власних рішень⁸⁹.

⁸⁷ Александр Лазаревский. Павел Полуботок. Очерк из истории Малороссии... С. 150

⁸⁸ Універсали Павла Полуботка. – Док. 343, записи від 5 серпня, 17 вересня та 13 жовтня 1722 р.

⁸⁹ Там само. – Док. 343, записи від 19 вересня та 26 листопада 1722 р.

Майже одночасно 27 листопада повернулися з Астрахані від царя військові товариші Рубець і Биковський, які привезли грамоту Петра I про підтвердження прав Полуботка і старшини на тимчасове управління Україною, але згідно грамоти вибори повночинного гетьмана відкладалися до повернення царя з військового походу⁹⁰.

Посилаючись на сенатську грамоту, привезену Володьківським і Холодовичем, 3 грудня Полуботок і старшина видали у всі полки відомий резонансний універсал, що зберігся в багатьох копіях, про скасування медової і тютюнової десятини та інших податків, які запровадив Вельямінов, за Колегією визнавалося право на оподаткування лише окремих хлібних та грошових зборів, що існували раніше і йшли на гетьмана (ці прибутки були вкрай незначними порівняно з обсягом податків, які Вельямінов мав намір збирати з України). Натомість Вельямінову відмовлялося у праві проводити ревізію прибутків з млинів та маєтностей та розсилати від себе в полки універсали із запрошеннями подавати в Колегію скарги на старшину, дії Колегії оцінювалися як такі, що перевищують надані їй права і порушують виданий царський наказ.

Між іншим цим же універсалом Полуботком і генеральною старшиною впроваджувався також новий судовий порядок (суди нижчої інстанції, рішення яких оскаржувалися, мали передавати судові матеріали справ з обґрунтуванням відхилення аргументів позивачів у відповідний суд вищої інстанції, куди з апеляцією звертався позивач – це мало пришвидшити судочинство та зробити його більш об'єктивним)⁹¹.

Відправили копію універсалу також і Вельямінову, повідомивши йому, що згідно розпорядження Сенату будуть радитися з ним при виданні універсалів про важливі справи. Проте навряд чи Полуботок радився з Вельяміновим щодо видання останнього універсалу, яким фактично перекреслювалася уся робота Вельямінова з налагодження обліку внутрішніх прибутків, що стягувалися в Гетьманщині, та введення нових податків на користь царя. Лазаревський вважав (спираючись на дані щоденника Гетьманської канцелярії), що сприятливою відповіддю Сенату на подані прохання Полуботок мав завдячувати Меншикову, який з часів Скоропадського намагався до наданої йому в Стародубському полку Почепщини приєднати Бакланщину і Мглинщину, відтак, йдучи назустріч Полуботкові в Сенаті, російський вельможа нібито сподівався, що він не буде проти цього протестувати⁹². Але запис від 3 грудня 1722 р. про лист Полуботка і старшини щодо відповідних рекомендацій комісарам Гетьманщини, які проводили межування Почепщини, не підтверджує цього, він містить лише побажання, щоб комісари проводили межування тактовно: “не выхвачуючися перед свати гарачо, полѣтично и обходительно зъ стороною Почепскою под час межи поступовать, держачися указу толко, подлугъ которого и по данной инструкции себѣ г. Давидовъ (комісар, визначений з російського боку для проведення межі), не нарушаючи оногo нѣмало, справоватиметсѣ”⁹³.

⁹⁰ Там само. – Док. 343, запис від 27 листопада 1722 р.

⁹¹ Там само. – Док. 158.

⁹² Александр Лазаревский. Павел Полуботок. Очерк из истории Малороссии... С. 163.

⁹³ Універсали Павла Полуботка. – Док. 343, запис від 3 грудня 1722 р.

Дещо, як видно вимушено, робилося й на догоду Вельямінову. Виконуючи сенатський (формально царський) наказ, 22 грудня Гетьманський уряд видав універсал щодо надання державцями для Малоросійської Колегії довідкової інформації про прибутки, які вони отримують за гетьманськими універсалами та царськими грамотами⁹⁴, проте реально контролювати його виконання Гетьманський уряд не став.

13 грудня в Сенат було відправлено військового канцеляриста Борзаківського з проханням скасувати штрафи з державців за кріпаків-росіян, що втекли від своїх поміщиків до України, пропонувалося доручити їх передачу російським поміщикам самим державцям, а головне, старшина просила дати якісь запевнення щодо грамоти царя, наданій Рубцю і Биковському про обрання нового гетьмана після повернення з походу Петра І. Полуботок і старшина також намагалися закріпити незначну і хитку перемогу здобуту над Колегією, тому Сенату висловлювалася подяка за його наказ (що дозволив видати універсал про податки та судочинство від 3 грудня), попри те що Колегія залишилася указом незадоволеною і збиралася писати щодо цього сенаторам, про що старшини й попереджали Сенат заздалегідь, вдаючи що він щиро підтримує Гетьманський уряд⁹⁵.

Довідавшись про повернення царя до Москви, 28 грудня Гетьманський уряд визначив делегатів від усіх полків з старшини і бунчукового товариства, які до 6 січня мали зібратися в Глухів для наступної поїздки до царя з чолобиттям про обрання повночинного гетьмана. 29 грудня були написані листи: до всесильного Меншикова, якого просили сприяти проведенню виборів нового гетьмана до відбуття Петра І з Москви до Санкт-Петербурга, з огляду на те, що сам цар обіцяв їх проведення після повернення; до сенатського обер-секретаря Познякова, щодо відповіді на листи відправлені в Сенат 13 грудня з Борзаківським; і до самого Борзаківського, з наказом з'ясувати, як швидко будуть проводитися вибори гетьмана, якщо ж будуть відкладатися, то з'ясувати у Меншикова, під яку дату і скільки осіб споряджати з полків до царя для клопотання про вибори, і чи не треба подати з цього приводу чергове чолобиття⁹⁶.

Проте справа знову затягнулася, і лише 30 січня, після всіх свят, до царя вирушила чергова делегація Гетьмашини у складі сина генерального судді В. Кочубея (страченого у 1708 р.), гадяцького полкового судді Граб'янки, сотників Войцеховича, Холодовича і Добронізького та значного військового товариша Гамалії, щоб погодити дату обрання нового гетьмана. Делегації між іншими справами було також доручено клопотатися щодо скасування рішення про впровадження російських комендантів в українських містах, насамперед в Стародубі, згідно відправленої до Сенату грамоти від 15 січня. Навздогін їм 3 лютого було послано додаткові інструкції, що стосувалися українських "нужд" та містили скарги на Колегію⁹⁷, Гетьманським урядом всі ці справи розглядалися як нагальні. Очевидно, саме тоді Полуботок оскаржував дії президента

⁹⁴ Там само. – Док. 170, 171.

⁹⁵ Там само. – Док. 343, запис від 3 грудня 1722 р.

⁹⁶ Там само. – Док. 343, запис від 28 і 29 грудня 1722 р.

⁹⁷ Там само. – Док. 343, записи від 30 січня, 3 лютого.

Малоросійської Колегії, що вимагав не видавати в полки універсалів без підписів членів Колегії (Вельямінов, що невдовзі поїхав до царя, навзаєм звинувачував Полуботка і старшин за видання ними багатьох універсалів без погодження з Колегією та невидачу списків про козаків)⁹⁸.

Реакція царських урядовців була протилежною очікуванням Гетьманського уряду, цар від'їхав до Санкт-Петербурга, а делегація Гетьманщини змушена була довго і майже безцільно витратити час у Москві. Це зрештою примусило Полуботка і генеральних старшин 17 березня звернутися до Кочубея і його товаришів з пропозицією, якщо їх залишили у Москві для вирішення з московськими урядовцями якихось дрібних справ, то треба домагатися, щоб їх відпустили до Санкт-Петербурга у справі, що стосується загальнонародного інтересу (обрання гетьмана). Проте домогтися цього (та й від кого?), очевидно, було нелегко, 2 квітня старшини відправили листа Граб'янці і Гамалії з похвалою за те, що вони взагалі залишилися в Москві для вирішення справ, в той час як решта їх товаришів ні з чим повертається додому, втім висловлювалася надія, що згідно дорученої інструкції вони отримають відповідну резолюцію самі в Санкт-Петербурзі⁹⁹. Однак невдовзі вони повернулися в Україну.

Стало зрозуміло, що місія в Москву зазнала невдачі, тому 18 квітня було вирішено послати нових посланців прямо в Санкт-Петербург.

Спочатку 30 квітня вирушила у дорогу делегація Гетьманщини, яка мала завдання офіційно домагатися від царя, щоб він відправляв свої укази до Гетьманського уряду від себе особисто, а не через Сенат і Малоросійську Колегію¹⁰⁰.

Але мало їхати й головне посольство, до складу якого цього разу мали увійти генеральний бунчужний Жураківський та канцелярист Володьківський, їм було наказано терміново готуватися до поїздки. Ще 19 квітня було також відправлено накази в Стародубський, Переяславський, Полтавський та Прилуцький полки щодо подання з полків на ім'я царя чолобитних про затвердження повночинних полковників на вакантні уряди (їх призначення царем, який за Скоропадського привласнив собі ці прерогативи, вже давно й свідомо гальмувалося). Ці додаткові завдання, як і небажання деяких призначених осіб їхати в цю імовірно небезпечну подорож, відкладали виїзд делегації. Зокрема її затримував повільним виконанням доручених справ призначений до складу делегації наказний стародубський полковник Чарнолуцький, а генеральний бунчужний і прилуцький наказний полковник взагалі відмовилися їхати. Тому лише 13 травня делегація, що складалася з стародубського і переяславського наказних полковників, Корецького та Даниловича (Кирпича), а також Володьківського, Граб'янки і Ханенка, була відправлена в Санкт-Петербург.

Делегація мала доручення: пред'явити підписану членами Гетьманського уряду чолобитну стосовно обрання гетьмана і просити призначити вибори; просити про призначення полковників на вакантні уряди в Стародубі, Переяславі та

⁹⁸ Бантыш-Каменський Д. Н. История ... С. 428-429.

⁹⁹ Універсали Павла Полуботка. – Док. 343, записи від 17 березня та 2 квітня 1723 р.

¹⁰⁰ Там само. – Док. 343, запис від 30 травня 1723 р.

Полтаві; просити про скасування посад російських комендантів у Стародубі і Полтаві; просити не вводити податки з державських та інших маєтностей, які намагалася в цей час знову запровадити Малоросійська Колегія¹⁰¹. За підрахунками Лазаревського делегація була відправлена 24 травня після отримання Полуботком виклику до царя, а запис про її виїзд 13 травня був навмисне сфальсифікований у щоденнику Гетьманської канцелярії¹⁰².

Невідомо наскільки реалістичними вважали виконання цих прохань Полуботок і генеральні старшини, але вони мали усвідомлювати, що їх прохання йшли врозріз з політикою, яку проводив цар. На думку Лазаревського, призначенням російських комендантів в Чернігів, Переяслав і Стародуб (Богданова, Яковлева і Пашкова) цар нібито готував їх призначення на посади полковників в цих полках, Полуботок цього не знав, але міг підозрювати, тому протестував, заявивши Вельямінову, що полковники (наказні) не будуть виконувати розпорядження призначених комендантів¹⁰³. Треба враховувати, що сам Полуботок окрім посади наказного гетьмана утримував за собою ще й посаду чернігівського полковника, тому призначення царем полковника-росіянина в Чернігів одночасно означало позбавлення посади, а відтак контролю за Чернігівським полком, власне голови Гетьманського уряду. А можливості впливу Полуботка на ситуацію в Україні і без цього стрімко зменшувалися.

Зокрема вже давно потребував врегулювання статус російських військ в Україні, особливо розміщуваних тут з часів Скоропадського армійських частин. Адже надто обтяжливою проблемою було їх утримання, оскільки кількість розташованих в Україні російських військ постійно зростала, а утримувалися вони українським коштом. Ще у 1714 р., коли на зимові квартири в Україні були розквартировані шість драгунських полків та допоміжні частини (прирівняні до одного драгунського полку), київський губернатор Д. Голіцин погоджувався зі Скоропадським, що така кількість військ є надмірною для українських жителів¹⁰⁴, але в 1717 р. кількість військ в Україні значно збільшилася, тут надовго був розміщений виведений з Польщі Мекленбурзький драгунський корпус генерала Вейзбаха (в корпусі було 10 полків), а до цього треба враховувати також числені гарнізони, розташовані в містах.

Зрештою на 1723 рік в Україні вже квартирували Мекленбурзький корпус та 8 драгунських полків. Про те, що утримання цієї армії було важким тягарем для населення, свідчать відповідні універсали та накази Полуботка і старшини¹⁰⁵. Крім російських військ, утримувалися й охотницькі полки, формально підвладні

¹⁰¹ Там само. – Док. 343, записи від 18, 19, 29 квітня та 6, 12 і 14 травня 1723 р.

¹⁰² Александр Лазаревский. Павел Полуботок. Очерк из истории Малороссии... С. 182. Думка про фальсифікацію ґрунтується на порушеній черговості дат, після пізніших в щоденнику зазначаються більш ранні.

¹⁰³ Александр Лазаревский. Павел Полуботок. Очерк из истории Малороссии... С. 171.

¹⁰⁴ Материалы для Отечественной истории. – Киев, 1855. – Т. 2. – Письма князя Дмитрия Михайловича Голицина, киевского губернатора, к гетману И. Скоропадскому. – С. 61-62. – № XXXVII.

¹⁰⁵ Універсали Павла Полуботка. – Док. 41, 45, 94, 112, 119, 120, 121, 143, 149, 192, 248.

Гетьманському уряду, але які давно царським урядом використовувалися виключно у своїх цілях¹⁰⁶.

Натомість 10 полків Гетьманського регіменту в ці роки вимордовувалися важкими завданнями. Полуботок ще 21 лютого звернувся з проханням до царя скасувати походи на Ладугу і Терек, оскільки як в 1721, так і в 1722 рр. у ці походи було відправлено по 20 000 козаків і багато з них загинуло, тому чисельність козаків значно зменшилася. Наказний гетьман натякав на незадіяну велику кількість російських військ в Україні, які до того ж неможливо утримати: “при этом нужно отбыть еще и постоять восьми драгунских полков и Мекленбургскаго корпуса, от которых если освободить двory техъ казаковъ, что идут в поход, то вся тяжесть ляжет на однихъ посполитыхъ, которые наведенъ станутъ расходиться и в людяхъ учинится умаление”¹⁰⁷. Звісно, жодному з російських полків в Україні не наказали підмінити призначені в похід козацькі полки, щоправда, в квітні Сенат відмінив вимогу про спорядження козаків на Ладозький канал, відправивши 10 000 козаків в черговий Терський похід¹⁰⁸.

Крім тягаря утримання, існувала ще й проблема підсудності російських військових. Гетьманський уряд не був спроможний забезпечити належний порядок і суд, там де розташовувалися царські полки, оскільки не мав права самостійно судити росіян за різні правопорушення. На скарги наказного стародубського полковника про самовільне захоплення квартир російськими офіцерами і солдатами та на його прохання надати пункти, на яких умовах вони повинні розташовуватися, Полуботок і старшини замість пунктів запропонували полковникові передати їм список кривд вчинених мекленбуржцями, про які вони напишуть командирі корпусу Вейсбаху (11 листопада 1722 р.)¹⁰⁹. В іншому випадку, коли російські солдати з Мекленбурзького корпусу побили міського урядовця, лавника стародубського магістрату, Полуботкові і старшинам також доводилося звертатися до російської влади в Україні, цього разу до київського губернатора, з проханням про спільне розслідування справи (27 травня 1723 р.)¹¹⁰. Свавілья російських військових, які відверто ігнорували місцеву владу, підривало авторитет Гетьманського уряду, що було ще однією з причин, яка спонукала Полуботка домагатися спровадження з України драгунського корпусу.

Натомість Вельямінов, виключно для того щоб викликати невдоволення в суспільстві старшиною, в окремих випадках намагався провокувати посполитих записуватися в козаки, минаючи компетенцію Гетьманського уряду, при цьому, звичайно, виникала проблема права власності на землю, яку вони обробляли, адже на неї претендували як новоспечені козаки, так і державці, вирішувати такі конфлікти непопулярними заходами доводилося Гетьманському уряду¹¹¹.

¹⁰⁶ Там само. – Док. 111, 201, 237.

¹⁰⁷ Александр Лазаревский. Павел Полуботок. Очерк из истории Малороссии... С. 172.

¹⁰⁸ Загалом за наведеними А. Кашенком правдоподібними підрахунками за п'ять років, з 1720 по 1725 рр., за межами України загинуло в подібних походах 20 тисяч українських козаків – Адріан Кашенко. Оповідання про славне Військо Запорозьке низове. – Дніпропетровськ, 1991. – С. 250.

¹⁰⁹ Універсали Павла Полуботка. – Док. 140.

¹¹⁰ Там само. – Док. 301.

¹¹¹ Там само. – Док. 260, 343, запис від 28 березня 1723 р.

Непевність у стосунках Гетьманського уряду з Малоросійською Колегією змінилася відкритим їх погіршенням, коли Колегія спішно відновила приготування до введення нових податків, запровадженню яких Гетьманський уряд перешкодив на початку грудня. Полуботок і старшина спочатку реагували на активність Колегії розсилкою 24 березня наказів у полки, в яких полковникам доручалося розтлумачити збирачам податків, що доручення Колегії було ними невірною сприйняте, і що йшлося про доручення збирати лише ті з податків, які йшли як раніше, так і тепер, на Гетьманський уряд, при цьому старшині заборонялося надавати Колегії інформацію про зібрані раніше на гетьмана хлібні та грошові податки. Оскільки ж негайно виявилось, що Вельямінов збирався таки стягати нові податки, і в деяких місцях навіть вже їх стягнув, Полуботок з старшиною 26 березня відправили в Колегію промеморію з протестом проти таких дій, трактуючи їх з свого боку як порушення царського указу¹¹². Наказами полковій старшині заборонялося дозволяти збирати податки згідно інструкцій Колегії з козацьких, ратушних та церковних маєтностей до отримання відповідного роз'яснення з Сенату¹¹³.

Крім того 4 травня на прохання, викладене у промеморії від Колегії до старшини, про надання списків усіх значкових та бунчукових товаришів за полками та сотнями, Гетьманський уряд відповів Колегії відмовою, з огляду на відсутність про це царського наказу з Сенату¹¹⁴. Таким чином, логіка подій вела до поглиблення протистояння між Колегією та Гетьманським урядом.

Невизначеність, що існувала в багатьох українсько-російських питаннях, з погляду старшини, мала б стати предметом відкритого обговорення, але вона до певного часу навмисне зберігалася російським урядом, невизначеність пригнічувала старшину, спонукала її звертатися до царя, який не збирався вести з нею дискусію щодо своїх управлінських заходів в Україні, але ще не зважувався на прями репресії проти старшини.

23 травня¹¹⁵ князь Єнгалич привіз Полуботкові виклик приїхати в Санкт-Петербург, здавалося б, з огляду на прохання щодо обрання повночинного гетьмана – це було своєчасно, але з огляду на загострення відносин з Малоросійською Колегією цей виклик насторожував, тим більше, що він напевне міг бути пов'язаний зі скаргами Вельямінова царю на Гетьманський уряд. Якщо Вельямінову звинувачення Полуботка нічим не загрожували, то скарги Вельямінова на Полуботка напевне становили для нього загрозу.

Тому їхати Полуботок не поспішав, 23 травня (згідно даних Лазаревського, 30 травня)¹¹⁶ було відправлено в Петербург посланця Гетьманського уряду Карпіку, який мав передати в Сенат прохання щодо забезпечення транспортом членів

¹¹² Там само. – Док. 343, записи від 24 і 26 березня 1723 р.

¹¹³ Там само. – Док. 254.

¹¹⁴ Там само. – Док. 343, запис від 4 травня 1723 р.

¹¹⁵ Так в опублікованому Лазаревським щоденнику Гетьманської канцелярії, в монографії про Полуботка Лазаревський подає 22 травня.

¹¹⁶ Александр Лазаревский. Павел Полуботок. Очерк из истории Малороссии... С. 182. Перерахунок дат Лазаревським був виконаний на підставі плутаних непослідовних хронологічно записів в щоденнику Гетьманської канцелярії за травень 1723 р. Див. док. 343.

Гетьманського уряду для проїзду в Санкт-Петербург, що мало виправдати зволікання виїзду, одночасно були відправлені додаткові інструкції та запити до делегації, що виїхала на чолі з Корецьким, від якої, очевидно, очікували інформації, з чим пов'язаний цей виклик. Втім, вже 31 травня Полуботок, Савич і Чарниш розпорядилися про передачу повноважень на час їх відсутності в Україні генеральному осавулу Жураківському і генеральному бунчужному Лизогубу, отже, надовго відкладати поїздку не збиралися. А 1 червня, досить невчасно, чи навпаки, розраховано вчасно, повернувся з Петербурга у Глухів Вельямінов¹¹⁷. Проте, якщо вірним є твердження Бантиша-Каменського, відносно того, що цар наказав Вельямінову самому призначити урядовців на заміну Полуботка та його колег на час їхньої відсутності¹¹⁸, то він так і не наважився це зробити.

5 червня Вельямінов надіслав промеморію у Військову канцелярію щодо надання йому відомостей: про прибутки Гетьманщини, починаючи з покуховного збору, який за наказом царя має збиратися з усіх; про кількість козаків; про кількість дворів, визначених для утримання військових. Промеморія доповнювалося вимогою не видавати універсали без підписів членів Малоросійської колегії. На це Полуботок і старшини 7 червня відповіли: що для отримання даних про кількість козаків в полки будуть відправлені комісари; що стосується податків, то усю інформацію Вельямінову надали за пунктами ще 11 серпня 1722 р.; накази та універсали, які видаються у важливих справах, будуть повідомлятися Колегії¹¹⁹. Щодо останнього, то з універсалів Полуботка і старшини відомо, що й раніше вони керувалися цим правилом, натомість лише забороняли надавати копії з універсалів Гетьманського уряду російським комендантам в полкових містах¹²⁰. Але загалом з цих відповідей видно, що Полуботок не мав жодного бажання допомагати Колегії, і співробітництво між ними було швидше вдаванням.

Вельямінов поспішав спровадити Полуботка з України, тому 5 червня відправив в Генеральну канцелярію промеморію з царською інструкцією від 16 травня 1723 р., якою зводилося нанівець значення Гетьманського уряду, вона, очевидно, мала спонукати старшин до від'їзду, а 6 червня передав у канцелярію указ про вихід в похід українського війська¹²¹, окремі історики сприймають версію про те, що виведення козацького війська за межі Гетьманщини мало нейтралізувати старшину і козаків на випадок обурення змінами, які мали передати всю владу в Гетьманщині Колегії, і які Вельямінов збирався впроваджувати після від'їзду Полуботка. Хоч такий наказ, що забезпечував їх згуртування, насправді лише допоміг би їм підняти повстання, якби такі прагнення у козаків були, можливо, таке повстання було потрібне царському уряду для силового варіанту, але козаки були не готові до збройної боротьби.

Полуботок, Савич та Чарниш 11 червня розпорядилися щодо видачі уряду на дорогу 4490 рублів. 12 червня урядовці ще втигли написати листа миргородсь-

¹¹⁷ Там само. – Док. 343, запис від 30 та 31 травня і 1 червня 1723 р.

¹¹⁸ Бантыш-Каменський Д. Н. История ... С. 429.

¹¹⁹ Універсали Павла Полуботка. – Док. 343, записи від 5 і 7 червня 1723 р.

¹²⁰ Там само. – Док. 250.

¹²¹ Александр Лазаревский. Павел Полуботок. Очерк из истории Малороссии... С. 182.

кому полковникові Апостолу про домагання Вельямінова, відправивши копію з його промеморії, а відтак просили його написати відповідну чолобитну від Миргородського полку про скасування впроваджуваних податків (те ж саме в цей день написали й прилуцькому полковникові, наказавши відправити чолобитну від полку їм навздогін, якому також надали копію чолобитної до царя від української старшини). 13 червня в усі полки були відряджені комісари, призначені Гетьманським урядом ще 10 червня для складання козацьких реєстрів. В цей же день Полуботок, Савич і Чарниш виїхали в Петербург¹²². Очевидно, дочекавшись їх від'їзду, 13 червня Вельямінов відправив в Генеральну Канцелярію указ про проведення ревізії населення України, перепису мав підлягати кожний двір¹²³, проведення ревізії повинне було надати матеріали для запровадження тотального оподаткування України.

Про те, що влада в Україні скоро мала змінити обличчя свідчила й сумновідома відповідь Петра I, яку 23 червня наказний стародубський полковник Корецький привіз у Глухів, відповідаючи на відправлене раніше прохання старшини про вибори гетьмана, цар проголошував, що усі гетьмани зрадники, тому не треба набридати з цим питанням¹²⁴.

Жураківський і Лизогуб, які залишилися представляти Гетьманський уряд у Глухові, між тим продовжували виконувати доручення Полуботка, зокрема повідомили також і гадяцькому полковникові Милорадовичу про характер клопотань Полуботка, Савича і Чарниша, попросивши і його подати чолобитну з підписами від полку про скасування нових податків (3 липня). Очевидно, в цьому напрямку працювали й раніше відправлені Полуботком до Сенату посланці, оскільки 4 липня звіди Жураківський і Лизогуб отримали указ про скасування деяких поборів¹²⁵.

Полуботок, Савич і Чарниш їхали через Москву, де на деякий час затрималися і мали можливість поцікавитися про свої попередні чолобитні, звідси вони принаймні двічі листувалися з урядовцями в Глухові. 18 липня Жураківський і Лизогуб відправили до них лист з Биковським, а 21 липня відповіли через Яснопольського на лист написаний з Москви Полуботком і старшинами про прийом влаштований там їм московськими сановниками в день ангела Петра I¹²⁶.

Жураківський і Лизогуб в цей час діяли в Україні, 26 серпня у військовому таборі на Коломаку вони погодили з полковниками (Апостолом, Галаганом, Милорадовичем та наказним полтавським Буцьким) питання щодо потреби складання чолобитних від війська до царя. Серед них були питання: скасування введених Вельяміновим грошових і хлібних податків; скасування медової і тютюнової десятини; скасування податку з млинів; виведення з України розквартированих тут російських армійських полків. Включення цих питань до чолобитних

¹²² Універсали Павла Полуботка. – Док. 343, записи від 11-13 червня 1723 р.

¹²³ Александр Лазаревский. Павел Полуботок ... С. 185.

¹²⁴ Там само. У Бантыша-Каменського (История ... С. 429-430) зазначено, що цей указ 23 червня лише був виданий царем.

¹²⁵ Універсали Павла Полуботка. – Док. 343, записи від 3 і 4 липня 1723 р.

¹²⁶ Там само. – Док. 343, запис від 21 липня 1723 р.

узгоджувалося з дорученнями, які залишили при від'їзді з України Полуботок, Савич і Чарниш. Проте справа складання чолобитних загальмувалася після того як 28 серпня в Ахтирці генеральні старшини зустрілися з призначеним царем головним командувачем над військом в Україні генералом М. Голіциним (до компетенції якого було віднесене й командування козацьким військом). Після того як між ними відбулася довга розмова про податки, які запровадив у Україні Вельямінов, а в цьому контексті згадували й Полуботка з іншими старшинами, що на той час перебували в Петербурзі, Голіцин, очевидно, відчуваючи якусь небезпеку, наказав Жураківському і Лизогубу повернутися у Глухів для нібито спільного урядування з Малоросійською Колегією, попри те, що вони просили його залишити їх при війську, яке знаходилося неподалік, південніше Ахтирки¹²⁷.

У щоденнику Гетьманської канцелярії відсутні будь-які записи з 10 вересня по 3 жовтня, коли старшина на річці Коломак вирішувала питання про подання чолобитних царю. Їх, очевидно, остаточний варіант було прийнято і підписано 1 жовтня практично усією старшиною Гетьманщини, яка просила царя про скасування введених Малоросійською колегією податків та про обрання повночинного гетьмана¹²⁸. Лазаревський вважав, напевне перебільшуючи, Коломацькі чолобитні справою рук виключно Апостола¹²⁹, але прохання Війська дозволити вибір гетьмана, навіть якщо б на це погодився цар, зовсім не гарантувало Апостолу гетьманську булаву, адже на неї міг претендувати, і напевне претендував би, Полуботок. Натомість погляди Апостола і Полуботка щодо необхідності обрання гетьмана явно збігалися, інакше Полуботок не клопотався б весь час про обрання (а не про призначення) гетьмана, а Апостол не підтримував би подання відповідної чолобитної від Війська.

Чолобитні необхідно було відвезти в Петербург, але цьому став активно перешкоджати Вельямінов, який заарештував новгородського сотника Галецького та сенецького сотника Криштофенка, які були призначені для поїздки до царя від всього війська, що перебувало на Коломаку¹³⁰. Про цей арешт відомо з протесту, заявленого Вельямінову Жураківським і Лизогубом 9 жовтня, які підтверджували, що посланці відправлені в дорогу з Генеральної канцелярії, і вважали, що вони їдуть з чолобитними від Війська в Петербург на законних підставах. Зрештою 20 жовтня у фатальну подорож до царя Жураківський і Лизогуб відправили з чолобитними військового канцеляриста Івана Романовського¹³¹.

Неначе передчуваючи наслідки поїздки, генеральна старшина повільно їхала до закладеного Петром I міста, яке лише з 1712 р. стало столицею його держави, тому прибула в Санкт-Петербург тільки 3 серпня. 5 серпня, зустрівшись з канцлером Головініним, старшина домоглася деяких незначних поступок в українських справах, зокрема було погоджено, що російських солдат не будуть розташовувати у дворах козаків, відправлених за наказом царя на будівництво

¹²⁷ Там само. – Док. 343, запис від 26 та 28 серпня 1723 р.

¹²⁸ Там само. – Док. 345.

¹²⁹ Александр Лазаревский. Павел Полуботок ... С. 195.

¹³⁰ Універсали Павла Полуботка. – Док. 345.

¹³¹ Там само. – Док. 343, записи від 9 та 21 жовтня 1723 р.

фортеці Святий Хрест, мали бути скасовані штрафи з українців за приховування російських кріпаків-втікачів, а також врегульовувався порядок постачання українцями раціонів російським полкам, розташованим в Україні¹³².

6 серпня Полуботок з товаришами бачив царя і царицю на острові Котлін, де внутрішнє напруження, яке виникло у стосунках обох сторін внаслідок радикальних змін запроваджуваних Вельяміновим згідно нової політики царя щодо України, нічим себе не виявило. Але коли наприкінці серпня старшина відновила перед Сенатом і канцлером Головкиним свої клопотання щодо прав України та скарги на Вельямінова, це негайно далось їм взнаки.

2 вересня Полуботка з старшинами викликали в Таємну Канцелярію, які змушені були відповідати на наступний список звинувачень:

1. Незаконне видання універсалів про послушенство посполитих державцям: пояснювалося Полуботком і Чарнишем бажанням заспокоїти людей, підбурюваних Вельяміновим та членами Колегії до непослуху.

2. Незатвердження Генваровського на посаді крелевецького сотника, якого нібито, за свідченням ніжинського полковника Толстого, підтримували крелевецькі козаки і жителі, та висунення на цей уряд кандидатами мазепинців Григоровича і Колісниченка (Григорович нібито ще й бив та ув'язнював козаків): відведення кандидатури Генваровського пояснювалося Полуботком численними скаргами на нього за зловживання, зловживання Григоровича не підтверджувалися, Савич додав, що Генваровського за утиски людей зняв з уряду ще Скоропадський.

3. Незаконна роздача ратушних сіл: Полуботок пригадав лише три випадки передачі трьох невеликих сіл: новгород-сіверському сотникові Галецькому, канцеляристу Хоменку та бунчуковому товаришеві Кушнєвському, усі три випадки мотивувалися належними підставами.

4. Привласнення полковниками грошових, хлібних і медових зборів: спростовано Полуботком і Савичем.

5. Невидача на вимогу Вельямінова зібраних за розпорядженням старшини їх представником Пекалицьким грошей в Стародубському полку: Полуботком роз'яснено, що згідно сенатського указу гроші були залишені на зберігання в полку для потреб полку, про спробу Вельямінова вилучити ці гроші у Пекалицького старшині нічого невідомо.

6. Проведення нарад про важливі справи без участі Вельямінова та видання універсалів без погодження з ним: зауважено Полуботком і Савичем, що важливі справи бувають рідко, тому не запрошували Вельямінова, копії універсалів відсилалися в Колегію і до перегляду в Колегії не публікувалися, лише в незначущих справах старшина приймала рішення, про які повідомляла в Колегію пізніше.

7. Впровадження в Глухові якогось нового Суду, окрім Генерального: заявлено Полуботком, що зроблено це було за погодженням з Вельяміновим, щоб не гальмувати судочинство, і що такі тимчасові суди встановлювалися й раніше у випадку хвороби генерального судді чи його відсутності.

Окрім цих були й інші, ще більш дріб'язкові причіпки до старшини й головним чином до самого Полуботка, що звинувачувався у привласненні майна

¹³² Там само. – С. 430.

любецького попа та нанесенні йому інших збитків, на що Полуботок відповів запереченням¹³³.

Як зауважив Костомаров, все, у чому звинувачували Полуботка і старшину, залишилося недоведеним, звинувачення, які їм пред'являлися в Таємній канцелярії, були пустопорожніми, не підтверджувалися фактами і не були ними визнані. Неприпустимою особливістю цього кривосуддя, як вважав історик, було й те, що Малоросійська Колегія запрошувала суспільство скаржитися на старшину, що вже свідчило про її упереджене ставлення до українських урядовців¹³⁴.

Попри допити в Таємній канцелярії, які, можливо, були спробою залякати і вгамувати Полуботка, Савича і Чарниша, 13 вересня старшини подали чолобитні від Війська спочатку в Сенат, а 15 вересня в Колегії Іноземних Справ урядовці вручили ці ж самі чолобитні царю. В них містилися прохання про скасування введених в Гетьманщині хлібних і грошових поборів, яких ніколи не було від часів Хмельницького до Скоропадського ("только жъ за непостояннаго гетмана Бруховецкого начали были събирать въ городах ратушніе денежніе и хлѣбные доходы въ казну вашего императорскаго величества, но и тѣ вскорѣѣ отставлены, а до приходовъ на гетмана належных не интересовались"), і які начебто сам цар своїми грамотами у 1708 і 1709 рр. обіцяв не вводити, друге прохання було не менш важливим, воно стосувалося непорушності судових прав Гетьманщини, чолобитними рішуче заперечувалася інформація, викладена в царській грамоті від 20 квітня 1722 р., що нібито царські воеводи з часів Б. Хмельницького мали в Україні судову компетенцію, навпаки, наголошувалося у поданні, ні воеводи, ні бояри, ні стольники, ніколи не мали права втручатися у козацькі суди¹³⁵. Тоді ж були подані чолобитні Сенату щодо гетьманських прибутків, зарплати охочекомонним та охочепіхотним козакам, стосовно роботи канцелярії та полкових канцелярій, щодо покуховного збору та в інших питаннях¹³⁶.

Згідно Чернігівського літопису, після подання цих чолобитних, Петро I відправив до України майора лейб-гвардії Преображенського полку Олександра Рум'янцева для розпиту старшини і козаків про подані чолобитні, дізнатися, ким вони підписувалися і подавалися¹³⁷, що свідчило про бажання царя знайти підстави для відмови Полуботкові і старшині у праві представляти інтереси України. Але в дійсності Рум'янцев приїхав в Глухів лише 24 листопада¹³⁸, отже, виїхав до України вже після арешту Полуботка.

Старшини за інерцією продовжували свої клопотання, 22 вересня подали чолобитну цариці, а 1 жовтня знову бачили царя в Колегії Іноземних Справ, де, очевидно, цікавилися розглядом своєї чолобитної від 15 вересня, відповіді на яку цар давати не збирався.

¹³³ Костомаров Н. И. Исторические произведения // Павел Полуботок. – К., 1990. – С. 411-416.

¹³⁴ Там само. – С. 423-424.

¹³⁵ Універсали Павла Полуботка. – Док. 466.

¹³⁶ Александр Лазаревский. Черниговская летопись по новому списку... С. 101-102.

¹³⁷ Там само. – С. 102.

¹³⁸ Універсали Павла Полуботка. – Док. 343, запис від 24 листопада 1723 р.

Втім, відомостей про перебування Полуботка і старшини майже за весь жовтень та першу декаду листопада практично немає.

А 10 листопада Полуботок і його товариші згідно Чернігівського літопису були заарештовані. В цей день, відправлений таємно від Вельямінова Жураківським і Лизогубом, канцелярист Романовський подав у Петербурзі Петру І, після його виходу з церкви, Коломацькі чолобитні, підписані 164-ма старшинами усіх полків, за винятком Ніжинського, в яких вони зверталися до царя з проханнями про вибори гетьмана та скасування введених Малоросійською колегією поборів¹³⁹. Ознайомився з ними Петро І прямо там, на вулиці “в кофейном доме”, і їх зміст викликав у царя шалений вибух гніву, спрямований проти Полуботка, Чарниша і Савича, які стояли поруч. Петро І наказав генерал-майору Ушакову їх заарештувати, що той одразу й зробив, і о першій годині пополудні вони вже були поміщені нарізно в каземати Петропавлівської фортеці¹⁴⁰.

Саме 10 листопада під час арешту у Полуботка була зручна нагода висловити Петру І в обличчя свою відому промову з прямими звинуваченнями в нарузі над правами України, оскільки неймовірним слід вважати припущення, що він її міг виголосити царю в ув'язненні, як іноді згадується в літературі. Навести свої докори на адресу царя Полуботок міг принаймні Ушакову, в момент коли той власноручно відв'язував у старшин шаблі.

Не можна однозначно сприймати версію, що причиною гніву царя проти Полуботка і старшини стало виключно лише ознайомлення з підписаними старшинами дев'яти полків на річці Коломак чолобитними, адже чолобитні з аналогічним змістом подавалися до царя раніше неодноразово, і нічого нового в них не було, хіба що цього разу могла вразити кількість підписантів. Формально Полуботок не мав стосунку до Коломацьких чолобитних, адже його підпису під ними не було, тому каталізатором, який посилив царський гнів і спричинив арешт старшини, якраз могли стати неприємні, а отже, неприпустимі, з точки зору царя, слова Полуботка, що нагадали б Петру І про його обіцянку дозволити вибір гетьмана, яку він не збирався виконувати.

“Історія русів” датує виголошення знаменитої промови Полуботком також саме 10 листопада (і не обов'язково, що дата її проголошення була запозичена з Чернігівського літопису). Її остаточно невизначений автор подає радикальну промову, в якій Полуботок звинувачує царя в тиранії, і вже цього було досить, щоб він розлютився та наказав здійснити арешти, але й інші звинувачення чернігівського полковника висунуті царю за “Історією русів” багато чого варті. Хоч нібито про око промова подана як апеляція до царя, але складається вона із самих звинувачень, які українці дійсно могли б пред'явити російському уряду, оскільки вони відповідали реаліям політики Петра І щодо України (безжалісне спустошення України, поневолення народу, обкладення його неможливими податками, прокладання каналів та здійснення інших робіт ціною тисяч загиблих козаків і зрештою привласнення управління країною недолугими російськими чиновниками),

¹³⁹ Там само. – Док. 345.

¹⁴⁰ Александр Лазаревский. Черниговская летопись по новому списку... С. 102.

закінчення промови “знаю, що нас ждуть оковы и мрачные темницы, где уморят нас голодом и притиснением, по обычаю московскому” підказує, що її редактор вже знав про сумну долю Полуботка, який ще довгий час після своєї трагічної смерті сприймався старшиною як захисник Вітчизни.

Арешт Полуботка в “Історії русів” пов’язувався не з поданням Романовським Коломацьких чолобитних, а з промовою Полуботка до царя, яка відома також і за списком Шерера¹⁴¹. Ця промова принаймні засвідчує, що Полуботку було що сказати, окрім прохання про дозвіл виборів гетьмана, і що ситуація в українсько-російських відносинах давно спонукала до з’ясування стосунків, довге відмовчування царя та його урядовців безсумнівно ставало нестерпним для Полуботка і генеральної старшини, які зрештою не були настільки наївними, щоб не здогадуватися, чим для них може обернутися опір ліквідаційним намірам царя щодо української влади.

Відлуння арешту Полуботка мало значний резонанс в старшинському середовищі.

Багато дослідників (і серед них Лазаревський і Костомаров) вважали, що Петро І просто не став би вислуховувати довгу промову Полуботка, роблячи з цього висновок про її неправдоподібність. Звичайно, можна знайти аргументи для тези, що текст промови був складений значно пізніше 1723 р., але її зміст ще більш переконливо дозволяє припустити, що промова створена “за свіжими слідами”, викладені у ній проблеми були реальними у 1723 р. і потребували з точки зору української влади негайного справедливого вирішення, що не дозволяє вважати промову просто вдалою імітацією, штучним витвором наступної доби. Тойже Костомаров акцентував, що ця промова “имеет для нас значение как отголосок происшедшей с Полуботком катастрофы и проявление сочувствия к Полуботку у малоруссов его времени”¹⁴², тобто історик вважав, що сучасники співчували Полуботкові і добре знали про його арешт, проте, погодившись з цим, можна погодитися, що ті ж сучасники були добре обізнані і про обставини, що спричинили арешт Полуботка, відтак, якщо усе інше реальне, чому саме виголошення промови мусить бути фантазією, лише тому, що в уяві істориків XIX століття Петро І був занадто жорстокою людиною, щоб хтось зважився йому заперечити?

За Чернігівським літописом арешт Полуботка і його однодумців стався десь опівдні 10 листопада. В цей же день о дев’ятій вечора було здійснено розпис арештантів. Разом з Полуботком, Чарнишем та Савичем були заарештовані та ув’язнені також наказні переяславський, стародубський і гадяцький полковники: відповідно переяславський полковий осавул Данилович (Кирпич), Корецький та гадяцький полковий суддя Граб’янка, серед інших арештантів були бунчуковий товариш Володьківський, канцеляристи Ханенко, Гаврилов, Биковський та Романовський, значкові товариші Римша і Носович, два сини генерального судді Чарниша, чернігівський полковий писар Янушкевич та челядь старшини¹⁴³.

¹⁴¹ История Русовъ или Малой Россіи. – М., 1846. – С. 229-230; Annales de la Petite Russie par Scherer, t. 2, p. 207, 8-10. Цит. по Бантыш-Каменський Д. Н. История ... С. 431.

¹⁴² Костомаров Н. И. Исторические произведения // Павел Полуботок. – С. 418.

¹⁴³ Там само. С. 416-417; Черниговская летопись по новому списку... С. 102-103.

Рум'янець після цих арештів терміново був відправлений царем у Глухів, Жураківський і Лизогуб були першими, хто мав потрапити під удар, але, приїхавши, він чомусь заарештував їх не одразу, навіть запросив разом з членами Малоросійської Колегії 26 листопада на обід¹⁴⁴, хоч очевидно, що він з Вельяміновим негайно після приїзду почав збирати обвинувачувальний матеріал проти Полуботка і старшини.

11 грудня в Генеральній Канцелярії член Малоросійської Колегії Кошелев з помічниками конфіскував листування і майно канцеляриста Валкевича, якого, очевидно, заарештували ще раніше, а 26 грудня Кошелев заарештував в Канцелярії також канцеляриста Забілу¹⁴⁵. Імовірно, Валкевича і Забілу росіяни залякали, оскільки канцеляристи погодилися виступити добровільними обвинувачами на майбутньому процесі проти Полуботка і старшини¹⁴⁶.

На початку 1724 р. Румянцевим також були затримані і відправлені в Петербург Жураківський, Лизогуб та Апостол, що надихнув старшину підписати Коломацькі чолобитні¹⁴⁷. Румянцев отримав від царя повноваження змінювати полкову старшину. За період з 13 грудня по 1 лютого він відвідав усі полкові міста, за винятком Лубен, завітавши замість них до лубенського полковника Марковича в Лохвицю, де усюди шукав сліди злочинних задумів старшини, і в трьох полкових містах здійснив нові призначення, зробивши наказними полковниками: в Переяславі баришівського сотника Афендика, у Полтаві Тарануху, а в Гадячі, замість заарештованого Граб'янки, призначив гадяцьким полковим суддею Штишевського¹⁴⁸.

За розпорядженням царя з весни 1724 р. російські офіцери приступили до ретельного опису конфіскованих маєтностей заарештованих, адже мав бути підготовлений показовий процес, який повинен був би представити Полуботка та інших старшин гнобителями козаків та посполитих (було описано та заарештовано маєтності Полуботка, Савича, Чарниша і Апостола). Єфименко зазначає, що справу було передано до Вищого суду, але, незважаючи на те, що слідство з'ясувало невинуватість заарештованих, які діяли в законних межах, з фортеці їх не випустили¹⁴⁹. З її побіжного викладу, на жаль, невідомо, як, коли і ким саме, це було з'ясовано. Однак те, що цю справу фабрикував Вищий Суд, відомо і з клопотань Апостола, після того як його було обрано гетьманом, він зокрема просив 18 березня 1728 р. царя Петра II повернути листи Полуботка і генеральної старшини, забрані до Вищого Суду. Звертався гетьман 14 серпня 1728 р. також і до канцлера Головкина, намагаючись повернути у Генеральну Канцелярію канцелярські листи, які затримувалися до того часу в Петербурзі, що були вилучені у Полуботка і генеральної старшини ще під час їх арешту¹⁵⁰.

¹⁴⁴ Універсали Павла Полуботка. – Док. 343, запис від 26 листопада 1723 р

¹⁴⁵ Там само. – Док. 343, записи від 11 і 26 грудня 1723 р.

¹⁴⁶ Александр Лазаревский. Павел Полуботок ... С. 206.

¹⁴⁷ Черниговская летопись по новому списку... С. 103.

¹⁴⁸ Александр Лазаревский. Павел Полуботок ... С. 204-205.

¹⁴⁹ Ефименко А. Я. История украинского народа. – К., 1990. – С. 310.

¹⁵⁰ Материалы для Отечественной истории. Краткий журнал. – Киев. – 1853. – Т. I. – С. 24, 107.

Хоч можливо, що, незважаючи на розпочате слідство, справу з самого початку не збиралися доводити до відкритого процесу, адже згноїти заарештованих в казематах Петропавлівської фортеці було легше, ніж переконливо довести їх вину, яка, якщо дотримуватися права, невідомо в чому полягала. 28 квітня 1724 р. у фортеці згинув канцелярист Володьківський, і зрештою 18 грудня помер Павло Полуботок. Підозрілим, і не за православними традиціями, виглядає його поховання, яке чомусь відбулося лише через 11 днів після смерті, 29 грудня, при церкві святого Симеона “Странноприимца” за Малою Невою¹⁵¹.

Просити про перепоховання Полуботка в Україні його родичі не зважилися ні після смерті Петра І, ні пізніше, відтак могила наказного гетьмана на чужині не збереглася. В Чернігівському Іллінському монастиреві знаходився родинний склеп Полуботків (в якому був похований Леонтій Полуботок)¹⁵², але його синові тут спочивати не довелося.

Як і інші українські гетьмани Полуботок жертвував кошти Церкві, зокрема надавав пожертви Києво-Печерській Лаврі¹⁵³, відвідував та опікав Кам’янський монастир, де зберігалася ікона з його зображенням¹⁵⁴, щедро обдаровував Вознесенську церкву в Чернігові, яка знаходилася поблизу його будинку¹⁵⁵.

Після арешту Полуботка та усього складу Гетьманського уряду Малоросійська Колегія тимчасово стала верховною владною установою України, а новопризначений Гетьманський уряд перетворився на фікцію. Правителі Колегії навіть після смерті наказного гетьмана продовжували його сприймати вороже, це проявилось у їх ставленні до синів Полуботка, бунчукових товаришів Андрія і Якова, попри те що у 1725 р. за наказом Катерини І їм повернули конфісковані родинні маєтності, у 1727 р., вже після відкликання з України Вельямінова, члени Колегії знайшли підстави, щоб знову забрати в них раніше повернуті села Орловку і Казилівку¹⁵⁶.

* * *

Різним є ставлення до перипетій безнадійної, але впертої боротьби Полуботка і його товаришів за владні повноваження над Україною з Вельяміновим, який старанно виконував волю царя, намагаючись поглинути рештки самоврядування країни.

Бантиш-Каменський (1788-1850) характеризував боротьбу Полуботка як даремну, але щиру і відважну. Він високо оцінив його особисті риси, зауваживши, що той міг би бути гетьманом ще у 1708 р., якби його кандидатуру не забракував Петро І. Історик приводить сміливу промову Полуботка до царя, яка є звину-

¹⁵¹ Там само.

¹⁵² Коваленко Олександр. Павло Полуботок // Володарі гетьманської булави. – К., 1995. – С. 500-501.

¹⁵³ Митрополит Євг. Болховітінов. Описание Киево-Печерской Лавры // Вибрані праці з історії Києва. – К., 1995. – С. 330.

¹⁵⁴ Василенко Микола. Павло Полуботок // Гетьмани України. – К., – 1991. – С. 204.

¹⁵⁵ Коваленко Олександр. Павло Полуботок... С. 505.

¹⁵⁶ Материалы для Отечественной истории. Краткий журнал. – Киев. – 1853. – Т. I. – С. 36.

ваченням Петра I в тиранії, сприймає її за причину оголошеного йому царем смертного вироку, і оголошує: “Так умер Полуботок, предприимчивый, отважный и твердый въ правилахъ своихъ вождь малороссіян”¹⁵⁷.

Приблизно так само в “Історії Малороссії” оцінював Полуботка й М. Маркевич (1804-1860), який теж звертав увагу на патріотичність його промови¹⁵⁸.

З повагою до Полуботка ставився український історик Костомаров (1817-1885), який опублікував у 1876 р. в “Русском архиве” монографію “Павел Полуботок”. Вона містила нові матеріали – протоколи допиту старшини Таємною канцелярією у вересні 1723 р. Костомаров помітив, що російський уряд, як за Петра I, так і пізніше, намагався наділити Полуботка рисами визискувача народа, на протигагу поглядам тих українців, які вважали його героєм, що пожертвував свободою і життям заради Батьківщини. Запрошення Малоросійської Колегії подавати скарги на Полуботка та старшин свідчили, на думку історика, про її упередження, бажання будь-якими шляхами добути матеріали для звинувачення. Костомаров зауважував: “Нет и быть не может на свете человека, который бы всем угодил. Понятно, если оповестить всем и каждому, чтобы шли с жалобами на то или другое лицо, то непременно явится целая куча жалоб. Делать подобные приглашения к подаче жалоб можно только с предвзятым желанием повредить во что бы то ни стало тем, на которыхъ будут приноситься жалобы, так на самом деле и было”. Він не сумнівався, що царю були неприємними вимоги старшини про обрання нового гетьмана та скасування Малоросійської колегії, які перешкоджали його планам розчинення України в Росії, вважав що царем старшини сприймалися як “люди, сравнительно более других политически развитые, и потому на них-то устремил свои удары”. Для цього йому виявилися потрібними скарги козаків і посполитих. Костомаров риторично запитував: “Может ли историк верить искренности того, что могли отвечать казаки и простолюдины на вопросы человека, приехавшего от царя и своим тоном показывавшего им, чего хочет царь? Может ли, кроме того, верить беспристрастной правдивости донесений человека, прибывшего в Малороссию с заранее задуманным планом услышать там такое народное желание, какого хотелось получить самодержавному царю?”. Історик відкидав справедливості цих штучних звинувачень, заявивши що Полуботок став жертвою цілеспрямованої державної політики Петра I¹⁵⁹.

Ще один напрямок думок, який став стійким і ледве чи не сакральним у свій час, започаткував історик Олександр Лазаревський (1834-1902), опублікувавши в серпні 1861 р. у щомісячнику “Основи” статтю “Говорил ли Полуботок речь, приводимую Конисским”, яка започаткувала вкрай критичне ставлення до особи наказного гетьмана.

Свої думки Лазаревський розвинув у монографії про Полуботка, опублікованій в “Русском архиве” у 1880 році. Історик формував свої погляди про Полу-

¹⁵⁷ Бантыш-Каменский Д.Н. История Малой России. – К., 1993. – С. 428, 432. Публікація за третім прижиттєвим виданням 1842 р.

¹⁵⁸ Маркевич М. История Малороссии. – М., 1842. – Т. 1-2.

¹⁵⁹ Костомаров Н. И. Исторические произведения // Павел Полуботок. – С. 423-424.

ботка в часи проведення реформи 1861 р., якою було скасовано кріпацтво в Російській імперії, до того ж він сам приймав участь у реалізації реформи, спеціально приїхавши задля цього на Чернігівщину, де був включений до складу комітету, що займався розподілом землі між селянами. Відтак, Лазаревський належав до покоління лібералів, які вважали скасування кріпацтва (та власну причетність до цієї події) однією з найважливіших справ свого життя. Серйозна помилка історика полягала в тому, що підсвідомо він ретроспективно поширював усі жахи рабського статусу кріпаків XIX століття на статус посполитих першої чверті століття XVIII, а державців Гетьманщини сприймав як кріпосників.

На думку Лазаревського, на 1708 р. Полуботок став одним з найбільших землевласників Гетьманщини, коли за його підрахунками в підданство до чернігівського полковника потрапило близько 2000 дворів посполитих, оскільки ж у 1714 р. Полуботок видав свою дочку за небожа дружини гетьмана Скоропадського Анастасії Якова Марковича, то таким чином став ще й належати до клану Скоропадських, що начебто автоматично обумовлювало його зловживання своїм становищем задля наживи¹⁶⁰.

На прикладі села Оболоньє Лазаревський непереконливо намагався подати механізм експлуатації посполитих, так він наводив дані, що Полуботок отримував з цього села чинш, “осінщину”, 126 карбованців 35 копійок на рік, і, поділивши суму грошей на кількість дворів у селі, вивів середньорічний “коефіцієнт гноблення” у 63 копійки з одного двора¹⁶¹. І хоч він зауважує, що розмір чиншу з дворів коливався від 10 копійок до 7 карбованців 40 копійок (така максимальна сума бралася лише з єдиного двору), це він не аналізує. Між тим були двори бідні і заможні, проте чисельність робітників в цих дворах не враховується, а вона, напевне, помітно коливалася, це могли бути і члени сімей, і підсусідки, і наймити також, які наймалися на роботу до заможних селян, що мали великі площі полів. Розміри земельних ділянок селян, звісно, істориком теж не були враховані, тому що були невідомі. Не враховується й сільськогосподарський реманент селянських дворів, насамперед тяглова сила (воли, коні). А без цього зроблені підрахунки є досить умовними, вони ні про що не свідчать.

Лазаревський досить вільно оперує поняттям панщина, воно зустрічається в ці роки, але дослідник розуміє її як працю, яку виконують кріпаки, тобто прикріплені до землі селяни. Але ж за часів Полуботка кріпаків в Україні не було, і панщиною того часу слід вважати виконання посполитими деяких робіт для державця за право користування землею. Щоправда, історик стверджує, що панщину виконували лише бідняки, які обробляли землю на невеликих ділянках землі, і не в усіх маєтностях. Але бідняки були юридично вільними людьми і могли будь-коли залишити село і вирушити в пошуках кращої долі, про що, до речі, свідчить і щоденник Генеральної канцелярії часів Полуботка опублікований Лазаревським¹⁶². Зрештою жодного конкретного факту використання кріпацької праці Полуботком історик у своїй роботі не подав (неможливо подати те, що ще не було

¹⁶⁰ Александр Лазаревский. Павел Полуботок. Очерк из истории Малороссии... С. 141.

¹⁶¹ Там само. – С. 142.

¹⁶² Універсали Павла Полуботка. – Док. 343, запис від 24 липня 1723 р.

властивим для українського суспільства, якщо не зважати на можливість використання праці кріпаків з Росії, завезених в українські маєтності російських вельмож).

Відробіток посполитих на користь державця за користування землею до того ж не був єдиною формою розрахунку, посполиті могли розрахуватися з ним, і нерідко розраховувалися, погодженими частками від зібраного врожаю. Що стосується Полуботка, то в його маєтностях така форма розрахунку була поширеною, і є підстави вважати, що зазначені натуральні податки в підвладних чернігівському полковникові селах були поміркованими.

Так, в описі маєтностей Полуботків кілька разів згадується такий податок як десятина, зокрема в Гадячі табак засівався з десятини, в селі Хицях жито також сіялося з десятини, серед переданого Полуботкам через сотника Добронізького зерна, зібраного в маєтностях Полуботка, згадуються жито, овес, ячмінь та пшениця зібрані з десятини¹⁶³. Проте загальна кількість такого десятинного зерна невелика. Хоч посполитим на умовах десятини працювати було навіть вигідніше, ніж на умовах фіксованого платежу з певної площі, оскільки таким чином були меншими ризики втрат у випадку поганого врожаю. Але можна припустити, що й фіксований податок із земельних ділянок посполитих, які жили в маєтностях Полуботка, не був обтяжливим і значно не відхилявся від десятої частини звичайного врожаю, принаймні жодної скарги від посполитих на Полуботка за вимагання надмірної праці чи надмірних податків в літературі не наводиться.

Попри те, що значна частина зерна Полуботком отримувалася від посполитих через чинш, згідно його умовної вартості в грошах, треба враховувати що деяка частина зерна могла збиратися на полях, де працювали наймити.

Зерно дійсно забезпечувало Полуботкові добробут і багатство, але не за рахунок надмірної праці посполитих.

Лазаревський відзначає, що майже уся хлібна осінщина йшла на виробництво горілки, яка продавалася у власних шинках Полуботка в його селах від 50 до 70 копійок за відро¹⁶⁴. Ці шинки знаходилися в кожному з сіл, які перебували в підданстві Полуботка, і приносили йому на рік сумарно тисячі карбованців, що видно за описом маєтностей Полуботків¹⁶⁵. Отруєння власного народу задля отримання прибутків не додає позитивних рис Полуботкові, але на той час отримувати зиск подібним чином намагалися усі державці, якщо мали подібну можливість, так робили також міста і монастирі, та й Гетьманський скарб частково поповнювався за рахунок “п’яних” грошей, на них в окремі роки утримувалися охотницькі полки.

Лазаревський звинувачує Полуботка у скупівлі землі, внаслідок чого кількість дворів, які перебували в його підданстві, за 17 років збільшилася з 2000 до 3200. Але приклади, які він наводив свідчать, що здебільшого власники продавали землю Полуботкові з доброї волі, причому не квапилися це робити і торгувалися по три

¹⁶³ Там само. – Док. 466.

¹⁶⁴ Александр Лазаревский. Павел Полуботок. Очерк из истории Малороссии... С. 143.

¹⁶⁵ Універсали Павла Полуботка. – Док. 466.

роки, як, наприклад, в селі Полуботках¹⁶⁶. Те, що селяни і козаки втрачали свою землю, відображало однозначно негативний процес, але звинувачувати Полуботка, що саме він його інспірував, некоректно. Навпаки, купуючи їх землю, він визнавав за ними права власності на неї, адже в цей час посполитим, що не мали документів на свою землю, ставало важко довести свої права на неї, надто якщо вона була зайнята їх пращурами за часів Хмельниччини і пізніше на правах займанщини.

Як правило, земельні володіння Полуботка збільшувалися не за рахунок шматків землі, яку обробляли селяни і козаки, а за рахунок пустощ, де він осаджував слободи. Тому Лазаревський не зміг навести фактів, які свідчили б про явні зловживання Полуботка в земельних справах, визнаючи що він: “Если наживался на счет своих полчан, то делал это так ловко, что громких жалоб против себя не возбуждал”¹⁶⁷. Історик постійно чорнить українську старшину, як щось цілісне, не відрізняючи Полуботка і його однодумців від призначенців Петра I, здебільшого неукраїнців, які, хизуючись царським захистом, вели себе незалежно щодо української влади і дійсно уславилися своїми зловживаннями в полках і сотнях, де вони були адміністраторами (Танський, Милорадович, Лісовський). При цьому Лазаревський виявив неухважність щодо оцінки кріпацтва в самій Росії, де воно дійсно цілком реально тоді існувало, адже постійно критикуючи Полуботка, який захищав “старі порядки”, можна було трохи порівняти їх з наслідками впровадження “нових порядків”, які мали прийти з Росії на зміну старому ладу Гетьманщини.

Лазаревський прямо звинувачує Полуботка за універсал від 19 серпня 1722 р., спрямований на оздоровлення Генерального суду, який нібито мав перешкодити ображеним звертатися за судом в Колегію (при цьому правомірність і справедливість суду президента Колегії Вельямінова в історика чомусь зовсім не викликала сумнівів). Дослідник неодноразово згадує про якусь безліч фактів “ужасных насилий полковой старшины”, але для їх доказу відшукав лише один приклад, що характеризує Полуботка якраз тільки позитивно.

Йдеться про наказ Полуботка лубенському полковникові Андрію Марковичу повернути К. Шишенку півтори сотні овець, захоплених у нього полковником під приводом того, що брат Шишенка вкрав у Марковича ягня. Полуботок називає Марковича грабіжником, за більш ніж дивну компенсацію, півтори сотні овець за ягня, яку йому, очевидно, присудив полковий суд (оскільки полковий суддя та лукомський сотник, як видно з наказу, також пограбували Шишенка). Очевидно, було спокусливо показати зловживання лубенської старшини владою, але на цьому прикладі не було можливості запламувати Полуботка, тому Лазаревський вирішує, що “такія письма не имели никакого значенія”, мовляв Маркович всеодно не став би виконувати наказ Полуботка¹⁶⁸.

Зрештою історик відмовляв наказному гетьману в елементарних розумових здібностях, за те що він опирався царю в його намірах ліквідувати самовряду-

¹⁶⁶ Александр Лазаревский. Павел Полуботок. Очерк из истории Малороссии... С. 145-146.

¹⁶⁷ Там само. – С. 147.

¹⁶⁸ Там само. – С. 152-153.

вання Гетьманщини: “Полуботок нічого не соображал, будучи уверен, что не может же Малороссия остаться без гетмана. А царь давно уже думал совсем иначе, о чем Полуботок и не догадывался”¹⁶⁹.

Не побудовані на фактах висновки дослідника, такі як: “Державця фактично был волен в жизни и смерти своего подданого, и для последнего оставалась одна только возможность избавиться от этого гнета – бежать куда-нибудь подальше, чтоб не быть пойманному державскими старостами и войтами”¹⁷⁰, принесли у свій час значну шкоду як об’єктивному вивченню соціально-економічних відносин першої чверті XVIII ст., так, звісно, й об’єктивному сприйняттю діяльності Полуботка.

Відтак, природний для світогляду Лазаревського своєрідний підсумок діяльності правителя Гетьманського уряду: “Полуботок прежде всего был честолюбцем искавшим гетманства, он действительно был защитником старых порядков, но только тех, с которыми связывались личные интересы его сословия. Народные интересы были настолько противоположны интересам старшины... что народ обрадовался учреждению Коллегии. Изучение народной жизни в период гетманщины начинается только теперь. Результаты этого изучения, надемся, еще более подтвердят наш вывод, что Полуботок если и был героем, то героем одного только «шляхетства»... и что народным героем он не был и не мог быть”¹⁷¹.

Напевне, Лазаревський широко вірив у свої висновки, захищеність України національним апаратом управління для нього була неактуальною, можливо, проведення реформ Олександром II, насамперед реформи 1861 р., що скасувала кріпацтво, слугувала для нього наочним доказом того, що Росія цивілізується і інші народи зможуть безпечно розвиватися в її складі, а отже захист колись Полуботком “непотрібної” старовини, з огляду на час що минув, здавався йому тоді не лише ірраціональним, але й шкідливим (це зараз українське село добре пам’ятає про запровадження в Росії радянського зразка державного колективного рабства для селянських громад у 1930-1950 рр., а Україна встановлює скільки мільйонів співвітчизників вона втратила внаслідок радянських експериментів, що обернулися для неї війнами, голодоморами та масовими репресіями). Історик був ідеалістом, для якого розвиток суспільства і людини слугував запорукою поширення добра, пошуки людського зла здійснювалися ним у темному минулому, а саме, в минулому України, недосконалий побут якої (але порівняно з ким і чим?) він досліджував. Тому мимоволі складається враження, що Лазаревський не сприймав думку про те, що зло, як постійна категорія, не лише повсякчас зберігається, а й може множитися незалежно від історичної епохи (якщо свідомість і воля людини нехтують небезпекою його поширення).

Проте критичні погляди Лазаревського щодо Полуботка мали помітний вплив на українських істориків, як на тих, що надавали посиленого значення соціальній проблематиці в історії України супроти розвитку її державності, так і на тих, хто не бажав бачити такого розвитку взагалі.

¹⁶⁹ Там само. – С. 173.

¹⁷⁰ Там само. – С. 150.

¹⁷¹ Там само. – С. 208-209.

Молодий В. Модзалевський (1882-1921) опублікував у 1903 р. злостивий нарис про Полуботка, побудований на праці Лазаревського, що дихає неприхованою неприязню до наказного гетьмана, якому навіть відмовлено в цьому чині, з огляду на те, що таким його не визнавала Москва. Якщо Лазаревський відмовляв Полуботкові у праві представляти народ, але “дозволяв” представляти інтереси старшини, то Модзалевський відмовив йому і в цьому, твердячи: “П[олуботок] действовал в своих личных интересах, состоявших, главным образом, в достижении гетманской булавы. Не только нельзя сказать, что П[олуботок] являлся борцом за народ, интересы которого шли вразрез с интересами его и старшины, но нельзя его назвать и выразителем желаний этой последней ... ибо старшина... постоянно отказывала П[олуботку] в своем содействии, народ... радовался учреждению Коллегии, куда он подавал множество жалоб”¹⁷². Звісно Модзалевський не повідомляв як же Полуботок протистояв інтересам народу, і хто взагалі був тоді їх виразником, але можна так зрозуміти, що якщо (за Модзалевським) народ радіє встановленню Малоросійської Колегії, то саме вона представляла ці інтереси, відтак, піклуючись про інтереси народу, Колегія за два роки (1722-1724 рр.) більш ніж втричі збільшила на радість народу стягнення з нього грошових і хлібних поборів у царську казну, чим остаточно його ошчасливила. Тим більше незрозуміло, на чому засноване заперечення Модзалевським права Полуботка представляти принаймні погляди старшини, якщо ця теза пов’язана з твердженням, що старшина наказному гетьману не допомагала, то вона явно спирається на помилковий постулат, насправді старшина Полуботку допомагала, щоправда, допомагала по різному, але співчувала його політиці майже уся, інакше б не з’явилися Коломацькі чолобитні до царя.

Академік М. Василенко (1867-1935), написавши нарис до 200-річчя з дня смерті наказного гетьмана та давши в ньому огляд історіографії про Полуботка, зауважив про відсутність спеціальних самостійних робіт за цією темою після Лазаревського, згадавши лише про компіляції Я. Шульгіна та В. Модзалевського. Діяльність Полуботка історик намагався співвіднести з політичною та соціально-економічною історією Гетьманщини. Подавши короткі розділи щодо розвитку соціально-економічних відносин в Україні з часів Б. Хмельницького, він спиняється на тезі про загострення антагонізму між старшиною та народними масами на початку XVIII століття, що здавалася такою привабливою на фоні соціальних потрясінь початку століття XX. В цьому він, напевне, частково поділяв соціально-економічні погляди Лазаревського на історію Гетьманщини часів Полуботка (щоправда, не ототожнював тодішніх посполитих з кріпаками). Проте треба віддати належне Василенкові, при розгляді політичних питань, він бачив те, чого не бачив, чи не хотів бачити, Лазаревський і його послідовники, а саме, що впроваджувана царським урядом політика централізації влади щодо України мала результатом те, що нові правителі-чужинці завадили старшині впорядкувати місцеву систему судів та розбалансували місцевий апарат управління, на заміну ж царські урядовці запропонували заходи спрямовані не на полегшення життя

¹⁷² Вадим Модзалевский. Павел Леонтьевич Полуботок. Биографический очерк. – С-Петербург. – 1903. – С. 66-67.

народу, навпаки Малоросійська Колегія ставила за мету вичавити з України більше податків. Скептично він сприймав можливості старшини, яка прагнула захистити свою владу та зберегти право наводити в Україні порядок власними силами, але не мала жодних ефективних засобів протистояти намірам Москви, відтак її квота боротьба була приречена на поразку. Історик вважав відновлення влади гетьманів в Україні за Апостола і Розумовського вже випадковим явищем.

Боротьбу Полуботка Василенко характеризував так: “Поразка Павла Полуботка не принесла користі ні народним масам, ні козацтву, ні посольству, вороже ставлення яких до старшини використовував російський уряд. Вони не мали змоги брати участь у новому ладі... Відтепер козацтво було відмежоване лише формально від посольства, що стало помітно набирати рис російського “крес-тьянства”, а це зрештою привело його до обезземелення, до матеріального виснаження і злиття з російськими кріпаками. Смерть Павла Полуботка... вирвала з життя заповзяту людину, великої волі й видатної серед української старшини сміливості... Полуботок... прагнув зберегти автономний лад і ті суспільні відносини, які тоді існували в Україні. Годі, звичайно, вбачати в ньому егоїста, який бився задля власних чисто особистих поривань”¹⁷³. Власне в цих своїх висновках Василенко значною мірою повертається до оцінок діяльності Полуботка Бантишем-Каменським та Марковичем, яких звинувачували в ідеалізації наказного гетьмана під впливом “Історії русів”, а також до оцінок Костомарова.

Сучасні нариси про Полуботка невеликі за обсягом.

В. Шевчук констатує, що: “Грунтовної монографії про цього визначного діяча української історії так і не створено, хоч потреба в тому конечна”. Загалом його нарис ґрунтується на старих працях про Полуботка, причому сприймається загальна теза про надуживання владою української старшини в ті часи на свою користь, чому сприяла немічність політики гетьмана Скоропадського, і що нібито чудово довів Лазаревський. У Шевчука Полуботок є патріотом України і, природно, ліквідатором недоліків і зловживань української влади часів Скоропадського. Історик доходить висновку, що Малоросійська Колегія та цар поклали край спробам Полуботка оздоровити Гетьманщину, старшина за намагання вести самостійну політику була жорстоко придушена, а автономія України ліквідована. До уваги можна взяти й висновок дослідника, що промова Полуботка дійсно була виголошена ним царю, порівнявши списки Шерера та автора “Історії русів”, він вважає, що вони містять однакові думки, які відрізняються лише різним словесним оформленням, тому їх походження ґрунтується на вільному переказі справжньої промови Полуботка¹⁷⁴ (яку чули, запам’ятали, а пізніше записали різні сучасники?).

Автор іншого сучасного нариса, О. Коваленко, використовуючи загалом відому інформацію, подає й окремі нові подробиці про Полуботка, звертає увагу на комерційну діяльність Полуботка, як складову досягнутого ним добробуту. Щодо

¹⁷³ Василенко П. Павло Полуботок // Гетьмани України. – К., 1991. – С. 202-203.

¹⁷⁴ Валерій Шевчук. Козацька держава // Боротьба Павла Полуботка за збереження решток української автономії. – К. 1995. – С. 234-253.

критики Лазаревського на адресу наказного гетьмана він висловлюється так: “Цей категоричний присуд, втім, не враховував історичних реалій та уявлень, що домінували натовді в суспільній свідомості”. Дослідник вважає поглиблення соціальної нерівності зумовленим розвитком товарно-грошових відносин, натомість сприймає господарчу діяльність Полуботка як стимулювання економічного життя регіону, сприяння його залюдненню та піднесенню промисловості і торгівлі. Коваленко подає цей висновок обережно і переходить від оцінки суто Полуботка до узагальнення поведінки старшини взагалі, залучаючи думку І. Крип’якевича про її егоїстичне засліплення в намаганні підкорити собі козацтво, селянство і міщанство та руйнування нею таким чином основ державної сили, водночас цитує і Василенка щодо оцінки Полуботка в історії України, в центр якої треба класти значення справи Полуботка на перебіг історичних подій і відносин, що заступає собою його особисті і класові інтереси. Відтак, подаючи трагічний перебіг боротьби Полуботка з Малоросійською Колегією, за якою стояв цар, та її фінал, приходять до кінцевого висновку про роз’єднаність глибокими соціальними суперечностями українського суспільства, яке виявилось нездатним об’єднатися навколо національно-державної ідеї та не змогло захистити права і вольності, власне автономію, України. За це гамузом дістається усій старшині (хоч, як могли захищати національні інтереси України чужинці, або й “свої” за походженням старшини, які спеціально з часів Скоропадського відбиралися і призначалися царем на старшинські посади за принципом особистої відданості йому і Російській державі?). Недостатньо доказово старшина оголошується заляканою терором Петра І (про боязливність старшини щодо підтримки політики Полуботка непереконливо писав ще Лазаревський), відтак вона і українське духовенство визнаються винними за поразку курсу Полуботка на збереження автономії, так само як і за поразку курсу Мазепи на відокремлення України від Росії. Наслідки цих поразок виявилися катастрофічними для українського суспільства¹⁷⁵. За своїми поглядами робота Коваленка є близькою до поглядів М. Василенка.

Загалом спеціальних праць про Полуботка створено було небагато.

Можна було б сподіватися на певну популяризацію діяльності Полуботка та зважений її аналіз в загальних курсах історії України. Проте, на жаль, для курсів історії України, написаних різними авторами, або колективами авторів, з початку ХХ ст. до сьогодні, тема Полуботка була темою щонайбільше однієї-двох сторінок ознайомчого викладу, загалом для них притаманне сприйняття Полуботка в межах концепцій, вироблених ще в ХІХ столітті, різняться вони між собою хіба що певними акцентами, на яких вони зосереджували свою увагу.

Першим з істориків на початку ХХ ст. відновив написання таких курсів М. Грушевський (1866-1934), який спочатку також опинився серед критиків Полуботка, очевидно, під враженням соціальної складової праці Лазаревського. В нарисі історії України, опублікованому в 1904 р., історик проводив думку, що Полуботок боровся за збереження автономії України, яку царський уряд намагався

¹⁷⁵ Коваленко Олександр. Павло Полуботок... С. 499-522.

знищити під приводом зіпсованості влади України, звертав увагу, що “деятельность Полуботка по искоренению... злоупотреблений и беспорядков украинского управления была правительству вовсе неприятна”, але водночас не вірив, що політика Полуботка користувалася підтримкою українського суспільства, заявляючи: “Даже наиболее выдающиеся, горячие украинские патриоты вроде Полуботка были грешны общим грехом в своей экономической политике по отношению к посполитым и казакам, и сознание этого отчуждения подрывало их силу и стойкость в защите политических интересов в борьбе за автономию Украины”¹⁷⁶. Це резюме дискредитувало Полуботка як борця за інтереси України, подавало його, загалом незаслужено, переважно як експлуататора посполитих і козаків. Проте в пізнішому курсі історії України-Русі (1913 р.) Грушевський значно пом’якшив характеристику Полуботка і вже подав його як великого патріота України¹⁷⁷.

Цілком слушно історик зняв тезу щодо підтримки чи непідтримки Полуботка замордованим постійними війнами народом, хоча б тому, що часи можливості збройного опору українців на випадок обмеження чи ліквідації Росією самоврядування України минули. За Петра I Російська держава досягла нечуваного рівня мілітаризації, її збройні сили перевищили 200 тисяч чоловік, частина з яких була розташована в Україні “приглядати” за українцями. Часи Полуботка стали часами дотримання чи недотримання добровільно взятих на себе раніше Росією політичних зобов’язань щодо статусу Гетьманщини, Петро I дотримуватися їх не збирався, а українці були неспроможні примусити його це зробити, не допомогли навіть чолобитні до царя, підписані від Війська на Коломаку фактично всією старшиною Гетьманщини, а яким чином могли апелювати до царя міщани, при тому що міська влада великих міст стала контролюватися російськими комендантами, чи посполиті, які взагалі не мали ніякого представництва у владі, якщо такими не вважати сільських війтів.

Серед перших курсів України можна відзначити працю О. Єфименко (1848-1918), опубліковану в 1906 р., вона відзначає протистояння між Полуботком і Вельяміновим та опір Полуботка нововведенням Петра I, не як боротьбу персоналій, а як боротьбу інституцій різних народів, коли царський уряд хотів ліквідувати самоврядування України, а Полуботок, спираючись на усю старшину – генеральну, полкову та сотенну, власне, на всю українську владу – намагався протидіяти ліквідації. Дослідниця подає українське суспільство як розколоте внаслідок соціального напруження, чим намагався скористатися царський уряд, попри це вона визнає право представляти Україну саме за старшинською верствою, сприймаючи арешт Полуботка, як програш всього українського народу, соціальне становище якого після цього лише різко погіршилося. Віднесення Єфименко деякими істориками до суворих критиків старшини безпідставне. Єфименко констатувала: “Малороссия имела право вздохнуть с облегчением, когда до нее дошла весть о смерти Петра”¹⁷⁸.

¹⁷⁶ Грушевський М. С. Очерк истории украинского народа. – К., 1990. – С. 241.

¹⁷⁷ Грушевський Михайло. Ілюстрована історія України. – Київ-Львів, 1913. – С. 394-398.

¹⁷⁸ Єфименко А. Я. История ... С. 306-310.

Тоді ж вийшла “Історія України-Русі” (1908 р.) М. Аркаса (1852-1909), в короткому параграфі про Полуботка він наводить кілька фактів періоду діяльності наказного гетьмана, не коментує їх, але, вболіваючи за Україну, критикує царя, який: “намислив знищити окремність України і завести в ній такі порядки, як і у Москві”. Аркас називає Полуботка, Савича, Чарниша і їх товаришів першими політичними в’язнями Петропавлівської фортеці¹⁷⁹.

У курсі Д. Дорошенка (1882-1951), вперше виданому у 1932-1933 рр., історик загалом з повагою ставиться до Полуботка, що не був деморалізований московським тиском і наполегливо боровся за права української автономії, але на Дорошенка також вплинула теза Лазаревського про Полуботка, як про визискувача козаків, міщан і селян. Крім того в його курсі історії України твердилося: “Однак більшість українських істориків, які спеціально писали про Полуботка: Костомарів, Яків Шульгин, Модзалевський і Василенко вважають його за безумовного українського патріота, дарма, що він, як син свого віку й своєї верстви, дбав також за свої матеріальні інтереси”¹⁸⁰, і те, що в цьому переліку згадано Модзалевського, який потрапив в ряди захисників наказного гетьмана, принаймні спантеличує, адже компіляція Модзалевського не дає для цього жодних підстав.

У “Історії України” (1938 р.)¹⁸¹ І. Крип’якевича (1886-1967) про Полуботка згадується дуже коротко, як про людину, що підняла боротьбу за рештки автономії Гетьманщини, за що цар кинув його до в’язниці¹⁸².

Власне, подібну подачу матеріалу у вигляді короткого висновку про Полуботка-патріота та його сміливу, але безсилу і безнадійну, боротьбу стали використовувати і у всіх пізніших курсах історії України включно до сьогодення, це властиво як для праць, що за радянської доби були видані за кордоном і лише пізніше перевидані в Україні, так і для праць опублікованих за часів незалежності України.

Серед авторів робіт виданих за кордоном можна назвати праці Б. Крупницького¹⁸³ Н. Полонської-Василенко (1884-1973)¹⁸⁴, О. Субтельного (р.н.1941)¹⁸⁵, серед виданих в Україні – В. Борисенка¹⁸⁶, О. Гуржія¹⁸⁷, у якого міститься

¹⁷⁹ Микола Аркас. Історія України-Русі. – Одеса, 1994. – С. 311-314.

¹⁸⁰ Дорошенко Д. І. Нарис історії України. – Львів. – 1991. – С. 406.

¹⁸¹ Праці Дорошенка і Крип’якевича вперше були видані також за кордоном, проміжок часу з другої половини 1930-х рр. по першу половину 1980-тих рр. в Радянській Україні, частині СРСР, можна охарактеризувати як часи монополії комуністичної партії на істину, що майже унеможливило появу будь-яких праць, де зачіпалися питання національної проблематики.

¹⁸² Крип’якевич Іван. Історія України. – Львів, 1992. – С. 240.

¹⁸³ Крупницький Б. Гетьманська держава у XVIII ст. // Енциклопедія українознавства. / Під. гол. ред. проф. В. Кубійовича і проф. д-ра З. Кузеля – Мюнхен; Нью-Йорк, 1949. – Т. 2. – С. 458.

¹⁸⁴ Наталія Полонська-Василенко. Історія України. – К., 1992. – Т. 1-2. – Т. 2. – С. 84-85.

¹⁸⁵ Орест Субтельний. Україна: історія. – К., 1991. – С. 152-154.

¹⁸⁶ В. Й. Борисенко. Курс української історії. – К., 1998. – С. 299-301.

¹⁸⁷ О. І. Гуржій. Ліквідація козацької державності // Історія України. /Під загальною редакцією В. А. Смолія. – К., 1997. – С. 117.

найлаконічніше резюме діяльності Полуботка: “Наказним... гетьманом призначили Павла Полуботка (1722-1723), котрий дуже швидко за свої порівняно незалежні погляди потрапив до Петропавлівської фортеці, де після тяжких моральних і фізичних страждань помер (1724)”.

Звісно, останнім часом авторських та колективних робіт, що подають історію України, стає все більше, в яких також згадується і про Полуботка.

Очевидно, має право на життя точка зору, що боротьба Полуботка, а також інших старшин, що його підтримували, проти планів Петра I, спрямованих на ліквідацію самоврядування Гетьманщини, попри її трагічний фінал, мала як довгострокові, так і короткострокові позитивні наслідки для України.

Відновлення гетьманської влади, 1 жовтня 1727 р. гетьманом було обрано Апостола, має прямий зв'язок із зусиллями Гетьманського уряду Полуботка зберегти українську владу та обрати гетьмана у 1722-1723 рр., до яких був причетний і сам Апостол. Російський уряд, попри досвід Петра I, чи навпаки, враховуючи цей досвід, не зважився радикально вирішити “українське питання”, для чого йому знадобилося ще кілька десятиріч. Існування навіть суттєво обмеженої у правах автономії Гетьманщини перешкоджало поширювати сюди з Росії кріпацтво, залишало посполитим можливість самим влаштовувати свою долю, про яку так скрушно побивалися деякі історики. Хоч цивільне право занепадало, місцеві суди на деякий час ще залишалися відкритими для усіх громадян, відтак доступ до них ще зберігав важливу роль для визначення і підтвердження прав землеволодіння представників усіх верств населення. Навіть за спотвореної автономії не такими швидкими темпами руйнувалося місцеве самоврядування, зберігалася можливість для місцевого населення самим вирішувати деякі свої проблеми (заснування цехів і т.п.), адже згодом місцеве життя було так врегульоване російською бюрократією, що фактично самоврядна діяльність населення була знищена на довгий час.

На перспективу Полуботок своїм прикладом показав, що боротьба за суспільні цілі не буває зовсім безнадійною для досягнення мети, навіть якщо вона безнадійна для окремої людини. Він не зміг виявитися настільки “кмітливим”, як згодом гетьман Розумовський, що був щедро винагороджений Катериною II за відмову від гетьманської влади, оскільки Полуботок сформувався як український політик, що вбачав відмінності в суспільному устрої України і Росії, і не бажав передавати владу створеній царем установі, яка мала перетворити Україну на Росію. Полуботок своїх поглядів не зрікався, тому був критикований деякими згаданими істориками за нерозуміння планів Петра I, хоч, напевне, є відмінності між нерозумінням і несприйняттям. Полуботок, якого звинувачували в тому, що він був одним з найбагатших людей Гетьманщини, свідомо пішов на ризик втратити все, і зрештою все втратив – свободу, майно і життя, але, опинившись в казематах фортеці, не зрадив самому собі і не став шукати порятунку будь-якою ціною. Ставши жертвою нігілістичного тирана, Полуботок вже самим цим залишив після себе буремний слід в українській історії, який примушує замислитися, що залишається народу, який втрачає власну державність. Це не лише неспроможність такого народу самому будувати власне майбутнє, але й повна

беззахисність цього народу перед жорстокістю держави, яка його полонила і заперечує його право на існування.

Саме такі люди як Полуботок залишають зарубини на історичному дереві пам'яті українського народу, які примушують його пам'ятати про власну самобутність, мову, традиції, менталітет, і, власне, творять його історію. Не так багато в українській історії людей подібних до Полуботка, які в його становищі так послідовно переймалися захистом політичних інтересів України, але порівняно з іншими відомими українцями про нього майже забули. Не в останню чергу до цього спричинився й закладений колись специфічний “соціальний” напрямок дослідження його діяльності.

Можна повторити слідом за іншими істориками, від Лазаревського до Шевчука, що тема Полуботка досліджена недостатньо і потребує подальшого вивчення, надто необхідними є ґрунтовні дослідження діяльності наказного гетьмана в напрямку соціально-економічних та українсько-російських відносин тих часів.

* * *

В основній частині збірника нараховується 12 полкових універсалів і наказів, виданих Полуботком у 1705-1722 рр., а також 302 наказових документи (універсали, накази і інструкції), виданих з липня 1722 по червень 1723 рр. Павлом Полуботком та членами Гетьманського уряду. Лише окремі з наказів цього періоду Полуботок видавав сам, усі інші документи були колегіальними, підписувалися Полуботком і старшинами. Особливістю цих документів є те, що після арешту Полуботка вони стали швидше джерелом турбот для тих, в чиїх руках вони опинилися, тому переважну більшість зазначених документів становлять чернеткові варіанти універсалів, збережених серед матеріалів Генеральної канцелярії. Відтак, переважно вони не містять інтитуляцій і підписів, виглядаючи анонімними. На відміну від універсалів накази не повинні містити інтитуляцій, в звичайній традиції вони лише підписувалися, але накази збірника мають іншу проблему, оскільки в частині з них відсутні точні інскрипції (звернення). Повністю правильну форму мають лише нечисленні оригінали та окремі копії документів.

Загалом у збірнику представлені 23 універсали, які мають як інтитуляцію, так і підписи, 1 універсал має інтитуляцію та незакінчений підпис, 27 універсалів мають лише інтитуляцію, 2 універсали містять недописані інтитуляції. Нараховується лише 18 наказів і універсалів з повними підписами, 13 аналогічних документів, у яких підписи подані в переказі, та 14 наказових документи, які мають незакінчені підписи. Решта документів не містять ні інтитуляцій, ні підписів, їх належність Полуботкові та іншим старшинам, які складали Гетьманський уряд, встановлюється за змістом та датами цих документів, що майже усі датовані.

Полуботок в документах зазначеного періоду майже завжди (за винятком окремих звернень в Чернігівський полк, полковником якого він був) підписувався наказним гетьманом і чернігівським полковником, тобто вважав себе, і таким його вважали генеральні старшини, тимчасовим гетьманом, який зберігав за собою окремо і владу в Чернігівському полку. Звісно, підписувався він першим,

підписи старшин, там де вони представлені поіменно, подаються в повному складі керівної інстанції не завжди, а в залежності від їх присутності в Глухові.

Універсали Павла Полуботка і генеральної старшини складаються з таких елементів:

Інтитуляція – вказує на суб'єкт, що видає універсал, якщо суб'єкт несамо-стійний, то зазначається також його політичний або інший зв'язок.

1. Всепресвѣтлѣйшого и державнѣйшого государя нашего, его імператорс-кого величества Войскъ Запорожских старшина енералная и полковники.

2. Великого государя нашего его імператорского пресвѣтлого величества Войскъ Запорожских полковник чернѣговский и наказный гетманъ Павель По-луботокъ з старшиною енералною.

3. Его імператорского священнѣйшого величества Войска Запорожского наказный гетманъ и полковникъ чернѣговский Павель Полуботок з старшиною енералною.

4. Его імператорского священнѣйшого величества Войскъ Запорожских полковник чернѣговский и наказный гетманъ Павель Полуботокъ з старшиною енералною.

5. Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского пол-ковникъ чернѣговский и наказный гетманъ з старшиною енералною Павель По-луботокъ.

6. Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского пол-ковникъ чернѣговский и наказный гетманъ Павель Полуботокъ з старшиною енералною.

7. Всепресвѣтлѣйшого государя нашего, его імператорского величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговский и наказный гетманъ Павель Полуботокъ з енералною старшиною.

8. Всепресвѣтлѣйшого і державнѣйшаго государя нашего, его імператорс-кого пресвѣтлѣйшаго величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговс-кий и наказный гетманъ з старшиною енералною Павель Полуботокъ.

Варіант 1 використовувався лише в перші дні після смерті Скоропадського, до отримання грамоти з Сенату, якою було затверджено Гетьманський уряд на чолі з Полуботком разом з генеральними старшинами, але без інших полковників.

Не наводяться інтитуляції, підваріанти яких відрізняються незначними відмінностями, наприклад, коли формули повністю збігаються, але закінчення формули – такі слова, як “з старшиною енералною”, подані в іншому (називно-му) відмінку – “и старшина енеральная”, теж саме стосується формул, в яких чергуються слова “Войскъ Запорожскихъ” і “Войска Запорожского”.

Інскрипція.

Інскрипція – елемент, звернений до тих, кому належало знати зміст доку-мента, звернення персоналізувало відповідальність, якщо виклад стосувався ви-конання рішення адресатами, або навпаки покладав на них відповідальність за протидію ухваленому рішення. Іноді, як у варіанті 5, звернення адресується до усіх, але в ньому ніхто не згадується конкретно.

1. Всѣмъ обще и кождому зособна духовного и мирского, такъ войскового, яко и нижшего чина людемъ, особливе пану войтовѣ кievскому, а в небытности его наказному з майстратовими тамошними, и зо всѣмъ посполствомъ, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатимет, объявляемъ.

2. Пану полковниковѣ на сей часъ наказному стародубовскому, старшинѣ полковой тамошней, сотникамъ, а особливе паномъ державцомъ, въ томъ полку маестности свои мѣючимъ, и кождому, кому о томъ вѣдати надлежати будетъ, объявляемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ.

3. Панамъ сотникамъ новомлинскому, сосницкому и шаповаловскому з тамошними урядами, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежит, сим нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ.

4. Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского іхъ милостемъ панамъ полковникамъ, обознимъ, судямъ, писарямъ, асауламъ и протчимъ урядовимъ особамъ, такожъ пп: державцамъ духовнимъ и свѣцкимъ и каждому, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметъ, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ.

5. Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметъ, симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ.

6. Вамъ, войтовѣ села Серединой Буди з всѣма посполитими людьми тамошними, нехай будетъ вѣдомо.

7. Панамъ полковникамъ з старшиною полковою, панамъ сотникамъ и ихъ урядникамъ вѣдомо чинимъ симъ нашимъ унѣверсаломъ.

8. Ознаймуемъ симъ унѣверсаломъ нашимъ пану судіи и наказному полковниковѣ кievскому зъ другою старшиною полковою, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметъ.

Інскрипції мають велику кількість варіантів, ці звернення будувалися по різному, скоріше довільно, ніж за точно обумовленими нормами, але на їх семантику також впливало те, кому вони призначалися, при цьому конструкції зазначених звернень тяжіють до традиційних, що йдуть вглиб до часів Б. Хмельницького. Особливістю інскрипцій невеликої частини універсалів і особливо наказів збірника є те, що деякі з них навмисне не мають конкретно зазначених адресатів, оскільки готувалися у Військовій канцелярії як зразки, з яких мали бути написані універсали, що розсилалися в усі чи кілька полків, відтак замість іменних частин інскрипції в такому випадку ставилася спеціальна мітка, або залишався пробіл для тексту, наприклад: “Пану полковниковѣ N зъ старшиною полковою, сотникамъ, атаманѣ, войтамъ, а особливе ...^a бунчуковому товариству, такожъ ... державцамъ духовнимъ и мирскимъ, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметъ, симъ нашимъ унѣверсаломъ объявляемъ”. Окремі з універсалів та наказів, що є чернетками з Військової канцелярії, взагалі не містять звернень.

Аренга.

Застосовувалася як юридичний чи інший привід, що пояснював право чи обов’язок на видання універсала. Могла вкладатися в коротку формулу, або місти-

^a Крапками позначено пробіли у тексті копії.

ти детальне обґрунтування представника влади щодо своїх повноважень. В частині універсалів відсутня, але в деяких, особливо в тих, що стосувалися надзвичайних ситуацій, мала важливе значення і займала значну частину тексту.

1. Ижъ ясне велможный его милость панъ Іоаннъ Скоропадский Войскъ его імператорского пресвѣтлого величества Запорожскихъ обоихъ сторонъ Днепра гетманъ, бувши перед симъ недавно у его імператорского величества в великомъ градѣ Москвѣ, и тамъ на здоровю ослабѣвши, болѣзненный оттуду на свою резиденцію в Глуховъ возвратился, и в той болѣзни zde временное свое смертію настоящего іюля 3, в восторockъ пополуднѣ о шестой годинѣ окончаль житіє. Теды мы, нижей подписанніи, будучи тому притомни, яко уже до его імператорского священнѣйшого величества государя нашего всемилостивѣйшого з донесенемъ о смерти его гетманской описалися и занесли прошеніє наше, дабы повелѣлъ намъ его імператорское величество своимъ милостивимъ указомъ по давнихъ правахъ, порядкахъ и статяхъ нашихъ украинскихъ волними голосами нового, кого господь Богъ пошлет, избрати гетмана, такъ нѣмъ на тоє благоволителный его імператорского величества присланъ будетъ указъ, хотячи дабы в нынѣшное между Гетманствомъ время порядки и дѣла всякые Малороссійской Отчизни нашей своимъ обыкновеннимъ и непремѣннымъ образомъ были отпращовани безъ жадной помѣшки по должности нашей з мѣста покойного его милости пана гетмана въ всѣ Полки о томъ писалисмо.

2. Ижъ по объявленіи о смерти покойного ясневелможного его милости пана Іоанна Скоропадского, гетмана нашего, прежде сего імператорскому пресвѣтлому величеству от нас учиненном, получилисмо мѣсяця іюля 19 д[ня] премошнѣйшую его імператорского величества грамоту за подписаніємъ всего Високопревосходительствующаго Сенату к намъ присланную, з такимъ указомъ, чтобъ до избрания другого гетмана всею Малороссию на мѣсту гетманскомъ вѣдаты и все оной управление чинит по правамъ малороссійского народу намъ, полковниковъ черниговскому и старшинѣ енеральной обще, и во всѣхъ дѣлахъ, и совѣтахъ, и посылкахъ в Малую Россию унѣверсаловъ, имѣтъ сношеніє и сообщеніє з его превосходительствомъ господиномъ бригадиромъ Велямино[вы]мъ, уже нынѣ до Глухова по указу его імператорского пресвѣтлого величества прибывшимъ, прето мы, яко тотъ монарший его імператорского величества указъ со всякимъ повиновеніємъ исполняти должны, такъ чинячи о томъ в протчіє полки Малой России публѣкацію, посылаемъ и в полкъ Старод[убовский] сей нашъ объявителный унѣверсаль.

В окремих випадках, як у наведеному варіанті 2, арєнга фактично збігається з нарацією, оскільки є головним лейтмотивом документа.

Нарація.

Частина документа, що викладає обставини, які спричинили його видання.

1. Понеже за живота еще покойного ясневелможного его милости пана гетмана состоялся его велможности указъ, особливий унѣверсаль, посланны[й] до пана Івана Борозны и до пана Стефана Максимовича, чтобъ оны въ полку Стародубовскомъ о четвертнихъ грошахъ, сколько оныхъ що у кого изъ чого взято и куда оные обернени, слушную порядочную и праведную учинили ревѣзію.

2. Получили мы монарший его імператорского всепресѣтлѣйшого величества изъ правительствующего сенату указъ, дабы то маестности, на булаву гетманскую и на кухню належачые, въ свое завѣдоване принявши, доходовъ зъ оныхъ нѣкуда на сторону употреблять не велѣли, лечъ бы оные въ цѣлости содержали.

Причини видання документів були різними, але на відміну від старих часів за часів Полуботка більшість універсалів і наказів Гетьманського уряду було видано внаслідок розпоряджень царя, Сенату, Малоросійської колегії, або внаслідок непрямого впливу спричиненого діями царського уряду на ситуацію в Гетьманщині. Це було властиво вже й за часів Скоропадського, але на відміну від них, для часів Полуботка характерне катастрофічне зменшення документів, якими підтверджувалися чи надавалися маестності. Для тих небагатьох випадків, коли майнові документи видавалися, характерне посилення ще на волю гетьмана Скоропадського, Полуботок з генеральними старшинами на власний ризик видавали такі документи дуже рідко, оскільки царський уряд заборонив їм це робити, порушення цієї заборони стало одним з пунктів звинувачення Полуботка і генеральних старшин Таємною канцелярією під час їх допиту восени 1723 р. Натомість значну частину документів становлять виклики Гетьманським урядом сторін у Глухів до Генерального Суду для розгляду їх справ, оскільки, як правило, в них подаються причини виклику в Суд, такі документи цікаві для вивчення судової практики за часів Полуботка, тим більше, що ще одним із звинувачень, які йому пред'явили царські слідчі, було проведення судової реформи. Наприклад, цікавими є виклики до Генерального Суду, спричинені скаргами слуг чи наймитів на державців за несплату зароблених грошей за службу чи виконану роботу, такі скарги не вкладаються в усталені погляди частини істориків про характер відносин між представниками цих соціальних верств у ті часи.

Диспозиція.

Є розпорядженням по суті справи. Може додатково включати мотивацію суб'єкта, що пояснює його реакцію на обставини, які спонукають ухвалити зазначене рішення, або кілька рішень, в майнових документах це, зокрема, може бути одночасне надання одних маестностей та підтвердження прав на інші маестності зацікавленій стороні. Розпорядчі документи також могли містити кілька імперативів, як це зроблено у варіанті 1, спочатку Гетьманським урядом пропонується (власне наказується), поки буде обрано нового гетьмана, дотримуватися київському магістрату з усією громадою законності на основі усталених норм і звичаїв, далі міститься наказ вїту з магістратом ув'язнювати і карати порушників першого розпорядження, і наприкінці київському магістрату наказується у справах, що цього потребуватимуть, звертатися до чернігівського полковника Полуботка, як до тимчасового правителя країни, призначеного ще гетьманом Скоропадським. Іноді розпорядчі та майнові документи поєднуються за змістом, як у варіанті 3 (затвердження Григорія Отвіновського стародубським отаманом, наказ йому присягнути Вітчизні і царю в зв'язку зі вступом на посаду та підтвердження прав Отвіновського на села Смялч і Обухівку).

1. Теды мы, ниже подписанніи, будучи тому притомни, яко уже до его імператорского священнѣйшого величества государя нашего всемилостивѣйшого з донесенемъ о смерти его гетманской описалися и занесли прошеніе наше, дабы повелѣлъ намъ его імператорское величество своимъ милостивимъ указомъ по давнихъ правахъ, порядкахъ и статяхъ нашихъ украинскихъ волними голосами нового, кого господь Богъ пошлетъ, избрати гетмана, такъ нѣмъ на тое благоволителный его імператорского величества присланъ будетъ указъ, хотячи дабы в нынѣшное между Гетманствомъ время порядки и дѣла всякые Малороссійской Отчизни нашей своимъ обыкновеннымъ и непремѣннымъ образомъ были отпращовани безъ жадной помѣшки по должности нашей з мѣстца покойного его милости пана гетмана въ всѣ Полки о томъ писалисмо, и в Кіевъ сей нашъ унѣверсалъ засилаемъ и упоминателно предлагаемъ, абы панове майстратовіи зо всѣмъ посполствомъ жадного сумнѣнія и легкомислія передъ себе не забѣраючи, единъ другому по старшинѣ и званію, якъ надлежащий давный порядокъ, обыкновеніе, право и самая слушность указываетъ, приличную и достойную почесть и повиновеніе отдавали, и в чомъ надлежатиметъ подчиненніи начальникамъ, безурядовіи урядникамъ, меншіи старшимъ обыкное послушенство и повинность при всякомъ постоянствѣ и скромномъ обхожденіи чинили бы по прежнему, зарабатуючи тоєю статечностью у престола монаршого на вящшую милость и похвалу, а не на якову за непостоянство, уховай Боже, уразу, а если бы хто з легкомисленниковъ имѣлъ яковые в народѣ возмутительные и непостоянные поступки одъ себе показувати, албо противу власти старшинской непокориво по самоволію обиходитися, чили подданіе державцамъ своимъ должного послушанія и повинности отдаватъ не хотѣли бы, теды такихъ всѣхъ, яко общаго добра помишателей, Богу и власти противниковъ, повиненъ панъ наказный войтъ з майстратовими до крѣпкого вязеня брати, и безъ всякого пощаждѣнія карати. А понеже, отездячи покойный ясне велможный до его імператорского величества в Москву, всякое в Малой Россіи поручалъ пану Павлу Полуботку, полковниковъ чернѣговскому имѣти в строеніи порядковъ правленіе, що и при смерти потвердилъ неперемѣнно, того ради, яко оное и теперъ при немъже, пану полковниковъ чернѣговскомъ, найдется, такъ по тому панъ войтъ кіевский, а в небытности его наказный з майстратовими, о всякихъ случаючихся интересахъ в городѣ, и о помянутыхъ противникахъ, если бы яковіи мѣли явитися, до его милости долженъ будетъ описуватися и требовати резолюціи, указомъ его імператорского величества предлагаемъ.

2. Ижъ посилаючи мы, пана Якова Жиловича, атамана артилерійского, на ярма-локъ зборникой, первой всякого поста недѣлѣ въ Стародубовѣ одправуючи[и]ся, полечилюсмо ему на томъ ярмарковомъ зъездѣ, одъ кого що належатиметь, особливе одъ торговыхъ и купеческихъ людей, обыкновенную ярмалковую стягати повинность, и въ реестръ въвесъ тотъ зборъ записавши, сюда привозити въ Глуховъ.

3. По желанію в[ашихъ] милостей в листахъ ихъ, и в меморіалѣ намъ поданомъ, о избраніи согласными всѣхъ обще вотами на урядъ атаманства городового стародубовского пана Григорія Отвѣнковского вираженному, мы на томъ же урядѣ оного конфирмуемъ, вѣдаючи его милость помянутого чину атаманского

достойнимъ, для лучшого же в томъ утверждения, долженъ онъ, панъ Отвѣновскій, обыкновенную на вѣрность его императорскому величеству і отчизнѣ, а интересамъ всего Полку Стародубовского тщательное и полезное радѣние, тамъ в Стародубѣ виконати присягу, которого туда при семь листѣ нашом и отпушаем, заховуючи при немъ же и тие маестности, іменно деревню Смялчъ и Обуховку, по унѣверсалахъ гетманскихъ, якие онъ по сей часъ в своемъ содержалъ владѣнии.

4. Прето и самы мы, вѣдаючи его, пана Романа Лазаревича, судіи полкового нѣжинского, з давныхъ часовъ знатные труди и праці войсковые, опредѣляемъ во владѣніе ему до волѣ и диспозиціи совершенного гетмана помянутое село Бугриновку, в Сотнѣ Новгородской найдуючоеся.

Санкція – застерігала не порушувати рішення ухвалене універсалом та передбачала покарання за його порушення. У порівнянні із попередніми часами застосовувалася значно рідше, як правило, містилася наприкінці основного тексту документа.

1. А хтобы з помянутихъ мелниковъ оказовалъся тому ослушнимъ, таковому взглядомъ дозорцѣ тамошнего розмѣровихъ приходовъ не давати, но до общего в двор Гетманский спряту одбырати и одвозити.

2. Чого всего барзѣй старшина кролевецкая смотрѣти повинна, а ежели кто колвекъ покажетъся быти спречнимъ, и оними копѣйками браковатиметь, тако-го безъобходно повелѣваемъ урядникамъ кролевецкимъ до туремного брати вязеня и непоблажно карати.

Дата – зазвичай є передостаннім елементом документа, який мав більш-менш уніфікований вигляд, окрім суто самої дати включав місце видання документа, у розумінні міста, села або місцевості. У цьому сенсі універсали Гетьманського уряду Полуботка не відзначаються різноманіттям, усі вони видані у Глухові, іноді зазначається також і установа, в якій вони видавалися – Генеральна (Військова) канцелярія, в окремих документах зазначається лише Генеральна Канцелярія, посилення на яку для цього періоду є цілком певною ознакою, що документ було видано у Глухові. Деякі чернетки універсалів з Генеральної канцелярії зазначають лише місяць і рік, або лише місяць видання, оскільки документи, які на їх основі були переписані і відправлені у полки, не збереглися, саме чернетки тепер стали першоджерелом зроблених розпоряджень, але відсутність числа місяця не завжди дозволяє визначити точну їх дату. Нерідко, як у наведених варіантах 2 і 5, дата може суміщатися із зазначенням про одну зі складових короборації – військової печатку.

1. Данъ в Глуховѣ, з Канцелляріи Енеральной Войсковой, іюля 6. Року 1722.

2. Данъ в Глуховѣ, при войсковой печати, з Генеральной канцеляріи, августа 14. Року 1722.

3. Данъ въ Глуховѣ, августа 16 дня, року 1722.

4. Данъ при войсковой печати, з Енеральной канцелляріи, августа 25. Року 1722.

5. Дань в Глуховѣ, зъ Войсковой Енеральной Канцеляріи, при печати войско-
вой. Року 1722, септеврія 10 д[ня].

Підпис чи підписи – останній елемент універсалів і наказів, що також є елементом короборації, яка повинна засвідчувати автентичність універсалів. Документи збірника характеризуються тим, що значна частина з них не підписана, оскільки це чернетки з Генеральної канцелярії. Належність таких документів до Полуботка і старшини Генерального уряду визначається за датою і змістом. За тією частиною документів, в яких збережені підписи, видно що всі вони підписувалися Полуботком, прізвище якого у переліку осіб знаходилося першим, підписи інших генеральних старшин, що складали Гетьманський уряд, подавалися, очевидно, лише тоді, коли вони були особисто присутніми при ухваленні рішень. Крім Полуботка, підписи усіх інших урядовців – Савича, Чарниша, Жураківського та Лизогуба ставилися у довільному порядку, отже питання, хто з них кому підпорядковувався згідно вертикалі влади, якщо судити за даними документами, очевидно, не виникало. Маркович підписувався лише в липні 1722 р. до прибуття в Глухів сенатської грамоти щодо складу Гетьманського уряду.

1. Павелъ Полуботокъ, полковникъ чернѣговскій.
Семень Савичъ, писарь войсковый енералный.
Івань Чарнишъ, судія енералний.
Василий Жураковский, асауль енералний.
Андрей Марковичъ, полковникъ лубенський.
Варіант від 6 липня 1722 р.
2. Павелъ Полуботокъ, полковникъ чернѣговскій.
Андрѣй Марковичъ, полковникъ лубенскій.
Писарь войсковий енералний Семень Савичъ, рукою.
Асауль войсковий енералный Василий Жураковский.
Варіант від 9 липня 1722 р.
3. Звышъменованный полковник и наказный гетман з старшиною енералною,
рукою власною.
Варіант від 7 серпня 1722 р.
4. Звышъменованный полковникъ и наказный гетманъ, рукою власною.
Яковъ Лизогубъ, енералний бунчучный.
Семень Савичъ, писарь войсковий енералний.
Варіант від 8 серпня 1722 р.
5. Звышъменованный полковникъ и наказный гетманъ, рукою власною.
Войсковий енер[алний] судія Івань Чарнишъ.
Яковъ Лизогубъ, енералний бунчучный.
Варіант від 3 грудня 1722 р.

Значну кількість документів збірника становлять накази, які мають різні форми, від напівприватних, адресованих старшинам, до офіційних, звернених до тих же старшин, або до представників різних прошарків населення, що особливо характерно для викликів до Генерального Суду. Накази, не маючи інституляцій,

містять повні підписи. Чернетки наказів, що походять з Генеральної канцелярії, підписів здебільшого не мають.

Основну частину матеріалів збірника становлять документи з Генеральної канцелярії (ЦДІАК. Ф. 51.) та колекції М. Василенка (ІР НБУВ. Ф. 40), порівняно з цими фондами частка інших документів незначна. Матеріали з Генеральної канцелярії та колекції Василенка частково представлені тотожними копіями.

Збірник містить десять додатків, це:

Додаток I – Майнові документи Павла Полуботка – включає універсали І. Мазепи (2) та І. Скоропадського (3), грамоти Петра I (2) та купчий лист.

Додаток II – складається з одного документа – судової справи за позовом Павла Полуботка.

Додаток III – Листи Павла Полуботка – листи адресовані – переяславському полковому сотникові Добронізькому (1), гетьману Скоропадському (2) та Олександру Меншикову (15).

Додаток IV – складається з одного документа – грамоти виданої Сенатом від імені царя Петра I Павлу Полуботку і генеральній старшині на управління Україною.

Додаток V – містить опублікований О. Лазаревським щоденник Гетьманської канцелярії, який у 1722-1723 рр. занотовували військові канцеляристи Пилип Борзаківський та Павло Ладинський.

Додаток VI – представляє опис маєтностей Павла Полуботка, опублікований Г. Милорадовичем.

Додаток VII – включає 33 гетьманських універсали за 1657-1713 рр., з тих, що раніше не потрапили до серії збірників “Універсали українських гетьманів”, в тому числі опублікованих Т. Яковлевою (7), М. Любарським (2), П. Марковичем (1) та Л. Похилевичем (1).

Додаток VIII – включає 85 універсалів генеральної старшини і полковників за 1656-1723 рр., які не публікувалися раніше в серії збірників “Універсали українських гетьманів”.

Додаток IX – демонструє промеморії Павла Полуботка до Малоросійської Колегії (3).

Додаток X – містить чолобитні старшини, які були подані царю від Війська – Полуботком 15 вересня 1723 р. та канцеляристом Романовським 10 листопада 1723 р.

Загалом в даному виданні було здійснено спробу зібрати максимум документів пов’язаних з особою Павла Полуботка, з відомих упоряднику таких матеріалів не потрапили до збірника лише окремі промеморії очолюваного Полуботком Гетьманського уряду, адресовані до Малоросійської Колегії.

Для зручнішої роботи збірник супроводжується іменним та географічним покажчиками, словником архаїчних слів, а також переліком усіх вміщених документів.

Усі дати в збірнику подані за старим стилем.

Універсали чернігівського полковника Павла Полуботка

№ 1

*1705, травня 9. Чернігів –
Універсал чернігівського полковника
Павла Полуботка про привілеї
стрілецького товариства Сидора Моцара,
постачальників дичини гетьманам
і чернігівським полковникам*

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорозского полковникъ чернѣговскій Павелъ Полуботокъ.

Всей старшинѣ и чернѣ Войска его царского пресвѣтлого величества Запорозкого, а зособна паном сотником седневскому і городницкому, и каждому, кому колвекъ о томъ вѣдати належатиметь, сымъ нашимъ ознаймуемъ писаньемъ, показовал намъ унѣверсали от антецессоровъ нашихъ, пановъ полковниковъ чернѣговскихъ, атаманъ стрелецкій Сидор Моцарь¹ з товариствомъ своимъ, потвержателніе, абы волности ихъ стрелецкіе подлугъ давной найдовалися обыклости ненарушне, а яко просиль и нашего полковничого на тіе жь волности свои унѣверсалнаго стверження, такъ мы, давши у себе слушному его, атамана стрелецкого и его товариства, прошенію мѣстце, а барзѣй стосуючися до ухвали антецессоровъ нашихъ, заховуемъ его, атамана стрелецкого з товариствомъ, при волностяхъ стрелецкихъ, сорока человекъ, і позволяемъ всякіе звѣринніе отпра- вовати ловлѣ свободно, без перешкоди жадной, варуемъ тежъ пилно, абы нѣхто з старшини и чернѣ войсковихъ и посполитихъ людей жадной в томъ, в томъ ихъ ловленѣ звѣру, перешкоди и криемимъ способомъ кривди чинити не важился, бо атаманъ вышреченной стрелецкій ясневелможному его милости пану гетманови и нам, полковникови, тоєю з пущи ловлею звѣринною должны, застаючи з своимъ товариствомъ, чинити выгоду, и когда бы онъ, атаманъ стрелецкій з пущи, albo самъ, albo его посланній, до насъ в Чернѣговъ² [з] звѣромъ простовали, теди по селахъ полку Чернѣговского³ мѣють бити всегда под звѣръ давани подводи, а однакъ мѣти хочемъ, абы стрелци простуючие, якъ для звѣру в пушу, такъ и з пущи привозячие звѣру, людемъ посполитимъ по селахъ жаднихъ

вимисловъ вимагання вимислних кормовъ и напоев горѣлчанихъ не важилися чинити, под срокимъ караньемъ приказуемъ.

Данъ в Чернѣговѣ. Мая 9, 1705 року.

Звышименованный полковныкъ чернѣговскій, рукою^а.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 56099. – Арк. 125. Копія.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 10058. – Арк. 80,88. Копія.

№ 2

***1705, травня 10. Чернігів –
Універсал чернігівського полковника
Павла Полуботка про ствердження за товаришем
Седнівської сотні Дем'яном Петличним половини
прибутків у купленому ним млині на річці Снові,
в Нових Млинах***

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорозкого полковник чернѣговскій Павел Полуботок.

Пану сотникови седневскому и каждому, кому о том ведати належатимет, сим нашим писанием ознаймуем, иж стосуючися мы до уневерсалов антецесоров наших, панов полковников чернеговских, данных п. Демяну Петличному, товаришови сотне Седневской, на заживане половини в млину его власном, на реце Снове⁴, [в] Новых Млинах⁵, о двох колах мучных стоячом, пожитков всяких розмеровых, а до того респектуючи на его до войсковых услуг згодность, которого до далшых прац войсковых заохочаючи, позволилисмь, абы он в купленом своем млину, в Новых Млинах стоячом, половину всяких приходячих розмеровых пожитков ку вспартю своего господарства о[т]бирал до далшой ласки велможного добродей его милости п. гетмана, а половину в томже млину розмеровых приходов, абы на наш уряд полковничий належную отбирано верне, подлуг обыклости и давнего звычаю, мети теды хотим и пилно приказуем, дабы нехто з старшины и черне войсковых и посполитых людей, также и дозорци млынов наших полковничих, жадной в отбираню половини его размеров реченому п. Демяну Петличному не важилися чинити трудности, кривды и перешкоды, под строгим каранем.

Дан в Чернегове, мая 10, 1705 року⁶.

ЦДАВО України. – Ф. 3561. – Оп. 1. – Спр. 63. – Арк. 77-78. Копія.

^а Перед підписом зазначено “в подленномъ тако” після підпису в колі написано “мѣсто печати”.

⁶ Наприкінці зазначено “Подпись и печать”.

*1706, липня 26. Чернігів –
Наказ чернігівського полковника
Павла Полуботка про підтвердження прав
Федора Войтеховича на млин,
розташований на Смичинській греблі,
з належними на нього усіма прибутками*

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорозкого, полковникъ чернѣговский Павелъ Полуботокъ.

Всей Полку моего старшинѣ и чернѣ, а зособна пану сотникови городницкому, и каждому, кому колвекъ о томъ вѣдати належатимет, симъ моѣмъ унѣверсаломъ тепер и в потомные часы ознаймую. Презентоваль мнѣ Федор Войтѣховичъ, Сотнѣ Седневской жител, даный фундушовый листъ небожчика пана Василя Борковского⁶, полковника бывшего чернѣговского, дядкови его, Федоровому, небожчикови пану Богдану Войтѣховичу на заняте греблѣ и построене млына на рѣчцѣ Рудце⁷, межи селцами Смичѣномъ и межи Дубовною, на котрой греблѣ давно уже построень о двохъ колах мучных, а третом ступнымъ, млынѣ. При якомъ фундушовом листу показоваль и унѣверсаль ясне велможного добродѣя его милости пана гетмана, ствержающий тот небожчиком п: Войтѣховичом строений млынѣ. Яко теды и моего речоний Федор просилъ потвержательного унѣверсалу, такъ я, принявши его, Федора, прошеніе, а стосуючися до унѣверсалу ясне велможного его милости пана гетмана, выдадемъ сей мой листъ, позволяючи ему, речоному Федору, млыномъ тимъ спокойне владѣти, и всякіе розмѣровые ку вспертю своего господарства отбирати пожитки до ласки войсковое. В якомъ владѣнію млына оногo и в отбиранію розмѣровых пожитковъ абы нѣхто з войскових и посполитих людей ему, Федору, жадной не чинил трудности и перешкоды, пилно симъ моѣмъ вкладаюся унѣверсаломъ.

Данѣ в Чернѣговѣ, іюля 26 д[ня]. Року 1706.

Вышѣменованный полковникъ чернѣговский, рукою.

На арк 2 зв. зазначено: На греблю Смичинскую от Полуботка данній потвердителній унѣверсаль.

ЦДІАК України. – Ф. 983. – Оп. І. – Спр. 71. – Арк. 1-2. Оригінал.

**1706, жовтня 19. Чернігів –
Наказ чернігівського полковника Павла Полуботка
про підтвердження обов'язку громад сіл,
розташованих біля Величківської
та Феськівської гребель, належних
Макошинському дівичому монастирю,
гатити їх у випадку потреби**

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорозкого полковникъ чернѣговский Павелъ Полуботокъ.

Вамъ, паномъ сотникамъ менському и кіселювському, атаманнѣ городской и курѣнной, такъже войтамъ и всѣмъ посполітымъ в тых сотняхъ будучимъ обывателемъ, при узиченню доброго от Господа Бога здоровья, симъ нашимъ ознаймуемъ писаннемъ, иж прибувши тут в Чернѣговъ законницѣ, з монастира дѣвичого Макошинского⁸ посланніи, презентовали намъ в Богу зейшлого антецессора нашего его милости пана Іакова Лізогуба⁹, полковника бувшого чернѣговского, унѣверсалъ себѣ данный, в которомъ віражает, абы греблѣ Величковская и Хвескувская, так тамошніми обивателми, яко и поблізу будучими селами, были гачены, и просили насъ, аби и мы нашимъ вновъ полковничим оний унѣверсалъ стверділи листомъ. Прето ми, слушной ихъ законницѣ прозбѣ давши у себе мѣстце, а уважаючи самую слушност, конфѣрмуем сим писаннемъ нашимъ тотъ антецессора нашего унѣверсалъ и абы всѣ тиѣ села, якіи в прежном унѣверсалѣ помененного пана полковника чернѣговского суть выражены, были помочни, без отмови, в гаченню гребель Величковской и Хвескувской, когда того оказоватимет потреба, пилю приказуем.

Данъ въ Чернѣговѣ, октоврія 19, 1706 року.

Вышѣменованный полковникъ чернѣговский, рукою.

ЦДІАК України. – Ф. 152. – Оп. 1. – Спр. 17. Оригінал.

Там само. – Спр. 39. Копія.

**1708, липня 23. Табір в Загородні –
Наказ Павла Полуботка чернігівському єлецькому
архимандритові Ісаакію Васинкевичу повернути
хрипківському мельникові сіно, скошене і забране
монастирськими підданими на його сіножатях**

Высоце в Богу превелебный милосцивий отче архимандрит елецкий чернѣговский, мнѣ велце милосцивий пане ласкавый приятель и благодѣтелю.

Оказател сего моего листа мелникъ хрипъковський, жалосне мнѣ ускаржался, же якобы за вѣдомомъ вашей превелебности сѣножати его, з частью Сутоковського млына, купленые, подданные монастырские покосили тепер, и сѣно звозили. Що если учинилося такъ, же власные его мелницкие сѣножати, котрыми прежде сего бывъший того Сутоковського млына мелникъ владѣль спокой-но, подданными вашей превелебности выкошены zostали, теды я, за ним, уквивжоным мелникомъ хрипковскимъ, инътерцедуючи, прошу велце вашей превелебности, абысь извоилъ, хочъ уже и забранное з сѣножателей его сѣно в цѣлости росказат ему, мелниковѣ, вернути, а если бы онъ, уквивжоный мелникъ, не узналъ таковой ласкавой учинности от превелебности вашей, то мусит удатися з жалосною суплѣкою своею до ясне велможного добродѣя, его милости пана гетмана, где позволят ему своими купленными сѣножатми владѣти, прекладаю о томъ вашей превелебности, и его жъ святымъ навсегда полецаю мя молитвамъ, о якие велце просячи, застаю.

З табору з Загороднѣ, іюля 23 д[ня]. Року 1708.

Вашой превелебности всего добра зычливый приятел и поволный до услугъ.

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковник чернѣговский Павелъ Полуботокъ.

На арк. 2 зв. зазначено: Высоце в Богу превелебному, его милости господину отцу Исаакію Васинкевичу архиманѣдритѣ елецкому чернѣговскому, моему велце милосцивому пану, зычливому приятелевѣ и благодѣтелеви подат.

ЦДІАК України. – Ф. 157. – Оп. I. – Спр. 73. – Арк. 1-2. Оригінал з печаткою полковника.

№ 6

1708, липня 30. Табір під Кролевцем – Наказ чернігівського полковника Павла Полуботка щодо повернення жабницьким жителем Росолом сіна солоновським жителям, взятим з їх сіножатей

Атамане жабницькій и войте тамошній.

Поневаж Росоль жабницькій забравъ сѣно солоновских жителей, подданих пана асаула, на синожатах ихъ, и перевозилъ оноє до своего села, теди под час росправи его з солоновцами о тое, наказано ему вернути тое сѣно, а такъ се есть, владою^а нашою приказуєм вамъ, абысте тому Росолови приказали, щоб заразъ тое сѣно, о якое билъ завод, отдал солоновцамъ, и жеби впред такових неслухных задоров чинити не важилс, от сего часу, що прекладаючи и [печат] же нашу, притомъ засилаємо ласкаво.

В табури з под Кролевця¹⁰, іюля 30, д[ня]. Року 1708.

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ черниговский Павелъ Полуботокъ^а.

^а У копії написано “картою”.

Нижче зазначено: Таковий подлинний ордер посводил, к себе обратно принялъ и росписался Демянь Гutowичъ.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 19850*. – Арк. 41. Копія.

№ 7

1710, квітня 15. Чернігів – Універсал чернігівського полковника Павла Полуботка про встановлення податку на шинкарів у Чернігівському полку, призначеного для утримання переїжджих через полк

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговскій Павелъ Полуботокъ.

Всемъ обще, якъ духовного, такъ и мирского чина людемъ, в городѣ Чернѣговѣ мешкаючимъ, доброго узичивши здоровья, вѣдомо чинимъ, ижъ в сих дняхъ поданъ намъ ясне велможного его милости пана гетмана листъ, з вираженемъ такого повторного уже указу, абысмо, якъ в самомъ Чернѣговѣ, такъ и во всемъ Полку Нашомъ, устроили таковій порадокъ, жебы не обтяжаючи посполитыхъ людей поборами ку *отбуванню* наездовъ рожнихъ в городѣ тутейшомъ, и всегда в Полку нашомъ завше бивающих, наложили окладъ, хто горѣлкою шинкуеть, брати *от* куховъ по десять золотыхъ, а *от* носатки по золотому, и для *отбирания* того датку покуховного пристановили з козацкой и мѣщанской стороны певныхъ и правдивыхъ двохъ человекъ, який указъ рейментарской исполняючи, любо уже поручилисмо перед тимъ двомъ человекомъ того дозировать, и *отбирати* тую належитост, однакъ и теперъ, за повторнимъ его велможности росказаннемъ, обявляючи вамъ тое, жадаемъ и приказуемъ, абы *от* отдаваня покуховной повинности по десять золотыхъ, а *от* носатки по золотому, нѣхто, якъ з духовного, такъ з козацкого и мѣщанского чину, не билъ спречнимъ, поневажъ тое вибирается не для приватного якого употребленя, лечъ для общого на *отбуванне* уставичныхъ в ратушу Черніговскомъ наездовъ потреби. Прекладаемъ.

Данъ в Чернѣговѣ, априль 15. Року 1710.

Звишъменованный полковникъ чернѣговскій, рукою власною⁶.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 54967. – Арк. 100 зв.-101. Копія.

⁵ Перед підписом написано “В подленном подписъ”, після підпису у колі зазначено “мѣсто печати полковничой”.

⁶ Перед підписом зазначено “в подлѣнномъ подписъ таковъ”, після підпису в колі написано “в подлѣнномъ печать полковничая приложена”.

**1714, листопада 1. Чернігів –
Універсал чернігівського полковника
Павла Полуботка про порядок ремонту Хвесківської
та Величковської гребель, з підтвердженням
отримання прибутків з військових часток,
що припадають з млинів на цих греблях,
Макошинським дівичим монастирем**

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговскій Павелъ Полуботокъ.

Пану сотникови менскому, а зособна атаманнѣ и войтамъ сѣль Хвескувки, Куковичъ и Величковки, вѣдомо чинимъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, иж презентовала намъ честная госпожа Інокентія, ігуменія монастира дѣвичого Макошинского, унѣверсалъ антесесора нашего, небожчика, пана Евфима Лизогуба, полковника чернѣговского, виданный, жебы жители села Хвескувки гатили Хвескувскую греблю з помочью куковицких людей, а села Величковки люде свою Величковскую гатили и направляли греблю, з якихъ гребель идет часть войсковая на помянутый монастир дѣвичій, а яко на тоє просила и нашего унѣверсалу, такъ стосуючися мы до волѣ покойного антесесора нашего, жадаемъ и приказуемъ, абысте тыи речоныи греблѣ сѣль своихъ людьми во время належитое гатили и направляли, поневаж оныи и самимъ тамошнимъ жителемъ для переезду потребны.

Данъ въ Чернѣговѣ ноевра 1. Року 1714.

Звышъ менованный полковникъ чернѣговскій, рукою власною.

ЦДІАК України. – Ф. 152. – Оп. 1. – Спр. 22. – Арк. 1-2. Оригінал з печаткою полковника. Там само. – Спр. 39. – Арк. 8 зв.-9. Копія з датою 31 листопада 1714 р.

**1717, травня 2. Чернігів –
Універсал чернігівського полковника
Павла Полуботка про надання в послушення
чернігівському полковому осавулові Федору Лисенку
посполитих в селі Киселівці**

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговскій Павелъ Полуботокъ.

Всеі полку нашего старшинѣ, а особливе пану сотниковѣ киселювскому з его сотенимъ урядомъ и зо всѣмъ старшимъ и меншимъ тоей Киселювской Сотнѣ товариствомъ и кождому, кому би о томъ вѣдати належало, ознаймуемъ симъ

нашимъ унѣверсаломъ, ижъ респектуючи ми на знатніе в Полку Чернѣговскомъ, а барзѣй на урадѣ асаулства полкового працовітие пана Федора Лисенка¹¹, асаула нашого полкового, заслуги, до которых и впредь оного заохочаючи, опредѣлилисмо ему во владѣніе в Сотнѣ Киселювской, в селѣ Киселювцѣ, до належитого послушенства людей посполитих. О чомъ всяк вѣдаючи, а особливе панъ сотник киселювский з своимъ урядомъ, абы жадной найменшой ему, пану асауловѣ, въ владѣнію тихъ людей киселювскихъ з людьми посполитими [не чинилъ перешкоды], жебы всякое подданское ему, пану асаулови, отдавалъ послушенство и повинность, жадаем и приказуемъ.

Дан в Чернѣговѣ, мая 2 д[ня], 1717 року.

Звышменованный полковникъ чернѣговский, рукою власною^а.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 56147. – Арк. 6. Копія.

№ 10

***1720, листопада 26. Чернігів –
Подорожній лист чернігівського полковника
Павла Полуботка, виданий аудиторю
Мекленбурзького корпусу для розслідування
зловживань солдатів корпусу,
розташованих в Чернігівському полку***

Его царского пресвѣтлаго величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговский Павелъ Полуботокъ.

Паномъ сотникомъ Полку нашего, такожъ всей атаманнѣ и войтамъ вѣдомо чинимъ симъ нашимъ подорожнимъ листомъ, іжъ оказатель оного господинъ аудиторъ Ййрхманъ сего настоящего месяца остатнихъ числѣ мѣтеъ во всѣ Сотнѣ, тіе где мекленбурци консистуютъ, ехати для розискання *от* жолнѣровъ ихъ людямъ нашимъ починеннихъ кривдъ, якъ и для учинення належитой за тое сатисфакціи. Чого ради приказуемъ в[ашимъ] милостемъ, абысте ему, господину аудиторови *от* Сотнѣ до Сотнѣ двѣ подводи з проводникомъ давали, панове сотники засѣ повинни сами з нимъ господиномъ аудиторомъ по Сотняхъ своихъ ездити и совокупно розискъ чинячи, где окажутся в чомъ и наши люде винними, такожъ чинити слушную з нихъ управу, приказуемъ и имъ же зичимъ доброго *от* Господа Бога здоровья.

Чернѣгова, ноеврія 26. Року 1720.

Звишменованный полковникъ чернѣговский, рукою власною^б.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 864. – Арк. 7. Копія.

^а Після підпису в колі написано “мѣсто печати полковой”.

^б Перед підписомъ зазначено “у подлинного написано”.

*1722, лютого 19. Чернігів –
Універсал чернігівського полковника
Павла Полуботка про право
новозаснованого ріпницького ремісницького цеху
прилучити до цехових повинностей
усіх місцевих ремісників, крім гончарів*

Его імператерского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговскій Павелъ Полуботокъ.

Всѣмъ обще, кому бы колвекъ о томъ вѣдати належало, а особливе дозорцѣ нашому рѣпицкому, и кождому жителеви тамошнему ознаймуемъ, іжъ бувши тутъ в Чернѣговѣ Александр Шиманскій, цехмистръ ремесныковъ рѣпицкихъ, доносил намъ, что з ухвалы общой ихъ новый учиненъ zostалъ цехъ и канунъ *от* ремесныцкого ихъ дѣла заведенъ на вспоможене церквѣ Божественной, толко нѣкоторые ремесныки *от* одного укриваючися, едны под паномъ Яковомъ Бакуринскимъ¹², сотныкомъ ройскимъ, другіе под паномъ Захаріємъ Лієдовычомъ, третіе под паниею Петровою, сотныковою бывшою ройскою, не хотят до цеху належати, і оному вспоможеня, ку хвалѣ Божой стягаючогося, чинити, чого рады просилъ насъ о тое, жебысмо тотъ ихъ новоухваленный цехъ нашимъ ствердили унѣверсаломъ и повелѣли всякому ремесному человѣкови, в селѣ Рѣпкахъ жиючому, чією бы колвекъ оны мѣли щититися протекцією (:кромѣ гончаровъ, у которыхъ особливый здавна есть цехъ:), належати до помянутого цеху и обиклое по пропорціи ремесла чинити до одного вспоможене. Мы прето, тое его, цехмистра, прошеніє принявши за слушное, а барзѣй желаючи разширенія хвалѣ Божой, яко вѣдаемъ, же тотъ новоухваленный цехъ не для якихъ іншыхъ безпотребныхъ прибытковъ, толко для удоволенія нуждъ церковныхъ *ест* учиненъ, такъ ствержаючи оный симъ нашимъ унѣверсаломъ, приказуемъ, абы всякій ремесник, кромѣ вишѣнамѣненныхъ гончаровъ, *от* того новоухваленного цеху не ухилялся и належитое з ремесла по мѣри заработку чинилъ оному вспоможене. А если бы хто з речонныхъ ремесныковъ оказался сему быти противнымъ, то такого всякого позволяемъ ему, цехмистру, до тоей повинности нахилати, в чомъ і дозорца нашъ рѣпицкій повиненъ всякое чинить ему вспоможене, приказуемъ.

Данъ в Чернѣговѣ, февр[уаря] 19. Року 1722.

Звышѣменованный полковникъ чернѣговскій, рукою власною.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 56300. – Арк. 110. Оригінал.

Там само. – Спр. 56298. – Арк. 107. Копія.

*1722, квітня 6. Чернігів –
Лист Павла Полуботка наказному
стародубському полковникові Петру Корецькому
про відправлення присланого ним розкольника
до виконуючого обов'язки київського губернатора
обер-коменданта Києво-Печерської фортеці*

Мой велце ласкавий и зичливий приятелю, мосцѣ пане полковнику наказный стародубовский.

Чернець отъ расколнического соборищного мѣсца избѣгшій, от в[ашей] милости присланной, поневажъ есть русской породы, и расколщики, избыдивши его, належат до кгуберніи Киевской¹³, того ради оногo при нарочном моем посланном, зо всѣми его писмами от в[ашей] милости присланими, отправилем до его милости господина бригадира и обер коменданта Киево-Печерской крѣпости¹⁴, на мѣстцѣ кгубернаторскомъ правящего в Киевѣ¹⁵, обявляю и при том за повѣншованне дорочной Воскресимого Христа урочистости, благодарствуючи в[ашей] милости, зичу взаємне, якъ нынѣ тихъ урочистост, так и впред будущіе многіе здравственно при помислних щасливостех зо всѣми его домовими празноват.

З Чернѣгова, априля 6, року 1722.

В[ашей] милости мосцѣ пану всего добра зичливий приятел.

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запор[ожского] полковник чернѣговский и наказный гетманъ Павелъ Полуботокъ^а.

Мнѣ велце ласкавому и зичливому приятелевѣ его милости пану Петру Корецькому¹⁶, знатному товаришовѣ войсковому и наказному полковниковѣ стародубовскому, належит^б.

На початку має заголовок: Копіє листу полковника чернѣговского и гетмана наказного, присланого до пана Корецького, полковника наказного, о ченцу, котрого расколники постригали. Року 1722, мѣсяця априля 9 д[ня].

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 610. – Арк. 325-326. Копія.

^а Перед підписом зазначено “У сего листу полковничого підпись руки тими слови”.

^б Перед адресою зазначено “Надпись того листу таковий есть”.

**Універсали та накази наказного
гетьмана Павла Полуботка,
видані з генеральними старшинами**

№ 13

*1722, липня 4. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
у N- полк про смерть гетьмана Івана Скоропадського
та щодо підлеглих N-полковника
чернігівському полковникові Полуботку,
якому Скоропадський передав владу*

Всѣмъ обще и каждому зъособна духовного и свицкаго, такъ вишшого, яко и ниж[ш]ого чина, людемъ, подъ богохранимой всепресвѣтлѣйшого государя нашего его імператорскаго величества державою въ Малой Россіи обрѣтаючимся, а особливе пану полковниковъ N, старшинъ полковой, сотникамъ, атаманъ зъ товариствомъ, войтамъ зъ посполствомъ и другимъ урядникамъ городовимъ и сѣлскимъ, всей тежъ чернѣ и всякого стану и кондиції обывателямъ, и кому колвекъ вѣдати о томъ надлежатиметь, объявляемъ, ижъ ясневелможній его милость панъ Іоанъ Скоропадскій¹⁷, Войскъ его імператорскаго пресвѣтлого величества Запорожскихъ обоихъ сторонъ Днепра¹⁸ гетманъ, бувши передъ симъ недавно у его імператорскаго величества въ великомъ градѣ Москвѣ, и тамъ на здоровю ослабѣвши, болѣзненный отътуду на свою резиденцію въ Глуховъ¹⁹ возвратился, и въ той болѣзни зъ довременное свое смертію настоящего 3 дня вовторокъ пополуднѣ о шестой годинѣ окончилъ житіе, теды мы нижей подписанніи, будучи тому притомни, яко уже до его імператорскаго священнѣйшаго величества государя нашего всемилостивѣйшаго зъ донесеніемъ о смерти его гетманской описалися и занесли прошеніе наше, дабы повелѣлъ намъ его імператорское величество своимъ милостивимъ указомъ по давнихъ правахъ, порядкахъ и статяхъ украинскихъ волними голосами нового, кого Господь Богъ пошлетъ, избрати гетмана, такъ нѣмъ на тое благоволителний его імператорскаго величества будетъ указъ, хотячи дабы въ нинѣшное между гетманствомъ время порядки и дѣла всякие Малороссійской отчизни нашей своимъ обикновеннимъ, а непремѣннымъ образомъ были одправовани безъ жадной

помѣшки, по должности нашей [о смерти] покойного^а его милости пана гетмана въ иншіе всѣ полки о томъ писалисмо, и въ полк N сей нашъ унѣверсалъ засилаемъ и пилюно предлагаемъ, абы ... старшина, а барзѣй чернь, войскового и посполитого стану полку тамошнего жадного сумнѣнія и легкомислія передъ себе не забѣраючи еденъ другому по старшинѣ и званію^б, якъ надлежащий давний порядокъ, обыкновеніе, право и самая слушность указываетъ приличную и достойную почестъ и повиновеніе отдавати, и въ чомъ надлежатиметь подчиненніи начальникамъ, безъурядниковіи урядникамъ, подданіи панамъ державцамъ своимъ, меншии старшимъ [обыклое] послушенство и повинность при всякомъ постоянствіи и скромномъ^в обхожденіи чинили бы по прежнему непремѣнно, зарабатючи на вящную тоєю статечностію у престола монаршого милость и похвалу, а не на яковую за непостоянство (уховай Боже) уразу, а если бы хто зъ легкомисленниковъ имѣлъ яковіе въ народѣ возмутительные и непостоянные поступки одъ себе показовати, або противу власти старшинской непокор[л]иво по самоволію обходитися, чили подданные державцамъ своимъ должного послушанія и повинности отдавать не похотѣли бы, ти[х] противниковъ повинни ... старшина и урядники до крѣпко[го] в[я]зенья брати и безъ всякого пожалѣнія карати. А понеже, отъездючи покойний ясне велможны[й] до его імператорского величества въ Москву всякое въ Малой Россіи поручалъ пану Павлу Полуботку, полковниковъ чернѣговскому, имѣти въ строеніи порядковъ правленіе, що и при смерти подтвердилъ, непремѣнно того ради, яко оное и теперъ при немъ же, пану полковнику чернѣговскому, найдуеться, такъ потому панъ полковникъ N о всякихъ приключаяючихъ въ полку интересахъ и о помянутыхъ противникахъ, если бы яковіи мѣли явитися до его милости, долженъ будетъ описоватися и требовати резолюціи, указомъ его імператорского величества предлагаемъ.

Данъ въ Глуховѣ зъ Канцеляріи Енеральной Войсковой, іюля 4 дня, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 3-4. Копія.

№ 14

***1722, липня 6. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини
до кийських міщан про обрання
Павла Полуботка наказним гетьманом***

Всепресвѣтлѣйшого и державнѣйшого государя нашего, его імператорского величества Войскъ Запорожских старшина енеральная и полковники.

^а В копії написано “покорного”.

^б В копії написано “зданію”.

^в В копії написано “сиротномъ”.

Всѣмъ обще и кождому зособна духовного и мирского, такъ войскового, яко и нижшего чина людемъ, особливе пану войтовѣ кievскому, а в небытности его наказному з майстратовими тамошними, и зо всѣмъ посполствомъ, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежитимет, объявляемъ, ижъ ясне велможный его милость панъ Іоаннъ Скоропадский Войскъ его імператорского пресвѣтлого величества Запорожских обоихъ сторонъ Днeпра гетманъ, бувши перед симъ недавно у его імператорского величества в великомъ градѣ Москвѣ, и тамъ на здоровю ослабѣвши, болѣзненный оттуду на свою резиденцію в Глуховъ возвратился, и в той болѣзни zde временное свое смертію настоящего іюля 3, в вовторокъ пополуднѣ о шестой годинѣ окончаль житіе. Теды мы, нижей подписанніи, будучи тому притомни, яко уже до его імператорского священнѣйшого величества государя нашего всемилостивѣйшого з донесенемъ о смерти его гетманской описалися и занесли прошеніе наше, дабы повелѣлъ намъ его імператорское величество своимъ милостивимъ указомъ по давнихъ правах, порядках и статях наших украинских волними голосами нового, кого господь Богъ пошлет, избрати гетмана, такъ нѣмъ на тое благоволителный его імператорского величества присланъ будет указъ, хотячи дабы в нынѣшное между Гетманствомъ время порядки и дѣла всякые Малороссійской Отчизни нашей своимъ обыкновеннымъ и непремѣннымъ образомъ были отправовани без жадной помѣшки по должности нашей з мѣстца покойного его милости пана гетмана въ всѣ Полки о томъ писалисмо, и в Кіевъ сей нашъ унѣверсалъ засилаемъ и упоминателно предлагаемъ, абы панове майстратовіи зо всѣмъ посполствомъ жадного сумнѣнія и легкомислія перед себе не забѣраючи, единъ другому по старшинѣ и званію, якъ надлежащий давный порядокъ, обыкновение, право и самая слушность указывает, приличную и достойную почесть и повиновение отдавали, и в чомъ надлежитимет подчиненніи начальникамъ, безурядовіи урядникамъ, меншіи старшимъ обыклое послушенство и повинность при всякомъ постоянствѣ и скромномъ обхожденіи чинили бы по прежнему, зарабатючи тоєю статечностью у престола монаршого на вящшую милость и похвалу, а не на яковую за непостоянство, уховай Боже, уразу, а если бы хто з легкомисленниковъ имѣлъ яковые в народѣ возмутительные и непостоянные поступки од себе показувати, albo противу власти старшинской непокориво по самоволію обиходитися, чили подданіе державцамъ своимъ должного послушанія и повинности отдават не хотѣли бы, теды такихих всѣхъ, яко общаго добра помишателей, Богу и власти противниковъ, повиненъ панъ наказный войтъ з майстратовими до крѣпкого вязеня брати, и без всякого пощаждѣнія карати. А понеже, оtezдячи покойный ясне велможный до его імператорского величества в Москву, всякое в Малой Россіи поручаль пану Павлу Полуботку, полковниковѣ чернѣговскому, имѣти в строеніи порядковъ правленіе, що и при смерти потвердилъ неперемѣнно, того ради, яко оное и тепер при немъже, пану полковниковѣ чернѣговскомъ, найдуется, такъ по тому панъ войтъ кievский, а в небытности его наказный з майстратовими, о всякихъ случающихся интересах в городѣ, и о помянутыхъ противникахъ, если бы яковіи мѣли явитися до его милости, долженъ будетъ описуватися, и требовати резолюціи, указомъ его імператорского величества предлагаемъ.

Данъ в Глуховѣ, з Канцелляріи Енеральной Войсковой, іюля 6. Року 1722.
Павелъ Полуботокъ, полковникъ чернѣговскій.
Семень Савичъ²⁰, писарь войсковый енералный.
Іванъ Чарнишъ²¹, судія енералний.
Василий Жураковский²², асаулъ енералний.
Андрей Марковичъ²³, полковникъ лубенъскій.

ЦДІАК України. – Ф. 220. – Оп. 1. – Спр. 295. Арк. 3-3 зв. Оригінал

№ 15

*1722, липня 6. Глухів –
Універсал генеральної старшини
про доручення нею Павлу Полуботкові
тримати уряд наказного гетьмана
до обрання повночинного гетьмана*

Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, ознаймуемъ чрезъ сіе наше писаніе, ижъ яко перед симъ при отъездѣ своемъ въ Москву до его императорскаго величества ясне велможный его милость панъ гетманъ Іоанъ Скоропадскій порядковъ всѣхъ малороссійскихъ правленіе ... своемъ полѣцилъ его милости пану Павлу Полуботку, полковниковѣ чернѣговскому, що и за поворотомъ зъ Москви въ Глуховъ при смерти своей неотмѣнно подтвердилъ, такъ мы, послѣдуючи тоей остатной волѣ его велможности, походного рейментара нашего обще и согласно всѣ просили его милости пана полковника чернѣговскаго, дабы его милость въ нынѣшнее между гетманствомъ время, не оставляя полѣценного себѣ того правленія, оное по прежнему содержалъ до далшаго монаршого его імператорского пресвѣтлого величества указу, жебы на сей часъ Малая Россія въ безпорядочномъ состояніи не находилася, поколя по милости его всепресвѣтлѣйшого імператорского величества и по давнихъ нашихъ войсковихъ правахъ избранъ будетъ новий волними голосами гетманъ, якое писаніе наше для достовѣрія и руками нашими закрѣпляемъ.

Въ Глуховѣ, іюля 6 дня, 1722 року.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 6. Копія.

*1722, липня 7. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини у Київський полк
про смерть гетьмана Івана Скоропадського,
із закликом до суспільного спокою*

Всепресвѣтлѣйшого и державнѣйшого государя нашего, его імператорско-го величества Войскъ Запорожских старшина енералная и полковники.

Всѣмъ обще и каждому зъособна духовного и мирского, такъ высшаго, якъ и нижного чина людемъ, подъ Богомъ хранимою всепресвѣтлѣйшого государя нашего, его імператорского величества державою, въ Малой Россіи обрѣтаючимся, а особлыве пану полковниковѣ кievскому наказному, панамъ старшинѣ полковой, сотникамъ, атаманіе зъ товариствомъ, войтамъ съ посполитствомъ и другимъ урядникамъ городовимъ и людемъ, всей тожъ чернѣ и всякого стану и кондиціи обывателемъ и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатимежъ, обявляемъ, ижъ ясне велможний его милость панъ Іоаннъ Скоропадскій, Войска его імператорского пресвѣтлого величества Запорожского обоихъ сторонъ Днѣпра гетманъ, яко передъ тимъ по избраніи своемъ на урядъ гетманскій чрезъ все время въ монаршомъ его імператорского величества всемилостивѣйшого государя нашего содержанъ былъ респектѣ и оборонѣ, такъ любо и теперъ недавно, бувши передъ лицомъ его імператорского величества в великомъ градѣ Москвѣ, премногую государскую его жъ величества милость и респектѣ одержалъ, зъ которимъ и одпускъ восвосяи на Украину благополучно воспріять, однакъ понеже съ Божего полѣценія отъ болѣзни при старости лѣтъ, и при многотруднихъ публѣчнихъ рейментарскихъ дѣлахъ, его одержажой, изнемогши и весма обезсилѣвши, за возвращеніемъ своимъ до резиденціи своей же гетманской в Глуховъ, послѣдую временному всякого челоуѣка житію, по неисповедимимъ^а судьбамъ Божественнимъ, сего іюля 3 дня, в вовторокъ пополуднѣ о шестой годинѣ, дни своя смертію, нѣкому не ухронимою^б, сократилъ, въ ненарушимой ничимъ же къ его імператорскому величеству вѣрности. Того ради мы, нижей подписанніи, будучи притомни на сей часъ въ Глуховѣ при смерти и по смерти его велможности блаженнія памяти пана гетмана нашего, хотячи же дабы въ нинѣшніе между Гетманствомъ время порядки и дѣла всякіе Малоросси[й]ской отчизни нашей своимъ обыкновеніемъ и непремѣннымъ образомъ точились и справовани были, безъ жадной помѣшки и въ людяхъ непотребного розруху, яко о томъ по должности нашей зъ мѣста покойного его милости пана гетмана въ протчіе всѣ Полки писалисьмо, такъ и въ полкъ Кіевскій сей унѣверсалъ нашъ засилаемъ и предлагаемъ, абы паны старшина, а барзѣй чернѣ войскового и посполитого стану полку тамошного, зъ такового почину натуралномъ ставшагося,

^а В копії написано “по недолжешшимъ”.

^б В копії написано “не ухронимою”.

рейментару нашому смертного случая, жадних сумнѣній и легкомислія, и шатостного межі собою колѣбленія, не забираючи, единъ другому по старшинѣ и званію, якъ надлежащій давній порядокъ, обыкновеніе, право и самая слушность указывает, приличную и достойную почесть и повиновеніе свѣдчили, и в чомъ подчиненніи начальникамъ, безурядовіи урядникамъ, подданніи державцамъ, меншіи старшимъ обыкное послушенство и повинность при всякомъ постоянствѣ и скромномъ обхожденіи отъдавали бы непременно, зарабатючи тоєю статечностю у престола монаршого на вященую милость и похвалу, а не на яковую за непостоянство, уховай Боже, уразу и нагону. Чиновники зась всякіе и державци вѣзаемно съ подвласними и подданными своими ласкове обыходитися, и при управленіи належащихъ интересовъ статечныхъ шановати, а проступныхъ людей пристойно наказовати мѣють, поколь мы до его імператорского пресвѣтлѣйшого величества государя и протектора нашего всемилостѣвѣйшого зъ донесеніемъ о смерти гетманской, подданическо описавшись, упросимъ и получимъ, а дали дасть Господь Богъ вскорѣ, на избраніе новаго по давнихъ правахъ и статяхъ нашихъ Украинскихъ волними голосами гетмана милостивое імператорское его величества позволеніе и указъ, а если бы хто зъ легкомисленниковъ имѣлъ между собою или въ народѣ возмутительніе и непостоянніе поступки отъ себе показовати, альбо приводили все рѣчи отъ несталога ума своего на розрухъ людямъ произносити; такожъ если бы противъ власти старшинской непокор[л]иво по самоволно поступоваль, чили державцамъ своимъ должного послушанія и повинности отъдавати не хотѣль, теди таковыхъ всѣхъ, яко общаго добра и покоя мѣшателей и власти своей противниковъ, должны пани старшина и урядники подъ арестъ и до крѣпкого вязеня брати, наказовати, и намъ о томъ сюда до резиденціи Гетманской давать вѣдати, жадаемъ и указомъ самого его імператорского величества грозно упоминаемъ. Тутъ же докладаемъ и сіе, абы въ маестностехъ до двору покойного ясневелможного пана гетмана належащихъ, подданіи и теперь обычное во всемъ послушаніе дому его велможности отъдавали, и дозорцовъ, тамо застающихъ, опредѣленію и росказамъ отнюдь не противились.

Данъ в Глуховѣ, зъ Канцелляріи Енеральной Войсковой, юля 7. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. Арк. 1-2 зв. Копія.

**1722, липня 9. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про надання бригадиру Стефану Вельямінову
в користування військових сіл Литвиновичів,
Стахорщини та Бигитової, якими раніше
користувався стольник Федор Протасьєв**

Вамъ, войтамъ сель, Литвиновичъ сотнѣ Глуховской, Стахорщини и Бигитовой сотнѣ Новгородской, объявляемъ чрезъ сіе отвористое писаніе, ижъ яко передъ симъ опредѣ[ли]лисмо васъ было унѣверсаломъ ясневелможного его милости пана гетмана въ послушенство господину столнику Федору Ивановичу Протасіеву, тако поневажъ теперь мѣть въ Глуховѣ прибити по указу его императорскаго пресвѣтлого величества благородній его милость господинъ Стефанъ Лукичъ Веляминовъ²⁴, брегадиръ, которому бывшыя села во владѣннїи помянутого^а господина столника Протасіева отдати повелено, предлагаемъ^б вамъ и всѣмъ вишемененныхъ сель людемъ посполитимъ, абысте во всемъ (:якъ и прежнему своему державци:) его благородію господину брегадиру Веляминову и отъ его постановленнымъ прикажчикамъ отдавали послушенство и надлежащїе подданскіе повинности. Чого ради посилаемъ къ вамъ зъ симъ нашимъ писаніемъ нарочно отъселя зъ Глухова пана Остапа Ефимовича, писара сотенного глуховского, при челоувѣку вишъ вспомененного его благородія господина брегадира Веляминова, которіе тые села при немъ, посланномъ одъселя^в писару сотенномъ, мѣть отъвести зъ угодіями до содержания панъ Стефанъ Холодовичъ, бывший староста стахорский, въ такомъ состояннїи, въ якомъ онъ, когда надлежали до двора гетманского, содержалъ. А козаки, въ тихъ же селахъ мешкаючи, и свои грунта, млины и протчіе угодіа мѣючи, именно панъ Андрей Зѣновичъ ...^г товаришъ бунчуковий, Іосифъ Костантієвичъ, значковий полку Стародубовского, и другіе значки^д и рядовии мѣють безъ жадного препятія и трудности, такъ тими своими всѣми добрами, дворами, млинами, яко и людьми, на своихъ грунтахъ ... по прежнему спокойно владѣти и при своихъ козацкихъ, безъ всякой ... zostавати волностахъ, пилно тое варуемъ.

Данъ въ Глуховѣ зъ Войсковой Генеральной канцеляріи, іюля 9 дня, року 1722.

Павель Полуботокъ, полковникъ чернѣговскій.

Андрѣй Марковичъ, полковникъ лубенскій.

Писаръ войсковий генеральний Семень Савичъ, рукою.

Асаулъ войсковий енеральный Василий Жураковский^е.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 40-40 зв. Копія.

^а В копії написано “помянутому”.

^б В копії написано “предлагалъ”.

^в В копії написано “одъ села”.

^г Крпками позначено пробіли в тексті копії.

^д Так у тексті, імовірно мало бути – “значковіє”.

^е Перед підписами зазначено “Въ сего унѣверсалу подлинного старшина генеральная и полковники подписалися такъ”, замість прізвища “Жураковский” написано “Бураковский”.

№ 18

**1722, липня 10. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
невідомому адресату з української старшини,
що перебуває при царю, клопотатися перед царем
від себе про обрання повночинного гетьмана**

Обявляємь ... что ясневелможни[й] его милость панъ гетманъ Іоанъ Скоропадскій, за битности своей еще на Москвѣ заболѣзновавши, и оттоль безъ поправки въ тойже болѣзни возвратившись въ Глуховъ, по волѣ Божой сего мѣсяца іюля 3 дня скончилъ смертію животь свой, а 6 сего іюля тѣло покойного его велможности ... христіанскимъ порядкомъ зъ надлежащою імени гетманському церемонією при битности насъ, нижей подписавшихся, погребено zostало въ монастирѣ дѣвичомъ Гамаліовскомъ²⁵. О чомъ, яко чрезъ нарочнихъ посланнихъ нашихъ посилаемъ извѣщеніе до его імператорского пресвѣтлого величества зъ прилогомъ всякой покорнѣйшого прошенія отъ всей Малой Россіи, дабы его величество милостивѣйше соизволилъ повелѣть подлугъ правъ и порядковъ нашихъ волними голосами збирати нового гетмана, такъ ... предлагаемъ, хотя ... будучи тамъ близко лица монаршого его імператорского пресвѣтлого величества, по совѣту зъ другими панами полковниками зъ старшиною въ томъ же обще малороссійскомъ інтересѣ ... приложити старане и отъ себе прошеніе согласное нашему челобитію занести до его імператорского величества, дабы Малая Росія по прежнему своему состоянію, на которое високо монаршескіе его величества привилегіи милостиво пожалованные имѣеть, безъ совершенного комендѣра не zostавала, при семъ зичимъ ... зо всею старшиною и товариствомъ на службѣ монаршой цѣло ... поведенія и благополучного зъ прислугою его імператорскому величеству восвояси повороту.

Зъ Глухова, іюля 10 дня, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 5-5 зв. Копія.

№ 19

**1722, липня 13. Глухів –
Наказ Павла Полуботка
і генеральної старшини війтам і посполитим
Шептаківського староства виконувати
покладені на них старостою господарські роботи**

Вамъ, войтовѣ^а шептаковскому зъ посполитими людъми, и другихъ сель, Шептаковского староства прислушающихъ, войтамъ же зо всѣми подданными,

^а В копії написано “войтамъ”.

нехай буде́ть извьѣстно, ижъ донесено намъ вѣдати зъ дому покойного ясневельможного его милости пана гетмана Скоропадского, что вы, взявши передъ себе нѣкоторую легкомисленность, и не хотите въ жатвѣ, косовицѣ и въ іншихъ работизнахъ до дворцовъ тамошнихъ послушенство отдавати, те́ды мы, яко тое ваше легкомислие и непотребное огурство ..., такъ жадаемъ и пилно приказуемъ вамъ, помянутимъ войтамъ зъ всѣмъ посполствомъ, абысте оставивши всякую [спреку] и непослушаніе, безъ жадного огурства и противности въ надлежащихъ работизнахъ, особливе настоящей косовицѣ въ знятю зъ поля пашень и въ протчіемъ до дворца Шептаковского, чили по слушности и старости тамошнего опредѣленія и загадовъ, по прежнему слухали, а если бы которіе легкомисленники зъ войтовъ, чили подданныхъ, до тихъ, якъ надлежащии имѣли яковое шемране и противность передъ себе забѣрати и, непокориво зъ старостами обиходячи, належного послушенства и повиновенія чинить не хотѣли бѣ, то велимо таковыхъ сюда въ Глуховъ, забивши въ колодки, присилати и тутъ, безъ всякого поща́дѣнія, на тѣлѣ карати.

Данъ въ Глуховѣ зъ Енеральной канцеляріи Войсковой, іюля 13 дня, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 7. Копія.

№ 20

1722, липня 13. Глухів – Інструкція Павла Полуботка і генеральної старшини щодо розведення в Україні шльонських білих тонкорунних овець

Понеже указомъ его імператорского величества повелено для суконнихъ и преотчихъ манифактуръ овець умножати ... шльонскихъ барановъ припускати и содержати такимъ порядкомъ, якъ въ нѣмецкихъ сторонахъ вувци содержатся, дабы чрезъ тое добрая шерсть въкоренитися могла, производити ихъ нижеописанными пунктами.

1.

Вувци, яковіе естъ въ Малой Россіи у обивателей, изъ тихъ избрати вовною бѣлихъ и до тихъ овець во свое время припускати барановъ зъ овчарнихъ заводовъ, которіе дадутся ... манифактуръ, коллегіи такъ же дани будутъ люде, кому указувати якъ содержати овець изъ учениковъ малороссійскихъ, а которіе прежде были домашніе барани, онихъ отлучити и до тихъ бѣлихъ овець не допускать, и о дачѣ къ тому барановъ и учениковъ къ майору Кологривову, который овчарними заводами вѣдаеть, указъ посланъ, а за тии барани платить по польталяра, а если хто платити не похощеть, то брать у тихъ тамошними баранами теежъ число въ замѣну, килко хто возьметъ.

2.

Между тимъ доставать барановъ изъ Шліонска, щобъ часъ отъ часу добрая шерсть въкоренялася, и хто имѣть чернихъ и сѣрныхъ овецъ, щобъ оние были за часомъ переведенни, а которіе будутъ приплодные вувци бѣліе, оныхъ пускать на плодъ, а прежнихъ овецъ сѣрихъ и чорнихъ заживати всякому господару въ расходъ по своему разсмотренію, и оные приплодные вувци равнимъ образомъ, якъ и другіе малороссійскіе, всякъ во своей власти имѣти можетъ.

3.

Всѣмъ обывателямъ, хто имѣть сколько овецъ, по числу онихъ построить кошары теплии, где есть лѣсъ рубленій, а где лѣсу скудно плетеніи и вимазать глиною для тепла, или инымъ чимъ, кому способнѣйше, тилко были бѣ зимою тепли, а якъ наступитъ зима, то держать ихъ въ тихъ кошарахъ и зимою на дворъ выпускать по двуйчи и по трейчи, на день когда сѣно закладувають, а лѣтомъ вигонять въ поле, якъ солнце въсходитъ, а приганяти на заходъ солнца, а въ негоду не вигонять и держать въ кошарахъ.

4.

Овецъ стригти въ годъ по два раза, мая въ первыхъ числахъ, да [в] септеврѣ мѣсяцѣ, и тую вовну разбирать весняную особно, а осѣнную особно, а поярочную особно, и употреблять въ продажу и на домашнии расходи по своему разсмотренію, тилко за границу не отъпускати и не продавати.

5.

Пасти вувцѣ тие на тихъ же мѣстахъ, на якихъ прежде паслись, тилко на болоти пасти не пускати, а зимою въ болшые дни давать сѣна, какое где есть, по четири рази, а въ малые по три рази въ сутки и наповати чрезъ двое сутки, когда ведрено, а в непогоду и чрезъ тиждень.

6.

Соль давать зимою, ежели имѣть кто^а доволство, въ тиждень по разу, а лѣтомъ на всякий тиждень по одному разу, и що частѣй дастся соль, то шерсть будетъ лучшая и овцамъ здорово, а когда бываетъ мокрота зимою метелиная, а лѣтомъ дождевая, тогда соли не давать, и имѣти въ томъ прилѣжаніе, то ис того надѣя певная всѣмъ обывателямъ быти можетъ въ такой мѣри, що прежнюю простую рунную шерсть продавали пудъ по копѣ и по талюру, то тая шерсть, которая зъ овчарнихъ заводовъ продается на суконное дѣло по одинадцать золотихъ и поболшей, и между рунною малороссійскою шерстю немалая разница въ ценѣ.

^а В копії написано “ито”.

А когда вувци захорують, и в такомъ случаи давати и суль зъ перепусканою смолою, тутъже мѣшати оцетъ и горѣлку, наприкладъ, на тысячу овецъ по четири кварта, такъже и ячменной муки, которой треба будетъ въ годъ на тысячу овецъ по двѣ четверти, а когда бываетъ короста, или рани, мазати чистимъ діогтемъ, хочай въ нихъ и черви бывають.

Барановъ некладеныхъ^а отлучати отъ овецъ февраля съ послѣднихъ чисель, а пускать зъ овцами октоврія зъ 20 числа, и овецъ дойти не возбраняється.

Іюля 13 дня 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 8-9. Копія.

№ 21

**1722, липень. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про призначення
Івана Борозни та Стефана Максимовича
ревізорами в Стародубський полк для з'ясування
стану справ з виплатою державцями
четвертних грошей з плаців та їх стягнення
з державців, які їх не сплачують**

Пану полковниковѣ на сей часъ наказному стародубовскому, старшинѣ полковой тамошной, сотникамъ, а особливе паномъ державцомъ, въ томъ полку маетности свои мѣючимъ, и каждому, кому о томъ вѣдати надлежати будетъ, объявляемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, понеже за живота еще покойного ясне велможного его милости пана гетмана состоялся его велможности указъ, особливий унѣверсаль, посланный[й] до пана Івана Борозни и до пана Стефана Максимовича, чтобъ оны въ полку Стародубовскомъ²⁶ о четвертнихъ грошахъ, сколько оныхъ що у кого изъ чого взято и куда оные обернени, слушную порядочную и праведную учинили ревѣзію, того ради, яко донесено намъ подлено, что (кроме млиновъ) отъ многихъ ...^б державцовъ полку Стародубовского зъ мѣри кгрунтовъ, именно зъ троухъ пляцовъ по четверти взято, а нѣкоторые ... державци, ухилиючися чрезъ особливие способы, по сей часъ того окладу зъ троухъ пляцовъ по четверти не виплативали и виплативати, закриваючи мѣру кгрунтовъ своихъ, не хотять, барзѣй боронячи тихъ земель, которіе причитують и твердятъ за

^а Так у тексті.

^б Крапками позначені залишені в копії пробіли між рядками тексту.

купленніе, такъ мы зъ общаго совѣту и согласія, постановивши общимъ же указомъ, опредѣляемъ и жадаемъ, абы помянутіе ревѣзори, панъ Борозна и панъ Максимовичъ, и того не оставили, чтобъ на комъ доведеться зъ державцовъ полку Стародубовского више вираженная зъ пляцовъ земли и отъ дачи грошей зъ четверти, каждый зъ нихъ, хтобы ни былъ, подлугъ прежнего окладу (кромѣ млиновъ) зъ троухъ пляцовъ на четверть скуплялись и ничимъ не отъговарувались, належашое число грошей конечно виплачоваль и отдаваль до рукъ имѣже, ревѣзорамъ, безъ всякой противности, а на комъ тая невивплаченная зъ пляцовъ четвертная повинность покажетъся, о тымъ оны, ревѣзори, и по розиску должны до комендѣровъ ... въ Малой Росіи прислати именную спецѣфѣкацію обще предлагаемъ и упоминаемъ.

Данъ въ Глуховѣ, въ канцеляріи енеральной войсковой, іюля [...] дня. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 10-10 зв. Копія.

№ 22

1722, серпня 7. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини наказному стародубському війтові Якову Андрієнку прибути на Генеральний Суд для розгляду скарги на нього глухівського обивателя Івана Івановича

Его імператорского священнѣйшого величества Войска Запорожского наказный гетманъ и полковникъ чернѣговский Павелъ Полуботок зъ старшиною енеральною.

Вамъ, Якову Андрѣенку, наказному войтовѣ майстратовому стародубовскому, чрез сей лист нехай будетъ вѣдомо, ижъ обыватель здешний глуховский панъ Иванъ Івановъ в супплѣцѣ своей жалостне намъ доносилъ, что будучи вы ему должны тысячу двѣстѣ золотихъ грошей, не хочете подлугъ рукоданного облѣкгу своего оныхъ виплачовати належите, то ест, записавши за кождий годъ по певной квотѣ зверхъ столповой суммы платити. За три года оной не оддаете и в томъ з аппеляцією до Суду Войскового Енерального перед Судомъ Полковимъ Стародубовскимъ одозвалистеся, и нѣякиес у себе отводніе на тое писма быти сказали, а оныхъ тамъ, когда допрошуванося, не явили, чого ради супплѣкуючий хочай принялъ былъ од вас сумму столповую тысячу двѣстѣ золотихъ, однакъ для вишей означеннихъ причинъ мусѣлъ тіе гроши на ратушу тамошнему положить, а тепер, хотячи конечно з вами тут в Глуховѣ росправитися просилъ на тое указу. Теди мы его, пана Івана Івановича прошеніе принявши, вамъ приказуемъ, абысте по полученіи сего позовного листа зараз сюда для совершенной з нимъ пред Судомъ Войсковимъ Енеральнимъ росправи приехали къ находячому празнику Успенія Пресвятой Богородици непремѣнно, и гроши

тіє, якіє положєні на ратушу тамошнємъ, з собою привозили. Повторе пилно прикладаємъ.

Данъ з Глух[ова] Августа 7. Року 1722.

Звышъменованный полковник и наказный гетман з старшиною енеральною, рукою власною.

На арк. 3 зв. написано детальний переказ наказу.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 695. Арк. 3-3 зв. Оригінал.

№ 23

1722, серпня 8. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Стародубський полк про переобрання ним із старшиною після смерті гетьмана Скоропадського управління над Україною до обрання нового гетьмана

Великого государя нашего его императорского пресвѣтлого величества Войскъ Запорожских полковник чернѣговский и наказный гетманъ Павелъ Полуботокъ з старшиною енеральною.

Пану полковниковѣ наказному стародубовскому зо всею старшиною тамошнею, пп: сотником, атаманѣ, войтам и протчим того полку старшим и меньшимъ духовнимъ и свѣцкимъ, войсковим и посполитим обивателем и каждому, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, ознаймуем сим нашим унѣверсалом, ижъ по объявленіи о смерти покойного ясневелможного его милости пана Іоанна Скоропадского, гетмана нашего, прежде сего імператорскому пресвѣтлому величеству от нас учиненном, получилисмо мѣсяця июля 19 д[ня] премошнѣйшую его імператорского величества грамоту за подписаніємъ всего Високопревосходительствующаго Сенату к намъ присланную, з такимъ указомъ, чтобъ до избрания другого гетмана всею Малороссию на мѣсцу гетманскомъ вѣдать и все оной управленіе чинит по правам малороссийского народу намъ, полковниковѣ черниговскому и старшинѣ енеральной обще, и во всѣхъ дѣлахъ, и совѣтахъ, и посылках в Малую Россию унѣверсаловъ, имѣтъ сношеніе и сообщеніе з его превосходительством господиномъ бригадиром Велямино[вы]мъ, уже нынѣ до Глухова по указу его імператорского пресвѣтлого величества прибывшимъ; прето мы, яко тотъ монарший его імператорского величества указъ со всяким повиновеніємъ исполняти должны, такъ чинячи о томъ в протчіе полки Малой России публѣкацію, посилаємъ и в полкъ Старод[убовский] сей нашъ обявителный унѣверсаль, з тимъ предложенемъ, аби всякъ з старшини и чернѣ, кому в чомъ войсковая или приватная будетъ якая нужда, описовался и удавался з оною до нас в Глуховъ, чего ради абы панъ полковникъ стародубовский сей нашъ унѣверсаль во всемъ полку тамошнемъ опублѣковалъ обикновеннимъ порядкомъ, без найменшого замедления, жадаем пилно.

Данъ в Глуховѣ при печати войсковой Генеральной канцелярии, августа 8, року 1722.

Звишъменованный полковникъ и наказный гетманъ, рукою власною.

Яковъ Лизогубъ²⁷, енералний бунчучный.

Семень Савичъ, писаръ войсковий енералний.

На початку має назву: Копія універсалу о извѣщеніи гетмана наказного пана Павла Полуботка, полковника чернѣговского, року 1722, августа 18.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 610. – Арк. 333-336. Копія.

Там само. – Спр. 655. – Арк. 11-11 зв. В даті не позначене число місяця.

№ 24

1722, серпня 12. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про затвердження Василя Мовчана дозорцею гетьманських маєтностей на Шептаківщині, з регламентацією його обов'язків і прав

Вамъ ...^a Василию Мовчану, дозорци волости Шептаковской, нехай будетъ вѣдомо, понеже по смерти ясневелможного его милости пана Скоропадскаго, Войскъ Запорожскихъ гетмана, получили мы монарший его імператорского всепресвѣтлѣйшого величества изъ правительствующаго сенату указъ, дабы то маєтности, на булаву гетманскую и на кухню належачые, въ свое завѣдоване принявши, доходовъ зъ оныхъ нѣкуда на сторону употреблять не велѣли, лечь бы оныя въ цѣлости содержали, теды во исполненіе того его імператорского повеленія, яко до протчихъ дозорцовъ гетманскихъ обявителные о томъ указы наши послалисмо, такъ и вамъ, чрезъ сей універсаль нашъ предлагаемъ, не иншому кому, толко вамъ же, дозорчество и правленіе тоей Шептаковской економии повѣраемъ и пишно приказуемъ, абысте обыкновенные въ ней господарскыя устра[и]ваючи порядки до далшого указу нашего, всякіе прибелы и доходи тамошныя, збори тежъ денежныя и хлѣбныя, якие за живота покойного ясневелможного на домъ его гетманский употребляли были, вѣрно собирали и все, отъ мала до велика, въ цѣлости соблюдаючи, безъ вѣдома нашего отнюдь никому на сторону подъ опасеніемъ жестокаго наказанія не давали и брать не попускали, чего ради должисте всякыя болшыя и найменшыя збори и користи виразно на реестрахъ у себе записовати и держати оныя, жебы моглъ, когда воспросятъ объ оныхъ, подлинную зъ себе дати калкуляцію и выводъ, именно зась мѣете горѣлчаніе, въ Шептакахъ и во всѣхъ селахъ до Шептакувщини належныхъ, прибелы шинковыя, по прежнему горѣлку тамъ робячи, зѣбрати и другыя шинкы,

^a Пробілі в тексті копії.

где за владѣнія гетманского были, безъ жадной нѣ отъ кого перешкоди держати збожя, сколько ладного и неладного где въ стогахъ и молоченого на дворѣ и въ ямахъ есть, опрочъ того какое на горѣлку взиматися будетъ, содержати цѣло и ненарушно, и краденцію^а сегорочную собравши, належите спрятати, и протчые, якие толко въ економіи Шептаковской суть дѣла и заводи господарскыя, до управленія вамъ належныя, повинныя вы чинно и вѣрно устроявати и обо всемъ до насъ описоватися, войти ... и посполитые люде сель тамошнихъ надлежащее послушенство и повиновеніе вамъ, дозорци шептаковскому, до дворца тамошнего по давному абы отдавали обикновенные, якъ дѣялося за покойного ясневелможного, побори и повинности вшелякіе вамъ же до збору вистатчали бѣ безъ жадной противности, грозно приказуемъ и упоминаемъ, вы же, якъ зъ добръ тамошнихъ нѣчого нѣкому давати, такъ зъ подданныхъ нѣкого на сторону нѣ по чьемъ указу на роботизну посылати, или ихъ кому иному, а не до дворца шептаковского, употреблять не повинны, варуемъ, а сколько якихъ добръ шептаковскихъ по умертвіи его велможности пана гетмана осталось, и сколько до дому гетманского, или куда въ сторону, взято, або вивезено, и на який расходъ употреблено, и еще, що именно по сее число есть на лице, яко то грошей, заводовъ, збожжя, статку, горѣлки и протчего, отъ мала до велика, все мѣете, заразъ списавши, до насъ на реестрѣ за рукой своею присилати, или сами тое заручное вѣденіе сюда въ Глуховъ привозити, пилно жадаемъ.

Данъ въ Глуховъ зъ канцеляріи Войсковой Енеральной, року 1722, августа 12 дня.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 17-17 зв. Копія.

№ 25

**1722, серпня 14. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини щодо обов'язку козаків
Новомлинської, Сосницької та Шаповалівської сотень
допомагати в ремонті Новомлинської греблі**

Его імператорского священнѣйшого величества Войскъ Запорожскихъ полковникъ чернѣговский и наказний гетманъ Павелъ Полуботокъ з старшиною енеральною.

Панамъ сотникамъ новомлинскому, сосницкому и шаповаловскому з тамошними урядами, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежит, сим нашимъ ознаймуемъ універсаломъ, поневаж пришла тая пора, же греблю Новомлинскую надлежит подчинити и угатити, чтобы под сее наступующее осѣнное время не учинилася яковая от води шкода, того ради, яко здавна было такое обыкновеніе, что помянутая гребля не толко посполитимы людмы, но и козакамы, которіе

^а Так у тексті.

дома сидят, ради ихъже всегдашного свободного переезду, бывало оправляеться, такъ и нынѣ по тому жъ обыкновенію, барзѣй же з тоей греблѣ од млиновѣ до двора Гетманского особливіе розмѣровіе пожитки одбираются, приказуемъ чрез сей унѣверсалъ, абысте такъ козаковъ, которіе тепер в домахъ находятъся, яко и посполитих людей з возама, заступама, сокирама и копаницама, при приставахъ, висилали туда на греблю и велѣли оную добре подчинити и угатити, до якого гаченя греблѣ повинни всеконечне и мелники, млины свои тамъже мѣючие, всяк од себе по опредѣленію висилати людей в помощь. А хтобы з помянутихъ мелниковъ оказовалъся тому ослушнимъ, таковому взглядомъ дозорцѣ тамошнего розмѣровихъ приходовъ не давати, но до общого в двор Гетманский спряту одырати и одвозити.

Данѣ в Глуховѣ, при Войсковой печати з Енеральной Канцеляріи, августа 14. Року 1722.

На звороті написано: О гаченю греблѣ Новомлинской.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 128. – Арк. 7-7 зв. Копія.

№ 26

1722, серпня 15. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в N-полк про заборону українським купцям імпортувати і продавати голки, з огляду на монополію збуту голок, надану царем Петром I російським фабрикантам Томилину та Рюміну

Пану полковниковѣ N, старшинѣ его полковой, сотникамъ и всѣмъ градскимъ и сѣлскимъ урядникамъ, и кому бы колвекъ о томъ вѣдати надлежало, симъ унѣверсаломъ нашимъ ознаймуемъ, ижъ принесена до насъ монаршая вспресвѣтлѣйшого імператорского величества грамота зъ государственной иностранныхъ дѣлъ Коллегіи, на імя еще покойного ясневелможного его милости пана гетмана Скоропадскаго писанная, зъ тимъ объявленіемъ, что его імператорское величество указалъ компанѣйщиком, Сидору Томилину и Панкрату Рюмину, въ Россійскомъ своемъ государствѣ, въ уездѣ Рязанскомъ, или где похотять, розмножити іголний заводъ, и оніе ігли во всей его величества державѣ продавати одни, а другихъ зъ заграницы и зъ иншихъ порубѣжныхъ мѣсть отнюдь не въвозити^а, подѣ запрѣщеніемъ взята тихъ иголь въ казну и зверхъ того наложеніемъ великого штрафа, а поневажъ помянутий компанѣйщикъ Сидоръ Томилинъ въ государственную Бергъ коллегію подавалъ доношеніе таковое, что хочай іменнимъ его імператорского величества указомъ заприщено игли зъ иностранныхъ государствъ привозити, однакъ многіе, тотъ імператорского величе-

^а В копії написано “не вывозити”.

ства указъ презрѣвши, зъ Гданска²⁸, и зъ Шліонска и зъ протчихъ порубѣжныхъ мѣстъ въ Россію и чрезъ малороссійскіе города отъ Азова²⁹ въ черкаскіи городи^а игли тайно привозятъ и въ продажу употребляютъ, отъ чего ихъ, компанѣйщиковъ, російского дѣла игламъ продажи нѣтъ, и чрезъ тое имъ немалая есть остановка и убытокъ, того ради его імператорское величество, яко повелѣлъ везде въ государствѣ своемъ, и до насъ въ Малую Россію одправити монаршіе свои указы, чтобъ такихъ иголь разныхъ чиновъ люде зъ за рубѣжа не привозили, но всеконечно покупали бы оные російского дѣла, въ вѣдомѣ предречонныхъ компанѣйщиковъ будучого, такъ мы, на мѣстцу гетманскомъ правленіемъ всякихъ [мало]россійскихъ^б дѣлъ нинѣ вѣдающые, дозвѣтворячи тому премощнѣйшому его імператорского величества указовѣ, и по оному во всѣ полки надлежащіе наши унѣверсали одправивши, предлагаемъ симъ же унѣверсаломъ и въ полкъ N к вишеизображеннымъ монаршимъ указомъ всякимъ торговимъ и гандлями бавлючимся людемъ, якіе въ томъ полку N, суть зъ заграницѣ иголь отъ сего времени въвозить^в весма запрещаемъ, а вмѣсто оныхъ въ Малую Россію ввозити бѣ и продавати игли російского дѣла, которые дѣлаются на заводахъ више объявленныхъ компанѣйщиковъ, а хто зъ нихъ, торговиковъ, до сего настоящего указу вивозные зъ за границы имѣетъ у себе игли, тимъ на спродане оныхъ дається сроку, въ той же монаршой грамотѣ означенного, полгода, ежели жъ и въ полгода будутъ непроданы, то по емъ, того сроку, оніе игли торговимъ малороссійскихъ заводоу промишленникамъ вивезти за границу, или тыхъ же заводоу компанѣйщикамъ, Томилину и Рюмину, продати самимъ ...^д по вийстю полрочноу сроку отнюдъ уже чужосторонними иглами не торговать, подѣ штрафомъ, а если хто нинѣшному [указу] явиться въпредѣ въ преступленіи, таковий всякъ, узнавши якую за тое себѣ непомилную истрату, не отговарувалъсѣ невѣданіемъ оноу указу, чоу ради, абы панъ полковникъ N заразѣ въ полку своемъ сей унѣверсалъ нашъ вездѣ опублѣковалъ и особитый, вираженного въ немъ монаршого его імператорского величества указу, тщательное^е имѣлъ, и под комендой своей старшинѣ приказалъ имѣти должное прилѣжаніе, пилно жадаемъ.

Данѣ въ Глуховѣ, зъ Войсковой Енеральной Канцелляріи, августа 15 дня, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 18-18 зв. Копія.

^а В копії написано “въ черкаскіи городъ”.

^б В копії написано “россійскихъ”.

^в В копії написано “вивозить”.

^г Крапками позначено пробіл в тексті копії.

^д Так у тексті, можливо в оригіналі було “особитое... тшание имѣлъ”.

**1722, серпня 15. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
значним військовим товаришам Андрію Лизогубу
та Андрію Кандибі прибути в Глухів**

Намъ зичливе приятелѣ пане Лизогубъ и пане Кандиба.

Бытности в[аших] милостей в Глуховѣ, поневаж нужна и пилная указуетъ потреба, а то для того же тут од насъ частіе, иле од сей часъ в интересахъ войсковихъ в Полки бывають посилки, для якихъ мало кого при насъ найдуеться, чого ради симъ нашимъ в[ашихъ] милостей засилаючи листомъ, приказуемъ, абысте за получениемъ оногo, оставивши всѣ домовіе забави, безъ жадного отлагательства, заразъ в Глуховъ до насъ приехали, взявши себѣ на два мѣсяцѣ провіанту, и повторе пилно приказуемъ.

З Глух[ова], августа 15. Року 1722.

В[ашим] милостемъ зичливіе приятелѣ, его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запор[ожского] полковник чер[ниговский] и наказний гетманъ Павелъ Полуботок.

Войсковый енеральный писарь Семень Савичъ.

Василий Жураковский, асаулъ енеральный.

На звороті зазначено: Нимъ зичливимъ пріателямъ, пану Андрію Лизогубу и пану Андрію Кандибѣ, знатному товариству войсковому, пилно подати в Конотоп³⁰.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 55780. – Арк. 47. Оригінал з військовою печаткою.

**1722, серпня 16. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини в Гадяцький полк
щодо грошового збору з посполитих, що живуть
на землях державців та в маєтностях
Гадяцького замку, на охочекомонне товариство**

Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежи[ть] ... ^a особливе паномъ державцамъ, такъ духовного, якъ и мирского стану, въ полку [Гадяцькомъ] маєтности свои мѣючимъ, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, поневажъ всегда прошедшихъ годовъ по установленному обыкновенію денги стягалися на оплачене

^a Крапками позначено пробіли в тексті копії.

помѣсячно охочокомонному товариству отъ посполитихъ людей зъ маетностей державскихъ, и до замку тамошнего Гадяцкого належачихъ, того ради жадаемъ ... и приказуемъ, абысте посланному зъ симъ нашимъ унѣверсаломъ для стягненья тыхъ грошей, не толко не боронили подданимъ своимъ, що одъ кого надлежитъ противъ давнего обикновенія видати гроши, [але] въ томъ зборѣ всякое^а помоществованіе чинили, якъ теперъ, такъ бы и въпредъ тая повинность зъ подданихъ ... безъ всякой спреки отдавана была, жадаемъ.

Данъ въ Глуховѣ, августа 16 дня, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 20. Копія.

№ 29

***1722, серпня 17. Глухів –
Лист Павла Полуботка
і генерального писаря Семена Савича
козотопському сотникові
щодо покарання капітана Количева***

Нашъ зичливый пріателю пане сотнику козотопский.

Листъ в[ашъ] милостинъ получилисмо, и з оного всѣ поступки нѣякогос кгренадерского Роппова полку капитана Количева з многими обыдами и озлобленіемъ в Козотопѣ над обывателями тамошними показанніе виrozumѣши, донесли объ онихъ в Малороссийскую Колегію, и просили з помянутого капитана управи, а что впредъ учиниться, о томъ в[ашей] милости будетъ вѣдомо. Тилко смотри в[аша] милост того, чтобъ ваше, виписанное листом, донесене во всемъ было правдивое, и чрезъ тое впредъ бы не уросла якая трудность. Предлагаемъ в[ашей] милости и зичимо ему доброго здоровья.

З Глухова, Августа 17. Року 1722.

В[ашей] милости зичливе пріатель, его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запор[ожского] полковник чер[ниговский] и наказный гетманъ Павель Полуботок.

Войсковый енеральный писаръ Семень Савичъ^б.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 54704. – Арк. 1. Копія.

^а В копії написано “всякому”.

^б Наприкінці зазначено “Самая подлинная тергѣна”.

*1722, серпня 18. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини щодо здійснення
військовим товаришем Мануїлом Зіневичем
ревізії в селах, належних на гетьманську булаву*

Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, а особливе старостамъ, войтамъ и протчіимъ, маестностей на булаву гетманскую належнихъ, жителямъ, именно, Великого [и] Малого [Самбора], Подлипного^а, зъ прислушаючими туда жъ другими селами и приселками, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, ижъ получили мы указъ імператорского пресвѣтлого величества, зъ высокоправителствующаго сенату присланный, чтобъ намъ всѣми маестностями, на гетмана належними, вѣдати и збори всякые збирать по прежнему, а держать бы оніе въ цѣлости, не употребляя оныхъ нѣ на якие расходи безъ указу, сего ради въ помянутіе села Великий и Малий Самбори, въ Подлипное, и въ дворци тамошныя, посилаемъ пана Мануила Зіневича, товариша войскового, которому яко полѣцилismo и приказали, абы, приехавши въ тые села и дворци, о всѣхъ тамошнихъ господарскихъ поименныхъ скотинныхъ и протчіихъ повисткахъ и зборахъ до найменшого, ничего не опускаючи, учинилъ обстоятельную пилную и и правдивую ревѣзію, сколько чого теперь обрѣтається, и що по смерти покойного пана гетмана хто и куда взялъ именно, такъ абы старости тамошныя, такожъ и войти, чого помянутий нашъ посланный у нихъ спросить, истинное обо всемъ безъ всякой утайки учинили ему обявленіе, а онъ всю тую ревѣзію, на особливихъ справивши реестрахъ, мѣетъ сюда къ намъ за своею рукою и вашими привозити, одъездячи одътоль онъ же, посланный нашъ, долженъ приказати старостамъ и войтамъ тамошнимъ, дабы оны все [с]оставленное по ревѣзіи его нѣкуда никому, безъ указу нашего, найменшой рѣчи не отъдаючи, держали въ цѣлости, пилно приказуемъ.

Данъ въ Глуховѣ, зъ Войсковой Генеральной Канцеляріи, августа 18 дня. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 24-24 зв. Копія.

^а В копії тут і далі написано – “Подлинного, Подлинное”.

**1722, серпня 19. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
в N-полк щодо недопущення притягнення козаків
до посполитих повинностей та регламентації
здійснення належного судочинства в полку**

Пану полковниковѣ N, всей старшинѣ полковой тамошней ...^a сотникамъ, атаманамъ, войтамъ и протчіимъ въ городахъ и селахъ обрѣтающимся урядникамъ, такожъ ... державцамъ духовнымъ и свѣцкимъ, въ томъ полку маестности свои мѣючимъ, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, предлагаемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, ижъ небезъизвѣстно есть всѣмъ, такъ старшинѣ, яко и подчиненнымъ полку N войсковимъ и посполитимъ обывателямъ и духовного чина людемъ о монаршихъ его імператорского пресвѣтлого величества, въ печатной зъ високоправительствующаго сенату присланой інструкції, выраженныхъ указахъ, и передъ симъ во всѣ полки малороссійскіе розсланныхъ, въ которыхъ между иншими пунктами и о козакахъ предложено, жебы ихъ къ работамъ посполитимъ не принуждати и чрезъ тое онымъ не чинити трудности и отягощения, а нинѣ зъ Малороссійской коллегіи обявителнымъ его імператорского величества указомъ до насъ писано, жебы ... козаковъ и протчіихъ посполитихъ въ той коллегіи прошеніемъ своимъ объявляютъ, что въ полкахъ по городахъ полковники и сотники, и протчая старшина во время суда берутъ у нихъ наклады, такожъ и принуждаютъ ихъ по прежнему въ работу, отъ чего оны приходятъ въ великое разоренье, сего ради мы по оному его імператорского величества указу и по особливоу званью нашего должности, завстѣгаячи ... одъ таковыхъ неслухныхъ и дерзновенныхъ поступковъ и остерѣгаячи, жебы который зъ старшины и другихъ зъ урядниковъ и державцовъ, на комъ тое указу монаршое преслушаніе объявится, на чести и здоровю не пострадалъ, при одправленіи о томъ во всѣ полки малороссійскіе нашихъ унѣверсаловъ, посилаемъ оный и въ полкъ N зъ тимъ упоминанемъ и указомъ, абы панъ полковникъ тамошний, панове старшина полковая, сотники, державци духовніе и свѣ[ц]скіе, атамани и протчіе урядники, и отнюдъ ништо, не дерзали козаковъ до частныхъ своихъ работизнъ принуждати и употребляти, но мѣють они, козаки, при своихъ свободахъ зостаючи, толко войсковіе чину ихъ козацкому пристойные, яко то случающиеся на службу монаршую походи, виправи на стойку, посилки зъ писмами, поездки въ провожатихъ и другие подлугъ давного звания своего козацкого отбывати и исполняти услуги, такожъ абы нѣ самъ панъ полковникъ, анѣ старшина городова и сѣлская, войсковимъ и посполитимъ людемъ накладами при судахъ убитку и разоренія не наносили ... въ томъ подлугъ правъ малороссійского народа, якъ указъ его імператорского величества повелѣваетъ, справовалися, бо если кто вишше писанному явиться прослушень, а опослѣ тое на него донесено и въ

^a Крappaми позначено пробіли в тексті копії.

правду доказано будетъ, таковой безъ пощады, якого бы не былъ чину, знатно наказанъ будетъ, декляруемъ, а суди вездѣ въ полку тамошнемъ мѣсть отъ сего часу панъ полковникъ со всякимъ надлежащимъ устройти порядкомъ, жебы не самъ онъ, и не одинъ судя, але въ присудствіи и другой старшины тамошней, такожь безъ урядовыхъ, толко бы честныхъ и разумныхъ особъ, которыхъ нарочно тому опредѣляти надлежитъ, справи судовые въ судебной избѣ разсмотруваль и рѣшалъ бы обще совѣстно^а по истиннѣ, якъ право и самая слушность указываетъ, безъ жадного пристрастія и неправости, не норовячи нѣкому и не посягаючи нѣ на кого, якимъ порядочнымъ образомъ, абы и въ сотенныхъ того полку городахъ урядники суди по своему званію одправлявали, а особливе по селахъ, где якъ слишно намъ, атаманя и войти въ шинковыхъ дворахъ при платицѣ, за которого совершенное и зрѣлое въ справахъ разсужденіе быти не можетъ, судять и на винного шию напиваютъ, чтобъ одсель въ пристойныхъ мѣстахъ, не пянственнымъ, но трезвимъ и совѣстнимъ умомъ людей жалобливихъ зъ обжалованными справи слухали и окончували, корчемніе же суди абы вовся одставлены и скорененны были, грозно подъ опасеніемъ строгого^б караня приказуемъ, ежели жъ хто, сѣлскимъ, албо сотеннимъ не доволствующись судомъ, апеллюватиметь до полкового или зъ полкового суда до Войскового Енералного, теды мѣють суди, предъ которыми тотъ апеллянтъ судимъ былъ, писменное за руками своими требующой сторонѣ дати свѣдѣтельство съ подлинною въсеей справи и контрверсії обоихъ сторонъ описю изясненемъ, якимъ порядкомъ оная точилася, слухана и окончена была, що все абы неиначей дѣялося, подесеяте пилно и сурово приказуемъ и упоминаемъ, сей унѣверсаль панъ полковникъ N везде въ полку своемъ обикновеннимъ порядкомъ опублѣковати повинень, а когда оный получить и що по тому чинено будетъ, абы о томъ всемъ писменно къ намъ отвѣтствовалъ, пилно, пилно приказуемъ.

Данъ въ Глуховѣ, зъ Енеральной Канцеляріи Войсковой, августа 19 дня, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 25-26. Копія.

№ 32

1722, серпня 21. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини посполитим Самбірської маєтності, належної на гетьманський уряд, виконувати повинності, зокрема зорати поля та зібрати збіжжя

Вамъ, войтамъ самборскому и другихъ сель, до Самбора належныхъ, зъ всѣми посполитими людьми, нехай будетъ вѣдомо, ижъ увѣдомилися мы отъ старости вашего самборского, что вы въ надлежащихъ до дворца тамошнаго

^а Імовірно в оригіналі було – “совѣтно”.

^б В копії написано “срошого”.

работизнахъ не хотите должного отъ себя послушенства ему, старостѣ, отъдавати, отказуючи оному, прето симъ указомъ нашимъ, засилаючи васъ, грозно упоминаемъ, абысте по прежнему всякое подданское послушаніе и повинность ему, старостѣ, яко одъ насъ зъ подтверженіемъ полѣщенное себѣ до управленія господарство тамошное мѣючому, свѣдчили и належные поборы до рукъ его безъ жадного противенства отъдавали, а понеже ясне велможная еи милость панѣ гетманова Скоропадская, опрочъ заборовъ, и воли робочые одтоля, зъ самборской маетности, на урядъ гетманский прислушающей, до Быкова побратъ велѣла, того ради надлежитъ всеконечно вамъже, подданнымъ, поочередно^а своими волами поля, якие тамъ въ Самборщинѣ суть, зъорати и нинѣшнюю пресценцію збожа, куда потреба, звозити, ежели ...^б дасться намъ чути о якомъ сопротивленіи въ томъ, то велимо таковыхъ сюда въ Глуховъ зисковати и тутъ безъ пощаждѣнія карати, непремѣнно декляруемъ.

Данъ въ Глуховѣ, зъ канцеляріи генеральной войсковой. Августа 21 дня. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 27. Копія.

№ 33

1722, серпня 21. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини в Миргородський полк про збір медової десятини за Дніпром

Вѣдомо ...^в зъ прежнихъ нашихъ листовъ, что, по состоявшемся монаршому его імператорского величества указу, надобно всѣ доходи малороссійскіе хлѣбніе, денежные и протчіе, а особливе на булаву и кухню гетманскую належніе, зыбрати и zde въ Малороссійской коллегіи превосходителному его милости господину брегадиру Веляминову вѣдати, о чомъ его превосходительство поединожди^г ... високимъ імператорского величества указомъ предлагалъ, припоминаючи, что вибору медовой десятини зъ полковъ давно пришла пора, а поневажъ мы естесмо известни, же въ полку Миргородскомъ³¹, барзѣй зъ за Днѣпра, въ пограничнихъ въ державѣ всепресвѣтлѣйшого государя нашего обрѣтающихся мѣстахъ, то есть быти що медовой десятини, которая тамъ и неладно прошлыхъ годахъ разъ, не безъ спору пановъ поляковъ, а потимъ уже свободно виобіралася, одколъ и до двору покойно[го] ясне велможного было прислано, а и въпредъ надѣятися уже безъ спорного^д взятку, одътоль тоей повинности, якъ зъ листа до

^а Так в тексті копії написано “почережно”.

^б Кратками зазначено пробіли в тексті копії.

^в Кратками позначено пробіл в тексті копії.

^г Так у тексті, імовірно мало бути – “непоединожди”.

^д У тексті написано – “сорного”.

покойного ясневелможного одъ его милости пана полковника миргородского и зъ другого, до его милости, одъ Марковского зъ за Днѣпра писанного, якого копія тутъ въ Енеральной Войсковой Канцеляріи есть, виrozumѣлисмо, того ради за согласиємъ его превосходительства господина брегадира ординуемъ нарочно сей листъ до ... и пилно повелѣваемъ, абы якъ найскорѣй обстоятельное намъ учинилъ извѣстіе, много тамъ знайдуеться тихъ пасѣкъ и оніе, которыхъ именно обывателей^а, суть чого ради добросовѣстныхъ якихъ виборчихъ, не зъ такою тилко купою людей, якъ въ прошлыхъ годахъ, зъ опачного пановъ поляковъ мнѣнія невинная уросла была трудность и турбація, але зъ людьми певними и осѣдлыми пошли ... въ мененніе мѣстца за тоєю десятиною неоткладно, и придай еще къ тимъ съ потребу людей же зъ возами, которыми можно^б бѣ было, вибивши пчолы, тоей десятины привезти зъ оной медъ въ цѣлости до ... мѣстъ тожъ въ цѣлости, не дѣваючи его нѣгде и единой кварти, одсилати той медъ зъ добримъ приставомъ до Замку Гетманского въ Гадячъ³², который бы тамъ отдалъ оный зъ роспискою, а сколько всего будетъ, вѣрно объяви ... чрезъ листъ свой для донесенія его милости господину брегадиру, токмо тимъ виборчимъ, которыхъ ... виправлятимешъ, грозно запрети, чтобы найменшой зачепки отнюдь не учинили зъ стороною полскою, и [въ] тамошніе ихъ кгрунта за границу не уходили, чрезъ що бы зънову не было какой пенѣ и лишного хлопоту, упоминаемъ и при томъ зичимъ ... доброго здоровья.

Зъ Глухова, августа 22 дня, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 28-28 зв. Копія.

№ 34

*1722, серпня 24. Глухів –
Відкритий лист Павла Полуботка
і генеральної старшини, відпущеному
з московського ув'язнення кобеляцькому жителю
Федору Бреславченку, на вільний проїзд додому
і вільне там проживання*

Ознаймуемъ симъ нашимъ писаніємъ каждому, кому бы колвекъ о томъ вѣдати надлежало, а именно ...^а старшинамъ, въ городахъ и селахъ малороссійскихъ обрѣтающимся, ижъ по указу всепресвѣтлѣйшого государя нашего, его величества імператора и самодержца всероссійского, и по рѣшенію одъ государственной іностранныхъ дѣлъ Коллегіи, Полтавского полку³³ кобеляцкий житель Федоръ Бреславченко, зъ великого города Москви зъ туремного двора (:на которомъ держалъсѣ зъ прошлого 1713 году, а дѣла объ немъ ни въ Коллегіи

^а У тексті написано – “обыватели”.

^б У тексті написано – “тошно”.

^в Крпками позначено пробіли в тексті копії.

іностранный, ни въ Земской Московской Канцеляріи не взыскалося:) отпущенный, прибувши въ Глуховъ, явился мнѣ, полковнику чернѣговскому и старшинѣ ене-
ралной, сего настоящего году, августа 21 числа, зъ одпускнимъ зъ тоей же кол-
легіи иностранныхъ дѣлъ виданнымъ писаніемъ, въ которомъ поневажъ виражено,
чтобы помянутому Федору Бреславченку позволить жити въ прежнемъ его
мѣстѣ, того ради мы, объ немъ въ Малороссійской коллегіи ихъ милостемъ кол-
ле[ги]атамъ объявивши, одпустили оного Бреславченка зъ симъ листомъ нашимъ
одкритимъ, зачимъ всякой старшинѣ городской и сѣлской прекладаемъ, абы
ему, Бреславченку, на трактѣ, до Полтави³⁴ лежачомъ, везде добровольный былъ
пропускъ, а когда прибудетъ въ Полтаву, то явиться тамъ наказному полтавско-
му полковниковѣ, пану Якову Черняку³⁵, и одътоль миетъ онъ, Бреславченко,
подлугъ данного себѣ позволенія въ прежнее свое мѣсто оди[й]ти [и] тамъ вѣрно
и ... свободное провадити мешкане, безъ жадной одъ старшины, до далшого
указу, трудности и тяжести.

Данъ въ Глуховѣ, августа 24 дня. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 29. Копія.

№ 35

***1722, серпня 25. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про збір з купців
ярмаркового мита в Кролевці кролевецьким
наказним сотником Семеном Григоровичем
і військовим товаришем Захаром Калиновським***

Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, а меновите купцамъ и
другимъ промишленникамъ великороссійскимъ и малороссійскимъ, такожъ зъ
заграници Полской и Литовской приезджающимъ людямъ, ознаймуемъ симъ на-
шимъ унѣверсаломъ, ижъ вѣдаючи мы, что наступаючого мѣсяца септебрія въ
1 день обикновенно одправується ярмарокъ въ мѣстечку Кролевцу, опредѣля-
емъ ...^a Семена Григоріевича, наказного сотника тамошнего, и Захарія Колѣ-
новского, товариша войскового, для вибору по указу імператорского пресвѣтлого
величества надлежашой ярмарковой повинности, которая было береться на дворъ
гетманский, жебы оную, по чему отъ чего доводиться праведно вибирати одъ
вишнихъ, среднихъ и мѣлшихъ товаровъ, и одъ каждой продажной вещи по обик-
новенію, не обходя никого и нѣкому нѣчого не уступая, по чому ... рѣчи и одъ
кого [в]озмутъ, повинни въ сущую правду на особливомъ записовати реестрѣ
для достовѣрного ... объявленія, а такъ ярмарковую повинность избравши, помя-
нутые ... Григоровичъ и Калѣновскій, по самой істиннѣ должны буд[у]тъ ввесъ

^a Крапками позначено пробіли в тексті копії.

тотъ сборъ, безъ найменшой утайки, привезти въ Глуховъ цѣло и вѣрно въ Малороссійскую Коллегію, понеже оного Малороссійская коллегія указомъ его імператорского величества требуетъ, зачимъ^а всякіе купци великороссійскіе и малороссійскіе и заграничные, которіе толко будутъ въ Кролевцѣ на ярмарку, абы одѣ гендліовъ своихъ великихъ и малихъ надлежащую ярмарковую повинность, почому доводиться, отдавали безъ всякой противности, а старшина кролевецкая имъ, посланнымъ нашимъ, въ чомъ востребуютъ в какое въ время того ярмарку, свѣдчили въ помоществованіе, пилно приказуемъ.

Данъ при войсковой печати зъ Енеральной Канцеляріи, августа 25 дня. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 30-30 зв. Копія.

№ 36

*1722, серпня 25. Глухів –
Інструкція Павла Полуботка
і генеральної старшини про збір з купців
ярмаркового мита в Кролевці кролевецькому
наказному сотникові Семену Григоровичу
і військовому товаришеві Захару Калиновському*

Ехатъ имъ въ мѣсто Кролевецъ и изчислить вози купческіе болшіе, средніи и мѣлкіе, а по изчисленію братъ ярмаркову повинность таковымъ образомъ, отъ возовъ купческихъ шліонскихъ, московскихъ ...^б кромѣ жидовскихъ, по двѣ гривни, зъ среднихъ возовъ одѣ крамарей по гривнѣ, или по чотири алтина, з мѣлкихъ, отъ коробейниковъ, по 2 алтина, а зъ прежнихъ возовъ и одѣ ... тамошнихъ не брати, зъ соли продажной ... по 2 алтина отъ воза, с продажной горѣлки скотного^в отъ куфи по 2 гривни, с продажной дачею по 2 алтина зъ куфи ... зъ циганъ ярмаркового, кромѣ того что циганскому атаману платять, 2 рубля зъ продажныхъ лошадей и скотинъ, зъ купца и продавца по 2 копѣйки, зъ волоского вина зъ бути ... ярмаркового по 6 алтинъ [и] по 4 денги, и отъ протчіихъ продажныхъ вещей, якіе не прилучатся, должны предречоные зборщики обикновенно по разсмотренію взимати ярмарковую належитость, не обходячи нѣкого, и однудь нѣчого нѣкому не упускаючи.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 32. Копія.

^а В копії написано “зичимъ”.

^б Крапками позначено пробіли в тексті копії.

^в Так у тексті копії.

*1722, серпня (25). Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини в Кролевець,
з наказом приймати до обігу російську монету,
за винятком фальшивої*

Всѣмъ обще и каждому зъособна, кому бы колвекъ о томъ вѣдати надлежало, особливо старшинѣ городской кролевецкой, симъ нашимъ унѣверсаломъ ознаймуемъ, ижъ донеслося намъ вѣдати, что въ Кролевцѣ знать ...^а бракують копѣйчаною его імператорского величества монетою, чого барзѣй тамъ подь часъ нинѣшнего ярмарку Симіоновского^б сподѣватися, а поневажъ зъ того бракування одна тилко между людми бываеъ трудность, которую пресѣкаючи не разъ предъ тимъ, одъ покойного ясневелможного его милости пана гетмана Скоропадского были во всѣ полки унѣверсали [посланы], грознимъ его імператорского величества указомъ браковати грошми воспрещающие, того ради поколя вскорѣ и одъ насъ, по указу монаршомъ въ Малой Россіи правленіе содержащихъ, о томъ енерално везде въ городахъ и селахъ Гетманского [рейменту] будетъ предложено, теперъ старшину кролевецкую и всѣхъ обще тамошнихъ и ярмарковихъ людей увѣщеваемъ и тимъ же ... імператорского величества указомъ повелѣваемъ, абы нѣхто, особливе зъ купеческихъ великороссійскихъ и малороссійскихъ людей, въ нинѣшномъ ярмарку кролевецкомъ и въпредъ, жадною мѣрою копѣйками не браковалъ, опрочъ фалшивыхъ мѣднихъ оловянихъ и срѣбнихъ, тихъ которіе на обидвѣ стороны весма суть гладкіе, а если хочъ мало и на одной сторонѣ въ срѣбнихъ копѣйкахъ знакъ будетъ копѣйчаний, таковіе, каждый бы въ куплѣ и продажѣ бралъ безъ всякой змаги и противности, чого всего барзѣй старшина кролевецкая смотрѣти повинна, а ежели кто колвекъ покажется быти спречнимъ, и оними копѣйками браковатиметь, такого безъобходно повелѣваемъ урядникамъ кролевецкимъ до туремного брати вязеня и непоблажно карати.

Данъ зъ Глухова, августа ... дня. Року [1722].

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 31-31 зв. Копія.

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

^б В тексті копії написано “ситіоновского”.

**1722, серпня 25. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
до опішнянського сотника Романа Корицького
та інших власників селітренних промислів
щодо надання визначеної частки селітри
за теперешній і минулі роки, з представленням
квитів за раніше здану селітру**

Вамъ, паномъ Роману Корецкому³⁶, сотниковѣ опушнянскому, Роману и Якиму Баляснимъ, Ивановой Тимченковой, Роману Коростовцу, Ивану Онофрѣвичу нехай будетъ вѣдомо, ижъ яко за нинѣшний годъ не отдавали ...^a а за нѣскольکو прошлыхъ годовъ не додали по обыкновенію належитой зъ майдановъ своихъ селѣтраной повинности, такъ абысте, по объявленію сего унѣверсала нашего, за настоящій рокъ и за прошліе всю тую повинность, що на комъ доводиться, привозили въ Глуховъ самы, взявши съ собою квиты, которіе вамъ за який годъ въ уищенію оной селѣтраной належитости были одѣселя давани, мѣте зась кожди[й], що кому надлежить, привозити сюда селѣтру самую добрую, мотрованую, пилно предлагаемъ и приказуемъ, понеже нынѣ указомъ его імператорского пресвѣтлого величества всякихъ войсковихъ и протчіихъ порядковъ смотритъ въ Малой Россіи намъ повелено.

Данъ въ Глуховѣ при войсковой печати, зъ Енеральной Канцеляріи, августа 25 дня, 1722 року.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 33. Копія.

№ 39

**1722, серпня 27. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про доручення
Якову Андрієвичу зібрати в полках,
де культивується тютюн, тютюнову десятину**

Его імператорского величества Войска Запорожского іхъ милостемъ панамъ полковникамъ, обознимъ^б, судіамъ, писарамъ, асауламъ и протчіимъ урадовимъ особамъ, такожъ ...^в державцамъ духовнимъ и свѣцкимъ, и каждому, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ,

^a Крапками позначено пробіли в тексті копії.

^б В копії написано “и вознимъ”.

^в Крапками позначено пробіли в тексті копії.

понеже пришла тая пора, въ которую обыкновенно береться на дворъ гетманскій тюتونная десятина зъ полковъ, тихъ где тютунъ сѣться, а нынѣ по указу императорского пресвѣтлого величества велено всѣ доходи, на гетмана належніе, збирати по прежнему, того ради опредѣлилися въ полки, въ якіе надлежить ...[Якова] Андрѣевича, которому, яко полѣчилися и приказали помянутую тютонову десятину по давномъ обыкновенію вибирати, и на особливомъ мѣстцу въ добромъ спрату, где самъ онъ усмотритъ, зложити и держати въ цѣлости до далшого указу, такъ аби каждій, одъ кого тая десятина принадлежатиметь, оддалъ оную безъ наименьшой противности и послушанія, а ... старшина людей нарочитыхъ, якихъ посланний нашъ для одправленія въ другіе мѣста, где самъ бити не можетъ, за виборомъ тоей же десятины людей востребуетъ, такожъ сколько надобно будетъ подводъ звозити оній десятній тутунъ зъ рожнихъ мѣсць до одного спрату, давали би немедленно, только долженъ предреченій зборщикъ означенную десятину тютонную по самой истинѣ, никому не попускаючи, всю обстоятельно и вѣрно вибрати, варуемъ, упоминаемъ и пишно приказуемъ.

Данъ зъ Енеральной Войсковой Канцеляріи, при печати войсковой же, въ Глуховѣ, августа 27 дня. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 35-35 зв. Копія.

№ 40

**1722, серпня 27. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
в N-полк N-полковникові щодо з'ясування
на вимогу Малоросійської колегії обсягу
грошових, хлібних та інших зборів в полку,
з розпорядженням приймати у цій справі
з старшиною і урядниками до Глухова**

Хочай ни единокротне писалися до ...^а жебысь безъ важного умедленія прислалъ до насъ обстоятельное зо всего полку, за подписомъ руки своей и другой старшини, вѣденіе о^б всѣхъ биваемыхъ въ полку тамошнемъ грошевыхъ, хлѣбныхъ и протчіихъ сборахъ, що колвекъ въ якихъ городахъ, одъ чого, почому и на кого передъ тимъ вибиралося, и що особно до ратушей взимало[ся], зъ якихъ іменно доходовъ, да й зборщиковъ зъ каждого города и мѣстечка по два человекъ зъ мѣщанъ самихъ достатнѣйшихъ, вѣри годнихъ и писменныхъ людей вибравши, присилалъ бы ... такожъ чимъ найскорѣй сюда въ Глуховъ, а поневажъ до сего часу ни вѣденія, такожъ ни опредѣленныхъ къ тому збору людей, не присилаешь ... а намъ тутъ немалая заходить трудность, же Мало-россійская коллегія повсякъ день за непрестаннымъ упоминаніемъ требуетъ одъ

^а Крпками позначено пробіли в тексті копії.

^б В копії написано – “и”.

нась указомъ імператорского величества зъ всѣхъ полковъ подлинного на писмѣ виденія зъ обстоятельнымъ изъясненіємъ о помянутихъ денежныхъ, хлѣбныхъ и всякихъ зборахъ, о якихъ мы, не будучи извѣстны, не можемъ одного тутъ учинити, того ради, якъ до иныхъ полковниковъ писалисмо, жебы взявши съ собою по человѣку зъ старшины полковой и сотенной, и побравши всѣхъ городовыхъ войтовъ, о всѣхъ, якіе где суть, зборахъ добре свѣдомихъ и означенныхъ к тимъ зборамъ зборщиковъ, приехали сюда въ Глуховъ ... такъ и до ... посылаючи наскоро сей нашъ листъ пилно, а пилно жадаемъ, абы ... заразъ, за вчитанемъ одного, поручивши кому справному свое въ полковомъ городѣ правленіе, а взявши съ собою зъ старшины полковой и зъ сотниковъ по человѣку, а зъ города по войту и бурмистру, вѣдаючомъ добре всѣ городовые и протчіе доходи, и при нихъ по два человѣка зборщиковъ мѣщанъ самихъ достатнѣйшихъ вѣри годныхъ и книжныхъ людей, якъ о томъ и передъ симъ выразне до ... посылаючи, приездилъ къ намъ зъ пилностью сюда въ Глуховъ для спораженія обстоятельного о всѣхъ зборахъ виденія, такого яко тутъ требуется, и зборщиковъ при ономъ виправиль, однакъ, хоти ... и самъ за симъ листомъ неперемѣнно зъ предреченою старшиною сотенною и городовою (:приказавши оной на своемъ мѣстцу въ городахъ [для] управленія порядковъ направленныхъ людей оставыть^а), яко наипилнѣй къ намъ приездити, по отъездѣ зась ... полку, если бы случилось въ якомъ городѣ, або мѣстечку, быти ярмарку, то прикажи ... урядникамъ того города или мѣстечка, жебы ярмарковый доходъ поручили вибирать подлугъ тамошного обыкновенія вѣрнимъ якимъ и добросовѣстнымъ людямъ, ижъ бы вибирали оный праведно, и що у кого озмутъ, все бѣ тое мѣли записанное до реестру, да й въ цѣлости бы тие виборные гроши удержали до указу далшого, поневажъ оныя надлежатиметь тамъ же виборчимъ всѣ за рукъ своихъ отдать, кому указъ будетъ, подѣ присягою упоминаемъ.

Зъ Глухова, августа 27го, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 37-37 зв. Копія.

№ 41

*1722, серпня 27. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини в Коропську сотню
щодо постачання провіанту в Кролевецьку сотню,
для розташованих там російських солдатів,
переведених з Коропської сотні*

Вамъ, пану сотнику коропському зъ урядомъ, такожъ пп: державцамъ духовнимъ и свѣцкимъ, въ той сотнѣ маетности свои мѣючимъ, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, поне-

^а В копії написано – “остановыть”.

важъ по указу імператорского величества роти полковъ гварнѣзону здешнего глуховского для близости къ самому городу Глухову, ради нѣкоторихъ полковихъ интересовъ, станцією перемѣнены zostали, а імено такимъ порядкомъ, же тіе стоялци, которые въ сотнѣ Короповской квартири имѣли на[й]доватися, теперъ въ Кролевецкой сотнѣ, а провиантъ они[м] зъ прежнихъ ихъ квартиръ, въ помянутой Коропской сотнѣ опредѣлений, получати надлежитъ, который въ сотенный городъ Кролевецъ привозити треба, чому и репартиція зъ канцелярії Гварнѣзонъной, откуда бы на сколько человекъ провианту выдавано, справлена, того рады, яко зъ цѣлою сотнѣ Короповской подлугъ нинѣшнего опредѣленія надлежитъ ... въ сотню Кролевецкую зъ тихъ же квартиръ, на якихъ прежде оніе стояли, собравши, вѣвозити, такъ абы панъ сотникъ коропский, урядники тамошніе городовіе, такожъ державцѣ, якіе въ той сотнѣ маєтности свои мають, за обявленіємъ себѣ ново правленной той репартиції, приказавши зъ надлежащихъ квартиръ провиантъ вибрати, імено одному человекъу на мѣсяць по два четверички вѣщертъ, безъ натоπτу, ржаной муки, по гарцу крупъ, по два фунти соли, въ мясоидніе дни^а по шесть фунтовъ сала, а на постніе [в]мѣсто сала на цѣлой мѣсяць по шесть шаговъ на пристани до сурового провианту, велѣли они одвозити въ самый городъ Кролевецъ, который тамъ одъ господъ оффѣцеровъ подлугъ тоей же репартації на своихъ подленихъ солдатовъ, безъ задержанія подводниковъ, приниматися мѣеть, обявляемъ.

Данъ въ Глуховѣ, зъ Енеральной Войсковой Канцелярії, августа 27 дня. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 38-38 зв. Копія.

№ 42

*1722, серпня 27. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини Федору Чуйкевичу
на збір медової десятини в Переяславському полку*

Варіант I

Пану полковниковѣ наказному переяславскому зо всею полку того старшиною, а особливе ...^б сотникамъ, атаманамъ, войтамъ городовимъ и сѣлскимъ, и протчіимъ того полку войсковимъ и посполитимъ обывателямъ ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, ижъ яко за гетманства покойного пана Іоанна Скоропадского ... была зъ полку Переясловского³⁷ на дворъ его гетманский медовая десятина, такъ и теперъ того не отпускаючи, поневажъ и указъ его імператорского пресвѣтлого величества получилисмо, дабы всякие доходи гетманские збирать по прежнему, посилаемъ и въ полкъ Переясловский пана Федора Чуйкевича,

^а В копії написано “и на мясо и на иніе дни”.

^б Крапками позначено пробіли в тексті копії.

знатного товариша войскового, полецивши и приказавши ему, абы онъ обыкновеннымъ порядкомъ тую по чому належить десятину вибираль, которую чи въ самомъ городѣ Переясловлѣ³⁸, чили въ слободѣ Чеховцѣ и дворцѣ тамошнемъ, усмотрѣвши приличний къ тому спрять, зложити мѣсть до далшого указу, а где не доставатиметь взяти десятины, то должно тамъ одъ уля пчоль брать очковой повинности по два алтина, зверхъ зась того ниякихъ болшъ злишнихъ взятокъ, подъ опасеніемъ штрафа, неопустно вимагати не надлежить, упоминаемъ, докладываемъ тутъ же и о козакахъ, что хочай подлугъ давныхъ правъ и войсковыхъ уставовъ, респектовъ козацкихъ служебъ ихъ, подобало бъ одъ тоей десятинной повинности учинити оныхъ свободними, о чемъ мы и въ коллегію Малороссійскую писали обстоятелно, но понеже Малороссійская коллегія предложила намъ указомъ імператорского величества, чтобъ тую десятину во всемъ полку Переясловскомъ и въ присутствующихъ къ оному сотняхъ, селахъ, деревняхъ и слободахъ, якого ни были бъ званія, везде вибирано, того ради абы вишше намененный зборщикъ везде въ полку Переясловскомъ, никого не обходя, по тому его імператорского величества указу надлежащую медовую десятину вибираль, зачимъ абы панъ полковникъ наказний переясловский и протчіе того полку урядники градскіе и сѣлскыє, въ чомъ надобно будетъ, а барзѣй когда онъ, нашъ посланный, для оправленія въ другіе мѣстца, где самъ быти не можетъ за краткостію времени, ради вибору тоей же десятины людей востребуетъ, такожъ сколько треба подводи, [щобы] звозити оный десятинный медъ зъ рожныхъ мѣстцъ до единого спряту, давали бы немедленно, толко жъ долженъ предречоный зборщикъ означенную десятину самъ, и хто одъ его за оною будетъ посиланъ, по самой истиннѣ (:на чомъ должны и присягу виконати:), нѣкому нѣчого не упущаючи, всю обстоятелно и вѣрно избрать, пишно приказуемъ.

Данъ въ Глуховѣ, зъ Канцеляріи Енеральной^а, при печати войсковой, августа 27 дня. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – спр. 655. – Арк. 39-39 зв. Копія.

Варіант II

1722, серпня 29. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини [Федору Чуйкевичу] на збір медової десятини в Переяславському полку

Пану полковниковѣ наказному переяславскому зо всею полку того старшиною, а особливе пп: сотникамъ, атаманамъ, войтамъ городовимъ и сѣлскимъ, и протчимъ того полку войсковимъ и посполитимъ обивателямъ ознаймуемъ симъ нашимъ універсаломъ, ижъ яко за гетманства покойного Іоана Скоропадского [з]бырана была въ полку Переясловскомъ на дворъ его гетманский медовая десятина, такъ и теперъ того не отпускаячи, поневажъ и указъ его імператорского

^а В копії перекручено – “Еренальной”.

пресвѣтлого величества получилисмо, дабы всякие доходи гетманские збирать по прежнему, посилаемъ и [въ] полкъ Переясловский [пана Федора Чуйкевича] ...^а знатного товарища войскового, полепивши и приказавши ему, абы онъ обыкновеннымъ^б порядкомъ тую по чому надлежить десятину вибралъ, которую чи въ самомъ городѣ Переясловлѣ, чили въ слободѣ Чеховцѣ, дворцѣ тамошнемъ, усмотрѣвши приличный къ тому спрятъ, зложити мѣсть до далшого указу, а где не доставатиметь взяти десятины, то должно тамъ одъ уля пчоль брать очковой повинности по два алтина, зверхъ того ниякихъ болше излишнихъ взятокъ, подъ опасеніемъ штрафа, ... вимагати не надлежить, а мѣсть онъ, посланный нашъ, по указу імператорского пресвѣтлого величества, зъ коллегіи Малороссійской присланомъ, тую медовую десятину во всемъ полку Переясловскомъ и въ присутствующихъ къ оному ... сотняхъ, селахъ, и деревняхъ, и слободахъ, якого ни били бѣ званія, никого отнюдь не обходячи, по самой істинѣ везде избрати, зачимъ абы каждый зъ полчанъ переясловскихъ тую повинность медовую опредѣленому зборщику отдавалъ безъ наименьшой противности, а когда онъ, посланный, за краткостию времени и за опузненемъ, где самъ быти не можетъ, востребуеть въ помощь себѣ для одправления на мѣсту своемъ въ далшіе пасѣки людей нарочитихъ, аби панъ полковникъ наказный переясловский такихъ людей придалъ ему безъ всякого отреченія, толко тіе люде повинни будуть на томъже праведно указанную десятину мѣють збирать, присягу виконати, а въ прочиёмъ, въ чомъ востребуеть тотъ же посланный нашъ, повинна старшина городова и сѣлская, а особливе въ вистатчаню подводу для зложеня меду, всякую чинити ему помощь, приказуемъ.

Данъ въ Глуховѣ, августа 29 дня. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – спр. 655. – Арк. 44-44 зв. Копія.

№ 43

***1722, серпень, не раніше 27. Глухів –
Переказ універсалів Павла Полуботка
і генеральної старшини військовим товаришам
Стефану Холодовичу і Федору Чуйкевичу
на збір медової десятини в Ніжинському
і Переяславському полках***

Унѣверсалъ пану Стефану Холодовичу, товаришевѣ войсковому, виданъ въ сотнѣ Глуховскую, Кroleвецкую и Воронѣжскую на стягнене медовой десятины, якая передъ симъ на дворъ покойного ясневелможного вибиралася, а где не доставатиметь взяти десятины, то должно тамъ одъ уля пчоль брать очковой повинности по два алтина, а зверхъ того въ унѣверсалѣ вираженно[го], не

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

^б В копії зазначено – “обыкновенніемъ”.

повиненъ онъ, панъ Холодовичъ, нѣчого нѣ въ кого болшъ вимагати, а вибиравши оную десятину, праведно и вѣрно въ цѣлости (не даючи ни кварти никуда) кому впредъ указомъ повелено будетъ вручилъ бы, а що въ кого тоей медовой повинности [в]озметъ, долженъ тое все въ реестрѣ записовати, такой же унѣверсаль пану Федору Чуйкевичу, товаришу войсковому, въ полкъ Переясловский на вибиране жъ тоей медовой десятины данный, више сего написанный на...^а.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 34. Копія.

№ 44

*1722, серпня 27. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
N - адресату в N- полк доповісти, чи збиралася,
і на кого, в полку медова десятина,
а якщо збиралася – запровадити збір десятини*

Понеже указомъ его імператорского величества зъ коллегіи Малороссійской предложено намъ, абысмы показали іменно, на кого власне, чи на покойного ясневелможного пана гетмана Скоропадского, чили на особу полковничую, въ полкахъ, до ихъ принадлежащихъ, пчоляная десятина вибиралася, ибо тутъ указомъ повелено зъ коллегіи оную десятину везде безъобходно въ городахъ и селахъ, слободахъ и деревняхъ, якого бы званія ни били, неотложно выбирать, теды мы, сами не могучи о томъ знати, кимъ въ полку тамошномъ тотъ десятинный поборъ чинилъся, и на кого и зъ кого, жадаемъ пилно, абы ...^б по полученіи сего листа нашего заразъ прислалъ до насъ подлинное и обстоятельное за рукою своею вѣденіе, на кого іменно, чи то на гетмана, чи на полковничую особу, и чи зъ однихъ посполитихъ людей, чи зъ козаковъ, невимѣтно помянутая десятинная одъ пчоль дабель въ полку N прежде сего вибиралася, и если она тамъ была, якъ давно взиматися стала, да и въ державскихъ селахъ отъ посполитихъ людей, чи на самихъ державцовъ, чи на кого иного, тая належитость взималася, а тимъ часомъ, если то она на дворъ гетманский, чили на полковничий, албо на кого нѣбудъ вибирана, пошли ... якихъ совѣтныхъ справныхъ и пожиточныхъ одъ себе въ сотнѣ полку N виборчихъ, чтобъ тую десятину вѣрно и праведно, не обходя отнюдъ нѣкого и нѣчиихъ сель, по вишшеписанному імператорского величества указу вибрали въскорости, понеже оніи виборчіи мѣють тутъ свою въ виборѣ томъ чиненную правду присягою потвердити, а одъ вибираной оной десятины надлежащий медъ весь, не дѣваючи оногo нѣкуда нѣ кварти, вели въ пристойномъ мѣстѣ цѣло до далшого указу содержати и намъ въ то время заразъ дать знати, сколько всего того будетъ меду, если жъ въ полку N помянутого

^а Переказ універсалів не має закінчення, на початку тексту позначено “№ 30, 1722”.

^б Крапками позначено пробіли в тексті копії.

побору десятинного нѣ на кого и нѣ зъ кого не брано, то и о томъ учини ... намъ писменное за рукою извѣщеніе немедленно.

Зъ Глухова, августа 28 дня, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 41-41 зв. Копія.

№ 45

*1722, серпня 28. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини у Глухівську сотню
щодо постачання провіанту
російським солдатам глухівського гарнізону*

Вамъ, пану сотниковѣ глуховскому зъ урядомъ, такожъ ...^а державцамъ духовнимъ и свѣцкимъ, въ той сотнѣ маєтности свои мѣючимъ, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежитъ, симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, поневажъ роти полковъ гварнѣзону здешнего глуховского передъ симъ теперъ по указу імператорского величества подлугъ новосостоявшойся въ Канцеляріи гварнѣзоной репортиції zostали по прежнему розпущени на квартири, того ради, яко передъ симъ опредѣленному въ сотню Глуховскую числу консистентовъ належити[й] зъ квартиръ тамошнихъ ... помѣсячно провѣантъ, а въ зимніе мѣсяци подъемнимъ ... и оффѣцерскимъ конямъ давано фуража, такъ абы и теперъ ... сотникъ глуховский подлугъ помянутой новосостоявшойся репе[р]тиції, опредѣленимъ въ сотню его консистентамъ, такожъ ... державци духовніе и свѣцкіе, въ той сотнѣ маєтности свои мѣючіе, за обявленіемъ сего унѣверсалу велѣли зъ квартиръ къ наступуючому септевирию, первому числу, обыкновенний провѣантъ, вистатчатийся одному челоуѣку на мѣсяць по два четверички въщертъ, безъ натошту, ржаной муки, по гарцу крупъ, по два фунти соли и по шесть фунтовъ сала въ мясоидніе днѣ, а на постніе въмѣсто сала на цѣлий мѣсяць по шесть шаговъ грошей на пристани до сирового провианту, а когда время надлежащее прийдесть, въ которое фуражъ получати треба, въ тотъ часъ подъемнимъ ... конямъ, на одного коня въ сутки вѣсомъ сѣна по шѣстнадцать фунтовъ, а жебы небраковано, хочай и по двадцать, такожъ овса въ сутки по два гарцѣ, однимъ тилко ... конямъ, и то на три мѣсяцѣ зимніе, съ того числа, съ которого поставляється на стайняхъ, на другіе же три мѣсяци зимніе по одному гарцу, а оффѣцерскимъ самое тилко сѣно чрезъ всѣ зимніе мѣсяцѣ по прошлорочному, на сколко коней якому оффѣцеру по его рангу подлугъ указу монаршого давати надобно, видавали мѣти хочемъ и приказуемъ, зверхъ того зась вишшеписаного провѣанту, фуражу и грошей, такъ ... оффѣцери, якъ и радовіе солдати, нѣчого лишного брати и вимагати не повини.

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

Данъ въ Глуховѣ, при печати войсковой, зъ Енеральной канцеляріи. Року 1722, мѣсяца августа 28 дня.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 42-42 зв. Копія.

№ 46

*1722, серпня 29. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини в N- полк
щодо оповіщення там призначеного складу
Малоросійської колегії*

Всѣмъ обще и каждому зъособна^a старшинѣ и чернѣ полку N, и кому колвекъ зъ войскового и посполитого чина людей тамошнихъ, нехай будетъ вѣдомо, ижъ писано до насъ зъ Коллегіи здешной Малороссійской его імператорского величества указомъ, что понеже по указу его жъ величества імператора и самодержца всероссійскаго учреждена въ Глуховѣ Коллегія, въ которой велено быть милости его, господину брегадиру Стефану Лукичу Веляминову зъ шестью челоуѣки штапъ-оффіцери зъ украинскихъ кгварнѣзоновъ, да прокуроромъ одъ гвардіи зъ капитановъ, или зъ капитанъ-порутчиковъ ... погодно, якъ о томъ въ інструкціяхъ печатныхъ, изъ високо правителствующого Сенату передъ тымъ въ Малую Россію присланныхъ, указано, и потому опредѣлены нинѣ зъ кievского кгварнѣзона господа полковники Петръ Кошелевъ, Яковъ Ушаковъ, господа подполковники Андрей Щерпатовъ, Яковъ Ждановъ, господа маіори Яковъ Молчановъ, Іванъ Лихаревъ да прокуроръ одъ кгвардіи господинъ капитанъ порутчикъ Михайло Хрушовъ, изъ которыхъ уже помянутые господа полковники Кошелевъ и Ушаковъ да маіоръ господинъ Лихаревъ въ оную коллегію прибыли, и в томъ правленіи отъ разныхъ его імператорского величества дѣлехъ, и по челобитчиковимъ дѣламъ, посылаются въ Малую Россію указы общо, за ихъ руками, а о томъ въ Малой Россіи невѣдомо, и дабы намъ о томъ въ малоросійскихъ городахъ публѣковать, чтобъ всякъ былъ свѣдомъ, теда мы во исполнение того его імператорского величества зъ коллегіи Малороссійской указу, якъ въ інные полки унѣверсали наши о томъ одправили, такъ и въ полкъ N, сей унѣверсаль посылаючи, повелѣваемъ, абы панъ полковникъ N вишь помянутый указъ о опредѣленіи членовъ коллегіатскихъ въ Малороссійской коллегіи вездѣ по городахъ полку N обыкновеннымъ порядкомъ опублѣковалъ, и що потому учинено будетъ, о томъ бы намъ писменно за рукою своею вскорѣ далъ вѣдати.

Данъ въ Глуховѣ, зъ Енеральной Войсковой Канцеляріи, августа 29 дня. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 43-43 зв. Копія.

^a Крапками позначено пробіли в тексті копії.

**1722, серпня 30. Глухів –
Наказ Павла Полуботка
і генеральної старшини щодо відшкодування
уланівським городничим збитків завданих
бистрицькому козаку Грицьку Слюсарю**

До городничого улановского.

Вамъ, отцу [Николаю]^а, городничому улановскому, нехай будет вѣдомо, ижъ Грицко Слюсар, козаць куреня Бистрицкого, супплѣковаль до насъ, доносячи скаргу свою, что вы, якобы хотячи его з козатства привернути себѣ в подданство для того, будто скаржачий на купленномъ мужицкомъ грунтѣ жилъ, многіе оному затѣваите обыди, же мусѣль з вишше помянутого грунту уступити пречѣ, потимъ супплѣкуючий и непенный уже у козака бистрицкого жъ купиль былъ грунтъ, на якомъ, поселившись, жилъ чрез два года спокойно, жадной ни од кого не узнаючи перепоны: вы не знат для чого всю оного будувлю, яко то хать двѣ, комору, кузню зо всѣмъ з непенного пляцу велѣлисте зобрати, и любо ускаржалъся пану полковниковъ нѣжинскому за таковое на васъ дому своего разореніе, по которомъ челобитю данъ былъ упоминательный до васъ же лист, дабысте жадной до оного не мѣли претенсіи, однакъ вы, зневажачи тое, задосит жалобливому не учинилисте, да еще нѣкоторые погрозки на его произносите. Того ради просиль в томъ нашого разсмотренія и указу. Зачимъ, если тое в самой рѣчи *ест*, и монаршому его і[мператорского] в[еличества] новосостоявшомуся указовъ *будет* безепротивно, дабы козаки Мало Россійского народу ненарушно при своих правах и волностяхъ были содержаны, и ни од кого не узнавали кривдъ и разоренія, предлагаемъ и упоминаемъ, абысмо *честность* твоя за получением сего листа нашего без всякого отлагателства и волокити за забраный будинокъ и за другіе взятки жалующихся належите успокоили и уkontевали, бо если повторе скаржачий сюда до насъ занесет апелляцію, то когда отпра-вимо оною в Малороссійскую, по указу і[мператорского] в[еличества] для рѣшенія всякихъ дѣлъ учрежденную, Коллегію, з болшою трудностью и на[логой] за преслушаніе указовъ вамъ *будет*, повторе упоминаемъ.

Данъ в Глуховѣ, августа 30. Року 1722.

На арк. 1 зазначено: По доношенію Грицка Слюсара, козака Куреня Бистрицкого о чиненію городничимъ улановскимъ ему, Слюсару, обыдѣ. 1722 году, августа 30.

ІЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 753. – Арк. 1-3. Копія.

^а В чернетці залишено пробіл для імені, ім'я встановлюється за викликом Грицька Слюсара на Генеральний Суд у Глухів від 20 вересня 1722 р.

*1722, серпня 31. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини Сидору Ломаці
на збір тютюнової десятини в Ніжинському,
Чернігівському і Стародубському полках*

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского іхъ милостемъ панамъ полковникамъ, обознимъ, судямъ, писарамъ, асауламъ и прочиимъ урядовимъ особамъ, такожъ пп: державцамъ духовнимъ и свѣцкимъ и каждому, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, ознаймуемъ симъ нашимъ універсаломъ, понеже пришла тая пора, въ которую обыкновенно береться на дворъ гетманский тютюнная десятина зъ полковъ, тихъ где тютюнь сѣться, а нинѣ по указу его імператорского величества велѣно всѣ доходи, на гетмана належніе, збирати по прежнему, того ради опредѣлилисмо въ полки Нѣжинский³⁹, Чернѣговский и Стародубовский п: Сидора Ломаку, которому, яко збирать полѣтилисмо, и приказали помянутую тютюнную десятину по давномъ обыкновению и на особливомъ мѣстцу въ добромъ спряту, где онъ самъ усмотритъ, зложить и держати въ цѣлости до далшого указу, такъ абы каждый, одъ кого тая десятина принадлежатыметь, оддалъ оную безъ наименьшой противности и ослушанія, а пп: старшина людей нарочитихъ, якихъ посланный нашъ для одправленія въ другіе мѣстца, где самъ быти не можетъ, за виборомъ тоейже десятины людей востребуетъ, такожъ сколько надобно будетъ подводъ звозити оний десятинный тютюнь зъ рожнихъ мѣстцъ до единого спряту, давали бы немедленно, толко долженъ предреченый зборщикъ означенную десятину тютюнную по самой істинѣ, нѣкому не опускаючи, всю обстоятелно и вѣрно избрати, маєть зась предречоный Сидоръ Ломака подъ вѣдомомъ и расположенемъ главнѣйшого зборщика, пана Якова Андрѣевича, найдоватися, и всю тую функцію, перве виконавши присягу, отбыти же праведно и, не обходячи нѣкого, тую збиратиметь десятину тютюнную, а для помочи, абы везде въ полкахъ, по всѣхъ городахъ, давано въ потребу козаковъ, повелѣваемъ.

Данъ въ Глуховѣ, зъ Енеральной канцеляріи, августа 31 дня, 1722 року.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – спр. 655. – Арк. 45-45 зв. Копія.

**1722, серпня 31. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
в Н-полк щодо розведення овець**

Ознаймуемъ симъ унѣверсаломъ нашимъ пану полковниковѣ ...^а старшинѣ полковой, сотникамъ, атаманѣ, войтамъ зъ протчими градскими и сѣлскими урядниками и всѣмъ, кому бы колвекъ о томъ вѣдати надлежало, ижъ еще покойний ясневелможный его [милость] панъ гетманъ Скоропадский по именному імператорского всепресвѣтлѣйшого величества указу одъ високихъ лицъ имѣль^б собѣ на словахъ и на писмѣ предложенія о держаніи и размноженіи въ Малой Россіи овецъ тихъ, которихъ бы вовна могла быти способна на дѣланіе въ манѣфактурнихъ заводахъ добрихъ суконъ, якъ въ томъ уже и въ полки мало-россійскіе прежде сего было публѣковано, а нынѣ и мы ... его велможности на имя его жъ, покойного, получили писаніе одъ превосходителного его милости господина Василя Яковлевича Новосѣлцова Государственной Манѣфактуръ Коллегіи президента, зъ тимъ объявленіемъ и предложеніемъ, что его імператорское величество неусипного своего изволить прилагати стараня, дабы въ Російскомъ его величества государствѣ везде, и въ Малой России, овцы зъ потребною до суконихъ заводовъ шерстю были разведены, а якъ власне надлежитъ онихъ держати, кормити и дозировать, о томъ по требованію покойного ясневелможного, паче же по указу всепресвѣтлѣйшого імператорского величества, его жъ превосходительство господинъ Новосѣлцовъ особливую інструкцію зъ обстоятельнымъ изясненіемъ прислалъ до насъ монаршой его величества волѣ и указу повинуючися, и тотъ інтересъ в ползу государственную по должности нашей желаючи произвести до события, чрезъ сей нашъ унѣверсалъ пре-кладаемъ указомъ его імператорского величества, абы такъ самъ панъ полковникъ Н., яко и другіе урядовіе и безъурядовіе знатнѣйшіе и мѣлшіе войскового и посполитого стану тамошного полку обывателѣ, пристойные поля и протчіе вигодніе осѣдлости въ себе мѣючіе, по своей его імператорскому величеству вѣрности до устроенія помянутихъ овечихъ заводовъ безъ жадного сумнѣния и вонтпливости охочо принялися и оніе овцы, хто колко подлугъ пропорціи свое[и] ... ихъ у себе имѣти можетъ, старалися содержати и виховувати такимъ порядкомъ, якъ власне інструкція, при семъ унѣверсалѣ нашомъ списанная, наставляеть, которую зъ симъже унѣверсаломъ мѣеть панъ полковникъ Н. везде въ полку своемъ опублѣковати и всякому могущому приказати заразъ внушити для совершенного зрозумленія, же тое овецъ размноженіе [не для] убытку и трудности, но еще въ продажѣ зъ онихъ вовни не менший буде зискъ и прибрѣтеніе, котрий інтересъ, яко до государственной ползи стягающийся, долженъ панъ полковникъ въ полку своемъ старатися всѣми неотложными мѣрами

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

^б В копії написано "имѣть".

въ семь же року приводить въ дѣйствіе и сколько таковыхъ людей зъ урядниковъ и другихъ тамошнихъ полчанъ збереться на лице, которіе змогутъ вишшеозначеніе овци держати, намъ учинити [донесение ...], мы зась подлугъ первого пункту, въ інструкціи изображенного, извѣстившись, якіе где въ великороссійскихъ и слободскихъ городахъ овечіе заводы къ Малороссійскимъ полкамъ суть близки, о томъ декларируемъ впредь прислати объявленіе, жебы всякому было вѣдомо зъ якихъ мѣстцъ людей, на вихованю тихъ овецъ добре знающихся, и барановъ къ тимъ же овцямъ способныхъ, требувати будетъ надобно.

Данъ зъ Глухова, августа 31 дня. Року [1722]^а.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 46-47. Копія.

№ 50

***1722, серпень. Глухів –
Наказ Павла Полуботка
і генеральної старшини полтавському наказному
полковникові^б розглянути справу за скаргою
роменського сотника Якова Лук'яновича
щодо сплати позики, взятої в лубенських купців
для повернення хворих козаків Полтавського полку
з під Великого Новгорода додому, за борговим
зобов'язанням кобеляцького сотника Василя Рубана***

Подаль намъ свою супплѣку панъ Іаковъ Лукіановичъ⁴⁰, сотникъ роменский, зъ таковымъ жалобы вираженемъ, что прошлаго году, когда онъ былъ оставленъ подъ Великимъ Новгородомъ⁴¹ въ границѣхъ надъ болнимъ товариствомъ, при которимъ зъ нимъ же оставался для досмотру зъ полку ...^в Василь Рубанъ [сотникъ] кобеляцкий, тогда визичивши для запроваженя того товариства ... на подводи и на харчъ у купцевъ лубенскихъ, зъ Санктпѣтербурха⁴² поворочавшихся, певную квоту грошей, зъ поступленіемъ належитой провізіи зъ той же сумми, подводи, и подъ товариство полку ... на 90 человекъ отъ всякого по три рублѣ, а особливо на харчъ оному жъ далъ полтора ста золотихъ, чего всего виходить полтори тысячи золотихъ, на которіе, что имѣли ему быти отъдани въ цѣлости зъ провізією такожъ полтора ста золотихъ, за поворотомъ товариства ... помянутий Рубанъ и облѣкъ ему далъ, але поневажъ доселѣ зъ полку ... не тилко провізіи, лечъ ... полторитисячной двохъсотъ семидесятъ и пяти золотихъ доплачивати ему не хотять, даючи тую причину, [подрядчики], товариство при-

^а На початку має позначку “№ 42, 1722”.

^б Припускається, що це наказ до наказного полтавського полковника щодо козаків Полтавського полку.

^в Крапками позначені залишені в тексті пробіли.

провадивши, дешевше отъ вишьвираженного порядку наняти были, а онъ панъ сотникъ, доводить самими подрядними писмами, которіе намъ отъ него тутъ были презентовани, что якъ въ нихъ виражено, дать за наемъ подводъ по три рубля отъ человѣка, такъ любо первіе сами, подрядчи другихъ, уже отъ себе тамъ же въ Бронницѣ и на Москвѣ подрядчиковъ дешевше наняли, однакъ на немъ по своемъ порядку и доправили по три рубля мененіе кредиторовѣ лубенскіе, сами на інтересъ у людей денги займаючіе, доправують одного такожъ по облѣку и на немъ, пану сотнику, зъ взятою у себе истою ... да й старшина полку ... не толко самую плату, и збитний лишокъ провізіи, отъ припроваженного зъ Бронницѣ товариства, давно уже якобы стягли, теды яко просиль ... панъ сотникъ нашего ... упомнення, за которимъ бы и недоплаченная иста и поступленная провізія въ отдачи его кредиторомъ зъ полку ... была доплачена, такъ мы, узнавши быти въ томъ его слушное прошеніе, предлагаемъ ... чрезъ сей нашъ листъ, абы, не чинячи жадного отговору, що доводиться подлугъ облѣку Рубанового исти, ему, пану сотниковѣ заразъ конечно казалъ доплатити, поневажъ, якъ зъ вишьнамѣненныхъ подрядныхъ писемъ является, если не иначе, тилко по три рубля отъ человѣка первіе подрядчики наняти, то хочай и дешевле уже отъ себе наняли за тое, якъ панъ сотникъ не могъ имъ цѣни убити, такъ и самъ шкодовати на оной ради недоплаченя ... не повинень ... вишеписаной [сумми] полторасти золотихъ, провізію не оплачуючи ему, пану сотнику, заразъ первіе учини ... розискъ и ревизію, сколько старшина ... надъ самую исту за подводи, и що на харчъ брали, доводячюся лишку зъ товариства взяли и намъ по самой истинѣ наскорѣ объяви, опасуючи на себе жестога штрафу, если бы що зъ того лишного взятку могъ покому потаити, и такое постановлене по розиску інному, отъ насъ поручитися мѣючомъ, на ... переводеться, о що повторе и подесеате упоминаючи, ему жъ зичимъ здравствовать.

Зъ Глухова, августа ... дня, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 12-12 зв. Копія.

№ 51

**1722, серпень. Глухів –
Наказ Павла Полуботка
і генеральної старшини в N-полк N-полковникові
призначити в полковому та сотенних містах
збирачів грошових і хлібних зборів**

По указу его імператорскаго величества присланный въ Глуховъ, его милость господинъ брегадиръ Стефанъ Лукичъ Вельяминовъ, писалъ до насъ, требуючи указомъ его імператорскаго величества, чтобы зъ полковъ малороссійскихъ для сборовъ денежнихъ и хлѣбныхъ избрани и учреждени были въ каждомъ полку особливіе особы добріе и пожиточніе, которимъ бы можна въ томъ вѣрити, а по избраню прислано бы сюда въ Глуховъ немедленно; теды во исполненіе его

імператорського величества указу, яко въ иншіе полки о томъ отъ насъ писано, такъ и посилаючи листъ сей жадаємъ, абы подлугъ помянутого монаршого указу заразъ въ полку тамошнемъ, въ самомъ городѣ полковомъ, двоухъ особъ, войскового и мѣского, знатнихъ, такожде и въ сотеннихъ мѣстахъ по два челоуѣка, едного зъ товариства, а другого зъ посполитихъ, добросовѣстнихъ и маетнихъ, людей зъ общаго старшини согласія вибравши, присилать оныхъ въ Глуховъ немедленно.

Зъ Глухова, августа, дня. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 664. – Арк. 31 зв. Копія.

Там само. – Спр. 655. – Арк. 13. Копія.

№ 52

***1722, серпень. Глухів –
Наказ Павла Полуботка
і генеральної старшини господарю двору
покійного гетьмана Скоропадського
Григорію Яснопольському наказати
мутинському старості Стефану Бірманському
прибути в Глухів на Генеральний Суд,
в зв'язку з висунутим проти нього обвинуваченням
про обертання козаків у посполитих***

Вамъ, пану Григорію Яснополскому, господаревѣ двору покойного ясновелможного его милости пана гетмана Скоропадского, нехай будетъ вѣдомо, ижъ козаки сотни Глуховской, жителѣ села Каменя прекладали на старосту мутинского ...^а Стефана Бѣрминского супплѣчную жалобу, что уже тому дѣється пятый годъ, якъ онъ тихъ козаковъ, въ подданство поверставши, до всякихъ тяглыхъ повинностей онихъ равно зъ мужиками потягаеть, прето пилно повелѣваемъ, абы ... заразъ нарочно по помянутого старосту Бѣрминского свой ордеръ послалъ, чтобы онъ сюда въ Глуховъ передъ Судъ Войсковий Енералний для росправи зъ жалобливими безъ жадного умедленія прибувалъ, поневажъ імений его імператорского величества повелѣваетъ указъ, чтобы ниhto козаковъ ниякимъ образомъ до мужицкой тяглости не понуждалъ, предлагаемъ.

Данъ въ Глуховъ зъ Енеральной Войсковой Канцеляріи. Августа ... дня, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. Спр. 655. – Арк. 15. Копія.

^а Крапками позначено пробіли у тексті копії.

**1722, серпень. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини в N-полк N-полковникові
зібрати і виправити в Глухів іноземців
та іновірців, що проживають в полку,
для приведення їх до присяги згідно уставу
про наступництво російського престолу**

Пану полковниковѣ N зъ старшиною полковою, сотникамъ, атаманѣ, войтамъ, а особливе ...^a бунчуковому товариству, такожъ ... державцамъ духовнимъ и мирскимъ, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, симъ нашимъ унѣверсаломъ объявляемъ, ижъ сего на датѣ положенного числа получили мы указъ его імператорского величества зъ Малороссійской коллегіи, по присланному жъ его імператорского величества зъ военной коллегіи указу, которимъ повелено іноземцовъ всякого чина и званія, где хто обретається, привестъ о наслѣдствіи къ присягѣ по ихъ законахъ при пасторахъ, чого ради уставовъ и присягъ, на нѣмецкомъ языку печатнихъ, пять листовъ въ мененную коллегію прислано, и ежели гдѣ въ малороссійскихъ мѣстахъ помянутіе якого нибудь чина и званія іноземци взишутся и оныхъ всѣхъ для показанной присяги прислать бы въ Малороссійскую коллегію немедленно, прето мы, ісполнаючи тотъ его імператорского величества указъ, яко въ протчіе полки, такъ и въ полкъ N сей унѣверсаль нашъ ординуючи, пилно жадаемъ и приказуемъ, абы панъ полковникъ N тотъ монарший его величества указъ вездѣ въ полку своемъ оголосивши, где колвекъ, чито въ городахъ, чи селахъ ... державцовъ и у старшини, або у кого нѣбудь іноземцѣ, чили барзѣй ін[о]вѣрци, на службѣ, албо въ якомъ колвекъ чину и званіи будучіе, винайдутся, тихъ всѣхъ, собравши, въ Глуховъ сюда къ намъ присилать безъ всякого умедленія къ виконанню надлежашой присяги для содержанія помянутого о наслѣдствіи уставу, а по учиненю оной присяги безъ задержанія мѣють тіе іноземци каждый туда, отъколя хто придетъ, отпущены были, предлагаемъ.

Данъ въ Глуховѣ зъ Енеральной Канцелляріи Войсковой. Августа ... дня, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. Спр. 655. – Арк. 16-16 зв. Копія.

^a Крапками позначено пробіли у тексті копії.

*1722, серпень. Глухів –
Наказ Павла Полуботка
і генеральної старшини стародубському
наказному полковникові щодо відрядження
двох значкових товаришів та двох дворян
полковничого дому з кіньми на два місяці
в Глухів для кур'єрської служби*

Многіє въ сее время до насъ, Малою Россією правящихъ, приключаются такові дѣла, якіе треба во всѣ малороссійскіе полки розсилати пилно, а поневажъ оніе медляться, для того, же немаішь чрезъ кого посилати, того ради пилно приказуемъ, абы ...^а заразъ зъ полку Стародубовского сюда въ Глуховъ двоухъ значковихъ о тро[х] кунъ собственныхъ іхъ, да двоухъ зъ дворянъ, дому войсковому полковничому прислушающихъ, справнихъ и на коняхъ добрихъ, виправиль, и велиль, ижъ бы оны брали зъ собою харчовый запасъ или гроши, чимъ бы могли, тутъ будучи, питатися чрезъ два мѣсяци, поколя по зыйстю ихъ тоей двомѣсячной черги другіе на перемѣну онимъ отътоль же зъ полку прислани будуть, а званіе іхъ и служба таковая, что едни зъ нихъ до господъ енераловъ и губернатора кіевскаго за експедиціями ординовани будуть, а другіе зъ письмами одъселя въ полкъ Стародубовский належными, и отътоль знову зъ отвѣтними, ездити должни, такожъ при листѣ если цедули во всѣ полки поліовіе писаны, жебы сторожовъ для посилки въ тіежъ полки и одътоль листовъ на два мѣсяцѣ перемѣнно присилали сюда въ Глуховъ, приказавши брать имъ, сторожамъ, на двомѣсячное число харчи, или грошей, жебы мѣли, мѣшкаючи въ Глуховѣ, черезъ тотъ часъ чимъ питатися ... въ семь же листѣ цедула приложена зъ повторнимъ указомъ во всѣ полки, жебы шафарей покуховного збору зъ реестрами и грошми, якіе и сколько есть у нихъ, безъ умедленія ... полковники присилали.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 14. Копія.

^а В тексті копії пробіл.

**1722, серпень. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини в N-полк N-полковникові
та старшинам щодо контролю, щоб переїжджі
через міста сплачували власникам підвод
прогонні гроші, по півкопійки за одну версту шляху**

Всімъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, а меновите пану полковниковѣ N зо всею того полку старшиною, такожъ ...^a сотникамъ, атаманамъ, войтамъ и протіимъ начальнымъ людямъ, въ городахъ, въ городкахъ и села[хъ] ... обрѣтаючимся, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, ижъ въ прошломъ еще 1721 году мѣсяца февраля 28 дня, по состоявшомъся его всепресвѣтлѣйшого імператорского величества именномъ указу, зъ Санктъ Пітербурха, зъ коллегіи Іностранныхъ дѣлъ, прислани сюда во всю Малую Россію монаршіе его величества грамоти, при государственной печати за подписаніемъ сіателнѣйшого графа, великого канцлера его милости господина Гаврила Івановича Головкина^b 43, повелѣваючіе, дабы везде въ Малой Россіи за подводи всякъ платилъ прогонные денги, за одну подводу на версту по денгѣ, но многіе того его імператорского величества указу не сохраняючи, брали з обивателей малороссійскихъ подводи насилно, не платя надлежащихъ прогоновъ, а сего 1722 году мѣсяца априля ... дня, по чолобитю покойного пана гетмана нашего, въ бытности оного на Москвѣ, его імператорское пресвѣтлое величество на поданные пункта изволилъ собственною монаршою своею рукою всемилостивѣйше подписати, дабы за подводи въ Малой Россіи платить такъ, якъ и во всемъ государствѣ платять, а насилно не брать, и потому нинѣ прислана зъ високоправительствующаго Сенату монаршая его імператорского величества грамота зъ подѣтверженіемъ помянутого жъ его величества указу, дабы всякихъ чиновъ люде, едучые чрезъ малороссійскіе города, за всякіе подводи платили прогонные денги, на версту по денгѣ, а безъ прогоновъ отнюдь никто бъ неякихъ подводъ не имали и насилія въ томъ не чинили, сего ради, яко тое его імператорского величества повеленіе особливими его жъ монаршими зъ Малороссійской коллегіи указами, зъ которыхъ тутъже оденъ приложенъ, потверждается, такъ и мы, одъ себе засилаючи сей нашъ въ полкъ N унѣверсаль, пилно предлагаемъ, абы панъ полковникъ заразъ во всемъ полку вишшемененный его імператорского величества указъ надлежащимъ опублѣковалъ порядкомъ и везде по городахъ, городкахъ и селахъ при разосланю списковъ ... сотникамъ, атаманамъ, войтамъ и протчіимъ урядникамъ приг[р]озилъ и запретилъ накрѣпко, чтобъ отнюдь никому жадныхъ^c подводъ почтовыхъ, емскихъ и ниякихъ безъ прогоновъ давати не важилыся, но

^a Крапками позначено пробіли в тексті копії.

^b В копії написано "Горовкіна".

^c В копії написано "важныхъ".

всякъ, хтобы и якого чину не былъ, [за] подводи платилъ прогоны по указу, именно за одну подводу, чи почтовую, чили емскую, на версту по полкопѣйки, а безъ подорожныхъ отнюдь бы никому и за прогоны подводъ не давано, хто бы задержнулъ самовольно брать подводи и чинить обивателемъ насиліе и побои, не платя прогоновъ и не являя подорожныхъ, то такового везде, чи въ городѣ, чили въ селѣ, мѣють старшина и протчіи началнии безъ опасенія задержовать и до насъ въ Глуховъ описоваться, приказуемъ [а]бы панъ полковникъ, или который зъ сотниковъ въ сотняхъ своихъ, такожъ атаманя и войти, такого его імператорского величества указу въ пилности сохраняли и содержали^а, а зъ стороны донесено будетъ, что за ихъ нестроєніемъ у обивателей братимуть подводи безъ прогоновъ, то зъ таковыхъ начальниковъ взять будетъ знатный штрафъ ... сотники ... и войсковое еще понесутъ наказаніе, безъ оставленія, декларуемъ, а которого числа сей унѣверсалъ въ полку N полученъ будетъ и яке по ономъ дѣлатиметься исполненіе, о томъ мѣеть панъ полковникъ ...

Данъ въ Глуховѣ, при печати войсковой, зъ Енеральной Канцеляріи, августа ... дня, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 21-22. Копія.

№ 56

***1722, серпень. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
до старшини міст і сіл на шляху з Глухова
до Полтави, з огляду на впровадження поштового
зв'язку між президентом Малоросійської Колегії
Вельяміновим та полтавським комендантом
Чичеріним, призначити у визначених місцях
на поштову службу козаків***

Панамъ старшинамъ малоросійскимъ, по городахъ и селахъ на трактѣ отъ Глухова до Полтавы застаючимъ и каждому, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, ижъ прекладалъ намъ указомъ его імператорского пресвѣтлого величества превосходителний его милость господинъ брегадиръ Стефанъ Лукичъ Веляминовъ, абысте зъ Глухова до Полтавы для пересилки писемъ, отъ его превосходительства до господина Івана Чечерина, подполковника и комменданта полтавского, и одътоль сюди ординоватися мѣючихъ, въ приличныхъ мѣстцяхъ нарочныхъ перемѣнныхъ ездаковъ велѣли розставити, теды мы, предложенное указомъ імператорского величества требованіе его превосходительства господина брегадира приводячи во исполненіе, яко нарочно одправили товарища сотнѣ Глуховской Стефана Ума[н]-

^а В копії написано “зъ пилности сохраняти и содержать”.

ца, приказавши ему по приличныхъ мѣстцахъ, а іменно: въ Ярославцѣ, въ Мутинѣ, въ Конотопѣ, въ Корибутовѣ, въ Хмиловѣ, въ Ромнѣ⁴⁴, въ Липовой Долинѣ, въ Гадячомѣ, въ Зѣнковѣ⁴⁵, въ Опушнемѣ⁴⁶, въ Великихъ Будищахъ, ажъ до Полтавы, по два человекъ козаковъ на каждомъ стану, самихъ справнихъ и на коняхъ добрихъ, опредѣлити и поставити такъ, абы тыхъ всѣхъ городовъ, городковъ и сель ...^a сотники и атаманы по объявленіи собѣ сего унѣверсалу (которого списокъ на каждомъ стану оставленъ быти имѣть) тотъ часъ, при семъ же отъ насъ посланномъ, везде въ означенныхъ мѣстцахъ, почавши одѣ першого, ажъ до послѣднего стану, по два козаки опредѣлили, и перемѣною оныхъ всегда держали, которые должны будуть писма, одѣ его превосходительства господина брегадира Стефана Лукича Веляминова въ Полтаву до господина Чечерина, комманданта тамошнего, и одѣтоль сюда посилающіеся, пилно и сохранно отдаючи оденъ другому, одѣ стану до стану, перемѣнно перевозити безъ найменшого замедленія, а опрочъ тоей послілки помянутихъ козаковъ абы нѣхто ни на якіе другіе потребы зъ учрежденного стану не бралъ и не хваталъ, пилно грозимъ и приказуемъ.

Данъ зъ Глухова, при войсковой печати зъ Енеральной Канцеляріи, августа ... дня, року [1722]⁶.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 19-19 зв. Копія.

№ 57

1722, серпень. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо сплати позичальниками взятих позик у померлого стродубського війта його вдові Ганні Григорівні Злотниковій

Пану полковниковѣ наказному стародубовському, старшинѣ тамошній полковой и майстратовой, и всѣмъ, кому о томъ вѣдати, надлежатиметь, симъ нашимъ объявляемъ, унѣверсаломъ, ижъ ...^a Анна Григоріева Злотникова, войтова стародубовская, чрезъ суплѣку намъ поданную, ускаржалась на должниковъ своихъ, тамъ въ полку Стародубовскомъ застающихъ, которіе въ ... суть покойному мужевѣ ей должны, не хотятъ теперъ ей, обудовѣлой, того виплачувати, въ чомъ немалую собѣ узнаючи трудность и убытокъ, яко просила нашего на тое себѣ указу, такъ мы, прошеніе ей за слушное принявши, чрезъ сей открытый листъ, жадаемъ и упоминаемъ, хто тилко що долженъ, въ правдѣ покойному мужевѣ ... Злотниковой, уищаль должное безъ далшой волокити и противности,

^a Крапками позначено пробіли в тексті копії.

⁶ Рік в копії не позначено, але те, що йдеться саме про 1722 р., видно з відповіді Полуботка і генеральної старшини в Малоросійську колегію від 24 жовтня 1722 р. – див. дотаток ІХ.

^a Крапками позначено пробіли в тексті копії.

а могль бы который зъ тыхъ дебѣторовъ въ отданю належного отъ себе долгу, по объявленіи сего указу, показоватися противнимъ, теде такого старшина тамошная полковая и майстратова абы судомъ, а по суду пристойнымъ арештомъ до уищена ей ... Злотниковой, должного нахиляли, предлагаемъ чого во увѣреніе, при семь листѣ, зъ Енеральной канцеляріи справленномъ, войсковая печать приложена.

Данъ въ Глуховѣ, августа ... дня, року 1722 ^{го}.

ІР НБУВ. – Ф. 40 – Спр. 655. – Арк. 23. Копія.

№ 58

***1722, серпень-вересень. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
ніжинському полковникові Петру Толстому⁴
залучити козаків Прохорської
та Івангородської сотень до заготівлі сіна
для коней Військової артилерії***

Небезъизвѣстно велможному пану, за милого тестя его, покойного ясневелможного, нѣкоторые сотнѣ полку Нѣжинского всегда бывало въ степу скошуютъ сѣножать войсковую для войсковыхъ же артилерійскихъ коней, що издавна за прежнихъ гетмановъ чинилося, а хочай теперь вислани были двѣ сотнѣ, Прохорская и Івангородская, по обикновенію, однакъ оние, мало тамъ побувши, дерзновенно утекомъ зийшли зъ степу, о которыхъ и писано передъ симъ до велможного пана, чтобы знову туда повеленіемъ его были виправлени, але велможный панъ на то не соизволилъ, опасаяся козаковъ висилати, а поневажъ то не приватная чия, но общая войсковая потреба, которую не токмо посполитие люде, но за скудостію онихъ и козаки повинни удоволити, того ради хоти велможный панъ безъ отлагательства помянутіе сотнѣ, Прохорскую и Івангородскую, приказать вислатъ на войсковую сѣножать по давнему обикновенію, не обходя и козаковъ тихъ, которые нинѣ въ дому застають, чтобы могли столко укосити сѣна, якъ и за покойного ясневелможного кошовали, а если за ихъ ... ^а не станетъ зимою сѣна для артилерійскихъ коней, то всеконечно приидеть до того, же будутъ оние [на] прокормленіе въ тиежъ сотнѣ прислани, а и не чепали бысмо козаковъ, якожъ правда и чепати ихъ до тоей косовицѣ, хочъ она есть и войсковая, ненадобно бѣ, если бы артилерійская ... зъ своими селами належалъ по прежнему до войсковой енеральной артилеріи, а же ... одойшоль для того за скудостію посполства, могутъ и козаки въ томъ общомъ дѣлѣ теперь услужити, до далшъ обѣ онихъ опредѣленія и указу, о семъ велможному пану предложивши, застаемъ^б.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 36-36 зв. Копія.

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

^б На початку має позначку “№ 32, 1722”.

**1722, вересня 2. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про виправлення в Прилуцький полк
військового товариша Івана Костенецького
для спільного розслідування з капітаном Бранчанином,
призначеним Малоросійською Колегією,
справи про образливі слова сотника Монастирського
щодо особи царя, згідно доносів капітана Штофеля
та генерал-майора Роппа**

Его імператорского пресвѣтлого величества Войскъ Запорожскихъ полковникъ чернѣговский и наказний гетманъ Павелъ Полуботокъ з старшиною енералною.

Пану полковниковѣ наказному прилуцкому, старшинѣ полковой, и кому бы колвекъ о томъ вѣдати надлежало, симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, ижъ его превосходительство господинъ енераль маіоръ Роппъ писалъ до насъ по учиненномъ себѣ от Штофеля капитана кгранадерского полку объявленіи о нѣкоторой противности, якоби чрез п: сотника Монастирского произнесенной, касающейся до интересу его императорскаго пресвѣтлаго величества, о чомъ яко чрез особливое доношеніе предлагалисмо Малороссийской Коллегіи, а из Коллегіи для слѣдовання того дѣла опредѣлень гварнѣзону здешнего глуховского капитанъ, господинъ Бранчанинъ, такъ и ми, опредѣлѣвши вперед од себе пана Івана Костенецького, товариша войскового, полецили и приказали оному обще з помянутимъ капитаномъ, господиномъ Бранчаниномъ, о той сотника Монастирского показанной противности обстоятелно розискати, если оную в самой рѣчи исполнилъ. Зачимъ абы панъ полковникъ наказный прилуцкий людей, якие для оного розиску господину капитану Бранчинову и Костенецькому для свѣдетелства потребни будут, велѣлъ представляти без остановки, а оныи бы по самой истинѣ, що колвек будут вопрошены, являли свое свѣдетелство.

Данъ в Глуховѣ, з Енералной Войсковой канцеляріи, септевр[ия] 2. Року 1722.

А такъ справивши о вишѣписанномъ дѣлѣ надлежащий розискъ, мѣеть къ намъ на паперѣ порядочно оний привозити, пилно приказуем, чого во увереніе, при войсковой печати, видаемъ сей за руками нашими унѣверсалъ. А для лучшого помянутой справи вѣденія копії листовъ господина енерала фонъ Роппа, и Штефеля такожъ сказокъ, посланому нашему, пану Костенецькому, з Канцеляріи Енералной видани.

**1722, вересня 3. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про виправлення бакланського сотника
Антипа Соколовського та значного військового
товариша Стефана Косовича для розслідування
справи про ув'язнення, побої і змушення до продажу
греблі козака Петра Іващенко
глухівським сотником Іваном Мануйловичем**

Всімъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, ижъ заносилъ намъ жалобу чрезъ суплѣку свою Петро Іващенко, житель и козакъ села Тулиголовъ на пана Івана Мануйловича⁴⁸, сотника глуховскаго, прекладаючи что когда онъ, панъ сотникъ, купилъ у Борисенковъ, жителей тулиголовскихъ же, греблю з млиномъ, и довѣдался, же нижшая гребля есть суплѣкуючого, Петра Іващенко, тогда^a посилалъ многократное до его, Іващенко, дабы онъ нижшой своей греблѣ уступилъ ему во владѣніе належніе себѣ по ценѣ людской, принявши гроши, на що же не склонился Іващенко, теди будто панъ сотникъ прислалъ къ нему з такимъ виговоромъ Максима Оникіенка, что когда доброволне не продасть ему, пану сотнику, греблѣ, то онъ, Оникіенко, забивши в колодки его, мѣсть провадити въ Глуховъ, чого, устрашившись, суплѣкуючий поехалъ до городничого улановскаго и виправилъ инстанціалное за собою до его, пана сотника, письмо, а то з такой причины, что и чернецкая на той греблѣ в млинѣ нѣякаясь часть знайдуеться, з которымъ писмомъ якъ скоро онъ, Іващенко, явился предъ пана сотника въ Глуховъ, такъ заразъ онъ, панъ сотникъ, велѣлъ первіе всадити в турму, а з турми винявши, нещадно кіями битъ, одъ якого бою онъ [...] ⁶ недѣль под свѣдомомъ людскимъ хоруючи, мало не умеръ, а потимъ примусилъ за више означеную греблю чотириста золотихъ принять грошей, а тую греблю въ свое обялъ владѣніе, в чомъ онъ, Іващенко, просилъ нашего разсмотренія и справедливости. Мы прето, хотячи совершенно вѣдати, если было тое такъ в самой рѣчи или нетъ, якъ онъ, [И]ващенко, в супплѣцѣ своей виражаеть, ординуемъ нарочно туда въ село Тулиголови пановъ Антипа Соколовскаго⁴⁹, сотника бакланскаго, и Стефана Косовича, знатного товариша войскавого, полѣтивши имъ праведный по самой истинѣ, не хибячи нѣ на жадную сторону, обо всей той виже объявленої жалобѣ учинити розискъ, и що по ономъ явится, та[м]же обстоятельно на писмѣ выписавшы за руками своими, сюда привезти въ Глуховъ, зачимъ мѣти хочемъ, абы имъ, панамъ Антипу Соколовскому и Степану Косовичу, нѣхто з обывателей тамошнихъ тулиголовскихъ въ ...^b того заводного Петра Іващенко з паномъ сотникомъ

^a В копії написано “когда”.

^b Скільки тижнів не зазначено, в тексті залишено пробіл.

^c Крапками позначено пробіли в тексті копії.

глуховскимъ дѣла жадного не чинилъ препятствія и перешкоди овшемъ, кого они, панове розисчики, чи то къ свѣдительству, чили для якои то иншой причини, пред себѣ востребують, без отмовку свѣдчили по волности и в чомъ потреба укажетъ помоществовали^а. А тутже докладуемъ и тое, что они жъ, панове Антипъ Соколовскій и Стефанъ Косовичъ, по указу нашему мѣють и в село Быстри[къ] заехать и тамъ такожъ заводную [справу] Федора ... козака быстрицкого з двоюроднимъ братомъ его, Федоромъ Семененкомъ, жителемъ погребскимъ праведно розискати и, если возможно, тамъ успокоити, такъ жебы впредъ жадная сторона своими насъ не затрудняла въ томъже дѣлѣ супплѣками.

Данъ в Глуховѣ, при печати войсковой, з Енеральной Канцеляріи. Року 1722. Сентевріа 3 д[ня].

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 49-49 зв. Копія.

№ 61

***1722, вересня 3. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини щодо повернення
взятих накладів з Павла Скоробагатого
для полегшення йому сплати боргу
козакам Букашенку і Барабашенкові***

Ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсалнимъ писаніємъ всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, ижъ супплѣковалъ до насъ Павло Скоробогаті[й], житель села Печенѣ, что правуючися въ Малороссійской Коллегіи въ заводѣ своемъ зъ козаками того жъ села Печенѣ Демкомъ Букасенкомъ и Евдокимомъ Барбасенкомъ, примирился зъ оними на томъ, что мѣеть ...^б и сперва всѣ наклади на шестьсотъ золотихъ выплатили, на якое сумми уищєніє и облѣкгъ имъ на себе видалъ, а же убожества ради своего не можетъ тоей сумми уистити, для того просилъ насъ о такові[й] указъ, за которимъ бы онъ у тихъ особъ, которіє передъ симъ тѣ его наклади неслухне брали, могль подлугъ реестру своего, тутже приложенного, всѣ зискати въ помощь до виплати сумми означенной. Мы теды, разсудивши, жебы ему, Скоробогату, отдачею тихъ грошей не пріити въ крайнюю нищету и разорєніє, велѣлисмо зъ Канцеляріи Войсковой видати сей нашъ унѣверсалъ, чрезъ которій пилно упоминаемъ, абы всякъ, хто тые бралъ наклади, безъ всякой противности ему, супплѣкуючому, взятое назадъ возвращалъ, чтобы онъ волокити и болшого убитку не поносилъ, понеже нынѣ и указъ его императорского величества народу малороссійского накладамы отягощать запрѣщаєтъ.

^а В копії написано “без отмовку вѣдчити поволности и в чомъ потреба укажетъ помоществованія”.

^б Крапками позначено пробіли в тексті копії.

Данъ въ Глуховѣ, зъ Войсковой Енеральной Канцеляріи, септеврїа 3 д[ня].
Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 50. Копія.

№ 62

*1722, вересня 5. Глухів –
Лист Павла Полуботка
до генерального бунчужного Якова Лизогуба
з наказом терміново прибути в Глухів на службу*

Мосци пане бунчучный войсковый енеральный, намъ велце мосцивый пане и брате!

Не требовалыбысьмо такъ нагле в[ашу] м[илость] м[илостивого] пана сюда въ Глуховъ прибытіа, если бы въ правленіи всей Малороссіи дѣль по указу императорского пресвѣтлого величества, намъ порученномъ^а, не заходила крайняя того нужда. Ибо зъ между насъ некоторые похоровалыся, яко то і ихъ милость панъ судія енеральный и панъ асаулъ, въ дилехъ за недугомъ не присутствуютъ. А и я зъ его милостию паномъ пысаремъ енеральнымъ на великую сылу волочымся. И хоча й видаемъ, же ваша милость панъ некоторое въ Москви время пробавылъ, однакъ тое в[ашей] м[илости] м[илостивому] пану мылостью императорского величества награждено, zde же, яко для публычного всей Малороссіи интересу, всимъ намъ обще присутствовать и трудытыся надлежитъ по указу императорского величества такъ, жебы и в[аша] м[илость] м[илостивый] панъ обще з нами булъ оного исполнителемъ, и въ семъ трудномъ малороссійского состояніи управленіи помощныкомъ не отрицающимся. Хоти в[аша] м[илость] м[илостивый] панъ для такой публѣчной общей нужды, домовыи прываты оставыши, приіздиты до насъ немедленно. При семъ, братерской в[ашу] м[илость] м[илостивого] пана прїязни себе полицаючи, зостаемъ.

В[ашей] м[илости] м[илостивому] пану всего добра зычливыи братья и поволне, и до услугъ.

Его императорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковныкъ черниговскій и наказный гетманъ Павелъ Полуботокъ зъ старшыною енеральною.

Зъ Глухова, сентеврїа 5 дня. Року 1722.

На початку зазначено: Письмо Полуботка к Я. Е. Лизогубу.

Наприкінці надруковано: Скорописью напечатанное на подлинникѣ, писано собственноручно Полуботкомъ.

О п у б л и к о в а н о: Черниговские Губернские ведомости. – 1861. – № 9. – С. 58.

^а В тексті надруковано “полщенномъ”.

*1722, вересня 6. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини в село Середину Буду
щодо ревізії тамтешніх статків,
належних на гетьманський уряд*

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговский и наказный гетманъ Павелъ Полуботокъ з старшиною енеральною.

Вамъ, войтовѣ села Серединой Буди з всѣма посполитими людьми тамошними, нехай будетъ вѣдомо, ижъ яко повелено намъ указомъ его імператорского пресвѣтлого величества, изъ Правительствующаго Сената присланнымъ, маєтності на булаву и на кухню гетманскую належные вѣдат и доходи з онихъ збираютъ по прежнему для содержанія ихъ до избранія нового гетмана в цѣлости, такъ пославши мы в иншыя села гетманьскыя нарочныхъ од себе ревѣзоровъ, ординуемъ и до васъ, в Середину Буду, именно Якимъ Федоровича, товариша Сотнѣ Глуховской, который когда туда прибудетъ, абысте о прибеляхъ и зборахъ грошовыхъ и хлѣбныхъ по сколько чого и отъ чого тамъ до двора гетманского в годъ вибиралося, якие нерухомые угодія и заводи до вашого села Серединной Буди належные сущы. Сколко тежъ чого до умертїа покойного яснѣ велможного пана гетмана Скоропадского найдовалося, а по смерти его велможности, що куда в сторону взято и вивезено, а нынѣ на лице сколько чого в заводахъ и в протчихъ грошевыхъ и хлѣбныхъ прибелехъ ест, обстоятельное и правдивое дали за руками своими ему, посланному нашому, на писмѣ вѣденіе со всякою поволностию, безъ жадной противности и огурства, пишно приказуемъ, понеже ему велѣлимо о всемъ висше писанномъ подлинно розвѣдати и того всего реестра, у васъ взявши, привозити сюда в Глуховъ, куда и вамъ войтовѣ з десятникомъ и другими нѣсколкома подданными при помененномъ посланномъ нашомъ приездити повелѣваемъ.

Данъ в Глух[ова], з Енеральної Канцелярії, септевр[ия] 6. Року 1722.

ІДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 734. – Арк. 3. Копія.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 51-51 зв. Копія.

**1722, вересня 7. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про призначення
Якова Івановича дозорцею гетьманських прибутків
в селах Обмачові, Великому Усті, Красному,
Митяївці та Млиновцях, а також дозорцею прибутків
з Батуринських млинів, перевозів та рибних угідь**

Вамъ, войтамъ и посполитимъ людемъ сѣль Обмачева, Устя Великого, Краснаго, Митяювки и Млиновець, и кому толко о томъ вѣдати надлежатиметь, симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, понеже указомъ императорскаго пресвѣтлаго величества предложено намъ, жебысмо о маетностехъ и о протчихъ доходахъ на булаву гетманскую належныхъ имѣли радѣніе и смотрѣніе, и велѣлисмо з оныхъ всякіе повинности збѣрать по прежнему, между которыми же и Обмачевъ з принадлежащими^а къ оному селами и приселками, и зъ протчими угодіями, до владѣнія гетманскаго ...^б а тимъ всѣмъ доселѣ дозорца короповскій завѣдывалъ, з тыхъ мѣрь для лучшого порядку и досмотру туда в Обмачевъ до дворца гетманскаго теперъ особливого дозорцу, пана Якова Івановича, опредѣлилисмо, который абы тамъ в самомъ селѣ Обмачевѣ, яко и в инныхъ селахъ и присѣлкахъ до оного належныхъ, всякіе господарскіе дѣлалъ и устроивалъ правленія, и всѣ тамошніе приходи, денежныє, хлѣбніє и протчіє, збиралъ по прежнему безъ найменшой страти и умедленія, зачимъ абы помянутыхъ селъ Обмачева, Устя Великого и протчихъ войты з посполствомъ надлежащее до дворца тамошнего ему жъ, пану Якову, безъ жадной противности, якъ прежнимъ дозорцамъ, отдавали послушенство и повиновеніє, пишно приказуемъ, тутъже докладаемъ, жебы млинами Батуринскими Новомлинскими, двома перевозами, на веснѣ въ Снитинѣ и Устѣ найдуючимися, и рибними ловлями, до гетманскаго владѣнія принадлежащими, новопоставленному дозорцѣ завѣдывати и всякіє приходи з того всего по самой истинѣ собирати приказалисмо.

Данъ въ Глуховѣ, при печати войсковой, з канцеляріи Енеральной. Сентевріа 7 д[ня]. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 52-52 зв. Копія.

^а В копії написано “принадлежнимъ”.

^б Крапками позначено пробіли в тексті копії.

*1722, вересня 7. Глухів –
Наказ Павла Полуботка
і генеральної старшини наказному
новгородському сотникові розглянути справу
за скаргою новгородського жителя
Захарка Гапоненка на новгородського війта Іллю*

Пане сотнику наказный новгородский.

Подаваль намъ супплѣку Захарко Гапоненко, жител новгородский ускар-
жаючи на Ілю, войта тамошнего, в которой виразиль перве, что позначенный
долгъ у помянутого войта два рази виплачуваль оному, и чрез тое до немалого
пришоль убитку и разоренія, другое, же мстячис тотже войтъ на супплѣкую-
чого, опорочиль злодѣйствомъ за спожѣн^а нѣсколко каменей в Почепѣ⁵⁰ ку-
пунуя, и такъ самого, яко жену скаржачого ж, чрез многое время туремним
трапиль вязенемъ, третее, за побор грошевий, который по приказу тогда був-
шого сотника Лисовского⁵¹ в селѣ Очкинѣ жалующийся выбираль, и уже былъ
зобранъ, да хочай Лисовский велѣлъ тимже селянамъ возвратити, однакъ
войтъ новгородский ввесь возвращенный побор селянамъ очкинскимъ допра-
вилъ якобы на скаржачому. Прето, посилаючи мы помянутой супплѣки копію
за справою канцелярискою до в[ашей] милости, приказуем, абысь в одно
призвавши пред себе обидвѣ стороны, на жадную сторону фавору не потакую-
чи, ни по якой завзятости не посягаючи, подлинно и совершенно по самой ис-
тиннѣ розискаль, а по розиску, если доведется, слушную жалуючомуся учинил
сатисфакцію, бо когда бы презѣло несправедно тот розисковати и росправляти
будет, а супплѣкуючий повторную занесет до насъ аппелляцію, теди самъ в[а-
ша] [милость] за тое отвѣтне де штрафоватимеш, и вуйтовѣ всенепремѣнно з
жалобливим доводно будет пред Судом Войсковым Енералным росправова-
тися, предлагаем^б.

З Глух[ова], септевр[ия] 7. Року 1722

В[ашей] милости ласкавіи.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 692. – Арк. 3. Копія.

^а Слово написано нерозбірливо.

^б Зверху написано закреслені слова “декляруем и приказуем”.

**1722, вересня 10. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про затвердження
Семена Соболевського погарським сотником**

Пану полковниковѣ наказному стародубовскому, панамъ старшинѣ полковой, а особливе пану атаманови и войту погарскому з всѣмъ сотнѣ тамошней товариствомъ, и кому кольвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, ижъ получили мы монаршую императорского пресвѣтлого величества грамоту зъ Государственной Иностраннихъ Дѣлъ коллегіи, еще за покойного пана гетмана Скоропадского писанную, з тимъ указомъ, чтобъ пана Семена Соболевского⁵², за нѣкоторые его во время шведского въ Украину вступленія показанные прислуги, произвести на сотнитство погарское; прето мы по должности нашей подданской исполняючи тотъ премощнѣйшій его величества указъ, яко нарочно засилаемъ пана полковника наказного симъ нашимъ унѣверсаломъ, такъ черезъ оный приказуемъ, абы панъ полковникъ наказный виправилъ кого з старшини полковой до мѣста Погару⁵³, который бы, собравши товариство сотнѣ Погарской, объявилъ сей нашъ унѣверсаль и по вичитанію одного урядъ сотничества тамошнего и ...^a вручилъ ему, пану Семену Соболевскому, приказавши помянутой сотнѣ Погарской товариству и посполитимъ людемъ градскимъ и сѣльскимъ ему, пану Соболевскому, яко сотенному своему начальнику ... барзѣй въ войсковыхъ услугахъ отдавали послушенство, а взаемне онъ, панъ Соболевскій, во всякомъ з сотнянами добромъ обхожденіи безъобыдно и безтяжестно найдоватися мѣеть, отдаючи въначалѣ Гетманской власти, а потомъ полковому коммендѣру своему всегдашнее подлугъ правъ и указовъ войсковихъ повиновеніе и послушенство, упоминаемъ и приказуемъ.

Данъ въ Глуховѣ зъ Войсковой Енеральной Канцеляріи при печати войсковой. Року 1722, септеврія 10 д[ня].

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 664. – Арк. 2-2 зв. Копія.

Там само. – Спр. 655. – Арк. 54-54 зв. Копія.

^a Крапками позначено пробіли в тексті копії.

**1722, вересня 10. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про призначення Парфена Пекалицького ревизором
та розпорядником полковничих маєтностей
в Стародубському полку**

Пану полковнику на сей чась наказному стародубовському [и] всей того полку старшинѣ, такожь панамъ маистратовимъ тамошнимъ и каждому, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, иж звѣстно намъ учинилося, что во время нинѣшнего в полку Стародубовскомъ вакансу ураду полковничого села, мелници и другіе приходи, на совершенного полковника належные, в розніе руки порозбырани и до приватнихъ нѣкоторыхъ работизнѣ безъ респекту бивають употребляеми, того рады оказателя сего унѣверсалу пана Парфена Пекалецкого нарочно посилаемъ въ полкъ Стародубовскій, которому, яко приказалисмо належніе на урядъ полковничества всѣ маєтности, мелници и другіе угодія зревѣдовать и одселѣ, в кого ни суть, до единого его завѣдованія и смотренія поодбывать, такъ абы онъ, панъ Пекалецкій, за прибитемъ своимъ въ полкъ Стародубовскій, в помянутихъ на урядъ полковничій тамошнихъ належныхъ маєтностяхъ и млинахъ, извѣдавши совершенно хто имы владѣть и одбываетъ з онихъ належитости, и по чиємъ указу, заразъ одобраль оныя до своего завѣдованія и намъ, виписавши о всемъ томъ обстоятелно, далъ знати ...^a всю Чолховщину, Замишово, Синѣй Колодязь, а при томъ и село Перегонъ од ... обозного полкового тамошнего на урядъ ему данное, а прежде по указу покойнаго пана гетмана одобраное, такожъ млини на греблѣ Погарской, въ Чолховщинѣ, и въ иншихъ мѣстцяхъ, где суть полковничіе, туда жъ прилучилъ подъ свое смотреніе, и, призвавши тѣхъ сель войтовъ, приказаль онымъ, щобъ од сего часу ни до кого болше, кромѣ его, не належали, и ни в чомъ нѣкого не слухали, корысти зась з тихъ всѣхъ сель, мелницъ и другихъ угодій, обикновенно стягаючіеся, повиненъ онъ, панъ Пекалецкій, где усмотритъ, чи в д[в]орѣ войсковомъ полковничомъ, чили на иншомъ мѣстцѣ, збырати и содержати в цѣлости и до далшого указу, въ чомъ абы панъ полковникъ наказни[й] стародубовскій и ни хто инш[и]й з старшини тамошней ему, пану Парфену Пекалецкому, жадной не показали противности, овшемъ, въ чомъ востребуетъ, чинили свою помощь. А поневажъ сему нашему посланому в отпраованю назначенной оному фу[н]кції треба будетъ людей для посилокъ, того ради мѣсть панъ наказный полковникъ стародубовскій и старшина тамошная городова и селская козаковъ, где востребуетъ, дати безъ отреченія, приказуемъ.

Данъ въ Глуховѣ, при печати войсковой, з Енеральной Канцеляріи. Сентевріа 10. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 53-53 зв. Копія.

^a Крапками позначено пробіли в тексті копії.

**1722, вересня 10. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
бурківському жителю Леську Дубині
з'явитися в Генеральний Суд для свідчення
щодо розірваного гадяцьким полковим суддею
листа генерального судді**

Тобѣ, Леску Дубинѣ, жителевѣ бурковскому, нехай будетъ вѣдомо, ижъ, явившись тутъ въ Глуховѣ, Омелко Дюгтяній заносилъ намъ жалобу на пана Григорія Грабянку⁵⁴, судію полкового гадяцкого, прекладаючи, что когда онъ, правуючись зъ братаничомъ отчима своего, Омелкомъ Яблуновскимъ, за кгрунта, виправилъ у его милости пана судіи войскового енералного листъ, дабы помянутій братаничъ до кгрунтовъ ему, скаржачому, по матцѣ спадаючихъ, не інтересовался, панъ Гребянка будто, тотъ листъ одобравши, не знать для какой причини подраль, що когда мы вручили въ разсмотрѣніе Суду Енералному, теди на ономъ узнано, же справа тая, поти не укончена будетъ, поколя ты не предстанешъ въ Глуховѣ, а то для тоей причини, же такъ панъ Гребянка, якъ и суперникъ его, на свѣдѣтельство твое о подранѣ того листа слагаются, чого ради засилаючи мы тебе нарочнимъ симъ нашимъ указомъ, пилно приказуемъ, абысь за полученіемъ оногo, заразъ, безъ всякого замедленія, для истинного сознанія, если тое было въ самой рѣчи, что виже объявленній его милости пана судіи енералного листъ подраль п: Гребянка, или нѣтъ, приездилъ въ Глуховѣ предъ тойже Судъ Войсковій Енералній.

Данъ въ Глуховѣ, зъ Енералной Канцеляріи, при печати войсковой, року 1722, мѣсяца сентевріа, 10 дня.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 55. Копія.

**1722, вересня 12. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
в Лубенський полк з наказом приймати до обігу
російську монету, за винятком фальшивої**

Всѣмъ обще и каждому зособна, а меновите его милости пану полковниковѣ лубенскому, пп: старшинѣ полковой, сотенной и сѣлской зъ всѣмъ товариствомъ и посполитыми всякого чина, а барзѣй купеческими званія людми Полку того, и протчимъ туда з стороны приезджаючимъ, такожъ духовного стану людямъ, и кому бы колвекъ о томъ вѣдати надлежало, ознаймуемъ симъ унѣверсаломъ нашимъ, ижъ доносится намъ отвсюду вѣдати, что в Малороссійскихъ

Полкахъ рейменту Гетманского велми бракують копѣйчаною его імператорского величества монетою, пересмотрючи чтобъ была копѣйка в копѣйку, и тымъ немалая между людми бывает трудность и ссора, да и многіе чрез тое браковане срѣбных копѣекъ знатний поносят убытокъ, що все пресѣкаючи, любо неразъ перед тымъ од покойного ясне велможного его милости пана гетмана Скоропадского унѣверсалами в полки писано зъ запрѣтителными указами, чтобъ копѣйокъ не браковано, яко ж потому и бѣровали ж всякые копѣйки, однакъ поневаж недолго тое въ исполненіи сбывалось, того ради нынѣ мы, по указу імператорского всепресвѣлѣйшого величества Малой Росіи правленіе содержашіи, яко в иншыя Полки о томъ одправили унѣверсали наши, такъ и в Полкъ Лубенский⁵⁵ сей унѣверсаль посилаючи, приказуемъ и упоминаемъ, абы одселѣ в Полку томъ нѣхто з старшини и чернѣ войскового и посполитого чина люде жадною мѣрою копѣйками срѣбными не браковалы, опрочъ фалшивых, мѣднихъ, оловяныхъ и срѣбных, тих которые на обыдвѣ стороны весма сут гладкие, а если хочъ мало [добріе] и тилко на одной сторонѣ в срѣбныхъ копѣйкахъ знакъ будет копѣйчаний, то таковые кождый бы в куплѣ и продажи и в иншыхъ платежахъ бралъ безъ всякой змаги и противности, чого барзѣй панове старшина полковая, сотенная и всякая в городах и селахъ накрѣпко смотрѣти и пилновати повинни, подѣ опасеніемъ на себе за тое знатного штрафу и наказанія войскового, а ежели кто колвекъ показуватиметсѣ сего указу нашего послушнимъ, и неперемѣнно копѣйками браковатимет, такого безъобходно повелѣваемъ старшинѣ и урядникамъ в полковомъ городѣ и сотенныхъ городках и селахъ до туремного брати вязеня и непоблажно кievимъ боемъ карати, иншихъ засѣ в томъ упрямых, и указу весма противящихся, сюда в Глуховъ для наказанія присылати.

Данѣ в Глуховѣ, з Енеральной Канцелляріи, при печати войсковой, септевр[ия] 12. Року.

На арк. 1 має назву: Дѣло о небракованню срѣбными копѣйками, опрочъ фалшивихъ мѣдних, оловяних и срѣбных на обѣ стороны гладкихъ, 1722 году на 2 листах, сентября 12.

ІЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 1 – Спр. 744. – Арк. 1-2. Копія.

№ 70

1722, вересня 13. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в N-полк з наказом приймати до обігу російську монету, за винятком фальшивої

Всѣмъ обще и кождому зособна, а меновите его милости пану полковниковѣ N, панамъ старшинѣ полковой, сотенной и сѣлской зъ всѣмъ товариствомъ и посполитыми всякого чина и званія, а барзѣй купеческими полку того людми,

и протчимъ з стороны приежджающимъ, також духовного стану людямъ, и кому бы колвекъ о томъ вѣдати надлежало, ознаймуемъ симъ унѣверсаломъ нашимъ, иж доносится намъ отвсюду вѣдати, что в Малороссійскихъ Полкахъ рейменту Гетманского велми бракують копѣйчаною его імператорского величества монетою, пересмотруючи чтобъ была копѣйка в копѣйку, и тимъ немалая между людьми бывает трудность и ссора, да и многіе чрезъ тое браковане срѣбнихъ копѣекъ знатний поносятъ збытокъ, що все пресѣкаючи, любо не разъ перед тымъ од покойного ясне велможного его милости пана гетмана Скоропадского унѣверсалами в полки писано зъ запретительными указами, чтобъ копѣйокъ не браковано, яко ж потому и бѣровали уже всякые копѣйки, однакъ поневаж недолго тое во исполненіи сбывалось, того ради нынѣ мы, по указу імператорского величества Малороссіи правленіе содержащій, яко в иншыя Полки о томъ одправили унѣверсали наши, такъ и в Полкъ N сей унѣверсаль посилаючи, приказуемъ и упоминаемъ, абы одселъ в Полку томъ нѣхто з старшини и чернѣ войскового и посполитого чина, а особливе промишленники всякіе, також духовного чина люде, жадною мѣрою копѣйками срѣбными не браковалы, опрочъ фалшивыхъ мѣднихъ и срѣбныхъ, тыхъ которіе на обыдвѣхъ стороны весма суть гладкіе, а если хочъ мало добріе, албо тилко на одной сторонѣ в срѣбныхъ копѣйкахъ знакъ будетъ копѣйчаній, то такové кождей бы в куплѣ и продажи и в инихъ платежахъ бралъ безъ всякой змаги и противности, чого барзѣй панове старшина полковая, сотенная и всякая в городахъ и селахъ накрѣпко смотрѣти и пилновати повинни, подъ опасеніемъ на себе за тое знатного штрафу и наказанія войскового, а если кто колвекъ показуватимется сего указу нашего ослушнимъ, и непремѣнно копѣйками браковатиметь, такого безъобходно повелѣваемъ старшинѣ и урядникамъ в полковомъ городѣ и сотенныхъ городкахъ и селахъ до туремнаго брати вязеня и непоблажно кіевимъ боемъ карати, иншихъ зась в томъ упрямыхъ, и указу противящихся, сюда в Глуховъ для наказанія присилати.

Данъ в Глуховѣ, з Енеральной Канцеляріи, при печати войсковой, септевр[ия] 13. 1722 року.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 57-57 зв. Копія.

№ 71

*1722, вересня 13. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генерального осавула
Василя Жураківського ніжинському полковникові
щодо притягнення дівицького міщанина
Стефана Кубрака до міського послушенства*

М[ѣлос]цѣ[вий] пане полковнику нѣжинский, нашъ велце м[ѣлос]цѣ[вий] пане и брате.

Войтъ Дѣвици Салтиковой⁵⁶ Семень Гарасимовичъ з мѣщанами тамошними прекладаль намъ чрезъ супплѣку свою, что Стефанъ Кубракъ, житель дѣвицкій

з той причини, же швакгер его за нѣякієсь свои до Двору покойного пана гетмана прислуги одержаль унѣверсаль гетманскій в мѣсто протекціи ему данный, чтобъ мѣщане дѣвицкіи до жадных его не потягали повинностей, ниякіхъ не хочеть одбувати обшенародныхъ тамошнихъ налоговъ, и всегда тимъ, швагровѣ его: который уже якъ онъ же войтъ доносилъ и померъ, даннымъ, защищается унѣверсаломъ, чого ради помянутый войтъ з мѣщанами просилъ нашего такового указу, чтобъ тотъ Кубракъ, яко мѣщанинъ дѣвицкій мѣскіе з ними обще одбуваль повинности впередъ тимъ, швагровѣ его даннымъ, не обороняючись унѣверсаломъ. Ми прето жалобѣ помянутыхъ дѣвичанъ не отрѣкаючи, пишемъ по оной до в[ашей] милости пана, и предлагаемъ, абысь в[аша] милост панъ, яко в Полку своемъ коммендѣрь, призвавши передъ себе того Стефана Кубрака, велѣль его допросит, и если так покажется, якъ дѣвицкій войтъ з мѣщанами намъ в супплѣци своей донесли, что той Кубракъ, тилко на вишеобявленный унѣверсаль слагаючись, не хочетъ помоществоватъ нѣ в чомъ мѣсту, тот унѣверсаль одобрати и приказат оному, яко мѣскому человѣку, всякіе до мѣста належные повинности одбувати без всякой противности. При семъ пріязненно му в[ашей] милости пана аффектовѣ полѣцаемъ и зостаемъ.

З Глух[ова], септевр[ия] 13. Року 1722.

А в том интересѣ сатисфакцію суппликующим [абы] учинил по своему разсмотренію

В[ашей] милости пану всего добра зичливые братья и поволные до услугъ.

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запороз[кого] полковник чер[ниговский] и наказ[ный] гетманъ Павель Полуботокъ.

Василий Жураковский, асауль енералний^а.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 745. – Арк. 2. Копія.

№ 72

1722, вересня 13. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо сприяння співаку російської імператриці Івану Костянтинову в пошуку співаків для її двору

Панамъ полковникамъ з старшиною полковою, панамъ сотникамъ и ихъ урядникамъ вѣдомо чинимъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, ижъ обявлено намъ з Малороссійской Коллегіи указомъ імператорскаго величества, что писано въ оную Коллегію з Москвы од его сіателства генерала лейтенанта и генерала прокурора его милости господина Павла Ивановича Ягужинского⁵⁷, что одправлень въ Малую Россію его величества пресвѣтлѣйшой ...^б императрици пѣвчей Иванъ

^а Ліворуч від підписів написано “Войсковий Енералний, мѣѣ пане”.

^б Крапками позначено пробіли в тексті копії.

Костантиновъ для приисканія в домныхъ мѣстахъ пѣвчихъ до двору ея величества, по которому письму онъ, пѣвчой, з Малороссійской Коллегіи въ полки малороссійскіе отправлень, и дабы ему видать унѣверсалъ, чтобъ в томъ, ежели о комъ прекладать будетъ, чинено ему всякое споможеніе. По таковомъ прето Малороссійской Коллегіи предложенію виданъ оному пѣвчому Ивану Костантинову з Канцеляріи Войсковой сей унѣверсалъ, чрезъ которій предлагаемъ, абы помянутому пѣвчому по его требованію, ежели онъ в приисканію пѣвчихъ будетъ о комъ предлагать, чинено было вспоможеніе, а подорожную на подводи и на оныя прогонніе денги дано ему з Малороссійской Коллегіи.

Данъ въ Глуховѣ, при печати войсковой, з Енералной Канцеляріи. Септеврiя 13 д[ня], року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 56 зв. Копія.

№ 73

***1722, вересня 13. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
в Прохорську і Івангородську сотні про надання
транспорту для вивезення скошеного, призначеного
для коней військової артилерії, сіна та звезення
деревини для ремонту військових стаєнь,
з дорученням контролю за цими справами
артилерійському отаманові Якову Жиловичу***

Ознаймуемъ симъ унѣверсаломъ нашимъ панамъ сотникамъ прохорскому [и] ивангородскому з урядами тамошними, и кому колвекъ о семъ вѣдати надлежатиметь, ижъ яко пришло время по всякорочному обыкновенію сѣно, которое для коней артилеріи войсковой теперь укошено, в надлежащее мѣсто звозити на зиму и опаліе станѣ, на тѣхъже коней потребніе, оправити, такъ мы о томъ дѣлѣ по доношенію пана Якова Жиловича, атамана войсковой артилеріи, намъ поданномъ, требовали Малороссійской Коллегіи совѣта и разсужденія, якими людьми помянутую войсковую потребу упорати, а же Коллегія Малороссійская указомъ его императорского величества предложила намъ, дабысмо одправление подводъ для перевозу на артилерійскихъ лошадей сѣна и о направѣ оныхъ стаєнь, чили конюшень, учинить велѣли по гетманскимъ унѣверсаламъ противъ прежнего обыкновенія, теди по тому его императорскаго величества указу пилно жадаемъ и приказуемъ, абы панове сотники прохорскій [и] ивангородскій, стосуючися до прошлорочныхъ покойного ясневелможного пана гетмана Скоропадского унѣверсаловъ, якіе в семъ интересѣ издаваніе, предпомянути[й] панъ Яковъ Жиловичъ у себе имѣеть, подводъ з сотень своихъ звозити из всею упряжу по давному обыкновенію, сколько ихъ по предложенію его жъ, Жиловича, надобно будетъ, од нихъ висилати на степь къ Бѣлимъ Вежамъ для звезенія оттуду

до войсковой стадниці, въ Хвастовую, а другихъ для вивозу, одколя надлежить, и для оправи оныхъ вишреченихъ конюшенъ немедленно, поколь осѣнная распутица и слота не настужуть, выправовали бы, поневажъ того необходими[й] войскови[й] требуетъ интересъ, в чомъ всемъ ему, пану Жиловичу, атаману артилерійскому, надзирателство и досмотръ имѣти полѣцилismo, барзѣй чтобы сѣно без всякого потеранія и без отвозу на сторону, куда належить было звезено и зложено въ цѣлости, тилко бы, чи онъ, атаманъ, чи урядники, и нихто иншій, въ висилцѣ людей на тое дѣло жаднихъ взятковъ у нихъ не брали и не вимагали, варуемъ и грозно упоминаемъ.

Данъ въ Глуховѣ, з Канцеляріи Войсковой Енеральной, сентеврія 13 д[ня], року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 58-58 зв. Копія.

№ 74

**1722, вересня 15. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про доручення
стародубському полковому осавулу
Семену Березовському розглянути конфлікт
між громадою села Каменя
та кам'янським жителем Семеном Різником**

Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, ижъ скаржилися намъ чрезъ супплику свою жители села Каменя цѣлою громадою, и подали жалобливіе пункта на Семена Ризника, жителя каменского, з вираженіемъ разнихъ обыдѣ и побоевъ, надъ супплѣкующими од оного Семена затѣваемихъ, на що всѣ просили у насъ з его ...^a справедливости, прето мы, не оставляючи жалобы помянутыхъ каменчанъ безъ надлежащей справки сатисфакціи, а хотячи знати совершенно, ежели такъ есть въ самой рѣчи или иначе, якъ оны въ жалобѣ своей предлагаютъ, ординуемъ з общего нашего совѣту и приговору въ село Камень на розискъ пана Семена Березовскаго⁵⁸, асаула полковаго стародубовского, которій, приехавши туда, долженъ противъ каждого пункту, въ чомъ и якъ жалоба предложена, людей, во всемъ томъ добре знаючихъ, з обохъ сторонъ до свидѣтельства допрошовать подъ совѣстию, со всякими обстоятелствами, по самой истинѣ, никому ни въ чомъ не потакуючи, а такъ жалобливіе пункта всѣ и отвѣти, если яковіе будутъ обжалованного, освѣдительствовавши и виписавши все тое ясно и порядочно особливимъ розискомъ, мѣтеъ за своею рукою оние до насъ привозити для учиненія надлежащей въ томъ дѣлѣ предъ Судомъ Войсковимъ Енеральнимъ росправы и рѣшенія, пилно

^a Крапками позначено пробіли в тексті копії.

приказуємъ, а хто до того розиску надобенъ будетъ для свидѣтельства, абы всякъ таковій пред посланного нашего ставаль без противности и въ чомъ вопрошенъ будетъ, о томъ правдивое чинилъ свидѣтельство, упоминаємъ.

Данъ въ Глуховѣ, сентеврія 15 д[ня], року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 59-59 зв. Копія.

№ 75

**1722, вересня 18. Глухів –
Наказ Павла Полуботка
і генеральної старшини конотопському сотникові
щодо сплати боргів за м'ясо колишніми
конотопськими наказним сотником,
городовим отаманом, війтом
і писарем конотопському різницькому цеху**

Пане сотнику конотоповский.

Супплѣковаль до нас цехмистръ рѣзницкий Іванъ Терещенко з товариствомъ, предлагаючи, что не *от*[те]пер ему должние урядники тамошныя за наборы до ратуша, еще за сотництва п[ана] Андрея Лизогуба⁵⁹, любо *от* покойного пана гетмана, былъ указъ, жебы оному цехмистру уплаченъ *тот* долгъ и розиском вивожено и декретомъ децѣдовано, на якомъ декрету сами дебѣтори подписавшия, хотѣли зречоний свой долгъ супплѣкуючому уистити, однакъ по сей часть не *хотят* оного уплатити, через що онии ризники, доходячи своего долгу на талярей *пятьдесят* отдати, и просили, абысмо якъ розискъ п[аном] Дорофѣвичемъ, товаришом, и п[аном] Армашенкомъ, канцеляристою, войсковыми, проведенний, и такая децѣзія, по якій они, урядники, платитъ записалися свѣдѣтелствоване, велѣли имъ, урядникамъ, заплатити. Теды приказуємъ, абыс призвавши перед себе помянутих урядников, іменно сотника наказого Стефана Лободу, атамана городского Пе[тра] Мортика, войта Павла Бажаненка, писара, без отволоки приказали, якъ и указъ імператорского величества повелѣваетъ, супплѣкуючим вишелекгований долгъ, талярей ста зол[отих], жалуючимся уплатити, жеби болшь супплѣками своими намъ не стужали, о томъ повторе приказуємъ через пана Дорофѣевича, товариша, и Армашенка, канцеляриста, войсковых.

3 Глух[ова] септевр[ия] 18. Року 1722.

ІЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 809. – Арк. 2. Копія.

**1722, вересня 18. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
Іванисі Десятинниковій Суденковій з'явитися
в Глухів на Генеральний Суд з Данилом Софоновичем**

Вамъ, Іванисѣ Десятинниковнѣ Суденковой, гадяцкой жителцѣ, нехай будетъ извѣстно, ижъ супплѣковалъ до насъ панъ Данило Софоновичъ, обиватель опошнянскій, зъ предложеніємъ скарги своей на Васъ, что вы по смерти мужа своего, сестренца жени его, Данила Софоновича, не мѣючи жадного зъ нимъ себѣ потомства, неслухне и неналежне всѣми^а добрами завладѣли, а ему, супплѣкуючому, зъ женою его, не тилко легкованнихъ духовницею, и посессією спадаючихъ добръ уступити, но и должного имъ нѣчого ворочати не хочете чрезъ килко лѣтъ, любо уже въ томъ одъ покойного ясневелможного пана гетмана Скоропадского и были указы, въ чомъ онъ, Софоновичъ, просиль у насъ справедливости и для того позовного къ вамъ листа, мы теди, прошенію его давши мѣстце, черезъ сей открытій листъ нашъ повелѣваемъ вамъ, абысте по полученіи оногo, заразъ безъ отлагателства сюда до Глухова передъ Судъ Войсковій Енералный приездили для всеконечной зъ помянутымъ Софоновичемъ расправы.

Данъ въ Глуховѣ, сентеврія 18 д[ня], року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 62. Копія.

**1722, вересня 18. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
Гаврилові Орендаренкові та Семенисі Цілій
з'явитися в Глухів на Генеральний Суд
з Василем Павловичем**

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговский и наказний гетманъ з старшиною енералною Павелъ Полуботокъ.

Тебѣ, Гаврилу Василиевичу Арендаренковѣ, жителеви великобудискому, и тебѣ Семенисѣ Цалой, жителцѣ полтавской, нехай будетъ вѣдомо, ижъ на тебе, Гаврила Василиевича, заносилъ намъ жалобу Василий Павловичъ, житель великобудиский, будто ты, мѣючи от отца супплѣкуючого зоставлений млинъ за талярей сто, которіе гроши, любо супплѣкуючий килка рази хотѣлъ тебѣ оддати, але ти, ни грошей от супплѣкуючого не хочешъ приимати, и млина его власного

^а В копії написано “всмѣми”.

уступити, кладучи до него якую[сь] жалобу и претенсію. А ти Семениха Цалая, такъже суплѣкуючому, якобы будучи винна талярей сто, оного долгу супплѣкуючому не виплатила, чого рады супплѣкуючий просиль, чтоб з вами тут в Глух[овѣ] перед Суд[омъ] В[ойсковымъ] Е[неральнымъ] розправитись, мы теди симъ нашимъ позовнимъ васъ засилаючи листомъ, приказуемъ, абысте для всеконечной з онимъ Павломъ Василиевичемъ розправи на день 15 октоврія мѣсяца пред Судъ Войсковий Енералний приїздили, под винами правними, пилно приказуемъ.

З Глухова, септев[рия] 18. Року 1722.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 810. – Арк. 6. Копія.
ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 63. Копія.

№ 78

***1722, вересня 18. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про підтвердження
Івана Кириловича дозорцею
гетьманської маєтності Чехівки***

Пану полковниковѣ наказному переясловському и всѣмъ, кому колвекъ вѣдати о томъ надлежатиметь, ознаймуемъ [симъ] нашимъ унѣверсаломъ, ижъ яко предъ симъ маєтність, прозиваемая Чеховка, на булаву гетманскую належная, зъ присутствующими до ней селами, были въ завидованю у Івана Кириловича, и всякіе приходи, належніе на особу гетманскую, имъже били стягани, такъ и теперъ ему, Кириловичу, дозорчество въ помянутой Чеховцѣ, зъ приналежащими^а до ней селами, и всякіе приходи денежніе и хлѣбніе збирати полецилисмо, зачимъ вѣдаючи о таковой волѣ нашої абы войтъ чеховскій зъ посполитими людьми, и протчіе войти зъ при[належащими] до Чеховки селами, послушенство и подъ давного обыкновенія всякіе приходи до рукъ его оддали, такожъ зъ млиновъ гребелнихъ и лодейнихъ, зъ якихъ предъ симъ збиралися повинности, з тихъ и теперъ якіе, мѣеть онъже, Куриловичъ, стягати, въ чомъ абы нѣхто жадной и найменшой не чиниль спреки и противности, мѣти хочемъ и повелѣваемъ.

Данъ въ Глуховѣ, зъ Енеральной Войсковой Канцеляріи, сентеврія 18 д[ня], року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 60. Копія.

^а В копії написано “принѣлежащими”.

**1722, вересня 18. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про підтвердження права бобровницького отамана
Григорія Івановича і його товариства на вилов
бобрів і видр в річках Гетьманищини**

Всѣмъ обще духовного и мирского чина особамъ, а меновите панамъ полковникамъ цѣлимъ и наказнимъ зъ старшинами полковими, панамъ сотникамъ, атаманъ зъ товариствомъ и войтамъ зъ посполствомъ и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, симъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, ижъ Григорій Івановичъ, атаманъ бобровницькій зъ товариствомъ, презентовали намъ покойнаго ясневелможного пана гетмана Скоропадского унѣверсаль, прошлого 1721 року генварія 4 виданій, на волное ловленіе воднихъ звѣрковъ, бобровъ и видеръ, по давному обыкновенію, въ рѣчкахъ Сожѣ⁶⁰, Ипутѣ⁶¹, Беседѣ⁶², Судости⁶³, Ивотѣ⁶⁴, Убедѣ⁶⁵, Деснѣ⁶⁶ и по іншихъ, въ чіихъ колвекъ маестностяхъ, такъ духовнихъ, яко и свѣцкихъ владѣлцовъ будучихъ, въ рѣчкахъ же, одъ чого уже оны еще прошлого мая месяца належную на гетмана рату, именно талярей сто грошей и двадцать, вознихъ господарей⁶ двору Гетманского уплатили, [и просили] нашого потвердителного на настоящій 1722 годъ унѣверсалу. Мы прето, по силѣ полѣщенного намъ на сей часъ въ Малой Россіи Правленія, велѣвши зъ Енеральной Войсковой Канцеляріи сей нашъ унѣверсаль видати ему, Григорію Иваненку, [атаману] бобровницькому зъ товариствомъ, позволяемъ по прежнему въ предреченіе рѣчки, въ чіихъ колвекъ кгрунтахъ оные суть, зъ посудномъ и орудямъ ихъ входить и ловити звѣръ оній водній, не узнаючи жадной найменшой нѣ од кого трудности и перешкоди, а если бы мимо его, атамана, хто иншіи для ловлѣ того звѣру водного мѣлѣ въ помянутіе рѣчки входить, у такового всякого, где колвекъ поймають, свободно имъ будетъ пойманій звѣръ и всѣ желѣзніе орудія одоброти, въ чомъ абы всякая старшина ему, атаману зъ товариствомъ, давали помощь, а ремесники, до направованя ихъ посудковъ здавна опредѣленіи, когда попусуются оные, безъ жадной отмовки направовали бы, жадаемъ, толко варуемъ и грозно упоминаемъ, абы онъ, Григорій, атаманъ бобровницькій, и его товариство, за ловленемъ помянутого водяного звѣру ходячи, жаднихъ людемъ тяжестей и трудностей мимо вишписанній указъ нашъ [не чинилъ] ...⁸, а о надъходячомъ мѣсяцѣ януаріи мѣють оныжъ, атаманъ зъ товариствомъ, подлугъ обыкновенія прежнихъ годовъ, за нынѣшній [17]22 годъ, надлежачій на дворъ Гетманскій, платежъ отдати.

Данъ въ Глуховѣ, сентеврія 18 д[ня], року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 61-61 зв. Копія.

⁸ В копії написано – “Сужѣ”.

⁶ Так у тексті, не виключено, що дані тут слова зазнали змістовного спотворення.

⁸ Крапками позначено пробіли в тексті копії.

**1722, вересня 19. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини в N-полк
щодо недопущення порушення раніше виданих
царського указу та універсалів,
якими забороняється надавати транспорт
переїжджим без сплати прогонних грошей**

Пану полковниковѣ N, старшинѣ полковой, сотникамъ, також и всѣмъ обще войскового и посполитого стану урядникамъ городовимъ и сѣлскимъ ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, любо недавно писано отъ насъ, якъ въ инніе полки реймента Гетманского, и въ полкъ N, жебысте вашмость, исполняючи монаршіи всепресвѣтлѣйшого императорского величества указъ, въ унѣверсалахъ нашихъ изображенный, которій и особними зъ Малороссійской коллегіи виданными листами зосталь въ сихъ числахъ всюда при нашихъ унѣверсалахъ опублікованъ, не давали никому зъ проежджающихъ жаднихъ подводъ безъ прогоннихъ денегъ, однакъ, поневажъ намъ доносится зъ нѣкоторихъ городовъ и сотенъ вѣдати, что старшина городовая и сѣлская, не сохраняючи того монаршого указа, чрезъ особливое свое недбалство и небреженіе, даютъ по прежнему переезджающимъ великороссійскимъ людямъ подводѣ безъ указнихъ прогоновъ, теди яко такую ослушную старшину, где тое указовъ преслушаніе показалось, велѣлисмо за вѣдомомъ Малороссійской [коллегіи] значне наказаніемъ штрафовать, такъ за согласіемъ и совѣтомъ тоей же Малороссійской коллегіи приписалисмо повторе во всѣ полки зъ такимъ крайнимъ упомненемъ и приказомъ, чтобъ отнюдъ нигде никому жаднихъ подводъ безъ платежу прогоновъ не давано, а и въ полкъ N одправучи сей нашъ повторній унѣверсаль, пилно всѣхъ остерѣгаемъ, упоминаемъ и приказуемъ, абысте вашмость, такъ сами пане полковнику N, яко и вся полковая и сотенная старшина, не дожидаячися впредъ одъ насъ инакшого на сее потвер[ж]денія, крайне отъ сего часу объявленный вашмостеви передъ симъ указъ императорскаго величества содержали накрѣпко и отнюдъ никому, хочъ бы хто за чией нибудь ехаль подорожною, подводъ безъ прогоновъ не давали, не ослабѣваючи во исполненіи того указу, нимало не опасуючися ничиихъ погрожокъ. А если бы хто зъ якой старшини за своимъ несмотрѣніемъ и нераденіемъ, важачи легце тотъ монаршіи високій указъ, и за симъ нашимъ напомнимемъ не мѣлъ оного всеконечне исполняти, но слабо при ономъ стоючи, або оказуючи свою до кого прислугу, далъ кому, чи то зъ переїжджихъ, чили зъ квартируючихъ, хочай одну безъ прогоновъ, и не по указу, подводу, а тое потимъ на кого доведеться, таковій всякъ, яко прослушникъ указовъ, зисланъ будетъ въ Глуховъ безчестно и тутъ не толко знатній денежній штрафъ заплатитъ, але сверхъ того и особливимъ на тѣмъ каранемъ нещаднимъ наказанъ будетъ, що жебы кого не поткало, и чтобъ ниhto на потимъ невидѣніемъ не одговорвался, долженъ панъ полковникъ N всюда въ тамошнемъ полку сей нашъ унѣ-

версаль публїковати для всенародного извѣстія, и дабы по оному непремѣнно всякая старшина справовалася розослать во всѣ сотнѣ сего унѣверсалу при своихъ листахъ списки, пилно о тоє повторе и подесеяте упоминаемъ, докладаемъ тутъже и сіє, ижъ если бы где учинилося противъ указу монаршого якое отъ проежджающихъ великороссійскихъ людей въ самоволномъ подводѣ вимаганѣ зъ побоями и грабежами насилство и гвалтъ, теди о такомъ самоволствѣ и насилїи, на якомъ мѣсцу оное и отъ кого именно показано будеть, мѣте вашность, яко найскорѣй, сюда въ Глуховъ къ намъ з доношенїемъ писати, предлагаемъ.

Данъ въ Глуховѣ, сентеврія 19 д[ня], року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 64-65. Копія.

№ 81

1722, вересня 19. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини шептаківському старості компенсувати кистерському козакові Мартину Самсоненку завдані кривди

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговский и наказний гетманъ Павелъ Полуботокъ з старшиною енеральною^а.

Вамъ, старостѣ шептаковскому, симъ нашимъ откритимъ листомъ объявляемъ, ижъ прекладалъ намъ чрезъ супплѣку свою Мартинъ Самсоненко, жител и козакъ кистерскій, ускаржаючи на Івана Роговченка, обывателя кистерского, которий меючи дядка супплѣкуючого у себе двѣ нивѣ в заставѣ, а домагаючи у его за одкупъ над слушность лихви чотирох осмачокъ жита, од якого скаржачий ему не отмовлялъ, толко просилъ мало подождати, чого онъ, Роговченко, не дожидаючи, заехалъ самовластне з парубками своими на ниву Самсоненкову и набралъ злодѣйскимъ способомъ овса, которого жалобливий заставши з накладенними уже копами на нивѣ хотѣлъ для улики до села провадити, но онъ, Роговченко, не давшия ему, мало якобы о смерти его супплѣкуючого боемъ не приправиль. В якомъ разѣ, боронячись, Самсоненко по руцѣ Івана Роговченка якос удариль, за який удар, когда удался з жалобою до васъ Роговченко, теды вы, потакаючи ему, Роговченку, не толко за злодѣйский поступокъ его обвинили, но еще и кіами велѣлисте скаржачого бити, в чомъ Мартинъ Самсоненко, будучи напрасно изобиженний, просилъ нашего в томъ себѣ указу. Прето, если такъ *ест*, засилаючи мы васъ симъ нашимъ листомъ, яко неслушности вашой в томъ не похваляемъ, же козака, до завѣдованя вашего не принадлежащего, важилисте бити, и в обидѣ его не учинили сатисьфакції, такъ приказуемъ, абысь зараз

^а Нижче написано “Пане староста шептаковский”.

велѣль все з боем скаржачому возвратити и за побой, ему чиненний, нагородити, и належите уконтентовати. Если ж бы онъ, Роговченко, тамъ з нимъ Мартиномъ Самсоненкомъ не помѣрковался, то мѣют обидва сюда на ден Покрови Пресвятія Богородици в Глуховъ перед Судъ Войсковий Енералний для конечной росправи становитися, приказуемъ.

Данъ з Глухова, з Енеральной Войсковой Канцеляріи^а, септевр[ия] 19. Року 1722. Вам ласкавие^б.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 690. – Арк. 3. Копія.

№ 82

**1722, вересня 19. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про призначення Василя Варязького
та Філіпа Данченка для розгляду скарги
отамана села Волокитина Семена
з товариством про притягнення
Стефаном Міклашевським козаків до панщини**

Всѣмъ обще и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, ижъ ускаржался намъ чрезъ супплѣку свою Семень, атаманъ села Волокитина зъ товариствомъ, на пана Стефана Миклашевскаго, что якобы онъ усиловне козаковъ нѣкоторыхъ тамошнихъ до дворовой своей работизни совокупне съ посполитими потягаеть, насилаючи на ихъ доми старосту своего, и которіи доброволне на панщину ити не хотятъ, кажеть бити и худоби ихъ забирати, и великіе будто имъ чинить грабительства и отягощенія. Зачимъ, послали^а мы пановъ Василия Варажского и Филипа Данченка, которымъ яко велѣлисмо о томъ по самой истинѣ розискати, если ихъ, козаковъ, онъ, панъ Миклашевскій, до подданства примушаеть грабежами и побоями, и чи власне суть они, козаки, чили люде тягліе, якъ покажется, все то виписать по свидѣтельству людскомъ на особливомъ паперѣ въ сущую правду, ни на якую сторону не потакаяючи и не посягаючи, и тотъ розискъ привозити до насъ въ Глуховъ, вѣдаючи прето о семъ нашомъ указѣ жителѣ предреченного села Волокитина, козаки и мужики, абы кого будетъ къ тому розиску надобно, безпротивно становилися предъ ся посланнихъ нашихъ^г, и о чомъ онъ востребуетъ свидетелствовали бъ по самой истинѣ, упоминаемъ.

Зъ Глухова. Сентевріа 19 д[ня] 1722 року.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 66. Копія.

^а В копії слова “Енеральной Войсковой Канцеляріи” закреслено.

^б Перед підписом написано “Звышъменованный”, але закреслено.

^в В копії написано “хотячи”.

^г В копії написано “посланного нашего”.

**1722, вересня 20. Глухів –
Наказ Павла Полуботка
і генеральної старшини бистрицькому жителю
Грицьку Слюсарю прибути в Глухів
на Генеральний Суд для розгляду його справи
з уланівським городничим, отцем Миколаєм**

Тобѣ, Грицьку Слюсару, жителевѣ быстрицькому, чрезъ сей нашъ листъ приказуемъ, абысь по полученіи оногo, для крайней зъ отцемъ Николаємъ, городничимъ улановскимъ, (:которій тутъ перед нами занесть на тебе скаргу:) расправи, безъ всякого умедленія, на день сего жъ мѣсяца сентеврія 22 приездилъ сюда въ Глуховъ предъ Судъ Войсковій Енералній, подъ винами правними и неотпустнимъ за преслушаніе войсковимъ каранемъ, повторе приказуемъ.

Данъ въ Глуховѣ, сентеврія 20 д[ня], року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 67. Копія.

**1722, вересня 21. Глухів –
Лист Павла Полуботка шептаківському дозорці
щодо доручення наказному стародубському
полковнику розібрати справу про підтоплення
архипівських сіножатей**

Пане дозорца шептаковский.

На листъ вашъ з архиповцями до нас писаний, же курковскіи козаки, прози-
ваеміи Хведенки, строением млина своего всѣ сѣножати архиповскіи стопили, и
даби за тіе з курковцовъ належитая чиненна была управа и взята нагорода;
учинилисмо на супплѣцѣ от архиповцовъ нам поданной помѣту і рукою нашою
закрепилисмо, жебы панъ полковникъ наказный стародубовский присилалъ туди
знатних яких полкових персонѣ для учиненя в том справи, зъ которою супплѣ-
кою в доми архиповцовъ отпускаем, прекладаем о том и зостаем.

З Глухова, септевр[ия] 21. Року 1722.

Вамъ ласкавий его імператорського пресвѣтлого величества Войска За-
пороз[кого] полковник чернѣговский і наказ[ний] гетманъ Павел Полуботокъ.

А мѣте и ви к тому розиску присутствовати, тилко смотрѣте того на-
крѣпко, жебы праведно оний былъ чинен, і един до нас присланъ, а другий у вас
оставленъ^а.

^а Наприкінці у колі написано “печат”.

Наприкінці зазначено: надпис: пану Василю Мовчану, дозорцѣ шептаковскому належит, о мѣючихся вислати з Стародуба⁶⁷ особѣ на розискъ въ Архиповцѣ, подан септев[рия] 21. Тако слово в слово.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 50673 (ІІ). – Арк. 23 зв. Копія.

№ 85

*1722, вересня 21. Глухів –
Наказ Павла Полуботка
і генеральної старшини товаришу Глухівської сотні
Івану Мироновичу з'явитися в Генеральний Суд
для розгляду справи за скаргою козаків Каленика
і Микити про неналежне притягнення
Мироновичем їх до підданства*

Тебѣ, Ивану Мироновичу, товаришу сотнѣ Глуховской, нехай будетъ вѣдомо, ижъ супплѣковали до насъ жителѣ пустогородскіе, а козаки сотнѣ Глуховской, Каленикъ да Никита, утискаючи жалосне на тебе за тое, что онѣ, Каленикъ, когда взялъ у тебе грошей на куфу горѣлки полчварта рубля и клячу за пять рублей, и на означенній термѣнѣ онихъ тебѣ не уистилъ, поработилесь въ подданство и семій рокъ уже работаетъ, да и Никиту, за взятую у тебе жѣ на виплачене клячу, цѣною въ сѣмъ рублей, и готовими грошми три копи у вѣчное неслушне поработилесь подданство, якіе должніе денги, любо онѣ, Никита, и уищаль тебѣ, до онихъ не принялесь. Зачимъ симъ нашимъ открытимъ тебе засилаючи листомъ пишно предлагаемъ, абысте по полученіи оногo заразѣ сюда въ Глуховъ на означенное сего сентевріа 22 число для слушной из ними, супплѣкующими, Каленикомъ да Никитою, расправи становилса предѣ Судѣ Войсковій Енералній, и повторе подѣ неотпустнимъ за преслушаніе караніемъ предлагаемъ.

Данѣ зѣ Глухова, сентевріа 21, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 68. Копія.

**1722, вересня 22. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
щодо повернення сватківськими жителями
заборгованих грошей батурицю Семену Шоху,
або вирішенням цієї справи в Генеральному Суді**

Варіант I

Вамъ, Гарасиму Пращцѣ и Гордѣю Сѣробабѣ, жителямъ святковскому и бурковскому, нехай будетъ вѣдомо, ижъ суплѣковаль до насъ Семень Шохъ, мешканецъ батуринскій, предлагаючи, что вы не оттепер ему зостае сто тридцать золотихъ виновати, на якій долгъ и облѣки ваши онъ мѣть, и любо уже по злиценю пана судіи войскового енералного разсмотривали тыхъ вашихъ облѣков панове Стефан Ситенский и Герасимъ Кроткевичъ, товариство полку Гадяцко-го, и узнали такъ, что надлежитъ вамъ подлугъ оныхъ платити, однакъ вы, по тому узнаню явившись противни, не хотите ему, Шоху, платитися, чого ради онъ просиль з васъ управи. Теды мы приказуемъ, абысте за получениемъ сего нашего указу, если такъ есть, якъ скаржачій донесль намъ, заразы его в дому належите уконтентовати, подлугъ своихъ рукоданныхъ облѣковъ и узнанія помянутихъ пановъ Ситенского и Кроткевича, а если бысте не мѣли тамъ з онымъ въ все погодитись, то сюда в Глуховъ для крайной росправи приездити предъ Судъ Войсковій Енералный на день 3, мѣсяца октоврія, приказуемъ.

3 Глухова, сентеврія 22. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 69. Копія.

Варіант II

Его ім[ператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговский и наказный гетманъ з старшиною енералною Павелъ Полуботок].

Вамъ Гарасиму Пращцѣ, жителю^а бурковскому, Трохиму Бардаченку^б и Гордѣю Сѣробабѣнку, жителямъ сватковским, ижъ суплѣковаль до насъ Семень Шохъ, житель батуринский, предлагаючи, что вы не оттепер ему зостае суму золотыхъ виновати, на який долгъ и облѣки ваши онъ мѣть, и любо уже по злѣценю пана судіи войскового енер[алного] уже смотрували тихъ облѣков вашихъ пп: Ситенский^а и Кроткевичъ, и узнали такъ, что надлежитъ вамъ подлугъ оныхъ платити, однакъ вы, тому узнаню явившись противни, не хотите ему, Шоху, платитися, чого ради онъ просиль з васъ управи. Теды мы приказуемъ вамъ, абысте

^а Слово “жителю” закреслене.

^б Слова “Трохиму Бардаченку” закреслені.

^в В копії написано – “Сипенский”.

за полученіємъ сего нашего указа, если есть якъ онъ, скаржачий, донесль намъ, заразъ его в дому належите контентовали подлугъ своихъ рукоданныхъ облѣ-
ковъ и узнаня помянутыхъ пп: Ситенского и Кроткевича, а если бысте не мѣли
тамъ з оными въ всѣмъ погодитися, то сюда в Глуховъ для крайней росправи
приездѣте перед Судъ Войсковий Енер[алний] на день 7 месяца октовріа, при-
казуемъ.

З Глух[ова], септевр[ия] 21. Року 1722.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 722. – Арк. 3. Копія.

№ 87

**1722, вересня 22. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
козаку Кіндрату Бученкові з'явитися в Глухів
на Генеральний Суд за позовом його брата
Івана Бученка у справі про захоплення
спадкової землі та іншої власності**

Тебѣ, Кондратови Бученкови, козакови сотнѣ Прохорской, вѣдомо нехай
будетъ, скаржился намъ чрезъ супплѣку свою брать твой, Иванъ Бученко, на
тебе и на братанича ихъ же, Грицка Хоменка, что вы, якобы по неправомъ пана
сотника своего разсужденію одобрали въ его кгрунтъ отче[с]кі[й], якій онъ,
викупивши своими власными грошми зъ заставы, чрезъ килко [лѣтъ] владѣль
тамъ спокійне, такожъ кужухъ, за его гроши купленный, и коня, отъ матери
подъ часъ женитбы его ему дарованного, особно удержалисте вола и корову,
отъ матери позосталые, и не хочете ничего ему зъ того дати, а онъ, мать
поминаючи, стратилъ своихъ денегъ, талярей десять. Зачимъ приказуемъ вамъ
подъ неопустною войсковою карою, абысте (ежели тамъ самы межъ собою
безъ болшой трудности не можете такъ погодитися, щобъ не укривжень былъ
супплѣкуючий, и що ему власне належить не привернете) становилися предъ
Судъ Войсковий Енералный зъ нимъ, Иваномъ, на росправу, повторе и подесе-
те приказуемъ.

Данъ зъ Глухова. Сентевріа 22. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 70. Копія.

**1722, вересня 22. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
борківському жителю Карпу Проценкові
повернути захоплені ним землю і воліє
зінківському козаку Якову Яременку,
куплених Яременком у його брата,
або з'явитися в Генеральний Суд
для вирішення справи**

Тебѣ, Карпу Проценку, жителеви борковскому, нехай будетъ вѣдомо, ижъ прекладалъ намъ чрезъ супплѣку свою Яковъ Яременко, козакъ сотнѣ Зѣнковской, а житель дейкаловскій, ускаргаючися на тебе, что купилъ онъ за пятьдесятъ золотихъ у брата твоего родного Ивана лугъ зъ трома [волами]...^а за^б т[в]оимъ же вѣдомомъ, на рѣчцѣ Грунѣ Черкасской^в ⁶⁸, поблизу села Трояновки будучи, на що и письмо во свидѣтельство зъ уряду золотонуского, себѣ данное одъ брата твоего, мѣеть, якою куплею [с]вободно до того времени владѣль, поколя братъ твой зъ Борокъ на житло до Золотоноши⁶⁹ не перейшолъ, а по виходѣ братнимъ, давши ти тую причину Яременку, же нѣбы онъ, скаргацій, лѣса твоего часть заехалъ, завладѣлесь самовластне половину купленного его луга изъ двома ... и хочай онъ, супплѣкуючій, одъ того поклепу оправданъ былъ розыскомъ, атаманомъ барковскимъ Филиппомъ Цебреномъ изъ другими атаманами чиненнимъ, однакъ ти, идучи упоромъ, и не контентуючися тимъ розискомъ, виправилъ себѣ якимъсь способомъ у покойного пана Бороховича, обозного полкового гадяцкого, на его, Яременкову, куплю указъ, и по ономъ ему, скаргачному, недопускаешъ тоєю куплею владѣти, въ якой своей обыдѣ просилъ онъ, Яременко, нашего разсмотрѣнія и указу. Засилаючи прето мы тебе симъ нашимъ позовнимъ листомъ, жадаемъ, абысь, если такъ есть, что онъ, скаргацій, куплею той кгрунтъ, отъ брата твоего набутій, имѣеть, не заховуючи даремне въ большую турбацію, пришолъ съ нимъ, Яковомъ Яременкомъ, до полюбовной згоди и помѣркованія, и тоей куплѣ ему вступилъ, и трое воловъ, грабежемъ взятыхъ, возвратилъ, если жъ бысь и по семь листу нашомъ зъ нимъ, скаргачимъ, не помѣрковался, то мѣешъ сюда на Покровѣ въ тиждень для конечной росправи предъ Судъ Войсковій Енералній прибувати въ Глуховъ, повелѣваемъ.

Данъ зъ Глухова, зъ Енералной Канцеляріи Войсковой, сентеврія 22. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 71-71 зв. Копія.

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

^б В тексті зазначено – “зъ”.

^в За текстом зрозуміло, що під такою назвою мається на увазі річка Груня Ташанська.

**1722, вересня 22. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини щодо утримання
в Гадяцькому полку полкової сторожі**

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковник чернѣговский и наказный гетманъ з старшиною енеральною Павелъ Полуботок.

Всѣмъ кому колвекъ о том вѣдати надлежит, а особливе паном державцам, такъ духовного, яко [и] мирского стану, маетности свои в Полку Гадяцком⁷⁰ мѣючимъ, сим нашимъ унѣврсаломъ ознаймуемъ, иж в быт[н]ость свою тепер его милость панъ полковникъ гадяцкий доносили намъ, же сторожамъ полковимъ Полку Гадяцкого, з листами в войсковихъ интересах посилаючимся, з державских маетностей до Замку Гадяцкого належних на тых сторожовъ полевых^a ничего не дается. Зачим, поневаж панъ господар тамошний замковый особливого в себе для посылокъ всяких з писмами сторожа мѣть, и на оного з Замковых маетностей роковая выстатчається плата, того ради засилаючи в[а-ша] милость симъ нашимъ унѣврсалом жадаем, абысте тую роковую помянутим полковим сторожамъ належитость приказали подданымъ своим всю тепер выдати, якъ и прежде сего выдавали, и впередъ без всякой спреки выстатчати [а если бы подданіе в[аших] милостей не схотѣли тоей заслуги сторожамъ выдавати, теди в таковых позволяемъ его милости пану полковниковѣ гадяцкому велѣти грабежи брати и оніе в нагороду сторожам отдават предлагаемъ]^б, жебы оніе за роковую свою службу належной не лишены были нагороди, предлагаемъ.

Данъ в Глух[овѣ], септевр[ия] 22. Року 1722.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 720. – Арк. 3. Копія.

**1722, вересня 24. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини щодо спорядження
з Конотопської і Воронізької сотень 50 підвод в Глухів,
потрібних для транспортування платні російським
армійським полкам, розташованим в Україні**

Вамъ, панамъ сотникамъ конотопському и во[ро]нѣжскому зъ тамошними урядниками^в, симъ нашимъ объявляемъ листомъ, ижъ провадиться его импера-

^a Так у тексті.

^б Текст в дужках в чернетці закреслений.

^в В копії написано “тамошнимъ урядникомъ”.

торского пресвѣтлаго величества денежная казна на роздачу жалования армейскимъ полкамъ, зде^а въ Малой Россіи стоячимъ, подъ которую поневажъ многого числа указываетъ потреба подводъ, теди мы, засылаючи вашмостей симъ нашимъ листомъ, пилно приказуемъ, абысте за полученіемъ оного, вистатчивши зъ сотнѣ Конотопской подводъ 30, а зъ сотнѣ Воронежской 20, зо всею упряжю при нарочныхъ приставахъ безъ наименьшой остановки сюда въ Глуховъ прислали оніе къ 27 числу сего настоящего сентеврія непременно, чтобы за невисатченіемъ помянутихъ подводъ Казнѣ его величества не учинилося остановки, за якіе подводѣ прогонніе деньги, по указу, тымъ же самимъ подводникамъ тутъ въ Глуховѣ видани будутъ, объявляемъ.

Данъ въ Глуховѣ, з Войсковой Енеральной Канцеляріи, сентеврія 24, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 72. Копія.

№ 91

**1722, вересня 24. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
сокиренському старості Матвію П'ятаку з'явитися
в Глухів в Генеральний Суд для розправи за позовом
прилуцького козака Михайла Онопрієнка**

Вамъ, Матвѣеву Пятаку, старостѣ сокирѣнскому, нехай будетъ вѣдомо, ижъ Михайло Онопрієнко, козакъ сотнѣ Прилуцкой^б, прекладалъ намъ жалобу чрезъ супплѣку свою, утискаючи на васъ за тое, что любо заводная ваша зъ нимъ справа Енеральнымъ и окончена судомъ, и по ономъ наказано вамъ, супплѣкующому, за его увѣчіе дати осѣмьдесятъ золотихъ и во всемъ погодить, але вы, прослушнымъ ставши тому Енеральному Войсковому Суду, не погодилисте во всемъ жалобливого, и грошей сполнене уистити, позавзявши якуюсь злость, усиловне двадцать копъ жита позабѣралисте, и его самого до полсмерти въ дворцѣ повторе били и мордовали, да и жену его такожъ и дочерь, чрезъ нѣсколко днѣй въ ліошу безвинне держали, и отнятемъ поля его на пятьдесятъ день укривдили, и въ такой незносной кривдѣ, одъ васъ ему затѣянной, просиль онъ, Оноприєнко, нашего указу и разсмотренія. Теды мы, его прошенію давши мѣстце, симъ нашимъ открытимъ вамъ предлагаемъ листомъ, абысь по полученіи оного заразъ сюда въ Глуховъ, якъ найскорѣй, для крайней зъ нимъ, Оноприєнкомъ, расправы становился предъ Судъ Войкови[й] Енеральни[й], подъ правними войсковими правами и неотпустнимъ за преслушаніе каранемъ, повторе предлагаемъ.

Данъ зъ Глухова, при войсковой печати, сентеврія 24 д[ня], року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 74. Копія.

^а В копії написано “где”.

^б В копії написано “Прилуцкій”.

**1722, вересня 24. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
Івану Чумаку-Гутнику з'явитися в Глухів
в Генеральний Суд для розправи за позовом
свого зятя Павла Степановича Гутника**

Тебѣ, Ивану Чумаку Гутнику, нехай будець вѣдомо, ижъ прибывши тутъ въ Глуховъ Павель Степановичъ Гутникъ, же зять твой, ускаржался намъ чрезъ супплѣку на тебе въ томъ, что ти, многолюдне набигши на дворъ супплѣкуючого, ограбилъ его, а именно товаръ рогатій, кабаны годованые, скринѣ и инніе рѣчи до себе позабѣралъ, и просилъ за тое у насъ зъ тебе Суда и ...^а справедливости, того рады мы тебе симъ позовнимъ листомъ засилаючи, пилно приказуемъ, абысь за полученіемъ оногo для росправи и крайнегo рѣшенія зъ помянутимъ зятемъ своимъ за ограбленіе его двора предъ Судомъ войсковимъ Енералнымъ, на день 30 термѣнь сего сентеврія прибывши въ Глуховъ, росправиль^б, повторе упоминаемъ и приказуемъ.

Данъ въ Глуховѣ, сентеврія 24, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 75. Копія.

№ 93

**1722, вересня 25. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про підтвердження військової протекції
військовому товаришеві Леонтію Галецькому**

По титлѣ.

Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатимет, а особливе пану полковниковѣ старод[убовському], тепер наказному, а вперед совершенному, старшинѣ полковой, також п: сотниковѣ погарскому з урядом, ознаймуемъ симъ нашим унѣверсалом. Иж панъ Леонтий Кгалецкий, товарищъ войсковий, презентовал намъ унѣверсалъ од покойного пана гетмана Івана Скоропадского, з охрaненіем и протекцією братовѣ его, пану Семену^в Кгалецкому⁷¹, и ему виданный, по котoром просилъ насъ о потвердителний^г, особливе наданий на імя свое унѣверсалъ, для того, что по указу імператорского пресвѣтлого величества брат его старший, панъ Семень Кгалецкий переведень з Погару в Новгородок Сѣверский⁷²

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

^б В копії написано “росправимъ”.

^в В першій копії. написано – “Стефану”.

^г В першій копії. написано – “повторний”.

на сотничество. Теди ми, стосуючися до універсалу покойного пана гетмана, велили тепер^а подтвердителний оному з Енералной Войсковой Канцелярії од насъ свой видати універсаль, чрез который предлагаемъ, аби панъ полковникъ старод[убовский], а особливе п: сотникъ погарский, и ниhto в том Полку, помянутому пану Леонтію Кгалецкому жадних налогов и обидъ чинити и до Полкового Суду належитости потягати не важился, лечъ хто колвекъ^б мѣтимет з ним що до росправи, повинен на его до Суду Вой[скового] Енер[ального] заносити апелляцію и искати управи и сатисфакції.

Данъ в Глух[овѣ]. Року 1722, мѣсяца септевр[ия] 25.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 316^а. – Арк. 120 зв. Копія.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 73. Копія.

№ 94

1722, вересня 25. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про призначення товариша Прилуцького полку Дмитра Івановича полковим комісаром

Всепресвѣтлѣйшого государя нашего, его імператорского величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговский и наказний гетманъ Павель Полуботокъ з енералною старшиною.

Пану полковниковѣ наказному прилуцкому з пп: старшиною полковою того Полку и сотникамъ, також пп: державцамъ духовнимъ и свѣцкимъ, маетности свои в томже Полку мѣючимъ, и кождому, кому колвекъ о томъ вѣдати будет надлежало, сим нашимъ ознаймуемъ універсаломъ: иж яко прошлими годами коммиссари полковіе, от покойного пана гетмана во всех Полках опредѣляеміе, дабы за их правленіемъ обыватели тех Полков не поносили злишней трудности од станції драгунской, такъ понеже и тепер учреждаючи пана Дмитра Івановича, товариша Полку Прилуцького⁷³, на тую комиссарскую полковую функцію, которому чрез сей нашъ універсаль повелѣваемъ, жеби господарства вездѣ, не минаючи нѣчиіхъ маетностей, подлугъ пропорції людской и их набитковъ, в квартирах и в выдачи мѣрою провіанту, а вѣсомъ фуражу чинити распоряжение, и нѣчого лишнего над указъ взимати, и квартир стоялцамъ собою занимат, не допускали, що жебы оны не инакимъ порядкомъ содерживали, полѣцаемъ того накрѣпко пилновати, жебы вездѣ в Полку для драгунъ по городахъ и селахъ стоящихъ, где кому одведена будет квартира, провіантъ сировий, муки, крупы, и соль з поденними копѣйками, мѣрою указною, а для коней драгунскихъ и офицерскихъ сѣно вагою и овесъ мѣрою ж давним кгарцемъ выдавано в такой силѣ, якъ указъ імператорского пресвѣтлого величества повелѣвает, о чом вѣдаючи

^а В першій копії. написано – “велилисмо”.

^б В першій копії. написано – “по всякъ”.

пп: сотники того Полку ему, пану Дмитру Івановичу, коммисаровѣ, в той его коммисарской функції должны будут бити послушными, без всякой противности, не забираючи к себѣ стяганного для драгунѣ в магазенѣ нѣякого провіанту, нѣ копѣекъ поденных, анѣ фуражу, лечь все тое в вѣдомости и диспозиції его, пана Дмитра Івановича, повинно найдоватися. А если хто з пп: сотниковѣ мѣлѣ в чомъ якову показати ему, коммиссару, од насъ учрежденному, противность, то таковий, за его ж коммиссара к намъ донесенемъ, от уряду будет отставленъ. Когда б зась од господь офѣцеровѣ, чили драгунѣ, [ненор]мовонимъ занятемъ себѣ квартирѣ, перебором провіанту и фуражу без мѣри и вѣсу, поборами или иншими налогами чынилася обывателямъ тамошнимъ кривда, то коммиссари сотенніе мѣют ему, Дмитру Івановичу, доносити, а онѣ у полкових коммендѣровѣ, чили у самого генералітету. Жебы подлугъ указу імператорского пресвѣтлого величества обидимому была чинена справедливость, искати долженъ оправи и сатисфакції. Що все абы такъ, а не иначе было, приказуемъ.

Данѣ в Глуховѣ при печати войсковой, з Енералной Канцелляріи, септеврѣ 25. Року 1722.

Если ж бы внов не имѣлѣ получитьи, теди абы до насъ о том писалъ з правдивимъ и обстоятельным доношеніем, а мы уже сами на такового укор з таких обидителей належатоу управи истребовати[мем].

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 684. – Арк. 2-2 зв. Копія.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 76-76 зв. Копія з датою 24 вересня 1722 р.

№ 95

**1722, вересня 27. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про доручення
військовому канцеляристові Павлу Ладинському
розібрати справу між державицею
Уляною Кандибівною Карпиччиною
та жителями села Пустогород**

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорозьского полковникъ чернѣговский и наказний гетманъ з старшиною енералною Павелъ Полуботокъ.

Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежитъ, симъ нашымъ ознаймуемъ унѣверсаломъ. Ижъ супплѣковали до насъ Улияна Кандибовна Карпѣчина, по[лкового] ассаула Артилеріи жена, з синами своими, скаржачись на жителей села Пустогородки, которіе учинившись ей противними, не тилко не хотят жадного послушенства отдавати, але и старосту еи мало до смерти [не убили], а тое село Пустогородъ мужевѣ еи за службу его од покойного пана гетмана Скоропадского унѣверсаломъ его гетманскимъ надано, а онии пустогородскіе жители противную подали намъ супплѣку, виразивши в оной, якъ бы имъ од

молодих пп: Карпѣкъ и самой еи, панѣ Карпѣчиной, в загонахъ, в лишнихъ взяткахъ и побояхъ вишемѣрная чинится [тяжесть]. Теды мы, яко о томъ имѣли з его превосходительствомъ господиномъ бригадиромъ Стефаномъ Лукичемъ Веляминовимъ сношеніе, такъ хотячи совершенно вѣдати о жалобѣ паней Карпѣчиной и отвѣтѣ подданихъ, чія в томъ есть правда, а чія неслушность, ординуемъ на розискъ в село Пустогородъ з Войсковой Енералной Канцеляріи Павла Ладинского, которому полѣцилисмо, по свѣдѣтельству людскомъ и по другимъ доказателствамъ, з обоихъ сторонъ предлагаемыхъ, самою слушною правдою тое розискное сочинити дѣло, и, на особливомъ паперѣ обстоятелно выписавши, за руками своими до насъ привозити, по якомъ би можно пред Судомъ Войсковимъ Енералнимъ надлежащее рѣшеніе и сатисфакцію учинити, приказуемъ.

З Глухова, септевр[ия] 27. Року 1722.

Звышменованный полковникъ и наказный гетманъ, рукою.

Войсковий Енералный писарь Семень Савичъ.

Василий Жураковский, асауль енералный.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 786. – Арк. 8. Оригінал з військовою печаткою.

№ 96

**1722, вересня 27. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про доручення
військовому товаришові Андрію Дзевульському
та бакланському писарю Леону Клопотовському
провести розслідування справи між Архипом Ломакою
та Стефаном Косовичем щодо належності греблі**

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговский и наказный гетманъ з старшиною енералною Павелъ Полуботокъ.

Ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ пану полковниковѣ наказному стародубовскому, пп: старшинѣ полковой и всѣмъ, кому о томъ вѣдати надлежитъ, ижъ в справѣ Архипа Ломаки з п: Стефаномъ Косовичомъ о кгрунта, о гребелку и заборахъ заводной, для совершенного об оной извѣстія, ординуемъ на розискъ в Полкъ Стародубовский п: Андрѣя Дзѣвульского, товариша войскового, и Леона Клопотовского, писара бакланского^а, которимъ, яко полѣцилисмо тое розискное дѣло по предлагаемыхъ з обохъ сторонъ документахъ, барзѣй по людскихъ свѣдѣтельствахъ, обстоятелно со всякою истинною, никому не фолкгуючи

^а “Леона Клопотовского писара бакланского”, написано на лівому полі аркуша, як вставку.

сочинити, и на особливомъ папери виписавши, за руками своїми до насъ при-
возити. Такъ абы кождий, хто до того розыску потребенъ будетъ, предъ помя-
нутыхъ посланнихъ нашихъ ставаль безъ противности, и о чомъ его воспросятъ, о
томъ по самой сушой правдѣ чинилъ свое свѣдѣтельство, упоминаемъ и прика-
зуемъ.

Данъ в Глуховѣ, з Енеральной Канцеляріи, при войсковой печати, септев-
р[ия] 27. Року 1722.

Звышъменованный полковникъ и наказный гетманъ, рукою влас[ною].

Войсковый Енеральный писар Семень Савичъ.

Василий Жураковский, асаулъ енеральный.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 130. – Арк. 35. Оригінал.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 80. Копія з датою 30 вересня 1722 р.

№ 97

*1722, вересня 27. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
Андрію Міклашевському щодо повернення
ним боргу значному військовому товаришеві
Афанасію Досифійовичу*

Нашъ зичливий пріателю, милос[ци]вий пане Миклашевский.

Подаль намъ супплѣку панъ Афанасий Досифѣвичъ, знатний товаришъ
войсковий, прекладаючи, что многіе в[аша] м[илость] его побравши ценою вещи,
и карту своеручную на тое давши, не хочешъ оние 385 золотихъ ему ж платити,
онъ же до в[ашей] милости и писалъ, о томъ долгъ упоминаючися. Зачимъ про-
силемъ у насъ з в[ашей] милости судной справедливости. Теды мы, сей нашъ
лист пишучи до в[ашей] милости, предлагаемъ абысь безъ предложенія турба-
ції помянутіе 385 золотихъ ему, пану Дорофіевичу, заплатилъ, ежели же не учнешъ
того уплатити, то в[аша] милость, зичливій пріатель, должно будетъ в[ашей]
милости з нимъ перед Суд Енер[алный] о томъ розправоватися, при семъ зичимъ
ему доброго здоровья.

З Глухова септевр[ия] 27. Року 1722.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 741. – Арк. 2. Копія.

**1722, вересня 27. Глухів –
Наказ Павла Полуботка
і генеральної старшини Андрію Миклашевському
повернути Прокопівський хутір згідно ухвали
Генерального Суду стародубським козакам Федору
і Степану Прокоповичам, або, при невиконанні присуду,
з'явитися в Генеральний Суд
за їх позовом для вирішення справи**

Вамъ, пану Андрею Миклашевському, объявляемъ симъ нашимъ открытимъ листомъ, ижъ Федоръ да Степанъ Прокоповичи, козаки полку Стародубовского, жителѣ невзоровскіе, занесли жалобу на вашмости въ томъ, что якобы хуторъ ихъ Прокоповскій, и близъ того хутора поле зъ засьвомъ, неоттеперь завладѣвши, не хотите онимъ привернути, и любо вашмости и наказано будто было Судомъ Енералнымъ оного хутора, и что въ немъ есть, по слушной рахубѣ супплѣкуючимъ уступить, однакъ и до сего времени нѣчого имъ не возвращено, въ чомъ просили нашего указау и справедливости. Теды, если такъ есть, засилаючи вашмость симъ нашимъ открытимъ листомъ, предлагаемъ абысь вашмость того хутора, и що въ немъ есть, подлугъ наказу судового жалобливимъ уступиль, ибо если того не уступите, то должно будетъ вашмости передъ Судъ Войсковій Енералній стати и зъ жалобливимъ за тое справитися, повторе предлагаемъ.

Данъ зъ Глухова, сентеврія 27 д[ня], року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 77. Копія.

**1722, вересня 28. Глухів –
Лист Павла Полуботка і генеральної старшини
полтавському наказному полковникові щодо збору
в Полтавському полку медової десятини**

Хочай требоваль вашмость одъ насъ обстоятелного стороны вибору посланной десятины указау, якъ оная въ полку тамошнемъ и зъ кого вибиратися мѣеть, однакъ, яко надѣмся что зъ коллегіи Малороссійской въ данной зборщикамъ полку Полтавского инструкції и о пчоляной десятины доложено, такъ въ томъ подлугъ тоей инструкції и поступати должно, понеже Коллегія Малороссійская о всемъ^а предлагаетъ и повелѣваетъ указомъ императорскаго величества.

Зъ Глухова, сентеврія 28 д[ня], [року 1722].

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 85. Копія.

^а Так у копії, але імовірно в оригіналі було написано “о семъ”.

*1722, вересня 30. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини в N-полк
щодо складання реєстрів російських кріпаків,
що втекли з підданства російських поміщиків,
а також списків російських драгун і солдатів,
які дезертирували зі служби,
і проживають на території полку*

Пану полковниковѣ NN, панамъ старшинѣ полковой и сотникамъ, атаманамъ, войтамъ и протчимъ градскимъ и сѣлскимъ урядникамъ, а особливе панамъ державцамъ духовнимъ и свѣцкимъ, въ полку тамошнемъ маетности свои мѣючимъ, и каждому, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежить, ознаймуемъ чрезъ сей нашъ унѣверсалъ, ижъ въ прошломъ 1715 году, мѣсяца іюня въ 30 день, состоялся монаршій его императорскаго пресвѣтлаго величества указъ чрезъ особливую грамоту до покойного пана гетмана изображенній, которій тогда жъ во всѣхъ полкахъ малороссійскихъ опубликовано о бѣглихъ великороссійской породы людяхъ, дабы ихъ, за кимъ они сишутся въ малороссійскихъ городахъ въ козакахъ, или за кимъ въ подданствѣ, зъ женами, зъ дѣтми, и зъ ихъ животи, отдавать сищикамъ по крѣпостямъ на вивозъ прежнимъ помѣщикамъ зъ [1700]^а году бежавшихъ, такожъ драгунъ и солдатъ, бѣглихъ же, отсылать до главного комиссаріату, а которіе бѣгліе крестьяне пришли и живутъ до [1700]^б году, о тихъ отдачи помѣщикамъ и вотчиникамъ битъ челомъ, а на тихъ людехъ, за кимъ они, бѣгліе, жили, править пожилыхъ денегъ за семью по пяти рублей, якожъ по тому его императорскаго пресвѣтлаго величества указу въ прошлыхъ годахъ полковникъ ...^в зъ приданными малороссійскими комиссарами во всей Малой Россіи тотъ бѣглихъ великороссійской породы людей одъ ... году бежавшихъ, чинилъ виборъ и висилку, а которіе зъ тихъ бѣглецовъ пришли и жили въ малороссійскихъ городахъ и селахъ до [1700] году, тихъ онъ, полковникъ, въ нѣкоторихъ мѣстцахъ, у тихъ малороссійскихъ владѣлцовъ, за которыми оные явилися, оставлялъ на роспискахъ, прошедшого же 1718 году, месяца февраля въ 25 день, за першой пана гетмана на Москвѣ, у его императорскаго величества, битности, по чолобитю его гетманскомъ прислана къ нему монаршая его величества грамота, въ которой указомъ его императорскаго величества пожилыхъ годовъ за бѣглихъ платежъ одставлено, и уже малороссіянамъ платить за оныхъ не велено, зъ заприщеніемъ подъ великимъ штрафомъ, чтобъ впредь ниякихъ бѣглихъ нѣхто въ Малой Россіи принимати

^а З якого року не зазначено, в копії залишено пробіл для дати, дата встановлюється за царським наказом.

^б Рік не зазначено. Дата встановлюється за царським наказом.

^в Який полковник не зазначено, тут і далі крапками позначаються пробіли в тексті копії.

не важилося, а въ минувавшемъ 1721 и настоящемъ 1722 годахъ состоялся его императорскаго пресвѣтлаго величества именный указъ, и в Високоправительствующемъ Сенатѣ для публикаціи во Всероссійской Имперіи умъ пространно напечатанъ, дабы бѣглихъ зъ дѣтми, зятями и со внучатами, и зъ ихъ животи, въ давнихъ и недавнихъ годахъ бѣжавшихъ, всѣхъ обще выдавати съ платежемъ пожилихъ денегъ, а опредѣленъ тому срокъ въ наступающемъ 1723 году по первое число мѣсяца януарія, хто бы же чрезъ тотъ срокъ бѣглого удержалъ, и не отдалъ оного помѣщику его, таковій долженъ будетъ одъ головы мужеска полу по сто рублей, а женска по 50 за годъ платити, и потому покойній панъ гетманъ Скоропадскій, будучи повторе, сего 1722 году, на Москвѣ, подавалъ его императорскому величеству въ Високо Правительствующій Сенатъ доношеніе и прошеніе, дабы подлугъ прежнихъ его императорскаго величества указовъ бѣглихъ крестьянъ, которіе одъ 17[00] году бѣжали, отдавати зъ Малой Россіи безъ пожилого платежу, а отдавати на вивозъ помѣщикамъ тимъ, якіе сами до бѣглецовъ своихъ приишутся и по онихъ приедутъ, албо кого пришлугъ по якому его гетманскомъ прошенію, въ присланныхъ къ нему, гетману, зъ Високоправительствующаго Сенату грамотахъ предложено: въ первой, дабы превосходительной его милость господинъ брегадиръ Стефанъ Лукичъ Веляминовъ объ отдаче бѣглихъ, которіе являться въ малороссійскихъ городахъ и въ разколщицкихъ деревняхъ, чинилъ такъ, якъ его императорскаго величества указы повелѣвають, въ другой, Правительствующій Сенатъ приказали по доношеніямъ гетманскимъ объ отдаче бѣглихъ зъ указовъ прежнихъ, и вновъ состоявшихся, выписать и о томъ зъ Коллегію Иностраннихъ дѣлъ справитися и предложить къ слушанію. Чого ради, поколя крайнюю зъ Високоправительствующаго Сенату получимъ о томъ резолюцію, для которой и теперъ въ Високоправительствующій Сенатъ писалисмо, яко въ иншіе полки малороссійскіе о всемъ вишеписанномъ предложилисмо, такъ и до полку NN ординуючи сей нашъ унѣверсаль, пилно чрезъ оній приказуемъ, абы панъ полковникъ NN тамошний во всемъ N полку каждому зъ духовнихъ и мирскихъ владѣлцовъ, и протчимъ всѣмъ, по сотнямъ застаючимъ, урядовимъ и неурядовимъ обывателямъ предложилъ и упомянулъ накрѣпко, чтобъ зъ нихъ не толко бѣглецовъ великороссійскихъ, которихъ полковникъ ... оставилъ на росписахъ, але которіе и не введены въ росписку, а были бѣ породы великороссійской, каждого допросивши, перво по имени и по званію, такожь якого уезду, города чили села и деревнѣ, и въ якомъ году и отъ якого помѣщика бѣжалъ, такожь бѣглихъ драгуновъ и солдатъ, списовали бѣ обстоятельнымъ реестромъ на особливомъ паперѣ и отдавали за руками ему, пану полковникови, а панъ полковникъ NN тое видѣніе до насъ въ Глуховъ за рукою своею присилати долженъ въскорости, а мы о такихъ бѣглихъ по присланномъ виденію объявимъ Малороссійской Коллегіи и искати будемъ, якъ зъ оними бѣглѣцами поступить, совѣту и согласія. Для лучшаго засъ и скорѣйшаго исполненія по сему указу долженъ панъ полковникъ особливихъ ревѣзоровъ двоихъ или троихъ человекъ отправить во весь полкъ тамошній, которіе по городахъ и селахъ въ каждого владѣлца ... въ якого тилко могутъ зыискатися бѣглѣе великороссійской породы люде, брали бы объ оныхъ за руками виденіе и онія привозили до

Н пана полковника для одсилки къ намъ въ Глуховъ, повторе и подесеяте пилно упоминаемъ и приказуемъ.

Данъ въ Глуховъ, при войсковой печати, зъ Енеральной Канцеляріи, мѣсяца сентеврія 30, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 81-82.

№ 101

***1722, вересня 30. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про призначення бакланського писаря
Леона Клопотовського доглядачем
за гетьманським майном і прибутками
в Бакланській і Погарській сотнях***

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запоророжского полковникъ чернѣговский и наказный гетманъ Павелъ Полуботокъ з генеральною старшиною.

Всѣмъ колвекъ кому о томъ вѣдати надлежатиметь, особливе пану полковниковъ наказному стародубовскому, також пп: сотникамъ погарскому и бакланскому з ихъ урядами, симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, ижъ яко за прежних гетманов, и за живота покойного пана Скоропадского, дворець сотнѣ Бакланской, млини и люде жигайловские, и посудичкіе скуплѣ, також в мѣстѣ Погаръ млины на греблѣ тамошней, на рецѣ Судости будучие, надлежали, и всякие з онихъ приходи *от*биралися, на булаву гетманскую, такъ и теперъ, жеби з помянутих млиновъ и другихъ угодий пожитки на гетмана били збирани, опредѣляемъ оние в досмотръ и завѣдоване Леону Клопотовскому^а, писаревъ бакланскому, которий аби з всѣхъ тѣхъ добръ обикновение збори и приходи по прежнему на гетмана, якъ и указъ его імператорского величества, до нас присланний, поправуетъ збиратъ надлежащим порядкомъ по самой истѣинѣ, самъ найменшого з тихъ пожитковъ частей не користуючись, под опасениемъ жестокого наказания, а що збереть, тое все держал би вѣрно и сохранны в добромъ спряту и цѣлости до далшого указу и опредѣления, а понеже предреченний Клопотовский, будучи тут, объявилъ намъ, что греблѣ двѣ в Погарѣ и в Бакланѣ⁷⁴ од велиководдя часто псуются и опадают, и требуютъ всегдашнего подчинку и оправи, того ради аби тие греблѣ Погарская, з помощью тѣхъ хто на онихъ имѣеть млины свои, а Бакланская людми сотни тамошней, всегда били гачени и оправлени, пилно упоминаемъ и приказуемъ.

Данъ в Глуховъ, сентября 30, 1722 году.

^а В першій з копій написано “Илопотовского”, за другою копією та за іншими документами бакланський писар є Клопотовським.

Звишеименований полковникъ и наказний гетманъ, рукою власною.
Войсковий енералний писаръ Семень Савичъ.
Асауль енералний Василь Жураховский^а.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 11269. – Арк. 3. Копія.
ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 83. Копія.

№ 102

***1722, вересень. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
щодо спорядження з Батуринської, Бахмацької,
Конотопської і Красноколядинської сотень
120 підвод у Глухів, потрібних для транспортування
платні російським армійським полкам,
розташованим в Україні***

Панамъ сотникамъ батуринському, бахмацкому, конотопському и красноколядинському, такожъ панамъ державцамъ, въ тыхъ сотняхъ маестности свои мѣючимъ, симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, ижъ проводится его императорскаго величества денежная казна на роздачу жалованъ армейскимъ полкамъ, здесь въ Малой Россіи стоящихъ, подъ которую поневажъ многого числа треба подводъ, теды засилаючи вашмостей симъ нашимъ листомъ, пилно приказуемъ, абысте за полученіемъ оногo, вистатчивши зъ Сотень своихъ, а панове державци зъ маестностей тамошнихъ, по вашому разсмотренію и расположенію, именно, зъ Батуринской 50, зъ Бахмацкой 20, зъ Конотопской 40, зъ Красно-Колядинской 10, всѣ тіе подводи собрали въ ратушъ немедленно къ числу 9 наступающаго мѣсяца октоврія, безъ всякой противности, жебы за невивистатченіемъ помянутихъ подводъ казнѣ его величества не учинилося остановки, вторично приказуемъ, а за подводи тимъже, чіи они будутъ, по указу его императорскаго величества прогонніе денги мѣють быти плачени, объявляемъ, тилко бы тіе подводчики брали себѣ харчъ на недѣлю, понеже имъ въ гонѣ мѣеть быти перемѣна.

Данъ зъ Канцеляріи Войсковой Енералной, при печати войсковой же, мѣсяца сентеврія ...^б року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 84. Копія.

^а Перед підписами зазначено “на подлѣнномъ тако”, після підписів у колі написано “мѣсто печати”.

^б Число не проставлене.

*1722, жовтня 2. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
урядникам Новомлинської сотні
забезпечити дровами російських офіцерів,
розташованих у Воронежі, але закріплених
на квартирах у їхній сотні*

Вамъ, пану сотниковъ наказному новомлинському зъ урядомъ тамошнимъ, симъ нашимъ одкритимъ листомъ ознаймуемъ, ижъ Григорій Купчинскій, атаманъ, Романъ Ивановичъ и Дмитрій Яковлевич^а, урядники воронѣжскіе, чрезъ супплѣку свою прекладали намъ, что, опрочъ ихъ консистентовъ и гварнѣзону, въ мѣстечку Воронѣжу⁷⁵ стоять и тіе консистенты, которіе въ сотнѣ вашой имѣють свои квартири, между якими понеже пять офицеровъ, тамъ же въ Воронѣжѣ поставленніе, требують отъ тамошнихъ обывателей вистатченія дровъ, которіе должны видатися зъ Сотнѣ вашой, чого ради просили насъ, абы Новомлинская сотня своимъ консистентамъ, теперъ въ Воронежъ заведеннимъ, при выдачи провианту и дрова вистатчили, прето засилаючи Васъ симъ нашимъ листомъ, приказуемъ, абысте стоялцамъ своимъ, такъ якъ и въ Воронежи, любъ дрова, любъ за оніе деньги, почому надлежить, вистатчали и присилали, а за сотню вашу Новомлинскую обывателѣ воронѣжскіе дровъ для онихъ стоялцовъ давати не мѣють.

Зъ Глухова, октоврія 2, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 79. Копія.

*1722, жовтня 3. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
лубенському полковникові розібрати справу
про насильницьке оволодіння євангелієм
Ільком Олександровичем в церкві
та побиття ним чорнуського священника Феодота*

Милосцѣ[вый] пане полковнику лубенский, нашъ велце милосцѣ[вый] пане и брате.

Прекладалъ намъ чрезъ супплѣку свою жалобу отецъ Феодотъ, священникъ чернуский на Ілка Александровича, жителя тамошнего ж, что данное чернцемъ качарскимъ до церкви Евангеліе, зъ оной церкви неправедно одобралъ, и

^а В копії написано “Яковлей”.

когда мененний законникъ з олтара взялъ Еванг[елие] для подпису на онимъ руки, а оний Ілко, вирвавши в чер[н]ца, додому занес, упоивши оногo, з города випроводилъ, а священника, тилко почаль о тое вирване о чернцу скаржитись^а, побыль, [от чего] оний священник лежалъ. Прето жалобливий просилъ з него управи. Теды мы, одсилаючи суплѣкуючого до в[ашей] милости пана, жадаемъ, абы в[аша] милость панъ, призвавши оногo Александровича пред Суд Полковий, велѣл розисковати, если такъ, якъ жалобливий доносилъ, покажется, приказаль Евангелие вернут ко церкви, отдати и за побой пораспросити и перееднати, при сем зичим в[ашей] милости пану здоровья, здравственного и щасливого поведенія.

З Глух[ова], октовр[ия] 3^б. Року 1722.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 725. – Арк. 4. Копія.

№ 105

1722, жовтня 4. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про доручення військовому товаришеві Федору Карпіці розібрати справу між значним військовим товаришем Стефаном Миклашевським та зазірськими козаками Глухівської сотні щодо належності ґрунтів

Его імператорского священнѣйшого величества Войска Запоророжского полковник чернѣговский и наказный гетманъ Павель Полуботок з старшиною енеральною.

Ознаймуемъ симъ унѣверсаломъ нашимъ кому о томъ вѣдати надлежати-мет: иж супплѣковали до насъ козаки Сотнѣ Глуховской зазірськіе ускаржаючи на пана Стефана Миклашевского, знатного товариша войскового за тое, что якобы еще отецъ его покойный Михайло Миклашевский⁷⁶, отнявши у ных кґрунта, прозваніемъ Яри, з гатями^а и сѣнними покосами, далъ имъ в замѣну у литвиновских козаковъ отнятіе ж собою кґрунти, которіе ґрунта литвиновскіе козаки, яко свои власніе, у них, зазірцовъ, поотбырали, оны зас, зазірськіе козаки, без жадной причины чрез его толко насиліе покойного Миклашевского учиненное, своих добрь лишилися. Противъ якої супплѣкуючих жалобы, понеже панъ Стефанъ Миклашевский отмовилъ, же хочай що колвекъ отецъ его покойный Миклашевский з тихъ ґрунтовъ завладѣлъ, однакъ тое не насиліемъ, лечъ за мѣрного ихъже соизволенію мусѣло статися, а къ тому что оны до сихъ часъ нѣ до кого о томъ и не одзивалися и ему самому о своей нужде будто нѣчого не доносили, да и самъ онъ, панъ Миклашевский зверхъ позоставих по небожчику отцевъ своему кґрунтовъ нѣ у кого нѣчого тамъ в Зазірках насилно не браль.

^а В копії написано “скаржачого”, текст чернетки дуже поплутаний.

^б В копії датовано 30 жовтня, а за заголовком справи 3^ю.

^в У копії зі спр. 655 написано “гаями”.

З тих мѣрь хотячи мы подлинно вѣдати, чія в томъ правда, а чія неслухность покажется, ординуемъ в помянутое село Зазѣрки пана Федора Карпеку, товариша войскового, и з нымъ подписка Максима Онікіенка, на розискъ, которіе, прибувши туда, повинны будутъ о всемъ праведно, если що покойний отецъ пана Миклашевского и онъ самъ у зазѣрскихъ козаковъ поотнималъ, или нѣтъ, розискатъ, а тотъ розискъ обстоятелно, чрезъ достовѣрніе свѣдѣтельства на писмѣ спорядивши, къ намъ для вѣденія привозити, до которого розиску, когда оныхъ посланніе наши кого з тамошнихъ обывателей вытребуютъ для свѣдѣтельства, то абы всякъ таковий безъ жадной противности предъ нихъ пп: розищиковъ становилъся, и праведное по самой истиннѣ, о вишепомянутомъ обосторонномъ заводѣ чинилъ сознате, упоминаемъ.

Данъ з Войсковой Енералной Канцеляріи, октоврія 4. Року 1722.

Звышъменованный полковникъ и наказный гетманъ, рукою.

Войсковый Енералный писарь Семень Савичъ.

Василий Жураковский, асаулъ енералний.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 1692^а. – Арк. 87-87 зв. Копія.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 86-86 зв. Копія.

№ 106

**1722, жовтня 4. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
в Київський полк про доручення військовому
товаришеві Костантію Генваровському
заарештувати вбивць польських купців-євреїв
Василя Гончара і Лавріна Ільченка**

Ознаймуемъ симъ унѣверсаломъ нашимъ пану судіи и наказному полковниковѣ кievському зъ другою старшиною полковою, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, ижъ писалъ до насъ его милость панъ Любомирскій, подкоморій коронній, доносячи о томъ, что жидовъ его въ полку Кіевскомъ⁷⁷ межи Лѣтками и Семиполками побито, и много въ товарахъ и грошахъ субстанціи забрано, зъ якимъ листомъ присланніи его, пана Любомирскаго, презентовали намъ и розискъ чрезъ пана судію полкового кievского и присутствующихъ ему особъ, еще мѣсяца іюня въ 6 числѣ о томъ убійствѣ составленній, а понеже зъ того розиску показуется, что до онихъ заграничнихъ жидовъ убійства приличаются лѣтковскіе, Печерской маетности, бояре, именно: Василь Гончаръ и Лаврѣнъ Илченко, потому что оны, старостѣ семиполскому объявивши о коняхъ жидовскихъ, упоминалися за оніе у его, старости, нагороди, зъ такими словами “годилося бѣ що колвекъ дати перейми за оніе кони, бо то же конѣ вѣчныя ваши, же суть одинъ жидъ забитій”, и то конечно мѣють жидовскіе кони бити, а къ тому одынъ зъ тихъ лѣтковскихъ бояръ, именно Василь Гончаръ, водилъ помянутого старосту

семипулского, якъ до трупа забитого жида, такъ и до возка зъ товарами, въ лѣсѣ густомъ о пол мили отъ трупу найдучогося, и ключикъ до шкатулки, въ томъ возѣ бывшой, даль старостѣ, и називалъ дорожку, тою которую возъ въ гушину лѣсную запроваженъ былъ злодѣйскою дорожкою, “же можни”, мовиль, “оною пошедши въ самъ Кіевъ буди^а, не займаючи жодного села”. Прето, посилаючи мы нарочно пана Костантія Генваровского⁷⁸, товариша войскового, для взятія и припровожденія сюда помянутихъ лѣтковскихъ боярѣ Василя Гончара и Лаврѣна Илченка за крѣпкою сторожою, приказуемъ абы панъ наказній полковникъ кіевскій ему, посланному нашому, придалъ добрихъ и справнихъ козаковъ, сколько потреба, которые бы, якъ захватили въ Лѣткахъ приличающихся до убийства преречонихъ людей, такъ и припроводили оныхъ на ихъже подводахъ въ Глуховъ, накрѣпко ихъ въ дорогѣ стерегучи, щобъ вирвавшись зъ рукъ въ сторону куда не удалися, чого ради еще въ другихъ мѣстахъ на дорогѣ по нѣсколько козаковъ перемѣною давано бы ему, пану Генваровскому, посланному нашому, которій зъ зверхъ вишреченныхъ двоихъ человекъ, лѣтковскихъ боярѣ, мѣеть и старосту семипулского зъ другими людми, до тоей справи належными, взявши, сюда жъ къ допросу провадити, а поневажъ зъ помянутого розиску дается вѣдати, что и товари нѣкоторые, въ возку убытихъ жидовъ въ лѣсѣ найденіе, припроваженны въ Козелець⁷⁹, и тамъ на ратушу козелецкомъ нынѣ обрѣтаются, того рады ему жъ, посланному, злѣцаемъ, абы онъ всѣ тѣ товари, одъ мала до велика, въ присутствіи пана наказного и другои старшини зъревѣдовавши, и реестромъ описавши, запечаталъ и велѣлъ на певномъ мѣсцю зложити для содержанія въ цѣлости до далшого указу. Зачимъ абы во всемъ подлугъ сего унѣверсалного указу нашего задосить было непремѣнно учинено, повторе пилно приказуемъ, а до городничого лѣтковского особливій указъ нашъ о видачи оныхъ боярѣ чрезъ того жъ посланного пана Генваровскаго отправленъ.

Зъ Глухова, октоврія 4, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 78-78 зв. Копія.

№ 107

**1722, жовтня 4. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про виправлення Якима Федоровича
та Григорія Богдановича в село Локню для розгляду
скарги козака Стефана Роценка на князя
Яна Четвертинського про захоплення його поля і ліса**

Вамъ, атаману зъ товариствомъ и войту зъ посполитими людми села Локнѣ, симъ нашимъ открытимъ листомъ объявляемъ, ижъ Стефанъ Роценко, козакъ и житель вашего жъ села, ускаржался намъ чрезъ супплѣку свою на его милость

^а Тобто – “бути”.

князя пана Яна Четвертинского, въ томъ, что будто князь его милость поле и лѣсъ въ его, супплѣкующого, чому дѣется лѣтъ двадцать, насилно отнявши, владѣть тимъ всѣмъ по сей часъ неналежно. Мы прето, хотячи въ томъ под-ленно вѣдати, посилаемъ туда на розискъ панивъ Якима Федоровича и Григория Богдановича, которіе за прибытемъ своимъ въ село Локню, собравши людей, о томъ полю и и лѣсъ добре вѣдающихъ, подъ совѣстію мѣють допросити, если помянутій князь его милость тое полѣ и лѣсъ супплѣкующого отнять и владѣть неналежно, такожь по якихъ крѣпостяхъ и доводахъ жалобливій до одного кгрун-ту въпирается, въ чомъ всѣмъ, обстоятелній справивши розискъ, мѣють оніи за руками своимъ къ намъ привозити въ Глуховъ, а кого потреба будетъ длю того розиску, абы таковій предъ посланныхъ нашихъ ставалъ безъ противности и чинилъ свидѣтельства по самой истинѣ, приказуемъ и упоминаемъ.

Данъ зъ Глухова, зъ Енеральной Канцеляріи, при печати войсковой, октовріа 4. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 87. Копія.

№ 108

**1722, жовтня 8. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
щодо передачі вдовою лубенського полкового судді
Михайла Андрійовича Ульяною Терновіотівною
боргових розписок на 1100 талерів та реєстрів
боржників зятям судді Василю Мартосу
та Івану Себестьяновичу**

Его милости пану полковниковъ лубенскому зъ старшиною полковою и всѣмъ, кому бы о томъ вѣдати надлежало, ознаймуемъ симъ нашимъ открытымъ листомъ, ижъ супплѣковалы до насъ панове Мартосъ Василій и Иванъ Собестіановичъ, зятѣ первого малженства покойного пана Михаила Андреевича, судіи полкового лубенскаго, ускаржаючи на повсталую тестя своего троебрачную жену, паню Уліану Терноліотовну^а, что она, завладѣвши по смерти тестя ихъ всѣми кгрунтами и рухомими набитками, не толко зъ того ничего онимъ [не хочеть] удѣлвити, але и внесена покойной ихъ тещи, тысячи талерей и ста талерей готовихъ грошей, якое въ поссесію женамъ ихъже повинно спадати, не выдаетъ, по которой помянутихъ Василя Мартоса и Ивана Себестіановича жалобѣ, когда призвана zostала пани Уліана Терноліотівна, судійна лубенская, въ Глуховъ ку Суду Войскового Енерального, слухана была обоихъ сторонъ жалобливой и обжа-лованной контроверсія, прето довелоса, что покойній панъ судія, прежде понятя еи, пани Уліаны, внесене тещи ихъ рознимъ должникамъ пороспожичалъ, а тіе долги по сіе время не подоправляни, чого ради вручила жалобливій ре[е]стръ

^а Так у копії, можливо мало бути – “Терновіотівну”.

долговъ на рожнихъ должниковъ и на шинкарахъ перекопскихъ заводячихся, позволяючи имъ подлугъ того реестру всѣхъ грошей на должникахъ и на вишпиганнихъ шинкарахъ, хочай оніе въ болшой квотѣ сумми отъ ихъ претенсіи содержатся, доправляти, а для свободнѣйшого тыхъ долговъ стягнення обѣщала, якъ облѣкги, выраженній въ реестрѣ своемъ, должниковъ, такъ реестра шинкаревъ перекоповскихъ, за прибытіемъ своимъ въ домъ, отдати имъ безъ отволоки, якіи реестрѣ отъ пани судійной мененимъ Мартосу и Себестіановичу тутъ вручени, поневажъ для лучшого вѣроятія и Суду Енералного подписомъ рукъ есть стверженъ, прето абы по тому реестру, и по облѣкгахъ мѣючихся, отъ паней судійной зъ реестрами шинкарскими имѣже отдати, всякъ зъ должниковъ безъ спреки оплачоваль [бы] свои долги имъ, Мартосу и Себестіановичу, пилно упоминаемъ и приказуемъ, а если бы которій должникъ по своей противности не похотѣлъ зъ долгу своего оплачуватися, то на такого, где будетъ занесена жалоба, чи то передъ самого его милости пана полковника, чили передъ старшину якую полковую, албо сотенную, везде бѣ чинена безъволокитная сатисфакція, прекладаемъ.

Данъ въ Глуховѣ, октоврія 8, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 88-88 зв. Копія.

№ 109

1722, жовтня 9. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини старшині міст і сіл на шляху від Смілого до Ромен щодо підготовки підвод для транспортування царської казни

Всякимъ старшинамъ, по городахъ и селахъ обрѣтаючимся, и каждому, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, ознаймуемъ симъ нашимъ откритимъ листомъ, ижъ монаршая его императорскаго пресвѣтлаго величества казна при благородномъ его милости господину Ивану Макаровичу Полянскому, оберштеръ-криксъ-коммисару, на роздачу армейскимъ полкамъ, здесь въ Малой Росіи стоящимъ, проводится отъ великаго града Москви трактомъ на Путивель⁸⁰, на Смѣлое⁸¹ до Ромна. Зачимъ, когда тая казна зъ Путивля до Смѣлого будетъ проважена, абы подъ оную подводъ сто и десять давано, о чомъ особливій нашъ туда въ Смѣлое до отца городничого тамошнего указъ посланъ, за всѣ зась тіе подводи подлугъ указу императорскаго величества на надлежащіе прогони, именно на одну версту по дензѣ помянутой его милость господинъ оберштеръ-криксъ-коммисаръ платити мѣеть, а зверхъ того, абы жаднихъ налоговъ обывателямъ не чинено, предлагаемъ.

Данъ зъ Глухова, октоврія 9, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 89. Копія.

*1722, жовтня 9. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
смілівському городничому Києво-Печерської Лаври
щодо надання підвод для транспортування
царської казни шляхом від Смілого до Ромен*

Ознаймуємъ симъ нашимъ писаніємъ Вамъ, честному отцу городничому смѣловскому, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, поневажъ подь монаршую его императорскаго величества казну, зъ великого града Москви до Главного Коммиссаріату чрезъ Путивль въ Роменъ трактомъ на Смѣлое проводячюся, надобно вистатчити сто десять подводъ, того ради указомъ монаршимъ пишно приказуемъ и повелѣваемъ, абы ваша честность заразъ безъ всякого умедленія зъ смѣловскихъ Києво-Печерской обители сель отъ людей посполитихъ, во всей сотнѣ тамошней обрѣтаючихся, (:не счотаючи козаковъ:;) вистатчилъ оніе сто десять подводъ зъ надлежашою упражю для отвезенія оной казни до Ромна, за тіе зась подводи подлугъ указу его императорскаго величества надлежашіе прогони по дензѣ на версту платити будуть, повинни тилко бысте въ вистатченю одного числа подводъ найменшого замедленія не показали, чтобы чрезъ тое казнѣ его императорскаго величества остановка не учинилася, вторично упоминаемъ.

Данъ зъ Глухова, октоврія 9, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 90. Копія.

№ 111

*1722, жовтня 9. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини щодо видачі
рокової плати козакам охочепіхотного полку
Гаврила Бурляя за 1722 рік*

Пану полковниковѣ охочопѣхотному Гаврилу Бурлаю и всей его полковой старшинѣ, сотникамъ, атаманѣ и рядовому товариству, симъ нашимъ объявляемъ унѣверсаломъ, ижъ по указу его императорскаго пресвѣтлаго величества нашего, всемилостивѣйшаго государя, зъ Коллегіи Малороссійской чрезъ нарочного офицера посилається вамъ за нынѣшній конча[ю]чийся 1722 годъ плата роковая по обикновенію, которую абысте благодарно принявши, на прежніи свои розийшлися кватери да и впредъ были надежными, что по милости его императорскаго пресвѣтлаго величества такожъ его величества жаловане за службы ваши вамъ даватися мѣеть, а понеже прежде сего, при заплатѣ роковой, и бѣляки

давалися, теперъ зась за умеретемъ гетмана Скоропадского не могли оніе скоро заготовитися, зачимъ впредь и тая барва будетъ же вамъ видана, декляруемъ.

Зъ Глухова, октоврія 9, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 91. Копія.

№ 112

***1722, жовтня 10. Глухів –
Лист Павла Полуботка і генеральної старшини
N-полковникові щодо змін в постачанні з N-полку
фуражних раціонів на коней драгунських полків
з корпусу генерал-лейтенанта Девейзбаха
на жовтень-грудень***

Писаль до насъ превосходителній его милость господинъ генераль лейтенантъ Девензбахъ⁸², объявляючи, что велѣлъ полкамъ каменди своей, въ Малой Россіи стоящимъ, для наступившихъ нынѣшнихъ осѣнныхъ холодовъ, зъ компоненту сего мѣсяца октоврія зъ 15 числа розійтися и вступити на свои прежніе зимовіе кватери, зъ которыхъ требовали бѣ одѣ обивателей зъ означеннаго числа до 1 ноеврія на каждую государеву драгунскую подъемную лошадь по возу сѣна, да въ сутки овса по гарцу, зъ тимъ предложеніемъ, же тое сѣно и овѣсь, сколько оногo въ мѣсяцъ октоврій забрано будетъ, зачтется въ слѣдующій ноеврій и декаврій мѣсяцахъ, именно мѣють въ тихъ мѣсяцахъ мѣсто двохъ гарцей полтора гарца овса въ сутки, а на мѣсяцъ [в]мѣсто двохъ вoзoвъ полтора воза сѣна на одного коня, а зверхъ того, жебы зъ тихъ же, где кому надлежитъ квартиръ, въ запасъ для готовности въ походъ тимъже полкамъ было на мѣсяцъ провіанту по обыкновенію, якъ и прежде сего бывало, готовано, прето мы, вѣдаючи о томъ монаршомъ^a его императорскаго величества интересѣ, засилаемъ симъ нашимъ вашмости листомъ, предлагая, абы вашмость приказалъ въ полку тамошнемъ зъ надлежащихъ квартиръ одѣ 15 сего октоврія до 1 ноеврія по возу сѣна на лошадь и овса по одному кгарцу въ сутки давать, а сколько того сѣна и овса въ октоврій мѣсяцѣ видано будетъ, тое все полковіи и сотенніе коммѣсари повинни въ особливой записцѣ имѣти, и, когда приидется, имъже въ наступаючіе ноеврій и декаврій мѣсяцахъ фуражъ выдавати, тоже бы тотъ сегомѣсячній сѣна и овесь заборъ былъ зачтенъ подлугъ вишписанного его превосходительства господина генерала предложенія, такожъ и провіантъ на оденъ мѣсяцъ для предъ будущего случаю въ походъ, если такового провіанту въ готовности нѣтъ, зъ надлежащихъ квартиръ стоялцамъ тамошнимъ зобрати велите, вашмость, и держати оніе въ цѣлости, а когда бы случился походъ, въ тотъ часъ оній провіантъ выдаватися повинень. Тутъже объявляемъ вашмости, что хочай его

^a В копії написано “монаршую”.

превосходительство господинъ генераль лейтенантъ Девензбахъ писалъ до насъ, требуючи, жебы поротно драгуни на надходящіе винтеръ кватери расположити, однакъ мы отвѣтовали до его превосходительства, что имѣемъ указъ императорскаго величества, дабы поротно драгунъ не ставить, але стояли бы порознь, по прежнему; когда зась начнутъ армейскіе стоялци вступати на кватери, то абысь вашмость приказаль комиссарамъ полковому и сотеннымъ смотрѣть того накрѣпко, чтобъ въ домахъ тыхъ козаковъ, которіе ...^а службу свою отправляютъ, ихъ, стоялцовъ, не ставить, но были бѣ оны одѣ того [с]вободни, о чомъ особливо до его превосходительства енерала одѣ насъ писано, предлагаемъ вашмости, и при томъ ему жѣ зичимъ доброго отъ Господа Бога здоровья.

Зъ Глухова, октоврія 10, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 92-92 зв. Копія.

№ 113

***1722, жовтня 11. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про доручення
колишньому лубенському осаулові Петровському
та Стефану Уманцю розібрати справу між значним
військовим товаришем Стефаном Миклашевським
та козаками і посполитими села Чорторії
щодо належності ґрунтів***

Ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, кому о томъ вѣдати надлежить, ижъ супплѣковали до насъ сотнѣ тудейшой Глуховской села Чорторіи жители, Иванъ Малченко, атаманъ зъ товариствомъ, и Яковъ Матвѣевичъ, войтъ зъ посполитими людьми, прекладаючи жалобу свою на пана Стефана Миклашевского, знатного товариша войскового, за завладѣніе якобы еще отцемъ его покойнимъ паномъ Михайломъ Миклашевскимъ окола села ихъ Чорторіи найдующихся ґрунтовъ, гаювъ, сѣножатей и пол пахарнихъ, такожъ за многіе и отъ его уже самага пана Стефана Миклашевскаго нѣкоторимъ селянамъ тамошнимъ починеніе обиды и утесненія, противъ якої супплѣкуючихъ жалобы, поневажъ панъ Стефанъ Миклашевскій отвѣтоваль, же нѣ отецъ его покойній Миклашевскій жаднимъ неслухнимъ образомъ ґрунтовъ ихъ Чорторійскихъ не завладѣль, нѣ онъ самъ тамошнимъ селянамъ нѣякой обиды и утѣсненія не чинилъ и не чинить, лечъ, що колвекъ зъ добръ его пана Миклашевскаго тамъ внутрь и около Чорторіи есть, все куплено и чрезъ обмѣну набытое, зъ тихъ мѣрь, хотячи мы подлинно вѣдати чія въ томъ правда, а чія неслухность покажется, ординуемъ въ помянутое село Чорторіи пана Петровского⁸³, бывшего асаула лубенского, и Стефана

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

Уманца, на розискъ вручивши имъ и супплѣку, зъ обширнымъ жалобы вираженіємъ намъ поданную, которіе, прибувши туда, повинни будутъ подлугъ оной во всемъ праведно розискати и тотъ розискъ, обстоятелно чрезъ достовѣрніе свѣдѣтельства на писмѣ спорядивши, къ намъ для виденія привозити, до которо-го розиску, когда оніе посланніе наши кого зъ тамошнихъ обывателей, чили зъ околичнихъ селъ людей, востребуютъ указомъ нашимъ для свидѣтельства, то абы всякъ таковій безъ жодной противности предъ нихъ, пп: розищиковъ, становился и праведное по самой истинѣ о вишепомянутомъ обосторонномъ заводѣ чинилъ сознаніе, упоминаемъ.

Данъ въ Глуховѣ, зъ Войсковой Енеральной Канцеляріи, 11 октоврія, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 93-93 зв. Копія.

№ 114

*1722, жовтня 15. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
наказному воронізькому сотникові
з воронізьким урядом розглянути скаргу
Івана Старця на воронізького сотника
Івана Холодовича щодо побоїв та грабунку
та компенсувати завдану йому шкоду*

Пане сотнику наказний воронѣжскій з урядом тамошным.

Супплѣковалъ до насъ Иванъ Старецъ, скаржачись на господара, пана Івана Холодовича⁸⁴, сотника воронѣжского, в томъ, что жилъ супплѣкуючий в сотницкой хатѣ за подсуѣдка, и былъ у него на загонѣ пашенномъ, и у инних дѣлъ господарских, и за вѣдомомъ того ж господарства когда поехалъ былъ з города Воронѣжа, тот господаръ, нагнавши его, Івана Старця, на дорозѣ билъ оно-го, и заграбилъ вола з другими его вещами. Зачимъ, если такъ есть, приказуемъ в[ашей] милости, абысте призвавши оно-го господара зганили ему тот само-волний поступокъ, и приказали вола и протчіе рѣчи заграблѣнніе супплѣкуючо-му поотдавати, а если бы онъ не мѣлъ того возвратити, то зисканъ будет сюда, и за такое свое самоволство прийметъ наказаніе, и во всемъ мусить супплѣкую-чого годити и контентовати.

Данъ в Глуховѣ, октоврія 15. Року 1722

В[ашей] милости ласкавіе.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 686. – Арк. 3. Копія.

**1722, жовтня 15. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
в Н-сотню Н- сотникові з урядниками
щодо розшуку збіглого з ув'язнення ченця**

Ознаймуемъ симъ унѣверсаломъ нашимъ пану сотнику N зъ урядниками тамошними городовыми и сѣлскими, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежати-метъ, ижъ октоврія 9 ^{го}, зъ вторка на среду, зъ туремного вязеня одъселя, зъ Глухова, утекомъ збѣгъ колодникъ чернець, прошлаго іюня мѣсяца настоящего 1722 року сюда въ Глуховъ зъ Кієво-Печерской крѣпости одъ господина Штока, коменданта тамошнего, присланный, а понеже зъ нимъ есть немалое дѣло, въ допросѣ отъ его показанное, того ради нарочно сей унѣверсаль въ Сотню посылаемъ зъ тымъ указомъ, абы всякъ зъ урядниковъ и безъурядовыхъ войсковихъ и посполитихъ людей помянутого чернца, зъ вязеня бижавшаго, въ самомъ городку и селахъ пострѣчати и накрѣпко пилновати старался, и гдѣ мѣлъ онъ явитися, заразъ бы взято его и проважено къ сотнику N, которій повиненъ одного чернца, въ колодки или въ кайдани забивши, сюда въ Глуховъ немедленно при добрихъ, въ пристави опредѣленнихъ, козакахъ присилати, подесяте приказуемъ, тотъ зась чернець, якъ зъ допросовъ одного показується, разъ Іосифомъ, а другой разъ Рувимомъ именовался, волосъ чорнихъ, смагляватого и дзюбаного лица, на одну ногу кривий, статурою своєю невеликъ, лѣтами молодъ, раска на нимъ черная ...^а о чомъ, абы во всей сотнѣ N было вѣдомо, мѣтеъ панъ сотникъ N сей унѣверсаль нашъ вездѣ въ городѣ и по селахъ опубліковати, пилно жадаемъ.

Данъ въ Глуховѣ, октоврія 16, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 94. Копія.

**1722, жовтня 17. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
Якиму Федоровичу і Богдановичу провести слідство
за скаргою славутських жителів Тимоша Парія
та Юхима Куриленка про насильницьке захоплення
генеральним писарем Семеном Савичем їх земель**

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского.

Ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, кому о томъ вѣдати надлежит, ижъ супплѣковали до насъ Тимушъ Парѣй и Юфимъ Куриленко, славутскіе

^а Крапками поначено пробіл в тексті копії.

жителѣ, ускоржаючи́сь на его милость пана Семена Савича, писара войскового енерального, в томъ что при куплѣ у родича скаржачихся огорода его милость панъ писар будто насиліемъ их огородъ з садомъ и з пушею отнялъ, и толко за тое копъ шесть онимъ дали, противъ якой супплѣкуючих жалоби, поневаж его милость панъ писар отвѣтствовалъ, же помянутих грунтовъ не велѣлъ отнимати и не знает, развѣ о томъ дѣлѣ войтъ тамошний славутский можетъ быти извѣстенъ, із тих мѣръ хотячи мы подлинно вѣдати, ординуемъ в помянутое село Славути Якима Федоровича и Богдановича на розискъ, вручивши имъ супплѣку помянутих селянъ славутских, з обстоятелнимъ жалоби их вираженемъ намъ поданную, которіе прибувши туда повинни будутъ подлугъ оной во всемъ праведно по самой истиннѣ с войтомъ тамошнимъ и другими о томъ свѣдомими людьми розискovati, и тотъ розискъ, обстоятелно чрезъ достовѣрніе свѣдѣтельства на писмѣ спорядивши, к намъ для виденія привозити для крайного дѣлу тому рѣшенію и оконченію. До которого розиску, когда оніе посланніе наши кого з тамошних селянъ востребууютъ указомъ нашимъ для свѣдѣтельства, то абы всякъ таковой безъ жадной противности предъ них, пп: розищиковъ, становился и чинилъ свѣдѣтельство по самой истиннѣ, приказуемъ.

Данъ в Глух[ови], октовр[ия] 17. Року 1722.

ІДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 679. – Арк. 2-2 зв. Копія.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 95. Копія з датою 16 жовтня 1722 року і незначними відмінностями тексту.

№ 117

1722, жовтня 17. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини миргородському полковникові щодо розведення в Миргородському полку овець з білою вовною

Писалисмо прежде сего въ протчіе малороссійскіе полки, а также и въ Миргородский, особливими нашими унѣверсалами, зъ прилогомъ инструкции, по указу императорскаго пресвѣтлаго величества зъ Государственной Манифактуръ-Коллегіи присланной, жебы подлугъ оной въ Малой Россіи чинено расплодокъ бѣлихъ овецъ для вовни, на суконніе заводы потребной, но понеже по сую пору о томъ жадного отъ вашмости отвѣту не получилисмо, если по тому императорскаго величества указу началось и есть яковое исполненіе, а нынѣ зъ тоей же Манифактуръ-коллегіи къ намъ писано вторично указомъ императорскаго величества, дабы тое овецъ содержаніе, не укосневая нѣмало, въ дѣйство было произведено, понеже о томъ зъ Високо Правительствующаго Сената отъ оной Коллегіи увѣдомленія требуютъ, сего ради въ потверженіе першого нашего унѣверсалу чрезъ сей приватній листъ пишно предлагаемъ и приказуемъ, абись вашмость, чинячи исполненіе указу монаршому, подлугъ инструкции при первомъ унѣверсалѣ нашомъ приложенной, не упуская времени, старался хочъ малимъ

початкомъ тое содержаніе овецъ въ дѣйствіе производилисты, а для лутшой латвости предложитъ панамъ старшинѣ полковой, сотникамъ, державцамъ, зъ товариства бунчуковѣхъ и значковѣхъ, и другихъ знатнѣйшімъ полку Миргородского обивателямъ, чтобъ, хто ватаги овецъ у себе имѣть, велѣлъ отъ пятисотного онѣхъ числа сѣмдесять, отъ трехсотного сорокъ, а отъ тысячного полтора, отдѣлѣть бѣлихъ овецъ и въ хуторахъ ихъ за приставами держати тепло и чисто, и кормити такъ, якъ инструкция повелѣваетъ, которую когда всякъ зъ прилежаніемъ разсмотреть и уважитъ, то жадной трудности въ оной не узнаеть, а надто хто держати будеть вишепомянутіе одборніе овци зъ особливою оному прибелю дѣятимется, ибо вовна тіхъ овецъ далеко дорогошою цѣною, нежели простыхъ, плачена будеть. Якій императорскаго пресвѣтлаго величества указъ, не пробавляючи жаднихъ трудностей и не допускаючи времени^а, должно вашмости и прочимъ полчанамъ тамошнимъ, хто ватаги овецъ имѣть, со всякою охотою исполняти и заразъ посилати до ближшихъ овчарніхъ заводовъ въ полкъ Сумскій по барановъ на расплодокъ, и тимъ отборнімъ овцамъ потребніхъ, которыхъ велено досмотрщику онѣхъ заводовъ, именно маіору Кологривову, чи за гроши платити одного барана по десять алтинъ, чили за простіе барани отмѣною давати, и хочай уже приходить пора сего мѣсяца октоврія 25 д[ня] овечокъ спускати зъ баранами по обыкновенію, однакъ тіхъ отборнихъ овечокъ, сколько онѣхъ у кого отлучено л[ь] будеть, спускати съ простими баранами не потреба, лечь держати особно, поколя нарочніе къ онімъ барани зъ помянутіхъ овчарнихъ заводовъ привезени будутъ, а такъ надлежитъ вашмости, учинивши по вишше предложенному указу, вскорѣ до насъ отвѣтствовать, ибо за неисполненіе монаршого повеленія всякъ, хто оному явится ослушнімъ и пренебрежеть въ дѣйство того производити, будеть знатне штрафованъ, и подесеате подтвержаємъ и упоминаємъ.

Зъ Глухова, октоврія 19, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 96-97. Копія.

№ 118

*1722, жовтня 24. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
щодо постійного надання коней і провідників кур'єру
полтавського коменданта Чичеріна
для доставлення кореспонденції в Глухів і з Глухова*

Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежитъ, симъ нашимъ ознаймуемъ універсаломъ, ижъ яко передъ симъ по указу его императорскаго пресвѣтлаго величества, зъ Малороссійской Коллегіи до насъ принесенномъ, посилалисмо

^а За контекстом в оригіналі очевидно мало бути – “не допускаючи жаднихъ трудностей и не пробавляючи времени”.

пана Стефана Уманця, товариша Сотні Глуховской, чтобы для перевозу пишемъ одъ господина Чечерина, коменданта полтавского, устроилъ вмѣсто почти нарочніе въ различныхъ мѣстцахъ станы, и на онихъ по два человекъ козаковъ коннихъ постановилъ, такъ и теперь въ подтвержденіе того первого опредѣленія ординуемъ вторично Ивана Кологривого, которій едучи одъ стану до стану, ажъ [до] Полтави, мѣетъ постановленнымъ по учрежденныхъ станахъ козакамъ пилно приказать, дабы оны, когда случатся якіе до переписки одъ помянутого господина Чечерина, коменданта полтавскаго, сюда въ Глуховъ писма, тіе безъ замедленія перевозили, такожъ когда бы и нарочній, посланній одъ его жъ, господина коменданта, въ Глуховъ и воспать зъ Глухова до Полтави, зъ нужными писмами ехалъ, подъ такового бы зъ тихъ же коней одного, а другого въ проводники, на учрежденныхъ станахъ брать не боронено, зачимъ где Иванъ Кологривій, когда къ Сотні Глуховской сей нашъ указъ оголошати будетъ, то абы по оному везде чинено исполненіе, упоминаемъ.

Зъ Глухова, октоврія 24, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 99. Копія.

№ 119

1722, жовтня 24. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо постачання фуражу Глухівською, Воронізькою і Новомлинською сотнями для полку Бальцера

Вамъ, панамъ сотникамъ глуховскому, воронижскому и новомлинскому зъ урядами, такожъ панамъ державцамъ духовнимъ и свѣцкимъ, в этихъ сотняхъ маетности свои мѣючимъ, и кому бы колвекъ о томъ вѣдати надлежало, симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, понеже уже надходить мѣсяць ноеврій, в которой солдатского^а при резиденції Гетманской обрѣтающогося, а въ помянутыхъ сотняхъ коней стоячихъ, полку господина полковника Галцера^б подеммимъ государевымъ конямъ и офицерскимъ надлежитъ давати рациони, того ради предлагаемъ, абы отъ перваго числа мѣсяца ноеврія зъ ихъ квартиръ, въ Сотняхъ Глуховской, Воронѣжской и Новомлинской, конямъ именно на одного въ сутки вѣсомъ сѣна по шестнадцать фунтовъ, а жебы не браковали хочай и ...^в такожъ овса по два гарца въ сутки жъ однимъ тилко подеммимъ государевымъ лошадямъ, и то чрезъ три мѣсяца съ того числа, когда оны поставлятсѣ на станахъ, а на другіе, осталніе три мѣсяца, по одному кгарцу, офицерскимъ зась самое тилко сѣно било бъ вистатчено по прошлорочному, на сколько коней якому офицеру по его рангу подлугъ указу монаршого надобно давати, а солдатамъ сировій

^а Так у тексті копії.

^б Правильно – “Бальцера”.

^в Скільки не зазначено в тексті залишено пробіл.

провіантъ подлугъ першихъ нашихъ унѣверсаловъ, о томъ виданнихъ, давати зъ помянутихъ сотень мѣють, предлагаемъ.

Данъ въ Глуховѣ, зъ Енеральной Войсковой Канцеляріи, при войсковой же печати, октовріа 24, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 100. Копія.

№ 120

***1722, жовтня 25. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини в N-полк N-полковникові
щодо надання звіту, необхідного для запобігання
шахрайства офіцерами і драгунами
російських полків при відшкодуванні фуражу***

Доносится намъ вѣдати, что одъ полковъ армейскихъ, здесь въ Малой Россіи стоящихъ, нѣкоторые гг: офицери, а на нихъ смотря и рядовіе драгуне, безъ отводу старшинъ городовихъ и сѣлскихъ дома обывателскіе себѣ въ квартири занимають, а къ тому на неначальныхъ и въ отпуску по домахъ, а не на службѣ найдующихся, когда въ полкъ возвратятся, за все тое время, чрезъ какое въ домахъ прожили, порціоновъ и раціоновъ, или за оное деньгами берутъ, у обывателей, зверхъ того зась дровъ, сѣчки и соломи таковіе жъ домагаются, зачимъ мы, хотячи подлинно вѣдати, если тое и въ полку NN чинится, засилаемъ симъ нашимъ вашмости N листомъ и предлагаемъ, абы NN знеслися зъ комиссаромъ полковимъ тамошнимъ, извѣдавши достовѣрно, хто где именно дома безъ отводу тамошнихъ старшинъ въ квартиру себѣ занималъ, и сколько хто где и у кого порціоновъ и раціоновъ, али за тое деньгами, возвратившись зъ дому, за прожилое время взялъ, или взяти требуетъ, такожъ дровъ, сѣчки и соломи домагается, обстоятельное о всемъ томъ отрядилъ виденіе, и оное за рукою комиссара тамошнего и своею къ намъ, якъ найскорѣй, присилать сюда въ Глуховъ.

Зъ Глухова, октовріа 25, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 101. Копія.

**1722, жовтня 25. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
наказному новомлинському сотникові
щодо постачання фуражу для переведених
у Воронізьку сотню коней російських офіцерів**

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговский и наказный гетманъ з старшиною енералною Павелъ Полуботокъ.

Вамъ, п: сотниковѣ наказному новомлинскому з урядомъ, симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ: поневажъ з Сотнѣ вашой в Воронижскую Сотню по ново состоявшейся диспозиції переведено полковника Юдина Балсера подемнихъ государевихъ лошадей дванадцять, да з вашой сотнѣ господинѣ подполковникъ Писаревъ, два капитаны, Яковъ Усовъ и Александеръ Македонский, два порутчики Данило Усовъ и Кузма Степановъ, два прапорщики Иванъ Ізносковъ да Данило Акуловъ также в Вороніжу постановилися, того ради, яко тимъ государевымъ офіцерскимъ лошадямъ з Сотнѣ вашой належачихъ стацѣяхъ квартирь, где кому доведеться, для подемнихъ государевихъ лошадей числомъ дванадцяти овесь и сѣно, и для офіцерскихъ онихъ самое тилко сѣно, вистатчали и отдавали, безъ всякої остановки и противности, сотняне теж вороніжскіи своїхъ консистентовъ таковимъ же порядкомъ отбувати безъ противности мѣють, предлагаемъ и приказуемъ.

Данъ в Глуховѣ, з Енералной Войсковой Канцеляріи, октовр[ия] 25, 1722 року.

По предложену ниже реестру, якби прежде сего било, людей и коней, якие власне ихъ сотнѣ по квартирахъ належит:

Реестръ, сколько выдавати фуражу лошадямъ на государеве подемніе лошадей сѣна в сутки, поль фунта, овса на три месяци од первыхъ чиселъ ноеврія по 2 гарци, а на другіе три месяци по одному гарцу в сутки ж.

На афѣцерскіе:

Господину подполковнику на 8 лошадей.

Господину капитану на 4.

Господину порутчику на 3.

Господину прапорщику на 2.

Самаго тилко сѣна в сутки поль фунтовъ, а оброку не дават, поневаж и прежде сего не давали.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 637. – Арк. 2-2 зв. Копія.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 103. Копія, має незначні відмінності від наведеної.

**1722, жовтня 25. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
прилуцькому наказному полковникові
щодо допомоги крелевецькому протопопові
Михайлу Трифановському в отриманні зиску
з покинутих та відчужених мужицьких ґрунтів
в селі Березовиці**

Нашъ зичливий приятелю, пане полковнику наказный прилуцкий.

Превелебный его милост отецъ Михаилъ Трифановский, протопопъ крелевецкий за возвращеніемъ своимъ з великого града Москвы будучи тутъ, презентовал премошнѣйшую імператорского пресвѣтлого величества жалованную грамоту на село Березовицю его милости данную особливе еще показивал [...] ^a еще до покойного пана гетмана писанную, з помѣтою саморучною [...] Якова Лизогуба, бунчужного енерального, вираженою, з тем в супплѣцѣ изображеннимъ доношеніемъ, же Стефанъ Островершенко, зъ того села Березовицѣ посполитий человекъ, оставивши там свой кґрунт, перешель на житло до села Талалаевки, маетности пана асаула Мовчана, и просил насъ о тое, дабысь в[аша] милост якъ значного якого персону полкового [послал з] помянутою монаршою грамотою в тое село Березовицю, и просиль оную там всѣмъ опубліковати, такъ быся, призвавши виразне мененного Стефана Островершенка, повелѣль ему по презжнему на свои кґрунта в Березовицю перейти, и надлежащую тяглость з протчими тамошними людьми отбувати, а если бы оний не мѣль туда переходити, то жеби его милости отцу протопопѣ свободно било тии его, Островершенка, кґрунта іному якому человекѣ во владѣніе дати, з яких бы обще могла отбуватися служба. Для оной намъ тутже отца протопопа реляции доносилъ, что нѣякій казакъ іменно [...] ^b взявши за себе мужичку в Березовицѣ з кґрунтом мужицкимъ, казацкую з оного отбуваєть повинность, и просил нас, даби якъ тот кґрунтъ мужицкий, такъ бы и посполитая з оного чинена была тяглость, того ради пишучи ми до в[ашей] милости нашъ лист, жадаем, абыс для опублікованя вишенамѣненной монаршой грамоти в село Березовицю якого персону знатного послалъ, и кґрунтами Стефана Островершенка велѣль его милости отцу протопопѣ свободно владѣти, если бы не имѣль оный на тии свои кґрунта перейти, и належитии подданский отбувати тяглости. Да и с того бы кґрунта мужицкого помянутого козака, якая кольвекъ его милости отцу протопопе чинена би была подданская плата, о тое и повторе жадаючи в[ашей] милости, зичимъ доброго от Господа Бога здоровья.

З Глухова, октовр[ия] 25. Року [17]22.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 747. – Арк. 2-2 зв. Копія.

^a Документ пошкоджено.

^b Залишено пробіл для імені.

**1722, жовтня 26. Глухів –
Наказ Павла Полуботка
ямпільському комендантові повернути
куплені ним спадкові ґрунти Леонтію Стягайлу,
з поверненням коменданту сплачених грошей**

Благородный и почтенный господинъ комендантъ ямпольский.

Подавца сего листа Леонтий Стегайло, товариш староду[бовский], будучи тепер тутъ, подавъ намъ свою супплѣку, доносячи о томъ, что брать его менший, Федор Стегайло жъ, половину собѣ належачихъ отческихъ добръ, а іменно слободи Стегайловки людей, млина ступника и всякихъ кґрунтовъ продажею завель вашей милости за 140 рублей, чого ради жалобливий просиль у насъ к в[ашей] милости листъ, по котормъ бы ваша милость, принявши от его, Леонтія Стягайла свою сумму денегъ, моглъ ему тыхъ братом его заведеннихъ уступити добръ. Мы теды, прошеніе его принявши, сей до вашей милости чинимъ одозовъ и предлагаемъ, абысь ваша милость, яко самъ добре самой извѣстинъ естесь слушности, помененніи денги от его, Леонтія Стегайла, принявши, а продажи Федоровой Стегайловой в[ашей] милости тыхъ вышеобявленнихъ добръ, иле его отчизни, и весма оному належной, за полученіемъ [денегъ], тыхъ вышеобявленнихъ добръ ему, Леонтію, уступилъ, не чинячи оному у его добрах на-
прасной обиды, и сіе виразивши, иле бы ему уступилъ, а если б того не учинилось, и для того о томъ намъ учинилъ отвѣтствіе, понеже тут в Украине таковое обыкновеніе, а часми у великороссійскихъ не інакшое ж, же кому ближшей якии добра, а барзѣй отческіи, тому оніе, хотя бъ на сторону продани, должно отплатити, и сіе обявивъ предлагаемъ.

Вашей милости зычливые приятель.

Его імператорского пресвѣтлого величества [Войска] Запороз[кого] полковникъ чернѣ[говский] и наказн[ий гетманъ] Павель Полуб[отокъ].

З Глухова, октовр[ия] 26. Року 1722.

Наприкінці написано: Не чинячи ему, Леонтію, яко в отчизнѣ его, обиды.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 698. – Арк. 2-2 зв. Копія.

*1722, жовтня 27. Глухів –
Універсал Павла Полуботка про доручення
значним військовим товаришам Петру Уманцю,
Семену Чуйкевичу і Парфену Пекалицькому
розглянути справу про підтоплення
Лубенською міською греблею Мгарської греблі
Лубенського Мгарського монастиря
та ґрунтів монастиря і значного
військового товариша Петра Булавки*

Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, ижъ заносили до насъ жалобу превелебный его милость отецъ Петрина, игумень монастиря Мгарского Лубенского⁸⁵, зъ братією, на мѣщанъ лубенскихъ же, которіи прошлого року мѣскую тамошную греблю оправаляючи, скринѣ млиновъ своихъ, на оной стоячихъ, положеніємъ вновъ небывалого бруса такъ подвишили, же и млини ихъ монастирскіе у высшой греблѣ, на Мгарѣ найдуючієся, и сѣнокосные мѣстца и луги, подъ Сулою рѣкою будучіє, подтопили, а особливе зайшла насъ скарга и одъ пана Петра Булавки⁸⁶, знатного товариша войскового, на тыхъ же мелниковъ греблѣ мѣской Лубенской за подтопленіє его власнихъ, куплею набутихъ, кґрунтовъ, луговъ и лугъ^а сѣнокосныхъ, зъ того жъ напрасного скринѣ млиновихъ поднятія ставшоеся, яко [в] своей кривдѣ помененний^б отецъ игумень мгарскій лубенскій зъ братією и он, панъ [Петро Булавка] хочай удавалися двокротне до пана полковника лубенского, яко жъ п: полковникъ, чрезъ розищиковъ, одъ себе посланныхъ, увѣстившиєся, же такъ власне дѣтєся, и приказовалъ помянутымъ мищанамъ, више намѣненный брусъ скинувши по прежной мѣрѣ, скринѣ млиновіє держати, они и доселъ въ своей упортости, не скидаючи того бруса, тривають, чого ради, такъ честные отцєви законники обители Мгарской Лубенской, якъ и панъ Петро [Булавка] просили насъ, абысмо справу тую высланными нашими велели розискати и сатисфакцію по розиску учинити, прето мы, гетманъ, тому ихъ прошенію ...^в слухному давши у себе мѣстце, полѣцаемъ пану Петру Уманцевѣ, Семену Чуйкевичу и Парфену Пекалицькому⁸⁷, знатному товаришу войсковому, высланнымъ нашимъ, въ полку Лубенскомъ обрѣтающимъся, сей интересъ о подтопѣ одъ млиновъ мѣськихъ Лубенскихъ высшымъ млинамъ Мгарскимъ и другимъ кґрунтамъ монастирскимъ и пана [Петра Булавки] дѣючомъся, предъ себе взявши, предъ себе взявши, когда надѣпораются одъ полѣценныхъ себѣ напередъ сего дѣлъ, по самой истинѣ, безъ рушеня своей совѣсти, розискати, на що мѣють къ себѣ

^а Так у тексті.

^б У копії написано “поменший”.

^в Крапками позначено пробіли в тексті копії.

^г Імовірно в оригіналі було написано – “товариству”.

посторонних мелниковъ и другихъ людей на важности води и подтопѣ добре знающихся, употребыти, куда до Лубенъ⁸⁸ въ присутствіе имѣ, панамъ висланнымъ нашимъ, панѣ полковникъ лубенскій одѣ себе кого, хочай зъ тыхъже якіе передъ тымъ уже посланы были, розищиковъ зослати мѣть, жадаемъ, а когда доведеться жалоба^а помянутыхъ особъ на мелниковъ греблѣ мѣской Лубенской, до насъ занесенная, быти праведна, позволяемъ имѣ, панамъ высланнымъ нашимъ, вишеозначенній новоприложенній брусъ, чили пленицу, чрезъ що подняте скринѣ млиновихъ и подтопѣ висшимъ млинамъ и кгрунтамъ, въ городѣ будучимъ, стался, пречѣ знести, а на старой мѣри, на которой и у монастырського млина, на тойже греблѣ мѣской стоячого, скриня зостае, скринѣ млиновъ мѣщанскихъ устроити и все тое, зъ розиску записавши документами, къ намъ въ Глуховъ оній привозити, зачимъ абы всякъ, кого колвекъ вишемененніе вислание наши до того розиску востребують, безъ опурства передъ нихъ становился и праведное, не хилячися на жадную сторону, чинилъ одѣ себе сознаніе и свѣдѣтельство, рейментарско жадаемъ и приказуемъ.

Данъ въ Глуховѣ, октоврія 27, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 104-105. Копія.

№ 125

**1722, жовтня 30. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про доручення
військовому товаришеві Олексію Туранському
розглянути скаргу жителів села Попівки
на зловживання старости Івана Ковпиненка**

Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, ижъ подавали намъ супплѣку Данило Шевченко, Романъ Дудченко, Игнатъ Евстратенко, жителѣ попувскіе, именемъ протчихъ селянъ тамошнихъ, ускаржаючи на старосту своего Івана Ковпиненка, что онъ великіе имъ обыди и тяжести взятками затѣваеъ излишними поборовъ, накладовъ и винъ, такожъ напрасными побоями и другими налогами онихъ озлобляетъ, по которой своей супплѣци просили у насъ розиску и справедливости. Прето мы, хочаи вѣдати такъ ли естъ, якъ супплѣкуючіе доносятъ, чили иначе, опредѣляемъ на розискъ пана Алексѣя Туранского, товариша войскового, такъ чрезъ сей нашъ унѣверсаль приказуемъ, абы онъ, взявши въ село Попувку о всѣхъ обычаяхъ, якіе толко имъ, поповцямъ, одѣ помянутого старости дѣлались, справиль обстоятелній по самой истинѣ розискъ, якіе именно тотъ староста бравъ зъ нихъ взятки поборовіе, по прежнему ли обикновенію, или съ прибавкою, такожъ сколько у

^а У копії написано “жалобы”.

кого взялъ винъ и накладовъ, и кого и за що биль, и протчими налогами кому въ чомъ именно учинилъ отягощеніе и обыду, що все порядочно чрезъ людскіе свидѣтельства изслѣдовавши и выписавши, на особливомъ паперѣ привозили бы до насъ въ Глуховъ немедленно, а кого до того розиску надобно будетъ, абы всякъ таковій, предъ того посланного нашего ставши, въ чомъ будетъ вопрошенъ праведное предлагалъ свѣдѣтельство, пилно приказуемъ.

Данъ зъ Глухова, октоврія 30 д[ня], року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 106-106 зв. Копія.

№ 126

1722, жовтня 30. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в N-полк щодо відправлення в полковому і сотенних містах молебнів та зачитування там відомостей про успіхи російських військ на Кавказі

Пану полковниковѣ NN, старшинѣ полковой, панамъ сотникамъ и протчимъ того полку войсковимъ и посполитимъ обивателямъ и каждому, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, ижъ сего мѣсяца октоврія 30 д[ня] получили мы указъ его императорскаго пресвѣтлаго величества зъ Малороссійской коллегіи, въ которомъ предложено, что отъ его императорскаго величества зъ Дебрень⁸⁹, минувшаго мѣсяца августа одъ 30 числа, въ Високоправителствующій Сенатъ прислано писмо и при немъ журналъ, то есть вѣдомости, по которихъ велено за оніе благополучніе вѣдомости Всеблагому во Тройци Святому Богу за толикое его милосердіе во прославленіе слави его императорскаго величества и всего народа россійскаго по прочтеніи онихъ вѣдомостей одправить соборное молебное пѣніе, гдѣ есть артиллерія, зъ пушечною стрельбою одного залпа, а гдѣ артиллеріи нѣтъ, тамъ зъ церковнимъ дз[в]оненіемъ, и яко зъ тоей же коллегіи Малороссійской помянутихъ вѣдомостей прислано къ намъ десять списковъ, которіе дабы мы при унѣверсалахъ нашихъ въ полкахъ малороссійскихъ опублѣковали по вишеозначенному его императорскаго величества указу. Почому тутъ въ Глухови оніе вѣдомости сего жъ мѣсяца октоврія 17 числа при молебномъ соборномъ пѣнніи и при стріляню зъ арматъ публѣковани, такъ по тому жъ его императорскаго величества указу, пишучи мы о томъ въ протчіе полки малороссійскіе, посилаемъ и въ полкъ N сей нашъ унѣверсаль съ приложеннимъ спискомъ предреченнихъ вѣдомостей, которимъ абы панъ полковникъ N въ самомъ городѣ полковомъ и въ сотеннихъ мѣстцахъ при молебномъ соборномъ пѣнніи, воздаючи Вишнему благодареніе за толикое слави монаршой и всего народа россійскаго прославленіе, учинилъ разъ надлежашую публикацію и велѣлъ по прочтенію онихъ благополучнихъ вѣдомостей въ церквѣ предъ народомъ, где есть артиллерія, зъ арматъ оденъ разъ вистрелити, а где нѣтъ артиллеріи тамъ обикновеннимъ въ дзвони глашеніемъ

тоєжъ опублїковати, о полученїи же сего нашего унїверсалу зъ приложенемъ списка вѣдомостей и о исполненїи по вишеписанному мѣть пань полковникъ NN въскорѣ къ намъ отвѣтствовать, пилно предлагаемъ и приказуемъ.

Дань зъ Енеральной Канцеляріи, въ Глуховѣ, октоврія 30 д[ня], року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 107-107 зв. Копія.

№ 127

1722, жовтень. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо ремонту Батуринської греблі підданими державців з Борзенської, Батуринської і Красноколяденської сотень

Вамъ, панамъ сотникамъ борзенському, батуринському и красноколядинському, такожъ пп: державцамъ, в отихъ сотняхъ маєтності свої мѣючимъ, объявляемъ, понеже получилисмо зъ Коллегіи Малоросійской указъ его императорскаго величества, чтобъ греблѣ Батуринскую и Новомлинскую гатити по прежнему, сего ради, яко зъ сотень вашихъ люде Батуринскую греблю прежде сего обще подчиняли и гатили, такъ и теперъ абысте за объявленїемъ одъ старости обмачевского сего нашего унїверсалу зъ маєтностей тотъчасъ подлугъ давного обыкновенїя, якъ и за покойного гетмана было, людей зъ конми и зъ возами, а пѣшихъ зъ сокирами и заступами, сколько надобно, на греблю Батуринскую виправили безъ всякой противности, которіе должни будуть за присмотромъ помянутого старости обмачевского оную греблю прежнимъ порядкомъ зо всѣмъ, якъ надлежить, оправити и угатити, пилно предлагаемъ и приказуемъ.

Дань въ Глуховѣ, октоврія ...^а дня, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 98. Копія.

№ 128

1722, жовтень. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо заборони продажу і скупівлі хліба (зерна) за спекулятивними цінами в Стародубському полку

Его імператорскаго пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговский и наказный гетманъ з старшиною енеральною Павелъ Полуботокъ.

^а Число в копії не зазначене.

Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатимет, а меновите пану полковниковъ наказному стародубовскому, всей того Полку старшинѣ, пп: сотникомъ, атаманамъ, войтамъ и всякого чину градским и сѣлским промислами бавлячимъся людямъ. Ознаймуем симъ нашимъ унѣверсалом. Иж донеслося намъ вѣдати, что многіе з заграницѣ полскіе и литовскіе люде, також великороссіане и расколщики, приездячи не толко в города малороссійскіе, но и по селах, а нѣкоторые из обивателей малороссійских, скуповуютъ всякіе пашнѣ, барзѣй жита на подряды подвешаючи щораз вишше мѣри цѣну, з которыхъ приѣжджающіе вывозят оніе пашнѣ за границу. Наши же обиватели наполняют ями и протчіе спряты, держащи тот хлѣбъ ради далшой вишшой цены и дорожнечи. Недостатніе зась и убогіе люде, не могут и для пропитанія своего затимъ хлѣба докупитися. Прето мы з общого нашего совѣту и приговору постановили, такой неслушности и непорядку завременно запобѣгти, жебы чрез тую излишнюю хлѣба скуплю и вивожене оногo з Малой Россіи за границу не учинилася дорожнеча, а послѣдователно крайняя на хлѣбъ скудость, з скудости же не пришла бы (:уховай Боже:) на людей голоднеча. А такъ, одправивши в инніе Полки рейменту гетманского нарочніе о томъ указы, ординуемъ и в Полкъ Стародубовский сей нашъ унѣверсалъ, чрез который пишно предлагаем и приказуем, [абы] панъ полковникъ наказный стародубовский, розославши копіи з оногo во всѣ Сотнѣ Полку тамошнего по городкахъ и селахъ, заказалъ и загрозѣлъ накрѣпко, чтоб не толко приѣжджимъ з заграници людямъ и расколщикамъ, але и нашимъ великороссійскимъ и малороссійскимъ обивателямъ излѣшной хлѣба скуплѣ чинити нѣгде недопущано, и такъ в продажи, яко и в купованню всякого збожа цены подвешати для приватнихъ прибитковъ ни хто бы не важился. Лечь мѣсть быти цена всякому збожу по слушности и по обыкновенію, жеби чрез тое чернь и посполство в пропитаніи своем, барзѣй в сусентаціи сего часу армейскихъ войскъ, нужди и скудости не имѣли. Если ж бы хто по опублѣкаціи сего унѣверсалу, вѣдая указ в ономъ выраженный, дерзнулъ збоже многимъ числомъ чрез подвешене цены, чи то на подрядъ за границу, чили на схови и спряти приватніе, для предбудущой дорожнечи и заработковъ, продавати или куповати, таковыхъ позволяемъ арештовати, до вязеня осажовати, и хлѣбъ весь забирати и держати безъ возвращенія до указу нашего^а. Такожъ которіе прежде засланія сего унѣверсалу поскуповували и держат в спрятахъ многое число збожа, ради предбудущой дорожнечи и заработковъ, теди и тіе пашни повелѣваемъ старшинамъ ревѣдовати, а зревѣдовавши, сколько онихъ есть и у кого именно, дават намъ знати. Збоже засъ тое все до полученія од насъ указу держати под арестомъ в цѣлости.

Данъ в Глуховѣ, з Енералной Канцеляріи, при войсковой печати, месяца октоврія - ⁶. 1722 року.

Звышъменованный полковникъ и наказный гетманъ, рукою.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 658. – Арк. 5-5 зв. Копія.

Там само. – Арк. 3-3 зв. Копія.

^а У другому чернетковому варіанті щодо таких також є речення відсутнє в біловіку – “хочай би и з позволенія старшины, поскуповували оную яковими датками, то таких из нихъ позволившая ему старшина за певнимъ донесениемъ знатне карани будут и немалый заплатятъ штрафъ”.

⁶ Число не зазначене в обох копіях.

**1722, жовтень. Глухів –
Лист Павла Полуботка і генеральної старшини
в N-полк N-полковникові щодо утримання
полкових гармашів, з наказом подати реєстр
військових службовців полку,
які отримують окрему річну плату**

Передь симъ било Вашмоштино до насъ предложеніе ...^a войсковой полковой и о пушкаряхъ, армашахъ и о протчихъ служителяхъ, которіе обилно бывають въ каждомъ полку, одьколь имъ надлежащую роковую плату выдавати, теды, яко есть указъ императорскаго величества, чтобъ намъ во всякихъ дѣлахъ и совѣтахъ зъ господиномъ Стефаномъ Лукичомъ Веляминовимъ, бригадиромъ, имѣть сношеніе, такъ мы о томъ въ Коллегію Малороссійскую доношеніе послали, толко жадаемъ вашмости, абысь заразъ спорядивши подлинное вѣденіе, сколько при полку NN помянутыхъ служителей всѣхъ именно обрѣтается, и що кому въ рокъ денегъ, хлѣба и протчего выдается^b, и одколь тая дача взимается, прислалъ оное за рукою своею къ намъ немедленно, а безъ указу нашего нѣчого вибирати не кажи вашмость, упоминаемъ^a.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 102. Копія.

№ 130

**1722, листопада 1. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
суходольському війту Антону Риленкові
відшкодувати завдані ним збитки
глухівському козаку Хомі Кузьминичу,
або з'явитися в цій справі до Генерального Суду**

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговский и наказный гетманъ з старшиною енеральною Павелъ Полуботок.

Тобѣ, Антону Риленку, войтовѣ суходолскому, чрезъ нашъ листъ нехай будетъ вѣдомо, ижъ занеслъ намъ чрезъ суплѣку свою Хома Кузьминичъ, житель суходолский, козаць Сотнѣ Глуховской на тебе скаргу, что ти неналежне нивою его тестевскою завладѣвши от килка лѣтъ, и на оной пашню засѣваючи

^a Крапками позначено пробіли в тексті копії.

^b В копії написано “протчієвъ дается”.

^a Дата відсутня, на початку зазначено “Коллегія. Финансы, 1722, № 94.”.

користуєшся, в чомъ просилъ з тебе справедливости. Мы теди, если такъ есть, якъ суплѣкуючый доносить, приказуемъ абысь ниви помянутому Кузмѣничу уступилъ, и щось черезъ килка лѣтъ з оной пожитку имѣлъ по слушности ему за тое нагородилъ, ежели ж не можете помирковатися, то сего ноеврія дня для крайной в заводѣ томъ з жалобливимъ росправи приездилъ в Глуховъ перед Суд Войсковий Енералный под винами правними и неопусними за преслушаніе каранемъ, приказуемъ.

Данъ з Енеральной Войсковой Канцеляріи, ноеврія 1. 1722 року.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 756. – Арк. 3. Копія.

№ 131

*1722, листопада 2. Глухів –
Наказ Павла Полуботка
і генеральної старшини щодо компенсації
завданих кривд Федору Тихоновичу
Федором Ольшанським*

По титулѣ.

Вамъ, пану Федору Олшанскому, нехай будетъ вѣдомо, иж суплѣковалъ до насъ Федоръ Тихоновичъ, житель села Андриевки, что онъ, живучи в селѣ, в мѣстѣ Радомцѣ, чрез чотири года платилъ чиншу за всякій годъ по осмъ копъ грошей, да еще за его казанъ, хочъ онъ горѣлки не робилъ, взялъ в[аша] милост у одного три копи за овечину товаромъ в[ашъ] милостинымъ пробитную копу, а другую нѣ знат за що копу взялъ, и любъ былъ у возвращенію тихъ взятокъ до в[ашей] милости покойного ясне велможного пана гетмана Скоропадского указъ, однакъ в[аша] милость онихъ не толко не возвратилъ, але еще у одного заграбилес казанъ, пару воловъ, овецъ 25, кунтушъ подшитий, шапку кармазиновую, полотна кужолоного локоть 64, и билъ в[аша] милост его нещадно, за що, з в[ашей] милостью правуючися, утратилъ осмъ талярей грошей, и пришлоъ онъ до краю, чого ради просилъ нашего такового указу, чтобы з в[ашей] милостью перед Судомъ Енералнимъ розправитися, теди мы симъ нашимъ откритимъ засилаючи в[ашей] милости листомъ, если такъ есть, жадаемъ в[ашей] милости, абыс по полученіи одного все взятое ему возвратилъ, и варуемъ успокоилъ.

На окремому аркуші має заголовок: Указъ до Федора Олшанского по подаaniu на его суплѣки от Федора Тихоновича, жителя села Андреевки, о забратии у него денегъ напрасно и протчихъ фантовъ и побою имъ, Федоромъ Олшанскимъ, с прошеніемъ пред Судомъ о розправѣ, с предложениемъ таковымъ, чтобы возвратилъ ему все.

Ноября 2 д[ня]. Року 1722.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 659. – Арк. 1-2. Копія

**1722, листопада 2. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
щодо відновлення прав Симона Маслака
на Мглинський хутір**

Нашъ велце зичливий пріятелю, пане полковнику наказний стародубовский.

Будучи тутъ в Глуховѣ Симонъ Маслакъ, жител стародубовский, при суп-плѣце своей презентовалъ намъ листъ откритій покойного ясневелможного пана гетмана Скоропадского, в року 1720 до пана Чарнолуцкого, а другій закритій з Москвы до в[ашей] милости писанный, дабы за учиненное ему от ченцовъ Лищинскихъ кгвалтовное в дворѣ его грабытельство и разореніе здѣлано по розиску слушную и неотволочную сатисфакцію, аже по сей часъ оной не учинено, жалобливій зас, мѣючи долгъ на Микитѣ Нѣжинченку, в обывелѣ Печерской⁹⁰ зостаючомъ, переданихъ чрез брата его Василия Нѣжинченка грошей двадцят и одинъ рубль, и тилко онихъ поданной ему от оного Василия квѣтаціи, чрезъ такъ долгое время на ономъ Микитѣ доправити не можеть, але еще его, Маслака, з власного оного дворца, в Стародубовѣ лежачомъ, хутора Мглынського, чернци Лищинскіе витиснули, и немаліе ему починили грабежи и убытки, на який футор он, Маслакъ, и писмо имѣетъ од помянутого Нѣжинченка, данное себѣ, и екстрактъ з книгъ мѣськихъ ратушнихъ винятъ, чрезъ которое тимъ футоромъ Мглынскимъ безперепонно владѣти ему ствержаемъ неперемѣно, чого ради просилъ в томъ разсмотренія и указу. Прето, если такъ, разсуждаючи мы, же жалобливій неслушне понеслъ и поноситъ от законниковъ Лищинскихъ обыду и убытокъ, жадаемъ в[ашей] милости, абысь примѣраючи до писемъ в его, Маслака, обрѣтающихся, по которыхъ онъ обыди своей доискуется, и на онихъ всю свою фудцу-ет претенсію, приказалъ в дворъ его Симоновъ и хуторець, з которыхъ насилно и безправно чер[н]цѣ Лищинскіе оного витиснули, свободно ему вступити и меш-катъ по прежнему без далшой волокити.

З Глух[ова], ноевр[ия] 2. Року 1722.

А буде по сему указу чернци Лищинскіи покажутъ якую небудъ противность, то певне самъ отецъ городничій будетъ зисканъ в Глуховѣ, в Коллегію Малорос-сійскую отвѣтствовать.

В[ашей] милости зичливіе пріятелі.

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полков-никъ чернѣговский и наказ[ний] гетманъ Павелъ Полуботокъ.

Войсковій енералний писаръ Семенъ Савичъ.

Василий Жураковский, асаулъ енералний.

Яковъ Лизогубъ, енералний бунчучный.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 56798. – Арк. 159. Копія.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 711. – Арк. 7. Копія.

*1722, листопада 2. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про затвердження
Павла Минецького ніжинським полковим писарем*

[Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговский и наказный гетман Павел Полуботок з старшиною енеральною.]

Ознаймуемъ симъ унѣверсаломъ нашимъ^а старшинѣ полковой тамошней, сотникамъ, атаманѣ городской и сѣлской съ товариствомъ, войтамъ зъ посполствомъ полку того, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, поневажъ панъ Павелъ Минѣцкій⁹¹, енеральной войсковой канцелярії товаришъ, по изволеню его милости пана Петра Петровича Толстого, полковника [нѣжинского], и по согласію^б старшини тамошней на мѣсце умерлого пана Маволского⁹² избранъ писаремъ полковимъ нѣжинскимъ, до якого уряду и мы онаго годность и способность вѣдаемъ и узнаемъ быти того чина достойнимъ, теди по сношенію о томъ зъ Малороссійскою Коллегією учиненномъ, яко уже онъ, панъ Мѣнѣцкій, перве тутъ въ Глуховѣ при резиденції гетманской по обикновенію надлежашую на вѣрность імператорському всепресвѣтлѣйшему величеству^в въ церквѣ виконалъ присягу, такъ по тому и сей унѣверсалъ нашъ зъ енеральной войсковой канцелярії на помянутый урядъ писарства полкового н-жинского ему жъ, пану Минѣцкому, по силѣ повѣренного намъ указомъ его імператорського величества малороссійского правленія видалимо. Зачимъ абы, его, пана Павла Минѣцкого, писара полкового нѣжинского, старшина и чернь войкового и посполитого чину Полку того въ пристойномъ, якъ полковую особу, пошанованю и репутації имѣли, онъ тежъ взаємне зъ старшиною и со всякимъ обходително и людско поступуючи, повиненъ будетъ въ своемъ писарскомъ званіи вѣрно и радительно справоватися, приказуемъ.

Данъ въ Глуховѣ, [ноєврія] 2 дня, 1722 року.

ІР НБУВ. – Ф. 8. – Спр. 1855. – Арк. 21-21 зв. Копія з датою 2 числа, 1722 р.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 55. – Арк. 72. Копія з датою 2 листопада 1722 р.

Там само. – Спр. 4922. – Арк. 4. Копія з датою 5 листопада 1722 р.

Там само. – Спр. 709. – Арк. 7. Копія з датою 2 листопада 1722 р.

^а В копії зі спр. 1855 додано далі “его милости пану полковниковѣ нѣжинскому”.

^б В копії зі спр. 1855 тут написано “и по изволенію мененной старшины”.

^в В копії зі справи 1855 написано “по указу его жъ величества виконалъ”.

**1722, листопада 3. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про призначення
полтавського полкового сотника Якова Черняка
полтавським наказним полковником**

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорозского полковник чернѣговский и наказный гетманъ з старшиною енеральною Павелъ Полуботокъ.

Ознаймуемъ симъ унѣверсаломъ нашимъ пп: старшинѣ полковой полтавской, сотникамъ, атаманнѣ городової и сѣлской з товариство, и войтам з посполством Полку того, и кождому, кому колвекъ о том вѣдати надлежатимет. Поневаж его милость панъ Іванъ Чернякъ⁹³, полковникъ Войска его імператорского величества Запорожского полтавский, по многой службѣ и працах своих в Войску роненных Божіимъ изволеніем при каналѣ Ладожском⁹⁴ окончил живот свой: того ради аби без настоящего полководци и командѣра в Полку тамошномъ в правленіи полкових дѣлъ и всяких обикновенных порядковъ не порядку якового и остановки не было, яко [за ж]ития небожчика пана полковника полтавского, идучого в поход до Ладоги⁹⁵, и по умертии пана Нащинского, обозного полкового тамошного, опредѣлили наказнымъ полковникомъ в Полтавѣ пана Якова Черняка, сотника полкового тамошного, такъ и нинѣ, по смерти пана полковника, не перемѣняючи мы в том волѣ его небожчиковской, до далшого указу помянутому пану сотниковѣ полковому полтавскому чрез сей унѣверсалъ нашъ уряд полковничества наказного тамошного повѣряемъ, и пилно приказуем, абы всяк з старшини и чернѣ Полку Полтавского⁹⁶, во всѣхъ приключающихся интересах, що колвекъ до правленія его по указу імператорского величества и по нашему до того конфермууючомуся веленію стягаться будет, надлежащее послушенство и поволность безсперечно свѣдчили, онъ теж, панъ наказный полковник полтавский, мѣет з старшиною обходително поступючи, всякого добре справуючогоса и услужност полченина пилновати, а проступных по самой слушности, безъ жадных пристрастных аффектовъ, за совѣтом другої старшини полковой наказовати. Во всем зас том, а барзѣй в чомъ яка заходитимет трудность, до нас описоватися и резолюції требовати повинень. Судовіе теж в Полку Полтавском случаючиеся дѣла не един панъ судія полковый рѣшил бы, но з ним и самъ онъ же, панъ полковникъ наказный купно ж из другою старшиною полковою оніе разсматривати, и по самой истиннѣ, якъ право и слушност повелѣвает, укончувати повинень, якъ о том в прежде виданном в Полкъ Полтавский унѣверсалѣ обстоятелно писано.

Данъ в Глуховѣ з Енеральної Войскової Канцеляріи. Ноеврія 3. Року 1722.

ІЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 126. – Арк. 57-57 зв. Копія.

**1722, листопада 4. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
київському наказному полковникові
не допускати захоплення прикажчиком
Павуни Кантакузинової маєтностей Карпик,
до розгляду справи Сенатом, з підтвердженням
за Карпіками тих маєтностей, які були ними куплені**

Нашъ зычливый приятелю, пане полковнику наказный кievский.

Будучи тепер тут, панѣ Данилова Карпѣчная, доносила о томѣ, что по отездѣ малжонка еи в Москву, прикажчикъ, от Павунѣ Кантакузиновой присланный, премного оную убиждает, не допускаючи оной не толко тими маєтностями, якии по покойномѣ Коровченку, еи малжонкови, достались в держане до слушного времени владѣти, и з онымъ пожитки имѣтъ, але и на власномѣ, купленномъ паномѣ Данилою Карпѣкою, кгрунтѣ, под селом Мостищемъ слободки и гумна, их отдаляет, а якая пашня тамъ есть его ж, пана Карпѣки, и тоей и для пропитанія самой паней Карпѣчиной не позволяетъ употреблять, з чего крайняя ей, паней Карпѣчиной дѣется нужда. Зачимъ, поневаж малжонокъ еи, панѣ Карпѣка, отехалъ в Москву до Високо Правителствующаго Сената, прося такой милости, дабы при тихъ своихъ маєтностяхъ, которіе опредѣлены помененной Павунѣ Кантакузиновой, былъ захованъ, того ради до поворота пана Карпѣки, якъ неналежитъ тому прикажчику Павунѣному ей, паней Карпѣковой, всѣхъ маєтностей и дворовъ, а барзѣй слободы и гумна з пашнею, под Мостищемъ будучихъ, купленныхъ, лишати, такъ пригласивши в[аша] милость его до себе, прикажчика, предложи ему іменемъ нашимъ, дабы онѣ панѣ Карпѣчиную не всема еще тихъ маєтностей нуждою чинячи, в чомъ потреба указываетъ приказалъ подданимъ, а принамнѣй мостищанамъ, по слушности оной, а до слободки з гумномъ, и до пашнѣ, там под Мостищемъ будучой, неналежал бы, понеже якъ тие купленни добра при Карпѣцѣ, [до тихъ маєтностей Коровчинскихъ неналежитъ, а отъ его, пана Карпики не отбирано. Жадаемъ пилно о тое в[ашей] милости и ему ж желаемъ доброго здоровья]^а.

З Глухова, ноеврия 4 д[ня]. Року 1722.

Такъ оныя отъ его не отбираны и никому не отдаваны.

В[ашей] милости зычливіе приятелѣ, его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чер[ниговский] и наказ[ный] гетманъ Павелъ Полуботокъ.

П[исарь] Е[неральный] Семенъ Савичъ.

В[асилий] Ж[ураковский] асауль енералний.

Я[кимъ] [Л]изогубъ енерал: бунчучный.

^а Текст в дужках в копії перекреслений.

Праворуч зазначено: Цедула осеред листу: Що по сему учинится не оставъ в[аша] милость насъ освѣдомит, и лист в себе сей, не отдаючи пану прикажчику, удержат.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 786. – Арк. 16. Копія.

№ 136

*1722, листопада 8. Глухів –
Наказ Павла Полуботка
і генеральної старшини трьом сестрам
Омельянівнам з'явитися в Глухів
на Генеральний Суд у справі щодо
неповернення боргу значному
військовому товаришеві Андрію Лизогубу*

Вамъ, тромъ сестрамъ роднимъ, именно панямъ Меланіи Михайловой Гамалѣвой, Зѣновіи Валѣватою Матвѣвой и Маріи Кграбовской, Омельяновнамъ, вѣдомо чинимъ чрезъ сей нашъ ...^a указъ, ижъ панъ Андрей Лизогубъ, знатний товаришъ войсковий, донеслъ намъ чрезъ суплѣчную свою жалобу, что вы, передъ симъ прибувши въ домъ его, п: Андрея Лизогуба, просили его о позичене чотирохъ сотъ червонихъ золотихъ грошей, поступуючи оному за рочнее пожда-не отъ ста червонихъ, либо те сто золотихъ грошми дробними, либо по десять червонихъ провѣзїи давати, и взявши тые гроши у него, пана Лизогуба, до сихъ часъ противъ ни исти въсее, ни провѣзїи въсеей не отдавали, зачимъ просиль онъ у насъ ... справедливости ... жебы оная на Судѣ Войсковомъ Енералномъ была учинена, теди ми, по той его, п: Андрея Лизогуба, жалобѣ пилно жадаемъ, абысте ... всѣ три для расправи зъ нимъ, о помянутихъ вами позиченнихъ у него грошахъ, сюда въ Глуховъ передъ Судъ Енералний приездили немедленно къ числу 8 дня предъ будущаго мѣсяца декаврія.

Данъ въ Глуховѣ, зъ Енералной Войсковой Канцеляріи, ноеврія 7 дня, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 108. Копія.

^a Крапками позначено пробіли в тексті копії.

*1722, листопада 8. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
стародубському наказному полковникові
розглянути в полковому суді справу
між Василем Вілінським та вдовою
стародубського отамана Федора Скоробагатого
щодо компенсації збитків за перешкодження нею
його шлюбу з родичкою її чоловіка*

До наказного стародубовського.

Супплѣковаль до насъ Василь Вилинскій, дворянинъ полковничий, скаржачися на бывшую атаманиху стародубовскую Федору Скоробогатую, о томъ, что онъ зговоренной себѣ небожчика мужа еи братанки за певною еи, Скоробогатой, перешкодою не могучи поняти за жену, нашел в своей субстанціи убыток и шкоди понеслъ, в чомъ просиль у насъ з еи, Скоробогатой, суда и справедливости. Теди мы, посилаючи предреченого Вилѣнского супплѣки копію до в[ашей] милости при семъ листѣ нашемъ, жадаемъ абысь в[аша] милость, призвавши обжалованую Скоробогатую пред Судъ Полковий и майстратовій, судове ихъ в тим интересѣхъ расправиль, жебы болшъ онъ, Вилинский, не узнавал волокити и получил бы в том дѣлѣ своемъ крайнюю сатисфакцію.

Данъ з Глух[ова], ноевр[ия] 8. Року 1722.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 717. – Арк. 3. Копія.

*1722, листопада 10. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
ніжинському полковникові надати
у Військову Канцелярію раніше складені
в Полку реєстри козаків і селян*

Милосцѣвий пане полковнику нѣж[инский], нашъ велце милосцѣвий пане и брате.

Посланному нынѣ до нас з Мало Россійской Коллегіи его імпер[аторского] величества о присилцѣ в оную Коллегіи реестровъ, сколько въ каждомъ Полку Рейменту Гетманского козаковъ приданихъ всѣхъ обрѣтается, понеже [нале]-жит, якъ з другихъ Полковъ, з которыхъ реестровъ тихъ приставлено до Войсковой Канцеллярии, такъ и з Полку вашей милости пана оные сюда первой къ намъ присилати [до] одсилки в Коллегію, а по справцѣ тут в Енеральной Канцелляріи явилося, же любо ваша милость пане прошлого року по указу покойного ясневелможного пана гетмана Скоропадского таковыя реестра велѣвши в Полку

своемъ спорядити, козаковъ всѣхъ по именѣ, сколько в какой Сотнѣ обрѣтается, а особливо посполитыхъ людей за руками сотниковъ урядниковъ тамошнихъ прислалъ былъ в Глуховъ, однакъ знову оніе по требованію вашей милости пана тогда ж до Нѣжина⁹⁷ безъ переписки одослани, того ради тепер, хоти вашей милости пане тыеж подлинныя реестра козацкіе, також и мужицкіе, до насъ в Енералную Войсковую Канцелярію прислати немедленно предлагаемъ, и при семъ братерской вашей милости пана пріязнѣ рекомендуемъся zostавати.

Вашей милости пану всего добра зичливые.

3 Глухова, ноевр[ия] 10. Року 1722.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 670. – Арк. 2. Копія.

№ 139

**1722, листопада 10. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про затвердження
новомлинським сотником значного
військового товариша Кирила Троцького**

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговскій и наказный гетман з старшиною енералною Павел Полуботок.

Его милости пану полковникови нѣжинскому з старшиною полковою, пп: сотникомъ, атаманѣ городовою и сѣлскою, и всему того Полку товариству, и кому колвекъ о том вѣдати надлежит, симъ нашимъ унѣверсалом ознаймуемъ. Поневажъ товариство Сотнѣ Новомлинской по смерти Григорія Шишкевича⁹⁸, сотника новомлинского, не мѣючи совершенного в той Сотнѣ властелина, избрали собѣ за господара по войсковому обикновенію волними голосами на уряд сотнитства новомлинского пана Кирила Троцького⁹⁹, знатного товариша войскового, теды мы за прибытемъ оногo сюда в Глуховъ, узнавши быти ко управленію всякихъ порядковъ сотеннихъ способного, яко велѣлисмо ему, пану Кирилу Троцькому, указную в церквѣ обикновенно виконати на вѣрность імператорскому всепресвѣтлѣйшому величеству присягу, такъ на тотъ уряд сотнитства приказалисмо видати оному в конфирмацію сей нашъ унѣверсалъ з Войсковою Енералной Канцелярію. Через который пилно упоминаемъ и приказуемъ, абы всѣ атаманы городовіи и сѣлскіи Сотнѣ Новомлинской, со всѣмъ тамошнімъ товариствомъ, мененному пану Кирилу Троцькому, новоучрежденному сотниковѣ новомлинскому, яко властелиновѣ своему, надлежащее во всем отдавали послушенство в подобающемъ его содержуючи почитаніи, а и панъ сотник

⁹⁸ В копії зі справи 664 написано “Шликевича”.

долженъ взаимне любовное свое ку товариству имѣти обхождение, и всегда доброго миловати, а злого карати, подлугъ вини его, пристойно.

Дан в Глуховѣ, ноевр[ия] 10. Року 1722.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 55. – Арк. 78. Копія.

Там само. – Спр. 55. – Арк. 80. Копія.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 664. – Арк. 31 зв.-32. Копія з датою 27 листопада 1722 року.

Там само. – Спр. 655. – Арк. 114. Копія з датою 27 листопада 1722 року.

№ 140

1722, листопада 11. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини наказному стародубському полковникові доповісти про конкретні факти зловживань офіцерів та рядових з Мекленбурзького корпусу

До наказного стародубовского отвѣтный лист.

Пишешъ в[аша] м[илость] до насъ, объявляючи, что многие обыды од Корпуса Мекленбургского самоволнимъ занятемъ квартиръ, вимаганемъ сторожувъ, бракованемъ сѣна полчанамъ стародубовскимъ затѣваются, и просишъ нашо-го о томъ виложеня ся до превосходителнѣйшого его милости господина генерала лейтенанта Девейзбаха, жебы его превосходительство изволилъ до в[ашей] м[илости] прислати пункта, якъ мѣютъ помянутые мекленбурцы в Полку тамошнемъ Стар[одубовском] квартировать и проче поступати. Теды мы в отвѣтъ предлагаемъ в[ашей] милости, что мы, не вѣдаючи совершенно, хто именно на яковую чи з оффѣцерь, чили з рядових кому затѣял и затѣваетъ обыду, и хто именно самоволне занимаетъ квартиры и бракуетъ сѣномъ, не можемъ без разсмотренного увѣдомленя ся до его пр[евосходительства] генерала лейтенанта Девейзбаха направлятися, и для того мѣшешъ в[аша] м[илость] подлинное, о всякихъ обыдахъ порознь, од кого власне и кому именно таковыя обыды происходятъ, спорядивши за рукою своею, вѣденіе к намъ немедленно прислати, и потому будемъ до его превосходительства господина енерала лейтенанта Девейзбаха писати, объявляемъ в[ашей] милости и ему ж зичимъ доброго од Господа Бога здоровья.

З Глух[ова], ноевр[ия] 11. Року 1722.

Також надлежитъ в[ашей] милости и комиссарамъ полковымъ при томъ обстоювати накрѣпко, жеби мекленбурцѣ зверхъ того... ..понеже чинити указъ его імпер[аторского] в[еличества] повелѣваетъ.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 433. – Арк. 47. Копія.

**1722, листопада 14. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
в Переяславський полк про надання на відкуп
військової індукти в Україні на три наступних роки
Михайлу Шереметєву, Микифору Зайцеву
та Івану Дранову**

Пану полковниковѣ наказному переясловскому, всей того полку пп: старшинѣ полковой, такъже пп: сотникамъ, атаманамъ, войтамъ и протчимъ градскимъ и сѣлскимъ духовного, войскового и посполитого чину людямъ и каждому, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежитиметь, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, понеже въ нинѣшное небытіе гетмана въ Малой Россіи по приговору Малороссійской Коллегіи індукта войсковая, которая за всѣхъ прежнихъ гетмановъ, почавши отъ Богдана Хмѣлницкого¹⁰⁰, на рангъ гетманский хожевана, а за покойного господина Скоропадского имѣль оную на одкупъ тайный надворный совѣтникъ господинъ Рагозинский¹⁰¹, оддана зъ торгу изъ наддачи указомъ імператорского величества сѣлскимъ обывателямъ гостинной сотнѣ^a Михайлу Шереметіеву да изъ купечества Никіфору Зайцову и Івану Дранову зъ первого числа сего мѣсяца ноеврія въпредъ на три года, якъ о томъ же зъ Коллегіи Малороссійской въ указѣ імператорскаго величества намъ объявлено и предложено, дабы мы тую індукти войсковой помянутимъ новимъ закупщикамъ отдачу во всѣхъ городахъ малороссійскихъ опублѣковали, теде мы, по тому імператорского величества указу посилаемъ сей унѣверсаль въ полкъ [Переяславский]^б, чрезъ которий, яко о вишшеписанно[й] індуктового збору отдачи новимъ откупщикамъ всякому объявляемъ, такъ предлагаемъ и упоминаемъ, абы во обнятію и содержаніи во всей Малой Россіи тоей індуктовой повинности предречонимъ откупщикамъ и тимъ, которіе отъ нихъ поставлени будутъ, нѣхто зъ старшинѣ и чернѣ рейменту гетманского жадной перепони и трудности чинити не важилися купецкіе, зась люде и торговіе промишленники заграничніе, великороссійскіе, малороссійскіе, абы во всемъ, що одъ кого тоей повинности надлежитиметь подлугъ квитовъ давнихъ и обикновенія, меновите отъ рубля по шагу онимъ одкупщикамъ, чи то самимъ, чили хто где отъ нихъ поставлень будетъ ...^в безъ всякого упору и противности, хтобы любъ зъ войсковихъ рейменту гетманского людей, любъ зъ посполитихъ, купеческими промыслами бавячихся, ... тоей купеческой повинности не хотѣль, таково[го], въ якомъ полку станеться тое, всякая старшина сполне зъ одкупщиками повинни арештовати и потомъ зъ оногo не отпускати, поколь тоей належитости не у[п]латить, на остатокъ докладаемъ и

^a Так у тексті.

^б В копії зазначено – “НН”, але звернення на початку універсалу до переяславського наказного полковника, попри те що текст можна вважати зразком для розсилання у всі полки, вказує що даний документ адресувався саме в Переяславський полк.

^в Крапками позначено пробіли в тексті копії.

тое, ижъ если бы хто утаеваль предъ ними, закупщиками, свои товари, а тое на него мѣло бы довестися въправду, у такого позволяемъ удвое брати індукту, а и тотъ, который жаднихъ не отъправуетъ гандліовъ, а тилко минянемъ грошей бавитися, повиненъ неотъмовне должную індукту платити.

Данъ въ Глуховѣ, ноеврія 14 дня, року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 109-109 зв. Копія.

№ 142

1722, листопада 20. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини лубенському полковникові уніфікувати в Лубенському полку міри обсягу збіжжя та повідомити про їх співвіднесення з московськими аналогами

Ознаймуемъ ...^a пану, что Коллегія Малороссійская указомъ его імператорского пресвѣтлого величества, сего ноеврія 18 дня до насъ присланнымъ, требуютъ зъ Енеральной Войсковой Канцелляріи вѣденія [какъ] въ полкахъ малороссійскихъ, во всѣхъ городахъ и мѣстечкахъ, селахъ и деревняхъ хлѣбніе мѣри содержатся, равние ли, и если неравнiе, то въ которомъ городѣ или селѣ іменно, якіе мѣри и по сколько въ онихъ мѣетъ быти московскіхъ четвертей или четверичковъ, зачимъ мы, любо вѣдаемъ, же въ Малой Россіи различная и неравная мѣра вездѣ есть, однакъ не имѣючи извѣстія по сколько въ якомъ городѣ, особливе въ полковихъ городахъ, мѣра тамошная вмѣщаетъ въ себе четвертей албо четвериковъ московскіхъ, о присилки таковыхъ вѣдомостей писалисмо до пановъ полковниковъ, въ якомъ числѣ и до ... пана пишучи, жадаемъ абысь ... панъ по полученіи сего листа нашего въ полковомъ городѣ Лубнахъ, подлинно справившися вимѣромъ сколько іменно четвертей албо четвериковъ великихъ или малихъ московскіхъ въ осмачцѣ настоящей тамошной мѣри вмѣщается, заразъ до насъ прислалъ за рукою своею о тимъ извѣщеніе безъ всякого замедлѣнія, толко уже вели ... панъ отъ сего времени всеконечно въ полку N по сотняхъ въ городахъ и селахъ тамошнихъ везде равного состоянія мѣру, якою всякое збоже и мука мѣрится мѣетъ, учинити, стосуючися до нинѣшной мѣри, въ полковомъ городѣ найдуючойся, а инакшой и несходной зъ тоєю полковою мѣрою нѣхто отнюдь подставляти, подъ опасеніемъ жестокого штрафа и караня, не повиненъ, чтобъ въ той мѣри жадного во всемъ полку тамошнемъ не было разнствія и ниякой помѣшки, предлагаемъ, а когда сей листъ нашъ ... панъ получишь и що по оному ... панъ учинишь, дай намъ вскорѣ при отвѣтѣ своемъ вѣдати, за тимъ зичимъ доброго здравствовенного ... пану поведенія.

Зъ Глухова, ноеврія 20 дня, 1722 року.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 111-111 зв. Копія.

^a Крапками позначено пробіли в тексті копії.

*1722, листопада 21. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
N- полковникові видати російським солдатам,
розташованим в його полку, провіант на місяць вперед,
відповідно до пропозицій Військової колегії
київському губернатору Івану Трубецькому*

Объявляемъ ...^a же писалъ до насъ сіятелный его милость господинъ генераль и генераль губернаторъ кievский, князь Иванъ Юрьевичъ Трубецкій¹⁰², извѣствуячи, что получилъ его сіятелство зъ Государственной Военной Коллегии такій до себе одправлений указъ, дабы его сіятелству имѣть коммendu надъ всѣми армейскими и протчіими полками ... въ Малой Россіи найдуючимися, да въ томъже своемъ писаніи предложилъ его сіятелство, что по полученіи о неприятелскомъ зломъ намѣреніи вѣдомостей онымъ полкамъ велено стоять до далшого указу по городахъ и мѣстечкахъ поротно, а по селахъ капралствами, для опасенія одъ неприятелей и готовности въ походъ, если куда ... случитъся, и для того его сіятелство розослалъ ордери во всѣ полки комменди своей, ижъ бы оніе зъ опредѣленныхъ себѣ квартиръ собранного провіанту на мѣсяць сухарами для случаю въ походъ имѣли въ поготовности, что и одъ насъ бы было [в] здешніе малороссійскіе полки о выдачи такого пров[и]янту сухарами на мѣсяць до старшини предложено, прето мы, яко еще прошедшого мѣсяца августа о томъ до [вашмилости] такъ, яко и въ прочіе полки писалисмо, предлагаючи, чтобы когда армейскіе жолнѣре въ полку НН расположатъся на консистенціи, велѣлъ ... зъ квартиръ надлежащихъ провіанту указное число сухарами на мѣсяць, для походного случаю собравши, держати въ поготовности и если бы оные мѣли куда по указу імператорского величества маршъ свой воспріяти, тотъ провіантъ казалъ видати, такъ и нинѣ о зобраню предреченого въ полку НН провіанту повѣторе предлагаемъ, что если еще тотъ провіантъ доселѣ [не собранъ] абы ... заразъ полковому и сотеннимъ комиссарамъ приказалъ оний зъ опредѣленныхъ квартиръ въ полку своемъ собирать и держати до далшого указу въ цѣлости, и когда укажетъ потреба тотъ провіантъ видати, [ч]тобы комисаре о выдаче оно[го] брали, у кого надлежитъ, росписки, ежели жъ бы уже былъ собранъ и розданъ на консистентовъ, то изволищъ НН нашъ о томъ, якъ найскорѣй, чрезъ листъ свой освѣдомити, такожъ стороны дачи грошовой на драгуновъ, тыхъ которіе зъ писамы одъ коммендѣровъ своихъ въ рожные мѣста посилаеми бывають, писалъ до насъ его сіятелство, ознаймуючи, что послалъ въ полки команды своей указы такіе, жебы на одного челоуѣка въ сутки за порцію и рацію по пяти копѣекъ у обывателей възимано, и того зъчисливши по копѣ три на мѣсяць виходить, що же есть зъ людскою тяжестію, любо въ отвѣтъ до его сіятелства предложилисмо, ижъ бы такіе посланіе драгуне по чотири копѣйки за порцію и рацію брали

^a Крапками позначено пробіли в тексті копії.

одъ обывателей, понеже и тимъ доволстовати себе [...]ли бы, однакъ, поколя на тое наше предложене одъ его сіятелства получимъ резолюцію, чрезъ сей листъ жадаемъ ... абы еще тимъ временемъ по пять копѣекъ въ сутки на челоуѣка за порцію и рацію въ полку своемъ велиль выдавати за роспискою, чтобы между обывателми и консистентами чрезъ недачу грошей за порціонии раціони не происходили яковіе ссори и непотребніе заводи и грабительства, при томъ зичимъ ... доброго отъ Господа Бога здоровья.

Зъ Глухова, ноевріа 21. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 112-112 зв. Копія.

№ 144

*1722, листопада 22. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
наказному стародубському полковникові
вжити заходів щодо повернення стародубською
старшиною Кіндрату Скороходенку
стягнутих грошових поборів*

До наказного стародубовского.

Кондрат Скороходенко, житель понуровский, прекладалъ намъ чрезъ супплѣ-ку жалобу свою о томъ, что онъ, Скороходенко, справуючись з Ломакою, многіе старшинѣ стародубской в накладахъ давалъ датки грошевіе, подлугъ реестру, о чемъ любо и виправиль былъ лист покойного ясневелможного пана гетмана Скоропадского до Журавка¹⁰³, полковника стародубовского, з такимъ указомъ, абы помянутая старшина всякие виклади скаржачомуся Кондратови возвратила, но поневаж листъ гетманский намъ од одного Скорохода былъ презентованъ, по тому листовному указу ему, Скороходенку, виклади и донынѣ не суть поверненни, того ради в поверненню оних просилъ нашего указу, мы теди симъ нашимъ засилаючи листомъ, приказуемъ, абысь ваша милостъ всеконечно велѣлъ старшинѣ тамошней, хто що у его, Скорохода, викладу забралъ по помянутомъ реестру, тутже до вашей милости посилаемъ лист, при супплѣцѣ его поданный^a, якого листа ему возвратити, а если бы не мѣла помененная старшина оних викладовъ повернути, тому впред з болшою турбацією и трудностию [будеть], за позовомъ сюда в Глуховъ оныя поотдавати, повернетъ тут в Глуховѣ, и повторе приказуемъ.

Данъ в Глух[овѣ], ноеврія 22. Року 1722.

В[ашей] милости зичливіе пріятелѣ.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 130. – Арк. 23. Копія.

^a В копії написано "поданному".

**1722, листопада 23. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про надання у володіння
вдові полтавського полковника Івана Черняка
Ірині Стефанівні містечка Решетилівки**

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковник чернѣговский и наказный гетманъ з старшиною енеральною Павелъ Полуботокъ.

Пану полковниковѣ наказному теперешному полтавському, старшинѣ полкової, пп: сотникомъ того Полку, а особливе пану сотниковѣ решетиловському зо всею тоєю Сотнѣ атаманею городовою и сѣлскою, и кому колвекъ о том вѣдати надлежит, симъ нашимъ *открытимъ* листомъ ознаймуемъ, ижъ просила насъ е[е] мил[ость] панѣ Ирина Стефановна Іванова Черняковая, полковникова полтавская, (:которой муж на монаршой імператорского пресвѣтлого величества службѣ тепер свое окончилъ житие:) о такий респектъ, дабы свободно было оной мѣстечкомъ Решетиловкою¹⁰⁴, до полковничего уряду належнимъ, владѣти до совершенной Власти Гетманской, которое ей, паней полковникової полтавской, прошеніе мы за слушное принявши, через сей нашъ листъ жадаемъ и приказуемъ, абы нѣхто з в[ашихъ] милостей, а барзѣй панъ сотникъ решетиловский зо всею атаманею тамошнею, в томъ владѣнні помянутого мѣстечка оной жадной не чинилъ перепоны. Войтъ зас решетиловский зо всѣми тамошними посполитими людми по давному обыкновенію во всемъ надлежащее оной *отдавалъ* послушенство, повторе упоминаемъ и приказуемъ.

Данъ в Глуховѣ, ноевр[ия] 23 д[ня]. Року 1722.

ІЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 126. – Арк. 46. Копія.

**1722, листопада 23. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
щодо послушенства монастирських підданих
Глухівському Петропавлівському монастиреві**

Вамъ, всѣмъ войтамъ зъ посполитими людми, до монастиря святихъ апостолъ Петра и Павла Глуховского¹⁰⁵ належачимъ, ознаймуемъ сымъ указомъ нашимъ, ижъ донеслося намъ вѣдати, что зъ сѣлъ вашихъ нѣкаторіе легкомислніе люде зъуфале и ...^a поступуючи, не хотятъ по прежнему мененному

^a Крапками позначено пробіли в тексті копії.

монастыревѣ Глуховскому належитого подданского отдавати послушенства и повинности, такъже и то[го] за старшого мѣти, хто надѣ вами зѣ монастыра поставленѣ, якие ваши самовольные и зурфалые поступки сурово ганячи, приказуемъ и упоминаемъ, абысте, оставивши всякую шатость и ослушаніе, тому монастыревѣ святыхъ апостолѣ Петра и Павла Глуховскому по давному обыкновенію, а барзѣй по унѣверсалахъ гетманскихъ, свою подданскую повинность и послушенство, якое до васѣ належить, безѣ жадной спреки и огулства, отдавали, и хто вами по опредѣленію монастирскому завѣдоватиметь, того во всемъ слухали бѣ, а если бы хто зѣ васѣ впредѣ оказался быти противнимъ и не чинилъ вишѣ вираженному указовѣ нашему задосить, теды такого ослушника, зискавши сюда въ Глуховѣ, безѣ пощаждѣнія на здоровю карати роскажемъ.

Данѣ въ Глуховѣ, ноеврія 23 дня. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 113. Копія.

№ 147

***1722, листопада 29. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генерального
бунчужного Якова Лизогуба новгородському войту
щодо надання села Мефедівки
для домашнього господарства новому
новгородському сотникові Семену Голецькому***

По титулѣ.

Вамѣ, п: войту новгородскому, чрез сей одкритий листъ нехай будетъ вѣдомо, поневаж нынѣшний сотникъ новгородский панъ сотникъ Голецкій, з Погара на сотництво в Новгородок переехавши, не мѣеть жадного тамъ на новомъ своемъ господарствѣ вспоможенія, ибо село Голубовка, на уряд сотництва тамошного належное, опустѣло, того ради предлагаемъ вамѣ, абысте уезду тамошного Новгородского мехедовскому войтовѣ приказали ему, п: сотниковѣ, в привезеню сѣна и дровъ чинити вспоможене, и бити послушными.

З Глухова, ноеврія 29. Року 1722.

Его императорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговский и наказный гетман.

Яковъ Лизогубъ, бунчучный енеральный.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 489. – Арк. 29. Копія.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 115. Копія.

*1722, листопада 29. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
щодо послушенства посполитих села Нічочувки
та прилеглих хуторів київському війту
Дмитру Полоцькому, із заборонаю старшині
обкладати їх надмірними поборами*

Пану полковниковѣ, теперѣ наказному, а впредѣ совершенному київському, пп: старшинѣ полковой, особливе пп: сотникамъ козелецкому и острицкому^а, и кому колвекъ о томѣ вѣдати надлежатиметь, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, ижъ будучи тутъ въ Глуховѣ его милость панѣ Димитрий Полоцкий¹⁰⁶, упривѣлеованный^б войтъ київскій, жалостне прекладалъ намъ, что любо имѣеть онѣ покойного пана гетмана Скоропадского килкокротные унѣверсали, якіе и намъ были презентовани, виданные на село Ничочувку, и на хуторѣ близъ того села, въ полку Київскомъ будучіе, а іменно на Емелѣановѣ Полуяновѣ и Тополѣ, что села Ничочувки посполитіе люде звиклоє ему, пану войту, яко державци своему, отдавали послушенство, тыхъ засѣ вишенамѣненныхъ хуторовъ обыватели въ вистатченю на компанѣйцовѣ мѣсячного и въ иныхъ общихъ тяглыхъ повинностяхъ чинили ...^в помоществованіе, такожъ пп: коммисари полку Київского, и нѣхто инний, подданнымъ его, пана войта, бранемъ подводѣ, насланемъ неподлугъ пропорціи людей на станцію жолнѣровѣ, вимаганемъ збыточного провіанту и фуражу, и иныхъ надѣ мѣру податей не дѣяли тяжести и налогу, однакъ ничому тому не чиниться задосить, чого ради просиль нашего на все тое потвердителного указу, мы прето таковому его, пана войта, прошенію слушному не отрекши, чрезъ сей нашѣ унѣверсалѣ приказуемъ, абы посполитіе люде села Ничочувки звиклоє ему, пану войту київському, подлугъ данныхъ покойного пана гетмана унѣверсаловѣ отдавали послушенство хуторовѣ Емеляновского Полуянового и Тополѣ обыватели въ вистатченю на компанѣйцовѣ мѣсячного и иныхъ общихъ тяглыхъ повинностей чинили ... помоществованіе, пп: коммѣсарє засѣ и нхто инший, такъ зѣ старшихъ, яко зѣ меншихъ, полку Київского чиновниковѣ ... подданимъ его, пана войта, бранемъ безъденежно подводѣ, якъ и указѣ імператорского величества повелѣваєтъ, насланемъ неподлугъ пропорціи людей на станцію жолнѣровѣ, вимаганемъ збыточного провіанту и фуражу и иныхъ надѣ мѣру податей, тяжести и налогу абы не затѣвали, зачимъ вѣдаючи о таковой волѣ нашой панѣ полковникъ теперѣ наказний, а впредѣ совершенный київскій, старшина полковая тамошная, особливе пп: сотники козелецкий и острицкий, абы жадной ему, пану войту київському, не чинили перешкоди и препятствія, мѣти хочемъ и приказуемъ.

^а В копії написано “ветрицкому”.

^б В копії написано “упривѣлеованныхъ”.

^в Крапками позначено пробіли в тексті копії.

Данъ въ Глуховѣ, зъ Войсковой Енеральной Канцеллярїи. Року 1722. Ноеврія 29 дня.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 116. Копія.

№ 149

*1722, листопад. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
в Н-полк Н-полковникові щодо призначення
другого полкового комісара у справах постачання
провіанту російським полкам в Гетьманищині,
з розпорядженням потім прибути
обом комісарам до Глухова*

По промеморїи, зъ государственной нашей Коллегїи въ Малороссійскую Коллегїю принесенной, а зъ тоей Коллегїи къ намъ въ Енеральную Войсковую Канцеллярїю, въ указѣ его імператорского величества присланномъ, вираженной^а, [о] суспензації армейскихъ полковъ, въ Малой Россїи консистенцію мѣючихъ, поневажъ надлежить во всякомъ полку рейменту Гетманского быти двомъ комиссарамъ главнѣйшымъ полковымъ, кромѣ другихъ сотенныхъ комиссаровъ, того ради якъ въ иншіе полки писалисмо указы наши, такъ и въ полкъ Н пишучи [указъ] нашъ, пилю жадаемъ абы ... заразъ по полученїи одного, зверхъ настоящего комиссара полкового тамошнего, именно п: [...] опредѣлилъ еще по согласїю зъ старшиною тамошнею жъ въ товарищи оному, якого писменного справного и достатного особу, чи то зъ урядниковъ чи зъ другихъ полчанъ Н, который бы могъ въ томъ комиссарскомъ званїи вѣрно и радительно, якъ надлежить, справоватися, а опредѣливши такого челоуѣка, присилай ... обоихъ тихъ комиссаровъ безъ жадной остановки и умедленїя сюда въ Глуховъ, ибо они мѣють тутъ въ Малороссійской коллегїи подлугъ вишѣписанной промеморїи и указу інструкцію себѣ принять, якимъ власне образомъ порученнїе себѣ комиссарскїе дѣла въ отводѣ ... въ выдачи надлежащего провѣанта и фуража, и въ протчїемъ, обще зъ великороссійскими комиссарами отъправовати повинни, о якое опредѣленїе другаго комиссара и немедленною присилкою обоихъ ихъ сюда до Глухова усугубително ... предлагаемъ и приказуемъ.

Зъ Глухова, ноеврія ...^б дня. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 110. Копія.

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

^б Число не зазначене.

*1722, грудня 1. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
пресвітеру села Кулаг Івану Полховському
порозумітися з Архипом Ломакою
щодо належних тому грошей і жита,
або з'явитися з ним на Генеральний Суд*

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговский и наказный гетманъ з старшиною енеральною Павелъ Полуботокъ.

Вамъ, отцу Івану Полховскому, презвитеревъ села Кулагъ, чрез сей нашъ одкритій листъ нехай будетъ вѣдомо, ижъ ускаржалъся на васъ чрез суппліку свою Архипъ Ломака в томъ, что правуючись онъ з вашей честностью за нѣякийсь жоны вашой ексцесь, возвратилъ сто талярей и десять осмачокъ жита, а по вершеніи суда, якобы наказано было вамъ десять осмачокъ жита повернути супплѣкуючому, чому и вы повинувшиися, далистмо ему на себе рукоданное писмо, же за приездомъ своимъ к дому мѣли ему отдати оные десять осмачок жита, а понеже по сее время не отдалисте и не хочете отдавати жита того, просилъ насъ онъ, ускаржающий, о том указъ неотступно, стужаючи о ваша честност, абы к тому ж еще з ста талярей хочай пятьдесят талярей грошей повернулъ ему Ломацъ, бо якобы онъ напрасно оные утратилъ, теди мы, сымъ нашимъ откритымъ листомъ пилно предлагаемъ, абысь ваша чест[ность] за получениємъ оного без всякого отлагателства вышъозначенные десять осмачокъ жита да пятьдесят талярей проторних грошей, если такъ ест, же суплѣкантъ невинне оніе утратилъ, возвратилъбыся ему, а если тамъ не похочете з нимъ погодитися, то для крайней заводу своего росправи пред Судъ Войсковый Енеральный идучихъ святахъ приездѣте в Глуховъ, пильно приказуемъ.

З Глухова, декавр[ия] 1. Року 1722.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 130. – Арк. 66. Копія.

*1722, грудня 2. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
щодо надання державцями Крелевецької
і Воронізької сотень транспорту на потреби
турецького посла, що буде прямувати
через Київ, Ніжин і Глухів на Москву*

Обявляемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ панамъ державцамъ духовнимъ и свѣцкимъ, въ сотняхъ Крелевецкой и Воронѣжской маетности свои мѣючимъ, и

кому о томъ вѣдати надлежатиметь, ижъ до всепресвѣтлѣйшого государя нашего его імператорского величества, въ великий градъ Москву отправленный, въ характеръ посланника, отъ турецкого солтана посланникъ^а, простовати мѣеть на Кіевъ, Нѣжинъ и Глуховъ, для которого ...^б понеже на станахъ почтовыхъ немалое надлежитъ приготовати число подводъ, которыхъ едни кролевекіе и воронѣжскіе мѣщане сами вистатчати не могутъ, теди приказуемъ, абы пп: державци духовніе и свѣцкіе, въ тихъ сотняхъ маестности свои мѣючи[е], и безъ найменшой спреки и остановки, по опредѣленію пановъ сотниковъ тамошнихъ, належное число подводъ подъ помянутого турецкого посла заразъ вистатчили, и во время потребное, за данемъ отъ тихъ пановъ сотниковъ кролевецкого и воронѣжского вѣдана, на стану кролевецкомъ зъ санмы и всею упряжю поставили, пилно мѣти хотимъ и приказуемъ.

Данъ въ Глуховъ, зъ Енеральной Войсковой Канцелляріи, декаврѣя 2 дня, 1722 року.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 117. Копія.

№ 152

1722, грудня 3. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Переяславський полк про підтвердження переяславського полкового асаула Івана Даниловича на уряді переяславського наказного полковника

Пану Лукиану Васильевичу, асауловъ полковому переясловскому, по ... полковниковъ наказному зъ протчією старшиною полковою, пп: сотникамъ, атаманнѣ, войтамъ, и всѣмъ войсковимъ и посполитимъ того полку обывателямъ, и кому бы колвекъ о томъ вѣдати надлежало, симъ унѣверсаломъ нашимъ ознаймуемъ, небезизвѣстно есть всѣмъ полчанамъ тамошнимъ переясловскимъ, что покойний ясневелможный его милость панъ гетманъ Скоропадский указомъ своимъ опредѣлилъ наказнимъ полковникомъ пана Івана Даниловича¹⁰⁷, асаула полкового переяславского жъ, яко жъ онъ въ томъ званіи перебувалъ и правленіе полковихъ дѣлъ содержалъ до своего виходу на монаршую его імператорского пресвѣтлого величества службу въ Ладугу, а понеже помянутой панъ Іванъ Даниловичъ съ тоей монаршой службы нынѣ возвратился, теды мы, стосуючися до волѣ покойного пана гетмана, вручилисмо до далшого времени наказное полковничество ему жъ, пану Івану Даниловичу, по прежнему, о чомъ пп: старшина полковая, сотники, атаманя и прочіе войскового и посполитого стану полку Переясловского обывателѣ вѣдаючи, абы ему, пану Івану Даниловичу, асауловъ полковому и наказному полковниковъ переясловскому, приличное пошановане и

^а Так у тексті.

^б Крапками позначено пробіли в тексті копії.

належитое въ обще народнихъ и войсковихъ дѣлахъ послушенство безъ противности отдавали, а онъ, панъ наказный полковникъ, содержаючи полковое правленіе, подлугъ своего званія долженъ по самой слушности и по нашихъ указахъ радѣтельно въ дѣлахъ поступовати, и оніе справовати, упоминаемъ и приказуемъ.

Данъ въ Глуховѣ, декаврѣ 3. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 664. – Арк. 31. Копія.

Там само. – Спр. 655. – Арк. 122. Копія.

№ 153

*1722, грудня 3. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про призначення комісарами з боку Гетьманщини
значного військового товариша Йосипа Тарасовича
та чорнуського сотника Семена Максимовича
в комісію полковника Семена Давидова,
призначену за наказом царя
для межкування кордонів Почепа*

Варіант I

Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, а особливе пану полковниковѣ наказному стародубовскому, пп: старшинѣ полковой, сотникамъ, такожъ майстратовымъ урядникамъ и протчіимъ того полку войскового и посполитого чина обывателямъ, симъ нашимъ унѣверсаломъ ознаймуемъ, ижъ получили мы указъ з Високоправителствующаго Сената прошедшого мѣсяца [октоврѣя 5] числа, къ намъ одправленный, въ которомъ объявлено, что по іменному указу его імператорского пресвѣтлого величества посланъ въ Малую Россію для отмежованя мѣста Почепа его [милость] господинъ полковникъ Семень Димитріевичъ Давидовъ зъ товарищи, а якая его [милости] зъ Високоправителствующаго Сената на тое межовое дѣло дана інструкція, въ такой же симъ власне и до насъ імператорского величества зъ того жъ високоправителствующаго сената указъ присланъ, а понеже въ томъ монаршомъ премоцнѣйшомъ указѣ предложено и намъ зъ старшини малороссійской знатнихъ двохъ человѣкъ до тоей же межовой коммисіи въ присутствіе къ его [милости] къ господину Семену Дмитріевичу Давидову опредѣлити, того ради, назначивши мы по тому імператорского величества указу къ оному дѣлу коммисарами знатного товарища войскового пана Йосифа Тарасовича и пана Семена Максимовича¹⁰⁸, полку Лубенского^а сотника чорнуського, и вручивши [имъ помянутого] одъ Високоправителствующаго Сената къ намъ присланного указу за руками нашими копію,

^а В копії написано – “Любенского”.

ординуемъ онихъ въ полкъ Стародубовскій, котрымъ пилно предлагаемъ, абы зъ его милостию господиномъ полковникомъ Давидовымъ обще тую межовую комисію подлугъ того жъ указу его імператорского величества справовати старалися, вѣдаючи прето о семъ панъ полковникъ наказный стародубовскій, старшина полковая и протчіе того полку урядники и владѣлци, абы до его милости господина полковника Давидова и до ихъ, пановъ комиссаровъ нашихъ, якая въ томъ межовомъ дѣлѣ заходитиметь потреба реферовалися и кого надобно будетъ, такъ духовныхъ, яко и мирскихъ людей, къ тому коммисаріалному дѣлу предъставляли, якъ и указъ імператорского пресвѣтлого величества повелѣваетъ.

Данъ въ Глуховѣ, зъ Войсковой Енеральной Канцелляріи. Року 1722, мѣсяца [декаврїя], 3 дня.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 118-118 зв. Копія.

Варіант II

Всепресвѣтлѣйшого і державнѣйшаго государя нашего, его імператорского пресвѣтлѣйшаго величества Войска Запорозкого полковникъ чернѣговскій и наказный гетманъ з старшиною енеральною Павелъ Полуботокъ.

Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежитъ, а особливе пану полковниковъ наказному стародубовскому, пп: старшинѣ полковой, сотникамъ, також майстратовимъ урядникамъ і протчимъ того ради полку войскового и посполи того чина обивателямъ, симъ нашимъ унѣверсаломъ ознаймуемъ, іжъ получили ми указъ високоправителствующаго Сената, прошедшего мѣсяца октоврїя 5 числа, к намъ одправлений, в которомъ объявлено, что по имяному указу імператорского пресвѣтлого величества, посланъ в Малую Росію для обмежованя мѣста Почепа его милость господинъ полковникъ Семень Дмитровичъ Давидовъ з товарищи, а якая его милости з високоправителствующаго Сената на тое межевое дѣло дана інструкція, в такойже силѣ власне и до нас імператорского величества з того жъ високоправителствующаго Сената указъ присланъ, а понеже в томъ монаршомъ премощнѣйшомъ указѣ предложено и намъ з старшини малороссийской знатнихъ якихъ людей до тоейже межовой Коммисіи в присудствие к его милости господину Семену Дмитриевичу Давидову опредѣлити, того ради назначивши ми по тому его імператорского величества указу къ оному дѣлу коммисарами знатнихъ товаришовъ войсковыхъ, пана Афанасія Дорофѣевича и пана Данила Кутневского, а к нимъ в помоществованіе також знатного товарища войскового пана Иосифа Тарасовѣча и пана Семена Максимовича¹⁰⁸, сотника чорнурского, і вручивши имъ помянутого от високоправителствующаго Сената к намъ присланного указу за руками нашими копию, ординуемъ онихъ в полкъ Стародубовскій, котрымъ пилно предлагаемъ, аби з его милостию господиномъ полковникомъ Давидовымъ обще тую межовую комисію подлугъ того жъ указу імператорского величества справовати старалися, вѣдаючи прето о семъ панъ полковникъ наказный стародубовскій, старшина полковая и протчіе того Полку урядники и владѣлци, аби до его милости

господина полковника Давидова и до их, пановъ комисаровъ наших, якая в томъ межевомъ дѣлѣ заходитимет потреба, реферовалися и кого надобно будетъ, такъ з духовних, яко и мѣских людей, къ тому то комисарному дѣлу представляли, якъ указъ імператорского величества пресвѣтлого повелѣвает.

Данъ в Глуховѣ, з войсковою енеральной канцелярии. Року 1720.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 61951. – Арк. 9. Копія.

№ 154

1722, грудня 3. Глухів –

***Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
в Гадяцький полк щодо можливої мобілізації козаків
на випадок ворожого нападу з боку Криму
та перепідпорядкування козаків, при розгортанні
військових дій, київському губернатору,
генералу Івану Трубецькому***

Пану полковниковѣ Н, пп: старшинѣ полковой, сотникамъ, атаманнѣ городовой, сѣлской и курѣнной и всему старшому и меншому полку того товариству, и кому бы колвекъ о томъ вѣдати надлежало, симъ унѣверсаломъ нашимъ ознаймуемъ, ижъ по вѣдомостяхъ, въ канцелярії Високоправителствующаго Сената являючихся, присланъ до насъ монарший імператорского всепресвѣтлѣйшого величества зъ того жъ високоправителствующаго сенату указъ, что Кубанци и Кримци, такъже и Буджацкая^а орда, намѣреваетъ учинити въпаденіе въ границы великороссійскіе и малороссійскіе, якіе вѣдомости, любо поставленнымъ зъ Портою Оттоманскою мирнымъ трактатамъ суть противни, бо подлугъ тихъ трактатовъ оногo нападенія несподѣватися бы, однакъ поневажъ и передъ тимъ за мирными договорами такіе легкомисленіе нападки одъ Кубанцовъ и Кримцовъ происходили, которіе чи не учнутъся и нинѣ, одъ Кубанской стороны въ великороссійскіе, а зъ Кримской въ малороссійскіе города, зъ тихъ мѣръ по приговору и указу високоправителствующаго сената, а по диспозиції Военной Коллегіи, опредѣленъ въ Бѣлгородѣ¹⁰⁹ его превосходительства господинъ енераль Алартъ, которому такожъ де и превосходителному его милости господину енералу лейтенанту ...^б зъ драгунскими при немъ обрѣтаючимися полками велено одъ тихъ неприятелскихъ нападеній осторожность содержать и въ дѣйствіи противъ онихъ поступовати подлугъ указовъ его імператорского величества, а сіятелнѣйшому его милости господину енералу и енералу к губернатору киевскому князю Івану Юриевичу Трубецькому драгунскіе своей комменди полки имѣти во всякой готовности и форпости укрѣпляти, чтобъ неприятелю не толко нападенія въ Украину не допустити, но и надлежащий одпоръ противъ оногo учинити могль, для чого и

^а В копії написано – “Буржацкая”.

^б Крапками позначено пробіли в тексті копії.

слободскіе Харьковскій¹¹⁰, Сумскій¹¹¹ и Ахтирскій¹¹² полки въ комендѣ его княжого сіятелства zostавати опредѣлени, Малороссійскимъ тежъ рейменту Гетманского полкамъ помянутий монарший его імператорского величества зъ високоправителствующого сенату присланный указъ повелѣваетъ, одъ того неприятелского нападенія быти во всѣхъ городахъ для охраненія тихъ городовъ и домовъ своихъ во всякой осторожности и ку оборонѣ готовности, и ежели его сіятелство господинъ енераль князь Івань Юріевичъ Трубецкій и его превосходительство господинъ енераль Алартъ требовати будетъ для военного дѣйствія ... зъ малороссійского народа войсковихъ людей до себе въ слученіе, то тое ихъ милостей требованіе посилкою онихъ къ нимъ въ коменду было бѣ исполняемо, якому его імператорскаго величества премоцнѣйшому указовѣ мы, на сей часъ въ Малой Россіи коммендующіе по должности нашой, чинячи задосить, и по тому во всѣ полки наши унѣверсали одправивши, ординуемъ и въ полкъ Гадяцкій, и пилно тимъже монаршимъ указомъ повелѣваемъ и упоминаемъ, абы его милость панъ полковникъ Н, пп: старшина полковая, сотники и все товариство старшее и меньшее полку того, по полученіи сего унѣверсалу нашего, на вѣдомости о неприятелскихъ оборотахъ засматруючи, надлежащую и чулую одъ надлежащего оногo нападенія имѣти осторожность и всякую до походу на одпоръ неприятеля готовость чинити заременно, а именно конѣ годовали и подкованіе держали, въ доброе исправное оруже, списи, шаблѣ и въ мушкети споражались, пороку на каждый мушкетъ по ... фунти и свинцю на кулѣ по ... фунти призапасили, а надто въ провиантъ на три мѣсяцѣ прибиралися, чого ради долженъ его милость п: полковникъ Н о семъ вѣдати, и сей унѣверсаль нашъ вездѣ въ полку публѣковати, такожъ старшинѣ, сотникамъ и атаманнѣ подъ опасеніемъ неопустного штрафу и наказанія приказовати прилѣжное ложити старане ... смотрѣти, чтобы до тоей монаршой его імператорского величества службы и походу у каждого полку, а барзѣй по сотнямъ въ урядовихъ козаковъ при всякой осторожности и готовности предъ помянутое первое оруже и увесь козацкій порядокъ и запасъ належитий, якъ више виразилисмо, былъ неотмѣнно, жебы затимъ, когда о походѣ и предречонимъ ихъ милостемъ, господамъ енераламъ, въ слученіе и куда еще военный позоветъ [случай] на одпоръ противъ неприятеля ... подтвердителный нашъ указъ, не было тогда въ томъ порушенію жадной остановки и медлѣнія, лечъ бы за тимъ подтвердителнымъ нашимъ указомъ на службу монаршую, куда будетъ повелено, заразъ зъ домовъ своихъ виходити, повторе пилно упоминаемъ и приказуемъ.

Данъ въ Глуховѣ, зъ Енеральной Канцелляріи, при печати войсковой. Декаврѣ 3 дня. Року 1722.

**1722, грудня 3. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини в Полтавський полк
щодо можливої мобілізації козаків для походу,
з призначенням наказними полковниками – в похід –
полтавського полкового сотника Якова Черняка
та залишеним в Полтаві – полкового судді
Григорія Буцького**

Пану Якову Черняку, сотниковѣ полковому полтавському и на сей часѣ полковниковѣ наказному, зъ протчіими пп: полковою старшиною, сотникамѣ, атаманнѣ, войтамѣ и всѣмъ войсковимъ и посполитого чина людемъ полку того, и кому колвекъ о семъ вѣдати надлежитъ, ознаймуемъ симъ унѣверсаломъ нашымъ, поневажъ нинѣ указомъ его імператорского величества зъ високоправителствующого сената предложено намъ, дабысмо велѣли всякую одѣ нападенія неприятелского имѣти^а осторожность и къ походу, когда указъ зайдетъ и случай военный позоветъ, готоватися, якую поготовость найбарзій побережнимъ полкамъ малороссійскимъ, въ томъ числѣ и Полтавскому, имѣти надлежитъ, того ради абы п: Яковъ Чернякъ, сотникъ полковий и на сей часѣ полковникъ наказный полтавский, до оного походу съ надлежащимъ приборомъ готовалься приказуемъ, якъ о томъ въ особлѣчно^б унѣверсалѣ нашомъ въ полкъ Полтавский сего 3 декаврѣя писано [и] обстоятелно указано, а правленіе полковихъ всякихъ порядковъ содержати полѣцаемъ нинѣ пану Григорію Буцкому¹¹³, судіи полковому полтавському, до избраня нового гетмана въ Малой Россіи и въ полку тамошнемъ господара, о чомъ пп: старшина полковая, сотники, атаманя и протчые войскового и посполитого стану полку Полтавского обывателѣ вѣдаючи, абы ему, пану Григорію Буцкому, судіи полковому и наказному полковниковѣ полтавскому, приличное пошановане и належитое въ общенародныхъ и войсковыхъ дѣлахъ послушенство безъ всякой противности отдавали, а онъ, панъ наказный полковникъ, содержачи полковое правленіе подлугъ своего званія, долженъ по самой истиннѣ и по нашихъ указахъ радѣтелно въ дѣлахъ поступовати и оные, барзій якіе будутъ притрудніе и важнѣйшіе, по согласію зъ пп: обознимъ [и] писаремъ полковими, и сотниками тамошними, въ пристойной почести оныхъ мѣючи, и зъ другою старшиною справовати во всемъ, зась до насъ рефероватися, повелѣваемъ.

Данъ въ Глуховѣ, зъ Енералной Войсковой канцеляріи, декаврѣя дня 3. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 124-124 зв. Копія.

^а В копії написано – “имѣли”.

^б Так у тексті.

**1722, грудня 3. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
в Ніжинський полк щодо надання транспорту
турецькому посольству Капичі-баши
на шляху до Москви через Ніжин, Борзну,
Батурин і Кролевець**

Его милости пану полковниковѣ нѣжинскому, пп: старшинѣ полковой, сотникамъ, атаманнѣ городской и сѣлской, такожъ пану войту маистрату нѣжинского и другимъ войтамъ гражданскимъ^а и сѣлскимъ зъ бурмистрами, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежитиметь, ознаймуемъ симъ унѣверсаломъ нашимъ, ижъ получили мы монаршую імператорского пресвѣтлого величества грамоту, зъ тимъ его величества обявленіемъ по реляції его імператорского величества резидента, господина Неплюева^б, что салтанъ турецкий восприялъ резолюцію послать к его імператорскому всепресвѣтлѣйшому величеству одного Копачи-Башу въ характеръ посланника, который зъ Цариграда виедетъ въскорѣ, и ехати будетъ зъ поспѣшеніемъ, о чомъ и къ его сіятелству князю Трубецкому господину генералу и генераль губернатору кievскому писано, и дабы намъ по полученіи вѣдомости одъ его сіятелства, ежели помянутий посланникъ на Кіевъ чрезъ Малую Россію до Москви ехатиметь, велѣлъ [в] городахъ малороссійскихъ подъ того посланника и подъ его людей подводъ, сколько будетъ потребно, давать безъ всякого задержанія, и протчіемъ доволствовать противъ прежнихъ примѣровъ, и якъ будетъ въ Глуховѣ учинить ему жъ приемъ^в с подобающею честію и учтивостію, прето мы, исполняячи тотъ его імператорского величества въ грамотѣ изображенный указъ, чрезъ сей унѣверсаль нашъ повелѣваемъ, абы его милость панъ полковникъ нѣжинский зъ полку Кіевского одъ наказного пана полковника тамошнего, до которого мы особливий унѣверсаль нашъ въ семь интересѣ послали, забѣраючи вѣдомость, когда тотъ посланникъ турский Капѣчи баша мѣлъ бы въ Кіевъ прибути, велѣлъ заразъ со всякою пилностію подводъ, сколько потребно для его и присутствующихъ, оному зъ околичнихъ сотень полку своего стягнути ...^г а именно въ Нѣжинѣ, Борзнѣ¹¹⁴, Батуринѣ¹¹⁵ и въ Кролевцѣ въ поготовости до его прибитія держати, а когда зъближится къ Нѣжину приказаль бы его милость панъ полковникъ нѣжинский старшинѣ своей того посланника турецкого передъ городомъ стрѣтити и, на приличной квартири до виезду его поставивши, противъ прежнего обикновенія зъ ратуши тамошней надлежащее ему чинити доволствованіе, а такимъ же образомъ и въ другихъ сотеннихъ городкахъ оного приймати и контентовати зъ приходовъ ратушнихъ, якъ и прошло-го року Капичи башу, посланника турецкого, чрезъ Малороссію ехавшего,

^а Так у тексті.

^б В тексті копії написано – “Кеплюева”.

^в В тексті копії написано – “при семь”.

^г Крапками позначено пробіли в тексті копії.

доволствовано, въ чомъ зборщики тамошніе жадного препятія чинити не повинни, понеже нинѣ таковий монарший его імператорского величества милостивый состоялся указъ, дабы тіе зборы, которіе на ратуши зъбирались, по прежнему зъ ратуши жъ на расходи были збирани, и зъ тихъ сборовъ надлежащий чинить расходъ, толко зъ росписками и записками, и о томъ уже до зборщиковъ, жебы въ означенніе зборы не интересовались зъ Малороссійской коллегіи, указы послани, а когда сей нашъ унѣверсаль полученъ будетъ, и що по тому учиниться, о томъ и намъ его милость панъ полковникъ писати мѣетъ немедленно, а въ вистатченю подводи для означенного посланника пп: державцѣ, такъ духовніе, якъ и свѣцкіе, маестностей своихъ заступати не повинни, но по опредѣленію его, пана полковника, сколько откуду онихъ надлежатиметь, вистатчати должны безъ жадной спреки и остановки.

Данъ въ Глуховѣ, зъ Енеральной Войсковой Канцеляріи, декаврія 3 дня. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 121-121 зв., 123. Копія.

№ 157

*1722, грудня 3. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про скасування
згідно розгляду Сенату запроваджених
Малоросійською Колегією в Гетьманичині
тютюнової і медової десятини та інших зборів*

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговский и наказній гетманъ з старшиною енеральною Павелъ Полуботокъ.

Всѣмъ обще, старшинѣ и чернѣ полку н[ашого], а зособна пану полковниковѣ н[аказному], старшинѣ полковой, знатному войсковому товариству, сотникамъ, атаманнѣ городской и сѣлской з товариствомъ, також войтамъ и бурмистрамъ и протчімъ урядникамъ зо всѣми посполитими людьми: тутже пп: державцамъ духовнимъ и мирскимъ, в томъ полку маестности, млини и другіе свои угодія мѣючимъ, и церковникомъ, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежить, предлагаемъ симъ унѣверсаломъ нашимъ, небезизвѣстно естъ всѣмъ войскового и посполитого чина обивателямъ полку н[ашого], якіе Малороссійская Коллегія повелѣла зборщикамъ зо всей Малороссіи в Казну імператорского величества неподлугъ статей Богдана Хмельницкого взимати збори и приходи, и публѣковали своими мымо нас унѣверсалами, дабы всякъ, хто якіе и от кого имѣетъ обыди, удавался просто до оной Коллегіи з чоломѣбитемъ, и искалъ себѣ управы, також на ревѣзію всѣхъ млиновъ и инних всяких угодій и пожитковъ з указами посилала от себе оффѣцеровъ, что з тихже млиновъ и инних

всяких угодій по приказу Коллегіи начали были по нѣкоторих мѣстцах зборщики и розмѣровіе *отбирают* приходи, а особливо небувалую здавна тютюннуу *от* левад тютюнних и медовую *от* пчоль десятину, такъ з гетманских, полковничих, старшинних, державских, якъ и зъ козачих, монастирских и церковних пасѣкъ зо всѣхъ безобходно *брат* указала, и по тому уже в нѣкоторих полках тое и вибрано, да и протче од помянутой Малороссійской Коллегіи показивани были поступки, прето мѣючи мы по указу его імператорского величества под нынѣшное между Гетманствомъ время повѣренное собѣ малороссійское правленіе, а искаючи по должности нашої в тих всѣхъ трудностяхъ милостиваго монаршого его імператорского величества на народъ малороссійский помилованія, ординовалисмо до его імператорского величества в високоправительствующий сенат з чолобитственнымъ подданическимъ прошеніемъ нашимъ нарочних посланниковъ, пана Димитрія Володковского¹¹⁶ знатного товариша войскового, и пана Івана Холодовича сотника воронѣжского, и получили през оних з досто[л]жнимъ почитаніемъ премошнѣйшую его імператорского всепресвѣтлѣйшого величества грамоту з обявленіемъ в ней премной монаршой его величества милости таковой: что збори денежные, и хлѣбніе, и протчіе, которіе по пунктах Богдана Хмельницкого в Казну монаршую взимати опредѣленно, хотя і нынѣ збѣрают Малороссійской Коллегіи повелено по прежде обявленномъ в печатной інструкціи его величества указу, однакъ зверхъ того положенних вновъ зборовъ, яко то десятины медовой и табачной и протчіихъ, которіе за покойного гетмана Скоропадского и других гетмановъ были уставлени брати з малороссійского народа людей з маестностей безъ указу з високоправительствующаго Сената збирают не велено, такъже которіе панове полковники и старшина на свои уряди и за заслуги, да и знатное войсковое товариство и протчіе всякого зданія люде, якими зборами и респектами, то *ест* млинами и в них войсковыми частми и іншими пожитками и принадлежностями и доходами пожаловани по монарших жалованных грамотах и по гетманских унѣверсалах, то з тих пожитковъ ничего в казну и тепер не збирают, якъ при гетманѣ Скоропадскомъ оних незбирано: а буде для тих зборовъ, которых по пунктахъ Богдана Хмельницкого збирати не надлежит, послани зборщики, и там зборщикамъ збирают оних не велено, а к тому которіе доходи збирано перед тимъ на ратушніе росходи, то тіе збирают по прежнему на ратушъ, толко з чого и почему онде збиратися будут записовати в приходніе реестра по указу, и з того збору держати расход по прежнему з запискою и росписками, а остаточніе держат в цѣлости, а что в которомъ мѣсцѣ будет в расходѣ и в остатку, о томъ присилает в Коллегію по третимъ годамъ репорти, а на приезджающих з тих ратушних приходовъ, якъ прежде бывало, да и на другіе неналежніе дачи росходу не чинити, а сколько где ратушних служителей, и по чому имъ плата давалася, и що на другіе росходи ратушніе употребляемо было, и впред употреблятися будет, о томъ у Малороссійскую Коллегію повелено дати вѣдомости за руками тих людей, у кого тіе збори вѣдоми, також де и на церковніе приходи збори, которіе прямо до церквей збираны были, по прежнему збирают к церквамъ же, а в оную Коллегію не збирают же, и зборщиковъ, чили шафаровъ, прежних лѣтъ, которіе якими колвекъ зборами, нѣмъ еще не остоялася Коллегія, завѣдовали, тепер в приходах и расходах Коллегіи не щитовати, а взглядомъ

судовъ сичевая его імператорского величества достоялася нынѣ резолюція, что ежели хто первой в Ратушних, Сотенних и Полковых судах, тако *ж* в Енералномъ Войсковомъ Судѣ жалобы заносити и судитися не *будет*, то не повиненъ в Малороссійскую Коллегію з аппеляцією удаватися, ибо в таковыя судовіе дѣла вступатися и чоломбитних принимать оной коллегіи не велено, а велено исправлять все по печатной инструкціи для ползи всего малороссійского народа, дабы никто ни *от* кого обыдимъ не былъ, и если о чомъ *потребно будет* Коллегіи Малороссійской имѣть з Полковъ якіе вѣдомости, о томъ указовъ въ полки к полковникомъ мимо нас, то *ест* не сносячис и не совѣтуючи з нами, не посила*т*, а посила*т* з общего совѣту: для чого зас оная Коллегія в Малороссійскіе Полки офицеровъ посила*ла* о томъ велено в Сенат посла*т* извѣстіе, а якое в народѣ малороссійскомъ монаршое его імператорского величества грамотою показано милосердіе и призрѣніе, тоей копія в полкъ н[ашъ] прилагается для виденія, зачимъ, яко о томъ вишьписанномъ премномъ его *ж* величества всепресвѣтлѣйшого государя нашего к намъ и ко всему малороссійскому народу призрѣнію и милости по прошенію нашомъ показанной въ протчіе всѣ Полки Рейменту Гетманского унѣверсалами нашими при копіяхъ предъ помянутой монаршой грамоти обявилисмо, такъ и в Полкъ н[ашъ] в равной же силѣ сей унѣверсал нашъ посилаючи, жадаемъ, абы его милость панъ полковникъ н[аказной], получивши оный з копією монаршой грамоти, заразъ в полковомъ городѣ публѣчно при всенародномъ собраніи всѣмъ вслухъ приказаль вчитати и по другихъ сотеннихъ городахъ, мѣстечкахъ и селахъ державскихъ и ратушнихъ списки с того унѣверсалу и копіи з грамоти исправно починивши, для опублѣкаціи розослати немедленно, чтобъ всякъ з Малороссійского народа людей духовного и мирского стану одъ старшого и меншого, видячи такую монаршую милость, были благодарни и в непоколѣбимой вѣрности его імператорскому величеству служили со всякимъ усердіемъ. О Судахъ зас докладаемъ и тое, поневажъ указомъ его імператорского величества велено всякимъ чоломбитчикамъ, якъ вишеозначилисмо первой, у нижного степени Судахъ оправоватися, теди абы войти, атаманы и сотники, всякіе справи и заводи, судящихся предъ собою людей, по самой истинѣ безъ всякихъ прихотей судили и писмами закрѣпляли свою децизію в правду, чтобъ потомъ сами не были сужени и карани за тое, когда неправедно що в ихъ судѣ здѣлается, и тіе писма сторонѣ *потребуючой отдавали*, если *ж* бы упорчивая сторона на свою шкоду и убытокъ тѣмъ не контентуючися, мѣла до вишьнего полкового суду удатися, то урядъ сотенный долженъ *будет* оправдавшойся сторонѣ звѣрхъ декрету врученого еще и свѣдѣтельство дати до того Суду Полкового, выразивши причину упорчивости противной стороны, а если и на судѣ полковому децѣзією и росправою письменною обѣдѣ стороны не контентуватимуться, а *похощет* якая сторона аппеллювати до Суду Войкового Енералного, то такимъже образомъ и такими документами Судѣ Полковой, описавши ясно и праведно з надлежащимъ обстоятельствомъ все дѣло и контроверсію ихъ при вираженіи своей децизіи за руками присилали бѣ обохъ сторонъ къ намъ до Енералного Войкового Суду в Глуховѣ, о чомъ и передъ симъ прошедшаго *месяца августа 19 [дн]я унѣверсалами нашими* в полкъ н[ашъ] предложено, бо если безъ таковыхъ о всякихъ справахъ ихъ безъ полкового суду декретовъ и свѣдѣтельствъ чоломбитчики *тут* в Глуховѣ

з жалобами являтимуться, то оних воспят до Суду Полкового, яко в ономъ еще небувалих, без прийманя их чоломъбитних, отсюду висилати будемо все конечно, а з полкових суддей, якъ доведеться за неприсилку чолобитческого дѣла в такой силѣ вишейнамѣненного свѣдѣтельства неопустний штрафъ до Скарбу Войскового брати прикажемо, а зверхъ того и без наказанія не оставимъ, поневажъ иначей тут познати трудно, если былъ суплѣкующий в Сотенномъ и в Полковомъ Судах или нѣ, и если праведно, албо ложно суплѣковал вѣдати невозможно. Що все абы по сему было содержано, и абы нѣхто потомъ невѣдомостю не отмовлялся, мѣть его милость панъ полковникъ н[аказной] в Полку своемъ по сотнях сей унѣверсалъ публѣковати, предлагаемъ.

Данъ в Глуховѣ з Енеральной Войсковой Канцеляріи. Декавр[ия] 3 [дн]я, 1722 року.

Звышменованный полковникъ и наказный гетманъ, рукою власною^а.

Войсковий енер[алний] судія Іванъ Чарнишъ.

Яковъ Лизогубъ, енералний бунчучний.

На початку має назву: Копія унѣверсалу о полученіи милостивого его імператорского пресвѣтлого величества указу взглядомъ зборовъ, судовъ и прочего.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 55588. – Арк. 23-25. Копія з датою грудень 1722 р.

Там само. – Спр. 65737. – Арк. 6-7. Копія.

Там само. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 126-128. Копія.

ЦДІАК України у Києві. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 18584. – Арк. 26-27 зв. Копія.

№ 158

***1722, грудня 5. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини щодо закупівлі
для потреб царя підполковником Батурином
та його посланцями ста тисяч відер горілки
в Гетьманичині за вільною ціною***

Всѣмъ обще и каждому, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежитъ, а особливо пп: старшинѣ городской и сѣлской рейменту Гетманского, симъ нашимъ подорожнимъ листомъ ознаймуемъ, ижъ прибылъ до насъ въ Глуховъ зъ Москви господинъ подполковникъ Батуринъ и объявилъ намъ тое, что велено ему указомъ імператорского пресвѣтлого величества на его жъ монаршую потребу купить горѣлки простой въ Малой Россіи вѣдеръ тысячей сто такою цѣною одно ведро, якою хто хочеть свою горѣлку продавать, которий господинъ подполковникъ, поневажъ посилаетъ своихъ посланнихъ, оказателей сего нашего листу, въ городи и села для купленя оной, того ради жадаемъ и приказуемъ, абы всякъ хто толко въ себе мѣть горѣлку, передъ тихъ помянутого господина подполковника

^а Перед підписом зазначено “у подленного подпис рукъ такой”.

Батурина посланниковъ и такъ зъ ними на свою горѣлку торговалься, якъ кому будетъ угодно, по своей волѣ, безъ опасенія, а они, посланники, зъ кимъ торгъ на горѣлку учинять, мѣють того же часу тому всякому денежніе давать задатки, обявляемъ.

Зъ Глухова, декаврія 5 дня. року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 125. Копія.

№ 159

*1722, грудня 8. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини в Київський полк
щодо організації переїзду через Київ у напрямку
Москви турецького посла Капичі-баши*

Іхъ милостемъ панамъ державцамъ духовнимъ и свѣцкимъ, на той сторонѣ Днепра маєтності свої въ полку Кієвскомъ имѣючимъ, такожъ пану войту кієвскому зъ майстратомъ тамошнимъ, и кому колвекъ о томъ вѣдати будетъ надлежало, симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, ижъ получилисмо імператорского пресвѣтлого величества прошлого ноеврія мѣсяца грамоту зъ обявленіємъ по реляціи зъ Царигорода его імператорского величества резидента господина Неплюева, которому подъ часъ авдиенції его обявилъ везиръ, что солтанъ турецкой воспріялъ резолюцію послати Капичи башу въ характерѣ посланника до его імператорского всепресвѣтлѣйшого величества, и вскорѣ тотъ посланникъ виехати имѣлъ зъ Цариграда, ехати зъ поспѣшеніємъ, и дабы намъ, если тотъ посланникъ чрезъ Малую Россію въ Москву ехатиметь, везде ему подводи с потребу безъ задержанія, такожъ всякое доволствованіе, противъ прежнихъ примѣровъ чинити, а поневажъ немалою числа подводъ зъ самого города Кієва для оного посланника и людей его вистатчити будетъ невозможно, а прошлихъ годовъ помянутии іхъ милость панове державцѣ по указу гетманскому надлежащее въ вистатченю подводъ подъ таковихъ посланниковъ всегда чинили ратушу кієвскому помоществованіе, того ради мы, стосуючися до того по прежнему установленію, велѣли Генералной Войсковой Канцеляріи видати сей нашъ унѣверсаль, чрезъ которий пилно мѣти хочемъ и указомъ імператорского величества предлагаемъ, абы всѣ іхъ милость пп: державци тамошніе, за Днѣпромъ коло Кієва маєтності свої мѣючие, подъ оного посланника турецкого, когда туда къ Кієву зближиться, подводъ сколько потребно по определенію пана войта кієвского, безъ жадной спреки и противности зъ маєтностей своихъ въ помощъ ратушевѣ кієвскому давали и подданныхъ бы своихъ од дачи онихъ отнюдь не заступали, да и въпредъ въ таковихъ оказіяхъ и навалностехъ, о чомъ заходитиметь его імператорского величества інтересъ и необходимая нужда, помоществованіе зъ сель своихъ нижному городу Кієву свѣдчили бы безъ

остановки, а панъ войтъ кіевскій, собравши подводи ...^а мѣстахъ, для приезду оного посланника турецкого поставилъ бы, на якихъ подводахъ тотъ посланникъ турецкій провоженъ мѣеть быти до ..., а тимъ часомъ первой, когда до Кіева прибудеть, то тотъже панъ войтъ зъ маистратовими стрѣчею за городомъ, или где пристойно, почтили его, и на певной квартири до виезду его поставивши, зъ ратушнихъ приходовъ всякое доволствованіе ему и свѣтъ его противъ прежнихъ примѣровъ и обикновенія чинити должень.

Данъ въ Глуховѣ, декаврїа 8 дня. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 129-129 зв. Копія.

№ 160

*1722, грудня 10. Глухів –
Подорожній лист Павла Полуботка
і генеральної старшини приставу
Олександра Меншикова на провезення вина
з Волощини через Україну до Москви*

Его імператорского пресвѣтлого величества почтеннимъ господамъ оберъ-коммендантамъ, коммендантамъ, лантратамъ, камерирамъ, бурмистрамъ и протчимъ начальнимъ и подначальнимъ въ великороссійскихъ городахъ, селахъ и деревняхъ обрѣтающимся людямъ, тутъже и реементу Гетманского старшинѣ городской и сѣлской, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, симъ нашимъ подорожнимъ объявляемъ листомъ, ижъ до свѣтлѣйшого и високопочтеннѣйшого князя, его милости господина Александра Даниловича Меншикова¹¹⁷, его імператорского пресвѣтлого величества надъ войски ...^б генерала фелтъ-маршала и многихъ орденовъ кавалера провадятся при нарочномъ приставѣ на двохъ подводахъ вино волоское зъ инними запасами въ великий градъ Москву. Зачимъ абы везде въ томъ пути помянутому приставу зъ виномъ и запасами надлежащий безъ всякого удержанія чинено пропускъ, великороссійской старшинѣ указомъ імператорскаго величества предлагаемъ, а малороссійской старшинѣ приказуемъ.

Данъ въ Глуховѣ, декаврїа 10. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 130. Копія.

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

^б Крапками позначено пробіли в копії.

*1722, грудня 11. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про призначення Дмитра Володьківського,
Данила Карпіки та Семена Шаули для розгляду
справи між адамівським священником Леонтієм
та наказним кийвським полковником,
полковим суддею Іллею Жилою щодо прав на млин,
розташований на Киселівській греблі*

Паномъ старшинѣ полковой кievской и всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, ознаймуемъ симъ унѣверсаломъ нашимъ, ижъ по жалобѣ до насъ одъ пана Іллѣ Жили^{а 118}, судіи полкового и наказного полковника кievского, на отца Леонтія, священника адамовского, занесенной, и по отвѣтной оногo священника супплѣцѣ, намъ поданной, о млиновиску, на греблѣ Киселювской будучомъ, которое якобы онъ, панъ Ілля Жила, неналежне завладлѣлъ, велѣлисмо на Судъ Войсковомъ Енералномъ тую ихъ заводную справу смотрѣти, а по которогo узнаню понеже доводиться первой о помянутомъ пана Іллѣ Жили съ священникомъ адамовскимъ въ заводѣ подлинно для лучшого виrozumлєня розискати, того ради полѣчилисмо тотъ розискъ пану Димитрію Володковскому, а зъ нимъ пп: Данилу Карпѣцѣ и Семену Шаулѣ¹¹⁹, знатному товариству войсковому, справити, которіє, приехавши въ село Адамовку, мѣють по само[й] истиннѣ, и по свѣдѣтельству людскому, помянутую ихъ справу о вишобявленномъ млиновиску обстоятелно роструснути и роспросити, и потомъ, якъ доведеться, и если возможно будетъ, надлежащимъ помѣркованемъ и росправою тотъ ихъ заводъ тамъ же успокоити, а розискъ той, закрєпивши руками своими, къ намъ въ Войсковую Енералную Канцелярію прислати, ежели же за якими перепонными причинами невозможно будетъ сторонѣ тамъ погодити по оному розиску, то приказали бы они, пп: розищики, именемъ нашимъ речоному пану судіи полковому по Рождественныхъ святѣхъ сюда въ Глуховъ для крайной росправи зъ вишеозначеннимъ священникомъ адамовскимъ, отцемъ Леонтіємъ, приездити на Судъ Войсковий Енералний, тимъже висланнымъ нашимъ и другые супплѣчніє на его жъ, п: судію полкового кievского, жалобы носувскихъ обивателей, Петра Шацули, Тимоша Лаштуна, Вакула Поживутченка и иннихъ полѣцаемъ до розиску и слушного по самой истиннѣ окончанія.

Данъ въ Глуховѣ, декаврiя 11 дня, 1722 року.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 132-132 зв. Копія.

^а В копії написано “чили”.

**1722, грудня 11. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини в N-полк
щодо вжиття карних заходів проти підданих,
які відмовляються виконувати повинності
на користь своїх державців**

Пану полковниковѣ НН, пп: старшинѣ полковой, пп: сотникамъ, атаманамъ городовимъ и сѣлскимъ зъ товариствомъ и войтамъ зъ посполствомъ, а зъособна пп: державцамъ духовнимъ и свѣцкимъ, въ томъ полку маєтности свои мѣючимъ, и кождому, кому колвекъ о семъ вѣдати потрібно, ознаймуємъ, доноситься намъ зъ рожнихъ мѣсть чути, же многіє легкомислніє зъ посполства подданіє, упратнувши себѣ некое самоволство, не хотять своїмъ владѣльцямъ належитого отдавать послушенства, теди мѣючи мы по милости пресвѣтлѣйшого монарха нашого, его імператорскаго величества повѣренную на сей часъ между Гетманствомъ власть устроєвать всякіє въ Малой Россіи належитіє порядки, а стараючися жебы чрезъ такіє легкомислнихъ подданихъ самоволства не устало обиклоє отъ нихъ послушенство, засилаємъ ...^а сымъ унѣверсаломъ, чрезъ которий пилно жадаємъ и приказуємъ, абы такъ самъ панъ полковникъ НН, яко всякая того жъ полку городовая и сѣлская [старшина] накрѣпко того постерѣгали, чтобъ посполство, въ подданствѣ зостаючєє, не показували жадного самоволства противъ своихъ владѣльцовъ, а если бы где и отъ якихъ подданихъ мѣла якая происходить зъ самоволствомъ легкомислность и противность, такихъ приказуємъ до туремного вязєня брати и по разсмотрєнію вини нещадно публѣчне карати.

Данѣ въ Глуховѣ. Декаврїя 11 дня. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 131. Копія.

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

**1722, грудня 11. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про визнання прав
Себастьяновичів на Брагинський ґрунт та відмові
в таких правах брагинським селянам, які володіють
землею без відповідних документів, за чим мають
простежити, а також обмежувати ґрунти
селища Брагинець, Андрій Кандиба та Іван Армашенко**

Пану полковниковѣ наказному прилуцкому, старшинѣ тамошної полкової, особливе пану сотниковѣ варвинському зъ урядомъ тамошнимъ, и всѣмъ, кому о томъ вѣдати надлежатиметь, ознаймуемъ симъ унѣверсаломъ нашимъ, ижъ супплѣковала до насъ Тетяна Брагинчиха, жителка бѣлогорѣлская, ускаржаючи на пана Івана Себестіановича и братовъ его, будто ...^а и Андрей Себастиановичъ¹²⁰, судія полковий прилуцкий, насилно у помянутой Брагинчихи селище Брагинець зъ прилеглими до него [ґрунтами] отнявши, людей на ономъ осадилъ, когда жъ по той супплѣкуючой жалобѣ [на] п: Себестіановичей^б очевисте стали зъ него на Судѣ Войсковомъ Енералномъ для росправи, теди на ихъ, п: Себастіановичовъ, вишѣвираженное отняте не довелося, хочай она, Брагинчиха, винайшовши декретъ за руками пп: Івана Самойловича¹²¹ и Івана Домонтовича¹²², судей войсковихъ енералнихъ, и печатю судовою закрѣпленний, а въ року 1671 ферованный, презентовала, въ которомъ изображено, что вишѣ вираженные ґрунта власніе Брагинчихи, и чрезъ куплю суть набитіе, однакъ они, п: Себастиановичи, поставили и своихъ заводцовъ, у якихъ тоє селище купили, которихъ когда теперъ допрошовано предъ Судомъ Войсковимъ Енералнимъ, по якимъ крѣпостями брагинскими ґрунтами завладѣвши, п: Себастіановичамъ попродали, теди они отвѣтствовали, что оніе ґрунта имъ по отцахъ во владѣніе досталися, а документовъ жаднихъ писменныхъ не показали, да и околичніе селяне, мѣючи въ вишобявленномъ Брагинцкомъ ґрунтѣ ... поля пахотніе и сѣнокосные, и лози, неслухне оними чрезъ килка лѣтъ владѣють и всякіе [прибыли] зъ нихъ взимають, чого ради просили п: Себастіановичи такового у насъ респекту, ижъ бы околичные селяне, которіе въ брагинскомъ кґрунтѣ поля и протчіе угодія свои мѣють, а необявлять певнихъ на писмѣ документовъ, безъ жадного отреченія вступили онихъ, а люде, которые попродали п: Себастіановичамъ луги и инніе поля, тіе п: Себастіановичамъ зъ брагинцами назадъ гроши возвратили, теды мы, прошеніе п: Себастіановичовъ, але слухное, принявши для вишевираженныхъ причинъ, ординуемъ одъ боку нашего пановъ Андрея Кандибу и Івана Армашенка въ полкъ Прилуцкий, которимъ, яко полѣцилисмо въ село Брагинець зѣхати и подлугъ декрету ґрунта праведно по самой истиннѣ ограничити, и

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

^б В копії написано "Себестіановича".

знаками утвердити, такожде людей всѣхъ тихъ, которіе въ Брагинскомъ грунтѣ угодія мѣють, допросити, по якимъ крѣпостямъ оны вишь вираженними грунтами владѣють, и если не обявлять документовъ певнихъ и купчихъ, одъ заводцовъ себѣ даннихъ, то мѣють панове висланніе наши всѣмъ околичнымъ селянамъ одказати, чтобъ они до угодій, въ брагинскомъ грунтѣ будучихъ, весьма не интересовались, о якой волѣ нашей вѣдаючи панъ полковникъ наказный прилуцкий, такожде панъ сотникъ варвинский, жадной п: висланнымъ нашимъ въ томъ не повиненъ чинити трудности и препятія.

Зъ Глухова, декаврия 11. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 133. Копія.

№ 164

1722, грудня 12. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо ремонту Новомлинської греблі державцями та мельниками, які мають прибутки з розташованих на ній млинів

Іхъ милостемъ панамъ державцамъ и мелникамъ, на греблѣ Новомлинской млини свои и части войсковые мѣючимъ, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатимет, ознаймуемъ сымъ унѣверсаломъ нашимъ, поневаж оная на Сейму¹²³ рецѣ, под Новими Млинами будучая, гребля зчаства, а найбарзѣй весняного и осѣнного времени од случаючогося наводненія, псуется и требует гаченя и оправи, якъ и нынѣ вѣдомо намъ есть, же на оной прурва немалая учинилась, а для угаченя оной з околичных сотенъ людей иле под сее время стягати было бы з особливою трудностю и остановкою, теди яко в иных мѣстцах, где подобные ж греблѣ на потужной водѣ суть устроени, постановлене и опредѣлене издавна таковое есть, что мелники самы од себе для оправи и гаченя оних по урочном числу людей, сколько кому доводится, виставляют, такъ чрез сей унѣверсалъ нашъ опредѣляемъ и пишно повелѣваемъ, абы и помянутые іхъ милости панове державци и мелники, на греблѣ Новомлинской кола свои, или в них части войсковые, мѣючи, одселѣ на гачене и подчинку оной, чи то на веснѣ, чи в осенѣ, и коли колвекъ случай позовет, по пропорціи числа млинових каменей, или наемних людей, или своих власних подданных, конних и пѣшых вистатчали нарочно, а и тепер для угаченя означенной на тойже греблѣ Новомлинской прорви, должни они, пп: державци и мелники, од каждого камня, сколько хто тамъ имѣеть, по [шес]т человекъ з конми и з возами, а по три пѣшых, безъ всякого умедления [и откладки]^a виправовати зараз, по обявленіи себѣ сего унѣверсала нашего, запобѣгаючи всякъ своей же шкоды и убытку, бо если бы котории з помянутих мельников по сему опредѣленію, унѣверсалному указу нашему, не мѣли людей

^a За копією зі спр. 655.

на гачене и подчинку помянутой греблѣ Новомлинской вислати, то велимо всеконечно у тихъ коль заставки заставляти, и молоти не допускати, всеконечно декляруемъ, а з околичныхъ сотенъ и сель тамошнихъ одселѣ уже люде на оправу оной греблѣ висилани не будутъ, и того ради сей нашъ унѣверсалъ мѣть дозорца обмачовский всѣмъ помянутымъ ихъ мил[остемъ] панамъ державцамъ и мелникамъ, до тоей греблѣ участіе мѣючимъ, объявити, и копіи оногo розослати приказуемъ.

Данъ в Глуховѣ, з Енер[алной] Вой[сковой] Канцеляріи. Декавр[ия] 12. Року 1722.

На початку має заголовок: Песмѣна унѣверсалу.

Наприкінці зазначено: Вписан в метрику.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 128. – Арк. 14-14 зв. Копія.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 135-135 зв. Копія.

№ 165

***1722, грудня 12. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини щодо послушенства
посполитих села Кулагі Мглинської
та слобід Суботовичі і Душатин
вдові управителя гетьмана Скоропадського***

Вамъ, войтовѣ села Кулагѣ Мглинской и всѣмъ посполитимъ, якъ тамошнимъ кулажскимъ, такъ и въ двохъ слободкахъ Суботовѣчахъ и Душатино, мешкаючимъ людемъ чрезъ сей нашъ унѣверсалъ пилно приказуемъ и упоминаемъ, абысте по унѣверсалу покойного ясновелможного пана гетмана Скоропадского ...^a вдовствующой умершого господара гетманского жонѣ зъ дѣтми, ей данному, якої и намъ въ Енералной Войсковой Канцеляріи былъ презентованъ, надлежащее послушенство чинили и повинность подданскую ей, якъ державци своей, отдавали бы безъ жадной противности и ослушанія по прежнему повторе приказуемъ.

Данъ зъ Енералной Войсковой Канцеляріи, мѣсяца декаврїя 12 дня. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 134. Копія.

^a Крапками позначено пробіли в тексті копії.

*1722, грудня 16. Глухів –
Наказ Павла Полуботка
і генеральної старшини стародубському
наказному полковникові розсудити справу
про належність успадкованого майна
між Лук'яном Старосільським
та його небожем Яковом Старосільським*

Нашъ зичливий пріятелю, пане наказний полковнику стародубовский.

Предлагалъ намъ чрез супплѣку свою Яковъ Скоросѣлский, Іоанъ Дяконъ и Яковъ Старосѣлский^а на дядка своего Лукяна Силенка жалобу, доносячи, что дѣдъ ихъ покойный Григорій Старосѣлский¹²⁴, асаулъ полковий стародубовский, при смерти своей ле[к]говалъ все имѣніе свое имъ, унукамъ, и до зросту ихъ вручилъ синовѣ своему Якову, который такожъ вскорости часа помер, и по его смерти самоволне худобу и грунта означенного асаула Лукянь Силенко во владѣніе свое принялъ без жадной ле[к]гаціи его, а именно футор Родняковский, млинь на два каменѣ валних, сѣнокоси, товару рогатого пятьдесят во владѣніе свое Лукянь Силенко принялъ, да еще оком^б того много денегъ, срибра, мѣди^в, жита и нѣсколко казановъ розкимъ способомъ у супплѣкуючого позабѣралъ, чого ради онъ, жалобливый, просилъ з помянутого Силенка Суду и справедливости, и любо мы велѣли были Суду Войсковому Генералному ихъ, Старосѣлских, до Силенка претенсію и справу ихъ, якъ слушность кажет, разсмотрити, однакъ поневажъ оная без обстоятелного розиску и без свѣдителей у той справѣ потребних, якихъ зимо[ю] вести^г сюда з трудностю было бы, вестися тут не могла, того ради, обоихъ сторонъ до *вашей милости* отсилаючи, приказуемъ, абысь вишѣписанное дѣло ихъ заводное, по самой слушности розискавши, окончилъ, албо инному кому, если бы *ваша милость* самъ чимъ иннимъ забавний былъ, велелъ бысь разсмотрити, и, якъ слушность кажет, покой встановити, а що по то[му] *будет*, мѣшъ *ваша милост* приказат обстоятелно справу и свѣдителей по той справѣ належних описати, и рукою розискуючих и судячих потребуемой сторонѣ для всякого случаю *отдати*.

З Глухова, декавр[ия] 16. Року 1722.

Вашей милости зичливіе пріятелѣ.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 673. – Арк. 3-3 зв. Копія.

^а Так у тексті копії, імовірно в тексті мало бути лише – “Яковъ Скоросѣлский”.

^б В копії написано “отром”.

^в В копії написано “гѣни”.

^г В копії написано “зимовсти”.

1722, грудня 18. Глухів –
Повторний універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини в Н- полк щодо укріплення
кордону на випадок ворожого нападу з боку Криму
та перепідпорядкування козаків, при розгортанні
військових дій, київському губернатору,
генералу Івану Трубецькому, з призначенням
наказним гетьманом над козаками
гадяцького полковника Михайла Милорадовича

Объявляемъ симъ унѣверсаломъ нашимъ пану полковниковѣ НН, пп: старшинѣ полковой, сотникамъ, атаманнѣ городской и сѣлской зъ товариствомъ, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, ознаймуемъ, яко послалисмо передъ симъ унѣверсалъ нашъ въ полкъ Н, по полученномъ въ грамотѣ его імператорского величества зъ Високоправителствующаго сената указу, повелѣваючи абы панъ полковникъ НН зъ панамъ^а старшиною, сотниками и атаманею, зо всѣмъ товариствомъ полку того, не тилко отъ нападенія неприятелского татарского всякую имѣли осторожность, али и къ походу военному, куда случай и далший указъ позоветъ, были бѣ въ надлежащей поготовости и въ приборѣ, въ певное и доброе оруже приспособивши къ тому маршу на три месяца харчевихъ запасовъ и протчого, такъ поневажъ сего декаврія 14 дня получилисмо одъ сіятельного князя Івана Юревича Трубецкого, его милости господина генерала губернатора кievского, листовное объявление по присланному зъ Царицина¹²⁵ одъ его імператорского величества, за собственною его величества рукою, указу, дабы его сіятелству имѣть крѣпкое смотреніе одъ незапного^б приходу въ Украину кримскихъ татаръ и другихъ ордь и измѣнниковъ ...^в и до того по границы форпости, якъ драгунами, такъ и малороссійскихъ полковъ козаками укрѣпить, такъже полковники, сотники, атаманя и козаки были бѣ во всякой готовности къ военному случаю и походу противъ незапного приходу неприятелского и по предложеніи его милости господина генерала маіора Роппа, нарочно того ради въ Полтавѣ квартиру мѣющого, въ скоростѣ слѣдовали бѣ, а особливе бы въ пограничнихъ полкахъ, где есть въ городкахъ пушки, были бѣ к случаю исправни, и где городки валолѣ^г верхи, всячески велѣтъ подѣлати полисади и поправлять, яко возможно, зъ тихъ мѣръ, повторителний сей нашъ унѣверсалъ въ полкъ Н велѣвши видати, грозно приказуемъ и упоминаемъ, абы панъ полковникъ НН, старшина полковая, сотники зъ атаманею и рядовіе козаки, одъ старшого до меншого, пилную со всякою бодростію и чулостію имѣючи осторожность, отъ нечаянного неприятелского набѣгу и нападенія не тилко споряжали бѣ належитую

^а В копії написано “паномъ”.

^б Так у копії, можливо в оригіналі було написано “незапного”.

^в Крпками позначено пробіли в тексті копії.

^г Так у тексті.

допомогу, на отпоръ противъ непріятелей пого[то]вость, но уже спорядившихся зъ всѣмъ приборомъ козацкимъ и зъ запасами, и приспособивши въ конѣ, въ доброе оруже, въ порохъ и въ кулѣ, подлугъ первого унѣверсалного указу нашого найдовалися, всякого дня готови виходити и за полученіемъ въскорѣ третого отъ насъ указу, куда военній случай по усмотреню вишьпомянутого его милости господина енерала маіора Роппа позоветъ, тотъ часъ безъ жадной найменшой остановки ступали, и для устроєванія въ томъ походѣ доброго воинского порадку, чтобы въ томъ ниякое помѣшателство и трудность не учинилася, мѣеть быти по опредѣленію нашомъ надъ коммендерованнимъ зъ полку Н и зъ другихъ полковъ товариствомъ главный коммендиръ его милость панъ Михайло Милорадовичъ¹²⁶, полковникъ гадяцкій, до которого, яко о томъ особенно одѣ насъ указомъ предложено, такъ по тому долженъ вишьреченный наказний панъ полковникъ Н зъ старшиною заразъ, по полученіи сего унѣверсалу, до его, пана полковника гадяцкого, описоватися, и отъ его ординансовъ въ семь интересѣ ожидати, и по онихъ чинити приказуемъ, а онъ мѣеть о всемъ томъ зъ его милостію господиномъ енераломъ маіоромъ Роппомъ писменно сношеніе имѣти, и по его предложеню, что надлежитъ исполняти по указу его імператорского величества, а на форпости к берегу Днѣпра, въ сообщеніе тамъ учрежденнимъ на заставахъ офицерамъ и драгунамъ, для розѣзду и обереженія одѣ помянутого непріятели, абы заразъ, безъ отлагателства и ожиданія другого указу, панъ полковникъ НН [з] товариства полку тамошнего на добрихъ коняхъ челоуѣка ординоваль, опредѣливши надъ ними ... исправного и чулого зъ пп: сотниковъ, который бы къ Днѣпру, именно противъ своего полку, прибувши, явился у офицеровъ заставнихъ, и тамъ, въ назначенномъ мѣстцу ставши, належите справовалься, а особливе засъ пилно жадаемъ и приказуемъ, абы тотъже панъ полковникъ НН старшинѣ городской во всемъ полку тамошнемъ, где въ городахъ поростаскувался ..., а барзѣй полисади, чили полѣваковіе^а тые, всякимъ образомъ, якъ найскорѣй, старалися зъ прилѣжаніемъ пооправлять^б, велѣвши на подводахъ зъ околичнихъ сель ратушнихъ и державскихъ деревнѣ и чого надлежитъ навозити, въ чомъ пп: державци жадной перепони и противности показоватъ не повинни, под [у]траченемъ своихъ маетностей, а що привезено будетъ тоей деревнѣ, и сколько отъ той останесться потреби, жеби оная вся въ цѣлости была и никимъ не розобрана, мѣеть того городского старшина зъ пилностью досмотроватъ, подъ неопустнимъ войсковимъ наказаніемъ и знатнимъ денежнымъ штрафомъ, дай ... где есть со всякою пилностью къ случаю исправно наготовани были бѣ съ потребнимъ числомъ пороху, жебы где за нечаяннымъ, с уховай Боже, нападеніемъ непріятельскимъ не явилося якое помѣшателство и шкода, и тое на старшинѣ и урядникахъ полку тамошнего Н не взискалося, пилно упоминаемъ, о чомъ всемъ вишеписанномъ и въ иншіе полки рейменту Гетманского унѣверсали наши зъ Енеральной Войсковой Канцелляріи послани.

Данъ въ Глуховѣ, декаврѣя 18 дня. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 136-137 зв. Копія.

^а Так у тексті.

^б В копії написано “поотправлять”.

*1722, грудня 19. Глухів –
Наказ Павла Полуботка
і генерального бунчужного Якова Лизогуба
королевецькому сотникові забезпечити вдові
королевецького сотника Маковського
непорушність прав на Гутище*

Нашъ зичливий приятелю пане сотнику королевецький.

Любо писалисмо перед симъ до в[ашей] м[илости], жебы межі грунтами госпожи Маковской и паней Голубовой учинилъ розискъ, однакъ поневаж Гутище и люде в близости оного мешкаючие, в грамотѣ его імператорского пресвѣтлого величества, *от* госпожи Маковской тутъ намъ презентованной, того ради панѣ Голубовая, якъ до помянутого Гутища, такъ и до людей близъ живущих, не мѣет належати, кромѣ сѣнжати, если оною за Старого Маковского¹²⁷ владѣла, прекладаемъ о томъ в[ашей] м[илости] и зичимъ ему ж доброго здорovia.

З Глух[ова], декавр[ия] 19. Року 1722.

Полковник чернѣговский Павелъ Полуботок.

Яков Лизогуб, енералний бунчучний.

На початку зазначено: До Семена Григоровича листъ.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 54143. – Арк. 108 зв. Копія.

*1722, грудня 21. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини щодо мобілізації сотень
Гадяцького полку в Терський похід*

Пану полковниковѣ НН зъ старшиною его полковою, пп: сотникамъ, атаманѣ городової и сѣлскої, и всему полку того старшому и меншому, ознаймуемъ симъ унѣверсаломъ нашимъ, писалисмо передъ симъ НН двократніми унѣверсалами нашими, первей по полученомъ імператорского пресвѣтлого величества зъ високоправителствующего сената указу, а въ другий разъ по листовному его князю сїятелства, господина енерала и енерала губернатора кївского, предложено, жеби въсе товариство ...^a [Гадяцького] полку въ осто-рожности одъ нападенія татаръ и измѣнниковъ запорожцівъ, и въ готовости къ

^a Крапками позначено пробіли в тексті копії.

военному случаю на ... неприятеля найдовалися, а поневажъ нижей сего писаного числа зайшолъ насъ монарший імператорского пресвѣтлого величества таковой указъ, жебысмо на перемѣнутыхъ козаковъ, которіе прошлого лѣта на монаршой его жъ величества службѣ подѣ комендою его милости пана полковника миргородского найдовалися въ ..., вистатчивши козаковъ добрихъ, ни малихъ, ни старихъ, середнего вѣку толикое число зъ полковъ малороссійскихъ, такъ скоро онихъ виправовали ... [в] Терковский походъ, а имено зъ 15 дня наступующего генваря предѣ идущого 1723 року, чтобъ оніе непремѣно въ новопостроеной Святого Креста фортеци¹²⁸, за Теркомъ¹²⁹ будучой, стали въ мартѣ мѣсяцѣ, прето мы, тотъ премошнѣйший імператорского величества указъ приводячи во исполненіе, яко въ ініе полки рейменту Гетманского розислалисмо наши унѣверсали, его жъ величества монаршимъ повелѣваючи указомъ, абы панове полковники безъ всякого отлагателства, наготовавши подлугъ опредѣленія нашего, въ тихъ же унѣверсалахъ вираженого, по певномъ числу товариства, велѣли въ належитой до войскового маршу, якъ найскорѣй, найдоватися готовности, такъ и въ полкъ Гадяцкій ординуючи сей нашъ унѣверсаль, пишно жадаемъ, дабы его милость панъ полковникъ гадяцкий заразъ, по полученіи оногo, велѣлъ зо всѣхъ сотенъ полку того наготовати самого лучшего и дужого въ середномъ вѣку, ни млдолѣтнихъ, ни пристарѣлихъ, товариства числомъ 200, опредѣливши при ономъ товариству однихъ сотенъ самихъ совершенныхъ пановъ сотніковъ, а зъ другихъ наказнимъ, тилко разумнимъ, добримъ и надежнимъ людемъ до того походу быть готовимъ, которіе, якъ сами повинни, нимало не упускаючи времені, заразъ, а заразъ, въ возки укладалися, такъ товариству всему приказати сухарь сушити, и приспособивши онихъ зъ другою обыклою харчою, мѣсяцей на три, на возки жъ класти, конѣ годовати и подкувовати, оруже мѣти справное и порядное зъ доволнимъ запасомъ куль и пороху, чого должна старшина досмотрѣти и зо всѣмъ тимъ порядкомъ въ такомъ быть приуготовленю, жебы, какой години о порушеніи повторний нашъ зайдетъ указъ, безъ жадного стягання всѣ въразъ въ указний путь вишли и соединившися зъ другими полками маршировали до предреченой Святого Креста фортеци, а поневажъ надъ всѣмъ того полку товариствомъ и сотенными коммендѣрами надлежитъ быть одному зъ полковихъ особъ первѣйшому коммендѣровѣ, прето имѣетъ панъ полковникъ NN назначити кого одного зъ нихъ наказнимъ полковникомъ въ помянутый порядокъ, а хто именно будетъ назначенъ, и которіе также по імени совершенніе пп: сотники, а которіе наказніе въ подлежащий путь опредѣляться, и по якому числу товариства зъ которой сотнѣ мѣетъ вийти, о томъ, якъ найскорѣй, мѣетъ панъ полковникъ NN насъ рапортовати, для того жебы о томъ всемъ его милость панъ Д[анило Апостоль]¹³⁰, полковникъ миргородскій, который въ скорости зъ походу нинѣшного возвратитися зъ войскомъ, тамо бывшимъ, и зънову надъ всѣмъ симъ новоопредѣленнымъ толкимъ же числомъ товариства, въ тотъ походъ виправуючомъ, главнымъ по іменномъ монаршомъ указу быти мѣетъ коммендѣромъ, заременно отъ насъ имѣлъ извѣстіе, а поневажъ надлежитъ намъ, якъ полкового, такъ и сотенныхъ того полку коммендѣровъ, тутъ въ Глуховѣ вѣдѣти, прето, за полученіемъ сего унѣверсалу нашего, панъ полковникъ NN, заразъ опредѣливши по вишъ писанному онихъ всѣхъ, присилалъ бы въ Глуховъ по надходя-

щомъ Рождественскомъ празднику къ 6 числу януарія непременно, якое тежъ одъ вишеозначенного въ Терковскій походъ числа товариство въ полку НН останеться въ домахъ, толку мѣть панъ полковникъ НН приказати быть въ осторожности и въ поготовости до военного случая, на опоруъ незалпного въ границы російскіе непріятельского нападенія, съ такимъ приборомъ, якъ прежде посланихъ въ тотъ полкъ двоихъ унѣверсалахъ нашихъ виражено, а именно жебы 450 козаковъ къ тому похода случаю было наражено предлагаемъ, докладаемъ при семъ, поневажъ панъ полковникъ миргородскій НН прошлого лѣта, идучи въ походъ Терскій, бралъ зъ нѣкоторихъ полковъ и армату, того ради, если тогда и зъ полку НН якая армата ходила къ Терку, то такимъ порядкомъ и теперъ мѣть оную панъ полковникъ тамошний при комендѣрованнимъ одъ себе наказномъ коммендѣру зъ товариствомъ виправити, тилко того всего товариства, которое нинѣ коммендѣровано будетъ до Терского походу, именний ... чили реестръ за рукою своею, такожъ и тихъ козаковъ, которіе опредѣляться къ походу, по случаю быти мѣючому, іменную жъ на особливомъ паперѣ оног^а заручную жъ немедленно до насъ присилати долженъ, пилно жадаемъ.

Данъ въ Глуховѣ, декаврія 21 дня. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 138-139. Копія.

№ 170

*1722, грудня 22. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини в Ніжинський полк
щодо пред'явлення державцями
в Малоросійську Колегію наданих їм документів,
які засвідчують їх майнові права*

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковник чернѣговскій и наказній гетман з старшиною енералною Павел Полуботокъ.

Всѣмъ обще и каждому зособна, кому бы колвекъ о томъ вѣдати надлежало, а меновите его милости пану полковниковѣ нѣжинскому, пп: старшинѣ полковой, сотником, атаманѣ, войтам, особливе духовнимъ всякого чину лицамъ, и свѣцкимъ державцамъ и протчімъ войсковим и посполитимъ в Полку Нѣжинскомъ мешкающимъ людемъ, симъ унѣверсаломъ нашимъ ознаймуемъ, іжъ получилисмо монаршіи імператорского всепресвѣтлѣйшого величества з високоправителствующаго Сената милостивій указъ, что якими зборами [пожалованны] по жалованнымъ грамотамъ и по гетманскимъ унѣверсаламъ старшина енеральная, полковники и другая старшина и знатное войсковое товариство и протчего всякаго званія люди, и тихъ зборовъ в казну его величества не збирать, якъ уже о томъ во обширныхъ нашихъ унѣверсалахъ перед симъ во всѣ полки обстоятельно

^а В копії написано “оний”.

виразилисмо, токмо надобно пресвѣтлѣйшихъ великихъ государей, царей и великихъ князей, самодержцовъ всеросійскихъ, давние, и нынѣ благошасно намъ государствующого, его імператорского величества, монаршіе грамоти, прежде бывшихъ гетмановъ унѣверсали, хто тилко оніе на маєтности, на млини, такожъ на какие нибудь приходи, и на иншіе кгрунтовіе угодія наданніе и накупленіе з другими крѣпостми имѣеть, всякому привозити до Глухова подлинніе, и тутъ з тихъ монаршихъ грамотъ, гетманскихъ унѣверсаловъ и іншихъ крѣпостей давати в Малороссійскую Коллегію копіи, поневажъ оная Коллегія того по пресланномъ к себѣ імператорского величества з Високо Правителствующого Сената указу у насъ требуетъ, жебы вѣдомо было, хто чимъ и по якихъ крѣпостяхъ владѣеть, а такъ чрезъ сей унѣверсалъ нашъ духовнимъ и свѣцкимъ каждого чина и званія людемъ прекладаемъ, чтобы его милость панъ полковникъ нѣжинскій, пп: старшина полковая, сотники, атаманя, такожде знатное войсковое товариство, особливе духовніе всякіе, и прочіе тамошнего Полку обивателѣ, всѣ за своими крѣпостми, то есть монаршими жалуванными давними и теперешними грамотами, з гетманскими всякими, начавши отъ гетмана Богдана Хмелнѣцкого, унѣверсалами, и з другими стародавними правами, хто тилко оніе на маєтности, на млини, и на якіе нибудь приходи, и на всякіе кгрунтовіе угодія купленніе, і заслуженніе имѣеть заразъ, спустивши килко дней наступуючихъ Рождественскихъ святъ, до Глухова всеконечно виездили, сами, или чрезъ надежныхъ своихъ людей, неоткладно присилали подленіе, и при подлиннихъ всякъ би имѣлъ, и в Глуховъ привозилъ за своими руками, и копіи, сочинивши оніе з тихъ вишше означеннихъ крѣпостей слово до слова книгою, а не на платанихъ листахъ, якъ унѣверсали пишутся, надто и войти, если которіе з нихъ монаршіе грамоти и гетмановъ всякихъ унѣверсали на мѣскіе и на свои добра имѣють, в тоежъ время, спустивши килко дней святъ Рождественскихъ, з оними крѣпостями суда ж би в Глуховъ приездили немедленно, а ми объявляемъ, что кождій тіе крѣпости, грамоти монаршіе, унѣверсали гетманскіе, и прочіе подленніе знову себѣ в цѣлости отбереть, оставши тутъ в Мало Россійской Коллегіи одни тилко копіи, чого ради долженъ его милость панъ полковникъ нѣжинскій сей унѣверсалъ нашъ при своихъ листахъ в полку своемъ, а барзѣй кому надлежитъ, для ісполненія вираженнаго в немъ інтересу опублѣковати неоткладно, ежели бѣ з вишше вираженной старшини и другихъ духовнихъ и свѣцкихъ властей, и з прочіихъ всякого чина и званія людей хто нибудь по наступуючомъ Рождественскомъ Празднику з помянутими крѣпостми вскорости до Глухова не прибудеть, то такому надлежитъ опасатися штрафа и наказанія, и потерянія своихъ добръ, декляруемъ.

Дан в Глуховѣ, декам[в]р[ия] 22, 1723^а року.

Звишъменованній полковникъ и наказний гетман.

Войсковій енералній писаръ Семенъ Савичъ, рукою власною.

Яковъ Лизогубъ, енералній бунчучній^б.

ЦДІАК України. – Ф. 153. – Оп. І. – Спр. 17. – Арк. 1-1 зв. Копія.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 654. Копія.

^а В копії помилка, має бути 1722 рік.

^б Після підписів в колі зазначено “мѣсто печати войсковой”.

**1722, грудня 22. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
в Прилуцький полк щодо пред'явлення державцями
в Малоросійську Колегію наданих їм документів,
які засвідчують їх майнові права**

Всѣмъ обще и каждому зъособна, кому бы колвекъ о томъ вѣдати надлежало, а меновите пану полковнику прилуцкому наказному, пп: старшинѣ полковой тамошней, сотникамъ, атаманнѣ, войтамъ, особливе духовнимъ всякого чину лицамъ, и свѣцкимъ державцамъ и протчіимъ войсковимъ и посполитимъ в Полку Прилуцкомъ мешкающимъ людямъ, симъ унѣверсаломъ нашимъ ознаймуемъ, ижъ получилисмо монаршіи імператорского всепресвѣтлѣйшого величества зъ Високоправителствующаго Сената милостивий указъ, что якими зборами пожаловани по жалованнимъ грамотамъ и по гетманскимъ унѣверсаламъ старшина енеральная, полковники и другая старшина и знатное войсковое товариство и протчего всякого званія люде, и тих зборовъ въ казну его величества не збирать, якъ уже о томъ въ обширныхъ нашихъ унѣверсалахъ передъ симъ во всѣ полки обстоятелно виразилисмо, токмо надобно пресвѣтлѣйшихъ великихъ государей, царей и великихъ князей, самодержцовъ всеросійскихъ, давніе, и нынѣ благосчасно намъ государствующаго, его імператорского величества, монаршіе грамоти, прежде бывшихъ гетмановъ унѣверсали, хто тилко оніе на маетности, на млини, такожъ на якіе нибудь приходи, и на иншіе кгрунтовіе угодія наданніе и накупленіе имѣеть, всякому привозити до Глухова подленніе, и тутъ з тихъ монаршихъ грамотъ, гетманскихъ унѣверсаловъ и иныхъ крипостей давати въ Малоросійскую Коллегію копіи, поневажъ оная Коллегія того по присланномъ себѣ імператорского величества зъ Високоправителствующаго Сената указу у насъ требуетъ, жебы вѣдомо было, хто чимъ и по якихъ крѣпостяхъ владѣеть, а такъ чрезъ сей унѣверсаль нашъ духовнимъ и свѣцкимъ каждого чина и званія людемъ прекладаемъ, чтобы панъ полковникъ наказный прилуцкий, пп: старшина полковая, сотники, атаманя, такожде знатное войсковое товариство, особливе духовніе всякіе персони, и протчіе тамошняго Полку обивателѣ, всѣ зъ своими крѣпостми, то есть монаршими жалованными давними и теперешними грамотами, зъ гетманскими всякими, начавши отъ гетмана Богдана Хмельницкого, унѣверсалами, и зъ другими стародавними правами, хто тилко оніе на маетности, на млини, и на якіе нибудь приходи, и на всякіе кгрунтовіе угодія купленніе, і заслуженніе имѣеть заразъ, спустивши килка дний наступующихъ Рождественскихъ святъ, до Глухова всеконечно виездили сами, или чрезъ надежныхъ своихъ людей неоткладно присилали подленіе, а съ подлинныхъ всякъ би имѣль, и в Глуховъ привозиль за руками своими и копіи, сочинивши оніе зъ тихъ вишше означенныхъ крипостей слово до слова кнігою, а не на платанихъ листахъ, якъ унѣверсали пишуться, надто и войти, если которіе зъ нихъ монаршіе грамоти и гетмановъ якихъ унѣверсали на мѣскіе и свои добра имѣють, в тоежъ время,

спушивши килко дни святъ Рождественскихъ, з оніми крѣпостѣ сюда ж бы в Глуховъ приездили немедленно, а мы объявляемъ, что кождій тіе крѣпости, грамоти монаршіе, унѣверсали гетманскіе, и протчіе подлинніе зънову себѣ в цѣлости отберетъ, остав[ив]ши тутъ в Мало Россійской Коллегіи одні тилко копѣи, чого ради долженъ панъ полковникъ наказній прилуцкий сей унѣверсаль нашъ при своихъ листахъ в полку своемъ, а барзѣй кому надлежить, для исполненія вираженнаго в немъ интересу опублѣковати неоткладно, ежели бѣ з вишше вираженнои старшини и другихъ духовнихъ и свѣцкихъ властей, и з протчіихъ всякого чина и званія людей хто нибудь по наступующомъ Рождественскомъ Празднику зъ помянутими крѣпостми въскорости до Глухова не прибудетъ, то такому надлежить опасатися штрафа и наказанія, и потерянія своихъ добръ, декляруемъ.

Данъ зъ Глухова, декаврія 22 дня. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 140-141. Копія.

№ 172

*1722, грудня 28. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини в Понурницьку сотню
про доручення значному військовому товаришеві
Дем'яну Туранському провести спільно
з капітаном Волжиним ревізію кількості дворів,
щоб впровадити рівномірне утримання
жителами сотні розташованих тут драгунів*

Пану сотниковѣ наказному [понурницкому] зъ урядомъ, такожъ пп: державцямъ, маєтности свои въ той сотнѣ маючимъ, зъособна пану дозорци понурницькому, и кому колвекъ вѣдати надлежатиметъ, ознаймуемъ симъ унѣверсаломъ нашимъ, поневажъ донеслось намъ вѣдати, что якобы въ сотнѣ Понурницькой неравномѣрною драгунамъ въ квартирахъ расположено станцію^а, чрезъ що однимъ обывателямъ знатная полегка, а другимъ не меншая чиниться тяжесть, того ради ординуемъ въ тую Сотню Понурницькую пана Демяна Туранского, знатного товариша войскового, полечивши ему, дабы онъ обще ...^б [з] капитаномъ Волжиномъ, которій зъ Малороссійской коллегіи туда жъ посилається, во всей сотнѣ тоей, жаднихъ не мѣ[на]ючи селъ и деревень, число дворовъ, въ онихъ обрѣтаючихся, праведно зъревѣдовавъ, особно козаковъ, а особно посполитихъ людей, опись учинивши, і тую ревѣзію, сколько всѣхъ дворовъ явится, на писмѣ належите порядкомъ справивши, къ намъ въ Глуховъ привозиль бы, а тамъ повиненъ подлугъ пропорції числа дворовъ оной, въ сотнѣ Понур-

^а В копії написано “станції”.

^б Крапками позначено пробіли в тексті копії.

ницкой будучихъ, равномѣрное въ станціи драгунской учинити расположеніе и диспозицію.

Зъ Глухова, декаврія 28 дня. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 142. Копія.

№ 173

***1722, грудня 30. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини у Вороніжську сотню
щодо постачання з сотні 30 підвод
на потреби Військової артилерії***

Пану сотниковѣ воронѣжскому зъ урядомъ, а особливе панамъ державцямъ духовнимъ и свѣцкимъ, въ той сотнѣ маєтности свои мѣючимъ, и кому о томъ вѣдати надлежатиметь, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, понеже для окованя арматнихъ станковъ, фурмановъ и іннихъ до Войскової Енералной артиллерії належнихъ припасовъ, уголя немало треба, того ради за полученіємъ сего унѣверсалу нашого мѣєть панъ сотникъ воронѣжскій зъ урядомъ по прежнему обикновенію въ сотнѣ своей вистатчати возовъ 30, и оніє, за полученіємъ повторного указу, въ Глуховъ присилати жадаємъ, для якої нужной войскової потреби абы нѣхто, такъ зъ пановъ державцовъ духовнихъ, якъ и зъ мѣщанъ, [возити деревню зъ] пущи, въ недалекости отъ Воронѣжа будучой, не возбраниль, пилно мѣти хочемъ и приказуемъ.

Данъ зъ Глухова, декаврія 30. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 655. – Арк. 143. Копія.

№ 174

***1723, січня 1. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини в Гадяцький полк
щодо вивезення з полку в Глухів борошна,
зібранного для членів Малоросійської колегії***

Пану полковниковѣ NN зъ пп: старшиною его полковою, пану господареві замку тамошнього, а особливе пп: державцямъ духовнимъ и свѣцкимъ, в полку N маєтности маючимъ, симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, ижъ писалисмо передъ симъ во всѣ полки рейменту Гетманского, абы борошно, яке зборщики, по інструкції зъ Малоросійской Коллегії имъ данной, прежде полученнаго

милостиваго зъ Высокоправителствующаго Сената указу, зобрали, одобравши одъ мененнихъ зборщиковъ, оное на отдачу жалованя коллегіацкимъ членамъ и служителямъ въ Глуховъ присилали, и по тому донеслъ намъ панъ полковникъ NN, же въ одпроваженю мененного борошна для небытія подводъ великая дѣтся трудность, и нескорая онаго въ Глуховъ виправа, прето, хотячи мы, абы помянутое борошно безъ умедленія въ Глуховъ было спроважено, яко въ инніе полки послали о томъ наши указы, абы панове державци въ вистатченю^а подводъ подъ мененное борошно не отмовлялися, такъ и въ полкъ N сей нашъ ординуемъ указъ, чрезъ который пилно жадаемъ, абы когда востребуеть панъ полковникъ NN для отвозу борошна, такъ зъ маетностей до замку Гадяцкого прислушающихихъ, яко и державскихъ, подлугъ пропорціи зъ числа людей зъ каждого села и города несперечно оніе подводи вистатчано, пилно приказуемъ.

Зъ Глухова, генваря 1 дня, року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 1. Копія.

№ 175

*1723, січня 3. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
щодо ревізії значними військовими товаришами
Федором Кочубеєм та Стефаном Холодовичем
власності, що належала померлому
новгородському сотникові Лісовському,
для її розподілу між кредиторами і спадкоємцями*

Ознаймуемъ симъ нашимъ [унѣверсаломъ] пану сотниковѣ новгородскому зъ урядомъ тамошнимъ и каждому, кому колвекъ вѣдати надлежатиметь, поневажъ указомъ імператорского пресвѣтлого величества зъ Святѣйшого Правителствующаго Синода повелено, дабы позосталіе добра помершого Лисовскаго, сотника новгородского, на четири части раздѣлить, а именно, первой зъ тихъ добрь долги кредиторамъ его, Лисовского, уплатити, а потомъ первобрачной женѣ его, Пелагії Улѣзковнѣ, часть да второбрачной жонѣ его часть, и дѣтямъ зъ ...^б опредѣлить часть, того ради, хотячи мы вѣдати, сколько всѣхъ тихъ добрь есть по небожчику Лѣсовскому его власнихъ, оставшихся, ординуемъ туда въ Новгородокъ пановъ Федора Кочубея и Стефана Холодовича, знатнихъ товаришовъ войсковихъ, полѣцивши имъ оніе всѣ помянутого Лисовского добра и вещи въ присутствіи уряду новгородского зревѣзовати и опись праведную всего того одъ мала на писмѣ спорядити, аже донеслося намъ знати, что въ монастыру Новгородскомъ¹³¹ скринѣ его жъ, помершого Лисовского, зъ нѣкоторими вещами обрѣтаются, теди мѣеть онъ же, панъ Кочубей, въ тотъ монастирь зъехав-

^а В копії написано “вистарченю”.

^б Крапками позначено пробіли в тексті копії.

ши, за вѣдомомъ висоце въ Богу превелебного его милости отца архимандрита тамошнего, найдуючыяся въ помянутыхъ скриняхъ вещи всѣ осмотрѣти и реестровне переписать, тутъ же и тое докладаемъ, понеже по отъездѣ второбрачной жони помершого Лисовского въ Москву, якъ зъ донесеня оной же увѣдомилися, въ дому его, Лисовского, якобы грабительства нѣкоторые починено, и тымъ многие вещи въ сторону рознесени, теда мы о томъ имѣже, пану Федору Кочубею и пану Стефану Холодовичу, розискати, и тотъ розискъ со всею описю добръ и рѣчей Лисовского къ намъ въ Глуховъ привозити, велѣлисмо, зачѣмъ вѣдаючи о семъ п: сотникъ новгородскій зъ старшиною тамошнею должны имъ, панамъ Кочубею и Холодовичу, за прибутемъ ихъ въ Новгородокъ, яко пристойную одвести квартиру, такъ и при помянутому розиску онимъ присутствовати, да и Василь Мовчанъ, дозорца шептаковскій, притомнимъ тому быти повиненъ, а по окончаніи розыску не тилко они, панове висланніи наши, но и панъ сотникъ новгородскій зъ урядниками новгородскими имѣть оний своими руками закрепить, пишно приказуемъ и обявляемъ, при семъ чтобы зверхъ висшѣреченной справи полѣзчилисмо еще помянутому пану Федору Кочубею и дѣло о обвѣнѣнномъ безъ суда и права въ Хилчицахъ человѣку, якъ о томъ намъ донесено, розискати и подлинно обо всемъ, зъ какой причини тое сталося и хто былъ до того приводцемъ, обстоятелно изслѣдовати, такожь между ... Іосифа Юркевича дочерю и Андрѣемъ Искалѣцкимъ справу, все тое описавши къ намъ привозити для крайного рѣшенія, прето хто колвекъ зъ новгородскихъ и зъ околичныхъ сель тамошнихъ къ онимъ розискамъ потребенъ будетъ, абы предъ ихъ, пп: висланнихъ нашихъ, безъ огурства становилъся и праведное по самой истиннѣ чинилъ, въ чомъ надлежатиметь сознати^а, свѣдѣтельство.

Данъ въ Глуховѣ, януарія 3 дня. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 3-3 зв. Копія.

№ 176

*1723, січня 3. Глухів –
Подорожній лист Павла Полуботка
і генеральної старшини наміснику
Глухівського Петропавлівського монастиря
на проїзд з Глухова до Києва*

Паномъ старшинѣ рейменту Гетманского, въ городахъ и селахъ на тракѣхъ одѣселя до Києва же тамъ обрѣтающейся, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, симъ подорожнимъ листомъ нашимъ обявляемъ, ижъ превелебный въ Богу его милость отецъ намѣстникъ монастиря святыхъ апостолъ Петра и Павла Глуховского зъ законниками простуетъ въ Кієвъ до ясне въ Богу преосвященного его милости господина отца архієпископа кієвского. Зачимъ абы, такъ

^а В копії написано – “сознаетъ и”.

самому его милости, яко и при немъ будучимъ людямъ, вездѣ въ пути томъ, безъ задержанія, свободный свѣдчено пропускъ, пилно предлагаемъ и приказуемъ.

Данъ въ Глуховѣ. Генваря 3. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 4. Копія.

№ 177

***1723, січня 5. Глухів –
Наказ Павла Полуботка
і генеральної старшини київському полковникові
оприлюднити в Київському полку
наказ царя про фальшиві гроші
та вжити згідно наказу необхідних заходів***

Сего генваря 4 дня 1723 году, при промеморіи зъ Малороссійской Коллегіи принесено къ намъ въ Войсковую Енералную Канцелярію десять печатнихъ его імператорского величества указовъ, въ Високо Правителствующомъ Сенатѣ состоявшихся, о искорененіи воровскихъ денегъ; которіе указы зъ Государственной Бергъ Коллегіи въ Кіевогубернскую Канцелярію, а оттоля въ помянутую Малороссійскую коллегію прислани. Прето мы, якъ въ иншіе всѣ полки Рейменту Гетманского при листахъ нашихъ по одному указу печатному послали, такъ и въ полкъ Кіевскій до вашмости еденъ посылаючи, пилно предлагаемъ, абы вашмость тотъ імператорского пресвѣтлого величества указъ заразъ въ полковомъ городѣ опублѣковалъ, и, копій зъ оногo починивши, во всѣ сотнѣ полку тамошнего для опублікаціи розослалъ, а якъ въ томъ его величества указѣ выражено, такъ бы вашмость и самъ управлялся, и всей старшинѣ и чернѣ полку Кіевского справоватися, и оныє со всякимъ старателствомъ и прилѣжаніємъ во исполненіе приводити велѣлъ, повторе пилно приказуемъ. При семъ зичимъ вашмости доброго отъ Господа Бога здоровья.

Въ Глуховѣ, генваря 5, року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 5. Копія.

**1723, січня 8. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
щодо незмінного виконання посполитими
села Фастівки повинностей на потреби
Військової артилерії згідно наказів
артилерійського отамана Якова Жиловича**

Вамъ, войту села Фастовець со всѣми того села посполитими людми, симъ нашимъ унѣверсаломъ обявляемъ, ижъ учинилося намъ вѣстно, что его милость панъ полковникъ нѣжинскій мимо вѣдомость нашу тоє село Фастовцѣ нѣякому[сь] Марку, полчанину своему, въ владѣніє опредѣлилъ. А понеже оное за всѣхъ прежде бывшихъ гетмановъ до армати артилеріи Войсковой Енеральной належало для всякихъ въ дворцѣ тамошнемъ Войсковомъ послугъ, прето, яко писалисьмо до его милости пана полковника нѣжинского, абы мененному Марковѣ одъ владѣнія того села одказаль, такъ вамъ пилно приказуемъ, жебысте по давному опредѣленію и обыкновенію, якъ [за] прежде бывшихъ гетмановъ чинилося, такъ и теперъ всякое послушенство до армати артилеріи Войсковой Енеральной въ дворець тамошній хвастовскій безъ жадного озурства и противности отдавали по приказу, и загаду п: Якова Жиловича, на сей часъ будучого атамана артилериского. Если ж бысте подлугъ сего унѣверсалу нашего не мѣли по прежнему надлежащого одъ себе повиновенія и послушенства до дворца тамошнего Войскового отдавати, то вѣдайте тоє, певне же прикажемъ васъ сюда въ Глуховъ зъ безчестіємъ зискати и тутъ за преслушаніє указу нашего жестокоє учинити наказаніє, декляруемъ.

Данъ въ Глуховѣ, генваря 8 дня, року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 5. Копія.

**1723, січня 8. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної
старшини обмачівському, підлипянському
та самбірському дозорцямъ щодо організації
вивезення заготовленого в Біловезьському степу
сіна у Фастівку на потреби Військової артилерії**

Вамъ, пп: дозорцямъ обмачевському и подлипянському, и самборському, нехай будетъ вѣдомо, понеже донесль намъ п: Яковъ Жиловичъ, на сей часъ атаманъ артилерійскій, что до дворца^а въ селѣ Хвастовцахъ до армати артилеріи Войсковой

^а В копії написано в рядку слово “дозорца”, слова “до дворца” написані на лівому полі аркуша в цьому ж рядку.

Енеральной, належного сѣна^а для коней артилерійскихъ зъ степу Бѣловежского звозити треба, того ради пилно жадаємъ, абысте за полученіємъ сего унѣверсалу нашего заразы зъ сѣль дозорчества своего людей сколько потребно, зъ возами и конми и зо всею упражю, для звозеня оногo сѣна висилали, казавши імъ и корму для себе якъбы на двѣ недѣлѣ зъ домовъ взяти. А если бы виправленнiе одъ васъ подводи за однимъ разомъ всего сѣна, въ помянутомъ Бѣловежскомъ степу будучого, въ Хвастовци не возили, то мѣте по остатной зимной дорозѣ, любь зъ тихъ же, любь зъ иншихъ сѣль, до Обмачевского, Подлипянского и Самборского дозорчества вашего належныхъ, с потребу вистатчати и туда на степъ висилати, не дожидаяся о томъ повторного нашего указа, а мѣте дозорца обмачевскій 20, подлипянскій 30, и самборскій 30 подводъ вистатчати, пилно приказуемъ.

Зъ Глухова, генваря 8 дня, року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 5 зв. Копія.

№ 180

*1723 січня 13. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про підготовку сотень Чернігівського полку
для відсічі можливого нападу турків і татар,
з призначенням наказним командиром над козаками
чернігівського полкового осавула Лисенка*

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковник чернѣговский и наказный гетманъ Павелъ Полуботокъ з старшиною енеральною.

Паном сотникомъ Полку нашего полковому, бѣлоускому, выбелскому, слабинскому, роѣскому, любецкому, седневскому, городницкому, березинскому, столенскому, менскому, синявскому, киселювскому, сосницкому, волинскому и понорницкому ознаймуемъ, ижъ по первой присланой до насъ в прошлом мѣсяцѣ монаршой его імператорского пресвѣтлого величества з Высоко правительствующого Сената грамотѣ о осторожности *от* нападенія Кубанской, Крымской и Бу[д]жацкой ордѣ, и о поготовости противъ оной на *отпор* получили мы еще сего мѣсяця генвар[я] 9 числа его *ж* монаршии з Высокоправительствующого Сената двѣ грамоти по вѣдомостяхъ в Канцеляріѣ Сената будучих, к намъ отправленіе, з такимъ объявленіем, что хочай по мирномъ трактатамъ не чаяти, однакъ будто турки и орда войною ити под великороссійскіе и малороссійскіе города намѣренніе, и приуготовленіе имѣют, и того ради велѣтъ бы нам в Полкахъ Реѣменту Гетманского всякую *от* нападенія неприятелского имѣти

^а В копії написано – “сѣно”.

предосторожність, якъ прежние его імператорского величества указы повелѣваютъ, прето любо уже килкокротне о томъ прежде сего по первой монаршой грамотѣ, якъ вѣнние Полки нашими унѣверсалами писали о крѣпкой *от* незапного неприятельского нападенія осторожности, и о неоткладной на *отпор* противонного поготовности, а и в нашъ Полкъ о тойже осторожности и о поготовности предлагали, однакъ и тепер, пишучи до всѣхъ в[аших] *милостей* сей унѣверсал, пилю, а пилю приказуемъ, абысте в[аши] *милости* подлугъ першихъ указовъ не толко всякое *от* вишепомянутого нападенія неприятельского опасеніе и крайнюю осторожность, приналежитой до походу поготовности, имѣли, але приказали заразъ опредѣленному сотенъ своихъ к тому походу товариства повкладатися у вози з борошеннимъ тромѣсячнимъ запасомъ за симъ унѣверсаломъ изъ домовъ оные випроважати и постановити сотнями в крайнихъ при Деснѣ селахъ такимъ порядкомъ, околичнихъ чернѣговскихъ сотенъ в Горбновѣ и Муравейцѣ, сотенъ Седневской и Городницкой в Лойни, в Таркустовцѣ, Березинской и Столенской сотенъ в Блистовѣ и Бурковцѣ, Менской и Синявской и Киселювской в Макошинѣ, Куковичахъ и Бондаровцѣ, Сосницкой, Волинской и Понорницкой в Устѣ Маломъ постановити, а постановивши и возки в тихъ мѣстахъ под певнимъ присмотромъ, можете приказатъ конѣ *от* тихъ возковъ в доми поотводити и ожидати ежеденъ собѣ *от* насъ порушенія, куда случай позоветъ, ординансу, а сколько по толку впередъ поковителный обиходѣ ихъ указъ зайдетъ, жебы тией же години всѣ вразъ, едни комонно, другіѣ до возковъ з конями ступали, и безъ найменшой остановки поспѣшали туда, куда указомъ *будетъ* имъ повелено, под неопустнимъ за неисполненіе сего указа штрафнимъ и знатнимъ войсковимъ караніемъ, ежели бы коммендѣри сотенные по сему не мѣли учинити, а жебы тихъ сотенъ всѣхъ товариствомъ, якъ при виходѣ з домовъ, такъ и в маршу, куда укажетъ потреба, содержанъ былъ добрый во всемъ порядокъ и належитое управление, приказуемъ п: сотникамъ городницкому и волинскому совершеннымъ до того походу на *отпор* противъ неприятеля виходити, и о далшихъ своѣхъ оборотахъ одбираѣ укази *от* п: Лисенка, асаула нашего полкового, которого надъ всѣмъ пятисотнымъ числомъ нашихъ пулчанъ означаемъ главнѣйши[м] быти коммендѣромъ, якому, тутъ будучому, приказалисмо у всего товар[иства] сотенъ в[аших] *милостей*, якъ до Терковского походу виправуючогося, такъ и на *отпор* противъ орды з нимъ ити мѣющого, пересмотрѣти з якимъ оны приготова-лися порядкомъ, и исправности оныхъ, якъ найлѣпшое, жебы нѣ зачимъ в порушенію до обеихъ походовъ остановки не учинилося, а и в[аши] *милости* мѣете посполу з нимже, п: асауломъ, посполу помянутого товар[иства] своего пересмотрѣ чинити, и спорядитъ оныхъ в оруже доброе, порохъ, кулѣ и протчій запасъ военный, подлугъ прежнихъ нашихъ указовъ непремѣнно, а що по сему учинитися, о томъ намъ репортовати безъ замедленія.

Данѣ в Глуховѣ, януар[ия] 13, 1723, при печати войсковой енер[альной].

Звишѣменованный полковникъ и наказный гетманъ з стар[шиною] енер[альной], рукою власною^а.

ЦДІАК. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 843. – Арк. 2-2 зв. Копія.

^а Передъ підписомъ зазначено “подлинной подпис такой”.

1723, січня 15. Глухів –

**Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
воронізькому сотникові щодо нерозміщення солдата
з глухівського гарнізону в будинку Ірини Биковської**

Нашъ зичливій пріятелю, пане сотнику воронѣжскій.

Вдовствующая Ірина Биковская, жителка села Богдановки, прекладала намъ черезъ супплѣку свою жалобливе, что по опредѣленію в[ашъ] милостиномъ гварнѣзону глуховского салдата близко года з дому своего сусентуе, [хоч] мѣет от покойного ясне велможного пана гетмана Скоропадского за услуги небожчика мужа своего протекціалний унѣверсаль, прето якъ не годилося в[ашей] милости подлугъ того протекціалного унѣверсалу мененную Биковскую до кормленя салдата определяти, такъ предагаемъ в[ашей] милости, абы упредь не велѣлъ старшинѣ своей до сусентаціи салдата оной притягати, при семъ зичимъ доброго от Господа Бога здорова.

З Глухова, генвар[я] 15. Року 1723.

В[ашей] милости зичливіе пріятелѣ.

ЦДІАК. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 851. – Арк. 2. Копія.

1723, січня 15. Глухів –

**Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
перяславському полковникові готувати полк до походу**

Кромѣ первопринесенной до насъ въ прошломъ мѣсяцѣ зъ Високо Правителствующаго Сената его імператорского величества грамоти о осторожности одъ нападения Кубанской, Крымской и Буджацкой орды и о поготовности къ походу на отпоръ противъ оныхъ непріятелей, получили мы еще вновь текущаго мѣсяца генвара 3 дня монаршіе его імператорского величества зъ Високо Правителствующаго Сената двѣ грамоты, одну одъ 15 дня, а другую 25 прошедшего декавр[ия] мѣсяца, зъ Москви до насъ одпущенніе, по вѣдомостяхъ въ Канцеляріи Сената будучихъ, зъ тимъ обявленіемъ, что хочай по змирнимъ трактатамъ не чаяти, однакъ будто турки и орда войною ити подъ великороссійскіе и малороссійскіе города намѣреніе и приуготовленіе имѣють, и того рады бы намъ велѣтъ въ полкахъ рейменту Гетманского всякую одъ нападения непріятелского имѣти предосторожность, якъ преждніе его імператорского величества указы повелѣвають, прето любо уже килкокротніе о томъ прежде сего полученіи вишьписанной первой монаршой грамоти, якъ въ протчіе полки, такъ и въ полкъ Переясловскій зъ Енералной Войсковой Канцелляріи указы послани, зъ

тимъ докладомъ, же въ томъ інтересѣ мѣте вашмостъ до его милости пана полковника гадяцкого Михайла Милорадовича, опредѣленного одъ насъ въ тотъ походъ коммендѣра, рефероватися, такъ еще и теперъ пишемъ сей листъ нашъ до вашмости, пилю упоминаючи, абы вашмостъ не толко подлугъ посланнихъ унѣверсаловъ нашихъ [на] всякое отъ нашествія непріятельского опасеніе, и до походу по случаю быти мѣючого, надлежащій приборъ и поготовость имѣти велѣлъ, але и въ возки, кого до того походу зъ товариства назначено, зъ запасомъ вкласти, и заразъ зъ домовъ своихъ оніе випроважовати, и до пп: сотниковъ своихъ всякой сотнѣ, особливо зъ тимъ запасомъ стягати вози свои, и тамъ бы у ихъже, пп: сотниковъ, оніе возки подъ певнимъ присмотромъ оставивши, сами зъ конми еще въ доми свои возвратилися, ожидая крайнего отъ насъ до порушенія ордеру, а скоро тилко впредъ зайдетъ отъ насъ поновителній о виходѣ, куда случай востребуеъ, указъ, то тоейже години, абы всѣ вразъ, одни комонно, другіи до готовыхъ зъ запасомъ возковъ, припровадивши, и конѣ ступали бѣ куда надлежатимеъ, безъ всякой остановки и помѣшки, бо иначій за уклоненне^а въ виходѣ по присилцѣ того указа самъ вашмостъ отвѣтовати будешъ, а которіе именно въ той маршѣ пп: сотники цѣліе и наказніе зъ полку Переясловского отъ вашмости суть назначенни, такожъ которіе именно рядовіе товариство ступати мѣють, того всего спеціфикацію чили реестровное вѣденіе, заразъ по полученіи сего нашего указу въ Енералную Канцелярію прислати приказуеъ, якъ уже о семъ передъ симъ въ послѣднемъ взглядомъ Терковского походу унѣверсалѣ нашомъ писано; за симъ зичимъ вашмости отъ Господа Бога доброго здоровья.

Зъ Глухова, генваря 15 дня, року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 9-9 зв. Копія.

№ 183

*1723, січня 16. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
бунчуковому товариству Ніжинського полку
сплачувати визначені внески на відновлення
постаждалої від пожежі Києво-Печерської церкви
призначеним для цього ніжинським
полковником комісарам*

Вамъ, паномъ бунчуковимъ товариству, и всякого чина въ оборонѣ и протекціи Гетманской застаючимъ особамъ, въ полку Нѣжинскомъ мѣшканѣ мѣючимъ, симъ нашимъ ознаймуеъ унѣверсаломъ, ижъ писалъ до насъ его милость панъ полковникъ нѣжинскій, доносячи что вашмостъ жаднихъ по указу імператорского священнѣйшого величества на погорѣлую Кіевопечерскую церковь

^а В копії написано – “укоененне”.

грошей, подлугъ диспозиціи покойного ясневелможного пана гетмана Скоропадского на вашмость означенныхъ, не выстатчаєте, за що мы вашмости, яко волѣ и указу покойного рейментара нашего противящихся, не позволяємъ, такъ пишно приказуємъ, абысте безъ найменшой спреки и остановки назначенную всякъ отъ себе квоту, опредѣленнымъ до того збору отъ его милости полковника нѣжинского коммисарамъ, выплачиваль, пишно мѣти хочемъ и приказуємъ.

Данъ въ Глуховѣ, генваря 16 дня, 1723 року.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 10. Копія.

№ 184

*1723, січня 21. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про підтвердження прав Євфимії Нащинської
та Марії Сухининої на ґрунти, конфісковані
у мазепинців Красноперича і Дороша,
із звільненням Нащинської
від претензій Марії Красноперичівни*

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорозжского полковникъ чернѣговский и наказный гетманъ з старшиною енералною Павелъ Полуботокъ.

Пану полковниковѣ теперъ наказному, а впредь совершенному полтавскому, пп: старшинѣ полковой тамошней, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежить, симъ нашимъ одкритимъ вѣдомо чинимъ писаніємъ, и недавно перед симъ, будучи тутъ в Глуховѣ, Марія Красноперичовна, жона Федора Коростовца, жителя полтавского, прекладала намъ чрез суплѣку свою, что покойные Климиѣ Нащинскій¹³², обозний, и Василь Сухина¹³³, асаулъ, полковые полтавские, кґрунта еи отческіе, на Коломацѣ¹³⁴ и Орчику¹³⁵ будучіе, а при них и пчолѣ двѣстѣ двадцять, завладѣли не по надлежателству, которые пчоли же, по баталлѣи Полтавской будто инный кто, а не муж еи вибилъ, мужа еи принуждено за тое платитис, чого ради сѣмъ десят пчолѣ у него взято, якобы неслучне, и паней Нащинской отдано. Прето такъ бы кґрунтовъ оставшіеся нынѣ жони ихъ, именно панѣ Евфимія Нащинская обозная и Марія Сухинина асаулина, ей уступили, і по якомъ еи чолобитю любо виданъ былъ з Канцеляріи Войсковой Енералной таковый нашъ указ, дабы во всемъ скаржачую обжалованная сторона успокоила; однакъ поневаж за прибытіємъ своимъ в Глуховъ панѣ Нащинская обозная з п: асаулиною Сухининою обявила намъ на предречоные кґрунта Красноперичовскіе и Дорошовскіе его свѣтлости господина фелтмаршала и многих ординовъ кавалера князя Александра Даниловича Меншикова два листи, еденъ под Полтавою, а другій в Гадячомъ виданные, и покойного ясневелможного его милости пана гетмана Скоропадского унѣверсаль, а о пчолах декрет полковый, такожъ узнане

его милости пана Якова Лизогуба, бунчучного войскового енералного, в которых крѣпостяхъ виражается тое, ижбы покойнымъ Нащинскому обозному и Сухому асауловѣ всѣми грунтами измѣнниковъ Красноперича¹³⁶ и Дороша¹³⁷ вѣчными часи владѣть безперепонно, пчолъ зас сѣмъдесять улювъ Судомъ наказано у мужа помянутой Красноперичовни взяти, гдижъ довелосъ же онъ пчоли в кгрунтахъ Красноперичовскихъ уже обозному Нащинскому и асауловѣ Сухому одданихъ побилъ и медь попродавъ, теди узнавши еи, Красноперичовни Коростовцевой, неправое челобите увольняемъ паню Нащинскую од плаченя за взятіе у Коростовця пчоли, и од неслушной юи и Сухининой асаулиной Красноперичовною затѣянной турбаціи, пилно варуючи, абы впредь она и нѣхто з сродниковъ еи, нѣ самыхъ паней Нащинской обозной и асаулиной Сухининой, нѣ потомковъ ихъ, о предречоныя кгрунта Красноперичовские, и о пчоли турбовать не важиласъ под неопустного до Скарбу Войскового имъ плаченя штрафа, оны зас, п: Нащинская и Сухинина, мѣють Красноперичовскими и Дорошувскими кгрунтами спокойне владѣти по прежнему подлугъ мененныхъ свѣтлѣйшого князя листовъ, мы помянутые всѣ мунѣмента и права при очной ставцѣ и контроверсіи, якъ пп: Нащинской и Сухининой, такъ и мененного Федора Коростовца Судомъ Войсковымъ Енер[альнымъ] разсмотрѣвши, и рейментарского унѣверсалу предлагаемъ, чого ради имъ и сее отворчастое писаніе вмѣсто декрету Войскового Суду з Войсковой Енералной Канцеляріи при войсковой печати видано.

В Глуховѣ, генвара 21. Року 1723.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 615. – Арк. 7-7 зв. Копія.

№ 185

*1723, січня 21. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини щодо ремонту
гетьманських Погарської і Бакланської гребель
жителями ратушних сіл Мглина, Баклані та Погара*

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговский и наказный гетманъ з старшиною енералною Павелъ Полуботокъ.

Панамъ сотникамъ погарскому и мглинскому зъ ихъ урядами симъ нашимъ одкрытымъ ознаймуемъ писаниемъ, ижъ, будучи тутъ в Глуховѣ, Леонъ Илопотовский^а, дозорца бакланскій, прекладалъ намъ, что *от* бывшаго велиководдя греблямъ Погарской и Бакланской немалое учинилося зопсование, и для того млины, на оныхъ будучие, неоттеперь уже не мелятъ, а поневажъ прежде сего тые гребли, з которыхъ и на гетманскій дворъ приходы розмѣровые взимають,

^а Має бути – “Клопотовский”.

оправляемы были обще людьми сотенными, з тыхъ мѣръ и теперъ для подчиненя оныхъ гребель, именно до Бакланской, сотни Мглинская и Бакланская мѣскими селами потребной деревни числомъ брусомъ пятьдесятъ, палей зась сотце, а до Погарской греблѣ сотня Погарская такожъ ратушными селами приспособили брусомъ тритцать, палей тежъ сотце, и якъ належить тые гребли пооправляли по прежнему, такожъ и пп: державцы, хто на тыхъ же гребляхъ имѣеть свои млины, подобающее подлугъ пропорціи владѣння своего учинили бы в томъ безъ отмовы вспоможеніе, упоминаемъ.

Данъ в Глуховѣ, генваря 21. Року 1723.

Звышъменованый полковникъ и наказный гетманъ, рукою власною.

Енералный писарь Семень Савичъ.

Василей Жураковский, асаулъ енералный.

Яковъ Лизогубъ, енералный бунчучный^а.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 11269. – Арк. 4. Копія.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 12. Копія.

№ 186

*1723, січня 21. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини в Чернігівський полк
щодо забезпечення охочепіхотних
та іншихъ призначенихъ в похід козаків
грошима і провіантомъ*

Ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ пану полковниковѣ наказному чернѣговскому, панамъ сотникамъ и панамъ державцамъ, маєтності свої въ томъ полку мѣючимъ, а также и дозорци шептаковскому, ижъ по указу его імператорского пресвѣтлого величества назначено товариству охочопіхотному зъ прочиими камендерованними козаками малоросійскими до службы Войсковой въ походъ Низовий слѣдовати, которимъ, яко надлежитъ на тую дорогу видать гроши и провѣянтъ для пропитанія, такъ абы панъ полковникъ наказный черниговскій стоящимъ въ полку тамошнымъ сердюкамъ, а дозорца шептаковскій зъ сель волости Шептаковской, сколько онихъ тамъ найдется, каждому товаришу на одень мѣсяць грошима по полчварта золотого, а на другий провѣянтомъ, спорядивши на пяти челоуѣка по возку, зъ придаткомъ сокирь, заступовъ и протчіею по давномъ обыкновенію зобрати и виготовити, зъ тихъ квартиръ, где стоятъ заразъ, безъ замедленія старалися, а зобравши и спорядивши, все тое держати въ цѣлости до далшого указу, которій когда впередъ зайдетъ, то жебы всѣ тіе гроши и провіантъ зъ возами и протчіимъ тотчасъ

^а Передъ підписами зазначено “на подлинномъ подписано тако”, після підписів у колі написано “мѣсто печати”.

могло быти, куда надлежить, роздано и распоряджено, пишно приказуемъ, а докладаемъ и тое, ижъ бы конямъ сердюцкимъ, которіе подъ возками будутъ, теперь для подкормленія онихъ зъ квартирь, имъ надлежащихъ, выдано овса на полмѣсяца въ сутки по ггарцу.

Данъ въ Глуховѣ, генваря 21 дня, 1723 року.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 11. Копія.

№ 187

*1723, січня 21. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про доручення дозорці
гетьманських млинів в Лубенському полку
Якову Андрійовичу провести ревзію
млинових прибутків, належних
на гетьманську булаву*

Ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ его милости пану полковниковѣ лубенському, всей его полковой пп: старшинѣ и каждому, кому о томъ надлежитъ вѣдати, ижъ яко за живота покойного его милости пана гетмана Скоропадского млинами, въ полку Лубенскомъ на дворѣ Гетманскій належними, и всякими зъ нихъ приходами, завѣдоваль п: Яковъ Андреевичъ, товаришъ войсковій, такъ и теперь, и мы ему тую функцію поручаючи, чрезъ сей нашъ унѣверсалъ приказали, абы всѣ помянутіе млини, въ полку тамошнемъ на булаву Гетманскую^а приналежніе, обехалъ и що въ нихъ розмѣровихъ приходовъ въ сборѣ есть, такожъ зо всѣхъ ли поколѣщину за минувшій 1722 годъ побрано, и хто що отдалъ, и чого не отдано, обо всемъ томъ обстоятелную учинилъ ревзію, и оную ревзію исправивши, о томъ особливіе реестра присилалъ въ Глуховъ, въ чомъ ему, пану Якову, ниhto жадного препятія и трудности чинити не мѣсть, упоминаемъ.

Данъ въ Глуховѣ, генвар[я] 21 дня, року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 13. Копія.

^а В копії написано – “Гетманскомъ”.

*1723, січня 23. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
прилуцькому полковникові розсудити справу
про побиття військовим товаришем
Якимом Горленком прилуцького полкового
комісара Дмитра Івановича*

До полковника прилуцького.

Супплѣковаль до насъ п: Дмитро Івановичъ, коммисаръ полковый прилуцький, ускаржаючись на пана Якима Горленка, товариша войскового, якобы онъ его, напавши в церквѣ, побилъ пред Праздникомъ Богоявленским, чого ради мененный Дмитро Івановичъ просилъ у насъ з его, п[ана] Якима Горленка, судной справедливости. Теди, яко намъ надлежит вѣдати первой, для какой причины помянутий п: Якимъ оного коммисара побилъ, такъ пишемъ о томъ до в[ашей] милости пана, предлагаемъ, хоти в[аша] м[илость] панъ, призвавши пред себе п: Якима Горленка, о томъ побои распитати, и ким надлежатиметь праведно розискати, и намъ учинити извѣстно, а если стороны обидвѣ будутъ склонни, то тамъ и погодити онихъ позволяемъ.

З Глух[ова], януар[ия] 23, 1723 року.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 127. – Арк. 15. Копія.

№ 189

*1723, січня 24. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
про доручення комісарам Дорофійовичу,
Тарасевичу і Максимовичу розгляду справи
між Валкевичами і Плотною щодо слободки Піщанки*

Слухана была тутъ справа на Судѣ Войсковомъ Енералномъ по жалобѣ п: Алексѣевой Плотной, будто бы панове Валкевичи одъ слободки отдаляютъ и витискають напрасно и безъ документовъ, а объявила въ челомъбитной тое, что тая слободка заведена и поселена въ волномъ кгрунтѣ, на Судѣ зась Енералномъ предлагала: же прежде вступу пановъ Валкевичовъ до того кгрунту она куплю тамъ имѣеть и тотъ кгрунтъ власний ей есть, да к тому жъ якобы сего уже году привлекано ей предъ Судъ полковий на майстратъ, где що сужено и писано она того не знаетъ, такожъ слобожанъ, о якихъ споръ ходить, будто панове Валкевичи собою велѣли, забивши въ колодки, запровадитъ до вязеня въ Стародубъ. А панъ Валкевичъ въ отвѣтѣ своемъ объявилъ, что помянутий кгрунтъ, прозиваемый Веребіовскій, въ которомъ слободка Пещанка осажена,

не есть волний, але зьдавна селу Пантусеву вьвесь, сколько оного есть въ ограниченю, зъ лѣсомъ, боромъ, изъ землею прислушаетъ, а во владеніе панамъ Валкевичамъ дойшолъ по купчихъ правахъ, и на все тое подлинніе суть на писмахъ доказательства, и уже той кgrundъ унѣверсалами покойного пана гетмана Скоропадского, а по по унѣверсалахъ и монаршею жалованною грамотою имъ, панамъ Валкевичамъ, во владеніе утверждень есть, къ тому же предложилъ панъ Валкевичъ, что другими гетманскими указами (:кромѣ унѣверсаловъ:) еще самому Плотному одъ тоей слободки и отъ вступу до того Веребіовского кgrundу одказано: и о томъ кgrundѣ были розиски, по которыхъ и самой уже п: Плотной одъ того кgrundу одказовано, да и п: Плотной на Суду Полковому не привлекано, але сама она доброволне подала супплѣку въ Судъ Полковий и просила росправи, и въ томъ слался панъ Валкевичъ на власную еи супплѣку и на декретъ, изъ Суду Полкового виданий, да и слобожане не отъ пановъ Валкевичовъ, але одъ пана полковника наказного, по унѣверсалу нашомъ, за ослушаніе зисковани были въ Стародубъ. Яко прето, по предложенью обоихъ сторонъ прислано къ намъ зъ Суду Енералного доношеніе за подписаніемъ руки пана Івана Пироцкого зъ товарищи, что п: Плотная требуетъ розиску, а по розиску, когда доведется оной одъ слободки одступитися, [ч]тобы строенію тамъ, при слободцѣ, одъ еи учиненному, слушний учинился шацунокъ, понеже першій шацунокъ чинень ей якобы зъ обид[о]ю, зъ тихъ мѣрь все тое дѣло полѣцаемъ вашмостемъ и приказуемъ, абысте вашмости зъ прису[т]ствіемъ пана полковника наказного стародубовского жалобу и отвѣтъ разсмотрѣли, чія будетъ въ томъ правда и права достовѣрнѣйшіе и крѣпчайшіе покажутся, при томъ слободку заховати и кgrundу владеніе чрезъ декреталное одъ себе узнанье подтвердить, безъ продолженія и понаровки, а при ошачованью строенія при слободцѣ, по прошенію паней Плотной, не оставте вашмости и о шкодѣ, одъ слободки въ томъ кgrundѣ ставшойся, уважити, и кгдажъ тое розискомъ (:якъ панъ Валкевичъ донеслъ:), прежде сего учиненнимъ, яко жъ и освидѣтелствовано и зданьемъ судовимъ уконфирмовано, а барзѣй тимъ узнаньемъ и конченное мѣете учинити разсмотрѣніе, и если тотъ кgrundъ Веребіовскій есть волний, и если купила оной панѣ Плотная, прежде нежели до оного панове Валкевичи почали вступъ имѣти, и покажетъ на тие купчіе урядовіе писма, то жалобливой одъ слободки отдаляти нѣ для чого. Если жъ оный кgrundъ не есть волний, [а] Пантусовскій, и по купчому праву дойшолъ до владѣнія панамъ Валкевичамъ, и на тое все писменніе крѣпости будутъ, такожъ розиски и унѣверсали на тое жъ обявляются, и если тая слободка есть внутрѣ граничною кgrundу окружностью подлугъ писемъ, то слободку при державцахъ кgrundу заховати [и] утвердити, строенію зась п: Плотной, въ гребелцѣ и въ дворцѣ обрѣтаючомуся, учинити слушний шацунокъ, и велѣте за тое принять гроши безъ противности, о сіе жадаемъ и зичимъ при томъ вашмостемъ доброго отъ Господа Бога здоровья.

Зъ Глухова, інвар[я] 24 д[ня], року 1723.

Наприкінці зазначено: При семь листу писана цедула за рукою наказного гетмана.

*1723, січня 24. Глухів –
Наказ Павла Полуботка стародубському
наказному полковникові у справі між Валкевичами
і Плотною щодо слободки Піщанки,
дорученої для розгляду комісарам Дорофійовичу,
Тарасевичу і Максимовичу*

Справу пановъ Валкевичовъ, о слободку Пещанку, заводную зъ п: Плотною, полѣцилисмо чрезъ пространний нашъ указъ, котораго копія тутъже прилагается, пп Дорофѣвичу, Тарасевичу и Максимовичу крайне по документахъ писменнихъ разсмотрити и укончити, до чого и вашмость будь притомень, жадаетъ, а якъ оний заводъ окончите вашмости, тое сторонѣ требующой для предбудущого покоя за руками и печатми мѣте на писмѣ декретомъ выдати, да при томъ предложилъ намъ панъ Валкевичъ, что въ кгрунтѣ ихъ Веребіовскомъ Пантусовскомъ Андрий Демяненко, житель стародубовскій, мѣючи частку отчины, бортнихъ килко десять деревъ, за шинковый долгъ одъ чловѣка Пантусовского жъ, во владѣннїи его завислой, продалъ будто предречонной паней Плотной, и далъ купчую минувшого 1722 году мѣсяца декавр[ия] за своею рукою написанную, а панъ Валкевичъ на улику тоей продажи и куплѣ презентовалъ признатѣ священника пятовского, въ которомъ явствуєть, что торгъ былъ о тихъ деревьяхъ бортнихъ сего уже 1723 году настоящаго мѣсяца, іануар[ия] 8 числа, и то уже по посланю декрету и особливаго вашмости указу къ нему, Демяновичу, чтобъ продаватися не важился, писанного прежде торгу, о чемъ такожъ разсмотрите вы обще зъ панами комиссарами, и если тіе дерева бортніє найду[ю]тсѣ въ кгрунтѣ пановъ Валкевичовъ, то должніє^а оны, яко кгрунту державци, одложить гроши, такою цѣною, въ якой тому Демяненку оная отчина одъ Пантусовского досталасѣ, о чомъ мы особливо и до пп: комиссаровъ писалисмо.

Данъ въ Глуховѣ, іануар[ия] 24 дня, року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 16. Копія.

^а В копії написано “ближніє”.

1723, січня 26. Глухів –

**Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
Н- полковникові щодо порядку здійснення судочинства
в його полку та надання відомостей про вирішення
судових справ, які згідно відправлених раніше
наказів було покладено на розгляд полкового суду**

По супплѣкамъ одѣ обивателей полку Н, намъ подаваннихъ, многократне писалисмо [вашмилости...]^а, пред[лаг]аючи справи, въ нихъ вираженніе, ему самому до разсмотренія, или дабы оніе тамъ на судѣ Полковомъ были розысканы, въ сушую правду вершени и писанными декретами успокоени, а що по тому учинится, о томъ бы [вашмилость] давалъ намъ вѣдати, але жадного, по сѣю пору, вершени^б яковимъ образомъ помянутые дѣла челобитческіе, или нѣтъ, не мѣемъ извѣстія, а тутъ въ Глуховѣ тые же супплѣканти повторе и потрете, послѣ отпави являючися, [хотячи] уконченія своего заводу, до насъ з супплѣками удаются, з того намъ особливое удивленіе происходитъ, а по полученіи милостивого его імператорского пресвѣтлого величества изъ Высокоправительствующаго Сената указу, якъ и въ полкъ Н ... унѣверсаломъ писалисмо зъ прилогомъ екстракта оногo указу, абы обивателѣ того полку первей у нижнихъ судахъ, яко то градскихъ, сотенныхъ и полковыхъ, заводніе точили^в справи, и если бы онихъ тамъ для якихъ перепонныхъ причинъ и обстоятельствъ неудобно было вершити, то бы въ ту пору ..., зъ свѣдѣтельствомъ чого ради^г тее такъ сталося, супплѣкуючую и обжалованную сторону^д къ намъ одправовалъ въ Глуховъ, и іхъ заводу изслѣдованіе присилалъ на писмѣ за руками старшинскими и своею справленое, но и до того всего, якъ видимъ, во исполненіе [...] и старшина тамошня донинѣ не приходить, того ради тое и не похваляемъ [вашмилости] и чрезъ сей листъ нашъ упоминаемъ и приказуемъ пилно, абы [вашмилость] и старшина полку Н въ предречонихъ супплѣчныхъ дѣлахъ такъ прилѣжно и радѣтельно справовалъся, якъ указъ, въ помянутомъ екстрактѣ и унѣверсалѣ нашемъ описанныхъ, повелѣваетъ^е, ижъ бы нихто сюда въ Глуховъ до Суду Енер[алного] не удавалъся, поколя тамъ первей у низшыхъ судовъ и у полкового справа его, чи то на руку его жъ полезно, чили противно, рѣшенна не будетъ, и хочай бы хто судомъ тамошнимъ не конте[нту]ючися и зийшолъ зъ оногo безъ росправы, appealingюючи сюда къ Суду Енеральному^е, однакъ мѣете ... дѣло его и другой стороны

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

^б Після даного слова в копії йде зайве за контекстом і очевидно неправильно прочитане копійстом слово “листу”.

^в В копії написано – “точной”.

^г В копії написано – “рати”.

^д В копії написано – “сторонъ”.

^е В копії написано – “повелѣваемъ”.

^е В копії написано – “Енералного”.

все по ислѣдованію надлежащимъ въ конецъ судомъ и порядкомъ привести, по самой истиннѣ и оное декретомъ писменнимъ за подписаніемъ рукъ судящихъ и притисненемъ печати для свѣдѣтельства и далшой твердости требующой сторонѣ укрѣпити: чтобъ за неучинене нѣякого рѣшенія и управи самъ [вашми-лость] зъ судящими не былъ сюда призыванъ для отвѣтствія сего и прежде отправленнихъ указовъ нашихъ въ штрафъ и въ наказаніи не оставался бѣ; тутъже и взглядомъ вишеписаннихъ чолобитскихъ справъ, которіе до Суду Полкового тамошнего для разсмотренія и укончанія отсюду при указахъ нашихъ одправлени, приказуемъ пилно, абысте [вашми-лость] присилалъ до насъ обстоятельное извѣстіе, якимъ образомъ и порядкомъ оніе тамъ вершени зостали, и если еще ни то для якихъ препятствій и свершено, понеже намъ тутъ въ Енеральной Канцеляріи тое вѣдати и в запѣскахъ имѣти для предречонихъ причинъ и для всякого случаю потреба, объявляемъ.

Въ Глуховѣ, генвар[я] 26, въ року 1723.

Зичливіе пріятелѣ ...^a

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 17-17 зв. Копія.

№ 192

*1723, січня 29. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
новомлинському сотникові щодо можливих умов
постачання провіанту солдатам
глухівського полка полковника Бальцера*

Нашъ зичливій пріятелю, пане сотнику новомлинский.

Гварнѣзону глуховского полку салдатского господинъ полковникъ Балцеровъ требоваль до насъ того, абы салдатамъ его з тихъ кварталъ, на якихъ они консистенцію мѣють, любъ самимъ провіантомъ, любъ грошми по копѣ за порцію обыватели вистатчали. Теди мы, по тому сей листъ нашъ до в[ашей] милости пишучи, предлагаемъ, абысь в[аша] милост обывателемъ Сотнѣ своей объявилъ, жебы они по требованію помянутого господина полковника консистентомъ своимъ, чи то самый провѣантъ указный на порцію оддали, чили за провіантъ денгами по копѣ на мѣсяць, якъ хто похочеть, видавали. За тимъ зичимъ в[ашей] милости доброго здоровья.

В Глух[овѣ], генвар[я] 29. Року 1723.

В[ашей] милости зичливіе пріятели.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 844. – Арк. 3. Копія.

^a Перед підписом написано “У подлинномъ подписалися”.

*1723, січня 30. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про затвердження Лаврентія Микитича
обозним Полтавського полку*

По титлѣ.

Пану полковниковѣ полтавському, теперъ наказному, а впредь совершенному, пп: старшинѣ полковой, сотникамъ зъ атаманею и прочіими урядниками, и все-му полку того товариству, и каждому, кому о томъ вѣдаты надлежить, симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, ижъ презентоваль намъ панъ Лаврентій Никитичъ¹³⁸, бывшій асаулъ полковій полтавскій, листомъ открытимъ покойного пана Івана Черняка, полковника полтавского, за согласнимъ всѣй старшины и товариства, на каналномъ дѣлѣ зъ нимъ будучихъ, вотами изобраниемъ на урядъ обозничества полкового ему, п: Лаврентію данной, и просилъ нашего потвердителного на той урядъ себѣ зъ Войсковой Енеральной Канцеляріи унѣверсалу; мы прето подлугъ помянутого листа покойного пана полковника полтавского на тое соизволивши, зъважаючи, дабы болшъ той урядъ обозничества въ полку Полтавскомъ, особливе подъ нинѣшное тревожное время, въ вакансѣ не зоставалъ, яко велѣлисмо пану Никитичу за согласіемъ и сношеніемъ зъ его милостію господиномъ брегадиромъ Веляминовимъ, тутъ въ Глуховѣ, при резиденціи Гетманской належашую на вѣрность его імператорскому пресвѣтлому величеству виконати въ церквѣ присягу, такъ и сей нашъ зъ Войсковой Енеральной Канцеляріи унѣверсалъ въ конфирмацію того обознического ураду видали, зачимъ абы пп: старшина полковая, сотники зъо всѣми урядниками, и все старшее и меньшее товариство, вѣдаючи о таковой волѣ нашей, ему, пану Лаврину Никитичу, обозному полковому полтавському, яко первѣйшому между старшиною полковою особѣ, пристойное отдавали пошановане, и в случаючихся полковихъ дѣлахъ належитое отдавали повиновеніе, онъ тожъ, панъ обозный полковой полтавскій, обходително зо всѣми тамошними полчанами, а барзѣй зъ пп: полковою старшиною уцчиво поступаючи, долженъ будетъ въ войсковихъ услугахъ вѣрно и радѣтелно управоватися, подлугъ своего званія.

Данъ въ Войсковой енеральной Канцеляріи, генвар[я] 30 въ року 1723.

Вишѣменованный полковникъ и наказной гетманъ, рукою власною

Войсковый енеральный писаръ Семень Савичъ.

Енеральный асаулъ Василий Жураковский.

Енеральный бунчучный Іаковъ Лизогубъ^а.

На початку має заголовок: Унѣверсалъ виданъ на урядъ обозничества полтавского п: Лаврину Никитичу.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 664. – Арк. 3 зв. Копія.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 19-19 зв. Копія.

^а Після підписів зазначено “Мѣсце печати”.

*1723, січня 30. Глухів –
Подорожній лист Павла Полуботка
і генеральної старшини на провезення
до Москви Дмитру Горленкові
з його дому їстівних припасів і напоїв*

По титулѣ.

Его жъ імператорского священнѣйшого величества почтеннимъ їхъ милостемъ господамъ воеводамъ, оберъ-комендантамъ, лантратамъ, секретарямъ, камериламъ, бурмистрамъ, коммисарамъ и протчіимъ начальнимъ и подначальнимъ въ городахъ и селахъ великороссійскихъ^а обрѣтаючимъся людемъ, тутъже старшинѣ рейменту гетманского, и каждому, кому о томъ вѣдати надлежати-метъ, ознаймуемъ симъ нашимъ подорожнимъ листомъ: ижъ до пана Димитрія Горленка, по указу імператорского пресвѣтлого величества въ великомъ градѣ Москвѣ перебуваючого, посилаются зъ Малой Россіи от домовихъ его истние и питние припаси, зачимъ абы везде въ томъ пути свободний пропускъ помянутимъ припасамъ безъ задержанія и трудности чиненъ, великороссійскимъ особамъ указомъ імператорского величества предлагаемъ, а старшинѣ малороссійской приказуемъ.

Въ Глуховѣ, генваря 30, року 1723.

Нижче зазначено: Подпись рукъ его милости пана полковника и наказного гетмана зъ старшиною енералною при войсковой печати.

На початку має назву: Подорожний листъ виданъ въ Москву о доброволномъ пропуску истнихъ и питнихъ припасовъ, которіе посилаются отъ домовихъ до пана Димитрія Горленка.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 18. Копія.

^а В копії написано – “великороссійскимъ”.

*1723, січня 31. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
стародубському наказному полковникові
Петру Корецькому та іншим полчанам
розсудити справи Стефана Кголембівського
з полковим сотником Іваном Чарнолуцьким,
а також розглянути інші справи*

Вам^а, п: Петру Корецькому, наказному полковникові стародубовському, пану Семену Березовському, Афанасію [Е]симонтовському, Василю Завадовському, Григорію Скорупі, Стефану Максимовичу объявляємь, ижъ панъ Стефанъ Кголембовскій, товаришъ Полку Стародубовского, мѣючи справу свою въ рознихъ претенсіяхъ зъ паномъ Іваномъ Чарнолуцькимъ¹³⁹, сотникомъ полковимъ стародубовскимъ, заводную, и по сей часъ совершенно не уконченную, просилъ насъ, жебысмо велѣли тутъ передъ Судомъ Войсковимъ Енералнимъ въ томъ ихъ конечно расправити; ми прето, хотячи, жебы тамъ въ Стародубѣ безъ болшой турбации обохъ сторонъ тая справа разъсужденіемъ ...^б была разсмотрена и общимъ совѣтомъ и знаніемъ права децѣдована, полѣцаемъ оную ... од початку всего ихъ заводу, по предложенію зъ обохъ сторонъ самою сущою безпорочною правд[о]ю фундаментално изслѣдовати, а по изслѣдованію, чия въ томъ будетъ вина, чия зась правда, достаточное ... приложили отъ себе мнителство, на чомъ якая сторона переставати, и чимъ кончено^в контентоватися должна. Если жъ по тому можна будетъ жалобливого и отвѣтующого до крайнего привести помѣркованя, то и писма для^г въ предъ будущего успокоенія при собственно ручнихъ ихъ роспискахъ обомъ сторона ... подавати, ежели же тамъ ихъ вашимъ разсужденіемъ успокоити невозможна, то изслѣдованіе, и при томъ свое знанье, за руками до насъ присилайте, а мы по тому з апп[е]ляцією обоихъ^д сторонъ прикажемъ тутъ передъ судомъ Войсковимъ Енералнимъ всего дѣла слухати, и, якъ надлежатиметь, оное укончити, да при томъ изслѣдованіи дѣло атамана кневицкого и козаковъ душкинскихъ, на его жъ пана Чарнолуцкого жалующихся ... и если возможна, якъ слушность кажетъ, подобающею расправою тимъ окончите, жадаемъ и приказуемъ, а поневажъ онѣже, п: Голембовскій, просилъ и тое, жебы ... же разсмотреніемъ и заводъ его зъ п: Даровскою, бывшою господаркою двору Гетманского, точачийся, былъ помѣркованъ, теды мѣете еѣ, п: Даровскую, призвати и о томъ заводѣ допросити, а по допросѣ дѣло ихъ

^а В копії документ починається словами “Унѣверсалъ виданъ Вамъ ...”, але перші два слова очевидно винесені на початок копіїстом механічно, оскільки початково напевне становили на документі примітку про те що даний наказ був переданий адресатам, що вказує на те, що копійст переписував зазначений документ з копії Генеральної канцелярії.

^б Крапками позначено пробіли в тексті копії.

^в В копії написано – “конечно”.

^г В копії написано – “даю”.

^д В копії написано – “от насъ”.

заводное слушнимъ разсужденіемъ, ежели къ тому не будетъ якого трудного препятія, разрѣшити и успокоити, жадаемъ.

Данъ зъ Глухова, іануар[ія] 31. Въ року 1723.

Нижче зазначено: подпись рукъ ... его милости пана полковника чер[ниговского] и наказного гетмана, и старшины енеральной, при войсковой печати, листъ во всѣ полки малороссійскіе писанъ о судахъ^а.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 20-20 зв. Копія.

№ 196

1723, січня 31. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про затвердження Тихона Никифоровича понорницьким сотником

Его імператорского величества Войска Запорожского полъковникъ чернѣговский і наказний гетманъ з старшиною енеральною Павелъ Полуботокъ.

Всѣмъ обще і каждому зособна, кому о семъ видати потребно, а особливо пану полковниковъ на сей час наказному чернѣговскому, пп: старшинъ полковой, сотникомъ, атаманъ городской і селской і всему того ж Полку Чернѣговского товариству ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, поневажъ товариство Сотнѣ Понорницкой, не мѣючи в Сотнѣ своей по смерти пана Никифора Савенка¹⁴⁰ совершеного сотника, ізбрали соби за господара по войсковомъ обикновению волними голосами сына его, пана Тихона Никифоровича¹⁴¹, теди и ми, знаючи его того уряду бити годного і в отправленю сотенних порядковъ способного, яко велѣлисмо ему на вирность імператорскому⁶ пресвѣтлому величеству тут в Глухови указную в Церкви виконати присягу, такъ его ж пана Тихона Никифоровича на том сотнитства Понорницкого урядѣ симъ утверждаючи унѣверсаломъ, мѣти хочемъ и приказуемъ, аби атаманы Сотнѣ Понорницкой зо всѣми старшимъ и меншимъ тоей же Сотнѣ товариствомъ ему пану Тихону Никифоровичу, новопоставленому сотникови, яко своему началнику, при подобаючом почитании належитое во всемъ отдавали послушенство, а онъ, панъ сотник, долженъ взаємне любовне зо всѣми сотнянами имити обхождение, і добрих всегда миловати, а проступних по рассмотрению вини пристойно карати.

Данъ в Глухови, з Войсковой Енеральной Канцелярии, при печати войсковой, генваря 31 д[ня], 1723 року.

Звишъименований полковникъ и наказний гетманъ.

Іванъ Чарнишъ, судия енералний.

Василій Жураковскій, асаулъ генералній.

Яковъ Лизогубъ, енералній бунчучній.

^а Так у копії, цей документ звичайно адресувався лише в Стародубський полк.

⁶ В копії написано “імператорского”.

К сей копії в мѣсто Тихона Никифоровича, сотника понурницького по его желанію писар сотенний, Яско Илейко, подписался, а подленій к себе принялъ

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 4830. – Арк. 26. Копія.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 664. – Арк. 4. Копія з датою 11 січня 1723 року.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 6. Копія з датою 11 січня 1723 року.

№ 197

1723, січня 31. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини N-полковникові про виправлення з N-полку зведеного загону козаків в похід до фортеці Святого Хреста

По титлѣ.

Посланы передъ симъ во всѣ полки Малороссійскіе, а такъже и в полкъ ...^а пана двокротніе наши указы зъ доволнимъ предложеніємъ и упомненъемъ, дабы подлугъ опредѣленія, сколько зъ которого Полку назначено, козаки саміе виборніе къ 13 числу сего ж мѣсяца іануарія зъ слушними над собою коммендѣрами и зо всѣмъ военнимъ и харчовымъ запасомъ до походу къ фортеці Святого Креста были готови, для того что въ іменномъ его імператорского пресвѣтлого величества указѣ, о поготовости въ тот походъ присланномъ, велено дабы войско Малороссійское могло маршомъ своимъ поспѣть до помянутой фортеці въ мѣсяцъ мартъ, надѣмся^б что по тихъ указахъ товариство Полку ... пана зо всѣмъ до походу есть готово, а нинѣ получили мы зъ Коллегіи Малороссійской проеморію, въ которой объявлено, ижъ бы до того походу къ крѣпости Святого Креста коммендѣрованное зъ Полковъ Малороссійскихъ товариство по высшеозначенномъ імператорского величества указу, въ семь немедленномъ времени слѣдовало, зъ тѣхъ мѣръ, хоти ... панъ заразъ по полученіи сего листа нашего назначенное товариство Полку своего при надлежащихъ коммендѣрахъ зо всѣмъ приборомъ подлугъ посланнихъ перед симъ од насъ унѣверсаловъ^в до указног[о] походу виправляти безъ жадного замедленія, а именно вишла [б] въ маршъ^г тая команда надходящего мѣсяца февр[аля] 10 непремѣнно, ижъ бы въ томъ интересу імператорского величества не учинилося яковое остановленіе^д, когда засъ зъ домовъ Полку ... пана товариство виступлят, то мѣшъ ... панъ, чи то коммендѣромъ над ними опредѣленнымъ, чили асауламъ полковимъ, онихъ со всякимъ обстоятельствомъ осмотрѣти и зревидовати, жебы между ними все

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

^б В копії написано – “надѣється”.

^в В копії написано – “унѣверсаломъ”.

^г В копії написано – “мартъ”.

^д В копії написано – “установленіе”.

люде были среднего вѣку, и немолодіи, и нестаріи, такожъ мѣль бы всякъ ору-
же доброе и справное, пороху и куль з потребу и въ весь до того походу нале-
жащий приборъ^а, якъ перед симъ въ посланнихъ нашихъ пространнихъ указахъ
изображено; а же тая виправа под комендою его милости пана полковника лу-
бенского будетъ слѣдовати, то бы всякъ от полку своего коммендѣрь до его
милости пана полковника лубенского въ томъ походѣ, о чомъ потреба указава-
тиметь, описовалися, а онъ, панъ полковникъ лубенский, во всемъ до его ми-
лости пана полковника миргородского рефероватися мѣеть, понеже указомъ
імператорского пресвѣтлого величества нинѣшную команду его милости пану
полковнику миргородскому до назначенного мѣстца провадити велено, пред-
лагаемъ.

З Глух[ова], генвар[я] 31, 1723 року.

Нижче зазначено: Подпись рукъ его милости пана полковника чер[ниговс-
кого] и наказного гетмана, и старшини енеральной, при войсковой печати.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 21-21 зв. Копія.

№ 198

*1723, січня 31. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
у Чернігівський полк щодо завершення збору грошей
з старшини та заможних козаків і міщан
на реставрацію постраждалої від пожежі
Києво-Печерської лаври*

По титулѣ.

Пану судії полковому чернѣговскому и наказному на сей часъ полковникови
тамошному, пп: старшинѣ полковой, и всему знатному полку Чернѣговског[о]
товариству, паномъ сотникомъ з старшиною ихъ сотенною, а зособна панамъ
товариству бунчуковому и протчіимъ панамъ державцамъ, под протекцією Гет-
манскою застаючимъ, у полку Чернѣговскомъ мѣшканье и маестности свои мѣю-
чимъ, такъже пану войтовѣ чернѣговскому з майстратомъ и всей обще старшинѣ
того же полку городской: березинской, менской и сосницкой, ознаймуемъ симъ
нашимъ универсаломъ, еще въ прошломъ 1721 году принесена зостала монар-
шая его імператорского пресвѣтлого величества грамота у покойного ясневел-
можного его милости пана гетмана Скоропадского, з такимъ указомъ, жебы для
реставрації погорѣлой церкви Печерской Кіевской зложена и вистатчена была з
Украини от всей старшинѣ малороссійской и знатного товариства (:кромѣ рядо-
вихъ козаковъ:) певная грошей квота, по якомъ грамотномъ указу, а по опредѣле-
нію покойного пана гетмана, учинилося того жъ часу на всѣ полки реймента

^а В копії написано – “приподъ”.

Гетманского расположе,е, сколько з якого полку довелос,а, такъ от старшины полковой и знатного товариства, яко от урядниковъ сотенних и протчихъ обывателей, купеческими гандлями и другими торговыми промыслами бавлячихся, тоей окладной суммы выстатчити, и по тому расположениу въ инныхъ полкахъ означенная сумма стала уже в зборъ, а любо въ томже году былъ и до полку Чернѣговског[о] его же гетманскій указъ о зборѣ такихъ же, на помянутую церковь Печерскую, грошей, однакъ же не було от его ж, пана гетмана, именного опредѣленія, якая квота тихъ грошей мѣла бы з полку выстатчитися, до сего зборъ оныхъ грошей продолжился: а тепер поневаж знову принесена уже до нас монаршая его императорского пресвѣтлого величества з високо Правительствующаго Сената грамота зъ поновителнымъ такимъ указомъ, дабы опредѣленная первою грамотою квота грошей для отновленія вишереченной церкви Печерской, если еще не вся зостае,тъ в зборѣ, была яко найскорѣй зобрана, а если бы заразъ не мѣла быть въ зборѣ, то велено послать з Малороссійской коллегіи для скор[о]го збору нарочныхъ коммѣсаровъ, теди, исполняячи мы тотъ премощнѣйшій его величества указъ, яко до инныхъ полковъ, где не всѣ еще указніе суть в зборѣ гроши, о скоромъ стягненіи оныхъ писалисмо, такъ учинивши и на полкъ Чернѣговскій диспозицію, такого ж грошовог[о] окладу, хто що мѣе,тъ, отдати, именно з старшины полковой, знатного товариства, сотенныхъ войскового и посполитого стану урядниковъ и знатныхъ городовыхъ обывателей, а особливо, присовокупивши до тоей же диспозиціи и другое вѣденіе, положенного указомъ покойного жъ его милости пана гетмана Скоропадского, на пановъ бунчуковыхъ и инныхъ персонъ протекціалнихъ грошового окладу, послалисмо оную до рукъ пана Василя Томари¹⁴², судіи полкового и наказного тепер[ешнего] полковника чернѣговского, приказавши ему для збору по той диспозиціи окладнихъ грошей опредѣлить въ полку нарочныхъ коммѣсаровъ, дабы оніе коммѣсары указніе гроши, що на какомъ з полчанъ чернѣговскихъ по окладу вѣзавши доведется, со всякою скоростію и неоткладно оніе за обявленіемъ сего унѣверсала зараз доправляли, зачимъ, когда опредѣленніе к тому церковныхъ грошей збору коммѣсары подлугъ данной им диспозиціи будутъ у кого з властей доправлять назначенной квоти окладныхъ грошей, абы всякъ онимъ тое, що на кого положено, безъ жадной противности и отлагательства отдавалъ, а старшина бы сотенная имъже, коммѣссарамъ, чинила въ томъ свою помощь, пилно жадае,тъ и приказуе,тъ, оніе засъ коммѣссары мѣютъ, отбираючи тіе до рукъ своихъ гроши, якъ себѣ в реестръ записовати, що у кого именно [в]озмугъ, такъ и въ приемъ оныхъ всякого зъ отдавца квѣтовати, докладае,тъ тутъже и тое, абы ни,х,то з пановъ бунчуковыхъ и протчихъ персонъ, под обороною власти гетманской зостаючихъ, не противлялся отъ отдачи опредѣленного на себе окладу, але всякъ бы свою квоту отдавалъ до рукъ тихъ же коммѣссаровъ, за ихъ упомненъе,тъ, безъ жаднихъ отговорокъ, откладовъ и волокити, а если бы хто зъ нихъ мѣлъ сему предложенію явитися противенъ, посланы будутъ зъ оной Коллегіи такіе коммиссары, которіе на всякомъ противномъ назначенную грошей квоту доправлять зъ штрафомъ, декляруе,тъ.

Данъ в Глуховѣ, генвара 31, року 1723.

Нижче зазначено: Підпись рукъ его милости пана полковника чер[ниговского] и наказного гетмана, и старшини енеральной, при войсковой печати.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 22-23. Копія.

№ 199

*1723, лютого 1. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про підтвердження
перебування стрілецького товариства
Матвія Мироновича на гетьманській службі*

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ черниговский Павелъ Полуботокъ и наказний гетманъ, и старшина енеральная.

Ознаймуемъ сымъ унѣверсаломъ нашымъ, пану полковниковѣ наказному и вперед совершенному стародубовскому, з старшиною полковою, особливе п: сотниковѣ мглинскому з урядомъ, и кому о томъ вѣдати надлежатимет, ижъ что объявлялъ намъ Матвѣй Мироновичъ, атаманъ стрѣлецкий з товариствомъ, в Сотнѣ Мглинской мешкающий, унѣверсаль покойного ясне велможного пана гетмана Скоропадского, в которомъ изображено: что онъ по давнемъ обыкновенію до двора гетманского належалъ, и половомъ звѣриннимъ одбывалъ свою повинность, чого ради и тепер просилъ такового у насъ респекту, ижъ бы ему, атаману з товариствомъ, в прежномъ быт состояніи. Теди мы, того давнего обыкновенія и опредѣленія гетманского не нарушаючи, яко прошенію его, атамана стрелецкого, з товариствомъ не отреклисьмо, такъ велѣли з канцеляреи Войсковой Енеральной нашъ видати унѣверсаль, чрезъ которій пилно приказуемъ, абы панъ полковникъ наказний стародубовскій з старшиною, такожъ сотникъ мглинскій з урядомъ, до жаднихъ его, атамана з товариствомъ, потягати повинностей, звѣра и птаства забѣрати, и иннихъ жаднихъ вимаганемъ яковихъ дачей трудностей чинити не важилися, лечъ бы по давнему обыкновенію до власти гетманской належали, звѣромъ и птаствомъ свою належитость отбывали, повелѣваемъ.

Данъ з Глухова, февруаря 1. Року 1723.

Звышъ менованный полковникъ и гетманъ наказний, рукою.

Войсковий енеральный писар Семень Савичъ.

Яковъ Лизогубъ енеральный бунчучний^а.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 972. – Арк. 2. Копія.

^а Перед підписами зазначено “у подлинного подписали руки”.

*1723, лютого 1. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини щодо мобілізації
сотень Чернігівського полку в Терський похід*

Его імператорского всепресвѣтлѣйшого величества Войска Запорожского полковник чернѣговский и наказный гетманъ з старшиною енералною Павелъ Полуботокъ.

Паномъ сотникомъ Полку нашего Чернѣговского полковому наказному, бѣлоускому, вибелскому, слабинскому, роѣскому, любецкому, седневскому, городницкому, березинскому, столенскому, менскому, синявскому наказному, киселювскому, сосниக்கு, волинскому и понурниக்கு. Доброго от Господа Бога здоровья узнавати зычимъ. Такъ надѣмъся, же в[аши] милости по зосланных наших к себѣ перших указахъ спорядили сотень своих товариство к походу Низовому Терковскому до Святого Креста тую поготовость, а поневажъ писано теперъ к намъ з Малороссийской Коллегіи промеморією, жебысмо Корпусу Малоросейскому до помянутого Терковского походу, з Малой Россіи опредѣленому, казали рушити заразъ з домовъ, и ступат в подлежащую дорогу сымъ зимнымъ временемъ, ижъбы они поспѣлѣ туда на указное мѣсце к крѣпости Святого Креста (:якъ монарший его імператорского величества указъ повелѣвает:) в месяцю марту, теды, якъ в инніе Полки о выправѣ назначеного к тому походу товариства писалисмо, такъ и в[ашихъ] милостей засилаючи сымъ унѣверсаломъ, пилно, пилно жадаем и приказуем, абысте зараз за вичитаннем оного, а іменно десятого числа сего февраля месяца выправовали комендерованное сотень своих товариство в указный поход конечно и непремѣнно, в таковомъ з каждого Сотнѣ, якъ в первомъ унѣверсалѣ нашомъ диспозиція учинена, а виправуючи оных мѣте в[аши] милости сами^а, не спускаючись ни на кого, переглядѣти сотнянь своих, чтобъ такъ сами выходили люде добріе, ідучи нѣ старые, нѣ молодые, такъ бы мѣли все бѣ конѣ, оруже певное и справное, пороху и куль по достатку, и весь такой порядный оружейный и борошенный прибор, якъ о томъ довольно в перших унѣверсалах наших до в[ашихъ] милостей выразилося, и чтобы сами в[аши] милости, плим^б если яка несправност между товариством в[ашимъ] милостем покажется, не были в отвѣтѣ и в наказаніи, упоминаемо и остерѣгаем, а колко з якої Сотнѣ выйдет в той поход товариства, и хто іменно над якою сотнею пойдет наказнымъ, о томъ все присилайте в[аши] милости до нас за руками своѣми іменніе реестра, а другіе такіе ж реестра одошлѣте в[аши] милости з каждой сотнѣ за руками своѣми до пана Омеляновича¹⁴³, сотника сосницкого, которого опредѣлилисмо над всѣми полчанами нашими быти в сем походѣ коммендѣромъ, и о полчанахъ обхожденіях и подорожных оборотех

^а Слідом написано “панове сотники”, але закреслено.

^б Так у тексті.

рописоватся до главного над десятилетиям Малоросейским всим корпусомъ учрежденного комендѣра его милости пана полковника лубенского. Докладаем тутже и тое, абы до сего ж Терковского походу выходили совершенніе пани все сотники, выбельский панъ Михаловский¹⁴⁴, киселювский панъ Лисенко¹⁴⁵, и понорницкий панъ Никифоровичъ, а з прочіихъ сотенъ выправлены б були добрей справные комендѣри. Комендовати теж мѣет панъ сотникъ выбелский сотнями Уезду Чернѣговского, киселювский Березинскою, Стуленскою, понорницкий своею и Волинскою, а панъ сотникъ сосницкий сверхъ того над всѣми полчанами содержать будет коменду, мѣет к тому и собственно команди в[аших] милостей Сотнями при ево, Сосницкой, Седневскою, Городницкою, Менскою, а мѣют полчане иди, трактовати, на Конотопъ и далѣй, пробираючися на Сумский Полкъ и на Рибное¹⁴⁶, куда з Конотопу будет способно, объявляем и о том рушане отмѣнную о назначеном термѣнѣ оных высылку, повторе и подесеате пилно приказуемъ.

Данъ в Глуховѣ, февруария 1. Року 1723.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 1088. – Арк. 2-2 зв. Копія.

№ 201

*1723, лютого 1. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
в Ніжинський, Прилуцький і Київський полки
щодо розміщення на колишніх квартирах козаків
охочекомонного полку Карпа Часника,
які повернулися з Терського походу*

По титулѣ.

Ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ панамъ старшинамъ городовымъ и сѣлскимъ полковъ Нѣжинского, Прилуцкого и Кіевского, також и панамъ державцамъ духовнымъ и свѣцкимъ въ тихъ полкахъ, а особливе за Днѣпромъ около Кіева маетности свои мѣючимъ, ижъ товариство компанѣйское полку пана Карпа Часника, которіе были по указу імператорского пресвѣтлого величества въ Низовомъ походѣ, под Терками^а, нинѣ, повернувшись сюда въ Малую Росію, мѣють по прежнихъ своихъ квартирахъ, где которіи стояль, расположитися. Зачимъ, абы онымъ, которіе тут на лице обрѣтаються и которіе оставлены въ походѣ, надлежащую зъ ихъ кварталъ мѣющую грошовую повинност, також сѣно и овесъ для коней, и для самихъ, по вѣдру бураковъ на місяць выстатчано^б, въ чомъ такъ панове старшина городская и сѣлская, яко и панове державци духовніе и свѣцкіе, не чинили имъ трудности и воспрещенія^в, а давати имъ тую

^а В копії написано “подтернами”.

^б В копії написано “достатчано”.

^в В копії написано “воспящения”.

належитость од первого числа месяца іануар[ія] до далшого извѣщенія и указу, жадаемъ и упоминаемъ.

Данъ зъ Глух[ова], февр[аля] 1. Року 1723.

Нижче зазначено: У подленного подпис рукъ его милости пана полковника чер[ниговского] и наказного гетмана и старшины енеральной, при войсковой печати.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 24. Копія.

№ 202

*1723, лютого 1. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини з дозволом капітану
глухівського гарнізону Волжину розшукати
свого бізлого кріпака Федора Честоклетова,
що втік з сім'єю в минулі роки до України*

По титлѣ.

Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати належить, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, ижъ подавалъ до насъ въ Войсковую Енеральную Канцелярію гварнѣзону глуховского капитанъ господинъ Волжинъ на імя імператорского священнѣйшого величества чоломбитную, доносячи, что въ прошлыхъ годахъ Рилского уѣзду зъ села Растараго бѣжалъ от него старинний крепостний крестьянинъ зъ дѣтми своими, именно Федоръ Афанасіевъ сынъ Честоклетовъ, и, бѣгая, живет онъ въ малороссійскихъ городахъ, въ селахъ и деревняхъ переходя, и просилъ онъ, господинъ капитанъ, о розыску тихъ бѣглихъ крестьянъ зъ Войсковой Енеральной Канцеляріи открытого указу, абы пп: старшина городова и сѣлская, где онъ, господинъ Волжинъ, тихъ помянутихъ своихъ винайдетъ крестьянъ, и крипости на оніе покажет, възятъ бы ему їхъ безъ жадной справки позволили, и ни в чомъ не претили, толко онъ, господинъ капитанъ, по взятю онихъ, если где зыщет, мѣетъ сюда привести въ Глуховъ и в Войсковой объявитъ Канцеляріи, предлагаемъ и приказуемъ.

Данъ в Глух[овѣ], февр[аля] 1. Року 1723.

Нижче зазначено: Въ подлинного подписалися его милость панъ полковникъ чернѣгов[ский] и наказний гетманъ и старшина енерал[ная], зъ печатю войсковой.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 25. Копія.

*1723, лютого 3. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про затвердження
Андрія Ковбаси охочекомонним полковником*

По титулѣ.

Всѣмъ, кому бы о томъ вѣдати надлежало, а особливе пп: старшинѣ полковой, сотникамъ, атаманѣ и всему полку охочекомонного старшому и меншому товариству, симъ нашимъ объявляемъ унѣверсаломъ, ижъ по указу імператорского священнѣйшого величества, и грамотѣ до насъ принесенной, вираженному, ижъ панъ Андрей Ковбаса ... [за] его службы въ Войску Запорожскомъ імператорскому пресвѣтлому величеству передъ симъ ... опредѣленъ на урядъ от нас, на урядъ полковничества охочекомонного, яко прето велѣ(лисмо) ему, пану Андрею Ковбасѣ, первой надлежашую въ церквѣ обикновенно на вѣрно(сть) імператорскому всепресвѣтлѣйшому величеству виконати присягу, такъ на тот урядъ полковничества охочекомонного в конфѣрмацію сей нашъ унѣверсалъ [выдаемъ], черезъ которий пилно упоминаемъ и приказуемъ, абы старшина полковая, сотники, атаманя и все полку охочекомонного товариство реченному пану Ковбасѣ, на ономъ урядѣ знайдуючомуся, яко начальниковѣ своему, належитое зъ подобающею учтивостю во всемъ, що до войскового управління и порядку стягається, отдавали послушенство и повиновеніе, а онъ, панъ полковникъ, долженъ взаємне любовное ко всему полку своего товариству, содержачи ихъ въ пристойной почести, имѣти обхожденіе, барзѣй къ старшинѣ, и по званію своему надлежащые въ полку порядки съ вѣрностю, радѣніемъ и пилностю устроєвати.

Данъ въ Глуховѣ, фебр[аля] 3, въ року 1723.

Его милость панъ полковникъ и наказни[й] гетманъ, и старшина енералная при войсковой печати^а.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 664. – Арк. 3. Копія.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 26. Копія.

^а Перед підписом зазначено “Въ подлинномъ подпис рукъ”.

*1723, лютого 4. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
щодо ревізії дворів в Лубенському полку
гадяцькими комісарами Стефаном Ситенським
та Герасимом Кротневичем, спричиненої скаргою
гадяцького полковника Михайла Милорадовича
на надмірне обкладання стацією обивателів полку
порівняно з іншими полками*

По титлѣ.

Панамъ старшинамъ полку Лубенского городовымъ и сѣлскимъ, також панамъ державцамъ духовнимъ и свѣцкимъ, въ томъ полку маестности свои мѣючимъ, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, иж его милость панъ Михайло Милорадовичъ, полковникъ гадяцкій, многокrotnie доносить намъ, что въ полку Гадяцкомъ якобы од консистенціи армейскихъ жолнѣровъ обывателямъ тамошнимъ паче другихъ полковъ Малороссійскихъ излишняя и вишше мѣрная ис противъ числа жителей тяжесть и утисненіе^а дѣється, же заледво на одного жолнѣра зъ можнѣйшихъ дворовъ по одному, а зъ убогихъ по два или три можетъ вити ку сустентаціи, а в Лубенскомъ Полку далеко многіе якобы жолнѣре консистуютъ, ибо на едного жолнѣра въ иншихъ мѣсцяхъ по килканадцятъ, а инде по килко десять дворовъ опредѣлено, въ томъ требоваль разсмотренія нашего. Мы прето, хотячи того довѣдатися, если властне такъ есть, якъ его милость панъ полковникъ гадяцкій доноситъ, по указу імператорского величества, а жебы везде равномѣрная подлугъ пропорціи людей безъ обътяженія и изылишной легкости была станція, полѣцаемъ пп: Стефану Ситенскому и Герасиму Кротневичу, коммисарамъ Полку Гадяцкого, нарочно зѣхати въ Полкъ Лубенскій и праведную въ ономъ учинити ревізію, сколько въ якомъ мѣстѣ, мѣстечку, такожъ въ селахъ и приселкахъ, людей и по сколько человекъ на одного жолнѣра и коня для кормленія опредѣлено, такую ревізію самую сухую истинную, не посягаючи ни на кого и не потакуючи, под штрафомъ и потерянemъ уряду и маестностей, и под неопустнимъ войсковимъ наказаніемъ, справовати должни, а справивши оную и виписавши именно число обывателей и число стоялцовъ особную каждой сотнѣ, а въ сотнѣ^б порознь каждого села, прислати за руками до насъ^в для разсмотренія, а такъ въ чиненію тоей ревізії ни его милость панъ полковникъ лубенскій, а ни пп: старшина и державци, и найменшого не мѣють показовати препятствія и трудности, упоминаемъ, докладаемъ тутже и тое, чтобы тые ж панове коммиссари людей купеческихъ и кгрнтовихъ, особливо зас огородниковъ и безъкгрнтовихъ також, и козаковъ можнихъ, особливе, а особливе,

^а В копії написано “сотисненіе”.

^б Слова “а въ сотнѣ” написано двічі.

^в Після цього слова в тексті копії знову написано – “за руками”.

худшихъ, которимъ нинѣ надлежитъ кормлене драгунъ, объявити въ своей ревизіи, вписали и означили именно, ижбы обывателей зъ убогими заровно не поверстаючи, пилно приказуемъ.

З Глух[ова], февр[аля] 4, въ року 1723.

Нижче зазначено: Въ подлинномъ подписъ рукъ его милости пана полковника чернигов[ского] и наказнаго гетмана, и старшина енеральная, при войсковой печати.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 27-27 зв. Копія.

№ 205

1723, лютого 7. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини полтавському наказному полковникові щодо мобілізації старшини і козаків полку в Терський похід

Нашъ велце зичливый приятелю, пане полъковнику наказній полътавскій.

Присланная од в[ашей] милости старшина, именно наказные сотники, и еденъ з ных цѣлій бѣлицкій, в Низовій Терковскій поход нараженные, подобно з направи в[аш]милостиной, власне, на особливую трудность нашу, мало не всѣ подавали намъ тут супплики, одпрошующись од указного походу, ово ради убожества своего, ово ради другихъ причинъ, в суппликах ихъ вираженныхъ, що намъ з особливимъ ест удивленіемъ, однако ж велѣлисмо тутъ в Енеральной Войсковой Канцелляріи кожного з ныхъ порознь о состояніи и достаткахъ ихъ роспросити, а по разсмотренію нашому Хома Марченко, атаманъ старосанжаровскій, и Динись, старосанжаровскій же, в тот поход наражены^а ради своего убожества од оного одставлены, того ради мѣешь в[аша] милость на мѣсце его, Дениса, надежного якого челоувѣка назначити, а на мѣсце Хоми Марченка казалисмо Михайла Карпенка сотникомъ наказнимъ старосанжаровскимъ, и асауломъ полъковимъ наказнимъ в тот поход опредѣлити пана Василия Евфимовича¹⁴⁷, сотника бѣлицкого, на мѣсце его, Карпенка, полковимъ коммендѣромъ до завѣдованя ему назначилисмо. А по разсмотренію нашомъ, якое состоялося обще, хто з ных чимъ нараженъ в настоящій Низовий походъ, а хто з их мѣет оставатися в дому, в томъ з приложенной раде именной спецификаціи, поименно в[аша] милость, подлугъ каждой особи в[аша] милость, безъобходно всѣхъ з указнимъ числомъ товариства, означенного в недавно посланномъ указу нашомъ термѣну, в тую дорогу виправляти, постановленя нашего отнюдь не перемѣняючи, и тимъ намъ не наносячи трудности, пилно приказуемъ.

З Глухова, феврал[я] 7. Року 1723.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 1160. – Арк. 5. Копія.

^а В тексті копії написано “нездеачи”.

*1723, лютого 7. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про підтвердження
гетьманської протекції колишньому
старосанжарівському сотнику Івану Тарнавському*

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковник чернѣговскій и наказный гетманъ Павелъ Полуботокъ з старшиною енералною.

Пану полковниковѣ полтавському, тепер наказному, а впрод совершенному, пп: старшинѣ полковой, сотникамъ, а особливе старосанжаровському сотниковѣ, також атаманѣ з урядниками, и всѣмъ, кому бы о томъ вѣдати надлежало, симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, ижъ панъ Іванъ Тернавскій¹⁴⁸, бывшій сотникъ старосанжаровскій, презентовалъ намъ унѣверсалъ покойного ясне великогого его милости пана гетмана Скоропадского, под протекцією рейментарскою его, пана Тарнавского, консервующій, и просилъ нашего в томъ подтвердителного себѣ унѣверсалу, мы прето респектомъ его службы войсковою на урядѣ сотничества старосанжаровского роненные, яко велѣлисмо сей нашъ унѣверсалъ з Енералной Войсковою Канцеляріи ему, пану Тарнавському, видати, казавши ему, под протекцією в[аш]милости гетманской найдуючися, войсковую отбувати службу, такъ пилю приказуемъ, абы панъ полковникъ полтавскій, тепер наказный, а впрод совершенній, пп: старшина полковая тамошная, а особливе сотникъ старосанжаровскій з другими урядниками, и ниhto прочий до его, пана Тарнавского, не интересовался до войсковыхъ, и ни до яковыхъ, Полку повинностей, також и къ Суду Полковому тамошнему не потягалъ, и жаднихъ трудностей и турбацій ему затѣвати не важилъся, а если бы хто з полчанъ тамошнихъ мѣлъ до его якую претенсію, то долженъ, повиненъ, до насъ в Глуховъ заносити аппеляцію, и тут у Суду Войскового Енер[алного] искати з него сатисъфакцій, мѣти хотимъ и повелѣваемъ.

Данъ в Глуховѣ з Енералной Войсковою Канцеляріи, при печати войсковою же, февр[аля] 7. Року 1723.

Наприкінці написано: Вписанъ в книгу.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 1145. – Арк. 4. Копія.
ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 28-28 зв. Копія.

**1723, лютого 8. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про затвердження виділених вдовою протопопа
Заруцького Параскевією спадкових маєтностей
для свого старшого сина Андрія**

По титулѣ.

Всѣмъ, кому о томъ вѣдати надлежатимет, особливе пану сотниковѣ новгородскому зъ урядомъ тамошнимъ, симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, ижъ госпожа Параскевія Заруцкая, протопопина новгородская, будучи тутъ въ Глуховѣ, учинила старшому сину своему п: Андрею Заруцкому опредѣленіе добръ отческихъ, чимъ онъ мѣетъ контентоватися до совершенного и далшого подѣлу, именно, уступила ему село Знобу, футора Протопоповского зъ полемъ пахатнимъ, зъ винницею и з половиною сѣножатей тамошнихъ, камен млива на греблѣ Малининской Смяцкой и млинъ Протопоповскій, опрочъ подданныхъ протопоповскихъ, що все, яко зъ доброй ей, госпожи Заруцкой, волѣ сталося, чимъ ...^а старший ей сынъ, п: Андрей, есть контентимъ, себѣ же зъ синомъ меншимъ оставила подданныхъ протопоповскихъ, село Ковпинку и Бѣлокопитовъ^б зо всѣми кгрунтами за Клевенью^в ¹⁴⁹, зъ млинами Малининскими и млиномъ Ковпинскимъ, и зъ протчіими угодіями. Такъ и мы, симъ нашимъ унѣверсаломъ ствержаючи тоежъ госпожи Заруцкой опредѣленіе, пилно упоминаемъ, абы [старший ей сынъ] опрочъ села Знобы, хутора Протопоповского, до жаднихъ при самой госпожѣ Заруцкой и меншомъ ей синомъ zostавшихъ маєтностей, млиновъ и грунтовъ, и другихъ угодій не интересовался и неякихъ вещей зъ тихъ добръ (:пилнуючи своей части:) забирати не важился, въ части ей найдуючихся, и отнюдъ дѣла нѣякого до подѣлу совершенного не мѣлъ, вторично под неопустнимъ штрафомъ и наказаніемъ упоминаемъ и приказуемъ.

Данъ въ Глух[овѣ], февр[аля] 8, въ року 1723.

Нижче зазначено: В подлинномъ подписалися его милость панъ полковникъ чер[ниговский] и наказній гетманъ, и старшина енералная, при войсковой печати.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 29-29 зв. Копія.

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

^б В копії написано – “Дѣлокопитовъ”.

^в В копії написано – “зъ плевенью”.

*1723, лютого 8. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про затвердження
Андрія Полянського синяківським сотником*

Его імператорскаго пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковник черниговскій и наказній гетманъ з старшиною енералною Павелъ Полуботокъ.

Всѣмъ обще и каждому зособна, кому о семъ вѣдати потребно, а особливе пп: старшинѣ полковой черниговской, сотникамъ, атаманнѣ городской и сѣлской, и всему того жъ Полку Чернѣговского товариству ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, поневаж товариство Сотнѣ Синявской, не имѣючи в сотнѣ своей, по смерти пана Климѣ Свицерского, совершеннаго сотника, избрали себѣ за господара по войсковомъ обикновению волними голосами пана Андрея Полянського¹⁵⁰, знатного товариша полкового, теды и мы, узнавши его того уряду бити годнимъ и до правленія сотеннихъ порядковъ способнимъ, яко велѣлисмо на вѣрность [его]^a імператорскому пресвѣтлому величеству тут в Глуховѣ значную в церквѣ виконати присягу, такъ его ж, пана Андрея Полянського на томъ сотничества синяковского урядѣ симъ утвержуючи унѣверсаломъ, мѣти хочемъ и приказуемъ, абы атамани Сотнѣ Синявской зо всѣмъ старшимъ и меншимъ тоей же Сотнѣ товариствомъ ему, пану Андрею Полянському, новопоставленному сотникови, яко своєму началному при подобающомъ по читаніи належитое во всемъ отдавали послушенство, а онъ, панъ сотникъ, долженъ взаємне любовное з своими сотнями имѣти обхожденіе, особливе на добрихъ всегда респектовати, також в судахъ не самому, лечъ з товариствомъ годнимъ для справ случаючихся засѣдати, и общетрезвеннимъ у томъ розискуючи дѣла спорніе несквапливо, да и без отволоки ж по самой истиннѣ окончевати, и невинних подлугъ права оправдати, проступнихъ же по разсмотренію выны без здирства пристойно наказовати.

Данъ в Глуховѣ, з Войсковой Енеральной канцеляріи, при печати войсковой, февр[аля] 8. Року 1723.

Звишъменованный полковникъ і наказній гетманъ, рукою власною^б.

Енералній писар Семень Савичъ.

Яковъ Лизогуб, енералній бунчучный.

Наприкінці написано: С подленимъ унѣверсаломъ свідѣлствоваль полковой чернѣговской канцеляристь Иванъ Страховскій.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 55391. – Арк. 1. Копія.

Там само. – Ф. 40. – Спр. 664. – Арк. 2 зв. Копія.

Там само. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 30-30 зв. Копія.

^a В тексті копії в цьому місці було залишено пробіл, а в оригіналі напевне мало бути написано – “его”.

^б Перед підписами зазначено “в подлинномъ подпис такова”, після підписів в колі написано “мѣсто печати рейментарской”.

**1723, лютого 8. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
полтавському наказному полковникові наказати
старосанжарівській старшині не обкладати
зайвими поборами підсудків колишнього
старосанжарівського сотника Івана Тарнавського**

Нашъ велце зичливий приятелю, п[ане] п[олковнику] н[аказный] п[олтавский].

Панъ Іванъ Тарнавскій, бившій сотникъ старосанжаровский, будучи тутъ в Глуховѣ, подавъ намъ супплику, жалобливе ускаржаючи на Михаила Карпенка, что онъ, Карпенко, по *отездѣ* его, п: Тарнавского для росправи з обжалованою стороною в Глуховѣ, принявши на время власть наказного сотництва в Старосанжаровѣ¹⁵¹, подсудковъ его власных, не подлугъ пропорціи, до дачи провіанту и фуражу драгунамъ з инними заможными тамошними жителями притягалъ, а еще и ремесниковъ, именно шевця, кравця, ткача и коваля, ему, п: Тарнавскому, для домового употребленія *от* покойного пана полковника полтавского листомъ его полковничимъ опредѣленных, который и намъ былъ презентованъ, до цеховых повинностей сталъ наклоняти, в чомъ и просилъ нашего респекту. Теди мы симъ нашимъ в[ашей] милости предлагаемъ листомъ, абысь в[аша] *милость*, од себе напомнимъ старшину старосанжаровскую и комисаровъ полковых, казалъ дабы его, п: Тар[навского] подсудковъ, сколько ихъ под собою имѣть, злишною не обтягчали драгунскою станцією, але якъ инные подсудки других владѣльцовъ, такъ в Старосанжаровѣ живучіе, такъ би по пропорціи и оные, в sustentации драгунской одбували свою повинност, да и помянутых ремесниковъ, полковничимъ листомъ на домовую услугу ему стверженныхъ, къ цехамъ не чипано б.

З Глухова, февр[аля] 8. Року 1723.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 1145. – Арк. 3. Копія.

**1723, лютого 8. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
полтавському наказному полковникові щодо конфіскації
у Федора Швидкого волів для відшкодування
білицькому сотникові Василю Юхимовичу збитків,
завданих даремними позовами Швидкого**

Нашъ велце зичливий приятелю пане судія полковий и наказний полковник полтавский.

Преклададь намъ чрезъ суплѣку свою панъ Василий Евфимовичъ, сотникъ бѣлицкий, что Федоръ Швидкий по состоявшомся зъ Суду Войскового *ж* Енерального наказания проторъ и убитковъ чрезъ напрасние *от* одного позови и турбации немало роненихъ ему, пану сотниковѣ нагрожати не хоцетъ. А любо онъ у менного Швидкого за свою утрату заграбилъ *пар* чотири воловъ, еднакъ ставши при упорѣ, жебы ему не платилъ и грабежемъ *отцу*рался, в чомъ просилъ нашего разсмотрения и указу. Теди ми симъ нашимъ в[ашей] *милости* засилаючи листомъ, жадаемъ, абысь его *милость*, когда онъ, Швидкий, ему, п[ану] сотниковѣ, за прибитиемъ одного в Полтаву проторей и убитковъ по судовомъ наказанию пополняти не схочетъ, тие воли, по самой слушности оцѣнивши, во вся п[ану] сотниковѣ *отдалъ*. Что зась зверхъ онихъ воловъ еще *от* помянутого Швидкого нагрожати доводитиметъ, то и тое все безотвочно пану сотниковѣ уистилъ, прикажи в[аша] *милость*, до якої з имъ, паномъ сотникомъ, расплатни одного Швидкого мѣшъ в[аша] *милость* хочъ і принудити, предлагаемъ, и при томъ зичимъ *доброе от Господа Бога* здоровья.

З Глухова, февр[аля] 8. Року 1723.

В[ашей] *милости* зичливые приятелѣ.

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорозкого полковник чер[ниговский] и наказний гетманъ Павелъ Полуботокъ.

Енералний писар Семень Савичъ.

Яковъ Лизогубъ енеральной бунчучний.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 814. – Арк. 11. Копія.

№ 211

*1723, лютого 9. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
ніжинському наказному полковникові щодо
непритягнення до загальних повинностей
підданих київського архієпископа
в маєтностях Комарівці і Ковчині*

До наказного полковника нѣжинского.

Писаль до насъ преосвященній его *милость* отецъ архієпископъ киевский, галицкій и Всея Маля Росіи, обявляючи, что наказний Сотнѣ Полковой Нѣжинской сотникъ Лавро Гузенко, пренебрегши унѣверсали покойного ясне велможного пана гетмана Скоропадского, данніе антецессору его преосвященства на увольненене катедральныхъ подданихъ, в маєтностяхъ Комаровцѣ и Ковчинѣ мешкаючихъ, *от* всякихъ общихъ податей, комаровскихъ людей потягаеть до виплаченя належной войсковимъ служителемъ повинности, у которыхъ и нѣсколко воловъ помянутой сотникъ, якобы заграбивши, доселѣ не ворочаетъ, що яко противно *тот* сотникъ унѣверсаламъ, покойного рейментара нашего даннимъ

комаровчанамъ на увольнене отъ общихъ шарварковъ, поступилъ, такъ мы его гаячи, в[аша] милость жадаемъ, абыс приказалъ тому наказному сотниковъ полковому нѣжинскому не тилко взятое противъ воли имъ заразы возвратилъ, але и вперед до жадних сотенних шарварковъ комаровчанъ, подданныхъ Катедри Киевской, подъ опасениемъ наказанія не чепати, о чомъ и повторе в[ашей] милости жадаючи, ему ж зичимъ доброго здоровья.

З Глух[ова], февр[аля] 9. 1723 року.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 849. – Арк. 3. Копія.

№ 212

*1723, лютого 10. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про виправлення в похід
до фортеці Святого Хреста
десятитисячного корпусу козаків*

По титлѣ.

Всей старшинѣ и чернѣ Войска его імператорского величества Запорожского, особливе панамъ полковникамъ наказнимъ зъ старшиною полковою, пп: сотникамъ зъ атаманею курѣнною и зо всѣмъ старшимъ и меншимъ товариствомъ, до фортецѣ Святого Креста въ походы ординованимъ, и каждому, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, поневаж по указу всепресвѣтлѣйшого монарха нашего, его імператорского величества, до Малороссійской Коллегіи и къ намъ въ прошлыхъ числахъ зосланномъ, виправується зъ полковъ реймента Гетманского на мѣстце бывшего прошлого году въ Терковскомъ походѣ под коммендою его милости пана полковника миргородского войска козацкого и тепер такого же десятидесячного числа людей корпусъ въ тотже походы Терковскій на службу его величества до новоустроенной Святого Креста фортеци. Теди ассигнованимъ зъ полковъ до того походу полковимъ и сотеннимъ всего того корпуса коммендѣромъ чрез сей нашъ унѣверсалъ вѣдомо чинимъ, же по іменному его ж імператорского всепресвѣтлѣйшого величества указу опредѣленъ есть над всѣмъ десятидесячнымъ числа войскомъ козацкимъ главнымъ коммендѣромъ его милость панъ Андрей Марковичъ, полковникъ лубенскій, которому яко дана есть зъ мѣсца власти Гетманской от нынѣшного нашего между Гетманствомъ Правленія полная мощъ тимъ войскомъ Малороссійскимъ въ указномъ походѣ належите комендовати, такъ абысте, зънаючи его милости пана полковника лубенского над собою за зъвѣрхнѣйшого комендѣра, не толко подобающее его милости зъ своими подкомендними почитаніе виражали, но и належитое во всемъ томъ походѣ послушенство чинили, особливе, если в чомъ от его милости заходити будут властей якіе ординанси, и управления воинскихъ его імператорского пресвѣтлого величе-

ства интересовъ, и до иншихъ войсковихъ добрихъ порядковъ стягающихся^а, исполняли оныя ...^б [з] чуlostью и должнымъ прилѣжаніемъ, якъ власне подобаетъ за подкомендными своими накрѣпко смотрѣли, дабы оны всѣякую въ подлежащемъ походѣ статечность и скромность заховали, и такъ въ переходѣ до указного мѣста, яко [и] на мѣстѣ будучи, и назадъ поворачаячися, нигде никому зъ обывателей жадныхъ обыдѣ, наименьшихъ шкодъ и нѣякого отнюдъ самовластва не показовали, а барзѣй чтобъ рядовіе зъ того жъ подкоменднаго товариства сами зъ подъ знаковь полковихъ и сотенныхъ нимало на сторону не отлучалися и ку домамъ не уходили, лечь во всемъ такъ добре и постоянно в той войсковой службѣ поступали, якъ власне добримъ и вѣрнимъ синамъ отчизни принадлежит, и если бы въ томъ же походѣ по случаю приключилося где надъ непріятелемъ воинское отправляти дѣйствіе, мужественно за достоинство монаршее и за цѣлость отчизни, не щадя здоровья своего, зостановлялися, зарабатуючи всякъ себѣ своею отвагою, справностью и добримъ обхожденіемъ тое на далшую у престола монаршого милость отчизни нашей прислугу и своего жъ имени похвалу, о що все за пилностью властей упоминаемъ, а докладаемъ тутъ же и тое, ижъ если бы хто не мѣлъ въ томъ походѣ заховати належитого послушенства, и противно що воинскимъ обхожденіямъ чинилъ, албо, увлѣкшися легкомисліемъ, уходилъ бы зъ тоей коменди ку дому, или всякихъ иншихъ, себѣ шкодливыхъ, попалъ бы ... такогого моцен ест, можетъ его милость панъ полковникъ лубенскій по правамъ войсковимъ, и по силѣ данной себѣ власти, Войсковимъ судити Судомъ, а по судѣ проступного не толко зъначне наказовать, но за тяжкій [проступокъ] и на горлѣ безъ пощади карати, чого никому не желаючи, [в]о исполненіе всего вишшевыраженного повторе и подесеате пилно властей упоминаемъ и зычимъ імъ же въ подлежащемъ путешествіи доброго ... здоровья и щасливого зо всѣми подкомандными поведенія.

Данъ въ Глух[овѣ], февр[аля] 10, въ року 1723.

Нижче зазначено: Подписъ рукъ его милости пана полковника черн[иговско-го] и наказного гетмана, и старшины енеральной, при печати войсковой.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 33-34. Копія.

^а В копії написано – “стягающихся”.

^б Крпками позначено пробіли в тексті копії.

*1723, лютого 10. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини в Київський полк
щодо впровадження на прикордонні, між Межигорами
та Трипільям, спостережно-сигнальних пунктів
для попередження можливих нападів
кримських та білгородських татар*

По титлѣ.

Всѣмъ, кому бы колвекъ о томъ вѣдати надлежало, а особливо его милости пану полковниковѣ кievскому зъ старшиною полковою, пп: державцамъ духовнимъ и свѣцкимъ, по той сторонѣ Днѣпра маетности мѣючимъ, симъ нашимъ ознаймуемъ писаніемъ: ижъ сего февр[аля] 6 и 15 ...^а промеморія[ми] своими Малороссійская Коллегія въ Енер[алную] Войсковую Канцелярію объявила, что первой его сіятелство господинъ енераль и енераль губернаторъ кievскій въ Коллегію писалъ, потимъ зъ Високоправителствующаго Сената печатній его імператорского пресвѣтлого величества сего февр[аля] 10 указъ присланъ о устроении маяковъ или пирамид въ удобнихъ мѣстахъ, ради предостерегательства от приходовъ Кримскихъ и Кубанскихъ ордъ, яко въ инніе губерніи и провинціи, такъ и въ Коллегію Малороссійскую писано при томъже указѣ печатномъ, такъ въ себѣ мѣючомъ, въ нинѣшномъ 1723 году генвар[я] 7 дня всепресвѣтлѣйшій державнѣйшій Петръ Великій, імператоръ и самодержецъ всероссійскій, указомъ, [по] полученнимъ вѣдомостямъ о намиренияхъ татарскихъ, что оны намѣрены [противно] мировому^б зъ Портою Атаманскою^в постановленію учинитъ въпаденіе въ границы россійскіе, и для надлежащей од такового ихъ намѣренія предосторожности, [приказалъ] въ Кіевской, въ Воронѣжской, въ Казанской и Астраханской губерніяхъ, а именно какъ при Царицинской линѣи, такъ и [в] протчихъ пограничныхъ в тих губерніяхъ мѣстахъ, по всѣхъ учрежденныхъ форпостовъ и караулахъ, такожъ по болшихъ и малихъ дорогахъ, которіе лежат од тих форпостовъ къ городамъ, мѣстечкамъ и селамъ, и деревнямъ великороссійскимъ, малороссійскимъ и козачимъ, учинить въ каждомъ мѣстѣ по три маяки или пирамиды, въ вишину по три сажени трохаршиннихъ, и чтобъ тѣ маяки один од другого былъ въ такомъ разстояніи, какъ въ одномъ мѣстѣ одна или всѣ три пирамиды зажжени будут, чтобъ въ другомъ дымъ былъ виденъ, а тѣ маяки дѣлат из сухаго дерева, и какъ вънизу, такъ и вверху, класт хворост и солому, а гдѣ ест смоляніе бочки и такіе бочки употреблят въ теж пирамиды, даби возможна было во время случая [военного] зажечь тѣ маяки въскорѣ, и оніе маяки изготovit и содержат драгунами и малороссійскими, и слободскими, и донскими козаками,

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

^б В копії написано – “за мировимъ”.

^в Так у копії, мало б бути – “Отоманскою”.

где способнѣ, и что [б] у тѣхъ караулъ всегда былъ конній, и когда явится какая непріятельская партія, тогда зажигат по одной пирамиди, а ежели явится непріятель во многой силѣ, тогда зажигать всѣ три пирамиди, начавъ од того мѣста, где непріятельскіе люде покажуться, во всѣ стороны, какъ по самой границе по всѣмъ форпостамъ, такъ и внутрь по всѣхъ дорогахъ, дабы такимъ образомъ, какъ на пусторунгахъ^а, такъ и на квартирахъ стоящіе полки, и во всѣхъ пограничныхъ городѣхъ и селахъ, и деревняхъ жители всѣ въскорѣ свѣдат и в надлежащую осторожность прийти, и^б непріятелю отпоръ чинити могли, и чтобъ тѣ маяки и у нихъ караули везде [были], а особливе обе[з]жжат и дозируют ихъ непрестанно ... штапъ и оберъ офицеромъ зъ драгунами, которіе будутъ имѣть въ тѣхъ мѣстахъ свои пусторонги, а для скорого зажиганія чтобъ при тѣхъ маякахъ непрестанно былъ готовый огонь, а на изготовленіе тихъ маяковъ лѣсъ, хворост, солому и смоляніе бочки, ежели где оніе случатся, брать въ тихъ мѣстахъ у жителей, которымъ велѣтъ ставит до тихъ мѣстъ, где тѣ маяки учреждени будут, на градскихъ и уизднихъ подводахъ, для того, что оное чинится для ихже предосторожности, такъже въ тѣхъ городѣхъ и селахъ, и деревняхъ публѣковат указомъ, что [б] тѣхъ мѣстъ жители от приходу непріятельского были во всякой опасности, а когда тѣ маяки зажгутъ, чтобъ всѣ пограничніе жители ретировали въ города, кому куда способно, дабы не впали въ незлапу^в въ тихъ непріятельскіе руки, по которомъ его імператорского величества печатномъ указу, яко въ иншіе побережніе полки велѣлисмо зъ Енеральной Войсковой Канцелляріи видати указы, такъ и его милости пану полковниковѣ кіевскому предлагается, абы од Межигора до Триполя¹⁵² по форпостахъ и иннихъ приличнихъ мѣстцахъ, подлугъ вижей описанного монаршого указу, маяки чили пирамиди строити, и къ онимъ хворосту и соломи, и смолянихъ бочокъ, где оные битъ могут, тогочаснымъ людемъ велѣлъ приспособити, а пп: державци духовніе и свѣцкіе, на томъ боку Днѣпра маетности свои мѣючіе, сколько потеба будетъ, для оного строенія хворосту и другой деревнѣ въ лѣсахъ рубат не зборонили, и подводу для воженя того къ помянутому пирамидъ строенію, а къ содержанію онихъ соломи, смолянихъ бочокъ, если где взишутся, и протчаго, зъ потребу вистатчали, поневажъ тое дѣлати для предосторожности обшчей людской од незлапного^г нападенія Крымской и Бѣлгородской ордѣ и запорожцовъ помянутимъ указомъ імператорского пресвѣтлого величества повелѣваемъ.

Данъ въ Глух[овѣ], февр[аля] 10, въ року 1723.

Нижче зазначено: Подпись рукъ его милости пана полковника чер[ниговского] и наказного гетмана зъ старшиною енеральною, при войсковой печати.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 35-36. Копія.

^а Так у тексті.

^б В копії написано – “прититъ къ”.

^в Так у тексті.

^г В копії написано – “будутъ”.

^д Так у тексті, можливого в оригіналі було написано – “незапного” чи “внезапного”.

*1723, лютого 10. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
в Ніжинський полк про доручення значному
військовому товаришеві Михайлу Шендюку
зібрати із заможного військового товариства
і духовенства заборговані гроші
на відбудову погорілої Києво-Печерської лаври*

По титулѣ.

Пречестнымъ отцамъ протопопамъ, намѣстникамъ, також товариству бунчуковому, и протчіимъ въ полку [Нѣжинскомъ] под протекцією и обороною Гетманскою застаючимъ особамъ, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, поневаж донесено намъ вѣдати по опредѣленію покойного ясневелможного пана гетмана Скоропадского и по посланному перед симъ^а до насъ въ полкъ Нѣжинскій указу, нѣкоторые зъ предпомянутыхъ, а барзій зъ духовнихъ персонъ, означенной квоти денегъ, на репарацію^б погорѣлой Києвопечерской обители належнихъ, вистатчати не хотятъ^в, будучи тому опредѣленію гетманскому и нашому указу [противны] ...^г. Того ради мы тепер нарочно до вибору помянутихъ денегъ пана Михайла Шендюка, знатного товариша войскового, опредѣливши, яко позволилисмо ему у тихъ, хто бы мѣлъ еще сему указовѣ нашому противитися, всякіе войсковіе ... яко то маєтности, в млинахъ части войсковіе и протчіе наданя до Гетманскихъ добрь отбирати, такъ пилно жадаемъ и повелѣваемъ чрезъ сей унѣверсалъ нашъ, абы всякъ зъ вишмененнихъ особъ духовнихъ и мирскихъ, въ полку Нѣжинскомъ найдуючимъся, по объявленію себѣ [о]ного заразъ безъ жадной спреки и отреченія надлежащее от себе число грошей, на репарацію Києвопечерской обители указних, подлугъ опредѣленія покойного ясневелможного, якъ о томъ особливій ему, пану Шендюку, врученъ зъ Енеральной Канцеляріи реєстръ, отдавали, под неопустнимъ вишереченнымъ войсковихъ респектовъ [отобранемъ] ... повторе приказуемъ.

Данъ въ Глух[овѣ], февр[алѣ] 10, въ року 1723.

Нижче зазначено: Підпис рукъ его милости пана полковника и наказного гетмана, и старшины енеральной, при войскової печати.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 39-39 зв. Копія.

^а Слова “перед симъ” написано двічі.

^б В копії написано – “на репацію”.

^в В копії написано – “не хочаючи”.

^г Крапками позначено пробіли в тексті копії.

**1723, між 11 та 28 лютого. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
до N-полковника щодо вжиття ним заходів
для прискорення маршу козаків, призначених
з його полку в похід до фортеці Святого Хреста**

По титулѣ.

Любо надѣмся, же [вашмилость...] ^а по першихъ нашихъ указахъ виправиль уже опредѣленное полчанъ своихъ товариство до указного к фортеці Святого Хреста походу, в ^б терминъ от нас назначенномъ, однак поневаж и сего на датѣ положеного числа принесена до нас монаршая імператорского пресвѣтлого величества з Высокоправителствующого Сената грамота з выраженемъ такого повеленія, дабы по первому его імператорского пресвѣтлого величества указу, от Царицина засланом, выправовано з Малой Россіи 10 000 козакѡвъ до указного мѣсца сым зымнимъ путемъ безъ всякого замедленія, тоди тому его імператорскому пресвѣтлому величеству чинячи [задосить] повеленію, а ... сымъ нашимъ листомъ пилно, а пилно, прекладаемъ и приказуемъ, абыс ... если уже зъ полку НН комендерованое до указного походу товариство о назначеномъ терменѣ в маршъ вступило, подновилъ своимъ до комендующого над онимъ ^в товариствомъ указомъ, ижъ бы онъ з порученою ^г собѣ полчанъ Н комендою поспѣшаль, яко найскорѣй, в подлежащо[й] дорожѣ нигде не застанаваючися, а если еще до сего часу не всѣ з назначеного товариства з домовъ выправлени zostали, то выправуй и осталнихъ заразы, а заразы, днемъ и ноччу, до назначенного им походу, со всякою скоростію, и прикажи всѣмъ комендѣрамъ сотеннымъ, а найбарзѣй грозно и накрѣпко полковому, чтобъ не отягаючися нигде на трактѣ, по селах, ишли чимъ найскорѣй спѣшно до указного мѣсяца, забѣраючи дорогу на Царицинъ, до Царицина якимъ мѣютъ ити трактомъ, о томъ нехай комендующій над полчанами НН опишется до его милости пана полковника лубенского, яко началнѣйшого своего комендѣра, которого изчаства нехай репортует, и от его о далшомъ своемъ з комендою оборотѣ требуетъ наставленія, а жебы подлуг першихъ нашихъ указѡвъ товариство Полку НН в зуполномъ числѣ до того походу выйшло з належитимъ войсковымъ оружейнимъ порядкомъ и борошеннымъ запасомъ, такъ жебы и сами були люде добріе, нѣ перестарѣліе, а нѣ барзо молодые, тому всему мѣшешъ [вашмилость] самъ ревѣзію учинити и досмортѣти з пилностію, чтобъ ни в чомъ противного указу не дѣялося, за якого неисполненіе самъ быс [вашмилость] не былъ во отвѣтѣ, где належит, и в наказаніи, якого теж числа полчане ... в подлежащи[й] собѣ походъ рушили, о томъ [вашмилость] до

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

^б В копії написано “о”.

^в В копії написано – “наодним”.

^г В копії написано – “порученого”.

нас опишися, о все тое и повторе пилно, а пилно, приказуючи, ему ж зычим доброго от Господа Бога здоровья.

Зъ Глух[ова], февр[аля].

Въ подленномъ подписалися его милость панъ полковникъ чер[ниговский] и наказний гетманъ, и старшина енерал[ная], при войсковой печати.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 41-41 зв. Копія.

№ 216

*1723, лютого 13. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
опішнянському сотникові розслідувати справу про
образу полтавського отамана Лук'яна Старицького
полтавським полковим хорунжим
Михайлом Руденком та його спільниками*

Нашъ зичливый приятелю пане сотнику опошнянській.

Прибивши тут в Глуховъ, п: Лукьянъ Старицкий, атаманъ городовый полтавский, подалъ намъ суппліку жалобливе, ускаржаючися на пана Михайла Руденка¹⁵³, хоружого полкового полтавского, что онъ, панъ хоружій, з нѣкоторими себе согласуючими, напрасно опорочилъ его супплікуючого, доносячи, же будто онъ знатные у еднихъ у козаковъ побравши коррумпции, а других, именно десят чело века, до работизнъ домовыхъ употребляя, уволилъ од походу войскового, а потомъ, зшедшися з нимъ, п: атаманомъ, на ратушу полтавскомъ, публѣчне при войту городовомъ тамошнемъ довольно безчестилъ и билъ по щеках, о чомъ у Суду Полкового Полтавского паномъ полъковникомъ наказнимъ з другою пп: старшиною полъковою тамошнею виваженна была інквизиція, якая и до насъ за руками его ж пана полковника наказного полтавского и пана писара полкового ж присланна, и просилъ у насъ онъ, атаманъ, з его, п: хоружого, також и помочниковъ его, Суда и святой справедливости. Теди мы, зважаючи, же зисковать обжалованную сторону и другихъ к тому ж потребныхъ людей для росправи в Глуховъ было бы затрудно, полецаемъ в[ашей] милости оній заводъ до разсмотренія, и симъ листомъ нашимъ предлагаемъ, абысь в[аша] милость, взявши указомъ нашимъ от пана полковника полтавского наказного за рукою его ж копію тоей власне інквизиції, якая и до насъ прислана, и если, яко в оной выражено, такъ доведеться, по аппробації в[аш]милостиной, же онъ, п: хоружий, невинне его, атамана, опорочилъ, безчестилъ и билъ публѣчне в ратуши, то, по согласію з п: наказнимъ полковникомъ, накажи его в[аша] милость арматнимъ вязенемъ, и указомъ нашимъ прикажи, абы всѣ протори и убитки в заводѣ имъ, паномъ хоружимъ, нанесенномъ, роненные, ему, жалобливому, нагородилъ и во всемъ успокоилъ, толко по тому наперед хоти в[аша] милость децезію чили узнанне свое на писмѣ выразити по обикновенію, а що по тому учинится будет, о

томъ в[аша] милость писмомъ своимъ намъ увѣдомити повиненъ. За тимъ зичимъ в[ашей] милости доброго од Господа узнавати здоровья.

З Глухова, феврал[я] 13. Року 1723.

В[ашей] милости зичливые приятели.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 1146. – Арк. 3. Копія.

№ 217

*1723, лютого 14. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
батури́нському сотникові щодо постачання
50 ободів для гармат Військової артилерії*

По титулѣ.

Вамъ, пану сотниковѣ батури́нскому зъ урядомъ, и кому о томъ вѣдати надлежатиме[т], ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, понеже Енералная Войсковая артилерія, по покойномъ^а ясневелможному пану гетману Скоропадскимъ въ крайномъ непорядку оставшаяся, требуетъ себѣ оправѣ и репораціи, того ради, яко въ протчіе мѣста послалисмо, о виготованю и присилцѣ въ Глуховъ многихъ потребностей до помянутой артилеріи належныхъ, указы наши, такъ и въ сотню Батури́нскую ординуючи сей нашъ указъ, пилно приказуемъ, абысте безъ всякого продолженія въремени до оной артилеріи на колеса подстинки арматніе потребнихъ 50 ободовъ вистатчили и присилали оные въ скоростости сюда въ Глуховъ.

Данъ въ Глуховѣ, з Енер[алной] Войсковой Канцелляріи, февр[аля] 14, въ року 1723.

Нижче зазначено: Такій же указъ посланъ и до Борзни о вистатченю^б под арматніе станки тридцати колоцидъ^в, под такою датою.

Подпись рукъ его милости пана полковника чер[ниговского] и наказного гетмана, и старшини енералной, при войсковой печати.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 37. Копія.

^а У тексті копії написано “покорномъ”.

^б В копії написано – “вистарченю”.

^в Так у тексті.

**1723, лютого 14. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
щодо розгляду Федором Гречаним
та Захарієм Рощаківським справи
між Іваном Балясним, Іваном Онофрійовичем
та іншими опішнянськими жителями**

По титлѣ.

Ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ его милости пану полковниковѣ гадяцкому со всею полку его старшиною, також пану господаревѣ Замку Гетманского тамошного, и каждому, кому о томъ вѣдати надлежатимет, поневажъ Іванъ Балясній зъ Іваномъ Онофрієвичомъ и другими жителями опошнянскими, мѣючи заводъ, от семи лѣтъ уже точачійся, за майданніе заводи, за служшину, за Гданскую дорогу^а, о млину, и о сватовстве, а не могучи чрезъ такъ долгое время до надлежащего прити помѣркованія, и хотячи крайне^б въ тихъ интересахъ успокоитись, приговорили теперъ тутъ въ Глуховѣ на Судѣ Войсковомъ Енералномъ согласне между собою, жебы по новому^в (:хоча уже передъ симъ они сужени были:) всѣ тые справи розыскано^г розискомъ и судомъ, и въ томъ просили насъ о указу до пановъ Федора Гречаного¹⁵⁴ и Захаріи Рощаківского, знатнихъ товариства войсковихъ, чтобъ оны, зѣхавши въ Гадячъ, и пригласивши тамъ еще въ сообщеніе себѣ нисколько людей купеческихъ, а для записованія свѣдѣтельствъ и иннихъ доводовъ обстоятелныхъ взявши Трофима, писара бывшего замкового гадяцкого, или кого инного, тіе ихъ всѣ заводи въ приіудчій Великій Постъ на второй или третьей недѣлѣ сего 1723 году розискали зъ самого початку, а якъ по фундаменталномъ разсмотренію помянутіе панове розишки зъ купеческими людьми узнаютъ, на томъ они перестати, крайне успокоитись, и вѣчне тіе заводи уморити^а должны будутъ. Теди мы, тому їхъ прошенію не отрѣкаючи, а хотячи чтобъ между мененними сторонами, зъдавна заводними, не устала далшая трудность и турбація, яко чрезъ сей унѣверсалъ нашъ розискъ помянутимъ панамъ Федору Гречаному и Захарію Рощаківскому, знатнимъ товариству войсковимъ, полекаемъ, такъ пилно жадаемъ, абы они, зѣхавши въ полковій городъ Гадячъ, праведно, не потакуючи то за кимъ, не посягаючи ни на кого, по самой истиннѣ, предреченихъ Баласного и Онофрієвича зъ другими жителями опошнянскими^с, въ заводѣ томъ^с данномъ, и о прочемъ вишшеписанномъ,

^а В копії написано – “зогданскую”.

^б В копії написано – “красне”.

^в В копії написано – “зѣпотонову”.

^г В копії написано – “россумовано”.

^а Так у тексті, можливо мало бути – “усмирити”.

^с В копії написано – “жителѣй опошнянскихъ”.

^с В копії написано – “той”.

розискали, и всѣ обстоятельства, къ тому дѣлу касающіеся, совершенно зъважили и записат[ь] велѣли розискъ зас належите, справивши на паперѣ, за руками децезію и узнане, свое[ю] и купеческихъ людей, тамъже виразили, и сюда въ Глуховъ приславши, для виденія въ Войсковую Енералную Канцелярію, якъ тіе заводи должны быт[ь], безъ далшой аппеляціи, успокоенны и уморенны вовся, прето абы его милость панъ полковникъ гадяцкій и панъ господарь замку тамошного, кого означенніе панове розищики зъ купеческихъ людей для присидѣнія^а розиску и справлени[я] децизіи, для свѣдѣтельства предречонимъ справамъ надлежащего и записованія онихъ востребують, становитися перед нихъ казали, и въ прочемъ, въ чомъ потреба и слушност[ь] укажет, помоществованіе чинит[ь] онимъ же не отрѣкали, предлагаемъ; [а] кто за свѣдѣтельство призван будет, абы праведно, по самой христіанской совести, чиниль сознате^б, упоминаемъ.

Данъ въ Глух[овѣ], зъ Енер[алной] Войсковой Канцеляріи, февр[аля] 14, въ року 1723.

Нижче написано: Подпись рукъ его милости пана полковника чер[ниговского] и наказного гетмана, и старшини енералной, при войсковой печати.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 38-38 зв. Копія.

№ 219

*1723, лютого 15. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
Олексію Черняку передати царську грамоту
надану його батькові, полтавському полковникові
Леонтію Черняку, в якій згадуються обіцяні
царем Полтавському полку привілеї,
для виготовлення копії у Військовій Канцелярії*

Пане Алексѣю Чернякъ.

Из вашего донесенія извѣстилися мы, же монаршую его імператорского пресвѣтлого величества жалованную грамоту пану Леонтію Черняку¹⁵⁵, отцу вашему, во время полковництва его в Полтавѣ за вѣрные службы полчанъ тамошнихъ, зъ вираженіемъ в ней обънадеживанія впред монаршой всему Полку Полтавскому милости, мѣете у себе. А поневаж оная грамота монаршая под сее время, якъ намъ донесено, всему Полку Полтавскому ест потребная, того ради предлагаемъ вамъ, абысте з оною жалованною грамотою, любъ самы приезжали, любъ чрезъ якого надежного челоувѣка для обявленія к намъ присилали оную в Глуховъ, а тутъ копію з оной грамоти списанную в Вой[сковой]

^а Так у тексті.

^б В копії написано – “сознает”.

Ене[ральной] Канцел[лярии] оставивши, кажемъ оную вамъ знову оддати, обяв-
ляемъ.

З Глухова, февр[аля] 15. Року 1723.

Вамъ ласковые.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 126. – Арк. 70. Копія.

№ 220

1723, лютого 15. Глухів – Лист Павла Полуботка і генеральної старшини полтавському полковому сотникові щодо полкових справ

Нашъ зичливій приятелю пане сотнику полковый полтавский.

[...]атовъ листа вашмилюстиного до насъ присланного, извѣстилисмо мы, же панъ Григорій Буцкій, наказный полковникъ полтавскій, чинит преслѣдованіе домовѣ покойного пана Івана Черняка, полковника полтавского, яко то, недавно прошлого времени, пославши в Будище п: Михаила Руденка, одставилъ од сотництва пана Колачинского¹⁵⁶, зятя покойного пана Черняка, а на его мѣстце наказнимъ когось тамъ устроилъ. Посилаемъ указъ нашъ до пана Романа Корицкого, сотника опошнянского, дабы яко полѣценное себѣ заводное Луки Старицкого¹⁵⁷, атамана городского полтавского, з Михаиломъ Руденкомъ, хоружимъ полковимъ, дѣло, розисковалъ и успокоилъ, такъ и о томъ всемъ вышепомянутомъ учинилъ розискъ, и що розиску явится, всего того обстоятелную на писмѣ прислалъ бы к намъ вѣдомость, а по цѣдулѣ вашей милостиной посилается лист од насъ до п: Алексѣя Черняка, дядка вашмилюстиного, дабы монаршую жалованную грамоту, всему Полку Полтавскому потребную, яка у него содержиться, любѣ самъ привозилъ, любѣ присилалъ чрезъ якого надежного человѣка своего. Для обявленія ся, да в Глуховъ приезду, зичимъ вашей милости доброго здоровья.

З Глухова. Року 1723, февр[аля] 15.

Вашей милости зичливые.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 126. – Арк. 71. Копія.

**1723, лютого 15. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
розслідувати справу про усунення будищанського
сотника Колачинського з уряду наказним
полтавським полковником Григорієм Буцьким**

Нашъ зичливий приятелю пане сотнику опошнянський.

Донесено намъ, же панъ Григорій Буцькій, судія полковій, вѣдаючи на сей часъ порядкомъ Польку Полтавского, чинит преслѣдованіе дому покойного пана Івана Черняка, полковника полтавского, також и кривному его ж полковничому, яко то недавно прошлими часи пославши онъ, панъ наказній, Михаила Руденка, хоружого полкового полтавского в мѣстечко Будище, одставивъ *от* уряду сотництва пана Колачинского, зятя покойного пана полковника, и на его мѣсто устроилъ инного когось, такъ наказнимъ сотникомъ, да тойже хоружій полтавській, будучи в Будищахъ, возмущалъ людей и допускалъ онимъ его, пана Колачинского безчестити, мы теди его, пана Буцкого поступокъ (:если так *есть* :) не похваляючи, яко полещилисмо перед симъ *вашей милости* заводную Луки Старицкого, атамана городского полтавского, з помянутимъ Михайломъ Руденкомъ справу до розсмотренія и оконченія, такъ и тепер симъ листомъ *нашимъ* засилаючи *вашой милости* предлагаемъ, абысь и о томъ, будучи в Полтавѣ для помянутой справи, розискалъ подлинно, если чинится *якое от* пана Буцкого домовѣ покойного пана Черняка преслѣдованіе и якимъ образомъ да и по чіему указу пана Колачинского *от* уряду сотництва оддалено росизскавши, о всемъ томъ совершенно, если так доведеться якъ намъ донесено, упомяни *ваша милость* указомъ *нашимъ* его, пана полковника наказного полтавского, дабы впрод дому покойного пана Черняка полковника жаднихъ трудностей и долегливостей не затѣвалъ самъ и подручнимъ своимъ затѣватъ наказалъ, а що по розиску явиться, всего того писменную з обстоятельствомъ пришли *ваша милость* до насъ вѣдомость, жадаемъ. При томъ зичимъ *вашей милости* доброго здоровья в полѣцennomъ себѣ дѣлѣ управленія.

З Глухов[а], февр[аля] 15. Року 1723.

Вашой милости зичливые приятели.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 126. – Арк. 69. Копія.

*1723, лютого 18. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини в Полтавський полк
щодо перехоплення турецьких шпигунів*

По титулѣ.

Пану полковниковѣ НН, пп: старшинѣ полковой, сотникамъ, атаманнѣ и всѣмъ городовимъ и сѣлскимъ урядникамъ, и кому бы о томъ вѣдати надлежати, симъ унѣверсаломъ нашимъ ознаймуемъ, ижъ настоящего *месяца* февр[аля] 18 числа принесена до насъ монаршая всепресвѣтлѣйшого великого государя нашего, его імператорского величества, грамота, въ которой написано, что его імператорскому величеству извѣстно, же с^а Порти чрезъ нинѣшнего волос[к]ого господара посланы въ Россію шпіони греческого закона, попи и чернци, въ образѣ прошаковъ милостини (:или збору милостини въ монастири:) присмотрват состоянія войскъ и протчего военного приуготовленія, чого ради его імператорское величество изволилъ указати намъ такихъ шпіоновъ въ Малой Россіи прилѣжно постерегат, и где таковіе люде, якъ вишъ написано, являться, albo под образомъ прошаковъ милостини себѣ, или на монастири, или на церкви, albo под иннимъ якимъ подлогомъ, тыхъ ловить и отсилат въ Високоправителствующій Сенатъ къ Москвѣ, которій его імператорского величества указъ мы зъ должности нашей исполнячи, яко по полученіи оногo въ томъже разѣ въ инніе полки одправилисмо наши унѣверсали, такъ и въ Полкъ Н посилаючи, пилно предлагаемъ и тимъ же его величества монаршимъ указомъ увѣщаваемъ, абы панъ полковникъ наказній полтавскій безъ всякого умедлення сей унѣверсалъ нашъ при особливихъ своихъ листахъ везде въ полку Н старшинѣ городской и сѣлской, и кому належитъ, велѣтъ публѣковати, вичитовати и вишеозначеннихъ шпіоновъ, греческого закона поповъ и чернцовъ, во образѣ прошаковъ милостини собѣ или на монастири, или на церкви, или под иннимъ якимъ подлогомъ, накрѣпко со всякимъ прилѣжаніемъ постерегати, и если где таковіе предреченіе люде являться, тыхъ брати и безъ жадной остановки за доброю и надежною сторожою присилати до насъ въ Глуховъ, а одселя одослани будут оные въ Високоправителствующій Сенатъ къ Москвѣ по его імператорского величества указу.

Данъ въ Глух[овѣ], февр[аля] 18. Року 1723.

Нижче зазначено: Подпис рукъ его милости пана полковника чернѣговского і наказного гетмана и старшини енер[алной], при войскової печати.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 40-40 зв. Копія.

^а В копії написано – “о”.

**1723, лютого 19. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
військового товаришеві Данилу Кутневському
прибути на суд в Глухів у справі знуцань,
завданих ним та його слугою Гаврилові Бучку
при переїзді через село Локотки**

Его імператорскаго пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговский и наказный гетманъ з старшиною енералною Павелъ Полуботокъ.

Вамъ, пану Данилу Кутневскому, товаришеви войсковому, нехай будетъ вѣдомо, ижъ ускаржался намъ чрез супплѣку священникъ глуховский отецъ Мойсѣй церкви святыхъ Анастасіи, з отцемъ своимъ Гавриломъ Бучкомъ, что в[аша] м[илость], едуци з Глухова до Новгородка, прибувши в село Локотки полночной години сего февр[аля] 2, и ставши тамъ под домомъ отца супплѣкуючого, Гаврила Бучка, вислалис в дворъ его своихъ служокъ брати проводника. Где они, служки, пришедши на двор, ктвалтовне двери вибили, и отца супплѣкуючого Гаврила Бучка, взявши без шапки и без чоботъ сонного з хати, проводили, бючи, до в[ашей] м[илости] за ворота, а одтоль чрез село во дворъ атаманский, и когда зас тамъ, супплѣкуючис, отецъ проговорилъ тое, же за таковое насилствіе до Суду Войскового Енералного вдатися з жалобою мѣеть: в[аша] м[илость] за тое слово, розгнѣвавшис, и порвавши, отца супплѣкуючого пред атаманомъ билъ перве сам нещадно, а наостатокъ казаль служкамъ своимъ из двора в шию вибити. Чого ради мененний священникъ з отцемъ своимъ просили у насъ с в[ашей] милости Суду и справедливости. Теды мы, велѣвши з Канцеляріи Войсковой Енералной лист позовний видати, приказуемъ пилно, абыс в[аша] м[илость] для надлежащего з супплѣкуючим отцемъ, противъ занесенной од его жалобы, росправленія приездѣль в Глуховъ на другой неделѣ великого Поста перед Судъ Войсковий Енералний, а йидучи сюда мѣешъ в[аша] м[илость] и службу своего Сидора Курганця для тоеи же росправи з собою взяти, предлагаемъ.

З Глух[ова] февр[уаря] 19. Року 1723.

ІЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 963. – Арк. 2. Копія.

*1723, лютого 20. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про доручення
стародубському полковому отаманові
Павлу Яворському та військовому товаришеві
Семену Рубцю встановити межі
між селами Кам'янкою і Грем'ячим*

По титулѣ.

Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатимет, особливе пану полковниковѣ наказному стародубовскому зъ старшиною полковою тамошнею, такожъ п: дозорцѣ шептаковскому, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ: ижъ панъ Максимъ Корсакъ ...^а покойного его милости пана Михайла Корсака, знатного товариша войскового, синъ, доносилъ намъ, что жителѣ села Каменки^б, до волости Шептаковской прислушающого, подданимъ его, пана Корсака, гримячовскимъ великіе въ кгрунтахъ, до тоей маетности зъдавна належнихъ, чинят обыди и утиски, вѣтручаючись въ оніе противъ слушности и ограниченья, какое онъ, панъ Корсакъ, на писмѣ, еще Бѣлозорецкимъ и Бистрицкимъ¹⁵⁸ справленное, имѣтъ, чого ради просилъ у нас такогого реементу, ижъ бы тое граниченье било висланными особами теперъ вѣновь аппробовано и подтвержено, мы прето, прошеніе его, пана Максима Корсака, иле слушное, принявши, яко полѣцаемъ пану Павлу Яворскому, асаулу полковому старод[убовскому], и пану Семену Рубцу, товаришовѣ войсковому, на помянутіе грем'ячевскіе^в кгрунта, въ которіе якобы неналежне села Каменки жителѣ вѣступаются, зѣхати и тот заводъ по самой истиннѣ розискати, и если мененное Бѣлозорецкого и Бистрицкого розграниченье явится праведное, то подлугъ оного вѣновь на кгрунтахъ учинити знаки, жебы а нѣ жители села Каменки въ кгрунтахъ, до Гримячого отдѣленнихъ, жадной не чинили кривди и утиску, а нѣ селяне гримяцкіе, подданніи пана Корсака, въ грун-та, до села Каменки належніе, не интересовались, тіе жъ панове висланны мѣють помянутое свое розграниченье на писмѣ спорядити зъ вираженьемъ, якіе знаки и въ якихъ^г прикметахъ будутъ положени, чтобъ вѣперед жадная сторона найменшой между собою въ томъ не мѣла распри и заводу, предлагаемъ.

Данъ въ Глуховѣ, февр[аля] 20, року 1723.

Нижче зазначено: Підпис рукъ его милости полковника и наказного гетмана и старшини енер[алной], при войсковой печати.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 42-42 зв. Копія.

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

^б В тексті копії написано – “Комменди”.

^в В тексті копії написано – “граничевскіе”.

^г В тексті копії написано – “всяких”.

**1723, лютого 21. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про доручення
артилерійському отаманові Якову Жилевичу
зібрати ярмарковий збір під час ярмарки у Стародубі**

По титулѣ.

Пану полковниковѣ наказному стародубовському зъ пп: старшиною тамош-
нею полковою и всѣмъ, кому о томъ вѣдати надлежатиметь, ознаймуемъ симъ
нашимъ писаніемъ, ижъ посилаючи мы, пана Якова Жилевича, атамана артиле-
рійского, на ярмалокъ зъборницкой, первой всякого поста недѣлѣ въ Староду-
бовѣ одправуючи[й]ся, полечиисмо ему на томъ ярмарковомъ зъездѣ, од кого
що належатиметь, особливе од торговых и купеческих людей, обыкновенную
ярмалковую стягати повинность, и въ реестръ вѣвес тот зъборъ записавши, сюда
привозити въ Глуховъ, прето, вѣдаючи о семъ, помянутій панъ полковникъ на-
казній стародубовскій и старшина тамошня полковая, абы ему, пану Жилевичу,
въ томъ полѣценномъ себѣ интересѣ, если яко востребуеть од его людьми къ
тому дѣлу належными помощи свѣдчити, они не отрѣкалѣ^а, предлагаемъ и при-
казуемъ.

Данъ въ Глух[овѣ], февр[аля] 21. Року 1723.

Нижче зазначено: Подпис рукъ его милости полковника чернѣгов[ского] и
наказного гетмана и старшини енеральной, при войсковой печати.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 43. Копія.

**1723, лютого 22. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини щодо викупу військовим
товаришем Трохимом Афанасовичем млина,
перекупленого у його своячихи Романихи Гуляницької
ченцями Києво-Печерської лаври, із залишенням
наданої їм в цьому млині військової частки**

Великого государя нашего, его імператорского пресвѣтлого величества
Войска Запорожского полковник черниговский и наказній гетманъ Павелъ По-
луботокъ, и старшина енеральная.

^а В копії написано – “не отрѣкалѣ”.

Его милости пану полковниковъ нѣжинскому з старшиною его полковою, пану сотниковъ полковому з урядомъ, а особливе *отцу* городничому буромскому, и кому о томъ вѣдати надлежатиметь, сымъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, понеже по жалобѣ Трофѣма Афанасовича, козака Сотнѣ Полковой Нѣжинской, первее покойному ясне велможному пану гетману Скоропадскому, а опослѣ уже и намъ, между гетманствомъ по указу императорского величества в Малой Россіи правленіе содержащимъ, занесенной, о продаже млинку вешняку, на рецѣ Удай¹⁵⁹ в селѣ Вишнивцѣ, стоячого, од своячини его, Романихи Гуляницей, отцемъ городничимъ вишневскимъ подступне купленномъ, такъ з розиску, панами Іосифомъ Тарасовичемъ¹⁶⁰ и Яковомъ Жураковскимъ, знатными войсковими товаришами, да приданнымъ до того *ж* изслѣдованія *от* его мил[ости] пана полковника нѣжинского наказнимъ сотникомъ полковимъ нѣжинскимъ п: Ивановъ Борсукомъ, при присутствіи уряду ічанского чиненного, яко и з иныхъ тоже чиненыхъ доводовъ и слушныхъ причинъ, барзѣй же указъ монарший, в *статях* гетмана Богдана Хмельницкого, повелѣваетъ чтобъ козачіе имѣнія были при нихъ доброволно (*яко ж* з тихъ имѣний и кгрунтовъ надлежитъ козакамъ войсковую *отбувати* службу:), ясно довелось тое, же Трохимъ Афанасовичъ, покойного Романа Гуляницкого швакгер, ближшій есть до *откупленія* и *завладѣнія* того млинка, нежели бы буромскій городничій, который до того толко до куплѣ того млинка претенсію мѣеть, что зъ ласки войсковой позволено іхъ милостемъ *отцамъ* Киево Печерской обители законникамъ розмѣровую часть войсковую з оного млинка до дворца Буромского *взимати*, а к тому что Трофимъ прежде торгу городничого торговаль и намѣриваль *всеконечне* талярей сто виплатити, а млинъ той, яко ближайшій до оного, в свое *владѣніе* *приняти*, тилко *ж* своячина Трохимова, Настя Романиха Гуляницкая, увявшия городничого буромского намовою, мусила оному млинокъ той за талярей сто продати: на который и купчую давную у Василя Гуляницкого помянутіи городничій, хитростію своею, на малое время для обаченя взявъши, *затихловаль*, и любо в *початку* сеей продажи Трофимъ з указами нашими жъ [до] помянутого городничого издилъ для оддана за млинъ грошей, однакъ онъ, указы наши уничтожившы, грошей не *принялъ*, а млинъ, камень одинъ, викинувши ступы, устроиль, и лѣсь, злобуючи, Трохимовъ спустошилъ. Того ради мы сей унѣверсалъ нашъ Трохиму Афанасенковъ, товаришовъ Сотнѣ Полковой Нѣжинской, велѣвши видати з Енер[альной] Вой[сковой] Канцеляріи, *заховуемъ* при немъ *тот* млинъ, такожъ и лѣсь тамъ будучий, на рецѣ Удаи в селѣ Вишновцѣ стоячій, яко при ближшомъ сукцессору, а *отець* городничій мѣеть, при посланномъ з Полку Нѣжинского, данніе за *тот* млинокъ сто талярей грошей *от* Трохима безъ спору *принявши*, *вовся* до его жадного дѣла мѣти не повиненъ, под винами правними приказуемъ и угрожаемъ. Зачимъ абы ему, Трофиму Афанасенковъ *нихто* зъ старшини и черни, з войсковихъ и посполитихъ людей Полку Нѣжинского, а особливе буромскій городничій, жадной в *заживаню* з помянутого млинка *надлежащой* мелницкой части, на которую нашъ унѣверсалъ *виданъ*, чинити трудности и *перешкоди* не *важилися*, *опрочъ* войсковой части, в томъже млинку *будучой*, которая по *прежнему* мѣеть, до ласки войсковой же, на Киево Печерскую обитель ити. Докладаемъ тутже и тое, жебы когда дѣти покойного Романа Гуляницкого до

совершенного возрасту прийдут и, розсмотрившись, похотятъ тот млинокъ откупити, то невозбранно будетъ имъ, яко по отцевъ своемъ ближшимъ сукцессорамъ, оние гроши, талярей сто, дяковъ своему Трохиму заплативши, безперепонно оний в свое владѣніе принять.

3 Глух[ова], фев[руаря] 22. Року 1723.

Звишменованный полковникъ чернѣговский и наказній гетманъ, рукою влас[ною]^а.

Войсковій енералний писарь Семень^б Савичъ.

Іаковъ Лизогубъ, бунчужній енерал[ній]^в.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 912. – Арк. 2-3. Копія.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 45-45 зв. Копія.

№ 227

1723, лютого 22. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Ніжинський полк щодо відправлення п'яти тисяч козаків на канальні роботи до Ладоги

По титлѣ.

Пану полковниковъ наказному нѣжинскому зъ пп: старшиною полковою тамошнею, пп: сотникамъ, атаманъ городской, сѣлской и куринной, и всему полку того товариству симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, ижъ настоящего фев[ра]ля 18 получилисмо монаршую его імператорского величества грамоту зъ таковымъ указомъ, дабы кромѣ десятотисячного числа козаковъ, въ Низовий^г къ фортеци Святого Креста похоть опредѣленнихъ, и уже виправленнихъ, еще пят тысячь козаковъ же, опрочь кашоваровъ, на канальную роботу до Ладоги по прошлорочному наряду висилалисмо, велѣвши имъ харчевихъ запасовъ до половины тоей дороги възяти, а от половины дороги данъ будет онимъ зъ магайзеновъ провіантъ, по указу его імператорского величества нарочно устроеннихъ, и фуражъ на коня одного пят человекъ везде по тракту получатимут, ижъ бы тіе пять тысячь козаковъ зъ кошоварами на назначенномъ мѣстцу въ Ладогѣ къ первимъ числамъ мѣсяца априля стали, мы прето, приводячи тую волю и указъ монарший во исполненіе, яко въ инніе полки рейменту Гетманского розослал^д наши ордери, такъ и в полкъ Нѣжинскій сей нашъ ординуючи унѣверсалъ, пилно предлагаемъ, абы панъ полковникъ наказній нѣжинскій скорого ради исполненія

^а Перед підписом зазначено – “Въ подлинномъ подпись:”.

^б В копії написано – “Степанъ”.

^в Після підписів написано – “мѣстце печати”.

^г В копії написано – “ізъ низових”.

^д В копії написано – “розослани”.

того імператорського величества указу и неотложной къ Ладозѣ виправи тихъ козаковъ, которіе опредѣлени сут под командою его милости пана полковника гадяцкого на одпоръ, ежели бы куда позвалъ случай непріятельскій^а, тепер уже туда до Ладого на Каналную роботу зъ придаткомъ къ нимъ приличного числа кошоваровъ подъ команду того ж его милости пана полковника гадяцкого, над пяти тысячами товариства въ тую Ладожскую дорогу опредѣленного главного коммендѣра, виправовалъ заразы при добрихъ полковомъ и сотеннихъ наказнихъ, приказавши онимъ зъ домовъ възяти провіантъ до половини дороги, а найбарзѣй въ пшоно, крупы и сало доволно призапасеннихъ^б, а от половини дороги зъ магазейновъ подлугъ вишь намѣненного его імператорского пресвѣтлого величества указу провіантъ, фуражъ, зас на коня одного пятомъ человекамъ, везде на трактѣ, котормъ слѣдоватимут, даватися будетъ, если бы възялъ кто для своей вигоди лишніе над тое конѣ, теды на онихъ фуражъ покупати должень будет, а виступивши безъ отлагательства въ тот до Ладого на роботу походъ, такъ въ дорозѣ поспѣшати, жебы въ первихъ числехъ априля къ мѣстцу озъначенному могли дотягнути, а якимъ именно трактомъ оніе товариство мѣють ити, о томъ опредѣленній над ними наказный до его милости пана полковника гадяцкого описатися, а далшіе од его ж забирати ординанси, повинень, жебы зас и въ домахъ не было безъ надлежащей осторожности, мѣеть панъ полковникъ наказный нѣжинскій и ...^в въ мѣсто тихъ, до каналу виправуючихся, заразы назначити такое ж число козаковъ з оставшихся въ дому, которіе были [б] зъ припасомъ на полтора мѣсяца зъ оружейнимъ приборомъ на одпоръ од нападенія непріятельского по готовности, якъ и сее тепер къ Ладозѣ виправоватъ указанные найдовалися, и когда востребуетъ случай неотложно бѣ за полученіемъ о томъ указу нашего, куда велено будет, виходили, упоминаемъ и приказуемъ, и такъ о виправѣ до Ладого, когда именно зъ домовъ вийдуть, яко и о опредѣленніи коммендѣровъ и товариства нашихъ [на] мѣстца ку одпору непріятельскому, повинень панъ полковникъ наказный нѣжинскій къ^г Войсковой Енеральной Канцеляріи прислати извѣстіе немедленно, жадаемъ.

Данъ въ Глух[овѣ], февр[аля] 22, въ року 1723.

Нижче зазначено: У подленномъ подписалися его милость панъ полковникъ и наказный гетманъ, и старшина енеральная, при войсковой печати.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 44-44 зв., 46. Копія.

^а В копії написано – “непріятелемъ”.

^б В копії написано – “призапашеннихъ”.

^в Крпками позначено пробіли в тексті копії.

^г В копії написано – “въ”.

*1723, лютого 22. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини щодо прав
опішнянського жителя Івана Балясного
на виробництво селітри в Гадяцькому
та Полтавському полках*

По титулѣ.

Его милости пану полковникови гадяцькому, пп: старшинѣ его полковой, и всѣмъ, хто бы о сѣмъ потребоваль зънати, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, презентоваль намъ п: Іванъ Балясний, житель опішнянскій, унѣверсаль покойного ясневелможного его милости пана гетмана Скоропадского, данній ему въ року 1720 ^{мѣ}, зъ позволенъемъ, чтобы ему мощно было въ Веприку¹⁶¹, около Веприка також, около Куземина¹⁶² и села Билена, зачеплючи и Грунскої сотнѣ, на могилкахъ, на гноях и на інших волнихъ, а не пенних мѣсцах, въ полку Гадяцькомъ, а по зробленю тамъ приспособленной земли и въ полку Полтавскомъ, где винайдется способное мѣсце, свой майданъ заняти, и на одинъ казанъ рубити селѣтру, и просилъ такъ на оній нашої конфирмації, яко и на другій казанъ для робленя селѣтри нашего позволеня, і якего его, п: Балясного, прошеніе принявши, а стосуючися до выданного ему гетманского унѣверсалу, яко позволяемъ ему на два казани, на вираженнихъ въ томъ унѣверсалѣ мѣсцахъ селѣтру робити, такъ абы въ томъ ни хто зъ старшины и чернѣ войсковихъ и посполитих, полковъ Гадяцького і Полтавского обивателей, ниякои ему, п: Баласному, не чинили перепони и трудности, и людей на тую селѣтранную работу гроши позабавивших, где якіе възыщутся, брати и до майдану отсилати урядники городовіе и сѣлскіе не збороняли [бы], властію нинѣшнего нашего между Гетманствомъ правленія приказуемъ, а докладаемъ и тое, что от того селѣтраного заводу жадная въ сусѣдственныхн людских добрах и угодіях не дѣялася [бы] шкода и кривда, опрочъ що води зъ потребу для робленья брати ему, пану Баласному, ни хто не боронилъ, также бѣ и гноіовъ на волнихъ мѣсцахъ онъ тежъ, п: Баласній, зъ того своего селѣтраного майдану долженъ есть от каждаго казана за всякую чверть року, [пока] майданомъ стоятиметь, вистатчати до артилеріи войсковой селѣтри по десят каменей, [а] учрежденная на заставахъ при рецѣ Ворсклѣ¹⁶³ от великоросійскихъ людей и рейменту Гетманского казакѣ сторожа, абы такъ самого Івана Балясного, яко людей его, з харчами^а и зъ другими запасами, до майдану и зъ майдану ездячихъ, и работниковъ посилающихъ, без задержанія пропускала, прекладаемъ.

Данъ въ Глух[овѣ], февр[аля] 22, 1723 року.

А сколько въсей селѣтри онъ, п: Балясний, виробит, не повиненъ оной безъ вѣдома власти Гетманской нѣкому въ продаж заводити, варуемъ.

^а В копії написано – “харчу”.

Нижче написано: Въ подленномъ подпис рукъ его милости пана полковника чер[ниговского] и наказного гетмана, и старшини енеральной, при войсковой печати.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 47-47 зв. Копія.

№ 229

***1723, лютого 24. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про послушенство
громади села Перегона Антипу Соколовському***

По титлѣ.

Вамъ, войтовѣ села Перегону и всѣмъ тамошнимъ посполитимъ жителемъ, симъ нашимъ писаніемъ приказуемъ, абысте до далшого указу зъверхнѣйшой власти Гетманской отдавали належитое послушенство пану Антипу Соколовскому, которій въ заживаню вас до своего господарства мѣет всякую заховати мѣрност, и жадно[й] излишней, кромѣ нужного употребленія, не чинит вамъ до-
легливости.

Зъ Глух[ова], февр[аля] 24, року 1723.

Нижче зазначено: Подпись рукъ его милости пана полковника чер[ниговского] и наказного гетмана, и старшини енер[альной], при печати войсковой.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 48. Копія.

№ 230

***1723, лютого 25. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
щодо доручення відправленим в Кобижчу ніжинському
полковому і басанському сотникам Іванові Піроцькому
та Федорові Рудьківському з ніжинським
магістратським писарем Григорієм Коніжським
розслідувати зловживання
київського полковника Танського***

По титлѣ.

Его милости пану полковниковѣ кievському, пп: старшинѣ полковой тамошней, а особливе атаманѣ и всему товариству сотнѣ Кобѣжской, и кому колвекъ о томъ надлѣжатиметь [вѣдати], симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ: ижъ

пань Алексѣй Мандрика¹⁶⁴, сотникъ кобежскій, занесль намъ чрезъ супплѣку свою на его милость пана полковника кievского жалобу о многихъ обидахъ, такъ ему самому, яко и сотнѣ его починеннымъ, а именно, что онѣ, пань полковникъ, за прибутемъ своимъ зъ Низового походу, его, пана сотника, зъ надлежащимъ пришовшого къ себѣ поклономъ, первый довольно словами безчестиль, за тое, же въ небитности его въ дому козаками и посполитими сотнѣ своей людми сѣна не наносиль да збожа зъ поля не познималь, и велѣль своему господаревѣ, такъ у самого его, сотника, не знат для якої причини, а наконецъ от сотницства его отдаливши, и при немъ бившихъ урядниковъ поодставлявши, на мѣстце оного нѣякого жъ поставя^a Гречку¹⁶⁵ тамъ учредиль сотникомъ, и инихъ урядниковъ постановляль, возбранивши ему, п: Мандрицѣ подлугъ указу нашего и наказнимъ полку Кievского командеромъ въ Низовий походъ при настоящей^b ити виправѣ, чего ради онѣ, п: сотникъ, просиль насъ, дабы тамъ о всемъ вишѣписанномъ, яко потомъ за якую вину чину своего сотницкого лишенъ, розискано и рѣшеніе праведное учинено; мы прето, не отрѣкши его прошенію, предлагаемъ симъ унѣверсаломъ нашимъ, абы пань Іванъ Пироцкій^c 166 полковый нѣжинскій и пань Федоръ Рудковскій¹⁶⁷ басанскій сотники и п: Григорій Конѣжскій писарь майстратовій нѣжинскій, зѣхавши въ Кобижчу¹⁶⁸ по самой истинѣ праведно^r р[оз]искуючи, не на одну сторону, со всякимъ обстоятельствомъ въ вишеозначенномъ ему п: сотнику и сотнянамъ его починенныхъ од его м[илости] пана полковника кievского творимыхъ обидахъ, яко и о томъ, чого ради онѣ одставленъ от уряду сотничества, розискали, и если по розиску не явится на немъ таковая вина, для якої от сотничества ему удалену быти достойно, абы короговъ ему жъ вѣручили, приказавши атаманѣ, товариству и посполству тоей Кобизской сотнѣ по прежнему надлежащее отдават послушенство и повиновение; якіе зась люде тойже Сотнѣ, къ оному розиску для свѣдительства и доводовъ будучи потребни, абы предъ помянутихъ пп: висланнихъ, когда кого зъ нихъ востребуют, становилися и сознате свое безъ всякого опасенія, токмо по самой хрестиянской совѣсти чинили, а що по тому учинится мѣть они, пп: высланіе, на писмѣ за руками своими розискъ спорядивши, къ намъ прислали въ Глуховъ, предлагаемъ.

В Глух[овѣ], февр[аля] 25, року 1723.

Звишменований полковник чер[ниговскій] и наказній гетманъ, рукою влас[ною].

Войсковій писарь Семень Савичъ.

Іаковъ Лизогубъ, бунчужній енер[алний]^a.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 664. – Арк. 4-4 зв. Копія.

Там само. – Спр. 656. – Арк. 49-49 зв. Копія.

^a В копії написано “останя”.

^b В копії написано “настоящомъ”.

^c В копії написано “Тороцкій”.

^r В копії написано “незраво”.

^a Перед підписами зазначено “в подленном подпис”, після підписів написано “мѣсце печати”.

**1723, лютого 28. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
в Чернігівський полк щодо розпізнавання
та вилучення з обігу фальшивих монет**

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ черниговский и наказный гетманъ Павелъ Полуботокъ, и старшина енеральная.

Пану судії полковому и наказному на сей часъ полковниковъ чернѣговскому, пп: старшинѣ полковой, сотникам з товариствомъ и войтам з посполитствомъ, тутже и духовного чина людем в Полку том обрѣтающимся, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежит, ознаймуем симъ унѣверсаломъ нашимъ, прошлого генваря 5, сего 1723 году, яко в інніе рейменту гетманского полки, такъ и в Полкъ Чернѣговский, при листах нашихъ, по едномъ печатномъ імператорского пресвѣтлого величества указѣ в високоправителствующом сенатѣ, о искорененіи воровских денегъ состоявшомъся, послалисмо, в котором указѣ достаточно изображено, яким способом тие воровские денги познават и одбират надлежит, що теж з тими людми, у которых оніе и яковимъ числомъ взищутся, чинити, и где тие гроши дѣвати. А поневаж тепер еще тихже печатныхъ указовъ 86, також образцовъ воровскихъ сребныхъ и мѣдныхъ копѣекъ, алтинниковъ и полушокъ по первомъ числу з Мало Россійской Коллегіи при промеморіи в Енеральную Войсковую Канцелярію для публѣковання въ Малой Россіи и для розсилки по мѣстечкам и селам ради перестерегання оних денегъ сего февраля 21: принесено, которіи указы и денги оная Малороссійская Коллегія з Государственной Бе[р]гъ Коллегіи получила: того ради, посылаючи мы в Полкъ Чернѣговский од них імператорского величества печатныхъ указовъ десят, да воровскихъ грошей алтинниковъ три, копѣекъ мѣдныхъ великихъ двадцят, копѣекъ дробныхъ литихъ мѣдныхъ тридцят двѣ, а оловяныхъ дванадцят, чеканнихъ двадцятъ полушокъ сорокъ чотири, пилно приказуем, абы панъ полковникъ наказный чернѣговский при помянутихъ указахъ для вѣдома и постерѣгання онихъ фальшивыхъ денегъ, посколко станет, во всѣ Полку тамошнего Сотнѣ розислалъ, а сотники бы всѣмъ сотнямъ своимъ мененіе монаршіе указы публѣковали и тие денги для вѣдома ж и распознания обявляючи, и старалися, чтобъ по онихъ указахъ надлежащее чинено было исполненіе во всемъ непремѣнно, а найбарзѣй по церквахъ священниками помянутіе фальшивіе гроши роздат, якъ [въ] тихже указахъ монаршихъ написано, чтобъ при вчитанію онихъ указовъ и тие гроши людем в образецъ для вѣденія и обереження показовали, и якъ власне в помянутихъ указахъ изображено, о искорененіи воровскихъ денегъ, о одбиранію онихъ, когда случится, во всякихъ торговляхъ и купляхъ, а именно, если будет у купця в рублю пяти алтинъ воровскихъ денегъ, то тие денги воровскіе брат продавцевъ дармо и отдават старшинѣ городской, где оніе взищутся, на мѣстце зас воровскихъ толиким же числомъ долженъ купецъ продавцевъ добрими грошми доложити, а если в рублѣ зищется пят алтин или

болшь воровских же грошей едного чекана, то и гроши взяты, и того у кого оніе были ловит и приводит к тамошнему уряду, которій мѣть обстоятельно допросит одкуду бы онъ тіе взял денги, а по допросу, если выводу слушного не покажет, овшем повинится, сюда к намъ, такъ самого, якъ и денги его оніе воровские, за добримъ прислат карауломъ для одсилки одсель в Бергъ Коллегію, и о прочемъ, якъ в тихже указахъ предложено, такъ бы всякъ безобходно справовался, и никто бѣ, невѣденіемъ не отговорувался, упоминаемъ и приказуемъ, тилко жъ и тое вездѣ в Полку Чернѣговскомъ старшинѣ и урядникамъ тамошнимъ постерѣгати треба, жебы ради воровскихъ мѣднихъ и оловянихъ копѣекъ срѣбными гладкими копѣйками небраковано, ибо на какой естъ хочай з одной стороны знакъ копийчаний, быле бы оная срѣбная правдивая была, тую безбрано принимаютъ надлежитъ, а не хотячихъ принимаютъ онихъ срѣбнихъ, любѣ и гладкіе сущіе копѣекъ, жестоко штрафовать и наказовать позволяемъ, якъ о томъ прошлаго 1722 году септеврѣя 13 в Полки рейменту Гетманского, в томъ числѣ и в Полкъ Чернѣговский посланніе, од насъ унѣверсали указуютъ.

Данъ в Глуховѣ з Войсковой Енеральной Канцелляріи, февр[уаря] 28. Року 1723.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 1077. – Арк. 2- 2 зв. Копія.

№ 232

1723, лютого 28. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Полтавський полк щодо розпізнавання та вилучення з обігу фальшивих монет

Пану полковниковѣ наказному полтавскому зъ пп: старшиною полковою, сотникамъ зъ товариствомъ и войтамъ зъ посполствомъ, тутъже и духовного чина людемъ въ полку томъ обрѣтающимся, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежитъ, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, ижъ прошлаго генваря 5, сего 1723 году, яко в інніе рейменту Гетманского полки, такъ и въ полкъ Полтавский, при листахъ нашихъ, по одному печатному імператорского пресвѣтлого величества указѣ въ високоправителствующомъ сенатѣ, о искорененіи воровскихъ денегъ состоявшомъся, послалисмо, въ которомъ указѣ достаточно изображено, якимъ способомъ тіе воровскіе денги познавать и одбирать надлежитъ, що тежъ зъ тими людьми, у которихъ оніе и якимъ числомъ взищуться, чинити, и где тіе гроши дѣвати, а поневажъ теперъ еще тихъ же печатнихъ указовъ 86, такожъ образцовъ воровскихъ сребнихъ и мѣднихъ копѣекъ, алтинниковъ и полушокъ по певному числу зъ Малороссійской Коллегіи въ Енеральную Войсковую Канцеллярію для публѣкованія въ Малой Россіи и для россилки по мѣстечкамъ и селамъ ради постериганя онихъ денегъ сего февраля 21 дня принесено, которіе указы и денги оная Малороссійская Коллегія зъ Государственной Бергъ Коллегіи получила. Того ради, посылаючи мы в полкъ Полтавский онихъ імператорского

величества печатнихъ указовъ восимъ, да воровскихъ грошей алтинниковъ два, копѣекъ дробнихъ литихъ мѣднихъ [тридцатъ двѣ]...^а а оловянихъ [дванадцятъ], чеканнихъ полушокъ [сорокъ чотири] Пилно предлагаємъ, абы панъ полковникъ наказный полтавскій помянутихъ указовъ для вѣдома и постерѣганя онихъ фалшивихъ денегъ, посколко станеть, во всѣ полку своего сотнѣ розислалъ, а сотники бы всѣмъ сотнянамъ своимъ мененіе монаршіе указы публѣковали и тіе денги для видома жъ и розпознаня обявляли, и старалися, щобъ по онихъ указахъ надлежащее чинено было исполненіе во всемъ неперемѣнно, а найбарзѣй по церквахъ священникамъ помянутіе фалшивіе гроши роздать, якъ въ тихъже указахъ монаршихъ написано, щобъ при вичитаню онихъ указовъ и тіе гроши людемъ въ образецъ для виденія и обереженія показовали, и якъ власне въ помянутихъ указахъ изображено, о искоренении воровскихъ денегъ, о одбираню онихъ, когда случаться, во всякихъ торговляхъ и купляхъ, а именно, если будетъ у купца въ рублѣ меньше пяти алтинъ воровскихъ денегъ, то тіе денги воровскіе брать продавцеви дармо и отдавать старшинѣ городской, где оніе взищуться, на мѣстце воровскихъ толикимъ же числомъ долженъ купецъ продавцевѣ добримъ грошми доложити, а если въ рублѣ зищеться пять алтинъ или болшъ воровскихъ же грошей одного чекана, то гроши взять, и того у кого оніе были ловить и приводить къ тамошнему уряду, который мѣеть обстоятельно допросить одъкуду бы онъ тые взялъ денги, а по допросу, если виводу слушного не покажетъ, сюда къ намъ, такъ самого, якъ и денги его оніе воровскіе, за добримъ прислать карауломъ для отсылки одсель в Бергъ Коллегію, и о протчіемъ, якъ в тихъ же указахъ предложено, такъ бы всякъ безъобходно справовалься, и никто [бъ], невѣденіемъ не отъговоровалься, упоминаемъ и приказуемъ, толко жъ и тое вездѣ въ полку Полтавскомъ старшинѣ и урядникамъ тамошнимъ постерѣгати треба, жебы ради воровскихъ мѣднихъ и оловянихъ копѣекъ срѣбними гладкими копѣйками небраковано, ибо на какой есть хочай зъ одной сторони знакъ копѣйчаній, быле бы она срѣбная правдивая была, тую безъбрано приймати надлежить, а не хотячихъ приймать онихъ срѣбнихъ, любъ и гладкіе сут копіекъ, жестоко штрафовати и наказовати позволяемъ, якъ о томъ прошлого 1722 году септеврѣ 13 дня въ полки рейменту Гетманского, в том числѣ и въ полкъ Полтавскій, посланніе одъ насъ унѣверсали указують.

Данъ въ Глуховѣ, зъ Войсковой Енеральной Канцеляріи, февр[аля] 28. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 53-54. Копія.

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

**1723, лютого 28. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про доручення значному товаришеві Глухівської сотні
Якиму Федоровичу та писарю Кролевецької сотні
Федору Дубневичу розглянути справу про побиття
спаським отаманом Мартином Демиденком
жовніврів вдови гетьмана Скоропадського
та про наплюження її імені**

Пану старшинѣ наказному глуховському зъ урядомъ и кому о томъ вѣдати надлежатиметь, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, ижъ зъ двору ясневелможной ей милости паней гетмановой Скоропадской¹⁶⁹ дійшла нась жалоба на Мартина Демиденка, села сотнѣ Глуховской [Спаского атамана] ...^a которий, гуляючи на веселю, у когось зайшоль зъ товариствомъ^b своимъ до двору Терешка Грушенка, нанявшогося теперъ зъ братомъ въ двору ей велможности за жолнѣровъ служити, где якобы помянутий атаманъ зъ товариствомъ [своимъ]... безчестними словами ругали имя ея жъ велможности, паней гетмановой, а потомъ помянутого Терещенка и братовъ его самъ и товариство, при немъ будучое, по мѣнемъ^c кулаками и ногами били, въ якомъ побою мати оного Терещенка такъ прибита, же ажъ хвороба оной припала, въ чомъ прошено зъ двору ясневелможной паней гетмановой о розискѣ и надлежащую справедливость, прето мы, подлинно о таковомъ помянутого атамана ... поступку хотячи видати, ординуемъ туда въ село Спаское на розискъ пп: Якима Федоровича, знатного сотнѣ Глуховской товариша, да Федора Дубневича, писара сотнѣ Кролевецкой^г, которимъ яко повелѣлисмо подлугъ доношенія зъ двору ей велможности, паней гетмановой, намъ поданного, обстоятелно противъ всѣхъ въ немъ вираженнихъ контентовъ розискати, такъ абы всякъ до того розиску потребний, кого тилко оны, пп: посланніи наши, для свѣдѣтельства и доводовъ востребують, становилься передъ онихъ и ежели доведеться, что обжалованный Мартинъ Демиденко, атаманъ спаській, имя ясневелможной паней гетмановой ругателски поносилъ, и жолнѣровъ двору ей велможности безъ жадной причини билъ, то такъ ему самому въ томъ жолнѣровъ побою мѣють тіежъ пп: інквѣзители приказати становитися до Глухова, и розискъ привозити, упоминаемъ.

Зъ Глухова, [февраля] 28 дня, 1723 года.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 55-55 зв. Копія.

^a Крапками позначено пробіли в тексті копії.

^b В копії написано – “товаришомъ”.

^c У тексті написано – “помѣнемъ”.

^г В копії написано – “Кролевецкого”.

**1723, лютого 28. Глухів –
Подорожній лист Павла Полуботка
і генеральної старшини для комісарів
п'яти козацьких полків, що прямують
через російські міста на каналні роботи до Ладogi**

Его жъ імператорского всепресвѣтлѣйшого величества почтеннымъ господамъ воеводамъ, оберъкоммендантамъ, лантратамъ, бурмистрамъ, комиссарамъ, секретарямъ, камергерамъ и протчіимъ начальнимъ и подначальнимъ по городахъ, селахъ и деревняхъ великороссійскихъ обрѣтающимся людямъ, и кождому, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежитъ, симъ подорожнимъ ознаймуемъ писаніємъ, ижъ по именномъ его імператорского величества указу, въ монаршой, до насъ принесенной, грамотѣ изображенномъ, коммендерованіи при наказномъ полковнику, пану Михайлу Руденку, полку Полтавского козаки на каналную роботу до Ладogi слѣдують трактомъ на Сѣвскъ¹⁷⁰, Карачевъ¹⁷¹, Болховъ¹⁷², Белювъ¹⁷³, Калугу^{а 174} къ Москвѣ и далѣй, подъ коммендою его милости пана полковника гадяцкого, зъ другимъ такимъ же корпусомъ, інною дорогою маршъ воспринявшего, до указного мѣстца, зачимъ когда чрезъ коммѣсаровъ одъ коммендѣровъ, надъ тими пяти полковъ козаками передомъ посланнихъ, по више означенномъ тракту управителямъ великороссійскимъ объявлена будетъ при семъ нашомъ подорожномъ листу помянутой монаршой імператорского величества грамоти копія, въ которой и тое выражено, что отъ половини дороги, куда маршировать указано, мѣсть провіантъ предреченихъ малороссійскихъ полковъ козакамъ зъ магазейновъ выдаватися, по указу его імператорского величества нарочно устроенихъ, а фуражъ на едного коня пять человѣка по тракту получатимуть, абы указний фуражъ везде въ томъ пути на едного коня пятомъ человѣкамъ, а отъ половини дороги провіантъ на каждого козака зъ магазейновъ выдавано, всѣмъ предпомянутімъ великороссійскимъ начальникамъ и подначальнимъ указомъ его імператорского величества пилно предлагаемъ, а коммѣсари оныхъ пяти полковъ, передомъ посланніе, мѣють за руками своими тимъ же управителямъ великороссійскимъ подавать виденія, сколько на лице людей и коней у нихъ обрѣтається, и на сколько где фуражу получаютъ квитанціи выдавати, чого и сія подорожная дана зъ Войсковой Енеральной Канцеляріи, при войсковой же печати.

Въ Глуховѣ, февраля 28 дня. Року 1723 писана, а послана при отправѣ козаковъ до Ладogi априля 5 дня, такожъ и въ книгу въписана того жъ априля.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 56-56 зв. Копія.

^а У копії написано – “Кашогу”.

**1723, лютого 28. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про виправлення
в похід до Ладogi на каналні роботи
п'ятитисячного корпусу козаків, з призначенням
гадяцького полковника Михайла Милорадовича
головнокомандувачем**

Всей старшинѣ и чернѣ Войска его імператорского пресвѣтлого величества Запорожского, особливе панамъ полковникамъ наказнимъ, пп: сотникамъ зъ атаманею курѣнною и зо всѣмъ, въ пятитисячномъ числѣ обрѣтаючимся, товариствомъ, до Ладogi на Каналную роботу [в] виправу теперъ зо всѣхъ полковъ рейменту Гетманского ординованнимъ, и каждому, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, ижъ приводячи мы монаршую его імператорского величества волю и указъ до исполненія, въ присланной сего февраля 18 дня грамотѣ изображенний, поневажъ ради скорѣйшой и неотложной въ Ладogu указного числа товариства виправѣ велѣлисмо тихъ козаковъ, которіе по всѣхъ полкахъ назначени были подѣ коммendu его милости пана Михайла Милорадовича, полковника гадяцкого, на одпоръ, если бы куда позваль случай противъ непріятеля, теперъ уже до Ладogi на Каналную роботу зъ придаткомъ къ нимъ приличного числа кошеваровъ висилати, того ради надѣ онимъ пятотисячнимъ корпусомъ его жѣ милости панѣ полковникъ гадяцкій опредѣленъ отъ насъ въ тую Ладожскую дорогу главнымъ коммендѣромъ, которому яко дана есть зъ мѣстца власти Гетманской отъ нинѣшного нашего между Гетманствомъ правленія полная мощъ тимъ пятотисячнимъ числомъ козаковъ въ походѣ належите коммендовати, такъ абы каждый ассигнованный зъ полковъ до того походу коммендѣръ, знаючи его милость пана полковника гадяцкого надѣ собою за звѣрхнѣйшого властителя, не тилко подобающее его милости зъ своими подѣкоммендними почитаніе виражали, но належитое во всемъ пути и на мѣстцу послушенство чинили, особливе если въ чомъ отъ его милости заходити будутъ якіе ординанси до управленія монаршого інтересу въ указномъ дѣлѣ, и до иннихъ добрихъ порядковъ стягаючіеся, исполняли бѣ оніе со всякою чулостію и должнимъ прилѣжаніемъ, яко власне подобаеть зъ подѣкоммендними своими накрѣпко смотрѣли, дабы оны всякую въ предлежащемъ походѣ статечность и скромность заховали, и такъ въ переходѣ до указного мѣстца, яко на мѣстцѣ будучи, и назадъ поворочаючись, нигде никому зъ обивателей жаднихъ обидѣ, найменшихъ шкодъ и нѣякого отнюдѣ самоволства не показовали, доволствуячися тимъ, що указомъ імператорского величества всякому въ пути и на мѣстцу за роботу давати опредѣлено, докладаемъ тутъже и тое жѣ, если бы хто не имѣлъ въ томъ походѣ належитого его милости пану полковникѣ гадяцкому, яко главному коммендѣру, отдати повиновенія и противно поступалъ, албо уходилъ бы зъ тоей монаршой службы ку дому, такогого моцень

его милость по силѣ данной себѣ власти наказовати и безъ поблаженя карати, пилно упоминаемъ.

Данъ въ Глуховѣ, февраля 28. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 50-50 зв. Копія.

№ 236

***1723, лютого 28. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про послушенство громади села Устя Малого
сосницькому сотникові Павлу Омеляновичу,
зі скасуванням такого послушенства
на користь місцевого монастиря***

Тобѣ, войтовѣ села Устя Малого и всѣмъ тамошнимъ людемъ посполитимъ, чрезъ сее открытое писаніе повелѣваемъ, абысте до теперешнего державци своего пана Павла Омеляновича, сотника нинѣшного сосницького, належали и всякое до двору его по прежнему отдавали послушенство и повиновеніе, подлугъ унѣверсалу покойного ясне велможного пана гетмана ему жъ, пану сотниковѣ, виданного, на мененное село ваше, респектомъ заслугъ и за разоренія^а домовѣ его подъ часъ Руини учиненной, и монастирцевѣ тамошнему, поневажъ васъ былъ къ оному покойний панъ гетманъ на время толко до далшой волѣ своей и разсмотренія опредѣлили, не отдавать уже жадной повинности приказуемъ.

Данъ въ Глуховѣ, февраля 28. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 51. Копія.

№ 237

***1723, лютого 28. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
щодо коштів, які мають надходити від державців
Ніжинського, Прилуцького та Київського полків
на утримання охочекомонного полку Карпа Часника***

Ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ їхъ [милостемъ] паномъ полковникамъ прилуцкому, кievському и наказному нѣжинскому зъ старшиною полковою тамошнею и сотниками, такожъ пп: державцамъ духовнимъ и свѣцкимъ, въ

^а В копії написано – “и за роненія”.

тихъ полкахъ, особливе на той и на сей сторонѣ Днѣпра въ полку Кіевскомъ маестности мѣючимъ, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежить, ижъ любо виданъ передъ симъ унѣверсаль нашъ, настоящего мѣсяца февраля первого числа, зъ таковымъ опредѣленіемъ, абы повернувшомуся зъ Низового Терковского походу пана Карпа Часника, полковника охочокомонного, товариству надлежащую зъ прежнихъ ихъ квартиръ мѣсячную повинность отъ 1го числа мѣсяца януарія вистатчано до далшого указу и извѣщенія, однакъ поневажъ теперъ вѣстно намъ учинилося, что зъ полку Нѣжинского на 74 козаковъ, зъ полку Прилуцкого на 103 и полкозака, да зъ Триполля и Стаіокъ отъ первого числа августа зъ полку Кіевского сотень сегобочнихъ на 24 человекъ, итого на 30 такожъ зъ Василкова и протчихъ тогочныхъ монастирскихъ и другихъ державъ[цовъ], отъ первого числа септеврія помянутимъ компанѣйцамъ на службѣ монаршой, и въ походѣ бывшимъ и на квартирахъ оставшимся, мѣсячной належитости не выдавано, того ради чрезъ сей нашъ унѣверсаль предлагаемъ, абы ихъ милость пп: полковники прилуцкий, кіевскій и наказный нѣжинскій, старшина полковая и сотники, такожъ пп: державци духовніе и свѣцкіе, въ тихъ полкахъ селами владѣющіе, надлежащую зъ квартиръ подлугъ давного расположенія мѣсячную повинность за всѣ прошедшіе мѣсяцѣ, то есть за августъ, септеврій и протчіе, якъ вишше именно выражено, до первого числа януарія велѣли вистатчити и виплатити компанѣйцамъ, тилко жебы въ вистатченю оной людемъ излишней не было тяжести, можна тую дачу, на двѣ или на три части расположивши, и не однимъ разомъ, но также по частямъ, стягати и отдавать помянутимъ полку Часникового товариству, впредъ зась отъ прошедшого януарія за слѣдующіе четверти мѣють они тую жъ мѣсячную належитость по прежнему подлугъ первого унѣверсалу нашего, 1го февраля виданного, получать, зачимъ вѣдаючи всякъ о семъ, абы жадной въ стягненю и выдачи за прошедшіе мѣсяцѣ тоей товариству пана Часника мѣсячной повинности не показоваль противности и послушанія, зъ мѣстца власти Гетманской пилно напминаемъ и приказуемъ.

Данъ въ Глуховѣ, зъ Войсковой Енеральной Канцелляріи, при войсковой же печати, февраля 28 дня. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 52-52 зв. Копія.

№ 238

1723, лютий. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про затвердження значного військового товариша Івана Лисенка киселівським сотником

Всѣмъ обще и каждому зъособна кому о семъ вѣдати потребно, а особливе пану полковникови на сей часъ наказному чернѣговскому, пп: старшинѣ полковой, сотникомъ, атаманнѣ городской и сѣльской и всему того жъ полку Чернѣговского товариству ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ: поневажъ

товариство сотнѣ Киселювской, не имѣючи въ своей сотнѣ по пану Омеляновичу, сотнику своему, который зъ киселювского сотництва ушелъ, зосталъ сотникомъ соснищкимъ, совершенного сотника, избрали себѣ по правамъ войсковымъ волними голосами пана Івана Лисенка, знатного товарища полкового, теды и мы, узнавши его того уряду быти годного и до правленія сотенныхъ порядковъ способного, яко велѣлисмо ему на вѣрность імператорскому пресвѣтлому величеству тутъ въ Глуховѣ указную въ церкви виконати присягу, такъ его жъ пана Івана Лисенка на томъ сотництвѣ урядѣ симъ утвержаючи унѣверсаломъ, мѣти хочемъ и приказуемъ, абы атаманя сотнѣ Киселювской зо всѣмъ старшимъ и меншимъ тоей же сотнѣ товариствомъ ему, пану Івану Лисенку, новопоставленному сотникови, яко своему начальнику, при подобающемъ почитаніи належитое во всемъ отдавали послушенство; а онъ, панъ сотникъ, долженъ взаемне любовное зъ своими сотнянами имѣти обхожденіе, особливе на добрихъ респектовати; такъ же въ судахъ не самому, лечъ зъ товариствомъ годнимъ, для справъ случающихся, засѣдати и обще, трезвеннымъ умомъ розысуючи, дѣла спорние неквапливо да и безъ отволоки по самой истиннѣ окончевати и невинныхъ подлугъ правъ оправдати, проступныхъ же по разсмотренію выны безъ здирства пристойного наказовати.

Данъ въ Глуховѣ зъ Войсковой Енеральной Канцеляріи при печати войсковой, февраля. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 664. – Арк. 1. Копія.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 32-32 зв. Копія.

№ 239

1723, лютый. Глухів –

*Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про затвердження киселівського сотника
Павла Омеляновича соснищким сотником*

Всѣмъ обще и каждому зъособна, кому о семъ вѣдати потребно, а особливе пану полковникови на сей часъ наказному чернѣговскому, пп: старшинѣ полковой, сотникомъ, атаманнѣ городской и сѣлской, и всему того полку Чернѣговского товариству ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, поневажъ панъ Василій Дорошенко, бывшій сотникъ соснищкій, слабости рады своего здоровья оставилъ урядъ сотництва соснищкого самъ доброволне, сотняне засъ соснищкіе, не имѣючи совершенного въ сотнѣ своей сотника, зъ кимъ бы могли назначенную имъ до фортеціи Святого Креста монаршую імператорского пресвѣтлого величества отправовати службу, просили насъ прилѣжно, абы опредѣленъ былъ въ сотню ихъ Соснищкую сотникомъ панъ Павелъ Омеляновичъ, сотникъ киселювскій, яко тамъ же въ Соснищѣ¹⁷⁵ житіе свое имѣющий, теды мы тое ихъ неотступное прошеніе принявши, зважаючи, же трудно онимъ сотнянамъ въ такий знатный и далний походъ безъ совершенного ити комендѣра, яко

опредѣлилимо имъ, по согласномъ ихъ же прошенію, сотникомъ въ Сосницѣ пана Павла Омеляновича, знавши его зъ сотництва киселѣвского, такъ его жъ, пана Омеляновича, на тотъ сотництва Сосницкого урядъ симъ нашимъ утверждаемъ унѣверсаломъ, которого повагою мѣти хотимъ и приказуемъ, абы атаманя сотнѣ Сосницкой зо всемъ старшимъ и меншимъ тоей сотнѣ товариствомъ, купно же и всѣ обще граждане сосницкіе, урядники и посполитие, маючи его, пана Омеляновича, въ городѣ Сосницѣ и цѣлой своей сотнѣ совершенного быти господара, належитое ему, яко своему начальнику, при подобающемъ почитаніи во всемъ отдавали послушенство, ажъ панъ сотникъ долженъ взаемне любовное зъ своими сотнями имѣти обхождение, особливе на добрихъ респектовати; въ судахъ мѣть не самъ, лечъ зъ товариствомъ годнимъ, для справъ случающихся засѣдати, и обще трезвеннымъ умомъ розискуючи дѣла спорные, неквапливо да и безъ отволоки по самой истиннѣ окончевати, и невинныхъ подлугъ права оправдати, проступныхъ же по разсмотренію вины безъ прихотей и безъ здирства пристойно наказывати.

Данъ въ Глуховѣ зъ Войсковой Енеральной Канцеляріи, при печати войсковой, февраля, 1723 року.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 664. – Арк. 1 зв.-2. Копія.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 31-31 зв. Копія.

№ 240

***1723, березня 4. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
полтавському наказному полковникові прослідкувати,
щоб великобудиський сотник не переслідував
великобудиських жителів за подану на нього скаргу
генеральній старшині***

Нашъ зичливий приятелю, пане полковнику наказный полтавский.

З листомъ в[аш] милостинымъ прибувши тутъ в Глуховѣ, великобудискіе жители подали намъ супплѣку з пунктами обширне написанными, ускаржаючи на сотника своего, п: Дмитра Колачинского, о многихъ обыдахъ, от его имъ починенныхъ, и просили насъ, абысмо опредѣлили якихъ особъ, тилко бы не з Полку Полтавского, на розискъ до ихъ в Будище¹⁷⁶. Мы прето, любо онихъ буднянъ прошенію не отрекли, однакъ теперъ для настоящей распутици нѣкого туда на розискъ не посилаемъ, але якъ дорога, хочай мало, послѣ сего роскаля просохнеть, в тую пору по разсмотренію для виведения обстоятельной інквізиции, кого пристойно, зошлемъ в Будища, и если доведется, якъ супплікуючіе в своихъ пунктахъ описали, вина п: Колачинского, то кажемъ его и от сотництва отдали-ти, и якого по дѣламъ годенъ будетъ, понесетъ наказаніе, а тимъ часомъ покамѣс розищики туда прибудутъ, предложи в[аша] милост ему, п: Колачинскому, жебы

онъ, нѣякого помянутымъ будискимъ жителямъ не чинилъ отмщенія. Да и его самого *от* уряду сотнитства прежде росправи з жалобливою стороною не отдалять, и в правленіи сотеннихъ порядковъ не чинитъ помѣшки, предлагаемъ.

З Глухов[а] марта 4. Року 1723.

В[ашей] милости зичливіе при[ятели].

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 1147. – Арк. 17. Копія.

№ 241

1723, березня 6. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про підтвердження прав Глухівського Петропавлівського монастиря на прибутки з Мутинського перевозу

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговский и наказный з старшиною енералною гетманъ Павелъ Полуботокъ.

Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежитъ, ознаймуемъ симъ унѣверсаломъ нашимъ, иж жалостне прекладалъ намъ превелебный в Богу его милость отецъ Лука, ігумень монастира Петро Павловского Глуховского, что многие з войскового и посполитого чину обивателѣ, також великороссійскіе люде, а особливе гварнѣзону здешнего глуховского прапорщикъ Григорій Аненковъ, препроважаючи свои борошна, горѣлки, бруся дубовое и прочее чрез перевозъ Мутинский, который од прежде бывших гетмановъ монастиревѣ Петро Павловскому *ест* наданный, не хотят належитого за оный отдавати платежу, чрез що обывел Петро Павловская неменьший поносит убитокъ. Теди мы, таковыхъ людей неслушный в томъ поступокъ узнавши, пишно чрез сей унѣверсалъ нашъ приказуемъ, абы всякъ з малороссійских и великороссійских обывателей, особливе помянутый гварнѣзону глуховского прапорщикъ Григорій Аненковъ, чрезъ вишреченный Мутинский перевозъ борошна, горѣлки, деревья и прочее посилаяючи, без жадной спреки належитую отдавалъ повинност и приставамъ своимъ уищати велѣлъ, а если бы хто былъ противнымъ, такового позволяемъ грабити; що все абы не іначей чинилос, повторе и подесяте приказуемъ.

Данъ в Глуховѣ з енеральной канцеляріи при печати войсковой, марта 6, року 1723.

Звишьменованный полковникъ и наказный гетманъ, рукою власною.

Енеральный писаръ Семень Савичъ.

Яковъ Лизогубъ, енеральный бунчучный.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 61928. – Арк. 20. Оригінал з військовою печаткою.

Там само. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 57. Копія.

1723, березня 6. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
Олексію Черняку залишити при собі не більше
тридцяти козаків, усім іншим призначено йти
в Терський похід на каналні роботи на Ладозу

Нашъ велце зичливій приятелю пане Чернякъ.

Просишь ваша милость у насъ листомъ своимъ такового респекту, дабы мы загрозили пану Григорію Буцкому, полковниковъ наказному, жебы онъ казакъ, в селахъ Вистиннихъ^а жиющих, од^б Сотнѣ до Полку одривати не важился, теди мы на тое таковую чинимъ резолюцію, абысь ваша милость по прежде писанному указу нашому для своей на войсковую потребу обыходки указное число двадцять, а принамнѣй уже по крайней мѣри тридцять человека козакъ оставивши собѣ для всякихъ посилокъ, протчиих, в селахъ Вистинних мешкающих, уступилъ под Сотнѣ до Полку. И кого з тыхъ козакъ в Терскій Низовый и в новоуказній, до каналу Ладожского, походи опредѣленно, абысь ваша милость не заступаль од назначенной имъ дороги, пилно предлагаемъ.

З Глухова, марта 6. Року 1723.

Поневаж оних под сее время для случающихся походовъ немалою числа потреба, якож для тоей причины всеконечно приказуемъ вашей милости, абысь принамнѣй тепер шѣстьдесят козакъ з маетностей своих в походъ къ фортеци Святого Креста, албо в новоуказанную до канала Ладожского дорогу вислаль.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 126. – Арк. 102. Копія.

1723, березня 8. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
полтавському полковникові щодо завершення
збору грошей в Полтавському полку, призначених
на відбудову постраждалої від пожежі
Києво-Печерської лаври та їх відправлення в Київ

Неоднокrotnie писано передъ симъ въ полкъ Полтавскій о зборѣ грошей, на репарацію Києво-Печерской обители по указу імператорского величества належних, и потому мы надѣмъся, что уже доселѣ оные гроши, сколько до того полку

^а Далі також написано, але закреслено “Рибцяхъ и Гавранцях”.

^б В копії зазначено – “под”.

доводиться вистатчити, въ зборѣ найдутся, а поневажъ его сіятелство господинъ енераль и енераль кгубернаторъ кievскій, князь Иванъ Юревичъ Трубецкій два рази писалъ до насъ, предлагаючи, что уже пришло время, въ которое погорѣлая Кіево-Печерская церковь зъ експенсовъ тихъ грошей, якіе збирать повелѣно, по указу імператорского величества реставроватися мѣть, и требоваль, дабы оныя вскорѣ въ Кіевъ, для кого належить, были присиланни, теди мы, яко въ інніе полки о томъ писали, такъ и въ полкъ Полтавскій до [вашмилости]...^a сей ордеръ нашъ засилаючи, пишно предлагаемъ, абысь [вашмилость] помянутые гроши на возобновленіе Кіево-Печерской Лаври, въ полку тамошнемъ зобранные, сколько ихъ всѣхъ въ зборѣ есть, чрезъ нарочныхъ на тое опредѣленныхъ комиссаровъ безъ далшого отлагательства къ 25 числу настоящего мѣсяца марта сего 1723 году въ Кіевъ до пана войта тамошнего зъ майстратомъ одсилали, а онъ, панъ войтъ, по особливому указу нашому, до его зосланному, мѣть для приему и содержания помянутихъ грошей певнихъ особъ зъ майстратовыхъ опредѣлиты на приемъ тихъ привозныхъ грошей, комиссаровъ квитовавши, самихъ до дому отпускать, а коликое число зъ полку Полтавского зобранныхъ на реставрацію Кіево-Печерской Лаври грошей комиссарами въ Кіевъ отвезено будетъ, о томъ въпредъ неукосни[телно] ... насъ писменно увѣдомити, що зась еще надлежащего числа грошей въ недоборѣ на полчанахъ полтавскихъ знайдеться, то и тые неотложно стягнувши, мѣть [вашмилость] безъ удержанія туда жъ въ Кіевъ одсилати и о томъ всемъ насъ репортовати, упоминаямъ, при семъ зичимъ [вашмилости] доброго здоровья.

Зъ Глухова, марта 8 дня. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 58-58 зв. Копія.

№ 244

*1723, березня 11. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
щодо розшуку та повернення майстрів та учнів
іконописця Якіма Глинського, які,
не виконавши перед ним свої зобов'язання
залишили роботи по розпису іконостасу
Великої Києво-Печерської церкви*

Всѣмъ, кому бы колвекъ о томъ вѣдати надлежало, особливе старшинамъ городовимъ и сѣлскимъ, въ полкахъ рейменту Гетманского обрѣтающимъся, такожъ духовного чина людемъ, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, ижъ супплѣковаль до насъ Якимъ Глинскій, іконописецъ, въ томъ, что челядь его, занявши певное число у него денегъ на роботу, и не поотроблявши за оніе, одни въ великороссійскіе города поуходили, а другіе въ малороссійскихъ подѣ

^a Крапками позначено пробіли в тексті копії.

рожнихъ особъ протекцією въ монастирахъ найдуються ...^а которіе, на якихъ онъ и рукоподанніе ихъ писма у себе мѣть, принявши одъ его способъ и належитое за показанемъ оного въ іконопискомъ художествѣ наставленіе, а не дослуживши уреченого термѣну, безъ заповѣдне, повтѣкали, зъ чого немалая оному трудность и въ оддилцѣ іконостной роботи до Великой Кіево-Печерской погорѣлой церкви, коштомъ покойного ясневелможного его милости пана гетмана Скоропадского справуючойся, чиниться остановка, чого ради просиль насъ о таковій зъ Войсковой Енералной Канцелляріи указъ, по которомъ бы помянутую бѣглую челядь, на роботу грошей у него занявшихъ и неотробившихъ дѣла, [и] до надлежащего времени учениковъ зась его жъ, уреченного термѣну недослужившихъ, где они взищуться, невозбранно было ему взяти, теди мы, разсудивши слушное его, Якима, быти въ томъ прошеніе, яко чрезъ сей унѣверсалъ нашъ пилно упоминаемъ, такъ абы всякъ мененной супплѣкуючого челяди, зъ займомъ у него на работу грошей безъ отробу бѣжавшихъ, такожъ учениковъ, уговоренного термѣну не дослужившихъ, где колвекъ онихъ, чи то въ городахъ или селахъ рейменту Гетманского, любъ въ монастирахъ, винайдуть, безъ жадной трудности, на которихъ онъ покажетъ писма, взяти не возбраниль до удержаня ему до себе ихъ поти, покаместъ челядь занятіе у него жъ гроши іконописнимъ своимъ рукодѣліемъ не отроблять, а ученики вимовленного собою сроку не дослужать, барзѣй чтобъ чрезъ тое, въ дѣлѣ, теперъ коло вишъ намѣненного іконостасу до Кіево-Печерской Великой церкви справуючогоса, не было медленія.

Данъ зъ Глухова, марта 11 дня. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 59-59 зв. Копія.

№ 245

1723, березня 13. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини в N-полк N-полковникові щодо виправлення козаків полку в похід до Ладogi на каналні роботи

Минувшого февраля 22, сего 1723 году, послалисмо въ полкъ Н унѣверсалъ нашъ, зъ вираженемъ въ ономъ такового монаршого его імператорского величества указу, грамотою до насъ принесенного, дабы намъ зъ полковъ рейменту Гетманского, кромѣ десятотисячнаго^б числа козаків, въ Низовій до фортеци Святого Креста похоть опредѣленнихъ, еще пять тысячъ козаків же, зъ придаткомъ къ нимъ приличного числа кошевараів, на каналную роботу до Ладogi по прошлорочному наряду висилати, въ которомъ унѣверсалѣ нашомъ доложилисмо и тое, что за опублѣкованемъ оного, и вираженного въ немъ помянутого монаршого указу, заразь товариство полку Н при добромъ полковомъ и сотеннихъ

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

^б В копії написано – “десято тисятю тисячного”.

коммендѣрахъ въ ту до Каналу Ладожского дорогу неотложно выходили, а поневажъ доноситься намъ вѣдати, якобы надлежащего полчанъ Н въ указний маршъ порушеня по сюю пору нѣтъ, теди мы чрезъ сей листъ нашъ повторително о томъ [вашмилости]...^а о томъ пилю упоминаемъ, и тимъже указомъ імператорского величества пилю приказуемъ, абысь [вашмилость] по полученіи оногo, едного дня, не медлячи, заразъ, а заразъ, указнимъ числомъ товариству зъ полку тамошнего на каналную роботу до Ладоги зъ домовъ изъ полку виходити велѣлъ всеконечно, казавши имъ, а барзѣй коммендуячимъ надъ ними въпредъ пріятомъ^б [в] маршъ такъ поспѣшати, чтобъ конечно въ первыхъ числахъ слѣдующого априля до указного мѣста къ Ладозѣ могли достигнути, якъ и въ предпоянутой грамотѣ его імператорского величества указано, ижъ бы за нескорую ихъ виправу зъ какой причини мѣла бы въ интересѣ монаршомъ учинитися останова, не толко въ отвѣтствіи и штрафѣ, але и въ наказаніи не осталъся, ибо мы по должности нашей, исполняя вишензображенний монаршій его імператорского величества указъ, тогда жъ, по полученіи оногo, якъ и въ протчіи полки рейменту Гетманского, такъ и въ полкъ Н послалисмо о томъ унѣверсали, и жебы скорѣйше тая до Ладоги виправа состоятися могла, для того велѣли тыхъ козаковъ, которіи до походу, куда бы позвалъ случай на отпоръ противъ непріятеля, ассігновани были, въ оную Ладожскую дорогу немедленно коммендѣровати и потому, ежели якое въ виправѣ той станеться умедленіе, мы самого ... для отвѣтствія, где надлежитъ, представить намѣрили, обявляемъ.

Зъ Глухова, марта 13 дня. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 60-60 зв. Копія.

№ 246

1723, березня 13. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Київський і Переяславський полки щодо забезпечення транспортом турецького посольства Капичі-Баши, що повертається до Туреччини через Київ

Его милости пану полковниковъ кіевскому и пану наказному полковниковъ переясловскому зъ старшинами полковими, сотникомъ, атаманѣ городової и сѣлской, въ тихъ полкахъ обрѣтающейся, такожъ пп: державцамъ духовнимъ и свѣцкимъ зъ бурмистрами, и кому бы колвекъ о томъ вѣдати надлежало, симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, ижъ прошлаго 1722 году, декаврия 3 числа, по присланной до насъ въ ноевріи мѣсяци імператорского величества грамотѣ о принятіи и доволствованіи турецкого посланника Капичи баши, къ его імператорскому пресвѣтлому величеству зъ Царицина одправленного, унѣверсаломъ

^а Крappaми позначено пробіли в тексті копії.

^б Так у тексті.

нашимъ въ полкъ Кіевскій предлагали, абы оного посланника, если бы онъ чрезъ Малую Россію ехалъ, доволствовано везде зъ ратушнихъ приходовъ подлугъ прежнего обикновенія, и подводъ для самого и свити его зъ потребу вистатчано, а поневажъ тотъ посланникъ не малороссійскими мѣстами ехалъ, но иннимъ путемъ до Москви прибувъ, а теперъ отътуду одпущенъ восвояси, якъ о томъ сего марта 12 числа получили мы въновь імператорского пресвѣтлого величества грамоту, зъ таковимъ его величества указомъ, дабысмы для оного посланника Капичи Баши, и зъ нимъ присланного вейзирского зъ людьми свити ихъ, такожъ посланного зъ Москви въ Кіевъ пристава Василя ...^а да Каллегіи Иностраннихъ дѣлъ переводчика Антона Марина и для проваженія ундеръ оффѣцера зъ двадцатью солдати, когда приедутъ въ Малую Россію, приказали везде въ городахъ рейменту Гетманского сто двадцать пять подводъ вистатчити и въ протчемъ всемъ одправление учинить подлугъ прежнихъ примѣровъ подлугъ вишъреченной першой монаршой его величества грамоти, въ ноевріи одпущенной, того ради чрезъ сей нашъ унѣверсалъ пилно повелѣваемъ, абы панове старшина полковая кіевская и переясловская и сотники тихъ полковъ зъ другими урядниками означенного турецкого посланника Капичи Башу и присланного вейзѣрского и людей, зъ нимъ будучихъ, забѣраючи о приездѣ ихъ вѣдомость, на всякий станъ по 125 подводъ стягнути и оніе въ поготовости зъ всею упряжю имѣти, и, якъ приедутъ, вистатчати приказали непремѣно, такожъ абы вездѣ въ полку Кіевскомъ, а барзѣй въ городѣ Козелцѣ, тамошная старшина полковая оного посланника турецкого, когда надблизиться, передъ городомъ стрѣчею почтила, и на приличной квартирѣ до виезду его поставивши, противъ прежнего обикновенія надлежащее ему и всѣмъ, при немъ будучимъ, чинено бѣ доволствованіе зъ ратушей тамошнихъ, якъ и въ прошломъ 1722 году турецкого посланника ... Капичи Башу, чрезъ Малую Россію ехавшего, доволствовано, а въ вистатченю подводъ пп: державци духовніе и свѣцкіе маестностей своихъ жаднимъ способомъ заступати не повинни, но по ассигнаціи пп: старшинѣ полковой, сколько одкуду онихъ надлежатиметь, вистатчати должны будутъ, пилно мѣти хочемъ и указомъ імператорского пресвѣтлого величества упоминаемъ, а сколько зъ якой полковъ Кіевского и Переясловского сотнѣ на подъемъ^б турецкого посланника Капичи Баши и присланного вейзерского зъ людьми ихъ, такожъ пристава Василя ... переводчика Антона Марини и ундеръ оффѣцера зъ двадцатью солдати надлежить подводъ вистатчати, и якіе сотнѣ до якого мѣстца на подводахъ мѣють онихъ провадити, о томъ таковое слѣдуетъ опредѣленіе: зъ Носувской сотнѣ 56, зъ Кобижской 19, зъ Бобровицкой^в 25 да зъ Кіевской сотнѣ полку Нѣжинского^г 25 подводъ въ Носувку¹⁷⁷ забрать и оними провадити до Козелца мѣють ... зъ Козелецкой 58, зъ Моровской подводъ 16, зъ Басанской полку Переясловского 51 подводъ въ Козелецъ стягнуть и оними до Семипулокъ провадити, зъ сотнѣ Остерской 35, зъ Баришовской 46 полку Переясловского, зъ

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

^б В копії написано – “надьемъ”.

^в В копії написано – “Добровицкой”.

^г Так у тексті.

Баришовскої^а 44 підводь стягнути въ Семипулки и оними до Броваровъ провадити мѣють ... зъ Гоголіовской 85, зъ Воронкувской 40 въ Бровари собратъ и оними зъ Броваровъ до Кіева провадити.

Данъ въ Глуховѣ, марта 13 дня. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 61-62. Копія.

№ 247

**1723, березня 13. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
до міщан Кієва та прикиївських містечок
щодо забезпечення транспортом
турецького посольства Капичі-Баши,
що повертається до Туреччини через Київ**

Іхъ милостемъ панамъ державцамъ духовнимъ и свѣцкимъ, на той стороні Днѣпра маєтності свої въ полку Кієвскомъ имѣючимъ, такожъ пану войту кієвскому зъ майстратомъ тамошнімъ, и кому колвекъ о томъ вѣдати будеть надлежало, симъ нашимъ ознаймуємъ унѣверсаломъ, яко по полученіи монаршого імператорского пресвѣтлого величества грамоти, въ прошломъ 1722 году въ ноевріи мѣсяци до насъ принесенной, о принятіи и доволствованіи турецького посланника Капичи Баши, къ его імператорскому пресвѣтлому величеству зъ Цариграда одправленного, послалисмо въ Кієвъ до пана войта кієвского унѣверсалъ нашъ зъ таковимъ указомъ, абы не тилко зъ города Кієва, але и іхъ милость пп: державци тамошніє, за Днѣпромъ коло Кієва маєтності свої мѣючіє, подъ помянутого посланника турецького, если бы онъ мѣлъ малоросійскими городами на Кієвъ ехати, подводъ, сколько потребно, безъ жадной спреки и противности давали и подданныхъ бы своїхъ одъ вистатченя онихъ отнюдь не заступали, такъ и теперъ, поневажъ тотъ Капичи Баша, турецькій посланникъ, не Малоросією, но иншимъ путемъ на Москву приехавши, уже одътоля восворяси одпущень зъ присланнымъ вейзѣрскимъ и посланными одъ стороні імператорского величества приставомъ Василиємъ ...^б да Коллегіи Іностраннихъ дѣлъ переводчикомъ Антономъ Маринимъ, и для провоженя ундеръ оффѣцеромъ зъ тридцатю солдати нинѣ Малою Россією ехати мѣють (:якъ о томъ монаршою жъ грамотою вновъ сего марта 12 дня присланною намъ обявлено:), чрезъ сей унѣверсалъ нашъ мѣти хочемъ и пилно повелѣваемъ, абы панъ войтъ кієвскій для подѣму оного Капичи Баши, турецького посланника, зъ Москви восворяси возвращаючогося, и при немъ будучихъ людей, велѣлъ зъ Нижного города Кієва и зъ подварковъ 35 подводъ, а зъ Василкова¹⁷⁸, Триполя, Барщаговки, Бѣлогородки¹⁷⁹ и протчихъ маєтностей монастирскихъ 90 подводъ же стягнути и оними

^а Так у тексті, можливо мало бути – “Борисполской”.

^б Крапками позначено пробіли в тексті копії.

помянутого посланника зъ товарищи до границы провадити, въ чомъ жадной пп: державци тамошніе противности чинити, зъ конми зъ своихъ селъ въ подводи боронить, не повинни, указомъ его імператорского величества пилно предлагаємъ, докладаємъ тутъже и тое, что когда онъ, посланникъ, до Кіева прибудеть, то тотъже панъ войтъ зъ майстратовими надлежащимъ порядкомъ пристойно принять его, и на певной квартирѣ до виезду его поставивши, зъ ратушнихъ приходовъ всякое доволствованіе самому и людямъ^а свити его, противъ прежнихъ примѣровъ и обикновенія, чинити долженъ, якъ и въ первомъ вишънамѣненномъ унѣверсалѣ нашомъ, въ прошломъ 1722 году декаврѣ 8 дня до его посланномъ, виражено.

Данъ въ Глуховѣ, марта 13 дня. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 63-63 зв. Копія.

№ 248

1723, березня 16. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Ніжинський полк щодо видачі російським унтер-офіцерам і драгунам, відрядженим на форпости і в караули, лише визначеного утримання

Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежить, особливе пану полковниковѣ нѣжинскому зъ пп: старшиною полковою, сотникамъ зъ товариствомъ и войтамъ зъ посполствомъ, ознаймуємъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, по учиненомъ намъ зо всѣхъ рейменту Гетманского полковъ донесеню, о томъ что коммендѣруючіеся на форпости и караули, и въ інніе указніе отлучки, ундеръ-офицери и драгуны, где въ Малой Россіи консистують^б, вимагати и брать начали въ обывателей на мѣсяць за рацію и порцію [полтора рубля]...^в не контентуючись^г давнимъ опредѣленіємъ [брать] по два таляри грошей, тогда писалисмо до его княжого сіятелства господина енерала и енерала губернатора кіевского зъ предложеніємъ, дабы его княжое сіятелство повелѣлъ таковымъ, отпускаючимъся въ розніе отлучки консистентамъ, за порцію и рацію подлугъ давнего постановленія по два таляри принимать. Теди его княжое сіятелство отвѣтомъ своимъ до насъ теперъ обявилъ, что во всѣ полки комменди своей посилалъ ордери зъ таковымъ повеленіємъ, жебы ундеръ-оффѣцери и драгуны, отлучаючіеся на форпости и караули, не вимогали уже впредь по полтора рубля за порцію и рацію, але брали бы толко по два таляри на мѣсяць, такъже и соломи на подстѣлку конямъ своимъ не домогалися, о чемъ мы, яко во всѣ рейменту

^а В копії написано – “людей”.

^б В копії написано – “консистуючіе”.

^в Крпками позначено пробіли в тексті копії.

^г В копії написано – “не контентуючихъ”.

Гетманского объявителніе наши послали унѣверсали, такъ и въ полкъ Нѣжинскій, сей ординуючи унѣверсаль, повелѣваемъ въ сихъ зимнихъ мѣсяцахъ за порцію и рацію коммендеруючимъся на ординанси^а, караули или куда [случай позовет] по указу консистентамъ вистатчать по два таляри, а не болшъ, на мѣсяцъ, лѣтомъ зась, отъ первого числа мая, за одну порцію по талюру толко выдавать надлежа-тиметь, а соломи на постѣлане подъ коней офѣцерскихъ и драгунскихъ отнюдь не давати, якъ и указъ его імператорского величества повелѣваетъ, лечъ долж-ны оны къ тому сѣнныхъ зъ идовъ^б употреблять, чого жебы везде въ полку Нѣжинскомъ прилѣжно коммисари полковий и сотенній постерѣгали, мѣеть панъ полковникъ наказный нѣжинскій тое имъ, коммисарамъ, накрѣпко приказать, пилно упоминаемъ.

Данъ въ Глуховѣ, марта 16 дня. Року 1723.

IP НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 64-64 зв. Копія.

№ 249

*1723, березня 18. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
із застереженням Івану Балясному використовувати
дозвіл на розробку селітри без порушення
суспільних та приватних прав та наказом
відновити зруйнований ним вал містечка Веприка*

Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежить, а меновите его милости пану полковниковѣ гадяцкому и пп: старшинѣ его полковой, сотникамъ, такожъ пану господаревѣ Замку Гадяцкого, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, любо велѣлисмо видати п: Ивану Балясному зъ Войсковой Енеральной Канцелля-ріи унѣверсаль, позволяючи ему въ Веприку, около Веприка, такожъ около Козе-мина и села Бѣлека и Грунскої сотнѣ на могилкахъ, на гнояхъ^в и на иннихъ волнихъ ...^г мѣстцахъ, въ полкахъ Гадяцкомъ и Полтавскомъ, и где винайдеться непенное жъ, а способное мѣстце, майданъ заняти, и на два казани селѣтру робити, толко бы отъ того селѣтраного заводу жадная въ сусѣдственныхъ люд-скихъ добрахъ и угодіяхъ не дѣлалася шкода и кривда, однакъ донеслося намъ вѣдати, что онъ, Балясний, въ городку Веприку минушого 1722 году валъ по-роскоповаль, беручи способную до робленя селитри землю, прето мы чрезъ сей унѣверсаль ему, Балясному, тое не похваляючи, варуемъ и приказуемъ, абы якъ въ самомъ городку Веприку и въ Куземѣни, такъ и въ Грунскої Сотнѣ на людс-кихъ добрахъ, угодіяхъ и на иннихъ потребнихъ городовихъ, а барзѣй пеннихъ,

^а Так у тексті копії, імовірно помилка, напевне мало бути – “форпости”.

^б Так у тексті.

^в В копії написано – “на гноять”.

^г Крапками позначено пробіли в тексті копії.

мѣстцахъ майдану селѣтраного не заводиль и гноювъ зъ тихъ мѣстцъ не браль, опрочъ води, где надлежить, съ потребу, чого жебы везде старшина полковая и сотники, такожь п: господарь Замку Гадяцкого, прилѣжно смотрѣли, упоминаемъ, а онъ, Балясний, мѣть въ мененномъ городку Веприку роскопанный валь коштомъ своимъ направити, приказуемъ.

Данъ въ Глуховѣ, марта 18 дня. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 65. Копія.

№ 250

***1723, березня 21. Глухів –
Лист Павла Полуботка до чернігівського
полкового судді з роз'ясненням щодо неправомірності
вимоги коменданта російського гарнізону
в Чернігові вимагати від нього копії універсалів,
що відправляються в Чернігівський полк
урядом Гетьманщини***

Мой ласкавий приятелю, пане судія полковий.

Уже то другий раз пишешъ в[аша] милость до нас о требованіи господина коменданта чернѣговского, же доправляется у в[ашей] милости обявленія собѣ унѣверсальовъ наших, в Полкъ посыланных, хотячи оніе освѣдителействоват з копіями посилаючимися до его з Малороссійской колегіи, которому же в[аша] милость в томъ отказаль, что без вѣдома своего комендѣра того чинит не можешъ: то слушне сталося, але онъ з тим дался чути в[ашей] милости, что мѣет писати в Колегію, ежели бы не були от в[ашей] милости наши унѣверсали ему обявлени, теды у его тое волѣ дѣється, нехай, якъ хочет, пишет, нѣчого того в[ашей] милости опасоватся, поневаж в[аша] милость ему не подкомендний, и если по его доношенію мѣла б Колегія тут о томъ к намъ промеморію прислати, то мы оной отвѣтъ учинимъ, якъ уже по доношенію другом з инших полковъ и отвѣтовали, что мы в себе такого монаршого імператорского пресвѣтлого величества з Высоко Правительствующаго Сената, жебы унѣверсалы наши комендующая в Полках реѣменту Гетманского старшина, для изслѣдованія оных, обявляла коменда[н]там гварнизонным, указу не мѣемъ, а имѣемъ указ о всяких дѣлехъ согласіе чинит з однимъ толко господиномъ бригадиромъ Веляминовым, и ему самому, а не в бытности его в Колегію, дават копіи наших унѣверсальовъ, в Полки отправующихся, який и исполняем, а чого нам чинит не повелено, того по нас и вымагат не надлежит, що в отвѣтъ можешъ в[аша] милость обявити ему, господину коменданту, прекладаем, при томъ зичимъ в[ашей] милости доброго от Господа Бога здоровья.

З Глухова, марта 21 д[ня] Року 1723.

В[ашей] милости зычливый приятель.

Прислання *от* в[ашей] *милости* такъ рочної роботи каналної табель, любо показует колко якому Полку за роботу даних изчислено грошей, однакъ в листѣ своемъ пишеш в[аша] *милость*, же жадной копѣйки козакам на каналѣ, опрочъ одного провіанту не давано, и что в[аша] *милость* позичил на Полки утвари 1200 рублей, на роздачу Полкам, поворочаючи ку домам, о яких позиченых грошей, поневаж в[аша] *милость* до нас не ознаймил, якъ в[аша] *милость*, позичаючи, записался, и если треба оніе *отдавати*, чили нѣ. Такъже колко на який Полкъ тих грошей, и хто іменно, з рукъ в[ашей] *милости* взялъ, теды дай в[аша] *милость* о том за оказією выразвѣдати, ибо если треба тіе гроши *отдават*, то надобно оніе *завременно*, у тих хто позичавъ, *доправлят*.

Радичъ если тут мѣлъ бы явитися менший, то з чим *приедет*, з тим назад *отедет*, которого если сей листъ заедеть в Чернѣговѣ, то недопустивши в[аша] *милость* ему до нас *ехат*, *выправляй* до канала конечно.

Баракъ Седневский добре учиныл, що заохотился пойти до Каналу, которому прикажи в[аша] *милость* над сотнею Седневскою, хочай и над Городницкою, в той дорозѣ быти комендѣром, и надлежащие межи товариством *управлят* порядки, же вы правил в[аша] *милость* сотнѣ до каналу подлугъ указу, то добре сталося, а что пишешъ в[аша] *милость* жебы нашим полчанам Смоленским ийти трактом, то нам кажется лѣпшей Большою Московскою дорогою оним ийти, где в переходѣ собѣ и конем по селахъ латвѣй здобути могут корму, а там на Смоленском трактѣ, если по дворцах государевых не мѣло бѣ бути магазейновъ, то кромѣ ихъ нигде болшъ *достат* собѣ и конем живности.

Гроши окладные на Печерскую церковь, кажи в[аша] *милость*, комѣсарам якънайпилнѣй стягати з иных полчанъ и з бунчуковыхъ.о если сей листъ заедеть в Чернѣговѣ, то недопустивши в. ковъ, именно шевця, кравця, ткача и коваля, ему п: Та _____

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 1144. – Арк. 6-6 зв. Копія.

№ 251

**1723, березня 22. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
миргородському полковникові щодо повернення
майна Федором Липиненком Михайлові Дмитрієву,
відібраного ним у нього начебто за борги
іваницького сотника за наказом полковника**

До пана полковника миргородского.

Оказател сего листа п. Михайло Димитрієвъ, яко жител іваницкий, ускаргался намъ жалостне чрез супплѣку свою на Федора Липиненка, жителя Полку в[аш]м[илостиного] м[илости] пана кременчуцкого, что едучого его з за Днѣпра на перевозѣ тамошнемъ Кременчуцкомъ, якобы по указу в[ашей] м[илости]

м[илостивого] пана, за долгъ надежній п: сотника іваницького Полку Прилуцького заарештававши, забравъ зо всѣмъ, а іменно, клячу з хомутомъ и з возомъ, рибы щукъ двѣ бочки, а прикладной рибы *пятьдесят* щукъ, лантухъ, сокиру, свердель, стругъ, мазницю, вудокъ двое, кужище и протчую возовую упряжь, в якій своєї обидѣ и заборѣ просилъ нашего респекту, и з мененного Липиненка справедливости. Мы теды, слушное его прошеніе принявши, пишемъ до в[ашей] м[илости] м[илостивого] пана, если *тот* заборѣ за волею его учинилъ, послатъ указъ оному Федору Липиненкови, кременчуцкому обывателю, дабы помянутому Михаилу Дмитрієву всѣ забранніе его вещи, *от* мала до велика, возвратилъ, и во всемъ бы обидимого по надлежателству самой слушности погодилъ и успокоилъ, и если якая слушная его, Липиненка, до вишпомянутого п: сотника ивангородского за долгъ претенсія есть, то з тихъ пождалъ бы повороту его сотницкого з Терковского походу, в которомъ доселѣ обрѣтається, и з нимъ бы самимъ, якъ з своимъ заводцею розисковаль, если жъ в чымъ конечно нѣлзя было бы тамъ в Полку в[ашей] м[илости] пана сего супплѣкуючого з обидившимъ его Липиненкомъ погодити возвращеніемъ заграбленной рибы и протчего всего, то изволь в[аша] м[илость] м[илостивий] панъ оному Липиненку приказати для крайней з нимъ, супплѣкующимъ, росправи становитися сюда в Глуховъ пред Судъ Войсковій Енералний на слѣдующаго априля.

З Глух[ова] мар[та] 22. Року 1722.

В[ашей] милости всего добра зичливіе.

Для тое, якое может бити до помиркованя ся имъ тамъ препятствіе, в листѣ своемъ до насъ отвѣтномъ благоволи в[аша] м[илость] м[илостивий] панъ виразити, предлагаемъ.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 1175. – Арк. 2. Копія.

№ 252

1723, березня 22. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини наказному крелевецькому сотникові Семену Григоровичу щодо примусового відправлення Костантія Генваровського в Глухів

Нашъ зичливий пане сотнику крелевецький.

Поневажъ Костантій Генваровскій указовѣ нашому ставшися ослушнимъ, по жалобѣ алтиновскихъ жителей Риженковъ, на розискъ пред висланного нашего пана Алексѣя Туранского, знатного товариша войскового, и пред Судъ Войсковій Енералний для росправи з жалобливою стороною по ордерахъ нашихъ, до его засланныхъ, не похотѣлъ стати, теди мы обявляемъ в[ашей] милости, же посилаемъ по оног сего листу нашего оказателя, которому придай еще в[аша] м[илость] чотириохъ челоуѣка козаковъ, дабы его, Генваровского,

яко ослушника указовъ нашихъ, взяли по нуждѣ и сюда припровадили в Глуховъ, приказуемъ.

З Глухова, марта 22. Року 1723.

В[ашей] милости ласкавые.

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запороз[озкого] полковник чер[ниговский] и наказ[ный] гетманъ Павелъ Полуботокъ.

Енералний писарь Семенъ Савичъ.

Яковъ Лизогубъ, енералный бунчучный.

На звороті зазначено: Нашому зичливому пану Семену Григорієвичу, сотниковѣ наказному кroleвецкому.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 758. – Арк. 4. Оригінал.

№ 253

1723, березня 23. Глухів –

*Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
господареві Гадяцького замку Михайлу Турковському
та лубенському полковому писарю Степану Савицькому
розглянути справу про захоплення маєтностей
і майна Старою Романихою Бороховичевою
у своєї овдовілої онуки Марії Савични*

Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, особливе его милости пану полковниковѣ гадяцкому, а въ небитности его наказному такожъ, пану сотниковѣ наказному лютенскому, и протчіимъ лютенскимъ же чиновникамъ, симъ нашимъ открытимъ ознаймуемъ писаніемъ, ижъ заносила намъ чрезъ супплѣку вдовствующая панѣ Марія Савичовна Романова Бороховичова ...^а свою жалобу на старую панѣю Бороховичову, бабусю свою жъ, о нанесенной ей одъ оной конфузії в отнятіи добръ и господарства по покойномъ мужу ей, во владѣніе ѣй доставшогося, [и] разореніи, которая панѣ Бороховичова, опрочъ иншихъ въ ней, паней Романовой, передомъ безъправне отнятихъ кгрунтовъ, млиновъ и протчего, теперъ недавно разъ зъ Бугаенкомъ наехавши нечаянно, еще и на хуторъ жалобливой^б, именуемий Свинарский, и въ винници, тамо будучой, надлежашую роботу зостановивши, и другіе порядки въ оной попсовавши, казани зъ пѣчокъ повидирала, що когда зачула панѣ Романовая, и, поехавши туда, просила ей, старой панѣй Бороховичовой, дабы такого самоволно и безъправне не чинила разоренія и въ господарствѣ шкоди, первіе была тіе казани поворочала, а потомъ зънову мимо ей, паней Романовой, зъ тимъже Бугаенкомъ и зъ его жоною другимъ разомъ на тотъже хуторъ гвалтовне наехала зъ многолудною, нарочно

^а Крпками позначено пробіли в тексті копії.

^б В копії написано – “фалобливой”.

прибранною, ассистенцією, въ которой найдовалися именно, Борисенко, Нова, Торба, Бутко, Былимъ, Шаповаль, Кондрать Самаричъ, Нѣмченко и другихъ немало, где не тилко уже казани въ винницѣ побрала, и крайное спустошеніе хочачи учинити, весь заводъ винничний разорила и вѣнѣвецъ^а обернула, лечь и челядь еи, паней Романовой, за тое грабительство уговоруючися, велѣла помянутимъ мужикамъ, при себѣ будучимъ, нещадно бити и разогнати, а когда, довѣдавшись, жалобливая панѣ Романова туда жъ зънову поехала и, споткавши старую уже на дорозѣ, упоминалася для чого бы такое насиліе и грабительство она мимо всякую власть и слушность безъправно чинила, прето она, старая панѣ Бороховичова, сверхъ того еще и еи, панѣ Романову, не тилко укорителними ругала и поносила словами, але на болшую ей конфузію и палицею знатне побила, на що засматруючи и Бугаенкова жона зъ мужомъ своимъ, тамъ же въ озарничой компаніи будучимъ, барзо поносними оную жъ безчестила словами, въ якомъ разѣ и мужичая при нихъ зобранная компанѣя, особливе слугъ ей же, паней Романовой, за поводомъ старой паней Бороховичовой, якъ хотя били, и одному зъ нихъ значне руку шаблею обтяли, а на завтрашний день, въ неделю, не уконтентовавшись тими своими самовольными поступками и безъправіємъ, старая панѣ Бороховичова, еще щось болшого хочачи доказовати, зобрала въ домъ свой немалое число козаковъ и посполитихъ людей и по еи, паню Романовую Бороховичову, присилала, але она, отъ першого побою перестрашившись, и спасуючися, жебы остатнего отъ нея увѣченного не позбити здоровья, якъ туда не пошла, такъ въ ономъ небезпеченствѣ принуждена была одъ господина маіора, на кварталѣ въ Лютенцѣ¹⁸⁰ стоячого, караулщиковъ до двора своего упросити, а въ вишеписанномъ гвалтовномъ наездѣ старой паней Бороховичовой, такъ же и въ своей конфузії, и побои и слугъ своихъ, просила у насъ она, панѣ Романова Бороховичова молодая, оборони и защищенія, а й его милость панѣ Савичъ, войсковий енералний писарь, ровнимъ жалемъ бу[ду]чи внятий, просиль въ томъ нашего разсмотренія. Мы прето, стараючи, абы за правленія нашего въ Малой Россіи, високимъ его імператорского величества указомъ порученного, такіе, якъ панѣ Романова Бороховичова старая починила, неслушности и безъправя, всякой нагани достойніе, не ширилися, а хочачи вѣдати, якимъ образомъ помянутий еи, панѣи Бороховичовой и зъ многолюдною ассистенцією до оного паней Романовой хутора наглій наездъ, отняте и разореніе добръ, такъ же конфузії и побои оной, паней Романовой, и челяди еи учинилъ, и откуда толикое озарничое самоволіе произийшло, ибо повинна була старая панѣ Бороховичова, въ чемъ надлежитъ, претенсіи своей на еи, паней Романовой, у надлежащего суду правомъ доходити, ординуемъ туда въ Лютенку пп: Михайла Турковско-го¹⁸¹, господара Замку Гадяцкого, и Степана Савѣцкого¹⁸², писара полкового лубенского, которимъ, яко полецѣлисмо о всемъ томъ вишеписанномъ, п: Романовой отъ старой п: Бороховичовой учинившомъ гвалтовномъ наезди да о отнятіи добръ, разореніи, конфузії и побои, одъ чого панѣ Романова непомалу перестрашилася и свое повредила здраве, и о нанесенномъ особливе одъ пререченой Бугаенки безчестіи, такъ же о находѣ зъ ними многолюдного числа

^а В копії написано – “вѣсѣвец”.

мененнихъ легкомислниковъ грабителей, именно Борисенка зъ товарищи, и о побую слугъ, и о протчемъ, въ чомъ еще она, панѣ Романова Бороховичова, жалобу свою заносити будеть обстоятелно и совершенно, по самой истиннѣ розискати и тотъ весь розискъ порядочно на паперѣ за руками справити^а, такъ абы нѣхто имъ, пп: висланнимъ нашимъ, жадного въ томъ розиску не чинилъ препятствія и помѣшки, овшемъ всякъ бы, а барзѣй урядники лютенскіе, въ чомъ они требоватимуть, свѣдчили помоществованіе, такожь хто колвекъ зъ тамошнихъ ихъ околичнихъ обывателей да из самихъ жалуючойся и обжалованной сторонѣ къ оному розиску потребенъ будеть, абы безъ всякого огурства и ослушанія предъ ихъ, висланнихъ нашихъ, становилися и праведное по самой истиннѣ чинили свѣдители одъ себе сознате, а оніе, которіе въ справѣ и заводѣ зъ собою суть стороны, въ чомъ надлежитъ, безъспречне самы отвѣтствовали бы и доказательства приносили, приказуемъ, и если доведеться, же старая панѣ Бороховичова вишенамѣненніе поступки и неслушности, власти противніе, самоволне показовала, такожь Бугайка неналежне поединому безъ прав южъ вмѣшавшися, до того п: Романову Бороховичову безъчестними, якъ ей непристояло, укоряла^б словами, а люде старой п: Бороховичовой слугъ ей, паней Романовой Бороховичовой, били и одного зъ нихъ об[т]яли, то мѣють они, пп: висланніи наши, якъ старую паней Бороховичову, такъ и тую Бугайку, тамъже въ Лютенцѣ упомянуть и загрозитъ накрѣпко, под зарукою грошовой неотступной вини и наказанія, жебы впредъ того чинить до далшого у Суду Войскового Енералного о такихъ предерзостяхъ разсмотренія и росправи не дерзали, казани, зась [и] инніе добра ей, паней Романовой Бороховичовой, зо всѣмъ, що колвекъ, не дожидаяся суда и справи, панѣ Бороховичова старая сама забрала и завладѣла, или кому отдала, безъ жадной противности назадъ бы поворочала и уступила, приказуемъ и тихъ всѣхъ легкомислнихъ перебойцовъ и озарнихъ вишеспецѣфикованнихъ и другихъ, оное грабительство и побои чинившихъ, публѣчне въ Лютенцѣ, на пристойномъ мѣстцу, жебы и протчіе страхъ имѣли и до такого самохотного глупства и безъправнихъ поступковъ не забѣралися, кievимъ боемъ гараздъ наказати они жъ, пп: висланніе, должни, мѣти хочемъ и повелѣваемъ.

Данъ въ Глуховѣ, зъ Енералной Войсковой Канцеляріи. Року 1723, марта 23 дня.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 66, 68-69. Копія.

^а В копії написано – “спратити”.

^б В копії зазначено – “укорами”.

1723, березня 24. Глухів –

**Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
гадяцькому полковникові не дозволяти збирання поборів
з козацьких, церковних та ратушних маєтностей
в своєму полку збирачами Малоросійської колегії
до отримання роз'яснювальної резолюції з сенату**

Пишешъ [вашмилость]...^а панъ до насъ, ознаймуючи, что до зборщиковъ гадяскихъ присланы въ сыхъ дняхъ зъ Малороссійской Коллегіи на образецъ формуляри, якъ мѣють они писать репорти и [ре]портовать помѣсячно Коллегіи о порученнихъ имъ зборахъ, и что оныя зборщики, не зрозумѣвши тихъ формуляровъ, замишляють зънову зачинать зборъ чинить зо всѣхъ безъобходно добръ казацкихъ, такимъ способомъ, якъ начали були зъ начала своего зборщества за первими інструкціями, зъ коллегіи имъ виданными, онимъ вибирати, о чомъ же требуетъ [вашмилость] панъ себѣ нашего извѣстія, если есть указу какое примѣненіе, або нѣ, теперъ въ отвѣтъ предлагаемъ, же дарма тіе зборщики головы свои клопочуть, хотячи знову посягнуть за неуказніе имъ до зборовъ людскіе пожитки, ибо яко состоялся уже милостивый монарший імператорского пресвѣтлого величества по чолобитію нашому таковий указъ, який передъ симъ во всѣхъ полкахъ унѣверсалами нашими для всенародного извѣстія zostалъ опублікованъ, жебы Малороссійская Коллегія до старшинскихъ и знатного товариства доходовъ, которими хто пожалованъ по жалованнихъ монаршихъ грамотахъ и по унѣверсалахъ гетманскихъ, такъ же до ратушнихъ и церковнихъ приходовъ не велѣла зборщикамъ интересоватися, которіе тимъ же монаршимъ указомъ опредѣлено по прежнему всякому, хто чимъ владѣлъ, користовать и ратушніе къ ратушамъ, а церковніе къ церквамъ доходы збирать, такъ и по сей часъ тому милостивому его імператорского величества указу жадного примѣненія нѣтъ, и если [в] полку [вашмилости] пана зборщики не розумѣють коллѣ[ги]ацкихъ указовъ, до себе зосланныхъ, якіе збори велено имъ, послѣ оставленныхъ первыхъ зборовъ, до Коллегіи збирать, то вели [вашмилость] панъ, кому имъ протлумачить, что Коллегія велѣла всѣмъ въ полкахъ зборщикамъ тие толко доходи въ зборъ збирать, якіе ишли прежде и теперъ идутъ на булаву гетманскую и до скарбу Войскового, если суть якіе свободніе и нѣкому грамотами, нѣ унѣверсалами гетманскими, не отданніе, и о такихъ то доходахъ, що будетъ где въ зборѣ въ зборщиковъ, репортовать [в] Коллегію, щомѣсячно сочиняючи репорти противъ коллежского формуляра, на образецъ къ нимъ присланного, а опрочъ того ни до чого другого не мѣють и не повинны оніе зборщики интересоватися, что же въ тихъ формулярахъ пописани всякіе старшинскіе и инніе доходи, и тое то знать зборщикамъ неврозумително дѣється, же хотятъ оны зънову за всѣ пожитки, къ ихъ зборамъ неналежніе, посягнути, теди тое кажи [вашмилость] панъ имъ

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

ростолковать, что если оніе у ихъ, зборщиковъ, суть первыхъ зборовъ гроши и хлѣбъ, що зачали они були вибирать зо всѣхъ, не обходя ничіихъ маетностей и людскихъ пожитковъ, при десятинахъ медовой и тютюнной до отставки онихъ ... коллегія требуетъ отъ зборщиковъ, сколько чого есть въ началничомъ зборѣ, повторе обстоятельной по своему формуляру вѣдомости, якіе збори хочай указомъ монаршимъ zostали отставлени, однакъ до получения зъ Високоправителствующаго сената резолюціи, для которой, якъ мы, та[къ и] зъ Коллегіи, въ сенатъ писали, казано еще всѣ оніе тимъже зборщикамъ въ цѣлости задержати, що все латво можешъ [вашмилюсть] панъ зърозумѣти, якіе збори отставлени, а якіе збирать указано, если ... указу монаршого, при унѣверсалѣ нашомъ, прошлаго году въ мѣсяцю декаврїи, въ полкъ его посланный, внимателно изволишь вичитать, предлагаемъ.

Зъ Глухова, марта 24. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 70-71. Копія.

№ 255

1723, березня 24. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Гадяцький полк щодо постачання державцями полку транспорту і людей для зміцнення укріплень міста Гадяча

Пану полковниковъ наказному гадяцкому, пп: старшинѣ полковой тамошней, а особливе пану господареву Замку Гадяцкого, такожъ пп: державцамъ духовнимъ и свѣцкимъ, въ полку тамошнемъ свои маетности мѣючимъ, симъ нашимъ унѣверсаломъ ознаймуемъ, ижъ по принесенной до насъ зъ Високоправителствующаго Сената, генвара 9 дня, въ року нинѣшномъ 1723, премошнѣйшой его імператорского величества грамотѣ о осторожности отъ нечаянного нападенія въ города малороссійскіе Крымскихъ и Буджацкихъ^а орди, писалисмо во всѣ полки рейменту Гетманского, а тамъже и въ полкъ Гадяцкий, абы для всякого случаю не тилко сами на одпоръ въ поготовости найдовалися, але и городки бѣ опаліе для вишеписанныхъ причинъ реставровани^б были, прежде сего предложилисмо, а поневажъ при виходѣ своемъ до Ладоги на каналную роботу его милость панъ полковникъ гадяцкий донеслъ намъ, что въ полку его сотенніе городки не барзо опаліе, зѣмнимъ временемъ еще поправлени, а самый городъ полковий Гадячъ болшой поправи требуетъ, и оногo оправа отложена до весни, на которого строеніе абы неспречни были пп: державци, въ полку Гадяцкомъ маетности свои мѣючіе, въ вистатченю подводъ и людей, до тоей роботи просилъ нашего въ полкъ свой унѣверсалу, теди мы, слухное его милости пана

^а В копії написано – “Будзацкихъ”.

^б В копії написано – “репаровани”.

полковника видячи требованіе, пилно повелѣваемъ, абы панове державци, особливе панъ господарь, когда панъ наказный тамошний востребуетъ подводу или пѣшихъ до работи города людей, не были въ томъ спречни и подлугъ пропорціи зъ кожного села къ тому дѣлу оніе вистатчали, пилно упоминаемъ.

Зъ Глухова, марта 24 дня. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 72. Копія.

№ 256

***1723, березня 24. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про доручення Стефану Рубану встановити
походження середнобудинського козака Івана,
якого курський поміщик Кузьма Позняков
вважає своїм збіглим кріпаком***

Ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, а особливе атаману зъ товариствомъ и войтови зъ посполствомъ середобудянскимъ, ижъ нѣкоторий помѣщикъ уизду Курского Козма Позняковъ, приискавшись по крѣпостяхъ до Івана, середнобудянского жителя и козака, якобы его кристянина бѣглого, любо передъ симъ указомъ нашимъ, зъ Енеральной Канцеляріи виданнимъ, припровадилъ одного зъ Серединой Буди въ Глуховъ, однакъ поневажъ тотъ Іванъ въ допросѣ своемъ показалъ, что отецъ его былъ именемъ Грицко зъ Стародуба, въ Серединую Буду зайшлий, где и оженившись на дочцѣ ...^а козака тамошнего и его, Івана, сплодилъ, а помянутий помѣщикъ именуєтъ одного Івана быти синомъ Михайловимъ, того ради, хотячи мы самой въ томъ доискатися правди, посилаємъ нарочного Стефана Рубана туда въ Серединую Буду, полѣцивши ему стороны отца Іванового и роду его, одколь тежъ зайшолъ былъ отецъ его, и якіе тамъ въ Серединой Будѣ одного найдуються, въ самую правду розискати, що зась по розиску явиться повиненъ тое посланный нашъ все порядочно зъ яснимъ обстоятельствомъ на паперѣ за рукою своею виписати и до насъ въ Енеральную Канцелярію привозити, зачимъ абы всякъ зъ козаковъ и посполитихъ людей середнобудянскихъ да зъ другихъ, кого колвекъ востребуетъ онъ, посланный нашъ, къ тому розиску, безъотмовно становилъ и праведное по самой истиннѣ чинилъ сознате и свѣдѣтельство, приказуемъ.

Данъ въ Глуховѣ, марта 24 дня. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 73. Копія.

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

**1723, березня 24. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
з дорученням батуринському сотникові з урядом
встановити права власності на млин,
куплений генеральним суддею Іваном Чарнишом,
який батуринська жителька Емчиха вважає своїм**

Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, а особливе пану сотниковѣ батуринскому зъ урядомъ, симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, ижъ предлагала намъ чрезъ суплѣку ...^а [Емчиха], жителка батуринская, жалобу свою на его милости пана судію войскового енералного Івана Чарниша, что когда его милость у дядка еи по матери Павла Ярошенка куповаль млиновое ставидло, подъ Батуриномъ будучое, она его милости пану судіи объявила, же тое ставидло не дядково, але власное еи отческое, и не позволяла въ дому пана сотника мененному дядков- оного продавати, а его милости пану судіи грошей приниматьи, що дѣлалось якобы при Кирилу Гаврущенку, Максиму Коломийченку, Филону и Якиму Мищенкамъ, мелникамъ, на которыхъ и теперь зсылається, и будто до того купленного еще мелники одно ему, пану судіи, одъ себе ставидло даровали, теди мы, хотячи о томъ подлинно вѣдати, если такъ есть, якъ она, жалобливая Емчиха, доносила, велѣлисмо сей нашъ унѣверсалъ зъ Енеральной Канцеляріи видати, чрезъ которій предлагаемъ, абы панъ сотникъ батуринскій зъ урядомъ тамошнимъ, призвавши предъ себе на ратушъ помянутыхъ мелниковъ, обстоятельно всякого порознь допросилъ и розискалъ по самой истиннѣ, чи то вишь- намѣненное ставидло Емчишино было власное, и якимъ способомъ означенному еи дядковѣ Ярошенку досталось, якъ тежъ и за якую цѣну оно панъ судія у того Ярошенка купилъ, и если ручила она, жебы за оно неплачено, такъже ежели дарована его милости зверхъ того купленного ставидла другое волное незнайте млина ставидло мелниками^б, докладаемъ при семьже по донесеню мененной Емчихи, обывателки батуринской, абы о куплѣ Кураховского, у кого именно и якимъ образомъ онъ на греблѣ Батуринской одинъ камень или два купилъ, и чи толко владѣть купленными, чили еще якіе зверхъ купленныхъ въ его владѣнніи, суть тотъже панъ сотникъ батуринскій зъ урядомъ, розискавши въкупѣ зъ вишеписанною до розиску полѣценного справою, сюда въ Глуховъ до Енеральной Войсковой Канцеляріи присилалъ и зъ тихъ мѣрь, хто колвекъ къ оному розиску потребенъ будетъ, абы безъ всякой противности на ратушъ передъ его, п: сотника зъ урядомъ, становилъся и всю сущую сознавалъ правду и свѣдительствовалъ, мѣти хотимъ и повелѣваемъ.

Данъ въ Глуховѣ, марта 24. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 74-74 зв. Копія.

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

^б У копії написано – “мелники”.

*1723, березня 27. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про затвердження
Григорія Отвіновського стародубським отаманом,
з підтвердженням його прав на села Смялч і Обухівку*

Намъ велце зичливій приятелю, пане полковнику наказній стародубовській з старшиною полковою и полчанами тамошними.

По желанію в[аших] милостей в листахъ ихъ, и в меморіялѣ нам поданомъ, о избраніи согласними всѣхъ обще вотами на урядъ атаманства городового стародубовского пана Григорія Отвѣновского вираженному, мы на томъ же урядѣ оногo конфирмуемъ, вѣдаючи его милость помянутого чину атаманского достойнимъ, для лучшего же в томъ утверждения, долженъ онъ, панъ Отвѣновскій, обыкновенную на вѣрность его императорскому величеству і отчизнѣ, а интересамъ всего Полку Стародубовского тщательное и полезное радѣние, тамъ в Стародубѣ виконати присягу, которого туда при семь листѣ нашом и отпускаем, заховуючи при немъ же и тие маєтности, іменно деревню Смялч и Обуховку, по унѣверсалахъ гетманскихъ, якие онъ по сей часъ в своемъ содержалъ владѣнии.

Прето, абисте в[аши] м[илости] в доброй своей его, пана Отвѣновского, имѣли приязни и заховалости, надлежащую теж на том атаманства урядѣ поче[с]ть ему виражали. А онъ взаємне всякого по годности и достоинству почитати долженъ будетъ, симъ же листомъ нашим залѣцаемъ и зичимъ всѣмъ в[ашимъ] милостемъ доброго от Господа Бога здоровья.

З Глухова, марта 27 д[ня]. Року 1723.

В[ашимъ] милостемъ зичливіи приятели.

Его императорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговскій і наказній гетманъ Павель Полуботокъ.

Енералній писарь Семень Савичъ.

Яковъ Лизогубъ, енералній бунчучній.

Нижче зазначено: Внизу вишъ писанних Отвѣновского крѣпостей написано:

Принять сій копій в Канцеляріи Полковой и, освидѣтельствовавъ, с подленими справит, а подлинніе, кому надлежит отдат.

Судия Полку Стародубовского Николай Ханенко¹⁸³.

Таковие подлинніе универсали до себе принялъ, а на копіяхъ подписался Семень Отвѣновскій, и подписал на тѣх же копіяхъ подпись, какъ и на протчіихъ предпоказанних крѣпостяхъ.

ІР НБУВ. – Ф. 119. – Спр. 14. – Арк. 208-208 зв. Копія.

Там само. – Ф. 40. – Спр. 664. – Арк. 7-7 зв. Копія.

*1723, березня 27. Глухів –
Лист Павла Полуботка і генеральної старшини
до конотопського сотника щодо непричетності
колишніх сотенних писаря та отамана
Матвія Несторовича та Данила Опанасовича
до боргу перед конотопськими різницьким
і калачницьким цехами*

Пане сотнику конотопский.

Ошукаль в[аша] милость нас, же з неправою мѣщанъ конотопскихъ прислан-
ной од его супплѣки о наборахъ чрех бывшихъ урядниковъ за сотництва пана
Андрѣя Лизогуба з рѣзницкого цеху мяса, а з калачницкого калачовъ до ратуша
тамошного за 440 золотихъ просили, абы не з мѣста поборами тамошныя, але
одставленние урядники Данило Афанасіевичъ бувший сотникъ наказный конотоп-
ский и Матвѣй писар сотенный, и войтъ тогдашнѣй, мененную сумму за мясо и
калачѣ цехамъ уистили, даючи туу причину, что по розиску покойного пана гет-
мана чрез пп: Григорія Яснополского, бывшего войскового канцеляриста и покой-
ного Лащинского, по указу покойного ясне вел[можного] пана гетмана чиненномъ,
явилось, же будто оны, урядники, за пашню торговую з денежного збору, який на
всякіе ратушніе поправки расходуется и идет, куда одправленъ не дали з себе кал-
куляціи, и по тому донесеню виданъ нашъ листъ до в[ашей] милости, абы цеху
рѣзницкому и калачницкому помянутіе бившіе урядники належашіе 440 золотих
од себе заплатили, поневаж вслѣдъ по онихъ, супплѣкующихъ мѣщанахъ конотоп-
скихъ, прибывши в Глуховъ, Іванъ Терещенко и Федор Кузенко при главной
супплѣцѣ своей презентовали намъ розискъ пп: Афанасіемъ Дорофіевичомъ, то-
вар[ишом] вой[сковим], и Іваномъ Армашенкомъ, канцел[яристом] войсковимъ,
по указу покойного пана гетмана в Конотопѣ справленний, по которому откритіи
имъ, цехмистрамъ, велено з тимъ розискомъ, чтобъ онимъ награждение било з
ратушу, на що панъ Дорофіевичъ о томъже до нас писалъ, что преречение гроши
цехмистрам, долгъ развѣ пустивши, вмѣстѣ отдати, и мы, стосуючись до покой-
ного гетманского откритого указу и виrozumѣвши розискъ, приказуемъ в[ашей]
милости, абись на іменованнихъ урядникахъ доправовуватись имъ, цехмистрамъ,
за мясо и калачѣ належ[них] грошей велѣль, але яко тіе побори, мясо и калачи до
ратуши суму набрани, такъ належит з ратуши, которіе по милости монаршой по
прежнему до ратуша взимаются неотволочно, награждение [быти] учинено, а о
данной турбачіи листъ зас од насъ до в[ашой] милости по челобитю мѣщанъ
конотопскихъ сего марта присилай сюда заразъ до насъ, пилно повелѣваемъ.

З Глух[ова] мар[та] 27. Року 1723.

P[ost] S[criptum]. А хочай з давнихъ зборовъ до росправи ... по якое числен-
них в ратуши и тепер ...з... торгового и прочих, нынѣ те стацѣйніе гроши... імъ
... вели в[аша] м[илость] всеконечно виплатити...

**1723, березня 28. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про заборону визнанням
Малоросійською колегією та іншим самозваним
погребським козакам продавати посполиті
грунти в Погребках**

Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежить, особливе самоназванному атамановѣ зъ его товариствомъ, въ козацтво тиснучимся, такожъ войтовѣ зъ посполствомъ села Погребокъ, симъ нашимъ открытимъ ознаймуемъ листомъ, ижъ донеслъ намъ панъ Андрей Лизогубъ, знатний товаришъ войсковий, что многіе подданніе его села Погребокъ жителѣ, особливе тіи, що зъ мужиковъ въ козацтво тиснуться, на время указомъ Коллегіи Малоросійской опредѣленніи, не належать къ подданскимъ повинностямъ до далшого указу, кгрунта свои посполитіе, въ Погребкахъ будучіе, якое село и монаршою грамотою ему, пану Лизогубу, естъ утвержено, иннимъ околичнихъ сель жителямъ въ продажу заводять, знать намѣриваючи кудась въ прочку ити, къ тому жъ еще и другіе зъ наушенія тихъ же самоназваннихъ козаковъ подданіе до сорока человекъ къ подобной легкомислности забѣраючись, не хотятъ ему, пану Лизогубу, належитое, яко державци своему подданскии отдавати послушенства, прето якихъ легкомислниковъ поступки ганячи, мы чрезъ сей нашъ открытый листъ пилно увѣщѣваемъ и приказуемъ, абы, оставивши свою шатость и самоволство, онии самоназванніе козаки кгрунтовъ погребскихъ нѣкому зъ постороннихъ безъ вѣдома державского не продавали, нѣхто техъ окуповать бы не важилься, ибо таковий хочай зъ тихъ кгрунтовъ собѣ що и набудеть, то и не користоватиметь оними, и гроши, виложенніе за тіежъ кгрунта, пропадутъ вовся, декляруемъ, такъ абы подданніе погребскіе не засматруючися на помянутихъ самоназваннихъ козаковъ, которихъ передъ симъ въ чолобитной, до Малоросійской Коллегіи поданной, двадцят человекъ, протчіе всѣ пану Андрею Лизогубу, яко державци своему, безъ жадной спреки и огурства належитое чинили послушенство, пилно повторе упоминаемъ, а если бы которіи посполитіи тамошніи люде, зверхъ помянутихъ колежскимъ указомъ до далшого указу одъ подданства уволенныхъ, въ козацтво тиснучись, подданского пановѣ своему отдавать не похотѣли повиновенія, то таковихъ, въ колодки забивши, прислать въ Глуховъ для наказанія и непоблажной кари повелѣваемъ.

Данъ въ Глуховѣ, марта 28 дня. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 77-77 зв. Копія.

**1723, березня 29. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про доручення господарю Гадяцького замку
Михайлові Турковському, значному військовому
товаришеві Якову Новицькому та військовому
канцеляристу Василю Забілі зібрати в Ковалівці
додаткові свідчення у справі між колишнім
ковалівським сотником Афанасом Кицешем
та генеральним суддею Іваном Чарнишем**

Всѣмъ обще и каждому зъособна, кому о семъ вѣдати надлежатиметь, а особливе его милости пану полковниковѣ гадяцкому, а въ небитность^а наказному, такожъ панамъ старшинѣ полковой, сотниковѣ ковалѣвському^б зъ войсковими и посполитими тоей сотнѣ людьми, симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, ижъ принесена до насъ монаршая его імператорского величества грамота зъ Государственной Іностраннихъ дѣлъ Коллегіи, еще на имя покойного ясневелможного пана гетмана Скоропадского писанная, зъ тимъ его величества въ ней вираженнимъ указомъ, дабы дѣло бывшего сотника ковалѣвского Афанаса Кицеша¹⁸⁴, зъ войсковимъ енералнимъ судією Іваномъ Чарнишемъ заводное, полковнику и отъ гвардіи его величества капитану и глуховському комменданту^в господину Богдану Скорнякову Писареву, зъ притомністю и одъ стороны Гетманской енеральной якої особи, разсмотрѣть [и] изслѣдовать въ сущую правду, який монарший его імператорского величества указъ приводячи мы во исполненіе, опредѣлили были въ товарищи его милосты господину Скорнякову Писареву, комменданту глуховському, его милости пана Василя Жураковского, асаула войскового енерального, для общего изслѣдованія и разсмотренія того Кицешового зъ паномъ судією енералнимъ заводу, которій розискovati^г и изслѣдовувати для лучшего же того жъ дѣла вирозумленя и достовѣрія они, господинъ коммендантъ и панъ асауль енералний, послали въ Ковалѣвку¹⁸⁵ оффѣцера Івана Мордвинова до бывшего атамана гадяцкого Івана Десятника, полѣтивши имъ у обивателей тамошнихъ допроси и сказки, о чомъ еще надлежало, взяти и въ розискъ вилѣчити, а поневажъ мененній оффѣцерь Мордвиновъ, будучи тамъ въ Ковалѣвцѣ, не въ усѣхъ жителей тамошнихъ, тое дѣло Кицешово, зъ п: судією енералнимъ заводное, вѣдаючихъ, сказки побралъ, зъ тоей причини, же многіи козаки ковалѣвскіе прошлого [року в] Терковскомъ и Ладожскомъ походахъ, а другіе по рознихъ мѣстцахъ своими промыслами за тотъ часъ были въ отъездѣ,

^а У копії написано – “небитному”.

^б У тексті слово написано з великої літери, як прізвище, хоч зрозуміло що йдеться про сотника Ковалівської сотні.

^в Після цього слова в копії знову написано – “глуховському”.

^г У тексті написано – “розисковали”.

и зъ тихъ мѣрь, яко надлежить, дополнити сказками и вишѣреченний розискъ, оффѣцеромъ Ивановъ Мордвиновимъ и атаманомъ бывшимъ гадяцкимъ чиненний, виаппробовати^а у людей зась ковалѣвскихъ, [кого] помянутий оффѣцеръ Мордвиновъ передъ симъ для отлучки ихъ зъ домовъ не допрошуваль, сказки побрати, того ради, хотячи мы вишѣреченний заводъ, между паномъ судією войсковимъ енералнимъ и Афанасомъ Кицешемъ точачейся, крайне подлугъ помянутого его імператорского величества указу укончити, ординуемъ въ Ковалѣвку пана Михайла Турковского, господара Замку Гадяцкого, пана Якова Новицкого, знатного товарища войскового, и пана Василя Забѣлу, канцеляристу войскового, полѣдивши имъ розискъ, оффицеромъ Мордвиновимъ учиненний, виаппробовати и людей, оний заводъ вѣдающихъ, которыхъ тотъ оффѣцеръ Мордвиновъ не допрошуваль, да и протчихъ, кого потреба указуватиметь, допросити, по тихъ зась допросахъ и иннихъ свѣдѣтельствахъ людскихъ, какое мнѣніе ихъ, пп: розищиковъ будетъ, тое купно зъ аппробацією розиску, на особливомъ паперѣ спорадивши, сюда въ Глуховъ привозити, прето абы п: сотникъ ковалѣвскій, кого зъ обивателей тамошнихъ означенніе пп: розищики для допросовъ и свѣдѣтельства, предреченую пана судіи войскового енералного зъ Кицешемъ заводную справу вѣдающихъ, востребуеть, становитися предъ нихъ казаль да и въ протчіемъ, въ чомъ потреба и слушность зайдетъ, помоществованіе и послушенство чинити онимъ же не отрѣкали, приказуемъ, хто зась во свѣдѣтельство и въ допросъ призванъ будетъ, абы праведное по самой христіанской совѣсти чиниль сознате, упоминаемъ, а если при изслѣдованіи сего дѣла явиться на якихъ обивателяхъ ковалѣвскихъ, же неналежне и неправедно що зъ имѣнія Кицешоваго взяли, то у такихъ надлежить пп: висланнымъ нашимъ отбирати [и] чолобитчиковъ приворочати, тилко жъ мѣють помянутіи пп: висланныи сполне зъ оффѣцеромъ, отъ Коллегіи Малороссійской ординованнимъ, все тое дѣло исправляти, повелѣваемъ.

Зъ Глухова, марта 29 дня. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 75-76. Копія.

№ 262

*1723, березня 29. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
щодо непричетності колишніх сотенних писаря
та отамана Матвія Несторовича
та Данила Опанасовича до боргу перед
конотопськими різницьким і калачницьким цехами*

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговскій и наказний гетманъ Павелъ Полуботокъ и старшина енералная.

^а У тексті написано – “влаппробовати”.

Пану сотниковѣ конотопському з урядомъ тамошнимъ и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежитъ, симъ нашимъ открытимъ ознаймуемъ писанемъ. Ижъ супплѣковали до насъ Матвѣй Несторовичъ писарь и Данило Афанасіевичъ атаманъ, за сотництва пана Андрѣя Лизогуба бывшіе, доносячи что о наборахъ до ратуша тамошного, з цеховъ рѣзницкого и калачницкого за урядництва ихъ тогдашнего починенныхъ, справованъ былъ по указу покойного ясне велможного пана гетмана розискъ, який намъ од цехмистровъ резницкого и калачницкого тутъ былъ презентованъ. По которомъ поневаж довелося, же оніе цехмистри, іменно Іванъ Терещенко и Хведоръ Кузенко, за набране у нихъ на ратушніе приправи мяса и калачовъ доводячойся сумми золотихъ 440, тіе [не] на ихъ, Несторовичу и Афанасовичу доходити, але на ратушу конотопському должни, що и указомъ покойного ясне велможного, жебы з ратуша долгъ тотъ виплаченъ былъ подтвержено. Теды, абы помянутіе Терещенко и Кузенко, цехмистри и прочіе, [з] Несторовича и Афанасовича отіе забори, себѣ належніе денги, впредь не турбовали, лечъ бы оныхъ на ратушу Конотопському подлугъ помянутихъ розиску и указу гетманского доходили, сей нашъ открытый лист з Войсковой Енеральной Канцеляріи велѣлисмо имѣже, Несторовичу и Афанасиевичу, в очистку видати.

З Глух[ова] марта: 29. Року 1723.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 809. – Арк. 5. Копія.

№ 263

*1723, березня 29. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про виправлення військового канцеляриста
Василя Забіли та значного військового товариша
Федора Гречаного у Великобудиську сотню
для розслідування зловживань Дмитра Колачинського*

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговский и наказній гетманъ Павелъ Полуботокъ з старшиною енеральною.

Пану полковниковѣ наказному полтавському, пп: старшинѣ полковой тамошней з сотнянами козацкого и посполитого стану тамошними, також урядникамъ сотеннимъ городовимъ великобудискимъ, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, ижъ супплѣковали до насъ всѣ обще козацкого и посполитого стану обыватели сотнѣ Великобудиской на п: Дмитра Колачинского, о многихъ обыдахъ и грабительствахъ од его починенныхъ, которые пунктами намъ при супплицѣ поданными вираженни, и просили насъ, абысмо од боку своего послали особу якого на розискъ туда в Будища, прето мы, склонившися ихъ, супплѣкуючыхъ будищанъ, прошенію, а хотячи о всѣхъ тыхъ од его, п: Колачинского, жалобливимъ починенныхъ обыдахъ подлинно освѣдомитися, если такъ есть, а до нихъ ординуемъ туда в Будища на розискъ п: Василя

Забѣлу, канцеляристу войскового, з Федором Гречанимъ, знат[ним] тов[аришем] войсковим^а, которіе, приехавши туда в Будище, мѣють на кождий пунктъ о всѣхъ обыдахъ, такъ жалобливую, яко и супплѣкуючую сторону, з представленемъ на тое слушныхъ свѣдителей, допросити и розискати, а если еще хто з сотнянъ великобудискихъ наданные намъ пункта, в якихъ кривдахъ своихъ будутъ заносити жалобу на помянутого пана Колачинского, то оны, п: высланніи наши, повинны будутъ и тые приймати, и о всемъ в самую сухую правду без потачки ни на одну сторону чинити изслѣдованіе, все зас тие подлинно дѣла, на писмѣ порядочно и обстоятельно виразивши, за руками своими мѣють привозити к намъ сюда в Глуховъ, для крайного тут на Судѣ В[ойсковом] Енер[алном] рѣшенію и окончанію. Зачимъ абы всякъ, кому тилко указоватиметь потреба, к допросамъ и свѣдѣтельству пред помянутыхъ пп: посланныхъ нашихъ, без всякого огурства и противности становитися, и надлежащее од себе по самой истиннѣ чинити сознате и свѣдѣтельство, приказуемъ.

Данъ в Глуховѣ, марта 29. Року 1723.

А якие неважные и до успокоеня тамъ нетрудные справи по жалобахъ при точатся, тые могут оны, пп: висланные наши в розискъ, тамъже безъ далшой турбаціи и волокити надлежащимъ укончувати помѣркованемъ.

Записано.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 1147. – Арк. 16. Копія.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 664. – Арк. 6-6 зв. Копія.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 67-67 зв. Копія.

№ 264

1723, березня 30. Глухів – Універсал Павла Полуботка про призначення командиром над козаками Чернігівського полку, відправлених на каналні роботи на Ладозу, чернігівського хорунжого Марка Чечеля

Его імператорского всепресвѣтлѣйшого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговский и наказний гетманъ Павелъ Полуботокъ.

Пану сотникови синявскому совершенному, а протчіихъ сотенъ наказнымъ, и всемъ полчанамъ нашимъ к дѣлу каналному в Ладозу ординованнымъ вѣдомо чинимъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, поневажъ нужная и весма необходимая то *ест* потреба, жебы комендѣ без началнѣйшого комендѣра не зоставати, теды обявляемъ всѣмъ в[ашим] милостем, же для содержанія и управленія належитих в предлежащей дорозѣ порядковъ вручилисмо над всѣми вами звѣрхнѣйшую имѣти коменду пану Марку Чечелю¹⁸⁶, хоружому нашому полковому, з которымъ

^а В копії зі спр. 656 написано – “на розискъ п: Федора Гречаного, знатного товариша войскового, и п: Василя Забілу, канцеляристу войскового”.

абысте в[аши] милости во всемъ согласно и совѣтно поступовали и всякіе *от* его засылающіеся вамъ указы в *отправленіи* назначенного дѣла радѣтельно исполняли, о тое пилно упоминаемъ, а докладаемъ *тутже* и тое, абысте подкомендных своихъ на пилном всегда имѣли оку, и грозно имъ приказовали, чтобъ оны никому в той дорожѣ нигде, якъ туди идучи, такъ на мѣстцу указномъ будучи, и назад поворочающіеся, жадныхъ обид и шкод обывателемъ не чинили, а где бы що *от* кого учинилося, за тое винних пристойно карали, и дабы они *ж* легкомисліемъ не уводилися, и не уходили з дороги ку домам, за що бысте и сами вмѣсто прислуги не прослужилися и не были где надлежит в *отвѣтѣ* и в наказаніи, чого никому з в[аших] милостей не желаючи, а о доброе обхожденіе и повторе пилно упоминаючи, зычим имъ же при здоровю добромъ щасливой дороги и благополучного ку домам возвращенія.

Данъ в Глуховѣ, мар[та] 30, 1723 року.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 979. – Арк. 2. Копія.

№ 265

1723, квітня 2. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про надання значному військовому товаришеві Миколі Ханенкові сіл Перегон і Дешковичі

Его імператорского всепресвѣтлѣйшого величества Войскъ Запорожскихъ полковникъ чернѣговский и наказный гетманъ Павелъ Полуботокъ, и старшина енеральная.

Пану полковниковѣ тепер наказному, а впередь цѣлому стародубовскому, з пп: старшиною полковою, особливе п: сотниковѣ погарскому з урядомъ тамошнымъ, такожъ атаману з товариствомъ, а барзѣй войту з посполствомъ села Перегона з Дешковичами, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатимет, ознаймуемъ сымъ унѣверсаломъ нашимъ, извѣстно намъ есть тое, что покойный ясневелможный панъ гетманъ Скоропадский, еще перед поездомъ своимъ прошлого году к Москвѣ, по супплѣчному пана Николая Ханенка, знатного канцеляристы войскового, прошенію, деклароваль за нелѣностную службу, и труди его в Енеральной Войсковой Канцеляріи, чрез килко лѣтъ одправованные, опредѣлити оному в маетность село якое, для далшого его помешканя и доволствованія, що послѣ *ж* де и в Москвѣ подтвердит изволилъ, звлаща же и маетности на его, пана Николая Ханенка, по наслѣдству спадающые, на той сторонѣ Днѣпра, а именно мѣстечко Водотія и село Соловѣвка, с приселками в уездѣ Хвастовскомъ найдующыися, по трактату з Россійскимъ Государствомъ Корони Полской одийшли в Державу Полскую, толко поневажъ тоей деклараціи покойный панъ гетманъ за скорымъ по возвращеніи на свою резиденцію умертіемъ исполнити не успѣлъ, нынѣ онъ, панъ Ханенко, просиль насъ, Малороссійское Правленіе по Указу его імператорскаго величества содержащихъ,

о такой респектъ, жебы оная деклярація гетьманская безъ своего skutku не была всеу оставлена. Прето и мы самы, перед сымъ знаючи, в нынѣшное теж время видячи его, пана Николая Ханенка, знатного канцелляристу войскового, в службѣ своего званія быти pracowитого и радѣтелного, а и до далшых всяких войсковыхъ услугъ видимую способность и згодность в немъ усмотрѣвши, особливе же деклярованный од небожчика ясне велможного оному респектъ в событіе приводячи, не без взгляду и отбытіе в сторону людскую наслѣдственныхъ его маетностей, к тому призирая и на тое, же онъ, панъ Ханенко, посиленный од насъ до его імператорскаго пресвѣтлого величества въ общенародныхъ интересахъ къ Астраханѣ¹⁸⁷ и далѣй, многотрудную одправиль дорогу, яко опредѣляемъ и надаемъ ему, пану Николаю Ханенку, в Полку Стародубовскомъ Сотнѣ Погарской село Перегонъ и Дешковичъ зъ всѣми до одного надлежащими кгрунтами и угодіями, такъ позволяемъ ему ж, пану Ханенку, того села посполитыхъ обывателей до обыкновенныхъ подданскихъ работизнъ употреблять, и всякие надлежащие з ныхъ безперепонно одбѣрати повинности, о чомъ вѣдаючи всякъ, особливе панъ полковникъ стародубовский, пп: старшина полковая, а барзѣй панъ сотникъ погарский з урядниками тамошними, абы в посессіи и владѣніи помянутого села Перегона и Дешковичъ ему, пану Николаю Ханенку, жадной перешкоди и трудности чинити не важилъся, мѣти хотимъ и повелѣваемъ, а войти зъ всѣми посполитыми одного села людьми всякое подданское послушенство и повинностъ ему, пану Ханенку, яко державци своему, без наименшого огурства и противленія отдавали бы, пилно приказуемъ, толко козаки, в томъ селѣ мешкаючыє, незачепно в своемъ войсковомъ званіи и волности зоставати повинни, упоминаемъ.

Данъ в Глуховѣ, з Енеральной Войсковой Канцелляріи, априля 2. Року 1723.

Звышъменованный полковникъ и наказный гетманъ, рукою влас[ною].

Енеральный писаръ Семенъ Савичъ.

Василий Жураковский, асауль енеральный.

Яковъ Лизогубъ, енеральный бунчучный.

ЦДІАК України. – Ф. 983. – Оп. I. – Спр. 71 (II). – Арк. 1-2. Оригінал з печаткою.

ІР НБУВ. – Ф. I. – Спр. 55616. – Арк. 73-74. Копія.

Там само. – Спр. 63790. Копія.

Там само. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 78-78 зв. Копія.

1723, квітня 2. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
дептівському дозорці Василю Даровському
прибути в Глухів для розгляду скарги на нього
Андрія Василенка, або заплатити йому за службу

По титлѣ.

Чрез сей нашъ откритий листъ вамъ, Василю Даровскому, дозорцѣ дептовскому, нехай будетъ вѣдомо, ижъ оказатель оного, Андрѣй Василенко, жалостне ускаржаючися на васъ, чрезъ супплѣку свою доносивъ намъ, что вы за службу, за год, ему, которую^а при хуторѣ покойного брата вашого, бувшого господаря двору гетманского, Дептовскомъ служили, не тилко такъ, якъ инние дозорци, в томъ селѣ бывшие, чрезъ килка годъ платили ему, ненагородилисте, но и весма еще отказалисте, дабы жадной от вас не упоминалься за оную сатисфакціи, и того ради просилъ з васъ о справедливости, яко теды мы, помянутого Василенка прошеніе прийнялисмо за слушность, такъ вамъ чрезъ сей нашъ листъ предлагаемъ и приказуемъ, дабысте всеконечне супплѣкуючому равное противъ заслуги его учинили награжденіе, а если бысте не мѣли его, жалобливого, по службѣ в томъ уконтентовати, теди всеконечне на третей неделѣ по святахъ Воскресенскихъ сюда в Глуховъ предъ Судъ Войсковий Енералний для росправи абы становилъся, предлагаемъ и упоминаемъ.

Данъ з Глухова, в Войсковой Енеральной Канцеляріи, априля 2. Року 1723.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 972 (II). – Арк. 2 зв. Копія.

1723, квітня 2. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про права і привілеї вдови полтавського полковника
Івана Черняка Ірині, порушені Малоросійською
Колегією та решетилівськими жителями

Вамъ, пану Григорію Буцкому, судіи полковому и наказному полковниковѣ полтавскому, нехай будетъ вѣдомо, ижъ ей милость панѣ Ірина Іванова Чернякова, вдовствующая полковникова полтавская, подавала намъ супплѣку пунктами написанную, доносячи о рознихъ трудностяхъ, дому еѣ дѣючихся, а именно: мѣсть она, панѣ полковникова, унѣверсаль нашъ, по умертїи покойного мужа ей на городокъ Решетиловку данний, дабы тамошніе жители по прежнему всякое

^а В тексті в цьому місці закреслене слово “жалобливого”.

къ двору еи отдавали послушенство до избранія цѣлого полковника, а теперѣ оныя решетиловскіе обыватели, знать [невѣдомо] ись которой побудки, ставшиися ослушними указовѣ нашому, не хотять послушенства и повинности ей отдавати, да въ томѣ же городку Решетиловцѣ, по полученіи милостивого імператорского величества зъ високоправительствующаго сената указу, що колвекѣ доходовъ належныхъ до еи дому зобрано, теперѣ зборщики, по формулярахъ зъ Малороссійской коллегіи къ имѣ зосланныхъ, всего того у ей, паней полковниковой, доправуються, да изъ млиновъ покойному мужу еи, пану Ивану Черняку, жалованною монаршою грамотою купно зъ войсковими частми стверженнихъ, вновѣ хотять зъборѣ чинити ... зъ млиновъ, на власть полковничюю покойному мужу еи наданныхъ, борошно, изъ солодень солоди ей належніе и заслужоніе по умертвіи мужа еи неслушно и неналежне безъ вѣдома и указу нашего смѣли себѣ позабѣрати, такожѣ ярмалки въ помянутомѣ городку Решетиловцѣ, зъ якихъ бывало доходи до дворец ей възимаються, просила насѣ, абы и теперѣ для вспартя осѣротѣлого дому еи не были отдалени, людей въ розномѣ званіи будучихъ, а именно Опанаса Любачевского, Ивана Кургана, Федора Навроцкого, Василя Копитоненка, Артема Щостанувского, Ивана Луценка, Тимоша Косого, Павла Лисого, Васку Великого, рибалокоѣ двохъ человекъ и жони ихъ^а которіе для потреби дворовой покойному мужу еи, паней Черняковой, унѣверсалами и монаршою грамотою стверженны, еднихъ до мѣрскихъ повинностей, а другихъ до сотенѣ стали потягати, въ чомѣ въсемѣ просила она, панѣ полковникова, нашего респекту и указу. Прето мы, видячи быти слушное еи въ томѣ прошеніе, симѣ указомѣ нашимѣ предлагаемѣ [вашмилости] абы помянутихъ решетиловскихъ жителей сурово упомянулѣ, ижѣ бы оны подлугѣ унѣверсали нашего, передѣ симѣ ей, паней полковниковой, виданного, всякое послушенство и повиновеніе безъ спреки отдавали по прежнему, а ослушнихъ и при упорѣ будущихъ подданныхъ позволяемѣ и вязенемѣ смиряти, ярмалки такѣ въ помянутомѣ мѣстечку Решетиловцѣ, якѣ передѣ симѣ на покойного мужа еи, такѣ теперѣ и на еи самую до далшого указу и опредѣленія респектомѣ заслугѣ мужа еи повинни збиратися, въ чомѣ бы нѣхто, а барзѣй [вашмилость] ей, паней полковниковой, жадной помѣшки и препятія не важилься чинити, упоминаемѣ, а зборщикамѣ подлугѣ листу нашего, марта 24 дня о формулярахъ до [вашмилости] писанного, мѣешѣ [вашмилость] запретити указомѣ нашимѣ, дабы оны у ей, паней полковниковой, не тилко забранныхъ въ мѣстечку Решетиловцѣ послѣ полученія милостивого імператорского величества указу доходовъ не доправлялись, але й до млиновъ, такѣ ей власнихъ, яко и на особу полковничюю належныхъ, покамѣсть будетѣ въ томѣ опредѣленіе, жадною мѣрою не интересовались и ни за якіе въ нихъ зѣбори не посягали, стосуючися до указу его імператорского величества, да и [вашмилость] якѣ неслушне зъ млиновъ борошно, а зъ солодовень солоди ей, паней полковниковой, по умертвіи пана малжонка еи належніе, на себе позабиралесь, такѣ бысь оное борошно и солоди ей, паней полковниковой, возвратилѣ всѣ въ цѣлости, всеконечно приказуемѣ помянутихъ засѣ людей, поневажѣ покойний панѣ полковникѣ Чернякѣ оныхъ своимѣ коштомѣ поженилѣ, а другихъ

^а В тексті написано “жонинка”.

на своихъ власнихъ кгрунтахъ поосаживаль, къ тому же и унѣверсалами рей-
ментарскими и грамотою монаршою во владѣніе ему и жонѣ его н[а] оніе под-
твержено, зъ тихъ мѣрь вишь^а означеннихъ по имени людей не повиненъ
[вашмилость] и нѣхто до мѣськихъ, анѣ до сотеннихъ повинностей потягати, але
при ей, п: полковниковой, для обиходу дворового повинни найдоватися, упомина-
емъ и приказуемъ.

Данъ въ Глуховѣ, априля 2 дня. 1723 року.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 79-80. Копія

№ 268

1723, квітня 3. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо забезпечення проїзду турецького посла Капичі-баши через Україну з Москви до Туреччини

Всімъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежить, а особливе пп: старшинѣ
городовой глуховской, такожъ ихъ милостемъ панамъ державцамъ духовнимъ и
мирскимъ, въ той сотнѣ маестности свои мѣючимъ, симъ унѣверсаломъ нашимъ
ознаймуемъ, поневажъ на подъемъ турецького посланника Капичи баши, зъ вели-
кого града Москви восвояси отпущенного, а чрезъ Малую Росію трактовати
мѣючого, по указу его імператорского пресвѣтлого величества везде на ста-
нахъ по сто двадцать пять подводъ вистатчати потребно, теды абы пп: старши-
на глуховская, а барзѣй пп: державци духовного и лицарского чину, жадною мѣрою
не заступуючи своихъ селъ одъ того на подъемъ помянутого посланника, подво-
ди зъ возами зо всею къ онимъ принадлежащою упражю подлугъ реестру при
семъ унѣверсалѣ нашомъ за руками старшини глуховской приложенного, кото-
рим и припасу кормового на тиждень, якъ для себе, такъ и для коней взять,
приказавши, присилали оные подводи въ Глуховъ безъ жадного умедленія и ос-
тановки, повелѣваемъ, чого ради велѣлисмо старшинѣ глуховской нарочнихъ
посланнихъ зъ симъ унѣверсаломъ ординовати, зачимъ если бы хто колвекъ зъ
пп: державцовъ тому оказался быти противнимъ, то за тое неопустному мѣетъ
подпасти штрафу, декляруемъ.

Данъ в Глуховѣ, априля 3 дня. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 81. Копія

^а В копії зазначено – “вина”.

**1723, квітня 3. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
щодо забезпечення проїзду турецького посла
Капичі-баши через Україну з Москви до Туреччини**

Паномъ старшинамъ рейменту гетманского на тракѣ одъ Глухова до Кієва застаючимъ, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметъ, симъ нашимъ ознаймуемъ писаніємъ, и[ж] при посланнику турецкомъ Капичѣ-башѣ, зъ Москви одъ его імператорского величества возвращаючомъся, посилається панъ Семень Ка... знатний товаришъ войсковій, для конвоюванія оногo, и для роздачи по учрежденнимъ станамъ подводъ подъ сего жъ посланника и свити людей, при немъ будучихъ, такожъ для того, чтобъ подлугъ указу імператорского величества людямъ за подводи прогонніе денги давано, зачимъ, абы такъ для его, пана... яко и для квартирмистра Александрова, которій везде въ томъ пути, передомъ едучи, квартири для того жъ посланника и людей зъ нимъ найдуючихъся занимати мѣть, по два козаки давано, и жебы перемѣнною зъ ратушей одъ стану до стану розумнихъ приставовъ для присмотру, кому означенніе гроши будуть отданни, висилано, пилно приказуемъ.

Данъ в Глуховѣ, априля 3 дня. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 81. Копія.

**1723, квітня 4. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини в Конотопську сотню
щодо порядку ремонту млинів в сотні,
з призначенням дозорці млинів Конотопської сотні**

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговский и наказний гетманъ Павелъ Полуботокъ, и старшина енералная.

Іхъ милостемъ паномъ державцамъ и мелникамъ на греблѣ Зарицкой, старшинѣ сернацкой и поповской, в сотнѣ Конотопской млини свои и части войсковые мѣючимъ, тутъже дозорци подлипянскому, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатимет, ознаймуемъ симъ унѣверсаломъ нашимъ, поневажъ оные греблѣ з частми, а найбарзѣй весняного и осѣнного времени, од случаючогося наводнення псуются и требуютъ гаченя и оправи, а для угаченя оних з другихъ сотень людей стягати было бы з особливою трудностю, теди, яко в оних мѣстцах, где подобніе жъ греблѣ на потужной водѣ суть устроєнни, постановление

и определѣние здавна таковое *ест*, что мелники, которіи и войсковыми частми користуют, сами од себе для оправи и гаченя оних по числу певному людей, сколко кому доведетсѣ, виставляют, такъ чрезъ сей унѣверсалъ нашъ определѣемъ и повелѣваемъ, абы и помянутіе ихъ милости, пп: державци и мелники, на гребляхъ мененних, кола свои купно з частми войсковыми мѣючие, одселѣ гачене и подчинку онимъ на веснѣ, чили в осенѣ, и коли колвекъ случай позоветъ, по пропорціи числа млинових каменей, чи то наемъних людей, или своихъ власнихъ подданихъ, конних и пѣших, с *потребу* вистатчали. Должни засъ пп: державци и мелники од каждого камня, сколко хто тамъ мѣетъ восполь з части войсковой, по шѣсть человекъ з конми и зъ возами, а по три пѣших, без всякого умедленія и откладки виправовати заразъ по объявленіи себѣ од нижей написаного дозорци сего унѣверсала нашего, запобѣгаючи всякъ своей же шкоди и убытку, кеди *ж*, если бы которіе з пп: мелниковъ по сему определенію и унѣверсалному указу нашему не мѣли людей на гачене и подчинку помянутихъ гребел висилати, то велимо у тихъ коль заставки заставляти и молоть не допускати, либо розмѣръ дозорци забира*ти*, всеконечно декляруемъ, а з околичнихъ сотень и селъ тамошнихъ одселѣ уже люде шарваркомъ на оправу онихъ гребель висилани *быт* не повинни, и того ради сей нашъ унѣверсалъ мѣетъ дозорца млиновъ всѣмъ помянутимъ ихъ милостямъ, пп: державцамъ и мелникамъ, до тихъ гребелъ участіе мѣючимъ, объявити и копіи розослати, в досмотръ же всѣ млини, на вишѣвираженнихъ гребляхъ будучіе, поручаемъ пану Андрѣю Нейчефеловѣ Капитановѣ, которій долженъ *будет* прилѣжное имѣти старане, абы оніе в надлежащемъ были опатреню, и за тое не мѣетъ витягати нѣ од кого яковой излишней нагороди, толко бѣ контентовальсѣ од каждого колеса мучного, принимая в год по полосмачки жита на свое пропитаніе, якого *датку* абы нѣхто з пп: державцовъ и мелниковъ, на помянутихъ гребляхъ участіе мѣючихъ, ему, п: Нейчефеловѣ, од всякого камня не удерживали, начавши од вираженного в сѣмъ унѣверсалѣ числа, жадаемъ и приказуемъ, и войсковыхъ засъ частей розмѣръ и валюшиную належитость и другіе, куда перед симъ одбирано, и теперъ туда *ж* *отдават*, тако комори, солодовню, воскобойню и броваръ гетманскіе, в Конопѣ будучіе, аби в его *ж*, п: Нейчефеля, добромъ били надзираемы, еще и перед симъ онъ же в своемъ досмотрѣ имѣлъ, упоминаемъ.

Данъ в Глуховѣ, з Енеральной Войсковой Канцѣляріи, априля 4. Року 1723.

А з которихъ каменей *часть* войсковая до гетманского двора *отбѣраласѣ*, за тіе долженъ панъ дозорца подлипнянский для гаченя и оправи надлежашой дѣлянцѣ подданихъ з гетманскихъ селъ подлугъ написанного определѣнія висилати: тилко *ж* такое число людей з возами и пѣшихъ, якъ вишше виражено, тогда толко надлежатимет, если бѣ од наглого наводненія значной якой в которой з помянутихъ гребель опасоватисѣ потреба шкоди, а в прочіихъ случайнихъ на гребляхъ якой части зопсованнихъ по разсмотренію дозорци всякъ виправовати людей, хочъ и меншее число, повиненъ

Наприкінці зазначено: Вписанъ в книгу.

**1723, квітня 4. Глухів –
Наказ Павла Полуботка
і генеральної старшини в Полтавський полк
надати табель зі списками козаків, що померли
на будівництві Ладозького каналу в 1722 році
та у Терському поході, а також про обсяги робіт
виконаних раніше та виконуваних
на будівництві каналу в 1723 році і про інші дані**

Писалисмо передь симъ до [вашмилости, абы] вѣденіе за рукою своею спорядивши, сколько прошлого року 1722 году товариства полку тамошнего, у Ладожского канала будущего, померло, а сколько [з] Терковского походу въ дома пришло, сколько такъ где осталось или померло, такожъ якъ много у каналу кубѣческихъ сажней землѣ и каменя виносили козаки полку Полтавского и много за тое и за сколько мѣсяцей монаршого его імператорского величества жалования взяли, сюда присилалъ оное къ намъ въ Глуховъ, а поневажъ до сихъ часъ такого вѣденія [от вашмилости] ...^а къ намъ не прислано, теди повторе предлагаемъ, абысь [вашмилость] за полученіемъ сего нашего листа оное табелею спорядивши и закрѣпивши рукою своею, присилалъ до насъ безъ умедленія, а якимъ власне порядкомъ тую табель сочинити надлежитъ прилагается при семъ на особливомъ паперѣ екземпляръ или норма тутъ въ Енеральной Канцеляріи нарочно для того спораженная, до которой стосуючися можна будетъ опрочъ, вишѣписанного, иного отъ насъ требуемого вѣденія и другіе въпредъ якіе случатся вѣденія жъ албо спецѣфикаціи составлять ку посилцѣ онихъ сюда въ Глуховъ и для образца такую жъ табель сочинивши, можешъ [вашмилость] послати наказному надъ товариствомъ полковнику полтавскому до Ладоги коммендѣрованному, жебы подлугъ оной записывано сколько провіанта и фуража туди до Ладоги идучи, на каналной работѣ застаючи, и отътоль поворочаючись, и в якомъ мѣстцу, якого мѣсяца и числа получаютъ, сколько кубѣческихъ сажень каменя и землѣ винесено будетъ, сколько фашинъ зроблять, много свай поставлять, и много въ той дорозѣ где козаковъ помреть, записовано зъ всякимъ обстоятельствомъ, тутъ же докладаемъ и тое, ежели о якомъ важномъ интересѣ государственномъ или войсковомъ зъ полку тамошного писати случиться, то листомъ бы о всякомъ дѣлѣ особеннымъ, а не цѣдулками пишно было отъ [вашмилости дано], дабысмо латво могли вѣдати якую противъ чого чинити резолюцію, и того ради, хочай зъ часта короткими было бы заручними листами по одному толко интересу въ собѣ заключаючимися, а не ради годи великими и широкими о многихъ дѣлахъ писмами до насъ хоти [вашмилость] отзиватися, такъ же о одномъ дѣлѣ по килка разіѣ не писати, витягаючи що разъ иншой по своему хотѣнію резолюціи, але однимъ указомъ или отвѣтомъ

^а Крапками позначено пробіли в тексті.

нашимъ контентоватися и подлугъ того надлежащее безъ отлагательства и отговорокъ якъ возможно чинити исполненіе.

Зъ Глухова, априля 4 дня. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 85-85 зв. Копія.

№ 272

1723, квітня 5. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини в N-полк щодо висуення кандидатур на вакантні уряди

Небезъизвѣстно намъ есть, что въ многихъ полкахъ рейменту гетманского ваканси старшини полковой и сотниковъ найдуются, и на сихъ мѣстцахъ наказній старшина и сотники, зостаючіе, не могутъ по надлежалству правленія и порядковъ, въ приключаючихся нинѣшнихъ частихъ походахъ, содержати, постановку и умедленіе во исполненіи указовъ, къ себѣ засилаючихся, чинять, да и въ отправленю дѣлъ, до интересовъ монаршихъ войсковыхъ и общенароднихъ стягаючихся, не дѣйствительное мѣють старане, того ради мы, яко въ инніе рейменту гетманского полки о избраніи помянутой старшини и сотниковъ на вакуючіе уряди, посылали^а указы наши, такъ чрезъ сей нашъ листъ [вашмилости] повелѣваемъ, абысь по согласію старшини полковой и товариства, хто будетъ по волѣ ихъ имъ угоденъ, зъбравши зъ умнихъ и добросовѣсныхъ и въ вѣрности не подозрителнихъ, такожъ зъ заслужонихъ и писменнихъ людей, одного въ кандидати на каждый порожний урядъ, присилать онихъ сюда въ Глуховъ, о прийдючихъ святахъ воскресенскихъ, зъ которыхъ хто достойнѣйшимъ якого уряду здастся, тотъ долженъ будетъ здесь на вѣрность імператорского величества виконати присягу, а по присязѣ и унѣверсаль зъ Войсковой Енеральной Канцелярії на содержане служ[б]ъ повѣренного уряду виданъ будетъ, що же бысь неотложно [вашмилость] исполняль, пилно и повтор[н]е приказуемъ.

З Глухова, априля 5. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 87. Копія.

Там само. – Спр. 664. – Арк. 7. Копія.

^а В копії зазначено – “полки”.

**1723, квітня 5. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини щодо розслідування
можливого підпалу будинка колишнього
новосанжарівського сотника Івана Тарнавського**

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговский и наказный гетманъ Павелъ Полуботокъ, и старшина енералная.

Ознаймуемъ симъ унѣверсаломъ нашимъ всѣмъ, кому о томъ вѣдати надлежить, а особливе пану полковниковѣ наказному полтавскому з старшиною полковою, а особливе п: сотниковѣ наказному старосанжаровскому з урядомъ, ижъ донеслъ намъ панъ Іванъ Тарнавскій, бывшій сотникъ новосанжаровскій^а, же по росправѣ на Судѣ Войсковомъ Енералномъ з сотнями старосанжаровскими, за поворотомъ его з Глухова в домъ, двор его, якобы ночной пори, по враждебствѣ на его злыхъ тамошнихъ нѣкоторыхъ людей, зосталъ запаленъ, чрез що вся его субстанція пропала, и шестъ человекъ служителей его тамъже згорѣло, наветь и самъ од того огня зосталъ поврежденъ, чого ради просилъ насъ, абы о томъ было розискано. Прето мы, разсуждаючи, что могло по злобѣ людей ненавистныхъ тое его, пана Тарнавского, дому спалене быти, опредѣляемъ туда в Старосанжаровъ на розискъ пп: Якова Гречаного и Якима Кулябку, товаришей войсковихъ, полецивши имъ, абы оны розискали обстоятельно, если тая пожежа од неосторожности якої домовыхъ п: Тарнавского, чили з сторони *от* злбныхъ людей учинена, или *от* загорѣня ся другихъ домовъ произошла, и досягла дому жалобливого. Зачимъ абы всякъ, кого будетъ потреба предъ помянутыхъ пп: висланныхъ нашихъ, становился къ розиску безъ противности, и истинное чинилъ свѣдѣтельство. Розискъ зась справивши, належите мѣють посланные до насъ для разсмотрѣнія присилати, мѣти хочемъ и приказуемъ.

З Глухова, апр[иля] 5. Року 1723.

Звышъменованный полковникъ и наказный гетманъ, рукою власною.

А когда по розиску на комъ явится злбное дѣло тоей пожеже, такого, забивши в колодки, належно велетъ в Глуховъ провадити.

Наприкінці написано: Вписано в книгу.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 1148. – Арк. 3. Копія.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 86. Копія.

^а Помилка в копії, має бути – “старосанжаровский”.

*1723, квітня 5. Глухів –
Лист Павла Полуботка і генеральної старшини
до колишнього старосанжарівського сотника
Івана Тарнавського щодо розслідування
можливого підпалу його будинка*

Пане Тарнавській.

Извѣстилися мы з листа в[аш]милостиного, же чрез нещасливый случай ввесь домъ его и шесть человекъ людей погорѣли, да и самъ от огня зосталъ поврежденъ. Чого ради одзиваєшся, ижъ в назначенний похоть вибиратися не можешъ, и жебы о той пожежѣ было розискано просишъ. Теди, яко в[ашей] милости ради такого припадку од назначенной служби в[ашу] милость увольняємъ, такъ опредѣляємъ, якихъ особ, чотобъ зихавши в мѣстечко Новосанжаровъ¹⁸⁸ в томъ ставшомъся дому в[аш]милостиного згорѣня, якъ оное сталося розискали, и намъ дали знати.

З Глухова, априля 5. Року 1723.

В[ашей] милости зичливіе.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 1148. – Арк. 4. Копія.

№ 275

*1723, квітня 6. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
свірзькому та дмитрівському городничим
щодо забезпечення транспортом з мастностей
Чернігівської єпископії та Новгородського монастиря
посольства турецького посла Капичі-баши*

Вамъ, честнимъ отцамъ городничимъ, въ маетностяхъ катедре Чернѣговской и монастира Новгородского застаючимъ, іменно свѣржскому и дмитровскому, въ сотнѣ Новгородской найдуючимъся, симъ указомъ нашимъ ознаймуємъ, поневажъ на подъемъ турецкого посланника Капичи-баши зъ великого града Москви восвоєси отпущенного, а чрезъ Малую Россію трактовати мѣючого, по указу его імператорского пресвѣтлого величества везде на станахъ по сто двадцять пять подводъ выстатчати потребно, теди абысмо ваша честность жадною мѣрою [подданих]...^а катедралнихъ чернѣговскихъ и монастира Новгородского въ своемъ завѣдованю будучихъ, не заступаючи, на подъемъ помянутого посланника турецкого зъ Свѣржа тридцять, зъ Дмитровки тридцять же, всего

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

60 подводъ зъ возами и зо всею къ онимъ принадлежащою упражю вистатчили, которимъ и припасу кормового на тиждень, якъ для себе, такъ и для коней, взять, казавши, присилайте оніе подводи сюда въ Глуховъ безъ жадного умедленія и остановки повелѣваемъ, чого ради велѣлисмо старшинѣ глуховской нарочнихъ посланнихъ за симъ указомъ нашимъ въ мененніе маєтности ординовати, зачимъ абысте честность ваша жадной наименшой не важилися чинити въ вистатченю помянутого числа подводъ противности и умедленія, варуемъ и пилно упоминаемъ.

Данъ въ Глуховѣ, априля 6 дня. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 88. Копія.

№ 276

1723, квітня 7. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про надання ніжинському полковому судді Роману Лазаровичу села Багринівки

Варіант І

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговскій и наказний гетманъ Павель Полуботокъ, и старшина ене-
ралная.

Пану полковниковѣ наказному стародубовскому з старшиною Полку тамош-
него, а особливе пану сотниковѣ новгородскому з урядомъ, и кождому, кому о
томъ вѣдати надлежатимет, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, иж про-
силъ насъ панъ Романъ Лазаровичъ¹⁸⁹, судія полковій нѣжинскій, за свои многіе
в Войску Запорожскомъ роненные службы такого респекту, ижбысмо ему для
вспоможенія домовѣ его опредѣлили в послушенство селце Багриновку, в Сотнѣ
Новгородской обрѣтаючоеся. Прето и самы мы, вѣдаючи его, пана Романа Ла-
заревича, судіи полкового нѣжинского, з давныхъ часовъ знатные труды и працы
войсковые, опредѣляемъ во владѣніе ему до волѣ и диспозиціи совершенного
гетмана помянутое село Бугриновку, в Сотнѣ Новгородской найдуючоеся. За-
чимъ, абы панъ полковникъ наказный стародубовскій з старшиною тамошнею,
а особливе панъ сотникъ новгородскій з урядомъ мененному пану Роману Ла-
заревичу, судіи полковому нѣжинскому, жадной во владѣнні того села не чинили
трудности и препятія. Войтъ зась оного села з посполитими людьми (:кромѣ коза-
ковъ:) обыклое ему, пану судіи, без жадной противности отдавали бы послушен-
ство и повиновеніе. Приказуемъ.

Данъ в Глуховѣ. Року 1723, месяца априля 7.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 333. – Арк. 24. Копія.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 105. Копія з датою 29 травня 1723 року.

Варіант II.
1723, травень. Глухів.

По титлѣ.

Пану полковниковѣ наказному стародубовскому з старшиною тамошной полковою, а особливе пану сотниковѣ новгородскому з урядомъ, и кождому, кому о томъ вѣдати надлежатимет, ознаймуемъ симъ унѣверсаломъ нашимъ, ижс предлагалъ намъ панъ Романъ Лазаровичъ, судія полковій нѣжинскій, что нѣоттепер [в] Войску Запорожскомъ одправувалъ всегда служби, а жадного з респектъ войсковых не имѣет себѣ вспоможеня, сего ради просилъ нашего в томъ разсмотренія и призренія. Прето мы, вѣдаючи его, пана Романа Лазаревича, судію пол[кового] нѣж[инского], з давних часовъ знатне при праці войсковой, и не оставляючи за оніе нынѣ при старости его без респекту, опредѣляемъ во владѣніе ему до волѣ и диспозиціи совершенного гетмана село, прозиваемое Бугриновку, в Сотнѣ Новгородской обрѣтаючоеся. Зачимъ, абы панъ полковникъ наказный стародубовскій з старшиною тамошнею, особливе панъ сотникъ новгородскій з урядомъ мененному пану Роману Лазаревичу, судіи полковому нѣжинскому, жадной во владѣнніи того села не чинили трудности и препятія. Войтъ зась оного села з посполитими людьми (:кромѣ козаковъ:) обыклое ему, пану судіи, без жадной противности отдавали би послушенство и повиновеніе. Приказуемъ.

Данъ в Глуховѣ з Енер[альной] Вой[сковой] Кан[целярии], месяца мая. Року 1723.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 333. – Арк. 22. Копія.

№ 277

1723, квітня 8. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
до місцевої старшини, в містах на шляху
від Глухова до Києва, щодо забезпечення
транспортом турецького посла Капичі-баши

Паномъ старшинамъ малороссійскимъ рейменту гетманского, на трактѣ, до Києва лежачомъ, обрѣтаючимъся, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметъ, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, понеже одпущенній зъ Москви одъ его імператорского пресвѣтлого величества турецкій посланникъ дня вчорайшого прибылъ до Глухова, а сего числа нижей объявленной намѣренъ безъ остановки во путь свой зъ Глухова слѣдовати, того ради унѣверсалу сего оказателя передомъ для распорачения подводъ одправилисмо, жебы везде, где передъ симъ указомъ одъ насъ предложено, панове старшина городовая со всякимъ поспѣшеніемъ на каждомъ стану по сто двадцать пять подводъ подъ помянутаго

посланника турского вистатчали, іменно: зъ Глухова до Кролевца, одъ Кролевца до Батурина, одъ Батурина до Оленовки, одъ Оленовки до Нѣжина, до Носувки, до Козелця, и ажъ до Кіева, а съ каждой сотнѣ при подводахъ повинна старшина при нашомъ конвою зъ тимъ же посланниковѣ опредѣленному выправити пристави, дабы онѣ на перемѣнномъ стану одискавши свои подводи, за оніе надлежащіе денги одобралъ и отдавалъ тимъ, чіе будуть конѣ въ подводахъ.

Данъ въ Глуховѣ, априля 8 дня. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 89. Копія.

№ 278

***1723, квітня 19. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про призначення ревізором в Переяславський полк
військового канцеляриста Андрія Володківського
для розслідування зловживань при мобілізації козаків
полку, виправлених в походи в попередні роки,
а також в Дербенський і Ладозький походи
поточного року***

Всѣмъ, кому бы колвекъ о томъ вѣдати надлежало, особливе пану полковниковѣ наказному переясловскому зъ старшиною полковою, сотникомъ, атаманѣ и всему онихъ полковъ^а товариству и посполству объявляемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, ижъ вѣдомо намъ учинилося, что въ нѣкоторихъ рейменту Гетманского полкахъ въ нинѣшніе походи Дербенский и Ладожский выправилени козаки убогіе и мизерніе, да и тіе которіе прошлого 1722 году в оныхъ походахъ найдовались, що якобы сталося за укривателствомъ и непорядкомъ старшини Полку тамошнего, а яко чрезъ тое однимъ козакамъ немалая обида и тяжесть, другим же непотребная потачка дѣется. Такъ поневажъ слишно намъ, что и в помянутомъ Переяславскомъ Полку тоежъ нерадѣніе от пп: старшини тамошней чинится, ординуемъ въ оный Полкъ пана Андрѣя Володковського, канцеляристу войскового, который мѣеть о всемъ томъ розискать, и хто именно зъ старшини, а барзѣй з рядового товариства въ якомъ походѣ прошлыхъ роковъ бывалъ, хто нинѣ зъ убогого и въ походахъ бывшего товариства мимо другихъ, которымъ надлежало ити, виправленъ, и для чого козаковъ убогихъ мимо заможнѣйшихъ вислано. Зачимъ абы нѣхто зъ старшини и товариства Полка Переяславского в вижей означенномъ изслѣдованіи и розиску ему, пану Володковскому, не чинили жадного препятія и найменшой трудности, овшем бы всякое в томъ ему свѣдчено помоществованіе, а кого къ тому розиску для отвѣту, албо для свѣдительства и доводовъ требоватиметь, без отреченія бы, передъ него пришедши, отвѣтство-

^а Так у тексті.

вали, и праведное по совѣсти христіанской отъ себе сознате предлагали, пилно приказуемъ и упоминаемъ.

Данъ в Глуховѣ, зъ Енеральной Войсковой Канцелляріи, априля 19. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 90-90 зв. Копія.

№ 279

***1723, квітня 22. Глухів –
Лист Павла Полуботка і генеральної старшини
до чорторійської громади про призначення
глухівського наказного сотника Якіма Федоровича
та ратушного писаря Сави Матвійовича
для розгляду скарги громади про захоплення
чорторійських ґрунтів Міклашевськими***

Вамъ, п: атаману чорторійському зъ товариствомъ, и войтовѣ тамошнему зъ посполствомъ, нехай будетъ вѣдомо, ижъ яко прежде по занесенной къ намъ отъ васъ жалобѣ на пана Стефана Миклашевского зъ[натного] т[овариша] войскового, о завладѣнніи еще покойнимъ отцемъ его тамошнихъ вашихъ к҃рунтовъ, послати кого на розискъ декляровалисмо, такъ теперъ, приводячи тое во исполненіе, ординуемъ туда въ Чорторіи пана Якіма Федоровича, сотника наказного глуховского, и при немъ Саву Матвѣевича, писара ратушного, которимъ посланнимъ нашимъ полицилисмо обстоятелно по самой правдѣ розискати, по якихъ крепостяхъ и якимъ способомъ мененний панъ Стефанъ Миклашевский помянутіе к҃рунта ваши во свое принялъ завладѣніе, прето хто колвекъ изъ васъ якую обиду и утискъ въ отнятію к҃рунтовъ своихъ отъ его, п: Миклашевского, поноситъ, долженъ предъ нихъ, посланнихъ нашихъ, ставши совѣстно, жалобу свою и доказателства въ томъ приносити, где и онъ, п: Миклашевский, такожъ мѣетъ въ отвѣтъ отъ себе надлежащее оправданіе чинити, и купчіе, по якихъ оніе к҃рунта во владеніе свое попринималъ, презентовати, они засъ, посланніе, совершенно то все розискавши, мѣють на писмѣ за руками своими къ намъ привозити для рѣшенія, приказуемъ.

Данъ въ Глуховѣ, априля 22 дня. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 91. Копія.

**1723, квітня 25. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
ніжинському полковникові відкласти призначення
Генваровського крелевецьким сотником,
або взагалі його скасувати**

Милосцѣ[вий] пане полковнику нѣжинській, намъ велце милосцѣ[вий] пане и брате.

Хочай супплѣку нѣкоторого товариства Сотнѣ Крелевецкой в листѣ в[ашей] м[илости] милостивого пана, чрез пана Генваровского до насъ присланномъ, одобралисмо, в якій подписавшиися просят его, пана Генваровского поставити имъ сотникомъ, однакъ поневаж прежде сего з тоей же Крелевецкой Сотнѣ занесени *от* обывателей тамошних многіе на пана Генваровского жалоби, и оніе еще по сю пору в Суду Войскового Енералного не приняли надлежащего окончанія, того ради нѣмъ оныє справи пред Судомъ Войсковимъ Енералнымъ рѣшеніи и окончени будут, хотя в[аша] милостивий пане постановленемъ его, пана Генваровского, на сотництво крелевецкое удержатис, совѣтно в[ашей] м[илости] м[илостивому] пану предлагаемъ, и его ж доброму навсєгда полецаємъся аффектовѣ.

В[ашей] м[илости] пану всего добра зичливіє.

P[ost] S[criptum]. А и по окончаніи справъ, на пана Генваровского жалобливихъ, надлежатиметь в Крелевцу человѣка спокойного и бол[ш] обязливого сотником поставити.

Апріл[я] 25. 1723 року.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 758. – Арк. 7. Копія.

**1723, квітня 27. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про призначення ревізором
військового канцеляриста Василя Биковського
у Полтавський полк, для розслідування зловживань
при мобілізації козаків полку, виправлених в походи
в попередні роки, а також в Дербенський
і Ладозький походи поточного року**

Року тисяча сѣмъ сот двадцят третого, мѣсяця июня, дня.

З вѣдома и позволенія велможного его милости пана Павла Полуботка, Войска его імператорского пресвѣтлого величества Запорожского полковника чернѣговского и наказного гетмана [и] їх милостей пановъ старшини генералной,

зехался ниже именованный в Полкъ Полтавский для ревѣзїи и и ізслѣдованїя по виданъномъ мнѣ унѣверсалу з Енералной Войсковой Канцеляріи, якій так ся в себѣ мѣетъ.

По титулѣ.

Всѣмъ, кому бы колвекъ о томъ вѣдати надлежало, а особливе пану полковникови наказному полтавскому з старшиною полковою, сотникам, атаманънѣ, и всему того Полку товариству объявляемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ. Ижъ вѣдомо намъ учинилося, что в нѣкоторихъ рейменту Гетманского Полкахъ в нинѣшніе походи Дербенскій и Ладожскій виправлени козаки убогіе и мѣзерніе, да и тіе которіе прошлого 1722 году в оныхъ походахъ найдовались, що якобы сталося за укривателствомъ и непорядкомъ старшини Полку тамошнего, а яко чрезъ тое немалая еднимъ козакамъ обида и тяжесть, другимъ же непотребная потачка дѣется. Такъ поневажъ слишно намъ, что и в помянутомъ Полку Полтавскомъ тожъ нерадѣніе *от* пп: старшини тамошней чинится, ординуемъ в оній Полкъ пана Василя Биковского, канцеляристу войкового, которій мѣетъ о всемъ томъ, хто іменно з старшини, а барзѣй з рядового товариства в якомъ походѣ прошлыхъ годовъ бываль, хто нинѣ з убогого и в походахъ бившого товариства мимо другихъ которыхъ надлежало ити виправленъ, и для того козаковъ убогихъ мимо зможнѣйшихъ виправлено. Зачимъ абы ниhto з старшини и товариства Полка Полтавского в вижейзначенномъ ізслѣдованїи и розиску ему, Биковскому, не чинили жадного препятїя и найменшой трудности, овшемъ бы всякое ему в томъ свѣдчено помоществованїе, а кого к тїмъ розискамъ для отвѣту, albo для свѣдїтельства и доводовъ требоватиметь, без отреченїя, предъ него пришедши, отвѣтствовали, и чинили праведное и совѣтное од себе сознатїе и послушенство, пїлно приказуемъ и упоминаемъ.

Данъ в Глуховѣ, з Енералной Войсковой Канцеляріи, апрѣл[я] 27. Року 1723.

Нижче зазначено: В подлинномъ при утвержденю войковой печати вижей помянутого его милости пана полковника чернѣговского и наказного гетмана, и ихъ милостей пановъ старшини енералной собственъними закрѣплены руками.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 1163. – Арк. 11- 11 зв. Копія.

№ 282

1723, квітня 28. Глухів –

*Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
щодо розслідування військовим товаришем Тимофієм
Самойловичем скарги підлип'янського старости Івана
Копцевича на зловживання дозорці гетьманських
млинів Андрія Нечефеля*

Пану сотниковѣ конотопскому зъ тамошнимъ урядомъ, такожъ пану старостѣ подлипянскому, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, ознаймуемъ, ижъ

донесль намъ помянутій староста подлипянский п: Івань Копцевичъ, что Андрѣй Нечефело по унѣверсалу нашому, данному ему на дозорчество млиновъ Сеймовихъ и протчіихъ, въ сотнѣ Конотопской найдучихся, для порядочного и праведного зъ тихъ млиновъ належной на кухню Гетманскую части борошеннихъ розмѣровъ собиранія и содержанія, приехавши туда въ Конотопъ, началъ не по надлежателству зъ мененнихъ млиновъ на Гетмана збѣрающиййся розмѣровій хлѣбъ до своего двора на обіходъ свой же домашній употребляти, а мы при врученю оному Нечефелю того дозорчества млиновъ позволили за труды его въ годъ одъ всякого мелника зъ части мелницкой же по пол осмачки^а житного борошна себѣ для пропитанія получати, прето хотячи мы о томъ за певно вѣдати [в]се ли такъ дѣється, якъ намъ донесено, ординуемъ пана Тимофея Самойловича, товариша войскового, въ Конотопъ на розискъ, куда и мененного старосту подлипянского мѣетъ онъ, п: висланній нашъ, призвавши, о вишписанномъ между онимъ старостою и Нечефелемъ обстоятелно въ сущую правду розискати въ присутствіи и пана Григорія Костенецкого, сотника конотопского, и если по розиску доведеться, что Нечефель, въ млинахъ собраний на Гетмана розмѣръ до двора забравши, на свой домовій употребилъ обыходъ, и чрезъ тое въ зборѣ хлѣбномъ убытокъ учинилъ, то позволяемъ помянутому пану Самойловичу, висланному нашому, данний отъ насъ ему, Нечефелю, на дозорчество тихъ млиновъ вишь означенній унѣверсаль, отобравши, досмотръ оній и зборъ хлѣбний зънову п: Копцевичу вручити, а оное все дѣло, розискомъ на писмѣ справивши, за рукою къ намъ привозити.

Данъ въ Глуховѣ, априля 28 дня. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 92-92 зв. Копія.

№ 283

1723, квітня 30. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Лубенський полк щодо готовності козаків полку до походу

Пану полковниковѣ наказному лубенскому, п: старшинѣ полковой тамошной, такожъ значковому товариству, пп: сотникомъ, атаманѣ городової и курѣнной, и всѣмъ полку того войскового званія обывателямъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлѣжить, симъ нашимъ унѣверсаломъ ознаймуемъ, ижъ сего априля 4 дня его імператорского пресвѣтлого величества государа нашего всемилостивѣйшого состоялся въ Санктъ Петербурху собственноручній указъ таковій, чтобъ козаковъ на каналъ не висилать, а которіе вийшли и нинѣ въ пути суть тыхъ возвратити, и быть всѣмъ козакамъ готовимъ къ службѣ. Прето мы, такъ его імператорского пресвѣтлого величества указъ исполняячи, яко о возвращеніи

^а В копії зазначено – “усмаку”.

виправлених на каналъ козаковъ Малороссійскихъ ордери наши, куда надлежало, чрезъ нарочныхъ куріеровъ одправили, такъ и о поготовости всѣхъ малороссійскихъ козаковъ къ походу въ полки рейменту Гетманского указы наши розославши, и въ полкъ Лубенскій сей унѣверсаль ординуемъ и пилно приказуемъ, абы панъ полковникъ наказній лубенскій, пп: старшина полковая, сотники и все значковое и рядовое полку того товариство, такъ въ домахъ оставшіеся козаки, хто тилко есть прямыхъ козаковъ, яко и тіе, которіе зъ походу каналного по указу імператорского величества повернуться, за обявленіемъ сего унѣверсалу нашего належите до походу къ службѣ готовалися, а іменно конѣ прибирали и одпасовали, въ доброе оруже, яко то списи, шаблѣ и въ мушкети споражались, пороху каждій при справномъ оружію по чотири фунти и свинцю на кулѣ по чотири жъ фунта імѣлъ бы, такожъ и въ провіантъ по чотири мѣсяцѣ всякъ би призапасилъся. А такъ долженъ панъ полковникъ наказній лубенскій сей унѣверсаль нашъ везде въ полку опублѣковати пп: старшинѣ полковой, сотникамъ, атаманѣ, подъ потеранемъ чину, и подъ опасеніемъ неопустного наказанія, пилно приказати и пригрозити, чтобъ тоей імператорского величества службѣ къ походу у каждого, такъ у пп: старшини полковой и значкового товариства, якъ у пп: сотниковъ, а барзѣй по сотняхъ у атаманѣ и урядовіхъ, козаковъ при всякой готовности потребный приборъ въ оруже и увесь козацкій порядокъ и запасъ харчевій, якъ више виразилисмо, учиненъ былъ неотмѣнно, жебы за тимъ, когда о порушенію зъ домовъ зайдетъ потвердителній нашъ указъ, не было тогда въ тимъ походѣ жадной остановки і медлѣнія, лечъ бы за повторнимъ нашимъ указомъ на службу монаршую заразъ зъ домовъ своихъ могли виступити, и, когда будетъ повелено, слѣдовати, чого ради за обявленіемъ сего универсалу, призапасившися въ провіантъ, заразъ все товариство должны оній вкладати, а пп: сотники кождій въ своей сотнѣ обще, атамани зась въ куреняхъ зъ особна, повинни всякого козака, жебы імѣлъ оруже справное и чистое зревѣдовати и пересмотрѣти безъ найменшого отлагателства и огурства, повторе пилно упоминаемъ и приказуемъ, ибо если яка въ томъ походѣ между козаками несправность покажется и належитого прибору не будетъ, то все тое на старшинѣ и сотникахъ зищеться, и безъ наказанія [в] ісправленніи не будетъ всеконечне, тутъже докладаемъ, жебы панъ полковникъ наказній лубенскій тотъ часъ списалъ на [о]соблівій реестръ по імени и по прозванію п: бунчуковіхъ товариства и протекціантовъ гетманскіхъ, сколько ихъ въ полку тамошнемъ найдуетъся, такожъ бы особый другій реестръ по тому жъ всего значкового товариства справиль, и тіе обидва реестра присилалъ до насъ немедленно, упоминаемъ.

Данъ въ Глуховѣ зъ Енеральной Войсковой Канцелляріи, априля 30 дня, 1723 року.

*1723, квітня 30. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини в Стародубський полк
щодо готовності козаків полку до походу*

Его імператорского пресвѣтлѣйшого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговскій и наказний гетманъ Павелъ Полуботокъ и старшина енеральная.

Пану полковниковѣ наказному стародубовскому, пп: старшинѣ полковой тамошней, сотникамъ, атаманѣ городской, сѣлской и курѣнной, и всѣмъ Полку того войскового званія обывателямъ, и каждому, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежить, симъ нашимъ унѣверсаломъ ознаймуемъ, ижъ сего априля 4 в присутствіи его імператорского пресвѣтлого величества государя нашего всемилостивѣйшого в Иностранних Дѣль Коллегіи состоялся в Санкт Питербургу собственноручній указъ таковій, чтобъ козаков на каналъ не висилать, а которые війшли, и нынѣ в пути, тихъ возвратити, и бытъ всѣмъ козакамъ готовимъ к службѣ. Прето мы, тотъ его імператорского пресвѣтлого величества указъ исполняючи, яко о возвращеніи виправленной в Ладожский поход комменды Малороссійской ордери наши, куда надлежало, чрезъ нарочнихъ куріеровъ отправили, такъ и о поготовости всѣхъ малорос[ийскихъ] командъ къ походамъ в Полки рейменту гетманского укази наши посилаючи, и в Полкъ Стародубовский сей унѣверсаль ординуемъ и пилно приказуемъ, абы панъ полковникъ наказній стародубовский заразъ оній велѣлъ по сотняхъ Полку того опублѣковать, и приказалъ всѣмъ безъобходно значковимъ и рядовимъ войскового званія людямъ в доброе оруже, харчевую живност, и во всякий припасъ до военной служби подлутъ унѣверсалу нашего прошлого 1722 году о поготовости в Полкъ тамошній отправленного к военному походу належите приуготовлятися, и в такомъ всѣмъ приборови приуготовленіи бит, жеби когда о порушеніи повторній нашъ вийдетъ указъ, в тотъ часъ безъ всякого умедленія з домовъ вийти, и в маршъ^а, куда повеленіе будет, слѣдовати могли, повторе и подесяте пилно приказуемъ.

Данъ в Глух[ови]. Априля 30. Року 1723.

ІЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 1008. – Арк. 7. Копія.

^а В тексті написано “марсь”.

**1723, квітня 30. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини в Стародубський полк
щодо готовності бунчукового товариства
та гетьманських протекціантів до походу**

Вамъ, паномъ товариству войсковому въ полку Стародубовскомъ обрѣтающимся, а до главного войскового бунчукового знаку и до протекції гетманскою надлежачимъ, симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, ижъ мѣсяца априля 4 числа состоялся его імператорского пресвѣтлого величества государя нашего всемилостивѣйшого собственноручній указъ таковой, чтобъ козаковъ на каналъ не висилать, а которіе вийшли, и нынѣ в пути, суть тихъ возвратить, и быть всѣмъ обще козакамъ знатнимъ и рядовимъ к службѣ в поготовости. Теди во исполненіе того его імператорского величества повеленія яко вовсѣ полки рейменту гетманского послани одъ насъ о томъ указы, такъ чрезъ сей унѣверсалъ нашъ пилно приказуемъ, абысте всѣ ...^а хто тилко подъ тимъ войсковимъ главнимъ знакомъ, такожъ и подъ протекцією гетманскою въ полку Стародубовскомъ обрѣтається, спорядившіся во всякій якъ наилучшій приборъ и порядокъ конній и оруженній, такожъ и въ провіантъ на четиры мѣсяцѣ призапасившіся, до походу на службу монаршую были въ поготовости, а когда повторній нашъ зайдець указъ, то жебы того жъ часу въ поле виступали, и, где повелено будетъ, стягалися безъ жадного замедленія и остановки, толко и повторе о сіе упоминаемъ, ижъ бы всякъ ... до указанной службы слушній и якъ наилучшій порядокъ імѣти старался, ибо за вийстемъ въ поле кожного въ приборъ и справности, если въ службу подъ главній войскової знакъ есть достоинъ, пересмотрувати будемъ, неперемѣнне предлагаемъ.

Данъ в Глуховѣ зъ Войсковою енеральной Канцеляріи, априля [30]. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 95. Копія.

**1723, квітня 30. Глухів –
Універсал Павла Полуботка в N - полк
щодо готовності козаків полку до походу**

Пп: старшина полковая, сотники и все товариство значковое и рядовое Полку того же, по обявленіи сего унѣверсалу нашего належите до походу готовилися, а именно конѣ годовали, в доброе справное оруже, шаблѣ и в мушкети

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

споражались, пороку на кождей мушкетъ по чотири фунти и свинцю на кулѣ по 4 фунти, такъ и провианту на три мѣсяцѣ [абы] припаслисмо. Чого ради должень панъ полковникъ наказній сей унѣверсалъ нашъ везде в Полку публѣкова-ти, такожъ старшинѣ, сотникамъ, атаманѣ, под опасеніємъ неопустного штрафу и наказанія пилно приказъ дати споряжатися, чтобы тоей монаршой его і[мпера-торского] в[еличества] служби и походу у каждого з старшини, значкового това-риства, а барзѣй по сотнямъ урядовихъ козаковъ, при всякой осторожности и готовности потребной, в оруже и увесь козацкій порядокъ и запасъ належитій, якъ вишше виразилисмо, былъ неотмѣнно, жебы за тимъ, когда о порушеню вѣдомостъ зайдет, подтвердителній указъ, не было тогда в томъ походѣ жадной остановки и медлѣнія, лечьбы за вторичнимъ нашимъ указомъ на службу мо-наршую заразъ з домовъ своихъ могли виступити и куда будетъ повелено слѣдо-вати, повторе пилно упоминаемъ и приказуемъ.

Данъ в Глух[овѣ], з В[ойсковой] Е[неральной] К[анцелярии], апр[еля] 30. Року 1723.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 1008. – Арк. 7 зв. Копія.

№ 287

**1723, травня 1. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини щодо закінчення
значним військовим товаришем Андрієм Кандибою
та військовим канцеляристом Іваном Армашенком
розгляду справи між Тетяною Бригинчихою
і її синами та Себастяновичами і озерянцями**

Его милости пану полковникови прилуцкому зъ старшиною его полковою, такожъ пану сотниковѣ наказному варвинському зъ урядомъ, и кождому, кому о томъ вѣдати надлежатиметь, ознаймуемъ симъ унѣверсаломъ нашимъ, ижъ вѣ справѣ Тетяни Бригинчихи и синовъ ей зъ пп: Себестіановичами и озеранцами, о грунта заводной, полѣтилисмо передъ симъ указомъ нашимъ пану Андрею Кандибѣ, знатному товаришевѣ войсковому, и пану Івану Армашенку, канцеляристѣ войсковому жъ, учинити розискъ и по розиску крайнее того заводу окончаніе, якіе наши пп: висланніе, хочай о помянутихъ заводнихъ Брагинцевскіхъ кгрунтахъ розискъ належите спорядили, однакъ за противностю озеранцовъ и другихъ околичнихъ селянъ тамошнихъ до надлежащего помѣркованія и совершенного окончанія привести не могутъ, того ради чрезъ сей унѣверсалъ нашъ пилно повелѣваемъ и приказуемъ, абы всякъ кого они, пп: висланніи наши, къ той справѣ ку окончанію оной востребують, безъ жадной противности и огурства предъ нихъ становилъся и на томъ, якъ они узнали подлугъ посланного передъ симъ до ихъ указу нашего, безъ противности переставалъ бы, а если бы кто сему унѣверсалу

нашому моглъ отъ себе яковую показати противность и ослушаніе, такового мы повелѣваемъ имъ, пп: висланнимъ, въ колодки забивши, для наказанія въ Глуховъ присилати, зачимъ вѣдаючи его милость панъ полковникъ прилуцкій зъ старшиною своею полковою, такожъ панъ сотникъ наказный варвинскій зъ урядомъ, о таковой волѣ нашой, жадной въ томъ пп: висланнимъ нашимъ не повинни чинити трудности и препятія, овшемъ всякое въ томъ имъ свѣдчили помоществованіе и когда они, пп: висланніе наши, по уконченіи мененного заводу требоватимуть въ книги мѣскіе варвинскіе оное розискное помѣркованіе, по указу нашему жъ записати и экстрактъ того зъ онихъ книгъ виняти, теди панъ сотникъ наказный варвинскій зъ урядомъ должны по тому исполненіе чинить непремѣнно, пилно приказуемъ.

Данъ въ Глуховѣ, мая 1 дня. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 96-96 зв. Копія.

№ 288

1723, травня 5. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо заготівлі в Новгородській і Вороніжській сотнях вугілля для потреб Військової артилерії

Паномъ сотникомъ новгородскому и воронѣжскому, такожъ пп: державцамъ духовнимъ и свѣцкимъ, въ тихъ сотняхъ маєтности свои мѣючимъ, ознаймуемъ симъ нашимъ открытимъ писаниємъ, поневажъ указомъ імператорского пресвѣтлого величества повелено всѣмъ рейменту гетманского козакамъ до военного прибиратися походу, въ який и Войсковою Енералной Артылерии надлежатиметь непремѣнно виходиты, а теперь, между гетманствомъ, не въ належитомъ она знайдуеться порядку, и для оковання ...^а потребнихъ возовъ и протчего немало уголля потребно. Того ради чрезъ сей нашъ указъ пилно предлагаемъ, абы панъ сотникъ новгородский зъ всѣхъ сотнѣ тамошней сѣль, при которихъ и близко суть пущи, велѣвши випалити уголля пятьдесять возъ певнихъ и добре поладованнихъ уголля гораздъ выпаленного и ... а панъ сотникъ воронѣжскій зъ сотнѣ своей тридцять возовъ уголля жъ такимъ же порядкомъ же неотложно въ Глуховъ присилали, о що [подъ неласкою] войсковою пилно жадаемъ, мѣти хочемъ и приказуемъ.

Данъ в Глуховѣ, мая 5 дня. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 97. Копія

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

**1723, травня 10. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про призначення липлявським сотником
атамана значкового товариства Стефана**

Ознаймуємъ симъ унѣверсаломъ нашимъ пану полковниковѣ, теперъ наказному, а впредъ совершенному переясловскому, старшинѣ полковой, а особливо сотнѣ Липлявской атаманнѣ зо всѣмъ товариствомъ и войтамъ зъ посполитими людьми, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, ижъ по согласному помянутой сотнѣ Лѣплявской атаманѣ и товариства прошенію, зъ вѣдома наказного полковника своего пана Івана Даниловича, до насъ суплѣкою занесенному, опредѣливши мы имъ за сотника пана Стефана ... значкового товариства атамана, яко велѣлисмо первой ему пану Стефану ... за согласіємъ зъ Малороссійскою коллегією, подлугъ указу его імператорского всепресвѣтлѣйшого величества обыкновенную на вѣрность его величеству въ церквѣ виконати присягу, такъ зъ Енералной Войсковой канцеляріи и унѣверсаль сей оному жъ видалисмо, чрезъ которій повелѣваемъ, абы урядники тоей Лѣплявской Сотнѣ городовіе и сѣлскіе зъ всѣмъ товариствомъ тамошнимъ его, пана Стефана ... новоучрежденного отъ насъ сотника тамошного, мѣючи и почитуючи, жебо за стариною надлежашее оному, яко своему совершенному коммендѣру, во всякихъ войсковыхъ и до порядочного управленія стягаючихся интересахъ отдавали послушенство и повиновеніе, онъ тежъ, панъ сотникъ лѣплявскій, подлугъ званія своего при всякой трезвости радѣтелно вѣрно и безъобидно людямъ на томъ урядѣ обходячися, долженъ сотнянь своихъ добре справуючихся и услужнихъ миловать, а преступныхъ по самой слушности наказувати, во всемъ зась до звѣрхнѣйшой надъ собою старшини и власти рефероватися повинень.

Данъ въ Глуховѣ, мая 10 дня. 1723 року.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 99-99 зв. Копія.
Там само. – Спр. 664. – Арк. 34 зв. Копія.

**1723, травня 12. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про повернення вдові Данила Солонини
Параскевії Домонтовичівні військового села Коптів**

Его імператорского пресвѣтлаго величества Войска Запорозжского полковникъ чернѣговский и наказній гетманъ Павель Полуботокъ и старшина Енералная.

Его милости пану полковниковѣ Войска его імператорского величества Запорозжского киевскому, паномъ старшинѣ полковой, особливе же п: сотниковѣ

острянському з урядомъ, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежит, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, ижъ удовствующая панѣ Параскевія Домонтовичовна Данилова Солонинова жалосне доносила намъ, же в Сотнѣ Остранской будучое село еи, Коптовъ, на домъ его милости пана полковника киевского одобрено, а она, панѣ Данилова Солонинова, покойного ясне велможного пана гетмана Скоропадского имѣет на тое село два унѣверсали, где небожчикови мужу еи, Данилу Солонинѣ¹⁹⁰ в року 1708.^м месяца декавріа 14 в Лебединѣ¹⁹¹, а другій, по смерти мужа еи, на імя еи самой 1721, августа 3 в Мокиевцѣ данніе, в чомъ просила нашего разсмотренія и подтвердителного на помянутую свою маєтність унѣверсалу нашего. Мы прето, по указу его імператорского всепресвѣтлѣйшаго величества государя нашего всемилостивѣйшаго имѣючи на сей часть до избранія нового гетмана повѣренное себѣ всей Малороссіи по правамъ Малороссийского народа правленіе, яко дивоватися мусимъ тому, что вишѣреченное село, по унѣверсалахъ гетманскихъ до владенія мененной паней Солониновой вдовствуючої належное, без вѣдома и указу нашего на двор его милости пана полковника напрасно одобрено, такъ симъ нашимъ унѣверсаломъ по общому приговору нашому жъ з Енералному Войсковой Канцеляріи выданнымъ, стосуючися до волѣ умершого ясне велможного пана гетмана, означенное село Коптовъ знову в войсковое владѣніе и заживаніе ей, паней Даниловой Солониновой, респектомъ знатной службѣ мужа еи, такъже и для заохоченя вперед до служби тоей же синовъ еи, ствержаемъ, и позволяемъ по прежнему оной подданское послушенство и повинности *от* людей посполитихъ тамошнихъ коптовскихъ *отби*рати, чого ради его милость панѣ полковникъ киевский мѣет заразъ, по обявленіи себѣ сего унѣверсалу, того села вступити, и жадной в владѣнніи и употребленіи оногo ей, паней Солониновой, трудности и перепони, такъ самъ, якъ и старшина и нѣхто иншій чинити не повинни. Войтъ зас того *ж* села Коптова з посполитими людьми, аби всякое подданическое послушенство и повинност без жадной спреки, и огурства ей, паней Даниловой Солониновой, якъ своей державци *отдавали*, пилно приказуемъ, упоминаемъ, толко варуемъ, аби козаки, в ономъ селѣ мешкаючіе, до Сотнѣ належачи, подлугъ правъ и званія своего войкового незацепни зоставали.

Данъ в Глуховѣ, мая 12. Року 1723.

Звышъменованный полковник и наказный гетманъ, рукою власною.

Судія Енералній Іоанъ Чарнишъ.

Енералній писар Семень Савичъ.

Василий Жураховский асауль Енералний^а.

На початку зазначено: Копія с подлинного унѣверсалу

Наприкінці написано: Фискаль войсковий Федоръ Война. Такові подленніе крѣпостѣ к себѣ прінялъ, а к симъ копиямъ руку приложилъ, бунчуковий товаришъ Александер Солонина.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 3715. – Арк. 6-6 зв. Копія.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 98-98 зв. Копія з датою 6 травня 1723 року, без інституції і підписів.

^а Після підписів у колі написано “мѣсто печати войковой”.

**1723, травня 17. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про підтвердження прав значного товариша
Стародубського полку Василя Журмана
на послушення посполитих в селі Задубіння**

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговскый и наказній гетманъ Павелъ Полуботокъ, и старшина енералная.

Вамъ, войту села Задубенѣ з всѣми тамошними посполитими обывателями, симъ нашимъ одкритимъ ознаймуемъ листомъ, иж п. Василь Журманъ, значній товаришъ Полку Стародубовского, доносить намъ чрез суплѣку свою, что Германъ Синякъ много ему и людямъ его обид и озлобленія затѣваетъ и во владѣннїи села Задубенѣ також належитой од васъ повинности и послушенства чинитъ препятствїя, да и млинкомъ вешнякомъ, при томъ же селѣ найду[ю]чомъся, користовати не допускаетъ: а онъ п: Журманъ монаршую грамоту и покойного ясне велможного пана гетмана Скоропадского унѣверсалъ и протчїи крѣпости, дѣдови еще его на тое село даннїе, презентовал и просил на тое потвердителного нашего указа. Теды мы, стосуючис до премоцнѣйшой монаршой грамоти, також и до унѣверсалу покойного его милости пана гетмана, приказуемъ вамъ, абысте всѣ села Задубенѣ посполити[е] люде, сколько васъ есть, обыклое ему, п: Журману, яко державци своему, без жадного огурства и противности, отдавали послушенство и повиновение, а предреченного Синяка од сего часу не слухали и нѣ в чомъ оногo неопасовалися, повтoре жадаемъ и приказуемъ.

Данъ в Глух[ови], мая 17. Року 1723.

Звышъменованный полковникъ и наказный гетманъ, рукою власною.

Енералный писаръ Семень Савичъ.

Судїя Енеральный Иванъ Чарнишъ.

Василий Жураковский, асаул енералний.

На арк. 2 зв. написано: Унѣверсалъ з Войсковою Енералной канцеляріи за печатею войсковою и дописаніемъ рукъ правителей малоросійских потвержателнїи на Задубеня владѣти з ним Василю Журману по монаршой грамотѣ и по унѣверсалам гетманским виражающїй. Року 1723. Мая 17.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 59453. – Арк. 41. Оригінал з вирізаною печаткою.

Там само. – Спр. 59432. – Арк. 4-4 зв. Копія.

Там само. – Спр. 63760 (ІІІ). – Арк. 172-172 зв. Копія.

**1723, травня 19. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
наказному полтавському полковникові
розслідувати зловживання кишенського сотника
Григорія Потоцького**

Нашъ зичливый приятелю, пане полковнику наказный полтавский.

Дозорца переволоченскій Лукянъ Горяинъ подаль намъ доношеніе о долегливостяхъ, в дозорчествѣ его дѣючыхся, а именно что сего 1723 году сотникъ кишенскій Григорій Потоцкій¹⁹², позволивши сотнянамъ своимъ пушу у стану Гетманского, зовемого Ревучого, будущую, рубати, вивезлъ з оной дровъ подводами на тысячу возъ в Кишинку¹⁹³, надто и од его, Горайна, для бороненя тоеи посиланний пущи, онъ, сотникъ, подпилей, з козаками надихавши, побилъ и покривавиль, в справѣ когда онъ, дозорца переволочанский, скаржилъсѣ в[ашей] милости, жадная з оного сотника не учинена сатисфакція. К тому же наказній сотникъ переволочанский, якобы двадцяти чотирох человекъ, по опредѣленію гетманскомъ для рожныхъ послугъ до дворца належныхъ, потягнулъ до сусентациі драгунской, да и в самомъ городѣ Переволочной¹⁹⁴ двоухъ ковалей, шевця, кравця и мѣрочника, которіе до дворца для потреби тамошней опредѣлены, старшина тамошня до кормлѣ драгунской и другихъ повинностей мѣськихъ стали притягати, чого ради помянутіе люде од прежней службы дворцовой ухилиються, а тимъ чиниться в порядкахъ господарскихъ останова, того ради мы предлагаемъ в[ашей] милости, абысь обстоятелно, такъ о зрубаню пущи Гетманской, яко и о мененнихъ людяхъ, недавнимъ временемъ притягненнихъ, розискалъ, а по розиску, если доведетсѣ, за вырубане пущи Гетманской з сотника кишенского надлежащую по слушности учинилъ сатисфакцію и управу, люде зась тые, если получаютъ од дозорци тамошнего плату, то по презжнему надлежитъ имъ опредѣленные по пропорціи одбувати повинности, и службу до дворца належную, если жъ безъ платежу, которіе з тихъ тамъ в дворцѣ послуги, то мѣешъ в[аша] м[илос]ть од сусентациі и другихъ повинностей оныхъ уволнити, предлагаемъ.

З Глухова, мая 19. Року 1723.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 1149. – Арк. 7-7 зв. Копія.

**1723, травня 19. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про доручення значному військовому товаришеві
Василію Завадовському та військовому товаришеві
Парфену Пекалицькому розібрати скаргу
значкового товариша Стародубського полку
Леонтія Озерського на наказного стародубського
полковника, полкового сотника Івана Чернолузького**

По титлѣ.

Ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ пп: старшинѣ Полку Стародубовского и всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежить, ижъ супплѣковалъ до насъ п: Леонтій Озерскій, значковій того жъ Полку товаришъ, скаржачис на пана Івана Чернолузского, сотника полкового и на сей часъ наказного полковника стародубовского, а при суплице презентовалъ протестъ из ратуша стародубовского за руками уряду полкового и майстратових, при печати мѣской ему данній, в которомъ изображено, что многіе обиди и долегливости скаржачому панъ Чернолузскій затѣялъ и затѣваєтъ, а именно, в кгрунтахъ его вступаючись, и в гаю его купленномъ на триста дерева до будовлѣ способного вирубавъ, и з оногo дерева ступникъ на власномъ его жъ березѣ самоволіємъ построилъ, прошлой весни засѣви его и сѣножати накошенніе статкомъ своимъ повипасовалъ и внѣвецъ обернулъ, людей его, хватаючи самоволно, тяжкими побоями и туремнимъ вязенемъ трапилъ, и другіе обиды и озлобленія онъ, п: Озерскій, од помянутого пана Чернолузского и домашнихъ его утерпѣваєтъ, в чомъ всемъ просилъ нашего разсмотренія и справедливости. Прето мы, хотячи совершенно о всемъ томъ, если такъ естъ, извѣститися, всю принятую его п: Озерского на пана Чернолузского жалобу полецаемъ до розиску пану Василю Завадовскому, знатному товаришеві войсковому и пану Парфену Пекалицькому, тожъ войсковому товаришеви, которіе абы подлугъ поданного до правителству всѣ жалобливіе, в чомъ тилко имѣеть обиду, в випустошеню гаю, пашнѣ и сѣножатеи его, о постановленю на кгрунтахъ его жъ ступника, и о нападеніяхъ и побояхъ слугамъ его нанесеннихъ, и о другихъ [злoб]ливихъ пана Чернолузского поступкахъ по самой судей правдѣ не фа[...]зуючи никому, и не посягаючи ни на кого, з обстоятельствомъ искали, и оній бы розискъ спорядивши, належите за руками своими [...] ховѣ до разсмотренія Суду Войсковому Енералному присилали.

Данъ в Глуховѣ, мая 19. Року 1723.

До которого розиску аби панъ Чернолузкий, в чемъ вопрошенъ будетъ отвѣтствовать... такожъ тамъ посчитанного [...] надства будетъ, по требованію помянутихъ пп: Василя и Парфена, абы безъ противности дѣлу розискному становилися, предлагаемъ и приказуемъ.

**1723, травня 22. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про підтвердження прав вдови мглинського сотника
Максима Борозни Катерини на село Лопазне,
на млин та на інші маєтності**

Ознаймуємъ симъ унѣверсаломъ нашимъ пану полковниковѣ стародубовскому, на сей часъ наказному, а впредь совершенному, пп: старшинѣ полковой, а зъособна пану сотниковѣ мглинскому зъ урядомъ, и каждому кому бы колвекъ о томъ вѣдати надлежало, ижъ обудовѣлая панѣ Екатерина Максимова Борознина, сотникова мглинская, подавала намъ суплѣку зъ прошеніємъ того респекту, что бысмо оную, зъ осиротѣлими малими дѣтми по мужу своемъ оставшуюся, приняли подъ оборону, и на данное оному при урядѣ сотницкомъ село Лопазное и млинь Искуйковский, о одномъ колѣ мучномъ, на рецѣ Судинцѣ¹⁹⁵ стоячим, при ней во владѣнніи заховати, якъ на тое и унѣверсалъ отъ покойного ясневелможного пана гетмана Скоропадского и листъ открытый отъ пана Лукіана [Журавки]¹⁹⁶, полковника стародубовского, тому жъ еи мужевѣ виданніе, презентовала, а претомъ еще объявила намъ випись зъ книгъ мѣськихъ стародубовскихъ, за подписомъ рукъ полковничой и майстратовихъ урядниковъ умершому мужевѣ еи, пану Максиму Борознѣ¹⁹⁷, сотниковѣ мглинскому, року 1717 ноевріа 4 дня ферованній, а именно по купчой урядовой мглинской на млиновое займище отъ Шведской руини запустѣлое, лежачое за селомъ Лопазною на рѣцѣ Лопазенцѣ¹⁹⁸ нижей Мглина¹⁹⁹, пана Алексѣя Ес[и]монтовского, зъ берегами покосними и зъ пашнею край оного займища знайдучоеся, отъ Тимофѣя Подлузного, жителя висоцкого, и трохъ синовъ его, проданное, а по писму отъ лопазинскихъ жителей, козаковъ, стрелцовъ и посполитихъ людей на уступленіе вѣчное тяглою пашнѣ шнуровой концѣ^а въ змѣнѣ городничкой, зъ власной ихъ доброй волѣ данномъ, зъ обстоятелнимъ тамъ же вираженіємъ, якъ той уступленній грунтъ мѣтся въ своей граничнихъ значковъ околичности, на которій мѣючи уже и отъ пана Корецкого, нинѣшного наказного полковника стародубовского, писменное свѣдѣтельство, просила нашої на все тое унѣверсалной конфѣрмації, прето мы, имѣючи възглядъ на еи, панѣ Максиму Борознину сиротство зъ позostalими малими дѣтми и респектучи особливе на покойного мужа еи охочіе и вѣрнорадѣтелніе войсковіе услуги, яко потому видаемъ въ оборону ей нашъ унѣверсалъ, такъ при томъ властію теперешнего правленія нашего и селце Лопазное зъ неотмѣннымъ тамошнихъ посполитихъ людей послушенствомъ и повиновеніємъ и вишеозначенній млинь Искуйковский о одномъ колѣ будучий, зо всѣми розмѣровими приходами при ей, паней Максимовой Борозниной, до ласки войсковой и до совершенного гетмана по прежнему заховуемъ, зверхъ того и помянутіе кгрунта

^а Очевидно слова “шнуровой концѣ” спотворені стосовно первісного змісту, втім “концѣ” – це напевне були “копцѣ”, тобто розмежувальні знаки володінь.

отъ Тимофѣя Подлузного, жителя височного, и синовъ его, проданніе, и другіе угодія отъ лопазенскихъ жителей, о чомъ вишше виражено, зъ доброволного ихъ соизволенія уступленіе, и записанніе въ зуполное вдовствующой паней Максимовой Борозниной зъ дѣтми ея владѣніе и въ спокойное всякихъ зъ онихъ приходяхихъ пожитковъ заживане утверждаемъ, чого ради мѣти хочемъ и приказуемъ, абы въ томъ никто зъ старшины и чернѣ войсковихъ и посполитихъ полку Стародубовского обывателей ей, паней Максимовой Борозниной, вдовствующой сотниковой мглинской, жадной не чинили перешкоди, трудности и обыды. Войтъ зась лопазенский зъ посполитими людми, опрочъ козаковъ, оной же паней сотниковой безъпремѣнно подданское отдавати послушенство и повинность [должень], упоминаемъ.

Данъ въ Глуховѣ зъ Енеральной Канцеляріи при печати войсковой, мая 22 дня. Року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 100-101. Копія.

№ 295

1723, травня 22. Глухів –

*Лист Павла Полуботка до ніжинського полковника
щодо переобрання крелевецького сотника*

Мосцѣ пане полковнику нѣжинский, нашъ велце милосцѣвый пане и брате.

Обявляемъ в[ашей] милости пану, что товариство Сотнѣ Крелевецкой, приехавши сюда, до Глухова, подали намъ супплѣку, в которой виразили, ижъ весма не хотятъ себѣ имѣти пана Гендваровского за сотника, даючи таковыя причины, что многимъ тамошнимъ сотнянамъ в отнятіи кгрунтовъ и в протчемъ великіе починилъ кривди, якимъ и до сихъ часъ жадной не являетъ сатисфакции и награждения, а представляютъ помянутое сотняне крелевецкіи на оное сотництво трохъ кандидатовъ, именно пановъ Григоровича, Очѣнка и Калѣновского, з которыхъ были едного по разсмотренію нашому начальникомъ имъ опредѣлили, какой супплѣки и копію посилаемъ до вашей милости пана, а любо и за паномъ Генваровскимъ нѣкоторое товариство тоеи ж Сотнѣ приездили сюда, однакъ якъ намъ донеслося вѣдати, по его исканію и напрошенію тое сталося, теди мы, еще теперъ ни кого з нихъ за сотника цѣлого в Крелевецъ не опредѣляючи, пишемъ нарочно о томъ до вашей милости пана, яко полку того коммендѣра, на кого з мененнихъ кандидатовъ будетъ вашей милости пана соизволеніе, о томъ хотъ на писмѣ вашей милости пана до насъ согласное од себе извѣстіе прислати предлагаемъ, и его ж до приязненной братерской полецаемъся зичливости.

Вашей милости пану всего добра зичливый, его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорозского полковникъ чернѣговский, наказный гетманъ Павелъ Полуботокъ.

З Глухова, мая 22. Року 1723.

Хочай мы желанію *вашей милости* пана взглядомъ поставленія в Кролевцу сотника пана Генваровского не отрѣкалисмо, однакъ поневажъ прибывши сюда нѣкоторые сотняне кролевецкіе подали до насъ на его жалоби за то зло... от него имъ починеніе, того ради посилаемъ мы ... до Кролевцю п: Уманця, для разсмотренія посланного, жеби помянутий панъ Генваровский в одно... волят.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 984. – Арк. 2. Копія.

№ 296

***1723, травня 24. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
про виклик у Глухів за позовом значного військового
товариша Петра Уманця ворменських жителів
Якова Нагнибіді, Несторця та Василя Рини
у справі повернення боргу дружині Уманця***

Его императорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговскій и наказний гетманъ Павелъ Полуботокъ, и старшина енеральная.

Вамъ, Якову Нагнибѣдѣ и Несторцю, бившому городничому, во[р]менскимъ жителямъ, нехай будетъ вѣдомо. Ижъ панъ Петро Уманецъ, знатний товаришъ войсковий, предложилъ намъ чрезъ супплѣку свою, что, будучи ви од килка лѣтъ женѣ его должны, по сей часъ одного долгу не уплатили, и любо помянутий Нестерець далъ былъ женѣ его пана Уманця в арештъ комори^а, в Ромнѣ стояючіе, однакъ Василь Рина, тамошний же обыватель роменский, тіе комори, в арештъ женѣ его данніе, будто за церковний долгъ отняли, в чомъ просиль нашого по васъ указу. Теди мы чрезъ сей нашъ позовний листъ пишно приказуемъ, абысте за полученіемъ одного всѣ три, то есть Яковъ Нагниб[ид]а, Несторець и Рина, приехали в Глуховъ для уплаченя по обликгацѣ[и] позиченной сумми, пишно повелѣваемъ.

З Глухова, мая 24, 1723.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 869. – Арк. 3. Копія.

^а В копії написано – “котори”.

**1723, травня 24. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
щодо заборони подорожнім брати без подорожніх
листів у жителів села Велике Устя підводи**

Его императорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского польковникъ чернѣговскій и наказній гетманъ Павель Полуботокъ, и старшина енералная.

Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежит, а особливе великороссійским и малороссійским рейменту гетманского переежающим людем, ознаймуем симъ нашим унѣверсаломъ, изъ Максим Лихошерсть, войтъ села Велико Устьянского зъ громадою, доносил намъ жалосне чрезъ суплѣку свою, что многіе зъ ездаковъ безъ листовъ подорожнихъ чрезъ село Великое Усте трактом слѣдуючи, не меншіи въ вимаганю безъ платежу подводи и другихъ въ корму и напою неналежныхъ взятковъ жителямъ тамошнимъ обиди чинят и озлобленія, и переежаючи всякіи люде чрезъ перевозъ Устьянскій належной повинности, на дворъ гетманскій стягаючися, не хотят платити, а оны, селяне, и охранителній унѣверсал покойного ясневелможного пана гетмана Скоропадського намъ презентовали и просили въ томъ зъ мѣсця нынѣшного нашего правленія себѣ обороны и защищенія: яко прето монаршіи его императорского пресвѣтлого величества указъ в Малой Россіи безъ подленихъ подорожнихъ подьводъ не платя брать, и другихъ напраснихъ вимисловъ, нѣкому затѣвати отнюд не повелѣваетъ, такъ [и] мы, стосуючись до премошнѣйшого того монаршого указу и до покойного его милости пана гетмана Скоропадского унѣверсалу, чрезъ сей нашъ увѣщателно предлагаемъ унѣверсаль, абы всякіе тамъ великороссійскіе, якъ и малороссійскіе, чрезъ помянутое село Великое Устя безъ подорожнихъ листовъ переежджаючи люде, жаднихъ найменшихъ долегливостей и взятковъ селянамъ тамошнимъ чинить и усиловне безъ платежу подводи брать отнюд не дерзали, а на перевозу Устьянскомъ належную по обикновению квоту платили неспречно, великороссіянамъ указомъ императорского величества предлагаемъ, а малороссійскимъ рейменту гетманского людемъ приказуемъ.

Данъ въ Глуховѣ мая 24. Року 1723.

Звишъименованній полковникъ и наказній гетман, рукою власною^а.

Судія енералній Іванъ Чарнишъ.

Енералній писарь Семень Савичъ.

Василій Жураковскій, асаул енералній.

Наприкінці написано: Старший войсковой канцелярист Федоръ Войка. Съ подлиннымъ читаль войсковой канцеляристъ Антонъ Филипповскій.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 55706. – Арк. 373. Копія.

^а Перед підписами зазначено “въ подьлѣнномъ тако”, після підписів у колі написано “мѣсто печати”.

*1723, травня 25. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини щодо укріплення
прикордонних містечок Київського полку
на випадок війни з турками і татарами*

Ознаймуємъ симъ нашимъ унѣверсаломъ їхъ милостемъ панамъ державцамъ духовнимъ, въ полку Київскомъ маєтности свои мѣючимъ, а барзѣй городничимъ и старостамъ тихъ маєтностей и всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежить, ижъ сего мѣсяца мая 13 дня писалъ къ намъ сіятелнѣйшій князь его милость господинъ Іванъ Юревичъ Трубецкій, генераль и генераль кгубернаторъ кієвскій, обявляючи, что по полученніхъ его імператорского величества указахъ велено ради намѣренія къ войнѣ Турковъ, Кримской и Кубанской орди имѣть въ Украинѣ немалую предосторожность и опасеніе, чого ради требоваль его княжое сіятелство дабысмо пограничніе въ Малой Росіи городки и мѣстечка всячески подчиняти и оправовати, безъ продолженія велѣли зъ тихъ мѣрмы, хочай вѣдаемъ, же въ сей часъ до работизнъ поліовихъ всякому нужніхъ^а людей до дѣла городского притягати будетъ не безъ трудности, однакъ, уважаючи же въ томъ состоитъ особливій его імператорского пресвѣтлѣйшого [величества] інтерессъ, да и малороссійскимъ обывателямъ отъ нападенія неприятельского оправленіе городковъ и мѣстечокъ для общего защищенія есть весма потрібно, яко писалисмо въ иншіе пограничніе полки, въ томъ числѣ и до его милости пана полковника кієвского ордеръ нашъ листовній отправили, абы полку своего городки и мѣстечка безъ продолженія велѣлъ подчиняти, а именно, жебы до тоей городковъ починки зъ [в]сехъ державскіхъ и ратушныхъ обого стану людей посполитихъ и козаковъ шестого челоуѣка висилано безъ найменшой противности, такъ особливо мененнимъ городничимъ и старостамъ маєтностей монастирскіхъ, въ полку Київскомъ найдуючихъся, чрезъ сей нашъ унѣверсалъ предлагаемъ и пилно приказуемъ, абы по вишеозначеному опредѣленію нашому, безъ жадной противности, шестого челоуѣка зъ подданныхъ своихъ, куда отколь податнѣй, для починки городковъ, въ ономъ полку будучихъ, висилали, ибо если бы (:уховай Боже:) якій чрезъ нападеніе неприятельское станеться случай, то въ тихъ же городкахъ, которіе велено оправляти, маєтностей духовнихъ паномъ державцамъ людемъ защищенія и цѣлости своей нужда будетъ искати.

Зъ Глухова, мая 25 дня, 1723 року.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 103-103 зв. Копія.

^а В копії написано “нужній”.

**1723, травня 25. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
новомлинському сотнику з тамтешніми урядовцями
організувати жителів сотні для ремонту
Новомлинської сотні**

Пану сотниковѣ новомлинському зъ урядовими тамошними и всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, поневажъ гребля Новомлинская отъ сегорочного наводненія весняного до фундаменту запсовалась, которой малолютствіемъ належите оправити невозможно, того ради чрезъ сей нашъ унѣверсаль предлагаемъ, абы панъ сотникъ новомлинскій заразы за полученіемъ оногo, двинувши всѣхъ сотнянь новомлинскихъ общимъ шарваркомъ, якъ и передъ симъ бувало, тую справити сполне зъ мелниками и укрепѣти греблю старались, безъ всякого отлагательства, ижъ бы за неугаченемъ оной греблѣ хлѣбнимъ зборамъ зъ частей войсковихъ, на булаву гетманскую належнимъ, которіе по указу імператорского величества збирать повелено, убытку и людямъ трудности въ переѣздѣ не дѣялося.

Данъ въ Глуховѣ, мая 25 дня. Року.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 102. Копія.

**1723, травня 26. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
щодо ремонту гетьманської резиденції в Баклані
посудицькими людьми та жителями села Рожни**

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ чернѣговскій и наказний гетманъ Павель Полуботокъ, и старшина енеральная.

Пану полковниковѣ наказному стародубовському, пп: старшинѣ полковой, а особливо пп: сотникамъ погарскому и бакланському, и всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, симъ нашимъ унѣверсаломъ ознаймуемъ, понеже указомъ імператорского пресвѣтлого величества велено намъ маестности гетманские и протчие угодия и доходи, на булаву гетманскую належние, в добромъ имѣтъ досмотрѣ и содержати в цѣлости, а теперъ донеслося намъ вѣдати, что дворець гетманский, в Бакланѣ найдуючийся, едно в прошедшую бурю zostал розламанъ, другое *от* ветхости вездѣ попадалъ, и требуетъ поправи и поновлення, людей зась на оному особливих для вспоможения нѣтъ, того ради до оногo Бакланского Дворца, такъ людей посудицких, прежде п: Искрою владѣннихъ, яко

еще особливо село уезду Бакланского, прозиваемое Рожни, опредѣляючи, пилно приказуемъ, аби жители тамошнии тому дворцеви всякое прислушание отдавали без наименьшой противности, аже того ж дворца бакланского досмотрщикъ п: Илопотовский объявилъ намъ, что некоторые пп: владѣлци, имѣючи на греблѣ Погарской свои млини, в гаченю и оправѣ оной не чиняють помощи, а користи розмѣровие з тѣхъ млиновъ збирають и употребляютъ, теди хтоби впред мѣль бити в томъ ослушнимъ, позволяемъ ему жъ, Илопотовскому, з млиновихъ клѣтокъ всякого ослушного и противного веретена *от* шестеренъ вибирати, и недопускати молотъ, поколя в вистатченю на греблю людей, такожъ деревнѣ и хворости, слушного не учинить помосществования.

Данъ в Глуховѣ, мая 26, року 1723.

Звишьменованный полковникъ и наказный гетманъ, рукою власною.

Судия енералний Иванъ Чернишъ.

Енералний писаръ Семенъ Савичъ^а.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 11269. – Арк. 3. зв. Копія.

№ 301

**1723, травня 27. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
наказному стародубському полковникові визначити
відповідального для спільного розслідування
з відправленими київським генерал-губернатором
офіцерами справи про побиття лавника
стародубського магістрату Федоровича
російськими військовими з Мекленбурзького корпусу**

До наказного полковника стародубовского.

При листѣ *от* пп: комиссаровъ Полковых стародубовских, перед сим до нас писанного, тут Аникій Федоровичъ, лавникъ майстрату тамошнего, з жалобою на мекленбурцовъ за обыди ему чрезъ побои и караули, *от* нихъ починенные, которого мы одселя посилали в Кієвъ з листомъ нашимъ до его княжого сіятельства господина генерала и генерала губернатора кієвского, и по тому декляровалъ его княжое сіятельство нарочныхъ оффѣцеровъ туда на розискъ, якіе когда прибудут, тоди абысь в[аша] м[илость] *от* стороны своей, якъ слушностъ придет, человека опредѣлили для сполного и достовѣрного о томъ всемъ изслѣдованія, предлагаемъ.

З Глух[ова], мая 27. Року 1723.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 433. – Арк. 53. Копія.

^а Перед підписом зазначено “на подлѣнномъ тако”, після підпису в колі написано “мѣсто печати”.

**1723, травня 29. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини в Конотопську сотню
щодо ремонту Озарицької греблі**

Ознаймуємъ симъ нашимъ унѣверсаломъ пану сотниковѣ конотопському зъ урядомъ, а особливе панамъ державцамъ семіоновському, сселовському, соснувському, веровському, тутъ же атаманнѣ и войтамъ шаповаловському, алтиновському, спаскому ... и заболотовському, поневажъ укажуть потреба въ сее весняное время греблю Озарицкую, которая всѣмъ вамъ до молотя и переезду есть потребна, угатити и направити, теди абысте висилали зъ потребу людей на помянутую греблю по давнемъ обикновению, куда и тіе пп: державци, которіе млины свои на той же греблѣ мѣють, надлежащее людми и чимъ потреба [укажетъ] учинили^а вспоможеніе, приказуемъ.

Данъ въ Глуховѣ, мая 29 дня. 1723 року.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 104. Копія.

**1723, травня 30. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
в Прилуцький полк про доручення генеральному осавулу
Василю Жураківському та генеральному бунчужному
Якову Лизогубу урядових справ у зв'язку з від'їздом
інших генеральних старшин та наказного гетьмана
з Глухова до Санктпетербурга**

Его милости пану полковниковѣ прилуцкому зъ всею того полку старшиною, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежатиметь, ознаймуємъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, ижъ получилисмо милостивий его імператорского величества указъ зъ високоправителствующого сената до насъ принесенній, дабы намъ до его величества ехать въ Санкт Пітербурхъ, прето яко правленіе малороссійское въ дѣлехъ государственнихъ войсковыхъ и всякихъ при отъездѣ нашомъ полецилисмо ихъ милостемъ пану Василю Жураковському, асауловѣ, и пану Якову Лизогубу, бунчужному, войсковимъ енералнімъ, такъ до ихъ милостей, во всякихъ потребахъ ко правленію малороссійскому належащихъ, его милость панъ полковникъ прилуцкій, въ чомъ будетъ надобно, рефероватися и описоватися мѣеть, а жебы везде въ Малой Россіи, а тамъ же и въ полку Прилуцкомъ, такъ якъ и при

^а В копії написано “учинити”.

битности нашей въ Глуховѣ доброе скромное и порядочное между старшиною и обивателями безъ наименшой противности и ослушанія было обхожденіе надлежитъ его милости пану полковниковѣ того въ полку постерегати, жадаемъ и упоминаемъ.

Данъ въ Глуховѣ зъ Енеральной Войсковой Канцелляріи, мая 30 дня, 1723 року.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 106. Копія.

№ 304

***1723, травня 30. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
в охочекомонний полк Карпа Часника
стосовно роздачі платні компанійцям,
що були в Терському поході в 1722 році***

Всѣмъ, кому бы колвекъ о томъ вѣдати надлежало, а особливе пану полковниковѣ охочекомонному Карпу Чосноку зъ старшиною его полковою, пп: сотникамъ и всему полку его товариству, симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, ижъ для роздачѣ по указу імператоского величества роковой плати за прошлій 1722 годъ компанійцамъ оногo полку, въ походѣ Терковскомъ бывшимъ, посилається знатний товаришъ войсковый панъ Іванъ Забѣла въ полкъ пана Карпа Чоснока, зачимъ когда онъ, п: Забѣла, туда прибудеть, абы панъ полковникъ всѣхъ козаковъ, въ Терковскомъ походѣ бывшихъ, праведно ему на лице представивъ, которимъ онъ, панъ Забѣла, що кому зъ нихъ доводитиметься по реестру, отъ насъ ему врученномъ, роздати мѣетъ надлежащую по давнемъ обыкновенію роковую плату, и сколько на роздачу тоей плати грошей войсковихъ вийдетъ, долженъ панъ полковникъ Часнокъ на особливомъ паперѣ о томъ ему, пану Забѣлѣ, дати квѣтацію, пилно предлагаемъ и приказуемъ.

Данъ въ Глуховѣ зъ Енеральной Войсковой Канцелляріи, мая 30 дня, 1723 року.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 107. Копія.

**1723, травня 31. Глухів –
Лист Павла Полуботка і генеральної старшини
стародубським комісарам розслідувати
зловживання солдатів Мекленбурзького полку
і гренадерів з полку Хлопова**

До комісаровъ стар[одубовских].

Доноситься намъ вѣдати з Полку Стародубовского, что консистуючіе тамъ Мекленбургского Корпуса и от Гренадерского Хлоппова Полку жолнѣре многіе перебори и долегливости обывателемъ починили, и на цѣлій мѣсяцъ май фуражъ неналежне повимагали, що з особливого небреженія в[аших] милостей дѣтся. Прето, яко того имъ не похваляемъ, такъ пишно приказуемъ, абысте за полученіемъ сего указу нашего, заразъ въ всемъ Полку том обстоятельное учинили изслѣдованіе, од кого з мекленбурцовъ и гренадеровъ в яком мѣсяцѣ, и якіе именно перебори и протчіе обыди людямъ станули, и все тое, праведно на пунктахъ спорядивши, до нас сюда прислати, а впред пишно смотрѣли бысте, чтобъ они жаднихъ переборовъ и долегливостей обывателемъ не чинили, и при томъ званія своего обстоювали, ибо за чинячіеся от консистентовъ обывателемъ обиди и перебори сами нагрожати обидимимъ будете, декляруемъ.

З Глухова, мая 31. Року 1723.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 435. – Арк. 57. Копія.

**1723, травня 31. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини про взяття колишнього
великобудинського сотника Дмитра Колачинського
під гетьманський бунчук і протекцію,
з увільненням з під полкової юрисдикції**

Пану полковниковѣ наказному полтавському, зъ пп: старшиною полковою, пп: сотникамъ, а особливе великобудинському зъ урядомъ тамошнимъ, симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, ижъ панъ Димитрій Колачинскій, бывшій сотникъ великобудинскій, уклоняючися ради недоброхотства ку себѣ сотнянь тамошнихъ отъ сотничого уряду, просилъ насъ чрезъ суплѣку свою абысмо ему отпра- вовати войсковую службу подъ знакомъ бунчуковимъ позволили. Мы прето его ку тому згодность [видячи], яко велѣлисмо ему, пану Колачинському, въ службѣ войсковой быти подъ главнимъ бунчуковимъ гетманскимъ знакомъ, такъ приказуемъ, абы панове старшина полку Полтавского до полковой службы и

юрисдикції его, пана Колачинського, не потягали, такожъ обыдъ и долегливостей оному не наносили, упоминаемъ.

Данъ въ Глуховѣ зъ Енеральной Войсковой Канцеляріи, маія 31 дня, року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 110. Копія.

Там само. – Спр. 664. – Арк. 18 зв. Копія.

№ 307

**1723, травня 31. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
про доручення Семену Новаковичу та басанському
сотникові Федору Рудьковському простежити
за відшкодуванням збитків київським полковником
Танським, завданих ним жителям Київського полку,
здійснити судовий розгляд кримінальних
та цивільних справ та відновити Мандрику
на уряді кобижського сотника**

Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежить, а особливе панамъ старшинѣ полковой, сотникамъ, атаманнѣ зъ товариствомъ и всякого званія полку Київського людемъ, симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, ижъ по занесеной до насъ передъ симъ жалобѣ одъ пана Алексѣя Мандрики, сотника кобѣжского, на его милосты пана Антона Танского, полковника київского, о неслухномъ оддаленю его, пана Мандрики, его милостю паномъ полковникомъ київскимъ отъ уряду сотництва кобѣжского, о вимоганю насилномъ слугами полковничими въ сотнѣ Кобѣжской истнихъ и питнихъ рѣчей, о принужденіи посполитихъ и козацкого стану людей до работизнѣ приватнихъ, о витравленіи стадами полковничими людскихъ пашень и сѣнокосовъ, о отнятію людскихъ власнихъ кгрунтовъ, о отбираню коней, борошна и грошей у товариства кобѣжского, въ походы Терковскій виправленного, и о протчіихъ п: Мандрицѣ и иннимъ обывателямъ полку Київського, такъ одъ самого его милости пана полковника, якъ и одъ подручнихъ его, чинячихся обыдахъ, посилалисмо въ сотню Кобѣжскую пп: Іосифа Тарасовича, знатного товариша войскового, Федора Рудковского, сотника басанского, и Григорія Кониского, писара майстрату Нѣжинского, дабы о всемъ томъ вишеписанномъ обстоятелнѣй и праведнѣй учинили розискъ, почому преречоніе пп: розищики за приездомъ своимъ въ сотню Кобѣжскую при присутствіи присланного въ плелѣпотентахъ одъ его милости пана полковника київского п: Николая Савенка²⁰⁰, асаула полкового київского, когда начали по поданняхъ намъ, а имъ врученнихъ доношеніяхъ инквѣровати, теди що колвекъ п: Мандрика на его милость пана полковника київского доносилъ, все тое въ самой истиннѣ, [а] що зась плелѣпотентъ пана полковника на п: Мандрику предлагаль, все тое в неправости явилося, якъ ясно зъ розиску, имы, пп: висланными нашими, справованного,

и въ Войсковую Енералную Канцеллярію за руками ихъ поданного, дається бачити, о чомъ когда предлагалисмо его милости пану полковниковъ подь часъ бытности его тутъ въ Глуховѣ, теди его милость не тилко словесно передъ нами обѣщаль всякому обѣжденному за приездомъ своимъ въ Козелець слушную въчинити нагороду, але и на писмѣ уряду войскового енералного такъ росписался, где явиться доводъ отъ стороны шкодуючої, или шкодуючій за совѣсть свою объявить одъ мене учиненную собѣ шкоду, такимъ всѣмъ готовъ учинить награждение, толко бы былъ о то[мъ] притомній отъ боку правящей между Гетманствомъ власти и осмотрѣлъ всякой именно шкоди на мѣстцу томъ, где которая шкода пополнена, прето мы, зважаючи тое, жебы обыжденніе за долгимъ отъ его милости пана полковника кievского неуконтентованіемъ болшого не понесли убытку и волокити, а барзѣй собственноручной его милости пана полковника кievского вишеписанной согласуючи росписѣ, да склоняючись на неодступное обыжденніхъ о сатисфакцію прошеніе, ординуемъ въ полкъ Кіевскій пановъ Семена Новаковича ...^а и Федора Рудковского, сотника басанского, котормъ полецѣлисмо абы непемѣнно такъ того достояли, чтобы его милость панъ полковникъ подлугъ своей декляраціи и якъ, самая кажетъ слушность, всякого обыжденного награжденіемъ слушнимъ подлугъ ихъ пп: висланнихъ, узнання успокоилъ, якъ и инніе заводніе пана полковника кievского зъ полчанами тамошними и зъ протчіими заводніе інтересса, а именно, дѣло превосходительного его милости господина енерала фонъ Вейзбаха зъ старостою ... козарскимъ о убийствѣ мирочника и о непотребнихъ словахъ о пану Семену Шаулѣ, о господину Коритку в дѣлѣ зъ паномъ полковникомъ и п: судією, такожъ о Григорію Желѣзку зъ паномъ Ханенкомъ²⁰¹, обознимъ полковимъ кievскимъ, о убийствѣ козака Чемеского и поламара козелецкого, такожъ о забойствѣ сотникомъ бобровицкимъ козака сотнѣ тамошней Івана Литовкы да о утопленю Алексѣя Ловущенка, до Василя Танского посланного, и о протчіихъ, якіе суть одъ кого или вновъ тамъ будутъ поданны на его милость пана полковника доношенія, праведно розискати, и, що возможно, тамъ укончили, зачимъ абы его милость полковникъ и нѣхто инший зъ старшини и чернѣ полку Кіевского пререченнімъ пп: висланнімъ нашимъ въ розискованю вишеписаннихъ заводнихъ інтерессовъ жадной не чинили перешкоди и трудности, овшемъ всякъ кого почему оны, пп: висланніе, востребують неотмовное свѣдчили послушенство и по требованію дѣла праведное сознате, мѣти хочемъ и приказуемъ, а особливе докладаемъ и тое, же по окончанію всего вишеписанного пана Мандрѣки зъ его милостію паномъ полковникомъ кievскимъ заводного дѣла, когда о немъ, п: Мандрицѣ, вины не будетъ, мѣють тежъ пп: висланніе наши короговъ оному знову вручити.

Данъ въ Глуховѣ зъ Енералной Войсковой Канцелляріиѣ, мая 31 дня, 1723 року.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 108-109. Копія.

Там само. – Спр. 664. – Арк. 33-34. Копія.

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

*1723, травня 31. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
стародубському полковнику звітувати
у Генеральну канцелярію і Малоросійську Коллегію
про грошові, хлібні та інші прибутки
зі Стародубського полку, з інформацією
кому вони призначалися і на що витрачалися*

По получении въ прошломъ 1722 року въ мѣсяцѣ нояврии премошнѣйшой монаршой грамоти и экстракту въ указу его імператорского величества въ Малоросійскую коллегію присланного, посланъ одъ насъ, якъ в другіе полки, такъ и въ полкъ Стародубовский, таковой указъ унѣверсалний, дабы всякіе збори грошевіе, хлѣбніе и протчіе доходи, якими хто прежде пожалованъ, и когда передъ симъ збѣрались на того жъ и теперъ и въ тіе мѣста были збѣраны, такъже которіе приходы збѣралы въ полку тамошномъ на ратушніе потребніе росходи и оніе збирать и употреблять бы до ратушей по прежнему, только що где ратушнихъ приходовъ и росходовъ и затимъ въ остатку будетъ тое имѣтъ въ запискахъ и роспискахъ и по третямъ года о томъ всемъ репорти или вѣденія одни въ Войсковую Енералную Канцеллярію, а другіе въ Малоросійскую коллегію посылать до Глухова велѣлисмо за руками тѣхъ людей, у кого тіе ратушніе збори ...^а а поневажъ треть года уже ... теперъ пройшла, и репортовъ о помянутыхъ надлежащихъ ратушнихъ зборахъ зъ Полку Стародубовского потому на тому указу до сихъ поръ ни намъ въ Войсковую Енералную Канцеллярію, а нѣ тежъ въ Малоросійскую коллегію не прислано, того ради за полученіемъ сего нашего листа, мѣешъ [вашмилость] заразъ во всѣ сотнѣ полку тамошнего розослати ордери и по онихъ градскимъ и ратушнимъ урядникамъ, такъже зборщикамъ, хто тими зборами вѣдаетъ, приказать, жебы они вѣденія подлинніе, сколько въ якомъ мѣсяцѣ якихъ зборовъ и с чего и по чому на ратушъ чрезъ прошлую треть года пройшло, и на що іменно въ расходъ обернулося, а що за тимъ въ остатку имѣтъ бути, за руками своими на писмѣ порядочно спорядивши, немедленно ... [в]скороности оные привозили въ Глуховъ по вишшеписанному едни вѣдѣнія въ Енералную Канцеллярію, а другіе въ Малоросійскую Коллегію, тутъ же докладаемъ, абы овесь полку ... до получения вишь намѣненного его імператорского величества указу зборщиками збѣранный, который зъ борошномъ житнимъ того жъ прежнего збору велѣлисмо передъ симъ провадити въ Глуховъ, привезень [быль] сюда въ Глуховъ въ скорости, предлагаемъ.

Зъ Глухова, мая 31 дня, року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 111-111 зв. Копія.

^а Крпками позначено пробіли в тексті копії

**1723, червня 6. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
івангородському сотникові щодо звільнення
самовільно зайнятого ним та іншими жителями сотні
степу, належного до Військової артилерії**

Его императорского пресвѣтлого величества Войска Запорозско[го] полковникъ чернѣговскій и наказній гетманъ Павелъ Полуботокъ, и старшина енералная.

Вамъ, п: сотниковѣ иваногородскому, нехай будетъ вѣдано: ижъ доносили намъ атаманъ артилеріи войсковой п: Яковъ Жилевичъ, что в[аша] м[илость] самъ, и нѣкоторые сотняне его, немало степу войскового заорали, на которомъ зѣдавна сѣно кошувалося для артилерійскихъ войсковихъ коней, що ежели такъ есть, якъ онъ донеслъ, теды ми, не похваляючи того, в[ашей] милости приказуемъ, абисъ за полученіемъ сего листу нашего, такъ самъ, яко и сотняне его, сколько степу войскового заняли, того безъ всякой спреки уступили, и впредь до оного не интересовались, упоминаемъ, понеже на тотъ степъ еще *от* покойного его милости пана гетмана Скоропадского, жеби ниhto в оний не вступалъ, виданъ есть унѣверсалъ для охраненія обявляемъ.

Данъ въ Глуховѣ, зъ Войсковой Енеральной канцеляріи, [и]юня 6 д[ня]. Року 1723. Звишѣименованній полковникъ и наказній гетман, рукою власною^а.

Енералній писаръ Семень Савичъ.

Василій Жураковскій, асаулъ генералній.

Яковъ Лизогубъ, енералній бунчучній.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 55443 (ІІ). – Арк. 405. Копія.

№ 310

**1723, червня 8. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини у Глухівську сотню
щодо готовності козаків сотні до походу
у складі Військової артилерії**

Наказному сотниковѣ глуховському зо всѣмъ тоей сотнѣ товариствомъ, ижъ в указѣ его императорского величества зъ високоправителствующого Сената присланномъ, велено дабы за прибытіемъ сюда въ Малороссію господина генерала и кавалера князя Михайла Михайловича Голѣцина, старшина енералная съ

^а Перед підписами зазначено “на копії тако”, після підписів у колі написано “мѣсто печати войсковой”.

полками малоросійськими виступили въ поле до походу, а понеже и артилеріи Войсковой въ тотъ часъ маршъ виходити надлежатиметь, для того что и прошлыхъ годовъ при оной артилеріи сотнѣ Глуховской товариство въ приключающихся походахъ всегда найдовалися, и по тому его императорского величества указу, дабы заразы наказній сотникъ глуховскій зъ всѣмъ товариствомъ, порядочно въ оруже и въ протчее приготовавшись, и въ належитій призапасившись провіантъ, когда о томъ повторній зайдець указъ зъ домовъ тотъ часъ безъ найменшой остановки виступали, и при артилеріи енеральной войсковой слѣдовали непремѣнно, а что по тому учинится, и вамъ бы, сотниковѣ наказному глуховскому, въ Енеральную Войсковую Канцелярію респортовать немедленно.

Данъ въ Глуховѣ, іюня 8 дня, року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 112. Копія.

№ 311

1723, червня 10. Глухів^а – Інструкція Павла Полуботка і генеральної старшини ревізорам Василю Полуницькому та Дем'яну Бутовичу відрядженням у Ніжинський полк

Інструкція.

Посилаючимся въ полки ревізорамъ, а именно въ Полкъ Ніжинскій Василю Полунѣцкому и Дем'яну Бутовичу, для лучшего порядку и изложенія якимъ образомъ мѣють козаки въ компуть виражатися, и хто зъ онихъ въ походахъ Ладожскомъ и Терковскомъ поумирали, а жони вдовами пооставалися, інформація ниже изображается.

1.

Если где дворъ козацкій, въ которомъ сколько братовъ совокупно живутъ на одномъ отческомъ кгрунтѣ, то написать о такихъ же, зъ онихъ еденъ по[о]чередно службу отправуетъ, яко зъ одного козацкого кгрунту, однако жъ изобразить каждого по имени, хто онъ, старого господара и синовъ его, окроме въ хатахъ живучихъ.

2.

Если жъ где братовъ суть килко, а живутъ порознь, да еще и прикупне кгрунта, сверхъ отческого имѣють, такихъ всякого порознь написать въ компуть козацкій именно.

^а Інструкція недатована, дата і місце визначаються за записом в щоденнику Гетьманської канцелярії за 1722-1723 рр.

3.

Въ котореихъ дворахъ по одному козаку живеть при кгрунтахъ своихъ, такихъ особно, а особно [и] тихъ що кгрунтовъ не мѣють, тилко самими дворами живутъ, а каждого по имени и по прозванію написати.

4.

Хто зъ козаковъ, не имѣючи кгрунтовъ, гендлями бавится, и хто купивши мелницкую часть, во мѣсто мелника свободнимъ бываетъ отъ службы, и такихъ написать въ компуть.

5.

Которіе козаки стали ктиторами къ церковскому служенію и ради ктиторства ухиляются отъ службы, такихъ написать въ компуть неопустно.

6.

Переписать всѣхъ вдовъ рядовихъ козаковъ, такожъ и достатнѣйшихъ, которіе могутъ зъ своихъ домовъ рядовихъ козаковъ вистатчить по козаку, и которіе не могутъ, порознь каждого, именно.

7.

О козакахъ пѣшихъ, которіе коней [не имѣють] и не могутъ конной службы отпраковать, особливихъ подъ каждою сотнею спорядить реестръ зъ докладомъ, хто зъ нихъ пѣшо можетъ служить, а хто ради крайной скудости весма служить не сдолѣтъ.

8.

Якихъ козаковъ поскуплювали владѣлци духовніе, зъ которыхъ жадной служби нѣтъ, или кого зъ нихъ и безъ куплѣ подъ протекціею и сколько с нихъ духовенство поприймали, и о тихъ подъ каждою сотнею доложить именно.

9.

Такожъ и курѣнчиковъ, сколько оніихъ у кого зъ старшины и у другихъ владѣлцовъ обрѣтается, а при томъ и о протекціантахъ, которіе за старшинами и владѣлцами, чи то свойства ради, чили на владѣлческихъ земляхъ и въ домахъ ихъ мѣшкають, именно въ тихъ же реестрахъ доложить, никого не минаючи, въ сущую правду.

10.

А окроме ревизиалного дѣла особливимъ вѣдениемъ пописать старшинскіе и другихъ владѣлцовъ хутори и дворци, такожъ поповскіе и паламарскіе школы,

шпиталѣ и корчми, такіе въ которыхъ оденъ толко живеть шинкарѣ безъ всякого кгрунту, а въ реестрѣ между посполитихъ людей онихъ не включати.

11.

Сколко въ походахъ Ладожскомъ и Терковскомъ козаковъ померло, саміе ли господари или наймити, такожъ сколько въ онихъ же походахъ на пути за болѣзною пооставалося и для чого старшина ихъ не посисковали, отоль, особливо отъ старшини, взятъ вѣденіе за руками.

12.

Будучимъ ревѣзорамъ въ полку Нѣжинскомъ должно врученное себѣ дѣло со всякимъ тщаніемъ и поспѣшеніемъ справовати въ сухую правду, а когда що учинено неправо будетъ, а посліе тое подлинно покажется, то оніе ревѣзори штрафовани будуть неопустно.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 124-125. Копія.

№ 312

*1723, червня 10. Глухів –
Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини
в Лубенський полк про призначення царем
генерала Михайла Голіцина головнокомандувачем
над усіма військами в Україні та щодо готовності
козаків полку за ордером Голіцина
у Військову канцелярію виступити в похід*

Указъ его величества императора и самодержца всероссійского зъ Енеральной Войсковой Канцеляріи лубенскому наказному^а полковниковѣ господину Марковичу зъ полковою старшиною, сего іюня 6 дня, въ присланномъ его императорского величества указѣ изъ високоправительствующаго Сената въ Войсковую Енеральную канцелярію, показано, [и] указомъ же его величества велено, его сіятелству господину генералу и кавалеру князю Михайлу Михайловичу Голіцину надъ всѣми, обрѣтаючимися въ Украинѣ, войски быть главнымъ коммендѣромъ, и велено ему, господину генералу, обрѣтаючиися въ Малороссіи, ренгулярніе и неренгулярніе и малороссійскіе полки вивестъ в поле и розставить, где разсудитъ за потребно, по которому и старшинѣ генеральной зъ малороссійскими полками вѣйти въ поле и поступать по ордерамъ одъ его, господина генерала, того ради по полученіи сего быть бы вамъ изъ старшиною и со всѣми того

^а Тобто мається на увазі саме наказний полковник Яків Маркович, а не повночинний лубенський полковник Андрій Маркович.

полку козаками, противъ прежде посланного къ тебѣ зъ Войсковой Енеральной Канцеляріи унѣверсалу во всякой въ походъ готовности, а когда отъ его, господина генерала, о виступленіи въ поле ордеромъ въ Войсковую Енеральную Канцелярію предложено будетъ, то немедленно въ то время въ походъ виступать зъ всѣмъ войскомъ, приборомъ какъ належитъ, а въ которомъ числѣ сей указъ получишь, въ Войсковую Енеральную Канцелярію репортовати.

Данъ въ Глуховѣ, іюня 10 дня, року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 113. Копія.

№ 313

***1723, червня 11. Глухів –
Універсал Павла Полуботка
і генеральної старшини в Чернігівський полк
про призначення серба Дмитра Мільютинова
за указом царя седнівським сотником***

Указъ его величества императора и самодержца всероссійского зъ Енеральной Войсковой Канцеляріи всей старшинѣ и чернѣ Полку Чернѣговского, а особливе атаманѣ и товариству сотнѣ Седневской объявляетъ, ижъ получили мы монаршіи его императорского пресвѣтлого величества указъ, дабы сербской породы шляхтича Дмитрія Милютинова²⁰² за его вѣрніе императорскому величеству службы, подъ часъ военной зъ турками акціи показанніе, поставитъ въ сотнѣ Седневской сотникомъ на мѣсце умершого тамошнего сотника Войцеховича²⁰³, и по тому его императорского величества указу помянутого Дмитрія Милютинова^a по виконанню на вѣрность его величеству присяги въ Сотню Седневскую сотникомъ опредѣлити. Сего ради, дабы атаманѣ и товариству тоей сотнѣ вѣдали его совершеннимъ начальникомъ и подобающие ему до войскового правленія и порядковъ стягающееся отдавали послушенство, онъ тежъ, Дмитрій Милютиновъ, новопоставленній седневскій сотникъ, взаємне зъ сотнями тамошними обходително и безобидно поступати маєтъ; такожъ полкового коммендѣра тамошнего рефероватися и надлежащее подлугъ права и обикновенія войскового малороссійского должень содержать повиновеніе; о чомъ панъ полковникъ наказній чернѣговскій знаючи, должень за объявленіемъ сего указу отправить въ Седневъ²⁰⁴ кого пристойно, и при обраніи сотнѣ тамошней товариства вручити короговъ ему, Милютинову, безъ замедленія.

Данъ въ Глуховѣ, іюня 11 дня, року 1723.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 656. – Арк. 123. Копія.

Там само. – Спр. 664. – Арк. 18. Копія.

^a В копії зазначено – “помянутій Дмитрій Милютиновъ”.

*1723, червня 11. Глухів –
Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини
стародубським комісарам щодо подання
складених ними пунктів про кривди, заподіяні
в Стародубському полку солдатами
з Мекленбурзького полку та гренадерами полку Хлопова*

До коміссаровъ стар[одубовських].

Пишете в[аши] милости до насъ, просячи резолюції, если пункта, о переборахъ и о другихъ обыдахъ од консистуючихъ в Полку Стародубовскомъ Мекленбургского Корпуса и Гренадерского Хлопова Полку жолнѣровъ обывателемъ тамошнимъ починеннихъ, споряженніе, мѣте [ихъ] презентова^т присланному од его княжого сіателства господина генерала и генерала губернатора кievского маіору господину Олцу, или оніе к намъ в Глуховъ присила^т. Теди мы на сіе в отвѣтъ в[ашим] милостемъ предлагаем, абысте означенніе о обидахъ людских пункта, ежели надѣтеся, что помянутой господинъ маіоръ в сушую правду и со всякимъ обстоятельствомъ о томъ розисковатимет, презентовали ему, и просили у его з кого доведется надлежащей сатисфакції. Ежели же, порозумѣте, усмотрите, что онъ, господинъ маіоръ, в изслѣдованіи обидъ, или в чиненію за оніе сатисфакції, потачку якую дѣлатимет, то мѣте в[аши] м[илости] оніе пункта, за руками своими спорядивши, к намъ в Глуховъ присилати немедленно жадаемъ.

З Глухова, іюня 11. Року 1723.

P[ost] S[criptum]. А якіе пункта господину маіору Олцу дасте, такіе жъ власне и у себе в[аша] м[илость] мѣте, для того, абысте если б яка *будет* там потачка, сюда в Глуховъ оніе при своемъ листѣ присилали.

Додатки

**Майнові та інші приватні
документи Павла Полуботка**

№ 315

***1703, червня 18. Батурин –
Універсал Івана Мазепи про підтвердження прав
Павла Полуботка на куплені ним Мишуківський,
Семанівський та Вертійвський ґрунти***

Пресвѣтлѣйшого и державнѣйшого великого государя нашего, его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского гетманъ и славного чина святого апостола Андрея кавалеръ Иоанъ Мазепа²⁰⁵.

Пану полковникови чернѣговскому зо всею старшиною полковою и всѣми, якъ войсковими, такъ и посполитими полку своего обывателми, а особливо атаманъ и войтамъ в селахъ [сотни] Роиской и Бѣлоуской, именно Гучанскимъ, Яминскимъ, Сѣбережскимъ и иншимъ, поблизу найдуючимся, тамошнимъ окolicнимъ селамъ, а з сей сторони Рудчанскимъ и Мохнатинскимъ зо всѣми тамошними жителми и кождому, кому би колвекъ о томъ вѣдати належало, симъ унѣверсалнимъ писаннемъ нашимъ ознаймуемъ, ижъ презентовалъ намъ панъ Павелъ Полуботокъ, значний и заслужоний товаришъ войсковий, купчіи записи и покрѣпости на кґрунта Мишуковскіи и Семановскіи, Вертѣевскіи, свои власнии, вѣчистою куплею набити, и просилъ насъ, абысмо оние рейментарскимъ нашимъ, для спокойнѣйшого тихъ кґрунтовъ заживаня и владѣнія, ствердили унѣверсаломъ. Ми теди, гетманъ, респектуючи на его, пана Полуботка, значние щире и статечне въ Войску Запорожскомъ ронение услуги, и видячи его, же и впредъ до онихъ можетъ згоднимъ и вигоднимъ бути, до которихъ его заохочаючи, не отмовивши той его прозбы, велѣлисмо зъ канцеляріи войскової сей нашъ унѣверсалъ видати, которимъ, яко тие вишей речонии кґрунта, его власнии, вѣчистою куплею набити, ствержаемъ, позволяючи ему, якъ хотя, оними диспонувати и на свой оборочати пожитокъ, такъ повагою оного жъ пилно варуемъ, абы ниhto з старшихъ и меншихъ войсковихъ и посполитихъ людей, а особливе з жителей сѣль, поблизу тихъ кґрунтовъ будучихъ, в семъ унѣверсалѣ спецѣфкованнихъ и іншихъ, не смѣл и не важился в тие его, пана Полуботка, кґрунта втручатися и пустошеньемъ онихъ, а барзѣй рубанемъ домовихъ набутковъ и дровъ, найменшой чинити шкоди і убитковъ, якая воля наша была [бы] ненарушна,

и щоб ніхто оной не бить противнимъ, повторе и подесеяте симъ унѣверсаломъ нашимъ варуемъ и властию нашою реиментарскою приказуемъ.

Данъ в Батуринѣ, юня 18 д[ня], року 1703.

Звищъменованний гетманъ і кавалеръ, рукою власною^а.

О публіковано: Книга пожиткамъ бывшаго черниговскаго полковника Павла Полуботка и дѣтей его Андрея и Якова Полуботковъ, составленная по указу 1724 году маіоромъ Михайломъ Раевскимъ и лейб-гвардіи сержантомъ Львовымъ // ЧОИДР. – 1863. – С. 96-97.

Бутич І. Універсали Івана Мазепи. – Ч. І. – Київ-Львів. – 2002. – № 370. – С. 405.

ЦДІАК України. – Ф. 57. – Оп. І. – Спр. 17. – Арк. 195. Копія.

Там само. – Оп. 2. – Спр. 250. – Арк. 6 зв.-7. Копія.

№ 316

1706, листопада 15. Батурин – Універсал Івана Мазепи чернігівському полковникові Павлу Полуботкові про передачу йому села Наумівки, раніше належного матері Полуботка

Пресвѣтлѣйшого і державнѣйшого великого государа, его царского священнѣйшого величества Войскъ Запорожских гетманъ славного чина святого апостола Андрея и бѣлого орла кавалѣрьъ Иоанъ Мазепа.

Всей старшинѣ и чернѣ Войска его царского пресвѣтлого величества Запорожского, особливе пп: старшинѣ полковой чернѣговской, сотникомъ, атамани и всему старшому и меншому товариству, войтамъ, мѣщанамъ и всѣмъ посполитимъ того полку обывателямъ, и каждому, кому бы колвекъ о томъ вѣдати надлежало, симъ унѣверсалнимъ писаниемъ нашимъ ознаймуемъ, ижъ любо перед симъ з позосталих блаженния памяти небожчика пана Леонтия Полуботка²⁰⁶, значного товариша войскового, добръ изволилисмо были овдовѣлой женѣ небожчиковской, паней Полуботковой, селомъ Наумовкою, в сотнѣ Киселѣвской лежачимъ, з прилеглими до оногo кгрунтами и угодіями владѣти до ласки нашої войскової. Однакъ кгда теперъ она, панѣ Полуботкова, соизволила в чинь инокинскій постригтися, теды оное село зо всѣми належачими грунтами и угодіями в первобытнуню поссесію приворочаемъ синові небожчиковскому, пану Павлу Полуботкови, полковникові Войска его царскаго пресвѣтлого величества Запорожского чернѣговскому, позволяючи ему од посполитих тамошних наумовских жителей всякіи обикліи повинности и послушенства отбырати, вѣдаючи прето о той виразной волѣ нашої кождый з старшинѣ и чернѣ того Чернѣговского полку, абы ніхто не смѣлъ и не важился ему, пану полковникові, такъ в обнятію в свое завѣдованіе пререченого села, яко и в владѣнніи онимъ и всякими приналежними грунтами и угодіями, такъ теж и в отбыраннію од посполитих людей належачих повинностей и послушенствъ, жадной найменшой

^а Перед підписом зазначено “В подленномъ войсковая печать и подпись таковъ”.

перешкоды и перепони чинити, пишно повагою и моцю сего унѣверсалу нашего варуемъ и сурово грозимъ, войтъ зась тамошній наумовскій зо всѣми громадними людми (:опрочъ козаковъ, которіе при належитих козацких волностях повинни заховани быти:), абы всякое послушенство ему, пану полковникови, *отдавали* и належитие повинности без отреченя уишали. Приказуемъ.

В Батуринѣ, ноября 15 дня, 17[0]6 году.

Звишъменованній гетманъ и кавалеръ, рукою власною.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 52810. – Арк. 1-1 зв. Копія.

О публіковано: Бутич І. Універсали Івана Мазепи. – Ч. І. – Київ-Львів. – 2002. – № 461. – С. 496-497.

№ 317

1708, листопада 14. Глухів – Грамота царя Петра І чернігівському полковникові Павлу Полуботкові на маєтності в Сумському полку на Слобожанщині та в Гадяцькому і Лубенському полках

Божією поспешествующею мылостію мы, пресветлѣйшый и державнѣйшый великий государь, царь и великий князь Петръ Алексѣевичъ, всея Великія и Малія и Бѣлія Россіи, самодержецъ Московскій, Кіевскій, Владимирскій, Новгородскій, царь Казанскій, царь Астраханскій, царь Сибѣрскій, государь Псковскій и великий князь Смоленскій, Тверскій, Югорскій, Пермскій, Вятцкій, Болгарскій и інших, государь и великий князь Новгорода, Низовскіе Земли, Чернѣговскій, Резанскій, Ростовскій, Ярославскій, Бѣлоозерскій, Удорскій, Обдорскій, Кондинскій и всея Сѣвернія Страны повелитель, государь Иверскіе Земли, Карталинских и Грузинских царей и Кабардинскіе Земли, Черкасских и Горских князей, и иных многих Государствъ и Земел Восточных и Западных и Сѣверских отчичъ и дѣдичъ і наслѣдникъ, и государь и обладатель.

Наше царское величество пожаловали подданного нашего Войска Запорожского чернѣговъского полковника Павла Полуботка за его къ намъ, великому государю, вѣрные и усердно радителніе службы, какъ в воинских дѣйствияхъ противъ неприятеля нашего короля шведского, также и за показанную его непоколѣбимую къ намъ вѣрность в настоящемъ случае измѣны намъ, великому государю, бывшаго гетмана Мазепи, повелѣли ему дать сію нашу царского величества жалованную грамоту, по нашему великого государя имянному указу, на маєтности, состоявшіяся после шурина ево, бывшаго гадяцкого полковника Михайла Василюва²⁰⁷, данніе и купленніе, а имянно, в Сумскомъ Полку, в уездѣ Лебединскомъ, на село Михайловку с мелницами, с озери и с інными приналежащими к нему селами Озакомъ, Буймеромъ, Грунею с пашенными землями, лесеми и с сенными покоси, и со всякими угоди[ями], какъ онъ, Михайло Василювъ, по подлинному ограничению в своемъ владѣнію имѣлъ. Да на дворѣ того ж

шурина ево, Михайла Василиева, обрѣтающийся в Гадяче, також хутор и мелницы, и инніе в Полку Гадяцкомъ купленніе ево грунта, да особливо сверхъ тѣхъ маетностей в Лубенскомъ Полку на село, которымъ владѣла до нынѣ, по отдачи измѣнника Мазепа, племянника ево Иванова жена Обидовского²⁰⁸, зовемое Коровинцы, с пашенными землями, с сенными покосы, и с лесами и со всѣми угоды, и с мельницами, тамъже обрѣтающимися на рѣчкѣ Сулѣ²⁰⁹ и Бишкинѣ²¹⁰, для того в нынешнемъ 1708 году, ноября в 10 день билъ челомъ намъ, великому государю онъ, чернѣговской полковникъ Павелъ Полуботокъ, что в прошлыхъ годѣхъ бывший гетманъ измѣнникъ Мазепа с начала гетманства, имѣя нѣкакую свою злобу на прежде помянутого бывшаго гадяцкого полковника Михайла Василиева, взялъ себѣ по немъ во владѣніе всѣ маетности ево, и отдалъ племяннику своему, Ивану Обидовскому, імянно, вишеписанное село в Сумскомъ Полку, в Лебединскомъ уездѣ, Михайловку с мельницами и с ыними ко оному приналежащими селами Озакомъ, Буймеромъ, Грунею, озеръ с лесами, с сенными покосы, и со всякими угоды[ями], какъ полковникъ Михайло Василиевъ владѣлъ по нашей царского величества жалованной ему данной грамоте. Да онъ же измѣнникъ Мазепа отдалъ ево ж Михайловъ двор, обрѣтающейся в Гадяче, бывшему гадяцкому полковнику Михайлу Бороховичу²¹¹, да хутор къ Замку Гадяцкому присоединилъ, мельницы на рѣчкѣ Груне²¹², инные ево в томъ Гадяцкомъ Полку грунта купленніе, роздалъ кому хотѣлъ. Такожде онъ, Мазепа, далъ помянутому племяннику своему Обидовскому къ вишеписаннымъ селамъ Михайловке, иннымъ в Полку Лубенскомъ село Коровинцы, которымъ селомъ також владѣла, какъ Михайловкою, [такъ] і инными, по смерти Обидовского до нынѣ жена ево, и понеже де онъ, полковникъ чернѣговской, ближнимъ наслѣдникомъ есть к тѣмъ маетностямъ бывшаго гадяцкого полковника Михайла Василиева, Михайловке, Озаку, Буймеру и Груне, со всякими къ нимъ принадлежностями, ібо жена ево ему, Михайлу, сестра родная, а сверхъ того имѣемъ мы его полковника во особливомъ нашемъ монаршемъ милостивомъ призрѣніи за многіе вѣрніе къ намъ великому государю нашему царскому величеству службы, того ради, дабы мы, великій государь, пожаловал ево, велѣли тѣ всѣ преждепомянутіе маетности шурина ево по данной ему грамоте и границамъ учиненнымъ отдатъ ему в вѣчное владѣніе, присовокупя къ тѣмъ маетностямъ по нашей особой величарской к нему милости и село Коровинцы в вѣчное ж владѣніе, в Полку Лубенскомъ обрѣтающееся, з землями пашенными, с лесами и с сенными покосы и мельницами, при томъ же селѣ обрѣтающимися на рѣчкѣ Сулѣ и Бишкинѣ, и со всякими угоды[ями], и для свободного бѣ оныхъ владѣніа датъ ему нашу царского величества жалованную грамоту. И мы, пресвѣтлѣйшій и державнѣйшій великій государь и великій князь Петръ Алексѣевичъ, всея Великія и Малія и Бѣлія Россіи самодержецъ, пожаловали ево, полковника чернѣговского Павла Полуботка, за многіе прежде помянутіе к намъ, великому государю вѣрніе и радѣтельные службы, повелѣли вишеписанніе шурина ево прежде бывшаго, гадяцкого полковника Михайла Василиева, купленніе и данніе маетности в Сумскомъ Полку, в Лебединскомъ уездѣ, село Михайловку с мельницами, с озерами, и с прочими к нему приналежащими селами, и всякими в оныхъ обрѣтающимися угоды[ями], отдатъ ему, полковнику чернѣговскому, в отчину, которыми владѣтъ

ему самому, женѣ, дѣтямъ, онукамъ, правнукамъ, и кто по немъ рода ево будет, вѣчно по ограниченію, какъ оной шуринъ ево владѣль. И волно ему тѣ маестности *отдат*, продат, променит, в приданніе *дат*, и во всякіе крѣпости укрепит, та-кожъ і помянутой в Гадяче двор, и хутор, и мелницы, і иніе в томъ Полку того ж шурина ево Михайла Василюева купленніе грунта. При томъ же и вышеозначенное село Коровинцы в Лубенскомъ Полку з землями пахатними, с лесами и сенокосы, и с мелницами обретающимися вышепомянутими, и со всякими угоди[ями] ему, полковнику чернѣговскому, и женѣ ево, и потомству в вѣчное владѣніе *отдат* указали. Что мы, великій государь, сію нашу царского величества грамоту укрѣпляемъ и утверждаемъ, понеже онъ ту нашего царского величества милость и сію жалованную грамоту получилъ за вѣрніе *отца* своего, такожъ и за свои вѣрніе *ж* и радѣтелніе и знатніе к намъ великому государю службы, и чтобъ впредъ смотря на тѣ ево службы дѣти ево, онуки и правнуки, и кто по немъ рода ево будет, также намъ, великому государю, и нашимъ государскимъ наслѣдникомъ служили. И для вящего утвержденія той нашей царского величества к нему, полковнику, милости, и ради свободного и вѣчного помянутими маестностями ему и потомству ево владѣнію, дана ему сія наша великаго государя милостивая жалованная грамота за нашою царского величества государственною печатю. А ежели в тѣхъ прежде помянутыхъ маестностяхъ живутъ гдѣ козаки, и онымъ бытъ содержанимъ при прежнихъ правахъ и волностяхъ безъ нарушенія.

Данъ в Глухове, ноября 14 дня, 1708 г[ода]. Государствованія нашего 27 году.
По указу великаго государя подписалъ графъ Гаврило Головкинъ^а.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 52816. – Арк. 18-20 зв. Копія.

О публіковано: Книга пожиткамъ бывшаго черниговскаго полковника Павла Полуботка и дѣтей его Андрея и Якова Полуботковъ, составленная по указу 1724 году маіоромъ Михайломъ Раевскимъ и лейб-гвардіи сержантомъ Львовымъ // ЧОИДР. – 1863. – С. 110-112.

№ 318

1708, листопада 20. – Універсал Івана Скоропадського чернігівському полковникові Павлу Полуботкові на маєтності в Чернігівському і Лубенському полках

[Пресвѣтлѣйшого и державнѣйшого великаго государя и великаго князя Петра Алексѣевича, Всея Великия и Малыя и Бѣлыя России самодержца, его царского пресвѣтлого величества, Войска Запорожскаго гетманъ Иоаннъ Скоропадскій]^б.

^а Перед підписом зазначено “В подленной подписано тако”, після підпису в колі написано “мѣсто печати царственной”.

^б Інтитуляцію і підпис відновлено за аналогічним за часом універсалом Скоропадського значному військовому товаришеві Я. Лизогубу від 18 листопада 1708 року, дата подається за од. зб. 60762.

Всей старшинѣ и чернѣ Войска его царского пресвѣтлого величества Запорожского, а особливе полку Чернѣговского обозному, судии, писаревѣ, асауломѣ, хорунжимѣ, сотникомѣ, и кому бы належало вѣдат, ознаяуемѣ, ижѣ презенътоваль намѣ, гетмановѣ, ѣ панѣ Павелѣ Полуботокѣ, полковникѣ е[го] ц[арского] п[ресвѣтлого] величества чернѣговский высоце пов[аж]ную монаршую его царского пресвѣтлого величества грамоту, вновѣ теперѣ ему на рожные маетности в полку его Чернѣговскомѣ будучіе данную, и яко при томѣ просилѣ на тыеж в грамотѣ монаршой спецификованные добра нашего унѣверсалу, такѣ мы прошенію его давши у себе мѣстце, а респектуючи на вѣрные его ку царскому величеству службы, и к нам, гетмановѣ, зычливости, а надто стосуючис до волѣ пресвѣтлѣйшого монархи его царского величества, выдаемѣ ему сей нашѣ унѣверсалѣ на мѣстечко Любеч²¹³, з перевозомѣ на Днѣпрѣ Любецкимѣ и Лоевскимѣ, з озерами, з приселками всѣми к тому мѣстечку належащими, з лѣсами, з сѣножатми, з деревом бортнымѣ и до бортя потребнымѣ и со всякими угоди, на село Кувѣчиѣчи, на село Выблѣ з Подгорное и Пѣски, з сѣножатми Пчилскомѣ и Неданя іменуемыми, на село Жабичи, на село Домышлинѣ з хутором и млынами на Бречи²¹⁴, на селце Кгабриелювку, Каруковку и Жуковичи з млынами на рецѣ Бречи, на село Новые Млыны з двома колами Гришка Орѣшки, на рецѣ Сновѣ, на греблѣ Новомлынской обрѣтаючимися, з двома колами Спасовского и Бубицкой и з двома колами Демяна Петличного; на села Новые и Старые Боровичи з слободками на тых же кгрунтах поселенными, на гребли на рецѣ Сновѣ под Новыми Боровичами его коштомѣ построенную им слободку; на село Орловку и Казиловку з всѣми млынами до тых сѣлѣ належащими, с пахатными землями, лѣсами, борами, и з сѣнными покосы; на село Оболоне Городище з гутищемѣ, с перевозомѣ на Десни Оболонскомѣ, с озерами и з сѣножатми, на село Криски, Псаровку, Савинцы, з млынами до тых сѣлѣ приналежащими, с озерами, и со всѣми угоди[ями], якѣ в ограниченіи своемѣ оныя обрѣтаются; в полку Лубенскомѣ на село Коровинцѣ и зо всѣм тамошным господарством, з пахотными землями, з гаями, з сѣножатми, пасѣками и з млынами при томѣ же селѣ на рецѣ Сулѣ и Бишиенѣ обрѣтаючимися, которымѣ якимѣ унѣверсалом пилно обваровуемѣ и рейментарско упоминаемѣ, приказуемѣ, абы ему, пану Павлу Полуб[отку], полковниковѣ чернѣговскому, в владѣнію помянутых маетностей, та[кѣ] в млынах, в перевозах, в озерах, сѣножатех, гаяхѣ и в лѣсах и иных всѣх угодиях, по милости мон[ар]шой, его царского величества, наданных и высокоповажною его ж монаршою грамотою стверженных, нѣхто такѣ з старшины рейменту нашего, яко и чернѣ, не важилѣ жадной нѣ в чомѣ чинити трудности и перешкоды, а войтѣ тых всѣхъ вышейописанных маетностей и посполитые люде повинны ему, пану полковниковѣ чернѣговскому, въ всемѣ належитое послушенство и повинност о[т]давати, о що пилно повагою сего нашего унѣверсалу приказуемѣ.

[Дан в Глуховѣ, ноеврия 20, 1708 року.

Звыш менованый гетман, рукою власною].

ІР НБУВ. – Ф. 1. – Лаз. 12⁵. – Од. зб. 52811. – Арк. 2-2 зв. Копія, без дати.

Там само. – Ф. 1. – Од. зб. 60762. – Арк. 12-13. Копія.

О публіковано: Ринсевич В. Про Полуботків та їх маетності // Праці Центру пам'яткознавства. Випуск 9 / Центр пам'яткознавства НАН України та УТОPIK. – 2006. – С. 122-124. – № 2.

*1708, листопада 20^а. Глухів –
Універсал Івана Скоропадського
чернігівському полковникові Павлу Полуботкові
на село Коровинці з прилеглими до нього володіннями*

Всѣмъ вобецъ и кождоу зособна, кому о томъ вѣдати належитъ, а меновите п пол[ковнику] луб[енскому], п: старшинѣ его полковой, сотником, атаманом и всему старшому и меншому В[ойска] е[го] ц[арского] п[ресвѣтлого] в[еличества] З[апорожского] товариству, войтомъ, бурмистром з посполытими людьми, особливе п: сотникови роменскому, атаманови городовому з товариством, и войтови тамошнему з посполствомъ, чинимъ вѣдомо, ижъ п: Павелъ Полуботокъ, пол[ковникъ] В[ойска] е[го] ц[арского] п[ресвѣтлого] в[еличества] З[апорожского] чер[ниговский], обявляючи намъ премошную е[го] ц[арского] п[ресвѣтлого] в[еличества] грамоту, данную ему на село Коровинци, в полку Лубен[скомъ], в сотнѣ Роменской зостаючое, зъ всѣми до него приналежитостями, яко то лѣсами, гатми, пахатными и сѣнокосними полями, млинами на рецѣ Сулѣ и Бишкенѣ, при том же селѣ найдуючимися, дворцемъ тамошнымъ и всѣмъ дворовымъ господарствомъ, просилъ и нашего себѣ на тое потвержательного унѣверсалу. Мы теды, гетманъ, давши тому его, яко слушному, прошенію у себе мѣстце, до того согласуючи таковой его монаршой ц[арского] в[еличества] ку нему милости, и респектуючи на знатние и вѣрне ронячие в Войску Запорожском на рожных мѣстцахъ в военных оказияхъ услуги и прислуги, яко тое село Коровинцѣ, з всѣми выжей писаными приналежитостями в зуполное владѣніе сим нашимъ унѣверсаломъ ему, п: Павлу Полуботку, пол[ковниковѣ] чер[ниговскому], зтвержаемъ, такъ абы в владѣнію оногo помянутихъ приналежитостей, и в отбиранію з него всякихъ приходовъ и пожитковъ п: пол[ковникъ] луб[енский], стар[шина] его пол[ковая] и всѣ старшие и меншие войсковые и посполитые того полку жителѣ ему, п: пол[ковникови] чер[ниговскому], не смѣли и не важилися жадной чинити кривды и перенагабання, а войтъ того села Коровинецъ з посполытими людьми (:опрочъ козаковъ тамошнихъ, которые службы войсковые отбувають и волностей козацкихъ заживають:), жебы без жадной спреки ему жъ, п: пол[ковникови] чер[ниговскому], яко державци своему, отдавали подданическую повинность и послушенство, пилно мѣти хотимъ и рейментарско варуемъ и приказуемъ.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 52812. – Арк. 3. Копія без інтитуляції, підпису і дати.

О п у б л і к о в а н о: Бутич І. Універсали Івана Мазепи. – Ч. І. – Київ-Львів. – 2002. – № 436. – С. 471-472. Універсал приписаний І. Мазепі.

^а Село Коровинці було надане Полуботку царем Петром І лише 14 листопада 1708 р., яким до цього володіла дружина небожа гетьмана Мазепи Івана Обідовського (див. грамоту царя в збірнику). Імовірно саме 20 листопада, разом з іншим універсалом, що підтверджував володіння Полуботка на Чернігівщині і Лубенщині, Скоропадський на прохання Полуботка видав й дане підтвердження на Коровинці.

**1708, грудня 22. Лебедин –
Грамота царя Петра I чернігівському
полковникові Павлу Полуботкові
на маєтності в Чернігівському полку**

Божією поспѣшествующею милостію, мы, пресвѣтлѣйшій и державнѣйшій великій государь, царь и великій князь, Петръ Алексѣевичъ, всея Великія и Малыя и Бѣлыя Россіи самодержецъ, московскій, кіевскій, владимірскій, новгородскій, царь казанскій, царь астраханскій, царь сибирскій, государь псковскій и великій князь Новагорода, Низовскія земли, черниговскій, резанскій, ростовскій, ярославскій, бѣлозерскій, удорскій, обдорскій, кондинскій, и всея Сѣверныя страны повелитель, и государь Иверскіе земли, карталинскихъ и грузинскихъ царей и Кабардинскія земли, черкасскихъ и горскихъ князей и иныхъ многихъ государствъ и земель Восточныхъ и Западныхъ, и Сѣверныхъ отчичъ и дѣдичъ, и наслѣдникъ и государь, и обладатель, наше царское величество, пожаловали подданнаго нашего, Войска Запорожскаго черниговскаго полковника Павла Полуботка, за его къ намъ, великому государю вѣрныя и усердныя службы, а особливо за показанную его непоколебимую намъ вѣрность при настоящемъ случаѣ измѣны бывшаго гетмана Мазепы, повелѣли ему дать сію нашу царского величества жалованную грамоту на данніе ему нынѣ по нашему, великаго государя, имянному указу маєтности, такожъ и на собственные его, полковника черниговскаго, села и мельницы, данные и его иждивеніемъ построенныя, а именно: на мѣстечко Любечъ, съ перевозомъ на Днѣпрѣ Любецкимъ и Лоевскимъ съ озера, съ приселками всѣми, къ тому мѣстечку надлежащими, съ лѣсы и съ сѣнными покосы, съ деревьями бортными и до борть потребными, и со всякими угодыями, на село Вибли, съ Подгурнымъ и Песками, съ сѣнными покосами, Пчельскомъ и Неданью именуемыми, на село Жабчичи, на Домишлинѣ, на сельцо Кгабриеловку и Каруовку съ Жуковичами, на сельцо Новые Млины съ двуколесною мельницею Гришки Орѣшка, на рѣкѣ Сновѣ, на греблѣ Новомлинской обрѣтающимися съ двома колесы, Спасовскаго и Дубовковъ съ двома колесы Демьяна Петличнаго, на село Новые и Старые Боровичи съ слободками, на тѣхъ же грунтахъ поселенными, на греблю его вновь на рѣкѣ Сновѣ подъ Новыми Боровичами построенную, и слободку, на село Орловку съ Казиловкою, съ мельницами, до тѣхъ сель надлежащими, съ пахатными землями и лѣсами, съ борами, и съ сѣнными покосы и со всякими угоды, на село Оболонье Городище съ гутищемъ, съ перевозомъ на Деснѣ Оболонскимъ, съ озерами и сѣнными покосы, на села Криски, Псаровку, Савинцы, съ мельницами, къ тѣмъ селамъ принадлежащими, съ пахатными землями, съ озерами, съ сѣнокосами и со всѣми угоды, какъ въ ограниченіи своемъ оныя обрѣтаются; понеже билъ челомъ намъ, великому государю онъ, полковникъ черниговскій, чтобъ мы, великій государь, пожаловали за вѣрныя отца его, такожъ и за его службу, повелѣли ему тѣ вышеписанныя маєтности всѣ отдать со всякими принадлежащими къ нимъ пожитки,

въ вѣчное владѣніе, и ради свободнаго оныхъ содержанія дать ему нашу, царского величества, жалованную грамоту. А кто тѣми помянутыми маестностями по настоящее время владѣль, и кому оныя прежде надлежали, тому онъ, полковникъ черниговскій, подаль роспись, въ которой написано: мѣстечко Любечъ прежде надлежало до Черниговскаго полку и потомъ оное съ приселками, съ озерами, съ перевозомъ Любецкимъ и Лоевскимъ и со всѣми угоды взялъ себѣ измѣнникъ Мазепа и владѣль; село Кувѣчичи издавна до Любеча надлежало, которымъ владѣль козакъ Богдановичъ, село Вибли, съ Подгурнымъ и Песками съ сѣнокосы Пчельскомъ и Неданью именуемыми, также и село Жабчичи, до полку Черниговскаго надлежащее, село Домишлинъ измѣнника Орлика, писаря генеральнаго, съ хуторомъ и мельницами на Бречѣ, которое ему отъ Мазепы дано, сельцо Кгабріеловка и Каруковка съ Жуковичами дана ему, полковнику черниговскому, отъ измѣнника Мазепы, съ мельницами на рѣчкѣ Бречѣ, сельцо Новые Млины и въ ономъ мельницы, на Новомлинской греблѣ обрѣтающіеся, до полку Черниговскаго надлежащее, села Старіе и Новые Боровичи до полку Черниговскаго надлежали, которые розданы въ разные владѣнія съ слободками; гребля на рѣчкѣ Сновѣ строена его, полковника черниговскаго, власнымъ иждивеніемъ, слободкою вновь осаженною село Орловка, прежде было Гетманича Григорія, которое Мазепа отдалъ было обозному генеральному Борковскому, а по смерти его взялъ ту Орловку Мазепа себѣ и случилъ съ селомъ Казиловкою и тѣмъ всѣмъ владѣль, село Оболонье съ городищемъ и съ гутищемъ издавна было протопопа нѣжинскаго, Семена Адамовича, которые еще гетманъ Иванъ Самойловичъ, по взятіи того протопопа за измѣну въ ссылку, на себя отобравъ, соединилъ было съ селомъ Крисками, Псаровкою, Савинцами, которыми всѣми потомъ измѣнникъ Мазепа владѣль. И мы, пресвѣтлѣйшій и державнѣйшій великій государь, царь и великій князь, Петръ Алексѣевичъ, всея Великія и Малыя и Бѣлыя Россіи самодержецъ, слушавъ его, полковника черниговскаго, Павла Полуботка, челобитья, пожаловали за многіе отца его, и за его прежде помянутіе вѣрныя къ намъ, великому государю службы, велѣли всѣ вышеписанные маестности съ землями пахатными, съ мельницами, съ перевозомъ, съ озерами, съ сѣнокосы, съ деревомъ бортнымъ и къ бортямъ потребнымъ и со всякими къ нимъ угоди принадлежащими, како въ сей нашей, царского величества, жалованной грамотѣ и его, полковника черниговскаго, челобитьи написано: отдать ему, черниговскому полковнику, и женѣ его, и потомству, и кто по немъ рода его будетъ, въ вѣчное владѣніе, что мы, великій государь, силою сей нашей, царского величества, жалованной грамоты, укрѣпляемъ и утверждаемъ: понеже ту нашу, царскаго величества, милость и жалованье получилъ онъ за свои вѣрныя и радѣтельные службы, и чтобъ впредъ, смотря на тѣ его службы, дѣти его, внучата и правнучата, и кто по немъ рода его будетъ, такъ же намъ, великому государю, и нашимъ государскимъ наслѣдникамъ, служили. А для свободнаго и вѣчнаго помянутыми маестностями ему самому, женѣ и наслѣдству его, владѣнія дана ему сія наша, царскаго величества, жалованная грамота за нашу, царскаго величества, государственною печатью. А ежели въ тѣхъ прежде помянутыхъ маестностяхъ живутъ гдѣ козаки, и онымъ быть содержаннымъ при прежнихъ правахъ, безъ нарушенія.

Данъ въ Лебединѣ, лѣта 1708, декабря 22 дня, государствования нашего 27 году.

На початку зазначено: Видимусь.

Наприкінці надруковано: Въ подлинной подписано тако: Подписаль по указу великаго государя графъ Гаврила Головкинъ. На подлинной государственная печать красного воску на бланкетѣ.

О публіковано: Книга пожиткамъ бывшаго черниговскаго полковника Павла Полуботка и дѣтей его Андрея и Якова Полуботковъ, составленная по указу 1724 году маіоромъ Михайломъ Раевскимъ и лейб-гвардіи сержантомъ Львовымъ // ЧОИДР. – 1863. – С. 113-115.

№ 321

1716, травня 18. Глухів – Універсал Івана Скоропадського про підтвердження прав чернігівського полковника Павла Полуботка на куплені землі в Чернігівському полку

Іванъ Скоропадскій, гетманъ обоихъ сторонъ Днѣпра зъ вѣрнимъ его царского пресвѣтлого величества Войскомъ Запорожскимъ.

Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати будетъ надлежало, особливе всему старшому и меншому полку Чернѣговского товариству и посполитимъ обивателямъ, симъ унѣверсаломъ ознаймуемъ, ижъ панъ Павелъ Полуботокъ, полковникъ чернѣговскій, презентоваль намъ купчіе записи: единъ на кгрунтъ Мохначувскій отъ Левона Кондратовича Мохнача, подъ Любечомъ мешкаючого, данній; другій на кгрунтъ Червяковскій отъ Федора и Демяна Червяковъ и братовъ ихъ Василя и Левона, земьянъ любецкихъ, купленній; третій на кгрунтъ Ильѣнщину, отъ Филиппа Гарасименка, Хведора Степановича, Михаила Адамовича и Артема Васковича, козаковъ петрушинскихъ, куплею набытій; четвертій на кгрунтъ Ярошковщину отъ Ярмоліи и Яцка Томилковъ и Кондрата Коноваленка, жителей любецкихъ, купленній; пятій на кгрунтъ Крицковскій, отъ Ивана Семеновича, жителя великовѣскаго, Ивана Корнѣевича Лавниченка и Прокопа Британенка, жителей роискихъ, куплею доставшійся; шестій на кгрунтъ Пищиковскій, отъ Лукьяна и Ивана Степановичовъ Пищиковъ, земьянъ любецкихъ же, доставшійся за гроши, седмій на кгрунтъ Солоховскій отъ Афанаса Солошенка, [жителя] любецкого, купленній; якіе кгрунта мѣють при себѣ бори, лѣси, дерево бортное и до бортей згожое, зъ полями, сѣножатми и инними угодіями, о чомъ всемъ въ тихъ купчихъ, зъ майстрату чернѣговского выданнихъ, ясная изображена есть граница, на которую просиль и нашего унѣверсалного потверженья и позволенья, осадити тамъ людей. Мы теди, гетманъ, по разсмотрѣнію помянутыхъ купчихъ, узнавши быти слушное прошеніе пана полковника чернѣговского, а къ тому респектуючи на знаменитіе его жъ въ Войску Запорожскомъ отъ молодихъ лѣтъ вѣрне ронячиеся заслуги, яко всѣ вижей вираженніе кгрунта въ спокойное ему ствержаемъ владѣніе, позволяючи на онихъ людей осадити и всякіе

одъ нихъ одбирати послушенства, такъ aby нхто зъ старшини и черни войскового и посполитого чину въ владѣнїи помянутихъ кгрунтовъ и осаженью людей найменьшой пану полковникови чернѣговскому не важился чинити перешкоди и трудности, пильно варуемъ, упоминаемъ и приказуемъ.

Данъ въ Глуховѣ, мая 18, року 1716.

Наприкінці зазначено: Въ копїи ниякого подпису не написано.

О п у б л і к о в а н о: Книга пожиткамъ бывшаго черниговскаго полковника Павла Полуботка и дѣтей его Андрея и Якова Полуботковъ, составленная по указу 1724 году маіоромъ Михайломъ Раевскимъ и лейб-гвардіи сержантомъ Львовымъ // ЧОИДР. – 1863. – С. 97-98.

№ 322

1723, листопада 11. Чернігів – Визнання черниці П'ятницького монастиря Анастасії Савични іменем своєї матері, черниці Афанасії, продажу Павлу Полуботкові землі в Чернігові, викупленої ним у Савичів у 1718 році

Выпись з книг мѣскихъ Права Майдебурского Ратуша Чернѣговского.

Року тысяча сѣмъ сотъ двадцат третего, месяца ноеврія, дня первого надцат.

На урадѣ его імператорского пресвѣтлого величества полковомъ и магистратовомъ чернѣговскомъ, перед нами нижей йменованными, ставши очевисто Анастасія Савична, законница монастира дѣвичого Пятницкого Чернѣговского²¹⁹, іменемъ матери своей госпожи Афанасії, по первомъ мужу Савиной, а по другомъ Силиной, Калениковны, на сей час законницы того жъ Пятницкого монастира, явне, ясне и доброволне до книгъ мѣскихъ чернѣговскихъ признала, что отецъ Симеонъ Савичъ, парохїяльный священникъ Богоявленскій Чернѣговскій, сынъ еи, госпожи Афанасіи, в року 1718 продалъ его милости пану Павлу Полуботку, полковниковъ Войска его імператорского пресвѣтлого величества Запорожского чернѣговскому, пляцъ землѣ голой, еи, Афанасіи, власный, никому ни в чомъ непенный и не заведеный, по отцевъ еи покойномъ Калениковъ легаціею оной доставшійся, прозываемый Калениковскій Роговый, лежацій в городѣ Чернѣговѣ, в старомъ мѣстѣ, в самомъ ринку, одною стороною до плещу Шубинского прилеглый, другою ку дворовъ отческому его милости пана Павла Полуботка, полковника чернѣговского, третею к улицы, идучой з ринку поуз дворище Григоріевское к баштѣ Погорѣлской, четвертою на рынокъ противъ комор крамныхъ зостаючій, за двѣ тысячи золотыхъ манеты доброй копѣйчаной, личбы украинской совитой, и грошей того ж 1718 року одобраль онъ, отецъ Симеонъ, з дому его милости пана полковника золотыхъ вусѣмъ сотъ, другимъ разомъ взялъ онъ в року 1721 золотыхъ шестсотъ, якъ карта его, отца Симеона, за подписомъ его жъ власной руки, в домъ его милости пана полковника того ж 1721 року, месяца марта, дня шестого, данная явствует, а не

добралъ былъ еще до двотисячной суммы шести сотъ золотыхъ, якая продажа *отца* Симеона хочай не безъ вѣдома матери его, *госпожи* Афанасіи, учинилася, однакъ она, *госпожа* Афанасея черезъ дочеръ свою вышепомянутую Анастасію одобравши на ратушу чернѣговскомъ досталніе денги, золотыхъ *шестсотъ*, тую *отца* Симеона продажу зъ доброй своей волѣ зъ вѣдомомъ и другихъ своихъ сыновъ, пана Івана Савича²²⁰, сотника любецкого, и Корнѣя Савича *ж*, его милости пану полковниковѣ самому, паней малжонцѣ и потомкомъ его милости, вышѣписанымъ плящемъ, прозываемымъ Калениковскимъ, [стверждаетъ], яко своею власностю, владѣти, и *от* себе дати, продати, даровати, кому хотячи записати, подлугъ волѣ своей и уподобаня на свой лучшій употребити пожитокъ, а себе и сыновъ своихъ, такъже дочерей и кривныхъ близкихъ и далекихъ, всѣхъ правнымъ поступкомъ выдѣдичила и цале *отдалила*, не мѣючи жадного одозву до тоей продажи подъ заложениемъ вины такой же сумы чинити, але и *от* всякого турбатора въ спокойномъ владѣнію своимъ коштомъ и накладами у каждаго Суду и Права его милости пана полковника, панюю малжонку и потомковъ боронити и заступати *облѣкуется* и записуется, якое еи добровольное сознате на потомъность въ книги ратуша чернѣговского принято и записано, зъ которыхъ и сей выписъ потребующой сторонѣ, его милости пану полковниковѣ, за подписомъ рукъ урядовыхъ особъ, и притисненемъ печатей зосталъ выданъ.

Року и дня вышѣписанныхъ.

Іванъ Силичъ, атаманъ городовый чернѣговский.

Мойсей Дмитровичъ, товарищъ Полку Чернѣговского.

Феодоръ Лопата, войтъ черниговскій.

Іосифъ Титовичъ, бурмистръ чернѣговский.

Василъ Лежнѣцкій, писаръ магистратовый чернѣговскій.

На арк. 2 зв. зазначено: Випис на продажній Калениковский пляцъ Симеоновъ полковнику Полуботку.

ЦДІАК України. – Ф. 133. – Оп. І. – Спр. 429. – Арк. 1-2. Оригінал з магістратською печаткою.

**Судова справа за позовом
Павла Полуботка**

№ 323

***1716, листопада 23. Баришівка –
Акт баришівського уряду, складений за скаргою
чернігівського полковника Павла Полуботка
на баришівського міщанина Гната Лієнка
щодо виданої Лієнком асекурації, в якій
відповідальність за збитки ошмянського ловчого
Міхала Цибульського перекладено на Полуботка***

Року 1716, ноемврія 23.

Перед нами урядом баришовским, на той час будучим, Ісаїєм Денисовичем²¹⁵, сотником, з притомністю їх милостей пановъ Семіона Новаковича²¹⁶, сотника борисполского, и Якова Корнѣевича²¹⁷, сотника березанского, Александра Олешкевича, атамана городского, Романа Николаевича, войта, Михаила Гребененка, бурмистра, заносиль жалобу его милость панъ Павел Полуботокъ, полковник Воиска его царского пресвѣтлого величества Запорожского чернѣговский, через пана Ницентія Базилевича посланного своего, на пана Ігната Лієнка, мешчанина нашего баришовского, в тот нижей вираженний способъ, иж онъ, будучи затурбованъ сего ж року в місяцю іюню от пана Цибульского, купца заграничного, о дукать важачий шест червоних золотих, через який будто мѣль онъ, п: Цибульский, як жида его, Шмарка, з тим дукатом в Чернѣговѣ удержано, немалую шкоду и утрату, кгди в том з ним, п: Цибульским, розисковался, и одинъ другого квѣтовали, что в приший час не мѣет анѣ п: Цибульский за тую свою утрату пана Леєнка, анѣ панъ Ігнатъ Лієнко пана Цибульского за позовъ турбовати, даль онъ, панъ Ігнат, от себе пану Цибульскому вмѣсто квѣтаціи аттестацию з такимъ докладом, ижъ якобы п: Цибульский, не з чіеи инной причини, толко з окказій его милости пана полковника чернѣговского мѣль всю шкоду и утрату, якои аттестациі держачися панъ Цибульский, турбуєт невинне его милости пана полковника, доходячи по тои у Суду Енералного на его милости своєї утрати, в чом его милость панъ полковникъ, якъ нѣ в чом не ест виненъ, бо не з окказій его милости пана полковника, але по прозбѣ ясне в Богу преосвященного его

милости отца Антонія Стаховского, архієпископа чернѣговского, реченний Шмарко был удержанъ, потому, же его преосвященство *тот* дукать з принѣтованною дужкою, у жида будучий, вмѣнялъ быти за подозрний, взглядом украденного образа Чудотворного Пресвятой Богородици Діогтяровского, такъ просилъ, жебы онъ, п: Ігнатъ Леенко, ставши персоналѣтеръ перед нами, учинил на тое *отвѣтъ*, для чого такую давалъ п: Цибулскому аттестацію, складаючи на его милости пана полковника вину, а вѣдаючи ни в чом не быти винного, прето мы, по занесеню *от* его милости пана полковника жалобы, призвавши перед себе Ігната Леенка, кди казалисмо при бытности его *ж* всѣмъ вслухъ копію тоєї аттестаціи, од его милости пана полковника присланной до нас, читати, якую такъ ся в собѣ, полским діалектом писанная, слово в слово мѣет.

Я, Ігнатъ Остаповичъ Леенко, обивател баришовский, *nizey na podpisij ruki moiey vyrazony czynie wiadomo tu moi y kart y asekuracy ny, danu iego mci panu Michałowi Cybulskiemu, ovzmianskiemu łowczemu, yzcpomieniony, iego msc maiye pretencie do mnie za dukat, wazaycy sceść czerwonych złotych za którym iego mc miał wiele turbacy y szkodoval na dziesięć tysięcy dobrej monety, wyzcze iego mc dał mi pozew na rosprawę do Sudu Generalnego iasnie wielmożnego iego mci pana hetmana Woysk Zaporozskich, a ia ze may attestacie, tak od iasnie wielmożnego w Bogu iego mci oycy Antoniego Stachowskiego, iak od wielmożnego iego mci pana Pawła Połubotka, połkownika czernihowskiego, ze mnie nie iest winien, bo z samego iego mci pana połkownika wszystka вина, y wszыta ta kłotnia, y strata pomienionego iego mci pana Cybulskiego stanęła więc, że maiye kwitacie i estem uwolniony, tedy aseкураiesiy tym pismem moim, ze tak za pozew, iako y за inne turbacie maie, nie mam iego mci pana Cybulskiego zadnym sposobem nijszie turbowac, wiecznemi czasy iego mci cwituie, nie zostawuіje sobie, a ni komu zadney do ich mci pana Cybulskiego pretensiey, y na to daie ty asekuracie z przyłożeniem krzyża, iako nieumieјtny pisma, oraz y z przyłożeniem pieczјci moiey własney, także z podpisem iak ich msciow panow przyiacoł moich, ustnie y oczewiscie ode mnie uproszonych.*

Діало ся в Черниховіе. Roku 1716, junii 12 dnia, według kalendarza nowego, prosit o podpis pana Zaiewskiego, burmistrы tameiznego czernihowskiego, odpowiedział tak, chybabys chciał, zebym na szubienicy wisiał wiesz, iak nasz pan s[t]rogi.

И питалисмо его, пана Леенка, если онъ такую од себе давалъ пану Цибулскому аттестацію, чили нѣ, теди он повидѣлъ, что не тилко такои, але и жадной *от* себе ему, пану Цибулскому, не давалъ аттестаціи, докладаючи тое, если бы мовит я давал ему якую колвекъ *от* себе аттестацію, тоды оная была полским діалектом, а не руским писанная, за печатю ратушною чернѣговскою, и за подписом рукъ майстратових особъ тамошних, якъ и мнѣ п: Цибулский *от* себе далъ квѣтацію за печатю мѣскою при руках майстратових особъ, а сяя аттестація, якую п: Цибулский презентует, якъ не е, а нѣ правая, а нѣ *от* мене, але фалшивая, змишленная, знат его, пана Цибулского, рукою писанная, такъ я оной зрекаюся, облѣкгуючися, если где того укажет потреба потвердити и сумленемъ тое, же я жадной *от* себе пану Цибулскому не давалъ аттестаціи. Якии слова п: Ігната Леенка *отвѣтніе* противъ жалобы его милости пана полковника, а мы вижей специфѣкованный урад баришовский з притомностію іхъ милостей пановъ сотниковъ чуючи, казалисмо для далшого часу до книгъ мѣскихъ баришовскихъ вписати

и екстрактомъ посланному его милости пана полковника Чернѣговского, при печати мѣской баришовской, также при печатех нашихъ, и з подписом рукъ видати.

Дѣялося в Баришовцѣ²¹⁸, року и дня вижейвиписанного.

Иона Динисовичъ, сотникъ баришовский^a.

Alexander Oleszkiewicz, ataman horodowy baryszowski

Романъ Николаенко войтъ

Михайло Антоновичъ бурмистръ

Павел Даниловичъ Лужецкий, писарь городовий баришовский^b.

***Переклад зфальшованої асекурації нібито отриманої
Міхалом Цибульським від Гната Лієнка***

[Я, Ігнатъ Остаповичъ Леенко, обивател баришовский,] нижче за підписом руки моєї оголошую ту мою асекураційну карту, надану його милості пану Міхалові Цибульському, ошмянському ловчому, особливо згаданому, що його милість має претензію до мене за дукат, ціною в шість червоних золотих, за який його милість мав великі турботи і зазнав збитків на десять тисяч доброї монети. Вище зазначений його милість дав мені позов на розсуд до Суду Генерального ясновельможного його милості пана гетьмана Військ Запорозьких, позаяк же я маю свідчення, так від ясновельможного в Богу його милості отця Антонія Стаховського, як і від вельможного його милості пана Павла Полуботка, полковника чернігівського, що я не є винним, оскільки на самому його милості панові полковникові вся провина є, [за розпорядженням якого] й трапилася та колотнеча, відтак і збитки згаданого його милості пана Цибульського, який був виправданий, сталися. Тоді засвідчую цим листом моїм, що як за позов, так і за інші причинені турботи, не повинен його милість пана Цибульського жодним способом надалі турбувати, на вічні часи його милості видаю розписку, зрікаючись від будь-яких претензій до його милості пана Цибульського, що забезпечую цим листом, з прикладенням хреста, як неписьменний, разом з прикладенням печатки моєї власної, також з підписами їх милостей панів приятелів моїх, усно і особисто мною вмовлених.

Діялося в Чернігові. Року 1716, червня 12 дня згідно нового календаря, здоровиця підпису пана Заєвського, бурмістра тамтешнього чернігівського, відповідає так – хіба би хотів, щоб на шибениці весь висів, так само як наш суровий пан^в.

ЦДІАК України. – Ф. 64. – Оп. I. – Спр. 555^в. Копія.

^a Перед підписом сотника у колі зазначено “мѣстце печати сотницкой”.

^b Праворуч від підписів у колі написано “мѣстце печати городской”, на початку документа зазначено “Копій с подлинного слово в слово”.

^в Імовірно якась тодішня приповідка, яку складно зрозуміти Не виключено, що вона взагалі позбавлена змісту, оскільки Лієнко засвідчив на суді, що асекурація зфальшована.

Листи Павла Полуботка

А. До переяславського полкового
сотника Івана Добронізького

№ 324

*1721, квітня 2. Валдай. –
Лист Павла Полуботка з приводу
відправлення тіла померлого генерального
хорунжого Івана Сулими до України*

Милый мой сестренче, пане сотнику полковый переяславский.

Зъ первого листа отъ *вашмилости* ко мнѣ писанного, а и отъ старшины полковой принесенного, получивши я вѣдомость непотѣшную о слабости здоровья его милости пана хоружого енерального, коханого моего пана швакгра, любо не меншъ такому его милости припадку соболѣзновалемъ моимъ швакгранскимъ сердцемъ, однакъ поневажъ теперъ з повторного извѣстилемся, же его милость Божиими неухронними судьбами своему житію остатное принялъ пожеггане, теды сугубую печаль слезнымъ моимъ растворяю сердцемъ; въ якомъ своемъ листѣ понеже требуешь *вашмилость* собѣ отъ мене наставленія, где тое тѣло преставленного, чи то тутъ похоронити, чи ли до дому проводить; прето хочай бы и тутъ неотрѣ[т]чи похоронити его милость, за такъ далекимъ разстояніемъ дороги, однакъ же въ семь краю и имени его милости нихто никогда не помянетъ, а до того бы и ей милость панѣ хоружина енеральная, милая моя панѣ сестра, зо всѣмъ своимъ домомъ неоплакане всегда печална была [б], того ради вели *вашмилость*, належитую труну зробити, въ якую тѣло вложивши, чимъ такимъ оное обложити, жебы в трунѣ нимало не колихалося, и осмоливши округъ тую труну, постановѣте оную з тѣломъ чи то в палубѣ, если можетъ такой обискатися, жебы труна влѣзла, хочай келнѣ(?) отъ оного повикидати, чили у возѣ якомъ, окривши добре лубямъ, для того, жебы бризки грязніе на труну не падали; и спорядивши такъ, отправуй *вашмилость* его милость до господи при пану сынови и при пану Грабовецкому, велѣвши, якъ значковымъ при тѣлѣ ити, такъ и курѣнцямъ всѣмъ его милости и музицѣ войсковой; толко самого добоша оставъ *вашмилость* при комендѣ, поневажъ онъ есть тутъ

потребенъ, чи то на конѣ, чили иногда на побудку, вдарить на котлахъ. А когда тѣло запроважено будетъ в нашу отчизну, то на погребеніе оного у пана Бурля тамъ можно будетъ узяти котловъ. Пану асауловѣ зась полковому предложи *вашмилость*, жебы для безпечнѣйшого з тѣломъ переходу придалъ з полку, хочай з кашаваровъ, з належитымъ оружемъ человекъ з 10, в чомъ и я до него пишу. Запаси его милости кормовіе и питніе можешъ *вашмилость* всѣ тутъ спродати, если будутъ поцѣнне плачени; оставивши оныхъ с потребу, якими бы толко можна до господи зойты; а и воли радиль бымъ тутже или въ Торжку попродати, поневажъ, кормлячи ихъ, великая утрата в грошахъ будетъ. Грошей всѣхъ, сколько в его милости тутъ осталось, такъ въ червонныхъ золотыхъ, талярахъ битыхъ, якъ и в мѣлкихъ, з которыхъ мѣешъ *вашмилость* на проходъ одлѣчить зол[отыхъ] зо 200 срѣбра, рондовъ, шабель, суконъ, коней и иныхъ рѣчей много чого найдется, пригласивши к себѣ отца капеляна тамошнего своего и всю старшину полковую, очевисте передъ всѣми зрееструй *вашмилость*, и якъ самъ на томъ реестрѣ руку приложи, такъ и отецъ капелянъ и вся старшина полковая руки свои нехай поподписують, и одинъ реестръ заручный вручи *вашмилость* пану синовѣ, пану Грабовецкому и значковымъ, приказавши имъ в цѣлости оний въ домъ его милости завезти; а другой такъ же заручный, тыхъ всѣхъ рѣчей до мене пришли *вашмилость*. Толко когда будешъ выправляти до дому тѣло, великое провадити битымъ шляхомъ на Москву, на Калугу и далѣй городами на Украину, а то для того, же сей трактъ, якимъ *вашмилость* ишли, весьма неудобень до переходу за водами, найбарзѣй под часъ теперешней резолюціи. Листъ подорожный, отъ мене писанный, посылаю, з которымъ *вашмилость* выправивши тѣло, самъ мѣешъ з комендою своею при полку далшый путь до означенного мѣста за мною отправляти, жадаю и зостаю *вашмилости* всего добра зычливый дядко, его царск[ого] пресвѣтл[ого] велич[ества] Войска Запор[ожского] полковникъ черниговскій Павелъ Полуботокъ.

З Волдаи. Апр[иля] 2, року 1721.

Нижче зазначено: Съ подлинника.

На початку надруковано: Письмо черниговскаго полковника Павла Полуботка къ переясловскому полковому сотнику Ивану Добронизскому, о перевозѣ тѣла умершаго генеральнаго хоружаго Ивана Сулимы въ Малороссію. 1721 г. 2 апрѣля.

О п у б л і к о в а н о: Лазаревскій А. Сулимовскій Архивъ. Семейныя бумаги Сулимъ, Скорупъ и Войцеховичей XVII-XVIII в. – К., 1884. – Ч. I. – С. 40-41. – № 33.

*1710, серпня 10. Чернігів –
Лист Павла Полуботка з приводу можливого
звільнення полонених братів Іохновичів,
що утримуються в Чернігові*

Ясне велможный милосѣвий пане гетмане, мнѣ велце милостивый добродѣю.

Дня вчорайшого поданъ мнѣ листь сіятелнѣйшого его милости фелтъмаршала Бориса Петровича Шереметева²²¹, з листомъ его милости пана Халецкого, обозного Великого Князтва Литовского, через татарина Адама Іохновича, товариша Корогви ксіонженця его милости Радзѣвила Татарской, в которомъ его сіятелство до мене пишет, абымъ Іохновичовъ двух его братовъ, тут в Чернѣговѣ в неволѣ застаючихъ, за своимъ пашпортомъ отпустилъ свободно в их домаы.

Якіи то Іохновичи, где служили, и на якомъ мѣсцу взяти zostали людми великороссийскими, и где передъ тымъ сидѣли у вязенню, и якимъ способомъ досталися в Чернѣговъ до вязення жъ, на особливой картѣ роспрос ихъ посилаючи до велможности вашей, прошу покорне панского собѣ наставленія, если онихъ по томъ сіятелнѣйшого его милости фелтъмаршала листу отпустить з вязення, чили до далшого часу тут удержати, на що ожидаючи панской велможности вашей указу, его жъ мя рейментарской назавше полецаю милостивой ласце.

З Чернѣгова, августа 10 д[ня]. Року 1710.

Велможности вашей милостивого добродѣя моего всего добра зычливый слуга, его царского пресвѣтлого величества Войска Запорозкого полковникъ чернѣговский Павелъ Полуботокъ

На арк. 2 зв. зазначено: Пресвѣтлѣйшого и державнѣйшого великого государя царя и великого князя Петра Алексѣевича вся Великія и Маля и Бѣлія Россіи самодержца его царского пресвѣтлого величества Войскъ Запорозжскихъ обоихъ сторонъ Днѣпра гетману ясне велможному его милости пану Іоанну Скоропадскому, мнѣ велце милостивому добродѣви, подати.

З Чернѣгова, августа 10. Року 1710.

ІР НБУВ. – Ф. І. Спр. 52820. – Арк. 52, 54. Оригінал з печаткою полковника.

**1720, травень-червень. Глухів –
Лист Павла Полуботка з приводу його прав
на куплений млин, розташований
на Самотузкій греблі, та наклепів на нього
з боку колишнього власника, мельника Якима Бідного**

Ясне велможный милосцѣвий пане гетмане, мнѣ велце милостивый добро-
дѣю.

Хотя по многократномъ моемъ словесномъ доношеню небезизвѣстне
велможность ваша о моей невынѣной турбации, *от* Якима Бедного, бывшего
мельника моего, мнѣ дѣючойся, который мнѣ з доброй своей волѣ млынъ свой з
грунтикомъ и осѣдлостю, при млинѣ будучою, продал, однакъ жебы пространѣ
велможности вашей вѣдомо було, на якомъ мѣсцу и в чѣихъ кгрунтах тая Са-
мотужская гребля *найдется*, где и его млын был, и хто перед владѣніем
отца моего в войскових приходах помолъ з *оного* *отбѣрал*, и якъ *отцевѣ* моему
достался, з селомъ Савынками и Самотужками, и яким я способомъ оный у
его, Якима Бедного, купилъ, тутъже о всемъ томъ писменно объявляю.

Самотужная гребля на рецѣ Убедѣ, близ села моего Савынок, стоячая, а в
грунтах моихъ Савынскихъ застаючая, мѣла в себе з давныхъ лѣтъ двохъ мелны-
ков, одного Василя Коляду, другого Василя Бедного, *отца* Якимового, з *якой*
греблѣ *от* обоихъ мелныковъ по Многогрѣшного гетманствѣ покойный Иванъ
Самуйловичъ, гетманъ, двѣ *части* войскового приходу на себе брал, а оны,
мельники, на третей своей части заставалы, и якъ тими войсковыми частками з
селомъ Савынками и Самотужками *тот* же гетманъ владѣлъ, такъ тое все и
небожчиковѣ *отцевѣ* моему надаль, и унѣверсаломъ своимъ утвердыл, по ко-
торому унѣверсалу дана *отцевѣ* моему того *ж* часу и монаршая блаженія и
вѣчне достойніа памяти царя Феодора Алексѣевича²²² на все тое грамота, якую
я в себе и теперъ мѣю, а по той монаршой грамотѣ и повторную нынѣ щасливе
нами владѣющою монархи, его царского священнѣйшого величества, грамоту
я получилъ же на тоежъ все. А якъ стала зперва во владѣніи *отца* моего тая
гребля Самотужская, скупилъ онъ, отецъ мой, половину тоей греблѣ у Василя
Коляды, козака Сотнѣ Волинской, и такъ мельницкая и войсковая *часть* стала за
моимъ *отцемъ*, и теперъ за мною *есть*, а Василъ Бедный, отецъ сего турбатора
моего, Якима Бедного, мельницкой части третей до своей смерти держался, и
помолу двѣ *части* *отцевѣ* моему и мнѣ давалъ, *якая* *часть* третья мельницкая,
когда Якиму з братами его по смерти *отческой* досталася во владѣніе, онъ, тіе
братніе частки в млинѣ и в кгрунтѣ скупивши, тоєю третою частю самъ владѣлъ
такимъже образомъ, якъ и *отецъ* его, *отдаючи* помолу двѣ *части* мнѣ *войско-*
выхъ, а потомъ, за недоглядомъ своимъ опустивши и спустошивши *тот* млынъ,
пріехалъ самъ доброволне до мене в Чернѣговъ в року 1712, и объявилъ, *же* *тот*
млынъ свой з грунтомъ и осѣдлостю мѣеть на продажи, которого я если бымъ у

него не купил, то якъ мнѣ говорил, намѣрень был продати чер[н]цамъ рихловским, где и фундушовіи писма уже был запровадилъ. А такъ я, опасень будучи сусѣдства з чер[н]цами рихловскими у сполной моей греблѣ, и у моихъ грунтахъ, почалем з нимъ на тое все торгъ чинити, и сторговался онъ зо мною на полшоста золотых копѣйчаной монети, который по том торзѣ з моимъ посланным пошел на ратушъ Чернѣговскую, и перед всѣмъ урядом доброволне признал, якъ *есть* обичай, тую свою продажу, що все и записано до книгъ мѣскихъ чернѣговскихъ, и взял тамже на ратушу *от* моего посланного талярей сто грошей, а на сто копъ остальныхъ грошей просыл у мене листу, щобыи до маетности моей Савынокъ к дозорци моему тамошнему дал, и жебы ему, Якиму, там тіе сто копъ *отданы* были, и фундушовіе листи тамже мѣлъ, з монастыра вышукавши, принести. Аже не всѣ сполне на ратушу Чернѣговском гроши одобрал, то с такой сталося причини, что объявлялся онъ, Бедный, жебы на дорожѣ хто в него оных не вытрусил, и щобы всѣ в том разѣ гроши не пропали, бо в *том* часъ переходил полкъ Рожневъ черезъ Чернѣговский Полкъ, и многіе людям на шляхах чинилися грабительства, якої *лист* по его прошенію любо я ему дал, однакъ онъ, повернувшись у свой домъ, а нѣ листа того моего дозорцѣ моему савинскому не *отдал*, а нѣ фундушовыхъ листовъ не принеслъ, и дался чути в килкохъ тижняхъ перед многими людми, же онъ не за млынъ в мене сто талярей взял на ратушу Чернѣговском, лечъ якобы за нѣякійсь свои *от* дозорци моего савинского ему починенніе шкоды. Прето посылаем до его того *ж* дозорцу моего савинского, и жебы онъ остатокъ грошей *от* его принял, и фундушовіе листы подлугъ своего слова *отдал*, але онъ не дался и бачити моему посланному дозорцѣ. А такъ выдачи я его непостоянство и превротность повторе, нескоро, потом посылаемъ по него другого своего слугу, з таковымъ предложенемъ, жебы онъ, *оставивши* свою хитляность, всеконечне зехал на малое время до мене в Чернѣговъ, а если бы самъ доброволне не поехалъ, то велѣлем хочай и насилно для того его туда прислати, чтобъ мнѣ объявил, чого рады остатка грошей не приймае, и если мѣтея якіи *от* дозорци моего савинского обиды, жебы з ним тамже перед урядомъ Чернѣговскимъ росправился, а мене бы болшъ не зводыл, но онъ, *от* того козака, який з нимъ был посланъ в Чернѣговъ, з дороги утіокъ и не вид-лѣся зо мною. А потом, поехавши в Санктпѣтербурхъ, на дѣло мелницкое, занеслъ на мене чоломбитную сіателнѣйшому барону его милости господину Петру Павловичу Шафѣрову, якую вручено его милости господину Федору Ивановичу Протасіеву под часть бытности велможности вашей в Санктпѣтербурху, по якої чоломбытной в прошлом году, 1719, чиненъ был перед его милостію розыскъ *тутже* в Глуховѣ, и що *от* дозорци моего савинского Якиму Бедному по доводахъ слухныхъ належало, то я, якъ тое велѣлем, *возвратит*, такъ и еще зверхъ тыхъ остальныхъ ста копъ, ему *от* мене належныхъ, обѣщал десять рублей *дати* и коня возовика, чимъ всѣмъ онъ, Якимъ Бедный, удоволствован будучи, помирился был зо мною прилюдне, в Глуховѣ на моей квартирѣ, а на другой день, *откинувшись* того примирія, рано уйшолъ изъ Глухова, и когда в нынѣшномъ 1720 мѣ году по Рождествѣ Христовомъ сіателнѣйшого барона ишли вози з Понорницѣ²²³ в Санктпѣтербурхъ, при тыхъ и онъ, Яким, туда *ж* пошолъ, и *оттолъ* тепер повернувшись, за принесенемъ *от* его сіателства гос-

подина барона листа до велможности вашой, неслушную и неправдивую свою до мене стелет претенсію, будто я его мелныцю з кгрунтом и селитбою насилно взял, и во всем ограбилъ, в чом явная его есть неправда, ибо я от его мелныцу з грунтом таким торгомъ набыл и купилъ, якъ выжей выразилося, и на тую мою куплю з ратуша Чернѣговского, якъ есть обичай, по его волной продажи млына з грунтом купчую урядовую мѣю, якую уже объявляем велможности вашой, на которого о моемъ невинномъ такомъ затурбованю жалобу мою до велможности вашой заносючи, прошу правосудія панского, и жебы онъ, яко безсовѣстный, не наносилъ жадныхъ трудностей, поневажъ дня вчорайшого и сам признался перед всѣмъ урядомъ тутейшимъ Глуховскимъ, же мнѣ тое все продалъ.

Велможности вашой велце мнѣ милостивого добродѣя всего добра зычливый слуга, его царского пресвѣтлого величества Войска Запороз[кого] полковникъ чернѣговский Павелъ Полуботокъ^а.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 52823. – Арк. 39-40. Копія.

В. Листи Павла Полуботка до фельдмаршала Олександра Меншикова

№ 327

***1720, березня 23. Чернігів –
Лист Павла Полуботка щодо непричетності
до збереження вина, яке належало
померлому генералу Яковлєву
та з приводу постачання Меншикову риби***

Свѣтлѣйшій и Высокопочтеннѣйшій Римского и Россійского Государствъ, Ижорскій княже, генераль фельдмаршаль, господине, господине премилостивѣйшій мнѣ патронѣ, и всенадежнѣйшій благодѣтелю.

Листъ Вашего княжого свѣтлѣйшества я получилъ, въ которомъ рачѣшь ваше свѣтлейшество ко мнѣ писать, дабымъ вино венгерское, у мене будучое, покойнаго господина генерала маера Яковлева, присилалъ къ вашему свѣтлѣйшеству, и я на то отвѣтно доношу, что у мене ниякого вина покойній господинъ генераль маеоръ Яковлевъ не оставлялъ, понеже я в то время, когда онъ былъ

^а Лист Полуботка до Скоропадського не має дати, проте є лист Скоропадського до Шафірова у даній справі, датований червнем 1720 р. (ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 52824), з якого також відомо, що Шафіров відправив лист до гетьмана щодо розгляду скарги мельника 4 березня 1720 р., в листі Скоропадського згадується про вже проведений розгляд справи та досягнуте порозуміння, в листі ж Полуботка подається перебіг справи в Глухові, але видно що справа Полуботка з мельником не була закінченною, тому орієнтовно наведений лист датується травнем-червнем 1720 р.

въ 1718 году в Чернѣгови, и самъ не былъ в дому, но обрѣтались при ясновел-
можномъ его милости пану гетману въ СанкъПетербурху. Токмо въ прибытіи
своемъ з СанктъПетербурха слышалъ въ Чернѣгови, что такое вино поставлено
за вѣдомомъ преосвященнаго его милости отца архіепископа чернѣговскаго в
монастиру Троецкомъ здѣшномъ Чернѣговскомъ²²⁴, о которомъ, жебы было
выдано, развѣ изволишь ваше свѣтлѣйшество отписать къ преосвященному
архіерею, или къ его милости отцу архимандритѣ Троецкому. Рибою любо радъ
былъ, якъ найлѣпшою, вашему свѣтлѣйшеству прислужитися^а, но и тутъ оной
весма достатнѣйшаго времени нужно, однакъ що на сей часъ въ дому моемъ
пригодилось рыбы, тую к вашему свѣтлѣйшеству посилаючи, прошу покорне
милостиво принять, и мене в своей патронской милостивой содержаты ласцѣ,
которой естемъ всегдашній искатель.

З Чернѣгова, марта 23. Року 1720.

Свѣтлѣйшества Вашего, всѣнадежнѣйшаго благодителя моего, всего доб-
ра зічливій и найнизшій слуга.

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорозского полковникъ
чернѣговскій Павелъ Полуботокъ.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 54966. – Арк. 1-1 зв. Копія.

№ 328

*1720, березня 31. Чернігів –
Лист Павла Полуботка
щодо наданої допомоги в справах,
які Меншиков доручив своєму посланицю,
з повідомленням про відправлені
в дарунок Меншикову 4 бочки пива,
2 бочки меду та свіжу рибу*

Свѣтлѣйшій и Высокопочтеннѣйшій [Римского и Россійского Государствъ,
Ижорскій княже, генераль фельдмаршалъ], господине, господине премилос-
тивѣйшій мнѣ пат[ронѣ, и всенадежнѣйшій благодѣтелю].

За прибытіемъ въ Чернѣговъ посланного въ интересахъ свѣтлѣйшества
вашего, о чемъ заходило отъ его до мене требованіе, в томъ всемъ по волѣ
Вашего Свѣтлѣйшества учинилемъ вспоможене. А якъ чрезъ одного словесно,
такъ и чрезъ сей мой листъ найнизшій вашему свѣтлѣйшеству вдаючи уклонъ,
доношу вѣдати, что посылаю до двору свѣтлѣйшества вашего пива добраго
бочокъ 4, меду бочокъ 2 и рыбы свѣжой, якую отъ мене посылку рачь Ваше
княжое свѣтлѣйшество ласкове принять, и мене въ своей милостивой патронс-
кой навсегда содержать ласцѣ, которой естемъ уставичный искатель.

З Чернѣгова, марта 31. Року 1720.

^а В копії написано “прислужитися”.

Свѣтлѣйшества Вашего, моего всѣнадежнѣйшаго благодѣтеля, всего добра зычливый и найнизшій слуга.

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорозского полковникъ чернѣговскій Павелъ Полуботокъ.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 54966. – Арк. 2. Копія.

№ 329

*1720, квітня 20. Чернігів –
Лист Павла Полуботка
з поздоровленням Меншикова і його сім'ї
зі святом Воскресіння Христового*

Свѣтлѣйшій и Высокопочтеннѣйшій Римского и Россійского Государствъ, Ижорскій княже, генераль фельдмаршалъ, господине, господине премилостивѣйшій мнѣ патронѣ, и всенадежнѣйшій благодѣтелю.

Дочеканіємъ нынѣшнего Воскресенія Христова праздника намъ лицезрительно удостояся вашего княжого свѣтлѣйшества вѣншовати, теперь листовне вѣншую и зычу, дабы ваше свѣтлѣйшество тотъ Воскресенія Христова Праздникъ при здоровю добромъ и благополучномъ поведенію радостно зо^а всѣмъ своимъ превысочайшимъ домомъ торжествовалъ, и впредь многолѣтно такихъ же доусевскихъ^б дожидаючи праздествъ, веселымъ оніе всегда обходилъ празднованіємъ. Усугубляю въ томъ мое Вашему княжому Свѣтлѣйшеству усердное желаніе, его жъ мя патронской всегдашней полежаю милостивой ласцѣ.

З Чернѣгова, апрѣля 20. Року 1720.

Свѣтлѣйшества Вашего, моего всѣнадежнѣйшаго благодѣтеля, всего добра зычливый и найнизшій слуга.

Его царского пресвѣтлага величества Войска Запорозского полковникъ чернѣговскій Павелъ Полуботокъ.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 54966. – Арк. зв. Копія.

^а В копії написано “за”.

^б Так у тексті.

**1720, травня 5. Гадяч –
Лист Павла Полуботка щодо необхідності
подальшої участі козаків полку разом
з офіцерами і солдатами київського гарнізону
в спільних заставах, запроваджених у 1714 році
київським губернатором Голициним
для недопущення ввезення заборонених товарів**

Свѣтлѣйшій и Высокопочтеннѣйшій Римского и Россійскаго Государствъ, Ижерскій княжю, генераль фельдмаршалъ, господине, господине премилостивѣйшій мнѣ патронѣ, и всенадежнѣйшій благодѣтелю.

Хотя я получилъ вашего княжого свѣтлейшества такое объявленіе, что форпости, при Днѣпрѣ учрежденіе, имѣють быть в сыхъ дняхъ указомъ вашего свѣтлѣйшества отставлены, и дабы и я козаковъ полку своего, на тихъ же форпостахъ стоящихъ, распустилъ по домахъ, однакъ понеже кромѣ тыхъ, на форпостѣ обрѣтающихся, полчанъ моихъ, еще немалое число оныхъ во многихъ въ полку моемъ мѣстахъ стоитъ на заставахъ для непропуску заповѣдныхъ товаровъ при офѣцерахъ и солдатахъ гарнизона кievского, якіе указомъ бывшаго губернатора кievского сіятельнѣйшаго князя его милости господина Дмитрія Михайловича Голицына²²⁵ въ [1]714 году поставлены, того рады покорне прошу вашего свѣтлѣйшества учинить мнѣ свой милостивый указъ, если и тыхъ козаковъ такожъ распустить, и впредь на тіе заставы для непропуску заповѣдныхъ товаровъ козаковъ полку моего в помочъ к солдатамъ давать, чили сами солдати оніе заставы будутъ отправлять. Понеже и нинѣ козакамъ полку моего опредѣляется служба на дѣло крѣпости Кіевопечерской и Замку Чернѣговского.

Въ Гадячу, мая 5. 1720.

Вашего свѣтлѣйшества, моего всенадежнѣйшаго благодѣтеля, всего добра зічливій нижайшій слуга.

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорозского полковникъ чернѣговскій Павелъ Полуботокъ.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 54966. – Арк. 4-4 зв. Копія.

*Друга половина 1720 року. –
Лист Павла Полуботка щодо труднощів
в розташуванні Мекленбургського корпусу
на Чернігівщині, де також розташовано
й Київський драгунський полк, з проханням
вивести мекленбургців з території його полку*

Въ переѣздѣ чрезъ Десну Вашего Княжого Свѣтлѣйшества, доносишь я Вашему Свѣтлѣйшеству, что полчане мои немалую въ консистентахъ имѣють трудность, ибо въ полку моемъ обрѣтается на квартиры не токмо полкъ драгунскій кievскій, но и немѣцкая мекленбургская кавалерія и инфантерія, а всѣ тіе консистенты такъ на людехъ тѣсно стоятъ, что не токмо з посполитыхъ жителей, но и съ козаковъ нѣтъ жадного от сустентации свободнаго, якихъ сусентуютъ з немалою своею утяжливостю, и просиль я въ то время Вашего Свѣтлѣйшества милости о облегченіи, дабы мекленбурци були з полку моего выведены куда в иное мѣсто, рады того, чтобы при ...^а казакамъ свобода от сустентации учинилася, понеже онимъ всѣмъ велѣно указомъ царского величества до походу и ... какой трудно всякому имѣти, когда во всякого консистенты порціи и ... претендуютъ, о чомъ вашему свѣтлѣйшеству покорне доношу и молю всенижайше о милостивомъ полчанъ моихъ от мекленбурцовъ облегченіи, ибо оны на время ... чтобы з дороги собѣ и конемъ отъ по[ходу] ...

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 54966. – Арк. 3. Копія.

№ 332

*1721, не раніше 5 квітня – не пізніше 15 квітня.
Між Валдаєм і Новгородом –
Лист Павла Полуботка щодо шляхів,
якими йдуть козаки на каналні роботи до Ладogi,
зі звісткою про смерть генерального хорунжого Сулими*

Доношу Вашему Свѣтлѣйшеству, же команда моя за волею ясневельможного его милости пана гетмана на три тракта въ сей похідъ роздѣлена зостала, ибо я зъ частю войска ишоль среднимъ трактомъ з Сѣвска на Калугу, на Можайскъ²²⁶, на Волокъ Ламскій^{6 227}, и на Торжокъ²²⁸ до Вишнего Волочка²²⁹, и сюды къ Новогороду. Пану полковникови лубенскому предложено ити правою стороною на Курскъ²³⁰, на Тулу²³¹, и на Москву, по Тифинской^а дорожѣ. А панъ

^а Крапками позначено пробіли в тексті копії.

⁶ В копії написано “Ланскій”.

^а Імовірно мало бути написано “Тихвинской”.

Сулима²³², хоружій енералный пробирался лѣвою стороною, отъ Трубчевска²³³ на Мещавскъ²³⁴, на Вязму²³⁵, и на Ржевъ Володимеровъ²³⁶, якій, будучи въ до-розѣ, тяжкою на здоровю обнятый болезнію, и, не доходя Вишнего Волочка, апрѣля 5^а, съ судьбами Божиими, окончилъ свое житіе, и отправлень zostалъ въ Малую Россію, которій остатній свой Вашему Свѣтлѣйшеству отдаеть уклонъ, а коменда его вслѣдъ мене идетъ.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 54966. – Арк. 7. Копія.

№ 333

1721, квітня 16. Новгород – Лист Павла Полуботка з поздоровленням Менишикова і його сім'ї зі святам Воскресіння Христового

Свѣтлѣйшій и Высокопочтеннѣйшій Римского и Россійского Государствъ, Ижерскій князю и генераль фельдмаршалъ, господине, господине премилостивѣйшій мнѣ патронѣ, и всенадежнѣйшій благодѣтелю.

Премногихъ Вашего свѣтлѣйшества добродѣйствъ, премного як у собѣ всегда дознаючи, не что инное въ награжденіе онихъ приношу, толко самого себѣ до ногъ Вашего Свѣтлѣйшества скланяя. А покамѣсть удостоюсь лицезрительно должнимъ моимъ Вашего Свѣтлѣйшества высокую особу увеншовати^б уклономъ. Теперь тотъ найнижшій листовне отдаючи, дочеканемъ и надъпровожденіемъ Торжественнаго Праздника Воскресенія Христова Ваше Свѣтлѣйшество вѣншую и всеусердно зычу, дабы Воскресшій Христось Господь востаніемъ своимъ радости всѣхъ исполнив[ш]ый, исполнилъ благодатное сердцѣ Вашего Свѣтлѣйшества всякихъ желаемыхъ радостей, и подалъ Вашему Свѣтлѣйшеству, якъ въ найдолжніе лѣта доживаючи, такижъ своихъ Божескихъ Празденствъ, торжествовать оніе всегда весело и благополучно зо всѣмъ его ВысокоПоважнымъ Домомъ, при томъ доношу, же командированъ я на службу царского пресвѣтлого величества з указнымъ числомъ козаковъ къ дѣлу Канальному въ Ладогу, и сего числа прибулемъ тутъ къ Новагороду, а отсель слѣдовать буду до назначенного мѣста. Молю Вашего Свѣтлѣйшества всенижайше въ непремѣнной своей Патронской содержать мене милости, якої всегдашний естемъ искатель

З Новагорода, апрѣля 16. 1721 року.

Свѣтлѣйшества Вашего, моего всенадежнѣйшаго [благодѣтеля], всего добра зычливый^в найнижшій слуга.

^а Якщо судити за листом Полуботка до переяславського полкового сотника Добронізького, то Сулима помер не пізніше 2 квітня.

^б В копії написано “увенеровати”.

^в В копії написано “зысливый”.

Его царскаго пресвѣтлого величества Войска Запорозскаго полковникъ чернеговскій Павелъ Полуботокъ.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 54966. – Арк. 5-5 зв. Копія.

№ 334

***1721, травня 11. Нова Ладога –
Лист Павла Полуботка з повідомленням
про прибуття козаків його команди
на каналні роботи до Ладоги
та організацію початку робіт козаків на каналі***

Свѣтлѣйшій и Высокопочтеннѣйшій Римского и Россійского Государствъ, Ижерскій князю, генераль фельдмаршалъ, господине, господине премилостивѣйшій мнѣ патронѣ, и всенадежнѣйшій благодѣтелю.

За прибытьемъ въ Новую Ладогу²³⁷ намѣренъ былемъ при его превосходительству господину генералу маіору, графу Кантакузину, въ С[анктъ]Петербургѣ едучомъ, и я поѣхати, и моимъ персонале превысочайшую Вашего Свѣтлѣйшества особу увенеровати^а уклономъ, но понеже полки коменды моей теперъ еще къ дѣлу канала вступаютъ, того рады удержалемъся тутъ для належитого оныхъ распорядженія, исполняячи еднакъ мою должнос[т]ь. Листовный Вашему Свѣтлѣйшеству черезъ сего моего посланного найнизшій отдаю уклонъ, и мене его жъ навсегда патронской милостивой полецаючи ласцѣ, пребываю.

З Новой Ладоги, мая 11, 1721 року.

Свѣтлѣйшества Вашего, моего Всенадежнѣйшаго благодѣтеля, всего доброзычливый и найнизшій слуга.

Его царскаго пресвѣтлого величества Войска Запорозскаго полковникъ чернеговскій Павелъ Полуботокъ

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 54966. – Арк. 7 зв. Копія.

^а Імовірно мало бути написано “увеншовати”.

*1721, червня 28. Обоз біля каналу –
Лист Павла Полуботка з поясненням
Меншикову причин відмови надати полковнику
Скорнякову-Писарєву триста козаків
Стародубського полку для робіт у Катерингофі*

Свѣтлѣйшій и Высокопочтеннѣйшій Римского и Россійского Государствъ, Ижерскій княже, генераль фельдмаршалъ, господине, господине премилостивѣйшій мнѣ патронѣ, и всенадежнѣйшій благодѣтелю.

Не надѣялся я, жебы Ваше Свѣтлѣйшество изволилъ взяти себѣ за уразу тое, что я, держачися премошнѣйшаго монаршого царского священнѣйшаго величества указу, которимъ отправленъ мене з десятию тысячей козаковъ на дѣло канала Ладожскаго, не послалъ по предложенію господина полковника Скорнякова-Писарева Стародубскаго полку 300 человекъ въ Катерингофъ на работу, зъ тихъ причинъ, якія я до его листовне выразилъ, особливе и для того же не мѣлемъ о отправѣ тихъ козаковъ жадного къ себѣ отъ Вашего Свѣтлѣйшества письменного ордеру. А понеже Ваше Свѣтлѣйшество изволилъ теперь ко мнѣ писать, что ордеръ ко мнѣ о томъ посланъ, токмо я, якобы за своимъ преслушаніемъ указного числа козаковъ въ Катеринъ Гофъ не отправилъ, того рады на сіе покорне отвѣтствую, же я жадного по сее время отъ Вашего Свѣтлѣйшества ордеру (:кромѣ единого сего, которій въ Ранинбомѣ²³⁸ 12 числа іюня писанъ, а ко мнѣ нынѣшняго числа 23, настоящего месяца, принесень:) не получилъ, и в себѣ онаго не имѣлъ и не имѣю. А доношу, что исполняячи со всякою моею поволностью присланій тотжѣ ко мнѣ Вашего Свѣтлѣйшества указъ, того же часу, за полученіемъ оногo, выправили 300 человекъ полку Стародубовскаго при сотникови новомѣскомъ стародубовскомъ въ Катерингофъ на работу, а что онихъ безъ ордеру Вашего Свѣтлѣйшества не отправлялъ, въ томъ если есть моя якая вина, прошу покорне милостиваго Вашего Свѣтлѣйшества патронскаго выбаченя. Чтоже Ваше Свѣтлѣйшество изволишь предлагать въ своемъ ордерѣ, же велено на мнѣ доправыть штрафу тысячу рублевъ, яко бы за тое преслушаніе, и я, яко никогда не бывалемъ преслушникомъ Вашего Свѣтлѣйшества указовъ, такъ и нынѣ въ томъ не обрѣтаюсь, и прошу милостиваго респекту, ижъ бымъ былъ, яко ни въ чомъ невиннымъ, отъ того штрафу свободень.

При томъ мене давной Вашего Свѣтлѣйшества патронской полецаю милости, Свѣтлѣйшества Вашего, моего всенадежнѣйшаго благодѣтеля, всего доброзычливый и наинизшій слуга.

Его царскаго пресвѣтлаго величества Войска Запорозского полковникъ чернѣговскій Павелъ Полуботокъ.

З обозу отъ канала. Іюня 28. 1721 року.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 54966. – Арк. 9 зв – 10. Копія.

**1721, липня 14. Біля каналу, з під села Дубни –
Лист Павла Полуботка щодо великої
смертності і захворювань козаків його команди**

Свѣтлѣйшій и Высокопочтеннѣйшій Римского и Россійского Государствъ, Ижерскій княже, генераль фельдмаршалъ, господине, господине премилостивѣйшій мнѣ патронѣ, и всенадежнѣйшій благодѣтелю.

Не турбовалемъ до сихъ часъ моимъ доношеніємъ Высокоповажной Ваше-го Свѣтлѣйшества особы, о состояніи моей коменды, надѣючися, же о повоженію оной, небезызвѣстинъ Ваше Свѣтлѣйшество застаешъ з доношенія его превосходительства господина генерала маіора, графа Кантакузина, до котораго о всемъ зчаста описевалимся, з обявленіємъ, а колко поумирало, и для того несмелемъ доносить Вашему Свѣтлѣйшеству, же пребывалемъ въ надеждѣ чаянія милости Божой, а зли тіе^а, приключившіися козакамъ, болѣзны прекратятся, а понеже оніе не токмо не прекращаються, но ежендѣ множаются, которимы многіе одержиміе будучи, безъ ослабы поумирали и умирають, теды, исчисливши всѣхъ больныхъ и умершихъ, сколько оныхъ въ моемъ полку на сей часъ явилося, по долгу моемъ посылаю вѣденіе до Вашего Свѣтлѣйшества и мене его жъ всегдашней патронской премилостивой полецаю ласцѣ.

Свѣтлѣйшества Вашего, моего всенадежнѣйшаго благодѣтеля, всего добра зычливый и найнижший слуга.

Его царскаго пресвѣтлаго величества Войска Запорозскаго полковникъ чернѣговскій Павелъ Полуботокъ.

Отъ канала, з подь села Дубны, іюля 14 д[ня]. Року 1721.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 54966. – Арк. 10 зв. Копія.

**1721, липня 21. Біля каналу, з під села Дубни –
Повторний лист Павла Полуботка
щодо подальшого збільшення смертності
і захворювань козаків його команди, із запитом
до Менишикова як запобігти збільшенню захворювань**

Свѣтлѣйшій и Высокопочтеннѣйшій Римского и Россійского Государствъ, Ижерскій княже, генераль фельдмаршалъ, господине, господине премилостивѣйшій мнѣ патронѣ, и всенадежнѣйшій благодѣтелю.

Настоящаго месяца 14 числа писалъ я до Вашего Княжого Свѣтлѣйшества чрезъ посланныхъ моихъ въ С[анктъ]Петербургу, донося дѣючюся казакамъ

^а У копії написано “залитіє”.

коменды моеї видимую нужду въ томъ, что умножилися между ими во всѣхъ полкахъ тяжкіе болѣзни, отъ которыхъ многіе поумирали и умирають, и сколько въ которомъ полку явилось въ ту пору казаковъ больныхъ, а колько умершихъ, о томъ послалъ я въ листъ своемъ къ Вашему Свѣтлѣйшему вѣденіе. А нынѣ, понеже репортують мене поновительно зо всѣхъ полковъ, что немалое число, якъ больныхъ козаковъ, такъ [и] умершихъ, прибуло, и по всякъ день прибываетъ, того рады учинивши з тыхъ полковыхъ репортовъ наново подлинное вѣденіе, коликое число теперъ въ якомъ полку всѣхъ больныхъ, и сколко умершихъ, сказалося, посылаю по долгу моемъ къ Вашему Свѣтлѣйшему, и прошу всепокорнѣйше патронскаго собѣ наставленія, що имѣю въ такой необходимой нуждѣ людской чинити, если и впередъ (:не дай Боже:) тіежъ болѣзни разширяться будутъ. А о болѣзняхъ, которыми обложены суть козаки, любо надѣюся, доносьте Вашему Свѣтлѣйшему превосходительный его милость господинъ генераль маеръ графъ Кантакузенъ, до котораго я въ бытность его превосходительства въ С[анктъ]Петербургѣ о всемъ писалъ, однакъ и я въ семъ листѣ объявляю, что рожніе рожно болѣють, ибо у иныхъ головы, руки, ноги и животы пухнуть, и въ ротахъ теряется, а въ другихъ хотя въ рукахъ и ногахъ опухлѣ нѣтъ, однакъ кост[и] ломить, жилы корчить, и на всѣхъ составахъ разслабѣвають, на сіе мое доношеніе милостиваго Вашего Княжого Свѣтлѣйшества просячи отвѣту, его жъ мя патронской премилостивѣйшой полецаю навсегда ласцѣ.

Свѣтлѣйшества Вашего Премилостивѣйшаго, моего добродѣя, всего добра зычливый низший слуга.

Его царскаго пресвѣтлаго Величества Войска Запорозскаго полковникъ черниговскій Павелъ Полуботокъ.

Отъ канала, з подъ Дубни, іюля 21. 1721 року.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 54966. – Арк. 11. Копія.

№ 338

Перша половина березня 1722 року^а. – Лист Павла Полуботка стосовно призначеного походу десятитисячного корпусу козаків під Царицин

Свѣтлѣйшій и Высокопочтеннѣйшій Римского и Россійского Государствъ, Ижерскій княже и герцогъ, генераль фелтмаршалъ, намъ велце милостивій патронѣ, и единонадежнѣйшій добродѣю.

По високоповелительному его императорскаго священнѣйшаго величества указу, слѣдуючи з десятма тисячами козаковъ подъ Царицинѣ, ежели будетъ кто надъ корпусомъ главнымъ коммендѣромъ, то просимъ свѣтлѣйшества вашего, яко наиглавнѣйшого генерала фельдмаршала, тому комендеру указомъ

^а Лист не датовано, 1722 рік встановлюється за часом підготовки походу Петра І на Кавказ, а зміст засвідчує, що документ написано в першій половині березня.

предложить, дабы нашей команды козаковъ, то по тысячи, то по двѣ, то по колько сотъ, по разнихъ дивѣзїяхъ не хотѣлъ розривати, ни тежъ на свои приватніи дѣла употреблять, чрезъ чтобы во мѣсто прислуги последнѣй нашей не утратилисмо чести, и въ войску убели, но по давнимъ артикуламъ козацкимъ поступати бы намъ.

Въ ономъ же указѣ вели Свѣтлѣйшество Ваше запретити тому коммендѣру, дабы зъ подъ козаковъ коней не брано.

Виходити тежъ въ тотъ путь, якого власне часу мѣмъ, просимъ указу, ибо хотя въ листѣ ясневелможного его милости пана гетмана, до мене писанномъ, предложено дабы настоящего мѣсяца марта 15 числа рушатися, однакъ же превысочайшимъ своимъ разсужденіемъ благоволи Свѣтлѣйшество Ваше уважити, же если того числа въ походъ пойдемъ, то за недостаткомъ фуражу въ томъ маршу и за небытіемъ еще травы, козаки коней лишатся, и того ради нѣ пѣши, нѣ тежъ конно, услуга наша императорскому величеству будетъ. Въ якой прето походъ дабысмо могли виходити по травѣ просимъ Свѣтлости Вашей помилованія.

Я знову зъ командою своею, или въ команды кого инного zostавати буду, или тежъ подъ моею, яко то Донцѣ и Колмики быти мѣють, прошу Свѣтлѣйшества Вашего въ томъ указу.

По двохъ мѣсяцахъ откуду на козаковъ провіантъ получати мѣмъ, просилемъ въ первомъ своемъ доношеніи у Свѣтлѣйшества Вашего имянного указу, о которомъ и теперь Вашей Свѣтлости бѣмъ чоломъ и для лутчаго порядку въ отбираніи и роздачи того провіанту, дабы отъ корпуса регулярнаго знай давался при нашемъ войску еденъ провіантмейстеръ, покорне упрошаемъ.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 54966. – Арк. 6-6 зв. Копія.

№ 339

Березень-квітень 1722 року.^а – Лист Павла Полуботка щодо уточнення маршруту військ, яким призначено за царським указом йти під Царицин

Свѣтлѣйшій и Высокопочтеннѣйшій, Ижерскій княже и герцокъ, генераль фельдмаршалъ, мнѣ велце милостивій патронѣ, и единонадежнѣйшій добродѣю.

Будучи тутъ у мене знатніе козаки Войска Донского, определенніе тожъ по указу его императорскаго величества въ тотъ походъ подъ Царицинъ, питали мене до якихъ власне мѣстъ слѣдовати нынѣшнего походу мѣмъ, отвѣтовалемъ, же далѣй отъ Царицина ступати именного и я не мѣю указу.

Но по розговору дальшомъ реченніе козаки донскіе сказали мнѣ такъ: ежели за Волгу²³⁹ пойти велѣно, то на Царицынъ слѣдовати добре, а ежели на Теркъ,

^а Лист не датовано, 1722 рік встановлюється за часом підготовки походу Петра І на Кавказ, березень-квітень визначається за змістом попереднього документу.

то не забиваючися уже подь Царицинь, лучше више Черкаского чрезъ Донь²⁴⁰ переправившись ступати, гдѣ латво и на кормъ будетъ, бо ежели з подь Царици-на понадъ Волгою до Терку маршировати придется, то вдвое дороги прибудеть и нѣмъ отъ Царицина понадъ Волгою прійдемъ, то въ Терку уже знайдовати-мемся^а, а до того слѣду[ю]чи такъ кружно, и чрезъ такови[й] степь далекій, теди за оскудѣваніемъ корму кони виморятся весьма и пѣши козаки стануть.

По которому прето ихъ доношеню, дабы какой у войску убели не было, освѣ[д]чаю свѣтлѣйшеству Вашему и въ томъ, якъ превысочайшой его императорского величества состоится указъ, тутъже и благоразумное свѣтлѣйшества Вашего разсужденіе будетъ, радѣтельной его полагаю волѣ, и на сіе прошу науки.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 54966. – Арк. 3 зв-4. Копія.

№ 340

1722, листопада 26. Глухів – Лист Павла Полуботка з повідомленням про отриманий від Меншикова через полковника Іларіонова лист

Свѣтлѣйшій и Высокопочтеннѣйшій Римского и Россійского Государствъ, Ижерскій княже, генераль фельдмаршалъ, господине, господине премилостивѣйшій мнѣ патронѣ, и всенадежнѣйшій добродѣю.

За особливѣйшую узнаю быти собѣ Вашего Княжого Свѣтлѣйшества милость, что высокоповажнымъ своимъ рачишъ Ваше Княжое Свѣтлѣйшество мене обослати черезъ господина полковника Иларіонова листомъ, который яко з предостойнѣйшимъ почитаніемъ при благодарствіи моемъ принимаемъ, такъ по должности моей готовъ во всякихъ окказіяхъ Вашему Княжому Свѣтлѣйшеству служить и мою свѣдчити повольность, з которою назавше милостивѣйшей Вашего Княжого Свѣтлѣйшества мене вручаю ласцѣ и патронскому призрѣнію, якого естемъ всегдашній искатель.

Свѣтлѣйшества Вашего, моего всенадѣжнейшаго добродѣя, всего добра зычливый найнижшій слуга.

Его императорскаго пресвѣтлого Величества Войска Запорозскаго полковникъ черниговскій Павелъ Полуботокъ.

З Глухова, ноябрь 26 дня. Року 1722.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 54966. – Арк. 11 зв. Копія.

^а В копії написано “знатдоватиимемся”.

*1722, грудень. Глухів –
Лист Павла Полуботка щодо готовності
виконати прохання Меншикова,
викладене в його листі, переданому
через италмейстера Богдана Родіонова*

Свѣтлѣйшій и Высокопочтеннѣйшій священныхъ Римского и Россійскаго Государствъ, Ижерскій княже, генераль фельдмаршалъ, господине, господине премилостивѣйшій мнѣ патронѣ, и всенадежнѣйшій добродѣю.

За прибытіємъ въ Глуховъ посланнаго Вашего Княжого Свѣтлѣйшества италмейстера Богдана Радіонова, о чомъ чрезъ его заходило мене въ интересѣ Вашего Княжого Свѣтлѣйшества желаніе, въ томъ, елико мощно было, свѣдчилемъ мою ку особѣ Вашего Княжого Свѣтлѣйшества зычливую поволность, о чемъ и вручителю сего приказалемъ словесно Вашему Княжему Свѣтлѣйшеству донести, чрезъ котораго мой найнижшій Вашему Княжему Свѣтлѣйшеству листовный отдаючи уклонъ, прошу покорне мене содержать въ своей патронской непремѣнной милостивой ласцѣ, которой з всегдашними моѣми услугами и нынѣ полѣщаюся.

Свѣтлейшества Вашего, моего всенадежнѣйшаго добродѣя, всего добра зычливый найнижшій слуга.

Его императорскаго пресвѣтлага величества Войска Запорозскаго полковникъ черниговскій Павелъ Полуботокъ.

З Глухова, декабря. 1722 году.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 54966. – Арк. 12. Копія.

№ 342

*Грамота видана Сенатом від імені
царя Петра I Павлу Полуботку
і генеральній старшині на управління Україною
до обрання повночинного гетьмана*

[Божиею поспешествующею милостию мы, Петр Первый, император и самодержец всероссийский, и прочая, и прочая, и прочая.

Нашего императорского величества подданному, черниговскому полковнику, Павлу Леонтиевичу Полуботку, и генеральной старшине, наше императорское милостивое слово:]^a

Понеже сего июля 11 дня, по доношенію вашему изъ Глухова июля 4 дня, извѣстно учинилось, что сего жъ июля 3 дня, вѣрный нашъ подданный, гетманъ Иванъ Ильичъ Скоропадскій, волею Божіею умре, того рады наше імператорское величество указали Малую Россію, до избрания другаго гетмана, по прошенію вашему, вѣдать и всей той Малой Россіи управление чинить по правамъ малороссійского народа, вамъ, подданному нашему, полковнику и генеральной старшинѣ обще, токмо во всѣхъ дѣлахъ и совѣтахъ, и в посылкахъ в Малую Россію универсалов, имѣть вамъ сношеніе и сообщеніе с опредѣленнымъ, для охраненія народа малороссійского, брегадиромъ нашимъ Веляминовымъ. И какъ вы сию нашу імператорского величества грамоту получите, и вамъ чинить по вышеписанному нашему імператорского величества указу, а в котором числѣ сія наша імператорского величества грамота получена будетъ, о томъ к нашему імператорскому величеству в Правителствующій Нашъ Сенатъ писать, а нашъ імператорского величества указъ о томъ к брегадиру нашему Веляминову посланъ.

[Писан в Москве лета 1722, июля 11 дня].

Канцлѣрь графъ Головкинъ.

Графъ Брюсъ.

Графъ Иванъ Мусинъ-Пушкинъ.

^a Текст в дужках в копії відсутній, подається за публікацією, а останні три підписи (Матвеев, Голіцин і Позняков) відсутні в публікації.

Баронъ Петръ Шафировъ.
Князь Григорій Долгорукой.
Графъ Андрѣй Матвѣевъ.
Князь Дмитрей Галицин.
Оберъ секретарь Іванъ Позняковъ^а.

На початку має назву: Копія грамоты блаженныя памяти великого государя Петра Перваго, императора и самодержца всероссійского, до полковника Полуботка и до старшины генеральной, 1722 года, июля 11 дня.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 60388. – Арк. 190-190 зв. Копія.

О п у б л і к о в а н о: Рігельман О.І. Літописна оповідь про Малу Росію та її народ і козаків узагалі. – К., 1995. – С. 617.

^а Після підписів зазначено “Подлинная подписана по сему”.

№ 343

*Уривки зі щоденника гетьманської канцелярії
за 1722-1723 рр., записаного військовими
канцеляристами Пилипом Борзаківським
та Павлом Ладинським*

ЖУРНАЛЬ

Си есть,

Насущная записка дѣль, въ войсковой енеральной канцеляріи
приключающихся, отъ дня смерти ясневелможного его
милосты пана Іоанна Скоропадского, войскъ
его императорского всепресвѣтлѣйшого величества
запорожскихъ обоихъ сторонъ Днепра гетмана,
наченшаяся року 1722, мѣсяця іюля 3 дня^а.

М-ць іюль, 3. Сего м-ця іюля 3 дня, ясневелможный его милость панъ Іоаннъ Скоропадскій...^б гетманъ, зъ полудня, въ начинаніи шестого часа, временное свое окончилъ житіє, при якой кончинѣ присутствовали велможные ихъ милость: панъ полковникъ чернѣговскій, панъ писарь и панъ асауль енеральные и панъ полковникъ лубенскій; а для оддана рейментару своему вaledикції послѣдней и многіє поважные были на тотъ часъ особы.

– 4. Писана грамота въ сенатъ, зъ объявленіємъ о смерти гетманской и зъ прошеніємъ опредѣленія, кто бы мѣлъ порядками малороссійскими вѣдати до опредѣленія нового гетмана, где упомянуто, же при смерти своей покойный ясневелможный правленіє дѣль поручилъ его милости пану Павлу Полуботку, полковниковѣ чернѣговскому.

– 5. Зъ пререченою грамотою одправленъ Заецъ, машталѣрь двору покойного ясневелможного.

– 7. Приехавши панъ полковникъ чернѣговскій зъ старшиною енеральною зъ Гамалѣвки въ Глуховъ, велѣли готовить во всѣ полки унѣверсали, зъ объявлені-

^а Такое общее заглавіє имѣть вся рукопись.

^б Позначене крапками скорочення титулу гетьмана подається за публікацією.

емь о смерти гетманской и зъ грознимъ увѣщеваніемъ, щобъ такъ старшина всякого чину, якъ и чернь, въ прежнемъ найдовалися состояніи, то есть, жадного предъ себе не забѣрали бѣ легкомислства; а хто бы мѣлъ яковое вчинати самоволіе, то таковой всякъ взисканъ будетъ до резиденціи гетманской въ Глуховъ и значное на тѣлѣ понесетъ каране; яко жъ по тому ихъ милостей указу тогда жъ во всѣ полки и писано.

М-цъ августъ, 2. Его сіятелство г. князь Трубецкой приехалъ въ Глуховъ.

– 3. Ихъ милость панове писарь и асаулъ енералные были у его сіятелства князя Трубецкого, где, при присутствіи брегадира, мѣли розговоръ о малороссійскихъ людехъ зъ козацтва въ мужицтво, а зъ мужицтва въ козацтво самоволно и зъ примусу державцовъ переворочаючыхся, що абы впредь не чинилося, совѣтъ таковой учинили, дабы тихъ тилко козаковъ зъ мужицтва, а мужиковъ зъ козацтва не виписовати, которые зъ дѣда и отца чи то козакують, чили мужикують, а протчихъ всѣхъ, по учиненю ревѣзії, каждого до своего приворочать рангу.

– 4. Велможный его милость панъ полковникъ чернѣговскій и наказный гетманъ надъ вечоръ приехалъ въ Глуховъ и, не едучи ку дому своему, первіе посѣтилъ бытностю своею его милости пана писара енералного.

– 5. Прислалъ г. брегадиръ зъ малороссійской коллегіи указъ, дабы, по чолобитю витемлянъ, подданныхъ сотника погарского, на державцу своего, ему, г. брегадиру, занесенномъ, зисканъ былъ онъ, сотникъ, указомъ на мѣстцу гетманскомъ коммендующихъ; на що ихъ мл: панове полковникъ чернѣговскій и старшина енералная таковой отвѣтъ учинили, что помянутіе витемлянскіе жители до насъ жалобы не предлагали, и не вѣдаемъ, по якомъ челобитю ихъ того сотника сюда призвати; чого ради должны первіе намъ челобите свое занести, по которомъ зисканъ будетъ сотникъ погарскій и енералнымъ первіе войсковимъ судомъ розийтися.

– 8. Рано былъ у г: брегадира п: полковникъ чернѣговскій зъ старшиною енерал[ною], где розговоръ имѣли о всякихъ приходахъ и расходахъ украинскихъ.

– 9. Подъ датою вчорайшого числа писани во всѣ полки унѣверсали, зъ обявленіемъ, что, по смерти гетманской, по присланной зъ сената грамотѣ, правленіе дѣлъ малороссійскихъ содержитъ п: полковникъ чернѣговскій; прето еслибы хто мѣлъ свою на кого заносити аппелляцію, чили иншую якую мѣетъ свою нужду, то таковой всякъ до его, п: полковника, вдаватися и своему дѣлу требовать рѣшенія повинень.

М-цъ августъ. 12. Въ Стародубскій полкъ цедулою написано, ижъ бы и наказный тамошний, обыйскавши стариковъ, Хмелнищину памятающихъ, допросилъ ихъ, чи были якіе за гетманства Хмелницкого зборы въ казну государеву, а именно, были ль денежные и хлѣбные; и, что они скажутъ, о томъ подлинно велѣвши записать, прислалъ тую записку въ Глуховъ.

– На присланный одъ г: брегадира, августа 11, листъ о зиску зъ полковъ добросовѣстныхъ и пожиточныхъ людей, которымъ бы всякіе денежные и хлѣбные зъ полковъ повѣритъ зборы, писано въ отвѣтъ, что неодкладно во всѣ полки о присилце таковыхъ людей засланы будутъ указы.

– 17. Посланъ указъ по Генваровского, чтобъ дня завтрейшнего приездилъ въ Глуховъ, ибо мѣетъ послатися для вибору десятины медовой въ полкъ Переяславскій.

– Зъ малороссійской коллегіи принесень указъ, чтобъ козаковъ до жадныхъ работизнъ не употребляно и никакихъ накладовъ зъ оныхъ, когда къ суду придутъ, не взимаю подь опасеніемъ штрафа.

– 19. Писани во всѣ полки унѣверсали упоминательные, абы пп: полковники, старшина полковая, сотники, державци духовные и свѣцкіе, атамани и протчіи урядники, и отнюдь нѣхто, не дерзали козаковъ до частныхъ своихъ работизнъ принуждати и употреблять; но мѣють оны, козаки, при своихъ свободахъ зостаючи, толко войсковые, чину ихъ козацкому пристойные, одправовати услуги; а если кто вишеписанному явится преслушенъ, а опослѣ тое на его донесено и вправду доказано будетъ, таковой, безъ пощадѣнія, якого бы ни былъ чину, знатно наказанъ будетъ. Такожъ и суды иж бы везде по полкамъ со всякимъ надлежащимъ порядкомъ устроени были, жебы не самъ и не единъ судя, але въ присутствіи и другой старшины и безурядовыхъ, толко бы честныхъ и разумныхъ особъ, которыхъ нарочно къ тому опредѣлити належить, справи судовіе въ судебной избѣ разсмотроваль и рѣшилъ бы обще, совѣстно и поистиннѣ, якъ право и самая слушность показываетъ, безъ жадного пристрастія и неправости, и безъ накладовъ, не наровячи нѣкому и не посягаючи нѣ на кого; яковымъ порядочнымъ образомъ абы и въ сотенныхъ тихъ полковъ городахъ урядники по своему званію одправовали. А особливе по селахъ, где (якъ слишно) атаманиа и войти въ шинковныхъ дворахъ, при пѣятицѣ, судять и на винного шию напивають; чтобъ одселѣ въ пристойныхъ мѣстахъ, не пянственнымъ, но трезвымъ умомъ людей жалобливыхъ зъ обжалованными справи слухали и окончевали; корчемные же суди абы вовся одставлени и искорененны были, грозно подь опасеніемъ срогого караня приказано. Если жъ хто, сѣлскимъ албо сотеннымъ не доволствующися судомъ, апелліоватиметь до полкового или зъ полкового до енералного суда, теди велено судямъ, предъ которыми тотъ апеллянтъ судимъ былъ, писменное за руками своими требующой сторонѣ дати свѣдѣтельство, зъ подлинною всеей справи и контроверсіи обоихъ сторонъ описю. А когда сіе унѣверсали пп: полковники получаютъ, и що по нихъ учинено будетъ, абы о томъ всемъ отвѣтствовали писменно, пилно приказано.

М-цъ августъ, 20. Былъ его м: п: полковникъ чернѣговскій зъ старшиною енералною у г: брегадира, где доволно дишкуруючи о зборахъ, якъ и о протчемъ, пробавили въ посидѣню годинъ зо тры.

Сего числа полѣцено всякіе дѣла, до суду приключаючіеся, рѣшить панамъ Пѣроцкому, Тарасевичу, Уманцю и Чуйкевичовѣ.

– 22. Ходили урядники глуховскіе, зъ приданнымъ себѣ отъ г: брегадира маіоромъ Лихаревимъ гварнѣзону кіевского, въ склепъ гетманскій для осмотра грошей тамъ будучыхъ; одколь повернувшись, донесли, что тилко на лице всѣхъ грошей указалось во всѣхъ мѣшкахъ 6358 рублей.

– До п: полковника лубенского писано, абы справнѣйшое, за рукою своею и старшины роменской, прислать, якъ найскорѣй, вѣденіе о всякихъ денежныхъ и хлѣбныхъ зборахъ, полковихъ и ратушныхъ, а барзѣй ярмарковыхъ, по чому зъ едного каждого ярмарку збирается грошей, такожъ о пчоляной и тютюнной десятинѣ, подь опасеніемъ за нескорую и порядочную присилку штрафа.

— До п: полковника гадяцкого писано, абы присилать подлинную и обстоятельную за рукою своею реляцію, сколько якихъ денежныхъ и хлѣбныхъ зборовъ въ полку его подѣ въдомомъ его есть, яко то, покуховныхъ денегъ и протчего всего именно; такожъ сколько якого року той денежной повинности вибирано, куди расходилося или одсилано, и если оныя до Глухова якого времени и черезъ кого присиланы были, тутъ засѣ хто принималъ оныя и квѣтаціи давалъ, обо всемъ томъ увѣдомилъ, да и пп: писара и судію своихъ полковихъ сюда присилать.

— На принесенный зъ малороссійской коллегіи указъ о присланню в оную вѣденія, по чому и одѣ чого зборщикамъ въ казну збирать и коликое число въ годъ денежныхъ доходовъ въ Малой Россіи збиралось, отвѣтствовано, же, о чомъ были извѣстны, о томъ пунктами прошедшего сего августа 11 числа въ коллегію объявлено, а о протчемъ, чого не вѣдоми, о томъ могутъ самы тіе люде, которыхъ зъ полковъ пришлютъ зборщиками, учинить одѣ себе малороссійской коллегіи подлинное на писмѣ о всѣхъ, где якіе суть, зборахъ отвѣтствіе.

М-цѣ августъ, 23. Былъ его м. п. полковникъ чернѣговскій зъ старшиною енеральною у г: брегадира, которого застали сидящего зъ гг: полковниками Кошелевимъ и Ушаковымъ и маіоромъ Лихаревимъ, где ово о волностяхъ прежнихъ козацкихъ розговоруячи, и стати Богдана Хмельницкого едины другимъ представляючи, ово о зборахъ и зборщикахъ дишкуруючи, такожъ и о протчіихъ разныхъ вещахъ, пробавили въ посидѣню ажъ за обѣдню пору, и того ради жадныхъ сего числа не было експедицій.

— 24. Писано цедулою до п: наказнаго полковника переяславского, для чого о инныхъ зборахъ тамошнихъ переяславскихъ, опрочѣ покуховныхъ, жадного не прислать вѣденія, ни зборщиковъ, которыи бы всѣми зборами въ полку Переяславскомъ, на булаву гетманскую и въ городахъ на ратушные расходы взимаемыми, завѣдовали. Того ради предложено, абы, якъ наискорѣй, о всемъ томъ, по чому, где, зъ чого, когда и одѣ кого що берется, вѣденіе, праведно спорядивши, за своею рукою и другой старшины и войтовъ, чрезъ зборщиковъ, на тое опредѣленныхъ, присилать сюди. А если бы що зъ зборовъ, въ самомъ городѣ Переяславѣ и въ сотняхъ взимающихся, въ ономъ городѣ утайкою не выражено было, то тое на самому ему взищется; чого ради велено одѣ сотенной старшины и войтовъ, за руками ихъ, о всякихъ зборахъ принимать для одсилки сюда вѣденія; зборщиковъ засѣ главнѣйшихъ опредѣлити зъ посполитыхъ людей добросовѣстныхъ, пожиточныхъ и писменныхъ двоихъ, которыи бы о всѣхъ зборахъ, въ самомъ городѣ Переяславѣ и во всемъ полку тамошнемъ стягающихся, вѣдали надѣ протчіими зборщиками и въ своемъ досмотрѣ оныя мѣли вѣрно и порядочно, понеже оныя въ Глуховѣ на томъ и присягу виконати мѣють.

Августъ, 25. Была старшина, правительствующая на мѣстцу гетманскомъ, въ малороссійской коллегіи, где приговорили, хочай и не хотѣли, ижъ бы такъ зъ козаковъ, якъ и зъ мужиковъ, пчелная и тютюнная взимана была десятина. Такожъ общались, по доволной одговорцѣ, вѣденія, за руками своими и урядниками, одѣ якихъ какое привезено будетъ, о зборахъ, одѣ чого по чему брать, присилать въ коллегію, и всякихъ унѣверсаловъ, писемъ и указовъ туда жъ присилать за закрѣпомъ рукъ копій.

– 26. До наказного стародубского писано, чтобы допросилъ старика Середу, бывшего подъ часть Хмелнищины писаремъ, были ль якіе тогда збори, и що онъ въ допросѣ своемъ скажетъ, тое бѣ прислалъ для вѣденія въ канцелярію войсковую енералную.

– 27. Повторе до п: полковника лубенского писано, чтобы прислалъ отвѣтъ на супплѣку, сербиномъ-дворецкимъ сотника ирклѣвского на его занесенную, где доложено и тое, ижъ бы такъ сего, якъ и впредь посылатися мѣющихъ указовъ, легче не важачи, тщательно, безъ всякой остановки, исполняти старались.

– 28. Писатель сего діаріуша, Филиппъ Борзаковский, однеслъ доношеніе въ малороссійскую коллегію, куда податнѣй зъ полку Нѣжинского перевестъ 4 роты консистентовъ.

– 28. Была старшина у г: брегадира, где, о зборахъ подискуровавши, одийшли совокупне зъ г: брегадиромъ и протчѣими малороссійской коллегіи членами до паней гетмановой, и тамъ, всѣ гетманскіе, такъ сего покойного п: гетмана, якъ и прежде его бывшихъ, одобравши клейноти, числомъ 15, зложили въ особое хранилище за своими печатми, тамъ же, въ дому гетманскомъ, крѣпкую надъ тимъ утвердивши кустодію.

Августъ, 29. До п: судіи енералного писано, чтобы всю сумму, наложенную ему обознымъ стародубовскимъ п: Прокопомъ Силенкомъ²⁴¹ подъ часть поз[о]ву зъ п: Валкевичомъ, теперъ п: Тимофѣю, синовѣ его, обозного, возвратилъ такъ самъ, якъ и служители его, а то зъ тоей причины, что и превеликіе накладѣ побралъ и суду не укончилъ, ибо, еслибы не мѣлъ всего того накладу повернути, то мененный п: Тимофѣй принужденъ будетъ въ малороссійскую коллегію вдатися зъ чоломбитною.

Сентябрь, 5. Писани два указы: (единъ) о присилцѣ въ коллегію п: писара войскового енералного для отвѣтствія, чого ради онъ палчиковскихъ козаковъ велѣлъ старостѣ своему, Іліи Савѣцкому, употреблять до работизнъ мужицкихъ; а другій о учиненіи извѣстія, съ коликого числа куфѣ и по чему одѣ куфи привезшыя зъ полковъ шафарѣ покуховные гроши брали и на якій расходъ употребляли.

Были ихъ мил: п: полковникъ чернѣговскій и п: писарь войск[овый] енералный у коллегіи, где, по доволномъ о рожныхъ дѣлахъ совѣтѣ, одийшли зъ г: брегадиромъ на квартиру его брегадирскую и тамъ обѣдъ кушать изволили.

– 9. До паней асаулиной енералной посланъ указъ, дабы жителемъ березинскимъ Ерченкамъ безволокитно всякіе забори возвратила, ибо они намѣреваются зъ чолобитною вдатися до коллегіи.

– 12. Писано до его м: п: Іоанна Чарниша, судіи войскового енералного, чтобы изволилъ, безъ всякихъ одговорокъ, печать судовую прислати для запечатования уконченныхъ пп: особами зъ полковъ зисканими справъ и декретами повиписанныхъ; а еслибы не схотѣлъ его м: оддать помянутой печати, теди объявлено, что господа коммендующіи принуждены будутъ, чи то въ коллегію, чили куда далѣй, о томъ писать, что ни самъ его мил[ость] судовимъ розправамъ не присутствуете, ни печати выдавать не хоче; а для того въ вершеніи дѣлъ розныхъ чоломбитчиковъ чинится не меньшая остановка.

– 14. По супплѣци Дацѣя, жителя лукомского, на атамана бувшого тамошнего Матяша о заборѣ имѣ, Матяшемъ, его скотини за порокъ злодѣйства, писано до атамана теперешнего лукомского, чтобъ велѣлъ весь тотъ заборъ повернути мененному Матяшу, поневажъ на Дація то злодѣйство не довелось; о чемъ и до п: Федора Яснополского писано, дабы за увѣчче надъ тимъ же Дацѣемъ, и за той же злодѣйства порокъ, собою положенное учинилъ награждение ему жъ, Дацію; а если бы тамъ зъ нимъ не погодился, то сюда бъ приездилъ въ Глуховъ предъ судъ енералный.

Сентябрь, 15. По супплѣци Стефана Цибуненка, козака сотнѣ Крелевецкой, на п: Маковскую о завладѣннѣ надаремне нивою его занесенной, писано до п: Маковской, чтобъ належные ему за тую ниву заплатила гроши.

– 16. Его м: г: брегадиръ зъ присутствующими себѣ членами коллегіи малороссійской изволилъ быть по службѣ Божой у его м: п: полковника чернѣговского на водцѣ, где, забавившись часовъ зо два, одийшоль на свою квартиру.

– 17. Ихъ мил: панове старшина изволили быть въ малороссійской коллегіи, где когда его м: п: полковникъ чернѣговскій предлагаль г: брегадиру, что тое есть зъ досадою (мовить) намъ, что ваше благородіе всегда насъ указами засилаешъ, а намъ зъ вашимъ благородіемъ сношеніе и сообщеніе во всякихъ дѣлехъ имѣтъ указъ императорского величества повелѣваеъ, такожь и унѣверсаловъ тилко копіи за подписаніемъ рукъ нашихъ, а не каждого писма въ малороссійскую коллегію присилать надлежить; теди онъ между инними, якъ бы досадителными, отвѣтами сказалъ, что я (мовить) именный императорского величества о всемъ томъ указъ таковой имѣю, которого не тилко вамъ, старшинѣ малороссійской, але и присутствующимъ мнѣ малороссійской коллегіи членамъ, объявить не мощно. А за тимъ розкритовавъшись и чоломбитной, одъ всей старшини малороссійской на имя императорского величества написанной, зъ прошеніемъ одставки зборовъ, ново теперь укореняющихся, не принялъ, но отвѣтствовалъ, дабы сами малороссіяне зъ тою чолобитною, чи то до самого импер[аторского] величества, чили въ сенатъ ехали, и тамъ на оную искали резолюціи.

– 19. Писано до старости подлипнянского, чтобъ Остапа Шмата, старца, жителя поповского, худобу, за пополнене сыномъ его зъ прочіими легкомыслными бабѣ блудного грѣха и смертного убийства заграбленную, возвратилъ, и зъ хати зъ женою его не вигоняли.

– Виданъ унѣверсаль Григорію Ивановичу, атаману бобровницкому, зъ товариствомъ, позволяючій оному волное ловлене воднихъ звѣрковъ бобровъ въ рѣчкахъ Сожѣ, Ипутѣ, Беседѣ, Судостѣ, Ивотѣ, Убедѣ, Деснѣ и по якихъ колвекъ рѣчкахъ, въ чіихъ нѣбудъ маетностяхъ, духовнихъ, свѣцкихъ владѣлцовъ будучихъ.

Сентябрь 19. Виданъ указъ п: Ивану Холодовичу, сотниковѣ воронѣжскому, на село Пироговку, чтобъ оное ему прислушало и всякое чинило послушенство.

– Послани въ великій градъ Москву до правительствующаго сената п: Димитрій Володковскій, знатный товарищъ войсковый, и сотникъ воронѣжскій Иванъ Холодовичъ, съ прошеніемъ отъ всего Войска Запорожского малороссійского у его императорского пресвѣтлого величества милости и призрѣнія, чрезъ которыхъ туда до двору его импер[аторского] величества писменніе прошенія отправлени.

– Въ сей же грамотѣ включено отъ ихъ мил: пп: старшинъ комендующихъ въ правительствующій сенатъ доношеніе просителное милостивого импер[аторскаго] величества призраенія и резолюціи на чолобитную, отъ всей малороссійской старшины и знатного товариства на имя импер[аторскаго] величества тамъ же приложенную, въ такой силѣ: чтобъ всемилостивѣйшій государь небываліе въ Малой Россіи доселѣ пчоляную десятину, противно волностямъ быть начинаемую, зъ державскихъ маетностей и млыновъ купленнихъ, гетманскими унѣверсалами и грамотами императорского величества утвержденнихъ, и зъ шинковъ горѣлчанихъ старшинскихъ, державскихъ и протчіихъ заслужонихъ особъ и зъ козацкихъ подсуѣдковъ подати изволилъ милостиво отставить.

– Особенно писанъ отъ его м: п: полковника чернѣговского до превосх[одительнаго] г: Ивана Давидовича Познякава, високоправительствующаго сената оберъ секретара, о наказничествѣ.

– 21. Виданъ позовъ по Ивана Мироновича, товариша сотнѣ Глуховской, о порабоженіи въ подданскую тяглость пустогородскихъ козаковъ Каленика да Микити за долгъ полчварта рубля и въ пяти рубляхъ клячу ими отъ него взятую, чтобъ на расправу прибавалъ въ Глуховъ.

– 22. Писанъ листъ до его м: п: судіи войскового енералнаго по чолобитію полчанъ стародубовскихъ, чтобъ далъ знати, якъ зъ ними схочеть, чи мѣрковатися, чи пустить онихъ до верхней аппеляціи.

Сентябрь, 22. Послано доношеніе въ коллегію по чолобитію пп: Карпѣковъ о збунтовавшихся пустогородницкихъ селянахъ, ихъ подданихъ, и не хотячихъ быть въ подданствѣ, просячи разсужденія, що зъ тимъ чинити.

– 24. Писанъ листъ до п: Андрея Лизогуба, упоминающій, чтобъ Грицку Шкуренку заграбленній его дворъ зъ двома хатами, принявши отъ него гроши золотихъ сто долженіе, уступилъ всеконечно.

– Чрезъ Семена Коровайца, солдата полку г: Писарева, принесень указъ зъ коллегіи, чтобъ дѣло подлинное тулиголовского козака Петра Ивановича зъ Ивановъ Мануйловичемъ, сотникомъ глуховскимъ, о завладѣнномъ млину заводное, прислать въ оную коллегію.

– Принесень указъ зъ коллегіи, по чолобитію бывшего енеральной артилеріи асаула Карпѣки жени Уліяни Кандибовни зъ дѣтми, въ противностяхъ подданихъ ея пустогородскихъ и въ бои старости ея, чтобъ о всемъ розискать и учинить по указу императорского величества.

– Сего жъ числа ихъ м: панове старшина, на мѣстцу гетманскомъ Малороссією комендующая, визитовали бытностю своею въ дворѣ его мил: г: брегадира Веляминова, где въ разнихъ интересахъ разговаривали.

– 26. Писанъ листъ до п: полковника наказного переяславского, дабы онъ шаблю, бурку и коня зъ кулбакою Якову Янченку, охочокомонного полку Ковбасинога товаришевѣ, за убійство писара того жъ полку отъ него зобранніе, возвратилъ.

– Писанъ листъ до п: бунчучного войск[ового] енералнаго, по жалобѣ еи м: паней гетмановой, чтобъ отчини, въ кгрунтахъ покойного ясневелможного буrowsкихъ купленной, уступилъ, а гроши за оную данніе принялъ бы безъ далшой турбациі, поневажъ въ чужую державу вкуповуватися для обиди не надлежить.

– 27. Писано доношеніє зъ дѣломъ, къ справѣ козака тулиголовского Петра Иващенко, зъ сотникомъ глуховскимъ Иваномъ Мануйловичомъ заводной, належащимъ, просячи помянутому Иващенко наказанія, что онъ зъ Суду Енералного, не дождавшись конца, уйшолъ.

Сентябрь, 27. Писано доношеніє въ коллегію о паперѣ, смолицѣ, линѣи, воску и прочіихъ рѣчахъ, въ канцелярію войсковую енералную потребнихъ, которіе, передъ симъ въ канцелярію вистатчаючієся, отъ екзактора войскового, теперъ не прислани, чтобъ приказала малороссійская коллегія тіе потребности екзактору присилать въ канцелярію по прежнему.

Октябрь, 8. Писанъ листъ до п: Березовского, асаула полкового стародубского, дабы взятки, подъ часъ розиску, чиненного у рѣзника каменского, имъ побранніє, любъ присилалъ якъ найскорѣй, любъ самъ пріездилъ въ Глуховъ.

– 10. Писанъ листъ до п: Якова Гречаного, дабы взятіє у подданихъ своихъ римаровскихъ грабежи возвратилъ, подъ опасеніємъ передъ судомъ войсковимъ енералнимъ, когда за тое въ Глуховъ зисканъ будетъ, наказанія и чтобъ не утратилъ того жъ села.

– 13. Писанъ листъ до п: полковника наказного стародубского, чтобъ витемлянь, подданихъ п: Кгалецкого, учинившихся ему ослушними, чрезъ нарочного, отъ себе посланного, смирилъ.

– 15. Писанъ листъ до п: Андрея Лизогуба, по чолобитію козаковъ, жителей погребскихъ, до подданской повинности и податей мужицкихъ чрезъ его, п: Лизогуба, приверненнихъ, дабы ихъ содержалъ въ услугахъ козацкихъ, имъ пристойнихъ, и жони бъ ихъ зъ вязеня освободилъ.

– Послани пп: Леонъ Пилатовичъ и Семень Словуцкій въ Некрасовъ для розиску о кгрунта некрасовскіє, княземъ Яномъ Четвертинскимъ отнятіє, зъ даннимъ имъ з войсковой енеральной канцеляріи унѣверсаломъ.

– 20. По жалобѣ п: Лаврентія Христича²⁴², бывшего сотника чорнусского, о отнятію села Бондаровъ, сотницства^a и о взятіи у оног коня, 15 червонихъ золот[ихъ], у сына его 200 золотихъ и у его самого сѣна скирть 5, по 300 копиць, з чого у него тогда 70 здохло товару, писанъ листъ до п: полковника лубенского, дабы онъ во всемъ суплѣкуючого погодилъ.

Октябрь, 30. Послани во всѣ полки зъ малороссійской коллегіи указы о запорожцахъ, дабы ихъ нѣгде не принимать и перестеригать, и, ежели где явятся, объявлять, и кримцамъ объявить, щобъ зъ собою запорожцовъ не провозили, и зъ малороссійскихъ обывателей нѣхто бъ въ Запорожже не ходилъ подъ опасеніємъ жестокого штрафа и наказанія.

Ноябрь, 1. Сего первого числа ноеврія ихъ м: гг: коллегіати, такъ тежъ ихъ м: пп: старшина енеральная, банкетовали у его мил: п: полковника чернѣговского, и яко помянутіє особы на ономъ банкетѣ соленне были приимовани, такъ взаимне оне тамъ охотно гуляли чрезъ цѣлий день и нучъ до-позна.

– 2. О покойномъ полковнику полтавскомъ Ивану Черняку, при каналѣ ладожскомъ преставлшомъся, а октовріа 20 дня въ Полтавѣ погребенномъ, отвѣтствовано, жичачи умершому вѣчного на небеси упокоенія, а ему, Якову

^a Так у публікаціі.

Черняку, посланъ унѣверсаль, тое наказного полковництва въ полку Полтавскомъ правленіе ствержающей. Вишь писанный унѣверсаль удержанъ и не посланъ до совѣту и согласія зъ малороссійского коллегією, о чомъ ему, Черняку, объявлено цедулою. Вишьпомянутый унѣверсаль въ килка дней оному полковнику наказному посланъ.

— По чолобитію села Хмелювки жителей на Ивана Паливоду, своего державцу, о забраніи у оныхъ худобы и протчіихъ имъ отъ него утисахъ, отъ чого мусѣли розволоктися, писанъ листъ до п: полковника наказного стародубского, дабы его, Паливоду, упомнѣлъ и, если не имѣетъ гетманского унѣверсалу, село отъ него одобраль.

— Писанъ листъ до п: полковника лубенского, [дабы] Василя Шевченка и Илію Покотиленка, на него жалобу занесшихъ, велѣлъ возвращеніемъ забраннихъ у него вещей уконтентовати безъ далшой турбаціи.

— 3. По жалобѣ Грицка Николаенка, жителя николаевского, на Андрѣя, господара двору п: полковника лубенского, о заграбленномъ у него коню и протчемъ, о порубаніи лѣса и о витолоченіи травы, писанъ листъ до полковника лубенского, дабы велѣлъ оного зъ господаромъ судомъ полковимъ расправити и оному все возвратити.

Ноябрь 3. Писанъ листъ до п: полковника лубенского о риморовскихъ жителяхъ, подданихъ п: Якова Гречаного, товариша полку Гадяцкого, дабы послалъ отъ себе п: писара полкового и сотника роменского на розыскъ о грабительствѣ имъ, селянамъ римаровскимъ, отъ него, п: Гречаного, многихъ полъ, лѣсовъ и протчіихъ движимихъ и недвижимыхъ ихъ имѣній, дабы о томъ, по самой слушности розыскъ за своими руками справивши, прислали въ Глуховъ, а самихъ, если можно, примѣрили, или обѣ стороны ставили бы на расправу въ Глуховъ.

— 4. Сего числа у его мил: п: писара войскового енералного былъ банкетъ, на которомъ, яко всѣ ихъ м: пп: коллегіати, такъ [и] его мил: п: полковникъ чернѣговскій зъ старшиною енералною, банкетовали до позна.

— 7. Писана цедула во всѣ полки до пп: полковниковъ о намѣрившой быть посилци до его императорского величества, где теперъ превисокою монаршою обрѣтається особою, искаючи въ нуждахъ малороссійскихъ милости; чого ради повелено, даби приказали зо всякого полку по двѣ персони знатнихъ до тоей виправи прибратися и коней мѣти в готовности. Ся цѣдула не писана, але она отставлена.

— 8. Сего числа ихъ мил: гг: коллегіати, такожъ ихъ мил: пп: между гетманствомъ правящіе, были на банкетѣ у его м: г: прокурора.

— 11. Сего числа Осипъ Яцковъ, житель борщевскій, говорилъ въ столовой на п: Василя Гамалѣю, что вы хотите такъ мене сколоти, якъ войта чеховскаго скололи; о чомъ заразъ тогда жъ предъ всѣми будущими въ столовой п: Василь Гамалѣя протестовалъсѣ голосно, жебы тое было записано въ енеральной войсковой канцеляріи, и потому оную протестацію въ діаріушъ записано.

— 16. Писанъ листъ до п: судіи войскового енералного зъ предложениемъ, чтобъ его мил: до судовъ принялся или, если бы отъ оныхъ весма удалялсѣ, дабы уже о томъ отвѣтствовалъ и, надѣятися ль чрезъ его, п: судію, енералныхъ судовъ дѣйствія или нѣтъ, увѣдомилъ бы писменно, ижъ бы вѣдали, въ якомъ

содержаніи и отправленіи дѣла, до суда надлежащіе, имѣть, поневажъ зисканнихъ особъ з полковъ не ихъ есть правленія и не въ такомъ ихъ декрета суть валиору, да и нѣзачимъ онимъ тутъ бавитися.

Ноябрь 24. Сего числа праздновали день ангела всепресвѣтлѣйшей монархинѣ Екатерины²⁴³, ея величества всероссійской императрицы, и, при особномъ моленіи, за благополучное ея жъ величества долгоденствіе въ церквѣ соборной, где всѣ господа великороссійскіе и малороссійскіе правящіе присутствовали, чиненномъ, стрѣляно зъ армать, и, по отправленной оной церемонѣи, ихъ мил: гг: брегадиръ, всѣ коллегіати и протчіе особы были у его мил: п: полковника чернѣговского на учтѣ, где, когда zostали доволно утрактовани, розишлися всякъ во свояси по домахъ.

– 25. Сего числа ихъ мил[ость] п: полковникъ и п: бунчучный войсковый енералный были на обѣдѣ у его м: г: брегадира Веляминова.

– 26. Сего дня п: Димитрій Володковскій, знатн[ый] тов[арищъ] войск[овый], и п: Иванъ Холодовичъ, сотникъ воронѣжскій, возвратился воспать зъ милостивою его императорскаго величества грамотою въ той силѣ, что его императорское величество, жалуя вѣрнихъ своихъ подданихъ за вѣрніе службы и презирая на малороссійскій народъ, указаль въ томъ, въ чемъ было прошеніе и жалобы въ поступкахъ на брегадира Веляминова и на малороссійскую коллегію, объ отвѣтствіи и, если такъ есть, объ исправленіи и, чтобъ поступали по данной имъ инструкціи, послать къ нимъ указъ и полковнику чернѣговскому, и енеральной старшинѣ зъ брегадиромъ Веляминовымъ и зъ малороссійскою коллегією, къ ползѣ народа малороссійского поступать бы согласно. А посиланніе вишь именованніе пожаловани жалованемъ и отпущени зъ сею грамотою по прежнему.

– 27. О смерти покойного п: гетмана зъ извѣстіемъ къ его императорскому величеству пп: Семень Рубецъ и Василь Биковскій, войсковое товариство, до Астраханѣ ездившее, возвратилися, и зъ Сената премощную императорского величества грамоту зъ собою привезли, въ якой изьявляеть что, о смерти оного гетмана Скоропадского извѣстившися, вѣдаючи его вѣрніе службы и усердное въ интересахъ государственныхъ радѣніе, его императорское величество соболезнуеть, а елекцію нового гетмана до возвращенія своего зъ далнѣйшого военного отсутствія отлагаеть и тогда исполнить по желанию обѣщаетъ, и по оную елекцію вѣрнимъ подданнымъ, полковнику чернѣговскому Павлу Полуботку зъ старшиною енеральною, Малороссіи правленіе повѣренно, вѣдая ихъ вѣрніе службы, въ якомъ правленіи такожь бы имъ показовать вѣрніе службы, за что, милостию жалуя, не оставить его императорское величество декляруеть.

Декабрь 1. Писанъ листъ до п: сотника глуховского, взглядомъ принесенной зъ малороссійской коллегіи промеморіи, по челобитю села Погребокъ сотнѣ Глуховской 20 человекъ, именно, Андрѣя Колесника, Афанасія Ермолаева и друг[ихъ], зъ козацтва будто поверненнихъ чрезъ бунчучного Константія Голуба²⁴⁴ въ мужицкую тяглость, а потомъ въ подданство Евфиму Лизогубу, а послѣдователно сыну его, Андрѣю Лизогубу, доставшихся, и дабы объ онихъ козакахъ п: сотникъ глуховскій иннихъ стариннихъ козаковъ распросиль, если отци ихъ зъ ними где козаковали, такожь суть ли ихъ имена въ компутѣ прежнихъ сотниковъ глуховскихъ; о всемъ бы розискавши, прислать за рукою своею вѣденія.

– 2. Писани во всѣ полки къ паномъ полковникомъ листи, жебы ралцовыхъ виборовъ къ наступающему Рождества Христова празднику зъ козаковъ для ихъ многихъ трудностей не чинено, поневажъ, за покойного еще пана гетмана Скоропадского указомъ его жъ оний вовся zostалъ отставленъ, такожь и зборщикамъ оногo збору вибирать бы не допускали.

– 3. До п: полковника лубенского писалъ листъ, дабы Костѣ Шишенку все до найменшого заграбленное приказалъ нагородить, и во всемъ безъ болшой турбации успокоить, у которого, за украденное братомъ его меншимъ одно ягня, онъ, п: полковникъ, заграбилъ полтораста овецъ, лѣсъ его зрубалъ, п: судія полковый взялъ воловъ 7, коровъ 7, клячъ 5, коней верховихъ два, грошей талярей 10 и сотникъ лукомский купъ 10 взялъ и лѣсъ вирубалъ.

– Писани во всѣ полки унѣверсали взглядомъ многихъ затѣекъ отъ малороссійской коллегіи всей Малороссіи *излишнимъ въ казну императорского величества, надъ указъ его монаршій*, не подлугъ статей гетмана Богдана Хмельницкого зборами, бранемъ отъ старшины, державцовъ и церковниковъ и козаковъ тютюннуу и медовую десятину, рѣвъзією всѣхъ млиновъ и иншихъ всякихъ угодій и пожитковъ, чрезъ офицеровъ, при указахъ отъ оной посиланнихъ, чиненною, и публѣкованемъ отъ себе унѣверсаловъ о удаваню ся зъ жалобами въ оную коллегію и протчіихъ показаннихъ, обявляючи, что чрезъ пп: Володковського и Холодовича, зъ подданническимъ прошеніемъ въ високоправителствующій сенатъ посиланнихъ, получена императорского величества зъ милостивымъ призрѣніемъ о зборахъ всѣхъ отставленнихъ, опрочъ зборовъ денежныхъ, хлѣбнихъ и всякихъ, которіе по статямъ Богдана Хмельницкого въ казну монаршую взимати повелено, такожь и о судахъ, якимъ порядкомъ оніе отправоватися мѣють, о чомъ въ унѣверсалѣ семъ довольно выражено подлугъ грамоти и пунктовъ, въ екстрактѣ виписаннихъ, якой грамоти и тихъ экстрактовъ зъ пунктами премногими, милосердіе императорского величества изображающими, подъ датою 26 дня ноеврія будучихъ, копіи приложени для опублѣкаціи при тихъ унѣверсалахъ, чтобъ милости императорского величества были всѣ извѣстни и благодарни, и за оную служили вѣрно со всякимъ усердіемъ. Предложено зась, дабы у войтовъ люде посполитіе, а козаки перво у атаманѣ судились; и сужено бѣ онихъ безъ всякихъ прихотей, безъ взятковъ и безволокитно виннихъ карано и писмами вправду закрипляли бы; а оттоль бы уже челобитчики удавались до сотеннихъ, а отъ сотеннихъ до полковыхъ, а отъ полковыхъ до енералного судовъ, а отъ енералного до коллегіи; а зъ меншихъ судовъ до болшихъ присилали бѣ свѣдительства о упартости челобитчика, за кимъ и за чимъ справа якая не укончена и безъ такихъ свѣдительствъ нѣкого у вишшихъ судовъ не принимать, а за недане онихъ свѣдительствъ зъ судей полковыхъ и сотеннихъ брать до скарбу войскового штрафъ повелено будетъ.

При посилци вишепомянутыхъ въ полки унѣверсаловъ о одставцѣ показованнихъ надъ указъ императорского величества отъ малороссійской коллегіи поступковъ, писани до всѣхъ пп: полковниковъ листи, зъ прилогомъ копіи грамоти императорского величества и экстракту, якіе, абы везде копіями по сотняхъ разослани и при унѣверсалахъ опублѣковани, а кому здається за слушность, въ книги ратушніе актиковани были, повелено, и, что по тому учинено будетъ,

отвѣтствовали бѣ зъ благодареніемъ за такую его императорского величества показанную милость, зъ подписомъ императорского величества своей и старшинскихъ рукъ, листовне.

Декабрь 3. Писанъ листь до г: брегадира Веляминова, посилаючи вышѣписанного унѣверсалу копію подлугъ указу императорского величества экстрактомъ вираженного, такового, дабы о важныхъ дѣлахъ, до всей Малороссіи касающихся, когда случится имѣть якіе совети, ознаймовати одному г: брегадиру и чинить зъ нимъ совѣтно, якъ при покойномъ гетману Скоропадскому бывало, тогда при такихъ совѣтахъ бытъ обще изъ поставленнихъ о томъ сентенцій и унѣверсаловъ давать копіи, а коллегіи въ тое не мѣшаться.

Декабрь 3. Писанъ листь до п: Валкевича, обявляючи о п: Володковскому и Холодовичу, зъ Москвы повернувшихъ зъ милостивою монаршою на всѣ прошенія зъ високоправительствующаго сената резолюціею, въ которой исправленіи ходатайственного своего его князь Меншиковъ приложилъ патронства, и впредь оное на народъ малороссійскій свѣдчити обнадежоваль, якои надежди чтобъ не утратить, велено п: Валкевичу зъ п: Корецкимъ, не вихвачуючися передъ свати гарачо, полѣтично и обходительно зъ стороною почепскою подъ часть межи поступовать, держачися указу толко, подлугъ которого и по данной инструкціи себѣ г: Давидовъ, не нарушаючи оного нѣмало, справоватиметсѣ надѣяться.

— 8. Данъ откритый листь, дабы с[ело] Синоколодязь его м: п: судіи Чарнишу войсковому еeneralному и посланному туда отъ его старостѣ подданическую повинность и належитое послушенство отдавали.

— 9. Писанъ листь до п: полковника наказного полтавского и суплѣки обидѣ, отъ сотника старосанжаровского Ивана Тернавского присланніе, отсилаючи назадъ до полкового тамошнего суду, о чомъ велено, зъ присутвіемъ п: Корицко-го, сотника опошнянского, по самой слушности розискать и, кому принадлежатиметъ по слушнихъ доводахъ, нагрозжать приказаль бы. А если бы мѣлъ отъ платежу обидимихъ упиратися, то велено, одобравши у оного короговъ, держать по толь въ церквѣ, поколь онѣ, сотникъ, обидимихъ не уконтенту-еть.

— 13. Послани во всѣ полки унѣверсали, повелѣваючи пп: полковникамъ всѣмъ въ полкахъ своихъ перестерѣгать накрѣпко, чтобъ посполство, въ подданствѣ зостающее, не показовали жадного самоволства противъ своихъ владѣльцовъ; а где бы зъ якихъ-нѣбудь подданныхъ происходили лично легкомисльное самоволство и противность, то онихъ брать до туремного вязеня и, по разсмотренію вини, нещадно публѣчно карать приказано.

Декабрь 13. Сего числа пп: Стефанъ Тернавскій и Николай Ханенко, зъ грамотами до его императорского величества за море въ Дербень и въ Терки о смерти покойного п: гетмана Скоропадского вѣстителными посиланніе, возвратилисѣ; на которіе грамоти, поневажъ зъ Москви чрезъ пп: Рубця и Биковского учинена зъ Сената резолюція, того ради они отпущени в Малороссію и нѣякой грамоти зъ собою не привезли.

— Експедиція въ Сенатъ, зъ якою отправленъ п: Андрей Борзаковскій, знатній канцеляристъ войсковый:

Грамоти чрезъ его, Борзаковского, просителніе въ нуждахъ малороссійскихъ отправлени; именно: *една грамота* зъ прошеніемъ о отставленю за бѣглихъ великороссійской породы людей пожилого платежу и о отдачи онихъ самимъ на виводъ помѣщикамъ, якіе до нихъ приишутся, подлугъ прежнихъ грамотъ, зъ иностранныхъ дѣлъ коллегіи въ 1715 и 1718 годахъ присланныхъ. *Другая грамота* противъ монаршой чрезъ Семена Рубца и Василя Биковскаго ноевр[ия] 10 дня принесенной грамоти зъ обнадеживаніемъ милостивимъ, о избраніи нового гетмана учиненнимъ, по которому абы оное волними голосами Войска Запорожского, за благощаснимъ его императорского величества зъ военного походу поворотомъ, нового гетмана избраніе было исполнено, приложено прошеніе. *Третья грамота* зъ благодарствіемъ за милостивый о отставленныхъ всѣхъ трудностяхъ и налогахъ, отъ малороссійской коллегіи затѣянныхъ, состоявшійся ... указъ ... А что оная коллегія, тимъ указомъ не доволна будучи, по чому и исполненія не чинить до повторной его величества резолюціи, намѣриваючи о томъ писать въ сенать ... *Четвертая грамота* отвѣтная на монаршую грамоту о осторожности отъ непріятеля.

– 14. По жалобѣ Ивана Шолудченка, козака и жителя великобуди́нского, о лѣсѣ его въ Диканцѣ заеханномъ, о побойи ему самому двохъ тысячъ кулю (?), писанъ листъ до п: Васи́лія Кочубея²⁴⁵, дабы жалобливого возвращеніемъ забранного уконтентоваль.

– По супплѣцѣ Ивана Іосиповича за увѣче и Кирила Цисенка о заграбленномъ конѣ и протчей худобѣ на п: Стефана Гамалѣю занесенной, писанъ листъ до п: Михайла Гамалѣи, абы онъ синовѣ своему, ему, Стефану, приказаль жалобливихъ во всемъ успокоити.

Декабрь, 20. По чолобиту п: Троцкого, канцеляристи войскового, о многихъ своихъ обидахъ въ отнятію млиновъ и въ утискахъ, въ оттопленю сѣновъ, вирубаню лѣсовъ и въ прочемъ разореніи, писанъ листъ до п: полковника лубенского, дабы все, що надъ унѣверсаль покойного п: гетмана Скоропадского, имъ данний, затѣяль, пополнилъ, именно: до Курѣнскихъ млиновъ и въ нихъ войсковихъ частей до клѣтки Савинской, нагородивши розмѣровые взиманніе пожитки, не интересовался и въ владѣніи хутора Ангеліовского; такожъ, пополнивши починенніе в немъ пустоши и розривши повоза – пятаую гребелку, не чинилъ бы впредъ жадного препятствія.

– 22. Писанъ листъ до п: сотника новгородского отвѣтний о человѣку, въ злодѣйствѣ – краденю пчуль – опороченномъ и по суду меншого Кутневского въ селѣ Хилчичахъ повѣшенномъ, дабы самихъ принципаловъ, спустивши днѣ два святъ, схваталь и покидалъ въ турми, а оного Кутневского всади́лъ на гармату до далшого указу и розиску, для которого нарочний зъ Глухова посланъ быть имѣть.

– 25. Въ сей день пресвятого Рождества Христова праздничний, давнимъ обыкновеніемъ всѣхъ пп: товариство енеральной войсковой канцеляріи, будучи ранкомъ у его м: п: писара войскового енерального, отдали винную належитость при конкграуляціи тоей урочистости, где имѣль перору п: Матфѣй Себестіановичъ ex circumstantia lachrimantis Christi словенскую. А потимъ его м: п: полковниковѣ чернѣговскому, наказному гетману Полуботку, отдали визиту, до которого отъ

всѣхъ пп: товариства п: Петро Троцкій говорилъ орацію, апплѣкуючи его въ Малороссіи правленіе къ новорожденному отъ колѣна Юдова вождю Христу Господу. По церковной засѣ церемонїи, ихъ м: г: брегадиръ и протчіе коллегіати, такожъ ихъ м: п: полковникъ и старшина енералная, визитовали ясневелможную п: гетмановую Скоропадскую. А по отходѣ всѣхъ отъ паней гетмановой, нѣкоторые пп: товариство къ его м: пану полковниковѣ, а нѣкоторые къ его м: п: писаревѣ войсковому енералному до столу прошени. А на другой день такожде. Того ради, для торжественного всему миру Рождества Христова праздника, *quando ubiam acta silent*, нѣякихъ дѣлъ въ войсковой енеральной канцеляріи не отправовали чрезъ оніе два днѣ.

Декабрь 27. Сегодня п: полковникъ чернѣговскій зъ старшиною енеральною были на банкетѣ у г: брегадира Степана Веляминова, который тогда своего требовалъ ангела.

– 28. Писани листи до всѣхъ пп: полковниковъ, дабы для посилки зъ прошеніемъ къ его императорскому величеству о избраніи волними, по правамъ малороссійскимъ, голосами нового гетмана, присилали зъ старшини и бунчукового товариства, подлугъ реестру, нижей приложенного, велѣвши имъ, не обтяжаючи возковъ, въ грошевый призапасатися запасъ, къ числу 6 януарія всеконечно въ Глуховъ, а именно, зъ полковъ: Полтавского – пп: Василя Кочубея и Григорія Черняка²⁴⁶ обозного; зъ Чернѣговского – пп: сотниковъ менского и седневского; зъ Прилуцкого – пп: сотника ичанского Стороженка²⁴⁷, и зъ войскового знатного товариства – Тернавского и Раковича; зъ Кіевского – пп: Солонину писара полкового²⁴⁸ и Шаулу; зъ Стародубовского – зъ знатного товариства пп: Андрея Миклашевского и Ивана Владиславовича Борозну и сотника новгородского Семена Кгалецакого; зъ Гадяцкого – зъ товариства пп: Федора Гречаного и Кграбянку судію; зъ Переяславского – пп: Добронѣзкого и Новаковича; зъ Нѣжинского – пп: Пѣроцкого, Холодовича воронежского и Забѣлу, борзенского сотниковъ; зъ Миргородского – сотниковъ кременчуцкого и черняховского; зъ Лубенского – зъ знатного товариства пп: Петра Кулябку, Ивана Новѣцкого и Стефана Гамалѣю, до которыхъ особенніе подъ датою 27-го жъ числа о томъ листи послани.

– 29. Посланъ въ Москву Максимъ Оникіенко, писарь ратушний, зъ писмами въ нужнихъ интересахъ, а якіе листи чрезъ него отправлени нижей изображено:

Листъ до свѣтлѣйшого князя Меншикова просителний о патронское ходатайство въ исправленіи скорого монаршого повеленія, иж бы вскорости, по давнимъ правамъ, волними голосами, монаршими жъ грамотами стверженнимъ, избрать зъ межи себе нового гетмана безпродолжително указано было отъ его императорского величества, въ Москвѣ теперъ будучого, поколь не отѣдетъ въ Санктпѣтербурхъ, якъ о томъ есть чути, поневажъ въ грамотѣ его жъ величества, за подписомъ руки свѣтлѣйшого князя присланной, избраніе нового гетмана до щасливого его величества возвращенія зъ далечайшого походу отложено, когда исполнить обѣщано.

Листъ до г: Давидовича Ивана Познякава, сенатского оберъ-секретара, просячи о исправленіе на преждепосланніе чрезъ п: Андрѣя Борзаковского просителніе въ общенароднихъ нуждахъ грамоти полезной императорского величества резолюції и скорого отпуску.

Писанъ листъ до п: Борзаковского, дабы у знатныхъ особъ старался освѣдомитися о избраніи нового гетмана, скоро ль оная состоится; если жъ на даль откладатиметься, то, подавши листъ, свѣтлѣйшому князю посилающийся, какое одержати можетъ упевнене, заразъ бы, отпустивши нарочно туда ординованного, давалъ знати, ибо для того къ его императорскому величеству по колко особъ зъ полкувъ всѣхъ малороссійскихъ виправити намѣрени. А въ цѣдулѣ виражено, дабы о томъ намѣреніи выправы быть мѣючей, порозумѣвшись, если за благо здастся, такими словами: чи не треба бѣ отъ полковъ малороссійскихъ присилки нѣкоторой старшины и знатного товариства зъ челобитемъ къ его императорскому величеству, донесль и листъ такожь вручилъ бы, если впредь являти свою склонность декляроватиметь; а перше бы зъ тимъ донесенемъ и зъ отданемъ листа, не порозумѣвшись добре, удержался.

Декабрь, 30. Сего числа былъ банкетъ у его м: п: полковника чернѣговского, у которого, яко пп: коллегіати, такъ и пп: старшина енералная, довольно гуляли.

1723 годъ

Январь, 6. Сего числа, при отправленіи обыкновенной на люду церемоніи, при посвященіи воды и при всенародной процессіи и протчемъ, солеинѣтеръ на люду жъ зъ можджировъ и зъ арматъ стреляно, а тимъ же сотня Глуховская близко на двѣстѣ человекъ козаковъ зъ дробного оружія палили, триумфалний Крещенія Господня праздникъ, имъ же отъ работы адскіе свободилсь міръ весь, celebrуючи.

— 7. Писанъ листъ до сотника воронѣжского, отвѣтний же, обѣ ономъ до п: полковника нѣжинского, жебы его до походу Терского не чепаль, звлаща онъ до послки въ Москву потребень, да и сотня Воронѣжская не до полку, але до артиллеріи войсковой енералной надлежитъ и при оной свои походи отпраовати повинна, писано; однакъ въ цѣдулѣ про запасъ, абы сотникъ въ той походѣ приготавливался, предложено.

Январь, 12. Писанъ листъ до Михаила Шереметца о присилцѣ къ 15 числу сего генваря мѣсяца до енералной канцеляріи паперу ризъ шесть, а почтовой лѣберъ сѣмъ.

— 17. Писанъ листъ до п: полковника прилуцкого Кгалагана²⁴⁹ отвѣтний зъ повѣншованемъ повороту зъ Терского походу и зъ поздоровленемъ новимъ рокомъ, а при томъ виражена инстанція за п: Марковичемъ²⁵⁰, сотникомъ полковимъ прилуцкимъ, жебы его отъ Терского походу ради слабости здоровья уволено.

— 22. По чолобитю Андрѣя Ивановича, значкового полку Лубенского товарища, о учиненнихъ ему многихъ отъ п: полковника лубенского на полтори тисячи золотихъ заборахъ и о незаплаченю ему двокротніе его въ проваженню коровъ полковничихъ до Санктъ-Питербурха проезди, дабы ему забранніе денги были возвращени и за проезди учинено награжденіе, писанъ листъ до п: полковника лубенского упоминателний.

— Сего жъ числа, за прописку въ промеморіи до г: бригадира Веляминова отъ здешной старшины его брегадирского рангу п: Павелъ Ладинский былъ осаженъ на армату, который того жъ дня на ночь отпущень.

– 26. Писанъ листь до п: полковника лубенского по чолобитію Самуїла Заиского, козака сотнѣ Роменской, о лѣсѣ зъ Авраменкомъ заводномъ, о взятыхъ грошми, волами и лѣсами викладахъ, дабы оную справу по самой слушности разсмотрѣль и укончилъ, а лѣсъ взятій собою возвратилъ бы.

– 27. Писанъ листь до преосв[ященнаго] епископа чернѣговского зъ инстанцією за полчанами стародубовскими и сѣлскими, а барзѣй простими работизнами обтяженными людми, дабы приказаль Решилову, законниковѣ, въ каждого неисповѣдавагося по 5 копѣекъ штрафъ для нынѣшнихъ людскихъ недостатковъ принаманѣй до осени отставить, ибо о ономъ штрафу, яко передъ симъ жадного объявленія не было, такъ они до сихъ часъ будучи не свѣдоми, а теперъ освѣдомившіся будутъ впредь всякъ сповѣдатися.

Январь 30. Экспедиція въ сенатъ, сего числа отправленная чрезъ нарочнихъ отъ всей Малороссіи ординованихъ посланниковъ, а именно, чрезъ пп: Василя Кочубея, знатн[ого] войск[ового] товарища, Григорія Кграбянку, судію полкового гадяцкого, и зъ сотниковъ пп: Петра Войцеховича, седневского, Ивана Холодовича, воронѣжского, Ивана Добронѣзкого²⁵¹, полкового переяславского, и Стефана Гамалѣю, знатного войскового товарища; которимъ посланникамъ дана зъ войсковой енеральной канцеляріи инструкція, дабы они, где надлежитъ, о исправленіе резоляціи на писмѣ и на словахъ доносили, подлугъ вираженнихъ ниже слѣдующихъ пунктовъ, именно:

1 – то: о избраніи нового гетмана, якій виражень пунктъ стосуючися до грамотъ къ его императорскому величеству просителнихъ, одной, мѣсяца декавр[ия] 13 дня отправленной, а другой, чрезъ нихъ посылающей, зъ прошеніемъ исполненія декляраціи, грамотою его величества, 27 ноевр[ия] принесенною, учиненной.

2 – до: тіе жъ посланники просили бъ скорой резолюціи и указу о виправѣ къ фортеціи Св[я]того Креста 10 000 козаковъ зъ Малороссіи на предложеніе въ грамотѣ, въ сенатъ 27 ч[исла] ноевр[ия] отправленной, трудности.

3 – тіо: о комендантахъ, а барзѣй о томъ, что въ Стародубѣ комендантовъ нѣкгда не бывало, дабы предлагали, где надлежитъ подлугъ обширного въ семъ пунктѣ вираженя, до просителной о томъ грамоти въ сенатъ, подъ датою 15 ч[исла] януар[ия] отправленной, стосуючогося.

4 – то: о отставленіи пожилыхъ за бѣглихъ крестьянъ денегъ.

5 – то: о шестой тысячи рублей скарбовихъ грошей, з малороссійской коллегіи невозвращенной.

6 – то: о хлѣбномъ жалованьи на денщиковъ и коллежскихъ служителей.

7 – то: о отданной на откупъ Шереметцевѣ зъ товарищи индуктѣ и екзактѣ; тутъ же о походахъ канцелярійскихъ, о паперѣ и протчемъ.

8 – во: о требованіи г: брегадира самомъ себѣ и на денщиковъ своихъ хлѣбного жалованя.

Отправлено чрезъ нихъ для врученя самому его императорскому величеству въ кгабинетъ писаніе зъ повѣншованемъ его величеству, зъ Низового походу возвратившомуся, праздника Рождества Христова и нового лѣта. При семъ виражено благодарствіе за учиненную на прошеніе, взглядомъ избранія волними голосами зъ между себе нового гетмана, по давному обыкновенію, деклярацію,

чого ради о исполненіи високомонаршей тей милости приложено прошеніе, что писано подь датою януар[ия] ч[исла] 12.

Февруарій 1. Писанъ листь до п: Левенця, дабы Марѣи Сухинской, бывшой его женѣ, по благословенію архиерейскомъ свойства ради ихъ, отъ него отлученной, талярей 100 грошей, товару рогатого, немало такожъ и овецъ, удержаніе, возвратить.

– 2. Писанъ листь до п: Григорія Черняка, полковниковича полтавского, по писму п: полковника наказного полтавского, дабы козаковъ зъ сѣлъ своихъ Рибцовъ и Ггавронецъ, якихъ близко ста козаковъ въ куренѣ его обрѣтається, оставивши себѣ для послугъ тилко 12 коннихъ и 8 пѣшихъ, которыхъ такожъ до подданныхъ работизнѣ не чепаль бы, уступилъ до сотнѣ, не заступаючи оныхъ отъ жадныхъ козацкихъ повинностей, иле теперъ бы остановки въ походѣ Терскомъ чрезъ тое не учинилося.

– 3. Дана подорожная о дачи двохъ подводъ почтовыхъ куріеру Григорію Волинскому въ Москву, въ певнихъ интересахъ, посылаючомуся, за прогони.

– Писанъ листь до п: Андрѣя Борзаковского, въ Москвѣ будучого, дабы подлугъ посланной передъ симъ къ его императорскому величеству въ сенатъ грамоти, зъ вираженемъ всѣхъ обстоятельствъ и трудностей, въ сее зимнее время въ виправѣ 10 000 козаковъ, на пути до Терского походу приключитися мѣючихъ, приложивши пилного стараня, исправилъ, чрезъ кого надлежитъ, полезный указъ и резолюцію и прислалъ оную въ всякой скорости чрезъ куріера глуховского, тамъ будучого.

– Писани листи до всѣхъ пп: полковниковъ, строфуючи ихъ, же по многихъ по суплѣкахъ челобитчиковъ, дабы дѣла ихъ тамъ у полкахъ разсматривали, и что учинится, давали бъ о томъ вѣдать, [в] писанныхъ указахъ жадного извѣстія не имѣется. А въ прежде посланныхъ унѣверсалахъ, и при нихъ копіяхъ экстракту приложенныхъ, абы перво всякіе справи у сотенныхъ и полковихъ судовъ были вершени, а потомъ бы уже до верхней удавалися апелляціи, а отпускали бъ онихъ зъ свѣдѣтельствами тіе судившіе, у кого они судитемуться. Теди, абы впредъ всякіе были вершени у полкового суда дѣла и, зо всѣмъ оніе укончючи, руками своими и старшини полковой закрѣпивши, чрезъ самихъ ли челобитчиковъ или чрезъ якую отправу присилали немедленно и, о якихъ челобитчикахъ передъ симъ обѣ окончаніи были къ имъ зослани указы, учинили бъ отвѣтствіе, упомянуто. Сие листи писани подь датою 1 февр[аля].

Февруарій, 3. Писанъ листь до посланниковъ въ Москву, 31 януар[ия] отпавленныхъ, о нуждахъ малороссійскихъ, такожъ и судахъ, и о коллегіи, чрезъ куріера вишьписанного, сего числа посланного. Сего зась листа нѣ термѣни, нѣ подлинной до вписаня самой рѣчи зъ обстоятельствомъ не дано.

– До полковника гадяцкого писано цѣдулами: о квитовомъ, которое велено брать до скарбу архиерейского; а что то за квитовое, чи покуничное, чи якъ в іншихъ полкахъ зовется, чи за квитъ для вписаня^а взимаемый, что дается, – дабы полковникъ зъ лучшимъ изясненіемъ виписаль, жебы вѣдали, якъ о томъ до архиерея кievского писать. О курѣнцахъ, колко онихъ подь пп:, старого и

^а Так у тексті.

молодого, Буроховичовими обрѣтається, дабы увѣдомилъ и по своему разсмотрѣнію иншихъ въ Терскій походъ, оставивши нѣсколко для носилокъ ихъ въ домахъ, виправилъ, а бояръ и другихъ зъ двора, поженившихся и п: Роману Бруховичу прислушавшихъ, до того походу не чепаль бы.

– 10. Писанъ листъ до п: сотника конотопского по чолобитію Мирона Горченка, Стаенного, и Феодора Семивула, Палубничого, куреней атаманъ зъ товариствомъ, жителей села Попувки, которіе едни въ случающійся походъ на гетманскихъ палубахъ ходять, а другіе верхового войскового стада досматрують, такъ жебы теперь для избранія нового гетмана до того жъ суть потребни, того ради тихъ куреней, до сотнѣ своей не привлекаючи, и до Терского випр[ав]овать походу онихъ не велѣлъ бы.

– 15. Посланы въ побережные полки указы, чтобъ пирамиди или маяки въ вишшину по три сажнѣ трехъаршинныхъ везде по граничныхъ мѣстахъ, форпостахъ, караулахъ, по болшихъ и малыхъ дорогахъ, одѣ тихъ же форпостовъ лежащихъ, строили въ такомъ разстояніи, чтобъ еденъ маякъ одѣ другого горячий былъ видень. А на строеніе оныхъ маяковъ употребить сколько надобно будетъ державскихъ подводъ и висилать оныя къ Триполю и Межигору для взятя хвосту, соломи и протчего.

Февруарій, 19. Промеморія въ малороссійскую коллегію послана зъ объявленіемъ, что, по предложенію присланною отъ оной 15 ч[исла] февр[аля] промеморією о обидахъ и гоненіи Григорію Панкевичу²⁵², асауловъ полковому прилуцкому, отъ полковника Кгалагана дѣючомся, писанъ листъ до одного полковника о прибитіи одного въ Глуховъ второй недѣлѣ посту, якая справа ихъ тогда слѣдоватися и рѣшитися на судѣ войсковомъ енералномъ будетъ.

– 20. Писанъ листъ до п: асаула полкового стародубскаго о противности старого Ломаки, который посиланному по него козаковъ отказаль разъ, “что, отъ якого ти чорта приехавъ, туды и идь”; и въ другое, же “я, мовить, въ Глуховъ, хочъ и указъ есть, не поеду”, дабы приказаль при свѣдителяхъ подлинно розискать по самой истиннѣ и розискъ за руками присилаль бы въ Глуховъ.

– 22. По чолобитію на п: полковника кіевскаго отъ Алексѣя Мандрики, сотника кобизского, въ безчестіи, въ заборѣ сѣновъ у его и у сотнянъ козаковъ и посполитихъ людей его, въ отнятію у него сотенной корогви, которую п: полковникъ вручилъ нѣякомусь Остапу Грещѣ и въ претерпѣніи тронедѣльного арматного вязеня, за тое что оному полковниковъ козаковъ и посполитыхъ сотнѣ своей до кошеня сѣна и до знятя зъ поля збожа, по указу императорского величества, не допустилъ, писанъ листъ до него, полковника кіевскаго, увѣщевательный, дабы ему, Мандрицѣ, по прежнему короговъ, отдаливши отъ оной помянутого Остапа, вручилъ, бо если того не попересталь бы, то велено будетъ о томъ розискать и передъ судомъ войсковимъ енералнимъ муситиметь отвѣтствовать.

– Сего числа у п: полковника чернѣговского, наказного гетмана, былъ соленный банкетъ, на которомъ были ихъ мил[ости] старшина енералная, такожъ коллегіати всѣ, князь Волконскій отъ лейбъ-квгардіи ундеръ-лейтенантъ и прочіе зъ полковъ знатніе особы, на тотъ часъ въ Глуховѣ пригидившіеся.

Февруарій, 24. Въ сей день, для запустнихъ всѣми отправуемихъ бакханалій, зъ войскової енеральной канцеляріи нѣякихъ дѣлъ нѣкуда не отправовано.

– 25. Посланъ унѣверсалъ при листѣ приватномъ до пп: Романовского, новомѣского, Федора Рудковского, басанского, сотниковъ, и Григорія Конѣжского, писара майстратоваго нѣжинского, въ справѣ п: Алексѣя Мандрики, сотника кобѣжского, отъ п: полковника кіевскаго отъ уряду безъ всякой слушной причини отставленнаго, повѣдаючи онимъ въ Кобижчу зъехать и о всѣхъ обидахъ, отъ п: полковника ему затѣянныхъ (якіе въ чолобитѣ оного Мандрики подъ датою 22 ч[исла] февр[уаря] виписани), по самой слушности розискать достовѣрными людей (якіе предъ нихъ для доводовъ, кого востребуютъ, становилися бѣ, доложено) свѣдѣтельствами, нѣкому не посягаючи; и когда явится зъ розиску, что онъ, Мандрика, отдаленъ отъ сотництва безъ всякихъ слушныхъ причинъ, то оному по прежнему короговъ вручить, приказавши сотнянамъ оному сотниковѣ по прежнему отдавать повиновеніе. А розискъ, спорадивши за руками своими на писмѣ, прислали бѣ въ Глуховъ, предложено.

– 26. Промеморія въ малороссійскую коллегію послана по прошенію сотника полку Чернѣговскаго, сотнѣ Понурницкой, Тихона Никифоровича, чолобитною отъ него поданною, о козакахъ въ сотнѣ той прикажчиками г: Сави Рагозинскаго вишинскимъ въ Вишенкахъ 6 человекъ, а г. барона Петра Павловича Шафѣрова понурницкимъ 70 з лишкомъ, противъ указу императорскаго величества завладѣнныхъ, дабы для нынѣшнихъ государевихъ служебъ, въ исполненіе его величества указу, онимъ приказчикамъ козаковъ отказать и для отсылки къ онимъ указъ прислать изволила оная малороссійская коллегія.

– 27. Посланъ листъ до п: полковника наказнаго стародубовскаго, посылаючи къ нему, въ полкъ Стародубовскій, для розсилки въ городки сотенніе и для роздачи на цехи кравецкіе 115 штукъ чабы на пошитте чабаковъ охочекомонному полку Бурляевскаго, въ Шептаковщинѣ консистуючого, товариству; зъ якой чабы или зъ одной штуки зъ болшой болшой, а зъ меншой меншой былъ выкроенъ чабакъ; или нѣкоторые штуки, роскrojивши къ другимъ штукамъ, жебы зъ каждой вышло по бѣляку, употребить бы на прикладки до 15 албо до 10 штукъ; сколько зась бѣляковъ и якъ скоро пошити зостануть, далъ бы знати, велено.

Планетъ княжичъ небесныхъ, мѣсяць мартъ начался,
Когда сей діаріушъ мнѣ писать казался,
А именно, о всякихъ дѣлахъ общихъ, знатныхъ,
Монаршихъ и войсковыхъ, тайныхъ и приватныхъ,
Во время правленія, ко между гетманствомъ
Трудолюбно радящихъ малороссійскимъ панствомъ:
Его милости пана полковника главна
Чернѣговскаго Павла Полуботка, славна
Леонтіевича; такожъ и особъ поважныхъ
Войсковыхъ енералныхъ, умныхъ и уважныхъ
Людскостію наипаче и умою; до того
Енерална писара, чина войскового
А меновите, тако проименованна
Симеона Савича, мужа преизбранна;
Да иныхъ лицъ, къ тому жъ учрежденныхъ дѣлу,

Едину тую жъ купно содержащихъ силу;
И слѣдовать всякіе справи войсковіе,
Аще любо когда имъ случатся якіе.
Но понеже всяка вещь и всякое дѣло
Отъ Бога дѣйствуемо бываетъ всецѣло, —
Сего ради Богъ въ помочь да будетъ вначалѣ
Діаріушъ сей писать и аки въ зеркалѣ
Кратко, а разумливо пишемая зрѣти,
Да бодрость и охоту ко тому жъ имѣти,
Имѣти и искусство, и вѣжливость знати,
Якъ и въ какой что силѣ и почемъ писати.
И сія вся да будутъ въ честь и славу Богу,
Живущу на високомъ въ небесномъ чертогу;
Все же сіе въ нынѣшнемъ сооружись лѣтъ,
Отнелъ Самяонъ крѣплшій Богъ явилъ во свѣтѣ,
Иже сотре лвовъ дивныхъ, сотре ихъ и силы
Души же человѣчи соблюде всецѣли.

Мартъ, 4. Писано до его мил: п: полковника лубенского, предлагаючи, что не годилося бы ему Самойловича, пасинка п: Гамалѣйного, подѣ бунчукомъ знайдуючогося, въ колодки забивать и за собою въ походъ Терковскій казать провадити; да зверхъ того, по указу его жъ, полковничомъ, сенецкому писару зъ другими козаками, гонячися за нимъ, не подобало бѣ, стрѣвши его жъ, Самойловича, на дорозѣ, тещу зъ малою дочерью, безчестити и зъ воза оборочати, от чого оную мало къ смерти не приправлено; да къ тому жъ, оного Самойловича шукаючи, тіе жъ продерзники въ дому п: Гамалѣи на дверь штурмовали и галасовали. Прето, абы п: полковникъ лубенскій впредь до помянутого Самойловича жадного не имѣлъ дѣла и до полковой его службы не притягалъ бы, але знайдовался бы онъ подѣ протекцією гетманскою, якъ о томъ унѣверсаломъ покойного п: гетмана и нынѣшнихъ правителей листомъ ему ствержено; тихъ зась продерзщиковъ, надѣ указъ полковничій кграсуючихъ, велено для наказаня зискати въ Глуховъ.

— 15. Писанъ листъ повторний до полковника прилуцкого о немедленномъ сюда, въ Глуховъ, приездѣ для справи зъ Панченкомъ, асауломъ полковимъ прилуцкимъ же, заводной, а если бы скоро не похотѣлъ приезд[ж]ать, то когда за тое дѣло малороссійская коллегія приймется и не хотячего его въ той часъ призоветъ, обявлено.

— 17. При посилцѣ нужнихъ писемъ въ Москву до Кочубея, Грабянки и протчихъ туда малороссійскихъ нашихъ посланнихъ належныхъ, цедулою предложено, что если бы ихъ на Москвѣ оставлено, давши толко на маліе якіе интереса рѣшеніе, то мѣють ехать и въ Санктпѣтербурхъ и тамъ всячески старатися, на похвалу себѣ и всей отчизны, о полѣценномъ себѣ дѣлѣ одержать резолюцію... Да если придется имъ конче въ Санктпѣтербурхъ ехать, то, дабы тамъ въ кого когда нужда крайная будетъ, съ потребу заняли грошей, поневажъ чрезъ означенного посланника денегъ имъ туда посилать, жебы где не потерялъ, опасно

и небезпечно; да хочай въ скарбцу тутъ войсковомъ, де якіе и найдуться гроши, такъ тіе на многіе уставичне употребляются експенса... При той же посилиці, писанъ листъ до п: асаула енералного Жураковского зъ просителнимъ предложенемъ, дабы, когда интересъ его зъ протчіими, въ Москву на енералній дворъ позванными, благополучно окончится, и за общенародній всей отчизнѣ нужный интересъ, зъ горливости своей, принятися изволилъ, а дали бы, за прилѣжнымъ его тамъ переверенствующимъ между посланными особы, до тихъ часъ тощю живучими и полѣценного себѣ дѣла въ дѣйствіе не производячими, тщательствомъ помислницю ко ползѣ Малороссійскаго отчества, барзѣй о избраніи гетмана получили резолюцію.

Мартъ, 20. По супплѣчной жалобѣ п: Степана Забѣли, товарища войскового, писано до п: сотника борзенскаго, дабы подданныхъ его, п: Забѣли, з дѣда и отца мужицкихъ синовъ, именно, Вовка, Плотнина да Юхименка, въ козацтво якобы вписавшихся, а зъ подданства вибивающихся, привернулъ въ тяглость мужицкую, хлопецкую, ему по прежнему; а если бы оніе мужичко тому противними стали, то бы велѣлъ оныхъ, подъ часъ торгу, и кіями протрепать.

– 24. По увѣдомленію ся запевне, что зборщики всѣхъ полковъ малороссійскихъ, по присланнымъ къ себѣ зъ Малороссійской коллегіи формулахъ, стали торопѣть и замишляють знову зо всѣхъ безъобходно державскихъ и инихъ добръ, якъ изначала чинити, вибѣрать збори, не зрозумѣвши въ тихъ формулахъ вираженной сили, теди писано до всѣхъ полковниковъ рейменту гетманскаго, дабы своимъ протлумачилъ всякъ зборщикамъ, что коллегія Малороссійская велѣла толко въ зборѣ збѣрать тіе доходи, якіе прежде и теперь идутъ на гетмана и до скарбу войскового, яко то стація, показанщина и проч[іе], и о такихъ то доходахъ велено помѣсячно, що будетъ въ зборѣ, коллегію репортовать; такожъ если у ихъ, зборщиковъ, суть першихъ зборовъ гроши и хлѣбъ, которіе до указу содержатъ казано, о тихъ коллегія требуетъ, сколько чего есть на личномъ зборѣ, обстоятелного вѣдѣнія; а опрочъ того ни до чого другого не повинны они, зборщики, интересоватися и коллегія сама интересоватися жъ не повинна.

– 26. Предложено до наказнаго лубенскаго, дабы четвероконній палубъ и возъ дишлевій, до артилеріи войсковою въ походъ до Терку належніе, ратушнимъ коштомъ реестръ, що на тое пойдетъ, спорадивши, велѣлъ зробити и прислати въ Глуховъ и, що на оправу тихъ палубовъ грошей вийдетъ, отселя въ отдачу пришлеться.

Мартъ 26. По объявленіи зъ полковъ рейменту гетманскаго о розсилки зъ Малороссійской коллегіи указовъ и формуляровъ по полкахъ къ зборщикамъ, по которихъ зборщики полученіи, знову якъ передъ симъ, зо всѣхъ безъобходно, державскихъ и старшинскихъ пожитковъ, всякіе отбирать приходи намѣрены, а инде уже и отбирають, послано въ оную коллегію промеморію, требуючи, увѣдомленя, чого ради, надъ указъ императорскаго величества, не согласяся зъ войсковою енералною канцелярією, указы при формулярахъ своихъ въ полки засилаеть и збори неналежне збѣрати кажетъ, и по якому указу? Дабы можно вѣдати, якъ о томъ въ правительствующій сенатъ чинить доношеніе.

– 27. Писанъ листъ до п: Якова Марковича, что понеже п: родичъ его п: сотника лохвицкаго, по инстанціи пп: правителей, одѣ нынѣшнаго Терковского

походу быть уволил, а он, п: Яков, его, п: сотника, в другой поход Ладжский определять, предложено тебе ему, дабы поименного сотника ладжского Гамалю до Ладжского походу не чепал, ибо его черга еще не минет; кому за до того походу надлежит ити, до того указ уже послан.

– Пишучи третій уже лист до п: полковника прилуцкого против челобитя Григорія Панкевича, в отставці его от уряду асаулства полкового прилуцкого, предложено, абы, покоя тая справа его з Панченком судом емеральным не окончится, жадных обид домови скаржаемого и тяжестей не наносил, да и до подданных его пфруговских и стрелнцких, курнчиков 6 человек, не интересовался бы; заводного за того з Панкевичом в пролонгацию не пускаючи интересу, мѣет он, п: полковник, до суда для расправы под час святъ придучих воскресенскихъ приездити в Глуховъ конце.

– 28. Виданъ откритій лист до самозванного атамана погребского з товариством, в козацтво тиснучимся, и до войта тамошного з посполитими, повелѣючи, абы жителѣ тамошніе погребскіе, особливо тіи, що з мужиков в козацтво тиснутся, на время, указом Малоросійской коллегіи опредѣленніи, не надлежатъ къ подданству до далшого указу; кгрунта свои посполитіе, в Погребкахъ будучіе (якъ о томъ п: Андрѣй Лизогубъ, державца того села, донесл), нѣкому з посто[ронних]^а безъ вѣдома державского не продавали и никто бы у нихъ куповати не важился, ибо, хочай хто и купитъ, кошты его пропадетъ напрасно; да и протчіе погребскіе подданіи, не засматруючи на тихъ самозваннихъ козаковъ, п: Лизогубу во всемъ послушенство отдаючи, ниhto, зверхъ помянутыхъ указом коллегіацкимъ, одъ подданства уволенныхъ в козацтво не тиснулись; а хто бы повиновеніа ему, п: Лизогубу, давати не похотѣл, такого присилать в Глуховъ, забивши в колодки, для наказанія и жестокого штрафа, повелено.

Априль 2. Писанъ лист до посланных на Москву в интересах Малоросіи пп: Грабянки, судіи полку Гадяцкого, да Гамалѣи, товариша войскового, похваляючи имъ то, же они два, по горливости своей ку общому добру для справовання полѣценныхъ себѣ дѣлъ zostалися в Москвѣ, а протчіи нѣ з чимъ оттоля, з ними будучіи, в доми едутъ; и предложено, ижъ бы они, якъ тилко возможна, на полѣценніе себѣ, подлутъ инструкции при одправѣ одселя, интереса доходили, если не в Москвѣ, то поехавши в Санктпѣтербурхъ, резолюціи; а при одъездѣ своемъ з Москви, упросили бь кого в сенатѣ или в синодѣ, абы одъ нихъ з Санктпѣтербурха посилаючіеся писма, чрезъ случаючіися почти, в Глуховъ пересиланы были; а грошей, когда нужда имъ будетъ, хочай у якого з архиереевъ на имя пп: правителей певное число, толко бы не излишно, з роспискою нехай позичать; а, за возвращеніемъ оныхъ в Глуховъ, тіе гроши безъ умедления до належныхъ рукъ пересланы будутъ; якіе за резоны тамъ в Санктпѣтербурхе получатимуть, давали бы сюда о томъ вѣдати.

– 4. По присланной прежде з Малоросійской коллегіи промеморіи, писана отвѣтная промеморія з войсковою емеральн[ой] канцеляріи в оную коллегію,

^а В публікації щоденника Лазаревськимъ зазначене недописане слово “посто”, після якого в дужкахъ наводилося що це “(посполитыхъ)”, проте безпосередь з тексту самого універсалу видно, що це – “постороннихъ”.

объявляя, что якъ инніе села и деревнѣ, во всѣхъ полкахъ рейменту гетманского обрѣтающіеся, издревле никому продаемы и никимъ купуемы не бывають, но токмо оніе всякому по заслугахъ зъ респекту гетманского во владѣніе унѣверсалами надаются, такъ и села Дунаецъ, Локтя и Васковцѣ князя Юрія Четвертинского не купленніе его суть, но зъ ласки и волѣ гетманской были ему опредѣлены; а въ вѣчную поссесію нѣкому малороссіянъ села, развѣ монаршими особенными грамотами будутъ стверждены, отнюдь не даются.

Априль, 18. Заслано листомъ п: бунчучного енерального зъ другимъ листомъ же п: Димитрія Володковского, абы, за полученіемъ оного, къ Мироносицѣ недѣлѣ зъ надобнимъ не тилко въ Глуховѣ, але и далей, запасавшися приборомъ, сюда приездили безъ жадного описованья, где, съ прочіими намѣреючимися особами, въ интересахъ нужныхъ малороссійскихъ до императорского величества въ Санктпѣтербурхъ ординоватися мѣють.

— 19. Писаны листы до наказныхъ стародубовского, переяславского и полтавского зъ старшиною и зъ другими полчанами тихъ полковъ, абы они, спорядивши челобитную на имя императорского величества и оную, всѣхъ полчанъ: старшинъ и чернѣ, такожъ гражданскихъ урядниковъ и знатныхъ мѣщанъ, руками закрѣпленную, о опредѣленіи на вакуючіе мѣсца въ полковники привозили сюда въ Глуховъ къ недѣлѣ Мироносицѣ, где п: наказній, такожъ и п: полковникъ прилуцкій (до которого заслано особливимъ листомъ) въ означенній путь до Санкѣпѣтербурха къ его императорскому величеству зъ прочіими особами, съ прошеніемъ гетмана и полковниковъ мѣсцъ вакуючихъ, мѣють ординовани бути.

— Писани подорожніе три прошлого априля 18, една п: Николаю Ханенку въ Стародубъ, другая п: Василию Быковскому въ Полтаву, третья п: Андрею Володковскому въ Переяславъ; которіе пп: Быковскій и Володковскій посылаются въ вишѣ означенніе полки зъ одержанемъ себѣ унѣверсаловъ, зъ войсковою енер[альной] канцеляріи виданныхъ, для ревѣзії, въ томъ, что, якобы, за небреженіемъ старшины, которіе въ прошломъ году, 1722, въ походахъ были козаки, и теперъ тіи жъ въ походи виправлени, и, за поблажкою старшихъ, убогшіи виправлени въ тую дорогу, а богатшіи неналежне остались въ домахъ.

— 20. Писанъ листъ до п: Михаила Гамалѣя, объявляя, ижъ въ помощь п: обозному полковому лубенскому велено въ Ладожскую дорогу п: сотника лохвицкого, сына его, п: наказному лубенскому Марковичу виправити, а вмѣсто оного сотника остается въ дому другій сынъ Степанъ, недавно повернувшійся зъ Москви, которого не виправовалось въ дорогу Санкѣпѣтербургскую, теперъ намѣревающуюся, зъ другими повторе виправуючимися персонами, въ чомъ дабы не изволилъ помененний п: Гамалѣя противность имѣти мнителства, поневажъ такое о виправѣ реченного сотника лохвицкого нужди ради учинено опредѣленіе; при написаніи теди листа поздравленіе воскресенскихъ святъ заслано.

Априль, 25. Писанъ листъ до его м: п: полковника нѣжинского зъ тимъ резономъ, что хочай супплѣку нѣкоторого товариства сотнѣ кролевещкой, въ листѣ своемъ включенную, его мил[ость] и прислалъ въ войсковую канцелярію, въ которой подписавшіеся п: Генваровскаго просятъ на сотниство кролевещкое, однакъ, поневажъ прежде сего зъ тоей сотнѣ отъ обивателей тамошнихъ многіе на его, Генваровского, занесены жалобы, и оніе еще у суду енераль[ого] не окон-

чены, того ради, нѣмъ оніе справи рѣшены будуть, изволилъ бы п: полковникъ нѣжинскій зъ постановленемъ его, п: Генваровского, на сотниство удержатися; а, и по окончаніи справъ на п: Генваровского жалобливихъ, надлежало бѣ тамъ, въ Кролевцу, человѣка спокойного и безъобидливаго сотникомъ поставити.

– 29. Предложено цедулою п: наказному стародубскому же, поневажъ онъ зъ поездомъ, въ Санктпѣтербурхъ себѣ означеннымъ, доселя умедлилъ; теди пилно приказано, абы, подлугъ до себе прежде засланного указа, зъ належитимъ приборомъ, якъ найскорѣй, приездилъ въ Глуховъ для забрання того подлежа-
чого пути.

– 30. Одправлена експедиція въ правительствующій сенатъ до его императорского величества зъ покорнымъ объявленіемъ, что, по присланной зъ Малороссійской коллегіи въ войсковую коллегію промеморіи, подлугъ присланного зъ сената въ оную коллегію монаршого указа, послани о возвращеніи виправленной до каналу малороссійской команды, куда надлежало, ордери, а о поготовости къ службѣ козакамъ малороссійского корпусу въ полки рейменту гетманского со всякою скоростію унѣверсали посланы будуть; толко зъ всепокорнымъ до его величества прошеніемъ писано, дабы императорское его величество благоизволилъ впередъ о такихъ и симъ подобныхъ дѣлахъ, которіе до малороссійскаго правленія касатися будуть, особно свои монаршіе къ малороссійскимъ правителямъ велѣтъ прислати указы, а не зъ Малороссійской коллегіи, понеже ныне всѣ въ Малой Россіи дѣла и порядки, по смерти покойного г: гетмана Скоропадского, високимъ его жъ монаршимъ указомъ онымъ вѣдать и по правамъ Малороссійского народа управлять поручено.

Май, 2. Въ отвѣтъ предложено листомъ до его м: п: бунчучного енерально-го, зъ прошеніемъ, абы его мил[ость], не устранился одъ общихъ трудовъ, которіе по указу монаршомъ совокупне зъ прочими и ему велено правити; взглядомъ зась заводу его о млинахъ зъ законниками святотроецкими иллѣнскими (если не похочутъ обидѣ стороны, подлугъ росписокъ своихъ, якъ спадеть вода, тамъ у млиновъ, где споръ и заводъ вщался, помѣрковатися) тутъ, въ Глуховѣ, за приездомъ его жъ, п: бунчучного, окончаніе крайне учинити полѣщено... толко бы безъ жадного отлагательства и отмовки его мил[ость] прибуваль, котораго бытности охотне чекають.

– 3. Посланъ указъ до наказного полковника стародубскаго о послушаніи п: Волкевичу села, Ляличи зоваемаго, уезду Мглинского.

– Объявлено листомъ до п: сотника батуринского, что, поневажъ теперь п: судіи енерального въ Глуховѣ нѣтъ, а безъ бытности его заводъ о млиновомъ на Сейму ставидлѣ Акилини Енчихи, имъ, паномъ судією, неслушне завладѣнномъ, помянутимъ сотникомъ батуринскимъ зъ урядомъ инквѣрованный и сюда на писмѣ присланній, крайне децѣдовать не можно, теди она, Емчиха, въ домъ свой отпускается, а впредъ своей обидѣ поволного времени надлежащей искати сатисфакціи можетъ.

– 4. Подлугъ присланной зъ Малороссійской коллегіи, по писму г: брегадира Веляминова, къ оней писанному, въ войсковую канцелярію промеморіи, дабы всѣхъ въ Малой Россіи якъ значковыхъ, такъ и бунчуковыхъ козаковъ, не обходя никого, по полкамъ и сотнямъ росписавъ, списокъ оныхъ прислано въ коллегію,

отвѣтствовано^а въ оную коллегію промерію жъ, что о присилцѣ къ ней списка всѣхъ вышѣменныхъ козаковъ указу монаршого зъ сената не получено; однакъ, при розсилцѣ унѣверсаловъ въ малорос[сійские] полки о поготовости обще всѣхъ козаковъ до походу, куда указано будетъ, велено и вѣдѣнія именніе козаковъ, особно значковыхъ, а особно бунчуковыхъ, сколько ихъ де обрѣтается, въ канцелярію войсковую прислать и, якъ прислани будутъ, тотчасъ учинить на оныхъ пересмотръ; а рядовыхъ козаковъ, сколько ихъ въ полкахъ всѣхъ есть, не вѣдомо, якимъ образомъ зреестровать, потому что, едно въ прошломъ року въ походи виправленіи, отътоля не возвратилися, протчіе теперь въ доми пѣшо волокутся; другіе жъ сего року въ походы вишли, а многіе поодмѣрали, а инніе зъ Малороссіи и прочь устранилися.

Май, 6. Писано до п: полковника прилуцкого зъ предложенемъ, что, поневажъ въ Санктпетѣрбургскую дорогу по опредѣленію онъ ехатъ вимовлялся, то, жебы для отвѣту противъ жалобъ, на его занесенныхъ, именно, къ приидучому сего мая 15 числа приездилъ въ Глуховъ непремѣнно, ибо оніе жалобливіе справи тутъ, на судѣ, за его прибутемъ, крайне вершитися мѣють, а еслибы и за симъ указомъ сюда пріехати не мѣль, то, когда челобитчики на него удадутся въ коллегію, большая ему учинится трудность и турбація.

— Писано теди и до п: Панченка, асаула полкового прилуцкого, чтобы онъ сюда жъ, якъ ехатиметь мененній п: полковникъ, для росправи зъ нимъ пріездилъ; а не имѣль онъ пріѣхать, за слабостю здоровья своего (якъ о томъ сюда писалъ), то и Панченку пріездити въ Глуховъ будетъ не для чого.

— 8. Предложено листомъ до п: судіи енерального Чарниша, абы онъ крайне увѣдомилъ, если, по должности званія своего судейского впредъ до судовыхъ дѣлъ пріимется и оніе одправовати будетъ, или уже весьма отъ дѣлъ судейскихъ устранилися намѣренъ, ижъ бы знать, якъ отвѣтствовати, когда гдѣ спросятъ.

— 9. Отправленъ листъ до п: полковника кіевского, абы для отвѣтствія противъ зборщицкого доношенія немедленно сюда въ Глуховъ пріездилъ; если жъ бы не мѣль пріехати, то и нехотячаго намѣрила коллегія Малороссійская зискати.

— 11. По жалобѣ козаковъ топалскихъ, Ивана Скоблика зъ товарищи, писано до приказчика топалского Гавріила Ивановича Рогозинского, чтобы онъ имъ, супплѣкантамъ, и другимъ топалскимъ козакамъ обидъ и утѣсненія въ кгрунтахъ не чинилъ и шинковать горѣлкою не возбранялъ; и въ чемъ они обиждены, и тое бы имъ возвращено было; ибо, если впредъ якая тимъ козакамъ затѣется обида, то не оставится о томъ въ сенатъ писать до его императорского величества.

Май, 12. По жалосномъ донесеніи п: Параскевіи Домонтовичевой Даниловой Солониновой, виданъ зъ войсковою енеральною канцелярію унѣверсалъ въ полъ Кіевскій, въ сотню Остерскую, о приверненіи ей села Коптова, полковникомъ кіевскимъ на домъ его одобранного, котормъ жалобливая, подлугъ двоихъ унѣверсаловъ одъ покойного гетмана, на оное даннихъ, мѣетъ владѣть по прежнему.

^а В тексті надруковано “отвѣтствовало”.

– Писанъ листь до п: наказного стародубского Петра Корецкого, потвержаючи желаніе его, абы на мѣсце оногo, въ Санктпитебурскую дорогу теперъ одѣжд[ж]ающого въ интересахъ, п: Иванъ Чарнолузскій, сотникъ полковій, принялъ тамошное наказничества полковничого правленіе, справуючись зъ надлежащою званию тому обзорностію; а въ судахъ ему помоществовати маеть п: Дублянскій²⁵³, новомѣскій сотникъ, зъ присидѣніемъ до того еще по два челоувѣка значковихъ перемѣною.

– Данъ унѣверсаль, за подписомъ общимъ зъ коллегіатами, зъ войсковою енеральной канцеляріи Феодору Лисенку на урядъ сотничества березинского.

– 22. На жалобу Пахомія Іосифовича, жителя стародубского, на Іосифа Елинского, бывшего атамана стародубского, и на Ярофея Коваля занесенную, писано до п: наказного стародубского Чарнолузского, иж бы онъ, тую взявши до рассмотренія суду полкового справу, о всемъ праведно розискалъ и, якъ покажется по розиску, обыжденного належите уконтентовати велѣлъ обыдившимъ его и до помѣркованія оныхъ, хочай и вязенемъ, всеконечне принудиль.

– 23. Писано третимъ разомъ уже до п: бунчучного енерального, чрезъ посланного козака Глуховской^a сотнѣ Прокопа Раженка, о немедленномъ его сюда въ Глуховъ пріѣздѣ, для нужныхъ интересовъ.

– Сего числа принесени два указа зъ высокоправительствующого сената зъ Санктпитебурха въ войсковую енеральную канцелярію чрезъ куріера князя Огія Енгалича.

– 24. Посланъ указъ на п: полковника прилуцкого, абы, за полученіемъ оногo, приѣздиль сюда, въ Глуховъ, для пилного войскового интересу, безъ умедленія; за которого пріездомъ тотъ интересъ ему тутъ объявленъ будеть.

Писанъ подъ датою мая 14.

Сего жъ 13 числа одправленна экспедиція одъ всего Малороссійского народа до его императорского величества въ Санктпитебурхъ въ правительствующій сенатъ на три грамоти пунктами зъ подданическимъ доношеніемъ расположенная, чрезъ нарочнихъ посланнихъ, именно, чрезъ п: Петра Корецкого, наказного стародубского, п: Ивана Даниловича, наказного переясловского, п: Димитрія Володковского, товарища войскового, Григорія Грабянку, судію полкового гадяцкого, п: Николая Ханенка, канцеляристу войскового старшого, ординованная.

Въ первомъ теди пунктѣ першой грамоти предложено о прошеніи гетмана, о чомъ и чолобитная къ его величеству въ gabinетъ за руками пп: правящихъ послана.

Въ пунктѣ другомъ о прошеніи полковниковъ на вакансовіи мѣсця въ городи Стародубъ, Переясловъ и Полтаву

Въ другой грамотѣ рабскѣ донесено, 1-го, дабы милостивимъ его величества указомъ новое комендантовъ въ Стародубъ и въ Полтаву опредѣленіе было одставлено

Въ третей грамотѣ, 1-го, съ всепокорнимъ прошеніемъ о возвращеніи зъ Малороссійской коллегіи зъ владѣлческихъ и инныхъ маетностей зборовъ

^a В тексті надруковано “глуховского”.

хлѣбныхъ показанныхъ, покуховнихъ и протчіихъ, которіе оная коллегія надѣ указать, чрезъ посланныхъ одселя зъ сената присланный

Май, 15. Сего числа писано до п: судіи миргородского и на сей часъ въ полку томъ до наказного о приездѣ его сюда, въ Глуховъ, немедленно.

– 16. По выписанномъ обширне Василя Танского, зъ вимовленемъся о учиненной одѣ его фуриі и о утопленномъ одѣ розишиковъ, въ Кобѣщи бувшихъ, въ дѣлѣ полковника кіевского зъ Мандрикою, къ нему, Василю, зъ листомъ посланныхъ, такожъ и об рубаню шаблею оного Мандрика, скрипту, сюда присланномъ, предложено отселя до оного Василя Танского указомъ, ижъ бы онъ для отвѣту противъ тихъ своихъ неслиханныхъ екзорбитанцій безъ жадной одговорки приездилъ въ Глуховъ, не дожидаячися по себе другого о томъ посланца.

– 17. По указу видалъ п: Федоръ Омеляновичъ, атаманъ глуховскій, зъ скарбу войскового посилаючимся въ общенародныхъ интересахъ въ Санктпитебурхъ п: Петру Корецкому, наказному стародубскому, золот[ихъ] 2000 и золот[ихъ] 10, и червонихъ 123, подъ датю 13 мая.

(Далѣ слѣдуютъ опущенныя здѣсь числа 18 и 25 мая)^а.

Май, 25. Сего числа писанъ листъ до князя Дмитрія Михайловича Голѣцина, зъ объявленіемъ, что пакіетъ писемъ, одѣ его сіятелства зъ Москви врученній, куріеръ князь Агій Енгаличовъ зъ протчіими писмами, въ дѣлехъ государственнихъ зъ правительствующаго сената ординованными, въ войск[овой] енер[альной] канцеляріи принеслъ.

– 30. Прошлого мая 23, чрезъ нарочно посланного п: Якова Карпѣку, писано въ високоправительствующій сенатъ до его императ[орского] величества, подданическѣ объявляя, что, по полученіи его величества прошедшого 22 мая монаршого указу, въ которомъ пп: правящимъ Малоросіи повелено ехать въ Санктпитебурхъ, въ указній путь до поизду готовы; толко всенижайше зъ подданическою покорностію прошено, дабы благоволилъ его императ[орское] величество повелѣть прислати свои монаршіе зъ сената указы, чтобы на подъемъ потребное число подводъ везде по станамъ въ подлежащей зъ Глухова до Санктпитебурха дорожѣ давано, ибо, за далекою того пути, конми своими ехать будетъ трудно. Писано такожъ и до посланныхъ, п: Петра Корецкого зъ товарищи, ижъ бы они дѣла общенародніе, на писмахъ имъ врученніе, смотря по латвости тамошняго поведенія, прежде приезду туда пп: правителей, старалися бѣ въ сенатъ поодавати и надлежащюю резолюцію на оніе допрошувалися бы.

– 31. Писаны листы во всѣ полки малороссійскіе, зъ объявленіемъ, что, одѣжаючи по указу монаршомъ въ Санктпитебурхъ, полѣцена команда малороссійского правленія пп: асаулу Василю Жураховскому да Якову Лизогубу, бунчучному войсковимъ енеральнымъ, до которихъ всѣ, въ чомъ будетъ надобно, повинни рефероватися и описоватися и безъ найменшого всякъ противленія и преслушанія обыходитися повиненъ.

^а У публікації щоденника Лазаревський тут наводить посилання на свою роботу про Полуботка в “Русском архиве”, с. 180. У зазначеному місці праці подається версія про фальсифікацію записів щоденника.

– Данъ указъ до войта риковского зъ громадою о прислушаніи села Рикова п: Данилу Кутневскому въ кошенію сѣна и прибиранію пашнѣ до повороту пп: правителей зъ Санктпѣтербурха.

Юнь, 1. Сего числа прибувъ въ Глуховъ г: брегадиръ Веляминовъ зъ Санктпѣтербурской дороги.

Тогда жъ пріехалъ до Глухова и его м: п: бунчучный енеральный.

– 4. Писанъ листъ до п: обозного полку Прилуцкого зъ предложеніемъ тимъ, что поневажъ, по трикротномъ писаніи, полковникъ тамошний для обаченя ся зъ пп: правителями, при выиздѣ ихъ въ Санктпѣтербурхъ, по указу монаршомъ, не хотѣлъ приехати въ Глуховъ, того ради посланъ туда въ Прилуку²⁵⁴ п: Филиппъ Борзаковский, канцеляриста войсковой, абы тамъ, якое намѣнено, общее императорскому величеству подати челобитте, объявилъ мененному п: обозному и всей старшинѣ полку Прилуцкого, на которомъ мѣють оны, если усмотрятъ въ томъ якую ползу, руки свои подписати.

Въ той силѣ писанъ листъ до полковника прилуцкого.

– 5. По присланной зъ Малорос[сийской] коллегіи въ войсковую енер[альную] канцелярію промеморіи, о доходахъ всякихъ, збѣратъ по прежнему, о зборахъ, зо всѣхъ необходимо стягаться мѣющихъ, по указу именномъ монаршомъ о взиманіи покуховного^a, о присланіи списковъ-реестровъ козацкихъ, нынѣшнихъ и давнихъ, въ оную коллегію, о взятіи зъ войсковой канцеляріи обстоятелнихъ вѣдомостей о малороссійскихъ зборахъ и о расположеніи квартиръ на полки, о дворовомъ числѣ наличныхъ списковъ, о козакахъ въ Малой Росіи обрѣтающихся, о указахъ и унѣверсалахъ въ общенародныхъ интересахъ безъ коллежской подписѣ нѣкуди онихъ не посылать и о прочомъ писанной, объявленно въ отвѣтъ зъ войсковой канцеляріи въ оную коллегію промеморію тако: для взысканя давнихъ и нынѣшнихъ козацкихъ [списковъ-реестровъ] и ревѣдованію онихъ во всѣ полки малороссійскіе мѣють комиссари ординоватися, о якой ревѣзії и унѣверсаль посланъ въ коллегію; а о вышѣпомянутыхъ зборахъ и доходахъ, по чему зъ чего збѣралось, о якихъ вѣдали, и прошлого году 1722 августа 11, пунктами въ оную коллегію объявили; указы зась и унѣверсали, въ важныхъ дѣлахъ пишучіеся, впредь Малороссійской коллегіи объявляемы будутъ. Подъ датою юня 7.

– 6. Сего числа подаль въ канцелярію Малороссійской коллегіи копіистъ Беловцовъ монаршую грамоту, зъ высокоправителствующего сената присланную, о выходѣ въ походъ старшинѣ енеральной и всему войску малороссійскому при главному коммендиру г: князю Мих[аилу] Мих[айловичу] Голѣцину.

Юнь, 7. Писано до г: брегадира, упоминаючись о неперемѣнѣ титулу, въ унѣверсалахъ пишучогося.

– 11. Посланы указы два къ п: атаману глуховскому Омеляновичу о выдачи зъ скарбу войкового, въ его завѣдованію найдуючогося, на подъемъ паномъ правителемъ въ дорогу до Санктпѣтербурха рублей 400, а на дорогу рубл[ей] 4090, для всякой potrzeby.

– 12. Писано листомъ до п: Тарновскаго, ижъ бы онъ предложилъ п: полковникови прилуцкому, чтобъ листъ и челобитную ихъ, сюда присланную, вновь тамъ

^a В тексті надруковано “покуховной”.

переписавши, такъ самъ п: полковникъ, якъ и старшина тамошня зъ мѣщанами, на онихъ руки свои приложили, и когда тое собудется, оніе писма маеть п: Тарновскій днемъ и ноччу чрезъ сторожа въ Прилуку посланного сюда присилати въ Глуховъ, одколь заразы до належныхъ рукъ навздогонъ послатися мѣють.

— По увѣдомленюся о поворотѣ зъ Царицина п: полковника миргородского, писано къ его мил[ости] въ объявленіе, что г: брегадиръ Веляминовъ, за пріездомъ своимъ зъ Санктпитебурха въ Глуховъ, объявилъ указъ монаршій, за именною его импер[аторского] величества рукою, жебы одъ всѣхъ малороссіянъ, никого не обходячи, со всякихъ пожитковъ брать збори въ казну, якъ и прежде устроено было; а що именно брати — и промеморією о томъ зъ Малорос[сійской] коллегіи въ канцелярію предложено, которой копію до п: полковника послано; того ради, за одъездомъ по указу манаршомъ въ Санктпитебурхъ, намѣрено о отставки тихъ зборовъ, где надлежитъ, просити милости; къ якому общему прошенію да благоволить и его мил[ость] п: полковникъ миргородскій свое къ тому имѣти согласіе и чрезъ посланного къ нему нарочно вѣдомо учинити. Послана тамъ же копія челобитной одъ всей малороссійской старшины, за руками споряженной, зъ прошеніемъ милости у императ[орского] величества, подлугъ якои и п: полковникъ миргор[одский], если схощетъ одъ полку своего подобное спорядити челобиття, изволить и въ тропи, куда надлежитъ, посилати.

Сего юня 13 дня, одѣхали въ Санктпитебурскую дорогу ихъ мил[ости] панове полковникъ чернѣговскій и гетманъ наказный, Семень Савичъ, писарь, да Иванъ Чарнишъ, судя войсковый енералный.

Юнь, 13. Указъ его величества, за подписомъ рукъ коллегіацкихъ и старшини енеральной, прошлаго юня 10 полученъ зъ войсковой енер[альной] канцеляріи, по которомъ велено ординовать ревѣзоровъ во всѣ полки рейменту гетманского, именно, въ полкъ Стародубскій — Ивана Борозну-Горского да Семена Рубця; въ Нѣжинскій — Василя Полунѣцкого и Демяна Бутовича; въ Прилуцкій — Василя Томару зъ Василемъ Гамалѣю; въ Кіевскій — Якима Гречаного и Андрія Раковича; въ Переясловскій — Степана Забѣлу зъ Иваномъ Терновіотомъ; въ Лубенскій — Василя Кочубея да Трошинского; въ Гадяцкій — Якова Новѣцкого да Степана Гамалѣю; въ Миргородскій — Андрея Кандибу да Ивана Армашенка; въ Полтавскій — Гречаного и Якима Кулябку, товариство бунчуковое. И тѣмъ ревѣзоромъ во всякомъ полку справити всѣхъ таковыхъ, хто есть пряміи зъ дѣда и отца козака, именній списокъ одъ обозного до мешого стану, подлугъ даннихъ себѣ инструкцій, и особно всякую сотню и курѣнь, не мѣшаючи одного съ другимъ, по имени всякого и по прозванію или по отчеству, не обходя и курѣнчиковъ и никого иного зревѣдовать; и оную ревѣзію въ особливій компуть достовѣрно написать и написавъ руками своими оніи закрѣпить, а другую безъ закрипи спорядити и до войсковой енер[альной] канцеляріи на день слѣдующого юня мѣсяця 28 присилать съ поспѣшеніемъ. Такожъ и о людяхъ посполитихъ, которіе бігають челомъ быть в козакахъ, потому что отци и дѣди ихъ, и инніе, и сами челобитчики прежде козаковали, должны оныхъ въ реестръ козацкій записать тіе жъ ревѣзори. А если где старіе реестра не зищутся, о таковыхъ людьми знающими освѣдителействовать и, по свѣдѣтельству якъ покажется, такъ ихъ записать не-

премѣнно. А по вчиненіи о казакахъ ревѣзїи и по написаню оной въ особные книги, подобнымъ образомъ и посполитыхъ людей, нѣ чїихъ сель, ни маестностей духовнихъ и мирскихъ, ни малороссійскихъ, ни тежѣ великороссійскихъ державцовъ не минаючи, обще всѣхъ зревѣдовавъ же, и особливо можнѣйшихъ, а особливо убогихъ, которіе нынѣ суть на лице, двори описавши въ особливіе порядочніе реестра, еденъ за подписомъ рукъ, а другїй безъ надпису, сами вскорости до Глухова привозити должни.

Юнь, 14. Писанъ указъ до Василя Дорошенка, ижъ бы онъ, за полученіемъ того, для отвѣту на жалобу Семена Ломѣковского, о побои и безчестїи, одъ его, Дорошенка, ему затѣянномъ, выраженную, заразъ приездилъ въ Глуховъ, дабы, за умедленіемъ, якъ удастся жалобливїй въ коллегїю Малорос[сійскую], и неходячего сюда не притягали.

– 18. Одправлена промеморїя въ Малорос[сійскую] коллегїю отвѣтная зъ объявленіемъ, что за бывшихъ гетмановъ полки компанїйскіе не были комплектъ своимъ в равномъ числѣ, а давалось полковнику на годъ плати роковой 26 рублей, а мѣсячной на еденъ мѣсяць по 4 рубля; обозному, асаулу, писару, хоружому полковимъ – роковой плати по 14 рублей, мѣсячной по 3 рубля и по 2 гривни; подѣасаулому полковому – роковой плати по 7 рублей, мѣсячной по 1 по 20 алтинъ; довшишу – роковой по 6 рублей, мѣсячной по 80 гривенъ; сотеннимъ ротмистрамъ – роковой по 14 рублей, мѣсячной 8 золот[ихъ]; асаулу и писару сотен[ному] и атаманиѣ курѣнной – роковой по 7 рублей, мѣсячной по 8 золот[ихъ]; товариству подвойному – роковой по 6 рублей, мѣсячной по 8 золот[ихъ]; товариству поединковому – роковой по 4 рубля, мѣсячной по 4 золот[ихъ]; молодикамъ – роковой по 2 рубля, мѣсячной по 4 золот[ихъ].

– 22. По желанію его мил[ости] п: полковника миргородского, статтіи Богдана Хмелницкого скопїованніе, при листѣ писанномъ къ нему, послани, по которїхъ виrozumленю одъ полку Миргородского челобитную до императорского величества въ нуждахъ, если споряжена будетъ, присылалъ бы его милость въ Глуховъ, а одъселя, куда надлежитъ, при иншихъ экспедиціяхъ пошлется.

– 23. Поневажъ двокротнихъ указовъ, зъ канцеляріи войсковой до себе писанныхъ, пп: обозній прилуцкій Грищенко²⁵⁵ да Тарнавскїй о прїѣздѣ ихъ сюда въ Глуховъ преслушаніе учинили; теди, хїба дожидаются они нарочного зъ коллегїи по себе солдата, которїй^a и нехотячого другого припровадить въ Глуховъ, листовне предложено.

– 30. Объявлено листомъ до п: полковника миргородского, что при листѣ его присланную одъ всего полку Миргородского челобитную зъ копіями монаршихъ грамотъ и зъ другимъ листомъ, особенно до полковника чернѣговского писаннимъ, принято, и тое все при экспедиціи въ Санктпѣтербурхъ послано будетъ до належныхъ рукъ.

Іюль, 3. Писано до п: полковника гадяцкого, чтобы понеже передъ вїездомъ ихъ мил[остей] пп: полковника чернѣговского, судїи и писара войсковыхъ енералныхъ въ Санктпѣтербурхъ, обще всей Малороссїи, за подписомъ рукъ пп: полковниковъ цѣлихъ и наказнихъ, написана до его импер[аторского] величества

^a В тексті надруковано “которого”.

челобитная зъ прошеніємъ о одставцѣ зборовъ; а потомъ изъ полковъ особенніе прислани въ той же матеріи челобитніи; а онъ, п: полковникъ гадяцкій, на той часъ в отлучки бывъ, приказалъ изъ полку своего челобитную такую жъ (если заблагоразсудить) заручную спорядить и прислать сюда для отправки оной вслѣдъ за помянутими особами до Санктпитебурха; а для образца одной общои, а другой полковой челобитенъ копіи къ нему, полковнику гадяцкому, послани.

– 4. Сего числа полученъ указъ зъ правительствующаго сената для публікаціи одного о одставцѣ нѣкоторихъ зборовъ.

– 18. Экспедиція въ Санктпитебурхъ, юля 11 писанная, а сего 18 чрезъ нарочно посланного Василя Быковского выправлена. Писана первая грамота къ его императорскому величеству въ сенатъ, экспедіованная зъ всенижайшимъ прошеніємъ, дабы, ежели изволили его императ[орское] величество, милосердствуя о вѣрнихъ своихъ подданныхъ, указать простому народу, между которымъ большая часть посполитихъ людей обрѣтается, збори одставить, а именно, записное одъ казановъ и одъ казановъ що медъ ситять, съ воевъ за пропускніе квѣти, зъ привозного всякого хлѣба, зъ мѣщанскихъ и посполитихъ людей, зъ лошадей ихъ работнихъ, мазепщина, праздничное одъ казаковъ и мужиковъ, одъ коморъ рѣзницкихъ, одъ бобилей стація, зъ козаковъ ралець, – о чомъ всемъ печатными указами опубликовано; то паче старшинъ малороссійской, такожъ заслужонимъ рядовимъ козакамъ, зъ дѣда и отца его величеству вѣрне служащимъ, такую жъ его величество милость да благоволитъ явити, жебы новоналоженіе на ихъ збори, которихъ зъ нихъ и зъ продковъ прежде не збѣрано, были одставленіи, ради всегдашнихъ ихъ^а монаршихъ службъ.

– 21. Сего числа отправленъ листъ до ихъ милостей пп: полковника чернѣговского, писара да судіи войсков[ихъ] енералнихъ въ Санктпитебурхъ чрезъ п: Яснополского, двору гетманского господара, зъ тимъ вираженемъ, что листъ одъ ихъ милостей зъ Москви о доброй акцептаціи въ день ангела императорского величества одъ високихъ лицъ, тамъ имъ висвѣдченной, полученъ, а при томъ ознаймено, же по требованію г: генерала Голѣцина, диспозицію о курѣнчикахъ, сколько онихъ кому содержать надлежитъ, за руками спорядивши, одну до его мил[ости] г: енерала, а другую до ихъ, для всякаго случая, при листѣ послана.

– P[ost] S[criptum]. Двое вѣдений, одно о сотняхъ и козакахъ во всѣхъ полкахъ, а другое о компаніи и о сердюкахъ, сколько онихъ на лице есть, тамъ же послано.

– P[ost] S[criptum]. Объявлено, же листъ одправленъ сего 21 дня чрезъ мененного Яснополского, а прошлого 18 юля обширнѣйшая экспедиція чрезъ Быковского до ихъ милостей одправлена.

– P[ost] S[criptum]. Доложено и тое, же въ нужнихъ дѣлахъ, а барзѣй для оддания вѣзити г: енералу Голѣцину, одправленъ до его сіятелства п: бунчужній енералній, а прежде сего двома днями брегадиръ, полковникъ нѣжинскій и поручоръ туда жъ одѣхали.

Іюль, 24. Писано до пп: асаула полк[ового] стародубского и до Ширая, аби они Иванову Тимошенкову, нынѣшнюю инокиню, въ Стародубѣ мешкающую, за

^а В тексті публікації надруковано “его”.

ослушаніє двокротнихъ къ ней зъ канцеляріи указовъ писаннихъ, упомянули, ижъ бы она, безъ жадныхъ одговорокъ, скаржачому на еи Красовскому за 10 – лѣтнюю службу нагородила и забранное поворочала; а если бы и по сему не учинила, то велено имъ оную зграбить и тотъ грабѣжъ супплѣкantu отдати.

– Послана отвѣтная промеморія въ коллегію Малорос[сійскую], зъ объявленемъ о волностяхъ подданическихъ малороссійскихъ, на которыхъ когда подданіе живутъ несходно, безъ владѣльцовъ вѣдома кгрuntовъ своихъ и другихъ угодій продавать не мѣють, а якъ где не похотя хто зъ села въ иное мѣсто поидеть, тихъ угодія владѣльцамъ остаются, и волно имъ иного, кого хотя, на онихъ сажать.

– 30. По листу Стародуб[ского] полку ревѣзоровъ Мокрѣвича да Самойловича въ отвѣтъ предложено, абы они такихъ державцовъ, которіе работизнами стариннимъ козакамъ отегощеніе чинятъ, именно, да и тихъ козаковъ, якіе кривди поносятъ, и въ якихъ селахъ, описавши именно на паперѣ особномъ, за руками, въ канцелярію войсковую прислали, по тому опредѣленіе чинится, понеже такой ихъ поступокъ противень есть указу монаршому; о козакахъ зась, которыхъ барзѣй духовніе державци въ подданство повернули, а якіе и сами зъ коза[ц]ства въ подданство же повтискалися, мѣють, обстоятельно розискавши, ежели здавна козаковали, въ реестръ козацкій особенній онихъ написати.

Августъ, 1. По донесенію ревизоровъ Переяславского полку Забѣли да Тернавіюта, что енералши Кантакузиновой приказчикъ Сима Михайловъ козаковъ стариннихъ, зъ дѣда и отца служачихъ козацко, до 20 человекъ и болшъ, знову до подданства насиліемъ нудить и въ колодки забиваетъ, біетъ и до ихъ власнихъ кгрuntовъ ездити запрѣщаетъ; зъ якихъ козаковъ и сюда два человека села Драбова, маестности Кантакузиновой, приехали; писана теди промеморія въ Малорос[сійскую] коллегію, да благоволитъ оная коллегія по указу импер[аторского] величества имъ, козакамъ, явить оборону и зъ подданства освобожденіе.

– 3. По листу наказного лубенского (Якова Марковича) писано до него въ отвѣтъ и предложено, абы, подлугъ прежнихъ и недавного указовъ, не ухилиючись самъ одъ службы, и не висилаючи на мѣсцу своемъ обозного тамошного, зъ приборомъ войсковимъ и харчевимъ въ полтори тысячи козаковъ, а въ томъ числѣ и зъ значковимъ товариствомъ, взявши двѣ армати легшихъ, тотчасъ до Буцкого Броду маршировалъ въ полкъ Полтавскій спѣшно.

– 12. Писано до наказного лубенского, что въ означенній походъ до Буцкого Броду самому ему всеконечне, по первыхъ и по сему указамъ, всѣ свои одложивши жалобы и отрицанія, наказнимъ слѣдовати припадаеть; ибо, когда в дому быть, то оному наказничества правленіе не неприятно есть, а когда до походу ити, и тяжело кажется.

– 13. По донесенію Семена Лизогуба писано до ревѣзоровъ полку Чернѣговского, абы въ маестностяхъ его, Лизогуба, да и въ протчіихъ, козаковъ тихъ, которіе зъ подданства будто въ коза[ц]ство подбилися и въ компуть козацкій повписовани, зъ подданической повинности виключати заразы до далшого указу и опредѣленія не дерзали, але въ особенній ихъ, кроме полкового, записовали бы въ реестръ.

– 18. По полученіи одъ сіятельнѣйшого князя Голѣцина его мил[ости] г: енерала и кавалера Михайла Михайловича о виступленію малор[оссійскому] войску при старшинѣ енеральной въ походъ ордеру, писано отвѣтно до его сіятелства зъ объявленіемъ, что инніе уже полки до означенного, по его жъ сіятелства усмотренію, мѣсяца прибули и въ компоментяхъ расположилися, а другіе зъ наводненіемъ дождевимъ еще маршируютъ, але не скорая тимъ полкамъ и другимъ учинилася виправа, къ тому нѣкоторые были препятствія, о якихъ словесно его сіятелству донесено будетъ же доложено, что прежде съ мененними полками сама старшина енеральная, безъ именного его сіятелства ордеру, въ настоящій походъ виступать опасалися; теперъ же, за полученіемъ объявительного отъ его княжого ордеру, хочай въ походъ и виступили, однакъ безъ войсковыхъ надлежащихъ знаковъ: знамя, котловъ и протчого, и безъ прибора и артилерійского запаса, якъ было передъ тимъ енералѣтету войска Запорожского маршъ воспріимати обыкновенно; которихъ знаковъ войсковихъ и запаса коллегія Малорос[сійская] не видала, и не вѣдомо, якимъ образомъ безъ онихъ знаковъ комендѣ енеральной въ полку содержати правленіе.

Августъ, 18. Отправлена теди сия експедиція до его сіятелства сего жъ дня чрезъ Якова Карпѣку.

– Сего жъ дня ихъ милость старшина енеральная, панове асаулъ и бунчучній войсковіи енералніи, виступили въ походъ и завзяли трактъ до Буцкого Броду.

– 23. Рано зъ подѣ Капустинець рушивши, чрезъ села Подолки переехавши болшъ нѣжъ милю, на обѣдній попасъ зъ артиллерією и всѣмъ обозомъ стали и, одтоль пошовши на ночь, чрезъ рѣку Псоль зъ великою трудностю подѣ городкомъ Веприкомъ переправившися, за чотири версти становилися на ночь; и въ тую пору многіе одъ обозу поо[т]ставалися и поблудилися, заледво на другій день уже поприездили къ обозу. И тоей ночи мало не до свѣта въ котли довбишъ на голось биль.

– 24. Панъ Яковъ Карпѣка, товаришъ бунчуковій, одъ сіятельнѣйшого князя Михайла Михайловича Голѣцина, подѣ Павловкою селомъ листъ на дорозѣ, жебы для правленія обще зъ Малороссійскою коллегією дѣль возвратилися въ Глуховъ, а до обозу не ехали, подаль.

– 25. Рано ихъ милость панове енеральная старшина, оставивши артиллерію и свой зо всѣмъ обозъ за добрую милю отъ Опошнего, сами поѣхали... .. и на обѣдній попасъ за Рублювкою въ границы слободскихъ полковъ стали а одтоль ихъ милости, рушивши степомъ къ Коломаку, где всѣ малороссійскіе полки реименту гетманского зъ обозомъ стояли, и не надтягши въ таборъ, якъ бы о полмилѣ, ночовали.

Августъ, 26. Рано зъ ночлѣгъ поехавши къ намету его мил[ости] пана полковника миргородского въ обозъ, и подля зъ будками и конми стали, и визитовали его милость, и чрезъ шитье цигаровихъ годинъ о многихъ малороссійскихъ интересахъ и бытности сіят[ельного] князя генерала и кавалера его мил[ости] г: Михайла Михайловича Голѣцина въ рейменту Гетманского полкахъ, о пересмотрѣ оныхъ и о зборахъ денежныхъ и хлѣбныхъ, чого нѣкогда въ Малой Росіи не бывало, что Малороссійская коллегія, теперъ учрежденная, въ казну собираетъ, разговарували, и совѣтували, одъ всего войска енеральную до его

императ[орского] всепресв[ѣтлѣйшого] величества, всемилост[ивого] государя нашего, написавши чолобитную, просячи милостивного на войско Малороссійское и на весь народъ Украинскій призренія, даби збори, якіе теперь начались взимати, по прежнему были одставлены, поневажъ теперь частіе и великіе войсковіе случаются походи, и зъ обозу тую бы чоломбитную одѣ Коломаку, избравши двоухъ зъ старшины полковой, чи тежъ бунчукового или значкового товариства, послали до его императ[орского] величества; и по тому панове енералніе особы до своего одойшли намету; и заразъ нѣкоторые ихъ милость панове цѣліе и наказные полковники изволили ихъ милостей пановъ енералныхъ особъ гадяцкій Милорадовичъ, прилуцкій Галаганъ, полтавскій наказный Григорій Буцкій судія полковій, визитовати; и мало въ своемъ наметѣ панове енералная старшина привитавшися, зъ панами полковниками забавилися, заразъ зъ оными жъ до его мил[ости] пана полковника миргородского пошли и обявляли зъ Малороссійской коллегіи присланную промеморію при вьездѣ зъ Глухова, не позволяючи ихъ милостемъ знаку и котловъ войсковихъ до походу брать. И iterum ихъ милость панове енералная старшина и панове полковники о зборахъ, десятинѣ медовой и пчоляной, тютюнной, млинахъ и протчихъ денежныхъ и хлѣбныхъ, и о консистентахъ зъ Малой Россіи, о найдующихся армейскихъ великороссійскихъ полкахъ и о протчихъ малороссійскихъ нуждахъ. А потомъ его мил[ость] п: полковникъ миргородскій изволилъ просить у себе исти обѣдъ ихъ милостей пановъ енералныхъ особъ и другихъ товариства, где изволили быть его милость п: асаулъ и его мил[ость] п: бунчучный войсковіе енералные, и ихъ мил[ости] панове полковники: гадяцкій Милорадовичъ, прилуцкій Галаганъ, Гаврило Бурляй охочопѣхотный, и панове Федоръ, Семень Карпѣки, и товариство бунчуковое, и Андрѣй Володковскій Войсковой Енеральной канцеляріи канцеляристъ. Такожъ и подъ часъ обѣду о многихъ трудностяхъ и тяжестяхъ людскихъ, о судахъ енералныхъ и о нѣякихъсь жидяхъ новокрещенныхъ, въ Малой Россіи найдующихся; такожъ о заводѣ п: Якова Марковича, полковника наказного лубенского, зъ полчанами тамошними, что нѣкоторихъ зъ сотниковъ на арматѣ держалъ окованныхъ, и о розиску панеи Боруховичевой старой, який будто неслухне справованъ чрезъ присланныхъ розищиковъ и пленѣпотентовъ одѣ жалобливой стороны. А по обѣдѣ и прежде ихъ милость панове полковники всѣ обще совѣтовали ихъ милостемъ паномъ енеральной старшинѣ ехать до сіятельнѣйшого князя, генерала и кавалера его мил[ости] г: Михайла Михайловича Голицина, где его сіятельство теперь бытностю своею обрѣтається, для розговору и обаченя зъ его княжою милостію; и потому ихъ милость панове енералная старшина заразъ по обѣдѣ, побувавши въ наметѣ пана Кгалагана, полковника прилуцкого, на трактаментѣ и маленко, якъ бы цигаровую годину, забавилися, заразъ одтоля одѣехали, и ихъ милость панове полковники: гадяцкій Милорадовичъ, прилуцкій Кгалаганъ, полтавскій наказный Буцкій, судія полковій, изъ полковою старшиною и многимъ товариствомъ полковъ своихъ, одѣ обозу ихъ милостей пановъ енералную старшину випроважали якъ бы верстей зъ чотири и тамъ, пожегнавшися, розехались; а одтоль поехавши, якъ бы за двѣ милѣ одѣ обозу, где войско стояло, подѣ Колонтаевъ, слободскихъ полковъ городокъ, ночовали.

Августъ, 28. Ихъ милость панове енералная старшина приехали въ городокъ Ахтырку²⁵⁶ и на кварталѣ ... стали; и почекавши мало на кварталѣ, до двора сіятѣйшого князя [генерала и кавалера его милости г: Михайла Михайловича] Голѣцина для одданя визити и обаченся поехали; и якъ скоро пришли и поклонилися его княжому сіятелству, такъ заразъ, спросивши его княжая милость: “хто такой”? и изъ гнѣвомъ, для чого прежде его княжой бытности къ Буцкому Броду въ обозъ, где рейменту гетманского полки стоять, не устроили въ обозѣ? и, “еслибы (что не дай Боже) непріятельское учинилось какое нападеніе, то, ведаю, некто инний, но в[аши] м[илости] панство, где указовала бѣ потреба, отвѣтовали”, договаруваль. На остатокъ зась изволилъ его княжое сіятелство, что “я до его императорского величества въ сенатъ о семъ в[ашихъ] м[илостей] панства въ обозъ неприездѣ (поневажъ много нераденія и ссоровъ въ полкахъ, а наибарзѣй въ Лубенскомъ, обретається) стану писать”. А когда въ отвѣтъ ихъ милость панове енералная старшина слушніе причины и ексузаціи, для чого не могли прежде его княжого сіятелства въ обозъ на Коломакъ, где рейменту гетманского полки стоять, постигнути, же Малорос[сійская] коллегія знаку, музики, котловъ, зъ чимъ бы енеральной старшинѣ въ войсковой походѣ маршировати, и артилерійскимъ служителемъ харчевихъ припасовъ не дала, и что зъ оной коллегіи о зборахъ денежныхъ и хлѣбныхъ (до чого ихъ милость не обикли) затѣвается трудность, принесли, и, вислоушавши его княжая милость отвѣту ихъ милостей, ласкавѣйшимъ и приятнѣйшимъ въ дискурсѣ показался; а стороны знаку, музики, котловъ войсковыхъ и припасу артиллерійскимъ служителемъ, что зъ коллегіи не видано, жадной на тое резолюціи его княжое сіятелство не учинилъ, но, попросивши до себе на кушане, велѣлъ отійти ихъ милостемъ на свою квартиру. И одишовивши ихъ милость на квартиру, годинъ 4 цигаровихъ забавилися, заразъ офицеръ, одѣ его княжого сіятелства пришовши, просилъ до его княжой милости; ихъ мил[ость] пп: старшина енералніе и панове Федоръ и Семень Карпѣки и Андрѣй Володковскій пошли и, пришедши, у столу засѣли, и много о зборахъ, что коллегія въ Малой Россіи собираетъ, о пану полковнику чернѣговскомъ, на сей часъ зъ другими малороссійскими особами въ Пѣтербурху обрѣтаючимся, розговарували; и при томъ дискурсу о пану Якову Маркевичу, полковнику лубенскому наказному, и полковниченку тамошнемъ, которій по отцевѣ посессиве за урядъ полковництва принялся, и его сіятелство изволилъ сказать такъ: “не барзо слушне бы было, напримѣръ, если бы ахтырскій полковникъ, мимо старшину полковую, синовѣ своему, одъезджаючи куда, вручилъ правленіе полковничества; такожъ и здесь”. И по многихъ розговорахъ изволилъ его княжое сіятелство ихъ милостей пп: старшину енеральную, хочай и просили его сіятелства забавитися въ обозѣ, для правленія дѣлъ обще зъ Малор[оссійскою] коллегією въ Глуховѣ одпустити.

Сентябрь, 10. Посланъ листъ до панѣ полковниковой чернѣговской, обявляючи тое, что, по прошенію еи, посланъ указъ до сотника любецкого упоминателнѣй, ижъ бы до тыхъ людей, которіи зъ дѣда и отца не суть козаки и сами не козаковали, да и на грунтахъ пана полковника чернѣговского, а не на козацкихъ, живутъ, не интересовалися. Такожъ посланъ указъ до мужиковъ, въ Любетчинѣ

живучихъ, дабы они, не отмовляючись козацтвомъ, належитое свое подданское, безъ жадной противности, по прежнему чинили послушенство и повиновение.

Октябрь, 3. Посланъ листъ до сотника новгородского, объявляючи, что зверхъ ста рублей, данныхъ имъ зъ сотникомъ сенецкимъ на проездъ зъ чолобитними отъ всего войска Малороссійскаго до императорскаго величества, не потреба брати; довлѣтиметь на потребу и тыхъ ста рублей, отъ войска имъ данныхъ, ибо имѣть извѣщеніе войсковой еeneralной канцеляріи, что императорскаго величества въ Москвѣ уже надѣяться, а не въ Санктпѣтербурху, куда далекого пути имъ не имѣти. Такожъ козаковъ и подводъ зъ Новгородка имъ въ ту дорогу не позволено взяти; а если бы онъ, сотникъ, не мѣлъ въ путь забиратися, то прислалъ бы въ войск[овую] еeneralную канцелярію помянутіе денги немедленно.

– 9. Отправлена промеморія въ Малороссійскую коллегію зъ требованіемъ извѣстія, для чого сотники Семень Кгалецкій и Кирило Криштофенко²⁵⁷ сенецкій удержаны въ оной коллегіи за арештомъ, мѣючиися до императорскаго величества одъ всего войска зъ челобитствіемъ изъ еeneralной канцеляріи экспедиціею ординовати и для чого запрещено атаману глуховскому подводъ, подъ нихъ посланныхъ, дати.

– 21. Войсковій [канцеляриста] Иванъ Романовичъ отправленъ октоврия 20 въ Санктпѣтербурхъ до его императорскаго величества въ високоправительствующій сенатъ зъ грамотами.

– 30. Писанъ до п: полковника кіевскаго отвѣтный листъ, жебы мѣскіе и сѣлскіе промишленники (кромѣ самихъ крестьянъ пахатныхъ) голили бороди непремѣнно.

Ноябрь, 3. Писанъ до пп: Борозны и Ширая листъ, жебы, оставивши домовіе свои забави, для сессіи къ суду войсковому еeneralному, призапасившися въ харчевій припасъ, приехали, не дожидаячися повторного о томъ до себе указу.

– До полковника наказнаго лубенскаго писанъ листъ по суплѣцѣ Тимоша Грома, козака сотнѣ тамошней, жебы наклади, подлугъ реестра въ листѣ приложенномъ, старшина тамошная скаржакому поворочали и справу ихъ зъ атаманомъ Вороннимъ безволокитно окончували.

Ноябрь, 4. Послана промеморія въ Малор[оссійскую] коллегію, по доношенію наказнаго полковника переяславскаго, что служителѣ госпожи Кантакузиновой, нашедши въ церковь, жида, якій крестилъся, били и церковь окрававили, грошей зась въ оногo 30 рублей и 23 лота срѣбра одбили и въ болото оногo вкинули, о чомъ да благоволить оная коллегія зъ оныхъ служителей надлежащую учинить сатисфакцію.

– 6. Писанъ до войта переяславскаго указъ, жебы Грицку Гладуренку гроши и воли возвратилъ, собою притягаючи до послушенства взятіе, за побой и за вязене нагородилъ бы и успокоилъ; а если тамъ не моглъ бы успокоити, то приездилъ бы передъ судъ еeneralный на день 20 ноеврія для росправи.

– Писанъ листъ до наказнаго полковника чернѣговскаго, жебы собственныхъ Феодора Мулявки подданныхъ, якіе ему зъ подѣлу належать, зъ подъ арешту освободилъ.

– 7. Писанъ листъ до наказнаго полковника стародубовскаго и п: Столповскаго, по суплѣцѣ Алексѣя Красовскаго, жебы рассмотрили, чи доводится ему

одъ инокинѣ Тимошенковой за службу заплатить и чи заграбила она въ его вещи; и если покажется такъ, велѣтъ оной скаржачого уконтентовати; а когда бы мѣла быть противна, то позволено оную заграбити и скаржачому оддати грабѣжъ.

– 13. Писанъ листъ до наказного полковника стародубовского, жебы послушного праву Косовича велѣлъ на армату осадити, а жалобливого Исака Костирченка, жителя и козака колодезского, належите уконтентовати, тилко жъ бы накладовъ жадныхъ одъ обохъ сторонъ не бралъ. Въ семь же листѣ цѣдулою писано отвѣтно въ осторожность, что за наклади сей справи, якобы накупилъ паперу и смолки, а що осталось тое будто жалобливому возвратилъ, то жебы тая смолка смолою до его не пристала, одъ которой и долго не оддерется; тутъ же доложено и тое, жебы посилаючимся на розиски устроилъ по золотому на милю брать, а излишніе взятки ворочали бы, а впредь и не вимали.

– 18. Сего числа рано ихъ милости старшина Василій Жураковскій асаулъ и Яковъ Лизогубъ бунчучный енералніе изволили быть въ Малороссійской коллегіи и дѣла удивляющей паней гетмановой Скоропадской зъ паномъ Семеномъ Лизогубомъ, значнимъ товаришемъ бунчуковимъ, за добра по гетману, а его тестю, оставшіеся, заводного, по указу императорского величества, слушали и право малороссійское: Статутъ, Саксонъ и Порядокъ читали.

Ноябрь, 24. Сего числа Александеръ Ивановичъ Румянцевъ, одъ лейбъ-гвардіи майоръ, ... въ недѣлю въ Глуховъ рано пріехавши, на ангела государинѣ ея величества императрицѣ на служби Божой у святителя Христова Николая былъ, а зъ церкви до паней гетмановой его милость, господа коллегіатскіе члены и старшина енералные, по прошенію еи милости пошовши, тамъ обѣдъ или.

– 26. Писанъ листъ до п: Григорія Жоравки, жебы чолобитчиковъ любъ гроши прислалъ, любъ самъ для отвѣту приездилъ въ Глуховъ, а прадѣдовъ, якіе ему въ очи лѣзутъ, не виписувалъ и не присилалъ бы въ канцелярію, ибо если бы не мѣлъ долгу чолобитчику Леенку уистити^а, то буде зисканъ въ Глуховъ.

– Сего жъ числа рано превосходительный его мил[ость] госп[одинь] Ал[ександреръ] Ив[ановичъ] Румянцевъ просилъ ихъ милостей пановъ енералныхъ особъ до себе и гг: коллегіатскихъ членовъ на кушане, где изволили быть, хто мае жону, и зъ жонами на кушане.

Декабрь, 11. Сего числа въ енеральной канцелярії присланные зъ Малороссійской коллегіи великороссійскіе особы, г: полковникъ Кошелевъ съ товарищи, и взято зъ писмами, денгами и другими рѣчами скрипокъ двѣ п: Петра Валкевича, канцеляристи войскового.

– 14. Сего числа ихъ милости панове енералные старшина изволили быть зрана до самого позного обѣду въ коллегіи, и того ради жадныхъ въ енеральной канцелярії не одправлявали дѣлъ.

– 21. Писанъ листъ до наказного полковника лубенского, абы Калюжнымъ, жителемъ глуховскимъ, насилне завладѣнный кгрунтъ зъ хуторомъ уступилъ.

– 26. П: Забѣла, канцеляриста войсковій, рано зъ канцелярії взять въ Малор[оссійскую] коллегію, а по него приходилъ г: Кошелевъ зъ солдатами трома; и

^а В тексті надруковано “учистити”.

по обѣдѣ того жъ дня поповаженъ въ Санктпитебурхъ по указу его императорского величества и при немъ въ тую жъ дорогу поехалъ поручикъ зъ салда- томъ.

Декабрь, 31. Послана промеморія въ коллегію Малороссійскую, обявляючи, что по учрежденіи по имянному его импер[аторского] величества указу новыхъ въ полку Стародубскомъ и Чернѣговскомъ полковниковъ, а именно гг: Богдано- ва²⁵⁸ и Кокошкина²⁵⁹, зъ извѣстіемъ промеморія получена въ енеральной войско- вой канцеляріи.

– Послана промеморія отвѣтная въ Малорос[сійскую] коллегію въ дѣлѣ п: Михайла Скоропадского зъ сумскимъ [полковникомъ] Михайломъ Кондратіе- вимъ, представляючи оной коллегіи правные артикулы, же добра войсковые не повинны ити въ наслѣдіе дочкамъ, але толко купленные добра, монаршими гра- мотами и унѣверсалами гетманскими стверженные, повинны сукцессорамъ тихъ добръ въ наслѣдіе ити.

О п у б л и к о в а н о: А. Лазаревский. Отрывки изъ дневника гетманской канцеляріи за 1722-23 годы // Чтения в историческом обществѣ Нестора летописца. – 1898. – Т. 12. – Отд. III. – С. 90-145.

^а У приведеному записі переплутано черговість полковників, стародубським і чернігівсь- ким полковниками були призначені царем відповідно Кокошкін і Богданов, які напевне прийняли уряди вже на початку 1724 р., на це варто звернути увагу, оскільки в літературі наприклад зустрічаються твердження, що Кокошкін зайняв посаду у Стародубі ще 23 жовтня 1723 р., це не так, і за записами в цьому щоденнику від 7 і 13 листопада добре видно, що владу в Стародубі тоді ще тримав призначений Гетьманським урядом наказний стародубський полковник. Загалом сумнівно, що цар видав укази про призначення Ко- кошкіна і Богданова до 10 листопада 1723 р. (дня арешту Полуботка, Савича і Чарниша), хіба що це було зроблено заднім числом.

№ 344

*Опис конфіскованого майором Раєвським
та гвардійським сержантом Львовим
за наказом бригадира Румянцева
у грудні 1723 - січні 1724 рр. майна і маєтностей
Полуботків, із засвідченням повернення конфіскату
за наказом цариці Катерини I дружині Полуботка
та його синам Якову і Андрію у 1725 році*

Книга пожиткамъ бывшаго черниговскаго
полковника Павла Полуботка

и дѣтей его, Андрея и Якова Полуботковъ, которые, по указу блаженной и вѣчно достойной памяти его императорскаго величества въ прошломъ 1724 году, описаны и запечатаны были присланными изъ Глухова, по инструкціи отъ господина бригадира и лейб гвардіи маіора Александра Ивановича Румянцева, маіоромъ Михаиломъ Раевскимъ, и лейб-гвардіи сержантомъ Иваномъ Львовымъ, которыя ихъ движимыя и недвижимыя имѣнія, по указу ея величества государыни императрицы и самодержцы всероссійской, присланому изъ Коллегіи Малороссійской, которой полученъ въ Черниговѣ марта 25-го дня сего 1725 года, для поминавенія блаженной и вѣчно достойной памяти его императорскаго величества, и для многолѣтнаго здравія великой государыни императрицы, онаго бывшаго черниговскаго полковника, Павла Полуботка, женѣ его и дѣтемъ движимое и недвижимое ихъ имѣніе, съ роспискою отданы. А что чего по описнымъ означенныхъ маіора Раевского и лейб-гвардіи сержанта Львова книгамъ, и сверхъ книгъ отдано, о томъ въ сихъ книгахъ значить ниже.

Въ Черниговѣ:

Дворъ его за рѣкою Стрижнемъ, гдѣ онъ самъ жилъ и дѣти его въ немъ, строенныя палаты каменные.

1. Палата, въ ней иконъ большихъ двѣ, писанныхъ на деревѣ, въ томъ числѣ одна въ рамѣ, столъ длинной, на немъ килимъ пестрой, лавки убиты сукномъ

зеленымъ, на стѣнѣ прибить коверъ одинъ; въ той же палатѣ 5 стулъ, убиты сукномъ краснымъ, одно стуло убито кожею пестрою, печь, окончины стеклянные въ оловѣ.

2. Палата, въ ней иконъ небольшихъ 3, писанные на деревѣ; на стѣнѣ прибить килимъ пестрой, лавки убиты килимами синими, печь зеленая, окончины стеклянные.

3. Палата, въ ней два поставца, лавки убиты килимами пестрыми, печь зеленая, окончины стеклянные.

4. Палата, въ ней двѣ иконы, одна писана на холстинѣ, другая на деревѣ, небольшія лавки, убиты килимами синими.

5. Палата, въ ней одна икона большая въ рамахъ, писана на деревѣ, на стѣнѣ прибить коверъ, столь длинной, на немъ килимъ пестрой, лавки убиты сукномъ голубымъ, 5 стулъ убиты сукномъ краснымъ.

Въ оныхъ же палатахъ на дву дверехъ завѣси суконные красные, въ сѣняхъ 3 дверей, желѣзные затворы, въ сѣняхъ большой фонарь стеклянной; надъ оными палатами чердакъ, подъ палатами погребы, а въ палатахъ какихъ пожитковъ въ сундукахъ и что положено въ палатахъ его, Полуботка, и сына его, Якова, объявлено именно.

На томъ же дворѣ строенья:

1. Горница, въ ней иконъ писанныхъ на холстинѣ 30, его Полуботкова отца персона; въ оной же горницѣ столь, на немъ килимъ пестрой, лавки убиты сукномъ краснымъ, на стѣнѣ прибиты 3 килима пестрыхъ, стѣнные часы и 6 стулъ, убиты сукномъ краснымъ, седьмое кожею.

2. Горница, въ ней восемь иконъ, писанныхъ на холстинѣ, въ рамахъ, одна безъ рамъ, на стѣнѣ прибить коверъ, килимовъ на стѣнѣ жъ прибитыхъ 4, 1 картина китайской работы, шита по бѣлому атласу шолкомъ разнымъ; столь длинной, на немъ коверъ пестрой, другой столь круглой, лавки убиты килимами, окончины стеклянные цекинныя.

3. Горница чрезъ сѣни, въ ней иконъ, писанныхъ на холстинѣ, 5-ть; одна икона небольшая, обложена серебромъ, вызолочена; на доскахъ иконъ писанныхъ 3, въ рамахъ персона императорскаго величества, персона ея величества, государыни императрицы; стѣны убиты коврами, числомъ 8 ковровъ, столь длинной, 1 коверъ пестрой, другой столь небольшой, лавки убиты сукномъ голубымъ, 6 стуловъ убиты сукномъ краснымъ, зеркало стѣнное въ рамахъ золоченыхъ, персона въ рамѣ его, Полуботкова; при оной свѣтлицѣ комната, въ ней иконъ, писанныхъ на холстинѣ, 7, в томъ числѣ безъ рамъ двѣ, лавки убиты сукномъ голубымъ, стѣнные часы, поставецъ, на стѣнѣ два килима пестрые прибиты; чрезъ сѣни спальня его, Полуботкова, въ ней иконъ 6, листовыхъ окладныхъ 5, въ кивотѣ, на доскахъ же писанныхъ 2, въ рамахъ же, на доскахъ писанныхъ, небольшихъ 7, у иконъ лампада мѣдная небольшая 1, небольшой кипарисной крестъ, 2 иконы на жести, маленькіе завѣси у иконъ флоровые, по краямъ только серебромъ.

2 персоны его, Полуботковы, столь круглой съ ящикомъ, на немъ коверъ пестрой.

2 зеркала стѣнные небольшіе.

На стѣнахъ прибито два ковра, лавки вбиты сукномъ голубымъ, 3 стула убиты сукномъ краснымъ, кровать, на ней персоне, 3 подушки камчатыхъ, одѣяло камчатое красное, опушено канвою голубою.

При оной спальнѣ каморка, въ ней иконъ, писанныхъ на деревѣ, 4, въ томъ числѣ за стекломъ 2 въ рамахъ, да на жерсти 3 иконы, обложены серебромъ, маленькіе.

На стѣнѣ прибитъ коверъ 1 пестрой, килимовъ же на стѣнѣ прибитыхъ 3, столъ круглый 1, на немъ сукно зеленое, лавки убиты килимами красными, кровать кожанная, зеркало небольшое стѣнное 1, печь въ спальнѣ зеленая, окончины стеклянныя; на верху оныхъ хоромъ чердаки 2, сѣни, въ сѣняхъ 2 фонаря, 2 крыльца, надъ ними здѣланы лѣтніе покои.

Въ хоромахъ деревянныхъ, гдѣ его сынъ живетъ, Андрей, 2 свѣтлицы, въ нихъ иконъ, писанныхъ на холстѣ, 1 въ рамѣ, на деревѣ писанныхъ въ рамахъ небольшихъ 5.

2 окладныхъ иконъ небольшихъ, передъ ними лампада небольшая серебряная, столъ длинной, на немъ килимъ пестрой, лавки убиты килимами голубыми, на стѣнѣ прибитъ коверъ 1 пестрой, килимовъ на стѣнахъ прибито 2, стуловъ 5, убиты краснымъ сукномъ.

Персона его, Полуботка, отца, другая персоне его жены, органы порченны, печь зеленая, окончины стеклянныя.

Черезъ сѣни: свѣтлица, въ ней иконъ, писанныхъ на холстинѣ, въ рамахъ, 1, другая безъ рамъ.

3 иконъ небольшихъ, на деревѣ писанныхъ, въ рамахъ, лавки убиты килимами пестрыми, на стѣнѣ прибито 2 ковра пестрыхъ, стулъ 1, убитъ пестрымъ килимомъ, печь зеленая.

При оной свѣтлицѣ три комнаты: въ одной икона, писанная на холстинѣ, въ рамахъ 1, на деревѣ 6, листовыхъ, обложено серебромъ иконнымъ; въ другой комнатѣ: въ ней одна икона маленькая на жести; въ 3 комнатѣ, персоне сына его, Полуботкова; на верху надъ оными хоромами чердакъ, надъ крыльцомъ лѣтній покой здѣланъ, въ сѣняхъ фонарь стеклянной.

Въ томъ же его, Полуботковѣ, дворѣ кладовая палата, подъ нею погребъ; а что въ оной палатѣ его, Полуботковыхъ, пожитковъ, писано ниже сего.

А именно:

Шкатулка зеленая, обита желѣзомъ бѣлымъ, въ ней 7 ящичковъ, въ оныхъ ящичкахъ положено: одинъ перстень золотой, въ немъ камень аматистовой, по краямъ того перстня искры яхонтовые красные, на камнѣ вырезано его, Полуботковъ, гербъ.

2. Перстень золотой, въ немъ камень лазоревой, по краямъ 6 искръ алмазныхъ.

3. Перстень золотой, въ срединѣ его небольшой алмазъ, вокругъ его осыпано искрами алмазными, щетомъ 10 искръ.

4. Перстень золотой алмазной, въ немъ 9 небольшихъ камушковъ.

5. Перстень золотой, въ немъ камень лазоревой, вокругъ сего камня осыпано алмазными искрами, щетомъ 10 искръ.

6. Перстень золотой алмазной, съ короною, въ немъ искръ алмазныхъ 8.

7. Перстень золотой, въ немъ вставлены алмазы греческіе, щетомъ 7 камушковъ.

8. Перстень золотой, въ немъ камень аматистовой, на томъ камнѣ печать рѣзаная.

9. Перстень золотой, въ немъ камень лазоревой, около камня финифть.

10. Перстень золотой съ финифтью, въ немъ камень лазоревой.

11. Перстень золотой, въ немъ яхонтъ бѣлой, около его 6 искръ алмазныхъ.

12. Перстень золотой, въ немъ алмазныхъ 6 искръ.

13. Перстень золотой, въ немъ всѣхъ алмазныхъ искръ 11.

14. Перстень золотой, въ немъ 3 алмазца греческихъ.

15. Перстень золотой, въ немъ 1 камушекъ небольшой алмазной.

16. Перстень золотой, въ немъ камень лазоревой, вокругъ осыпано искръ яхонтовыхъ черчетыхъ 10.

17. Перстень золотой, въ немъ камень лазоревой.

18. Перстень золотой абыковой, на верху искра алмазная, на кольцѣ 2 искры.

19. Перстень золотой, въ немъ камень изумрудной зеленой.

20. Перстень золотой, въ немъ камень вишневой, по краямъ 2 искры алмазныхъ.

2 кольца золотыхъ съ финифтью черною.

Женскихъ крестовъ:

1. Крестъ серебряной, вызолоченой, въ немъ грецкихъ 5 алмазныхъ большихъ и 6 маленькихъ искръ.

2. Крестъ серебряной, въ немъ алмазныхъ искръ 6.

3. Крестъ серебряной, въ немъ искръ алмазныхъ 6.

4. Крестъ серебряной, въ немъ поставлено камней 8 яхонтовыхъ красныхъ, вокругъ его осыпано алмазными искрами 32 числомъ

5. Крестъ серебряной, въ немъ 5 камушковъ яхонтовыхъ, при оныхъ камняхъ 6 искръ алмазныхъ.

6. Крестъ золотой, въ немъ яхонтовъ бѣлыхъ 5 камушковъ, при нихъ 4 искры алмазныхъ, вокругъ его финифть поресная.

Орель золотой, надъ главами крестъ, въ немъ искръ яхонтовыхъ красныхъ 45, въ срединѣ изумрудъ зеленой.

Запона золотая, подъ исподомъ финифть, въ ней алмазныхъ 14 искръ, въ срединѣ яхонтъ красной, искръ же яхонтовыхъ красныхъ 36, изумрудныхъ же искръ въ немъ 12.

Серги:

1. Серги серебряные съ искрами алмазными, щетомъ 8 искръ.

2. Серги золотые, подъ исподомъ финифть, алмазныхъ искръ 24.

3. Серги серебряные, въ срединѣ искры яхонтовые красные, вокругъ ихъ осыпано искрами алмазными, щетомъ 16 искръ, подвѣски по одному зерну жемчужному по большому.

4. Серги серебряные вызолочены, въ срединѣ изумруды зеленые, вокругъ осыпано алмазныхъ 12 искръ, въ подвѣскахъ по 4 искры алмазныхъ же.

7 запонъ на шнуркѣ шолковымъ зеленомъ, въ нихъ камушковъ красныхъ 35 искръ, алмазныхъ 9 искръ.

Тутъ же зеленыхъ 2 камушка простыхъ.

Пуговицъ золотыхъ 12 большихъ, въ одиннадцати пуговицахъ искры яхонто-выя красныя.

Женскихъ цѣпей золотыхъ, что носятъ на шеѣ:

1. Цѣпь плоская, 62 мѣста, при ней ленточка пестрая по желтой землѣ, травочки бѣлыя.

2. Цѣпь круглая въ три нитки, по концахъ плащины съ замочкомъ золотыя.

3. Цѣпь круглая въ три нитки, по концахъ плащины съ замочкою золотой.

4. Цѣпь въ 5 нитокъ, по концахъ плащъ съ замочкомъ золотой.

5. Въ три нитки репейчатая, по концамъ ленты, по голубой землѣ бѣлые травы.

6. Цѣпь въ 5 нитокъ круглая, по концахъ ленты узенькіе голубые, по краямъ травы бѣлые.

Жемчужныхъ перль:

1. Перло жемчугу большова въ 6 нитокъ, по краямъ по одной черной гагаткѣ, ленты по концамъ красныя, травы бѣлыя.

2. Перло мелкова жемчугу въ 35 нитокъ, по краямъ по желтому камушку простому, ленты по концамъ желтыя, травы бѣлыя.

3. Перло среднево жемчугу въ 7 нитокъ, по краямъ гагаткѣ черныя, ленты по концамъ голубыя, травы бѣлыя.

4. Перло жемчуга мелкова въ 7 нитокъ, перехватано варварками золотыми, числомъ варварокъ 9 съ финифтью, по концамъ заплетены нитки шелку бѣлаго.

5. Перло большаго жемчугу въ одну нитку, щетомъ 40 зеренъ, между ими варварки золотыя 22, по концамъ ленты алыя клѣтчатыя.

Тутъ же положено въ бумажкѣ зеренъ жемчужныхъ, большое 1, мелкихъ 30 зеренъ.

Маниста золотая, что носятъ на шеи, большая, при ней ленточка узенькая черная съ зубчиками, 5 запонъ серебряныхъ, что пришиваютъ къ шапкамъ; въ ней камушковъ простыхъ красныхъ, зеленыхъ 32.

Въ ономъ же ящикѣ положена его, Полуботкова, духовная, а писалъ онъ ее, какъ онъ ѣхалъ на каналную работу въ 720 году.

Въ 1 сундукѣ по номеру сребра:

Ложекъ золоченыхъ и незолоченыхъ 13 дюжинъ и ложка одна, 2 большихъ ложки столовыхъ.

Пара ножей столовыхъ, черены сребренныя.

Стакановъ малыхъ золоченыхъ 2 дюжины и одинъ стаканъ.

Четвертинъ малыхъ съ трубами и съ верхними кольцами разныхъ рукъ 7, мѣстами вызолочены, 4 кружки большихъ, двѣ вызолочены мѣстами.

Кубокъ большой золоченой, подъ исподомъ здѣлана ручка шандальная.

Кубокъ большой, внизу мужикъ сидитъ на бочкѣ, золоченъ мѣстами.

Два кубка съ кровлями, вызолочены въ срединѣ и снаружи, по краямъ внизу подъ ними мужички.

2 кубка, вызолочены снаружи мѣстами, безъ кровель.

2 кружки небольшихъ, вызолочены внутри и снаружи.

2 стакана серебряныхъ съ крышками, внутри всѣ вызолочены, а снаружи мѣстами.

Подносъ большой, края вызолочены.

12 чашекъ водочныхъ, вызолоченыхъ.

Солонка, края вызолочены снаружи, а въ срединѣ вызолочена вся, въ ней бляха съ финифтью.

Чарка о двухъ ручкахъ, большая, мѣстами вызолочена и по краямъ.

2 тарелки чеканныхъ, одна побольше.

Колпачекъ, весь вызолоченъ, конфорной работы.

Кубокъ малой, травчатой, вызолоченъ весь; 3 кубка водочныхъ.

Поясъ серебряной складной, 30 мѣсть, сверху вызолоченъ.

Во 2 сундукѣ серебро жъ:

Чаша большая съ двумя ручками на 3-хъ яблокахъ, на чашѣ крышка, на ней въ срединѣ вызолочено, на верху 3 яблока, на срединѣ гербъ подъ короною боярской вызолоченъ.

2 чашки съ ручками жъ, одна побольше, въ срединѣ вызолочена, на орликахъ, фляшка небольшая съ цѣпью, мѣстами вызолочена.

Четвертина круглая съ перехватомъ, съ шурупомъ, на шурупѣ кольцо; въ оной четвертинѣ стаканецъ на трехъ ножкахъ, вызолоченъ мѣстами, а четвертина снаружи вся вызолочена.

Кружка большая, вся вызолочена; въ ней вдѣлано 29 ефимковъ.

4 стакана пивныхъ большихъ, въ срединѣ всѣ вызолочены и по краямъ; 3 подъ гербомъ.

2 кружки на ножкахъ, одна побольше; по краямъ, снаружи и въ срединѣ вызолочены; кружка бѣлая на ножкахъ, верхъ чеканной.

Кубокъ большой, внутри и снаружи вызолоченъ, подъ нимъ мѣста одного нѣтъ.

Кубокъ съ крышкою, на крышкѣ на верху травочка серебряная бѣлая, подъ нимъ мужичокъ съ топоромъ подсѣкаетъ дерево, весь вызолоченъ.

Кубокъ съ крышкою, на верху травочка серебряная бѣлая жъ, вызолоченъ весь, а онъ съ перехватомъ.

Кружка вся вызолочена сверху, канительной работы, на верху мужичокъ.

Ковшъ большой, въ срединѣ арматура вся вызолочена; дюжина ложекъ, подносъ большой чеканной.

12 чашекъ водочныхъ, по краямъ, снаружи и въ срединѣ всѣ вызолочены.

2 стакана маленькихъ вызолоченные.

2 колпачка вызолоченные всѣ.

Стаканъ большой съ крышкою, на немъ и на крышкѣ по 3 персоны.

2 кружки одинакія, новыя, въ срединѣ всѣ вызолочены, снаружи мѣстами, на крышкахъ лвы держатъ гербъ Полуботковъ.

Стаканъ большой, бѣлой, чайной; крышка, въ срединѣ вызолочена вся, сверху мѣстами, на крышкѣ выбита фигура.

Кружка гладкая, на ножкахъ, въ срединѣ вызолочена, на верху на кровлѣ выбита бѣлая фигура.

Кружечка небольшая, въ срединѣ вызолочена, снаружи мѣстами, на ней 3 персоны.

Кружка, въ срединѣ вызолочена, снаружи края вызолочены, на ножкахъ.

Стаканъ на ножкахъ, весь вызолоченъ, гладкой, у ножекъ травы серебряныя.

Стаканъ на ножкахъ, небольшой, весь вызолоченъ, съ крышкою.

Ложекъ маленькихъ съ вилочками дюжина.

Подносъ, гладкой по краямъ, чайной.

8 чашекъ винныхъ.

Печать большая, на ней вырѣзанъ его гербъ.

Стаканъ бѣлой, снаружи травы небольшія.

Ковшъ чеканной, небольшой, въ срединѣ левъ.

Кружка бѣлая на ножкахъ, съ крышкою.

Стаканъ съ крышкою, внутри вызолоченъ.

13 ложекъ, одна маленькая.

А всего вѣсомъ серебра въ обоихъ сундукахъ 4 пуда, 9 фунтовъ и три четверти фунта.

Платье Полуботково:

1. Кафтанъ суконной гвоздишной, подложенъ мѣхъ рысей лапчатой, вкругъ шнурокъ серебряной.

2. Кафтанъ бархатной зеленой, подложенъ мѣхъ рысей лапчатой, вкругъ шунокъ золотой.

3. Кафтанъ суконной голубой, мѣхъ подложенъ рысей лапчатой, вкругъ шунокъ золотой.

4. Кафтанъ суконной песочной, мѣхъ соболей пластничатой, вкругъ шунокъ золотой.

5. Кафтанъ рецетовой темно-гвоздишной, подложенъ мѣхъ песцовой черевей.

6. Кафтанъ суконной крапивной съ искрами, подложенъ мѣхъ лисей хрептовой, вкругъ шнуръ серебряной.

7. Кафтанъ суконной лимонной, подложенъ мѣхъ лисей черевей, вкругъ шунокъ серебряной.

8. Кафтанъ лимонной же, суконной, на лисьемъ мѣху, вкругъ шунокъ золотой.

9. Кафтанъ рецептовой песошной, подложенъ мѣхъ бѣлей хрептовой, вокругъ снурокъ золотой.

10. Кафтанъ суконной свѣтло-гвоздишной, съ искрою, подложенъ мѣхъ бѣлей хрептовой, вокругъ снурокъ сребреной.

11. Кафтанъ суконной черной, мѣхъ бѣлей подложенъ, вокругъ снурокъ золотой.

12. Кафтанъ суконной черной, снурокъ сребреной.

13. Кафтанъ суконной черной, вокругъ снурокъ сребреной, поля подпушены кумачемъ краснымъ.

14. Кафтанъ суконной черной, вокругъ снурокъ сребреной, поля подпушены кумачемъ краснымъ.

15. Кафтанъ суконной черной, вокругъ снурокъ сребреной.

16. Кафтанъ суконной малиновой, вокругъ снурокъ золотой.

17. Кафтанъ бархатной черной, подбить крашениною зеленою, снурокъ золотой.

18. Кафтанъ красной суконной съ искрою, вокругъ снурокъ сребреной.

19. Кафтанъ бархатной зеленой, подложенъ киндякомъ зеленымъ, вокругъ снурокъ золотой.

20. Кафтанъ суконной голубой, вокругъ снурокъ сребреной.

21. Кафтанъ померанцевой суконной, подпушенъ камкою голубою, вокругъ плетешекъ сребреной.

22. Кафтанъ бархатной малиновой, подбить весь тафтой жаркою, поля подбиты oberю, вокругъ снурокъ золотой.

23. Кафтанъ суконной лимонной, подложенъ мѣхъ бурметомъ зеленымъ, вокругъ снурокъ золотой.

24. Кафтанъ парчи турецкой, цвѣтомъ бруснишной, по немъ травы маленькія золотыя, подложенъ киндякомъ краснымъ, вокругъ снурокъ золотой.

25. Кафтанъ такой же парчи турецкой, подбить весь киндякомъ краснымъ, пуговицъ маленькихъ 7 на немъ.

26. Кафтанъ канаватной рудожелтой, подбить весь крашениною синею, вокругъ снурокъ сребреной.

27. Кафтанъ парчи турецкой жолтой, травы золотые, подбить весь краснымъ кумачомъ, на немъ же 8 пуговицъ маленькихъ сребреныхъ.

28. Кафтанъ атласной черной, подбить весь крашениною синею, на немъ 12 пуговицъ сребреныхъ малыхъ.

29. Кафтанъ тафтяной жаркой, подбить весь крашениною осиновою.

30. Кафтанъ тафтяной дымчатой, подбить весь бурлетомъ зеленымъ.

1. Одѣяло красное камчатное, подложено мѣхъ песцовой хрептовой.

2. Одѣяло холодное полосатое, парчи турецкой, опушено полутабинкомъ зеленымъ.

3. Одѣяло атласное травчатое, кругомъ съ каймою голубою, все подбито киндякомъ зеленымъ.

Въ томъ же сундукѣ положено 2 остатка небольшихъ сукна краснаго домашняго.

Сундукъ, въ немъ платья женскаго.

1. Кунтушъ штофовой малиновой, мѣхъ песцовой подложенъ черевей, обложенъ кружевомъ сребреннымъ.
2. Кунтушъ парчевой зеленой, травы золотые и сребренные, подложенъ мѣхъ рысей черевей, обложенъ кружевомъ золотымъ и серебрянымъ съ городками.
3. Кунтушъ суконной крапивной, подложенъ мѣхъ куней, полы подбиты соболями, вокругъ позументъ золотой узенькой и снурокъ золотой же.
4. Кунтушъ штофовой красной, травы золотыя, подложенъ мѣхъ куней, полы немного соболями, обложенъ кружевомъ золотымъ, городки сребренные.
5. Кунтушъ суконной дымчатой, подложенъ мѣхъ бѣлей хрептовой, опушенъ огонками, обложенъ позументомъ золотымъ, вокругъ снурокъ золотой.
6. Кунтушъ атласной вишневой, мѣхъ бѣлей хрептовой, обложенъ кружевомъ золото съ серебромъ.
7. Кунтушъ штофовой темно-песочной, подложенъ мѣхъ бѣлей пестрой, обложенъ кружевомъ, золото съ серебромъ.
8. Кунтушъ штофовой малиновой, подложенъ мѣхъ бѣлей хрептовой, кружева обложены золотомъ съ серебромъ.
9. Кунтушъ штофовой облачной, травы золотые, подложенъ мѣхъ бѣлей хрептовой, на полахъ огонки соболями, обложенъ золотомъ, кружево съ серебромъ.
10. Кунтушъ штофовой свѣтло-зеленой, травы золотые, подложенъ мѣхъ песцовой черевей, обложенъ кружевомъ золото съ серебромъ.
11. Кунтушъ штофовой коришневой, подложенъ мѣхъ бѣлей шахматной, обложенъ позументомъ сребреннымъ.
12. Кунтушъ атласной гвоздишной, подложенъ мѣхъ лисей черевей, обложенъ кружевомъ золото съ серебромъ.
13. Кунтушъ штофовой темно-голубой, подложенъ мѣхъ бѣлей хрептовой, обложенъ позументомъ золотымъ, городки сребренные.
14. Кунтушъ суконной лимонной, подложенъ мѣхъ бѣлей хрептовой, обложенъ позументомъ золотымъ, городки сребренные, вокругъ снурокъ золотой.
15. Кунтушъ штофовой, темно-зеленой, подложенъ мѣхъ бѣлей хрептовой, обложенъ кружевомъ золото съ серебромъ.
16. Кунтушъ штофовой голубой, подложенъ кумачемъ краснымъ, обложенъ позументомъ золотымъ, съ городками съ сребренными.
17. Кунтушъ штофовой алой, подложенъ киндякомъ зеленымъ, обложенъ кружевомъ золото съ серебромъ.
18. Кунтушъ парчевой, травы золотые, подложенъ кумачемъ краснымъ, обложенъ кружевомъ золото съ серебромъ.
19. Кунтушъ парчевой, травы золотые по бѣлой землѣ, подложенъ киндякомъ зеленымъ, обложенъ кружевомъ золото съ серебромъ.
20. Кунтушъ бархатной зеленой, полы подложены золотою парчею, камкою красною, обложенъ кружево золото съ серебромъ.
21. Кунтушъ суконный дымчатой, полы подложены штофомъ краснымъ, галунъ и снурокъ вокругъ золотой.

Въ ономъ же сундукѣ положено:

Малахай лисей, верхъ штофу красного, бѣлыя травы.

Манка оберинная, насыпная золотомъ, опушена огонками, обложена кружевомъ золото съ серебромъ.

34 пары соболей, пара одна куницъ.

Шапка мушная соболя, верхъ бархатной красной.

Шапка соболя, верхъ бархатной малиновой.

Шапка лисья, верхъ суконной черной.

Въ томъ же сундукѣ:

1. Парча голубая, травы золотыя.
2. Парча маковая, травы золотыя.
3. Бѣлокосъ жолтой съ травочки сребренные.
4. Парча малиновая, травочки золотыя.
5. Парча голубая, травы золотыя.
6. Бѣлокосъ зеленой, травки золотыя.
7. Остатокъ парчи голубой, травы золотыя.
8. Остатокъ парчи бѣлой, травы золотыя.
9. Парча красная, травы золотыя.
10. Парча зеленая, травы золотыя.
11. Парча зеленая, травы золотыя.
12. Красная парча, травы золотыя.
13. Остатокъ парчи золотой по зеленой землѣ.
14. Парча темноглубая, 1 локоть, травы золотыя.
15. Одинъ локоть парчи малиновой, травы золотыя.
16. Одинъ локоть парчи алой, травы золотыя.
17. Парчи остатокъ малиновой, травы сребренныя.
18. Парчи остатокъ гвоздишной, травы золотыя.
19. Остатокъ парчи зеленой, травы золотыя.
20. Остатокъ парчи малиновой, травы сребренныя.
21. Штофъ брусничной шолковой.
22. Остатокъ парчи голубой, травы золотыя.
23. Штофъ жаркой, травы голубыя.
24. Штофъ красной тешчетой.
25. Остатокъ штофу лимоннова травчетова.
26. Штофъ зеленой.
27. Рецетъ малиновой.
28. Рецетъ темновишневой.
29. Двѣ штучки каковату жаркова.
30. Табнику жолтово немного.
31. Атласу бѣлово остатокъ.
32. Атласу голубова остатокъ.
33. Камки остатокъ большой руки, зеленая.
34. Остатокъ камки жолтой.

35. Косякъ флеру краснаго травчатова.

36. Остатокъ табнику зеленого.

Баулъ, убить кожею моржовою, окованъ желѣзомъ бѣлымъ, и въ ономъ баулѣ положено:

Крестъ съ мощами небольшой сребреной, вызолочень съ финифтью, цѣпочка сребренная вызолоченая въ мѣшечкѣ парчевомъ.

Въ ономъ же баулѣ положено:

Фартуковъ женскихъ:

1. Парча золотая, травы по синей землѣ, кругомъ обложено кружевомъ съ городками, золото съ серебромъ.

2. Парчевой, травы золотыя по голубой землѣ.

3. Парчевой, по бѣлой землѣ золотыя травы.

4. Парчевой, по малиновой землѣ травы сребренныя.

5. Парчевой, по гвоздичковой землѣ золотыя травы.

6. Парчевой померанцовой, сребренныя травы, съ исподи обложень кружевомъ золото съ серебромъ съ городками.

7. Турецкой парчи по алой землѣ травы золотыя.

8. По коричной землѣ травы золотыя.

9. Штофовой бѣлой, травы разныя шолковыя.

10. Штофовой, по синей землѣ бѣлыя травы.

11. Штофовой бѣлой.

12. Штофовой малиновой.

13. Штофовой желтой.

14. Табыновой зеленой.

15. Бѣлокосовой чиживой съ красными травами.

В томъ же баулѣ:

Тафты кусокъ гаулинкова цвѣту.

Бѣлокосу по синей землѣ золотыя травы, на портища.

Штофу голубова на портище.

5 мѣстъ всякихъ парчицъ, а всякая поменьше аршина, завернуты:

Тутъ же положены:

2 стакана съ крышками, снаружи канительной работы, въ срединѣ вызолочены и выкладены камнями красными.

Позумента золотого и золота съ серебромъ широкихъ и узкихъ полтретя фунта, 4 золотника.

Кружевъ золотыхъ и золото съ серебромъ 4 фунта 35 золотниковъ.

Позументу^а сребренаго узкаго съ городками 23 золотника.

Золота цевашкого 14 мѣстъ.

Сребра цевашкого 4 мѣста.

^а Надруковано: “прозументу”.

Снурку золотова 63 аршина, сребренова 3 аршина.

Шолкова съ золотомъ 30 аршинъ.

Платокъ женской флеровой, оботыканъ золотомъ.

Парчи на шнуровку рудожелтой, шита съ сребромъ и золотомъ.

Китайского шолку разныхъ цвѣтовъ шесть плетеноекъ.

Простово шолку четыре мотка.

Ножей съ вилками черепаховой черень, оправа сребренная.

Снурку осинова шолкова и зеленева, и плетушку алова въ 3-хъ мѣстахъ.

Стамету померанцова два остатка.

На 2 портища сукна малиноваго.

Парчи бѣлой, травы золотыя, меньше аршина.

Кружевъ бѣлыхъ русскихъ нитяныхъ 10 кусковъ.

Нитокъ бѣлыхъ клубокъ.

Мѣшечекъ матковой съ нитками бѣлыми.

Въ особливомъ сундукѣ положено юбокъ:

1. Юбка красная штофовая, золотыя травы, подпушена кумачемъ краснымъ, подложена крашениною на полѣ, кладена въ 3 ряда, кружево золото съ сребромъ, бострогъ штофовой малиновой, золотыя травы и окладенъ кружевомъ.

2. Юбка голубая штофовая, золотыя травы, кружева на подолѣ въ 2 ряда золотыя съ сребромъ, подложена кумачомъ вишневымъ.

Бострогъ бархатной зеленой, окладенъ позументомъ золотымъ.

3. Юбка тусинная, золотыя травы, парча турецкая, на подолѣ въ 3 раза кружево золото съ сребромъ, подложено кумачемъ краснымъ

Бострогъ на бѣлой обѣяри по бруснишной землѣ, окладенъ кружевомъ.

4. Юбка желтая штофовая, подложена киндякомъ зеленымъ, на подолѣ складено позументомъ серебрянымъ узенькимъ въ 4 ряда.

5. Юбка бѣлокосовая облашная, на подолѣ кладено въ 3 ряда кружево золото съ сребромъ, подложена киндякомъ зеленымъ.

Въ ономъ сундукѣ:

1. Кунтушъ камчатой тусинной, обложенъ позументомъ серебрянымъ, подложенъ мѣхъ черевей лисей.

2. Кунтушъ двучичной коноватной, обложенъ кружевомъ золотымъ съ сребромъ, подложенъ мѣхъ бѣлей хрептовой.

3. Кунтушъ штофовой голубой, обложенъ кружевомъ золотымъ, подложенъ крашениною синею.

4. Кунтушъ штофовой кирпичной, подложенъ крашениною синею.

5. Кунтушъ атласной голубой, обложенъ позументомъ, городки серебряные, поля подложены немного штофомъ краснымъ, травы золотыя, подложенъ киндякомъ крапивнымъ.

Въ особомъ сундукѣ:

1. Кафтанъ суконной песочной, подложенъ кумачемъ краснымъ, кругомъ снурокъ золотой.
2. Кафтанъ штофовой кирпичной, подложенъ мѣхъ лисей хрептовой, полы подложены, мѣхъ зайчетою, крючокъ сребренный.
3. Кафтанъ атласной тусинной, подложенъ мѣхъ лисей черевей, пришита на полѣ пуговица сребренная.
4. Полукафтанье красное атласное, желтое, старое, подложено крашениною синею.
5. Полукафтанье красное, парчица турецкая, золотые травы, полы подложены желтымъ атласомъ, подложенъ весь кумачемъ краснымъ, по поламъ позументъ узенькой, 24 пуговицы сребренныхъ позолоченыхъ.
6. Полукафтанье турецкой парчи, золотыя травы и сребренныя, подложено кумачемъ краснымъ, снурокъ по поламъ съ золотомъ.

Въ ономъ же сундукѣ:

Епанча синяя, воротникъ бархатной зеленой, вокругъ снурокъ шелковой бѣлой крученой сребреной.

Въ особливомъ сундукѣ:

Мѣхъ соболей пупковой и пола одна.
Куныхъ 4 мѣха и три полы.
Рысскихъ 3 мѣха и 2 полы.
6 мѣховъ бѣлыхъ хрептовыхъ и 1 пола.
4 мѣха песцовыхъ, въ томъ числѣ голубая 1.
Лисскихъ мѣховъ хрептовыхъ и черевыхъ и лапчатыхъ 12.
Хвостовъ соболевыхъ 48.
Рысскихъ 14.
Куницъ 25.
Песцовъ голубыхъ 4.
Бѣлокъ 360.
Въ томъ же сундукѣ мѣхъ лисей, полы завойчатые, задъ хрептовой, на вышитомъ киндякѣ зеленомъ.
И того всѣхъ мѣховъ 31, полъ 7.

Въ особомъ сундукѣ:

Сукна на 6 портищъ разныхъ цвѣтовъ.
Сукна жъ половина темнозеленово.
2 остатка не помного жъ сукна.
Штучка штамету зеленово.
6 концовъ кумачу красново.
9 концовъ зеленово кумачу.

Связка обрѣзковъ всякихъ, въ томъ же числѣ 2 суконныхъ, коломийки поло-
сатой немного.

3 штаны атласные.

Красныхъ сафьяновъ 12; въ ономъ же сундукѣ килимъ пестрой.

Въ особомъ сундукѣ положено:

1. Сабля, оправлена серебромъ съ чернью, черень костяной бѣлой.
 2. Сабля, оправлена серебромъ, черень серебряной, поясъ ременной.
 3. Сабля, оправлена серебромъ, вызолочена, черень обить гладкимъ и про-
волокою, поясъ шелковой зеленой, мѣстами на поясѣ наборъ серебряной.
 4. Сабля, оправлена серебромъ, вызолочена, черень весь серебряной вызолоченъ, поясъ тесьма шелковая пестрая.
 5. Сабля, оправлена серебромъ, вызолочена съ чернью, поясъ снурокъ шел-
ковой голубой.
 6. Кортикъ черный мѣдной въ ножнахъ, пара ножей.
- Сагайдашные лубья и на стрѣлѣ колчанъ, оправлены серебромъ и вызолоче-
ны, на колчанѣ раковина и цѣпочка вызолочены, поясъ набранъ кружками сереб-
ренными.

Въ томъ же сундукѣ:

1. Муштукъ на тесмѣ шелковой зеленой мѣстами серебряныя съ чернью, съ
наперстью, съ пахвами, между мѣстъ серебряныхъ запонки, въ запонкахъ искры
яхонтовья красныя.
2. Рондикъ съ наперстью и съ пахвами, на сафьянѣ красномъ лисина позу-
менту серебрянаго, наборъ сплошно серебряной, вызолоченъ.
3. Рондикъ съ наперстью и съ пахвами, на сафьянѣ красномъ наборъ сплош-
ной серебряной, вызолоченъ.
4. Рондикъ, наборъ серебряной, клетушки, сплошно вызолоченъ, на сафьянѣ
черномъ, подъ шею висить кисть шелковая съ наперстью и съ пахвами.
5. Узда на тыщенномъ ремнѣ бѣломъ съ пахвами, маленькой серебряной
наборъ, мѣстами вызолоченъ.
6. Узда, оправа серебряная съ наперстью и пахвами, на черномъ сафьянѣ
между мѣстами наборныхъ золотыхъ бубенчики, серебряная бѣлая.
7. Узда, оправа серебряная на ремнѣ бѣломъ, круги и крышки золоченыя,
бубенчики немалыя серебряныя сплошь и на пахвахъ и на поперстѣ.
8. Узда, оправа серебряная на черномъ сафьянѣ съ поперстью и съ пахвами,
наборъ серебряной.

Сѣдель, которые лежатъ въ палатахъ со всѣмъ приборомъ:

1. Сѣдло, арчакъ писанъ золотомъ, на немъ подушка суконная маковая, шита
серебромъ и золотомъ, на немъ суконной зеленой платъ, такова жъ сукна, какъ
подушка, и шить такожде.

2. Сѣдло, арчакъ писанъ золотомъ, на немъ подушка синяя, шита золотомъ и серебромъ, платъ такова жъ сукна, шить такожде, наметъ на сѣдлѣ лазоревой.

3. Сѣдло, арчакъ, писанъ золотомъ, на немъ подушка суконная оливковаго цвѣту, шита золотомъ и серебромъ, наметъ суконной голубой.

4. Сѣдло, арчакъ, писанъ золотомъ, подушка и платъ коришневые съ искрою, шить золотомъ и серебромъ, на сѣдлѣ наметъ голубой.

5. Сѣдло, арчакъ, писанъ золотомъ, подушка бархатная, платъ суконной красной.

6. Сѣдло, арчакъ, писанъ золотомъ, подушка и платъ синіе суконные, шить золотомъ и серебромъ.

7. Сѣдло турецкое, арчакъ, писанъ весь золотомъ и серебромъ, подушка бархатная красная, чердалъ суконной красной съ бахромою золотою, шить золотомъ и серебромъ, арчакъ писанъ золотомъ.

Въ особомъ сундукѣ:

Чепцы, что пришиваютъ сверхъ кибалокъ:

Бархатныхъ 3, шиты золотомъ и серебромъ.

По разнымъ штофамъ шиты золотомъ и серебромъ 3.

По атласамъ шиты золотомъ и серебромъ 2.

По сѣткамъ шиты золотомъ и серебромъ 6.

Въ томъ же сундукѣ подушечныхъ застѣнковъ шитыхъ 4.

Застѣнка шита золотомъ и серебромъ.

14 платковъ полотняныхъ, шиты золотомъ и серебромъ и шелкомъ.

6 наметковъ кисейныхъ, опахалцо 1.

Рубашка кисейная мужская по воротнику и по рукавамъ и подолу положень позументъ узенькой золотой.

Въ 3 сундукахъ:

Ковровъ разныхъ рукъ 43.

Въ тѣхъ же сундукахъ кылимовъ пестрыхъ 5.

Холстовъ и скатертей 17 трубъ.

Ручниковъ 23.

Въ особомъ сундукѣ платковъ шелковыхъ 13.

Шерстяныхъ пестрыхъ 10.

Въ особомъ сундукѣ бѣлья, рубахъ женскихъ, рубковыхъ и швабскихъ и кисейныхъ 49.

Рускова полотна Ивановскаго 20.

Мужскихъ рубахъ рускова полотна съ портками 29 паръ и 2 рубашки.

Въ ономъ же сундукѣ початыхъ голанскаго полотна 3 штуки.

Связка флеровая черная женская, по краямъ бахрама серебряная.

Завѣсъ атласной полосатой, опушенъ красною камкою, вокругъ подбитъ кумачемъ краснымъ.

Въ особомъ сундукѣ:

Скатертей рускова полотна, шитыхъ бумагою красною и не шитыхъ 13.

6 простынь съ наволоками, постельными и подушечными, шиты золотомъ и шолкомъ разнымъ, швабскаго полотна, русскихъ большихъ и малыхъ рускова полотна 38 съ бумагою.

Платковъ шитыхъ разнымъ шолкомъ 10.

Помочь, шить красною бумагою, скроенныхъ рубахъ нешитыхъ нѣмецкаго полотна и рубахъ ивановскаго и рускова полотенъ 30.

Въ особомъ сундукѣ:

Простынь съ подушными наволоками и съ постельною, шитыхъ чернымъ шолкомъ 6, 5 наволочекъ на подушки большія, шиты краснымъ шолкомъ, пологъ шить шолкомъ разнымъ.

2 полога шиты бумагою красною.

Завѣсъ штофовой бѣлой съ золотыми травами, грива парчи золотыми травами красными, бахрами шелковая зеленая; другой завѣсъ полутабинковой красной, опущенъ атласомъ желтымъ съ травками шелковыми.

Въ особомъ сундукѣ:

Скатертей и салфетокъ простаго полотна, шитыхъ красною бумагою, 25.

Трубъ ивановскаго полотна 5, трубъ салфеточнаго всякаго русскаго полотна 41.

Въ особомъ сундукѣ:

3 штучки полотна галанскова.

3 штучки кисеи.

13 кусковъ скатертей и салфетокъ нѣмецкова полотна.

Шолку 6 бумагъ разныхъ цвѣтовъ.

Салфетокъ нѣмецкова полотна 30.

Простыхъ салфетъ, шитыхъ бумагою красною, 10.

2 полотна рускова, съ травками одна.

Въ томъ же сундукѣ ризы положены:

1. Матерія греческая по малиновой землѣ, травы золотыя, обложено кружево золото съ серебромъ съ городками, подложены крашениною синею.

2. Парча по алой землѣ, травы золотыя и сребренныя, опушка зеленой парчи, золотыя травы, оплечья парчевыя тусинныя, травы жъ золотыя, обложено кружево золото съ серебромъ, подложены крашениною синею, поручья атласныя красныя.

3. Парча алая насыпная, травы золотыя и сребренныя, обложены кружевомъ золотомъ и серебромъ съ городками, подложены крашениною синею, поручья атласныя красныя, по краямъ шиты золотомъ

3 патрахили парчевыя, такіе жъ какъ ризы.

Евангеліе, покрыто бархатомъ малиновымъ, обложено серебромъ и вызолочено, евангелисты серебряные съ чернью.

2 сосуда церковныхъ, серебряные, вызолочены всѣ.

Тарелочка церковная небольшая.

Звѣзда серебряная жъ.

Во ономъ же сундукѣ:

Пара ножей, оправлены серебромъ, и цѣпочка серебряная жъ.

3 ножа костяныхъ черныхъ.

2 образа, одинъ на атласѣ, другой на камнѣ.

Во особомъ сундукѣ женскихъ рубахъ:

Нѣмецкаго полотна и швабскаго и рубковыхъ 54 рубашки.

Въ двухъ особыхъ сундукахъ:

Полотна рускова 134 трубъ.

Въ томъ же полотнѣ 3 шапки женскихъ, 2 собольихъ, дѣланы манеромъ черкескимъ, 3-я кун[ь]я манеромъ рускимъ, а на нихъ бархатъ красной, воску круговъ 6.

Оловянной посуды:

Блюдь большихъ и малыхъ 152.

Тарелокъ 21 дюжина и 7 тарелокъ.

Блюдечковъ маленькихъ 16.

Подлюдниковъ 2.

2 кружки, въ верху и внизу круги мѣдные.

Оловянныхъ четвертинъ большихъ и малыхъ 10.

Кулгановъ 3, лаханъ 1.

Олова 49 прутовъ $\frac{1}{2}$.

2 става ножей, черенья костяныя бѣлыя.

Мѣдной:

Шендаловъ разныхъ рукъ 31, стѣнныхъ 7.

2 гроты съ нютикомъ.

Блюдо большое мѣдное, куманъ 1.

Лампадъ 2, кадилъ 3.

Хрустальной:

25 рюмокъ, на нихъ 15 крышекъ.

Рюмокъ среднихъ и малыхъ 53.

Въ коробкѣ стакановъ съ личинками 7, въ томъ числѣ 1 съ кровлею.
Стакановъ пивныхъ 56.
2 кружки съ крышкою, сулеекъ маленькихъ 31.
9 чашекъ фарфоровыхъ.

Въ сундукѣ:

Печатныхъ книгъ всякихъ, латинскихъ и польскихъ, 54, в томъ числѣ евангелій два, непокрыты, а въ нихъ листы золоченые^а.
Въ томъ же сундукѣ три картины, зеркалъ въ ящикахъ небольшихъ 6.
Килимовъ пестрыхъ 2, яренку 21 конецъ.
Перина выбойчатая, наволочка пуховая.
5 попонъ волоскихъ.
Мѣшокъ съ обрѣзками собольими и лисьими.
Рубашка шерстяная бѣлая.
2 кожи телячьихъ.

Ящикъ китайской, в немъ положено:

Образъ маленькой алебастровой.
Ленточекъ всякихъ 39 кусковъ.
Крючковъ сребренныхъ шляпочками съ петельками 8 паръ.
Пуговицъ малыхъ сребренныхъ 35.
Подъ оною палатою погребѣ, въ немъ три сундука съ полотнами, 134 трубы, 7 отрубъ скатертей, 18 отрубъ ручниковъ, шиты бумагою красною, пологъ изъ разнаго шолку съ бусками.
Въ томъ же погребѣ 7 бочекъ съ полотнами: 2 бочки съ килимами и съ сукнами.

Въ томъ же погребѣ мѣди:

Передача большая, въ ней 2 кольца мѣдныхъ кубковъ, что бывали деньги, 8 съ крышками.
Кубковъ, что переганиваются водки съ трубами, 5.
Кострюлей 8 на ножкахъ желѣзныхъ.
3 котла большихъ, 4 мѣдныхъ, 1 съ крышкою.
Котелокъ маленькой съ крышкою.
Цѣдилка котликъ мѣди зеленой, 3 ковшы, тазъ.
Четвертина съ тискомъ оловяннымъ.
Мѣди ломаной котель.
2 пушки разорванныхъ желѣзныхъ.
Въ 2 анкеркахъ вина винограднаго, а все неполны.

^а В публикаціи зазначено: Въ архивѣ Н. А. Маркевича хранится “Реестръ вещей, захваченныхъ Иродіономъ Жураковскимъ въ домѣ Полуботка, въ 1734 г.”, въ которомъ поименованы слѣдующія книги: Калепинъ, Тезаврусъ, Полѣонъ, Кнапіусъ, Спекулумъ, Саксонумъ, Твардовскій, Конституція, Міръ съ Богомъ, Сообразованіе воли человѣческой съ Божественною, и друг.

Въ палатѣ положено:

7 паръ пистолей, въ томъ числѣ одна пара двухствольная, одна о трехъ стволахъ, 2 пары маленькихъ.

Алебардъ на древкахъ 10.

Пицалей винтованныхъ 27, не винтованныхъ 12.

Чеканъ желѣзный, оправленъ серебромъ съ чернью и обшитъ хозомъ чернымъ, тулумбасъ мѣдной.

Шоръ съ мѣдными наборами:

4 цуки, къ нимъ узда и возжи съ хохлами.

Простыхъ три цуки и одна шора.

3 цуки, веревчатые постромки.

2 одѣяла медвѣжьихъ, одно покрыто сукномъ голубымъ, другое зеленымъ, опушено краснымъ сукномъ.

6 медвѣжинъ, одинъ мѣхъ изъ хвостовъ лисьихъ.

Абынки бѣлой 5 концовъ, кожанъ лосинной.

5 хомутовъ телѣжныхъ, 5 кожъ, что покрываютъ телѣги.

14 трубъ простыхъ суконъ, 2 полости суконныхъ валеныхъ.

Тюфакъ, подложенъ сафьяномъ краснымъ, покрытъ сукномъ зеленымъ.

Килимъ полосатой.

2 пары платья нѣмецкова, маленькіе кафтаны синіе, камзолы красные безъ штановъ.

Овчинъ длинныхъ 170.

Тинокъ, что заставляютъ постель.

4 перевязи суконныхъ красныхъ, 2 лядунки.

Въ той же палатѣ наметовъ:

1 наметъ турецкой яринной, расшитъ кумачемъ краснымъ, на одномъ же древкѣ яблоко мѣдное, подбито въ срединѣ крашениною синею, сверхъ наметъ яринной и поля яринныя въ чехлѣ кожаномъ.

Палатка яринная, подбита красною крашениною, въ ней наметъ холстины бѣлой, поля яринныя одинаковія.

2 шатра турецкихъ яринныя, расшиты кумачемъ краснымъ съ наметами верхними, у единого 2 яблочка мѣдныхъ.

2 отхода, одинъ яринной, другой крашенинной съ полами.

Стулевы походныхъ 18.

Въ той же палатѣ:

1. Погребецъ, писанъ красною краскою, окованъ желѣзомъ, въ немъ скляницъ хрустальныхъ 9, одна испорчена.

2. Погребецъ, крашенъ красною краскою, окованъ желѣзомъ бѣлымъ, въ немъ скляницъ шесть хрустальныхъ, тиски оловянные.

3. Погребецъ въ кожѣ на выворотѣ, въ немъ 6 скляницъ хрустальныхъ, тиски оловянные.

4. Погребецъ, крашенъ краскою, обитъ бѣлымъ желѣзомъ, 6 скляницъ хрустальныхъ, тиски оловянные.

5. Погребецъ старой, обитъ мѣдью зеленою, въ немъ 9 скляницъ хрустальныхъ, тиски оловянные.

6. Погребецъ, красною крашенъ краскою, окованъ бѣлымъ желѣзомъ, въ немъ 6 скляницъ хрустальныхъ, тиски оловянные, въ срединѣ стаканецъ маленькой.

7. Погребецъ, окрашенъ краскою красною, окованъ мѣдью посребренною, въ немъ 6 скляницъ хрустальныхъ безъ тисковъ.

8. Погребецъ, лаковой, обитъ мѣдью, въ немъ 6 скляницъ хрустальныхъ, по краямъ шишки.

9. Погребецъ, окрашенъ краскою красною, окованъ мѣдью посребренною, въ немъ 6 скляницъ хрустальныхъ, одна съ шурупомъ оловяннымъ.

10. Погребецъ, окрашенъ краскою красною, окованъ желѣзомъ чернымъ, въ немъ 5 скляницъ хрустальныхъ, тиски оловянные.

11. Погребецъ столярной работы, въ немъ четыре скляницы хрустальныхъ, тиски оловянные; 9 рюмокъ водочныхъ.

12. Погребецъ, крашенъ зеленою краскою, окованъ желѣзомъ, въ немъ скляницъ 11, съ тисками оловянными.

13. Погребецъ тако жъ.

14. Погребецъ, окрашенъ зеленою краскою, окованъ желѣзомъ, въ немъ скляницъ 8, верхи вызолочены, съ тисками оловянными.

15. Погребецъ, окованъ мѣдью зеленою, въ немъ 6 скляницъ стеклянныхъ, безъ тисковъ.

16. Погребецъ, крашенъ краскою зеленою, окованъ желѣзомъ чернымъ, въ немъ 12 скляницъ большихъ стеклянныхъ, тиски оловянные на нихъ нѣтъ.

17. Погребецъ, окованъ мѣдью зеленою, въ немъ 8 скляницъ стеклянныхъ съ тиски оловянные.

18. Погребецъ, окрашенъ краскою черною, окованъ желѣзомъ чернымъ, въ немъ 6 скляницъ, тиски оловянные.

19. Погребецъ старой, окованъ желѣзомъ чернымъ, въ немъ 4 скляницы, тиски оловянные.

3 погребца порожнихъ, одинъ обитъ медвѣжею кожею, другой бѣлымъ желѣзомъ.

Подлѣ палатъ камора, въ ней водокъ въ бутыляхъ большихъ съ разными водками 77 бутылей полныхъ.

2 ящика съ заѣдками въ стаканахъ, стеклянный бочонокъ водки померанцовой.

Кареты:

1. Карета новая вызолочена, выбита сукномъ голубымъ, колеса кованые.

2. Карета золоченная, выбита трикомъ краснымъ, колеса кованые.

3. Карета мѣстами вызолочена, подбита сукномъ голубымъ, колеса кованые.

4. Карета мѣстами вызолочена, выбита сукномъ синимъ, колеса кованые.

5. Карета выбита сукномъ краснымъ, колеса кованые.

6. Карета выбита сукномъ желтымъ, колеса кованые.

7. Карета выбита коломайкою пестрою, колеса кованые.

2 коляски покойныхъ, выбиты сукномъ, одна краснымъ, другая бешкою пестрою, колеса кованые.

Зимній возокъ, выбить коломайкою пестрою.

Одна коляска крыта, выбита сукномъ краснымъ.

Сани столярные, расписаны разною краскою.

Формановъ решетчатыхъ, покрыты кожами, 7.

Формановъ дощатыхъ большихъ, покрыты кожами, 2.

Ящиковъ на двухъ колесахъ 2, шоръ въ конюшнѣ пара 1.

Подъ палатами погребъ, въ немъ:

Въ 1-мъ 2 бочонка большихъ вишневого вина.

Большой погребецъ старой, 9 скляницъ съ шурупамъ оловянными.

Въ 2 сливовой вина 2 ставка, ведръ по 5, винограду покладывано 5 бочекъ, ведеръ по 7.

Большихъ бочекъ съ виномъ вишневымъ и сливнымъ 8.

Въ 3, налиты виномъ съ яблоками и сливами 7 большихъ, простова вина 2 бочки большихъ, третья початая.

Бочка неполная водки.

5 бочекъ съ вишнями и дулями, въ нихъ вина не помногу.

Водки:

3 бочонка водки, ведръ по 7.

2 бочки яблокъ свѣжихъ, пересыпаны сѣчкою.

Въ 4 погребу меду сырцу 2 бочки большихъ, 2 бочки поменьше.

Кадокъ съ медомъ же и маленькихъ и лукошокъ 21.

9 бочекъ съ яблочною водою.

Въ нихъ же 3 пушки мѣдныя, про которыя намъ объявилъ черниговской судья Томара, будто оныя пушки куплены на полковья деньги.

12 мортиръ маленькихъ мѣдныхъ же.

Бочка съ масломъ коноплянымъ, не полна.

Анбаръ, въ немъ:

Полныхъ бочекъ съ крупю 14.

Орѣховъ 8 бочекъ.

Мотковъ шерстяныхъ на сукны 130.

Подлѣ онова анбара камора, въ ней пшона 9 бочекъ, крупъ полторы бочки.

На томъ же дворѣ сарай, въ немъ:

Соли 17 бочекъ большихъ, 2 чана большихъ съ саломъ.

На томъ же дворѣ строенія:

2 хоромы, въ нихъ въ однихъ живетъ староста и казначей.

Горницъ при нихъ 9 комнатъ, иконъ писанныхъ на холстѣ 3, въ томъ числѣ безъ рамъ 1; печей зеленыхъ четыре, килимовъ пестрыхъ 5, окончины стеклянные.

На томъ же дворѣ двѣ хоромы людскіе съ сѣнями.

Конюшня, въ ней стойлѣ 32.

Лошадей пара вороныхъ большихъ; при нихъ шоры, возжи и узды, 6 лошадей расходныхъ, 2 буланыхъ, одна гнѣдая, одна рыжая, одна пѣгая, одна карая.

На томъ же дворѣ:

2 ледника, на одномъ здѣлано гульбище лѣтнее.

2 погреба, въ одномъ ставится капуста, въ другомъ ставится пиво и медъ. За онымъ же дворомъ скотной дворъ.

Въ Черниговѣ въ замкѣ, его жъ, Полуботковъ домъ, каменное строеніе:

Каменная палата, на верху 2 палаты, въ низу 4 палаты безъ печей, 4 безъ окончинъ, подъ ними погребъ, въ ономъ погребѣ вина винограднова:

Лагонскаго вина 1 бочка полная, другая половина, волоскова 6 бочекъ полныхъ, 7 неполныхъ, въ другомъ погребѣ 3 бочки селитры; у воротъ избы лѣсенки.

Въ ономъ же замкѣ ево жъ, Полуботковъ, дворъ, на ономъ строенія изба черная съ сѣнями.

На ономъ же дворѣ ямъ съ рожью 3 ямы, въ нихъ ржи 119 осмачекъ, въ каморѣ овса 20 осмачекъ.

Имъ же, Полуботкамъ, Андрею и Якову, отданы ефимки и деньги, которые взяты были изъ дому его, Полуботка, изъ Чернигова въ Глуховъ, въ Малороссійскую Коллегію, и обратно присланы съ маіоромъ Федоромъ Кошелевымъ, а именно:

Ефимковъ двадцать четыре мѣшка.

Мелкихъ восемьдесятъ два мѣшка съ полмѣшкомъ, за печатью Полуботковой жены, Анны Романовны, а въ каждомъ мѣшкѣ, какъ ефимковъ, такъ и мелкихъ серебряныхъ же денегъ, по двѣстѣ рублей, въ полумѣшкѣ сто рублей.

Да отъ господаря Познанского, которые приняты были шесть сотъ шестьдесятъ три рубли двѣнадцать копѣекъ.

Да сборныхъ съ руденъ 724 году сто сорокъ три рубля двадцать копѣекъ.

Да съ бровара принятыхъ отъ господаря Михайла Опацкаго два рубли шесть копѣекъ.

Да сборныхъ съ маетностей 724 году и сего 1725, съ Оболюни 724 [году] шесть сотъ девяносто четыре рубля девяносто шесть копѣекъ одна деньга, 725 году тридцать шесть рублей шестьдесятъ восемь копѣекъ одна полушка съ третью.

Съ Орловки 724 [году] тысяча шесть сотъ семдесятъ семь рублей пять копѣекъ; 725 [году] сорокъ семь рублей девяносто копѣекъ.

Съ Савинокъ 724 [году] семь сотъ девятнадцать рублей семдесятъ девять копѣекъ одна деньга съ третью полушки; 725 [году] сто тридцать три рубли, три копѣйки одна полушка съ двѣмя третьми.

Съ Боровичъ 724 [году] триста пятьдесятъ одинъ рубль семдесятъ пять копѣекъ; 725 [году] семнадцать рублей десять копѣекъ.

Съ Должника^а 724 году восемсотъ девяносто семь рублей шесть копѣекъ; 725 [году] сто тридцать три рубля пятьдесятъ копѣекъ съ одною деньгою.

Съ Вибель 724 году двадцать пять рублей семдесятъ четыре копѣйки.

Съ Кувичичъ 724 году сто сорокъ рублей пятьдесятъ восемь копѣекъ; 725 [году] двѣнадцать рублей двѣ копѣйки.

Съ Жукотокъ 724 [году] тридцать два рубля тридцать четыре копѣйки.

Съ Новыхъ Млыновъ 724 [году] три рубли семдесятъ пять копѣекъ.

Съ Любеча 724 [году] четыреста семдесятъ два рубли десять копѣекъ одна деньга; 725 [году] двѣсти пятьдесятъ семь рублей 45 копѣекъ.

Оные съ маетностей зборные деньги написаны именно въ вѣдомостяхъ старость, которыя вѣдомости за рукою Якова Полуботка сообщены съ сими книгами.

**Дѣтей его, Павла Полуботка, а именно:
Сына его, Андрея, жены его приданое.**

Въ кладовой палатѣ:

Крестъ золотой, въ немъ 10 искръ алмазныхъ.

1. Перстень, золотой, въ немъ 15 искръ алмазныхъ, вставлены въ серебро.

2. Перстень, золотой, въ немъ одинъ алмазецъ небольшой.

3. Перстень, золотой, въ немъ алмазецъ длинной.

4. Перстень, золотой, въ срединѣ алмазецъ небольшой, вокругъ его осыпано 6 искръ алмазныхъ же въ серебрѣ.

5. Перстень, золотой, в немъ одинъ алмазецъ.

6. Перстень, золотой съ кручками, въ срединѣ алмазецъ, тутъ же коронка, въ немъ 3 искры яхонтовыхъ.

7. Перстень, золотой, в немъ яхонтъ лазаревой.

8. Перстень, золотой, в немъ камень лазоревой.

1. Запона золотая съ подвѣскою, въ ней 10 искръ алмазныхъ, при ней ленточка узенькая.

^а В публікації слово надруковано з малої літери (йдеться про село Довжик).

2. Запона золотая, въ ней въ срединѣ изумрудъ, по краямъ 17 искръ изумрудныхъ же, яхонтовыхъ 14 искръ.

Червоной небольшой, что носить на шеѣ.

1. Серги золотыя съ подвѣсками, в нихъ 14 искръ алмазныхъ.

5 цѣпочекъ золотыхъ, что носить на шеѣ.

Шестая цѣпочка, взята отъ Любичкаго, да будто давалъ Андрей Полуботокъ червоныя свои сестрѣ, понеже она прислала къ нему 40 червоныхъ съ тѣхъ ту цѣпочку здѣлать.

Перль жемчужныхъ:

1. Перло жемчужное большова жемчугу въ 5 нитокъ, по концамъ гагатки черныя, ленты прошиты зеленыя, по концамъ кисточки золотыя.

2. Перла средняго жемчугу въ 8 нитокъ, по концамъ гагатки черныя, ленты пришиты двоеличныя, по краямъ окомки красныя.

3. Перла такова жъ жемчугу въ 4 нитки, по концамъ гагатки черныя, ленты пришиты черныя, по краямъ полоски красныя.

4. Перла такова жъ жемчугу въ 4 нитки, по краямъ гагатки черныя, ленты пришиты, алая нитка порвана.

5. Перло жемчужное звенчатое, мѣхъ звень, 10 пуговицъ золотыхъ, въ платкѣ жемчугу немного.

Вещей серебряныхъ его, Андреева:

Кубокъ большой чешуйчатой съ крышкою, весь вызолоченъ.

2 кубка съ крышками, мѣстами вызолочены, на крышкахъ мужички.

Крушка, края вызолочены, на крышкѣ Полуботковъ гербъ.

Стаканъ большой съ крышкою, мѣстами вызолоченъ.

Стакановъ малыхъ 23, всѣ вызолочены.

Подносъ большой, чашокъ винныхъ 12.

Жены его приданое серебро:

3 крушки вызолочены, на двухъ крышкахъ лебеди, на третьей яблоко. Кубокъ большой съ крышкою, вызолоченъ на крышкѣ, травка серебряная.

3 кубка небольшихъ, 2 съ крышками.

Вѣренка, въ срединѣ въ ней здѣланъ мужичокъ.

2 стакана съ крышками, вызолочены на верху по облику.

Дюжина ложекъ, вызолочены съ чернью.

Ложка столовая большая. Подносъ серебряной.

12 чашекъ винныхъ. Солонка съ крышкою вызолочена.

6 тарелокъ чеканныхъ, въ срединѣ вызолочены.

2 черена серебряныхъ большихъ ножей.

2 лендуки, оправлены серебромъ.

Поясъ женской вызолоченъ, набранъ на красномъ сафьянѣ.

Всего серебра 1 пудъ 8 фунтовъ и три четверти фунта.

Въ особомъ сундукѣ его платья:

1. Кафтанъ суконной зеленой, подложенъ мѣхъ рысей хрептовой.
 2. Кафтанъ суконной маковой, обложенъ позументомъ золотымъ.
 3. Кафтанъ суконной коришневой, вокругъ обложенъ позументомъ серебрянымъ узенькимъ.
 4. Кафтанъ свѣтло-васильковой, подложенъ мѣхъ куней.
 1. Полукафтанье парчевое, по зеленой землѣ травы золотыя.
 2. Полукафтанье парчевое красное, золотыя травы, 12 пуговицъ серебряныхъ на немъ.
- Поясъ красной турецкой, концы затканы золотомъ.
Шапка мужская соболья, верхъ зеленой суконной.
Двѣ сабли, оправлены серебромъ и вызолочены въ одной вставлены по серебру искры яхонтовые и изумруды.

Въ томъ же сундукѣ:

1. Кунтушъ едамашковой зеленой, кружево золотое съ серебромъ, подложенъ мѣхъ песцовой черевей.
 2. Кунтушъ парчевой зеленой, травы золотыя, обложенъ позументомъ золотымъ узенькимъ.
 3. Кунтушъ парчевой, по синей землѣ травы золотыя, кружево вокругъ серебряное.
 4. Кунтушъ зеленой, обложенъ кружевомъ золотымъ.
 5. Кунтушъ парчевой, по алой землѣ травы золотыя, обложенъ кружевомъ золотымъ.
- Парчи на портище, по голубой землѣ травы золотыя.
Сѣдло арчакъ, оправленъ серебромъ, подушка шита золотомъ.

Въ особомъ сундукѣ:

1. Кунтушъ бархатной зеленой, обложенъ кружевомъ золотымъ, вокругъ подложенъ соболемъ пластичатой мѣхъ.
2. Кунтушъ парчевой, золотыя травы по ней шолковыя и серебряныя, обложенъ кружевомъ золотымъ, подложенъ мѣхъ соболемъ пластичатой.
3. Кунтушъ парчевой красной, травы золотыя и серебряныя, обложенъ кружевомъ, мѣхъ горностайчатой съ хвостами, опушенъ огонками.
4. Кунтушъ штофовой бѣлой, травы золотыя, обложенъ кружевомъ мѣхъ бѣлей хрептовой, поля опушены огонками.
5. Кунтушъ парчевой зеленой, травы золотыя, обложенъ кружевомъ, подложенъ мѣхъ рысей черевей.
6. Кунтушъ парчевой зеленой, травы золотыя и серебряныя, обложенъ кружевомъ, подложенъ мѣхъ песцовой черевей.
7. Кунтушъ парчевой алой, травы золотыя, обложенъ кружевомъ, подложенъ мѣхъ бѣлей хрептовой, опушенъ огонками.
8. Кунтушъ маковой суконной, обложенъ позументомъ золотымъ, подложенъ мѣхъ куней, вокругъ снурокъ золотой.

9. Кунтушъ жаркой адамашковой, обложенъ кружевомъ, подложенъ мѣхъ лапчатой соболей.

10. Кунтушъ табыковой голубой, обложенъ кружевомъ, подложенъ мѣхъ бѣлой хрептовой.

11. Кунтушъ табыковой малиновой, обложенъ кружевомъ, подложенъ мѣхъ бѣлой хрептовой, обложенъ огонками.

12. Кунтушъ штофовой малиновой, обложенъ кружевомъ, подложенъ мѣхъ бѣлей хрептовой, опушенъ огонками.

Въ томъ же сундукѣ:

Кафтанъ мужской бархатной зеленой, подложенъ мѣхъ соболей пластичатой, вокругъ снурокъ золотой.

1. Юпка парчевая красная, травы золотые, на подолѣ кружевцо золотое съ сребромъ въ 3 ряда, подложено крашениною синюю. Бострокъ парчевой алой, травы золотыя, обложенъ позументомъ золотымъ.

2. Юпка атласная, травы шолковыя, на подолѣ кружева въ 3 ряда, подложена крашениною. Бострокъ бархатной зеленой, обложенъ кружевомъ золотымъ.

3. Юпка штофовая голубая, травы золотые, на подолѣ въ 3 ряда кружево, подложено крашениною.

4. Юпка парчевая алая, травы золотыя, на подолѣ въ 3 ряда кружево, подложена крашениною. Бострокъ зеленой парчевой, травы золотыя, обложенъ кружевомъ.

5. Юпка парчевая малиновая, на подолѣ въ три ряда кружево, подложено крашениною. Бострокъ малиновой парчевой, травы золотыя, обложенъ кружевомъ.

Въ ономъ же сундукѣ положено:

2 одѣяла холодные, одно парчевое малиновое, золотые травы, опушено матеріею голубою, золотыя травы, подложено киндякомъ зеленымъ; другое атласное голубое, опушено атласомъ рудожелтымъ, подбито киндякомъ зеленымъ, мѣхъ песцовой хрептовой, ни чѣмъ не покрытъ.

Въ особомъ сундукѣ фартуковъ женскихъ:

1. Малиновой парчевой, травы золотыя, обложенъ кружевомъ.

2. Парчевой бѣлой, травы золотыя, обложенъ кружевомъ.

3. Парчевой зеленой, травы золотыя, обложенъ кружевомъ.

4. Парча насыпная гвоздишная, травы золотыя и сребренныя.

5. Штофовой жолтой.

6. Табынковой голубой.

7. Табынковой алой.

8. Флеровой гвоздишной.

9. Табынковой жаркой.

**Въ томъ же сундукѣ верховъ шитыхъ,
что пришиваются къ кибалкамъ:**

Бархатной зеленой, шить золотомъ, низанъ жемчугомъ и маленькія есть искры яхонтовые.

Бархатной зеленой, шить золотомъ и серебромъ.

Два бархатные красные, шитыхъ золотомъ и серебромъ.

Два рецептовыхъ вишневыхъ, шитыхъ золотомъ и серебромъ.

Два малиновыхъ рецептовыхъ, шиты золотомъ и серебромъ.

Решетовой желтой, шить золотомъ и серебромъ.

Пять шиты на холстинѣ золотомъ и серебромъ.

Атласной зеленый, шить золотомъ и серебромъ.

Атласной голубой, шить золотомъ и серебромъ.

По камкѣ бруснишной, шить золотомъ и серебромъ.

По камкѣ рудожелтой, шить золотомъ и серебромъ.

По штофу зеленому, шить золотомъ и серебромъ.

По полтабенку, шить золотомъ и серебромъ.

По тафтѣ, шить золотомъ и серебромъ.

Восемь кибалкамъ лопастей, шитыхъ золотомъ и серебромъ съ кружевомъ и бахрамою.

Завѣсъ парчевой зеленой, травы золотыя, опушенъ малиновою парчею, травы сребренныя, подложенъ тафтою желтою.

Въ томъ же сундукѣ:

4 простыни швабскова полотна, 2 шиты золотомъ и шолкомъ, и 6 наволочекъ подушечныхъ, 2 шиты шолкомъ; 2 штуки кисеи.

Полотенця кисейныя, концы затканы золотомъ.

2 рубашки рубковые, рукава шиты золотомъ и серебромъ.

Въ особомъ сундукѣ:

5 трубъ холстинъ русскихъ полотень.

Рубашекъ женскихъ простыхъ полотень 26.

Рубашекъ же рубковыхъ изъ швабскова полотна 52.

Пологъ песочной флоровой.

Салфетъ 2 дюжины нѣмецкова полотна.

3 скатертей такова жъ полотна.

15 полотенецъ рускова полотна, шитыхъ красною бумагою, 5 ручниковъ, шитыхъ бумагою красною.

4 скатерти, шиты бумагою красною.

Мужскихъ 2 рубашки рубковыхъ, шиты золотомъ.

Плахтъ шолковыхъ въ особомъ сундукѣ 10.

Въ особомъ ящикѣ:

Завязано въ фартукѣ атласномъ синемъ:

2 шапки мужскія бархатныя соболю, на одной верхъ красной, на другой зеленой.

2 шапки женскихъ бархатныхъ кунныхъ, верхъ красной, одна дѣломъ московскимъ.

Въ особомъ ящикѣ:

2 сѣдла арчаки, писаны золотомъ, подушка суконная алая, чепракъ и держки такія жъ, шиты золотомъ и серебромъ.

2 родника съ паперстью и скофами, наборъ сребреной на красномъ сафьянѣ, вызолочены.

Оловянной посуды:

Блюдь большихъ и мелкихъ 13, тарелокъ 13.

Карета, вызолочена и росписана краскою синею, убита сукномъ голубымъ, колеса кованыя.

Карета, крашена зеленою краскою, мѣстами вызолочена, выбита трикомъ пестрымъ, колеса кованы.

2 формана дощатые красные, покрыты кожею.

Цугъ шоръ съ наборомъ мѣднымъ, съ уздами и съ возжами.

Ефимковъ битыхъ тысяча, мѣдныхъ денегъ сто рублей.

Сына жъ его, Полуботкова, Якова, вещей сребренныхъ положено въ сундукъ:

2 кружки, мѣстами вызолочены.

Кубокъ большой чешуйчатой съ крышкою, весь вызолоченъ, на верху крышки травки сребренныя бѣлыя.

3 кубка, мѣстами вызолочены, съ крышками, на крышкѣ мужички.

Дюжина стакановъ малыхъ, золочены мѣстами.

Дюжина такихъ же стакановъ, мѣстами вызолочены.

3 стакана, одинъ съ крышкою на ножкахъ.

2 дюжины ложекъ, мѣстами вызолочены.

2 подноса, одинъ большой, а другой маленькой.

Сребро его, Яковлевой, жены:

Кубокъ съ крышкою, весь вызолоченъ, на крышкѣ травки сребренныя бѣлыя.

2 стакана одинъ на ножкахъ.

5 стакановъ малыхъ.

12 чашекъ водочныхъ, 3 ложки.

Поясъ женской сребреной, мѣстами вызолоченъ.

Всего сребра въсу 37 фунтовъ $\frac{1}{3}$ фунта

Въ ономъ же сундукъ:

5 цѣпочекъ золотыхъ, что носятъ на шеѣ, одинъ червонной большой, что носятъ на шеѣ.

Жемчугу:

3 перла жемчужныхъ, одно въ 5 нитокъ, другое въ 4 нитки.
3 въ три нитки.

Алмазныхъ вещей положено въ томъ же сундукъ:

Крестъ женской золотой, въ немъ искръ алмазныхъ 17, яхонтовыхъ 4 искры.
Серги золотыя, въ нихъ по 5 искръ алмазныхъ, подвѣски жемчужныя.

Перстни въ томъ же сундукъ:

1. Перстень золотой, въ немъ 15 искръ алмазныхъ, втавлены въ сребрѣ.
 2. Перстень золотой, въ немъ 9 алмазныхъ искръ.
 3. Перстень золотой, въ немъ 7 искръ алмазныхъ.
 4. Перстень золотой, въ немъ 17 искръ алмазныхъ, вставленныхъ въ сребрѣ.
 5. Перстень золотой, въ немъ поставленъ одинъ маленькій алмазецъ въ сребрѣ.
 6. Перстень золотой, въ немъ одинъ алмазецъ маленькой, поставленъ въ сребрѣ, вкругъ 5 искръ яхонтовыхъ.
 7. Перстень золотой, въ немъ одинъ камушекъ малой алмазецъ.
 8. Перстень золотой, въ немъ одинъ малой алмазецъ.
 9. Перстень золотой, въ немъ яхонтъ лазоревой.
 10. Перстень золотой, въ немъ изумрудъ.
 11. Перстень золотой, въ немъ яхонтъ бѣлый.
 12. Перстень золотой, въ немъ камни вишневые.
- Кольцо золотое, искръ яхонтовыхъ 7 въ бумажкѣ.
Серьги золотыя, въ оныхъ по двѣ искры алмазныхъ.

Денегъ его жъ, Яковлевыхъ:

Ефимковъ битыхъ восемьдесятъ.
Лядунка, доска сребренная съ чернью.

Въ ономъ же сундукъ положено ево, Яковлевой, жены приданое платье:

1. Кунтушъ малиновой, штофовой, обложенъ кружевомъ, подложенъ мѣхъ песцовой, черевей.
2. Кунтушъ малиновой, штофовой, обложенъ кружевомъ, мѣхъ подложенъ хрептовой бѣлей.
3. Кунтушъ парчевой зеленой, травы вызолоченые, обложенъ кружевомъ, мѣхъ подложенъ мѣхъ рысей черевей.

4. Кунтушь парчевой зеленой, травы золотыя и сребренныя, обложенъ кружевомъ, подложенъ мѣхъ рысей черевей.

5. Кунтушь парчевой, бруснишной, травы сребренныя, обложенъ кружевомъ, подложенъ мѣхъ бѣлей хрептовой.

6. Кунтушь матеріи навитной, по красной землѣ, обложенъ кружевомъ, подложенъ мѣхъ соболий лапчатой.

7. Кунтушь парчевой бѣлой, травы золотыя, обложенъ кружевомъ, подложенъ куней пластничатой мѣхъ.

8. Кунтушь малиновой парчевой, травы золотыя, обложенъ кружевомъ, подложенъ киндякомъ зеленымъ.

9. Кунтушь красной парчевой, травы золотыя, обложенъ кружевомъ, подложенъ киндякомъ зеленымъ.

10. Кунтушь табынковой жолтой, обложенъ кружевомъ, подложенъ крашениною.

11. Кунтушь канаватовой, жолтый, обложенъ позументомъ сребреннымъ, подложенъ крашениною.

12. Кунтушь рецетовой, малиновой, обложенъ позументомъ узенькимъ.

2 юбки, одна красная, парчевая, золотыя травки на подолѣ; кружево въ 2 ряда, подложена кумачемъ краснымъ, другая парчевая зеленая, травы золотыя и шолковыя, на подолѣ кружева въ 2 ряда.

Бострокъ красной, парчевой, золотыя травы, обложенъ кружевомъ.

Фартуковъ:

1. Атласной желтой, шить сребромъ.

2. Нашивной парчи по малиновой землѣ.

3. Двуличной, золотыя травы.

4. Парчевой бѣлой, золотыя травы, обложенъ позументомъ.

5. Турецкой парчи, малиновой, золотыя травы.

6. Парчевой, малиновой, на подолѣ въ три ряда кружево.

7. Алой, табынковой.

8. Померанцевой табынковой.

9. Штофовой, бѣлой.

10. Бѣлой, штофовой, шелковыя травы.

Связка креповая, на концахъ кружева и позументъ золотой.

Въ особомъ сундукѣ.

1. Кафтанъ бархатной, красной, вокругъ снурокъ золотой, подложенъ мѣхъ пластничатой соболиной, задъ лапчатой.

2. Кафтанъ суконной теплой малиновой, вокругъ снурокъ сребреной, мѣхъ подложенъ пластничатой, куней.

3. Кафтанъ песочной суконной, вокругъ позументъ узенькой золотой, мѣхъ куній пластничатой.

4. Кафтанъ суконной, померанцевой, вокругъ позументъ узенькой золотой.

5. Кафтанъ суконной лимонной, вокругъ позументъ узенькой сребреной, на немъ 9 пуговицъ сребренныхъ.

6. Кафтанъ суконной, фіолетовой съ искрою, подложенъ мѣхъ бѣлей хрептовой.

7. Кафтанъ суконной, фіолетовой же съ искрою, подложенъ мѣхъ рысей хрептовой.

1. Полукафтанье бѣлокосовое, рудожелтое, травы сребренныя, подложенъ крашениною синею.

2. Полукафтанье парчевое, турецкой парчи, малиновое, по немъ полосы золотыя, подложенъ крашениною.

3. Полукафтанье парчевое, красное, травы золотыя и сребренныя, вокругъ снурокъ сребреной узенькой, подложенъ крашениною.

4. Полукафтанье парчевое, лимонное, травы золотыя и сребренныя, вокругъ снурокъ сребреной узенькой, подложенъ крашениною.

5. Полукафтанье малиновое, травы золотыя, вокругъ позументъ узенькой золотой, 10 пуговицъ сребренныхъ, подложенъ крашениною.

6. Полукафтанье парчевое, голубое, травы золотыя, на одной полѣ позументъ узенькой золотой, на немъ 12 пуговицъ сребренныхъ маленькихъ, подложенъ крашениною.

7. Полукафтанье парчевое красное, травы золотыя, на одной полѣ положенъ позументъ золотой узенькой, подложенъ крашениною.

2 сабли, оправленные серебромъ и вызолочены, одна съ чернью, въ одной поясъ наборной, на другой шолковой; пара пистолей.

Узда, оправка сребренная съ похвами.

Шапка бархатная мужская, соболя красная.

Въ особомъ рундукѣ:

Верхи, что нашиваютъ на кибалкахъ.

2 бархатныхъ красныхъ, шитыхъ золотомъ и серебромъ; въ одномъ ставлены половинчатая зерны.

Бархатной зеленой, шить золотомъ и серебромъ по камкѣ; малиновой, шить золотомъ.

Резетовой малиновой, шить золотомъ и серебромъ.

3 шиты по холстинѣ золотомъ и серебромъ.

По штофу малиновому, шить золотомъ и серебромъ.

Лопастъ къ кибалкамъ, шита золотомъ и серебромъ.

4 полотенца кисейныхъ, что обшиваютъ кибалки.

Завѣсъ темно-малиновой штофовой, по немъ золотыя искровыя травы.

2 одѣяла, одно штофовое поусинное, по немъ травы золотыя, опушено штофомъ краснымъ; травы же золотыя, подложено кумачемъ краснымъ.

Другое атласное желтое, атласомъ опушено краснымъ, подложено киндякомъ зеленымъ.

2 родники на сафьянѣ красномъ съ поперстью и похвами, оправлены серебромъ и вызолочены.

Лубья, оправленные серебромъ, и поясъ, оправленъ же серебромъ и вызолочень.

13 скатертей бѣлыхъ простаго полотна, шиты бумагою красною.

13 ручниковъ.

1 штучка салфетокъ нѣмецкаго полотна.

Рубахъ женскихъ галанскаго полотна, рубковаго и швабскаго 57.

Рубахъ же ихъ простаго полотна 10.

2 простыни швабскаго полотна, въ нихъ вѣрно по 6 наволочекъ, шиты золотомъ и краснымъ шолкомъ.

5 наволочекъ такого жъ полотна съ кружевомъ бѣлымъ.

5 наволочекъ тафтяныхъ полосатыхъ.

4 застенка къ подушкамъ швабскаго полотна, шиты серебромъ и шолкомъ.

1 застенокъ, шить краснымъ шолкомъ и золотомъ.

Въ особомъ сундукѣ:

2 сѣдла, арчакъ, писанный золотомъ, подушки на нихъ красные и палепы красные, шиты золотомъ и серебромъ со всѣмъ приборомъ.

На полатахъ въ чердакѣ:

Четверня шоръ съ наборомъ мѣднымъ, съ уздами и съ возжами; на уздахъ хохлы.

Въ тѣхъ же палатахъ, гдѣ стоятъ Яковлевы сундуки, положено на столѣ:

Коверъ пестрой 1, килимъ пестрой 1.

Погребецъ бѣлой, окованъ желѣзомъ, въ немъ: 4 склянницъ хрустальныхъ, тиски оловянные.

2 погребецъ, обить моржовою кожею, въ немъ 5 склянницъ стеклянныхъ.

Сѣдло старое, подушка и платъ красной суконной, выложена подушка позументомъ золотымъ.

1725 года, марта ...^a дня, книга отдаточная описнымъ мѣстамъ бывшаго черниговскаго полковника Полуботка, дѣтямъ его, Андрею да Якову, что по описи маіора Хрипунова да прапорщика Борисова въ Сумскомъ, въ Ахтирскомъ, въ Лубенскомъ, въ Гадяцкомъ и Нѣжинскомъ полкахъ принялъ при отдачѣ глуховскаго гарнизона Писарева полку у капрала Леонія Исакова; а что какихъ пожитковъ въ тѣхъ маетностяхъ по описи порозну, такъ же и послѣ описи въ приходѣ и расходѣ и за расходомъ наличнаго принято, о томъ значить ниже сего, которое принялъ повѣренной Полуботковъ, Сава Рогозынь, въ селѣ Михайловкѣ.

^a Число не назначено.

По описи маіора Хрипунова.

Въ селѣ Михайловкѣ, Полуботковомъ дворѣ, въ меньшихъ хоромахъ въ коморѣ положено въ сундукѣ:

Образовъ окладныхъ 7, киотъ золоченой 1.

Ковровъ черкасской работы большихъ 3.

Килимъ черкасской работы 1.

Холстовъ, въ томъ числѣ скатертей и ручниковъ, концовъ 23.

Плахотъ шерстяныхъ 17.

Да въ меньшихъ же сундукахъ начато дѣлать ковровъ 2.

Въ большихъ хоромахъ, въ верхнихъ и нижнихъ на стѣнахъ:

Картинъ 15.

Въ нижнихъ хоромахъ, обоихъ свѣтлицахъ лавки обиты сукномъ простымъ зеленымъ и синимъ.

Концовъ шерстяныхъ 8, полостей 4, войлоковъ 8.

На верху подѣ погребомъ:

Салъ свиныхъ 20.

Въ большомъ анбарѣ пшена чистаго бочекъ 15.

Простыхъ телѣгъ воловыхъ и конныхъ 17.

Каминдры пудовъ 15.

Въ каменномъ погребѣ:

Воску круговъ 4, вѣсу пудъ 8 фунтъ.

Меду сырого, битого бочекъ 2 и полъ.

Меду вареного одна бочка и полъ, не надобно въ продажѣ; ендова мѣдная.

Въ винницѣ:

Казановъ мѣдныхъ 5, въ каждомъ казанѣ трубъ мѣдныхъ по 3.

Пивоварной мѣдной большой котель 1.

Дощанокъ большихъ 7. При винницѣ свиней большихъ 70, малыхъ подсвинковъ 30, и того свиней 100.

Въ Михайловцѣ и въ Грунскомъ хуторѣ лошадей старыхъ и среднихъ и молодыхъ числомъ 93.

Однолѣтнихъ жеребятъ 6.

Мельницы, въ нихъ:

Въ каждомъ амбарѣ камней по два.

Въ каждой мелницѣ по толчеѣ, при нихъ котловъ мѣдныхъ для валенья сукна 2, желѣзной котель 1.

В подварки села Михайловки скота рогатого:

Коровъ 46, быковъ 45, бычковъ годовалыхъ и двухлѣтнихъ и подлѣтковъ 40, и того 131.

При той скотинѣ Кирикъ Тиницкій.

На хуторѣ Озацкомъ:

Овецъ 273, козъ 68.

Да въ селѣ жъ Михайловкѣ на гумнѣ немолоченаго хлѣба:

Ржи скирдъ 2, пшеницы скирдъ 2, овса скирдъ 5, гречихи скирдъ 2, проса скирдъ 2, ячменя скирдъ 2.

Молоченаго хлѣба въ гумнѣ:

Пшеницы осмачекъ 10, пшеницы въ 3 ямахъ осмачекъ 50, проса въ одной ямѣ осмачекъ 30, гречки въ одной ямѣ осмачекъ 20.

При ономъ гумнѣ надсмотрщикъ Иванъ Гуменной.

Пчель:

Въ Озацкой пасѣцѣ ульевъ 71. При ней пасѣчникъ Иванъ Паламаревъ.

Въ пасѣцѣ Остробайрацкой ульевъ 211. При ней пасѣчникъ Иванъ Губаревъ.

В пасѣцѣ Андрушкиной ульевъ 230. При ней пасѣчникъ Грицько Подмолка.

И того ульевъ 512.

Въ селѣ Михайловкѣ и въ приселкахъ шинковыхъ денегъ на жидахъ 352 рубля.

Сверхъ описи прибылое: За вышинкованное вино и за пиво, за проданное свиное мясо, сыръ и масло окладныхъ съ подданныхъ денегъ, и за продажу меда, и за прочее, денегъ 982 руб[ля].

Въ селѣ Грункахъ, которое принадлежитъ къ селу Михайловкѣ, при дворѣ на гумнѣ немолоченаго провіанта:

Ржи скирда 1, пшеницы стогъ 1, проса скирда 1, овса скирда 1, гречки скирда 1.

Въ дворѣ грунскомъ рогатого скота:

Коровъ 65, подлѣтковъ 47, воловъ большихъ 71, нынѣшнихъ тѣлятъ 13, и того 195. Свиной 5.

Въ томъ же хуторѣ Грунскомъ:

Коровъ 54, воловъ большихъ 20, подлѣтковъ 40, и того 114.

Въ хуторѣ Пѣсочномъ въ амбарѣ:

Ржи четвертей 5, четверичковъ 4.

Проса четвертей 3, четверичковъ 4.

Саль свиныхъ 6, свиней большихъ 11, подсвинковъ 18, журавлей 2.
При томъ хуторѣ лошадь, конь гнѣдой, грива направо.

Въ томъ же хуторѣ, на подваркахъ:

Воловъ рабочихъ 18, овецъ 1080, козъ 30, и того 1110^а.
При нихъ овчаръ Данило Петренко.
Стадникамъ четверемъ дано лошадей двѣ:
Кобыла вороная, грива направо.
Конь воронъ, грива направо, на лбу звѣзда.

По описи прапорщика Борисова.

В Сумскомъ полку, въ селѣ Михайловкѣ:

Дворъ его, Полуботковъ, огороженъ въ замѣсть пластомъ и съ двухъ сторонъ покрытъ гонтами.

Въ дворѣ хоромнаго строенія:

Свѣтлица четверня и алкирь; въ свѣтлицѣ три образа большихъ листовыхъ въ рамахъ, 1 безъ рамъ, да два меньшихъ въ рамахъ же, рѣхныхъ позолоченыхъ; гербъ императорскаго величества, рѣзной шкафъ и поставецъ и столъ, ноги рѣзные же, печь кахліовая, полощованная, 2 лавки и стѣны по окошко обиты васильковымъ простымъ сукномъ, 3 окна съ окончинами, а въ комнатѣ кровать рѣзная съ верхомъ на слупахъ позолоченныхъ, и 7 оконъ съ окончинами.

Въ комнатѣ жъ и въ алкирки 7 оконъ съ окончинами и шкафъ.

При свѣтлицѣ сѣни, а въ сѣняхъ 3 окна съ окончины, да фонарь; при сѣняхъ крилець и на верхъ ганки; съ другой стороны при тѣхъ же сѣняхъ насупротивъ свѣтлица съ комнатою, а въ ней листовыхъ въ рамахъ большихъ оконъ 7, да меньшій тѣхъ образъ въ рамахъ золоченой одинъ.

Оконъ съ окончинами, столъ, ноги рѣзные, лавки четыре и стѣны по окна обиты зеленымъ простымъ сукномъ, печь поливяна.

На тѣхъ хоромахъ горница, а въ ней образъ на мату 1, и придѣлецъ, за нею жъ баня, самыхъ оконъ 20 съ окончинами, а одно безъ окончины; печь кахліовая поливяная.

При той горницѣ алкирь, въ немъ 4 окна съ окончинами; при горницѣ сѣни, а въ сѣняхъ два окна съ окончинами.

Горница жъ насупротивъ, а въ ней образъ листовой одинъ, а оконъ съ окончинами 8, столъ, печь поливяна, а около тѣхъ же хоромъ перила съ крышками.

На тѣхъ хоромахъ истопки, а въ нихъ 9 оконъ съ окончинами, а въ десятомъ окончина подбита, на тѣ жъ истопки изъ сѣней и ганки, а на истопкахъ саль свиныхъ 21, окороковъ и лопать и побочинъ обнятыхъ на сало и необнятыхъ

^а Так у публікації, має бути 1128.

грудницъ 50; на тѣхъ хоромахъ пекарня, а въ ней 3 окна съ окончинами, сѣни, и въ сѣняхъ кухня.

Да свѣтлица четверня, а въ ней 2 образа листовыхъ, оконъ съ окончинами 4, печь поливяна полощована, а половина поливяна, столъ и скамья, да въ комнатахъ шесть оконъ съ окончинами, печь одна, при нихъ сѣни ись коморою.

Въ комнатахъ 3 сундука запечатанныхъ, у всякаго по двѣ печати, а по сказкѣ михайловскаго старосты по одной печати господина маіора Хрипунова; а въ тѣхъ хоромахъ по его жъ, михайловскаго старосты, сказкѣ, окладныхъ образовъ 7, кіотъ золоченой одинъ.

Да пожитковъ его, Полуботка, ковровъ черкаской работы 3, килимъ старовой 1, холстовъ и скатертей концовъ 23, плахоть шерстяныхъ 17.

Да незапечатанныхъ Полуботковыхъ въ комнатѣ пожитковъ полотна тонкова клѣтчатаго конецъ 1, ковровъ 2, межжера, что толкутъ перецъ, съ толчаемъ 1.

На тѣхъ хоромахъ:

Ружина шмиковница 1, бурокъ шерстяныхъ 4, войлоковъ 7, полостей 3, вонни попонъ изъ 5, пряжи разныхъ цвѣтовъ на коверъ 1, да сына его, Полуботка, Андрея, отъ шестерьни простыхъ шоръ паръ 3, возжей ременныхъ цуковыхъ паръ 2, сука бѣлаго простаго локоть 80, плахоть 10, килимовъ черкаскихъ 2.

Свѣтлицъ же двѣ мастерскихъ, въ которыхъ дѣлаются ковры; межъ ними сѣни, въ одной свѣтлицѣ 5 оконъ съ окончины, печь поливяна и столъ; въ другой свѣтлицѣ четыре окна съ окончинами, и печь поливяна.

Спижарня, въ ней желѣза отъ попорченныхъ часовъ колесъ 13.

Пружинъ великихъ и малыхъ 24, замокъ коморной попорченной 1, стоянъ порожнихъ 17, мѣрка 1.

При спижарнѣ ледникъ, а въ ледникѣ порожнихъ бочекъ 5, стояновъ 2.

На неводѣ новаго вязанаго полотна сажень 8.

Погребъ походной, а въ немъ порожнихъ бочекъ 7.

Кадка съ отцомъ, порожнихъ бочекъ 2.

Погребъ походной порожней, надъ нимъ навѣсъ.

Пекарня жъ, а въ ней оконъ 3 съ окончинами и при ней сѣни съ коморкою; въ пекарнѣ медень одинъ въ полтора ведра; свѣтлица челядня съ комнатою и съ сѣнями, въ свѣтлицѣ три окна съ окончинами, четвертое безъ окончины; печь поливяная, столъ, а въ комнатѣ 3 окна съ окончинами.

Свѣрня, а въ ней четыре воза съ колесами.

Неводъ ветхой 1. Пшена бочекъ 21.

Порожнихъ бочекъ и стоекъ 16 шнура на возы.

Въ скринѣ пшеницы четвертей 9 и четверичковъ 7.

Гречихи въ закромѣ четвертей 13, четверичковъ 2.

Каляндри пудъ [и] 15 ф[унтовъ]; при свѣрнѣ навѣсець.

Въ возовнѣ возовъ съ колесами 3, сани новые рабочіе 1.

Казей, что землю возять, 5.

Двое воротъ; у переднихъ воротъ при дворѣ маштелярская свѣтлица съ комнатою, и съ сѣнями, и съ коморою, въ свѣтлицѣ три окна съ окончинами; печь

кахлевая бѣлая, а въ комнатѣ окно съ окончиною одно, да на задней дворѣ ворота жъ.

Погребъ каменной походной, двери желѣзныя и два окна, затворы желѣзные, въ окнахъ 4 рѣшотки желѣзныхъ.

Въ погребѣ:

Куфа порожняя, порожнихъ бочекъ 4.

Въ погребѣ вина носатокъ 54, меду бочекъ 7.

Воску круговъ 4, а въ нихъ вѣсу фунтовъ 48.

Заслонъ желѣзной 1, ендова мѣдная 1.

Середь двора колодезь, на колодезь сушило, что бѣлое сушать платье, при колодезѣ два цебра, на нихъ по одному обрису и дужки, а къ дужкамъ цѣпь, по сажень желѣзная, на шестернѣ и на валѣ 6 колець желѣзныхъ; а тѣ всѣ хоромы, сушило и конюшня, свѣренъ и ворота крыты кгонтами, и около хоромъ сады; въ двухъ садахъ при большихъ хороммахъ и виноградъ.

Въ дворѣ людей: староста Афанасій Матвѣевичъ Деряга съ женою, у него два сына, да писарь Федоръ Радзивилловскій, послужникъ Василій Куницкой съ женою, которая мастерица ковернаго дѣла, да дѣвокъ коверныхъ пять.

У него жъ, старосты, отъ продажи мяса, масла, сыра, свѣжихъ яблоковъ и всякой живности, и ярмарочныхъ денегъ 57 р[ублей] 19 алтынъ съ копѣйкою.

Да прошлогодскихъ виленскихъ денегъ 9 р[ублей] и алтынъ 14. И того денегъ у старосты 67 р[ублей].

При томъ же дворѣ скота:

Рабочихъ воловъ 51, дойныхъ коровъ 4.

Нынѣшнихъ телятъ 4, свиней 80, подсвинковъ 30.

Поросятъ 30; и того свиней съ поросятами 140.

Да у берега рѣки Псла²⁶⁰ баня съ сѣнями, въ избахъ четыре большихъ окна съ окончинами, а живетъ въ тѣхъ избахъ надъ птицами дозорчей Данило Веребей, съ женою и дѣтьми.

Броваръ, а въ немъ котель пивоварной мѣдной, тщановъ 3.

Винница, а въ ней казановъ мѣдныхъ 5, и при нихъ мѣдныхъ трубъ 15, тщановъ 4, водочная бочка 1, винная носатка 1.

Коновокъ 7, алембыковая мѣдная труба 1.

На той же рѣкѣ подлѣ мельницы инбаровъ 6.

Въ одномъ инбарѣ камня садовъ два, да ступа сукноваленная, и толчай для валенья сукна, мѣдной котель 1.

При томъ инбарѣ инбарець съ однимъ колесомъ, для виннаго слива, а мелятъ въ томъ инбарѣ, збираючи камень съ большаго имбара.

Въ той мельницѣ мѣрочникъ, атаманъ мѣрочницкій, Грицко Цуба.

Въ другомъ инбарѣ пять садовъ камня на ходу, ступа сукноваленная и толчай, да для валенья сукна желѣзной котель; къ тому инбару инбарець же о двухъ колесахъ, мелятъ вышнею водою, выбираючи камень изъ того большаго инбару; при тѣхъ мельницахъ Василь Охтенко да Луцко.

Въ третей мельницѣ два сада камня на ходу, да ступа сукновальная и толчай, котель мѣдной 1; при большомъ инбарѣ инбарецъ, въ немъ колесо одно мелеть вышнюю водою, избираючи камень изъ большого инбара; при нихъ мѣрочникъ Максимъ Совенко.

Въ четвертомъ инбарѣ пять садовъ камня на ходу, да ступа сукновальная и толчай, и мѣдной котель; при томъ инбарѣ мѣрочники: Антонъ Пуганенко и Панасъ Скрипниченко.

Въ шестомъ инбарѣ два сада камня на ходу, и ступа сукновальная, и толчай, и мѣдной котель одинъ, а при мельницѣ мѣрочникъ Дацко Охтенко.

А въ тѣхъ во всѣхъ мельницахъ нынѣ собраннаго хлѣба ржи четвертей 9, и четверичковъ 2; пшеницы четвертей 7, четверичковъ 2; гречки четвериковъ 9, четверичковъ 4; пшеница четвертей 4, солоду четвертинковъ 6, ячменя четверичковъ 3; и того четвертей 31, четверичковъ 1.

Въ ономъ селѣ корчемной дворъ, въ хоромѣ двѣ свѣтлицы съ сѣнями, печь кахлевая, а въ комнатѣ три окна съ окончинами; а въ другой свѣтлицѣ два окна съ окончинами, прочіе же безъ окончинъ, печь кахлевая бѣлая; въ тѣхъ хоромахъ живетъ шинкаръ, жидъ Евсей, съ женою и съ дѣтьми; на томъ жидъ шинковыхъ прошлогоднихъ за вино и за пиво денегъ 117 р[ублей] 33 алтына, да нынѣшняго году шинковыхъ же на немъ, Евсеѣ, денегъ 57 р[ублей] 27 алтынъ съ копѣйкою, и того на немъ денегъ 175 р[ублей] 21 алтынъ.

На томъ же дворѣ ледникъ съ присѣнкомъ и черная изба, а живетъ въ ней Иванъ Стадникъ съ женою и съ дѣтьми; огороженъ дворъ съ одной стороны плетнемъ въ замѣтъ, а при той огорожѣ ворота крытые, всѣ хоромы и ворота съ огорожею, кромѣ черной избы, кгонтами.

Дворъ же бывшій корчемный, на томъ дворѣ хоромъ свѣтлицъ, при сѣняхъ изба, въ избѣ печь кахлевая бѣлая; въ ней живетъ для надсмотру двора Алексѣй Рѣзникъ.

А вмѣсто того двора нынѣ поставлена въ особливомъ мѣстѣ корчемная изба, въ ней печь кахлевая бѣлая, живетъ шинкаръ, жидъ Лейба, съ женою и дѣтьми, а на немъ, жидѣ, шинковыхъ, за вино и за пиво, прошлогоднихъ денегъ 41 р[убль] 19 алтыновъ съ копѣйкою; да нынѣшнихъ шинковыхъ же на немъ, жидѣ, денегъ 17 р[ублей] 4 алтына, и того на немъ, жидѣ, шинковыхъ денегъ 58 р[ублей] 23 алтына съ копѣйкою.

Дворъ же ветхой, свѣтлица съ комнатою и съ сѣнями, а на супротивъ избы въ свѣтлицѣ печь кахлевая бѣлая, живетъ цыганъ Панко; къ тому двору огородъ.

Дворъ же и огородъ овощный и садъ, на томъ дворѣ изба, живетъ въ ней надъ овощами надсмотрщикъ Алексѣй съ женою и съ дѣтьми.

Гумно, а на немъ изба съ сѣнями и комора, да кухня; въ той избѣ жъ живетъ гуменной Иванъ Гавриленко съ женою.

А на гумнѣ немолоченаго хлѣба:

Пшеницы четвертей 20, гречки четвертей 40, конопель четвертей 4, проса четвертей 8, пшеницы въ трехъ ямахъ четвертей 100; проса въ одной ямѣ четвертей 60, гречки въ одной ямѣ четвертей 90, а подданныхъ въ томъ селѣ дворовъ 240, кромѣ поповыхъ дворовъ и школы съ корчмами.

Да на островѣ рѣки Псла, въ Ровенку, хата одна, въ ней живеть дворникъ Яковъ Степаненко съ женою и съ дѣтьми.

Въ Остромѣ Байракѣ пасѣка, а въ ней пасѣчникъ Иванъ Губаренко, со пчелами ульевъ 211, да безъ пчель съ воскомъ ульевъ 11.

Да въ дубровѣ Озацкой пасѣка жъ, а въ ней пасѣчникъ Иванъ Пономаренко; пчель ульевъ 71, а безъ пчель съ воскомъ ульевъ 17.

Въ томъ же селѣ Михайловкѣ у кушниковъ овчинъ 20, у кожевниковъ яловичихъ и конскихъ, телячьихъ и козьихъ шкуръ 11. У ткачей плахоть 25.

Сукна будетъ вытканого локоть 80.

А сына его, Полуботкова, Андрея, у кушниковъ овчинъ 275, козлинъ 80. У шевцовъ яловичихъ и конскихъ шкуръ 7.

Да у подданного того села Михайловки, у вдовы Иванихи Бучмерской, которая вдовы мужъ подданной бывшаго полковника надзирателемъ былъ его, Андреевой, скотины у невчиненныхъ овчинъ мѣхъ на шубы великихъ и малыхъ 84, мерлушекъ ягнячихъ 15.

Села Грунки по обоемъ сторонамъ рѣки Грунки:

А въ немъ на острову той рѣки бывшаго черниговскаго полковника Полуботка дворъ, огорожень въ замѣть бревнами, на дворѣ церковь преподобнаго архіепископа Михаила Синадскаго^а, на дву коморахъ на верху, да хоромнаго строенія свѣтлица съ двумя большими окнами и съ окончины, печь кахлевая бѣлая; при ней сѣни, а въ сѣняхъ и съ боку коморка, да насупротивъ свѣтлицы жъ коморка жъ, а около свѣтлицы съ двухъ сторонъ перилы, а на свѣтлицѣ горница, а въ ней семь оконъ съ окончины, печь кахлевая поливяна; при ней сѣни, а насупротивъ той горница жъ съ коморкою; въ ней печь кахлевая поливяна, оконъ и что въ комнатѣ окончинъ девять, а около тѣхъ хоромъ перилы и сходы; покрыты тѣ хоромы кгонтами.

На верхъ тѣхъ хоромъ на ступкахъ конскихъ большихъ 13 шкуръ, яловичихъ большихъ и малыхъ 23, телячьихъ сеголѣтнихъ 10, овчинъ 16, козлинъ старыхъ 17. Свѣтлица жъ отхожая съ комнатою, а въ нихъ 6 оконъ, а окончинъ пять, печь кахлевая, при свѣтлицѣ сѣни, а съ боку коморка, да напротивъ свѣтлицы пекарня, въ ней три окна большихъ съ окончины.

Ледникъ съ присѣнкомъ.

Погребъ походной, покрытой кгонтами.

Изба черная новая для телятъ, изба черная ветхая для ягнятъ, а при нихъ скотьи хлѣвы плетневые, конюшня бревенчатая рубленая, и то все покрыто соломой, а двои ворота покрыты кгонтами.

Въ дворѣ челядь: атаманъ Василій Миролюбскій съ женою и дѣтьми, пастуховъ мужеска пола 13, работницъ женскаго пола 2; подъ церквою въ одной коморѣ въ трехъ стопкахъ московской мѣри пшеницы 1 четверть и четвериковъ 4.

Да въ четырехъ стопкахъ на гумнѣ гречихи четвертей 3.

^а Так у публікації, імовірно має бути – “Синайскаго”.

Въ селѣ Грункѣ въ ямѣ гречихи четвертей 15, овса четвертей 32.

Въ дворахъ товару рогатаго:

Воловъ рабочихъ 73, воловъ малыхъ 26.

Коровъ дойныхъ 62, яловыхъ великихъ и малыхъ 50.

Быковъ некладеныхъ 5, коровъ тельныхъ 7.

Лѣтошнихъ бычковъ и телицъ 39, нынѣшнихъ телятъ 51.

Овецъ дойныхъ 336, ягнятъ бѣлыхъ и черныхъ 302; вовны старой рунѣ 1584, вовны ярчой рунець 616.

Овецъ яловыхъ съ баранами 437, козъ дойныхъ 80.

Козлятъ 63, козъ яловыхъ съ козлами 95.

Свиней старыхъ 3, подсвинковъ 3, поросятъ малыхъ 4.

Въ томъ же селѣ Грункѣ подданныхъ конныхъ и пѣшихъ дворовъ 40, кромѣ поповаго двора и школы.

Да корчма, а въ ней живеть шинкаръ, жидъ Михайлъ, на немъ шинковыхъ денегъ за вино и за пиво прошлогоднихъ денегъ 51 р[убль] 13 алтынъ, да нынѣшняго году денегъ 44 р[убля] 4 алтына и съ двумя копѣйками.

А у прежде бывшаго въ прошломъ году, въ томъ селѣ Грункѣ, шинкаръ, у Гараски, у подданнаго тамошняго, денегъ 35 р[ублей] 12 алтынъ; и того съ того шинка имѣеть быть денегъ 130 р[ублей] 29 алтынъ 2 копѣйки.

Его жъ, бывшаго черниговскаго полковника Полуботка, село Василевка, на рѣкѣ Грункѣ жъ, а въ ней подданныхъ его, Полуботковыхъ, дворовъ 91, кромѣ попова двора съ причетниками, да корчма, въ которой живеть жидъ Гирша, шинкаръ, на томъ Гиршѣ прошлогоднихъ шинковыхъ за пиво и за вино денегъ 102 р[убля] 31 алтынъ, да нынѣшнихъ шинковыхъ денегъ 60 р[ублей] 14 алтынъ 2 к[опейки], и того на немъ денегъ 163 р[убля] 12 алтынъ, да кухва вина.

Да въ томъ же селѣ у атамана василевскаго, Василия Ненка, зборнаго съ подданныхъ овса черниговской мѣры четверичковъ 399, который выбралъ за числа лошадей и воловъ.

Деревня Озакъ на рѣкѣ Пслѣ, которая на Михайловской землѣ въ самой близости Лебединскаго уѣзда къ селу Озаку, а въ той деревнѣ огородъ его, бывшаго полковника, и сады съ виноградомъ, да подданныхъ мужицкихъ дворовъ 19, въ томъ числѣ шинкаръ Манжола, а на немъ шинковыхъ за вино денегъ 10 р[ублей] 26 алтынъ и денегъ 4.

Къ тому жъ селу Михайловкѣ принадлежитъ деревня Гуты, на рѣкѣ Мстирѣ близъ рѣки Псла, а въ ней подданныхъ дворовъ 11, пашню пашутъ пригономъ въ селѣ Михайловцѣ, а пожитковъ бывшаго черниговскаго полковника ничего въ той деревнѣ не обрѣтается.

Въ Ахтырскомъ полку:

Къ тому жъ селу Михайловкѣ надлежитъ слободка^а Буюмеръ при болотахъ Бѣлки и Вязовой, а въ немъ бывшаго полковника Полуботка дворъ, на дворѣ хоромнаго строенія свѣтлица съ сѣньми и съ коморою, въ свѣтлицѣ два окна съ

^а Помилково надруковано – “сребро”.

окончинами, изъ сѣней походной погребѣ, покрыты тѣ хоромы контами; да особливо на томъ же дворѣ изба черная; при томъ дворѣ огородъ, въ дворѣ житель дворникъ Афанасей Ивановъ, да подданныхъ съ бобылями, кромѣ попа съ причетниками, дворовъ 26, въ томъ числѣ шинкаръ Харко Деревянка, на немъ шинковыхъ прошлогоднихъ денегъ 6 р[ублей] 24 алтына, да нынѣшнихъ 9 р[ублей] 6 алтынъ, и того на немъ денегъ 15 р[ублей] 30 алтынъ.

Въ Гадяцкомъ полку:

Въ самомъ городѣ Гадячѣ бывшаго полковника Полуботка два двора, на одномъ дворѣ двѣ свѣтлицы съ комнатою, между ими сѣни, при сѣняхъ крылецъ, и оныя хоромы ветхи, и верхи завалились; да изба черная съ сѣнями, и въ ней живетъ дворникъ Василій Степаненко съ женою и дѣтьми.

На другомъ дворѣ свѣтлица съ комнатою и съ чуланомъ, свѣтлица жъ съ сѣнями, ветхи всѣ и верхи завалились, изба черная съ комнатою, а въ ней живетъ Кононъ Музыка съ женою, да на ринку плецъ на комору, на подваркахъ, близъ мѣста дворъ, мужей на немъ два, изба черная и живутъ въ нихъ дворники Тарасъ, Пивнининъ зять, да Тимофей Заоболонько, изъ женами и дѣтьми.

При томъ дворѣ садъ, гдѣ вода окопана, посередь левады погребъ походной, а въ ономъ погребѣ поставлены императорскаго величества десятинной медь; на левадѣ посѣвается табакъ изъ десятины, къ тѣмъ дворамъ межи мѣскими полями нивъ двѣ, одна за Гетманскимъ ланомъ, другая за Дураевскимъ озеромъ, будутъ паханы подъ яровой хлѣбъ.

Въ томъ же полку:

Въ селѣ Хицяхъ два двора мужицкихъ, въ одномъ дворѣ живетъ бобыль, Павелъ Чепъ, съ женою и съ дѣтьми, который надзираетъ тамъ за всѣми полями и за прочимъ.

Въ другомъ дворѣ живетъ дворникъ, Игнатъ Хазуненко; къ тѣмъ дворамъ садъ и левадъ три, на левадахъ посѣвается табакъ, на одной левадѣ и березняку деревъ за сто; къ тому жъ надлежитъ гай окопанный, въ томъ гаю въ избѣ живетъ дворникъ Ерема, Васильевъ сынъ, Бѣликовъ; при той избѣ садъ и левада, на левадѣ посѣвается табакъ [...] гаю, остальная скирда сѣна; при томъ гаю поля на три дни, и оное поле имѣетъ быть пахано подъ рожь; а по сказкѣ надсмотрщика Павла Чепы, онаго поля одну ниву отнялъ села Броварокъ козакъ Мѣненко, да и ланъ пахати на два дни, паханъ будетъ подъ рожь; да ланъ на недѣлю паханъ будетъ подъ рожь; надъ Гончарскимъ яромъ ланъ на недѣлю, посѣяна на немъ рожь изъ десятины, только не на всемъ, иныя нивы лежатъ въ пустѣ, да надъ Дахновского ланъ на полторы недѣли, посѣянъ увесь рожь изъ десятины; у Густыхъ Могиль нива, половина посѣяна рожью, а половина лежитъ впустѣ, кошено будетъ сѣно; на Жалобынѣ пашни на 5 дней, лежитъ впустѣ, кошено будетъ на ней сѣно; и той пашни половину отнялъ гадяцкій козакъ Шатрава; да противъ Кузминой могилы нива на три дни подъ яровой хлѣбъ, на Жалобѣ какъ пахати на недѣлю, лежитъ впустѣ, кошено будетъ на немъ сѣно. Въ

Бурдичиной долинь лань на недѣлю, лежить впускѣ, кошено будетъ на немъ сѣно; надъ Плюсковскимъ лѣсомъ нива на три дни, лежить впускѣ, кошено будетъ сѣно; противъ Острыхъ лозъ нива на четыре дни, пахана будетъ подъ гречиху; при рѣкѣ Грункѣ, конецъ греблѣ, лугъ поросъ ольхою, а сѣно на немъ не косится; при той же рѣкѣ Грункѣ Корченкова лугу лука; сѣна на ней ставится копицъ 100, два помѣрка въ ровныхъ лѣсу ступеней на сорокъ; а въ пожитку его, Полуботка, въ оното надсмотрщика Чепы, только хлѣба гадяцкой мѣры ржи полкварты осмачки, овса двѣ осмачки, да табаку папушъ 200, а вѣсомъ каменей 4.

Да въ городѣ Лебединѣ:

Дворъ его, бывшаго полковника Полуботка, хоромнаго строенія, одной связи подъ одною кгонтною кровлею свѣтлица съ комнатою, и сѣни, а противъ той свѣтлицы свѣтлица жъ, а при ней по обоимъ сторонамъ крыльца, а тѣ хоромы стоятъ пусты; на томъ же дворѣ ледникъ, на леднику комора; на дворѣ жъ изба черная, а въ ней живетъ дворникъ Семень Федоровъ съ женою и съ дѣтьми; оной дворъ огороженъ былъ въ замѣтъ плетемъ, которой огородъ былъ уже много и разоренъ и на хоромахъ кровля мѣстами позавалилася и ворота повалилися жъ, а подлѣ того двора есть огородъ. Другой дворъ сына его, Полуботка, Андрея, въ которомъ стоитъ Нижегородскаго полку капитанъ Ханиновъ; въ немъ хоромнаго строенія свѣтлица съ комнатою, въ свѣтлицѣ четыре окна съ окончинами, печь кахлявая поливяная, въ комнатѣ одно окно съ окончиною, при ней сѣни, а насупротивъ свѣтлицы свѣтлица жъ и въ ней съ комнатою свѣтлица, 4 окна съ окончиною, печь кахлявая поливяна зеленая, а половина бѣлая; на дворѣ двѣ избы черныхъ, одна съ сѣньми, а въ сѣняхъ перерублено, и въ томъ перерубѣ печь кахлявая, бѣлая, а въ оныхъ избахъ живутъ дворники, Мойсѣй Лебедь да Игнатъ Лебедь; конюшня брусковая, навѣсъ покрытъ кгонтами; на дворѣ жъ комора и ворота покрыты кгонтами, колодезь и погребъ; походной дворъ огороженъ въ замѣтъ плетемъ къ тому двору. Въ городѣ жъ Лебединѣ на рынкѣ двѣ коморы, въ одной шинкуютъ виномъ, а въ другой мясомъ, покрыты кгонтами, и оныя коморы отдаются въ наемъ за шинковую на годъ по 1 [рублю], а за рѣзницкую полтина; къ тому жъ двору три сада въ подваркахъ, одинъ на Римаровой улицѣ, другой на Воскресенской улицѣ, третій за Свѣтличнымъ; на берегу рѣки Олшаной солодовня ветхая, а при ней огородъ; боръ Бирловскій да поле.

Хуторъ его, бывшаго полковника Полуботка, на рѣкѣ жъ Грункѣ, а въ немъ 3 избы и скотные кошары, а въ тѣхъ избахъ сына его, Полуботка, Андрея, живутъ пастухи, числомъ людей мужескаго пола восемь человѣкъ; лошадей въ томъ хуторѣ его, Андреевыхъ, 83, нынѣшнихъ жеребятъ 28, да лѣтошнихъ жеребятъ 45.

Воловъ рабочихъ 4, коровъ дойныхъ 31, яловицъ тельныхъ 23, быковъ некладеныхъ 2, лѣтошнихъ быковъ и телицъ 38, нынѣшнихъ телятъ 31, овецъ яловыхъ съ бараны 351, козъ съ козлами 16; при томъ хуторѣ въ близости на Михайловской землѣ, прозванномъ въ Андрушовой дубровѣ, пасѣка, а въ ней пасѣчникъ Григорій Подмазка, съ пчелами ульевъ 230, да безъ пчелъ съ воскомъ ульевъ 26.

1725 году, марта ...^а дня, книга отдаточная описной маетности бывшего черниговскаго полковника Полуботка, дѣтямъ его, Андрею да Якову, что по описи маіора Хрипунова да прапорщика Борисова въ Лубенскомъ полку принялъ при отдачѣ глуховскаго гарнизона Писарева полку у капрала Леонтія Исакова; а что какихъ пожитковъ въ маетности по описи порознь, также и послѣ описи въ приходѣ и расходѣ и за расходомъ, налично принято, о томъ значить ниже сего, которое принялъ Полуботковой повѣреннѣйшей ихъ, господарь Сава Рогозина.

По описи маіора Хрипунова.

Въ селѣ Коровинцахъ въ дворѣ.

Саль свиныхъ 10, полстей 3. Сверхъ описи прибыло: овчинъ дѣланныхъ 215.

Въ маломъ анбарѣ:

Воску фунтовъ 45, плуговъ съ отрезками 5. Сверхъ описи прибыло: сукна неваленаго 281 локоть.

Въ большомъ анбарѣ:

Котловъ мѣдныхъ 2, вѣсу фунтовъ 35.

Телѣгъ простыхъ 10, сани съ бучугою, обиты кожею.

Свиной старыхъ и подсвинковъ 120. Сверхъ описи прибыло: поросятъ 40.

Табаку пудовъ 100.

Проса яма 1, мѣрою осмачекъ 40. Сверхъ описи прибыло: солоду ячменнаго 6 четвертей, соли бочекъ 20.

Да съ двухъ жидовъ шинковыхъ денегъ, на нихъ, у жида Ицки денегъ рублей 88, алтынъ 22; у жида Якова денегъ 41 р[убль] 22 алтына, и того всего денегъ 130 рублей 11 алтынъ. Сверхъ того прибыло; ржи 16, пшеницы 3, овса 2 скирды. У жидовъ двухъ на шинку горѣлки куфъ 2, въ нихъ мѣры ведеръ 54, кварта 20; въ двухъ шинкахъ пива бочекъ 22; за проданной сыръ и масло, за битыхъ птицъ, за вышинкованное вино и пиво денегъ 150 р[ублей] 38 коп[ѣекъ]; агнать 240, козлятъ 118, овны старой руны 410, яровой овны 123 рунецъ.

Лошадей всѣхъ числомъ 73.

Жеребятъ однолѣтнихъ 7.

Скота рогатаго:

Большихъ быковъ 49, коровъ 50, бычковъ и подтелковъ 155.

И того рогатаго скота 254.

При коровахъ стадникъ Луцыкъ, при немъ пастуховъ 3.

^а Число не назначено.

Въ хуторѣ Коровинскомъ:

Овецъ 875, козъ 317, и того овецъ и козъ 1152^а.

Да въ селѣ Коровинцахъ въ пасекѣ пчель ульевъ 160, при нихъ пасѣчникъ Андрей Комликъ; прибыло: меду пудовъ 10.

По описи прапорщика Борисова.

Село Коровинцы, а въ селѣ дворъ бывшаго полковника Полуботка въ хоромахъ строениемъ; въ дворѣ его пожитковъ: саль свиныхъ 10, полстей 3, воску 6 ф[унтовъ]. Сверхъ описи прибыло соли бочекъ 20.

Воловнихъ и конскихъ воевъ 12, куфовъ порожнихъ 14, бочекъ стояновъ 32, колесъ на везы паръ 2, точаковъ 10, цебровъ 2, лемешъ плуговой, лантуховъ 5, мѣшковъ 3, табаку каменей 90, казановъ мѣдныхъ 2. Сверхъ описи прибыло: табаку камней 85, плахотъ 6.

Скатертей концовъ 2, ручниковъ концовъ 2, плахотъ 3.

Коровъ дойныхъ 2, телятъ нынѣшнихъ 2, свиней старыхъ 11, подсвинковъ 75, поросятъ 30.

Въ томъ же селѣ Коровинцахъ дворовъ, кромѣ попова съ причетниками, 268, шинковъ 2.

Въ которыхъ шинкахъ жидъ шинкуеть; на Ицку жиду шинковыхъ денегъ 25 рублей 2 коп.

На жидѣ Якову куфа вина одна.

Да козаковъ 59, которые надлежали въ службу до двора его, Полуботкова, да ихъ же, козаковъ, выслано въ походъ челоуѣкъ 20; да у старосты отъ продажи гусей и утокъ, сыра и масла и суковальныхъ денегъ 60 рубл[ей] 31 к[опѣйка], да отъ шинкарей за пиво и за вино съ двухъ шинковъ денегъ 191 р[убль] 22 к[опѣйки], да у подданныхъ того села у шевцовъ шкуръ конскихъ и яловочныхъ въ чинбѣ 55, у кушнирей овчинъ 90, смушковъ бараньихъ 18, козлиныхъ великихъ и малыхъ 180, на подданныхъ же роздано на пшено проса четвертей 51 и четверичковъ 3. Сверхъ описи прибыло: въ гумнѣ ржи скирдъ 12, пшеницы скирдъ 3, овса скирдъ 2, воску 39 фунтовъ.

Въ гумнѣ въ пяти ямахъ овса московской мѣри четвертей 258.

Въ Семенковой дубровѣ пасѣка съ пчелами ульевъ 160.

Отъ пчель съ воскомъ ульевъ 20.

Къ тому жъ селу Коровинцамъ надлежитъ хуторъ его, Полуботковъ, у вершины Хорола²⁶¹, а въ томъ хуторѣ скотины его: лошадей, рогатаго скота, овецъ, лошадей всѣхъ 73, однолѣтнихъ жеребятъ 4.

Сверхъ описи прибыло: марта 30-го въ Нѣжинскомъ полку въ хуторѣ описномъ Тиницкомъ за пасѣку немалого числа въ блюденной березовой роши дерева отобрано караульнымъ солдатомъ Балцерева полку Артемомъ Волупкою у бахмуцкихъ жителей пять лошадей.

^а Мае бути 1192.

Скота рогатаго:

Воловъ рабочихъ 28, коровъ дойныхъ 37, коровъ тѣльныхъ 31, быковъ некладеныхъ 5, бычковъ малыхъ 11, бычковъ и телицъ 32, телятъ нынѣшнихъ 35.

Овецъ дойныхъ 334, овецъ яловыхъ съ баранами 610, ягнятъ 287, козъ дойныхъ 127, козъ яловыхъ съ козлами 201, козлятъ 92.

Въ томъ же хуторѣ сына его, Полуботкова, Андрея, скота рогатаго:

Великихъ и малыхъ воловъ 27, коровъ яловыхъ 14.

Къ тому селу Коровинцамъ надлежитъ хуторъ на рѣчкѣ Кашкиной, въ немъ дворъ, подъ тѣмъ дворомъ на вышеозначенной рѣчкѣ мельница, два колеса, на одномъ колесѣ садъ камня на ходу, а другой ступа сукновальная и толчай; въ томъ анбарѣ пшена 1 четверть и четверичковъ 6.

Въ селѣ Тиницы его, Полуботкова, подданныхъ дворовъ 4.

Да хуторъ на рѣчкѣ Барунѣ; въ томъ хуторѣ дворецъ, а въ немъ пожитку его, Полуботка, батуринской мѣры ржи осмачка 1, мѣхъ муки 1 четверикъ, гречневой муки полчетверика.

Конь рыжій, на лѣво съ отметомъ и подъ сѣдломъ подпарено.

Да кромѣ того хутора на вышеписанной рѣчкѣ мельница, а въ ней садъ камней на ходу, мелеть вышнею водою.

Въ томъ же хуторѣ подданныхъ хатъ двѣ.

Да сына его, Якова Полуботка, скоть:

Воловъ 18.

Коровъ дойныхъ 14.

Коровъ яловыхъ 6.

Назимковъ 18.

Малыхъ телятъ 4.

Къ тому жъ хутору надлежитъ поле [и] степь.

Вѣдомость описной маетности бывшаго полковника Полуботка, села Оболонья, коликое число въ той маетности въ прошломъ 724 году генваря въ 7 день, по описи маіора Раевского и лейбъ-гвардіи сержанта Львова, описано движимыхъ и недвижимыхъ пожитковъ и того, что въ расходѣ; а что за расходомъ наличнаго и вновь прибылова отдано по указу Полуботкова женѣ и дѣтямъ его апрѣля 1 дня сего 1725 года, о томъ значить ниже сего.

По описи маіора Раевского и лейбъ-гвардіи сержанта Львова при отдачѣ наличное.

Село Оболонье сидитъ усадьбою надъ Десною рѣкою; въ ономъ селѣ двѣ церкви: 1, Рождества Пресвятыя Богородицы; 2. Козьмы и Даміана; въ томъ же селѣ крестьянскихъ дворовъ 206.

Въ ономъ же селѣ домъ Полуботковъ:

2 свѣтлицы, при нихъ по 2 комнаты; въ оныхъ же свѣтлицахъ иконъ, писанныхъ на холстинѣ, 3 въ рамахъ, окончины стеклянныя, два стола длинныхъ, печи зеленыя; между свѣтлицами сѣни, 2 крыльца, надъ ними здѣланы лѣтніе покои безъ печей.

Вкругъ горницы садъ, въ саду баня съ прибаникомъ.

На томъ же дворѣ особое строеніе, гдѣ живетъ староста; свѣтлица, при ней 2 комнаты, въ нихъ иконъ, писанныхъ на деревѣ, 4 въ рамахъ, въ томъ числѣ на холстинѣ 1, окончины стеклянныя, печь зеленая, другая бѣлая, чрезъ сѣни изба черная.

На томъ же дворѣ покой лѣтней, гдѣ живутъ служители его, Полуботковы.

Свѣтлица бѣлая, окончины стеклянныя, печь бѣлая; чрезъ сѣни изба черная; анбаръ, въ немъ сверхъ всего прибыло: вина простаго 646 ведръ 5 кварть, да нынѣшнихъ шинковыхъ 160 ведръ 17 кварть.

Двѣ бочки вина вишневаго, третья часть поменьше, въ которой московскихъ ведръ 40, яблочнаго вина 1 бочка, въ оной ведръ 10; воску кругъ, вѣсу въ ономъ 11 ф[унтовъ]. Сверхъ сего прибыло: 2 пуда 4 фунта.

Коровъ большихъ и меньшихъ 5, килимовъ большихъ и меньшихъ 6. Сверхъ сего прибыло 1.

Сукна сермяжнаго 1 труба, въ оной 33 аршина. Сверхъ сего прибыло 240 аршинъ.

Гороху 4 бочки, въ нихъ московскихъ 2 четверти 3 четверичка; маку бочонокъ, въ немъ 4 четверичка; саль свиныхъ 19 пудовъ 26 фунтовъ. Сверхъ сего прибыло 11 пудовъ 37 фунтовъ.

Въ ономъ же анбарѣ возокъ устланный, росписанъ красками, убить сукномъ краснымъ; саней столярскихъ 2, росписанныхъ разными красками; сани третьи бѣлыя; сарай покрытой, что стоятъ коляски; въ немъ сани крытыя дощатыя, убиты сукномъ голубымъ, сани маленькія, выкрашены краскою; ледникъ, два погреба съ выходомъ; въ томъ же дворѣ конюшня безъ стойлъ, въ ней лошади рыжая да гнѣдая.

Въ томъ же селѣ Полуботковъ скотный дворъ, въ немъ скотины:

Коровъ 11, овецъ 28. Сверхъ сего прибыло 4.

Козъ 10. Сверхъ сего прибыло 7.

Свиней 46. Сверхъ сего прибыло 12.

Подтелковъ 6. Сверхъ сего прибыло 4.

Винокурня рубленая, что варять вино:

Въ ней котловъ котловъ мѣдныхъ 3, при нихъ 9 трубъ мѣдныхъ же, четвертой котель мѣдной же затиральной. Къ тому жъ селу приступки села и деревни, а имянно: село Городище, въ немъ крестьянскихъ дворовъ 28, въ томъ же селѣ гумно овинъ съ пеледою.

Въ ямѣ жита по вымѣру московскихъ сорокъ двѣ четверти 5 четверичковъ. Сверхъ сего прибыло 25 четвертей московской мѣры.

Яма овса, въ ней прибыло 7 четвертей.

Пшеницы московской мѣры прибылой 7 четвертей.

Деревня Гутище:

Въ ней крестьянскихъ дворовъ 12; прибыло: меду 2 бочки, холсту льняного квѣтчастаго и пасистаго 974 аршина, холсту кужульнаго 41 ар[шинъ], холсту коноплянаго 333 аршина, плахотъ 10, запасокъ 10, соли 3 п[уда] 20 ф[унтовъ], денегъ 731 р[убль] 64 к.; отъ упалыхъ овецъ шкуръ 5.

Деревня Савиньци: въ ней крестьянскихъ дворовъ 30.

И того въ 4 деревняхъ крестьянскихъ дворовъ 336.

Въ томъ же селѣ Оболенѣ шинкѣ; пива кваснаго 4 бочки.

Въ селѣ Городищѣ шинкѣ.

Въ деревнѣ Савинцахъ шинкѣ.

Вѣдомость описной маестности бывшего полковника черниговскаго Полуботка, села Орловки, коликое число въ той маестности въ прошломъ 723 году декабря 19, по описи майора Раевского и лейбъ-гвардіи сержанта Львова, описано движимыхъ и недвижимыхъ пожитковъ, изъ того числа въ расходѣ; а что за расходомъ наличнаго и вновь прибыльнаго отдано по указамъ Полуботковой женѣ и дѣтямъ его, апрѣля 1 дня 1725 году, о томъ значить ниже сего.

По описи майора Раевского и лейбъ-гвардіи сержанта Львова при отдачѣ наличное:

Село Орловка сидитъ усадьбою у вершины рѣки Убеды; въ томъ селѣ крестьянскихъ дворовъ 398.

Дворъ его, Полуботковъ, съ строеніемъ: надъ свѣтлицами въ чердакѣ сала свиного вѣсомъ 130 пудъ, полтями сала 22 пуда. Сверхъ сего прибыло: 73 пуда, 14 пудъ 2 фунта, колбасъ 200.

Въ анбарѣ вина простаго прибылаго московскихъ ведръ 1459, 7 кварта, да на шинкахъ 211 ведръ 3 кварты неплаченныхъ.

Масла коровьяго прибыло 1 пудъ 1 фунтъ.

4 котла мѣдныхъ, что вино курятъ; трубъ мѣдныхъ 9, котель, что топятъ воскъ, мѣдный же.

Мяса свиного соленого 12 пудъ 13 ф[унтовъ], пшеница 2 четверти по мѣрѣ московской; сундуковъ новыхъ окованныхъ 5; сукна бѣлаго 7 трубъ, по мѣрѣ 295 ар[шинъ].

Котель большой мѣдной пивной.

За селомъ хуторъ съ дворовымъ строеніемъ, въ томъ хуторѣ въ конюшнѣ лошадей гнѣдыхъ двѣ, карая 1; оныя лошади рабочія.

Скотной дворъ, въ немъ скотины:

Воловъ 37, коровъ 60, телятъ 40. Сверхъ описи прибыло 58.

Свиней большихъ и меньшихъ 98. Сверхъ описи прибыло 36.

Козъ 3. Гумно, на ономъ гумнѣ овинъ съ пеледою.

Жита молоченаго прибылаго московской мѣри 119 ч. 4 четверт.

Овса прибыло той же мѣри 1 гар., 199 чет. 4 четвер.

Гречихи 5 четвертей 2 четверичка; прибыло 2 гар. 61 четверть, 4 четверичка.

Семя коноплянаго прибылаго 5 гар., 15 четверичковъ 6 гар.

Въ томъ же хуторѣ винница рубленая, въ ней 7 котловъ мѣдныхъ, что варятъ вино; при нихъ по три трубы мѣдныхъ, заторный котель большой.

Въ селѣ Орловцѣ на помянутой рѣкѣ Убедѣ 2 мельницы на четыре камня.

Къ тому же селу Орловкѣ присудныя села:

Село Козловка, въ ономъ крестьянскихъ дворовъ 184.

Село Криски, въ немъ крестьянскихъ дворовъ 130.

Въ томъ же селѣ мельница на два камня на рѣкѣ Головсенѣ.

Село Псаровка, въ ней крестьянскихъ дворовъ 62.

Въ селѣ Орловкѣ два шинка, въ селѣ Козловцѣ шинкъ, въ селѣ Криски шинкъ, въ селѣ Псаровцѣ шинкъ.

Прописное:

Мельница на рѣкѣ Убедѣ, прозываемая Хоминская, на которой два камня, а третья ступа.

Въ селѣ Ко[з]ловцѣ мельница на той же рѣчкѣ, въ ней два камня, прозываемая Таракова.

Въ селѣ Псаровцѣ рыбная ловля и неводъ.

Тамъ же въ Псаровцѣ извести печей три.

Рыбы вялой возовъ 9, палубовъ 5, на колесахъ окованныхъ шестой палубецъ, на колесахъ неокovanýchъ санныхъ палубовъ 4; сала свинаго 2 пуда 35 фунтовъ; прибылаго: 9 пудъ 20 ф., денегъ 1724 р[убля] 96[копѣекъ], соли 16 п[удовъ] 3 ф[унта], желѣза 1 пудъ 10 ф[унтовъ], лою 30 фунтовъ, кожъ конскихъ 1, говяжьихъ 2, телячьихъ 2.

Сукна свитнаго бѣлаго и чернаго 480 аршинъ.

Плахотъ простыхъ 40, запасокъ простыхъ 20.

Поясовъ рябыхъ ткацкихъ 15.

Полотна коноплянаго 225 аршинъ.

Воску 3 круга, вѣсу въ нихъ два пуда и 22 ф[унта].

Вѣдомость описной маенности бывшаго полковника Полуботка, села Савинокъ, коликое число въ той маенности въ прошломъ 724 году генваря 9, по описи майора Раевского и лейбъ-гвардіи сержанта Львова, описано движимыхъ и недвижимыхъ пожитковъ, изъ того, что въ расходѣ; а что за расходомъ вновь прибыльнаго отдано по указу Полуботковой женѣ и дѣтямъ его, апрѣля 1 дня 1725 году.

**По описи маіора Раевского и лейбъ-гвардіи
сержанта Львова при отдачѣ наличное:**

Село Савинки:

Въ томъ селѣ дворовъ крестьянскихъ 88.

Въ ономъ селѣ дворъ его, Полуботковъ, описанъ со всѣмъ строеніемъ; на одномъ столѣ килимъ пестрой.

Надъ свѣтлицами въ чердакѣ сала свиного 39 пудовъ 22 ф[унта], прибылаго 29 п[удовъ]. Саль полты 9 п[удовъ] 4 ф[унта]; сверхъ сего прибыло 7 п[удовъ] 9 ф[унтовъ].

Колбасъ 76.

Въ леднику мяса свиного соленого 3 бочки 20 п[удовъ] 18 ф[унтовъ]; прибылаго 44 п[уда] 6 ф[унтовъ].

У воротъ амбаръ, въ немъ:

Мѣдныхъ котловъ большихъ, что варятъ вино, 3, трубъ мѣдныхъ 6; сверхъ сего прибыло пива въ шинкахъ 20 бочекъ неплаченныхъ.

Вина простаго прибылаго 444 ведра 13 кварть, да въ шинкахъ 395 ведръ 3 кв[арты], неплаченого 3.

Воску 39 фунтовъ; сверхъ сего прибыло 3 п[уда] 5 ф[унтовъ].

Шерсти овечей прибылой 1 п[удъ] 14 ф[унтовъ].

Два анбара, въ нихъ:

Пшеницы въ бочкахъ 5 четвертей московской мѣры; сверхъ сего прибыло 9 ч. 5 четверичковъ.

Пшена 4 чет. 2 четверичка; сверхъ сего прибыло 4 четв. 2 гар.

Ячменя 4 четв. 2 четверичка; сверхъ сего прибыло 4 четв. 2 гар.

Ржи прибылой 45 чет. 6 гарнц.

Овса прибылаго 208 четверт. 1 гарнц.

На помянутомъ дворѣ конюшня, въ ней:

Рыжихъ лошадей 4, сѣрыхъ 2, гнѣдыхъ 1, да прибывшая 1.

При томъ же селѣ хуторъ; въ немъ скота: быковъ и коровъ 97, телятъ 8; сверхъ сего прибыло 11.

Козъ 14; сверхъ сего прибыло 14.

Свиней тридцать девять; сверхъ сего прибыло 20.

Въ томъ же хуторѣ винница рубленая, въ ней котловъ винокуренныхъ мѣдныхъ 4, при нихъ трубъ мѣдныхъ же по три трубы.

Заторной же котель мѣдной большой 1, пивоварной же мѣдной котель большой; денегъ 852 р[убля] 82 к., да на долгахъ 20 р[ублей]; солоду яшнаго 5 четв., гороху 5 чет. 5 четверичка, сѣмя коноплянаго 2 ч. 4 четверичка, гречи 15 ч. 5 четверичка, проса 7 четвер., ярицы 13 четв. 1 ч.; меду бочекъ 3. Въ шинкахъ неплаченого холста тонкого льнянаго 80 арш[инъ], холста толстаго коноплянаго

95 арш[инъ], конопель пряденыхъ 1 пудъ, сала въ ковбыкахъ 3 пуда 11 ф., соли 14 ф.; ногъ свиныхъ 13 паръ, сукна простого 104 арш[ина], конскихъ 5, говяжьихъ 6, телячьихъ 4, овечьихъ 26, козьихъ 11.

К тому селу присудныя села и деревни:

Деревня Самоутуги, въ ней крестьянскихъ 9 дворовъ.

Слобода Тѣльная, въ ней крестьянскихъ 22 двора.

Село Наумовка, въ ней крестьянскихъ 61 дворъ.

Деревня Каруковка, въ ней крестьянскихъ 32 двора.

Деревня Габрелювка, въ ней крестьянскихъ 19 дворовъ.

И того крестьянскихъ 241 дворъ.

Въ селѣ Наумовкѣ пчель въ бортяхъ ульевъ 40.

Къ оному жъ селу Савинкамъ мельница на рѣкѣ Убедѣ, мельница Стецковская на чetyре камня.

На той же рѣчкѣ мельница Самоутузская на 2 камня и 4 колеса ступныхъ; на той же рѣчкѣ мельница Гордѣвская на два камня, ступня два кола; мельница на рѣчкѣ Бречи на 1 камень; въ деревнѣ Каруковкѣ мельница на рѣчкѣ Бречи на 1 камень и два кола ступныхъ, 2 стеклянные гуты; въ селѣ Савинкахъ шинкъ, въ слободѣ Тѣльной шинкъ, въ Гутѣ шинкъ.

Прописное:

Казановъ мѣдныхъ винничныхъ 4.

Амбаръ въ мѣсковыхъ млинахъ, въ которомъ 2 кола ступныхъ.

На греблѣ амбаръ Самоутузской ступной же, пустой.

Дворъ Сосницкой Дашенковской, въ немъ извести ослабокъ изъ 30 бочекъ, дегтя 6 возовъ кованныхъ глобчастыхъ, палубовъ кованныхъ, необитыхъ 2, возовъ воловьихъ 9, кирпича 1200; озеро подѣ селомъ Якличами.

Вѣдомость описной маетности бывшаго полковника Полуботка, села Боровичъ, коликое число въ той маетности въ прошломъ 724 году генваря въ 10-й день, по описи маіора Раевского и лейбъ-гвардіи сержанта Львова, описано движимыхъ и недвижимыхъ пожитковъ, изъ того, что въ расходѣ; а что съ расходомъ наличнаго вновь прибылаго отдано по указу Полуботковой женѣ и дѣтямъ его, апрѣля 1 дня 1725 году, о томъ значить ниже.

По описи маіора Раевского и лейбъ-гвардіи сержанта Львова при отдачѣ наличное:

Село Боровичи сидитъ у рѣки Сновы:

Въ ономъ селѣ крестьянскихъ дворовъ по обѣ стороны рѣки 88.

Въ томъ селѣ дворъ его, Полуботковъ, описанъ со всѣмъ строеніемъ; на столахъ два килима пестрые.

Надъ свѣтлицами въ чердакъ сала свиного 4 пуда; сверхъ сего прибыло 49 п[удовъ] 30 ф[унтовъ].

Въ ледникъ меду прѣснаго вновь прибылаго 19 п[удовъ].

Воску три круга, въ нихъ вѣсу одинъ пудъ поль-осмыхъ фунта; сверхъ сего прибыло 2 п[уда] 13 ф[унтовъ].

За хоромами подъ пустыми свѣтлицами въ омшиннику вина простаго 5 бочекъ; въ нихъ 175 ведръ 1 кварта; на шинкахъ неплаченной 175 ведръ 1 кварта.

Саль свиныхъ 10; въ нихъ вѣсу 8 пуд.

Пива въ шинку неплаченного прибылаго 15 мѣръ 47 гар.

Конюшня, въ ней лошадей:

Чалыхъ 2, рыжихъ 1, гнѣдыхъ 2, пѣгихъ 2, сѣрыхъ 1, рабочая гнѣдая 1 лошадь.

Винница, въ ней вино варится на 4 котла, пятый заторный; при нихъ по три трубы мѣдныхъ.

Скотный дворъ, въ немъ всякой скотины:

Воловъ 10, коровъ 9, телятъ 4. Сверхъ сего прибыло 8.

Свиней большихъ 50, поросятъ 10. Сверхъ сего прибыло 35.

Въ анбарѣ солоду ячменнаго по мѣрѣ московской 19 четвертей 5 четвериковъ 2 гарца.

Пшеницы 4 четверти, 5 четвериковъ, 2 гарнца.

Прибылаго ячменя 10 чет. 3 четверичка.

Въ ямахъ жита 252 четверти восемь гарнцевъ.

Яма съ пшеницею, въ ней 22 четверти 4 четверичка. Сверхъ сего прибыло 7 четв. 1 четверич. 6 гар.

Овса прибылаго 280 четв[ертей] 5 гар[нцевъ].

На помянутой рѣкѣ плотина, на ней 7 амбаровъ, въ нихъ 12 колесъ, 6 что мелютъ хлѣбъ, что валяютъ сукно и толкутъ крупу, 2 колеса не мелютъ, камней нѣтъ.

При томъ же селѣ у вершинѣ мельница на два камня, а мелютъ у полуводъ зимою, а лѣтомъ не мелютъ.

Къ оному жъ селу Боровичъ приселки, села и деревни одного правленія:

Деревня Старые Боровичи, въ ней крестьянскихъ 45 дворовъ.

Слободка Здрягожка, въ ней крестьянскихъ 28 дворовъ.

Слободка Загребельная, въ ней крестьянскихъ 25 дворовъ.

Деревня Андрушичи, въ ней дворовъ крестьянскихъ 10.

Итого въ вышепрписанныхъ деревняхъ 196 дворовъ.

Сверхъ сего прибыло: воловой шкуры передѣлано половина да 3 шкуры недѣланныхъ.

Да вновь поселилися 2 слободки, въ нихъ крестьянскихъ дворовъ:

Въ слободѣ Васильковкѣ 39 дворовъ, въ слободкѣ Илкучи 26 крестьянскихъ дворовъ, и того 64 двора.

На плотинѣ въ селѣ Боровичахъ прописано 5 колесъ съ камнями.

3 колеса пустыхъ, на которыхъ камней нѣтъ.

Товару рогатого:

Воль 1, корова 1, телятъ 4. Свиныхъ салъ 27, вѣсовыхъ 25 пудъ 35 фунтъ.

Мяса свиного вялого 6 пудъ, прибылаго 42 пуда 24 фунта.

Въ колбасахъ сала 25 фунтъ прибылаго головъ 38.

Сала полостями 6 полостей; въ нихъ вѣсу 4 пуда 1 фунтъ; прибылаго соли 6 пуд.

Гречи 2 четверика 3 четверичка 4 гарца, прибылаго: 2 чет. 2 четверичка 4 гар.

Пшена прибылаго 3 четв. 2 гар.

Казановъ мѣдныхъ винныхъ два.

Вотчина куплена отъ туренцовъ, другая вотчина куплена отъ туренцовъ же; вовны рунъ 100; вѣсу въ ней 8 пудъ 20 фун.; смолы бочка одна.

Мельница одна близъ села Боровичъ, на рѣкѣ Прудцѣ, обѣ одномъ камнѣ мучномъ.

Камней млиновыхъ порожнихъ вершняковъ 8; камней сподняковъ 2, камней млиновыхъ вершняковъ 4, сподняковъ 3, которые еще не сысканы, съ Каменскаго монастыря 7.

Ржи прописано 95 четв. 4 гар.

Солоду ячменнаго 38 чет. 8 четверич., лошадь 1 гнѣдая.

Вѣдомость описной маетности бывшаго полковника Полуботка, села Довжика, коликое число въ той маетности въ прошломъ 724 году генваря въ 1-й день, по описи маіора Раевского и лейбъ-гвардіи сержанта Львова, описано движимыхъ и недвижимыхъ пожитковъ, съ того, что въ расходѣ и что за расходомъ наличнаго и вновь прибылаго отдано по указу Полуботковой женѣ и дѣтямъ его, апрѣля 1 дня [1725 году], о томъ значить ниже.

По описи маіора Раевского и лейбъ-гвардіи сержанта Львова при отдачѣ наличное:

Село Довжикъ сидитъ на рѣкѣ Довжику по обѣ стороны рѣки.

Въ немъ крестьянскихъ домовъ 30.

Въ ономъ селѣ домъ со всѣмъ строеніемъ описанъ; въ будинкахъ одинъ килимъ пестрой.

Въ конюшнѣ лошадей:

Буланая 1, сѣрыхъ рабочихъ 2, карая 1, рыжая 1; въ той же конюшнѣ цугъ шоръ съ наборомъ, мѣдные верхи съ гербами.

На томъ же дворѣ амбаръ, въ немъ мѣдныхъ котловъ два.

Вина прибылаго простаго 937 вѣдръ 17 кварть, на шинкахъ невыплаченнаго 630 вѣдръ 4 кварты.

Саль свиныхъ прибылыхъ вѣсомъ 78 пудовъ, рыбъ осетровыхъ и сомовыхъ шесть вялыхъ, во всемъ 4 пуда 24 фунта.

Воску 3 пуда 9 ф[унтовъ]; вновь прибыло 3 пуда 33 фунта.

Хлѣба молоченаго:

Ржи прибылой 596 четвертей 4 четвер.

Овса прибылаго 300.

Пшеницы въ ямахъ 72 четверти, 3 четверичка, прибыло 50 четверт[ей].

Немолоченаго хлѣба.

Ржи прибылой 830 копѣ.

Овса прибылаго 665 копѣ.

Въ конюшнѣ лошадей рабочихъ:

Вороная 1, чалая кобыла 1, гнѣдая кобыла 1.

Скотной дворъ, въ немъ скота:

Коровъ и быковъ 47, воловъ 5, телятъ прибыло 11.

Овецъ 16, прибылыхъ ягнятъ 3.

Козъ 50, прибылыхъ козятъ 12.

Свиней 127, поросятъ 10; прибылыхъ поросятъ 52.

Винница рубленая при томъ же дворѣ, въ ней казановъ мѣдныхъ 8, при нихъ по 3 трубы; котель же заторный мѣдной, да котель пивной мѣдный, и того 10 котловъ.

Къ тому жъ селу Довжику присудныя села:

Деревня Внучки и деревня Табаевка; въ нихъ дворовъ крестьянскихъ 41, деревня Бѣлоцерковка, въ ней дворовъ крестьянскихъ 25; шинковъ... Слобода Мохнатинска, въ ней дворовъ крестьянскихъ 25 и шинокъ.

Деревня Павловка, въ ней дворовъ 28; деревня Губычи, въ ней дворовъ крестьянскихъ 26 и шинокъ 1; въ селѣ Довжики на помянутой рѣкѣ двѣ мельницы, въ нихъ камень придѣланъ, при камнѣ и двѣ толчеи.

Мельница на рѣкѣ Бѣлоусть съ двумя колесами мучными и ступникъ, въ селѣ Довжику шинкъ, въ деревнѣ Павловцѣ шинкъ, въ деревнѣ Внучкахъ шинкъ.

Къ тому жъ селу Довжику хуторъ въ Губычахъ, въ немъ скотной дворъ.

Воловъ 49, рыбная ловля.

Въ томъ хуторѣ мельница на одинъ камень и ступникъ; денегъ 1030 рублей 21 копѣйка одна деньга; проса 28 четвертей, солоду ячнаго 5 четвертей, гороху 90 четвертей, ярицы 35 четвертей, гречи 80 четвертей 4 четверичк[а], ячменю 65 четвертей, льну 1 чет[верть] 6 четверич[ковъ], маку 1 четверть.

Рудень 4, именно: Разсудовка, Вертецка, Лешовка, Дорадковска.

Мельницъ 2, Внушковска да Павловска, въ нихъ камней мучныхъ 3, мливо валюшное.

Деревень 5, именно: Неданчичи, Мысы, Козли, Радковка, Далесковка, въ нихъ дворовъ крестьянскихъ 18; прибыло: меду на шинкахъ 3 бочки, пива на шинкахъ же 2 бочки, шкуръ овечьихъ 3, козьихъ 21.

Слободокъ 2, именно: Королче да Разсудовъ, въ нихъ крестьянскихъ дворовъ 15.

Лошадей:

Мереновъ 8, жеребятъ 2.

Воску 13 фунтовъ.

Хуторъ въ Козлѣ съ землею.

При немъ млинъ съ двумя колами мучными.

Вѣдомость описной маетности бывшаго полковника Полуботка, сына его, Андрея, деревни Кувѣчичъ, коликое число въ той маетности въ прошломъ году генваря въ 1-й день, по описи [маіора] Раевского и [лейбъ-гвардіи] сержанта Львова, описано движимыхъ и недвижимыхъ пожитковъ, съ того, что въ приходѣ и что за расходомъ прибыло, отдано по указу Полуботковой женѣ и дѣтямъ, апрѣля 1 дня 1725 года.

По описи маіора Раевского и лейбъ-гвардіи сержанта Львова при отдачѣ наличное:

Деревня Кувѣчичи.

Въ той деревнѣ дворовъ крестьянскихъ 27.

Дворъ его, Андрея Полуботка, описанъ со всѣмъ строеніемъ.

У воротъ анбаръ, въ немъ двѣ палатки, а на одномъ деревкѣ розшито кумачемъ краснымъ. Прибылаго: горѣлки на шинкахъ 80 в[едрь] 2 кварталы.

Шоръ старыхъ 2 пары.

Въ сараѣ три формана большихъ дощатыхъ, крашенныхъ, крыты кожею, колеса кованыя.

Скотный дворъ, въ немъ:

Воловъ 9, быковъ 3, коровъ 9, телятъ 4, прибыло 6.

Свиней 28, прибыло 34.

Въ оной деревнѣ мельница рубленая.

На рѣкѣ Швышкѣ винница рубленая, въ оной три котла мѣдныхъ, при нихъ по три трубы, четвертый заторный.

Прописное:

Овса прибылаго 128 ч[етвертей] 4 четв[ерика], денегъ 152 р[убля] 60 к., меду 1 пудъ, полотна льнянаго 88 ар[шинъ], льну 4 к., мяса 20 пудъ, колбась 100,

саль коровьихъ 41 п[удъ] 4 ф[унта], гречи 5 ч., пшеницы озимой 5 ч., пшеницы яровой 4, маку 1 ч., сѣмя коноплянаго 4 ч., ячменя 8 ч., пшена 4 ч., немолоченаго хлѣба и овса 80 копь.

Скота:

Вороньихъ 3.

Рыжихъ 1.

Голубыхъ 1.

Овецъ 27, прибыло 4.

Вѣдомость описной маетности бывшаго полковника Полуботка, сына его, Якова, села Жукотокъ, коликое число въ той маетности въ прошломъ 724 году генваря въ 14 день, по описи маіора Раевского и лейбъ-гвардіи сержанта Львова, описано движимыхъ и недвижимыхъ пожитковъ, изъ того, что въ расходѣ, а что за расходомъ наличное и вновь прибывое, отдано по указу Полуботковой женѣ и дѣтямъ его, апрѣля 1 дня 1725 году, о томъ значить ниже.

По описи маіора Раевского и лейбъ-гвардіи сержанта Львова при отдачѣ наличное:

Село Жукотки.

Въ томъ селѣ крестьянскихъ дворовъ 33.

Въ ономъ селѣ его, Якова, дворъ описанъ со всѣмъ строеніемъ, въ анбарѣ прибывлой горѣлки 696 вѣд[ръ] да на шинкахъ 140 в[ѣдръ].

Въ томъ же анбарѣ шоръ 1 пара, лѣщъ пара, наметъ одна, сковородъ 2, казановъ 2, ленбыкъ 1, нитокъ льняныхъ клубковъ 13.

Въ другомъ анбарѣ гороху прибывлаго 6 ч.

Въ винницѣ казановъ 4, при нихъ трубъ мѣдныхъ 12, въ сажу свиней 22, прибывлыхъ 40.

Въ гумнѣ ржи прибывлой 115 ч.

На гумнѣ въ коморѣ гречи прибывлой 12 ч.

Проса прибывлаго 4 ч.

Пшеницы озимой 2 ч., прибывлаго 10 ч.

Пшеницы яровой прибывло 2 ч. 1 четвер[икъ].

Ячменя прибывлаго 6 ч., денегъ 32 р[убля] 34 к., овса 40 ч., саль вѣсомъ 23 пуда 3 ф[унта], мяса свинаго 13 п. 27 ф., колбасъ 56, маку полчетверичка, сѣмя льнянаго полчетверика, меду прѣснаго 26 ф., полотна льнянаго тонкого локоть 52, полотна толщаго льнянаго локоть 26, нитокъ льняныхъ 26 ф.

Въ станѣ одинъ конь буланый, скота воловъ 15, корова 1, назимокъ одинъ, телятъ 1, прибывло 2, пчель ульевъ 4.

Вѣдомость описной маетности бывшаго полковника Полуботка, мѣстечка Любеча, коликое число въ той маетности въ прошломъ

724 году генваря въ 12 день, по описи маіора Раевского и лейбъ-гвардіи сержанта Львова, описано движимыхъ и недвижимыхъ пожитковъ, изъ того, что въ расходѣ; а что за расходомъ наличнаго вновь прибыльнаго, отдано по указу Полуботковой женѣ и дѣтямъ его, апрѣля 1 дня 1725 году, о томъ значить ниже.

**По описи маіора Раевского и лейбъ-гвардіи
сержанта Львова при отдачѣ наличное:**

Мѣстечко Любечъ.

Въ немъ мѣщанскихъ дворовъ 140.

Въ томъ мѣстечку его Полуботковыхъ дворовъ 2.

Въ первомъ загородномъ дворѣ въ анбарѣ гречи московской мѣри четвертей 5, прибыло 45.

Маку бочонокъ, прибыло 16.

Въ другомъ анбарѣ рыбы прибылой платаной головъ 50; въ 4 анбарѣ солоду ячнаго прибылаго 74 ч[етверти] 4 ч[етверика].

Сѣмени каноплянаго 1 ч. 2., прибылаго 1 ч. 2.

Въ леднику меду прѣснаго прибылаго 55 п. 15 ф.

Бочка мяса 8 п. 7 ф.

Въ конюшнѣ лошадей:

Свѣтлосѣрая 1, рабочая, гнѣдая 1, голубая 1.

Да сына его, Полуботкова, Якова, въ той же конюшнѣ лошадей верховыхъ: жеребецъ вороной 1, рыжій конь 1.

Скота рогатаго:

Воловъ 34, коровъ 11, подтелковъ 18, телятъ 4.

Овецъ 21, ягнятъ 10.

Козъ 22, козлятъ 8.

Свиней большихъ и малыхъ 100, поросятъ 40.

Ямъ съ хлѣбомъ:

Съ рожью прибылого 249 ч.

Овса въ ямѣ прибылого 17 ч. 4 ч.

Ячменя въ ямѣ прибылого 47 ч. 6 ч.

Гороху 6 ч.

Пшеницы прибылой 6 ч. 4 ч. 4.

За дворомъ винница рубленая; въ винницѣ котловъ мѣдныхъ 5 съ трубами мѣдными, трубъ 15 и 6, заторной котель.

Въ винницѣ амбаръ, въ немъ вина простаго мѣрою 693 1 к.; въ гумнѣ хлѣба немолоченнаго 1 скирда.

Въ томъ же мѣстечкѣ Любечи дворъ его, Полуботковъ, въ замкѣ описанъ со всѣмъ строеніемъ; подъ свѣтлицами 6 погребовъ, въ нихъ 2 пушки мѣдныхъ и станки подъ нихъ, 2 фуры пороху, пуда 3, 4 гарца вѣсовыхъ 8; прибылого 2 бочки дехтя, смолы 3 бочки.

Къ тому жъ мѣстечку Любечу присудные села и деревни, а именно:

Деревня Сеньки, въ ней крестьянскихъ дворовъ 10; селцо Кротипъ, въ немъ крестьянскихъ дворовъ 3; деревня Лопатня, въ ней крестьянскихъ дворовъ 11; деревня Рябовка, въ ней крестьянскихъ дворовъ 6; деревня Поселки, въ ней крестьянскихъ дворовъ 6; селцо Злѣвъ, въ немъ крестьянскихъ дворовъ 2; деревня Коробки, въ ней крестьянскихъ дворовъ 3; деревня Крашовская, въ ней крестьянскихъ дворовъ 5; деревня Червяки, въ ней крестьянскихъ дворовъ 2; деревня Семедій, въ ней крестьянскихъ дворовъ 3; деревня Высокинъ, въ ней крестьянскихъ дворовъ 10; деревня Осержики, въ ней крестьянскихъ дворовъ 2; деревня Петрики, въ ней крестьянский дворъ 1; деревня Гѣтки, въ ней крестьянскихъ дворовъ 4; деревня Скитки, въ ней крестьянскихъ дворовъ 6; въ Любечи жъ шинки его, Полуботковы.

Прописное:

Въ мѣстечкѣ Любечѣ, на рѣчкѣ Гончарнѣ²⁶², мельницъ 3, въ оныхъ по одному колесу мучному.

Такъ же подъ мѣстечкомъ Любечемъ, на рѣчкѣ Болгачѣ^{а 263}, мельница о одномъ колѣ мучномъ. И на рѣчкѣ Ворзнѣ^{б 264} мельница о двухъ колесахъ мучныхъ, а ступное одно колесо.

Деревенька Хавы, въ ней дворъ 1; деревня Гладки, въ ней дворъ 1; деревенька Бахани, въ ней дворовъ 2; деревенька Пищики, въ ней дворъ 1; деревенька Убѣжици, въ ней дворъ 1; деревенька Радуль, въ ней дворовъ 4; деревенька Кисліе, въ ней дворовъ 7; деревенька Махлачовка, въ ней дворовъ 3; перевозъ на рѣкѣ Днѣпру, озера Тесна и Домашне.

Казанъ винничной мѣдной одинъ.

Саль свинныхъ вѣсомъ 9 пудъ 39 ф[унтовъ], прибыло 44 п. 26 ф.

Сѣмя льнянаго прибылого 7 четвериковъ 4 г[арнца].

Проса прибылого 6 четверик[овъ] 1 ч[етверичокъ], прибылого воску 7 п[удовъ] 30 ф[унтовъ], меду прѣснаго съ ухожья 5 п[удовъ] 7 ф[унтовъ], сала рыбьяго боченокъ, 2 ведра, льну натертаго 2 пуда, въ шинкахъ неоплачено горѣлки ведеръ 184, кварть 12; меду 43 мѣры 37 гарцовъ; пива 41 мѣрникъ, 45 гарцовъ; денегъ 729 руб[лей] 55 к[опѣекъ] двѣ полушки.

**Вѣдомость описной маенности бывшаго полковника [Полуботка],
села Выбель, двора Оборковскаго, коликое число въ той маенности въ**

^а У публікації помилково зазначено – “Болячѣ”.

^б У публікації помилково зазначено – “Борзнѣ”.

прошломъ 724 году генваря въ 28-й день, по описи маіора Раевского и лейбъ-гвардіи сержанта Львова, описано движимыхъ и недвижимыхъ пожитковъ, изъ того, что въ расходѣ; а что за расходомъ наличнаго вновь прибылого, отдано по указу Полуботковой женѣ и дѣтямъ его, апрѣля 1 дня 1725 году, о томъ значить ниже.

**По описи маіора Раевского и лейбъ-гвардіи
сержанта Львова при отдачѣ наличное:**

Дворъ Оборковскій близъ села Выбель описанъ съ строеніемъ.

При томъ дворѣ въ конюшнѣ меринъ вороной шведской 1, кобыла каракуля во лбу, заднія ноги по щотку бѣлыя 1, цуговыхъ карихъ лошадей 5, рыжопѣга 1 лошадь, 1 соловая лошадь.

Сына его, Якова, лошади:

Меринъ соловой пѣгой 1, меринъ рыжо-пѣгой 1, меринъ саврасой 1, кобыла карая, меринъ половой, меринъ гнѣдой 1.

Сына его, Андрея, меринъ буланой сапатою.

Скотные дворы, на оныхъ дворахъ:

Буйволовъ самцовъ 6, коровъ буйволицъ 3, молодыхъ 14, прибыло 5.

Овчарный дворъ, въ немъ:

Овецъ 221, прибыло 207.

Козъ 28, прибыло 33.

Воловъ 39, коровъ старыхъ и молодыхъ 61, телятъ 31, прибыло 78.

Да сына его, Андрея, воловъ 9, свиней большихъ и меньшихъ 8, прибылыхъ 5.

Къ оному селу присудныя села и деревни:

Село Выбли, въ немъ крестьянскихъ дворовъ 33; село Подгорное, въ немъ крестьянскихъ дворовъ 9; село Пѣски, въ немъ крестьянскихъ дворовъ 8; а всего крестьянскихъ дворовъ 50, шинкъ Выбельской, хлѣба молоченаго въ ямахъ мѣры московской ржи 51 четверть 5 четвериковъ, пара коней карыхъ.

Лошадей рабочихъ:

Саврасыхъ 2, кобылъ рыжихъ 2, кобыла голубая 1, два жеребенка рыжихъ, одинъ умеръ изъ нихъ; прибылыхъ денегъ съ людей собрано 25 руб[лей] 74 к[опѣй-ки], ячменя 4 ч[етверти], овса 58 ч[етвертей], гречи 4 ч[етверти], съ упалого скота шкуръ конскихъ 9, 3 телячьихъ, овечьихъ 75, козлиныхъ 2.

Меринъ соловъ 1, мериновъ рыжихъ 3, меринъ темносѣрой 1.

Роща 1 купленная, да отморскихъ подданныхъ рощей 3.

Сѣнокосный лугъ на сто тридцать скирдовъ.

Казань мѣдной въ пять ведеръ.

Денегъ въ домахъ змарлаго (умершаго)^а подданного Говорухи 80 р[ублей] и 8 грив[ениковъ].

Ржи полтрети ямы, которая выбрана безъ мѣры, чтобы тѣ жъ и насыпать ямы, которые выбраны, да особливо на долгахъ мѣрою московскою ржи 27 четвертей, овса 11 четвертей, денегъ Андрея Полуботка на долгахъ за овцы проданные тридцать рублей семьдесятъ копѣекъ.

Вѣдомость описнаго двора въ селѣ Полуботкахъ, бывшаго полковника Полуботка, коликое число въ томъ дворѣ въ прошломъ 724 году генваря въ 1 день, по описи маіора Раевского и лейбъ-гвардіи сержанта Львова, описано движимыхъ и недвижимыхъ пожитковъ, и того, что въ расходѣ; а что за расходомъ наличнаго вновь прибылого, отдано по указу Полуботковой женѣ и дѣтямъ его, апрѣля 1 дня 1725 году, о томъ значить ниже.

**По описи маіора Раевского и лейбъ-гвардіи
сержанта Львова при отдачѣ наличное:**

Деревня Полуботки, въ той деревнѣ крестьянскихъ дворовъ 10.

Въ той деревнѣ дворъ его, Полуботковъ, описанъ со всѣмъ строеніемъ.

Въ конюшнѣ лошадей: свѣтлогнѣдыхъ 2, старая гнѣдая кобыла 1.

Въ гумнѣ немолоченаго хлѣба:

Ржи скирдовъ 4, прибыло 5.

Молоченаго хлѣба у халявинскаго войта: ржи московской мѣры 17 четвертей.

Къ оной же деревнѣ Полуботкамъ другіе присудные деревни:

Въ деревнѣ Пивцѣ, въ ней крестьянскихъ дворовъ 5.

Въ деревнѣ Котахъ дворовъ 6.

Въ деревнѣ Масанахъ дворъ 1.

Въ селѣ Холявинѣ дворъ 1.

И того крестьянскихъ дворовъ 23.

Прописное:

Гороху четвертей 13.

Вѣдомость описной маетности бывшаго полковника Полуботка, деревни Новыхъ Млиновъ, коликое число въ той маетности во время

^а Так у публікаціи Милорадовича.

описи имѣло быть движимыхъ и недвижимыхъ пожитковъ, и того, что въ расходѣ и за расходомъ наличнаго, такожь въ нихъ прибылаго отъ описи по 1 число апрѣля мѣсяца 1725 году, отдано по указу Полуботковой женѣ и дѣтямъ его, о томъ значить ниже.

**Во время описи маіора Раевского и лейбъ-гвардіи
сержанта Львова при отдачѣ наличное:**

Деревня Новые Млины:

Въ ней крестьянскихъ дворовъ 13.

При оной деревнѣ 1 на рѣкѣ Сновѣ^а мельница, въ которой двѣ колѣ мучныхъ; прибылого ржи 56 ч[етвертей] 6 ч[етвериковъ] 2 гарнца, пшеницы 3 ч[етверти], солоду овсяного 7 ч[етвертей] 3 ч[етверика], денегъ 3 р[убля] 75 к[опѣекъ].

Копія съ копій.

1725 года, августа 8 дня, по присланному ис Коллегіи Малороссіи ея величества государыни императрицы указу, повелѣно бывшаго черниговскаго полковника Полуботка, за расходомъ остаточные деньги, а именно: описныхъ десять рублей, присланныхъ ис Чернигова, от кошенья сѣна остаточныхъ тридцать шесть рублей пятьдесятъ копѣекъ, собранныхъ въ 724 году за проданное вино, и за протчія сорокъ три рубли пятьдесятъ двѣ копѣйки, всего девяносто рублей и двѣ копѣйки, отдать женѣ его и дѣтямъ, или кому они вмѣсто себя вѣрятъ. Тѣ вышеозначенныя деньги, девяносто рублей и двѣ копѣйки, по указу отдано повѣренному отъ нихъ племяннику, бывшему переясловскому полковому сотнику Ивану Добронизкому.

Вышепоказанныя деньги девяносто рублей и двѣ копѣйки по прошенію братьевъ моихъ, Андрея и Якова Полуботковыхъ, деньги Иванъ Добронизкій, сотникъ полковый переясловскій, у господина полковника и коменданта переясловскаго Ивана Даниловича Яковлева принять и росписался.

1725 году апрѣля въ 16 день, по присланному изъ Коллегіи Малороссіи ея величества государыни императрицы, повелѣно бывшаго черниговскаго полковника Полуботка, по описнымъ книгамъ движимыя и недвижимыя въ его маестностяхъ имѣнія, описанное прибылое отдать женѣ его и дѣтямъ, или кому они вѣрятъ, и по оному указу нижепоказанныя пожитки отданы повѣренному отъ нихъ, бывшему переясловскому сотнику Добронизкому съ роспискою.

А именно описаннаго:

Казань мѣдной, что на сукна воду грѣютъ 1.

Котель мѣдной, что ѣсть варять 1.

^а Надруковано – “вновѣ”.

Лошади:

Жеребецъ 1, кобылицъ 10, жеребятъ 36.

Скоту рогатого:

Воловъ 16, нехолощонной волъ 1, коровъ 13, телятъ 8, козловъ валаховъ 23, барановъ нехолощонныхъ 4, овецъ 58, козловъ валаховъ 5, козь 9, свиней 10.

Приплоднаго в 724 году:

Жеребятъ 2, телятъ 12, ягнятъ 34, козлятъ 8.

725 году:

Ягнятъ 40, козлятъ 10, телятъ 10.

Прибылого:

Шерсти овочей 7 пудъ 20 фунтовъ.
Шерсти поярчатой 1 п[удъ] 30 фунтовъ.

Хлѣба размѣрнаго описаннаго:

Ржи 84 четверти, пшеницы 34 четверти, гречи 65 четвертей, пшена чистаго 2 четв[ерти].

Прибылого:

Ржи 208 четвертей, 4 четверика, пшеницы 79 четвертей, 4 четверика, гречи 55 четвертей, пшена 27 четвертей, полтретья четверика.

Десятиннаго хлѣба:

Ржи 4 четверти, овса 1 четверть, ячменя 1 четверть, пшеницы 1 четверть.
Кожъ чиненыхъ 3, кожъ лошадиныхъ 3, кожа товарячая 1, кожъ бараньихъ 5, кожъ козлиныхъ 3.

По сей росписи вышеписанныя пожитки по означеннымъ мѣстамъ, что есть на лицо, бывшаго полковника черниговскаго Полуботка, полковой переясловской сотникъ, Иванъ Добронизкій, принялъ и росписался рукою своею.

Вѣденіе пожиткамъ бывшаго черниговскаго полковника Полуботка, что описного и прибылого отдано повѣренному отъ жены его, Полуботковой, и отъ дѣтей, переясловскому полковому сотнику, Ивану Добронизкому, сего 1725 года, апрѣля въ 16 число, по указу, присланному изъ Коллегіи Малороссійской.

А именно описного:

Казань мѣдной.

Въ вѣденіи все тожъ написано, что и выше сего показано.

Съ копіи копія.

1725 году, марта 20 дня, по указу ея величества государыни императрицы, глуховскаго гарнизона у подполковника господина Сухарева, бывшаго черниговскаго полковника Полуботка, сынъ его, Андрей Павловъ сынъ Полуботокъ, отца своего алмазные вещи, которые присланны отъ господина бригадира и лейбъ-гвардіи майора Александра Ивановича Румянцова, которые взяты у нѣжинскаго золотаря, а именно: петлицу золотую, въ ней алмазовъ 31, петлица жъ золотая, исподи финифть, въ ней яхонтовыхъ искръ красныхъ 39, искръ яхонтовыхъ и лаловыхъ 30, алмазная одна, золота дѣльнаго слитокъ, да два червонныхъ.

По сей росписки вышепоказанные вещи, а именно: петлицу золотую, въ ней алмазовъ 31, да петлицу жъ золотую, исподъ финифть, въ ней яхонтовыхъ искръ красныхъ 39, искръ яхонтовыхъ и лаловыхъ 30, алмазная одна, золота дѣльнаго слитокъ, да два червонные, въ Коллегіи Малороссійской Андрей Полуботокъ принялъ и росписался.

О п у б л и к о в а н о: Григорій Милорадович. Книга пожиткамъ бывшаго черниговскаго полковника Павла Полуботка // ЧОИДР. – 1863.

Універсали українських гетьманів

№ 345

*1657, липня 7. Чигирин –
Універсал Богдана Хмельницького
про дозвіл Київському Видубицькому
Михайлівському монастиреві збирати
медову данину в селах Волосовичі і Нестановичі*

Богданъ Хмелницкій, гетманъ з Войском его цар[ского] вел[ичества] Запорозкимъ.

Ознаймую сим нашим писанієм старшинѣ і черни Войска его царского вел[ичества] Запорожского, а особливо залозе нашому мозирському, также мешчаном і всему посполству в Волосовичах и Нестановичах застаючом, и каждому, кому толко оказано будет, иж якосмо перше позволили в Богу велебному отцу ігуменови і всей братіи монастира святого архистратига Михайла Видубицького, такъ і тепер позволяем, аби они данъ медовую для росходу монастирського вибрали, прето сурово приказуем, аби жаденъ з старшинѣ і черни найменшою перешкодою отцу ігумену, албо от его висланному, в том^а вибраню дани медовое в селах Волосовичах і Нестановичах не былъ, но в^б тоє [в]се не втручалъ, под срогимъ каранем войсковим, іначей не чинячи.

Данъ в Чигиринѣ, дня 7 юля, року 1657.

Богданъ Хмелницкій, рука власна^в.

Наприкінці зазначено: с подлинимъ сводил іеромонах Іларіонъ.

ІР НБУВ. – Ф. 160. – Спр. 244. – Арк. 354. Копія.

О п у б л і к о в а н о: Ринсевич В. Про мозирську залогу козаків у 1657 році // Відлуння віків. – 2006. – № 1. – С. 21. – № 1.

^а В копії написано “от”.

^б В копії копієстом тут переправлено “но” на “и о”.

^в Перед підписом зазначено “в подлѣнном подписано”, після підпису в колі написано “мѣсто печати”.

***1659, останні числа листопада. Богуслав –
Універсал Юрія Хмельницького про взяття
під гетьманську оборону Семена Лопуха,
із звільненням від усіх поборів і повинностей
його млина у Бобровиці та хутора в Гоголеві***

[Юрій Хмельницький²⁶⁵, гетманъ з Войскомъ его царского величества Запорозкимъ]^a.

Паном полковникомъ, асауломъ, сотникомъ, атаманомъ и всему старшому и меншому Войска его царскаго [величества Запорозкого] товариству, ратнимъ государевимъ людемъ началнимъ и подъ началомъ зостаючимъ, такъже чатовникомъ, ватагомъ и всякого стану людемъ, которимъ колвекъ о томъ вѣдати надлежить, ижъ мы, взявши подъ нашу оборону для зичливыхъ прислугъ его въ Войску Запорозкомъ Семена Лопуха, мешканца бобровицкаго, на грун[т]а[х] его млинъ, въ мѣстѣ Бобровици²⁶⁶, на рицѣ Бобровицѣ²⁶⁷, власнимъ его коштомъ будований, и хуторъ въ Гоголевѣ²⁶⁸ лежачий, названий Шеверновский, зъ всѣми пожитками належними увольняемъ отъ всѣхъ трибутовъ войсковихъ, и отъ наездовъ и проходовъ становихъ, попасовъ, покормовъ, подводъ, подачокъ, пилно теди приказуемъ, абы нѣхто зъ старшини и черни Войска Запорозкого и всякого стану людей ниякимъ же способомъ въ помененомъ млинѣ на Бобровици, и хуторъ въ Гоголевѣ, Лопухови найменшой не важилься чинити кривди, и жебы въ пожитки нѣхто не втручалъся, подъ срогкимъ каранемъ войсковимъ.

Зъ Богуславля²⁶⁹, дня, ноеврія, [1659] року.

[Юрій Хмѣльницький, рукою власною.]

ІР НБУВ. – Ф. 8. – Спр. 1865. – Арк. 41-41 зв. Копія.

№ 347

***1659, грудня 18. Чигирин –
Наказ Юрія Хмельницького козаку Дмитрові, Носачи-
шиному зятю, повернути захоплений став на потреби
церков містечка Ольховця та побути з ольховецьки-
ми жителями у цій справі до гетьмана***

Тоби, Дмитрови, Носачишиному зятеви, козакови, приказуемъ пилно, абысь ся въ ставъ, подъ мѣстечкомъ Ольховцемъ²⁷⁰, здавна предъ тымъ отъ побожныхъ фундаторовъ на поправъ церквей тамошнихъ наданный, не втручался и не турбоваль, подъ зарукою сто копъ литовськихъ, въ декретѣ отъ отца нашего,

^a В дужках подано реконструкцію.

небожчика, выкланних постановленного. А жесь ты подь заруку тую, не боячись Бога, и приказанье старших переступивши, зневажилъ, теды съ тыми жь обывателями ольховецкими, въ скоромъ часѣ зъ виною, въ которуюсь попалъ, до насъ жебысь прибываль, ще тежъ выложились неслушне, ихъ турбуючи о той ставъ неправо, тое чиниль на свой карбъ, ниhto тоби не виненъ и ворочати не позволилисьмо. Въ млынѣ, на той же греблѣ, вымѣру, що застануть теперъ отъ насъ приѣхавшіе, все мають отобрати на церкви Божіи, и отъ того часу абы ниhto не втручался, але на церкви мають пожитки всѣ иты, и помѣрчій, отъ когось тамъ поставленный, абы заразы пречъ вирушовался и не имѣлъ sprawy жадной, подь строгостію войсковою.

Зъ Чигирина, дня 18 децембра, 1659 года.

Юрій Хмельницькій, гетманъ его царскаго величества Войска Запорожскаго.

О п у б л і к о в а н о: Сказания о населенных местностях Киевской губернии. Собрал Л. Похилевич. – К., 1864. – С. 346.

№ 348

1660, червня 25. Богуслав – Універсал Юрія Хмельницького про підтвердження прав острицького козака Петра Беремецького на спадкові землі

Юрій Хмелницький, гетманъ з Войскомъ его царскаго величества Запорозкимъ.

Ознаймуемъ симъ писаниемъ нашимъ всей старшине и черни Войска его царскаго величества Запорожскаго и всякого стану людемъ, котрымъ колвекъ о томъ вѣдати належитъ, меновите обывателемъ остерскимъ, козакамъ и посполитимъ, ижъ явившись къ намъ^а Петро Беремецкий, козакъ остерский, сказалъ что грунтомъ, футоромъ, назватимъ Селище, новостро[е]мъ лежачимъ, отъ прадѣда, ведучи лѣнію, уживаль спокойне, яко своимъ, яко и тепер, ствердивши симъ писаниемъ нашимъ, приказуемъ пилно и сурово напминаемъ, абы ему нѣхто, такъ з старшинѣ и черни Войска его ц[арскаго] в[еличества] З[апорозкаго], яко и всякого стану людей, меновите з мешканцовъ острицкихъ иншихъ, в спокойномъ держаню того Селища, хутора, ісходами, полями, кгрунтами, сѣножатми и всеми иншими пожитками належными не былъ перешкодою и не втручался, вѣдаючи о томъ певне, же за скарги донесенемъ сrockого отъ насъ не уйдеть караня.

З Богуслава, 25 іюня. Року 1660.

Юрій Хмѣльницький, рукою власною.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 58011. – Арк. 184. Копія.

^а В копії написано “къ нему”.

**1669, травня 1. Батурин –
Наказ Дем'яна Многогрішного
стародубському полковникові Петру Рославцю
судити і стратити розбійника з банди Івашка,
що нападає на купців, з розпорядженням
шукати інших розбійників та прискорити
спорядження військового товариства**

Мой велце ласкавий пріятѣлю панѣ полковънику Войска его царского пресвѣтлого величества Запор[озкого] стародубовский.

Здоровя доброго и щасливого помешканя од Господа Бога зо всем товари-ст[вомъ] в[ашей] милости мѣти желаю. Писал в[аша] милост ко мнѣ ст[о]рони тых незбожных людей, которыи забывъ...^а страх Божий [и] срокгост права; на таких запаметалых и злых людей, в книгах описан[но смертю карати, абы не] важилися такий срочний и нехрестиянский [поступокъ] пополнити, с которых едного в себѣ в вязеню держиш, теды жебысте оному, яко немилостивому, жадного не показовали милосердия, а смертю, якъ ... [карою] овшою на таких в книгах описанною, перед всемъ народом (:да и прочим имѣет страх:) прикажи в[аша] милость судити и на горлѣ карати, а по местахъ, мѣстечках и селах своим писмом отошли Полку, жебы таких шукано и имано, и то тежъ прикажи в[аша] милост, жебы всюды в вашомъ полку того перестерегано, жебы проижджы[и] певны жъ [были], никого не пропускано без вѣдомости вашей; также кажи в[аша] милость писа[ти] в Летовские города, жебы таких людей шукано и до вязеня брано, и по слушным доводамъ, яко злочынцовъ карано, жебы не розумели панове^б, на урядѣ зостаючи, и купци Литовских городовъ, же то от Войска Запорозкого злост, так од се тое ст[о]роны Ивашкового товариства. Писалисмо до его наместника, абы побиравъ тих, до приезде пана Ивашка заехал брати, в вдячен с того зостаю, же вдосит указу нашему^в чынячы, товариство, зо всем способившы, къ намъ присилаешъ, на которых особливых обѣцую мѣти респектъ, а о кули и о потреб[ы] гарматные, приложи в[аша] милость пилного стараня, жебы якъ найскорѣй могло тое бу[ти] все поспешитися, пилно пов[агою листа] того желаю и Господу Богу в[ашей] милости в сохранение поручаю.

З Батурина, мая 1. 1669.

В[ашей] милости всего добра зычлевый приятел^г, Демян Игнатовичъ²⁷¹, гетман Войска его царского прес[вѣтлого] величества Зап[орозкого].

^а Текст вписаний до актової книги мабуть був пошкоджений, в копії копіїст відзначив крапками місця, які очевидно не збереглися, або стали нечитабельними. В дужках подано текст відновлений за змістом.

^б Слово написано двічі.

^в Слово написано двічі.

^г В копії зазначено, що підпис дописано на правому боці аркуша.

У того листу тытуль тыми слови писаный: мнѣ велце ласкавому приятелеви, его милости пану Петрови Рославцови²⁷², полковникови Войска его царского прес[вѣтлого] вѣличества Запорозкого стародубовскому^a.

На початку написано: Року тисеча шестсот шестдесят девятого, мѣсяца, 13 дня, вписане листу от его милости пана гетмана, писаных до его милости пана Петра Рославца, польковника на[шего] стародубского, который уписуючы слово в слово в сия книги, такъся в собѣ мает.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 610. – Арк. 206-208. Копія.

№ 350

*Не раніше червня 1669 – не пізніше
березня 1672. Батурин –
Універсал Дем'яна Многогрішного
Рихлівському монастирю про розмежування
монастирських володінь*

Демянъ Игнатовичъ, гетманъ зъ Войскомъ его царского пресвѣтлого величества Запорожскимъ.

Вамъ, пану полковникови черниговскому, сотникови понурницкому, атаманъ сель околичныхъ и всему товариству войсковому и всѣмъ посполитымъ людемъ, симъ нашимъ универсаломъ подаемъ до вѣдомости, ижъ зъ уряду рег[и]-ментарства нашего, а особливе старающогося пана Василя Игнатовича²⁷³, рожного нашего, около мѣсца святаго, предъ часи любо не монастырь зоставалъ, але свѣцкая церковь, отъ килька сотъ лѣтъ зостаючая, за православныхъ монарховъ московскихъ въ кгрунтахъ, въ поляхъ и вотчинахъ, въ озерахъ, оцерк-люванная зоставала, по свидѣтельству старыхъ околичныхъ людей. А же теперъ з волѣ нашей Гетманское зъ Войскомъ Запорожскимъ и помененнаго фундатора, рожного моего, при помощи Божой, а щастемъ его царского пресвѣтлого величества, монастырь, ведле помененной^b старосвѣцкое церкви, во имя Служителя Чудотворца Христова Николая есть реставрованный, зъ котораго прибувши до насъ въ Батуринъ честный старушокъ Серафіонъ Павловичъ, ігумень помененнаго монастыря Пустынно-Рыхловскаго²⁷⁴, такъ называемаго, просилъ насъ, абы всѣ тіе кгрунта, поля, вотчини, озера, сѣожаты и иніе всѣ пожитки нижей спецѣфкованіе, и до того мѣсца самого надлежите служачіе, и наданніе универсаломъ нашимъ, ствердивше, цале привернули, лечъ мы, уваживши, же могла бы въ томъ трудность зоставати, кгда жъ презъ долгій часъ, ажъ килько сель поблизу монастыря [в] нашихъ властныхъ кгрунтахъ поселилося, мусѣли чрезъ высланныхъ отъ боку нашего той св[ятой] обители отрубомъ

^a В копії зазначено, що адресу дописано на лівому боці аркуша.

^b В публікації надруковано “помененнаго”.

уделити^а, и то по селамъ околичныхъ оголосити, копцѣ покопати и унѣверсаломъ нашимъ гетманскимъ ствердити; который такъ ся^б въ себѣ маеть, висвѣдчаемъ: почавши отъ рѣчки Быстрицѣ²⁷⁵ яромъ Выхолками, около яровъ лѣсныхъ, дорогою Оболенскою, лежакою до Понурницъ, и ажъ до дороги перекрестной, идучи зъ Сосницы до разныхъ селъ, и до монастыря поза тою зась дорогою идетъ граница ярами, которые яруги, сами собою гранычатъ. Зъ тихъ яровъ знову на дорогу Сосницкую, зъ Сосницкой дороги на дорогу Будискую около лѣса и около яру ясеневого ажъ до Сутисокъ. Презъ дорогу въ яръ Гривній, яромъ тимъ Гривнимъ ажъ до рѣчки Быстрицѣ, чрезъ рѣчку противъ Рыхолокъ, до того зась и пана рожего моего подлу^а... ..его власною працією его разробленіе поля, въ Городищу знайдуючієся, и за власную отъ его сумму купленные, и озера, мѣсцу святому помяненному отъ него въ вѣчное уживанье при инихъ грунтахъ наданіе, тутъ тежъ и сѣножать за перевозомъ Савинскимъ въ тожъ за певную сумму купленная, и такое въ себѣ ограниченье маючая, отъ перевоза лежакого дорогою за телятникъ, ажъ до борка и другую сѣножать Трусовщизну вкругъ лѣса яруги, якъ ся въ собѣ маеть, за упрощеньемъ насъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, варуючи ствержаемъ и въ вѣчное уживанье мѣсцу святому и превелебному господину отцу Серафіону Павловичу, ігуменуви Пустынно-Рыхловскому, братіи и по немъ наступающимъ сукцессоромъ въ посессію до спокойного уживанья ненарушне подаемъ, жадаючи пыльно, абы жадное ни отъ кого въ тихъ кгрунтахъ кривди отцеве не поносили за показаньемъ сего унѣверсалу нашего, которого печатью войсковою ствердившы, зъ канцеляріи нашої выдать росказалисьмо.

Писанъ въ Батуринѣ, року ...^г

Нижче зазначено: Доставил П. А. Маркович.

Черниговские Губернские ведомости. – 1852. – № 4. – С. 12.

^а В публікації надруковано “помененнаго”.

^б В публікації надруковано “такая”.

^в Обірваний текст і лакуна за публікацією, імовірно у втраченому відрізку йшлося про двір в Городищі подарований монастирю В. Ігнатовичем 28 лютого 1670 р.

^г В публікації універсал недатований, дата встановлюється приблизно, оскільки згадувані в документі озера біля Городища були вже надані Многогрішним монастирю іншим універсалом 20 червня 1669 р., відтак даний універсал не міг бути виданий раніше. А якщо співвіднести також згадане в документі надання “стараючогося” біля святого місця брата гетьмана В.Ігнатовича з наданою ним монастирю дарчою від 28 лютого 1670 р., то відповідно рання межа ще більше звужується. Пізня межа може припадати навіть на березень 1672 р., оскільки якась причина спонукала головних учасників змови проти Многогрішного (П. Забілу, І. Самойловича та І. Домонтовича) невдовзі після перевороту (30 березня 1672 р.) видати колегіальний універсал на підтвердження майнових прав Рихлівського монастиря, що може пояснюватися тодішнім перебуванням рихлівського ігумена в Батурині та його проханням про підтверджувальний універсал до нової влади.

**1671, червня 22. Чигирин –
Оборонний універсал Петра Дорошенка
Мотренинському Троїцькому монастиреві
на маєтності біля монастиря,
з наданням на монастир щорічно 200 золотих**

Петро Дорошенко²⁷⁶, гетманъ з Войскомъ Запорозкимъ.

Ознаймуемъ вобецъ всѣмъ, кому теперъ и на потомніе часи потреба будетъ вѣдати, ижъ ми, зобачивши всѣ права и привилей, *от* давнихъ па[новъ] наданій, на монастиръ благочестивій Мотренинскій²⁷⁷, которій до насъ приславъ преосвященій его милость киръ митрополить киевскій черезъ велебного *отца* начальника того монастиря, и уваживши из давнихъ привилегій, такъ тежъ и вислухавши прозбу велебныхъ *отцевъ* іноківъ монастиря Пустинного Мотренинского, любовно все принимаемъ написаное в ихъ правахъ и привилегияхъ наданихъ *от* давнихъ давенъ, и нѣчого и з нихъ не *отдаляемъ*, а барзѣй заказуемъ и приказуемъ, аби нѣхто до поминовеного монастиря не мавъ нѣякого дѣла, а нѣ до ихъ ґрунтовъ, а барзѣй около ихъ подварку на Буртахъ, анѣ на лукахъ [нѣ] ґрунтоватись, и острововъ [нѣ] искошувати, до ихъ належачихъ, и около монастиря округъ за повъ милѣ лѣса не рубати, бо обваровано в давнихъ привилегияхъ, которіе в книгахъ чигринскихъ записани, *отцемъ* інокомъ мотренинскимъ наданихъ, а гдижъ уважаемъ по зруйнованю, ижъ не зовсѣмъ^a монастиръ Мотренинскій построиъ, для того ми, гетманъ, за радою всего Войска Запорожского, на благочестивій монастиръ Мотренинскій на помочъ з Скарбу Войскового ухвалилисмо по двѣстѣ золотихъ давати на рокъ, и в своей оборони и ласцѣ монастирь сей на вѣчніи часи держати.

Данъ в Чигиринѣ²⁷⁸, 22 дня іюня. Року 1671.

Петро Дорошенко, гетманъ, рука власна^б.

Перед текстом має заголовок: 1671 года, іюня 22 дня *от* гетмана Петра Дорошенка по інтерцесіі преосвященного Іосифа Нелюбовича²⁷⁹ в монастирь Троецкій Мотренинскій унѣверсалъ виданъ, в которомъ *от* слова до слова написано тако.

ЦДІАК України. – Ф. 180. – Оп. І. – Спр. 6. – Арк. 4-4 зв. Копія.

^a В копії написано “незуѣмся”.

^б Перед підписом написано “на подлѣномъ подписано тако”, після підпису зазначено “печать войсковая на красномъ воску”.

*1671, липня 13. В обозі –
Оборонний універсал Петра Дорошенка
Мотронинському Троїцькому монастиреві
на монастирських людей*

Петро Дорошенко, гетманъ з Войскомъ Запорожскимъ.

Ставши предъ насъ, велебній отецъ інокъ Пафнутій, з монастира Мотренинського, и заносив скаргу на старшину полковую чигринскую, ижъ людей монстирскихъ на панщину гонять, и зъ хутора, которій на Буртахъ, и которій под самимъ монастиремъ Троецкимъ Мотренинскимъ, на работу и панщину кажутъ *отбувати*, и чиншъ и з тѣхъ людей два рази брали, и просилъ насъ, гетмана, и цѣлого стану, абисмо ведлугъ давнихъ привилеевъ и правъ, которіи иноки мають, в своей охоронѣ держали, и *от* неслухнихъ перегабовъ и нападковъ огражали. Прето ми, будучи охоронцею и оборонцею церквей и монастирей нашої святой восточной вѣри, всѣмъ вообщъ ознаймуемъ, а барзѣ[й] старшинѣ чигринской, ижъ хочъ монастирь помянутій и люде его, в Полку Чигринскомъ²⁸⁰, и в лѣсахъ, до Чигрина належачихъ, мають свое жите, але, якъ ихъ люде, такъ и сами иноки, до старшини свѣцкой не належать, ено до *отца* его милости восточного православного митрополити киевского, того для, сурово заказуемъ, а жеби до више помянутихъ *отцевъ* и людей, которіи под ними, кождей урядъ свѣцкій жадной справи не мавъ, под утратою ласки нашої.

Писано в обозѣ. Року 1671, іюля 13 дня.

Петро Дорошенко, гетманъ, рука власна^а.

Перед текстом має заголовок: Того жъ 1761 года, іюля 13 дня, тотже гетманъ Петро Дорошенко на тотже вишъ помянутій монастирь другій універсаль видалъ, в котормъ написано *от* слова до слова тако.

Наприкінці зазначено: О сихъ двохъ універсалахъ в ниже показаномъ писмѣ своемъ, присланомъ в монастирь Мотренинскій 1719 года гетманъ Іванъ Скоропадскій споминаеть.

І сіи жъ обеи універсали в книги крѣпостъные магистрату переясловского 1766 года записаны, а самие оригинали при концисторіи переясловской имѣются въ цѣлости.

ЦДІАК України. – Ф. 180. – Оп. І. – Спр. 6. – Арк. 4 зв.-5 зв. Копія.

^а Перед підписом написано “на подлѣномъ подписано тако”, після підпису зазначено “печать войсковая”.

**1672, червня 27. Батурин –
Універсал Івана Самойловича
про підтвердження прав Макошинського
монастиря на млини, озеро, поля і сіножаті**

Іванъ Самойловичъ, гетманъ Войска его царского пресвѣтлого величества Запорозкого.

Ознаймуемъ симъ писанемъ нашимъ, кождому того потребууючому, а именно пану полковникови Войска его царского пресвѣтлого величества Запорозкого чернѣговскому, сотниковѣ менскому, атаманомъ городовому и макошинскому, и всему старшому и меншому в томъ же Полку найдуючомуся товариству: такъ тежъ войтови и посполству тамошнему, и кому колвекъ тилко сей нашъ унѣверсаль будетъ презентованъ, видячи ми госпожи Анастасиѣ Бабирчанки, игуменнѣ макошинской, унѣверсали од прошлых гетмановъ и полковниковъ розних, на монастирь Свято Покровский Макошинской в наданю млиновъ, одного Хвесковского з двома колесами мучними, третимъ ступнимъ; другого млинка Цеклѣнского в селѣ Величковцѣ зо трема колами до того, теди озеро Быховское в стану Макошинскомъ найдуючоеся, такъ тежъ поля, синожати панские, поблизу Макошина лежачие, зо всѣми принадлежностями презентование, прето и мы, стосуючися до того жъ побожного учинку, и барзѣй уважаючи то, абы при безкровних офѣрахъ за его царское пресвѣтлое величество достоенство, такъ тежъ и насъ самихъ, и за все Войско Запорозкое маестат его святниі былъ, честние благами без жадноѣ кондициѣ унѣверсали на помененіе добра монастиреви Паненскому Макошинскому наданые, повагою сего нашего унѣверсалу так ствержаемо, жебы такъ панъ полковникъ чернѣговский, яко старшиѣ и меншиѣ в томже Полку, жаденъ з товариства в заживане помененнихъ добръ, и наменшоѣ претенциѣ, кривди помененноѣ госпожи игумениѣ макошинской зъ еѣ сестрамъ не важилися чинити, и повторе подъ утраченемъ ласки нашею и войсковое сурово приказуемъ.

Писанъ в Батуринѣ, 27 июня 1672.

Іванъ Самоиловичъ, гетманъ Войска его царского пресвѣтлого величества Запорозкого^а.

ЦДІАК України. – Ф. 152. – Оп. І. – Спр. 39. – Арк. 6-7. Копія.

^а В копії написано “Запорозкій”, перед підписом написано “с подленного подпись”, після підпису зазначено “на подлѣном унѣверсалѣ печать восковая”.

**1672, червня 27. Батурин –
Оборонний універсал Івана Самойловича
Макошинському монастиреві на маєтності**

Іванъ Самуйловичъ, гетманъ Войска его царского пресвѣтлого величества Запорозкого.

Пану сотникови менскому, атаманови, войтови макошинскимъ симъ нашимъ писанемъ ознаймуемо, постерегаючи ми того пилно, абы фундаторовъ побожних и горливых церкви Божой строѣтелей наданя ненарушне при обителехъ святыхъ zostавали. Зачимъ, взявши ми вѣдомость, іжъ обитель святая монастира Макошинского дѣвичого немалу поносить кривду и утемежене в добрахъ своихъ, особливе в поляхъ, прето сурово повагою владзи наше приказуемо, абы сотникъ менский, атаманъ и все товариство макошинское, такъ тежъ войтъ того ж мѣстечка Макошина честной госпожи Анастасиѣ Бабирчанки, игумениѣ монастира Макошинского, такъ тежъ и сестрамъ еѣ, в паханю на помененних поляхъ хлѣба и наименшее не важилися чинити кривди, а хтоби, будучи спротивній воли нашої, важился кривду чинити, такого за донесенемъ скарги срого обещуемъ карати.

Писанъ в Батурине, 17 июля 1672.

Іванъ Самоиловичъ, гетманъ Войска его царского пресвѣтлого величества Запорозского^а.

ІСДІАК України. – Ф. 152. – Оп. І. – Спр. 39. – Арк. 7. Копія.

**1695, жовтня 28. Батурин –
Універсал Івана Мазепи
про звільнення пасіки Межигірського монастиря
в Лебединському лісі від медової десятини**

Іхъ царского пресвѣтлого величества Войска Запорозского гетманъ Іванъ Мазепа.

Ознаймуемъ симъ нашимъ писанемъ, кому бѣ о томъ вѣдати належало, меновите атамановѣ з товариствомъ лебединскому, такъ и высланнымъ от боку нашего для браня медовой десятини, ижъ на прошеніе в Богу превелебного господина отца Феодосія Васковского, игумена святой обитель Межигорской²⁸¹ [зъ] братією своею, и на прилѣжніе за насъ до Господа Бога его жъ молитви, котрій при безкровнихъ офѣрахъ приносятся, увольняемъ пасѣку, в лѣсѣ Лебедин-

^а Перед підписом написано “с подленного подписъ”, після підпису зазначено “на ономъ універсалѣ печать восковая”.

скомъ будучую, монастира Межигорского од пчолной десятины. Варуючи ед-накъ того, абы тамошной пасѣки помянутого монастира дозорца околичнихъ пасѣкъ до себе не приймавалъ пчоль, [д]иточковъ не привлащаль, и не заступаль того власне времени, якъ пчолная берется десятина: толко жебы власной пасѣки в дозорствѣ своемъ будучой пилноваль. Прето жебы нихто не чиниль черезъ сее наше писане тамошней в Лебединѣ²⁸² пасѣцѣ монастира Межигорского, ниякой кривди и долегливости: пилно варуемъ и заказуемъ.

Данъ в Батуринѣ, року 1695, октоврія 28.

Звышъменованный гетманъ, рукою власною^а.

ЦДІАК України. – Ф. 1392. – Оп. I. – Спр. 11. Копія.

№ 356

***1695, грудня 29. Батурин –
Наказ Івана Мазепи чернігівському полковникові
щодо повернення прав Чернігівського
П'ятницького монастиря на незаконно відчужені
посполиті ґрунти і млинові прибутки,
непритягнення до власного підданства полковником
і старшиною монастирських підданих
та справедливого обкладення їх стацією на сердюків***

Мой ласкавый приятелю пане полковнику чернѣговский!

Подъ часъ бытности нашей въ Чернигови, кгда заносили законници монастира дивичого святого Пятницкого Чернѣговского скаргу на в[ашѣ]мости и на всю тамошнюю старшыну до насъ – въ такой своей долегливости, що на роботизни и инакшые до двору вашего прыгоны подданныхъ зъ маетностей законничихъ прымушано; теды прыказалисмо словесно, такъ самому в[ашѣ]мости, яко и старшинѣ полковой, жебы болшей не важилися подданныхъ помянутыхъ инокинѣ ниякою зачипати панщиною, и до жадныхъ работизнѣ не потягати, кроме обшой городовой, а всимъ селамъ ровне наложенной потребы, який то нашъ прыказъ чрезъ цилый, мовять, рокъ былъ въ цилости захованный и не нарушонный, а теперъ ижъ по прежнему ихъ подданымиъ диется утимяжене. Теды прыказуемъ в[ашѣ]мости и листовне, абы такъ самъ в[ашѣ]мость, яко и старшына тамошня – до помянутыхъ законницѣ маетностей не мѣли жадного дѣла; а теперъ прекладали въ суплицѣ жалобливе намъ, же зъ млина ихъ манастырского, у власныхъ ихъ крунтахъ на рецѣ Билоуси²⁸³ стоячого, сполне зъ ниякоюсь Янихою, вдовою, жителкою чернѣговскою, держимого, за антецесоровъ нашихъ доходило, будто розмѣру на обитель святую двѣ части, а оной третая, а теперъ хочай

^а Перед підписом зазначено “в подлинномъ подписано”, після підпису в колі написано “мѣсто печати гетманской”.

онихъ законницъ подданыи и греблю гатять, деревню надобную и хворость возять, а оная помянутая вдова нѣчого не прикладається и ниякого кошту и стараня не ложыть, а беретъ розмѣръ половици. Зачимъ, яко въ универсали нашомъ есть виражено, абы по прежнимъ правамъ розмѣровъ зъ млина Билоуского тыи законици заживали, такъ и листовне не неотмѣне на томъ есть воля до листа?^а наша. Тутъ же въ Батурини доносили и тое намъ, же еденъ подданный, въ скриptomъ богатствѣ и господарско мешкаючи, много собѣ крунтовъ мужыцкихъ придбавшы, зъ сего зыйшоль свѣта; позосталая по немъ жона, на своемъ иминии и крунтахъ всѣдлая, за челядника небожчика пана Полуботкового пошла замужъ, лечъ оныи^б инокинѣ, абы крунта мужыцкии не йшли безкорыстно во чужде въ потомныи часы, але на обитель святую дивичую, якъ и прежде хожували, упоминалися передъ пастыремъ его милости ясне въ Богу преосвященнымъ господиномъ отцемъ Феодосиемъ Углицкимъ²⁸⁴, архиепископомъ чернѣговскимъ, у того челядника, который явне, ясне ассекурацією обв'язался зъ оныхъ мужицкихъ крунтовъ всякую манастыреви отдавать повинность и належитость, якая и за небожчика першого жены его мужа дохожувала, [що] лечъ не дѣється, ведлугъ переченя, отъ помянутого челядника, поневажъ зъ тыхъ крунтовъ не тылко жадной повинности не дасть, отзываючися до услугъ козацкихъ способнымъ, але еще и людей тяглыхъ помянутыхъ, небожчикомъ на тыхъ крунтахъ осаженныхъ, боронить отъ тяглои повинности, побиваючи законничихъ посланцовъ и пречъ оныхъ фуриями изгоняючи; а такъ помянутый небожчика пана Полуботка челядникъ, если хочеть войсково служити, то нехай, взявши жону, идетъ зъ крунтовъ, обители святой належныхъ, на иншее волное мѣсце, не продаючи небожчиковскихъ к[г]рунтовъ никому; а если не хочеть изходити зъ тыхъ добрь лежачихъ, манастырскихъ, то не тылко абы не збороняль на к[г]рунтахъ небожчиковскихъ людей тяглыхъ – осѣдлымъ належитого обители святой послушества, але, жебы и самъ зъ громадою в томъ же непремѣно, для к[г]рунтовъ здавна подданскихъ, найдовался, выражали на остатокъ зъ своимъ жалемъ и тую долегливость, же на ихъ подданныхъ положено становискомъ сердюковъ челоуѣка десять, коней пятеро, а на иншихъ державцовъ, [в] маетностяхъ люднѣйшихъ и обфитийшихъ – хиба по одному, албо по два сердюки постановлено, за чимъ въ тыхъ то маетностяхъ меньше повинно бути и сердюковъ з конми отъ десятка челоуѣка, то есть, учинившы помирковане справедливое зъ маетностями иншихъ державцовъ, обо всемъ томъ выразную волю нашу – зъ прыказанемъ, абы иначе не было, виразивши, Господу Богу въ сохранение поручаемъ.

Зъ Батурына, декаврыя 29 д[ня], 1695 року.

В[ашъ]мости зычлывый приятель, гетманъ Войска ихъ царского пресвѣтлого величества Запорозкого.

Наприкінці зазначено: Сообщилъ М. Любарскій.

О п у б л і к о в а н о: Матеріали для історії Пятницького монастиря в Чернигові // Черниговские Губернские ведомости. – 1853. – № 5. – С. 36-37.

^а Такий переклад і знак питання в публікації.

^б В публікації надруковано “въ ныи”.

**1697, червня 23. Батурин –
Наказ Івана Мазепи менському сотникові
щодо нерозміщення піхотного товариша
при Макошинському дівичому монастирі
із заборonoю утримувати їх за рахунок
вбогих людей, що живуть при монастирі**

Ихъ царского пресвѣтлого величества Войска Запорозкого гетманъ Иванъ Мазепа.

Вамъ, сотникови менскому, ознаймуемъ, ижъ подала намъ суплѣку свою честная госпожа Магдалина, игуменія макошинская, зо всѣми сестрами своїми, прекладаючи, же в ихъ людей, при ихъ монастиру нищетно живучих, поставилисте на становиску товариша^а пѣхотного, а она, игуменія з сестрами своїми, тое доводить, же в тихъ ихъ людей для самого убожества не давано нікому з войскових людей становиска, тилко теперъ вы за своего уряду тое учинилисте, в чомъ просила собѣ наше обороны, а такъ мы вамъ приказуемъ, абысте заразъ звели того товариша од тихъ людей ихъ, на иншомъ поставивши его мѣстцу, а естлибисте не обискали для того товариша иншого мѣстца, то хочъ в своемъ дворѣ его поставте, а щобъ онъ у тихъ людей убогихъ болшъ не мѣлъ собѣ становиска, о тое пилно пилно и повторе вамъ приказуемъ.

Данъ в Батуринѣ, іюня 23 д[ня], року 1697.

Звишменованний гетманъ, рукою власною^б.

ЦДІАК України. – Ф. 152. – Оп. І. – Спр. 39. – Арк. 12. Копія.

**1698, січня 5. Батурин –
Універсал Івана Мазепи
про підтвердження прав Київського Микільського
монастиря на Борищівку, Гатне, Глиниці
і Григорівщину за стародавніми привілеями**

Пресвѣтлѣйшаго и державнѣйшаго великаго государя, его царского пресвѣтлого величества Войска Запорозкого гетманъ Иванъ Мазепа.

Ознаймуемъ симъ нашимъ универсаломъ, теперъ и [в] потомные часы, кождому, кому колвекъ о томъ вѣдати належить, а меновите пану полковникови киев-

^а В копії написано “товаришъ”.

^б Перед підписом написано “в подлѣнномъ подписъ”, після підпису зазначено “на ономъ унѣверсалѣ печать восковая”.

скому, сотникови и атаману городовому, особливе тем^а войтови тамошнему зо всемъ майстратомъ, ижъ будучи у насъ в Батуринѣ з Богословскою^б проповедию, во время сочетания брачного племянника нашего, его царского пресвѣтлого величества столника, пана Ивана Обедовского, превелебный в Богу его милость господинъ отецъ Стефанъ Яворский²⁸⁵, игумен монастыря Свято-Николского Пустынню Киевского²⁸⁶, презентоваль намъ на стародавние того ж монастыря добра, отчины, кгрунта, сеножати и угодия, а именно на село Борщовку, недалеко Киева лежащее, и на все до него приналежности, привилей короля польского Александра²⁸⁷, другой привилей короля Сигизмунта²⁸⁸, [привилей] литовского князя Фридериха Глебовича Пронского²⁸⁹, воеводы киевского, выпись з книг кгородскихъ киевскихъ подъ печатью Ивана Григориевича Служки, городничего киевского, привилей Андрея Немеровича²⁹⁰, воеводы киевского, листъ игумена михайловского киевского о разграниченю кгрунтовъ Борщовскихъ писаны; наявную легкацію князя Михайла Федоровича, старосты черкасского, другую легкацію на част тоей же Гатной Богдана Федоровича Глинского, на Глинища, Григоривщину и на всѣ до нихъ приналежащие угодия, яко то на сѣножати, на берегъ Чортори[й]ский, на леса и озера монастырские, у Мистки Григорьевича купленные, декретъ задворнымъ^в Владіслава Четвертого²⁹¹, короля польского; листъ потвержательный короля Сик[гиз]мунта²⁹², другой лист того ж короля, до мѣщанъ киевскихъ писанный; листъ Андрея Александровича, державцы на тотъ час киевского, потвержательный; выпис з приказа киевского о разграниченю тыхъ заднепрских, около дворца монастырского, кгрунтовъ, на которые то всѣ намъ презентованные привилея, декрета, записы, легкації и всякие крѣпости просилъ гетманского нашего потвержательного унѣверсалу. Мы теды, гетманъ, видячи в томъ слушное и благословенное прошение, того ж превелебного в Богу его милости отца игумена Свято-Николского Киевского, а до того респектуючи рейментарско и на самую его в церквѣ Божой значне заслужоную особу, яко симъ нашимъ унѣверсаломъ всѣ в тыхъ помянутыхъ привилеяхъ и иныхъ крепостяхъ выраженные пункты, клявзулы, коммат а всѣ въ нихъ описанные розграниченя во вечные роды^г ствержаемъ, позволяючи монастыревѣ тому Николскому преречеными добрами, Борщовкою, Гатнымъ, Глинищами, Григоривщиною и всеми до нихъ здавна приналежащими угодиями владѣти и користовати такъ, абы ни хто з старшины и чернѣ войсковою, а меновите панъ полковникъ киевский з своею старшиною и войтъ тамошний зо всѣмъ майстратомъ, наименшой в томъ владеню и користованю пререченому монастыреви Свято-Николскому Пустынному Киевскому не важилися чинити шкоды, перешкоды и долегливости, непремѣнно мѣти хотимъ, подъ срокимъ войсковимъ каранемъ рейментарско приказуемъ.

Данъ в Батуринѣ, року 1698, мѣсяца януария 5 дня.

Звышменованный гетманъ, рокую власною.

^а Так у тексті.

^б У тексті надруковано “Богоскому слова брия”.

^в Так у тексті публікації.

^г Так у тексті публікації.

Нижче зазначено: Подлинник. Войсковая печать. Подпись И. С. Мазепы.
Архивъ СПбИИ РАН. – Ф. 68. Карт. 1 б. № 147. Л. 1.

О п у б л і к о в а н о: Яковлева Т. Гетман Иван Мазепа // Документы из архивных собраний Санкт-Петербурга. Выпуск I. 1687-1705. – Издательство С-Петербургского университета. – 2007. – С. 182-183.

№ 359

1699, грудня 10. Батурин – Універсал Івана Мазепи щодо непорушення прав Макошинського дівичого монастиря на військову частку прибутків у Величківському млині

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорозского гетманъ Иоанъ Мазепа.

Вамъ, паном сотникомъ синявскому и киселевскому, и хто колвекъ зо всіми до млина, прозиваемого Величковский, на рецѣ Менѣ²⁹³ стоячого, приналежить, симъ писмомъ нашимъ ознаймуемъ, ижъ честная госпожа Екатерина Круковская, игуменія монастиря дѣвичого Макошинского, зо всѣми законницами доносила намъ что в помененном Величковскомъ млинѣ з войсковое части, от прежних антецесоров наших на монастирь их наданий, и нашимъ уже унѣверсаломъ стверженной, в розмирових приходах значный узнаеть убытокъ, чрезъ тое, же вы з своими товарищи все тилко свое борошно мелете на роблене горѣлки, а людямъ, для молотя приезжающимъ, не отпускаете молоти, яко теди з давнихъ часовъ в томъ млинѣ войсковая часть приходячих пожитков на тотъ Макошинский монастирь есть надана, такъ мы приказуемъ вамъ пилно, абысте, коли колвекъ свое борошно будете молоти, войсковую мирочку имъ, законницамъ, належную одсипали, а естли би сей волѣ нашей не мѣло статися досить, то значного не увойдете караня, и пречъ од ласки войсковое будете *отдалени*.

Данъ в Батуринѣ, декаврия 10 д[ня], року 1699.

Зъвышменований гетманъ, рукою власною^а.

ЦДІАК України. – Ф. 152. – Оп. 1. – Спр. 39. – Арк. 12-12 зв. Копія.

^а Перед підписом зазначено “в подлѣнного подпись”, після підпису написано “на онимъ унѣверсалѣ печать восковая”.

**1700, березня 22. Батурин –
Наказ Івана Мазепи синявському
та киселівському сотникам прибути разом
з величківськими мельниками в Глухів
на Генеральний Суд за позовом Макошинського
монастиря у справі привласнення сотниками
усіх прибутків з монастирського млина**

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского гетманъ Иоанъ Мазепа.

Вамъ, Назарови и Федорови, сотникамъ синявскому и киселевскому, з мельниками величковскими монастиря Макошинского Паненского, симъ нашим позовомъ пишно и сурово приказуемъ, абысте за отобранемъ оного становились передъ Судъ нашъ Войсковій Енералній по проводахъ в среду, а то на занисенную перед насъ, гетмана, жалобу *от* честной госпожи игуменіи монастиря Макошинского, же ви розмѣрь, в млинахъ припадаючій, на свои потреби забираете, а до монастиря жадного пожитку належного зъ онихъ не *отдаете*, о прибитие теди ваше передъ Судъ нашъ Войсковій Енералній и повторе под утратою всеи худобы вашой и неопустнимъ войсковимъ каранемъ приказуемъ.

Данъ в Батуринѣ, марта 22. Року 1700.

Зъвишменованій гетманъ, рукою власною^а.

ЦДІАК України. – Ф. 152. – Оп. 1. – Спр. 39. – Арк. 12 зв.-13. Копія.

**1700, червня 14. Батурин –
Універсал Івана Мазепи про підтвердження прав
Київського Межигірського монастиря
на села Дем'янчичі і Харківці**

Пресвѣтлѣйшаго и державнѣйшаго великаго государя нашего, его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского гетманъ Иоаннъ Мазепа.

Всей старшинѣ и чернѣ Войска его царского пресвѣтлого величества Запорожского, а особливе пану полковникови переяславському, старшинѣ его полковой и кому колвекъ о томъ вѣдати будетъ належало, симъ унѣверсаломъ нашимъ ознаймуемъ, ижъ просилъ насъ превелебный в Богу отецъ Феодосий Васковскій, игумень монастиря общежительного Межигорского, зо всею братиею, абы

^а Перед підписом зазначено “в подлѣнного подпись”, після підпису написано “на ономъ унѣверсалѣ печать восковая”.

мы вновь надании обители святой Межигорской села Демянчичѣ и Харьковцѣ, в полку Переяславскомъ лежачие, нашимъ унѣверсаломъ зтвердили и обваровали. Мы теды, гетманъ, давши^а слушной [прозбѣ его] у себе мѣсце, видаемъ сей нашъ вновь потвержательный унѣверсалъ, позволяючи и зуполную моць даючи ему, превелебному отцу Феодосію Васковскому, игумену монастыра общежителного Межигорского, и его сукцессорамъ з братією преречоними селами Демянчичами^б и Харьковцами, яко власними монастырскими, зо всѣми прилеглими кгрунтами, полями, сѣножатями, гаями, лѣсами, ставами, озерами такъ, яко здавна в онихъ околичностяхъ найдуются, владѣти, всякие з нихъ пожитки и доходи отбирати, и на монастырские потребы и росходи оборочати^в. Мѣти теди хочемъ и пилно симъ унѣверсаломъ нашимъ варуемъ, абы ему, отцу игумену межигорскому, з братією, и его сукцессоромъ, в зуполномъ владѣнію преречонихъ сель Демянчичъ и Харьковецъ, и в отбиранию з нихъ всякихъ пожитковъ и доходовъ жадной и наименшой [нихто] не важился чинити перешкоды и наносити трудности. Войты зас з посполитими людьми преречонихъ сель ему, отцу игумену межигорскому, зо всею братією всякую повинность и послушенство абы отдавали, опрочъ козаковъ, котории при своихъ волностяхъ ненарушоне мѣють зоставати.

Данъ в Батуринѣ, іюня 14, року 1700.

Звышменованный гетманъ, рукою власною.

Нижче зазначено: Войсковая печать. Подпись И. С. Мазепы.

Архив СПбИИ РАН. Ф. 68. Карт. 16. № 152. Л. 1.

О п у б л і к о в а н о: Яковлева Т. Гетман Иван Мазепа // Документы из архивных собраний Санкт-Петербурга. Выпуск I. 1687-1705. – Издательство С-Петербургского университета. – 2007. – С. 189-190.

№ 362

***1700, листопада 22. Батурин –
Наказ Івана Мазепи менським та хвеськівському
мельникам прибути на Генеральний Суд за скаргою
на них з Макошинського дівичого монастиря
у справі привласнення ними військових часток
прибутків, наданих монастиреві***

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского гетманъ Иванъ Мазепа.

Вамъ, Лаврѣну, Юску, Ивану, Федору, мелникамъ менскимъ, и Ярмолѣ, хвесковскому жителеви и мелникови, симъ позовнимъ листомъ нашимъ пилно и сурово приказуемъ, абысте скоро за отобранемъ онога зараз ставали передъ Суд нашъ

^а В публікації зазначено “внявши”.

^б В публікації зазначено “Демянчичами”.

^в В публікації зазначено “отворочати”.

Войсковий Енералний противъ скарги госпожѣ игуменіи монастира Макошинского черезъ законницѣ того ж монастира передъ насъ, гетмана, занесенной, о тое, же ви в млинахъ своихъ часть войсковую, якую мы надали монастиру Макошинскому для виживленя, на себе *отбираете*, а хто тилко з монастира *бывает* присланъ, нищимъ *отежжае*тъ, абысте теди стали перед Суд нашъ Войсковий Енералний для даня з себе в томъ справи, и повторе под винами и каранемъ приказуемъ.

Данъ в Батуригѣ, ноеврия 22, року 1700го.

Звишменованый гетманъ, рукою власною^а.

ЦДІАК України. – Ф. 152. – Оп. I. – Спр. 39. – Арк. 13. Копія.

№ 363

1701, червня 27. Табір під Макошином – Оборонний універсал Івана Мазепи Макошинському дівичому монастиреві на захист монастирських маєтностей від спустошення козацьким військом, що прямує повз них на війну в Інфляндію

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского гетманъ Иоанъ Мазепа.

Ознаймуемъ симъ нашимъ писанемъ всей сътаршинѣ и чернѣ Войска его царского пресвѣтлого величества Запорожского и каждому, кому о томъ вѣдати належитъ, ижъ суплѣковала до насъ всечесная госпожа Екатерина, игуменія монастира девичого Макошинского зо всѣми свои сестрами, просячи абы Войско рейменту нашего на службѣ великого государя его царского пресвѣтлого величества, до границъ Инфланских²⁹⁴ черезъ кгрунта ихъ тягнѣнемъ простуючи, не чинило в засѣвахъ пашеннихъ, сѣножатех и в бидлу жаднихъ кривдѣ и шкодѣ, теди ми по ихъ прошению велѣлисмо видати имъ сей нашъ листъ, черезъ которій пилно приказуемъ, абы нихто з воисковихъ людей, черезъ ихъ кгрунта простуючи, не важился, такъ в засѣвахъ пашеннихъ, сѣножатех и иннихъ кгрунтахъ, переездѣжаючи, попасовиска *отправуючи*, яко и в бидлу ихъ, наименшихъ чинити кривдѣ и знищеня, ежели бы хто мѣлъ в чимъ колвекъ помененнимъ законнымъ цамъ кривду, хочъ малую, учинити, такового роскажемъ немилостиво карати.

Данъ в таборѣ, под Макошином, июня 27 д[ня], року 1701.

Звишменованный гетманъ, рукою власною^б.

ЦДІАК України. – Ф. 152. – Оп. I. – Спр. 39. – Арк. 13 зв. Копія.

^а Перед підписом зазначено “в подлѣнного подпись”, після підпису написано “на оном унѣверсалѣ печать восковая”.

^б Перед підписом зазначено “в подлѣнного подпись”, після підпису написано “на оном унѣверсалѣ печать восковая”.

**1701, вересня 13. Батури́н –
Універсал Івана Мазепи про поділ
навпіл військових прибутків з млина,
належного козелецькому протопопу
Петру Федоровичу та військовому товаришеві
Йосипу Миткевичу, між ними обома**

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского гетманъ Іоанъ Мазепа.

Ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ кождому, кому о томъ вѣдати надлежить, особливе пану полковникови кievському, старшинѣ полковой и всякимъ тамошнимъ начальнимъ и рядовимъ людемъ. Ижъ, мѣючи всесечсний отецъ Петро Федоровичъ, протопопа кролевецкий, млинъ, о двохъ колахъ будучий, на рецѣ Острѣ²⁹⁵, на греблѣ Козелецкой стоячий, совокупний зъ п: Іосифомъ Миткевичемъ, того жъ полку товаришемъ и жителемъ козелецкимъ, зъ котораго млина бравъ онъ, п: Миткевичъ, розмѣровъ на себе двѣ части войсковие и третью мелницкую, въ чомъ просилъ насъ отецъ протопопа, черезъ суплѣку свою, абысмо позволили ему по половинѣ розмѣровихъ доходо́въ зъ совокупного ихъ млинка заживати, теды мы, яко уставичному и давному при храмѣ Божественномъ богомолци, а видячи уже и старость его, позволилемъ ему, отцу протопопѣ, зъ того ихъ млина войсковую часть розмѣровъ по половинѣ зъ п: Іосифомъ Миткевичемъ отбирати и на свои пожитки оборочати. Вѣдаючи теды о таковой волѣ нашої, абы такъ зъ старшини, яко и чернѣ, а особливе п: Іосифъ Миткевичъ, не повиненъ ему, отцу протопопѣ, въ отбираню половини войсково́й частки розмѣровъ зъ того млина жаднихъ кривдъ и утиско́въ чинити, пилно и сро́кго приказуемъ.

Данъ въ Батури́нѣ, сентеврія 13 д[ня], року 1701.

Звишъ менованный гетманъ, рукою власною^а.

Наприкінці зазначено: Сообщилъ М. С. Любарский.

О п у б л і к о в а н о: Черниговские Губернские ведомости. – 1852. – № 51. – С. 563.

^а Після підпису зазначено: “Мѣсто войсково́й печати”.

**1702, травня 1. Батурин –
Універсал Івана Мазепи про підтвердження прав
Київського Братського монастиря
на Овлуцькі озера і сіножаті**

Пресвѣтлѣйшого и державнѣйшого великого государя нашего, его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского гетманѣ, славного чина святого апостола Андрея и Бѣлого Орла кавалерѣ Иоанѣ Мазепѣ.

Ознаймуемъ сым нашим унѣверсалом всякого чина и достоинства людемъ духовнымъ и свѣцкымъ, тепер и на потомъ будучимъ, кождому, кому о томъ вѣдати належатимет, иж прислана до разсуждения нашего гетманского и духовного суду з Києва спорная справа межѣ законниками монастиря Братского Киевского²⁹⁶ и межѣ законниками монастиря Межигорского об^а кгрунта, именно от озера в Великовом островѣ, и сѣнокосы, около нихъ лежащые, в границяхъ Вышгородскихъ будучые, дѣючаяся, которая в Киевѣ перед судомъ духовнымъ консисторскимъ не могла быти успокоена. Для того, же любо отцеве братские по давнихъ правахъ и крепостяхъ тыхъ озеръ в Овлуковѣ и сенокосовъ слушне в держане своего монастиря Братского доходили, однак отцеве межигорские фундуются на монаршихъ ихъ царского пресвѣтлого величества грамотахъ и иныхъ унѣверсалахъ, в которыхъ огуломъ всѣ кгрунта вишгородские наданы были, и именованы и потвержены твердо, в томъ спорили и отнюдъ якъ озеръ, такъ и сѣнокосовъ, уступити не хотели. Кгды теды передъ нами, гетманомъ, и передъ Судомъ нашимъ Войсковымъ Генеральнымъ права Братскому монастирю служачи, черезъ отца Кирилла Лесневича zostали показаны, и явно тое в оныхъ показалосѣ, же тие озера в Овлуковѣ и сенокосы, в оныхъ будучые, прежде, старыхъ и давнихъ временъ, на церковъ Честного и Животворящего Креста Господня, в Киевѣ на горѣ, на початку вѣри православної, в России насажденной, фундованную, належали, а потомъ на Братскій Богоявленскій монастирь за игумена и ректора Софронія Поча[т]ского²⁹⁷ zostали наданы и привилеями королей полскихъ Яна Казимира²⁹⁸ и Михаила Корибу-та²⁹⁹ сутъ потвержены, по якомъ наданю и потверженю отцеве братские тие озера и сѣнокосы в зуполномъ своемъ мѣли держаню и заживаню, а отцеве межигорские в оные времена николи до нихъ не тикалися и не отзивалися. Тилко то тепер по монаршихъ ихъ царского пресвѣтлого величества грамотахъ и иныхъ гетманскихъ унѣверсалахъ сполне з кгрунтами вишгородскими оные себѣ были привлащили, якожъ и велебный отецъ Дорофей, наместникъ межигорский, будучи сего часу у насъ, гетмана, в Батуринѣ, самий тилко монаршии именовалъ грамоти и унѣверсали, а давнѣйшихъ правъ и крѣпостей на сие озера и сѣнокосы не моглъ жадныхъ освѣдчити. Тогды мы, гетманъ, уваживши, же пресвѣтлѣйшыи монархи наши в своихъ поважныхъ грамотахъ и привилеяхъ нѣкому нѣчого худого изображати не повелѣвають, но стариннии державы и посессии потвержаютъ, а если вновь, то тое

^а В публікації зазначено – “от”.

тилко подають, що єсть свободные безвластные и непенные, кладучи, если от кого в том пенѣ не будет, якож и унѣверсали наши гетманские таким же способом з канцелярии войсковой виходят. Судымъ справу тую так, же отцеве межигорскыи против права и правды увели своим прошением в грамоту монаршую чужые кгрунта, вишпреречоныя озера в Овлукѣ и сѣнокосы, при ных будучие. Прето, яко судом духовным висоце в Богу превелебный его милость отец Иосаф Кроковский³⁰⁰, архимандрит печерскый, з соборными отцами в тои святой Лаврѣ Печерской, при бытности высланного нашего, пана Василя Чуйкевича, на той час полковника наказного киевского, маючи перед собою на очных ставках обидви стороны, яко отцев братских, так и отцев межигорских, словесных их споров и контроверсий, и з осмотра прав и крѣпостей, уважили и судили, же тие озера в Овлукѣ островѣ и сѣнокосы, при нем будучыя, монастыреви Братскому, а не монастыреви Межигорскому належат. Так и мы, гетман, стариннии права и крѣпости в руках отцев братских на тые озера, и сѣнокосы будучыя, в ненарушной заховуючи цѣлости, тые озера прозиваемые в Овлукѣ островѣ: первое озеро, прозвищем Тритони, того озера жерели з криницями и з зарожками^а, почавши зверху вит Котелнѣ криницѣ от лоз верхних аж на них жерелом; другое озеро, прозиваемое Долгое Узкое, от Киева з жерели с конца в конец. Третье озеро з того ж великого озера Тритоны жерелом прошло помеж лози^б, очерет^в и Дорозвищ^г городские з криницями и з зарожками; тутже промѣж озера сѣножати, и у бродка, и меж лозами тоей же церкви Воздвиженской, которіе помененіе озера [и] промежи ных сѣножати з зарожками, криницями, по древним крѣпостям и правам приворочаем до монастыря Братского Киевского в вѣчное держане и заживане, а пререченого монастыря Межигорского от оных на тую ж ввѣчность отдаляем повагою сего унѣверсалу нашего, а любо монаршую жалованную [грамоту], тому монастыреви Межигорскому данную, висоце поважаем, еднак пунктов в ней о озерах в Овлукѣ и сѣнокосах, противно права выраженных, тепер и на потом за некрепкие быти почитаем, и если бы от нас, гетмана, албо антецес-соров наших, отцеве межигорские мѣли в руках своих на тие озера и сѣнокосы унѣверсали, тые абы не были важные и крепкие, яко неслушне упрошенные, сым унѣверсалом нашим касуем и в прежность оборочаем. Мають теды и моцни будут велебные отцеве братскыи по своих давных правах и крѣпостях, особливо по грамотѣ монаршой подтверженем данной, и по сем подтвержателном унѣверсалѣ нашом гетманском, тых озер в Овлукѣ и сѣнокосов заживати спокойнее, без жадной нѣ от кого, а особливо от отцев межигорских трудности и перешкоды. Аже происходит тое от законников межигорских, же нѣкоторые з них не повинуются праву посполитому, а поступуючи упорнѣ, неслухным заят-ренем похваляются боем отганяти законников братских од тых озер и сѣноко-сов. Теды тут же оных упоминаем, абы тых неслухных завзятостей и погрозок попрестали, кгда ж мы сым же унѣверсалом нашим варуем и упоминаем и

^а Так у тексті, можливо тут і далі малися на увазі зарості.

^б В тексті зазначено – “лоди”.

^в В тексті зазначено – “и Черет”.

^г Так у тексті публікації.

заручаем^а, же если бы отцеве межигорские самы, или их послушники, албо челяд, не тилко боем, але и словами ущипливими мѣли отцем братским и их послушникам, при заживаню тых озер и сѣнокосов zostавшим, найменшую чинити досаду, то тисячу талярей з монастыра своего Межигорского монастыреви Братскому повинни будут платити. Ровным способом и отцеве братские тых в Овлукѣ озер, и сѣнокосов будучых, яко оны здавна в своих мѣрах и межах маются, спокойнѣе заживаючи, повинни того, яко самы, так и их послушники стерегтися, абы в кгрунтах межигорских, около тых озер и сѣнокосов будучых, найменшая от них не дѣялася шкода, под такими ж вынами. Що все абы было в потомные часы крѣпко и твердо, при подписѣ руки нашей гетманской велѣлисмо сей наш унѣверсал печатью войсковою притиснути.

Данѣ в Батуринѣ, мая 1, року 1702.

Нижче зазначено: Подлинник. Войсковая печать. Подпись И. С. Мазепы. Архив СПбИИ РАН. Ф. 68. Карт. 16. № 166. Л. 1.

О п у б л і к о в а н о: Яковлева Т. Гетман Иван Мазепа // Документы из архивных собраний Санкт-Петербурга. Выпуск I. 1687-1705. – Издательство С-Петербургского университета. – 2007. – С. 208-210.

№ 366

***1702, травня 23. Батурин –
Наказ Івана Мазепи ізмену Київського
Видубицького монастиря вжити заходів,
щоб монастирські дозорці на монастирських
переправах через Дніпро не пропускали втікачів
з Лівобережжя, які намагаються
переселитися за кордон на Правобережжя***

Превелебный в Богу мосце отце, игумень монастыра Киевского Видубицкого, мой велце ласкавый господине отче и приятель.

Пр преможномъ его царского пресвѣтлого величества указу, непоеднокрот чрез монаршии грамоты выразне до насъ писанимъ, абы нихто з тутейших малороссийских жителей з сеей стороны Днѣпра, з Богом хранимой его великого государя державы, на тамшую сторону в заграничный край на жите не был пропушанъ, не раз уже по всѣхъ рейменту нашего полкахъ, а особливо по надпобережныхъ днѣпровых городахъ, яко и в самый Киев, срокгии и суровии посылалисмо унѣверсалы, пилно и грозно приказуючи, абы на перевозахъ и переправахъ на сегобочнихъ людей, в прочку за границу утеком идучих, пилная была сторожа и жадного человѣка на тамтую сторону Днѣпра жадними мѣрами не пропушано, але жебы кожного такого утѣкача гамовано и назад завертано.

^а Так у тексті публікації.

А тепер донеслося нам вѣдати, же в Киевѣ на перевозах мѣскихъ и монастырскихъ, на Днѣпрѣ будучихъ, прочане перевозятся и безъ жадного удержаня з сеей стороны на тамтую сторону Днѣпра переездыт, и так за границу на жите перебираются, що яко дѣется протывно преможного монархи нашего указу и протывно захованя ся благопотрѣбной отчизнѣ нашей народа полности, кгдажъ чрезъ таковой прочаном волный переѣздъ малороссийского народа умаление чинится и в городахъ и селахъ значное жителей показуется оскудение. Так чрезъ сей лист наш пишно вашу превелебность упоминаемъ, а тым же монаршим указом з горливостю о цѣлости и добру посполитом обовязуем, абыс ваша превелебность на перевозах своих монастырскихъ сурово приказал тым, котории их дозырают, жебы сегобочные люде в пров ...// на тамтую сторону Днѣпра уходячии, жадным способом через Днѣпр не были пропушаны, але овшем задержуваны и назад заворочуваны. А того пишно нехай постерѣгають и доглядаются, жебы в мажах и возах под шкурами жон и дѣтей своих, вмѣсто товаров яких, не вывозили, а на перевозахъ таким способом тыи утѣкачи утечки своей не утаили, бо так оны людей ошукивати звыкли. Абы теды на перевозахъ ваше превелебности монастырскихъ о прочанах неоплошная была пишно[сть] и осторожно[сть], жебы жадними мѣрами через Днѣпр не мѣли переѣзду, и повторе ваше превелебности пишно о тое жадаем и упомынаем, кгдаж если бы на которого з дозорцовъ, на перевозахъ будучихъ, мѣло на потом тое перевестися, жебы кого з прочан на тамтую сторону Днѣпра смѣл перепустити, теды тое его дерзновение, указови монаршому и волѣ нашей гетманской протывное, до горлового ему караня стягаться будет.

При сем молитвам святым ваше превелебности отдаемся.

З Батурина, мая 23, року 1702.

Вашой превелебности зычливый приятель.

Иван Мазепа, гетманъ Войска его царского пресвѣтлого величества Запорожского.

Нижче зазначено: Подлинник. Войсковая печать. Подпись И. С. Мазепы.

Архив СПбИИ РАН. Ф. 68. Карт. 2. № 99. Л. 1-1 об.

О п у б л і к о в а н о: Яковлева Т. Гетман Иван Мазепа. Документы из архивных собраний Санкт-Петербурга. Выпуск I. 1687-1705. – Издательство С-Петербургского университета. – 2007. – С. 211-212.

№ 367

1702, жовтня 27. Батурин – Універсал Івана Мазепи про підтвердження прав Київського Братського монастиря на Которські ґрунти

Пресвѣтлѣйшого и державнѣйшого великого государя нашего, его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского гетманъ, славного чина святого апостола Андрея кавалер Иоанн Мазепа.

Всѣмъ вовець и кождому зособна, кому колвек о том вѣдати належит, те- пер и в потомние часы, духовного и мирского чину всякой кондиции, годности и премирненции будучим людем, а особливе Войска его царского пресвѣтлого величества Запорожского, всякой старшинѣ и чернѣ в полку Киевском найдуючи[м]ся, также войтови киевскому з всем маистратом, сим унѣверсалным листом нашим ознаймуем, иж презентовал нам, гетманови, чрез своего посланного, превелебный в Богу его милость господин отец Гедеон Одорский³⁰¹, ректор и игумен монастыря Братского Учителного Киевского, унѣверсалное писане небожчика славной памяти пана Василя Дворецкого³⁰², полковника киевского, данное монастыреви своему на ограничене кгрунту, над рѣчкою Котырем³⁰³ лежачого, а здавна тоей же обители Братской належачое, в котором достовѣрном унѣверсалѣ того помянутого кгрунту котырского граница таковым стилем выражена: и он^а починается от Сирца³⁰⁴ рѣчки по Житомѣрском шляху в Любку³⁰⁵ рѣчку, Любкою до Ирпѣня³⁰⁶, Ирпѣнем до Котыра, Котырем до Горенки³⁰⁷ рѣчки, Горенкою до Водици, Водицею рѣчкою ву пол Облуковского озера, по посаженные вербки, от вербок по Володимѣрову криницу. На якое ограничене просил себѣ гетманского нашего унѣверсалного потвержения. Мы теды, гетман, ревнуючи христианским сердцем Богоугодной побожности антецессоров наших, валечных гетманов запорожских, котории на тое мѣйсце святое Братское, всѣ[й] церквѣ православной и отчизнѣ нашой Малороссийской благопотрѣбное и благополезное, прещедрое имѣли призрѣние, яко казалисмо сѣй наш тому монастыревѣ Братскому выдати унѣверсал, так повагою оногo ограничене преречоных кгрунтов котырских ствержаем и пилно варуем, и рейментарско приказуемъ, абы ниhto з духовных и свѣцких людей, з старшины и чернѣ войсковой, и войт киевский з майстратомъ, не смѣл и не важился тоей которской границы, в унѣверсалѣ небожчика пана Дворецкого, полковника киевского, описанной, и тут выраженной, ни в чом, хоч в найменшом пунктѣ, нарушати, шкоды и перешкоды там чинити, леч абы сами велебные отцеве братски[и] тыми всѣми котырскими добрами и угодиами^б зуполне владѣли и всякие пожитки з них употребляли, позволяем и утверж[д]аем.

Дан в Батуринѣ, року 1702, октоврия 27.

Звишѣименованный гетман, рукою власною.

Нижче зазначено: Подлинник. Войсковая печать. Подпись И. С. Мазепы.

Архив СПбИИ РАН. Ф. 68. Карт. 1 б. № 167. Л. 1.

О п у б л і к о в а н о: Яковлева Т. Гетман Иван Мазепа // Документы из архивных собраний Санкт-Петербурга. Выпуск I. 1687-1705. – Издательство С-Петербургского университета. – 2007. – С. 212-213.

^а Так у публікації.

^б В публікації зазначено – “подиами”.

**1704, лютого 16. Батурин –
Оборонний лист Івана Мазепи Видубицькому
монастирю у справі захисту від вирубки
монастирських дерев, що стоять на Либеді,
шафарем Києво-Печерської лаври та захисту
монастирського містечка Літковичі
від поборів охотницьких козаків,
розташованих в ньому, та від переїжджих**

Превелебный в Богу милосцѣ[вый] отце, игумен монастыра Выдубицкого Киевского³⁰⁸, мой велце ласкавый господине, отче и приятель

На поважную ясне в Богу преосвященного его милости отца архиепископа, митрополита Киевского, Галицкого и всея Малыя России, нашего пана пастыра, в интересах монастырских, в листѣ ваше превелебности до нас выраженных, инстанцию, пишем наш до высоце в Богу превелебного его милости отца архимандрита Киево-Печерского лист, абы его милость шафаровѣ мурового дѣла своему приказал и пригрозил, чтоб он под монастырем ваше превелебности Выдубицким, на Либеди³⁰⁹, не пустошил дерева стоячого, и [у] горы также зостаючого не роскопывал, и тым самым того ваше превелебности монастыра не обиждал. Тут же лист до сотника охотницкого, в маестности монастыра ваше превелебности Лѣтковичах станцию мѣючого, пишем сурово, тое приказуючи ему и грозячи, жебы он над постановлением не смѣл и не важился жадных вымыслов чыныти и на корогов найменьших вымагати датков, справуючися подлуг давной же нашой войсковой уставы и контентуючися оною. При яком зас листѣ и универсал наш оборонный же от переѣжджающих свѣцких, духовных и мирских чинов, от людей же обороняющий^а, без наших подорожных и иных листов через тоеж мѣстечко Лѣтковичи частокротне простуючих, и многими вымысламы, [и] збиточными кормами^б и напоями утеменжающих тое мѣстечко, до вашой превелебности посилаем. И при том полежаем себе ваше превелебности святым молитвам.

З Батурина, февраля 16, року 1704.

Вашой превелебности зычливый приятель Иван Мазепа, гетман [его] царского пресвѣтлого величества Запорожского.

Нижче зазначено: Подлинник. Войсковая печать. Подпись И. С. Мазепы. Архив СпБИИ РАН. Ф. 68. Карт. 2. № 101. Л. 1.

О п у б л і к о в а н о: Яковлева Т. Гетман Иван Мазепа // Документы из архивных собраний Санкт-Петербурга. Выпуск I. 1687-1705. – Издательство С-Петербургского университета. – 2007. – С. 213-214.

^а У публікації надруковано – “оборонной”.

^б У публікації надруковано – “космами”.

**1704, березня 11. Батурин –
Універсал Івана Мазепи про підтвердження прав
вдови Якова Жураківського Марини та її синів
на села Щєблі та Велику і Малу Слободки**

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского гетманъ Іоанъ Мазепа.

Вамъ всѣмъ обще, посполитим жителемъ в селѣ Щєблѣ, Великое Слободы и Малое Слободки, ознаймуемъ: ижъ яко за живота блаженое памяти державца вашего, пана Якова Жураковского³¹⁰, по ласце Божой монаршой, особливе нашої войсковою, оддавалисте ему належитое послушенство и повиновеніе, такъ и тепер, по смерти его, при овдовѣлой женѣ его, паней Маринѣ Жураковской, з позostalими синами заховуемъ тое жъ з васъ належное повиновеніе и послушенство, которое вы маєте и повинни есте без всякое отмови ей, паней Жураковской и синамъ ихъ до ласки войсковою отдавати обыклое послушенство, и во всемъ повиноватися, грозно приказуемъ. А тутже пишно варуемъ, если хто буде з тихъ села Щєблювъ, Великое Слободы и Малое Слободки, любѣ [в] наши маєтности, в Рилском уезде будучи, любѣ на иншіе мѣстца на слободу переходити, жебы ниhto кгрунтовъ и дворовъ, в которихъ жителство свое отпраовали, не важился продавати, чили на якую иную корист оборочат, але мають оніи при державцѣ найдоватися, понеже и всюда по селам тое дѣється. А такъ, жебы той вижей вираженной волѣ нашої досит чинилося повторе и подесеате приказуем.

Данъ въ Батуринѣ, марта 11. Року 1704.

Звишъменованный гетман, рукою власною^а.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 56822. – Арк. 220. Копія.

**1704, квітня 8. Батурин –
Універсал Івана Мазепи в Переяславський полк
про заборону влаштовувати перевози через Дніпро,
а користуватися лише Київськими
і Терехтемирівським**

Пресвѣтлѣйшого и державнѣйшого великого государя нашего, его царского пресвѣтлого величества Войск Запорожских гетман и славного чина святого апостола Андрея кавалер Іоан Мазепа.

^а Після підпису зазначено “мѣсто печати войсковою”.

Всей старшинѣ и чернѣ Войска его царского пресвѣтлого величества Запорожского, а особливе пану полковникови переясловскому, старшинѣ полковой, сотникомъ и всему старшему и меншому товариству, тутже войтомъ, бурмистромъ, мѣщаномъ и всѣмъ того полку посполитим жителем, и по той сторонѣ реки Днѣпра будучимъ, до нашего рейменту належачимъ, людем, ознаймуемъ симъ нашимъ универсаломъ, иж постановилисмо у себе и цѣле ствержаем тое, жебы от Киева до Терехтемирова³¹¹ по рецѣ Днепрѣ не тилко на байдакахъ, але и на липахъ и човнахъ, не важился безъ вѣдома и доклада нашего гетманского ниhto поромов справовати и онихъ дѣлати, и людей купецких и переѣзджих на сюю сторону, люб з тоей стороны, оними перевозыти реки Днепра, понеже прошлихъ роков такими невѣдомими нам перевозами безчисленное множество малороссийскихъ людей в прочку на тую сторону Днепра вийшло. Прето тепер тилко против Киева, по давному обыкновенію, Киевский, а против Терехтемирова Катедри Переясловской, быти мают перевозки, на которых всякие люде, отсюду и оттуду простуючи, перевозытися повинны, а если бы где-нибудь и чий колвекъ без нашего вѣдома, чи то на байдаках, чи липах, пором сооружений мѣл проплитися^а, теди позволилисмо и приказалисмо онии пороми в конец разоряти, без поблажки рубити и огнем палиты, // чтобы и один дух людей купецких и переѣзджих поромом нигде, кромѣ перевозов киевских и терехтемировского, на тую сторону Днѣпра не перевозылся. Кромѣ тыхъ^б, що хто човном для дров, албо для нужнихъ господарскихъ потребъ, в поблизкии на ту сторону Днепра мѣстца и оттоль водою переедет, а хтобы, сей волѣ нашей будучи противен, важился, межи Киевом и Терехтемировом, паром устроивши, перевоз заводити, а хоч и човнами людей несвободних, но в прочку идучих, перевозити, таковий не тилко всей худобы [п]оостражд[а]ет, але горловому каранью подлегати мѣет. Варуем тутже и тое, жебы пан полковник переясловский от того Терехтемировского перевозу на себе найменших не вимагал ни у кого датков^в, ибо и перед тим того не бывало, а так, жебы тая выразная воля наша и постановление при своей моцы и ненарушной цѣлости могли быти заховани, сим нашим унѣверсалом срокго грозымъ и сурово приказуемъ, а если вперед понадобится где установити инший перевоз, о том наше гетманское будет рассмотрение и указ.

Данѣ в Батуринѣ, апреля 8 дня, року 1704.

Звышменованный гетман и кавалер, рукою властною.

Нижче зазначено: Копия.

Архив СпБІІІ РАН. Ф. 68. Карт. 2. № 168. Л. 1-1 об.

О п у б л і к о в а н о: Яковлева Т. Гетман Иван Мазепа // Документы из архивных собраний Санкт-Петербурга. Выпуск I. 1687-1705. – Издательство С-Петербургского университета. – 2007. – С. 214-215.

^а В публікації надруковано – “прослится”.

^б В публікації надруковано – “того”.

^в В публікації надруковано – “дачи”, якщо в копії написано “дачи”, то тоді має бути – “найменшой”.

**1705, травня 11. Батурин –
Наказ Івана Мазепи чернігівському
полковникові Павлу Полуботкові
розібрати справу про права Войцеховичів
на млин, відібраний у них Бурковським
за часів його полковництва**

Мой ласкавий приятелю, пане полковнику чернѣговский.

Якую подали намъ панъ Стефанъ и п[анъ] Петро Войцеховичи свою суп-
плику, обширне виписуючи в ней о построеною небожчикомъ, их родичомъ, млина
за фундушемъ небожика пана Бурковского, тогда в Чернѣговѣ полковникуючо-
го, и нимже, п[аномъ] Бурковскимъ отнятого, тую мы в семь нашомъ листѣ до
рукъ в[ашѣ] милостинихъ посилаючи, пишно жадаемъ и приказуемъ, абы в[аша]
милост подлугъ самого слушного посполитого права правдивий и документал-
ный учинилъ розискъ и вивель інквізіцію, яковимъ то способомъ небожикъ п[анъ]
Бурковский тот млинъ чрез фундушъ свой и для чого от родича ихъ отняли, а
розискавши чрез інквізіцію намъ ознаймилъ. Кгди ж мы ихъ, пп: Войцеховичовъ,
кривди, а иле яко тих, которие в протекції нашой застають, мѣти не хочемъ, а
до того и самое право, если такъ есть, якъ описано в той ихъ супплѣци, од тоей
кривди заступаеть и охороняеть, прето и повторе о тот слушний розискъ в[ашей]
милости жадаючи, зичимъ доброго от Господа Бога здоровья.

З Батурина, мая 11. Року 1705.

В[ашей] милости зичливый приятел Іванъ Мазепа, гетманъ его царского
пресвѣтлого величества Войска Запор[озкого].

Наказ міститься в судовій справі, якому передують слова: своего времени о
томъ насилномъ отнятію били челомъ бывшому гетману Мазепѣ, и по ихъ че-
лобитю од Мазепи з Батурина 1705 году, мая одинадцятого числа писанъ лис-
товний указъ до тогдашнего полковника черн-говского Павла Полуботка, з
прилогомъ в томъже указѣ челобитной ихъ Стефана и Петра Войцеховичовъ,
чтобы подлугъ оной документальной учинилъ розискъ Петру Войцеховичу и ви-
вель інквізіцію, який лист подлинний Мазепянский з челобитною, од синовъ Бог-
дановихъ Войцеховичовихъ Стефана и Петра Войцеховичовъ писанною, она, панѣ
Петрова Войцеховичева, обявивши, просила уписати в розискъ, и уписаны од
слова до слова тако.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр.56739. – Арк. 22-22 зв. Копія.

**1706, липня 22. Обоз від Василькова –
Універсал Івана Мазепи про підтвердження
звільнення кийським митрополитом Варлаамом
Ясинським Київського Видубицького монастиря
від управління Київської митрополії**

Пресвѣтлѣйшаго и державнѣйшаго великого государя, его царскаго величества Войскъ Запорозкихъ гетманъ, славного чину святого апостола Андрея и Бѣлого Орла кавалеръ Іоанъ Мазепа.

Всѣмъ вовець, и каждому зособна, кому бы колвекъ о томъ теперъ и на потимъ вѣдати належало, особливе вшелякимъ духовного и свѣцкаго чина, настоящимъ и будущимъ отчизны нашої особамъ, симъ унѣверсаломъ нашимъ ознаймуемъ, ижъ любо ясне в Богу преосвященній киръ Варлаамъ Ясинскій³¹², метрополить кїевскій, галицкій и всея Россїи, архипастиръ нашъ, когда еще Божїимъ званїемъ и согласного всего обще Боговрученнаго духовного и свѣцкаго стада елекцією избранъ и произведенъ zostалъ на степень всероссійской діеце-зїи архїерейскїй, видячи катедру Свято Софѣйскую Метрополитанскую Кїевскую не толко велми знищенную, об[в]ѣтшалу, лечъ чрезъ многіе тяжкіе войны спустошенную и зруинованную, для помощи ку тим снадѣйшему реставрова-ню оной виправиль билъ у пресвѣтлѣйшаго монаршого его царскаго величества престола в припись до тоей Свято Софѣйской Катедрї обитель Свято Михайловскую Видубицкую Кїевскую: однакъ когда потимъ горливою своею ревностїю прилѣжнимъ старанемъ и великимъ иждивенїемъ уже обновиль, благолѣпне украсиль и весма обогатиль преречонную свою пастирскую Катедру, теперъ при остатней правѣ волѣ своей, за согласною всего духовенства кїевского ухвалою, свобождаеть в потомнїе часи *от* тоей приписи помененную Свято Михайловскую Видубицкую обитель, особливимъ монастиремъ опредѣляючи оную *от* Катедрї Свято Софѣйской Метрополитанской Кїевской, яко все тое обширне для лучшей крѣпости въ прїйдучїе времена манѣфестованнымъ своимъ з подписомъ руки и приложенїемъ печати ствердилъ листомъ: которїй презентовавши намъ, превелебнїй въ Богу господинъ отецъ Варлаамъ Страховскїй, ігумень обители Свято Михайловской Видубицкой, просиль нашего гетманского на тое состоянїе потверженїя. Ми прето, согласуючи во всемъ таковой волѣ и дѣлу ясне в Богу преосвященного, его милости господина *отца* метрополити кїевского, галицкого и всея Россїи, потвержаемъ симъ унѣверсаломъ нашимъ его листъ архипастирскїй, в той матерїи виданїй, заховуючи непремѣнно онїй во всѣхъ пунктахъ, комматахъ и кляззуляхъ; ораз тежъ пилно все духовенство кїевское его жъ архипастирскою прекавцією, такъже и будущихъ по его пастирской милости сукцессоровъ, преосвященнихъ метрополитовъ кїевскихъ, обовязуючи, аби вижей-мененной пастирской волѣ и постановленїю нхто не билъ противнимъ и премѣнителемъ в потомнїе часи: чтобъ якъ иннїе святїе обители, у отчизнѣ нашої обрѣтаючієся, помененная Свято Михайловская Видубицкая Кїевская обитель

волна зоставала и опредѣленнимъ была монастиремъ *от* Катедрі Свято Софѣйской Кіевской, чому всему аби задосить чинилось, сей унѣверсалъ нашъ з канцеляріи виданній для болшой поваги подписомъ власной руки нашої и печатю войсковою ствержаемъ.

Данъ в обозѣ *от* Василкова, 22 іюля. Року 1706.

Звишъменованній гетманъ и кавалеръ, рукою власною^а.

Наприкінці написано: свідѣтелствовавль Іванъ Мартиновичъ.

ІР НБУВ. – Ф. 160. – Спр. 244. – Арк. 380-380 зв. Копія.

№ 373

1706, вересня 1. Київ – Універсал Івана Мазепи про підтвердження прав Київського Видубицького монастиря на село Дацьки та на млин на річці Росі

Его царского пресвѣтлого величества Войскъ Запорозких гетма[н], славного чина святого апостола Андрея и Бѣлого Орла кавалер Іоанъ Мазепа.

Всѣмъ вобецъ, и кождому зособна, а меновите пану полковнико[ви] корсунскому, старшинѣ полковой, сотникомъ, атаманомъ и всѣмъ во[й]скового и посполитого чину старшимъ и меншимъ в томъ Полку знайдучимся обывателемъ, и кому би колвекъ о томъ вѣдати належа[ло], симъ унѣверсаломъ нашимъ ознаймуемъ, ижъ превелебній в Богу *господинъ* его милость отецъ Варлаамъ Страховскій, ігумень монастиря Свято Михайловского Видубицького Кіевского, презентоваль намъ двѣ унѣверса[ли] славной памяти короля полского Михала, еденъ на село прозиваемое Дацьки, в Полку Корсунскомъ³¹³, над рекою Сакавицею лежачое, а другій н[а] млинъ на рецѣ Росѣ³¹⁴, ниже Корсуня³¹⁵ найдуючийся, данніе и наданніе од того *ж* короля Михала пану Кобилецкому, за вѣрніе и значніе ку ему, королевскому величеству и Рѣчи Посполитой Полской заслуги, которій при доконченю житія своего, знаючи же натуралнимъ правомъ сукц[ес]сія тих добръ не на кого иншого, тилко на брата его спадаеть, *отд*[аль] ему тіе унѣверсали, братъ зас, принявши іноческій чинъ в монастиру С[вя]то Михайловскомъ Видубицькомъ Кіевскомъ, вручилъ оніе вмѣсто лекца[и] той святой обители Видубицькой, и просиль онъ, отецъ ігумень з браті[ею], о потвержене наше тих унѣверсаловъ, и о надане помянутих добръ о[б]и[те]ли их. Мы прето, гетманъ и кавалер, тому их слушному прошен[ію] давши у себе мѣстце, и респектуючи на старожитную святую обитель Видубицькую, в которой при безкровних офѣрах до престола Божія за д[ос]тоинство монаршое, за нас гетмана, и за все православнороссійское вои[нс]тво молитви приносятся, яко ствержаемъ тіе славной памяти короля Михала унѣверсали, такъ и добра помянутіе,

^а Після підпису в колі написано “мѣсто печати національной”.

село Дацки, в Полку Корсунскомъ лежачое, з всѣми до его належачими кгрунтами и всяки[ми] угодиями, и млинъ на рецѣ Росѣ, нижей Корсуна знайдучійся, в вѣчистую посессію надаемъ той обителі Свѣто Михайловской Видубицкой Кіевской, позволяючи ему, превелебному в Богу *отцу* ігуменови видубицкому, сукцессоромъ его, и всей [в]о Христѣ братіи тимъ селом владѣти, од людей посполитих послушенство одбирати, и всякіе користи и з млина приходячіе пожитки ку общій монастира ихъ ползѣ употреблять. Зачимъ, аби якъ самъ панъ полковникъ корсунскій, старшина полковая, сотники, такъ и нхто згола з старшихъ и меншихъ войскових и посполитих того полку обывателей ему, превелебному *отцу* ігуменови видубицкому з братією, в спокойномъ тих добрѣ владѣню и заживаню жадной наменьшой не важился чинити перешкоди и перенагабаня, в кгрунтах, заходах и всяких тамошних вгодиях утиску наносити, пилно и грозно варуемъ. Войтъ зас пререченого села Дацковъ з людьми посполитими должень будетъ, знаючися на своей повинности, въ всемъ быти ему, превелебному *отцу* ігуменови видубицкому и всей [в]о Христѣ братіи тамошней, поволнимъ и послушнимъ, и в всемъ подданско волѣ ихъ задосит чинячій. О тое все и повторе симъ нашимъ унѣверсаломъ пилно приказуемъ.

Данъ в Кіевѣ, септеврѣя 1. Року 1706.

Звишѣменованній гетманъ и кавалер, рукою власною^а.

Наприкінці зазначено: с подленимъ сводилъ ієродіаконъ Гавріиль.

ІР НБУВ. – Ф. 160. – Спр. 244. – Арк. 331-331 зв. Копія.

№ 374

***1707, вересень-листопад. Київ-Печерський –
Наказ Івана Мазепи корсунському старості
Василію Ждановичу розслідувати справу
щодо побудованого жителем села Луки Юрком,
підданим Кієво-Пустинного
Микілького монастиря, млина на річці Росі***

Пане Василію.

Жалосне намъ ускаржался в Богу *господинъ* отецъ Варлаам Страховскій, ігумень монастира Видубицкого Кієвского, прекладаючи, что Юрко, житель села Луки, подданий Пустинного Кієвского Николского монастира, безъ фундуша нашего занявши греблю на рецѣ Росѣ, нижей их монастирской Видубицкой греблѣ, и млинъ на оной построивши, ихже млинъ, верху будучій, такъ подтопил, же и колесо, в водѣ плаваючи, згола не можетъ обернутися. Зачимъ приказуемъ в[ашей] м[илости], абис взявши з собою людей, добре знаючихся на строеніях

^а Перед підписом зазначено “В подлѣнномъ таковъ подпис”, після підпису в колі написано мѣсто печати”.

млинових, зехаль туда и осмотрѣль, если такъ есть, якъ намъ вишреченній *отець* ігумень видубицкій доносить, и если покажется явная *от* Юрчиного млина шкода монастирскому млинови, то млинъ помененного Юрка роскидавши, и греблю вели в[аша] м[илость] роскопати, самого зас его, если нашего не покажетъ фундуша, забивши в колодки, присилай до нас, кгда *ж* без нашего позволенія и фундушовъ пп: полковники и панови енералніе особи не важатся нигде млиновъ і гребель вновъ строити; тое і повторе в[ашей] м[илости] приказавши, ему жъ ласку нашу засилаем.

З Кієва Печерского. Року 1707.

Вамъ ласкавій Іванъ Мазепа, гетманъ^а.

На початку має назву: Лист гетмана Мазепа до пана Василя за мелницкою справою на рець Росѣ.

Наприкінці написано: с подлинного сводил ієромонах Іларіонъ.

ІР НБУВ. – Ф. 160. – Спр. 244. – Арк. 312 зв. Копія.

№ 375

1708, січня 23. Батурин – Наказ Івана Мазепа чернігівському полковникові вчинити між Мокрієвичами поділ нерухомості та іншого майна і цінностей, що залишилися після смерті Карпа Мокрієвича

Мой ласкавий приятелю, пане полковнику чернѣговский.

Якъ за живота небожчика роженого свого пана Демяна Мокрієвича непоодинокротъ прилѣжно просилъ насъ панъ Самуйло Мокрієвичъ, значний товаришъ войковий, о тое абы в дворахъ всѣхъ рухомих и лежачихъ, позоставих по небожчику *отцу* їхъ, пану Карпу Мокрѣвичу³¹⁶, совершений межи ними и межи всѣми потомками небожчика *отца* їхъ до наслѣдія добръ участіе мѣючими, учиненъ былъ розискъ и помѣрковане, лечъ тое не знать за чимъ упоромъ, а подобно за несклонности самого небожчика пана Демяна, брата его з жоною небожчиковскою, з нимъ же самимъ и з дѣтми небожчика Оникія Мокрієвича, а унуками небожчика Старого Мокрієва, о позоставиле всякіе добра крайнее было учинено помѣрковане. А поневаж всѣ тие добра: лежачіе, стоячіе и рухоміе, в Полку в[ашѣ] милостиномъ Чернѣговскомъ знайдуються, о якихъ многіи полчане в[ашѣ] милостини могут добре знати, прето тотъ подѣль злецаемъ в[ашей] милости и приказуемъ, абыс засѣвши з годними особами, о тихъ позоставилх добрахъ совершено вѣдаючими, при битности пана Самуйла Мокрѣвича, панѣ Демяновой Мокрѣвичовой и дѣтей небожчика Оникія Мокрієвича, в конях,

^а Перед підписом зазначено “В подлѣнномъ подписъ таковъ”, після підпису в колі написано “мѣсто печати гетманской”.

бидлѣ, грунтахъ, поляхъ, сѣножатехъ, дворахъ мѣскихъ и сѣлскихъ, фолваркахъ, сукняхъ военныхъ, ринштункахъ, грошахъ, сребрѣ, цѣнѣ, мѣди, пашнѣ и во всѣхъ обще господарскихъ порадахъ, по самой слушности ведлугъ зданя в[ашѣ] милостинного и людского, а найбарзѣй ведлугъ права посполитого, учинил межи ними совершенное правдивое помѣрковане и крайнее в томъ закончене, такъ якобы кожда сторона тимъ в[ашѣ] милостинимъ подѣломъ правдивимъ была доволна, и болшѣ себѣ не претендовала въперед. А если бы якая сторона похотѣла после подѣлу в[ашѣ] милостинного до насъ в чомъ удаватися, а подѣлъ бы в[ашѣ] милостинѣ належите ей уконтентовалъ, то в[аша] м[илость] такой стороны з апелляцію до насъ не допускай. По сконченю зас подѣлу, не распускаючи сторонѣ, прикажи в[аша] м[илость] паней Демяновой Мокрѣвичовой, абы она конечно перед в[ашею] м[илос]тію положила такъ высокоповажніе монаршіе его царского величества грамоти, яко и унѣверсали антецессоровъ нашихъ гетманскіе, и наши, данніе небожчику пану Карпу Мокрѣвичу: о борошну купленномъ за золотихъ сто чрез пана Самойла Мокріевича, якое когда з Березной³¹⁷ проважено было через Сибереж³¹⁸ небожчикъ панъ Демянъ до себе забралъ, учини в[аша] милостъ совершений розискъ, и если доведеться, что неслушне и неналежне забрано, то в[аша] м[илость] под часъ подѣлу в тое потрафляй, абы панъ Самуйло на своемъ не шкодовалъ, такъже слугамъ всѣмъ небожчика пана Карпа Мокриевича, которихъ нагорода за їхъ заслуги не дойшла, з тихъже позосталихъ добрѣ небожчиковскихъ под часъ подѣлу учини в[аша] м[илость] слушное уконтентоване, и також з апелляцію оних до насъ не допускали, тое все и повторе в[ашей] милости приказуемъ и ему ж зичимъ доброго од Господа Бога здоровья.

З Батурина, генвара двадцят третого. Року тысяча сѣмъсотъ осмого.

В[ашей] милости зичливый приятель Иванъ Мазепа, гетманъ Войска его царского пресвѣтлого величества Запорожского.

Наказ міститься в судовій справі від 30 червня 1708 року, якому передують слова: а кгда тые всѣ стороны пред судъ полковый были призвани, найпервѣй публичне читанъ былъ на Судѣ Полковомъ поважний лист ясневелможного добродѣя его милости пана гетмана, чрез пана Самуйла Мокриевича принесенный, котрий такъ виражень текстомъ.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 57233. – Арк. 70-71. Копія.

**1708, серпня 31. Обоз від Бикова –
Лист Івана Мазепи ігуменові Київського
Видубицького монастиря із заборонаю
самочинно знищувати млини корсунських жителів
та наказом, у випадку порушення ними
монастирських прав, діяти правовими заходами**

Превелебний в Богу ігумень монастиря Видубицького, мой ласкавій господине отче і приятелю.

Такую нам подали супплѣку Левко Ярофѣенко и Юрко Мелженко з братомъ своимъ, жителѣ корсунскіе, прикладаючи жалобу на законниковъ вашой превелебности монастиря, од которых в млинах их, на отчистих грунтах построенных, чинится обида, поневаж не вѣдат з якої ненависти там греблю их раскопали, же скринку вивернуло, тартицѣ в воду повкидали, тое ми, посилаючи до вашой превелебности, велце желаем, абис ваша превелебность приказалѣ законникамъ монастиря своего разоренія им в млинах не чинити, а если вашой превелебности млинам монастирским од ихъ млиновъ кривда чинится, теди можеж ваша превелебность правне з ними поступати, а не казати самоволне долегливостей наносити, о що вашой превелебности и повторе жадаючи, молитвам богоугодним отдаемся.

З обозу од Бикова, августа 31 д[ня]. Року 1708.

Вашей превелебности зичливій приятель, Іванъ Мазепа, гетманъ Войска его царского прес[вѣтлого] величества Запорож[ского]^а.

На початку має назву: ведлугъ суплѣки от Левка занесенной, жебы законники видубицькіе кривдѣ в млинах корсунских не чинили.

Наприкінці зазначено: с подлинного сводил ієромонах Іларионъ.

ІР НБУВ. – Ф. 160. – Спр. 244. – Арк. 314 зв. Копія.

**1713, квітня 23. Бендери –
Оборонний універсал Пилипа Орлика
польському полковникові Роговському на Іванківці**

Филиппъ Орликъ³¹⁹, гетманъ Войскъ Запорожскихъ.

Паномъ полковникомъ, сотникомъ, атаманомъ, и всему старшому и меншому Войска Запорожского, такъ комонному, яко и пѣхотному товариству, симъ

^а Після підпису в колі написано “мѣсто печати гетманской”.

унѣверсалнимъ писанемъ нашимъ ознаймуемъ, ижъ стосуючися мы до волѣ
наяснѣйшого хана его милости, которий принявши, такъ особу самого его
милости пана Рокговского, полковника Рѣчи Посполитой Полской, яко и добра
его, а именно Иванковцѣ з приналежитостями, в свою оборону всякимъ безпе-
ченствомъ обваровалъ, казалисмо и мы сей нашъ оборонный выдати унѣвер-
салъ, через который пилно мѣти хотимъ, абы нихто з старшихъ и меншихъ Войска
Запорожского людей в мененныхъ его милости добрахъ провѣантовъ выбирати,
консистенцій мѣти, и жаднымъ наименшымъ способомъ утяжати, кривдити и
шкودити не смѣлъ и не важилъся.

Данъ в Бендерѣ³²⁰, февруар[ия] 23. Року 1713.

Звышъменованный гетманъ, рукою власною.

Музей гетьманства у Києві. – РД. – Ксерокопія з оригіналу.

Універсали генеральної старшини і полковників

№ 378

*1691, травня 28. Батурин –
Лист генерального судді Сави Прокоповича
до крелевецького сотника про дозвіл
гетьмана сотникові прилучити
до підданства посполитих, осаджених біля Гути*

Мой велце ласкавый пріятелю, пане сотнику крелевецький.

Пишешъ в[аша] милость до мене взглядомъ тых стараннямъ и коштомъ в[аш]милостинымъ осаженных близко Гути людей, которых Захарчиха пофунав-ши, ещемъ якобы посѣянной збырати пашнѣ заборонити хвалится, и в поддан-ство себѣ ихъ привернути, я теди на жадане и прозбу в[ашей] милости, при внесению якоиждъ колвекъ моей за в[аш]милостью причины доносимъ всю тую долегливость и перешкоду, в Гутѣ от Захарчихи в[ашей] милости учиненную, самому ясне велможному добродѣвѣ, его милости пану гетмановѣ, где и тое прекладаемъ, если можна безпечне в[ашей] милости тамъ свои господарскіе строити заводи. Зачимъ я на тое ласкавую панскую одержавши деклярацію, упевняю в[ашей] милости ласкою его панской велможности такою, жебыс в[а-ша] м[илость] безпечне тамъ свой заводивъ порядокъ и людей тых за своих мѣвъ подданных. Стороны зас посѣянной пашнѣ, якъ будет часъ жатвѣ, тогди можешъ в[аша] м[илость], если Захарчиха своимъ похвалкамъ мѣла бы досит чинити, навписати до ясне велможного добродѣя, люб самъ до Батурина зеха-ти, а однакъ и тепер тых людей упевни в[аша] м[илость], [же] оны, дастли Богъ урожай, безпечне свои будут збирати засѣвки, а нехто иншій, о чомъ в[а-шей] милости упевнивши, его ж мя доброму полѣцаю афектовѣ.

Данъ з Батурина, мая 28. Року 1691.

В[ашей] милости всего доброзичливий пріятел, Сава Прокопович³²¹, судія Войска их царского пресвѣтлого величества Запор[ожского] енералний^а.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 54142. – Арк. 106. Копія.

^а Після підпису зазначено в колі "мѣсто печати судовъ Енер:".

**1706, квітня 12. Кролевець –
Наказ генерального судді Василя Кочубея
добротівському отаманові розглянути справу
між Захарієм Пулинцем та кролевецьким
сотником Іваном Маковським у справі
проданих Пулинцем своїх ґрунтів,
нібито належних Маковському**

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского енералній судія Василий Кочубей³²².

П: отамане добротовский.

Переежджаючим намъ черезъ Кролевець, предложил жалостне панъ Іванъ Маковский, сотникъ кролевецкий, тоє: же Захарій Пулинець, жител вашъ добротовский, кґрунта любо свои власніє, однакъ крєвному жоны его пана сотниковое дочку его Пулинцеву в малжонство уже не тепер пошлюбившему, од его ж Пулинца доброволне у винѣ записанние, продалъ комусь не явным способом, и вже той купецъ, кґрунта тые в посессию свою обнимаючи, огороды орати хочеть. Прето, яко таковая продажа, хочъ бы и власних своихъ кґрунтовъ, если не будет перед урядом, тимъ до которого тые кґрунта належат, явне при взданю оныхъ сознанна и урядовими записами укрѣплена, не бывает важна и моцна; такъ теды мы повагою Суду Войскового Енералного жадаем и приказуем, абысте не допустили тому, хто тые кґрунта купил в посессию, оных обнимати и огородовъ орати, поти поки речоний Пулинець не получитъ з зятем своимъ совершенноѣ перед Судом Войсковим Енералным о тне кґрунта росправи, под вирною тысячи золотих, тоє вам предложивши, полекаем Господу Богу.

З Кролевца, 12 априля, 1706.

Вышей именованный судія.

На звороті зазначено: До атамана добротовского унѣверсалъ од пана судии енералного, приказующий, аби панъ Забѣла не интересовался до ґрунтовъ неслучне купленихъ у Захария Пулинця.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 53591. – Арк. 20. Оригінал з печаткою Генерального Суду.

1707, липня 2. Ретик –

***Наказ генерального судді Василя Кочубея
козакам і посполитим з належного йому
села Ярославця не брати в заставу чужі ґрунти
без відома відповідних урядників,
під загрозою втрати грошей наданих в заставу***

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского енералный судія Василий Кочубей.

Вамъ, якъ козакамъ, такъ посполитимъ людемъ села моего Ярославця, даю приказъ симъ моимъ писаніємъ, кто би колвекъ вамъ мѣлъ з людей погребскихъ який колвекъ кґрунтъ, любъ поле, або гай, в заставу пускати, потребуючи собѣ у вас грошей, абысте потай тамошнего старшого, яко то старостиного дозволеня и освѣдченя, албо войскового, нѣякого кґрунта не важилися приймовати, и грошей своихъ позичати, але з дозволенемъ и освѣдченемъ старшого тое чинѣте, яко в каждомъ городѣ и селѣ такий звичай ест, для своего пожиткованя, бо донесено мнѣ, же нѣкотории, на звишъ гроши забравши, *от* своего заставленно-го кґрунту прочъ уходятъ, зачимъ ежели потай *от* сего часу такую заставу хто прийметь, не ознаймивши старшимъ, то гроши его пропадутъ.

Данъ з Ретика, 1707 року, іюля 2.

Вышейменованный судія.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 53419. – Арк. 63. Оригінал з печаткою.

1715, серпня 26. Стародуб –

***Наказ генерального бунчужного Якова Лизогуба
стародубським урядовцям із забороною
розміщувати російських військових
в будинку Дем'яна Григоровича***

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского бунчужный енералний Іаковъ Лизогубъ.

Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати належитъ, а особливе п: войту з майстратовими, сим нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, ижъ панъ Григорій Демяновичъ, знатний товаришъ войсковий, жалостне ускаржалъся черезъ супплѣку свою ясневелможному добродѣевѣ, его милости пану гетману, яка вручена намъ до розиску, что п: войтъ стародубов[ский з майстра]товими, не респектуючи на его першъ въ канце[ляріи войскової чрезъ] килка лѣтъ, а тепер при Полку Стародубовско[мъ ложивши]ся войсковіе прислуги, на домъ

отца его, пана Демяна Григорієвича, перебѣждающих великоросійскихъ войсковыхъ людей для станціѣ насилаютъ, чрезъ що не тилко они спокойного не могутъ мѣти пожитія, лечъ еще не менший въ господарствѣ своемъ поносятъ убитокъ и розореніе, зачимъ, яко просили нашей собѣ в томъ охоронѣ, такъ ми, мѣючи о томъ ясневелможного добродѣя его милости пана гетмана умисльное злечене, а знаючи на собѣ должностъ положенную всякихъ обидъ людзкихъ перестерегати и онихъ, яко неслучные дѣющихся, никому не допускати, видаемъ сей нашъ унѣверсалъ и властью реѣментарскою пилно приказуемъ, абы п: войтъ з всими урядовими на домъ его, пана Демяна Григорієвича, жадныхъ од сего часу не насилали постоіовъ и найменшихъ в томъ не чинили обидъ и разорений, а мѣлъ бы хто з послушниковъ ратушнихъ чрезъ сей нашъ указъ на двор пана Демяна якихъ колвекъ приѣбждающихъ людей войсковыхъ на станцію приводити, такового ему, п: Демяновичу^а, позволяемъ приводити предъ его милости пана полковника для наказанія, и повторе властію реѣментарскою варуемъ и приказуемъ.

Данъ в Старод[убовѣ], 1715 ^{го} року, августа 26 д[ня].

Звишьменованій бунчучный, рукою власною.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 62045. – Арк. 77. Оригінал з військовою печаткою.

№ 382

*1718, серпня 2. Глухів –
Наказ генерального судді Івана Чарниша
значному військовому товаришеві Петру Корецькому
повернути Євфимії Тимошенковій
захоплене ним на її полях збіжжя,
або з'явитися з нею на розгляд справи
до Генерального Суду*

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского судія енералный и на мѣстцу ясне велможного застающий Іванъ Чарнишъ.

Вамъ, пану Петру Корецькому, знатному товаришови войсковому, нехай будетъ вѣдомо, ижъ Евфимія Іванова Тимошенкова чрезъ суплѣчний свой листъ апеліовала передъ Судъ Войсковый Енералный, прекладаючи, что в[аша] милостъ будто иле кротніе ясне велможного его панской велможности указы и приватніе листи преслушавши, забранной в копахъ пашнѣ скаржачой не поворочалес, що если в самой рѣчи такъ було, якъ в скарзѣ предложено, можетъ бити тое ему не похвално, такъ повагою Суду Войкового Енералного жадаемъ, забранные копи, кому надлежитъ, поворочати, не входячи в большую правную трудностъ, если жъ би и тому еще указовѣ ослушнимъ оказавшис и помянутого збожа не отдалес,

^а Так у тексті.

тоди по Покровѣ недел в двѣ обѣ сторонѣ для оконченя заводу своего перед Суд Войсковий Енералный в Глуховѣ ставати повинни.

Данѣ в Глухови, августа 2. Року 1718

Звышменованный судія.

ІР НБУВ. – Ф. 53299. – Арк. 64. Копія.

№ 383

*1718, серпня 19. Глухів –
Наказ генерального судді Івана Чарниша
значному військовому товаришеві
Петру Корецькому повернути стародубівському
полковому осавулові Семену Березовському
забране жито та не зазіхати на його землю*

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского судія енералный и на мѣстцу ясне велможного застающий Іоанѣ Чарнишѣ.

Вамѣ, пану Петру Корецькому, товаришови знатному войсковому, симѣ повторним, яко тройственнимѣ, позовнимѣ листом обявляем. Іжѣ панѣ Семенѣ Березовский, асаулѣ полковий стародубовский, з тещею своею, яко заносил перед сим до нас жалобу, что ви, такѣ рокѣ еще з поля ихѣ власного житные копи позабиралисте, и тепер забираѣте же хочете, на що виданѣ имѣ, утискующим, был до вас позовный лист, о яком мѣете быти и ви извѣстны. Такѣ и тепер оны ж, жалобливые, супплѣкуѣют, доносячи же, что виражено было в листѣ, не тилко того исполнити, то есть забраное жито возвратити и во всемѣ полюбовне примиритис, але еще над тое похвалки чините, хотячи по житных копах и яринные забирати. Что если теж в самой рѣчи есть, теды весма такого зухвалного и нѣбы самовластного поступку вашего не похваливши (:бо и рейментарскихѣ килкоротных листовных же указовѣ преслушалес:), жадаем и повагою Суду Войскового Енералного приказуем, абысте, якѣ забраное жито вернули, так и тепер вновѣ забирать не важилися овшем, якѣ своимѣ вамѣ добре бы еденѣ другому добро творити, а не трудност затѣвати, и уходячи барзѣй того, якѣ правный винный найдется, до найменшого треба будетѣ нагорожати и за преслушаніе реѣментарских и судових листовных указовѣ неотпустное понести наказаніе.

Данѣ в Глуховѣ, 19 августа, 1718 року.

Звышменованный судія^а.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 53300. – Арк. 65. Копія.

^а Після підпису у колі написано “копія сего позовного листу”.

*1719, липня 16. Прилуки –
Універсал генерального бунчужного
Якова Лизогуба про підтвердження прав
значного військового товариша
Павла Раковича на сіножать*

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского бунчучній войсковий генералній Яковъ Лизогубъ.

Пану полковниковъ прилуцкому зо всею его старшиною полковою, а особливе пану сотниковъ полковому, атаманови и войтовы городовимъ зо всѣми урядовими, и кождому, кому о томъ вѣдати будетъ належало, теперъ и в потомніе часи симъ нашимъ унѣверсалнімъ ознаймуемъ писаніємъ: поневажъ по розездѣ степу, до города Прилуки належачего, *от* насъ учиненном, при битности пана Михайла Григорієвича, обозного полкового, и протчихъ полчанъ, за ознатемъ под совѣстію христіянскою стариннихъ людей, тамже при розѣздѣ степу при томнихъ будучихъ, именно Федора Сененка, Михайла Севериновича, Федора Малки, Матвѣя Солодовника, Павла Шингѣрѣя, Василя Денісенка, Харка Калченка: знатнихъ жителей прилуцких, Конона Ничипоренка, жителя рудовского, оказалось тое, что яко иншіе многие особи, здавна займи сѣнокосніе на волномъ степу имѣють, такъ и панъ Павель Раковичъ, знатній товаришъ войсковий, мѣть сѣножати свою болше нежели *от* тридцати лѣтъ, еще покойним *отцемъ* его, паномъ Семеономъ Раковічем³²³, тогда бившимъ писаремъ полковимъ, за дозволеннямъ тогда бившого полковника, покойного Лазара Горленка³²⁴, за Рудою занятою, и презъ всѣ тіе лѣта до сего часу оною сѣножатию занятою, без жадного нѣ *от* кого препятія, владѣлъ и кошувавъ: в поважномъ засѣ унѣверсалѣ ясне велможного добродѣя его милости пана гетмана ратушу прилуцкому недавно выданномъ, ясно тое изображенно: же хто здавна занятіе свои дѣляницѣ имѣть на волномъ степу, тому бѣ уже и впредь оними владѣти било бѣ свободно. Теди ми, стосуючись до того поважного указу рейментарского, в унѣверсалѣ изображенного, а узнавши за достовѣрное тихъ вишѣмененнихъ людей сознатте, подтверждаемъ симъ нашимъ унѣверсалнімъ писанемъ мененную сѣножати, яко здавна занятою, в спокойное ему, пану Павлу Раковічу, владѣніе, варуючи того пилно именемъ самого ясне велможного добродѣя его милости пана гетмана, аби ему, пану Павлу Раковічу, в спокойномъ оной занятой здавна сѣножати заживанню панъ полковникъ прилуцкий з старшиною полковою, особливе панъ сотникъ полковий, атаманъ и войтъ городовие зо всѣми урядовими, и нѣхто з войсковихъ и посполитихъ людей жадного найменшого не важился чинити препятія, трудности и перешкоди, теперъ і в потомніе часи, под виною неотпустною на особу рейментарскую належною, на що для лутшой

^a Після підпису в колах зазначено “мѣсто печати Минѣцкой” та “мѣсто печати Лизогубовой”.

твердості сие писане з подписомъ рукъ нашихъ ему, пану Павлу Раковічу, при печатех наших видаемъ.

В Прилуцѣ, іюля 16 д[ня].1719 року.

Звишъменованний бунчучний, рукою власною^а.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 54354. – Арк. 16-16 зв. Копія.

№ 385

1719, липня 11. Прилуки – Оборонний універсал генерального бунчужного Якова Лизогуба товаришу Прилуцького полку Стефану Леонтійовичу на дубняк

Пану полковникови прилуцкому, старшинѣ его полковой и каждому, кому кол-векъ о томъ вѣдати надлежит, симъ нашимъ ознаймуемъ писаніємъ: иж ус-каржалъся намъ п: Стефанъ Леонтієвичъ, товаришъ Полку Прилуцкого, на его милость господина Гавріила Милорадавича, полковника македонского, же дуб-някъ его власний, на кгрунтах іваницкихъ *от* лѣтъ болшъ тридцяти за позволе-нем и писанемъ, такъ покойного пана Стороженка³²⁵, яко и пана Димитрія Горленка³²⁶, полковниковъ бывшихъ прилуцкихъ, занятій, въ свое владѣніе онъ *отнимает*, якіе писанія любо мененній панъ Стефанъ и не показоваль, ибо под-часъ Руини шведской потераль оніе, однакъ совестію своею конфѣрмоваль, же мененніе позволительніе писанія на заняте вишшевираженого дубника мѣль в себе, аже не на калюжиновскихъ кгрунтах, лечъ на іваницкихъ, онъ, Стефанъ, за-няль себѣ *тот* дубнячокъ, то посвѣдчили на тое Леско Ткачъ, Алексѣй Саенко, Кирило Трохименко, жителѣ калюжинскіи, Ониско Ющенко, Хведор Папѣрній, Іовко Павличенко, Максимъ Тригубенко, жителѣ росковскіи, Юрушъ Сущенко, обиватель сокиринскій, Стефанъ Богомовецъ, Дмитро Губѣй, Іванъ Сергіенко, Іванъ Михайленко, жителѣ іваницкіи, якъ в розиску пана Стефана Максимовича, знатного канцеляристи войскового, далося вѣдати и что неинтересовалься чрез такъ многое время нѣхто до того дубняка, а барзѣй п: Горленко, то посвѣдчилъ Іванъ Гушар, жителъ калюжинский, такимъ приложенемъ, я мовит повсякъ годъ той дубнякъ од пожару остерѣговаль под іменемъ его, Стефана, будучый, за що далъ мѣнѣ онъ, Стефанъ, ключъ з лощамъ^а. Теди мы, уважаючи на тое, же за позволенемъ вишшевираженныхъ бывшихъ пановъ полковниковъ помянутій Сте-фанъ дубнячокъ *тот* заняль не на калюжинскихъ, лечъ на іваницкихъ, по свѣди-телству многихъ вишше спецѣфѣкованнихъ людей, кгрунтах на волномъ полю и владѣль онимъ, остерегаючи од пожаровъ, болшъ од тридцяти лѣтъ нѣ од кого жадной и найменшой в томъ не поносячи трудности, видаемъ ему сей нашъ в оборону листъ іменемъ самого ясне велможного его милости пана гетмана, щасливе намъ пануючого, прекладаючи, абы такъ его *милост* панъ полковникъ

^а Так у копії, можливо в оригіналі було “рощами” або “лощинами”.

прилуцкій, старшина его полковая, а барзѣй его милость господинъ полковникъ Гавриїль Милорадовичъ, не интересуючись до того дубняка, не важилися впредъ под зарукою двестѣ рублей ему, Стефану, въ владѣнью одного и наименшой трудности и препятія чинити и повторе іменемъ его рейментарскимъ прекладаемъ и приказуемъ.

Данъ в Прилуцѣ, іюля 11. Року 1719.

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского бунчучний ене-
ралній Яковъ Лизогубъ^а.

Нижче написано: Павель Минѣцкій, канцеляриста войсковій.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 62050 (ІІ). – Арк. 86 зв. Копія.

№ 386

***1720, січень. Переяслав –
Універсал генерального хорунжого
Івана Сулими про підтвердження прав
перейславського полкового асаула
Лукаша Васильовича на хутір над Сухим Чумгачком,
з дозволом на будівництво млина та з наданням
права на використання сіножаті***

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского хоружий ене-
ралній Іванъ Сулима.

Ознаймуемъ симъ нашимъ писаниемъ паномъ старшинѣ полковой переяс-
ловской, паномъ сотникомъ и протчиимъ урядникомъ нашего жъ Полку Переяс-
ловского и всѣмъ войсковимъ и посполитимъ обивателямъ, а особливе их
милостем паномъ державцомъ, в Полку Переяславскомъ на степу понадъ Чум-
гаком³²⁷ и Чумгацкомъ футорѣ імѣющимъ, и кому колвекъ о томъ вѣдати надле-
жатиметъ, ижъ просилъ насъ панъ Лукашъ Василиевичъ³²⁸, асаулъ полковий
перейславскій, абисмо ему хуторець в степу волномъ над Сухимъ Чумгачкомъ
в вершини одного, не от теперъ построений, тамже и гребелку засипанную, на-
шимъ унѣверсаломъ для спокойнѣйшого и безпечнѣйшого владѣння ствердѣли
и млинокъ на тойже гребелцѣ подлугъ сили води построити, и сѣно, тамже в
вершинѣ Чумгачку, косити з потребу позволити, ми прето, прошение его, пана
асаула, принявши за слушное, к тому же респектуючи на одного неленѣвие и ус-
тавичние войсковие услуги, яко тотъ помянутий хуторець з гребелкою, тамже
будучою, в спокойное владѣние симъ нашимъ унѣверсаломъ стверждаемъ, и
млинокъ на той гребелцѣ по силѣ води построити, и сѣно косити в вершинѣ того
жъ Чумгачку з потребу позволяемъ, такъ аби нѣхто з вишепомянутихъ пп: стар-
шинѣ и чернѣ, а особливе з ихъ милостей пановъ державцовъ, тамже помѣжніе

^а Перед підписом зазначено “В подлинномъ подписано тако”.

хутори мѣющих, ему, пану Лукашу, в содержание того хуторца з гребелкою, и в построению тамъ млинка, такожь в кошеню у вершинѣ Чумгачку сѣна, не чинилъ перешкоди, препятія и жадной наименшой кривди, пилно жадаемъ.

Данъ в Переясловѣ, януаря. Року 1720.

Звишъименованный хоружий енералний, рукою власною^а.

Нижче зазначено: Свѣдѣтелствовал канцелярист Андрей Федорович. Таковій подлѣнный унѣверсаль принялъ и росписался Михайло Лукашевич.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 56283. – Арк. 80. Копія.

№ 387

1721, листопада 4. Стародуб – Універсал генерального бунчужного Якова Лизогуба про делегування повноважень Антонові Давидовичу на збирання з дегтярів встановленого на військо податку

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского бунчучный енералный Яковъ Лизогубъ.

Объявляемъ сим нашим унѣверсалным писаниемъ, кому о томъ вѣдати надлежитъ, ижъ по давному обикновению для вибраня *от* дегтяровъ з каждого майдану денежного датку, до двору войскового належного, а именно *от* дегтяра по полчварта золотого взимати, посилаем дворянина нашего Антона Давидовича, который где можетъ винайти, и в яком колвекъ, чи то в державском, чили ратушном кгрунтѣ, дегтевый майданъ, абы оному безъ всякой противности помянутую до двору войскового належитост отдавали. Прето дабы ниhto з державцовъ, атаманнѣ и войтовъ сѣлских в томъ посланному нашему жадного не чинилъ препятія и перешкоды, овшем всякую вы[с]вѣдчали поволност и помощество, якіе жадаемъ.

Данъ в Старод[убовѣ], ноевр[ия] 4. Року 1721.

Звышъименованный бунчучный, рукою власною^б.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 56293. – Арк. 100. Копія.

^а Перед підписом зазначено “в подлинномъ подпись тако”, після підпису в колі написано “мѣсто печати полковой переясловской”.

^б Перед підписом зазначено “у подлинномъ подпись”, після підпису в колі написано “мѣсто печати”.

*1710, жовтня 16. В обозі під Нерубанівкою –
Універсал білоцерківського полковника
Антонія Танського про призначення
Симона Якименка хорунжим
Білоцерківського полку, з наданням
йому села Устимівки*

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ бѣлоцерковскій Антоній Танскій.

Сей мой унѣверсал полковничий, в сей способъ изобразую всякому, кому бы колвекъ о сем вѣдати належало, меновите всей старшинѣ полку Бѣлоцерковского³²⁹ и всей огуломъ чернѣ, яко войсковым, такъ и посполитимъ людемъ, полчаномъ нашѣм, которымъ отцевско зичу во всем доброго от Господа Бога здоровья при щасливомъ поведении узнавати. Доброхотне совокупними гласи Симона Якименка, носящего нашѣ прапѣрецъ полковий, вся старшина полковая з атаманнею [и] товариство з панами сотниками избрали старшиною, и значного товариша полкового и заслужоного, вижей мененного Симона Якименка, за хоружого полку всему Бѣлоцерковскому, при врученню корогви полковой. В чом и ми, полковничо соизволивши, буди всѣм вѣдомо, ижъ респектомъ заслугъ его, прикриваем, надаемо ему село, зовемое Устимовку, в подданство з людми, и з всѣм принадлежащим по надлежательству, где то устимовским жителем, войту и громадѣ тамошней полковничо неотмѣнно приказую, аби, яко пану, всякое во всем ему послушенство выдавали, подданско работающе, при чести имѣли бы всякой его, пана хоружого нашего полкового, подесеяте моим ласкавим приятелем освѣдчивши, а вам пилно того жадаючи, по вас приказавши, моею печаттю во свѣдительство ствержаю.

Дан в обозѣ под Нерубанкою, над рѣчкою Камянкою, месяца октовр[ия] 16го, 1710го году.

В[ашимъ] милостемъ во всем зичливый приятель, звишъ менованный полковникъ бѣлоцерковскій Антоній Танскій^а.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 664. – Арк. 43. Копія.

^а Після підпису зазначено “м[ѣсто] п[ечати]”, “Арх[ив] Черн[иговського] Дв[орянского] Деп[утатського] Соб[ранія], д[ѣло] № 532”.

№ 389

*1716, квітня 12. Зінків –
Універсал гадяцького полковника
Михайла Милорадовича про підтвердження
протекції вдові ахтирського обозного
Євдокії Павловні та щодо непритягнення її
до будь-яких повинностей*

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ гадяцкій и кавалеръ македонскій Михайлъ Милорадович.

Паномъ старшинѣ полковой, а особливе пп: сотникамъ зенковскимъ со всѣмъ ихъ сотенымъ и городовымъ урядомъ и всѣмъ, кому кольвекъ о семъ вѣдати належить, симъ нашимъ ознаймуемъ универсаломъ: поневажъ п: Евдокія Павловна, за обознымъ полковымъ ахтирскимъ будучая, перешедши в Зѣнковъ, на отечество свое, просила насъ, полковника, о тое, чтобъ по важнѣхъ универсалахъ ясне велможного рейментара нашего, его милости пана гетмана, и сіятельнѣйшаго князя, его княжого сіятельства Димитрія Михайловича Голицина, губернатора кievского, на волность дому ея з певной причины выданныхъ, перебуваючи, яко козацкая жена, за заслуги мужа своего небожчика обозного считаючаяся, и въ полку нашомъ въ реестрахъ козацкихъ zostавала, теди слушному ея прошенію давши мѣсце, якъ при имени козацкомъ заховуемъ, такъ приказуемъ, абы старшина зенковская, сохрanyючи више помянутихъ высокихъ лицъ, его ясне велможности и его княжого сіятельства, универсальную оборону, а тутже и нашу полковничую протекцію, не важилися до жадныхъ наименшихъ войсковихъ и гражданскихъ повинностей притягати, и якихъ колвекъ урочныхъ даровъ вымогати и въ чомъ либо случится до права своего призывати, и особливе двора ея станціями обтяжати, того крѣпко варуемъ.

Данъ въ Зѣнковѣ, априля 12го, року 1716го.

Звышъ менованный полковникъ и кавалеръ Михайлъ Милорадовичъ^а.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 664. – Арк. 39. Копія.

^а Перед підписом написано “на копії тако”, наприкінці зазначено “м[ѣсто] п[ечати]. Арх[ив][Черниговского] [Дворянского] Деп[утатского] [Собрания]. Герольд. Дѣло о двор[янстве] Нестелѣев. Евдокія Павловна, бабка сотника басанского Ив[ана] Феодор[овича] Нестелѣя³³⁰. Модзалевский”.

**1722, жовтня 9. Бутівка –
Наказ гадяцького полковника
Михайла Милорадовича бутівському
старості щодо охорони визначених меж
грунтів, належних до Бутівки**

Тебѣ, старостѣ нашому бутовському теперешньому, і впредь по тебе будучимъ, симъ нашимъ одкритимъ листомъ приказуемъ, абыс грунту бутовского, по той границѣ *от* городянъ *от*граниченного, поколь покойний тестъ нашъ, его милост панъ Стефанъ Бутович³³¹, асаулъ енералний, опредѣливъ, и спокойне владѣль, и тепер бы с пилностью оберегавъ, и никому оногo не попускалъ. Поневаж тепер в битность нашу многіе з постороннихъ сѣлъ старинніе люде посвѣдчили и совѣстно сознали границу тую, якая ниже тутъже изображається, почавши *от* Осинового лугу через лѣсъ Пічище, одтоль у Лешково Будище, з Лешкового Будища у Байкачовъ лугъ, тимъ Байкачовимъ лугомъ у Хомино гумнище, з Хомино гумнища у Крутліе Лози, з тихъ Лозъ у Жоравокъ Великій, з Журовка у Артинъ, з Артина у Хведосово гумнище, з того гумнища у Метлаху, а *от* той Метлахи, *от* Боровичанъ у Вовчии Кургани, з Вовчихъ Кургановъ у Крушнякъ, а *от*туду через поле в Курганне, з того Курганя у Столище, где хващи три брати розмежовали і обѣдали^a, з тих Столища у Вюницкое болото, по [в]сей той границѣ повиненъ староста нашъ бутовскій грунту до Бутовки опредѣленного берегти, болшъ нѣ себѣ не привлащуючи, и на сторону нѣкому через тую межованную границу не попускать, приказуемъ.

Данъ в Бутовце, октоврия 9 д[ня]. Року 1722.

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорозского полковник гадяцкий и кавалер македонский Михайло Милорадович.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 55696. – Арк. 357. Копія.

^a Так у тексті.

№ 391

*1687, серпня 4. Козелець –
Наказ київського полковника
Костянтина Солонини війту і громаді
села Данівки щодо послуху
Козелецькому Георгіївському монастиреві*

Костантий Дмитрович Солонина³³², полковникъ Войска ихъ царского пресвѣтлого величества Запорозкого киевський.

Вамъ, войтови и всей громадѣ села Данювки, властью старшинства нашего приказуемъ, абысте, яко прежде за уряду, такъ и теперъ превелебному в Богу отцу ігумену монастира нашего Козелского³³³, такъ во всякихъ, на якіе будет вас жадати, работизнах, яко и въ даваню належитости, призвоѣтое чинили послушенство. Якой волѣ нашої абысте не были спречними, пилю о том вамъ приказавши, под неласкою нашою, зычим вамъ доброго от Господа Бога здорова.

Данъ в Козелцу, августа 4. Року 1687.

Звышменнованный полковникъ киевский, рука власная.

На зв. написано: Право на село Данювку, писаное року 1687.

ЦДІАК України. – Ф. 165. – Оп. І. – Спр. 6. – Оригінал з печаткою полковника, яка містить аббревіатуру “К[остантий] Д[митрович] С[олонина], П[олковник] В[ойска] Е[го] Ц[арского] П[ресвѣтлого] В[еличества] З[апорозкого]”.

№ 392

*1710, квітня 24. Козелець –
Універсал київського полковника Федора Вольського
про надання села Данівки Козелецькому
Георгіївському монастиреві*

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковник киевский Феодоръ Вольський³³⁴.

Вам, войтови села Данювки зо всѣмы тамошными посполитими жителмы, ознаймую, ижъ респектуючи я на убожество святія обители Козелецкое великомученика Христова Георгия, и едно з поважанніе инстанції милостиваго нашего добродѣя, ясне велможного рейментара, другая з своей прихилности ку мѣстцу святому, яко мѣющий власть^a в полку нашом устроеваты вшелякие належитие порады, надаю село ваше в послушенство работизни належитой до

^a В оригіналі слово написано двічі.

обителѣ святой: повелѣваючи симъ унѣверсалом нашим, аби есте, нѣ в чим противними волѣ нашої [нѣ] чинячися, отдавали належное всякое послушенство превелебному в Богу его милости отцу ігумену предреченное обителѣ з братією, яко есте и за прежних антецессоровъ моихъ тоейже святой обителѣ били есте послушними, а хтоби противен мог учинитися волѣ нашої в належитости са-мой, таковому за певним доводом не тилко ходобою, але и киевим караням гротим, и вас же Богу поручаемъ.

Дан в Козелцу, април 24 д[ня], 1710 року.

Звишменованный полковникъ киевский, рукою власною.

На арк. 2 зазначено: На Даниовку унѣверсалъ его милости п: полковника киевского Федора Волского.

ЦДІАК України. – Ф. 165. – Оп. І. – Спр. 19. Оригінал з печаткою полковника, яка містить аббревіатуру “Е[го] Ц[арского] П[ресвѣтлого] В[еличества] В[ойска] З[апорозкого] П[олковник] К[иевский] Ф[едор] Г[ригорович] В[ольский]”.

№ 393

*1713, грудня 5. Козелець –
Універсал київського полковника
Антонія Танського про підтвердження прав
Козелецького Георгіївського монастиря
на монастирських підданих в передмісті Козельця
та в околишніх селах Закладках, Опеньках,
Шуляках, Лихолітках, Голомаздах і Данівці*

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ киевский Антоний Танский.

Вамъ, пану сотнику козелецкому, атамановѣ городовому, и войтовѣ тамошнему, симъ моимъ унѣверсаломъ объявляю, что презентовал в Богу превелебный отецъ ігуменъ почаетский, Іосифъ Саевичъ, а нинѣ козелецкий Свято Троецкого Георгиевского монастиря ігуменъ, висоце поважную его царского величества грамоту и листъ ясне велможного добродѣя его милости пана гетмана, тойже грамотѣ пожалованной стосуючийся, сторони подданихъ монастирскихъ, тутже неоподал от Козельца присутствующихъ по селахъ и футорахъ, яко то в пригородку, в Закладкахъ, Опенькахъ, Шулякахъ, Лихоліткахъ, Голомаздахъ и в Дановцѣ, аби при особливомъ респектѣ були оние консервованни, взглядомъ помененного превелебного отца ігумена, и убогой обители помененной з присутствующими монастирци, в всякихъ, такъ великихъ случающихся, яко и в малихъ долегливостехъ, дѣющихся, по указу его жъ царского величества многомогущомъ. Зачимъ теди вамъ, пану сотнику, атаману и войту приказую, абы есте отселѣ, що тинется до подданихъ монастирскихъ, не докладаючись до власти моей отнюдъ, онимъ не дерзали би что вчинать, без совѣту особлившаго в

том, сами своєю волею, чого неиначей мѣти хотячи, пишно о том и повторне приказую.

Данъ в Козелцу, декавр[ия] 5. 1713.

Звышъменованный полковникъ, рукою власною.

ЦДІАК України. – Ф. 165. – Оп. 1. – Спр. 23. Оригінал з печаткою полковника, що містить аббревіатуру “Е[го] Ц[арского] П[ресвѣтлого] В[еличества] В[ойска] З[апорожского] П[олковник] К[иевский] А[нтоний] Т[анский]”.

№ 394

**1717, липня 22. Козелець –
Наказ кийвського полковника Антонія Танського
бобровицькому сотникові щодо невтручання
місцевих козаків в ґрунти належні підданам
Київського Видубицького монастиря,
посполитим з Ярославки**

Мой ласкавий пріятелю пане сотнику бобровицький.

Листъ з инквѣзицією от велебного отца ігумена видубицького з Ярославки присланъ до мене в Козелець, где и в[аша] милость притомнымъ былесь, зачим теде, якъ у инквѣзиції показалося, такъ ведлугъ онои прикажи в[аша] милость грозно всему товариству Сотнѣ вашей, ярославцамъ абы болшѣ межи ними непотребнихъ не вщинали трудностей, и до ихъ бы ґрунтовъ жадною мѣрою не интересовалися, але жаден з товариства тамошного своихъ власнихъ ґрунтовъ контентъ би былъ. О томъ и повторе приказую, и ему жъ щасливого доброго здоровья зичу и застаю.

З Козелца, іюля 22. Року 1717.

В[ашей] м[илости] всего добра зичливий его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского пол[ковник] кіевский Антоний Танский.

На початку має назву: Лист од пана полковника кіевського до пана сотника бобровицького стороны звишписаной инквѣзиції.

Наприкінці зазначено: Моему ласкавому пріятелеви пану сотникови бобровицькому належить^а.

На звороті написано: Лист пана полковника кіевського Антонія Тан[ського], абы козаки до ґрунтовъ, в инквизиції описаныхъ, не интересовалися. Іюл[я], 22 д[ня], 1717 року.

ІР НБУВ. – Ф. 160. – Спр. 721. – Арк. 1-1 зв. Копія.

^а Перед адресою зазначено “надпись”.

*1718, червня 24. Козелець –
Універсал київського полковника
Антонія Танського про надання в послушення
київському полковому хорунжому Івану Кукурану
скрипчанських посполитих*

Его царского пресвѣтлого величества войска Запорожскаго полковникъ кievскій Антоній Танскій.

Вамъ, пану сотнику козелецкому и пану атаману гороовому, яко и товариству старшому и меньшому съ посольствомъ, при узиченію отъ Христа Господа счастливаго добраго здравія, симъ моимъ полковничьимъ уневерсаломъ до вѣдомости подаю. Поневажъ мы, полковникъ, съ порады всей старшины полковой, респектуючи на военныя заслуги пана Ивана Кукурана, хоружаго полкового, надалисмо ему посполитыхъ людей скрипчанскихъ, которые повинны во всемъ послушными быти, яко своему державцѣ, въ своей належитой прежней повинности, такъ по тамошнихъ [с]крипчанскихъ жителейхъ мѣти хотимъ и полковничею властію приказуемъ, абы до воли нашей оные посполитые люди въ работизни полевой, яко и домовой, звычайне послушными и неспречными быши, о томъ и подесеяте приказую и застаю.

Данъ въ Козельцѣ, 1718 ^{го} года, іюня 24 ^{го} дня.

Звишменованный полковникъ, рукою власною^а.

Наприкінці зазначено: На вышписанной полковничьего уневерсала копії подпись внизу:

Кievскій полковникъ Антоній Танскій.

Подлѣнный уневерсаль къ себѣ принялъ и росписался Иванъ Кукурановъ. Въ сводѣ подписался писарь полковой кievскій Григорій Немеровскій³³⁵.

Хуторъ Скрипчинъ Ивану Кукурану [за] заслуги войсковыя наданъ отъ полковника кievского Антонія Танского съ консенсомъ старшинскимъ, до воли старшинской.

ІР НБУВ. – Ф. 8. – Спр. 239. – Арк. 158-158 зв. Копія.

^а Перед підписом зазначено “Въ копії пишесть”, після підпису в колі написано “в мѣсто печати”.

**1694, листопада 25. Пирятин –
Універсал лубенського полковника Леонтія Свѣчки
про підтвердження прав Василя Левченка
на надані та куплені володіння**

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорозкого полковникъ лубенскій Леонтій Свѣчка³³⁶.

Пану сотниковѣ лукомскому, атамановѣ горошинскому зо всѣми тамошними людьми, доброго здоровья зичачи, ознаймуемъ, іжъ презентовалъ намъ панъ Василь Левченко, зять Кулябчинъ, писмо *от* старшини горошинской з доброй волѣ данное, на [о]бняте хутора и сѣножать [у] вершини Бурумлѣ *от* крайнего лѣса, яко в мененномъ писмѣ, *от* горошинцовъ данного, ему виражаєть і просилъ насъ, полковника, онъ же, п: Василь, о ствержене того писма, теди мы тую прозбу *от* себе принявши за слушную, ствержаемъ, и яко [ж] люде[м] горошинскимъ, доброволне позволили ему, п: Василю, тую бу[...]мку обняти, такъ и ми, не пречачи, овшемъ позволяемъ тимъ мѣсцемъ владѣть ему, яко хотя и к своему пожитковѣ, однакъ и тое докладаемъ, аби в томъ уживанне того кгрунту не мѣвъ ни *от* кого ниякой перепони, тутъже презентовалъ онъ же, п: Василь Левченко, записъ ему даний *от* тестя своего, небожчика Ивана Кулябки, на лѣски ему лекговании три, два по[д] Мохначемъ, а третого в Подертного стоячій, якій Романъ Шинкаръ небожчику Ивану Кулябцѣ за довги правнимъ способомъ подавъ в поссесію, яко в вишѣпомянутомъ записѣ виражаєть, а потомъ знову другимъ людемъ, Мартину Редки и Паску Немнѣ, потай онъже Романъ продавши, и самъ не вѣдаєть, где повѣявся. Теди ми симъ людемъ горошинскимъ мененимъ, другимъ купцамъ тихъ лѣсковъ, приказалисмо своего заводцу искати, именно Романа, и на немъ своего платежу поисковати, а лѣски ведлугъ першого небожчику Ивану Кулябцѣ запису данного, а теперъ по леггации п: Василю спадаючого, заховуемъ бути при ему жъ, п: Василю Левченку, вѣчисте варуючи того, аби иже тии люде на своемъ заводцѣ своей утрати доходили, а до лѣсковъ не интересовалися.

Данъ в Перятинѣ³³⁷, ноеврия 25. Року 1694.

Вишѣменованный полковникъ лубенскій^а.

Збоку ліворуч написано: А тое докладаемъ жителѣ горошинцѣ, Редка и Немна, очевисто з Василемъ передъ насъ ставши, тое повѣдали, же купили тии лѣски у Романа по тому уже, кгди небожчику Кулябцѣ тотъ Романъ *отдал* за довги.

^а Перед підписом зазначено “в подлинной тако”, після підпису в колі написано “мѣсто печати”.

1767 году априля 11 д[ня]. Таковъ подлинный универсал я принялъ и росписался вмѣсто Марии Ивановни Федоровой Диаковской мужъ ея, бунчуковый товаришъ Федор Диаковский подписался.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 51009. – Арк. 6-7. Копія.

№ 397

***1703, листопада 7. Лубни –
Універсал лубенського полковника
Дмитра Зеленського з дозволом Василю Леонтійовичу
осадити хутір на купленному місці***

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского лубенскій полковникъ Димитрій Зеленъскій³³⁸.

Ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, кому колвекъ бы о томъ вѣдати належало, а меновите пану сотнику пиратинскому, атаману тамошному и яблоновскому и всѣмъ людемъ, ижъ позволилисьмо пану Василию Леонтьевичу, жителеви лубенскому, в уездѣ Яблуновскомъ, за селомъ Митлашевкою, где онъ себѣ мѣсце купилъ при степу волномъ, хуторомъ сѣсти и статокъ тамъ держати и по своей зможности всякихъ тамъ уживати користей, вѣдаючи прето вы, старшина, городовій и сѣлскій отамановѣ^a [о] волѣ и позволенію нашомъ полковниковомъ абысте якъ самы, такъ и нѣхто з людей, кгда тамъ собѣ панъ Василій хуторомъ за Митлашевкою осядетъ, ніякой перешкоди и трудности чинити не важилися. Для спокойнѣйшого уживання одного хутора ему, пану Василию, сей нашъ ствержательній унѣверсаль видаючи, варуемъ и приказуемъ.

Данъ в Лубняхъ, ноеврія 7 дня. Року 1703.

Звышъ менованній полковникъ лубенскій^б.

На звороті зазначено: 1767 году, августа 30 д[ня]. Таковій подлінній унѣверсальъ удовствующая сотникова бубновская Марія Базилевичева к себѣ приняла, а в приємъ одного за ея неграмотную росписался синъ еи, Суда Земского Пересловского канцеляристъ Василь Базилевичъ.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 58108. – Арк. 22. Копія.

^a В копії написано “отамановой”.

^б Перед підписом зазначено “на подлинномъ тако”, після підпису в колі написано “мѣсто печати”.

**1709, червня 10. Обоз під Багачкою –
Універсал лубенського полковника Василя Савича
про надання значному військовому товаришеві
Петру Зарудному села Москалівки**

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожскаго полковникъ лубенский Василий Савичъ³³⁹.

Всѣмъ обще, кому колвекъ о томъ вѣдати теперъ и в далший час надлежати будетъ, меновите пану сотнику роменскому, симъ нашимъ унѣверсалнимъ извѣстно чинимъ писаніємъ. Иж мы, видячи вѣрност и щирую службу пана Петра Зарудного, значного товариша войскового, ко пресвѣтлѣйшому монарсѣ нашему, его царскому пресвѣтлому величеству, и ясне велможному добродѣвѣ его милости пану гетману, так теж и всей Малоросейской отчинѣ нашої, надаемо ему на wsparтя домовое во владѣніе село Москалевку, в которомъ абы жадной противности и росколу ниhto не вщиналъ, яко з околичнихъ жадаемъ, такъ под властію нашою полковничою застаючимъ приказуемъ, а для крѣпчайшаго и фундаменталнѣйшого стверженія сей ему, пану Петру Зарудному, надаючи лист, при подписанію руки нашої и печатю полковою ствержаемъ.

Данъ в обозѣ под Богачкою³⁴⁰, [и]юня 10, 1709 року.

Звишменованый полковникъ лубенский^a.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 57735. (І). – Арк. 289. Копія.

**1709, липня 22. Лубни –
Універсал лубенського полковника Василя Савича
про послушенство кагатличан колишньому
чигириндубровському сотникові Івану Булюбашу
та невідлеглисть їх чигириндубровській старшині**

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожскаго полковникъ лубенский Василий Савичъ.

Вамъ, паномъ старшинѣ городской чигириндубровской, при узищенню доброго здоровья ознаймуемъ, иж яко за бувшого полковника подлеглие zostавали поселяне кагатличане пану Івану Булюбашу³⁴¹, бувшому сотнику вашему, и теперъ мы, респектуючи на заслуги пана Булюбаша, вашимъ милостемъ приказуемъ, абысте тихъ поселянъ до города в жаднихъ дѣлехъ не чепали, варуемъ, а

^a Перед підписом зазначено “в подленномъ подпис тако” після підпису в колі написано “мѣсто печати полковой”.

тому села Кагатлика войту зо всѣми посполитими тамошними жителми грозимъ и приказуемъ, жебы пану Булюбашу по прежной обыклости, а барзѣй разоренному дому, о чомъ прислушатимет потреба, всякіе послушенства отдавали, такъ мѣти хочемъ и повторе приказуем.

З Лубень, іюля 22. 1709 року.

Звишѣменованный полковникъ лубенский^а.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 56803 (І). Копія.

№ 400

1709, вересня 11. Лубни – Універсал лубенського полковника Василя Савича про надання значному військовому товаришеві Івану Корнійовичу села Денисівки

Его царского пресвѣтлаго величества Войска Запорозкого полковникъ лубенскій Василий Савичъ.

Пану сотниковѣ пирятинскому, атамановѣ яблунковскому, старшинѣ сѣлской села Динисовки, селца^б, і кому колвекъ о томъ вѣдати будетъ потреба, при узиченю доброго *от* Господа Бога здоровья, ознаймуемъ симъ унѣверсаломъ, ижъ мѣючи мы власть по милости Божой [и] монаршой, его царскаго величества и ясне велможного его милости пана гетмана Войскъ Запорозжскихъ всякіи добріи порядки въ Полку нашемъ устревати, такъ и пана Івана Корнѣевича, знатного товариша войскового, видячи, щыре въ службѣ войсковой працюющего, і въпредъ до такихъ же войсковихъ услугъ зыгодного, а респектуючи на его тіи услуги і зыгодность мененную, надаемъ ему селце Денысовку, въ уезде Яблунковскомъ, в которомъ, яко позволилисмѣ і позваляемъ, до ласки войсковой і рейментарской ясне велможного добродѣя его милости пана гетмана, людьми посполитими (:опрочъ козаковъ, которіи при своей волности козакой повин[н]и zostавати:) владѣти и з нихъ всякіи *от*бирати послушенства зо всякими угодій до того селца Денисовки приналежними, такъ вишемененной старшинѣ перешкоди жадной не чинити въ держаню того селца Денисовки, особливе аби тежъ войтъ з всѣми людьми тамошними посполитими, всякое ему *ж* пану Корнѣевичу, яко державци, *отдавали* належитое послушенство, варуемъ, упоминаемъ и пишно приказуемъ.

Дата въ Лубняхъ, септеврия 11. Року 1709.

Звишѣменованій полковникъ лубенскій^в.

^а Перед підписом зазначено “в подлинномъ подписанно тако”, після підпису написано “при томъ полковничая печать”.

^б Так у тексті.

^в Перед підписом зазначено “на подлѣнномъ тако”, після підпису в колі написано “мѣсто печати”.

Нижче зазначено: 1767 году, августа 24 д[ня], таков подлѣнный унѣверсаль я принялъ и в приемѣ оного по сповѣренію под которім Ивана Ограновича росписался канцеляристъ полковий лубенский Игнат Несходовский.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 51020. – Арк. 116. Копія.

Там само. – Спр. 57740. – Арк. 299. Копія.

№ 401

1710, січня 16. Ромни – Універсал лубенського полковника Василя Савича про надання значному військовому товаришеві Афанасію Михайловичу села Сурмачівки

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорозского полковникъ лубенский Василій Савичъ.

Пану сотникови глинскому, атаману городовому тамошнему и всѣмъ в Богу, кому колвекъ о томъ вѣдати належитъ, симъ нашимъ извѣстно чинимъ писаніемъ, ижъ яко на іншихъ служачихъ вѣрне в потребахъ войсковихъ покладається респектъ от старших и призрѣніе, такъ мы, знаючи здавна отправуючиєся прислуги войсковие пана Афанасія Михайловича, значного товариша войскового, и залечаючи его в далший часъ до онихъ, позволяемъ ему для вспартя домового владѣти селцемъ Сурмачовкою до респекту и ласки рейментарской, которому в томъ владѣнію, яко никто не повиненъ перепони жадной вчинити, такъ реченого селця тягліи обиватели, окромъ козаковъ (:которіи при своей волности зоставати мають:) повинни всякое належитое подлутъ уставленого обикновения отдавати послушенство. Чого мы и повторе жадаючи, пилно приказуемъ.

Данъ в Ромнѣ, 1710 року, януар[ия] 16.

Вишшеменованный полковникъ лубенскій^а.

На звороті написано: 1768 году, июля 29 д[ня] таковый подлинный унѣверсаль принялъ и росписался войсковий канцеляристъ Петро Жуковский.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 57700. Копія.

Там само – Спр. 57782. – Арк. 394. Копія з датою 16 січня 1701 року.

^а Перед підписом зазначено “тако на подлинномъ”.

**1712, жовтня 3. Лубни –
Наказ лубенського полковника Василя Савича
громаді села Скоробагатьки виконувати
послушенство Павлу Мартосу
проти звільнення ним посади сотника**

Его царского пресвѣтлаго величества Войска Запорожского полковникъ лубенскій Василій Савичъ.

Тебѣ, войту села Скоробогатокъ со всѣми тамошними посполитими жителми, ознаймуемъ, поневажъ *отдаленъ панъ Павелъ Мартосъ от уряду сотництва*, толко же всѣхъ васъ пишно упоминаемъ и приказуемъ, абисте по давней обиклости пану Мартосевѣ *отдавали належитое в потребах послушенство*, а кто из жителей тамошних посполитих в том спречним зоставатиметь, такого карати позволяемъ.

З Лубенъ, октября 3, 1712 году.

Звишменованній полковникъ^а.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 57736 (3). – Арк. 292 зв. Копія.

**1714, липня 16. Лохвиця –
Універсал лубенського полковника
Андрія Марковича про підтвердження
прав значного військового товариша
Петра Зарудного на володіння
селом Москалівкою**

Его царского пресвѣтлаго величества Войска Запорожскаго полковникъ лубенскій Андрей Маркович.

Пану сотниковѣ роменскому з старшиною городовою тамошнею и кому колвекъ о томъ вѣдати належит, ознаймуемъ, иж презентовал намъ панъ Петро Зарудний, значний товаришъ войсковый, *открытый листъ* антецессора нашего на село Москалювку, ему ж, пану Петровѣ, виданный, на который поневаж просил нашего потвержения. Такъ мы, взираючи на его услуги чрез килколѣтное время, в потребах войскових ронячієся, а и впред до тих же заохочаючи, яко предпоянутий лист симъ своимъ поновляемъ писаніємъ, такъ реченного села Москалювки посполитими людьми до ласки рейментарской и войскової, яко державцѣ,

^а Перед підписом зазначено “в подлинномъ подписано тако”, після підпису написано “при томъ его полковничая печать”.

владнути позволяемъ, в чомъ жебы з старшини и чернѣ жадной нихто перепони чинити не важился, жадаючи особливе войтовѣ зо всѣмъ москалювскимъ посполствомъ, жебы во всемъ повинное пану Зарудному отдавали послушенство, пилно приказуемъ.

Данъ в Лохвицѣ³⁴², юля 16, 1714 року.

Звишше менованный полковникъ, рукою власною^а.

Нижче написано: С подлинными универсалы читал подканцеляристь Романъ Хочуковъ. Такови подлинние два лубенских полковниковъ Савича и Марковича универсалы повѣренний полкового лубенского хоружого Федора Заруднаго³⁴³ Лубенскаго ж Полку местечка Глинска³⁴⁴ жител Иванъ Петровъ принял и росписался.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 57735 (2). – Арк. 289 зв.-290. Копія.

№ 404

*1714, вересня 22. Лохвиця –
Універсал лубенського полковника
Андрія Марковича про підтвердження прав
лубенського полкового обозного Павла Мартоса
на село Скоробагатьки*

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ лубенский Андрей Марковичъ.

Пану сотниковѣ лохвицкому, атаману городовому зо всѣмъ старшимъ и меншимъ тоей сотни товариствомъ, також войтови з посполитими людьми и всѣми, кому би о томъ вѣдати надлежало, симъ унѣверсаломъ нашимъ ознаймуемъ, ижъ панъ Павелъ Василичъ Мартосъ, обозній нашъ полковій лубенский, мѣючи во владѣнии своемъ селце, именуемое Скоробогатки, в сотнѣ Лохвицкой будучое, презентоваль унѣверсаль бившого антецессора нашего, пана Василя Савича, на оное ему виданній, и просил насъ о подтверженіе. Мы прето, тому его, пана обозного, слушному прошенію не отмовивши, симъ нашимъ унѣверсаломъ помянутое селце Скоробогатки во владеніе ему потверждаемъ, в которомъ уживанню аби нѣхто з старшини лохвицкой жадной найменшой ему, пану обозному, не важился чинити перешкоди и трудности. Войтъ зась того села з посполитими людьми всякое послушенство повинни отдавати, мѣти хочемъ и приказуемъ.

Данъ в Лохвицѣ, сентября 22, 1714 году.

Звишменованный полковникъ лубенский^б.

^а Перед підписом зазначено “в подлинномъ подписанъ тако”, після підпису в колі написано мѣсто печати полковой”.

^б Перед підписом зазначено “в подлинномъ подписано тако”, після підпису в колі написано “при томъ его полковая печать”.

Нижче написано: Подканцеляристь Романъ Хочуков. Лубенского Полку войскового товарища Михайла Мартоса войсковый канцеляристь Антонъ Соханский принялъ и росписался.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 57736 (IV). – Арк. 292 зв.-293. Копія.

№ 405

1717, березня 1. Ромни – Універсал лубенського полковника Андрія Марковича про надання Семену Максимовичу села Бондарі

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ лубенский Андрей Марковичъ.

Ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ всѣмъ, кому бы колвекъ о томъ вѣдати належало, а особливе пану сотниковѣ чорнускому, атамановѣ городовому и войту тамошнему з протчіими урядовими, ижъ панъ Семень Максимовичъ, з вѣдома и позволения самого ясневелможного его милости пана гетмана *отдалившыся от* канцеляріи войсковой, в которой килко лѣтъ справне, статечне и нелѣниво обиходилъ, а хотячи в в Полку нашемъ, где и доживотного себѣ поискал приятеля, войсковую *отправовати* службу, подалъ намъ поважный его панской велможности листъ, в которомъ, яко изволилъ его *ж* велможность рейментарско предложити, абисмо для услугъ его, пана Максимовича, з канцеляріи войсковой значне роненныхъ, особливый на него имѣлы респектъ, такъ мы, послѣдуючи волѣ рейментарской, а надѣючис, что онъ, панъ Максимовичъ, в Полку нашемъ подобную, якъ в канцеляріи войсковой, будетъ заховивати в услугахъ войсковыхъ же справность, надаемъ оному ку вспартю нового господарства селце Бондарѣ, в Сотнѣ Чорнуской найдуючоеся, зо всѣми до него приналежными угодыми. В чомъ жебы нѣхто ему жадной не важился чинити перешкоди, а войтъ бондаровский зо всѣми тамошними людмы посполитыми обиклое ему *ж* *отдавалъ* бы послушенство, мѣти хочемъ и пилно приказуемъ.

Данъ в Ромнѣ, марта 1. Року 1717.

Звишменованный полковникъ, рукою власною^а.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 57698. – Арк. 215-215 зв. Копія.

^а Перед підписом зазначено “в подленномъ подписано тако”, після підпису написано при томъ его полковничая печать”.

1719, квітня 3. Ромни –

**Універсал лубенського полковника Андрія Марковича
про підтвердження угоди між березняківськими
жителями та значним лубенським обивателем
Федором Кулябкою щодо розмежування ґрунтів**

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ лубенскій Андрей Марковичъ.

Кому колвекъ о томъ вѣдати надлежит, а особливе пп: старшинѣ лукомской и всѣмъ обще войсковим и посполитим обивателем березняковским, симъ нашим унѣверсаломъ обявляемъ: поневажъ в заводѣ тихъже березняковских жителей о поле пахатное и сѣножатное з паномъ Федоромъ Кулябкою, значним лубенскимъ обивателем, вщатомъ, учинилося черезъ розездъ и узнане нарочно *от* насъ висиланних пп: Івана Павловича³⁴⁵, асаула полкового, и Івана Несторовича, дворянина нашего, такая угода и помѣрковане, щобъ березняковцямъ *от* села, а пану Кулябцѣ *от* своего хутора, тимъ полемъ владѣти, пограничніє знаки: именно, почавши *от* могилокъ в степу стоячих, якіє опредѣляютъ ґрунта селянъ ерковских *от* березняковцевъ, просто степомъ же на балку подъ могилою, зовемою Долгою, и до тоей же могили *от* могили зась на могилки Маліє, неподалѣ една *от* другой найдуючієся, а *от* могилокъ просто до валку, на котором и дорожка лежит, з хуторов до Березняковъ ведучая, з тимъ еще приговоромъ і постановленемъ, же такъ пану Федору за тіє граничніє знаки к Березнякамъ, яко и березняковцямъ к Ерковской границѣ, когда толока в тую руку биватимет, волно на пашу свои пускати стадки, толко би березняковцѣ покол до розиску того поорали поля, далѣй онии не зорували и не пахали, для своего жъ полѣпшення, жеби в пашнях их *от* стадку пана Кулябки, часом і за границу вторгнутись могучого, не било шкоди, а за тую ж границю к самому пана Кулябки хутору жеби не било витолоченемъ травъ шкоди, стадокъ березняковскій пускатис не повиненъ. Пану Кулябцѣ зась и около озѣрь своихъ в березняковских ґрунтах, у Глуценка Маковского куплених, свободно, поки граница в купчомъ записѣ и в помянутомъ розиску описана, полемъ владѣти и пахати онимъ, когда тамъ не будетъ толоки березняковской. Теди и ми, того розезду розграничення і помѣркованя не касуючи, и овшемъ оное симъ нашимъ конфѣрмуючи унѣверсаломъ, даби ненарушно было содержано, на взрушителя талярей сто вини до Скарбу Полкового неотпустного покладаемъ и варуемъ.

Данъ в Ромнѣ, априля 3 д[ня]. Року 1719.

Звишьменованній полковникъ, рукою власною^а.

Нижче зазначено: Бунчуковий товаришъ Іосифъ Марковичъ.

Полковий канцеляристъ Григорій Бѣлаш.

^а Перед підписом зазначено “на подлинномъ тако”, після підпису в колі написано “мѣсто печати”.

1766 года, октября 25 д[ня] такову подлѣнную крепость я обратно принять и росписался за небитност[ю] бунчукового товариша Андрея Кулябки, по сповѣренію его, бунчуковий товаришъ Іосифъ Биковскій.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 51102. – Арк. 331. Копія.

Миргородський полк

№ 407

***1709, січня 1. Білоцерківка –
Універсал миргородського полковника
про підтвердження прав білоцерківського
сотника Лавріна Васильовича
на село Решетилівку, раніше належне
його батькові, миргородському обозному
Василію Онисимовичу***

Его царскаго пресвѣтлаго величества Войска Запорожского полковникъ миргородскій Данило Апостоль.

Вамъ, атаману села Решетилівки и войтови зо всѣми жителями тамошними, доброго от Господа Бога узичивши здоровья, ознаймуемъ, ижъ уважаючи мы на значііе славной памяти небожника пана Василія Онисимовича³⁴⁶, бувшого обозного Полку нашего, войсковіе заслуги, а видячи сина его, пана Лаврѣна Василича³⁴⁷, сотника бѣлоцерковского, в тихже войсковихъ услугахъ и прислугахъ найдуючогося, пилю и грозно вамъ всѣмъ приказуемъ, аби яко пред тимъ самому небожчику, пану обозному, билисте послушними, такъ и теперъ его синовіи, по немъ позосталому, Лаврѣну Василичу, сотникові бѣлоцерковскому, належитое во всемъ отдавалисте послушенство, и нѣ в чомъ не били спречними, а хтоби не билъ волѣ и розказаню нашему послушним, теди той слободнѣйшого часу великого на собѣ дознает каранія; аби теди обиклоє подлугъ слушности по прежнихъ обикновенияхъ належитое во всемъ пану Лаврѣну Василичу, сотникові бѣлоцерковскому, отдавалисте послушенство, и повторе пилю и грозно всѣмъ вамъ приказуючи, неиначе мѣти хочемъ.

Данъ в Бѣлоцерковцѣ³⁴⁸, генваря 1 д[ня]. 1709 року.

Звишъименований полковникъ миргородскій, рукою^а.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 58142. – Арк. 51. Копія.

^а Перед підписом зазначено “на подлѣнномъ тако”, після підпису в колі написано “мѣсто печати”.

**1710, вересня 18. Сорочинці –
Універсал миргородського полковника
Данила Апостола про надання
Василю Родзянку села Єнці**

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ миргородский Данило Апостоль.

Пану сотникови хоролскому зо всею тамошнею старъшиною и всѣмъ, кому бы колвекъ о семъ в Полку нашемъ вѣдати належало, ознаймуемъ, ижъ, вѣдаючи ми значние пана Василя Родзянки войсковіе услуги, здавна на службахъ монаршихъ при насъ за вѣрность отчизни роненние, а респектуючи на тоє, что онъ, на службѣ монаршой будучи, въ тяжкую попался билъ неволю шведскую и страдалъ роковъ килка в Шток[г]олмъ, а теперъ за Божиєю помощію, и по особливомъ милосердію монаршомъ з оной zostалъ уволенный, для вспоможеня и подпори господарства, без битности его зубожалого, надаемъ ему в послушенство село Єнцѣ, в сотнѣ вашей Хоролской будучое, котормъ онъ зуполне завѣдовати мѣетъ и спокойне владѣти, а яко того села жителѣ посполитую тяглость (:кромѣ козаковъ, при своей волносьти застающихъ:) отъбивающие, знаючи своего державцу, пана Василя Родзянку, належитое во всемъ ему аби чинилы послушенство, и нѣ въ чомъ не били спречными, пилно приказуемъ; такъ онихъ, ему под державу отъ насъ врученихъ, до городовихъ тяглыхъ повинностей нѣхто потягати и жадного укривженя противъ волѣ нашой чиниты абы не важился. Пилно варуемъ и повторе грозно приказуемъ.

Данъ в Сорочинцяхъ³⁴⁹, септеврия 18 д[ня]. 1710 року.

Звышменованный полковникъ миргородский, рукою^а.

До того жъ і млини, в томъ селѣ будучие, абы в его жъ завѣдованию zostали, пилно приказуемъ^б.

Наприкінці копії підписано: Полковий суддя Матвѣй Ляховичъ³⁵⁰, полковий писаръ Іванъ Чарнишъ³⁵¹, свѣдѣлствовалъ старший канцеляристъ Лука Пищилиский.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 58142. – Арк. 12. Копія.

^а Перед підписом зазначено “на подлѣнномъ подпись тако”.

^б Перед припискою зазначено “на томъже унѣверсалѣ прописано саморучно полковничимъ подписомъ”, після приписки в колі написано “мѣсто печати”.

№ 409

*1656, березня 12. Борзна –
Наказ ніжинського полковника
Григорія Гуляницького менському сотникові
щодо належності полів, за часів Хмельниччини
втрачених колишнім панством,
Макошинському жіночому монастиреві*

Григорій Гуляницький³⁵², полковник ніжинській и всего Сѣверу Войска его царского величества Запорозского.

П[ане] сотнику менській, дошла намъ вѣдомость, ижъ такъ нѣкоторые товариство и посполитие люде, недавними часи поля пахають панскіе, завоевание во всѣхъ трохъ рукахъ, теди ми зъ владзи полковничества нашего приказуемъ, аби-ся жаденъ не важиль того заживать поля, далисмо до заживаня монастиру Макошинському, а меновите черницамъ монастирским, и повторе приказуемъ сурове, аби жаднее перешкоди в тихъ поляхъ нѣхто не важился чинити, кдижъ того п: сотникъ онихъ повиненъ постерегати, при томъ васъ Господу Богу поручаемъ.

Данъ з Борзни, марта 12, 1656.

Григорій Гуляницький, пол[ковникъ] ніжинській, рука^а.

ЦДІАК України. – Ф. 152. – Оп. I. – Спр. 39. – Арк. 1 зв.-2. Копія.

№ 410

*1660, липня 21. Ніжин –
Універсал ніжинського полковника
Василя Золотаренка про надання
Макошинському жіночому монастиреві
двох млинових каменів в селі Величківцях*

Василій Ничипоровичъ Золотаренко³⁵³, пол[ковникъ] Войсь[ка] его царского величества За[порожского] ніжинській.

Ознаймуемъ симъ писаньемъ нашимъ, кому бы о томъ вѣдати належало, ижъ ми, мѣючи възглядъ на убогій монастирець, даемъ на виживене каменя два в млину, в селѣ Величковцахъ, черницамъ монастира Макошинского в заложенню церкви Святое Покрови. Жеби собѣ чотирохъ мѣрочокъ мененіи законници вшелякого розмѣру заживали, не поносячи в тихъ каменяхъ нѣ от кого кривди и

^а Перед підписом написано “в подлѣнномъ подписъ таковъ”, після підпису зазначено “У того унѣверсала печать маленькая восковая красная”.

перешкоди до ласки наше, а мелникъ жеби собѣ заживаль мѣрочокъ двѣ звичайнихъ, на що и писанние сее свое дае для вѣри лѣпшое.

В Нѣжинѣ, июля 21, 1660.

Василій Ничипоровичъ Золотаренко, пол[ковникъ] Вой[ска] его царского величества Запор[ожского] нѣжинскій^а.

ІЦДІАК України. – Ф. 152. – Оп. І. – Спр. 39. – Арк. 2. Копія.

№ 411

1709, жовтня 16. Ніжин – Наказ ніжинського полковника Лук'яна Жураківського до мринського сотника Федора Тарасовича щодо відправлення в Ніжин на будівництво Київської фортеці полонених шведів

Мой ласкавий приятелю, пане сотнику мринский.

Сиятелнѣйший князь, его милость господинъ Димитрій Михайлович Кгалѣцин, воевода киевский, прислалъ з Киева полоняниковъ шведскихъ челоуѣка з девянтдесят хорихъ, которихъ отпровадилисмо были на роботу фортеци Печерской. Теды порозсилалисмо по сотняхъ, где якие в Полку нашомъ станцію мѣли, а в мѣсто оныхъ хорихъ столко числомъ абы здоровыхъ з Полку нашего на помененную роботу в Киевъ посилали. Зачим, якъ в ініе сотнѣ, ісполняючи его милости князя указ, порозсилалисмо указы нашѣ, абы заразы, сколько мѣють, шведовъ здоровыхъ присилали на подводах в Нѣжинъ, жебы тые жъ подводники до Киева из Нѣжина провадили: а мѣеть в[аша] милость каждого шведа на реестрѣ имя написати, якъ зовется, и з якого города жилецъ, и якого чина, и що за ремесникъ, и тот реестръ черезъ приставовъ, которіе при шведахъ будут, присилали до насъ, жадаємъ и зичимъ в[ашей] милости доброго от Господа Бога здоровя.

З Нѣжина, октовр[ия] 16, 1709 року.

В[ашей] милости зичливий приятел, его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ нѣжинский Лукьянъ Жураковский.

На звороті написано: Моему ласковому приятелеви, пану Федору Тарасовичу³⁵⁴, сотникови мринскому, належит пилно.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 55775. – Арк. 40. Оригінал з печатками.

^а Перед підписом написано “в подлѣнномъ подпись”, після підпису зазначено “На ономъ унѣверсалѣ печать воисковая”.

**1715, листопада 17. Ніжин –
Оборонний універсал ніжинського полковника
Лук'яна Жураківського івангородському
цеху ткачів, шевців та кравців**

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковник нѣжинский Лукианъ Жураковский³⁵⁵.

Всѣмъ, кому бы надлежало вѣдати, а особливе пану сотникови ивангородскому з тамошнею старшиною, симъ нашимъ унѣверсаломъ ознаймуемъ, ижъ доносили намъ Денись Омелченко, житель и цехмистръ ткацкий, и шевский, и кравецкий ивангородский з братиею своею, что мѣли они на свой цехъ унѣверсали антецессоровъ нашихъ полковництва нѣжинского, и изъ допущения Божого огнемъ у будинкахъ погорѣли, и без битности унѣверсаловъ цехмистръ ткацкий нѣжинский и шевский присилалъ у Ивангородскую сотню вибирати роковой на шевцяхъ и на ткачахъ дачу, теди они, якъ здавна не кголдowali до Нѣжина, а теперъ хотячи по прежнему свой цехъ мѣти, просили насъ о оборони сей унѣверсаль, уваживши мы слушное донесене цехмистра ивангородского, жадаемъ и приказуемъ, аби цехмистръ ткацкий нѣжинский и шевский з братиею своею, вѣдаючи сей виданный отъ насъ унѣверсалний листъ, не смѣли и не важилися на ткачахъ, и на шевцяхъ, и на кравцяхъ сотнѣ Ивангородской жадной подачки брати, позволяемъ онимъ ивангородскимъ ткачамъ, шевцямъ и кравцямъ при своему цеху по прежнему, не узнаючи ни от кого трудности, знайдоватися, якую волю нашу мѣл би хто нарушати, а именно цехмистръ нѣжинский ткацкий и шевский и кравецкий, то не увойдетъ таковий карности нашої войсковой, напоминаемъ.

Данъ з Нѣжина, ноеврия 17 д[ня], 1715 року.

Звишеименований полковникъ нѣжинский^a.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 54618. – Арк. 509. Копія.

**1719, вересня 3. Глухів –
Універсал ніжинського полковника Петра Толстого
про підтвердження прав івангородського сотника
Василя Дмитровича на греблю на річці Острі,
з наданням права побудувати млин
та отримувати з нього всі прибутки**

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ нѣжинскій Петръ Толстой.

^a Наприкінці в дужках зазначено “м[ѣсто] п[ечати]”.

Всѣмъ, кому би о семъ належало вѣдати, а особливе атамановы фастовскому зъ тамошнимъ старшимъ и меншимъ товариствомъ, симъ нашимъ унѣверсалнимъ листомъ ознаймуемъ, ижъ презентовалъ намъ панъ Василій Дмитриевичъ³⁵⁶, сотникъ ивангородскій, таковій листъ, же Лаврѣнъ Шекера, козакъ, житель фастовецкій, сподобивши въ пана сотника мѣстце луговое сѣно-косное, где и лоза знайдется, полѣцилъ доброволне прозиваемую пустую греблю, на рецѣ Острѣ в уездѣ Ивангородскомъ будущую, никому ни в чомъ незаведенную и непенную, и утвердилъ тое писанемъ [з] подписомъ руки атамана фастовецкого и протчіихъ людей, зъ вираженемъ таковымъ, что а ни жона Шекерина, а нѣ дѣти и кривніе близкія и далекіи, не имѣють до тоей греблѣ впредь интересоватися, при якомъ засѣ помянутомъ презентованю просилъ насъ онъ, панъ сотникъ, нашего подтвержденія зъ тимъ предлогомъ, чтобы ему на той греблѣ млинъ устроити, где якобы и билъ за дѣда его жъ сотникаго. Теди ми, слушному его, пана сотника, прошенію не отрекши, а иле респектомъ услугъ войсковихъ позволяемъ греблю оною Шекеринскою, яко уже власною своею, владѣти и млинъ строити, и когда зовсѣмъ здѣлается розмѣровіе приходи, не узнаючи нѣ от кого жадного препятствія, до ласки нашей отбирати, тилко напоминаемъ и пишно варуемъ, жеби отъ того строенного млина под часъ наводненія не било кому въ якихъ поляхъ и сѣножатяхъ кривди.

Данъ въ Глуховъ, септеврия 3 дня, 1719 году.

Вишѣименованной полковникъ нежинскій^а.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 55446. – Арк. 415. Копія.

Переяславський полк

№ 414

Не раніше середини 1682 – не пізніше травня 1687.

Переяслав –

*Універсал переяславського полковника
Леонтія Полуботка про надання сіножатей
для царського гарнізону в Переяславі*

Леонтий Полуботокъ, полковникъ Войска ихъ царского пресвѣтлого величества Запорожского переясловскій.

Пану обозному полковому, судіи, асаулови, атаманови городовому, сотникамъ, мескому товариству, пану войтове зо всемъ майстратомъ и посполитыми, в городе Переясловле мешкающими людьми, ознаймуемъ: же ихъ царского пресвѣтлого величества жиліе началніе, подначальные, рейтаре, стрелцы, салдаты, в

^а Перед підписом зазначено “на копії підпись”, після підпису в колі написано “мѣсто печати”.

замку Переясловскомъ през килко десять летъ, не сходя на иные месца, мешкаючи, не имеючи при такъ долгомъ по указу ихъ царского пресвѣтлого величества на службѣ мешканья и времени жаднихъ себе угодий, просили на тотъ часъ будущо думного дворянина, наместника Юрьева-Полского и воеводы переяславского Никиты Ивановича Акинфова все, абы онъ позволилъ имъ, жилымъ всякихъ чиновъ людемъ, просити милости у ихъ царского пресвѣтлого величества и ясне велможного его милости пана Иоанна Самуйловича, гетмана Войскъ ихъ же царского пресвѣтлого величества Запорожскихъ о отведение имъ сеножателей, и жебы знеслися зо мною онъ, думный дворянин, наместникъ юрьевъ полский, воевода переясловский Никита Ивановичъ Акинфовъ, внесъ свою за ними причину, который, зо мною нарадившись, и писалъ и доносилъ о тыхъ нуждахъ ясне велможному его милости пану гетману, по которомъ доношению розказуетъ мне в листе своемъ панскомъ абимъ я, полковъникъ, з вами жъ вышепомянутыми старшинами указал жилымъ начальнымъ, и всемъ под началомъ мешкающимъ, сеножати, которымъ по указу ясне вельможного его милости пана гетмана, звани жъ волные непенные сеножати, минувши село Козинцы, и сеножати, называемые Виговщину и Войтовщину, взявши от речки Корита и къ Каневу³⁵⁷ понад Днепромъ по правой стороне по конецъ Корита, аж до Семеновского, а понад Семеновскимъ по тойже стороне до Днепра, подаемъ и у спокойное держане уступуемъ, о которой той по воле ясне велможного его милости пана гетмана сеножателей дачы ведаючи, абисте жилымъ замку Переясловского начальнымъ и подначальнымъ и рядовымъ служивымъ и всякого чину ихъ царского пресвѣтлого величества людемъ жадень не важился чинити имъ в тыхъ даныхъ сеножателяхъ утиску и кривды именемъ ясне велможного его милости пана гетмана розказую, и жебы тепер и в потомные часы та[к] твердо было, при звыклой полковой печати и руку мою подписалемъ.

Писанъ в Переясловлѣ, в року тысяча шестьсотъ восемьдесятого^а.

Нижче написано: Примеръ маіоръ і переясловской комендантъ Матвей Миронов.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 54716. – Арк. 107. Копія.

Там само. – Спр. 54720. – Арк. 113. Копія з датою 1681рік.

^а Дата зазначена невірно в обох копіях, Акінфов до 1682 року знаходився в Москві, оскільки з якихось причин під час стрілецького бунту після смерті царя Федора став одним з тих кого стрільці вимагали відправити на заслання, зрештою царська титулатура в документі теж вказує вже на колегіальне правління Софії, Петра та Івана, що підтверджує неможливість видання універсалу за часів царя Федора, в свою чергу Полуботок був у ці роки генеральним осавулом, а вперше зустрічається в документах як повночинний переяславський полковник літом 1682 року, пізня межа документа може визначатися часом напередодні падіння гетьмана, на початку походу Самойловича і Голіцина на Крим, в якому був задіяний і Полуботок, тобто не пізніше травня 1687 року.

**1689, липня 29. Переяслав –
Універсал переяславського полковника
Леонтія Полуботка про надання
переяславському полковому хорунжому
Олександру Сулимі сіл Вовчки і Строкова**

Великихъ государей нашихъ, царей и великой государынѣ, ихъ царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ переяславский Леонтий Полуботокъ.

Іхже царского [пресвѣ]тлого величества Войска Запорожского Полку Переяславского паномъ старшинамъ, обозному, судіи, асауломъ, сотникомъ, атаманомъ и всему Полку нашего, такъ старшому, яко і меншому товариству, симъ нашимъ ознаймуемъ писаньемъ, ижъ респектуючи ми, на знатние пана Александра Сулими³⁵⁸, хоружого нашого полкового, в працахъ военныхъ дѣлности, а до далших сего часу военного службъ войскових заохочаючи, надаем ему ку *вспартост* домового господарства село Вовчкось и село Строкову, в уездѣ Переяславскомъ застающее, зо всѣми до нихъ принадлежностями, до ласки войсковой, и симъ унѣверсаломъ нашим ствержаемъ. Зачимъ, аби нихто з старшини вишъ[по]мянутой і з товариства не важился ему, пану Александру Сулимѣ, в держаню тихъ помянутих сель и в *отбыраню* [з] их всякихъ пожитковъ, найменшой чинити перешкоди и трудности. Пилно варуемъ, докладаючи виразне и яснетое, аби войти вишъ[по]мянутих сель з громадами своими (:опрочъ товариства, котрих волность ненарушена бити мѣтеъ:) належитое во всемъ, в чомъ *слушность* указоватиметь, ему, пану Сулимѣ, *отдавали* послушенство, з звыклой, не вимовляючись в работизнах і в рокових подачках, повинности, цѣле тако мѣти хочемъ і приказуемъ.

Писанъ в Переясловлѣ, року Божого 1689, *месяця* іюля, д[ня] 29.

Вышепомянутий полковникъ переясловский, рукою власною^a.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 64430. – Арк. 512. Копія.

О п у б л і к о в а н о: Лазаревский А. Сулимовскій Архивъ. Фамильныя бумаги Сулимъ, Скорупъ и Войцеховичей XVII-XVIII в. – К., 1884. – Ч. І. – С. 27. – № 22.

^a Перед підписом зазначено “на подлѣнномъ подписъ таковъ”, після підпису в колі написано “мѣсто печати”.

**1708, грудня 2. Лебедин –
Універсал переяславського полковника
Стефана Томари про надання
переяславському полковому писарю
Якову Рустановичу села Виповець**

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорозкого полковник переясловский Стефанъ Томара³⁵⁹.

Вамъ, п: войтовѣ виповскому з посполитими тамошними людми, доброго *от* Господа Бога узичившы здоровья, симъ унѣверсаломъ нашимъ извѣствуемъ, что ми, вѣдаючи здавна ку намъ вѣрние и многие прислуги в працах писарских пана Якова Рустановича³⁶⁰, писара нашего полкового переясловского, на которіе и респектуючи, надаемъ село Виповець в подданство зо всѣми до его належитими ужитками, где симъ унѣверсаломъ нашимъ обявляючи, упоминаемъ и приказуемъ, аби всѣ посполитие люде выповские ему, пану Якову Рустановичу, писару нашому полковому, и двору его, во всякомъ послушенствѣ найдуючися, въ пригонах и датках посполитих неотмовними били, и овшем, яко державце своему, послушними^а оказувалис, жадаемъ и мѣти хочемъ.

Данъ в Лебединѣ, декабра 2. Року 1708.

Звишъ менованный полковник переясловский, рукою^б.

Нижче написано: С подленимъ читаль атаманъ Сотни Баришовской Федоръ Горкуша.

ЦДІАК України. – Ф. 64. – Оп. I. – Спр. 590. Копія.

О п у б л і к о в а н о: Лазаревский А. Мотыжинский архив. Акты Переяславскаго полка XVII-XVIII в. – К., 1890. – С. 17. – № 21.

**1712, грудня 13. Домонтів –
Універсал переяславського полковника
Стефана Томари про дозвіл домонтівським
шевцям торгувати в Золотоноші**

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ переясловскій Стефанъ Томара.

^а В копії перекручено на “силошними”.

^б Перед підписом зазначено “ в подлѣнномъ тако”, після підпису у колі написано “мѣсто печати”.

Вамъ, пану сотникови домонтовскому, атаманови городовому и войтовъ, а особливо пану сотникови золотоноскому и тамошней же старшинъ, симъ нашимъ унѣверсалнимъ ознаймуемъ писанемъ, ижъ шевцъ, жителъ домонтовские, прекладали намъ, что за борошно било [б] онимъ в Золотоноши торговъ *отбувати* и себѣ з того користованіе мѣти, и просили нашего позволительного на тое унѣвер[сал]ного писаня, которое выдаючи онимъ, пилно жадаемъ аби пишеннимъ шевцямъ, жителямъ домонтовскимъ, все[г]да в Золотоноши, кгде инде, невозбранно было торговие свои *отбувати* потреби, тилко що належить торговое, то повинни они, шевцъ, безотмовне *отдавати*. Пилно жадаемъ и мѣти хочемъ.

Данъ в Домонтовѣ³⁶¹, декабр[ия] 13. Року 1712.

Звишъменованній полковникъ переясловскій^а.

Нижче написано: Презентованъ намъ был сей унѣверсал, подлугъ которого непремѣнно и ми содержати жадаемъ.

Иванъ Сулима, хоружій войсковій генералній.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 51529. – Арк. 54. Копія.

№ 418

*1713, травня 13. Переяслав –
Універсал переяславського полковника
Стефана Томари про надання
переяславському полковому судді
Олександру Сулимі села Міцаловки*

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожскаго полковникъ переясловскій Стефанъ Томара.

Вамъ, паномъ старшинъ полковой переясловской, і кому колвекъ о томъ вѣдати теперъ і на потимъ надлежатиметь, а особливо пану сотнику золотоноскому, атаманови городовому, атаманови тежъ села Мицеловки, войтови тамошнему ж з посполитими людьми, симъ нашимъ унѣверсалнимъ ознаймуемъ писаниемъ: ижъ респектуючи ми на давно знатние пана Александра Сулими, судии полкового переяславского, заслуги, і теперъ непрестанно роненние праці, [надаемъ] пану судіи нашему полковому переясловскому село Міцаловку, в сотнѣ Золотоношской обрѣтаючоеся, во зуполное владѣние людей посполитихъ, позволяючи всякіе походячие *оттоль* пожитки, яко державци, безопасно *отбирати* и владѣти. Прето панове старшина полковая переяславская, вѣдаючи [о] таковой волѣ нашей позволене, не важили би ся ему, пану судіи, в той маестности препятія і перешкоди жадной чинити і трудности задавати. Войтъ засъ мицаловскій зо всѣми посполитими людьми

^а Перед підписом зазначено “в подлѣнномъ тако”, після підпису двічі в колі написано “мѣсто печати”.

повинни без спреки всякое повиновение і послушенство ему, пану судїи, яко своему державци, отдавати, пилно мѣти хочемъ і сурово приказуемъ.

Данъ в Переясловлѣ, мая 13. Року 1713^а.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 65071 (ІІ). – Арк. 1зв. Копія.

О п у б л і к о в а н о: Лазаревский А. Сулимовскій Архивъ. Фамилныя бумаги Сулимъ, Скорупъ и Войцеховичей XVII-XVIII в. – К., 1884. – Ч. І. – С. 31-32. – № 27. З датою 13 травня 1713 р.

Полтавський полк

№ 419

*1714, липня 8. Полтава –
Універсал полтавського полковника Івана Черняка
про надання в послушенство кобеляцькому
сотникові Саві Михайловичу людей,
що живуть при його купленій Кобеляцькій греблі*

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковник полтавский Іоанъ Леонтиевич Чернякъ.

Кождому, кому би колвекъ о томъ вѣдати надлежало, а особливо пп: старшинѣ кобеляцкой, симъ нашимъ полковничимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, иж взираючи мы на уставичние служби пана Сави Михайловича, сотника нынѣшнего кобеляцкого, посполу з нами в Войску ронячиесь, и давно вѣрност ку его царскому величеству, православного нашего монархи оказуючюся, тепер килканадцят, кромѣ власнихъ, [человѣка]^б ему ку работизнѣ, которых онъ при греблѣ своей купленной мѣтеъ, [вишшей] Кобеляцкой, еще теперъ пустовской, на вспартя дому его опредѣляемъ, до ласки ясневелможного его милости пана гетмана и нашой полковничой, в послушенство, которые належитост свою повинны отбувати, их, імененихъ килканадцять человѣка, до двору его, пана Савы, сотника кобеляцкого, без всякой спреки нелениве, на що и сей нашъ полковничий унѣверсалъ при власной подписѣ руки нашой, печатю полковою ствердивши, ему, пану Савѣ Михайловичу, сотниковѣ кобеляцкому, розказалисмо видати.

В Полтавѣ, юля 8, 1714 року^а.

Вишейписаний полтавский полковник, рукою власною^г.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 59410. – Арк. 128. Копія.

Там само. – Спр. 51823. – Арк. 218. Копія.

Там само. – Спр. 62660. – Арк. 279-279 зв. Копія.

^а Дата можливо непевна, оскільки читається як суміш кириличних літер та арабських цифр, або взагалі не читається.

^б Слова в квадратних дужках за копією зі справи 62660.

^в В копії зі справи 59410 написано “справи”.

^г Після підпису в колі написано “мѣсто печати полковой”.

**1719, вересня 5. Келеберда –
Універсал полтавського полковника
Івана Черняка про призначення
Павла Вакуленка переволочанським сотником**

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ полтавскій Іоанъ Чернякъ.

Ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсальнымъ писаніємъ всему старшому и меншому сотнѣ Переволочанской товариству и посполству, и кому колвекъ о семь вѣдати надлежатиметь, ижъ мы за волею рейментарскою ясне велможного добродѣя его милости пана гетмана избравши вамъ по ихъ же всѣхъ согласныхъ войтахъ^а и общихъ волныхъ голосахъ за начальника сотныкомъ пана Павла Вакуленка³⁶², і вручивши ему на то[й] урядъ короговъ, пылно черезъ сей нашъ унѣверсаль властію нашою жъ полковнычою приказуемъ, аби всякъ з васъ, товариства и посполства сотнѣ Переволочанской, ему, п: Вакуленку, сотников-своему, якъ старшому, належитое безъ противности чинили послушенство и повиновеные, а онъ взаємъ долженъ будетъ вамъ доброму пошанованіе отдавати, злого же и непокорного истиннѣ и праву наказовати; для лутшого тежъ утверженія мѣтеъ по семъ помянутій п: сотникъ подлугъ премошнѣйшого царского пресвѣтлѣйшого величества указу в Глуховѣ на вѣрность его величеству виконати присягу.

Данъ в Керебердѣ³⁶³, сентеврия 5 д[ня], року 1719.

Вышеписаний полтавскій полковникъ, Іванъ Чернякъ^б.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 664. – Арк. 40. Копія.

**1719, жовтня 19. Полтава –
Універсал полтавського полковника Івана Черняка
про дозвіл товаришеві Решетилівської сотні
Родіону Івановичу побудувати греблю і млин
на два кола на річці Говтві, на купленому ним місці**

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ полтавскій Іоаннъ Чернякъ.

^а В копії після цього слова зазначено “sic”, тобто “так”, проте всеодно є сумніви щодо правильного його відтворення з оригіналу, адже мусить бути – “вотахъ”.

^б Перед підписом зазначено “В подлыномъ подписъ такъ”, після підпису написано “Модзалевский”.

Ознаймуем симъ нашимъ унѣверсаломъ пану сотниковъ решетиловскому, п: старостѣ тамошнему нашему и всѣмъ тоей сотнѣ обивателямъ, и кому колвекъ о семъ вѣдати будетъ надлежало, ижъ п: Радионъ Иванович, товариш Сотнѣ Решетиловской, просилъ насъ, полковника, о позволене себѣ на занятѣ греблѣ и построены млина о двохъ колахъ, одномъ мучномъ, а другомъ ступномъ, на своихъ кгрунтахъ, именно на рецѣ Говтвѣ⁴²⁸, на узменѣ выше воронецкого валежу, луки Прокопа, купленной у Паска и Стецка Яковенковъ и Осипа Олексенка, жителей решетиловскихъ. Теди ми, прошеніе его, пана Радиона, принявши за слушное, яко видалисмо сей нашъ фундушовой унѣверсалъ, позволяючи ему, на тихъ своихъ купленихъ кгрунтахъ греблю заняти и на оной млинѣ о двохъ колахъ построити, з тимъ докладомъ и варункомъ, аби одъ того млина въ кгрунтахъ людскихъ, тамо въ межу будущихъ, найменшая шкода и обида не дѣялася подтопомъ, такъ мѣти хотимъ и властію нашою полковничою приказуемъ, аби нѣхто з старшини и обивателей решетиловскихъ въ томъ строеніи млина мененному Радиону не важился чинити жадной трудности и перепони.

Данъ з Полтавы, октовріа 1[9]. Року 1719.

Вишеписанный полтавский полковникъ, рукою власною.

Нижче зазначено: С подлиннимъ сводилъ за писара решетиловского правящій козакъ оной же Сотнѣ Данило Бондаренко.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 59418. – Арк. 149. Копія.

Прилуцький полк

№ 422

*1709, березня 27. Прилуки –
Універсал прилуцького полковника Івана Носа
про підтвердження прав прилуцького цеху музик,
на підпорядкування йому всіх, хто заробляє
грою музики в Прилуцькому полку*

Его царского пресвѣтлаго величества Войска Запорожского полковникъ прилуцкій Иван Нос³⁶⁴.

Всѣмъ, хтоби того потребоваль, теперъ и на потомніе часи, симъ нашимъ писанемъ доносимъ^a вѣдати, ижъ якъ за прежде бывшихъ антицесаровъ нашихъ такое постановлене ухвалено, же хто колвекъ игрою музицкою бавячися пожитокъ себѣ мѣть, таковий всякій во всемъ Полку нашемъ мешкающій, але под час ярмарку, и всегда, и вандровніе, аби под протекцією братства онихъ самихъ, въ городѣ нашемъ Прилуцѣ заведеного, при отдаваніи постановленной належитости до скринки братерской не знайдовался спречнимъ, а то такъ не толко

^a Слово написано двічі.

для лѣпшого порядку в справованю с онихъ, лечъ аби ку хвалѣ Божой свѣчи, якую они з своихъ доходовъ і складки уставленной три рази на рокъ в обохъ церквахъ Божественихъ звикли становити, не уставала, якого то прежде ухваленного установленя и ми не нарушаючи, і овшемъ симъ нашимъ ствержаємъ писаниємъ. Пилно мѣти хочемъ аби всякій музика во всемъ Полку нашомъ, любъ осѣлій, албо вандровній, здавна звичайного доходу пятничного і веселного, і ярмаркового, до скринки братства прилуцкого не зборонялся давати, под срогимъ каранемъ упорнимъ приказуемъ, и от тягlostей всякихъ мѣскихъ громадскихъ и поборовихъ датковъ онихъ увольняемъ, і аби имъ в томъ не дѣялася долегливост, симъ нашимъ варуемъ писаниємъ.

В Прилуцѣ данъ, марта 27 д[ня], 1709 року.

Звишъменованій полковникъ прилуцкій^а.

Нижче написано: С подлennым читал вахмистръ Іван Турченков.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 57617. – Арк. 33. Копія.

№ 423

1709, квітня 12. Прилуки – Універсал прилуцького полковника Івана Носа про права та обов'язки прилуцького кравецького цеху

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ прилуцкій Іванъ Носъ.

Всѣмъ, кому о томъ вѣдати належит, а особливе пану войтови и бурмистромъ прилуцкимъ, такъ тежъ войтомъ, по селахъ в сотнѣ Полковой Прилуцкой найдуючимися, вѣдомо чинимъ симъ унѣверсаломъ, ижъ суплѣковал до насъ цехмистръ кравецкий з братиею своею, покилкокротне прекладаючи то, же онимъ великая в томъ дѣется долегливостъ, що не тилко барву на войско пѣхотное по указу ясне велможного добродѣя его милости пана гетмана щорочне шиють и до двору нашего полковничого всякую кравецкую на челядъ работизну всегда отправують, але надто над звичай давній и ихъ волности до стацѣи роковой гетманской і нашої подвод і іншихъ людемъ посполитимъ обиклой тягlostи до нихъ притягають и примушають, і просили у насъ такового респекту, аби *от* того, що над давній звичай на нихъ вимагається, цехъ ихъ билъ волнимъ. Ми прето, давши мѣстце, такъ слушному прошенію ихъ, а респектуючи на то, ижъ они здавна і теперъ на войско пѣхотное по указу ясне велможного добродѣя его милости пана гетмана щорочне барву робять безъ жадной нагороди, і *от* двора нашего полковничого, яко і за антецесоровъ нашихъ, прежде бившихъ пановъ полковниковъ, не меншая цеховѣ ихъ работизною приключающихся на челядъ

^а Перед підписом зазначено “в подлѣннѣмъ тако”, після підпису в колі написано “мѣсто печати”.

потребу дѣється доука, і овшемъ, і *от* наездов, в работѣ кравецкой і кушнѣрской частокротъ биваетъ имъ долегливость, увольняемъ всѣхъ здавна в цеху кравецкомъ обрѣтающихся людей, в городѣ Прилуцѣ і по селахъ, до Полковой Прилуцкой прилеглихъ сотнѣ, мешкаючихъ, от роковой зсипаня стацѣи, такъ до двору ясне велможного его милости пана гетмана, яко і до нашего полковничого належачой, любо которій з брат[и]ѣ ихъ воломъ однимъ, албо и двома, хлѣба пашеть и пахати будетъ, такъ тежъ увольняемъ *от* воженя подвод притрафляючихся. Кромѣ таковой навалной потреби, подѣ часть которой і козаки *от* подвод виданя не могли би бити волними, надто увольняемъ *от* всякого жнива кошенья и воженя сѣна на потребу войсковую і нашу, *от* податковъ всѣхъ людямъ посполитимъ звичайнихъ тягlostей, мѣють еднакъ они и повинни будутъ ремесломъ своимъ войсковую, то есть когда колвекъ указоватиметь потреба, на войско пѣхотное робити барву, и до двора нашего по давнему обикновению, що колвекъ будетъ, на челядь шити, іли направити, *потребно отбувати* повинность. Побори тежъ самие тилко цеховіе і податки ведлугъ давного звичая знати і тими з цехомъ, а не с посполитими людьми общой городской потребѣ бити прикладними, таковую теди респектомъ цеха кравецкого волю нашу всѣмъ, кому о томъ вѣдати належитъ, обявивши, пилно мѣти хочемъ і грозно приказуемъ, аби жаденъ з войтовъ і іншой старшини городской прилуцкой і сѣлской, над тую оному і найменшого утяження чинити не важился, а мѣл би кто противу виразной волѣ нашей таковой, якую колвекъ тому цеховѣ кравецкому чинити долегливость, таковий жестокого от нас не уйдець наказанія, упевняемъ.

Данѣ в Прилуцѣ, року 1709, априля 12 д[ня].

Звишменованній полковникъ прилуцкій^а.

Нижче написано: С подлненнымъ читал вахмистръ Иванъ Турченков.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 57622. – Арк. 41-41 зв. Копія.

№ 424

1709, вересня 1. Прилуки – Універсал прилуцького полковника Івана Носа про підтвердження прав прилуцької ратуші на млини, на річці Смоші

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожскаго полковникъ прилуцкий Иванъ Яремовичъ Носъ.

Всѣмъ, кому бы о томъ вѣдати належало, а меновите пп: старшине полковой прилуцкой и всему старшому и меншому Полку Прилуцкого товариству, симъ уневерьсалнимъ листомъ нашимъ ознаймуемъ, ижъ для вспартя уставичныхъ

^а Перед підписом написано “в подлѣнномъ тако”, після підпису в колі зазначено “мѣсто печати”.

неменьшихъ расходовъ меских прилуцких позволяем п: войтовѣ прилуцкому з майстратом з трехъ мли[н]ковъ межи колкими братами сполними, а именно з Мойсеенкового и Лаврененкового и Антипенкового, в селѣ Смоши и на реце Смоши³⁶⁵ о шести колах, трехъ мучних, а трехъ ступнихъ найдующихся, в которыхъ з ласки нашихъ антецессоровъ [и] ихъ милостей пановъ гетмановъ тремя колами, *от* давнихъ летъ владеячи, ку потребе ратушу прилуцкого заживали, и теперешнего часу всякие приходы належите, такъ изъ коль мучнихъ, яко и ступнихъ на потребу городовую отбирати, прето аби в томъ *от*биранью помянутому войтови съ его урядниками не важился никто жадной и найменьшой чинити кривди и перепоны, пилно имѣти хочемъ и властью нашею полковничею варуемъ.

Данъ в Прилуце, сентября 1 дня, 1709 року.

Звышписанный полковникъ прилуцкой^а.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 54351. – Арк. 11. Копія.

№ 425

1712, січня 4. Прилуки – Універсал прилуцького полковника Івана Носа про затвердження угоди значного військового товариша Федора Марковича із заїздськими та товкачівськими жителями на будівництво греблі на належній йому ділянці річки Удай

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорозкого полковникъ прилуцкий Іванъ Яремович Носъ.

Всѣмъ, хтоби того потребовалъ вѣдати, а особливе пп: старшинѣ, такъ полковой, яко и городской, прилуцкой, симъ нашимъ ознаймуемъ писаннемъ, *иж* презентовалъ намъ купчую его милость панъ Феодоръ Марковичъ, знатний товаришъ войсковий, *от* небожчика Ониска Мѣрошника ему виданную на ез, под селом Заиздами, противъ двора Романовского на стрижнѣ реки Удай знайдующийся, на которомъ то хотячи греблю на построение млиновъ собѣ заняти, просилъ нашего в томъ себѣ позволения. Мы теди, давши прозбѣ его у себе мѣсце, призвали людей заездкихъ и товкачовскихъ, которыхъ кгрунта в вершинѣ ставу знайдуются, и питалисмо онихъ, чи не вчинится имъ в кгрунтахъ ихъ *от* заняття греблѣ на вишписанномъ езу его милости пана Федора Марковича якая шкода, і топленнемъ води в лѣсахъ и сѣножатехъ, которіе персональне предъ нами договоръ чинили, же не безъ шкоды можетъ бити, когда вода занаттемъ греблѣ подвишшится, еднакъ его милость панъ Феодоръ Марковичъ далъ имъ на себе таковую ассекурацію, ежели би кому, любѣ в лѣсахъ и сѣножатехъ и инъшихъ кгрунтахъ, занаттемъ греблѣ своей на езу своимъ власномъ черезъ стопленне води мѣлъ учинити шкоду, то готовъ платити

^а Передъ підписомъ зазначено “на подленномъ подписано тако”, після підпису в колі написано “мѣсто печати”.

за тое кому що доведеться годною ціною, а до того за многих кривд очинен-
не, ежели би не могли всѣхъ уконтентовати, кому на потом дѣятиметься в
вишѣписаннихъ к҃рунтах, вгорѣ ставу знайдуючихся, яка кривда, готовѣ, кош-
ту свого не жалуючи, греблю, на езу своемъ построенную, роскидати, ко якій
то словесно *от* его данной ассекураціѣ жителѣ заездніе и товкачувскіе и інніе,
которих к҃рунта в вершинѣ ставу знайдуються, не претячи нѣ в чомѣ, учинили
згоду з его милостію паномъ Феодоромъ Марковичемъ, в занятію греблѣ на
езу его власномъ, що и мы, видячи слушное их помѣркованне, казалисмо видати
сей нашѣ фундушѣ его милости пану Феодору Марковичу на занятіе греблѣ на
вишѣписанномъ езу его власномъ, под селомъ Заездомъ знайдуючимся, подлуг
его *ж* устне виданной перед нами вижейспецѣфѣкованной за вчиненне шкод
людских, если бы мѣли бити якіе в к҃рунтах *от* стоплення води, ассекураціѣ и
постановлення, в яковом то его занятію греблѣ на езу его власномъ аби нѣ *от*
кого и найменшая не дѣялася кривда, пилно сим нашимъ варуемъ писаннемъ.

Данѣ в Прилуцѣ, януар[ія] 4, 1712 року.

Звишменованный полковникъ прилуцкий.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 53729. – Арк. 54. Оригінал.

№ 426

1715, вересня 15. Прилуки – Універсал прилуцького полковника Гната Галагана про підтвердження прилуцькому цехові кравців і кушнірів давніх привілеїв

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ
прилуцкій Игнатій Івановичъ Калакганъ.

Всей старшинѣ, такъ полковой, яко и городской прилуцкой, найдуючимся, и
кождому, кому колвекъ о томъ вѣдати надлежить, симъ нашимъ унѣверсал-
нимъ ознаймуемъ писанемъ. Ижъ презентовалъ намъ цехмистръ кравецкій з
братією своею унѣверсалъ бывшего антицесора нашего пана Івана Яремовича
Носа, уволюяючій оних, такъ в городѣ Прилуцѣ, яко и по селах, до Полковой Сотні
Прилуцкой належних, мешкаючихъ, од роковой зсипанія стаціи, до двору ясневел-
можного его милости пана гетмана, также и нашего полковничого, належачой,
любові і братѣ[ю] ихъ [хто] воломъ однимъ, албо и двома, хлѣба пашетъ и пахати
будетъ, такъ тежъ од воження подводѣ притрафляючихся, кромѣ таковой на-
валѣности под часъ которой и козаки *от* виданія подводѣ не могли бы бити
волними, од всякого жнива кошени и воження сѣна на потреби войсковую и нашу,
от податковъ также всяких розних мѣських и од иншихъ приклячаючихся тягло-
стей, и просилъ нашего на тое потверження; ми прето его, цехмистра, прошение
за сѣлушность принявши, яко симъ нашимъ унѣверсаломъ тую ихъ више спецѣ-
фѣкованную волность стверѣжаемъ и ненарушне оную при цеху ихъ кравецкомъ
и кушнѣрскомъ заховуючи, толко жъ под таковою кондицією, ижъ мѣють они

кравци и повинны будуть ремесломъ своимъ войсковую, когда колвекъ указуватиметь потреба, на войско пѣхотное робити барву, также до двору нашего по давнему обикъновению, що колвекъ будетъ на челядь шиты или направовати, потребно *отбувати* повинность. Побори тежъ самие толко цеховие и податки ведлугъ давнего звичая знаты, и тими з цехом, а не з посполитими людьми общей городской *потребѣ* быты прикладными, чого ради и од мѣсячного ихъ увольняеъ, такъ видаючи всякъ о таковой волѣ нашої, абы нѣхто не смѣлъ і не важился з више вираженой старшины мененому цеховѣ кравецкому жадного и наименьшого утяження и долегливосты чиниты, упоминаеъ и приказуеъ.

Данѣ в Прилуцѣ, септеврия 15 д[ня], 1715 року.

Вишеченованній полковникъ прилуцкий^а.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 57623. – Арк. 43. Копія.

№ 427

***1717, листопада 15. Прилуки –
Наказ прилуцького полковника Гната Галагана
боршенському війтові не притягати до посполитих
повинностей Харка Коваленка та Левка Толоку***

Войте боршенській.

Харка Коваленка и Левка Толока до жадних посполитих повинностей не потягайте, пилно приказуеъ.

З Прилуки, ноеврія 15, 1717 року.

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запор[ожского] полковникъ прилуцкий Игнатъ Кгалаганъ^б.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 59089 (І). Копія.

№ 428

***1718, грудня 20. Прилуки –
Універсал прилуцького полковника Гната Галагана
про права і обов'язки прилуцького різницького цеху***

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ прилуцкий Игнатей Івановичъ Галаганъ.

Всем, кому колвекъ о томъ ведати надлежит, меновите панам старшинам войскового чина, такъ тежъ п: войтови прилуцкому з бурмистрами, на преложен-

^а Перед підписом зазначено “на подтѣнномъ тако”, після підпису в колі написано “мѣсто печати”.

^б Після підпису зазначено “мѣсто печати полковой”.

стве в полковом нашем городе Прилуце найдуючимся, сим нашим ознаймуем універсалом, иж просили нас, полковника, цехмистръ з братиею своею цеху и ремесла резницкого, жеби як порядки их цеховіе і права, *от* давних часов чрез антецессоров наших, их милостей панов полковников прилуцких, споражении и постановление подтвердили, а такъжъ за слушность прозбу их, до нас внесеную, принявши, а особливо стараючися всякие належные до добра посполитого чинити строения, цех ремесла их резницкого, *от* давних летъ в полковом месте нашом Прилуце постановленого з всякими же уставами і порядками на потомный часть *потвержаем*, жеби онии по давном своем обыкновенію доброхотне вси, схилившися, цехмистра себе кого хотя, человекъ неподозренного і во всем цнотливого, обравши, послушенство ему належное *отдавали*, котори[й] би их за вступки цеховіе и поточные, опрочъ права крименалного, з братие[ю] своею засевши, могль судити, *аж* *тот* их суд жадень с приложених интересоватися не мает, якъ в самом месте Прилуце, такъ і по селам, до города нашего Прилуки принадлежащих, не повинень никто с козаков і посполитых людей бидла купуючи резати и продавати, взискуючей тяглости людской они *отправовати* не повинни, а побору нашего, им наложенного з ратуша меского прилуцкого, повинень *каждый* подлугъ своего предложения *отдавати*, а од станции і иных въсяких здатковъ мают найдоватися волныи, урад теж нашъ полковий прилуцкій і меский предложение, якъ *порядковъ* их выше виражених мешати не повинни, такъ мают быти онии помочными до караня, непослушного за упорчивость карати, для лутчого теди на потомние часы *утверждения* сей унѣверсал нашъ цеху резницкому при печати нашей полковой подписуем, імени нашего естъ выданный.

В Прилуце, декабря 20 дня, 1718 року.

Звышменованный полковник прилуцкий^а.

Нижче написано: С подленнымъ читаль Ямбургского карабинерского полку вахмистръ Иванъ Турченков.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 57624. – Арк. 45. Копія.

№ 429

1719, січня 29. Прилуки – Універсал прилуцького полковника Гната Галагана про заснування та регламентацію роботи прилуцького калачницького цеху

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ прилуцкій Ігнатый Ивановичъ Кгалакганъ.

Всемъ, кому колвекъ о томъ вѣдати належить, меновите паномъ старшинамъ войскового чына, такожъ пану войтови прилуцкому з бурмистрами, на пре-

^а Перед підписом написано “на подленномъ подписано тако”, після підпису в колі зазначено “мѣсто печати”.

ложенствѣ в полковомъ нашомъ городѣ Прилуцѣ найдучимся, симъ нашимъ ознаймуемъ унѣверсаломъ, ижъ донесли намъ вѣдати обиватели прилуцкіе Филонъ Гордѣвичъ з товариствомъ, же zde в Прилуце доселѣ цеху калачницко-го нѣтъ, и того ради в дѣлѣ калачницкомъ многие походятъ нестроения. Зачимъ вишписанние просили нас, полковника, [а]бисмо позволили имъ, яко то дѣломъ калачницкимъ бавячимся, особливій свой завести цехъ і цехмистра обрати, а такъ ми за слушностъ прозбу ихъ до насъ внесенную принявши, а особливе стараючи всякіе належніе до добра посполитого чинити строения, цехъ дѣла калачницкого позволяемъ в полковомъ нашемъ городѣ Прилуцѣ завести, потверждаючи тое, жеби они подлугъ инихъ гражданскихъ обикновеній, добротне вси схилившися, цехмистра себѣ кого хотя челоуѣка неподозренного і во вѣсемъ цнотливого обравши, послушенство ему належитое отдавали. Которій би ихъ за виступки цеховіе и поточніе, кромѣ крвавихъ і кремѣналнихъ, з братією своею засѣвши, могль судити, а в тотъ ихъ судъ жадень с преложоних интересоватися не мѣеть, а якъ в самомъ мѣстѣ Прилуцѣ, такъ и по селахъ до него приналежащихъ, не повинень никто с козаковъ и посполитихъ людей без позволенія цехмистрового калачовъ и бубликовъ пекти и продавати, а побори, на цех ихъ положеніе, з ратуша мѣского прилуцкаго повинень кождий подлугъ своего предложена отдавати. Урадъ тежъ нашъ полковий прилуцкий и мѣскіе преложоніе, якъ порадковъ ихъ вишейвираженихъ мешати не повинни, такъ мають бити помочними до караня непослушнихъ и забороняти, хтоби колвекъ любъ с товариства, любъ с посполства, без позволенія цехового важилсѣ гендель дѣломъ ихъ чинити, і таковихъ за упорчивость карати. Для лутшого теды на потомніе часи утверждения сей унѣверсалъ нашъ цеху калачицкому при печати нашей полковой і подписомъ имени нашего виданній.

В Прилуце, іануарія 29, 1719 року.

Звишменованный полковникъ прилуцкій^а.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 57625. – Арк. 47. Копія.

№ 430

*Близько 1719 року. Прилуки –
Наказ прилуцького полкового судді Івана Марковича
боршенському війтові не притягати до посполитих
повинностей Харка Коваленка та Левка Толоку*

Войте боршенській.

Будучи в насъ, превелебній его милость отецъ ігумень густинскій презенто-валъ намъ, ясне велможного добродѣя, его милости пана гетмана, поважній его панскій унѣверсалъ, которій его панская велможность ему, отцу ігумену,

^а Перед підписом зазначено “в подлѣнномъ тако”, після підпису в колі написано “мѣсто печати”.

видалъ, жебы прилуцкая старшина до Харка Коваленка и до Леска Толока, у вашомъ селѣ жѣющих, не интересовалася и до жадних тягlostей ратушних мѣских оних не притягали, но токмо оніе Харко и Леско до святой обители послушенство отдавали [бы], прето тобѣ приказую абысь заразы тот грабѣжъ, якій в них заграбилъ, возъвертилъ до пріезду пана полковника нашего, и повторе приказуемъ.

Іванъ Марковичъ, судя Полку Прилуцкого^а.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 59089 (ІІ). Копія.

№ 431

***1723, січня 22. Прилуки –
Наказ прилуцького полковника Гната Галагана
з'явитися в Прилуки брагинському війтові Макаруку
з тамтешніми жителями Кіндратом Шевцем
з дружиною, Сіроштаном та Грицихою***

Вамъ, Макаруковѣ, войтовѣ брагинскому, Кондратовѣ Шевцевѣ з его жоною, такъже Сѣроштановѣ и Грицисѣ, жителемъ тамошнимъ же брагинскимъ, пилю симъ нашим писаніемъ приказуемъ, абысте скоро за вичитанемъ оного заразы, а заразы, для певной потреби, становилися в Прилуку конечно, о тое и повторе вам пилю приказуемъ.

З Прилуки, генваря 22. Року 1723.

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорож[ского] полковникъ прылуцкий Ігнатій Іванович Кгалаганъ.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 54218. – Арк. 284. Оригінал.

Сосницький полк

№ 432

***1663, вересня 3. Сосниця –
Універсал сосницького полковника Якова Скидана
про підтвердження прав Макошинського жіночого
монастиря на два млинових каменя в селі Величківцях***

Яковъ Скиданъ³⁶⁶, полковникъ вѣрного Воиска его царского пресвѣтлого величества Запороского сосницькій.

^а Перед підписом зазначено “в подлинномъ тако”.

Ознаймуемъ симъ писаниемъ нашимъ всѣмъ вовець и каждому зособна, кому би о томъ потреба вѣдать надлежало, ижъ ведлугъ давнего наданя *от* полковниковъ бывшихъ на манастирець убогій Святой Покрови Макошинскій, теди ми взглядомъ того симъ листомъ ствержаемъ и подаемъ законницамъ, абы два камня тие у млинѣ Величковскомъ ведлугъ давнего звичаю на тотъ монастирь мѣрочки двѣ на ихъ, а мелниковѣ третя, нѣ *от* кого жадное перешкоди и кривди не поносячи, яко на спокойне уживали, такъже оние селяне, абы греблю напирать не были спречны, иначе не чинячи, под неласкою нашею.

Данѣ из Сосниці. Року 1663, месяца септеврия 3 дня.

Яковъ Скиданѣ, полковникъ звишменованый сосницкій^а.

ЦДІАК України. – Ф. 152. – Оп. І. – Спр. 39. – Арк. 2-2 зв. Копія.

Стародубський полк

№ 433

*1699, січня 2. Стародуб –
Універсал стародубського полковника
Михайла Міклашевського про взяття
під полковничу протекцію
Івана Андросенка Шепелича*

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ стародубовскій Михайло Миклашевскій.

Пану сотникови новгородскому, атаманови городовому и войтовѣ тамошнему зо всѣмъ старшимъ и меншимъ сотнѣ Новгородской товариствомъ, ознаймуемъ, ижъ для значнихъ заслугъ военныхъ пана Ивана Андросенка Шепелича под свою полковничую беремо протекцію, ижъ бы онъ, панъ Иванъ, не належалъ болшъ до корогви войсковой Новгородской, лечъ повиненъ будетъ значку полкового нашего пилновати, о чемъ вѣдаючи, старшина войсковая новгородская, абы жадного не мѣла дѣла, пилно варуемъ.

Данѣ въ Стародубѣ, ануарія 2 дня, 1699 году.

Зъвишъ именованный полковникъ стародубовскій^б.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 664. – Арк. 37-37 зв. Копія.

^а Перед підписом написано “в подлѣнномъ подписъ”, після підпису зазначено “На ономъ унѣверсалѣ печать воисковая”.

^б Перед підписом зазначено “на подлѣнномъ тако”, після підпису написано “Арх[ив] Ч[ерниговского] Д[ворянского] [Депутатского] [Собрания], №459, л. 10”.

***1708, червня 4. В таборі під Ратновим –
Універсал стародубського полковника
Івана Скоропадського про надання
стародубському полковому хорунжому
Федору Скоробагатому села Манюки***

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ стародубовскій Іванъ Скоропадскій.

Ознаймую симъ моимъ писаніємъ старшинѣ полковой стародубовской, майстратовѣ, особливе пану сотниковѣ топалскому, ижъ яко за певній проступокъ п: Михайла Муравѣнського, товариша войскового, село Чупковичи одобравши, оное надалѣ былъ пану Федору Скоробагатому, хоружому полковому стародубовскому, ясневелможній его милость панъ гетманъ, но потомъ з доброты своей панской, простивши выну, Муравѣнському знову привернуль, и розказаль его панская велможность пану хоружому углядѣти иншое селце, такъ я до тоей ясне велможного добродѣя панской волѣ стосуючися, в Сотнѣ Топалской будучое селце Манюки надалем мененному стародубовскому хоружому, приказавши тяглих села Манюковъ жителем пригони и всякіе работизни *отбувати* ку вспартю его господарства, а побори и роковіе осыпи удержал при ратуши до далшого стверженія и ласки ясневелможного его милости пана гетмана.

Данъ в таборѣ у Рат[н]ова, юнія 4. Року 1708^а.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 55345 (І). – Арк. 219. Копія

***1708, вересня 2. Табір з під Глинного –
Універсал Івана Скоропадського про підтвердження
прав новгородського сотенного писаря
Семена Березовського на хутір Горбовецького,
наданий йому новгородським сотником
Лук'яном Жоравком***

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского стародубовскій полковникъ Іоанъ Скоропадскій.

Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати будет належало, особливе старшинѣ городской новгородской, атамановѣ городовому зо всѣмъ товариствомъ, и войтовы з посполитими людми, симъ унѣверсаломъ моимъ ознаймую, ижъ имѣючи в владѣнніи своємъ, по данномъ собѣ *от* ясне велможного его милости пана

^а Під датою в колі написано “мѣсто печати полковничой”.

гетмана унѣверсалѣ, панѣ Лукянѣ Жоравко, сотникѣ новгородскій, хуторець, прози-
ваемий Горбовецкогo, з людьми при немѣ осаженими посполитими, з своей доброй
волѣ респектуючи на пана Семена Березовского, писара сотенного новгородско-
го, для впартя господарства ему оногo уступуетъ. Прето и ми, уважаючи его,
пана Березовского, фатикги и пращи, которые и теперь з комендерованием товари-
ствомъ у Биховской фортеци ложит, и до далнихъ услугъ, яко в Войску Запорожс-
комъ згодного, заохочуючи, до ласки войсковой надаем оному преречоній хуторець
Горбовецкогo, з людьми тамъже осаженими посполитими, в зуполное владѣние и
державу. Мѣти теди хочемъ, абы нихто з старшини городової, такъ пану атаману
з товариствомъ, яко и войтъ зо всѣмъ урядомъ, и нѣхто иншій, не смѣлъ и не
важился жадной и найменшой ему, пану Березовскому, в завѣдованю пререченогo
хуторца, и в отбираню з него всякихъ пожитковъ, чинити трудности и перешкоди,
варуемъ, упоминаемъ и приказуемъ. Люде зась посполитиї, при томъ хуторци
мешкаючи, повинни уже, яко власному своему державци, ему, пану Березовскому,
всякое послушенство и належитую повинность отдавати.

Данѣ в табори з под Глинного, 2 д[ня] септеврїя. Року 1708.

Звишѣменованній полковникъ стародубовскій, рукою^а.

На початку зазначено: 1730, ноеврїя 25 д[ня] подани.

Там само. – Ф. 119. – Спр. 14. – Арк. 139-139 зв. Копія.

№ 436

1709, жовтня 19. Стародуб – Універсал стародубського полковника Лук'яна Журавки про надання хорунжому Стародубської полкової сотні Філіпу Данченкові села Лакома Буда

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ
стародубовскій Лукянѣ Журавко.

Вамъ, пп: старшинамъ польковимъ стародубовскимъ, п: сотниковъ полько-
вому, п: атаману городовому, п: войту тамошнему и всѣмъ вовецъ, так козацкої,
яко и подданской кондиції людем, симъ нашимъ унѣверсалнымъ ознаймуемъ
писаніемъ, иж респектуючи ясневелможній добродѣї его милость панѣ гет-
манѣ на войсковіе в Полку Стародубовскомъ, не оттепер роненіе, пращи и ус-
луги п: Филипа Данченка, хоружого Сотнѣ Полковой Стародубовской, до которых
и въпред его ж заохочуючи, позволилъ намъ и злѣцилъ дати селце, прозиваемое
Лакомая Буда^б, ему, п: Филиппу, такъже и мы, особливимъ своимъ респектомъ
стосуючися до поважнаго панского ясневелможного добродѣя розказаня, нада-
емъ ему, п: хоружому, ку впартю домовому тоє селце до ласки его ж панской,

^а Перед підписом зазначено “В копії підпись”.

^б В копії написано “прозиваемую Лакомую Буду”.

позволяемъ ему, п: Данченку, тымъ селомъ Лакомою Будую, владѣти, вѣдаючи теды каждій з пановъ старшини полковой и чернѣ Полку Стародубовского о таковой волѣ ясневелможного, его милости пана гетмана, абы нѣхто не смѣлъ и не важился в обнятію того села, Лакомой Буды, жадной наименьшой ему, п: Даньченку, чинити перешкоды, іменемъ ясневелможного добродѣя его милости пана грозимъ, а посполитіе люде того села абы во всемъ належитое подданническое ему отдавали послушенство и повиновеніе, о тое пилно приказуемъ.

Данъ в Стародубовѣ, октоврия 19. Року 1709.

Звышъ менованный полковникъ стародубовскій, рукою власною^а.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 63776 (IV). – Арк. 212 зв.-213. Копія.

№ 437

1710, лютого 9. Почеп –

***Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки
про підтвердження прав Петра і Корнія Бруєнків на
селище Шматів та інші володіння***

Его царского пресвѣтлаго величества Войска Запорожского полковникъ стародубовскій Лукянъ Жоравко.

Всѣмъ, кому колвекъ о томъ вѣдати належитъ, а особливе пану сотникови почеповскому, п: атаманови городовому зъ товариствомъ, и войтови з посполствомъ, ознаймуемъ: ижъ презентовали намъ, Петро и Корнѣй Бруенки, товариство Сотнѣ Почеповской, писма отвористіи, од бывшихъ пановъ полковниковъ стародубовскихъ, Леону Бруеви, отцу ихъ даннии, по которыхъ держаль и свободно заживаль въ заслугахъ войсковихъ себѣ наданное селище, зовомое Шмотово, на врочищахъ Довбежахъ найдуючоеся, близко рѣчки Вуслѣ и Жоравки³⁶⁷, идучимъ болотомъ отъ Довбежовъ, до самого Ерковцевого болота, зъ гребелкою, на якій и млинокъ вешнякъ построень, и зо всѣми до того селища належитостями, прето мы, по прошенію ихъ слушномъ, яко тіи писма оческіи симъ нашимъ унѣверсаломъ ствержаемъ, позволяючи имъ тимъ селищемъ, гребелкою зъ млиномъ и всѣми до него прислушаючими угодьями владѣти и къ своему употребляти пожиткови, такъ мѣти хочемъ и пилно приказуемъ аби нѣхто имъ, Петру и Корнѣю, того помененного ктунту в владѣнью и въ спокойномъ заживанью не важился жадной наименьшой, а особливе зъ тамошнихъ шмотовскихъ мешканцевъ, чинити кривди и перепоны, подъ винами правними и непоблажнимъ войсковымъ караньемъ.

Данъ въ Почеповѣ, февруаріа 9 д[ня]. Року 1710го.

Звишменованный полковникъ стародубовскій, рукою власною^б.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 56082. – Арк. 66. Копія.

^а Перед підписом зазначено “в подлѣнномъ подписано тако”.

^б Перед підписом зазначено “на подлинномъ такъ”, після підпису в колі написано “м[ѣсто] п[ечати]”.

**1710, лютого 29. Стародуб –
Універсал стародубського полковника
Лук'яна Жоравки з дозволом осадити слободу
і побудувати млин-вешняк на міські потреби Мглина**

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ стародубовский Лукян Журавко.

Всему старшому і меншому Войска Запорозкого Полку Стародубовского товариству, також урядамъ, и кождому, кому колвекъ о томъ вѣдати належит, ознаймуем: іхъ хотячи и цале желяючи городу Мглину, чрезъ неприятеля шведа найверещеному и значне ушкоженому, поправки и споможення, панъ Афанасѣй Есимонтовский, сотникъ мглинский, з своими урядниками войскового и мѣско-го чиновъ, усмотривши згодное мѣстце до занятя слободы, на дубровѣ Молодковой, о четверть милѣ от рики Воронуси³⁶⁸ над рѣчкою Молодковкою, где и млинокъ вешнякъ быти может в едномъ коли млыва, просили себе на тое нашо-го позволеня. Прето мы, того ж добра мѣсту іхъ Мглину хотячи, и слушному іхъ прошенію не отмовивши, позволяем имъ симъ нашимъ унѣверсалним писа-ні[е]м на помененномъ урочищи до вѣдома и волѣ ясневелможного его милос-ти пана гетмана слободу завести, людми оную засадити, и, засипавши греблю, млинокъ вешнякъ о едномъ колѣ построити ку вспартю ратуша мглинского, а такъ, вѣдаючи о той волѣ нашої, жебы імъ, пану сотникови мглинскому з уря-дами, в тому заведеню, осажено слободы и построено млинка вешняка ниhto з старших и менших не важился чинити перепони и задавати трудности, симъ нашимъ унѣверсаломъ варуемъ и пилно приказуемъ.

Дат в Стародубовѣ, февраля 29. Року 1710.

Звышъменованный полковникъ, рукою власною^а.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 63852. – Арк. 372-372 зв. Копія.

№ 439

**1711, серпня 23. В обозі під Самарою –
Універсал стародубського полковника
Лук'яна Жоравки про дозвіл
військовому товаришеві Василю Даниловському
побудувати греблю і млин на річці Покоянці**

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ стародубовский Лукиянь Журавко.

^а Перед підписом зазначено “в подлинномъ подписанно тако”, після підпису в колі написа-но “мѣсто печати полковой стародубовской”.

Паномъ старшинам полковымъ стародубовскимъ, а особливе пану войту зо всѣм майстратомъ и посполитими людьми села Поконѣ, симъ нашимъ ознаймуем писаніемъ. Іжъ просилъ насъ панъ Василий Даниловъскій, товаришъ войсковый, о фундушѣ, мѣючи позволеніе от тамошнихъ же людей, где мѣеть купленную ниву и сѣножатъ, от тамошнихъ же людей купленіе, на заняте гребли и построене млинка вешняка на рецѣ Поконянцѣ, на врочищи Недѣлищит. Теды мы, респектуючи на его войсковую заслугу, и давши мѣсце в себѣ его прошенію, заховуючи при немъ вѣчне купленную ниву пахатную и сѣножатъ, позволяем на вышѣ реченой рѣчцѣ и на врочищи ему, п: Даниловскому, гребелку и млинокъ без кривды людской построити. Зачимъ абы нѣхто з старшины полковой, товариства войскового и жителей тамошнихъ в строеніи гребелки и млинка ему, пану Даниловскому, жадной найменшой кривды, препятія и перешкоды не смѣлъ и не важился чинити, властью уряду нашего варуем и приказуемъ.

Данъ в обозѣ под Самарю³⁶⁹, августа 23, 1711 року.

Звышъменованный полковникъ стародубовскій, рукою власною.

На звороті зазначено: Унѣверсал Василевѣ Даниловскому, товаришевѣ Полку Стародубовского на заняте греблѣ и построенне млина, данной от покойного полковника пана Жоравки.

ІР НБУВ. – Ф. 61. – Спр. 751. – Арк. 1. Оригінал з полковничою печаткою.

№ 440

***1712, лютого 24. Стародуб –
Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки
про підтвердження прав стародубського полкового
писаря Павла Дублянського на набуті землі,
з дозволом осадити на них слободу
та наданням йому села Лопатні***

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорозского полковникъ стародубовскій Лукянъ Журавка.

Всему старшому и меншому Полку моего товариству, з урядами мѣскими стародубовскимъ и мглинскимъ, и всѣми обоихъ чиновъ войскового и посполитого обывателямы ознаймую: іжъ презентовалъ мнѣ панъ Павелъ Дублянскій, писарь Полку Стародубовского, купчіе свои записи от священника бѣлогощанского, отца Іоана Свѣдревского^а, и другихъ тамошнихъ бѣлогощенскихъ жителей, на кгрунта пахотніе и сѣнокосніе, в Сотнѣ Мглинской лежачіе, а при купчихъ показалъ и особое писмо от пана Афанасія Покорского себѣ врученное, за тую згодливую учинность, что ему панъ писарь поступилъ тое мѣсце на осажене слободки, на якомъ я былъ позволилъ пану писареву оную осадити, и далъ ему

^а В інших копіях написано “Свидерского”.

на знакъ цедулу, *от* старосты своего гудовского Руднѣцкого до себе писанную, якое то письмо ему, пану Покорскому урядъ мглинскій на часть кгрунту бѣлогощенского пустовского, по обоихъ сторонахъ рѣчки Пеліонки лежачого, з позволенія бѣлогощанцовъ за руками и печатми з ограничениемъ, то есть *от* Лискового Ручака дорогою Великодубровскою по ручай Галуцвинскій и по ручай Зубевскій, по границу Дубровянскую, зовемую Ляхову, и по границу Красновицкую, для сусѣдского помешкання доброволно видаль, и просиль онѣ, панѣ писарѣ на тое моего стверженія, прето я, давши прозби его мѣстце, такъ купчіе его записы, яко и мглинское урядовое письмо особное, *от* пана Покорского ему данное, симъ моимъ унѣверсаломъ ствержаю, и на обоихъ тихъ кгрунтахъ купленныхъ и пустовскихъ, якъ в писмѣ урядовомъ мглинскомъ границу виражено, слободку осадити до волѣ ясне велможного его милости пана гетмана позволяю, а поневажъ з тоей слободки не можетъ онѣ, панѣ писарѣ, жадное еще мѣти в двору своемъ помощи и пожитку, теди респектомъ его уставичныхъ працъ и услугъ войсковыхъ надалемъ ему в прибавку ку заживанню деревню малолюдную, именно пять дворковъ тяглихъ имѣющую, зовемую Лопатнѣ, ку вспартю его господарства, тожъ до ласки рейментарской, зачимъ пилю приказую и упоминаю, абы ему, пану писареву, такъ в осаженню слободки на преречонѣномъ купленномъ и на пустовскомъ грунтѣ, яко и [во] владѣнню деревнѣ Лопотневѣ и *отбиранню* з неї належитой повинности и послушенства ниhto з старшихъ и меншихъ войсковыхъ и посполитыхъ обывателей не чинилъ жадной перепоны.

Данѣ в Стародубѣ, февраля 24 дня. Року 1712.

Вишей менованный полковъ[никъ] стар[одубовский], рукою власною^а.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 52256. – Арк. 161-161 зв. Копія.

Там само. – Спр. 62028. – Арк. 49. Копія.

Там само. – Спр. 62030. – Арк. 52. Копія.

Там само. – Спр. 63743 (ІІ). – Арк. 138 зв.-139. Копія.

№ 441

***1712, травня 20. Стародуб –
Універсал стародубського полковника
Лук'яна Жоравки про послушенство посполитих
з села Чортовичі стародубському полковому
хорунжому Стефанові Якимовичу***

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ стародубовский Лукьянъ Журавко.

Всему старшому и меншому Полку нашего Стародубовского товариству, такъ тежъ майстратовимъ з мешчанами и всякого чина обывателми ознаймуемъ, ижъ мѣючи мы взглядъ на услуги войсковіе пана Стефана Якимовича³⁷⁰, хоружого

^а Після підпису в колі зазначено “мѣсто печати”.

полькового стародубовского, позволяемъ до волѣ ясне велможного добродѣя его милости пана гетмана ему *отбирати* на себе в селѣ Чертовичах послушенства во всяких работизнах *от* посполитих тамошних жителей, ку помочи его недостатнего мешканія. Прето в томѣ мѣти хочемъ и упоминаемъ, абы ему, реченному пану хоружому, в томѣ *отбиранню* послушенства нѣхто з старших и менших войскових и посполитих людей не важилься жадной чинити перепони и трудности. Войть тежъ села того Чертович з громадою, жебы без спреки и упорности з почитаниемъ и повиновениемъ *отдавалъ* всякіе послушенства, яко своему державцѣ, симъ нашимъ унѣверсаломъ приказавши, нейначей мѣти хочемъ и жадаемъ.

Данѣ в Стар[одубовѣ], мая 20. Року 1712.

Вишшеіменований польковникъ стар[одубовский], рукою власною^а.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 63951. – Арк. 557. Копія.

№ 442

***1713, липня 27. Обоз під Києвом –
Універсал стародубського полковника
Лук'яна Жоравки про надання значному
товаришеві Стародубського полку
Олексію Єсимонтовському восьми дворів
посполитих в селі Єсимонтовці***

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ стародубовскій Лукьянъ Журавко.

Всему старшому и меншому Полку нашего Стародубовского товариству, а меновите пану сотниковѣ мглинскому, атаманови городовому, войтови тамошнему з мешчанами и посполитими людьми, ознаймуемъ, ижъ схилившися мы на прошеніе пана Алексея Єсимонтовского, знатного товариша Стародубовского Полку, знаючи его до услугъ войскових згодного и пилного, выдѣляемъ и надаемъ ему осмь дворовъ посполитих людей, в селѣ Єсимонтовцѣ, в сполной его з братомъ паномъ сотникомъ мглинскимъ маетности мешкання свои маючихъ, и ратушовѣ мглинскому по сей часѣ служачихъ, позволяючи ему тими дворками владѣти, и *отбирати* з нихъ належачіи повѣнности и послушенство до волѣ ясне велможного его милости пана гетмана, прето приказуемъ пилно, абы поменному пану Єсимонтовскому, такъ панъ сотникъ з урядомъ тамошнимъ, яко и нихто з старших и меншихъ, в владѣнню тихъ осми дворковъ жадной не важилъся чинити перепони и долегливости, жители тежъ онии, тяглие люде, абы ему жъ, пану Єсимонтовскому, в вистатченю належитих повѣнностей и в *отбиранню* подданских работизнъ были поволни и послушни.

^а Після підпису в колі написано “мѣсто печати”.

Упоминаемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, даннимъ в обозѣ под Киевомъ, іюля 27 дня. Року 1713.

Вишейіменованный полковникъ, рукою власною^а.

Перед текстом зазначено: Пана Алексѣя Есимонтовского, 1730 ^{го}, месяца декавр[ия] 14 д[ня].

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 63778. – Арк. 217. Копія.

№ 443

***1713, листопада 29. Стародуб –
Універсал стародубського полковника
Лук'яна Жоравки про козацькі права
Павла Сердюченка та його обов'язки перед
чернижівською громадою за ґрунт,
яким він володіє в селі Чернижові***

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорозского полковникъ стародубовскій Лукьянъ Жоравко.

Пану Федору Скоробогатому³⁷¹, сотниковѣ новомѣському стародубовському з товариствомъ [и] войтовѣ села Кустичъ Волокитинскихъ з мужами ознаймуемъ. Ижъ судимо мы близшаго Павла Сердюченка, жителя кустицкого, козацкую отправовати службу, нежели громадскую, потому что отецъ его былъ козацкого чину, а по отцу и отчимъ козаковалъ. Прето позволяемъ ему, Павлу Сердюченку, з кґрунту отческого кустицкого в козацкой найдоватися службѣ, а з тяглою частки землѣ, якую маєт в селѣ Чернѣжовѣ, громадѣ чернѣжовской быти помощнимъ приказуемъ, а тутѣже для лучшей твердости в часъ потомній, давши ему, Павлу, сіе наше унѣверсалное писане, мѣти хочемъ и упоминаемъ, абы его до жадной посполитой не потягано повинности, онъ тежъ повинень будетъ нелениво и не огурно войсковою пилновати службую

Данъ в Стародубовѣ, месяца ноеврїа 29 д[ня]. Року 1713.

Вишейіменованный полковникъ стародубовскій, рукою власною^б.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 56751. – Арк. 53 зв. Копія.

^а Перед підписом написано “в подлинномъ подпись такое”.

^б Перед підписом зазначено “в подлинномъ подпис тако”, після підпису в колі написано “мѣсто печати”.

**1714, січня 12. Стародуб –
Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки
про підтвердження прав хорунжого
Стародубської Полкової сотні Філіпа Данченка
на діброви і млинок, з правом осадити там слободу**

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полѣковникъ стародубовский Лукьянъ Журавко.

Пп: обозному, судіи, писареву, асаулом, сотниковѣ полковимъ стародубовскимъ, а особливо жителемъ селъ Тростанѣ и Буды, такъ товариству войсковому, яко и посполитимъ людемъ, и кому колвекъ о томъ вѣдати надлежит, ознаймуемъ сим нашимъ унѣверсалнимъ писанемъ, *и*ж панъ Филиппъ Данченко, хоружий сотнѣ Полковой Стародубовской, за позволенемъ самого ясне велможного добродѣя его милости пана гетмана, мѣючи занятый млинокъ на рецѣ Сновцѣ³⁷², межи селами Тростяню и Будюю, своимъ коштомъ и працею построенный, тамъ же и двор стоячий, а ку тому и дуброви прилегліе, в такомъ ограниченю найдуючийся, почавши *от* Сновского лѣсу логомъ Иржавкою, и знову в Сновский лѣсъ, где юж и поле розроблено, а з боку Лакомой Буды, такъ же и купление дубровы, прозиваемые Унеучи, в такомъ ограниченю: *от* Чистой Лужи у Сновку къ млинку прилеглые, яко о томъ и в купчих намъ презентованных, такъ же ограничене виражено, на якые вышмененные дубровы панъ хоружий просилъ насъ потвержателнаго нашего полковничого унѣверсалу. Теды мы, давши мѣсце оногo прозбѣ, позволяемъ, яко его власными дубровами спокойне владѣти и диспoновати, а для лучшого пожитку при томъ же млинку и дубровахъ сколько мощно будетъ людей осадити, еднaкъ абы тое чинилось безъ кривды людзкой. Прето всякъ, вѣдаючи о таковой волѣ нашой, а меновите жителѣ села Тростанѣ, абы не смѣли и не важилися ему, пану хоружому, в заживаню тыхъ его добръ жадной шкоды и препятія чинити, под виною до шкатули войскової золотихъ тысячи варуемъ.

Данѣ в Стародубовѣ, януария 12. Року 1714.

Звыжей менованный полковникъ стародубовский, рукою власною^a.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 62198. – Арк. 93-93 зв. Копія.

Там само. – Спр. 63776 (ІІІ). – Арк. 212-212 зв. Копія.

⁶ Перед підписом зазначено “в подлинномъ подписъ таковъ”, після підпису в колі написано “мѣсто печати полковой”.

**1714, лютого 1. Стародуб –
Універсал стародубського полковника
Лук'яна Жоравки про дозвіл стародубському
полковому писарю Павлу Дублянському
завести хутір, побудувати млин та осадити
слободу на вподобаних ним місцях**

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожскаго полковникъ стародубовскій Лукьянъ Журавко.

Всему старшому і меншому Полку моего Стародубовского товариству, а особливе пану сотнику мглинскому, атамановъ городовому і войтовъ тамошнему зо всѣми Сотнѣ тоей обивателями чиню извѣстно, іжъ углядивши себѣ панъ Павелъ Дублянскій, писар полковій стародубовскій, згодное мѣстце на двохъ урочищахъ, поблизу едно *от* другого лежачихъ, іменуемихъ Пустіе Будища, при рѣчцѣ Еліюнци³⁷³, межи кгрунтами села Ляличъ і межи кгрунтами слободи Красновѣчъ, в Сотнѣ Мглинской найдуючоеся, на заведеня футора, построения млинка и осаженя ку помочи того людей. Теди я, давши тому его, пана писара, мѣстце прошенію, респектомъ его войсковихъ услугъ працъ неоспалихъ, позволяемъ ему на вишепомененнихъ урочищехъ футор завести, млинокъ подлугъ потуги води построити, и слободку осадити, до волѣ ясне велможного его милости пана гетмана, прето мѣти хочу і приказую, аби ему, пану писаревѣ, в томъ заведеню футора, построеню млинка и осаженю слободки нѣхто з старшихъ и меншихъ войсковихъ і посполитихъ жителей не важился жадной чинити перепони и трудности.

Данъ в Стародубовѣ, февраля 1. Року 1714.

Вишей менованній полковникъ стародубовскій, рукою власною^a.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 63744 (ІІ). – Арк. 239 зв. Копія.

^a Перед підписом зазначено “в подлѣнномъ подписано тако”, після підпису в колі написано “мѣсто печати полковничей”.

**1714, липня 4. Стародуб –
Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки
про надання стародубському полковому асаулові
Семену Березовському села Ведмеді**

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ стародубовскій Лукянъ Жоравко.

Пану обозному, судіи, писаревѣ, сотниковѣ полковимъ стародубовскимъ і всякому старшому и меншому Полку моего товариству, да тутже пану войтовѣ зо всѣмъ майстратомъ стародубовскимъ и посполитими людьми и кождому, кому колвекъ о томъ вѣдати належить, при узиченю доброго *от* Господа Бога здоровья, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсаломъ, іжъ взглядомъ давней и теперешней неосталой службы войскової пана Семена Березовского, асаулы полкового стародубовского, до ласки ясне велможного добродѣя его милости пана гетмана, надаемъ оному в подданство малолюдное селце в Сотнѣ Пойпуцкой, именуемое Ведмедѣ, которого в заживаню абы нѣхто з помянутой старшины полковой не чинилъ жадной перешкоды, жители зась ведмедовскіе всякую належитост пану асауловѣ и послушенство повинны *отдавати*, властю уряду нашого приказуемъ.

Данъ в Стародубовѣ, іюля 4 д[ня]. 1714 року.

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ стар[одубовский] Лукянъ Жоравка^а.

Перед текстом зазначено: Пана Березовского, 1730, ноевр[ия] 25 д[ня] поданы.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 63753. – Арк. 159. Копія.

№ 447

**1714, липня 15. Стародуб –
Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки
про дозвіл стародубському полковому судді
Прокопу Силенкові передати своєму синові
Тимофію військове село Білий Колодязь**

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ стародубовскій Лукянъ Журавко.

Всему старшому і меншому Полку моего товариству, тутже урядовимъ мѣскимъ стародубовскимъ, и кождому, кому колвекъ о томъ вѣдати належит,

^а Перед підписом зазначено “в подлинном подпись таковъ”, після підпису в колі написано “мѣсто печати”.

чиню извѣстно: ижъ, владѣючи за унѣверсаломъ ясне велможного его милости пана гетмана, чрезъ лѣтъ килко панъ Прокопъ Силенко, судія Полку Стародубовского, селом, зовемимъ Бѣлый Колодязъ, теперъ за вѣдомомъ моимъ попускает и цале вручаєть оное в заживане зо всѣми полями пахатними и сѣножатми къ нему належачими, якъ много онихъ тамо винайтися может, синовѣ своему, пану Тимофѣю, придавши еще до того села млинѣ о двухъ колахъ мучныхъ, на Бѣломъ Колодезѣ коштомъ власнимъ построенныхъ, и част третюю в млинѣ Дашенковомъ на рѣчцѣ, *от* того жъ Бѣлого Колодязя початокъ свой мѣючой, купленную мелницкую, на вспоможенне его *господарства*. Якому его, пана судіи, соизволенію и прихилности сина, и якоби намѣнъ не пречачи овшемъ, побуждаючи одного то до исполненія обѣтници, то до особливого освѣдченія помощи в домовствѣ его, кромѣ обѣтници, абы за контентованемъ ся могъ за его, *отца* своего, и за себе охотнѣй и пилнѣй войсковой прилежати службѣ, видаємъ ему, п: Тимофѣю Прокопѣвичу, на всѣ тые вишей спецѣфѣкованные добра сей мой унѣверсалъ, подтверждаючи волю *отца* его, до воли и ласки рейментарской, прето пилно приказую и упоминаю, абы ему, п: Тимофѣю, ниhto з старшихъ и меншихъ, войсковихъ и посполитихъ обывателей, такъ в владѣню помененного села Бѣлого Колодязя з кгрунтами пахатними и сѣнокосними, и *отбѣранню от* тамошнихъ тяглихъ людей належитихъ повинностей и послушенства: яко в заживанню приходячихъ з млиновъ пожитковъ жадной не важилъся чинити перешкоди и трудности.

Данъ в Стародубовѣ, іюля 15. Року 1714.

Вишшеменованный полковникъ, рукою власною^а.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 56757. – Арк. 67. Копія.

№ 448

1715, березня 10. Стародуб – Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки про підтвердження прав Печеницького жіночого монастиря на слободу Шапочку та на інші володіння

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковник стародубовскій Лукянъ Жоравка.

Паномъ старшинѣ Полку моего Стародубовского всякому старшому и меншому товариству и посполити[м] людемъ и кождому, кому бы колвекъ о томъ вѣдати надлежало, ознаймую симъ моимъ унѣверсалнымъ писаніємъ, ижъ уже тому вторій годъ якъ осадилисмо слободку, прозиваемую Шапочку, у вершинѣ речки Жечи³⁷⁴, без шкоды и кривды людской, которую на прилежную прозбу честный госпожѣ ігуменіи печеницкой и всѣхъ законницъ до волѣ ясневелможного добродѣя ку успартю убогой обывтели Печеницкой уступую и мѣти

^а Перед підписом зазначено “в подлинномъ подпись”, після підпису в колі написано “мѣсто печати”.

хочу, абы нѣхто з помянутой старшины и всякого товариства імъ, законницямъ, во владѣнію тоей слободки жадной шкоди и препятія не чиниль, и жадного интересу не мѣль, тутже ствержаемъ два дворки у Руховской Будѣ, з двома чвертками поля пахотного, ку успартю ж тоейже обителѣ Печеницкой купленных, до которых абы нѣхто, а особливе з майстратовых стародубовских жадного дѣла не мѣль и до мѣста в послушенство не притягалъ, властью ураду моего приказую.

Данъ в Старод[убовѣ], марта 10. Року 1715.

Вышейменованный полковник старод[убовский], рукою власною.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 61789. – Арк. 84. Копія.

Там само. – Спр. 63823. – Арк. 310. Копія.

№ 449

***1715, квітня 20. Стародуб –
Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки
з дозволом Василю Добрянському осадити слободу
на урочищі Старосіліці, а на річці Грозливіці
засипати греблю та побудувати млин-вешняк***

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ стародубовскій Лукьянъ Жоравко.

Пп: старшинѣ Полку Стародубовского, и кому колвек о томъ вѣдати надлежитъ, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсалнимъ писаннемъ, ижъ респектуючи мы на п: Василя Добрянского, которій чрезъ немалое время и теперь на службѣ войсковой в Малой Россіи найдется, до волѣ и ласки ясневелможного добродѣя его милости пана гетмана позволяемъ оному на рѣчцѣ Грозливцѣ на вешнякъ гребелку засипати и людей человѣка з десятокъ отъ границы Полской на край кгрунтовъ Чолховских по добродѣю на врочищи Старосѣлка осадити, в якомъ млинку на его, Добрянского, части двѣ, а на мелника Охрѣма за его працу и третяя част повинна ити. Прето всякъ вѣдаючи о таковой волѣ нашой, абы нѣхто такъ з старшини полковой, яко и посполитихъ околичнихъ сель жителей в займанню помянутой греблѣ и осажению слободки ему, Добрянскому, не чиниль перешкоди и перенагабания, слобожане зась тоей слободки повинни ему, Добрянскому, во время свое всякую повинност и послушенство отдавати приказуемъ.

Данъ в Старод[убовѣ], априля 20. 1715 року.

Вишейменованный полковникъ стародубовскій, рукою власною^а.

Перед текстом написано: Василя Добрянского, 1730, ноевр[ия] 23 д[ня] поданы.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 63824. – Арк. 312. Копія.

^а Перед підписом зазначено “в подлинномъ подпись таковъ”.

**1716, березня 1. Стародуб –
Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки
про накладення на Павла Сердюка боярського
послушенства на користь стародубського
полкового писаря Григорія Скорупи**

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ стародубовский Лукьянъ Жоравка.

Пану сотнику новомѣскому зо всѣм старшимъ и меншимъ Сотнѣ тоей товариствомъ, такъже жителем кустинскимъ, ознаймуемъ симъ нашимъ писанемъ. Поневаж з інквизиції, по указу нашом чиненой, подленно довелось тое, что Павло Сердюкъ, жител кустинский, в томъже селѣ Кустичах мѣет под собою вѣчистий мужицкий кгрунтъ, з которого отецъ его мужицкую отбуваючи повинность и помер, потимъ и онъ, Павло, лѣтъ з тридцят знайдуючися в тяглости мужицкой, неслушне сталъ былъ козаковати, теди тепер по доводу слушномъ, вымазавши оног з реестру козацкого, не приворочаючи его вовся в мужицкое повиновеніе, приказуемъ пишно, дабы онъ, Павло, з того тяглого вѣчистого кгрунту, пану Григорію Скоруппѣ, писаревѣ полковому стародубовскому, до двору его отбувалъ боярское послушенство, и всегда на всякіе пана писара послуги былъ без отмовы готовымъ, и повторе приказуемъ.

Данъ в Стар[одубовѣ], марта 1 д[ня], 1716 року.

Вышейменованный полковникъ старод[убовский], рукою власною.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 50704. – Арк. 104. Оригінал з полковничою печаткою, на якій розташовано аббревіатуру ЕЦПВВЗПСЛИЖ^а.

Там само. – Ф. І. – Спр. 56751. – Арк. 54-54 зв. Копія.

**1717, липня 12. Обоз під Печерськом –
Універсал стародубського полковника
Лук'яна Жоравки про підданство
гарцівських бобилів Василю Журману**

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ стародубовский Лукьянъ Жоравка.

Кому о томъ вѣдати належатиметь, а именно бобылямъ кгарцевскимъ, симъ нашимъ унѣверсалнимъ писаніемъ извѣствуемъ и грозно приказуем, абысте подлугъ унѣверсалу рейментарского, которий опѣваеъ непремѣно в подданствѣ

^а Тобто – Е[го] ц[арского] п[ресвѣтлого] в[еличества] В[ойска] З[апорожского] п[олковник] с[тародубовский] Л[укьян] И[ванович] Ж[оравка].

вамъ належное чинить послушенство Василию Журману^а, прето и мы, стосуючись волѣ ясне велможного, тоежъ твердимъ, и неиначе имѣти хочемъ, жебы кромѣ належного на ратушу побору отдавши, ему, Василию Журману, в работизнѣ без всякого спору отдавали належитую, якъ своему властелину, службу, а мѣл би який противитись волѣ рейментарской и нашой, такового якъ противника позволяемъ строфовати вязенемъ.

Данъ з обозу, з под Печерского, іюля 12. Року 1717.

Вишше менованный полковникъ, рукою власною.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 59438. – Арк. 16. Оригінал з вирізаною печаткою.

Там само. – Спр. 59432. – Арк. 3. Копія.

Там само. – Спр. 63760. – Арк. 171. Копія.

№ 452

1717, жовтня 3. Стародуб – Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки про підтвердження прав значного військового товариша Леонтія Мархаленка на село Артюшкове

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорожского полковникъ стародубовскій Лукянъ Журавко.

Пп: обозному, суди, писаревѣ, асауломъ полковимъ стародубовскимъ, и всему старшому и меншому Полку нашего товариству, тутже п: войтовѣ зо всѣмъ майстратомъ и посполитими людми, и кому колвекъ о томъ вѣдати належити-метъ, ознаймуемъ симъ нашимъ унѣверсалнымъ писанемъ, іжъ презентоваль намъ панъ Леонтій Михайловичъ Мархаленко, знатный товаришъ войсковый, унѣверсаль покойного пана Тимофѣя Алексѣевича³⁷⁵ на владѣніе еще отцевѣ его респектомъ заслугъ войсковихъ на селце Артюшкове данный, на который просилъ насъ панъ Леонтій о потвержене. Теды мы, не нарушаючи давнихъ унѣверсаловъ покойныхъ антецессоровъ нашихъ, до далшой волѣ и ласки ясне велможного добродѣя его милости пана гетмана, позволяемъ ему, пану Леонтію Мархаленку, тимъ селцемъ спокойне владѣти и пожитковати. Зачимъ, вѣдаючи о томъ, помянутая старшина, абы ему, пану Мархаленку, во владѣніи оногo селца жадной найменшой не важилися чинити трудности и препятія, а жителѣ артюшковскіе, якъ от килка десят лѣтъ, пану Мархаленку чинили послушенство и всякую отдавали повинность, такъ и тепер в томже повиновеніи застава-ти должны, властю уряду нашего приказуемъ.

Данъ в Стародубовѣ, октоврія 3 д[ня]. 1717 року.

Вишейменованный полковникъ стародубовскій, рукою власною.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 63734 (ІІ). – Арк. 121-121 зв. Копія.

^а У копії написано “Зурману”.

***1718, листопада 20. Новгород (Сіверський) –
Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки
про взяття під полковничу протекцію
Григорія Шепеленка та його матері***

Его царского пресвѣтлаго величества Войска Запорожскаго полковникъ стародубовскій Лукьянъ Жоравка.

Пану сотниковѣ, теперѣ наказному, а впредѣ совершенному новгородскому, и всей тамошней старшинѣ, и кому колвекъ о томѣ вѣдати надлежатиметь, ознаймуемъ симъ нашимъ универсалнымъ писаниемъ: ижъ просилъ насъ панъ Григорій Шепеленко, товарищъ войсковой сотнѣ Новгородской, о принятѣе себе подѣ значокъ полковый. Теды мы, знаючи згоднымъ его быти до тоей службы, приимуемъ онаго въ компутъ товариства значкового и заховуемъ въ оборонѣ своей полковничой, а тутъ же и матеръ его, Шепелеву, под свою жъ полковничую беремо протекцію зъ синомъ ея. Зачимъ панъ сотникъ новгородский, вѣдаючи о таковой волѣ нашей, абы такъ до его, Григорія, и до матери его, Шепелевой, жадного найменшого дѣла не имѣлъ, и до жадныхъ городовыхъ тягостей и сотеныхъ послугъ не зачипаль; а если бы кому трапилось на нихъ заносить скаргу, абы нѣ самъ панъ сотникъ новгородский, а нѣ старшина тамошня городова, до своего сотенного суду оныхъ не притягали, але апеліювали бы до суду нашего полкового въ Стародубовѣ, въ чомъ абы волѣ нашой задосит чинилося, властію уряду нашего полковничего приказуемъ.

Данъ въ Новгородѣ, ноемврия 20^а, 1718 року.

Вышеименованный полковникъ стародубовскій, рукою власною^б.

ІР НБУВ. – Ф. 40. – Спр. 664. – арк. 37 зв.-38. Копія.

***1722, квітня 28. Стародуб –
Наказ стародубського наказного полковника
Петра Корецького про підданство
гарцівських бобилів Василю Журману***

Вамъ, бобылямъ, жителемъ гарцовскимъ, нехай будетъ вѣдомо, ижъ объявлялъ намъ державца вашъ, панъ Василь Журманъ, о унѣверсаль поважный рейментарскій з таковымъ указомъ ему данный, абы вы всякое подданническое

^а Число в копії проставлене літерою “К”, а рік написано арабськими цифрами.

^б Перед підписом зазначено “на подлѣнномъ тако”, після підпису написано “Арх[ив] Ч[ерниговского] Д[ворянского] [Депутатского] [Собрания], № 459, л. 10”.

послушенство *отдавали*, и жалостне прекладалъ, же вы подлугъ того рейментарскаго оунѣверсалу его не слухаете, невѣдомо для чого. Теды, яко за вашу мужицкую оупартость вамъ ганю, такъ именемъ и оуказомъ рейментарскимъ изъ мѣсца оуряду полковничого пилно приказую, абысте без жадной противности по прежнему подданическое послушенство ему, пану Журману, *отдавали*, а мѣли бы и по сему моему оуказовѣ оупартыми быти, то яко противниі волѣ рейментарской, туремнаго вязеня и киевого бою не увойде[те], оупевняю.

3 Стародуба, апреля 28, 1722 року.

Петръ Корецкій, значный товаришъ бунчуковый и полковникъ наказный стародубовскій^а.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 59432. – Арк. 3 зв. Копія.

№ 455

***1722, листопада 21. Стародуб –
Наказ стародубьського наказного полковника
Петра Корецького шептаківському старості
Василю Мовчану щодо стягнення згідно присуду
полкового суду з Феденків компенсації архипівцям,
за підтоплення їх берега греблею Феденків***

Мсцѣ пане староста шептаковский, мой велце зичливий приятелю.

Поневаж курковскіе [козаки] Феденки, судом полковим по розиску пана Березовского не контентуючися, одехали чоломбытствоват до звѣрхнѣйшой власти в Глухов, теди для вичитання розискъ его, пана Березовского, з паномъ Филипомъ Данъченкомъ, хоружим сотнѣ Полковой, справованный, до рукъ в[ашой] м[илости] лас[кавого] пана на прошеніе его *ж* посилаю, з которого, порозумѣвшис, можешъ в[аша] милост, милостивий панъ, когда позванни будут архиповци туда *ж* на право, якъ за оними до звѣрхнѣйшой власти писати, гди *ж* можно всякому розсудити, что если до чіею берега будет присипана гребля, то повиненъ мельникъ за *оттопъ* шкодуючому платитися чи денгами чи *отмѣною* землѣ, такъ и Феденком наказано было полковим судом, абы заплатили архиповцям их берега *одтопъ*, леч они, Феденки, же аппеляція всякому до вишѣшого суда волна, наприкратися всякому суду [не] клонилися і [не] противилися^б, що предложивши *вашм*[илостивому] пану, перебуваю.

3 Стародуба, но[е]вр[ия] 21, 1722 року.

Ваш лас[ковому] пану всего добра зичливий приятель Петро Корецкій, полковникъ наказный стародубовскій.

^а Перед підписом зазначено “в подлинномъ тако подписано”, після підпису в колі написано “мѣсто печати”.

^б В копії написано “наклонилися і противитися”.

Вичитавши, в[аша] милост лас[кавий] пань розискъ, албо изкопіювавши собѣ, самий до нас прислати изволте для всякого случаю.

Нижче зазначено: Его милости пану Васілію Мовчану, старостѣ шептаковскому, моему велце м[ило]сцѣ[вому] пану и зичливому приятелеви належить^а.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 50674. – Арк. 24. Копія.

Чернігівський полк

№ 456

1671, травень. Батурин – Універсал чернігівського полковника Івана Лисенка про підтвердження прав Макошинського жіночого монастиря на поля біля Мени і Макошина

Иванъ Лисенко³⁷⁶, полковникъ вѣрного Войска Запорозкого его царского пресвѣтлого величества чернѣговской.

П[ану] сотнику менскому и товариству всему тойѣ ж сотнѣ, а особливе однакъ тойѣ ж сотнѣ городовому макошинскому атаману, товариству, войтови з посполитимѣ, тамъ же мешкающимъ людямъ до вѣдомости доносимъ, ижъ пречестная госпожа Анастасия Бабурчанка, игуменія монастиря Макошинского, през присланных своих монастиря сестеръ просила ясне велможного его милость пана гетмана, абы заховаль и не боронилъ поля имъ и сеножати наданого давно, будучого панского, ведлугъ универсалу Гуляницкого, а негде, толко промеж Мени³⁷⁷ и близ Макошина лежачого, ведлугъ которое ихъ прозби розказаль намъ абысмо имъ того неборонили, але и овшемъ ведлугъ того имъ данного листу позволили имъ зась подлугъ волѣ теди ясне велможного его милости пана гетмана позволивши, васъ пане сотнику и атамане жадаемъ и приказуемъ того постерегати, абы в томъ имъ наданномъ панскомъ полѣ, такъ з товариства, яко и од посполитих, жадная не дѣялася перешкода и кривда, такъ абы они спокойне без наименшое помѣшки тое поле пахали, и кому хотя якъ *ест* в людехъ звичай на засѣвокъ *от* себе *отдавали*, що иначей абы не было и повторе сурово приказуемъ.

З Батурина, мая д[ня]. Року 1671.

Иванъ Лисенко, полковникъ чернѣговскій^б.

ЦДІАК України. – Ф. 152. – Оп. І. – Спр. 39. – Арк. 2 зв.-3. Копія.

^а Наприкінці написано “Тако слово в слово”.

^б Перед підписом написано “в подлѣнномъ подпись”, після підпису зазначено “на ономъ унѣверсалѣ печать восковая”.

**1672, квітня 27. Батури́н –
Оборонний універсал чернігівського полковника
Васи́ля Борковського Макошинському жіночому
монастиреві на млини, поля і сіножаті**

Василей Борковский, полковникъ Войска его царского пресвѣтлого величества Запорозкого чернѣговский.

Паномъ сотникамъ Полку Черниговского, атаманомъ городовимъ и всему старшому и меншому товариству, особливе сотниковѣ менскому, атаманови макошинскому, тутеж войтовѣ з посполитими, тамже мешкаючими людьми, до вѣдомости доносимъ, ижъ пречестная госпожа Анастасия Бабурчанка, игуменія монастира Макошинского през присланныхъ своихъ монастира сестрѣ, показувала унѣверсали (:отъ бившого гетмана Демяна Игнатовича на млинѣ Фесковский з двумя колами мучними, а третимъ ступнимъ, и на поля и сѣножати, поблизу Макошина лежачие:) конфермованнии, а през тих же присланныхъ сестрѣ своихъ просила, абымъ поглядаючи на тые универсалы, и от себе особливій оборонній универсалъ розказаль дати, которой я прозбы не опусътивъши, и сѣтосуючись до наданихъ вышейреченнихъ универсалов, при томъ млинѣ Фесковскомъ, якъ ся в собѣ маєть, до уживання спокойного и войсковихъ мѣрочокъ не отоймуючи, госпожу игуменію из сестрами, к тому и поля, сеножати, поблизу Макошина лежачие, абы вшелякие вышей помененому монастиреви Паненскому Макошинскому пожитки доходили, позволилемъ. Зачимъ абы сотники, атаманя, товариство и нѣхто инѣшій в тихъ добрахъ монастирскихъ жадное наймнѣшое шкоды чинить не важилися, и ежели би мимо сей универсалъ хто с товариства и з посполитихъ людей смѣль чинить перешкоду в помененнихъ добрахъ, такого за донесенемъ скарги срого карать без фолги обещаю, о чемъ всѣмъ пану сотникови менскому и атаманови макошинскому постерегаемъ, злецаючи.

Данѣ в Чернѣговѣ, априля 27 д[ня]. Року 1672.

Василей Борковский, полковникъ Войска его царского пресвѣтлого величества Запорозкого чернѣговский^а.

ЦДІАК України. – Ф. 152. – Оп. І. – Спр. 39. – Арк. 5 зв.-6. Копія.

^а Перед підписом написано “в подлѣнного подпись”, після підпису зазначено “на ономъ унѣверсалѣ печать восковая”.

**1688, січня 21. Макошинський монастир –
Універсал чернігівського полковника Якова Лизогуба
Макошинському монастиреві на монастирських
підсусідків в Сосниці, Хвесківці та в монастирі**

Яковъ Лизогубъ, полковникъ Войска ихъ царского пресвѣтлого величества Запорозкого чернѣговскій.

Паномъ сотникамъ сосницкому и менскому, атаманомъ городовимъ и паномъ войтамъ тамошнимъ, такъже макошинскому, чиню вѣдомо симъ моимъ писаньемъ, ижъ донесла мнѣ честная госпожа игуменія Свято Покровского монастира Макошинского, же маєть дворокъ свой монастирскій в мѣстѣ Сосниці, и в селѣ Хвескувцѣ при млину фолварокъ стоячий, до того и при монастиру самомъ килка хатъ, в которыхъ мѣскомъ и сѣлскомъ дворах, и при монастиру мешкающие сусѣде до повинностей всякихъ тяглихъ потяганы бивають, прето, уважаючи в томъ дѣуючюся долегливость над ихъ право и свободу духовного стану, иж в дворахъ тыхъ не маєть валнихъ сусѣдъ, з належного респекту и баченя моего заховую при вшелякой волности сусѣдъ, в тихъ намѣненнихъ дворахъ монастиря Паненского Макошинского мешкающих, ижъ бы анѣ подвод брати в них, а нѣ жаднихъ податковъ и повинностей вимагати старшина мѣская сосницкая, такъже и менская в Хвескувцѣ и макошинская не важилися, а и в кгрунтахъ речоних, якіе ж колвекъ сутъ того ж монастира Паненского, абы кривды и шкоди жадной найменшой нѣ од кого не узнавали. Пилно [о] тое жадаю^а и приказую.

Данъ в монастирѣ Макошинскомъ, 21 генваря 1688 року.

Звишменованный полковникъ чернѣговскій^б.

ЦДІАК України. – Ф. 152. – Оп. I. – Спр. 39. – Арк. 9-9 зв. Копія.

**1688, лютого 1. Макошин –
Універсал чернігівського полковника Якова Лизогуба
щодо допомоги в ремонті греблі Макошинського
монастиря в селі Величківцях громадами сусідніх сіл**

Ияковъ Лизогубъ, полковникъ Войска ихъ царского пресвѣтлого величества Запорозкого чернѣговскій.

Пану сотниковѣ киселювскому, атаману городовому, такъже воитови и всѣмъ жителемъ тамошнимъ, и тутже паномъ атаманомъ, и войтомъ зо всѣми селя-

^а В копії написано “вираю”.

^б Перед підписом зазначено “в подлѣнного подписъ”, після підпису написано “на ономъ унѣверсалѣ печать восковая”.

нами Величковки и Хвесковки, ознаймую симь моимъ писанемъ, показовала мнѣ честная госпожа игуменья монастыра тутейшого Макошинского унѣверсалъ ясне велможного его милости пана гетмана на млинъ у Величковцѣ и Величковцѣ, здавна до того монастыра служачие, и предложила тое, ижъ за опустѣлостю гребель, и ненаправою оныхъ, мало з нихъ маеть пожитку. Прето уважаючи и за слушность узнаючи, же не тилко величковские жителѣ сами свою греблю повинни гатить, але и киселевские мають быти помочними до нагачиваня кожного часу, коли того потреба укажетъ, для того же и киселевци переиздомъ своимъ уставичнимъ розбивають оную греблю, а у Хвескувцѣ хвескувские и куковицкие, з тыхъ мѣръ сей мой унѣверсалъ выдать росказалемъ до васъ госпожи игуменѣи з писмомъ и суровимъ моимъ указомъ, абысте вы, старшина величковская, своих людей, а в помочъ и киселювская, тамошнихъ, якъ часъ и потреба укаже, за данемъ вѣдати через пристава ихъ, п: сотника менского, высланного, неомовне а конечно выганяли, и на гаченю менованной греблѣ задосит чинили, такъже и в Хвескувцѣ абы сами тыи жителѣ, а к нимъ и куковичане, безъ спротивности жадной допомагаючи крѣпили тую греблю, на которую же потрудно о хворост и подалеко оныи возити часу кгвалтовного или под весну, хочбы и ездили бь^а по килка воз тыежъ жителѣ для задержаня и поратованя тоеи же гребли, абы не зборонялися давати, ажъ би пожитокъ воисковой части розмѣръ, на монастирь убогій дѣвичій пущеній, не гинул, докладаю и тое о нагачованье обоихъ гребель з пилностю, и о висланье людей кожного належного часу повторе жадаючи, сурово всимъ старшинамъ выжей описанным приказую.

Данъ в Макошинѣ, 1 (21)^б февраля 1688 року.

Вышменованній полковникъ чернѣговскій, рукою^в.

ЦДІАК України. – Ф. 152. – Оп. I. – Спр. 39. – Арк. 10-10 зв. Копія.

№ 460

**1699, червня 12. Чернігів –
Універсал чернігівського полковника Юхима Лизогуба
про непритягнення монастирських підсусідків
Макошинського дівичого монастиря
до громадських повинностей**

Его царского пресвѣтлого величества Войска Запорозкого полковникъ чернѣговскій Евфимъ Лизогубъ³⁷⁸.

Всей Полку нашего старшинѣ и каждому, кому колвекъ того будетъ потреба вѣдати, а меновите паномъ сотникамъ сосницкому и менскому, симъ нашимъ

^а В копії написано “ездимищъ”.

^б В копії зазначено “ва”.

^в Перед підписом “в подлѣнного подпись”, після підпису написано “на ономъ унѣверсалѣ печать восковая”.

ознаймуемъ писанемъ: ижъ донесла намъ честная госпожа Марія Магдалена Дацковна, игуменя Свято Покровского Паненского монастыря Макошинского, же маєть дворокъ свой монастырскій в мѣстѣ Сосницѣ и в селѣ Хвескувцѣ, при млину фолварокъ стоячій, до того и при монастыру мешкаючие сусѣде до повинностей всякихъ тяглихъ потяганы бывають, прето, уважаючи в томъ дѣющуюся долегливость над ихъ право, и свободу духовного стану, ижъ в дворахъ тыхъ не мають волнихъ сусѣдъ, зъ приналежного респекту и баченя нашего заховуемъ при вшелякой волности сусѣдъ, в тихъ речонихъ дворахъ монастыря Паненского Макошинского мешкаючихъ, ижъ би а нѣ подвод брати в нихъ, а нѣ жаднихъ податковъ и повинности вимогати старшина мѣская сосницкая, такъже и менская в Хвескувцѣ, и макошинская, не важилися, а ни в кгрунтахъ всякихъ, якие колвекъ до того монастыря Паненского [належать], абы кривди и шкоди жадней наименшой нѣ од кого не узнавали, пилно пилно варуемъ и сурово приказуемъ.

Данъ в Чернѣговѣ, июня 12, 1699 року.

Зъвишменованій чернѣговскій полковникъ Евфимъ Лизогубъ^а.

ЦДІАК України. – Ф. 152. – Оп. I. – Спр. 39. – Арк. 11 зв.- 12. Копія.

№ 461

***1722, червня 14. Над каналом, під Кобаню –
Універсал чернігівського полкового судді та наказного
полковника Василя Томари про призначення менського
сотника Івана Ігнатовича старшим над 600-тьма
козаками з Сосницької, Киселівської, Понорницької,
Волинської та Менської сотень, призначених
на каналні роботи під Ладугу***

Его імператорского пресвѣтлого величества Войска Запорожского судія полковый и наказный полковникъ чернѣговскій Василій Томара.

Паномъ сотникомъ полку Чернѣговского наказнымъ, сосніцкому, кіселювскому, понорницькому, а особливе тыхъ сотень і Волинской сотнѣ атамани з ихъ товариствомъ доброго от Господа Бога зычачи здоровья, вѣдомо чинімъ. Поневажъ зайшолъ насъ поважный его милости пана полковніка полтавского і гетмана наказного унѣверсаль, з вираженемъ в немъ такового указу, дабы з полку своего откоманд[и]ровалемъ шестосотное число козаковъ на дѣло каналное под Ладугу, прето тотъ унѣверсальный указъ по моей должности исполняя, в[ашихъ] м[илос]тей на означенное мѣстце опредѣляемъ, і поручивши пану Івану Ігнатовичу, сотнікови менскому, якій туда жъ з сотнею своею на дѣло ступати мѣть, належитій в сотняхъ в[ашихъ] м[илос]тей вести порядокъ, к тому зась з ими жъ благополучное сочиняти обхожденіе, жадаемъ и приказуемъ в[ашимъ] м[илос]темъ,

^а Перед підписом зазначено “в подлѣнного подпись”, після підпису написано “на ономъ унѣверсаль печать восковая”.

абысте ему, пану сотниковъ менскому, всякое за прїбытемъ своимъ на указное мѣстце належное здавали послушенство, и цѣле бы в томъ, чого самая боронїть слушность, не противилистеся. А ежели бы з в[аших] м[илос]тей, пановъ сотниковъ, чили з атаманъ, або тежъ з чернъ, которий оному явylся противнымъ, tedy такого повелѣлисмо ему, пану сотнику, наказовати.

Данъ над Каналомъ, над Кобаню, іюня 14, року 1722.

Звышъменованный, рукою власною.

ІР НБУВ. – Ф. І. – Спр. 50965. – Арк. 132. Оригінал з військовою печаткою.

Мозирська залога

№ 462

*1657, вересня 4. Мозир –
Наказ громадам сіл Волосовичі та Нестановичі
командира мозирської козацької залоги
Матвія Гафилевича сплачувати медову данину
згідно гетьманського універсалу на Київський
Видубицький Михайлівський монастир*

Войте волосовицкій и войте нестановицкій, также і всѣ мужеве тих ободвух менованных сель, доношу, иж там до вас едетъ законникъ монастира архистратига Михаила Видубицкого с посланя старшого своего і всеє братиї того монастира для вибераня дани медовое, яко теж і з пашни, [і] з поль, тому монастиру з давних часовъ належачое, такъ унѣверсалом и з особливимъ писанїмъ в Бозе велебного его милости отца ігумена того монастира собе данимъ. Зачим я того ж унѣверсалу войскового, з владзе мое владовое на залозе в Мозиру³⁷⁹ будучи, пилно повишъ того потребуу, грозно росказую, абисте ни в чомъ тому вишереченному законникови единому отцу Сави не были противными, але яко повинность ваша давная по вас витягала, барзей [и] теперъ тую [по]винность свою без жадного затрудненія и наименшое проволоки [чинили] конечно, под срогимъ каранемъ ведлугъ унѣверсалу войскового, не чинячи іначей.

Данъ в Мозіру. Року 1657, місяця сентябра 4 д[ня].

Всего добра зичливій Матвѣй Гафилевичъ, залога мозирскій^а.

Наприкінці зазначено: с подлиним сводил іеромонах Іларіонъ.

ІР НБУВ. – Ф. 160. – Спр. 244. – Арк. 355. Копія.

О п у б л і к о в а н о: Ринсевич В. Про мозирську залогу козаків у 1657 році // Відлуння віків. – 2006. – № 1. – С. 21. – № 3.

^а Перед підписом зазначено “в подлѣнном тако”, після підпису в колі написано “мѣсто печати”.

**Промеморії Павла Полуботка
і генеральної старшини в Малоросійську колегію**

№ 463

***1722, жовтня 1. Глухів –
Відповідь Павла Полуботка і генеральної старшини
в Малоросійську Колегію щодо здійсненого
прилуцьким наказним полковником перепису хат***

В Малоросийскую Коллегию.

Отвѣтное доношение.

Указъ імператорского пресвѣтлого величества, з Малоросийской Коллегіи до насъ 29 числа одправлений, мы получилисмо, и извѣстилися з оного, что писалъ в помянутую Малоросийскую Коллегію его превосходительство господи́н енераль лейтенантъ фонъ Вейзбах, ускаргаючися на наказного полковника прилуцкого, и просячи з него сатисфакці́й за тоє, же онъ, полковникъ, жадного не явивши указу, велѣлъ в маестности его превосходительства роских людей списоват по димамъ такиль порядкомъ, что где *ест* в едном дворѣ хатъ двѣ, една противъ другой, или где три или чотири избы, а ворота едны, которыми в *тот* дворъ вежджают, то такіи хати писано порознь, в чомъ его превосходительству немалая *ест* обыда. И по тому его превосходительства господина енерала писанію, понеже з Малоросі́ской Коллегіи указомъ імператорского величества велено намъ в оную Коллегію противъ више писанного отвѣтствовать. Теди объявляемъ, что онъ, наказный полковникъ прилуцкий, не самъ од себе тую дворовъ перепись чинил, но когда мы получили указ імператорского величества, указъ з Високоправительствующаго Сенату къ намъ одправлений, а од господина енерала фонъ Вейзбаха присланний, в которомъ предложено імператорского величества указомъ д[а]ват гдѣ в Малоросіи з измѣнничихъ маестностей его превосходительству, именно до 500 дворовъ крестьянских, мы то, по должности званія нашего, велѣли для подлинного извѣстія, сколько всѣхъ дворовъ, считат, жебы впредъ яковому нашему нераденію не причтено и не остались бы мы, когда о томъ вопросятъ, безъотвѣтны, тую дворовъ перепись учинити помененному наказному полковникови прилуцкому, од которой переписи, яко самому его

превосходительству жадной противности, такъ и людемъ его жъ превосходительства, никакой обиди не здѣлалось, понеже такимъ образомъ, якъ его превосходительство изволилъ писати, тая переписка чинена, что будто кождую хату писано порознь за дворъ цѣлий числячи, но гди в якомъ дворѣ хатъ двѣ или три *ест*, а едны ворота, которыми вежджают, то тѣ всѣ хати за единъ дворъ писано, о семъ вѣрно доносим.

Павель Полуботокъ, полковникъ чернѣговский.

Октовріа 1. 1722.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 727. – Арк. -3-3 зв. Копія.

№ 464

***1722, жовтня 24. Глухів –
Відповідь Павла Полуботка і генеральної старшини
в Малоросійську Колегію щодо умов доставлення
кореспонденції полтавського коменданта Чичеріна
в Глухів та надання коней і провідників
для його кур'єра з терміновими листами***

В Малоросійскую Коллегию.

Отвѣтное доношение.

На посланное наше од 13 сего октовріа в Малоросійскую Коллегию противъ требованія подполковника и полтавского комменданта, *господина* Чичерина доношеніе зъ вопросомъ, дават ли посланнымъ оного подводи с прогонами или безъ прогоновъ, изволила Малоросійская Коллегія въ отвѣтъ до насъ прислати, сего жъ октовр[ія] 23, его імператорского величества указъ, дабы мы посланнымъ од оного полтавского комменданта с нужными писмами велѣли по учрежденной для того нарочно почте дават по одной подводѣ безъ прогоновъ, понеже та почта учреждена для посилки писемъ о важныхъ его імпер[аторского] величества дѣлахъ, и о томъ бы намъ в Мало Россійскую Коллегию отвѣтствоват. Прето, по оному его імпер[аторского] в[еличества] з Малоросійской Коллегіи указу отвѣтствующи, объявляемъ, же одправилисмо нашъ унѣверсаль чрезъ нарочного посланного з тымъ указомъ, дабы козаки коннии по учрежденныхъ станахъ, на тракѣ од Глухова до Полтави поставленніи, когда случатся яковые до пересилки од помянутого *господина* Чечерина, комменданта полтавского, до Глухова писма, тѣ безъ замедленія перевозили, такожъ когда бы и нарочный посланный од его жъ комменданта в Глуховъ и з Глухова в Полтаву з нужнѣйшими писмами ехаль, под такого бы з тыхъ же коней одного, а другого в проводники, на учрежденныхъ станахъ брать не боронено.

Октовр[ія] 24, 1722 року.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 803. – Арк. 3. Копія

*1722, жовтня 29. –
Відповідь Павла Полуботка і генеральної старшини
в Малоросійську Колегію щодо передачі
в Колегію справи про борг литвинівського
козака Івана Юрченка литвинівському жителю
Давиду Додрушавичу*

В Коллегію Малороссійскую отвѣтное доношеніе.

Понеже Малороссійская Коллегія указомъ его імператорского величества до насъ, сего октовр[ия] 27 принесеннымъ, по чолобитію села Литвиновичъ жителя, жида Давида Додрушавича, требует присилки в оную Коллегію дѣла его подлинного, которое у нас имѣет быт на козака села Литвиновки Ивана Юрченка о взятых у него, жида, денегъ двадцати двух рублей в покупной лошади и о прочемъ. Теды мы по тому его імпер[аторского] величества з Малоросійской Коллегии указу помянутого жида литвиновского супплѣку подлинную, якую намъ на того козака алтиновского^а подаль в оную Коллегію, при семъ посылаемъ.

В правому нижньому куті дата: Октовр[ия] 29. Року 1722.

Нижче написано: Переписат начисто в Канцелярії. Переписавши сію термѣну доношенію держат для норми впередъ.

Вписано в книгу.

ЦДІАК України. – Ф. 51. – Оп. 3. – Спр. 748. – Арк. 3. Копія.

^а Так у тексті, помилково написано замість “литвиновского”.

**Чолобитні старшини від імені
Запорозького Війська до царя Петра I**

№ 466

1723, вересень. –

***Чолобитні старшини від імені Запорозького Війська
до царя Петра I щодо непорушності судового устрою
Гетьманичини та скасування введених
хлібних і грошових податків***

Всепресвѣтлѣйшій державнѣйшій императоръ и самодержецъ всероссійскій
Петръ Великій, отецъ отечества, государь всемилостывѣйшій.

Объявлено въ печатной вашего императорскаго величества инструкции, что
въ просителныхъ пунктахъ гетмана Богдана Хмельницкого, и въ рѣшительныхъ, на
оны написано, в нѣкоторихъ болшихъ городѣхъ будутъ государевы воеводы, и в
тихъ городѣхъ для судовъ и росправы были урядники ихъ козацкіе, и судится бѣ
имъ и шляхтѣ и козакамъ и мѣщанамъ по своимъ правамъ, а государевымъ бѣ
воеводамъ ихъ не судить, а буде кому ихъ судъ козацкій не будетъ не любѣ, а
похочетъ дѣло свое перенести къ государеву воеводѣ, и в то время государевъ
воевода можетъ ними росправу учинить по своему разсмотрѣнію, и по тому
вмѣсто одной воеводской персоны для судовъ быть Коллегіи въ Малой Россіи
повелѣлъ ваше императорское величество.

А мы, вѣрные вашего императорскаго величества подданные, аки всевидя-
щему Богу, такъ вашему императорскому величеству самую сущую и истинную
правду доносимъ, что въ статьяхъ гетмана Богдана Хмельницкого просителныхъ, и
на оны рѣшительныхъ, выше объявленнаго пункта не написано и рѣшения жаднаго
на тотъ пунктъ не было, толко о томъ бояре с посланниками Хмельницкого Са-
моиломъ Богдановичемъ³⁸⁰ и Павломъ Тетерею³⁸¹ словесно таковой имѣли раз-
говоръ, котораго и в дѣло не поставлено, но велѣно самого Хмельницкого прошенія
дать на писмѣ, а в подлиннихъ отъ гетмана Богдана Хмельницкого просителныхъ
пунктахъ на самомъ початку в первомъ пунктѣ сіе именно отъ слова до слова
написано.

Вначалѣ изволь твое царское величество подтвердить права и волности наши
войсковые, якъ из вѣковъ бывало в Войску Запорожскомъ, что своими правами

суживались и волности свои имѣли в добрах и судах, чтоб ни воевода, ни бояринъ, ни столникъ в Суды войсковые не вступались, но от старшинъ войсковых своих чтоб товариство сужены были, гдѣ три человека козаков, тогда два третого должны судить.

По которымъ пунктамъ по указу блаженныя и вѣчно достойныя памяти пресвѣтлѣйшаго великаго государя и великаго князя царя Алексѣя Михайловича³⁸² всея Великія и Малыя и Бѣлыя Россіи самодержца и рѣшеніе учинено в такой именно силѣ, сей статьи указа государь и бояре приговорили быть по том челобитью.

А о верной апелѣціи, чтобы оной быть у великороссійскаго воеводы, в томъ просителномъ и на оныя рѣшителномъ пунктѣ не упомянуто, да и в привилегіяхъ его жъ великаго государя царя и великаго князя, отца вашего величества, Богдану Хмельницкому и всему Войску и народу малороссійскому в подтвержденіе тѣхъ же статей року от созданія 7162 месяца марта 27 милостиво пожалованныхъ и чрезъ помянутыхъ посланниковъ Хмельницкого присланныхъ изображено именно:

Въ первомъ

Правъ и волностей ихъ нарушивать ни в чемъ не велѣли, и судится имъ велѣли отъ своихъ старшинъ по своимъ прежнимъ правамъ, и Войску Запорожскому повелѣли выбрать гетмана по прежнимъ ихъ обычаямъ самымъ межъ себя.

А въ другомъ

Волностей ихъ шляхетскихъ ни в чемъ нарушивать не велѣли и старшинъ имъ себѣ на уряды судовые, земскіе и городскіе выбирать межъ себя самымъ, и маестностями своими владѣть, и судиться имъ межъ себя самымъ^a позволили, и быть подъ нашею царскаго величества высокою рукою по своимъ прежнимъ правамъ и привилегіямъ въ волностяхъ шляхетскихъ свободно и безъ всякія неволѣ, по тому какъ в сей нашей государской жалованной грамотѣ написано.

Сего ради у стопи ногъ монаршихъ всенижайше челою бьемъ и покорнѣйше просимъ вашего императорскаго величества по всепревысочайшей своей монаршеской милости насъ, вѣрныхъ своихъ подданныхъ по подлѣнной статьи, а паче по вышепомянутыхъ великаго государя царя и великаго князя Алексѣя Михайловича, отца вашего императорскаго величества, привилегіяхъ о волности Судовъ и добръ козацкихъ, и о прочемъ ему, Хмельницкому, данныхъ, зѣло свято и ненарушимо содержать, какъ на то и монаршая вашего императорскаго величества за собственною рукою покойному гетману Скоропадскому при избраніи его на гетманство дана грамота, да и на се покорственно просимъ вашего императорскаго величества монаршаго соизволенія и указу, чтобы въ Малой Россіи вмѣсто Коллѣгій устроить полный Судъ Генералный, въ которомъ бы было сѣмъ персонѣ присяжныхъ, въ томъ числѣ двохъ судей генералныхъ и писарь по

^a В цьому місці копії вставлено зайві слова – “и маестностями”.

прежнему, да еще вновь четыре человекъ ассесоровъ, кромѣ канцеляриста и другихъ служителей судовыхъ, дабы оные всѣ персони *отправляли* Суды по правамъ въ самую сущую правду, чтобъ никто ни от кого обидимъ ни в чемъ не былъ.

А понеже в тойже печатной инструкціи предложено и въ зборахъ денежныхъ и хлѣбныхъ в казну вашего императорскаго величества збирать повелѣнныхъ, такожъ и в особливомъ вашего императорскаго величества указѣ монаршомъ въ Москвѣ покойного^а гетмана Скоропадского 1722 году апрѣля 20 изображено, что хотя тое за предковъ вашего императорскаго величества и чинилося, однако жъ незнаемо для чего нынѣ упущено, сего ради и о томъ мы, вѣрные подданные вашему императорскому величеству вѣрно доносимъ, что при гетману Богдану Хмельницкому, и по немъ при другихъ гетманахъ, за предковъ вашего императорскаго величества никакихъ въ Малой Россіи зборовъ в казну вашего императорскаго величества не собырано, о чемъ старинныхъ людей, при Богдану Хмельницкому поведеніе добре памятующихъ, свидѣтельствва и иные суть документа, толко жъ за непостояннаго гетмана Бруховецкого³⁸³ начали были събирать въ городахъ ратушніе денежніе и хлѣбные доходы въ казну вашего императорскаго величества, но и тѣ вскорѣ отставлены, а до приходовъ на гетмана належныхъ не интересовались, да и з маетностей, мельницъ и другихъ угодій войсковыхъ, которыми старшина малороссійская и знатное товариство по жалованныхъ гетманскихъ грамотахъ и по унѣверсалахъ гетманскихъ суть пожаловани, такожъ изъ имѣнія ихъ собственного и рядовыхъ козаковъ, жаднихъ зборовъ в казну вашего императорскаго величества и в тое время не взымано, понеже в помянутыхъ привилегіяхъ блаженной памяти отца вашего императорскаго величества по указамъ гетмана Богдана Хмельницкого утверждено в добрахъ и Судахъ народу малороссійскому волности имѣть, такожъ которые землѣ имѣють, и всѣ пожитки з тѣхъ земель чтобъ при тѣхъ имѣніяхъ добровольно владѣли.

Да и въ привилегіяхъ на козачіе волности должно в пунктахъ нросителныхъ Богдана Хмельницкого, чтобъ его царское величество велѣлъ [дать] оныя дачи имъ зъ выслими печатями, что на вѣчное время непоколебимо было, на что таково[е] рѣшеніе государь и бояре приговорили быть по ихъ челобитью.

А въ монаршихъ вашего императорскаго величества грамотахъ, о[д]ной 1708 году мѣсяца ноября 6 дня въ Глуховѣ печатаной, а в другой 1709 году февраля 3 дня в Сумахъ³⁸⁶ напечатанной, предложено, и всему малороссійскому народу опубликовано, имянно, что ваше величество, милостиво призирая народъ малороссійский, ни единого пѣнзя во всемъ малороссійскомъ народу с нихъ брать въ казну не повелѣваетъ, но еще и тѣмъ обнадежены zostали, что и мы, вѣрные вашего величества подданные, по прежнему при правахъ и волностяхъ своихъ вѣчно в покоѣ и тишинѣ благополучно жителствовать можемъ, и за свою показанную вѣрность вящую милость и награжденіе получимъ, на которую милость паче всего нашу надежду и на едино вашего величества благоутробіе^б полагаемъ, милосерднаго на насъ, вѣрныхъ своихъ подданныхъ, просимъ призрѣнія

^а В копії зазначено – “достойного”.

^б Так у тексті.

и помилованія, за предков наших и за наши вѣрные службы, которые и впредь до послѣдней крови капли, не щадя и живота нашего, за достоинство вашего величества и его государскихъ наслѣдниковъ отправлять долженствуемъ.

О прочих общенародных интересах, не дерзаючи утруждать ваше императорское величество, подали в высокоправительствующий Сенатъ пунктами доношение.

Вашего императорскаго величества вѣрные подданные и нижайшіе рабы^а.
Судья генералный Иванъ Чернишъ.

Асаулъ генералный Василь Жураковский.

Полковникъ гадяцкій Григорій Гребинка^б.

Матвѣй Ивановичъ³⁸⁷, судья полковый миргородскій и наказный полковник со всѣми полчанами подписуюсь.

Павель Мартосъ³⁸⁶, обозный полковый лубенский.

Григорій Буцкій, судія полковый и наказный полковникъ полтавскій съ старшиною полковою и сотниками, и со всѣми полчанами.

Павель Полуботокъ, полковникъ черниговский зъ старшиною полковою и со всѣми полчанами.

Иванъ Даниловичъ³⁸⁷, асаулъ полковый и наказный полковникъ переяславский зъ старшиною полковою и со всѣми полчанами.

Игнатъ Галаганъ, полковникъ прилуцкій со всею старшиною полковою и сотенною, а за неумѣніемъ писать я, Стефанъ Тарнавский, подписуюсь.

Антонъ Танскій³⁸⁸, полковникъ кievскій зъ старшиною, сотниками и со всѣми полчанами.

Таковая челобитная за пунктами в сенатъ подана сентября 13, а другая самому императорскому величеству сентября 15, 1722^а году, в Санктпѣтербургѣ, въ Иностранной Коллѣгіи, од его, пана Полуботкова, полковника черниговского, и старшины генеральной.

ІР НБУВ. – Ф. І. Спр. 54666. – Арк. 368-371. Копія.

^а Перед підписами зазначено “В подлинномъ подписано тако”, перелік генеральних старшин і полковників у копії розташований двома колонками, першими з них наводяться розташовані в лівій колонці, особи з правої колонки розташовуються нижче, починаючи з імені Павла Полуботка, яке в правій колонці стоїть першим, таке розташування підписів копійстом призвело до плутанини, оскільки прізвище, яке має бути першим (Полуботок), опинилося всередині списку.

^б Гадяцьким полковником в цей час був М. Милародович, очевидно це скорочення тексту, яке призвело до спотворення, імовірно в копії мало бути – “Судія полковый и наказный гадяцкій полковникъ”, Граб'янка дійсно в ці часи був наказним полковником.

^а 1722 рік в копії зазначено помилково, насправді має бути 1723 рік.

**1723, жовтня 1. Коломак –
Коломацькі чолобитні старшини від імені
Запорозького Війська до царя Петра I
щодо скасування встановлених в Україні
Малоросійською Колегією податків та щодо
обрання з українців повночинного гетьмана**

Коломацкія челобитныя^а.

1. Челобитная объ отмѣнѣ сборовъ

Всепресвѣтлѣйшій и державнѣйшій императоръ и самодержецъ все-россійскій Петръ Великій, отецъ отчества, государъ всемилостивѣйшій^б.

Отъ начала воспріятія всего малороссійского народа нашего, Богомъ храни-мого, подъ державнѣйшій государствованія своего скипетръ, такъ пресвѣтлѣйшіе святоусопшіе предки вашего императорского величества, яко и ваше всепресвѣтлѣйшее величество, при превисочайшой Богомъ увѣнчанной державѣ своей, на насъ, вѣрнихъ подданныхъ, за наши и антецессоровъ нашихъ рабские службы, всемилостивѣйше призирать и при правахъ и волностяхъ нашихъ доселѣ содержать, и впредь непоколѣбимо содержать обѣщать изволили, многими пре-мощнѣйшими грамотами и привилеями, между которыми и въ прошедшемъ 1716 году, на подданское челобите покойного гетмана господина Скоропадского, о облегченіи малороссійского народа въ поносимыхъ тяжестяхъ и убиткахъ отъ станціи и переходу войскъ великороссійскихъ, видана зъ Амстардаму предос-тойнѣйшая вашего императорского величества грамота, зъ таковымъ всеми-лостивѣйшимъ обнадеживаніємъ, что всѣ тие тяжести и убитки, по окончаніи зъ королемъ шведскимъ войны, награжденни будутъ неотемлемою вашего величе-ства милостию, которой события всежелателно зъ рабскимъ благодареніємъ ожидаю, малороссійскій народъ, хотя до зѣла зъ Божия посѣщения зосталъ разо-ренъ и умаленъ, то нашествіємъ неприятельскимъ, то моровою язвою и неуро-жаемъ черезъ многие года хлѣба и травъ, однакъ тие жъ переходы и станціи

^а До заголовку О. Лазаревським наведено примітку: Во время печатанія Черниговской лѣтописи нашли мы въ бумагахъ Григ. Андр. Полетики (+ 1784 г.) недавно пріобретенныхъ В. В. Тарновскимъ, тѣ двѣ “челобитные”, привезенные Романовскимъ съ Коломака, кото-рыя были ближайшимъ поводомъ къ аресту Полуботка и его товарищей. Два эти доку-мента, до сихъ поръ неизвѣстные въ печати, мы нашли умѣстнимъ привести здѣсь, въ видѣ приложения къ нашей “кроникѣ”, в которой съ наибольшими подробностями при-веденъ рассказъ объ арестѣ въ 1724 г. (правильно в 1723 г. – В. Р.) малороссійской старши-ны. О коломацкихъ челобитныхъ см. Записки Як. Маркевича I, 24 (только слѣд. читать сентябрь вм. августъ).

^б Тут Лазаревським зауважено: Вначалѣ, перед титуломъ, сдѣлана такая замѣтка: копія зписанного слово въ слово. Сія суплика третій разъ писана отъ всего войска, зъ Коломаку, 1723 году, октоврія 1.

войскъ великороссійскихъ, такожъ и небезтяжестную службу, колико возмогли, зъ немалимъ убиткомъ отбували въ ползу интересу вашего императорского величества, чимъ би лугше на вящшую вашего величества заслужитися милость. Прошедшого же 1722 году учрежденная въ Малой Россіи коллегія, въ прилогъ тихъ трудностей, начаянное намъ стала налагать отягощение, вступаючися въ права и суда наши, и взимаючи зъ добръ нашихъ никогда небывалие збори, представляя будто тое дѣлаеть по пунктамъ Богдана Хмельницкого, гетмана, въ которыхъ пунктахъ просителнихъ и рѣшительнихъ, нѣкому отъ великороссійскихъ начальниковъ въ права и суди наши вступатися, такожъ отъ имѣнія старшины и козаковъ рядовыхъ, жаднихъ взимать зборовъ не написано, но якъ въ онихъ же пунктахъ изображено, всякую въ добрахъ и судахъ имѣти волность и судитися имъ по своимъ правамъ, такъ тие свободи въ онихъ добрахъ и судахъ милостивѣйшими пресвѣтлѣйшаго великаго государя, царя и великаго князя Алексѣя Михайловича, блаженной и вѣчно достойной памяти отца вашего императорского величества, и вишше писанными вашего жъ величества привилеями Войску Запорожскому утвержденни суть, чого ради хотя тие зъ добръ нашихъ нововзиматися начатие збори, по нашемъ рабскомъ челобитію, прошедшаго жъ году милостиво состоявшимся указомъ вашего императорского величества били одставлени, однакъ теперъ знову за поворотомъ зъ Санктъ-Пѣтербурга господина брегадира Веляминова, до оной коллегіи доправляючи, зъ значною прибавкою, а зъ нашимъ крайнѣмъ разорениемъ, помянутыхъ зборовъ за прошедшій и разомъ за настоящій годъ, безъ битности насъ, однихъ зде при Коломаку, а другихъ въ Низовомъ походѣ, при крѣпости Святаго Креста, службу вашего императорского величества зъ великимъ убиткомъ отправляющихъ, у домашнихъ послѣднее забирають имѣние, за розмѣровіе приходи, не только зъ тихъ млиновъ, якие за служби вѣрніе наши по милости вашего императорского величества, нѣ на гетмана невзимано, но толко для единого препитанія нашего мѣлисмо. Тако жъ за табачную и пчоляную десятини, за показанщину и за протчее надто (чого тако дѣди и отци наши, и ми, по превисокой милости вашего императорского величества не дознавали) старшину и знатное товариство, ради тихъ же зборовъ, указомъ помянутой коллегіи, нарочно посылаючиеся солдати насилно берутъ до Глухова, откуда чрезъ долгое время онихъ не выпуская, до немалихъ приводятъ убитковъ и безчестія. Отъ якихъ всѣхъ вишеписанныхъ трудностей толикое учинилося у людехъ умаление, уходомъ особливе въ слободи и на тую сторону, что отъ Днѣпра до самого Днѣстра прежде бывшіе опустѣліе мѣста, вездѣ населени нашимъ малороссійскимъ народомъ.

Вспресвѣтлѣйшій и всемилостивѣйшій государь! Надѣяся на тую жъ неизреченную вашего императорского величества милость, что по оной правое насъ, вѣрнихъ вашего величества подданныхъ, чолобитствие не будетъ презрѣнно и отриновенно, дерзаемъ оное предъ августѣйшій вашего императорского величества престолъ на самой истиннѣ и милости утверждаючися, чрезъ нарочнихъ посланниковъ Семена Кгалецкого, сотника новгородского, да Кирила Криштофова, сотника сенецкого, приносить, съ такимъ всепресвѣтлѣйшимъ рабскимъ прошениемъ: да благоволитъ ваше державство, по вишеписанныхъ милостиво состоявшихся своихъ премоощнѣйшихъ грамотахъ и привилеяхъ, въ станціи

великороссійскихъ полковъ и въ тяжестяхъ отъ коллегіи налагаемыхъ, за наши прежние и въ предъбудущіе службы, насъ, вѣрнихъ подданныхъ, благопріятельно помиловати. А что за доношениемъ на нѣкоторую старшину, поносить все войско малороссійское мнѣніе и подзоръ, будто въ судахъ малороссійскихъ волокити и взятки чинятся, и ми въ семь милости вашего императорскаго величества просимъ, даби ваше величество соизволили о такихъ судяхъ и малороссійскаго народа обидителяхъ приказать намъ, Войску Запорожскому, доподлина розискати, а ми, по непоколебимой своей вашему императорскому величеству вѣрности, все тое изслѣдовати въ правду и по самой истиннѣ вашему императорскому величеству, хто въ чемъ явится преступнимъ, донести облекнуемся, за якую благоутробнѣйшую вашего императорскаго величества милость ми и наслѣдники наши всегда вашему императорскому величеству до потери здоровья и живота нашего въ непремѣнной вѣрности служить долженствуемъ.

Въ подлинной полковники, вся старшины и черни подписались.

При Коломаку, зъ обозу, 1723 году, октоврия 1 числа писана, а подана...

Вашего императорскаго величества вѣрние подданние и нижайшіе раби.

Полковникъ миргородскій Данило Апостоль.

Полковникъ гадяцкій Михайло Милорадовичъ.

Полковникъ прилуцкій Игнатъ Кгалаганъ, во мѣсто его я, Федоръ Галенковский³⁸⁹, писарь полковій прилуцкій, по повеленію его жъ, полковникомъ, и за себе руку приложилъ.

Полковникъ киевскій Антоній Танскій.

[Полкъ Миргородскій].

Мойсѣй Зарудній³⁹⁰, сотникъ полковій миргородскій изъ товариствомъ.

Стефанъ Родзянка³⁹¹, сотникъ хоролскій зъ товариствомъ.

Федоръ Острокградскій³⁹², сотникъ говтянскій съ товариствомъ.

Андрѣй Стефановичъ³⁹³, сотникъ богацкій зъ товариствомъ.

Полковникъ охочепѣхотній Гавриѣль Бурляй.

Василій Родзянка³⁹⁴, обозній полковій миргородскій.

Матвѣй Ивановичъ³⁹⁵, судия полковій миргородскій.

Семень Кгалаганъ³⁹⁶, асаулъ полковій, за которого, и за себе я, Антонъ Волевачъ³⁹⁷, асаулъ же полковій, руку приложилъ.

Во мѣсто Ивана Черкеса³⁹⁸ и Супруна Семеновича³⁹⁹, хоружихъ полков[ихъ] миргородскихъ, такожъ и за Николая Кгоранескула⁴⁰⁰, сотника сорочинского, подписался Семень Максимовичъ, сотникъ чорнускій.

Во мѣсто Романа Лесницкого⁴⁰¹, сотника шишацкого, Самойла Стефановича⁴⁰², сотника яресковского, Ивана Ярославца⁴⁰³, сотника бѣлоцерковского, Яреми Юхимовича⁴⁰⁴, сотника остаповского, я, Максимъ Тимошенко⁴⁰⁵, сотникъ наказній устивицкій, за нихъ, и за товариство, и за себе зъ товариствомъ, подписуюся.

За Кондрата Леонтиевича⁴⁰⁶, сотника омелницкого, Юска Росоху⁴⁰⁷, сотника потоцкого, Гаврила Илляшенка⁴⁰⁸, сотника кременчуцкого, Ивана Яшевского, сотника наказного власовского, Ивана Жука, сотника наказного городиского, я, Самойло Малинка⁴⁰⁹, писарь полку Миргородского, руку приложилъ за ихъ, и за товариство.

Полкъ Гадяцкій.

Григорій Гребянка, судия полковій.

Александръ Ситенскій⁴¹⁰, писарь полковій.

Асаулъ полковій Мартинъ Штишевскій.⁴¹¹

Илия Милорадовичъ⁴¹², хоружій полковій.

Федоръ Цуцкай, прапорщикъ полковій.

Василій Велецкій⁴¹³, сотникъ гадяцкій зъ товариствомъ.

Романъ Корицкій, сотникъ опошнянскій, зъ товариствомъ.

Василій Рожанскій⁴¹⁴ и Мелетій Жадко⁴¹⁵, сотники зенковские, зъ товариствомъ.

Петро Зеленскій, сотникъ рашавскій, зъ товариствомъ.

Василій Павловичъ, сотникъ куземинскій, зъ товариствомъ.

Леонтій Масюкъ, сотникъ веприцкій, зъ товариствомъ.

Данило Иллѣчь, сотникъ комишанскій, зъ товариствомъ.

Демянъ Ивановичъ, сотникъ ковалювскій, зъ товариствомъ.

Ониско Величай, наказній сотникъ лютенскій, зъ товариствомъ.

Я, Василій Велецкій, сотникъ гадяцкій, по ихъ прошенію руку приложилъ.

Филипъ Самарскій, атаманъ значковій зо всѣмъ куренемъ, по прошенію его Яковъ Сидоровичъ, хоружій сотенній, руку приложилъ.

Полкъ Прилуцкій.

Михайло Григоровичъ, обозній полковій.

Иванъ Марковичъ⁴¹⁶, судия полковій.

Михайло Мовчанъ⁴¹⁷, асаулъ полковій.

Иванъ Семеновичъ⁴¹⁸, прапорщикъ полковій.

Федоръ Марковичъ, сотникъ полковій, зъ товариствомъ.

Михайло Якгелнѣцкій, сотникъ монастырскій, зъ товариствомъ.

Марко Михайловичъ, наказній сотникъ варвинскій, зъ товариствомъ.

Ярема Федоровичъ, наказній сотникъ сребранскій, зъ товариствомъ.

Захарій Дмитренко, наказній сотникъ иваницкій, зъ товариствомъ.

Иванъ Карпенко, наказній сотникъ красноколядинскій, зъ товариствомъ.

За которыхъ я, по прошенію ихъ, Федоръ Матвѣевичъ, товаришъ значковій, руку приложилъ.

Григорій Зеленскій, атаманъ значковій, зъ товариствомъ.

Полкъ Стародубовскій.

Семень Березовскій, асаулъ полковій и наказній полковникъ.

Григорій Скоруппа⁴¹⁹, писарь полковій.

Федоръ Данченко⁴²⁰, хорунжій значковій.

Филипъ Данченко⁴²¹, сотникъ полковій, зъ товариствомъ.

Семень Кгалецкій, сотникъ новгородскій, зъ товариствомъ.

Алексѣй Есимонтовскій⁴²², сотникъ мглинскій, зъ товариствомъ.

Антипъ Соколовскій, сотникъ бакланскій, зъ товариствомъ.

Нестеръ Василиевичъ, сотникъ шептаковскій, зъ товариствомъ.

За которыхъ я, Иванъ Забузкій, писарь сотеній, руку приложилъ.

Михайло Янжуль, сотник топалській, з товариством, за которого я, Лукьян Гордѣнко, писарь сотеній, руку приложилъ.

Иосифъ Рухлядь⁴²³, сотникъ наказній погарській, з товариствомъ.

Михайло Янковскій, сотникъ наказній почепскій, з товариствомъ, за которого я, Василій Варявскій, подписуюсь.

Стефанъ Козловскій, сотникъ наказній новомѣскій, з товариствомъ.

Михаило Голенковскій (Голембіовскій), товарищъ значковій, за себе и по прошенію вѣсего товариства значкового, руку приложилъ.

Полкъ Чернѣговскій.

Василій Томара, судия полковій и наказній полковникъ.

Игнатъ Василиевичъ⁴²⁴, обозній полковій.

Михайло Мокріевичъ⁴²⁵, асаулъ полковій.

Марко Михайловичъ⁴²⁶, хоружій полковій.

Федоръ Лисенко, сотникъ березинскій, з товариствомъ.

Иванъ Савичъ, сотникъ любецкій, з товариствомъ.

Семень Михайловичъ⁴²⁷, сотникъ слабинскій, з товариствомъ.

Яковъ Бакуринскій⁴²⁸, сотникъ роѣскій, з товариствомъ.

Карпъ Лѣневичъ⁴²⁹, сотникъ волинскій, з товариствомъ.

Андрѣй Полянскій, сотникъ синявскій, з товариствомъ.

Тимофѣй Кущинскій, сотникъ полковій наказній, з товариствомъ.

Иванъ Васютинскій⁴³⁰, сотникъ менскій, з товариствомъ.

Федоръ Базилевичъ, сотникъ наказній седневскій, з товариствомъ.

Кирило Гавриловичъ, сотникъ наказній сосницкій, з товариствомъ.

Федоръ Тихоновъ, сотникъ наказній понорницкій, з товариствомъ.

Кирило Богунъ, сотникъ наказній бѣлоусовскій, з товариствомъ.

Василь Лаврѣновичъ, сотникъ наказній кисловскій, з товариствомъ.

За которыхъ, яко неумѣющихъ писма, иаказныхъ сотниковъ, я, Иванъ Яновскій, писарь судовій, руку приложилъ.

Стефанъ Славатинскій, товарищъ значковій, за себе и по прошенію вѣсего товариства значкового руку приложилъ.

Полкъ Переясловскій.

Антоній Черушинскій⁴³¹, сотникъ золотоношскій и наказній полковникъ.

Михайло Турчинъ, наказній обозній полковій.

Иванъ Адаменко, наказній хоружій полковій.

Стефанъ Афендикъ⁴³², сотникъ борисполскій, з товариствомъ.

Михайло Прохоренко⁴³³, сотникъ бубновскій, з товариствомъ.

Федоръ Рудковскій, сотникъ басанскій, з товариствомъ.

Иванъ Шкиленко, сотникъ наказній полковій, з товариствомъ.

Иванъ Туръ, сотникъ наказній ирклѣвскій, з товариствомъ.

Демянъ Горбанъ, сотникъ наказній кропивянскій, з товариствомъ.

Андрей Синзовокъ (?), сотникъ наказній золотоношскій, з товариствомъ.

Мойсѣй Луценко, сотникъ наказній полковій, з товариствомъ.

Хведоръ Аза, сотникъ наказній глемязовскій, з товариствомъ.

Кондрать Кисѣль, сотникъ наказній березанскій, з товариствомъ.

Лукань Бережній, сотникъ наказній яготинскій, зъ товариствомъ.
Грицко Головка, сотникъ наказній вороньковскій, зъ товариствомъ.
Федоръ Лушня, сотникъ наказній баришовскій, зъ товариствомъ.
Семень Исаенко, сотникъ наказній домонтовскій, зъ товариствомъ.
Федоръ Шаратенко, сотникъ наказній пѣщанскій, зъ товариствомъ.
Михайло Яременко, сотникъ наказній лѣплявскій, зъ товариствомъ.
За которихъ, яко неумѣтнихъ письма, я Данило Андрѣевичъ, писарь сотнѣ
Золотоношской, по прошенію ихъ, руку приложилъ.

Полкъ Лубенскій.

Яковъ Марковичъ⁴³⁴, наказній полковникъ.
Григорій Кулябка⁴³⁵, сотникъ полковій лубенскій, зъ товариствомъ.
Полковій обозній Павелъ Мартосъ.
Писарь полковій Стефанъ Савѣцкій.
Івань Гамалѣя⁴³⁶, сотникъ лохвицкій, зъ товариствомъ.
Семень Максимовичъ, сотникъ чернускій, зъ товариствомъ.
Сотникъ сенчанскій Кирилъ Криштофъ, зъ товариствомъ.
Василій Жуковскій, сотникъ наказній глиньскій, зъ товариствомъ.
Василій Кирика⁴³⁷, сотникъ городискій, зъ товариствомъ.
Лукань Лисенко, сотникъ наказній роменскій, зъ товариствомъ.
Стефанъ Назаренко, сотникъ наказній смѣлянскій, зъ товариствомъ.
Гарасимъ Буть, сотникъ наказній чигриндубровскій, зъ товариствомъ.
Павель Кириленко, сотникъ наказній перятинскій, зъ товариствомъ.
Петръ Сененко, сотникъ наказній лукомскій, зъ товариствомъ.
За которихъ, яко неумѣтнихъ писанія, я, Мартинъ Алексѣевъ, писарь сотнѣ
Лукомской, по прошенію ихъ, руку приложилъ.

Полкъ Полтавскій.

Григорій Буцкій, судія полковой и наказній полковникъ.
В мѣсто Лаврентія Никитовича, обозного полкового, и за себе, я, Григорій
Бугаевскій⁴³⁸, писарь полковій, подписался.
Федоръ Сибѣлиевичъ⁴³⁹, асаулъ полковій за себе и за хоружихъ полковихъ:
Михайла Руденка и Павла Гарасименка⁴⁴⁰, подписался.
Димитрій Самарскій, сотникъ полковій, зъ товариствомъ, за которихъ я, Гри-
горій Матвѣевичъ, товаришъ значковій, по прошенію ихъ, руку приложилъ.
Павло Ждановичъ⁴⁴¹, сотникъ новосанджаровскій, зъ товариствомъ.
Павель Тро[й]нѣцкій, товаришъ значковій, за себе и по прошенію всего то-
вариства значкового, руку приложилъ.
Івань Кгаевскій⁴⁴², сотникъ решетиловскій, зъ товариствомъ.
Сава Михайловичъ⁴⁴³, сотникъ кобеляцкій, зъ товариствомъ.
Иосифъ Яковлевичъ⁴⁴⁴, сотникъ орлянскій, зъ товариствомъ.
Федоръ Тимофѣевичъ⁴⁴⁵, сотникъ соколянскій, зъ товариствомъ.
Григорій Потоцкій, сотникъ кишѣнскій, зъ товариствомъ.
Івань Сулима⁴⁴⁶, сотникъ великобудинскій, зъ товариствомъ.
Івань Лищенко⁴⁴⁷, сотникъ келебердянскій, зъ товариствомъ.

За которихъ всѣхъ, по прошенію ихъ же, я, Павелъ Тройнѣцкій⁴⁴⁸, значковій товаришъ, руку приложилъ.

Василий Павловичъ, сотникъ наказній старосанджаровскій, зъ товариствомъ.

Яковъ Цесарскій, сотникъ наказній бѣлицкій, зъ товариствомъ.

Гордѣй Савичъ, сотникъ нехворощанскій, зъ товариствомъ.

Федоръ Василкувскій, сотникъ наказній царичанскій, зъ товариствомъ.

Яковъ Григориевичъ, сотникъ наказній китаigorодскій, зъ товариствомъ.

Гордѣй Семеновичъ, сотникъ маяцкій наказній, зъ товариствомъ.

За которихъ всѣхъ, по ихъ прошенію, я, Стефанъ Пѣщанскій, товаришъ значковій, руку приложилъ.

Полкъ Киевскій.

Илія Жилка (Жила), судія полковій.

Григорій Немировскій, писарь полковій, за себе и за Николая Савенка, асаула полкового первого, руку приложилъ.

Иванъ Кукуринъ⁴⁴⁹, асаулъ полковій.

Василій Карасѣйка, хоружій полковій.

2. Челобитная объ избраніи гетмана

Всепресвѣтлѣйшій и державнѣйшій императоръ и самодержецъ все-россійскій Петръ Великій, отецъ отчествія, государь всемилостивѣйшій.

Прошлого и сего настоящего 1723 годовъ, полковникъ чернѣговскій Павелъ Полуботокъ и старшина енералная били челомъ вашему императорскому величеству, зъ покорнѣйшимъ одъ всѣхъ насъ, о избраніи гетмана, прошеніемъ, но понеже по сее время милостивого вашего величества на тое указу не получили, сего ради нинѣ зъ походу, черезъ нарочнихъ посланихъ, отъ всего войска малороссійского, рабское приносимъ челобитствие и нижайше молимъ, да повелитъ ваше императорское величество въ войску малороссійскомъ, подлугъ давнихъ правъ нашихъ, волними голосами, зъ малоросіянъ избрать гетмана, безъ продолженія, ибо безъ гетмана въ Малороссіи государственные дѣла, и войсковые, и всякие порядки въ належитомъ не могутъ бити правленіи, а и вся Малая Россія, не имѣючи гетмана, въ особливои темнотѣ пребываетъ.

Сія челобитная писана при Коломаку, одъ всего войска, 1723 году, октоврия 1 числа.

Въ подлинной, якъ старшина, такъ и все войско, подписались вашего императорскаго величества вѣрные подданные и нижайшіе рабы. А подана ...^a

О публіковано: А. Лазаревскій. Черниговская летопись по новому списку. Приложение: Коломацкие челобитные // Киевская старина. – 1890. – Т. 29. – Ч. IV. – Отд. III. – С. 102-110.

^a В публікації Лазаревським зауважено: Подписей нѣтъ, вѣроятно, въ подлинной онѣ были тѣ самыя, которыя выписаны на предъидущей челобитной. Время подачи также не обозначено.

Примітки

1. Моцар Сидор – стрілецький отаман, що постачав звірину на потреби гетьманської та чернігівських полковників кухні, вперше згадується в універсалі чернігівського полковника В. Борковського від 5.12.1677, як організатор загону стрільців з товариства Седнівської і Городницької сотень, який разом з ним нараховував 7 чоловік, стрільці здобували особливий імунітет і не повинні були притягатися до козацької служби, їх становище зміцнилося, коли гетьман Самойлович призначив чернігівським полковником свого сина Григорія, який 21.07.1686 видав привілей для загону Моцара кількістю вже в 30 чоловік, на початку правління Мазепи, новий чернігівський полковник Я. Лизогуб видав 19.09.1687 універсал, що підтверджував привілеї загону Моцара вже з 35 стрільців, в ньому ж вперше згадується, що стрільці постачають дичину для столу гетьмана, після смерті Я. Лизогуба його син Юхим, призначений чернігівським полковником, підтвердив 5.05. 1699 універсал батька, збільшивши загін з 35 до 40 чоловік, коли після смерті Ю.Лизогуба Мазепа призначив полковником Полуботка, той теж 9.05.1705 підтвердив права і обов'язки стрільців, залишивши кількість мисливців незмінною, причому стрілецький отаман Моцар, як видно з тексту універсалу, продовжував в цей час очолювати загін і особисто брав участь у полюваннях. Такі ж формування були і в деяких інших полках, зокрема в Стародубському. – Док. 1.
2. Чернігів – місто, річковий порт на правому березі Десни. Формування Чернігова почалося у VII ст. Вперше згадується в літописі під 907 р. 3 XI ст. столиця Чернігівського князівства. У 1239 р. спалене монголо-татарами місто занепало. За Гетьманщини полкове місто Чернігівського полку, нині обласний центр України. – Док. 1.
3. Чернігівський полк – адміністративно-територіальна одиниця Гетьманщини у 2-й пол. XVII-XVIII ст. Створений на початку визвольних змагань. Полковим містом був Чернігів. У 1649 р. полк налічував 7 сотень, у 1767 р. – 18 сотень. Серед відомих полковників Мартин Небаба (1648-1651), Степан Пободайло (1651-1654), Іоанікій Силич (1657-1663), Дем'ян Многогрішний (1665-1668), Яків Лизогуб (1687-1699), Павло Полуботок (1705-1723) та інші. – Док. 1.
4. Снов – річка на Чернігівщині, права притока Десни. – Док. 2.
5. Нові Млини – за часів Гетьманщини сотенне містечко Ніжинського полку, розташоване на лівому березі річки Снов, нині село Вининського району, за 12 км. від райцентру і залізничної станції Щорс. – Док. 2.
6. Бурковський, Дунін-Борковський Василь Андрійович – вибельський сотник у 1668-1672 рр., чернігівський полковник у 1672-1687 рр., генеральний обозний у 1687-1702 рр., учасник змови проти Самойловича у 1687 р., конкурент Мазепи на гетьманську булаву на Коломацькій раді, р. н. ? – помер 1702. – Док. 3.
7. Рудка – річка на Чернігівщині, ліва притока Остра, довжина 17 км. Бере початок біля міста Носівки. В літописах згадується під 1148 р. як р. Руда. – Док. 3.
8. Макошинський Покровський монастир – жіночий, заснований 1640 року Адамом Киселем на околиці села Макошин на березі Десни. – Док. 4.

9. Лизогуб Яків Кіндратович – канівський полковник у 1666-1669 рр. у Брюховецького і Дорошенка, неодноразово змінював політичну орієнтацію, у 1665 р. наказний гетьман у Брюховецького, 1669-1674 рр. генеральний осавул у Дорошенка та його наказний гетьман у 1670 р., у 1674 р. перейшов на Лівобережжя до Самойловича, у 1687-1698 рр. чернігівський полковник, р. н. ? – помер 19 серпня 1698 р. – Док. 4.
10. Кролевець – відомий з 1601 р., розташований на річці Реті і її притоці Свидні. У 1644 р. одержав магдебурзьке право. Сотенне містечко Ніжинського полку. Нині райцентр Сумської області. – Док. 6.
11. Лисенко Федір Іванович – чернігівський полковий осавул у 1710-1714, 1717-1723 рр., березинський сотник у 1723-1728 рр. – Док. 9.
12. Бакуринський Яків Юрійович – роїський сотник у 1716-1738 рр. – Док. 11.
13. Київська губернія – створена за часів Скоропадського, представляла квазіутворення скомпоноване царем Петром I, до якого входили як українські землі, так і російські землі (з 1719 р. входили Білгородська, Севська, Орловська та Київська провінції), розформована у 1781, відтворена у 1795 р., неодноразово була трансформована, в остаточному вигляді складалася з 12 повітів, розташованих на Правобережній Україні, ліквідована у 1925 р. – Док. 12
14. Києво-Печерська фортеця – споруджувалася з кінця XVII ст., особливо інтенсивно за часів Північної війни, при гетьманах Мазепі і Скоропадському, коли вона набрала довершеного вигляду, протягом XVIII-XIX ст. неодноразово перебудовувалася. – Док. 12.
15. Київ – місто вперше згадане в літописах під 860 р., у IX-XII ст. центр Київської Русі, у 1240 р. зруйноване монголо-татарами, у XII-XIII ст. столиця Київського князівства, у другій половині XIV-XV ст. столиця Київського удільного князівства, у XV - першій половині XVII ст. центр Київського воєводства, за часів Гетьманщини у 1650-1670 рр. центр Київського полку. – Док. 12.
16. Корецький Петро – значний військовий товариш (1710-1721), виконував різні доручення гетьмана Скоропадського, який 12 лютого 1722 р. призначив його наказним стародубським полковником, продовжував займати цю посаду і за часів Полуботка у 1722-1723 рр., р. н. ? – помер після 1728 р. – Док. 12.
17. Скоропадський Іван Ілліч – стародубський полковник у 1706-1708 рр., гетьман України у 1708-1722 рр., навіть в умовах Північної війни, коли були можливості захищати автономний статус Гетьманщини, проводив нерішучу поступливу політику супроти агресивного курсу царя Петра I, спрямованого на ліквідацію автономії України, що призвело ще за життя гетьмана до створення у 1722 р. Малоросійської Колегії, на чолі з бригадиром С. Вельяміновим, яка мала за задумом царя поступово перебрати на себе управління Україною та відсторонити від влади українську старшину, р. н. 1646 – помер 3 липня 1722 р. – Док. 13.
18. Дніпро – річка, найбільша водна артерія України, загальна довжина 2201 км, в межах України – 981 км, починається на Валдайській височині в Росії, впадає в Дніпровський лиман Чорного моря. Найбільші притоки – Прип'ять, Десна, Псел, Ворскла, Сула та інші. – Док. 13.
19. Глухів – вперше згадується в Іпатському літописі під 1152 р. як місто Чернігівського князівства, з 1648 р. центр Глухівської сотні Ніжинського полку, 29 січня та 8 лютого 1664 р. витримало два штурми польських військ; 3-6 березня 1669 р. тут було проведено раду, на якій укладено статті між Гетьманщиною та Московією і визнано царським урядом обрання Д. Многогрішного гетьманом; пізніше це столиця гетьманів І. Скоропадського та П. Полуботка, нині райцентр Сумської області на р. Єсмані. – Док. 13.
20. Савич Семен – син Сави Прокоповича (генерального писаря 1672-1687 рр. та генерального судді 1687-1700 рр.) канцелярист Військової канцелярії у 1687-1708 рр., виконував, як уповноважений, окремі доручення гетьмана Мазепи, генеральний писар у 1709-1725 рр., разом з Полуботком був заарештований 10 листопада 1723 р. в числі

- старшин, що складали оточення наказного гетьмана і вважалися царем Петром I односторонніми Полуботка, після смерті царя 8 лютого 1725 р. звільнений з ув'язнення за умови невиїзду з Санкт-Петербурга, де й помер, р. н. ? – помер 1725 р. – Док. 14.
21. Чарниш Іван – після обрання Скоропадського гетьманом претендував на посаду стародубського полковника, гадяцький полковник у 1709-1715 рр., генеральний суддя у 1715-1723, 1725-1728 рр. (заарештований та ув'язнений у Петропавлівській фортеці разом з Полуботком 10 листопада 1723 р. за наказом Петра I, фактично за захист самоврядних прав Гетьманщини, звільнений 4 лютого 1725 р. за наказом Катерини I, при умові постійного перебування в Петербурзі), р. н. ? – помер 1728 р. – Док. 14.
22. Журавський Василь Якович – значний військовий товариш, учасник Глухівської ради 1708 р., генеральний осавул у 1710-1724 рр., р. н. ? – помер 1730 р. – Док. 14.
23. Маркович Андрій – у 1708 р. значковий товариш, швагер гетьмана Скоропадського, виступив проти мазепинців на боці росіян, у 1709-1714 рр. глухівський сотник, у 1714-1727 рр. лубенський полковник, за зловживання був усунений гетьманом Апостолом від уряду і відданий під слідство, при сприянні російський урядовців був виправданий, у 1729-1740 рр. генеральний підскарбій, після смерті Апостола у 1734 р. став одним з членів Правління Гетьманського Уряду, р. н. бл. 1674 – помер 23 січня 1747 року. – Док. 14.
24. Вельямінов Степан Лукич – білгородський воєвода, бригадир, був призначений Петром I у 1722 р. керівником Малоросійської Колегії з місцем перебування у Глухові, згідно інструкцій царя проводив політику спрямовану на повне підпорядкування України Росії, конфліктував у Глухові з генеральною старшиною, обклав додатковими поборами населення Гетьманщини, які різко зросли після падіння Полуботка, за Катерини I у 1726 р. був відкликаний з України. – Док. 17.
25. Харлампіївський Гамаліївський Пустинний монастир – жіночий, заснований Скоропадськими на річці Шостці, на території Воронізької сотні Ніжинського полку у 1713 р. В цьому монастирі у 1722 р. був похований гетьман Скоропадський. – Док. 18.
26. Стародубський полк – у 1650 – на початку 1660 рр. суто військове формування, стародубські полковники підпорядковувалися ніжинським, а Стародубщина територіально входила до складу Ніжинського полку, з 1663 року зусиллями нового гетьмана І. Брюховцького Стародубський полк було перетворено на окрему адміністративно-територіальну одиницю. У 1782 р. до Стародубського полку входило 11 сотень – по дві полкових Стародубських і Почепських, Бакланська, Мглинська, Новгородська, Новоміська, Погарська, Топальська і Шептаківська. Найвідоміші полковники – Острянин Лесько (1665-1667), сини гетьмана Самойловича Семен (1682-1685) та Яків (1685-1687), Міклашевський Михайло у 1689-1706 рр. з короткочасною перервою, Скоропадський Іван (1706-1708), Жоравка Лук'ян (1709-1719) – Док. 21.
27. Лизогуб Яків Євстафійович – значний військовий товариш, учасник Глухівської ради 1708 р., генеральний бунчужний у 1709-1728 рр., генеральний обозний у 1728-1749 рр., р. н. 1675 – помер 1749 р. – Док. 23.
28. Гданськ – польське місто на узбережжі Балтійського моря, в дельті р. Вісли, вперше згадується наприкінці Х ст., найзначніший порт Польщі, великий адміністративний та торговельний порт. – Док. 26.
29. Азов – стародавнє місто, за часів Золотої Орди відоме як Азак, у XIV ст. на території міста розмішувалися венеційська та генуезька колонії, з 1475 р. фортеця під владою Туреччини, у 1696-1711 р. під владою Росії, повернуте Туреччині за Прутським договором, остаточно перейшло до Росії у 1774 р., з давніх часів транзитний порт. – Док. 26
30. Конотоп – вперше згадується в першій половині XVII ст., за часів Гетьманщини сотенне містечко Ніжинського полку. Розташований на лівому березі р. Случі (притока Сейму), нині місто обласного підпорядкування, райцентр Сумської обл., залізнична станція. – Док. 27.

31. Миргородський полк – як військова одиниця Миргородський полк відомий у 1625-1638 рр., як адміністративно-територіальна і військова одиниця Гетьманщини створений влітку 1648 р. У 1649 р. до нього тимчасово приєднали Лубенський полк, який був відновлений за часів І. Виговського. Миргородський полк ліквідований у 1781 р. Найвідоміші полковники – Григорій Гуляницький (1648-1659 рр. з перервами), Павло Апостол (1662-1683 рр. з перервами), Данило Апостол (1683-1727 рр.). – Док. 33.
32. Гадяч – місто, розташоване на правому березі річки Псла, де в нього впадає річка Грунь. Згадується з 1634 р. У центрі міста знаходився замок. За часів Гетьманщини полкове місто Гадяцького полку. Нині райцентр Полтавської обл., залізнична станція. – Док. 33.
33. Полтавський полк – адміністративно-територіальна і військова одиниця Гетьманщини в 2-й пол. XVII-XVIII ст. Створений 1648 р. Після Зборівського договору 1649 р. до Полтавського полку тимчасово була включена територія Гадяцького полку. Відоміші полковники – Мартин Пушкар (1649-1658), Федір Жученко (1659-1661, 1670, 1679-1680, 1686, 1687-1689, 1689-1691), Дем'ян Гуджол (1661-1664, 1672-1674), Прокіп Левенець (1674-1675, 1677-1679), Павло Семенович Герцик (1676-1677, 1683-1687, 1691-1696) та ін. – Док. 34.
34. Полтава – відома з 1174 р. як давньоруська Лтава, за часів Гетьманщини полкове місто. Нині облцентр. – Док. 34.
35. Черняк Яків Лаврентійович – полтавський полковий сотник у 1715-1722 рр., наказний полтавський полковник у 1722 р. – Док. 34
36. Корецький, Корицький Роман Якович – опішнянський сотник у 1696-1699, 1711-1725 рр. – Док. 38.
37. Переяславський полк – відомий з 30-х рр XVII ст. як полк реєстрових козаків, з 1648 по 1782 полк – територіально-адміністративна одиниця в складі Гетьманщини, серед полковників найвідоміші такі як Павло Тетеря (1653-1657), Тимофій Цицюра (1659-1660), Яким Сомко (1658, 1660), Данило Єрмолаєнко (1663-1666), Дмитрашка Райча (1666-1671, 1672-1674, 1687-1688), Іван Лисенко (1677-1679, 1690-1692), Леонтій Полуботок (1682-1687, 1689-1690), Іван Миревич (1692-1706) та інші. – Док. 42.
38. Переяслав – місто, відоме з 907 р., за часів Русі столиця Переяславського князівства, знищене монголо-татарами 1239 р., за часів Гетьманщини полкове місто Переяславського полку, в 1943 р. перейменоване на Переяслав-Хмельницький, нині місто обласного підпорядкування Київської обл., райцентр на річці Трубежі, за 28 км від залізничної станції Переяслав. – Док. 42.
39. Ніжинський полк – створений 1648 р., у 1663 р. від нього відокремився Стародубський полк, ліквідований у 1782 р. Найвідоміші полковники Іван Золотаренко (1653-1655), Григорій Гуляницький (1656-1659), Василь Золотаренко (1659-1663), Артем Мартинович (1667-1668), Пилип Уманець (1668-1674), Яків Жураківський (1678-1685), Степан Забіла (1687-1694), Лук'ян Жураківський (1701-1718) та інші. – Док. 48.
40. Лук'янович Яків – роменський сотник у 1709-1725 рр. – Док. 50.
41. Великий Новгород – давньоруське місто, пристань на р. Волхов, у 1478 р. прилучене до Московського князівства, було великим торговим центром, поступово занепало. – Док. 50.
42. Санкт-Петербург – місто, було засноване у 1703 р. у гирлі р. Неви на виході до Фінської затоки Балтійського моря царем Петром I на захоплених під час Північної війни у шведів землях, порт, а також столиця Росії у 1712-1728, 1732-1918 рр. – Док. 50.
43. Головін Гаврило Іванович – з 1766 р. стольник російського царевича Петра, супроводжував Петра під час втечі в Троїцьку лавру, в момент зіткнення Петра з царицею Софією (1689), з 1706 р. державний канцлер, з 1717 р. президент Колегії іноземних справ, після смерті Петра I зумів утриматися на вищих державних посадах при трьох наступних царствах – Катерини I, Петра II, Анни Іоанівни, р. н. 1660 – помер 1734 р. – Док. 55.

44. Ромни, Ромен – місто відоме з 1096 р., розташоване на р. Ромен. За часів Гетьманщини сотенне містечко Лубенського полку, нині райцентр Сумської обл. – Док. 56.
45. Зіньків – за часів Гетьманщини у 1661-1671 рр. полковий центр, у 1649-1661 та 1671-1782 рр. сотенне містечко на території Гадяцького полку. – Док. 56.
46. Опішня – за часів Гетьманщини сотенне містечко Гадяцького полку. – Док. 56.
47. Толстой Петро Петрович – ніжинський полковник у 1719-1727 рр., перший з урядових полковників Гетьманщини призначений з росіян, креатура царя Петра I, зять гетьмана Скоропадського, після смерті царя та поразки Толстих у двірцевій боротьбі за владу в Санкт-Петербурзі Толстой у 1727 р. був позбавлений уряду і відправлений в Росію, проте замість нього росіяни зробили полковником Івана Хрущова. – Док. 58.
48. Мануйлович Іван – значний військовий товариш, учасник Глухівської ради 1708 р., глухівський сотник у 1714-1725 рр., після арешту царем Петром I наприкінці 1723 рр. всього складу тодішнього Гетьманського уряду (Полуботка, Чарниша, Савича, Жураківського і Лизогуба) Мануйлович увійшов до нового Гетьманського уряду (разом з Левенцем та Гречаним), який став сервільною установою в руках царя, слухняно виконуючи всі накази царських урядовців, у 1728-1738 рр. Мануйлович генеральний осавул. – Док. 60.
49. Соколовський Антип – значний військовий товариш (1708 р.), дозорця гетьманських добр у Бакланській сотні (1709 р.), бакланський сотник у 1710-1727 рр., наприкінці правління Скоропадського був знятий з уряду, але за Полуботка відновлений на посаді, р. н. ? – помер після 1730 р. – Док. 60.
50. Почеп – відомий з XV ст., на початку XVI ст. потрапив під владу Москви, у 1535 р. був спустошений польським військом. Старий Почеп розташовувався на р. Кості, в пізніші часи тут залишилося село з такою ж назвою; новий Почеп було засновано на р. Судості, де він знаходився принаймні вже на початку XVII ст. У 1618 р. за Деулінським перемир'ям Почеп відійшов до Польщі, в серпні 1648 р. слідом за Стародубом Почеп був захоплений козаками, у квітні 1649 р. на короткий час повернувся під владу Польщі, після повторного захоплення козаками Почеп став сотенним містом Стародубського полку, у 1666 р. отримав магдебурзьке право, нині в Брянській обл. Росії. – Док. 65.
51. Лісовський Федір Степанович – гадяцький протопоп, у серпні 1712 р. подав у Москві донос на гадяцького полковника Чарниша, заслуживши таким чином довір'я царського уряду; новгородський (новгород-сіверський) сотник у 1715-1718, 1722 рр., (наказний сотник у 1719 р.), був призначений сотником іменним указом Петра I у Москві, минаючи компетенцію гетьмана, уславився різними зловживаннями, за що був знятий гетьманом Скоропадським з уряду, р. н. ? – помер 1722 р. – Док. 65.
52. Соболевський Семен – погарський городовий отаман (затверджений гетьманом Скоропадським в лютому 1717 р.), погарський сотник з вересня 1722 по 1738 рр. – Док. 66.
53. Погар – розташований на р. Судості, відомий з XII ст. як Радогощ, у 1665 р. отримав магдебурзьке право, за часів Гетьманщини сотенне містечко Стародубського полку, нині в Брянській обл. Росії. – Док. 66.
54. Граб'янка Григорій – на військовій службі з 1686 р., був гадяцьким сотником, гадяцьким полковим осавулом у 1713-1717 рр., гадяцьким полковим суддею у 1717-1723 рр., наказний полковник (1723), серед іншої старшини підписав у 1723 р. Коломацькі чолобитні про повернення давніх прав України до царя Петра I, за що восени 1723 р. був ув'язнений до Петропавлівської фортеці (разом з іншими старшинами) і звільнений лише після смерті царя у лютому 1725 р. Перебуваючи на посаді полкового судді, боровся із зловживаннями призначеного Петром I у Гадяцький полк полковником Михайла Милорадовича. У 1726-1730 рр. Граб'янка гадяцький полковий обозний, з 1730 по 1737 рр. сам займає посаду гадяцького полковника. Граб'янка здобув освіту у Києво-Могилянській колегії і є автором відомого козацького літопису датованого 1710 роком, р. н. ? – загинув під час російсько-турецької війни 1735-1739 рр., у поході проти татар у 1737 р. – Док. 68.

55. Лубенський полк – адміністративно-територіальна та військова одиниця Лівобережної України у другій пол. XVII–XVIII ст. Створений 1648 р. на чолі з полковником Герасимом Яськевичем (1648–1649). Після Зборівського договору 1649 р. територія Лубенського полку була розділена між Миргородським і Кропивенським полками. Відновлений 1658 р., полковим центром стало м. Лубни, у 1714–1727 рр. ним фактично було м. Ромни. Полковниками Лубенського полку після Г. Яськевича були: Павло Швець (Омельянович) (1658–1659), Яків Засядько (1659–1660), Степан Шамлицький (1660–1661), Андрій Пирський (1662–1663), Гнат Вербицький (1663–1664), Григорій Гамалія (1664–1666, 1668–1670, 1687–1688), Богдан Щербак (1666–1667), Пилип Плисенко (1669), Іван Сербин (1671, 1672–1675), Андрій Нестеренко (1671–1672), Михайло Степанів-Кияшко (1672), Максим Ілляшенко (1676–1687), Яким Головченко (1688), Леонтій Свічка (1688–1699), Дмитро Зеленський (1700–1708), Василь Савич (1708–1714), Андрій Маркович (1714–1727), Петро Апостол (1728–1757), Іван Кулябка (1757–1771), Степан Максимович (1771–1781). – Док. 69.
56. Салтикова Дівиця – за часів Гетьманщини сотенне містечко Ніжинського полку. – Док. 71.
57. Ягужинський Павло Іванович – граф, дипломат, з 1722 р. генерал-прокурор Сенату, після смерті царя Петра I був втягнутий у дворцеву боротьбу за владу, внаслідок чого ненадовго потрапив під арешт, у 1731–1734 рр. російський посол у Пруссії, з 1735 р. кабінет-міністр, р. н. 1683 – помер 1736 р. – Док. 72.
58. Березовський Семен – новгородський сотенний писар у 1708 р., стародубський полковий осавул у 1713–1728 рр., стародубський наказний полковник (1720), р. н. ? – помер після 1730 р. – Док. 74.
59. Лизогуб Андрій Юхимович – конотопський сотник у 1716–1719 рр. – Док. 75.
60. Сож – ліва притока Дніпра, тече переважно Білорусією, за 20 км до гирла лівим берегом виходить на Чернігівщину. – Док. 79.
61. Іпуть – річка на Стародубщині, нижня течія заходить на Гомельщину, притока Сожі. – Док. 79.
62. Бесіда, Бесєдь – ліва притока Сожі, бере початок в Росії, раніше заходила з території Могилівщини до Гетьманщини, на територію Стародубського полку, звідки витікала на Гомельщину. – Док. 79.
63. Судость – річка, права притока Десни. Бере початок в Росії. Нижня течія проходить Новгород-Сіверщиною (нині Чернігівська обл.). – Док. 79.
64. Івоть – річка на Чернігівщині, ліва притока Десни. – Док. 79.
65. Убідь (Убедь) – річка у Чернігівській області, права притока Десни (басейн Дніпра). Довжина 106 км. Тече територією Коропівського, Менського, Новгород-Сіверського і Сосницького районів. – Док. 79.
66. Десна – річка, ліва притока Дніпра, по Україні тече територією Сумщини, Чернігівщини і Київщини, впадає в Дніпро перед Києвом, загальна довжина 1130 км, в межах України – 591 км. – Док. 79.
67. Стародуб – вперше згадується 1096 р., місто Чернігівської землі, центр Стародубського удільного князівства, 1239 р. зруйноване монголо-татарами. З другої половини XIV ст. у складі Великого князівства Литовського, у 1503–1618 рр. у складі Московського царства, у 1618–1648 рр. у складі Речі Посполитої, з часів Хмельниччини сотенне містечко Ніжинського полку, у 1663–1781 рр. центр Стародубського полку Гетьманщини, з 1925 р. райцентр Брянської області Росії. – Док. 84.
68. Груня Ташанська, Груня Черкаська – права притока Псла, тече територією Зінківщини, через місто Зінків (нині Полтавська обл.), витoki на території Сумщини. – Док. 88.
69. Золотоноша – згадується у 1647 р., за часів Гетьманщини сотенне містечко Переяславського полку, нині райцентр в Черкаській обл., залізничний вузол. – Док. 88.
70. Гадяцький полк – створений 1648 р., 1649 р. його територія була приєднана до Полтавського полку, за часів Я. Сомка на основі його території складається Зінківський

- полк, який продовжує існувати і за часів І. Брюховецького, 1665 р. згідно 3 пункту Московських статей Брюховецький забирає Гадяцьку волость собі на булаву, а в Гадячі влаштовує свою столицю, проте Зінківський полк продовжував паралельно своє існування, втім ще за Брюховецького С. Остренка називають гадяцьким полковником, серед гадяцьких полковників також Ф. Криницький (1672-1678, загинув під час Чигиринської оборони від турків), Михайло Василевич Самойлович (1678-1687), Михайло Борохович (1687-1704) та інші. Полк ліквідовано 1782 р. – Док. 89.
71. Галецький, Голецький Семен Якович – стародубський полковий осавул у 1707-1712 рр., погарський сотник у 1712-1722 рр., новгородський (новгород-сіверський) сотник у 1722-1725 рр., стародубський полковий сотник у 1725-1734 рр., генеральний бунчужний у 1734-1738 рр. – Док. 93.
72. Новгородок (Новгород-Сіверський) – розташований на Десні, відомий з 1044 р., в XI ст. в місті засновано Спасо-Преображенський монастир, у XVII-XVIII ст. сотенне містечко початково Ніжинського, потім Стародубівського полку, нині райцентр Чернігівської області. – Док. 93.
73. Прилуцький полк – утворений 1648 р., у 1649 р. до нього був приєднаний Ічнянський полк, полк ліквідований у 1782 р. Серед найвідоміших полковників – Яків Воронченко у 1652-1657 рр., Петро Дорошенко у 1657-1659 рр., Лазар Горленко у 1664-1668, 1672-1677, 1679-1687, Іван Маценко у 1668-1671, 1677-1678 рр., Іван Стороженко у 1679, 1687-1692 рр., Дмитро Горленко у 1692-1709 рр. та інші. – Док. 94.
74. Баклань – за часів Гетьманщини сотенне містечко Стародубського полку. – Док. 101.
75. Вороніж – за часів Гетьманщини сотенне містечко Ніжинського полку, нині смт Шосткінського району Сумської області, розташоване на берегах річки Осот (притока Єсмані), за 2 км. від залізничної станції Воронізка на лінії Хутір Михайлівський – Конотоп. – Док. 103.
76. Міклашевський Михайло Андрійович (р. н. 1640 рр. – 1706 р.) – військовий товариш (1671) і “дворянин” гетьмана Д. Многогрішного (1672), глухівський городовий отаман (1675), ніжинський полковий осавул у 1679–1682 рр., генеральний хорунжий у 1682 та 1688 рр., генеральний осавул у 1683-1687 рр., стародубський полковник у 1689–1704, 1705–1706 рр., багато зробив для господарської колонізації північної Гетьманщини, поширюючи гутництво і рудництво в своїх численних маєностях. Був меценатом українського мистецтва, зокрема побудував собор святого Юрія у Видубицькому монастирі. Загинув під час облоги шведами Несвіжа в березні 1706 р. – Док. 105.
77. Київський полк – створений 1648 р., у 1649 р. мав такі межі – на південному заході межував з Білоцерківським і Канівським полками, на півночі і сході, лівим берегом Дніпра, межував з Чернігівським, Ніжинським і Переяславським полками. У 1649 р. Київський полк поділявся на 17 сотень, з них 14 називалися за місцевостями. У 1654 р. до Київського полку були приєднані три сотні з Переяславського. У 1667 р. згідно Андрусівського перемир'я між Польщею і Росією Правобережжя перейшло до Польщі, за Гетьманщиною в Київському полку на Правобережжі залишився лише Київ з прилеглою територією, пізніше адміністративний центр полку було перенесено до Козельця. Серед полковників – Василь Дворецький у 1650-1660 рр., з перервами, Павло Яненко-Хмельницький у 1654-1659 рр., Костянтин Солонина у 1669-1682, 1687-1689 рр., Григорій Карпович Коровка-Вольський у 1682-1687, 1689-1691 рр., Костянтин Мокієвський у 1691-1708 рр., Антоній Танський у 1712-1742 рр. та інші. – Док. 106.
78. Генваровський Костянтин – військовий товариш у 1720-1722 рр., крелевецький сотник у 1715-1719, 1723-1735 рр., вдруге у 1723 р. став сотником, заручившись підтримкою ніжинського полковника П. Толстого, попри явне небажання Полуботка щодо затвердження сотником Генваровського з огляду на різні його зловживання, невірноваженість і безвідповідальність, є суперечливі дані щодо другого періоду його сотництва, зокрема, зустрічається твердження, що у 1728 р., знову ж таки за зловживання владою, Генваровського було позбавлено уряду вже гетьманом Апостолом, також

- нібито тоді ж Генваровський їздив зі скаргою на рішення гетьмана до Москви, проте відновлення на уряді так і не досягнув. – Док. 106.
79. Козелець – відомий з XVI ст. У 1649 р. утворено Козелецьку сотню Переяславського полку, з 1654 р. Козелець – сотенне містечко Київського полку, з 1670-х рр. – його центр, де розмішувалася полкова канцелярія. 1656 р. Козелець одержав магдебурзьке право. У квітні 1662 р. в Козельці відбулася Козелецька рада, де було повторно обрано гетьманом Я. Сомка, законність обрання якого царський уряд знову не визнав. – Док. 106.
80. Путивль – місто, відоме з 1146 р., розташоване на р. Сейм, нині райцентр у Сумській обл. – Док. 109.
81. Сміле – за часів Гетьманщини сотенне містечко Лубенського полку. – Док. 109.
82. Вейзбах, де Вейзбах, фон Вейзбах Іоан Бернар – зробив кар'єру на російській службі, за Петра I бригадир, генерал-майор (командир полку) та генерал-лейтенант (командир Мекленбурзького корпусу, командував 10 полками), у 1730-1734 рр. київський генерал-губернатор. – Док. 112.
83. Петровський Андрій Степанович – лубенський осавул у 1700-1717 рр., р. н. ? – помер після 1722 р. – Док. 113.
84. Холодович Іван Іванович – воронізький сотник у 1716-1740 рр. – Док. 114.
85. Лубенський Мгарський монастир, чоловічий. Знаходився в селі Мгарі на правому березі Сули при впадінні до неї річки Ольшанки. Заснований 1624 р. (за ін. даними 1619 р.) коштом княгині Раїни Вишневецької українським політичним діячем Ісаєм Копистенським (?-1640). 1629 р. при монастирі було створено братство, яке відігравало значну роль у боротьбі проти покатоличення українського населення. У XVII-XVIII ст. створено літопис Мгарського монастиря. У 1684 р. було розібрано дерев'яну Преображенську церкву і за ініціативи гетьмана І. Самойловича закладено мурований Спаспреображенський собор, споруджений 1684-1692 рр. (архітектори І. Баггіст і М. Томашевський). 1736 р. пожежа знищила дерев'яні споруди разом з Михайлівською церквою. У XVIII ст. збудовано келії (до наших днів не збереглися), а 1785 р. – барокову дзвіницю. – Док. 124.
86. Булавка Петро Михайлович – чернігівський полковий писар у 1698-1708 рр., писар Генерального Суду у 1710-1713 рр., значний військовий товариш (1722 р.). – Док. 124.
87. Пекалицький Парфен – значний військовий товариш, у 1721-1723 рр. виконував різні доручення І. Скоропадського та П. Полуботка, ревізор (1723 р.), бунчуковий товариш (1730 р.). – Док. 124.
88. Лубни – згадуються як Лубно в Іпатіївському літописі під 1107 р. з 70-х рр. XVI ст. місто належало князям Вишневецьким і мало магдебурзьке право, у 1658-1768 рр. – полкове місто Лубенського полку, нині райцентр Полтавської обл. – Док. 124.
89. Дербент – давнє місто-порт на узбережжі Каспійського моря, захоплене у 1722 р. царем Петром I, остаточно приєднане до Росії згідно умов Гюлістанського миру з Персією у 1813 р. – Док. 126.
90. Києво-Печерський монастир, Києво-Печерська лавра – заснована 1051 р. ченцями Антонієм і Феодосієм біля літньої князівської резиденції Березове поблизу Києва. Монастир став центром поширення і зміцнення християнства, наприкінці XVI ст. одержав статус “лаври”. Лавра мала великі володіння. У XVIII ст. їй належало три міста, сім містечок, бл. 200 сіл і хуторів, понад 70 тис. кріпаків, 2 паперові фабрики, 11 цегельних заводів, 6 гут, понад 160 винокурень, багато млинів, шинків, 2 кінні заводи. Їй також було підпорядковано чимало невеликих монастирів і т.з. пустинь (Китаївська, Нікольська та ін.). Лавра зіграла велику роль у розвитку культури, була центром літописання, книгодрукування, освіти і мистецтва. – Док. 132.
91. Минецький Павло – ніжинський полковий писар у 1722-1723 рр. – Док. 133.
92. Мавольський Федір – ніжинський полковий писар у 1720-1722 рр., р. н. ? – помер 1722 р. – Док. 133.

93. Черняк Іван – полтавський полковник у 1709-1722 рр., характеризувався у 1710 р. (бездоказово) київським воєводою Д. Голіциним як ворог Росії, прибічник Мазепи, проте Скоропадський зберіг за ним посаду, р. н. ? – помер під час перебування козаків на будівництві Ладозького каналу в 1722 р. – Док. 134.
94. Ладозький канал – був побудований навколо південної частини Ладозького озера між витоками Неви та гирлом Волхова, будівництво тривало з 1719 по 1731 рр., під час робіт загинули тисячі українських козаків, які були направлені на будівництво за наказом царя Петра І. – Док. 134.
95. Ладога – давньоруське місто, перенесене у 1704 р. до гирла р. Волхов, отримало назву – Нова Ладога. – Док. 134.
96. Полтавський полк – адміністративно-територіальна і військова одиниця Гетьманщини в 2-й пол. XVII-XVIII ст. Створений 1648 р. Після Зборівського договору 1649 р. до Полтавського полку тимчасово була включена територія Гадяцького полку. Відоміші полковники – Мартин Пушкар (1649-1658), Федір Жученко (1659-1661, 1670, 1679-1680, 1686, 1687-1689, 1689-1691), Дем'ян Гуджол (1661-1664, 1672-1674), Прокіп Левенець (1674-1675, 1677-1679), Павло Семенович Герцик (1676-1677, 1683-1687, 1691-1696) та ін. – Док. 134.
97. Ніжин – місто розташоване на берегах р. Остер (притоки Десни), вперше згадується в Іпатіївському літописі 1147 р. як Уненеж, за часів Гетьманщини полкове місто Ніжинського полку, нині райцентр Чернігівської обл. – Док. 138.
98. Шишкевич Григорій – новомлинський сотник у 1708-1722 рр. – Док. 139.
99. Троцький Кирило Трохимович – новомлинський сотник у 1722-1727 рр. – Док. 139.
100. Хмельницький Богдан – гетьман у 1648-1657 рр., у 1648 р. очолив повстання українців проти Польщі, фундатор Гетьманщини, протягом майже всіх років після становлення Гетьманщини змушений був вести оборонну війну проти Польщі (фактично за незалежність) спочатку в спілці з Кримом, згодом уклав погано розрахований союз з Московією (1654), який призвів до об'єднання Криму і Польщі в цій війні проти України, Москва захоплена загарбницькими планами в Білорусії та Литві надала для захисту України вкрай незначну військову допомогу, водночас вв'язавши частину козацького війська у війну у Великому князівстві Литовському, внаслідок цього Україна залишилася ще більш беззахисною і зазнала жаклих людських і матеріальних втрат від поляків і татар, а наступники Хмельницького виявилися неспроможними запобігти поступовій інкорпорації України Росією, р. н. 1595 – помер 27 липня 1657 р. – Док. 141.
101. Рагузинський Владислав Сава – боснійського походження, займався торгівлею, з 1703 р. на службі російського царя Петра І, отримав від уряду Рагузи графський титул, принаймні з 1714 р. і вірогідно до кінця правління гетьмана Скоропадського щорічно отримував на відкуп збирання військових податків в Гетьманщині. Був відправлений Катериною І послом в Китай, де 3 квітня 1728 р. уклав з Китаєм вигідний для Росії мирний договір, р. н. ? – помер 1738 р. – Док. 141.
102. Трубецький Іван Юрійович – київський генерал-губернатор у 1722-1729 рр. – Док. 143.
103. Жоравка, Журавка Лук'ян Іванович – новгородський сотник у 1693-1709 рр., стародубський полковник у 1709-1719 рр., р. н. ? – помер до березня 1719 р. – Док. 144.
104. Решетилівка – за часів Гетьманщини сотенне містечко Полтавського полку. – Док. 145.
105. Глухівський Петропавлівський монастир – знаходився поблизу с. Будищі сучасного Глухівського району Сумської області, за 24 км від Глухова, на правому високому березі р. Клевень. Час заснування невідомий (за деякими даними 1230 р.). – Док. 146.
106. Полоцький Дмитро – київський вїт у 1699-1733 рр., р. н. ? – помер 1733 р. – Док. 148.
107. Данилович Іван (Кирпич) – переяславський полковий осавул у 1714-1723 рр., наказний переяславський полковник (1721, 1722-1723 рр.). – Док. 152.
108. Максимович Семен Михайлович – чорнуський сотник у 1719-1731 рр. – Док. 153.
109. Білгород – давньоруське місто, відоме з 1237 р., розташоване на р. Сіверський Донець в Росії. – Док. 154.

110. Харківський полк – один з п'яти полків Слобідської України, формування яких українськими козаками було здійснене під наглядом московського уряду на території, яку Москва вважала своєю, оскільки вона знаходилася поза межами Гетьманської України. Харківський полк був сформований не пізніше 1660 р. з центром у Харкові (заснованим близько 1653-1655 рр.), одним з перших полковників був Іван Сірко (1664-1665, 1667-1668 рр.), у 1668 р. Харківський полк частково підтримав повстання гетьмана Брюховецького проти Москви, очолене Сірком, інша частина полчан обрала полковником Федора Репку, якого тоді ж у ході міжусобиці вбили прибічники Сірка, а прихильники Москви обрали новим полковником Григорія Донця, який залишався на посаді принаймні до середини 1680-х рр., пізніше полковниками були Федір Донець-Захаржевський (за правління Петра I), П. Куликовський (за Петра I), Гр. Сем. Квітка (за Петра I), а також С. І. Тевяшов та М. П. Куликовський. Полк ліквідований у 1765 р.
111. Сумський полк – один з п'яти полків Слобідської України. Сумський полк був сформований у 1658 р. з центром в Сумах, першим полковником став Гарасим Кондратьєв, сумський городовий отаман, пізніше полковниками були його син Андрій Кондратьєв (вбитий під час повстання на Дону козаків Булавіна у 1708 р.) та онук Іван Андрійович (полковник часів правління Петра I), а також В. Д. Перекрестов-Осипов, Д. І. Кондратьєв, М. М. Донець-Захаржевський, Р. Р. Романов. Полк ліквідований у 1765 р. – Док. 154.
112. Ахтирський, Охтирський полк – один з п'яти полків Слобідської України. Охтирський полк був сформований між 1655-1658 рр. з центром в Охтирці. Першим полковником, який згадується, був Іван Гладкий (1658), інші відомі полковники – з 1668 р. й пізніше Дем'ян Зінов'єв, Ів. Ів. Перекрестов (за Петра I), Ф. Ос. Осипов (за Петра I), Ол. Л. Лесевицький, Ів. Ол. Лесевицький, К. О. Лесевицький, Г. Ол. Лесевицький, М. І. Боярський. – Док. 154.
113. Буцький Григорій – полтавський полковий осавул у 1711-1719 рр., полтавський полковий суддя у 1719-1728 рр., полтавський наказний полковник у 1722-1724 рр. – Док. 155.
114. Борзна – розташована на річці Борзенці. Заснована у XVI ст., 1634 р. одержала магдебурзьке право. За часів Гетьманщини сотенне містечко Ніжинського полку, фактично вотчина Забіл, де вони протягом багатьох років залишалися сотниками. Нині райцентр Чернігівської області, за 14 км. від залізничної станції Доч. – Док. 156.
115. Батурин – заснований на початку XVII ст., з 1648 р. сотенне містечко Чернігівського полку, з 1649 р. – Ніжинського. З 1654 р. місто з магдебурзьким правом, мало магістрат. Тимчасова столиця гетьмана І. Брюховецького наприкінці 1663- на початку 1664 рр., де тоді були підписані додаткові Батуринські статті з Москвою. Столиця гетьманів Д. Многогрішного, І. Самойловича, І. Мазепи та К. Розумовського. 2 листопада 1708 р. місто було зруйноване, а його жителі знищені російським військом О. Меншикова. Нині це селище міського типу (з 1960 р.) Бахмацького району, розташоване на річці Сейм за 26 км від райцентру і залізничної станції Бахмач. – Док. 156.
116. Володзьківський Дмитро Володимирович – військовий канцелярист (1713), значний військовий канцелярист, старший військовий канцелярист Генеральної канцелярії не пізніше 1715 р. – 1724 рр., виконавець різних доручень гетьманів Скоропадського і Полуботка, разом з Полуботком Володзьківський був заарештований 10 листопада 1723 р., в числі старшин, що складали оточення наказного гетьмана і вважалися царем Петром I однопумцями Полуботка, р. н. ? – помер 28 квітня 1724 р. в Петропавлівській фортеці. – Док. 157.
117. Меншиков Олександр Данилович – син двірцевого конюха, з 1686 р. денщик царя Петра I, з 1702 р. граф, з 1707 р. князь, один з найближчих співробітників Петра I, підтримував лінію на обмеження та ліквідацію прав Гетьманщини, після смерті Петра I фактичний правитель Росії при Катерині I (1725-1727 рр.) та в перші місяці царювання Петра II, усунутий від влади у вересні 1727 р. і відправлений у заслання, р. н. 1673 – помер 22 жовтня 1729 р. – Док. 160.

118. Жила Ілля Семенович – київський полковий осавул у 1682-1692, 1710-1711 рр., київський полковий суддя у 1712-1734 рр., київський наказний полковник (1721, 1722-1723 р.). – Док. 161.
119. Шаула Семен – носівський сотник у 1707-1709, 1718-1719 рр. (після першого зняття з посади у 1710 р. був разом з братами взятий під гетьманську протекцію та військовий бунчук), р. н. ? – помер після травня 1723 р. – Док. 161.
120. Себастьянович Андрій Васильович – прилуцький полковий суддя у 1714-1719 рр. – Док. 163.
121. Самойлович Іван – на початку 1668 р. чернігівський полковник, підтримав протимосковський виступ Брюховецького, але не зміг звільнити від царської залоги фортецю в Чернігові; генеральний суддя у 1669-1672 рр., гетьман 1672-1687 р., прийшов до влади в результаті змови проти Многогрішного, проводив авторитарну політику, прагнув поширити владу на Правобережжя, виступав проти П. Дорошенка, що співпадало з інтересами царського уряду, натомість проводив політику дотримання миру з Туреччиною і Кримом та відмови від підписання мирного договору з Польщею, що суперечило намірам Москви, усунутий від влади в результаті змови старшини з царським урядом, засланий в Сибір, р. н. ? – помер 1690 р. – Док. 163.
122. Домонтович Іван – слабинський сотник (в Чернігівському полку) у 1659 р., чернігівський городовий отаман у 1668 р., генеральний суддя у 1669-1683 рр. – Док. 163.
123. Сейм – річка на Сумщині і Чернігівщині, ліва притока Десни. Бере початок на схилах Середньоросійської височини в Белгородській обл. Росії. Загальна довжина 748 км, в межах України – 250 км. – Док. 164.
124. Старосільський Григорій – стародубський полковий осавул у 1700-1703 рр. – Док. 166.
125. Царицин – російське місто, засноване у 1589 р., у 1615 р. перенесене на нове місце, порт на р. Волзі, сучасна назва з 1961 р. – Волгоград, облцентр. – Док. 167.
126. Милорадович Михайло Ілліч – гадяцький полковник у 1715-1726 рр., призначений в полковники іменним указом царя, минаючи компетенцію гетьмана. – Док. 167.
127. Маковський Іван Миколайович – крелевецький сотник у 1675-1679, 1681-1707 рр. – Док. 168.
128. Святий Хрест – фортеця заснована у 1722 р. над Сулаком між Терekom і Дербентом царем Петром І, мала забезпечувати комунікації царських військ, направлених на завоювання персидських володінь на Кавказі. – Док. 169.
129. Терек – річка на Північному Кавказі, довжина 623 км, впадає в Каспійське море. – Док. 169.
130. Апостол Данило Павлович – миргородський полковник 1683 – 1727 рр., брав участь у багатьох військових походах, разом з Мазепою у жовтні 1708 р. перейшов на бік шведів, через місяць, домовившись з обраним за наказом Петра І гетьманом Скоропадським, перейшов на бік росіян, завдяки чому зберіг свою посаду, у 1722-1727 рр. за правління Малоросійської колегії захищав автономні права України, підписав у 1723 р. Коломацькі чолобитні, гетьман у 1727-1734 рр., р. н. 1654 – помер 17 січня 1734. – Док. 169.
131. Новгород-Сіверський Спасо-Преображенський монастир – чоловічий, заснований в XI-на початку XII ст. на пагорбі понад заплавою річки Десни. Головний мурований Спаський собор зведено на початку XIII ст. Багато нових будівель споруджено в другій половині XVII ст., зокрема муровану огорожу з кутовими баштами і надбрамною дзвіницею (1670-1699). – Док. 175.
132. Нащинський Климентій – полтавський полковий обозний у 1709-1721 рр. – Док. 184.
133. Сухий Василь – полтавський полковий осавул у 1709-1714 рр. – Док. 184.
134. Коломак – річка на Полтавщині, ліва притока Ворскли (бас. Дніпра). – Док. 184.
135. Орчик – річка на Полтавщині, права притока Орелі. – Док. 184.
136. Краснопериць Іван – полтавський полковий суддя у 1691-1709 рр., мазепинець, разом з Мазепою змушений був після Полтавської битви залишити Україну. – Док. 184.

137. Дмитрович Дорош – полтавський – полковий осавул у 1685-1695 рр., полковий обозний у 1708-1709 рр., мазепинець, разом з Мазепою змушений був після Полтавської битви залишити Україну. – Док. 184.
138. Микитич Лаврентій – полтавський полковий осавул у 1715-1722 рр., полтавський полковий обозний у 1723-1735 рр. – Док. 193.
139. Чарнолуцький Іван – стародубський полковий сотник у 1707-1723 рр., неодноразово призначався наказним стародубським полковником у 1719-1723 рр. – Док. 195.
140. Савенко Микифор – понорницький сотник у 1693-1723 рр., р. н. ? – помер 1723 р. – Док. 196.
141. Савенко Тихон Микифорович – понорницький сотник у 1723-1726 рр., син понорницького сотника Микифора Савенка. – Док. 196.
142. Томара Василь Іванович – вибельський сотник у 1704-1715 рр., чернігівський полковий суддя у 1716-1726 рр., наказний чернігівський полковник у 1722-1723 рр. – Док. 198.
143. Сангурський Павло Омелянович – сосницький сотник у 1723-1732 рр. – Док. 200.
144. Михайловський Іван Михайлович – вибельський сотник у 1721-1723 рр. – Док. 200.
145. Лисенко Іван – значний військовий товариш, киселівський сотник у 1723-1735 рр. – Док. 200.
146. Рибне, Рибинськ, Острогозьк – центр Острогозького слобідського полку, найстарішого з полків Слобожанщини, заснованого 1652 р., місто знаходилося на річці Тиха Сосна. – Док. 200.
147. Василь Юхимович, Євфимович – білицький сотник у 1709-1739 рр., з перервами. – Док. 205.
148. Тарнавський, Тернавський Іван Григорович – старосанжарівський сотник у 1715-1722 рр., р. н. – помер не раніше 1723 р. – Док. 206.
149. Клевень – річка, права притока Сейму, що є лівою притокою Десни. Гирло нижче міста Путивль. – Док. 207.
150. Полянський Андрій Олександрович – синяківський сотник у 1723-1753 рр. – Док. 208.
151. Старі Санжари – за часів Гетьманщини сотенне містечко Полтавського полку. – Док. 209.
152. Трипілля – за часів Б. Хмельницького сотенне містечко Київського полку. – Док. 213.
153. Руденко Михайло – полтавський полковий хорунжий у 1714-1727 рр. – Док. 216.
154. Гречаний Федір – значний військовий товариш, після арешту за наказом царя Петра I в листопаді 1723 – січні 1724 рр. усіх членів Гетьманського уряду став одним з членів його нового складу, який більше не заважав Росії реалізовувати політику, спрямовану на знищення автономного устрою Гетьманщини. – Док. 218.
155. Черняк Леонтій – генеральний осавул у 1671-1677, 1680 рр., полтавський полковник у 1680-1682, 1689 рр., значний військовий товариш, у 1690-х рр. відомий тим, що самочинно захоплював міські землі Полтави та незаконно будував млини на Ворсклі, р. н. ? – помер після 1700 р. – Док. 219.
156. Колачинський Дмитро – великобудищанський сотник у 1721-1723 рр., після звільнення у 1723 р. з посади був взятий під гетьманський бунчук. – Док. 220.
157. Старицький Лука Захарович – полтавський городовий отаман, полтавський наказний сотник у 1727 р. – Док. 220.
158. Бистрицький Іван – відданий слуга гетьмана Івана Мазепи протягом усіх років його правління, виконував різні доручення гетьмана, зокрема проводив розмежування маєтностей державців, разом з гетьманом після Полтавської битви відбув в еміграцію, після смерті у вересні 1709 р. Мазепи повернувся в жовтні з Бендер (Тягині) до України, розраховуючи на амністію. – Док. 224.
159. Удай – річка на Чернігівщині і Полтавщині. Права притока Сули. Бере початок в Ічнянському районі, має звивисте русло, заплава річки подекуди заболочена. – Док. 226.
160. Тарасевич, Тарасович Йосип Авакумович – ніжинський полковий осавул у 1703-1716 рр., добровільно склав з себе уряд за станом здоров'я, був взятий під бунчук

- гетьмана Скоропадського, значний військовий товариш, р. н. ? – помер не раніше 1723 р. – Док. 226.
161. Веприк – за часів Гетьманщини сотенне містечко Гадяцького полку. – Док. 228.
162. Кузємин – за часів Гетьманщини сотенне містечко Гадяцького полку. – Док. 228.
163. Ворскла – річка на Сумщині і Полтавщині. Ліва притока Дніпра. Бере початок на Белгородщині в Росії. Загальна довжина 464 км, в межах України – 452 км. Вперше згадана в літописах під 1111 р. – Док. 228.
164. Мандрика Олексій Васильович – кобижський сотник у 1718-1723 рр. – Док. 230.
165. Гречка Остап – був призначений кобижським сотником без виконання необхідних норм київським полковником А. Танським у 1723 р., не був визнаний генеральною старшиною, яка тоді ж наказала відновити сотником О. Мандрику. – Док. 230.
166. Піроцький Іван Васильович – ніжинський полковий писар у 1694-1697 рр., ніжинський полковий сотник у 1700-1725 рр. – Док. 230.
167. Рудьківський Федір – басанський сотник у 1721-1725 рр. – Док. 230.
168. Кобижча – за часів Гетьманщини сотенне містечко Ніжинського і Київського полків. – Док. 230.
169. Скоропадська Анастасія Марківна – дочка засновника відомого старшинського роду Марковичів Марка Аврамовича, в першому шлюбі дружина генерального бунчужного (1678-1687) та наказного гетьмана (червень-липень 1687 р.) Костантія Голуба (після перевороту 1687 р. значний військовий товариш, помер між 1692 та 1699 рр.), близько 1699 р. вдруге вийшла заміж за майбутнього гетьмана Скоропадського (на той час генерального бунчужного), мала значний вплив на чоловіка, що викликало негативну реакцію в українському суспільстві та знайшло відображення в таких прислів'ях як “Іван носить плахту, а Настя булаву”, “Казала Настя, як удасться”. Була безпринципною особою, яку доля Вітчизни цікавила мало, після смерті Скоропадського, в часи напруженого протистояння між генеральною старшиною та Малоросійською колегією, випрошувала маєтності як в наказного гетьмана Полуботка, так і в президента колегії Вельямінова, р. н. 1671 – померла 1729 р. – Док. 233.
170. Севськ, Сівськ – давньоруське місто, відоме з 1146 р., розташоване на лівому березі р. Севи, нині в Брянській обл. Росії. – Док. 234.
171. Карачев – давньоруське місто, відоме з XII ст., нині в Брянській обл. Росії. – Док. 234.
172. Болхов – давньоруське місто, відоме з XIII ст., нині в Орловській обл. Росії. – Док. 234.
173. Бельов – давньоруське місто, відоме з 1147 р. центр князівства., нині в Тульській обл. Росії. – Док. 234.
174. Калуга – давньоруське місто, відоме з 1371 р., нині облцентр в Росії. – Док. 234.
175. Сосниця – розташована на правому березі р. Убідь (притока Десни), давньоруське місто-фортеця в Чернігівській землі, вперше згадується в Іпатському літописі під 1234 р., за часів Гетьманщини сотенне містечко Чернігівського полку. Нині райцентр Чернігівської обл. – Док. 239.
176. Будище, Велике Будище – за часів Гетьманщини сотенне містечко Полтавського полку. – Док. 240.
177. Носівка – відома за літописами з 1148 р. як Носів, розташована на правому березі р. Рудка, за часів Гетьманщини сотенне містечко Ніжинського і Київського полків. – Док. 246.
178. Васильків – за часів Б. Хмельницького сотенне містечко Київського полку. – Док. 247.
179. Білогородка – за часів Б. Хмельницького сотенне містечко Київського полку. – Док. 247.
180. Лютенка – за часів Гетьманщини сотенне містечко Гадяцького полку. – Док. 253.
181. Турковський Михайло Максимович – мглинський сотник у 1706-1707 рр., після падіння Мазепи спочатку не мав ніякої посади, але у вересні 1709 р. став почепським староостою, тобто був відзначений Скоропадським, оскільки став доглядачем гетьманських маєтностей, за часів Полуботка Турковський був підвищений до посади господаря

- Гадяцького замку, а за Апостола здобув посаду генерального судді (1728-1739 рр.). – Док. 253.
182. Савицький Степан – лубенський полковий писар у 1714-1731 рр. – Док. 253.
183. Ханенко Микола Данилович – з 1710 р. на військовій службі, військовий канцелярист у 1717-1723 рр., був заарештований разом з Полуботком у 1723 р. в Петербурзі, звільнений з фортеці після смерті царя Петра I у 1725 р., у 1726 р. відпущений до України, стародубський полковий суддя з 1728 р., генеральний бунчужний з 1741 р., генеральний хорунжий з 1758 р. по 1760 р., р. н. 1691 – помер 1760 р., автор “Щоденника” – важливого джерела до історії Гетьманщини. – Док. 258.
184. Кицеш Афанас – ковалівський сотник у 1722 р., був з козаками Гадяцького полку на каналіних роботах на Ладозі у 1722 р., де вступив у конфлікт з новгород-сіверським сотником Лісовським, можливо через це втратив уряд. – Док. 261.
185. Ковалівка – за часів Гетьманщини сотенне містечко Гадяцького полку. – Док. 261.
186. Чечель Марко Іванович – чернігівський полковий хорунжий у 1710-1723 рр. – Док. 264.
187. Астрахань – місто в Росії, річковий і морський порт в гирлі Волги, відоме з XIII ст., з початку XVI ст. столиця Астраханського ханства, з 1556 р. в складі Московської держави, нині облцентр в Росії. – Док. 265.
188. Нові Санжари – за часів Гетьманщини сотенне містечко Полтавського полку. – Док. 274.
189. Лазаревич, Лазарович Роман – ніжинський полковий суддя у 1710-1726 рр., тесть Павла Полуботка – Док. 276.
190. Солонина Данило – київський полковий писар у 1688-1689, 1698 рр., значний військовий товариш (1708 р.), р. н. ? – помер до серпня 1721 р. – Док. 290.
191. Лебедин – місто на кордоні Слобожанщини з Гетьманщиною, наприкінці 1708 р. стало тимчасовим місцем осідку російського царя зі свитою та гетьмана Скоропадського, під час перебування яких в місті влаштовувалися криваві розправи над захопленими мазепинцями, нині в Сумській обл. – Док. 290.
192. Потоцький Григорій – кишенський сотник у 1713-1747 рр. – Док. 292.
193. Кишенька – за часів Гетьманщини сотенне містечко Полтавського полку. – Док. 292.
194. Переволочна – вперше згадується в літописах як Переволока під 1092 р., за часів Гетьманщини сотенне містечко Полтавського полку, біля міста знаходився зручний перевіз через Дніпро. – Док. 292.
195. Судинка – річка на Стародубщині, на якій розташоване місто Мглин. – Док. 294.
196. Жоравка, Журавка Лук’ян Іванович – новгородський сотник у 1693-1709 рр., стародубський полковник у 1709-1719 рр., р. н. ? – помер до березня 1719 р. – Док. 294.
197. Борозна Максим – мглинський сотник у 1715-1722 рр., р. н. ? – помер до травня 1723 р. – Док. 294.
198. Лопазинка – річка на Мглинщині, ліва притока Іпуті. – Док. 294.
199. Мглин – розташований на р. Судинці, відомий з XIV ст., сотенне місто Стародубського полку, у 1666 р. отримав магдебурзьке право. – Док. 294.
200. Савенко Микола – київський полковий осавул у 1715-1730 рр. – Док. 307.
201. Ханенко Федір – київський полковий осавул у 1708-1722 рр., київський полковий обозний у 1722-1737 рр. – Док. 307.
202. Мілютинов, Мілютинович Дмитро – седнівський сотник у 1723-1725 рр. – Док. 313.
203. Войцехович Петро Богданович – седнівський сотник у 1712-1723 рр., р. н. ? – помер у 1723 р. – Док. 313.
204. Седнів – за часів Гетьманщини сотенне містечко Чернігівського полку. – Док. 313.
205. Мазепа Іван Степанович – був старшиною у гетьмана Дорошенка, у гетьмана Самойловича став військовим осавулом, після перевороту старшини проти Самойловича сам став гетьманом (1687-1709 рр.), проводив політику зміцнення автономії Гетьманщини, пересвідчившись, що плани російського царя Петра I спрямовані на послаблення та знищення козацького самоврядування, вирішив ліквідувати підлеглість

- України Росії за допомогою Швеції, був талановитим дипломатом і правителем країни, але показав себе поганим військовим організатором у 1708-1709 рр., р. н. бл. 1639 – помер 22 вересня 1709 р. – Док. 315.
206. Полуботок Леонтій Артемович – чернігівський полковий писар у 1666-1668 р., чернігівський полковий сотник у 1671-1672 рр., генеральний бунчужний у 1672-1678 рр., генеральний осавул у 1678-1682 рр., переяславський полковник у 1682-1687 рр., після перевороту 1687 р. усунутий з посади як наблизений людина до Самойловича, відновлений на посаді у 1689 р. був полковником по 1690 р., вдруте усунутий і позбавлений маєтностей в зв'язку з підозрою (недоведеною) його участі у змові проти гетьмана Мазепи, частково реабілітований 1693 р., значний військовий товариш, батько гетьмана Павла Полуботка. р. н. ? – помер після 17 серпня – до 22 грудня 1695 р. – Док. 316.
207. Михайло Василевич – родич гетьмана Самойловича, який зробив його гадяцьким полковником (1678-1687), після перевороту 1687 р. усунутий з посади, у 1690 р. звинувачувався у змові проти гетьмана Мазепи. – Док. 317.
208. Обідовський Іван – ніжинський полковник у 1692-1701 рр., син сестри І. Мазепи, восени 1700 р. був відправлений гетьманом на чолі 20-тисячного корпусу козаків на війну зі шведами, після розгрому російського війська під Нарвою, куди він не встиг прибути, його три полки були розташовані для захисту прикордонних російських міст, помер наступного року в прикордонні зі шведською Ліфляндією. – Док. 317.
209. Сула – річка на Сумщині і Полтавщині, ліва притока Дніпра, нині впадає в Кременчуцьке водосховище. Загальна довжина 365 км – Док. 317.
210. Бишкін – річка, права притока Сули. – Док. 317.
211. Борохович Михайло Андрійович – гадяцький полковий обозний – не пізніше 1682 р., гадяцький полковник 1687-1704 рр., р. н. ? – помер 1704 р. – Док. 317.
212. Груня – річка на Сумщині і Полтавщині, впадає біля міста Гадяч в річку Псел. – Док. 317.
213. Любеч – місто, розташоване на Дніпрі, відоме з 882 р., в 1097 р. тут відбувся Любечський княжий з'їзд, у XVII-XVIII ст. сотенне містечко Чернігівського полку. – Док. 318.
214. Бреч – річка на Чернігівщині, ліва притока Снові. – Док. 318.
215. Ісай, Іона Денисович – баришівський сотник у 1716-1728 рр. – Док. 320.
216. Новакович Семен Іванович – бориспільський сотник у 1705-1716 рр., у 1722-1723 рр. виконував різні доручення гетьманського уряду П. Полуботка, переяславський полковий суддя у 1723-1730 рр. – Док. 320.
217. Яків Корнійович – березанський сотник у 1716, 1725-1732 рр. – Док. 320.
218. Баришівка – розташована на правому березі р. Трубіж, відома з 1125 р. за літописами як Баруч, Бароч, припускається, що назва походить від давньоруського топоніма – барать – обмінюватися товарами, що споріднюється за значенням з тюркським топонімом – бариш, з якого виводиться назва Баришівка. За часів Гетьманщини Баришівка – сотенне містечко Переяславського полку, нині райцентр Київської обл. – Док. 320.
219. Чернігівський П'ятницький (св. Параскеви П'ятниці) монастир у Чернігові, діяв у XVII-XVIII ст. як жіночий. Заснований в середині XVII ст., не пізніше 1657 р. Перша ігуменя – Анастасія Бабурчанка. – Док. 321.
220. Савич Іван – любецький сотник у 1709-1733 рр. – Док. 321.
221. Шереметев Борис Петрович – з 1669 р. став служити при дворі російського царя Олексія Михайловича стольником, приймав участь в укладанні “вічного миру” з Польщею у 1686 р., з 1688 р. на військовій службі, відзначився під час Північної війни, перший російський фельдмаршал, граф, р. н. 1652 – помер 1719 р. – Док. 325.
222. Федір Олексійович Романов – російський цар у 1676-1682 рр. – Док. 326.
223. Понорниця, Понуриця – за часів Гетьманщини сотенне містечко Чернігівського полку. – Док. 326.

224. Чернігівський Троїцький Іллінський монастир – розташований на терасах Болдиних гір. Складається з двох частин – колишнього Іллінського та Троїцького монастирів, об'єднаних ландшафтом і архітектурою в єдиний ансамбль. Згідно з літописом монастир заснував чернець Антоній Печерський 1069 р. – Док. 327.
225. Голіцин Дмитро Михайлович – у 1707-1718 рр. київський воєвода (з 6 березня 1711 р. перейменований на київського губернатора), президент камер-колегії і сенатор, прихильник обмеження самодержавства російських монархів, ініціатор запрошення у 1730 р. на російський престол Анни Іоанівни на умовах обмеження її влади, у 1736 р. за наказом Анни був заарештований та засуджений до страти, помер в ув'язненні, у Шлісельбурзькій фортеці 1737 р., р. н. 1665. – Док. 330.
226. Можайськ – давньоруське місто, відоме з 1231 р., центр князівства, нині в Московській обл. Росії. – Док. 332.
227. Волок Ламський – давньоруське місто, відоме з 1135 р., нині місто Волоколамськ в Московській обл. Росії. – Док. 332.
228. Торжок – давньоруське місто, відоме з 1139 р., нині в Тверській обл. Росії. – Док. 332.
229. Вишній Волочок – давньоруське містечко, нині в Тверській обл. Росії. – Док. 332.
230. Курськ – давньоруське місто, відоме з 1032 р., розташоване на правому березі р. Тускарі, нині облцентр Росії. – Док. 332.
231. Тула – давньоруське місто, відоме з 1146 р., нині облцентр Росії. – Док. 332.
232. Сулима Іван Федорович – воронківський сотник у 1687 р., генеральний хорунжий у 1708-1721 рр., р. н. ? – помер 2 квітня 1721 р. на півночі Росії, ведучи збірний загін козаків з різних полків на будівництво каналу на Ладозі. – Док. 332.
233. Трубчевськ – давньоруське місто, відоме з XII ст., нині в Брянській обл. Росії. – Док. 332.
234. Мещовськ, Мещавськ – давньоруське місто, відоме з XIII ст., нині в Калужській обл. Росії. – Док. 332.
235. Вязьма – давньоруське місто, відоме з 1239 р., нині в Смоленській обл. Росії. – Док. 332.
236. Ржев – давньоруське місто, відоме з XI ст., нині в Тверській обл. Росії. – Док. 332.
237. Нова Ладога – див. примітку 95. – Док. 334.
238. Оранієнбаум – місто засноване на початку 18 ст. на березі Фінської затоки, нині місто Ломоносов у Ленінградській обл. Росії. – Док. 335.
239. Волга – річка в європейській частині Росії, найбільша в Європі, довжина 3530 км, починається на Валдайському узвишші, впадає в Каспійське море, основні притоки – Кама і Ока. – Док. 339.
240. Дон – річка в європейській частині Росії, довжина 1870 км, починається на Середньоруському узвишші, впадає в Азовське море. – Док. 339.
241. Силенко Прокіп – стародубський полковий сотник у 1693-1706 рр., полковий суддя, обозний, наказний полковник з 1706 по 1722 рр., з перервами. – Док. 343, 29 серпня 1722 р.
242. Христин Лаврентій Якович – чорнуський сотник у 1710-1719 рр., р. н. ? – помер після 1722 р. – Док. 343, 20 жовтня 1722 р.
243. Катерина І – Марта Скавронська, дружина царя Петра І, російська цариця у 1725-1727 рр. – Док. 343, 24 листопада 1722 р.
244. Голуб Костянтин – генеральний бунчужний у 1678-1687 рр., під час Кримського походу Самойловича (травень-липень 1687 р.) був залишений у Батурині виконувати обов'язки гетьмана, після перевороту 1687 р. значний військовий товариш, р. н. ? – помер між 1692 та 1699 рр. (вдова Голуба Анастасія Марківна вийшла заміж за майбутнього гетьмана І. Скоропадського). – Док. 343, 1 грудня 1722 р.
245. Кочубей Василь Васильович – значний військовий товариш, учасник Глухівської ради 1708 р. полтавський полковник у 1727-1743 рр., р. н. близько 1680 – помер 1743 р. – Док. 343, 14 грудня 1722 р.

246. Черняк Григорій Іванович – полтавський полковий сотник у 1701, 1724-1732 рр., полтавський полковий обозний у 1722 р., полтавський наказний полковник у 1725 р. – Док. 343, 28 грудня 1722 р.
247. Стороженко Григорій Андрійович – ічанський сотник у 1715-1741 рр. – Док. 343, 28 грудня 1722 р.
248. Солонина Василь Якович – київський полковий писар у 1710-1722 рр. – Док. 343, 28 грудня 1722 р.
249. Галаган Гнат Іванович – початково компанійський полковник, перейшов з Мазепою на бік шведів, потім зрадив гетьмана і перебіг до царя Петра I, допоміг росіянам у травні 1709 р. захопити Січ, користувався довір'ям у російських урядовців, прилуцький полковник у 1714-1739 рр. – Док. 343, 17 січня 1723 р.
250. Маркович Федір Маркович, значний військовий товариш (1712, 1716), прилуцький полковий сотник у 1719-1724 рр., прилуцький наказний полковник (1721), р. н. ? – помер 1737/1738 р. – Док. 343, 17 січня 1723 р.
251. Добронізький Іван – переяславський полковий сотник у 1723-1752 рр. – Док. 343, 30 січня 1723 р.
252. Панкевич, Панченко Григорій – прилуцький полковий осавул у 1710-1734 рр. – Док. 343, 19 лютого 1723 р.
253. Дублянський Павло Романович – стародубський полковий писар у 1709-1715 рр., стародубський новоміський сотник у 1715-1730 рр. – Док. 343, 12 травня 1723 р.
254. Прилуки – нині місто Чернігівської обл. Розташоване на річці Удай (бас. Дніпра). Вперше згадуються в Іпатіївському літописі під 1092 р. під назвою Прилук. Одна з фортець Київської Русі. У 1239 р. Батий зруйнував місто. З 1362 р. – в складі Великого князівства Литовського, після 1569 р. – у складі Польщі. З 1590 р. містом володів князь О. Вишневецький. Жителі Прилук брали участь у селянсько-козацьких повстаннях кінця XVI-першої половини XVII ст. У 1648-1781 рр. Прилуки – центр однойменного полку. – Док. 343, 4 червня 1723 р.
255. Грищенко, Огронович Михайло Григорович – прилуцький полковий обозний у 1717-1737 рр. – Док. 343, 23 червня 1723 р.
256. Ахтирка, Охтирка – полкове місто слобідських козаків на Слобожанщині, третього за часом створення слобідського полку, виникло як порубіжне місто польської України у 1641 р., пізніше, за Хмельниччини, відійшло до Москви. – Док. 343, 28 серпня 1723 р.
257. Криштофенко, Криштопенко Кирило – сенчанський сотник у 1710-1714, 1717-1723, 1725 рр. – Док. 343, 9 жовтня 1723 р.
258. Богданов Михайло Семенович – призначений з росіян царем Петром I після арешту в листопаді 1723 р. генеральних старшин чернігівський полковник, займав уряд у 1723-1735 рр. – Док. 343, 31 грудня 1723 р.
259. Кокошкін Леонтій – призначений з росіян царем Петром I після арешту в листопаді 1723 р. генеральних старшин стародубський полковник, займав уряд у 1723-1724 рр. – Док. 343, 31 грудня 1723 р.
260. Псел – річка, бере початок на західних схилах Середньоросійської височини, тече в Белгородській і Курській областях Росії та Сумській і Полтавській областях України, ліва притока Дніпра, впадає в Дніпродзержинське водосховище, загальна довжина 717 км, в межах України – 692 км, вперше згадується в літописах під 1111 р. – Док. 344.
261. Хорол – річка на Сумщині і Полтавщині, права притока Псла, що впадає в Дніпро, за літописами відома з 1083 р. – Док. 344.
262. Гончарна, Гончарівка – річка на Чернігівщині, ліва притока Болгача. – Док. 344.
263. Болгач – річка на Чернігівщині, ліва притока Дніпра. – Док. 344.
264. Ворзна – річка на Чернігівщині, ліва притока Дніпра. – Док. 344.
265. Хмельницький Юрій – син гетьмана Б. Хмельницького, гетьман у 1659-1660 рр., правобережний пропольський гетьман у 1660-1662 рр., протурецький “князь і вождь” України у 1677-1681 рр. Не був самостійною фігурою, при відсутності державного

- мислення його політика у 1659-1662 рр. вироблялася найближчим старшинським оточенням (підписання Переяславських статей 1659 р., укладення Слободищенсько-го трактату), не користувався авторитетом серед козацтва, тому спроба Туреччини використати ім'я Хмельницьких під час Чигиринських походів 1677-1678 рр. ніякого успіху не мала, р. н. бл. 1640 – очевидно страчений турками бл. 1681 р. – Док. 346.
266. Бобровиця – імовірно літописний Обров, згадується з 1096 р., за часів Гетьманщини сотенне містечко Київського полку. – Док. 346.
267. Бобровиця – річка на Козелеччині, ліва притока Трубіжа. – Док. 346.
268. Гоголів – за часів Гетьманщини сотенне містечко Київського полку. – Док. 346.
269. Богуслав – у XVI – першій половині XVII ст. центр староства Київського воєводства, за часів Самуся (1688-1713) полковий центр. – Док. 346.
270. Ольховець – містечко на Корсунщині, центр староства, спустошене за часів Руїни. – Док. 347.
271. Многогрішний Дем'ян Ігнатович – чернігівський полковник у 1665-1668 рр., підтримував повстання Брюховецького проти Москви, таємно від нього вступив у переговори з П. Дорошенком, в червні 1668 р. після загибелі Брюховецького був призначений П. Дорошеком наказним гетьманом, у вересні фактично змушений був захищати Чернігів лише силами свого полку від великої московської армії Г. Ромодановського, оскільки сподіваної допомоги від Дорошенка не отримав, у жовтні змушений був вступити в прямі переговори з Москвою, завдяки твердо зайнятій позиції значною мірою зміг нейтралізувати руйнівні для Гетьманщини наслідки підписання Брюховецьким Московського договору 1665 р., що було зафіксовано Глухівськими статтями у березі 1669 р., обраний сіверським гетьманом на раді в Новгороді-Сіверському в грудні 1668 р., в березні 1669 р. обраний повночинним гетьманом і визнаний Москвою. Проводив незалежну політику, відновивши владу на Лівобережжі, не ставив за мету позбавити влади Дорошенка на Правобережжі, налагодив з ним нормальні стосунки та намагався проводити незалежну політику щодо Москви, що не влаштовувало царський уряд. Вночі 13 березня 1672 р., змовившись з головою московських стрільців в Батурині Г. Нейоловим (який мав охороняти гетьмана), незадоволені Многогрішним старшини вчинили переворот, в Москві гетьмана визнали зрадником і відправили до Сибіру, до 1688 р. Многогрішний знаходився в ув'язненні, народився близько 1630 р. – помер не раніше 1696 р. – Док. 349.
272. Рославець Петро Іванович – чопецький сотник у 1653-1657 рр., стародубський полковник у 1659-1664, 1668-1676 рр. Під час боротьби Сомка і Брюховецького фактично зробив Стародубський полк незалежним від Ніжинського, оскільки ніжинський полковник В. Золотаренко не мав у той час на нього ніяких важелів впливу. Адміністративно це відокремлення було оформлене Брюховецьким після здобуття булави, проте новий гетьман змінив і полковника. Під час повстання 1668 р. проти Москви Рославець повернув собі посаду полковника, і був першим хто спонукав Д. Многогрішного до замирення з царським урядом. У 1672 р. взяв участь у змові проти Многогрішного, Рославцю було доручено везти схопленого гетьмана до Москви. У 1676 р. інтригував проти Самойловича, попри небажання гетьмана виїхав до Москви, намагався організувати відокремлення Стародубського полку від Гетьманщини та приєднати його до Московської держави, на вимогу Самойловича був виданий до Гетьманщини, після суду в Батурині на початку 1677 р. був засланий до Сибіру. – Док. 349.
273. Многогрішний Василь Ігнатович – ніжинський наказний полковник у 1663 р., чернігівський полковник у 1671-1672 рр., рідний брат гетьмана Д. Многогрішного. – Док. 350.
274. Рихлівський Свято-Микільський монастир – чоловічий, після секуляризації заштатний монастир в Кролевецькому повіті Чернігівської губернії. Заснований 1666 р. чернігівським полковником Д. Многогрішним. Знаходився біля села Понорниці. – Док. 350.
275. Бистриця – річка на Чернігівщині, ліва притока Десни. – Док. 350.

276. Дорошенко Петро – правобережний гетьман у 1665-1676 рр., прихильник державницьких традицій України та її об'єднання, втратив реальний шанс на об'єднання України у 1668 р., коли легковажно залишив Лівобережжя (характер загроз на Правобережжі не представляв тоді великої небезпеки для його влади і не вимагав повернення туди Дорошенка в липні 1668 р.), суттєвою помилкою також було допущення розправи над ставлеником запорожців Брюховецьким у своїй присутності в червні 1668 р, що стало для Криму зручним приводом виступити в підтримку Запоріжжя, вимагати покорі від Дорошенка та почати проти його прихильників війну. Відсутність восени 1668 р. допомоги з боку Дорошенка змусила його наказного гетьмана на Сіверщині Д. Многогрішного розпочати переговори з Москвою. В умовах розколу українського суспільства та відсутності надійних зовнішніх союзників більше не отримав можливостей для реалізації своєї політики. В подальшому, включно по 1676 р., державницькі плани Дорошенка лише все більше вступали у протиріччя з планами Москви, Польщі, Туреччини і Криму на підпорядкування козацьких територій. Внаслідок боротьби цих держав за українські землі, як при Дорошенкові, так і після його усунення, Правобережжя наприкінці 1670-х рр. було майже повністю спустошене, р. н. 1627 – помер у 1698 р. – Док. 351.
277. Мотронинський Троїцький монастир – знаходився у Мотронинському лісі поблизу Чигирина, точний час заснування невідомий, уявлення самих ченців про історію монастиря добре подає наведений уривок монстирського переказу – “1677 і 1678 годах, во время разорения Чигрина возобновляющийся монастырь Троецкий Мотренинский сожжен и вконец разорень, по времени нѣкоторомъ монахи начали такожъ собиратися на мѣсто прежнее и здѣлали себѣ часовню в пещери, потомъ Малую церковь 1685 года благословеніемъ преосвященнаго архієпископа митрополита киевскаго Гедеопа Святиполка, того жъ 1685 года в самій день посвященія церкви декабря 6 дня ієромонахъ Пафнугій, начальникъ бившій Мотренінскаго монастиря от 1648 до 1677 года, предъ всѣмъ соборомъ показаль под присягою, яко онъ, игуменомъ будучи в томъ монастирѣ, имѣвши у себе крѣпости давніе, на монастирь наданій, самое оригинальнѣе, и оное, читаючи, довольно увѣдомлень, яко показанній монастирь Троецкій Мотренінскій имѣль свое битіе прежде разоренія Батиеваго, и яко въ ономъ Троецкомъ Мотренінскомъ монастирѣ Трапезную церковь во імя святого Іоана Предтечи закладаль самъ преосвященій блаженной памяти Павел, православній епископъ переяславскій, і имя его на камени написано, на закладѣ было, и мантию свою архієрейскую изъ источниками игумену того монастиря на благословеніе далъ, по чему прежніе игумени того монастиря мантии изъ источниками носили, от достовѣрнихъ повѣствованій слыхаль і камень тотъ видѣль, понеже тотъ камень до самой Руины Чигиринской хранімъ былъ, о семь его, Пафнугія, показаніи 1746 года схимонахъ Ігнатій и ієромонахъ Феодоръ, схимонахъ Стефанъ, мѣщанинъ Жаботинскій Юрко пѣсменно показали. А 1717 года, когда уже староство Чигиринское во владѣніе полское отойшло, братія схимонаха Ігнатія с прошеніемъ к преосвященному блаженной памяти Кирилу Шумлянскому посылали, даби его преосвященство благоизволиль писать к новому владѣльцѣ князю Яблуновскому о выдачи от его сиятельства на возобновленіе права, почему и видано...”, серед інших відомих документів монастиря згадується також грамота київського митрополита Йосипа Тукальського від 18 березня 1670 р. та лист гетьмана Скоропадського від 1719 р. У XVIII ст. перетворився на відомий центр боротьби з уніатством, особливо за ігумена Мехілседека Значко-Яворського (1753-1768 рр.) – Док. 351.
278. Чигирин – місто, на річці Тясміні. У першій половині XVI ст. згадується, як укріплений козацький зимівник. Після Люблінської унії 1569 р. став центром Чигиринського староства. 1592 р. дістав магдебурзьке право. У 1638-1647 рр. чигиринським сотником був Б. Хмельницький. У 1648-1676 рр. Чигирин був гетьманською резиденцією, адміністративно-політичним центром України та полковим містом Чигиринського

- полку. За Прутським трактатом (1711 р.) відійшов до Польщі, в 1793 р. – до Росії. Нині райцентр Черкаської області. – Док. 351.
279. Тукальський-Нелюбович Йосип – білоруський єпископ, київський митрополит у 1663-1675 рр. (був ув'язнений польською владою в Мальборку в 1664 р., після звільнення у 1667 р. перебрався в Чигирин під захист гетьмана Дорошенка), р. н. ? – помер 26 липня 1675 р. – Док. 351.
280. Чигиринський полк – утворений у 1630-х рр. як полк реєстрових козаків. У 1649 р. до складу полку входило 18 сотень. Після розколу України полк втратив сотні, що знаходилися на Лівобережжі, у 1678 р. після зруйнування турками Чигирин фактично припинив існування, відновлений за часів Мазепи і Скоропадського, остаточно ліквідований після походу Орлика на Правобережжя 1711 року, територія полку, яка передавалася Польщі, була спустошена, а населення примусово переселене на Лівобережжя. – Док. 352.
281. Межигірський Спасопреображенський монастир – у Межигір'ї біля Києва (тепер Нові Петрівці), заснований, за переказами, ще в домонгольські часи, але пізніше запустілий. Відновлений у першій половині XVI ст. Розквіт монастиря розпочався в XVII ст. завдяки діяльності ігумена Афанасія і особливо Ісаї Копистенського. Межигірський монастир перетворився на великий церковний осередок (напередодні Хмельниччини понад 150 ченців), поширив вплив на церковно-релігійне і культурне життя Лівобережжя, беручи участь у заснуванні там нових монастирів – Густинського, Ладинського і Мгарського. У 1651 році, під час наступу військ кн. Януша Радзивіла на Київ, монастир був спустошений, але незабаром за ігумена В. Лебедевича (пом. 1663 р.) відбудований. Період розквіту в розвитку монастиря припадає на час ігуменства Т. Васковського, який залучив до опіки над Межигірською обителю гетьмана І. Мазепу та Військо Запорозьке Низове. У 1687 р. монастир дістав право ставропігії, у XVIII ст. був одним з найзначніших і найбагатших монастирів в Україні, в цей час були збудовані мурований храм Преображення, дзвіниця (1766 р.), церква св. Петра і Павла (1768 р., коштом кошового отамана П. Калнишевського), Братський корпус – споруджені архітектором І. Григоровичем-Барським. У 1786 р. російський уряд заклав монастир, у 1787 р. його будівлі були пошкоджені пожежею, а 1798 р. на місці монастиря була заснована Межигірська фаянсова фабрика, що працювала до 1874 р., у 1880 р. монастир був відновлений, спочатку як чоловічий, з 1894 р. перетворений на жіночий, за радянської влади був ліквідований, у 1930 рр. будівлі Межигірського монастиря були знищені партійним керівництвом. – Док. 355.
282. Лебедин – містечко Чигиринського полку. – Док. 355.
283. Білоус – річка на Чернігівщині, права притока Десни. Бере початок біля села Пушкарів Ріпкинського району. – Док. 356.
284. Углицький Феодосій, ігумен Київського Видубицького монастиря, обраний не пізніше 1668 р. – залишався щонайменше по вересень 1688 р., архімандрит Чернігівського Єлецького Успенського монастиря, обраний не пізніше 1689 р. – по 1693 р. чернігівський архієпископ 1693-1696 рр., народився у 1630-х рр. – помер 1696 р. – Док. 356.
285. Яворський Стефан – отримав освіту в Києво-Могилянській колегії та єзуїтських школах (Львів, Вільно, міста Польщі), у 1690-1697 рр. викладав в Києво-Могилянській колегії риторичу, філософію та богослов'я, у 1698 р. ігумен Київського Пустинно-Микільського монастиря, з 1700 р. митрополит рязанський і муромський, у 1700-1721 рр. місцеблюститель Московського патріархату, у 1721-1722 рр. президент Синоду, р. н. 1658 – помер 1722 р. – Док. 358.
286. Київський Миколаївський (Микільський) Пустинний монастир – чоловічий. Виник на терасі правого берега Дніпра при Миколаївській церкві. За переказами збудований нібито стараннями мадярського ватажка Олмоша у 80-тих рр. IX ст. (нині урочище Аскольдова Могила), за київського князя Семена Олельковича (1455-1470) в Микільському монастирі було дописано переписаний у 1462 р. в Києво-Печерському

- монастирі “Києво-Печерський патерик” Касьянівської редакції, в XV-XVI ст. монастир активно набував земельні угіддя, за часів Гетьманщини один з найзаможніших монастирів, у 1690-1693 рр. на краю Печерського плато було споруджено мурований новий великий собор коштом Івана Мазепи (т.зв. Військовий) у стилі українського барокко. Інтер’єр собору прикрашав семиповерховий унікального різблення іконостас. 1750 р. поряд з собором збудовано дзвіницю. За радянської влади собор був розібраний, а на його місці у 1962-1965 рр. збудували Палац піонерів. – Док. 358.
287. Олександр I Ягелон – литовський великий князь у 1492-1506 рр., польський король у 1501-1506 рр., р. н. 1460 – помер 1506 р. – Док. 358.
288. Сігізмунд I Старий, Ягелон – польський король і великий литовський князь у 1506-1548 рр., р. н. 1467 – помер 1548 р. – Док. 358.
289. Пронський Фрідеріх (Симеон) Глібович – київський воєвода у 1544-1555 рр., р. н. ? – помер 1555 р. – Док. 358.
290. Немирович, Немерович Андрій – київський воєвода у 1510-1530-х рр. – Док. 358.
291. Владислав IV Ваза – польський король у 1632-1648 рр., р. н. 1595 – помер 20 травня 1648 р. – Док. 358.
292. Сігізмунд III Ваза – польський король у 1587-1632 рр., шведський король у 1592-1599 рр. р. н. 1566 – помер 1632 р. – Док. 358.
293. Мена – річка на Чернігівщині, права притока Десни. – Док. 359.
294. Інфлянти – польська назва Лівонії в XVII-XVIII ст., яка охоплювала територію сучасних Північної Латвії і Південної Естонії, на початку XVIII ст. знаходилася під шведським правлінням. – Док. 363.
295. Остер – річка на Чернігівщині, ліва притока Десни (басейн Дніпра). Бере початок поблизу села Кальчинівки Бахмацького району. На Острі розміщені міста Ніжин і Остер. Вперше згадується в Іпатському літописі під 988 р. – Док. 364.
296. Київський Богоявленський Братський монастир – заснований 1615 р. Знаходився між сучасними Конtrakтовим майданом, Набережно-Микільською (тепер вул. Сковороди), Іллінською і Волоською вулицями. У Братському монастирі були поховані гетьман Петро Сагайдачний (?-1622) та вчений, мандрівник Василь Григорович-Барський (1701-1747). – Док. 365.
297. Початський Софроній – ректор Києво-Могилянської колегії та ігумен Київського Братського монастиря у 1638-1640 рр. – Док. 365.
298. Ян Казимир Ваза – польський король у 1648-1668 рр., зрікся престолу, р. н. 1609 – помер 1672 р. – Док. 365.
299. Михайло Корибут Вишневецький – польський король у 1669-1673 рр., р. н. 1640 – помер 10 листопада 1673 р. – Док. 365.
300. Кроковський Іоасаф – закінчив Києво-Могилянську колегію, вдосконалював освіту в Римі та інших країнах, після повернення став ченцем Києво-Печерської Лаври, з 1683 р. професор Києво-Могилянської колегії, 1687 р. її префект, до січня 1689 р. обраний і призначений київським митрополитом ігуменом Київського Пустинно-Миколаївського монастиря, 10 січня 1689 р. отримав підтвердження на ігуменство від Мазепи, з 1693 р. одночасно призначений ігуменом Київського Братського монастиря та ректором Києво-Могилянської колегії і займав усі ці посади по 1697 р., у 1695 р. був головним кандидатом в єпископи на Переяславську кафедру, що тоді мала відновитися, проте з невідомих причин ним не став, з 1697 р. по 1707 рр. архімандрит Києво-Печерської Лаври, у 1707 р. обраний київським митрополитом і був ним по 1718 р.; р. н. ? – помер 1 липня 1718 р. – Док. 365.
301. Одорський Гедеон – ігумен Київського Братського монастиря та ректор Києво-Могилянської академії у 1702-1704 рр., ігумен Батуринського Крупицького монастиря у 1691, 1707-1708 рр. – Док. 367.
302. Дворецький Василь – київський полковник у 1660-1662, 1663-1666, 1668 рр., неодноразово призначався наказним полковником (у 1650, 1653-1655, 1656-1657, 1658-1659 рр.),

- виявив себе ворогом Сомка та прихильником Брюховецького, засудив Сомка у вересні 1663 р. на смерть, у 1668 р. підтримав повстання Брюховецького проти Москви, знищив частину царської залоги в Острі. – Док. 367.
303. Котор – річка на північно-західних околицях Києва, права притока Ірпеня, притоки Дніпра. – Док. 367.
304. Сирець – річка, згадується в грамоті київського князя Володимира Ольгердовича наданій Юрію Івантичу (19 січня 1390 р.), починається на західних околицях Києва в Святошині, впадає в Дніпро за 2 км від київської гавані, довжина 12 км. – Док. 367.
305. Любка – річка на західних околицях Києва, притока Ірпеня. – Док. 367.
306. Ірпінь – річка на Київщині, права притока Дніпра. – Док. 367.
307. Горенка – річка на північно-західних околицях Києва, ліва притока Котурки, за кілька км від місця злиття з Котуркою річка впадає в Ірпінь. – Док. 367.
308. Київський Видубицький Михайлівський монастир – заснований у другій половині XI ст. київським князем Всеволодом Ярославичем як родинний монастир. – Док. 368.
309. Либідь – річка в Києві, права притока Дніпра (нині річка втратила природне русло і майже повністю схована в колекторі), довжина 16 км, площа водозабору 66 кв. км, притоки теж в колекторах – Відрадний, Вершинка, Піщаний, Скоморох, Ботанічний, Мокрий, Клов, Хрещатик, Ямка, Совка, Оріхуватка, Буслівка. – Док. 368.
310. Жураківський Яків Михайлович – глухівський сотник у 1669-1677 рр., підписав Глухівські статті 1669 р. та Конотопські статті 1672 р., ніжинський полковник у 1678-1685 рр., значний військовий товариш, р. н. ? – помер після 1699 р. – до 1704 р. – Док. 369.
311. Терехтемирів, Трахтемирів – згадується як селище у XVI ст., надане Остафієм Дашковичем Києво-Печерському монастирю, пізніше містечко, де був розташований Терехтемирівський монастир. Нині село Переяслав-Хмельницького району Київської обл. – Док. 370.
312. Ясинський Варлаам – ігумен Київського Братського монастиря, ректор Києво-Могилянської колегії 1669-1672 рр., ігумен Київського Михайлівського Золотоверхого монастиря 1673-1677 рр., архімандрит Києво-Печерської Лаври 1684-1690 рр., у 1685-1686 рр. був супротивником підпорядкування Української православної церкви московському патріарху, київський митрополит у 1690-1707 рр., р. н. ? – помер 22 серпня 1707 р. – Док. 372.
313. Корсунський полк – заснований у 1630-х рр. як реєстровий полк, у 1649 р. до складу полку входило 19 сотень. Найвідоміші полковники – С. Морозенко (1645-1649), І. Гуляницький (1653-1656), Ф. Кандиба (1669-1672, 1674-1675), М. Соловей (1672-1674). З другої половини 1680-х рр. в Корсуні знаходився козацький полковник З. Іскра призначений сюди польською владою, який втім намагався зберігати самостійність, а в 1702 р. підтримав повстання проти Польщі на Правобережжі. Не пізніше 1707 р. полк було відновлено як адміністративно-військову одиницю Гетьманщини під регіментом Мазепи, серед полковників цього часу Самусь (1707, полковник богуславський і корсунський), А. Кандиба (1708-1710), С. Нестеренко (1708, наказний), М. Романович (1710, наказний). Після укладення Прутського миру (1711) полк був ліквідований. – Док. 373.
314. Рось – річка на Київщині та Черкащині, права притока Дніпра. Загальна довжина 346 км. – Док. 378.
315. Корсунь – місто розташоване на лівому березі річки Рось (притока Дніпра). Засноване 1032 р. кн. Ярославом Мудрим. Зруйноване 1240 р. монголо-татарами. Після Люблінської унії (1569 р.) у Корсуні було збудовано фортецю (1584 р.), в якій стояла залога польського війська і реєстрових козаків. У 1584 р. місту було надано магдебурзьке право. Жителі Корсуня брали участь у селянсько-козацьких повстаннях 90-х рр. XVI ст. і 30-х рр. XVII ст. У 1648 р. під Корсунем козацьке військо на чолі з Б. Хмельницьким розгромило польське військо. У 1648-1670-х рр. Корсунь – центр Корсунського полку.

- Кінець 1670-тих – 1680-ті рр. часи найбільшого спустошення і знелюднення Корсуня, з другої половини 1680-х рр. місто поступово знову почало заселятися. За Мазепи Корсунь був відновлений в статусі полкового міста Корсунського полку. Після 1711 р. за умовами Прутського миру потрапило під владу Польщі. З 1944 р. має назву Корсунь-Шевченківський, нині райцентр Черкаської обл. – Док. 373.
316. Мокрієвич Карпо Іванович – у 1659-1660 рр. військовий товариш, у 1660-1661 рр. чернігівський полковий суддя, у 1664-1667 рр. канцелярист Військової канцелярії, у 1669-1672 рр. генеральний писар, підписав Глухівські статті 1669 р. (був знятий з уряду Многогрішним, за те що втратив листи до Дорошенка, замість якого писарем було призначено Л. Заборовського), один з організаторів змови проти гетьмана Многогрішного в 1672 р., був одним з чолобитчиків до царя про обрання нового гетьмана та підтвердження Глухівських статей, проте при обранні Самойловича Конотопські статті підписав вже інший генеральний писар С. Прокопович; після обрання Самойловича гетьманом Мокрієвич знову лише військовий товариш; був причетний до змови П. Рославця проти Самойловича у 1676 р., до 1688 – після 1689 рр. чернігівський полковий писар, до 1694 – після 1699 рр. значний військовий товариш, р. н. ? – помер 1704 р. – Док. 375.
317. Березна – за часів Гетьманщини сотенне містечко Чернігівського полку. – Док. 375.
318. Сибереж – за часів Гетьманщини сотенне містечко Чернігівського полку. – Док. 375.
319. Орлик Пилип Степанович – український гетьман в еміграції. Закінчив Києво-Могилянську колегію у 1694 р., у 1698-1700 рр. писар у канцелярії київського митрополита, перейшов на службу у Військову канцелярію, де служив довгий час без особливого службового зростання, 1701 р. він військовий канцелярист, в січні 1707 р. все ще реєнт канцелярії. Втім саме 1707 р. Орлик був наближений до Мазепи і втасмичений у його справи, наприкінці цього року він стає генеральним писарем і залишається разом з Мазепою на боці шведів у 1708-1709 рр. Після поразки під Полтавою разом з іншими прибічниками Мазепи опинився в Бендерах, тут був обраний гетьманом мазепинцями і запорожцями на раді 5 квітня 1710 р., при обранні підписав “Пакти прав і вольностей Запорізького Війська” відомих як Конституція П. Орлика, у 1711 р. здійснив похід на Правобережжя, який після початкових успіхів скінчився невдало, після цього змушений був остаточно покинути українські землі, вів багаторічну активну закордонну діяльність на захист прав України. Народився 11 жовтня 1672 р. – помер 26 травня 1742 р. – Док. 377.
320. Тягиня, Бендери – місто відоме з XII ст. Тут мазепинцями було проголошено гетьманом Пилипа Орлика, а також схвалено Бендерську Конституцію, документ, що передбачав новий державний устрій України після її звільнення від Росії (1710). Нині місто Молдавії, яке контролюється придністровськими сепаратистами. – Док. 377.
321. Прокопович Сава – як воронізький сотник (Ніжинського полку) у 1669 р. підписав Глухівські статті, як генеральний писар (1672-1687 рр.) у 1672 р. підписав Конотопські статті, генеральний суддя у 1687-1700 рр., один з організаторів змови проти гетьмана Самойловича у 1687 р., р. н. ? – помер 1701 р. – Док. 378.
322. Кочубей Василь Леонтійович – учасник змови проти Самойловича у 1687 р., у 1687-1699 рр. генеральний писар, у 1699-1708 рр. генеральний обозний, призначався наказним гетьманом, зробив донос на гетьмана Мазепу царю Петру I, був виданий Мазепі і страчений гетьманом за наказом царя, р. н. 1640 – страчений 15 липня 1708 р. – Док. 379.
323. Ракович Семен Степанович – прилуцький полковий суддя у 1671-1685 рр. – Док. 384.
324. Горленко Лазар Федорович – прилуцький полковник у 1661, 1664-1668, 1672-1677, 1680-1687-х рр., прилуцький полковий суддя у 1678-1680 рр., в різні роки призначався наказним полковником, р. н. ? – вбитий 2 серпня 1687 р. в полі між Кодаком і Самарою повсталими полчанами, які так реагували на усунення Самойловича. – Док. 384.
325. Стороженко Іван – прилуцький полковник у 1679, 1687-1692 рр., р. н. ? – помер 1692 р. – Док. 385.

326. Горленко Дмитро Лазаревич – значний військовий товариш (до 1692 р.) прилуцький полковник 1692-1709 рр., у 1708 р. разом з Мазепою приєднався до шведів та серед інших мазепинців змушений був у 1709 р. покинути Україну. – Док. 385.
327. Чумгак, Чумгачка – річка на Лубенщині, притока Сирої Оржиці. – Док. 386.
328. Лукашевич Лукаш Васильович – перяславський полковий осавул у 1715-1725 рр. – Док. 386.
329. Білоцерківський полк – створений у 1630-х рр. як полк реєстрових козаків. У 1651 р. його східна частина відійшла до Паволоцького полку. Білоцерківський полк припинив своє існування після здачі Дорошенком Чигирина у 1676 р. (останній полковник Г. Макуха). У 1702 р. відновлений Палієм, який переніс у Білу Церкву центр свого полку з Фастова, ліквідований після Прутського походу Петра І у 1711 р., фактично у 1714 р., коли Білоцерківська фортеця була передана полякам. – Док. 388.
330. Нестелій Іван Федорович – басанський сотник у 1738-1768 рр. – Док. 389.
331. Бутович Стефан Іванович – генеральний осавул у 1709-1717 рр., р. н. ? – помер до жовтня 1722 р. – Док. 390.
332. Костянтин Солонина – київський полковник у 1669-1682 (на початку 1669 р. на боці Дорошенка, потім визнав Многогрішного), 1687-1689 рр., р. н. ? – помер після 1691 р. – до 1696 р. – Док. 391.
333. Козелецький Георгіївський монастир – заснований як чоловічий монастир у 1654 р., у селі Данівці (тепер на території Козелецького району Чернігівської обл.), на березі річки Остер. – Док. 391.
334. Коровка-Вольський Федір Григорович – київський полковник у 1708-1712 рр., р. н. ? – помер 1712 р. – Док. 392.
335. Немировський Григорій – київський полковий писар у 1723-1728 рр. – Док. 395.
336. Свічка Леонтій Назарович – лубенський полковий осавул у 1665-1666, 1671, 1675-1687 рр., лубенський полковий суддя у 1672 р., лубенський полковник у 1688-1699 рр., р. н. ? – помер у 1699 р. – Док. 396.
337. Пирятин – розташований на річці Удай. Відомий з 1155 р. За часів Гетьманщини сотенне містечко Лубенського полку. Нині райцентр в Полтавській обл., залізнична станція. – Док. 396.
338. Зеленський Дмитро – лубенський полковник у 1700-1709 рр., у 1708 р. разом з Мазепою приєднався до союзу зі шведами. – Док. 397.
339. Савич Василь – лубенський полковий сотник у 1695-1698, 1701-1703 рр., лубенський полковник у 1708-1714 рр. – Док. 398.
340. Багачка, Богачка – за часів Гетьманщини сотенне містечко Миргородського полку. – Док. 398.
341. Булюбаш Іван – чигириндібровський сотник у 1706-1737 рр., (з перервою у 1709 р.?). – Док. 399.
342. Лохвиця – давньоруське місто у Переяславській землі. Вперше згадується в історичних джерелах 1320 р., за часів Гетьманщини сотенне містечко Лубенського полку. Нині райцентр Полтавської області, розташований на р. Лохвиця (притока Сули), на автошляху Київ-Сула, за 12 км від залізничної станції Сула. – Док. 403.
343. Зарудний Федір Петрович – лубенський полковий хорунжий у 1730, 1738 рр., лубенський полковий осавул у 1738-1744 рр. – Док. 403.
344. Глинськ – за часів Гетьманщини сотенне містечко Лубенського полку. – Док. 403.
345. Гонцевський Іван Павлович – лубенський полковий осавул у 1711-1719, 1725-1731 рр. – Док. 406.
346. Базилевський Василь Онисимович – білоцерківський сотник Прилуцького полку у 1676, 1682, 1700 рр., обозний Прилуцького полку в 1708 р., р. н. ? – помер до 1 січня 1709 р. – Док. 407.
347. Базилевський Лаврін Васильович – білоцерківський сотник у 1700-1718 рр. – Док. 407.
348. Білоцерківка – за часів Гетьманщини сотенне містечко Прилуцького полку. – Док. 407.

349. Сорочинці, (з середини XIX ст. Великі Сорочинці) – розташовані на річці Псел, відомі з 20-х рр. XVII ст. як Сорочинці. Давня назва – Краснопіль. З 1646 р. належали князю І. Вишневецькому. 1648 р. була утворена Сорочинська сотня Миргородського полку. Наприкінці XVII – на початку XVIII ст. Сорочинці – містечко, де знаходилося правління Миргородського полку, обнесене земляним валом з дерев'яними баштами на bastіонах, тут мав будинок і проживав Данило Апостол. Нині село Миргородського району Полтавської обл., за 25 км від райцентру та 18 км від залізничної станції Гоголеве. – Док. 408.
350. Ляхович Матвій – прилуцький полковий суддя у 1767 р. – Док. 408.
351. Чарниш Іван – прилуцький полковий писар у 1764-1781 рр. – Док. 408.
352. Гуляницький Григорій – за походженням з волинської шляхти; ніжинський полковник у 1656–1659 рр., брав участь у ліквідації повстання Барабаша і Пушкаря та у війні Виговського з Москвою, у 1659 р. призначений І. Виговським сіверським гетьманом, відзначився при обороні Конотопа. При Ю. Хмельницькому був корсунським полковником, призначався наказним гетьманом. У 1663-1664 рр. брав участь у спільному поході польських і козацьких військ на Лівобережжя. У 1664 р. внаслідок інтриги Тетері був ув'язнений поляками у Мальборкській фортеці, в якій перебував два роки, за деякими свідченнями після звільнення з'явився на Правобережжі, де невдовзі був вбитий поляками. – Док. 409.
353. Золотаренко Василь – брат ніжинського полковника Івана Золотаренка, ніжинський полковник у 1659–1663 рр., один з головних суперників Я. Сомка та І. Брюховецького на гетьманську булаву, але напередодні Чорної ради став прихильником обрання гетьманом Сомка, р.н. ? – страчений в Борзні 18 вересня 1663 р. – Док. 410.
354. Тарасович Феодор Авакумович – мринський сотник у 1700-1732 рр. – Док. 411.
355. Жураківський Лук'ян Якович – ніжинський – полковий осавул у 1694 р., полковий суддя або полковий сотник у 1699-1701 рр., ніжинський полковник у 1701-1718 рр., р. н. ? – помер не пізніше вересня 1718 р. – Док. 412.
356. Дмитренко Василь Дмитрович – івангородський сотник у 1719-1727 рр. – Док. 413.
357. Канів – відомий з XII ст., біля 1144 р. в місті побудовано Георгіївський собор, центр удільного князівства, за часів Гетьманщини полкове місто Канівського полку, нині райцентр Черкаської області. – Док. 414.
358. Сулима Олександр Степанович – хорунжий Переяславського полку 1684-1709 рр., переяславський полковий суддя у 1709-1719 рр. – Док. 415.
359. Томара Стефан – домонтовський сотник (до 1698 р.), переяславський полковий осавул у 1698-1702 рр., переяславський полковник у 1706-1715 рр., р. н. ? – помер 1715 р. – Док. 416.
360. Рустанович Яків – переяславський полковий писар у 1708 р., трохтимирівський сотник у 1717-1732 рр., переяславський наказний полковий суддя у 1730 р., р. н. ? – помер 1732 р. – Док. 416.
361. Домонтів – з другої половини XVI ст. осідок князів Домонтовичів, за часів Гетьманщини сотенне містечко Переяславського полку. – Док. 417.
362. Вакуленко Павло – переволочанський сотник у 1719-1735 рр. – Док. 420.
363. Келеберда, Кереберда – за часів Гетьманщини сотенне містечко Полтавського полку. – Док. 420.
364. Нос Іван Яхимович – у 1676 р. військовий товариш в Прилуках, значний військовий товариш, прилуцький полковий осавул у 1684, 1692-1693 рр., прилуцький полковий суддя у 1693-1705 рр., прилуцький полковий обозний у 1677, 1705-1708 рр.; під час облоги Батурина О. Меншиковим на початку листопада 1708 р. як наказний прилуцький полковник знаходився з частиною свого полку в місті, зрадив захисників Батурина, вказавши російським солдатам вночі з 1 на 2 листопада потаємний хід у місто, внаслідок чого столиця гетьмана Мазепи була захоплена, а її захисники і жителі знищені, в нагороду за виявлені царському уряду послуги став повночинним прилуцьким полковником (1708-1714 рр.), р. н. ? – помер 1714 р. – Док. 422.

365. Смож, Смош – річка на Прилуччині та Конотопщині, ліва притока річки Удай. – Док. 424.
366. Скидан Яків – сосницький полковник у 1663-1664 рр. – Док. 432.
367. Журавка – річка на Стародубщині, ліва притока Десни. – Док. 437.
368. Воронуса – річка на Мглинщині, ліва притока річки Іпуть. – Док. 438.
369. Самара – річка, інша назва Сніпород, за літописами відома з 1152 р., за часів Гетьманщини знаходилася на землях Запорозької Січі, ліва притока Дніпра. Загальна довжина 320 км. – Док. 439.
370. Якимович Стефан – стародубський полковий хорунжий у 1708-1730 рр. – Док. 441.
371. Скоробагатий Федір – стародубський полковий хорунжий у 1708 р., топальський сотник у 1708-1711 рр., новоміський сотник у 1711-1714 рр., в останні роки життя був стародубським отаманом, р. н. ? – помер – травень-червень 1721 р. – Док. 443.
372. Сновка – річка на Стародубщині, права притока річки Снові. – Док. 444.
373. Еліонка – річка на Стародубщині, притока Солови, що є лівою притокою Іпуті. – Док. 445.
374. Жеча – річка на Стародубщині, притока Унечі, лівої притоки Іпуті. – Док. 448.
375. Журавка Тимофій Олексійович – у 1660-1690-х рр. стародубський городовий отаман, багаторазово призначався наказним полковником, у 1676-1678 та 1687-1689 рр. стародубський полковник, значний військовий товариш, р. н. ? – помер після вересня 1700 р. – Док. 452.
376. Лисенко Іван Якович – чернігівський полковник у 1669–1671 рр., переяславський – у 1677–1678, 1690–1692 рр., генеральний осавул у 1672–1678 рр. – Док. 456.
377. Мена – річка на Чернігівщині, права притока Десни. – Док. 456.
378. Лизогуб Юхим Якович – генеральний бунчужний (1687-1694), генеральний хорунжий (1694-1698), чернігівський полковник (1698-1705), р. н. ? – помер 1705 р. – Док. 460.
379. Мозир – давньоруське місто, відоме з 1155 р., пристань на р. Прип'ять, нині в Гомельській обл. Білорусії. – Док. 462.
380. Богданович-Зарудний Самійло – генеральний суддя у 1652-1657 рр. – Док. 466.
381. Тетеря-Моржковський Павло – писар Переяславського полку у 1649, 1653 рр., переяславський полковник у 1653-1657 рр., разом з військовим суддею Богдановичем-Зарудним погоджував з царським урядом у березні 1654 р. договірні статті між Гетьманщиною і Москвою, у 1662 р. Тетеря полоцький стольник, посол на польський службу, присланий до Війська Запорозького, у 1663-1665 рр. правобережний гетьман, дотримувався пропольської орієнтації, ворог Виговських, причетний до розстрілу поляками колишнього гетьмана І. Виговського у березні 1664 р., народився близько 1620 р. – помер у 1671 р. – Док. 466.
382. Олексій Михайлович Романов – російський цар у 1645-1676 рр. – Док. 466.
383. Брюховецький Іван Мартинович – запорізький кошовий, “кошовий гетьман” у 1661-1663 рр., лівобережний гетьман у 1663-1668 рр., підписав у 1665 р. Московські статті, які фактично майже ліквідовували самоврядні права Гетьманщини, з лютого 1668 р. очолив повстання проти Москви, вбитий козацтвом за свою колишню непопулярну промосковську політику, р. н. 1623 – вбитий 7 червня 1668 р. – Док. 466.
384. Суми – полкове місто слобідських козаків на Слобожанщині, засноване 1652 р., нині облцентр. – Док. 466.
385. Остроградський Матвій Іванович – миргородський полковий суддя у 1715-1734 рр., наказний полковник у 1722 р. – Док. 466.
386. Мартос Павло Васильович – лохвицький сотник у 1699-1708, 1709-1712 рр., лубенський полковий обозний у 1712-1737 рр. – Док. 466.
387. Данилович Іван – переяславський полковий осавул у 1714-1722 рр. – Док. 466.
388. Танський Антоній – одружився у 1677 р. з дочкою С. Палія Параскою, був наближеною до Палія людиною, проте у 1704 р. став на бік Мазепи, не заперечивши проти арешту свого тестя гетьманом, прийняв команду над білоцерківськими козаками Палія,

- охочекомонний полковник, не підтримав виступ Мазепи проти Москви, призначений Скоропадським наказним білоцерківським полковником у березні 1710 р., витримав у 1711 р. облогу Білої Церкви з боку сил гетьмана Орлика, і цього ж року був призначений Скоропадським повночинним білоцерківським полковником. Після Пругської угоди Петра I з турками Танський у 1712 р. призначається київським полковником та, виконуючи волю царя, займається депортацією населення Білоцерківського полку на територію Київського, був київським полковником по 1742 р. – Док. 466.
389. Галенковський Федір Васильович – прилуцький полковий писар у 1715-1741 рр. – Док. 467.
390. Зарудний Мусій Григорович – миргородський полковий сотник у 1708, 1721-1725 рр., миргородський полковий осавул у 1713 р. – Док. 467.
391. Родзянка Стефан Васильович – хорольський сотник у 1722-1735 рр. – Док. 467.
392. Остроградський Федір Матвійович – говтвянський сотник у 1715-1734 рр., миргородський полковий суддя у 1734-1752 рр., миргородський полковник у 1752-1768 рр. – Док. 467.
393. Москаленко Андрій Стефанович – богацький сотник у 1718-1741 рр. – Док. 467.
394. Родзянка Василь Іванович – хорольський сотник у 1701-1704, 1710 рр., миргородський полковий обозний у 1710, 1723-1731 рр., миргородський наказний полковник у 1724-1725 рр. – Док. 467.
395. Остроградський Матвій Іванович – миргородський полковий суддя у 1715-1734 рр., миргородський наказний полковник у 1722, 1730 рр. – Док. 467.
396. Галаган Семен Іванович – миргородський полковий осавул у 1721-1730 рр. – Док. 467.
397. Волевач Антін – миргородський полковий осавул у 1723-1725 рр. – Док. 467.
398. Черкес Іван – миргородський полковий хорунжий у 1711, 1723-1725 рр. – Док. 467.
399. Супрун Софрон Семенович – миргородський полковий хорунжий у 1723-1731 рр. – Док. 467.
400. Горанескул Микола – сорочинський сотник у 1723-1731 рр. – Док. 467.
401. Лісницький Роман Данилович – шишацький сотник у 1719-1729 рр. – Док. 467.
402. Стефанович Самійло – яресківський сотник у 1722-1723 рр. – Док. 467.
403. Ярослав Іван – білоцерківський сотник у 1722-1725 рр. – Док. 467.
404. Юхимович Ярема – остапівський сотник у 1719-1725 рр. – Док. 467.
405. Тимошенко Максим – устивицький сотник у 1722 р., наказний устивицький сотник у 1723, 1725 рр. – Док. 467.
406. Леонтійович Кіндрат – омельницький сотник у 1722-1725 рр. – Док. 467.
407. Росоха Юсько – потоцький сотник у 1723-1724 рр. – Док. 467.
408. Ілляшенко Гаврило – кременчуцький сотник у 1719-1730 рр. – Док. 467.
409. Малинка Самійло – миргородський полковий писар у 1722-1725 рр. – Док. 467.
410. Ситенський Олександр – гадяцький полковий писар у 1713-1725 рр. – Док. 467.
411. Штишевський Мартин Данилович – гадяцький полковий осавул у 1712-1714 рр., гадяцький полковий суддя у 1724-1738 рр., наказний гадяцький полковник (1728). – Док. 467.
412. Милорадович Ілля – гадяцький полковий хорунжий у 1716-1724 рр. – Док. 467.
413. Велецький Василь – військовий канцелярист у 1690-1691 рр., гадяцький полковий суддя у 1697-1712 рр., значний військовий товариш (1716), гадяцький полковий сотник у 1723 та близько 1730 рр. – Док. 467.
414. Рожанський Василь – зінківський сотник у 1723-1729 рр. – Док. 467.
415. Жадько Мелентій – зінківський сотник (2-ї сотні) у 1723-1730 рр. – Док. 467.
416. Маркович Іван – прилуцький полковий сотник у 1709-1719 рр., прилуцький полковий суддя у 1719-1724 рр., швагер гетьмана Скоропадського, р. н. ? – помер 1724 р. – Док. 467.
417. Мовчан Михайло – з 1679 р. на військовій службі, у 1683 р. учасник походу під Відень проти турків у війську польського короля Яна Собеського, згодом запорозький козак, з 1690 р. військовий товариш Прилуцького полку, у 1708 р. значний військовий товариш, прилуцький полковий осавул у 1709-1741 рр., р. н. ? – помер 1742 р. – Док. 467.

418. Іван Семенович – прилуцький полковий хорунжий, прапорщик у 1715-1744 рр. – Док. 467.
419. Скорупа Григорій – стародубський полковий писар у 1715-1725 рр. – Док. 467.
420. Данченко Федір – хорунжий Стародубської Полкової сотні (1709-1714), стародубський полковий прапорщик у 1721-1723 рр., стародубський полковий хорунжий у 1723-1732 рр. – Док. 467.
421. Данченко Філіп, Пилип – стародубський полковий хорунжий у 1708-1710 рр., хорунжий Полкової сотні (1722), стародубський полковий сотник у 1723 р., наказний стародубський сотник у 1733 р. – Док. 467.
422. Єсимонтовський Олексій – значний військовий товариш (1713 р.), мглинський сотник у 1723-1735 рр. – Док. 467.
423. Рухлядь Йосип – наказний погарський сотник у 1722-1723, 1725 рр. – Док. 467.
424. Сахновський Гнат Васильович – чернігівський полковий обозний у 1709, 1723-1731 рр. – Док. 467.
425. Мокрієвич Михайло – чернігівський полковий осавул у 1690, 1723-1725, 1728-1738 рр. – Док. 467.
426. Михайлович Марко – чернігівський полковий хорунжий у 1723-1730 рр. – Док. 467.
427. Філоненко Семен Михайлович – слабинський сотник у 1723-1733 рр., наказний слабинський сотник у 1713 р. – Док. 467.
428. Бакуринський Яків Юрійович – роїський сотник у 1716-1738 рр. – Док. 467.
429. Ліневич Карпо Петрович – волинський сотник у 1718-1734 рр. – Док. 467.
430. Васютинський Іван Гнатович – менський сотник у 1722-1739 рр. – Док. 467.
431. Черушинський, Чарушинський Антоній – золотоноський сотник у 1723-1732 рр., наказний переяславський полковник у 1722-1723 рр. – Док. 467.
432. Афендик Стефан – бориспільський сотник у 1719-1752 рр. – Док. 467.
433. Прохоренко, Прохорович Михайло – бубнівський сотник у 1708-1738 рр. – Док. 467.
434. Маркович Яків Андрійович – лубенський наказний полковник у 1721 та 1723-1725 рр., бунчуковий товариш, учасник Сулацького походу на Кавказ у 1725-1727 рр. та Хотинського походу у 1739 р., генеральний підскарбій з 1762 р., народився 7 жовтня 1696 р. – помер 9 вересня 1770 р., автор “Щоденних записок” – важливого джерела до історії Гетьманщини. – Док. 467.
435. Кулябка Григорій Федорович – лубенський полковий сотник у 1715-1732 рр. – Док. 467.
436. Гамалія Іван Михайлович – лохвицький сотник у 1721-1727 рр. – Док. 467.
437. Кирик, Кирика Василь – городиський сотник у 1723-1725, 1731 рр. – Док. 467.
438. Бугаєвський Григорій – полтавський полковий писар у 1718-1729 рр. – Док. 467.
439. Сибілевич Федір – полтавський полковий осавул у 1720-1723 рр. – Док. 467.
440. Герасименко, Гарасименко Павло – полтавський полковий хорунжий у 1714-1735 рр. – Док. 467.
441. Жданович Павло – новосанжарівський сотник у 1715-1725 рр. – Док. 467.
442. Гаєвський Іван – решетилівський сотник у 1720-1733 рр. – Док. 467.
443. Тарануха Сава Михайлович – кобеляцький сотник у 1712-1730 рр. – Док. 467.
444. Якович Йосип – орлянський сотник у 1722-1732 рр. – Док. 467.
445. Тимофійович Федір – соколянський сотник у 1715-1729 рр. – Док. 467.
446. Сухима Іван Павлович – великобудишанський сотник у 1723-1734 рр., наказний великобудишанський сотник у 1721 р. – Док. 467.
447. Лищенко Іван – келебердянський сотник у 1722-1725 рр. – Док. 467.
448. Тройницький Павло – келебердинський сотник у 1716-1722, 1730-1732 рр., полтавський полковий писар, значковий товариш у 1723 р. – Док. 467.
449. Кукурін, Кукурин Іван – київський полковий хорунжий у 1718-1723 рр., р. н. ? – помер після 1730 р. – Док. 467.

Словник архаїчних слів

- Абисмо – щоб
Аж, аже – навіть
Албо, альбо – або
Антецесор – попередник
Апробувати, апробувати – схвалити, затвердити
Армата – гармата, артилерія
Артикул – стаття
Архидиякон – старший диякон серед ченців-дияконів
Архієрей – представник вищого кліру православної церкви
Асекурація – забезпечення
Асигнація – призначення
Атестація – свідчення
Афектація – бажання
- Бавитися – баритися, займатися
Барзо – дуже
Барило – бочка
Байдак – великий човен
Бидло – свійська худоба
Битність – перебування
Борт – вулик з видовбаної колоди, або дупло в дереві, де живуть бджоли
Бочка – міра об'єму, поділялась на чотири корці або чверті
Бояри – за часів Полуботка стан слуг, що мало чим відрізнялися від посполитих
Бровар, броварня – пивоварня
Буда – 1) приміщення для промислових потреб (виготовлення поташу, селітри і т. п.); 2) тимчасове житлове приміщення
Бурмістер, бурмістр – друга за значенням після війта посада у місцевих урядах міст і містечок, посада не була постійною, бурмістри регулярно переобиралися
- Важитися – зважуватися, насмілюватися
Важниця – ваги
Валюшня – сукновальня
Варувати – застерігати
Вашмось – ваша милість
Ведлуг, подлуг – згідно, тому що
Вічисте – навічно
Велебний, превелебний – звернення до вищого духовенства
Вельце – вельми, дуже
Вендровний – мандрівний
Веспол – разом
Вешняк – млин, робочий час якого припадає на весняну повінь
Винниця – місце виробництва горілки або вина
Війт – голова магістрату у великих містах, або голова ратуші у малих містах, урядовець на постійній посаді, за життя війти змінювалися рідко, лише за якихось надзвичайних обставин
Вобець – загалом
Волость – територіально-адміністративна одиниця; об'єднання навколо центру певної кількості (до кількох десятків) населених пунктів
Волока – міра земельної площі, що дорівнювала 19-22 га
Волох – молдаванин
Вспарте – підкріплення, зміцнення
Вшелякий – всякий
Вязеня – арешт, ув'язнення
- Гамоване – перешкода, затримка
Гандлювати – торгувати
Гарнець – міра об'єму сипких тіл і рідин місткістю близько 4 л.
Горливість – старанність

Городничий – монастирський управитель
Гвалтовний – насильницький
Гута – підприємство по виробництву скла

Дабель – повинність
Даток – данина
Декрет – постанова, присуд
Диспонувати – розпоряджатися
Дозорця – доглядач маєтностей, млинів і т.п.
Дукат – червоний золотий, дорівнював 4,5 гульдена
Долегливість – утиски
Дуля – груша

Евекта – експортне мито
Екзактор – збирач податків
Екзація – збирання податків до скарбу
Екзарх – намісник патріарха
Електор – виборець

Євфимок, єфимок – російська срібна монета
Єдваб – шовк

Жаден – жодний
Жадати – бажати
Жеби – щоб
Жолнер – солдат

Забава – затримка
Завод – вчинення позову до суду
Заживати – користуватися, споживати
Заказувати – забороняти
Законник – чернець
Залецнення – висловлення, заява, рекомендація
Зась – же, але
Заховувати – зберігати
Затягати – набирати
Зачим – отже, тому, таким чином
Звляща – особливо
Здрайця – зрадник
Зейшлий – померлий
Злецити – доручити, наказати
Зичливий – добродійний
Знайдоватися – знаходитися
Зособна – зокрема
Зосталий – останній, залишковий
Зуполний – повний

Ігумен – настоятель чоловічого монастиря
Іж – що
Ізгон – наїзд, під'їзд

Ісромонах – чернець з саном священника
(допущений до богослужіння)

Іначей – інакше
Індукта – імпортне мито
Інквізиція – слідство
Інкурсія – наїзд, напад
Інок – чернець
Інсерувати – вкласти, вилучити
Інстанція – клопотання
Інстигнувати – підбурювати
Іntenція – намір, бажання
Інтерцесія – посередництво

Кадь, кадка – міра меду (бл. 60-90 л.)
Калга-салтан – наступник престолу
Камень – одиниця ваги, що дорівнювала 32 фунтам
Камеральний – казенний
Кантара – одиниця ваги, що дорівнювала 96 фунтам
Капелан – духовник при війську
Капітула – рада з духовних осіб при єпископі, що займається адміністративними питаннями
Кармазин – тканина фарбована в червоний колір
Катедра – собор, соборна церква
Кварта – одиниця виміру рідких і сипких тіл, трохи більша за літр
Квота – сума
Кгвалтовний – насильний
Кгди, гди – коли
Кгдиж – тому що
Кеди – коли
Киндяк – турецька бавовняна тканина
Клейноди військові – відзнаки Запорозького Війська: короґва, булава, бунчук, котли (бубни), гармати
Ключ – територіально-економічна одиниця, об'єднання навколо міста (містечка) групи фільварків та селищ
Коберець – коверець, килимець
Колвек – у наступні часи
Комісар – особа спеціально призначена для виконання певного доручення
Комонний – кінний
Компанійці – охочекомонні або охочепіхотні козаки
Компанія – відділ найманого війська
Компут – розрахунок, реєстр
Кондиція – стан, звання, умова
Конклюдія – закінчення, висновок

Консенс – дозвіл
Консистенція – розміщення військ на квартирах
Консоляція – радість, втіха
Контентуватися – споживати
Конфірмація – підтвердження
Конфузія – неприємне становище
Копа – лічильна одиниця, що дорівнювала 60 (скирда = 120 кіп, копа = 60 снопів)
Корець – одиниця виміру зерна й рідини, що дорівнювала 20-32 гарнцям (80-128 літрів)
Кошара – господарська будова для утримання овець
Крамар – продавець, купець
Ктитор – фундатор і опікун церкви
Кульбака – сідло
Купа – міра тканини (100 відрізків)
Купитися – громадитися
Куфа – бочка для горілки

Лавник – міський урядник, член магістрату
Латво – добре
Лекгація – документ, що засвідчує передачу прав на майно або маєстності (дарча, заповіт і т. п.)
Леч – але
Лій – свічкове сало
Лінія – кордон
Люб – хоч

Магістрат – орган самоврядування у великих містах (як правило тих, що мали маґдебурзьке право)
Маєстність – нерухомість, приватна, або надана в тимчасове користування за службу
Майдан – піч для виробництва селітри і т.п.
Маґдебурзьке право – маґдебурзьке право
Малжонка – дружина, жінка
Малжонок – одружений чоловік
Мати взгляд – брати до уваги
Машталер – конюх, кучер
Меновите – а саме
Мурза – знатний титул у Кримському ханстві

Найдоватися – знаходитися
Наймній – найменше
Найпилней – найпильніше
Наказний – який тимчасово, за наказом, займає певну посаду

Належність – приналежність
Незабавне – не затримуючись
Некгдись – колись
Неналежне – безправно
Неотволочний – невідкладний
Неоткуль – нізвідки
Неотпусний – обов’язковий
Неслушний – неправильний
Нікгди, негдись – колись
Нім – поки, раніше ніж
Носатка – міра для горілки

Обваровати – оберегти, охоронити
Обиватель – житель
Обиклий – звичайний
Обитель – монастир
Обіймати – займати
Облік – боргове зобов’язання
Обняти – оволодіти
Оборочати – повертати, уживати
Овшем – загалом
Огурство – свавілля
Одтол – відтіл
Ознаймити – сповістити, оприлюднити
Оказія – нагода
Оклад – річна данина, податок
Околичний – вищий боярський чин у Росії
Омешкатися – затриматися
Оний – цей
Опроч – окрім
Ордер – наказ
Ординувати – відрядити
Осьмачка – восьма частина, четверик
Отпуст – відпуск
Отчич – власник, що володіє успадкованими маєстностями
Охочекомонне товариство – козаки-вершники, що наймалися служити за гроші, провіант та амуніцію
Охочепіхотне товариство – козаки-піхотинці, що наймалися служити за гроші, провіант та амуніцію
Офіра – жертва
Офірувати – жертвувати
Очкове – податок від бджіл

Патент – документ на право займатися торгівлею
Паша – турецький сановник
Первій – спочатку, раніше
Певний – надійний
Перенагабання, пренагабання – турбування

- Перевазія – умовляння
 Перфекція – досконалість, завершення
 Пильний – усердний, безвідкладний
 Під'їзд – раптовий ворожий напад
 Підсусідки – посполиті, які підселялися жити у двори до сусідів, щоб уникнути відбуття повинностей або сплати податків
 Пірнач – булава, знак влади старшини
 Плуг – одиниця виміру земельної площі (0,75 га)
 Побр – податок, збір податків
 Повіншования – поздоровлення
 Погамовати, погамувати – зупинити, заспокоїти
 Пожиток – прибуток
 Показанщина – податок від виробленого казана горілки
 Полецити – доручити
 Полті – половини свинячих туш
 Помененний – названий, згаданий
 Поневаж – оскільки, тому що
 Понеже – оскільки
 Посесія – володіння
 Послужовати – служити, прислужувати
 Послушенство – виконання обумовлених повинностей
 Послушник – людина, що готується до постригу в ченці, витримує випробувальний термін, живучи при монастирі
 Посполиті – селяни
 Поспольство – населення
 Потягати – примушувати
 Прето – тому
 Привлащати – користуватися
 Пришлий – майбутній
 Промеморія – повідомлення
 Протекціанти – особи, які вдавалися до протекції старшини, монастирів, щоб уникнути сплати загальнодержавних податків чи відбуття загальнодержавних повинностей, з часом потрапляли у залежність до своїх протекторів
 Райця – радник у ратуші або магістраті, посада не була постійною, регулярно переобиралися
 Ратуша – приміщення міської управи, а також орган самоврядування у невеликих містах і містечках
 Реймент, регімент – влада, управління
 Реляція – донесення, повідомлення
 Респект – увага
 Респектувати – брати до уваги, відповідати
 Респонс – відповідь
 Реферувати – доповідати, повідомляти
 Розграничене – розмежування
 Розиск – слідство
 Розпиратися – судитися
 Ронити – скидати, губити
 Рудня – місце добування руди
 Рушене – ополчення, мобілізація
 Сатисфакція – отримання задоволення за нанесену образу, в універсалах як правило йдеться про відшкодування за завдану шкоду
 Сердюки – козаки-найманці на гетьманській службі
 Слушність – справедливість, чесність
 Споткати – зустріти
 Справовати – розвідати
 Спрека – опір
 Спречний – заперечливий
 Сроког – суворо
 Статок – майно
 Стації – збирання припасів з селян і міщан на утримання війська під час постоїв
 Стольник – у Росії придворний чин рангом менший окольничого
 Сукурс – підмога
 Сумнене – сумнів
 Сукцесія – спадок, успадкування
 Сукцесор – спадкоємець
 Супліка – скарга, письмове прохання
 Суплікувати – скаржитися
 Суспенса – відстрочка
 Сустентація – підкріплення, підтримка
 Таляр, талер – срібна монета, на межі XVII-XVIII ст. дорівнювала трьома польським золотим
 Теди – отже, тому
 Тракт – шлях, область
 Трактат – угода
 Тракувати – вести переговори
 Турбація – турбота, клопіт
 Тяжар – тягар
 Уважати – взяти до уваги
 Уіщати – виконувати
 Умисльне – навмисно
 Упрейме – привітно
 Уражатися – ображатися
 Утрапленний – намучений

Утяження – обтяження, кривда

Ущербок – втрата, збиток

Ферувати – надавати, виносити вирок

Флорин – золотий польський

Фолкга, фолкговане – поблажливість

Фільварок – панське господарство, садиба

Фундатор – засновник

Фундуш – в універсалах дозвіл на спорудження греблі і млина, або на спорудження млина на греблі

Фунт – одиниця ваги, що дорівнювала 409-512 грамам

Хто-колвек – будь-хто

Цедула – записка

Цале – цілком

Цехмістер – старший майстер, керівник цеху

Чата – загін війська, висланий на розвідку

Чатовник – вартовий

Чолобиття – послання

Челядь – слуги, піддані

Чернь – голота, простолюди

Чинш – грошовий податок

Шаг – гріш

Шарварок – повинність споруджувати і ремонтувати дороги і мости

Шарпанина – грабіж

Шарпати – грабувати

Шатость – непостійність, хиткість

Шафар – збирач податків

Шафунок – витрата

Шкатулка військова – скарбниця Запорозького Війська

Шеляг – монета, що дорівнювала 3 грошам

Шестак – назва монети, що дорівнювала 6 срібним грошам

Штука – одиниця виміру довжини тканин

Щититися – захищатися

Юж – уже

Якоби – якби

Який-колвек – будь-який

Якосьмо – як ми

Ярий – яровий

Ясир – татарський полон, населення, виведене у полон

Ятка – торгове місце

Список використаних архівних фондів і публікацій

I. Архівні джерела

1. Інститут рукописів Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського (ІР НБУВ)

- Ф. 1. Літературні матеріали.
- Ф. 2. Історичні матеріали.
- Ф. 8. Київський університет.
- Ф. 40. М. Василенко.
- Ф. 119. Галагани.

2. Центральний Державний історичний архів України у Києві (ЦДІАК України)

- Ф. 51. Генеральна Військова Канцелярія.
- Ф. 64. Сотенні канцелярії Лівобережної України (об'єднаний фонд).
- Ф. 133. Чернігівський Кафедральний монастир.
- Ф. 152. Макошинський Покровський жіночий монастир.
- Ф. 153. Омбишський монастир.
- Ф. 157. Чернігівський Єлецький Успенський монастир.
- Ф. 165. Козелецький Георгіївський монастир.
- Ф. 180. Мотронинський Троїцький монастир.
- Ф. 220. Колекція документів Київської археографічної комісії.
- Ф. 983. Ханенки.
- Ф. 1392. Колекція воєнно-історичного товариства.

3. Центральний Державний архів вищих органів державної влади (ЦДАВО)

- Ф. 3561. О. Оглоблін.

II. Опубліковані матеріали

- Аркас Микола. Історія України-Русі. – Одеса, 1994.
Архив ЮЗР. – Ч. 3. – Т. 2. – К., 1868. Акты о козаках (1679-1716).

- Астряб М.Г. Лубенский Мгарский Спасо-Преображенский монастырь. // Труды Полтавской ученой архивной комиссии. – Полтава, 1913. – Вып. 13.
- Барвинский В. Генеральное следствие о маестностях Миргородского полка 1729–1730 г. // Труды Полтавской ученой архивной комиссии. – Полтава, 1913. – Вып. 13.
- Бантыш-Каменский Д. Н. История Малой России. К., 1993.
- Бантыш-Каменский Д. Источники малороссийской истории. М., 1858. – Ч. 1
- Борисенко В. Й. Курс української історії. – К., 1998.
- Василенко Микола. Павло Полуботок. // Гетьмани України. – К., – 1991.
- Василенко М.П. Збірка матеріалів до історії Лівобережної України та українського права 17-18 вв. // Український археографічний збірник. – К., 1926. – Т. 1.
- Величко С. Літопис. – К., 1991. – Т. 2.
- Генеральное следствие о маестностях Нежинского полка 1729–1730 гг. // Материалы для истории экономического, юридического и общественного быта Старой Малороссии, под. ред. Н.П.Василенко. – Чернигов, 1901. – Вып.1.
- Генеральное следствие о маестностях Киевского полка 1729–1730 гг. // Чтения в историческом обществе Нестора летописца. – К., 1893. – Кн. 7. – III отдел.
- Генеральное следствие о маестностях Гадяцкого полка 1729–1730 гг. – Полтава. 1893.
- Генеральное следствие о маестностях Переяславского полка 1729–1730 гг. // Сборник Харьковского историко-филологического общества. – Вып. 9. – Кн. 3. 1896.
- Генеральное следствие о маестностях Прилуцкого полка 1729–1730 гг. // Чтения в историческом обществе Нестора летописца. – К., 1896. – Кн. 11. – III отдел.
- Генеральное следствие о маестностях Черниговского полка 1729-1730 года. // Материалы для истории экономического, юридического и общественного быта Старой Малороссии, под. ред. Н.П.Василенко. – Чернигов. – 1909. – Вып. III.
- Генеральне слідство про маєстності Лубенського полку. // Український архів. – К., 1931. – Т. 4.
- Генеральне слідство про маєстності Стародубського полку. // Український архів. – К., 1929. – Т. 1.
- Грушевський О. Перші гетьманські земельні універсали. // Записки історико-філологічного відділу. – Вип. 7-8. – К., 1926.
- Грушевський О. Гетьманські земельні універсали 1660-1670 років. // Історико-географічний збірник. – Т. 1. – К., 1927.
- Грушевський О. Універсали та грамоти в земельних справах з 1650-1660 років. // Записки Українського наукового товариства. – К., 1926.
- Грушевський О. Універсали та грамоти лівобережним ратушам у 17 в. // Ювілейний збірник на пошану ак. М. С. Грушевського. – К., 1928-1929. – Т.1-3.
- Грушевський Михайло. Ілюстрована історія України. – Київ-Львів, 1913.
- Грушевський М. С. Очерк истории украинского народа. – К., 1990.
- Гуржій. О.І. Ліквідація козацької державності. // Історія України. / Під загальною редакцією В. А. Смолія. – К., 1997.
- Дорошенко Д. І. Нарис історії України. – Львів. – 1991.
- Ефименко А. Я. История украинского народа. – К., 1990.
- Жевахов Н.Д. Акты и документы Лубенского Мгарского Спасо-Преображенского монастыря. – К., 1913.
- История Русовъ или Малой Россіи. – М., 1846.
- Исторические и крепостные документы Виноградского Ирдинского монастыря. // Киевские епархиальные ведомости. – 1861. № 18-20.
- Каманин И. Материалы по истории Киевской городской общины. // Университетские известия. – К., 1892. – № 2, 8 (в приложениях).
- Каманин И. Материалы по истории казацкого землевладения // Чтения в ИОНЛ. – К., 1896. – Кн. 8.
- Каталог документів Київської археографічної комісії. – К., 1971.

- Кашченко Адриан. Оповідання про славне Військо Запорозьке Низове. – Дніпропетровськ, 1991.
- Ковальський Н.П., Мицик Ю.А. Анализ архивных источников по истории Украины 17-18 вв. – Днепропетровск, 1986.
- Коваленко Олександр. Павло Полуботок. // Володарі гетьманської булави. – К., 1995.
- Костомаров Н. И. Павел Полуботок. // Исторические произведения. – К., 1990.
- Крип'якевич Иван. Історія України. – Львів, 1992.
- Крип'якевич І.П. Студії над державою Богдана Хмельницького. IV. Гетьманські універсали // Записки наукового товариства ім. Шевченка. Львів, 1927. – Т. 147.
- Крман Д. Подорожній щоденник (Itinerarium 1708-1709). – К. – 1999.
- Крупницький Б. Гетьманська держава у XVIII ст. // Енциклопедія українознавства. / Під гол. ред. проф. В. Кубійовича і проф. д-ра З. Кузелі – Мюнхен; Нью-Йорк, 1949. – Т. 2.
- Лазаревский А. Обзорение Румянцевской описи. – Чернигов. – Вып.1: 1866; Вып.2: 1867; Вып. 3-4: Вып. 1867.
- Лазаревский А. Архивные отрывки для истории Полтавской епархии. – Полтава, 1882.– В. 1.
- Л[азаревский] А. Акты по истории землевладения в Малороссии (1620-1689). // Чтения в историческом обществе Нестора летописца. – 1890. – Кн. 4. – III отдел.
- Лазаревский А. Акты по истории монастырского землевладения в Малороссии (1636–1730). // Чтения в историческом обществе Нестора летописца. К., 1891. – Кн. 5. – III отдел.
- Лазаревский А. Гетманские универсалы о Киевском городском хозяйстве (1677–1729). // Чтения в историческом обществе Нестора летописца. – К., 1902. – Кн. 16. – Вып. IV. – III отдел.
- Лазаревский А. Материалы для истории общественного и частного быта в Малороссии XVII века. // Чтения в историческом обществе Нестора летописца. К., 1896. – Кн. 11. – III отдел.
- Лазаревский А. Мотыжинский архив. Акты Переяславского полка XVII-XVIII в. – К., 1890.
- Лазаревский А. Отрывки из дневника Гетманской канцелярии за 1722-23 годы. // Чтения в Историческом обществе Нестора-летописца. – К., 1896. – Кн. 12.
- Лазаревский Александр. Павел Полуботок. // Очерк из истории Малороссии XVIII века. // Русский архив, издаваемый Петром Бартечевым.– М. – 1880. – Книга первая.
- Лазаревский А. Сулимовский Архивъ. Фамильные бумаги Сулимъ, Скорупъ и Войцеховичей XVII-XVIII в. – К., 1884.
- Лазаревский А. Черниговская летопись по новому списку (1587-1725) и Коломацкие челобитные. // Киевская старина. – 1890. – Т. 29. – № IV. – Отд. III.
- Літопис гадяцького полковника Григорія Грабянки. – К., 1992.
- Літопис Самовидця. – К., 1971.
- Малі українські літописи, хроніки та діаріуши. Діаріуш або журнал Миколи Ханенка. Публікація В. Шевчука // Київська старовина. – 1993, № 6; 1994, № 1.
- Маркович Н. История Малороссии. Т. 1-5. – М., 1842-1843.
- Материалы для истории внутренней жизни Левобережной Украины. М.Плохинский, Х., 1891.
- Материалы для Отечественной истории. Издал Михаил Судиненко. – Киев, 1853. – Т. 1.
- Материалы для Отечественной истории. Издал Михаил Судиненко. – Киев, 1855. – Т. 2.
- Милорадович Г. Книга пожиткамъ бывшаго черниговскаго полковника Павла Полуботка и де-тей его Андрея и Якова Полуботковъ, составленная по указу 1724 году маіоромъ Михайломъ Раевскимъ и лейб-гвардіи сержантомъ Львовымъ. // Чтения в императорском Обществе истории и древностей российских при Московском университете. – 1863.
- Митрополит Євгеній Болховітінов. Описание Киево-Печерской Лавры. // Вибрані праці з історії Києва. – К., 1995.

- Модзалевский Вадим. Павел Леонтьевич Полуботок. Биографический очерк. – С-Петербург. – 1903.
- Мякотин В. Очерки социальной истории Украины. – Прага, 1924. – Т. 1. – 3.
- Отрывки из нежинских магистратских книг 1657, 1674 гг. – Чернигов, 1887.
- Памятники, изданные Временной Комиссией для разбора древних актов. Т.1. – К., 1845; Т. 2. – К., 1846; Т. 3. – К., 1852.
- Памятники, изданные Временной Комиссией для разбора древних актов. – Т. 1-2. – Изд. 2. К., 1898.
- Петровський М.Н., Путилов В.К. Історія України в документах і матеріалах. Т. 3. – К., 1941.
- Полное собрание законов Российской империи. – Т. 1. – СПб., 1830.
- Полонська-Василенко Наталія. Історія України. – К., 1992. – Т. 2.
- Праці для вивчення історії західно-руського та українського права. – Вип. 2. – К., 1926.
- Рігельман О.І. Літописна сповідь про Малоросію та її народ і козаків узагалі. – К., 1994.
- Рукописи П.Я. Дорошенка. // Труды Черниговского предварительного комитета по устройству 14 археологического съезда. – Чернигов. 1908.
- Сказания о населенных местностях Киевской губернии. Собрал Л. Похилевич. – К., 1864.
- Субтельний Орест. Україна: історія. – К., 1991.
- Сборник летописей, относящихся к истории Южной и Западной России. – К., 1880.
- Сборник материалов для исторической топографии Киева и его окрестностей. – К., 1874.
- Шевчук Валерій. Козацька держава. // Боротьба Павла Полуботка за збереження решток української автономії. – К., 1995.
- Універсали Івана Мазепи. – Київ-Львів. – 2002.
- Універсали Івана Мазепи. – Київ-Львів. – 2006. – Ч. 2.
- Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича. – Київ-Львів, 2004.
- Черниговские Губернские ведомости. – 1852, № 4, 51; 1853, № 5; 1861, № 9.
- Яковлева Т. Гетман Иван Мазепа. Документы из архивных собраний Санкт-Петербурга. – Выпуск I. 1687-1705. – С-Петербург. – 2007.
- Яковлів А. Українсько-московські договори в 17-18 ст. // Пр.Укр. Наук. Ін-ту у Варшаві. – 1934. – Т. 19.

Іменний покажчик

- Авраменко – 343
Агій Єнгаличов, князь – 343
Адаменко Іван, переяславський полковий хорунжий – 467
Адамович Михайло, петрушинський козак – 321
Адамович Симеон, ніжинський протопоп – 320
Аза Федір, гетьм'язівський наказний сотник – 467
Акінфов Микита Іванович, переяславський воєвода – 414
Акулов Данило, прапорщик – 121
Аларт, генерал – 154
Александров, квартмістр – 269
Александрович Ілько, чорнуський житель – 104
Анастасія Савична, черниця – 322
Андрієвич Данило, писар Золотоношської сотні – 467
Андрієнко Яків, наказний стародубський війт – 22
Андрій Іванович, значковий товариш Лубенського полку – 343
Андрій, господар двору лубенського полковника – 343
Андрійович Михайло, лубенський полковий суддя – 108
Андрійович Яків, дозорця – 39, 48, 187
Аненков Григорій, прапорщик – 241
Апостол Данило, миргородський полковник – 169, 407, 408, 467
Армашенко Іван, військовий канцелярист – 75, 162, 259, 287, 343
Афанасійович Данило, наказний конотопський сотник, конотопський отаман – 259, 262
Афанасія Калениківна Савина Силина – 322
Афанасович Трохим, козак Ніжинської Полкової сотні – 226
Афендик Стефан, бориспільський сотник – 467
Бабирчанка, Бабурчанка Анастасія, ігуменя Макошинського монастиря – 353, 354, 456, 457
Бажаненко Павло, конотопський війт – 75
Базилевич Василь, канцелярист Переяславського Земського Суду – 397
Базилевич Ніцентій – 323
Базилевич Федір, седнівський наказний сотник – 467
Базилевичева Марія, вдова бубнівського сотника – 397
Бакуринський Яків, роїський сотник – 11
Бакуринський Яків, роїський сотник – 467
Балясний Іван, селітренник – 218, 228, 249
Балясний Роман, селітренник – 38
Балясний Яків, селітренник – 38
Барак Седнівський – 250
Барбасенко Євдоким, козак села Печені – 61
Бардаченко Трохим, святківський житель – 86
Батурин, підполковник – 158
Бережний Лук'ян, яготинський наказний сотник – 467
Березовський Семен, новгородський сотенний писар, стародубський полковий осавул – 74, 195, 343, 383, 435, 446, 455, 467
Беремецький Петро, острицький козак – 348
Биковська Ірина, жителька села Богданівки – 181
Биковський Василь – 343
Биковський Василь, військовий канцелярист – 281, 343

- Биковський Іосиф, бунчуковий товариш – 406
- Билим – 253
- Бистрицький – 224
- Бідний Василь, мельник – 326
- Бідний Яким Васильович, мельник – 326
- Білаш Григорій, полковий канцелярист – 406
- Білик Ярема Васильович – 344
- Білозарецький – 224
- Бірімінський Стефан, мутинський староста – 52
- Богданов, чернігівський полковник – 343
- Богданович, козак – 320
- Богданович Григорій – 107, 116
- Богданович Самійло, військовий суддя – 466
- Богомовець Стефан, іваницький житель – 385
- Богун Кирило, білоусівський наказний сотник – 467
- Бондаренко Данило, козак Решетилівської сотні – 421
- Борзаківський Андрій, значний військовий канцелярист – 343
- Борзаківський Філіп, військовий канцелярист, писар щоденника Гетьманської канцелярії – 343
- Борисенки, тулиголовські жителі – 60
- Борисенко – 253
- Борисов, прапорщик – 344
- Борковський Василь, чернігівський полковник – 3, 320, 371, 457
- Борозна – 343
- Борозна Іван Владиславич, значний військовий товариш – 343
- Борозна Іван, ревізор – 21
- Борозна Максим, мглинський сотник – 294
- Борозна-Горський Іван, ревізор – 343
- Борохович Михайло, гадяцький полковник – 317
- Борохович, гадяцький полковий обозний – 88
- Бороховичева Романова Марія Савична – 253
- Бороховичева Стара – 253, 343
- Бороховичі – 343
- Борсук Іван, наказний ніжинський полковий сотник – 226
- Брагинчиха Тетяна, білогорільська жителька – 162
- Бранчанин, капітан – 59
- Бреславченко Федір, кобеляцький житель – 34
- Бригинчиха Тетяна – 287
- Британенко Прокіп, роїський житель – 321
- Бруєнко Корній, товариш Почепської сотні – 437
- Бруєнко Петро, товариш Почепської сотні – 437
- Бруй Леон – 437
- Брюс, граф – 342
- Брюховецький Іван, український гетьман – 466
- Бугаєвський Григорій, полтавський полковий писар – 467
- Бугаєнко – 253
- Бугаєнкова – 253
- Букасенко Демко, козак села Печені – 61
- Булавка Петро, значний військовий товариш – 124
- Булюбаш Іван, колишній чигриндібровський сотник – 399
- Бурлай Гаврило, охочепіхотний полковник – 111, 324, 343, 467
- Бурлай, охочекомонний полковник – 343
- Бут Гарасим, чигриндібровський наказний сотник – 467
- Бутко – 253
- Бутович Дем'ян, ревізор – 311, 343
- Бутович Стефан, генеральний осавул – 390
- Буцький Григорій, полтавський полковий суддя – 155
- Буцький Григорій, полтавський полковий суддя, наказний полтавський полковник – 220, 221, 242, 267, 343, 466, 467
- Бученко Іван – 87
- Бученко Кіндрат, козак Прохорської сотні – 87
- Бучмерська Іваниха – 344
- Бучок Гаврило – 223
- Вакуленко Павло, переволочанський сотник – 420
- Валкевич – 189, 190, 343
- Валкевич Петро, військовий канцелярист – 343
- Валкевичі – 189, 190
- Варажський Василь – 82
- Варявський Василь – 467
- Василевич Михайло, гадяцький полковник – 317
- Василенко Андрій – 266

- Василь Ігнатович, брат гетьмана Много-
грішного – 350
- Василь Онисимович, миргородський пол-
ковий обозний – 407
- Василь, пристав – 246, 247
- Васильович Лукаш, Лук'ян, переяславський
полковий осавул – 152, 386
- Васинкевич Ісаакій, чернігівський єлеський
архімандрит – 5
- Васькович Артем, петрушинський козак –
321
- Васьковський Феодосій, ігумен Межигірсь-
кого монастиря – 355, 361
- Васютинський Іван, менський сотник – 461,
467
- Велецький Василь, гадяцький сотник – 467
- Великий Васька – 267
- Величай Онисько, лютенський наказний
сотник – 467
- Вельямінов Стефан Лукич, бригадир – 17,
23, 33, 46, 51, 56, 95, 100, 129, 193, 250, 342,
343, 467
- Веребей Данило, дозорчий – 344
- Вілінський Василь, полковничий дворянин –
137
- Владислав IV, польський король – 358
- Вовк – 343
- Войка Федір, старший військовий канцеля-
рист – 297
- Война Федір, військовий фіскал – 290
- Войтехович Богдан – 3
- Войтехович Федір, житель Седнівської
сотні – 3
- Войцехович Петро Богданович, військовий
товариш, седнівський сотник – 313, 343,
371
- Войцехович Стефан Богданович – 371
- Волевач Антон, миргородський полковий
осавул – 467
- Волжин, капітан – 172, 202
- Волинський Григорій, кур'єр – 343
- Волкевич – 343
- Волконський, князь, унтер-лейтенант – 343
- Володківський Андрій, військовий канце-
лярист – 278, 343
- Володківський Дмитро, значний військовий
товариш – 157, 161, 343
- Волунка Артем, солдат з полку Бальцера –
344
- Вольський Федір Григорович, київський
полковник – 392
- Воронний, отаман – 343
- Гавриїл, ієродиякон – 373
- Гавриленко Іван, пасічник – 344
- Гаврилович Кирило, сосницький наказний
сотник – 467
- Гаврущенко Кирило, мельник – 257
- Гаєвський Іван, решетилівський сотник –
467
- Галаган Гнат Іванович, прилуцький полков-
ник – 343, 426-429, 431, 466, 467
- Галаган Семен, миргородський полковий
осавул – 467
- Галенковський Федір, прилуцький полковий
писар – 467
- Галецький, Голецький Леонтій, військовий
товариш – 93
- Галецький, Голецький Семен, новгородсь-
кий сотник – 93, 147, 343, 467
- Гальцер, Бальцер Юдин, полковник – 119,
121, 192
- Гамалія – 343
- Гамалія Василь – 343
- Гамалія Василь, ревізор – 343
- Гамалія Іван, лохвицький сотник – 343, 467
- Гамалія Михайло – 343
- Гамалія Стефан, значний військовий това-
риш – 343
- Гамалія, військовий товариш – 343
- Гапоненко Захарко, новгородський жи-
тель – 65
- Гарасименко Павло, полтавський полковий
хорунжий – 467
- Гарасименко Філіп, петрушинський козак –
321
- Гарасимович Семен, війт Салтикової
Дівиці – 71
- Гараска, шинкар – 344
- Гафилович Матвій, командир мозирської
козацької залоги – 462
- Генваровський Константій, військовий това-
риш – 106, 252, 280, 295, 343
- Гірша, шинкар – 344
- Гладуренко Грицько – 343
- Глинський Богдан Федорович – 358
- Глинський Яким, іконописець – 244
- Глушенко Маковський – 406
- Гнат Васильович, чернігівський полковий
обозний – 467
- Говоруха – 344
- Голембіовський Михайло, значковий това-
риш – 467
- Голембіовський Стефан, товариш Старо-
дубського полку – 195

- Голіцин Дмитро Михайлович, київський губернатор, князь – 330, 342, 343, 389, 411
- Голіцин Михайло Михайлович, генерал, князь – 310, 312, 343
- Головкін Гаврило Іванович, канцлер – 55, 320
- Головкін Гаврило, канцлер, граф – 317, 342
- Головко Грицько, вороньківський наказний сотник – 467
- Голуб Константій, генеральний бунчужний – 343
- Голубова – 168
- Гончар Василь, боярин – 106
- Горанескул Микола, сорочинський сотник – 467
- Горбань Дем'ян, наказний кропив'янський сотник – 467
- Гордієнко Лук'ян, писар Топальської сотні – 467
- Горкуша Федір, отаман Баришівської Сотні – 416
- Горленко – 385
- Горленко Дмитро – 194
- Горленко Дмитро, прилуцький полковник – 385
- Горленко Лазар, прилуцький полковник – 384
- Горленко Яким, військовий товариш – 188
- Горченко Мирон – 343
- Горяїн Лук'ян, переволочанський дозорця – 292
- Грабовецький – 324
- Граб'янка Григорій, гадацький полковий суддя – 68, 343, 466, 467
- Гребінка Михайло Антонович, баришівський бурмістр – 323
- Гречаний Федір, значний військовий товариш – 218, 263, 343
- Гречаний Яків, військовий товариш – 273, 343
- Гречаний Яків, ревізор – 343
- Гречаний, ревізор – 343
- Гречка, кобижський сотник – 230, 343
- Григорій Іванович, бобровницький отаман – 343
- Григорій Матвійович, значковий товариш – 467
- Григорович Дем'ян, значний військовий товариш – 381
- Григорович Мисько – 358
- Григорович Михайло, прилуцький полковий обозний – 384, 467
- Григорович Семен, наказний кролевцький сотник – 35, 252
- Григорович Яків, китайгородський наказний сотник – 467
- Григорович, кандидат в сотники – 295
- Грищенко, прилуцький полковий обозний – 343
- Грищика – 431
- Гром Тиміш, козак – 343
- Грушенко Терешко – 233
- Губаренко Іван, пасічник – 344
- Губарев Іван, пасічник – 344
- Губій Дмитро, іваницький житель – 385
- Гузенко Лавро (Лаврін), наказний ніжинський полковий сотник – 211
- Гуляницька Романиха Настя – 226
- Гуляницький Василь – 226
- Гуляницький Григорій, ніжинський полковник – 409, 456
- Гуляницький Роман – 226
- Гуменний Іван, наглядчак – 344
- Гутник Павло Степанович – 92
- Гутович Дем'ян – 6
- Гущар Іван, калюжинський житель – 385
- Давид Додрушавич, житель села Литвинович – 465
- Давидов Семен Дмитрович, полковник – 153, 343
- Давидович – 343
- Давидович Антон, дворянин генерального бунчужного Лизогуба – 387
- Данилова Карпичиха – 135
- Данилович Іван (Кирпич), переяславський наказний полковник, полковий осавул – 152, 289, 343, 466
- Даниловський Василь, військовий товариш – 439
- Данченко Федір, стародубський значковий хорунжий – 467
- Данченко Філіп – 82
- Данченко Філіп, хорунжий Стародубської Полкової сотні, стародубський полковий сотник – 436, 444, 455, 467
- Даровська, господарка гетьманського двору – 195
- Даровський Василь, дептівський дозорця – 266
- Даций, лукомський житель – 343
- Дашенко – 447
- Дворецький Василь, київський полковник – 367

- Девейзбах, Девензбах, Вейзбах, генерал-лейтенант – 112, 140, 307, 463
- Дем'яненко Андрій, житель стародубовський – 190
- Дем'янова Мокрієвичева – 375
- Демиденко Мартин, отаман села Спаського – 233
- Денис – 205
- Денисенко Василь, значний прилуцький житель – 384
- Денисович Ісай, баришівський сотник – 323
- Дерев'яноко Харко, шинкар – 344
- Деряга Афанасій Матвійович, михайлівський староста – 344
- Десятинникова Суденкова Іваниха, гадяцька жителька – 76
- Десятник Іван, колишній гадяцький отаман – 261
- Дзевульський Андрій, військовий товариш – 96
- Дмитренко Захарій, іваницький наказний сотник – 467
- Дмитрієв Михайло, іваницький житель – 261
- Дмитро Іванович, товариш Прилуцького полку – 93
- Дмитро, Носачишин зять, козак – 347
- Дмитрович Василь, івангородський сотник – 413
- Дмитрович Мойсій, товариш Чернігівського полку – 322
- Добронізький Іван, переяславський полковий сотник – 324, 343, 344
- Добрянський Василь, військовий товариш – 449
- Долгорукой Григорій, князь – 342
- Домонтович Іван, генеральний суддя – 162
- Дорофей, межигірський намісник – 365, 373
- Дорофійович – 190
- Дорофійович Афанасій – 259
- Дорофійович Афанасій, значний військовий товариш – 75, 153
- Дорош – 184
- Дорошенко Василь, колишній сосницький сотник – 239, 343
- Дорошенко Петро, український гетьман – 351, 352
- Досифійович Афанасій, значний військовий товариш – 97
- Дранов Іван, купець, відкупник – 141
- Дубина Лесько, бурківський житель – 68
- Дублянський Павло, стародубський полковий писар, новоміський сотник – 343, 440, 445
- Дубневич Федір, писар Кroleвецької сотні – 233
- Дудченко Роман, попівський житель – 125
- Дьогтяний Омелько – 68
- Дяковська Марія Іванівна Федорова – 396
- Дяковський Федір, бунчуковий товариш – 396
- Євсій, шинкар – 344
- Євстратієнко Гнат, попівський житель – 125
- Єлінський Іосиф, колишній стародубський отаман – 343
- Ємчиха Акилина, батуринська жителька – 257, 343
- Єрмолаєв Афанасій – 343
- Єрченки – 343
- Єсимонтовський Афанасій, мглинський сотник – 195, 438
- Єсимонтовський Олексій, мглинський сотник, значний товариш Стародубського полку – 294, 442, 467
- Жадко Мелетій, зінківський сотник – 467
- Жданов Яків, підполковник, член Малоросійської колегії – 46
- Жданович Василь, корсунський староста – 374
- Жданович Павло, новосанжарівський сотник – 467
- Желізо Григорій – 307
- Жила Ілля, наказний київський полковник, полковий суддя – 161, 467
- Жилович Яків, отаман військової артилерії – 73, 178, 179, 225, 309
- Жук Іван, городиський наказний сотник – 467
- Жуковський Василь, глинський наказний сотник – 467
- Жуковський Петро, військовий канцелярист – 401
- Журавка Григорій – 343
- Журавка Лук'ян, новгородський сотник, стародубський полковник – 144, 294, 435, 436, 437-453
- Журавка Тимофій Олексійович, стародубський полковник – 452
- Жураківська Марина – 369
- Жураківський Лук'ян, ніжинський полковник – 411, 412

- Жураківський Яків, значний військовий товариш – 226
- Жураківський Яків, ніжинський полковник – 369
- Жураківський, Журахівський Василь, генеральний осавул – 14, 17, 27, 71, 95, 96, 101, 105, 132, 135, 185, 193, 196, 261, 265, 290, 291, 297, 303, 309, 343, 466
- Журман Василь, значний товариш Стародубського полку – 291, 451, 454
- Забіла – 379
- Забіла Василь, військовий канцелярист – 261, 263
- Забіла Іван, значний військовий товариш – 304
- Забіла Стефан, військовий товариш, ревізор – 343
- Забіла, борзенський сотник – 343
- Забузький Іван, сотенний писар – 467
- Завадовський Василь, значний військовий товариш – 195, 293
- Заєвський, чернігівський бурмістр – 323
- Заєць, машталір двору гетьмана Скоропадського – 343
- Зайцев Микифор, купець, відкупник – 141
- Заоболонько Тимофій – 344
- Зарудний Мойсій, миргородський полковий сотник – 467
- Зарудний Петро, значний військовий товариш – 398, 403
- Зарудний Федір, лубенський полковий хорунжий – 403
- Заруцька Параскевія, вдова новгородського протопопа – 207
- Заруцький Андрій – 207
- Захарчиха – 378
- Зеленський Григорій, значковий отаман – 467
- Зеленський Дмитро, лубенський полковник – 397
- Зеленський Петро, рашівський сотник – 467
- Зіневич Мануїл, військовий товариш – 30
- Зінович Андрій, бунчуковий товариш – 17
- Зіновія Валієва Матвієва Омелянівна – 136
- Злотникова Анна Григорієва, вдова стародубського війта – 57
- Золотаренко Василь Ничипорович, ніжинський полковник – 410
- Іван Григорович, середнобудянський козак, або Іван Михайлович, збіглий з Росії кріпак – 256
- Іван, менський мельник – 362
- Іваненко, Іванович Григорій, бобровницький отаман – 79
- Іванов Афанасій – 344
- Іванов Іван, глухівський обиватель – 22
- Іванович Дем'ян, ковалівський сотник – 467
- Іванович Дмитро, прилуцький полковий комісар – 188
- Іванович Роман, воронізький урядник – 104
- Іванович Яків, обмачівський дозорця – 64
- Івашка, розбійник – 349
- Івашенко Петро, тулиголовський козак – 60, 343
- Ізносков Іван, прапорщик – 121
- Ійрхман, аудитор – 10
- Іларіон, ієромонах – 345, 376, 462
- Іларіонов, полковник – 340
- Ілейко Ясько, понурницький сотенний писар – 196
- Ілліч Данило, комишанський сотник – 467
- Ілля, новгородський війт – 65
- Ілляшенко Гаврило, кременчуцький сотник – 467
- Ільченко Лаврін, боярин – 106
- Інокентія, ігумена Макошинського монастиря – 8
- Іоан Дякон – 166
- Іосиф, Рувим, чернець – 115
- Іосифович Пахомій, стародубський житель – 343
- Іохнович Адам, товариш хоругви княжича Радзивіла – 325
- Іохновичі – 305
- Ірина Стефанівна Іванова Чернякова, вдова полтавського полковника Івана Черняка – 145, 267
- Ісаєнко Семен, домонтовський наказний сотник – 467
- Ісаков Леонтій, капрал – 344
- Іскалицький Андрій – 175
- Іскра – 300
- Іцько, шинкар – 344
- Йосипович Іван – 343
- Каленик – 322
- Каленик, козак Глухівської сотні – 85
- Каленик, пустогородський козак – 343
- Каліновський, кандидат в сотники – 295
- Кальченко Харко, значний прилуцький житель – 384
- Калюжний, глухівський житель – 343

- Кандиба Андрій, значний військовий товариш – 27, 162, 287, 343
- Кантакузин, генерал-майор, граф – 334, 336, 337
- Капітоненко Василь – 267
- Карасейка Василь, київський полковий хорунжий – 467
- Карпенко Іван, красноколядинський наказний сотник – 467
- Карпенко Михайло, старосанжарівський наказний сотник – 205, 209
- Карпіка Данило, значний військовий товариш – 135, 161
- Карпіка Семен Карпович, осавул Генеральної артилерії – 343
- Карпіка Федір, військовий товариш – 105, 343
- Карпіка Яків – 343
- Карпіки – 95, 343
- Катерина I – російська цариця, дружина царя Петра Олексійовича – 343
- Катерина Максимовна Борознина, вдова мглинського сотника – 294
- Кирика Василь, городиський сотник – 467
- Кириленко Павло, пирятинський наказний сотник – 467
- Кирилович Іван, чехівський дозорця – 78
- Кисіль Кіндрат, березанський наказний сотник – 467
- Кицеш Афанас, ковалівський сотник – 261
- Клопотовський, Ілопотовський Леон, бакланський писар – 96, 101, 185, 300
- Кобилецький – 373
- Коваленко Харко – 427, 430
- Коваль Ярофей – 343
- Ковбаса Андрій, охочекомонний полковник – 203
- Ковбаса, командир охочекомонного полку – 343
- Ковпиненко Іван, повівський староста – 125
- Козловський Стефан, новоміський наказний сотник – 467
- Кокошкін, стародубський полковник – 343
- Колачакський Дмитро, великобудиський сотник – 220, 221, 240, 263, 306
- Количев, капітан – 29
- Коліновський Захарій – 35
- Колісник Андрій – 343
- Кологривий Іван – 118
- Кологривов, майор – 117
- Коломийченко Максим, мельник – 257
- Коляда Василь, мельник, козак Волинської сотні – 326
- Комлик Андрій, пасічник – 344
- Кондратьєв Михайло, сумський полковник – 343
- Коніжський, Кониський Григорій, ніжинський магістратський писар – 230, 307, 343
- Коноваленко Кіндрат, любецький житель – 321
- Копачі-баша, Капичі-баша, турецький посол – 156, 159, 246, 247, 268, 269, 275, 277
- Копцевич Іван, підлип'янський староста – 281
- Корецький Роман, опішнянський сотник – 38
- Коритко – 307
- Корицький Роман, опішнянський сотник – 220, 343, 467
- Корнієвич Іван, значний військовий товариш – 400
- Корнієвич Яків, березанський сотник – 323
- Короваєць Семен, солдат – 343
- Коровченко – 135
- Коростовець Роман, селітреник – 38
- Коростовець Федір – 184
- Корсак Максим – 224
- Корсак Михайло, значний військовий товариш – 224
- Косий Тиміш – 267
- Косович – 343
- Косович Стефан, значний військовий товариш – 60, 96
- Костенецький Григорій, конотопський сотник – 282
- Костенецький Іван, товариш військовий – 59
- Костирченко Ісаак, колодязький козак – 343
- Костянтинів Іван, співак – 72
- Костянтинович Йосиф, значковий товариш Стародубського полку – 17
- Кочубей Василь, генеральний суддя – 379, 380
- Кочубей Василь Васильович, значний військовий товариш – 343
- Кочубей Федір, значний військовий товариш – 175
- Кошелев Петро, полковник, член Малоросійської колегії – 46, 343
- Кошелев Федір, майор – 344
- Красноперич – 184
- Красовський – 343
- Красовський Олексій – 343

- Криштофенко, Криштоф Кирило, сенчанський сотник – 343, 467
- Кроковський Йоасаф, архімандрит Києво-Печерської Лаври – 365
- Кроткевич, Кротневич Герасим, товариш Гадяцького полку – 86, 204
- Круковська Катерина, макошинська ігуменя – 359, 363
- Кубрак Стефан, дівичський житель – 71
- Кузенко Федір – 259, 262
- Кузьминич Хома, суходільський житель, козак Глухівської сотні – 130
- Кукуран, Кукурін Іван, київський полковий осавул – 395, 467
- Кулябка Андрій, бунчуковий товариш – 406
- Кулябка Григорій, лубенський полковий сотник – 467
- Кулябка Іван – 396
- Кулябка Петро, значний військовий товариш – 343
- Кулябка Федір, значний лубенський обиватель – 392
- Кулябка Яким, військовий товариш, бунчуковий товариш – 273, 343
- Куницький Василь, служник – 344
- Купчинський Григорій, воронізький отаман – 103
- Курган Іван – 267
- Куриленко Юхим, славуцький житель – 115
- Кутневський – 343
- Кутневський Данило, значний військовий товариш – 153, 223, 343
- Кушинський Тимофій, чернігівський наказний полковий сотник – 467
- Лавниченко Іван Корнійович, роїський житель – 321
- Лаврін Васильович, білоцерківський сотник – 407
- Лаврін, менський мельник – 362
- Лаврінович Василь, киселівський наказний сотник – 467
- Ладинський Павло, військовий канцелярист – 95, 343
- Лазарович Роман, ніжинський полковий суддя – 276
- Лаштун Тиміш, носівський обиватель – 161
- Лашинський – 259
- Лебідь Гнат – 344
- Лебідь Мойсій – 344
- Левенець – 343
- Левченко Василь – 396
- Лежнецький Василь, чернігівський магістратський писар – 322
- Лейба, шинкар – 344
- Леонтій, адамівський священник – 161
- Леонтійович Василь, лубенський житель – 397
- Леонтійович Кіндрат, омеляницький сотник – 467
- Леонтійович Стефан, товариш Прилуцького полку – 385
- Лесневич Кирило, чернець – 365
- Лизогуб Андрій, конотопський сотник, значний військовий товариш – 75, 27, 136, 259, 260, 343
- Лизогуб Семен, значний бунчуковий товариш – 343
- Лизогуб Юхим – 8, 343
- Лизогуб Юхим, чернігівський полковник – 460
- Лизогуб Яків, генеральний бунчужний – 23, 62, 122, 132, 135, 147, 157, 168, 170, 184, 185, 193, 196, 199, 208, 210, 226, 230, 241, 252, 258, 265, 303, 309, 343, 381, 384, 385, 387
- Лизогуб Яків, чернігівський полковник – 4, 458, 459
- Липиненко Федір, кременчуцький житель – 251
- Лисенко Іван, киселівський сотник – 200, 238
- Лисенко Іван, чернігівський полковник – 456
- Лисенко Лук'ян, роменський наказний сотник – 467
- Лисенко Федір, чернігівський полковий осавул, березинський сотник – 9, 343, 467
- Лисенко, чернігівський полковий осавул – 180
- Лисий Павло – 267
- Литовка Іван, бобровицький козак – 307
- Лихарев Іван, майор, член Малоросійської колегії – 46, 343
- Лихошерст Максим, війт села Великого Устя – 297
- Лищенко Іван, келебердянський сотник – 467
- Лієнко Гнат – 323
- Ліневич Карп, волинський сотник – 467
- Лісницький Роман, шишацький сотник – 467
- Лісовська Пелагея Улізьківна – 175
- Лісовський, новгородський сотник – 65, 175
- Лішинські, ченці – 132
- Лобода Стефан, наказний конотопський сотник – 75

- Ловущенко Олексій – 307
 Ломака – 144, 343
 Ломака Архип – 96, 150
 Ломака Сидір – 48
 Ломиківський Семен – 343
 Лопата Федор, чернігівський війт – 322
 Лопух Семен, бобровицький мешканець – 346
 Лужецький Павло Данилович, баришівський міський писар – 323
 Лук'янович Яків, роменський сотник – 50
 Лука, ігумен Глухівського Петропавлівського монастиря – 241
 Лукашевич Михайло – 386
 Луценко Іван – 267
 Луценко Мойсій, переяславський наказний полковий сотник – 467
 Луцик, пастух – 344
 Луцько, мірошник – 344
 Лушня Федір, баришівський наказний сотник – 467
 Львов Іван, гвардії сержант – 344
 Льодович Захарій – 11
 Любарський М. – 356, 364
 Любачевський Опанас – 267
 Любицький – 344
 Любомирський, коронний підкоморій – 106
 Ляхович Матвій, лубенський полковий суддя – 408
- Мавольський, ніжинський полковий писар – 133
 Магдаліна, макошинська ігуменя – 357
 Мазепа Іван, український гетьман – 315-317, 320, 355, 357-361, 363-376
 Макарук, брагинський війт – 431
 Македонський Олександр, капітан – 121
 Маковська – 168, 343
 Маковський Іван, крелевецький сотник – 379
 Маковський Старий – 168
 Максимович – 190
 Максимович Семен – 405
 Максимович Семен, чорнуський сотник – 153, 467
 Максимович Стефан, значний військовий канцелярист – 195, 385
 Максимович Стефан, ревізор – 21
 Малинка Самійло, миргородський полковий писар – 467
 Малко Федір, значний прилуцький житель – 384
- Мальченко Іван, отаман села Чорторії – 113
 Мандрика Олексій, кобижський сотник – 230, 307, 343
 Манжола, шинкар – 344
 Мануйлович Іван, глухівський сотник – 60, 343
 Марин Антон, перекладач – 246, 247
 Марія Красноперичева – 184
 Марія Магдалена Дацьківна, ігуменя Макошинського монастиря – 460
 Марія Омелянівна Грабовська – 136
 Марія Сухинина, вдова полтавського полкового осавула – 184
 Марк, козак Ніжинського полку – 178
 Маркевич Яків, історик – 467
 Маркович Андрій, лубенський полковник – 14, 17, 212, 403, 404-406
 Маркович Іван, прилуцький полковий суддя – 430, 467
 Маркович Іосиф, бунчуковий товариш – 406
 Маркович П. А. – 350
 Маркович Федір, значний військовий товариш – 425
 Маркович Яків, наказний лубенський полковник – 312, 343, 467
 Маркович, прилуцький полковий сотник – 343
 Марковський – 33
 Мартинович Іван – 372
 Мартос Василь – 108
 Мартос Михайло, військовий товариш Лубенського полку – 404
 Мартос Павло Васильович, лубенський полковий обозний – 402, 404, 466, 467
 Мархаленко Леонтій Михайлович, значний військовий товариш – 452
 Марченко Хома, старосанжарівський отаман – 205
 Маслак Симеон, стародубський житель – 132
 Масюк Леонтій, веприцький сотник – 467
 Матвеев Андрій – 342
 Матвій Іванович, миргородський полковий суддя, наказний полковник – 466
 Матвійович Сава, глухівський ратушний писар – 279
 Матвійович Федір, значковий товариш – 467
 Матяш, колишній лукомський отаман – 343
 Меланія Михайлова Гамалієва Омелянівна – 136
 Мельженко Юрко, корсунський житель – 376

- Меншиков Олександр Данилович, фельд-маршал – 160, 184, 343
 Микита, козак Глухівської сотні – 85
 Микита, пустогородський козак – 343
 Микитович Лаврентій, Лаврін, полтавський полковий обозний – 193, 467
 Миколаєнко Грицько – 343
 Миколаєнко, Миколайович Роман, баришівський війт – 323
 Миколай, уланівський городничий – 47, 83
 Милорадович Гаврило, македонський полковник – 385
 Милорадович Ілля, гадяцький полковий хорунжий – 467
 Милорадович Михайло, гадяцький полковник – 167, 182, 204, 235, 343, 389, 390, 467
 Минецький Павло, військовий канцелярист – 133, 384, 385
 Миролубський Василь, грунський отаман – 344
 Миронов Матвій, переяславський комендант – 414
 Миронович Іван, товариш Глухівської сотні – 85, 343
 Миронович Матвій, стрілецький отаман – 199
 Миткевич Іосиф, товариш Київського полку – 364
 Михаїл Корибут, польський король – 365
 Михайленко Іван, іваницький житель – 385
 Михайло, шинкар – 344
 Михайло Федорович, князь, черкаський староста – 358
 Михайлович Афанасій, значний військовий товариш – 401
 Михайлович Марко, варвинський наказний сотник – 467
 Михайлович Марко, чернігівський полковий хорунжий – 467
 Михайлович Семен, слабинський сотник – 467
 Михайловський, вибельський сотник – 200
 Міклашевський Андрій, значний військовий товариш – 97, 98, 343
 Міклашевський Михайло, стародубський полковник – 105, 113, 433
 Міклашевський Стефан, значний військовий товариш – 82, 105, 113, 279
 Мілютін Дмитро, седнівський сотник – 313
 Міненко, козак – 344
 Мірошник Онисько – 425
 Міщенко Філон, мельник – 257
 Міщенко Яким, мельник – 257
 Многогрішний Дем'ян Ігнатович, український гетьман – 349, 350, 457
 Многогрішний Іван – 326
 Мовчан Василь, дозорця Шептаківської волості, шептаківський староста – 24, 84, 175, 455
 Мовчан Михайло, прилуцький полковий осавул – 467
 Мовчан, осавул – 122
 Мойсій, глухівський священник – 223
 Мокрієвич Дем'ян – 375
 Мокрієвич Михайло, чернігівський полковий осавул – 467
 Мокрієвич Оникій – 375
 Мокрієвич Самійло – 375
 Мокрієвич Старий, Карло – 375
 Мокрієвич, ревізор – 343
 Молчанов Яків, майор, член Малоросійської колегії – 46
 Монастирський, сотник – 59
 Мордвинов Іван, офіцер – 261
 Мортика Петро, конотопський отаман – 75
 Мохнач Левон Кіндратович – 321
 Моцар Сидір, стрілецький отаман – 1
 Музика Конон – 344
 Мулявка Федір – 343
 Муравінський Михайло, військовий товариш – 434
 Мусін-Пушкін Іван, граф – 342
 Навроцький Федір – 267
 Нагнибіда Яків, ворменський житель – 296
 Назар, синявський сотник – 360
 Назаренко Стефан, смілянський наказний сотник – 467
 Нащинська Євфимія, вдова полтавського полкового обозного – 184
 Нащинський Клим, полтавський полковий обозний – 134, 184
 Нейчефель, Нечефело Капітан Андрій – 270, 282
 Нелюбович-Тукальський Іосиф, київський митрополит – 351
 Немирович Андрій, київський воевода – 358
 Немировський, Немеровський Григорій, київський полковий писар – 395, 467
 Немня Пасько – 396
 Ненько Василь, василівський отаман – 344
 Неплюєв, царський резидент в Константинополі – 156, 159
 Нестелій Євдокія Павлівна – 389

- Нестелій Іван Федорович, басанський сотник – 389
- Нестор Васильович, шептаківський сотник – 467
- Несторець, колишній городничий, ворменський житель – 296
- Несторович Іван, дворянин лубенського полковника Марковича – 406
- Нестрович Матвій, колишній писар Конопської сотні – 259, 262
- Несходовський Гнат, лубенський полковий канцелярист – 400
- Ничипоренко Конон, рудівський житель – 384
- Ніжинченко Василь – 132
- Ніжинченко Микита – 132
- Німченко – 253
- Нова – 253
- Новакович Семен, бориспільський сотник – 307, 323, 343
- Новицький Іван, значний військовий товариш – 343
- Новицький Яків, значний військовий товариш – 261
- Новицький Яків, ревізор – 343
- Новосільцев Василь Якович, президент Мануфактур-Колегії – 49
- Нос Іван Яремович, прилуцький полковник – 422-426
- Обідовський Іван, небіж гетьмана Мазепи – 317, 358
- Огранович Іван – 400
- Одорський Гедеон, ігумен і ректор Київського Братського монастиря – 367
- Озерський Леонтій, значковий товариш Стародубського полку – 293
- Олександр I, польський король – 358
- Олександр Олександрович, київський державця – 358
- Олексієва Плотна – 189, 190
- Олексієнко Йосип – 421
- Олексіїв Мартин, писар Лукомської сотні – 467
- Олексій Михайлович, російський цар – 466, 467
- Олешкевич Олександр, баришівський отаман – 323
- Ольц, майор – 314
- Ольшанський Федір – 131
- Омельченко Денис, цехмістр – 412
- Омельянович Павло, сосницький сотник – 200, 236, 239
- Омельянович Федір, глухівський отаман – 343
- Оникієнко Максим, підписок, ратушний писар – 60, 105, 343
- Онопрієнко Михайло, козак Прилуцької сотні – 91
- Онуфрійович Іван, селітреник – 38, 218
- Опацький Михайло – 344
- Орендаренко Гаврило Васильович, великобудиський житель – 77
- Орішка Гришко – 318
- Орлик Філіп, Пилип, український гетьман – 320, 377
- Островершенко Стефан – 122
- Остроградський Федір, говтвянський сотник – 467
- Отвіновський Григорій, стародубський родовий отаман – 258
- Отвіновський Семен – 258
- Охрім, мельник – 449
- Охтенко Василь, мірошник – 344
- Охтенко Дацько, мірошник – 344
- Очієнко, кандидат в сотники – 295
- П'ятак Матвій, сокиренський староста – 91
- Павличенко Іовко, росковський житель – 385
- Павлович Василь, великобудиський житель – 77
- Павлович Василь, куземинський сотник – 467
- Павлович Василь, старосанжарівський наказний сотник – 467
- Павлович Іван, лубенський полковий осавул – 406
- Павуна Кантакузінова – 135, 343
- Паламарєв Іван, пасічник – 344
- Паливода Іван – 343
- Палубничий – 343
- Панкевич Панченко Григорій, прилуцький полковий осавул – 343
- Панько – 344
- Папірний Федір, росковський житель – 385
- Параскевія Домонтовичівна Данилова Солонинина – 290, 343
- Парій Тиміш, славутський житель – 115
- Пафнутій, чернець – 352
- Пекалицький Парфен, ревізор, значний військовий товариш – 67, 124, 293
- Петличний Дем'ян – товариш Седнівської сотні – 2, 318
- Петренко Данило, овчар – 344

- Петрина, ігумен Лубенського Мгарського монастиря – 124
- Петро Іванович, тулиголовський козак – 343
- Петро Корецький, значний військовий товариш, наказний стародубський полковник – 12, 195, 294, 343, 382, 383, 454, 455
- Петро Олексійович, російський цар – 213, 317, 320, 325, 342, 466, 467
- Петров Іван, глиньський житель – 403
- Петрова (Петриха), вдова роїського сотника – 11
- Петровський, колишній лубенський осавул – 113
- Пилатович Леон – 343
- Писарев, підполковник – 121, 343
- Пищик Іван Степанович, любецький житель – 321
- Пищик Лук'ян Степанович, любецький житель – 321
- Пищилицький Лука, старший канцелярист – 408
- Піроцький – 343
- Піроцький Іван, полковий ніжинський сотник – 189, 230, 343
- Піщанський Стефан, значковий товариш – 467
- Плотний – 189
- Плотнин – 343
- Подлузний Тимофій, висоцький житель – 294
- Подмолка, Подмазка Грицько, пасічник – 344
- Поживученко Вакула, носівський обиватель – 161
- Позняков Іван, обер-секретар – 342, 343
- Позняков Кузьма, російський поміщик – 256
- Покорський Афанасій – 440
- Покотиленко Ілля – 343
- Полетика Григорій Андрійович – 467
- Полоцький Дмитро, київський війт – 148
- Полуботкова Анна Романівна, дружина Леонтія Полуботка – 316, 344
- Полуботок Андрій, син Павла Полуботка – 344
- Полуботок Леонтій, значний військовий товариш, батько Павла Полуботка – 316, 414, 415
- Полуботок Павло, чернігівський полковник, наказний гетьман – 1-344
- Полуботок Яків, син Павла Полуботка – 344
- Полуницький Василь, ревізор – 311, 343
- Полховський Іван, пресвітер села Кулаги – 150
- Полянський Андрій, синявський сотник – 208, 467
- Полянський Іван Макарович, оберштер-крікс-комісар – 109
- Пономаренко Іван, пасічник – 344
- Потоцький Григорій, кишенський сотник – 292, 467
- Прокіп – 421
- Прокопович Сава, генеральний суддя – 378
- Прокопович Степан, козак Стародубського полку – 98
- Прокопович Федір, козак Стародубського полку – 98
- Пронський Фрідеріх Глібович, київський воєвода, литовський князь – 358
- Протасєв Федір Іванович, стольник – 17, 326
- Прохоренко Михайло, бубнівський сотник – 467
- Проценко Карпо, борковський житель – 88
- Пряжка Герасим, святковський житель – 86
- Пуганенко Антон, мірошник – 344
- Пулинець Захарій, добротівський житель – 379
- Рагозинський Сава, надвірний радник – 141, 343
- Радзивіл, княжич – 325
- Радзивілівський Федір, михайлівський писар – 344
- Равський Михайло, майор – 344
- Раженко Прокіп, козак Глухівської сотні – 343
- Ракович Андрій, ревізор – 343
- Ракович Павло, значний військовий товариш – 384
- Ракович Симеон, прилуцький полковий писар – 384
- Ракович, значний військовий товариш Прилуцького полку – 343
- Редька Мартин – 396
- Риленко Антон, суходільський війт – 130
- Рина Василь, роменський обиватель – 296
- Різник Олексій – 344
- Різник Семен, кам'янський житель – 74
- Роговський, польський полковник – 377
- Роговченко Іван, кістерський обиватель – 81
- Рогозин Сава, повірений Полуботків – 344
- Рогозинський Гавриїл Іванович – 343
- Родзянка Василь – 408

- Родзянка Василь, миргородський полковий обозний – 467
- Родзянка Стефан, хорольський сотник – 467
- Родіон Іванович, товариш Решетилівської сотні – 421
- Родіонов Богдан, шталмейстер Меншикова – 341
- Рожанський Василь, зінківський сотник – 467
- Романович Іван, військовий канцелярист – 343
- Романовський – 425, 467
- Романовський, новоміський сотник – 343
- Роп, генерал-майор – 29, 59, 167
- Рославець Петро, стародубський полковник – 349
- Росол, жабницький житель – 6
- Росоха Юсько, потоцький сотник – 467
- Рощаківський Захарій, значний військовий товариш – 218
- Рощенко Стефан, козак села Локні – 107
- Рубан Василь, кобеляцький сотник – 50
- Рубан Стефан – 256
- Рубець Семен, військовий товариш, ревізор – 224, 343
- Руденко Михайло, полтавський полковий хорунжий, наказний полтавський полковник – 216, 220, 221, 234, 467
- Рудницький, гудовський староста – 440
- Рудківський Федір, басанський сотник – 230, 307, 343, 467
- Рум'янцеv Олександр Іванович, бригадир, гвардії майор – 343, 344
- Рустанович Яків, переяславський полковий писар – 416
- Рухлядь Йосип, погарський наказний сотник – 467
- Рюмін Панкрат, промисловець – 26
- Сава Михайлов, прикажчик – 343
- Сава Михайлович, кобеляцький сотник – 419, 467
- Сава, чернець Видубицького монастиря – 462
- Савенко Максим, мірошник – 344
- Савенко Микифор, понурницький сотник – 196
- Савенко Миколай, київський полковий осавул – 307
- Савенко Тихон Микифорович, понурницький сотник – 196, 200, 343
- Савицький Ілля – 343
- Савицький Стефан, лубенський полковий писар – 253, 467
- Савич Василь, лубенський полковник – 398-404
- Савич Гордій, нехворощанський сотник – 467
- Савич Іван, любецький сотник – 322, 467
- Савич Корній – 322
- Савич Симеон, священник – 322
- Саєвич Іосиф, почаєвський ігумен, козелецький ігумен – 393
- Саєнко Олексій, каложинський житель – 385
- Самарич Кіндрат – 253
- Самарський Дмитро, полтавський полковий сотник – 467
- Самарський Філіп, значковий отаман – 467
- Самійло Заїрський, козак Роменської сотні – 343
- Самойлович Григорій Гетьманич, син гетьмана Самойловича – 320
- Самойлович Іван, генеральний суддя, гетьман – 162, 320, 353, 354, 414
- Самойлович Тимофій, військовий товариш – 282
- Самойлович, бунчуковий товариш – 343
- Самойлович, ревізор – 343
- Самсоненко Мартин, кістерський козак – 81
- Самуйлович Іван – 326
- Свідерський Іоан, білогощанський священник – 440
- Свідерський Клим, синявський сотник – 208
- Свічка Леонтій, лубенський полковник – 396
- Себастьянович Андрій, прилуцький полковий суддя – 162
- Себастьянович Іван – 108, 162
- Себастьяновичі – 162
- Себастьянович Матвій – 343
- Северинович Михайло, значний прилуцький житель – 384
- Семен Григорович – 168
- Семен Ка., значний військовий товариш – 269
- Семен Савич, генеральний писар – 14, 17, 23, 27, 29, 95, 96, 101, 105, 116, 132, 135, 170, 185, 193, 199, 208, 210, 226, 230, 241, 252, 253, 258, 265, 290, 291, 297, 300, 309, 343
- Семен, отаман села Волокитина – 82
- Семененко Федір, погребський житель – 60
- Семенович Гордій, маяцький наказний сотник – 467
- Семенович Іван, прилуцький полковий прапорщик – 467

- Семенович Іван, великовисинський житель – 321
- Семенович Супрун, миргородський полковий хорунжий – 467
- Семивол Федір – 343
- Сененко Петро, лукомський наказний сотник – 467
- Сененко Федір, значний прилуцький житель – 384
- Серафіон Павлович, ігумен Пустинно-Рихлівського монастиря – 350
- Сергієнко Іван, іваницький житель – 385
- Сердюк Павло, кустинський житель – 450
- Сердюченко Павло, кустицький житель – 443
- Середа, писар часів Хмельницького – 343
- Сибілієвич Федір, полтавський полковий осавул – 467
- Сигізмунд I, польський король – 358
- Сигізмунд III, польський король – 358
- Сидорович Яків, сотенний хорунжий – 467
- Силенко Лук'ян – 166
- Силенко Прокіп, стародубський полковий суддя, стародубський полковий обозний – 343, 447
- Силенко Тимофій Прокопович – 343, 447
- Силич Іван, чернігівський городовий отаман – 322
- Синзовок Андрій, золотоношський наказний сотник – 467
- Синяк Герман – 291
- Ситенський Олександр, гадяцький полковий писар – 467
- Ситенський Стефан, товариш Гадяцького полку – 86, 204
- Сіробаба Гордій, бурковський житель – 86
- Сіроштан – 431
- Скидан Яків, сосницький полковник – 432
- Скоблик Іван – 343
- Скорняков-Писарєв Богдан, глухівський комендант – 261
- Скорняков-Писарєв, полковник – 335
- Скоробагатий Павло, житель села Печені – 61
- Скоробагатий Федір, стародубський полковий хорунжий, стародубський отаман – 434, 443
- Скоропадська Анастасія, вдова гетьмана – 32, 343
- Скоропадський Іван, стародубський полковник, гетьман – 13-16, 18, 19, 23, 26, 37, 42, 44, 49, 52, 63, 69, 70, 73, 76, 78, 93, 95, 100, 101, 111, 131, 132, 138, 141, 144, 148, 152, 157, 165, 181, 183, 184, 187, 189, 198, 199, 206, 211, 214, 226, 228, 233, 244, 261, 265, 290, 291, 294, 297, 309, 318, 321, 325, 342-344, 352, 434, 435, 467
- Скоропадський Михайло – 343
- Скороходенко Кіндрат, понурівський житель – 144
- Скорупа Григорій, стародубський полковий писар – 195, 450, 467
- Скрипниченко Панас, мірошник – 344
- Славатинський Стефан, значковий товариш – 467
- Словуцький Семен – 343
- Служка Іван Григорович, київський городничий – 358
- Слюсар Грицько, бистрицький житель, козак Бистрицького куреня – 47, 83
- Соболевський Семен, погарський сотник – 66
- Соколовський Антип, бакланський сотник – 60, 229, 467
- Солодовник Матвій, значний прилуцький житель – 384
- Солонина Данило – 290
- Солонина Костаній Дмитрович, київський полковник – 391
- Солонина Олександр, бунчуковий товариш – 290
- Солонина, київський полковий писар – 343
- Солошенко Афанас, любецький житель – 321
- Софонович Данило, опішнянський обиватель – 76
- Соханський Антон, військовий канцелярист – 404
- Стадник Іван – 344
- Стаєнний – 343
- Старець Іван – 114
- Старицький Лук'ян, Лука, полтавський отаман – 216, 220
- Старосільський Григорій, стародубський полковий осавул – 166
- Старосільський Яків – 166
- Старосільський Яків Григорович – 166
- Старосільські – 166
- Стаховський Антоній, чернігівський архієпископ – 323
- Степаненко Василь – 344
- Степаненко Яків – 344
- Степанов Кузьма, поручик – 121
- Степанович Федір, нетрушинський козак – 321

- Стефан, отаман значкового товариства – 289
 Стефанович Андрій, багацький сотник – 467
 Стефанович Самійло, яреськівський сотник – 467
 Столповський – 343
 Стороженко, ічанський сотник – 343
 Стороженко Іван, прилуцький полковник – 385
 Страховський Варлаам, ігумен Київського Видубицького монастиря – 372-374
 Страховський Іван, чернігівський полковий канцелярист – 208
 Стягайло Леонтій, стародубський військовий товариш – 123
 Стягайло Федір – 123
 Сулима Іван, великобудиський сотник – 467
 Сулима Іван, генеральний хорунжий – 324, 332, 386, 417
 Сулима Олександр, переяславський полковий хорунжий, переяславський полковий суддя – 415, 418
 Сухарев, підполковник – 344
 Сухина Василь, полтавський полковий осавул – 184
 Сухинська Марія – 343
 Сущенко Юруш, сокиринський обиватель – 385
 Танський Антоній, білоцерківський полковник, київський полковник – 307, 388, 393-395, 466, 467
 Танський Василь – 307, 343
 Тарас, Пивнин зять – 344
 Тарасевич – 190, 343
 Тарасович Йосиф, значний військовий товариш – 153, 226, 307
 Тарасович Федір, мринський сотник – 411
 Тарнавський – 343
 Тарновський В. В. – 467
 Терещенко Іван, різницький цехмістр – 75, 259, 262
 Тернавіот, ревізор – 343
 Тернавський Стефан – 343
 Тернавський, значний військовий товариш Прилуцького полку – 343
 Тернавський, Тарнавський Іван, колишній старосанжарівський сотник – 206, 209, 273, 274, 343
 Терновіот Іван, ревізор – 343
 Тетеря Павло, переяславський полковник – 466
 Тимофійович Федір, кишенський сотник – 467
 Тимошенко Максим, устивицький наказний сотник – 467
 Тимошенкова Іванова – 343
 Тимошенкова Іванова Євфимія – 382
 Тимошенкова, черниця – 343
 Тимченкова Іванова – 38
 Титович Йосиф, чернігівський бурмістр – 322
 Тихонов, Тихонович Федір, понурницький наказний сотник – 467
 Тихонович Федір, житель села Андріївки – 131
 Ткач Лесько, калужинський житель – 385
 Толока Левко, Лесько – 427, 430
 Толстой Петро Петрович, ніжинський полковник – 133, 413
 Томара Василь, наказний чернігівський полковник, чернігівський полковий суддя – 198, 461, 467
 Томара Василь, ревізор – 343
 Томара Стефан, переяславський полковник – 416-418
 Томилко Ярмола, любецький житель – 321
 Томилко Яцько, любецький житель – 321
 Томілін Сидір, промисловець – 26
 Торба – 253
 Тригубенко Максим, росковський житель – 385
 Трифановський Михайло, крелевецький протопоп – 122
 Тройницький Павло, значковий товариш – 467
 Трохим, колишній писар Гадяцького замку – 218
 Трохименко Кирило, калюжинський житель – 385
 Троцький Кирило, новомлинський сотник – 139
 Троцький Петро, військовий канцелярист – 343
 Трощинський, ревізор – 343
 Трубецький Іван Юрійович, київський генерал-губернатор – 143, 154, 156, 167, 243, 298, 343
 Тур Іван, наказний іркліївський сотник – 467
 Туранський Дем'ян, значний військовий товариш – 172
 Туранський Олексій, значний військовий товариш – 125, 252
 Турковський Михайло, господар Гадяцького замку – 253, 261

- Турченков Іван, вахмістр – 422, 423, 428
Турчин Михайло, переяславський полковий обозний – 467
- Углицький Феодосій, чернігівський архієпископ – 356
- Ульяна Кандибівна Карпичиха, дружина полкового артилерійського осавула – 95, 343
- Ульяна Терноліотівна, Терновіотівна – 108
- Уманець – 295, 343
- Уманець Петро, значний військовий товариш – 124, 296
- Уманець Стефан, товариш Глухівської сотні – 56, 113, 118
- Усов Данило, поручик – 121
- Усов Яків, капітан – 121
- Ушаков Яків, полковник, член Малоросійської колегії – 46, 343
- Феденки, курковські козаки – 84, 455
- Федір, бистрицький козак – 60
- Федір, мецький мельник – 362
- Федор Олексійович, російський цар – 326
- Федор, киселівський сотник – 360
- Федориха Скоробагата, вдова стародубського отамана – 137
- Федоров Семен – 344
- Федорович Андрій, канцелярист – 386
- Федорович Аникій, стародубський лавник – 301
- Федорович Петро, крелевецький протопоп – 364
- Федорович Яким, значний товариш Глухівської сотні, наказний глухівський сотник – 63, 107, 116, 233, 279
- Федорович Ярема, срібрянський наказний сотник – 467
- Феодот, чернуський священник – 104
- Філіповський Антон, військовий канцелярист – 297
- Філон Гордієвич, прилуцький обиватель – 429
- Халецький, обозний Великого князівства Литовського – 325
- Ханенко Микола, стародубський полковий суддя – 258, 265, 343
- Ханенко, київський полковий обозний – 307
- Ханінов, капітан Нижегородського полку – 344
- Хлопов, полковник – 305, 314
- Хмельницький Богдан, гетьман – 141, 157, 170, 171, 226, 343, 345, 466
- Хмельницький Юрій, український гетьман – 346-348
- Хозуненко Гнат – 344
- Холодович Іван, воронізький сотник – 114, 157, 343
- Холодович Стефан, колишній стахорський староста, значний військовий товариш – 17, 43, 175
- Хоменко Грицько – 87
- Хочуков Роман, підканцелярист – 403, 404
- Хрипунов, майор – 344
- Христич Лаврентій, колишній чорнуський сотник – 343
- Хрущов Михайло, прокурор, капітан-поручик, член Малоросійської колегії – 46
- Цебренько Філіп, борковський отаман – 88
- Цесарський Яків, білицький наказний сотник – 467
- Цибульський Міхал, ошмянський ловчий, купець – 323
- Цибуненко Стефан, козак сотні Крелевецької – 343
- Цисенко Кирило – 343
- Ціла Семениха, полтавська жителька – 77
- Цуба Грицько, мірошницький отаман – 344
- Цуцкай Федір, миргородський полковий прапорщик – 467
- Чарниш Іван, генеральний суддя – 14, 157, 196, 257, 261, 290, 291, 297, 300, 343, 382, 383, 408, 466
- Чарнолуцький Іван, стародубський полковий сотник – 132, 195, 293, 343
- Часник Карпо, компанійський полковник – 201, 237, 304
- Чемеський, козак – 307
- Чепа Павло – 344
- Черв'як Василь, любецький житель – 321
- Черв'як Дем'ян, любецький житель – 321
- Черв'як Левон, любецький житель – 321
- Черв'як Федір, любецький житель – 321
- Черкас Іван, миргородський полковий хорунжий – 467
- Черняк Григорій, полтавський полковий обозний – 343
- Черняк Іван Леонтійович, полтавський полковник – 134, 193, 220, 221, 267, 343, 419-421

- Черняк Леонтій, полтавський полковник – 219
- Черняк Олексій – 219, 220, 242
- Черняк Яків, полтавський наказний полковник, полковий сотник – 34, 134, 155, 343
- Черушинський Антоній, золотоноський сотник, наказний переяславський полковник – 467
- Честоклетов Федір Афанасійович, збіглий кріпак – 202
- Четвертинський Юрій, князь – 343
- Четвертинський Ян, князь – 107, 343
- Чечель Марко, чернігівський полковий хорунжий – 264
- Чечерін, Чичерін Іван, підполковник, полтавський комендант – 56, 118, 464
- Чуйкевич – 343
- Чуйкевич Василь, київський наказний полковник – 365
- Чуйкевич Семен, значний військовий товариш – 124
- Чуйкевич Федір, значний військовий товариш – 42, 43
- Чумак-Гутник Іван – 92
- Шапавал – 253
- Шаратенко Федір, піщанський наказний сотник – 467
- Шатрава, гадяцький козак – 344
- Шаула Семен, значний військовий товариш – 161, 307, 343
- Шафіров Петро Павлович, барон – 326, 342, 343
- Шацула Петро, носівський обиватель – 161
- Швець Кіндрат – 431
- Швидкий Федір – 210
- Шевченко Данило, попівський житель – 125
- Шекера Лаврін, фастовецький козак – 413
- Шендюк Михайло, значний військовий товариш – 214
- Шепеленко Григорій, військовий товариш Новгородської сотні – 453
- Шепелич Іван Андросенко, військовий товариш – 433
- Шереметєв Михайло – 343
- Шереметєв Борис Петрович, фельдмаршал – 325
- Шереметєв Михайло, купець, відкупник – 141
- Шиманський Олександр, ріпицький ремісничий цехмістр – 11
- Шингірей Павло, значний прилуцький житель – 384
- Шинкар Роман – 396
- Ширай – 343
- Шищенко Кость – 343
- Шишкевич Григорій, новомлинський сотник – 139
- Шкиленко Іван, переяславський наказний полковий сотник – 467
- Шкуренко Грицько – 343
- Шмарко – 323
- Шмат Остап, попівський житель – 343
- Шолудченко Іван, великобудиський козак – 343
- Шох Семен, батуринський житель – 86
- Штишевський Мартин, гадяцький полковий осавул – 467
- Шток, комендант Києво-Печерської фортеці – 115
- Штофель, капітан – 59
- Шевченко Василь – 343
- Щербатов Андрій, підполковник, член Малоросійської колегії – 46
- Щостанувський Артем – 267
- Юркевич Іосиф – 175
- Юрко, житель села Луки – 374
- Юрченко Іван, козак села Литвинівки – 465
- Юсько, менський мельник – 362
- Юхименко – 343
- Юхимович Василь, білицький сотник – 205, 210
- Юхимович Остап, глухівський сотенний писар – 17
- Юхимович Ярема, остапівський сотник – 467
- Ющенко Онисько, росковський житель – 385
- Яблуновський Омелько – 68
- Яворський Павло, стародубський полковий осавул – 224
- Яворський Стефан, ігумен Київського Микільсько-Пустинного монастиря – 358
- Ягельницький Михайло, монастирський сотник – 467
- Ягужинський Павло Іванович, генерал-лейтенант, прокурор – 72
- Якименко Симон, білоцерківський полковий прапорщик – 388
- Яків, шинкар – 344

- Якимович Стефан, стародубський полковий хорунжий – 441
- Яків Матвійович, вїйт села Чорторії – 113
- Яковенко Пасько – 421
- Яковенко Стецько – 421
- Якович Дмитро, воронізький урядник – 103
- Якович Йосиф, орлянський сотник – 467
- Яковлев, майор – 327
- Яковлев Іван Данилович, переяславський комендант, полковник – 344
- Янжул Михайло, топальський сотник – 467
- Яниха, чернігівська жителька – 356
- Ян-Казимир, польський король – 365
- Янковський Михайло, почепський наказний сотник – 467
- Яновський Іван, судовий писар – 467
- Янченко Яків, товариш охочекомонного полку – 343
- Яременко Михайло, ліплявський наказний сотник – 467
- Яременко Яків, козак Зінківської сотні – 88
- Ярмола, хвеськівський мельник – 362
- Ярослав Іван, білоцерківський сотник – 467
- Ярофієнко Левко, корсунський житель – 376
- Ярошенко Павло – 257
- Ясинський Варлаам, київський митрополит – 372
- Яснопольський Григорій, господар гетьманського двору, колишній військовий канцелярист – 52, 259, 343
- Яснопольський Федор – 343
- Яцьків Йосип – 343
- Яшевський Іван, власівський наказний сотник – 467

Географічний показчик

- Адамівка, село – 161
Азов, місто – 26
Амстердам, місто – 467
Ангелівський хутір – 343
Андрушичі, село – 344
Андріївка, село – 131
Артюшково, село – 453
Архипівка, село – 84
Астрахань, місто – 265, 343
Ахтирка, Охтирка, місто – 343
- Багачка, містечко – 398
Багринівка, Бугринівка, село – 276
Баклань, містечко – 101, 300
Баришівка, містечко – 323
Баруна, річка – 344
Батурин, місто – 156, 257, 277, 315, 316, 349, 350, 354-358, 362, 364-371, 378, 456, 457
Бахани, село – 344
Белюв, місто – 234
Бендери (Тягиня), місто – 377
Березна, містечко – 375
Березняки – 406
Березовиця, село – 122
Бесідь, Бесіда, річка – 79, 343
Бигитова – 17
Биків, село – 32
Биків, село – 376
Бистрик, село – 60
Бистриця, річка – 350
Бихівська фортеця – 435
Біла Росія, Білорусія – 317, 325, 320, 466
Білгородка, село – 247
Білень, Білек, село – 228, 249
Білий Колодязь, село – 447
Білі Вежі – 73
Біловезький степ – 179
Білоус, річка – 356, 344
- Білоцерківка, містечко – 407
Білоцерківка, село – 344
Бішиєнь, Бішкієнь, річка – 317-319
Блиств, село – 180
Бобровиця, місто – 346
Бобровиця, річка – 346
Богданівка, село – 181
Богуслав, місто – 346, 348
Болгач, річка – 344
Болхов, місто – 234
Бондарі, село – 343
Бондарі, село – 405
Бондарівка, село – 180
Борзна, містечко – 156, 217, 409
Борки, містечко – 88
Борщагівка, село – 247
Борщівка, село – 358
Брагинєць, село – 163
Бреч, річка – 318, 320, 344
Бровари, містечко – 246
Броварки, село – 344
Бронниця, місто – 50
Буда, село – 444
Будище, село Полтавського полку – 220, 221, 240, 263
Буймер, Буюмер, слобода – 317, 344
Бурківка, село – 180
Бурти – 351, 352
Бутівка, село – 390
Буцький брід – 343
- Валдай, місто – 324
Василівка, село – 344
Васильків, містечко – 237, 247, 373
Васильківка, слобода – 344
Васьковці, село – 343
Ведмеді, село – 446
Велика Московська дорога – 250

- Велика Слободка, село – 369
 Велике Будище, село Гадяцького полку – 56
 Велике князівство Литовське, Литва – 325
 Великий Новгород – 50, 317, 320, 332, 333
 Великий Самбір, село – 30
 Величківка, Величківці, село – 8, 353, 410, 459
 Веприк, містечко – 228, 249, 343
 Виблі, село – 318, 320, 344
 Виповець, село – 416
 Високин, село – 344
 Вистинні, села – 242
 Вишеньки, село – 343
 Вишнівець, село – 226
 Вишній Волочок, місто – 332
 Внучки, село – 344
 Вовчки, село – 415
 Водиця, річка – 367
 Водотії, містечко – 265
 Волга, річка – 339
 Володимир, місто – 332
 Волок Ламський, місто – 332
 Волокитин, село – 82
 Волосовичі, село – 345
 Ворзна, річка – 344
 Вороніж, містечко – 103, 114, 173
 Воронуса, річка – 438
 Вуся, річка – 437
 Вязьма, місто – 332

 Габрієлівка, село – 318, 320, 344
 Гадяцький замок – 28, 33, 89, 174, 218, 249, 253, 255, 261, 317
 Гадяч, місто – 33, 56, 184, 218, 255, 317, 330, 344
 Галуцвинський, струмок – 440
 Гамаліївка, село – 343
 Гатне – 358
 Гданськ, місто – 26
 Гданська дорога – 218
 Гішки, село – 344
 Гладки, село – 344
 Глинища – 358
 Глинне, село – 435
 Глинськ, містечко – 403
 Глухів, місто – 13-19, 21-35, 37-42, 44-104, 106-128, 130, 132-164, 166-208, 210-279, 281-310, 312-314, 317, 318, 321, 326, 340-344, 382, 383, 413, 420, 464, 467
 Говтва, річка – 421
 Гоголів, містечко – 346
 Головченя, Головсеня, річка – 344

 Голомазди, село – 393
 Гончарна, річка – 344
 Горбнов, село – 180
 Горенка, річка – 367
 Городище, село Ніжинського полку – 344, 350
 Григорівщина – 358
 Grim'яче, село – 224
 Грозлівка, річка – 449
 Груньський хутір – 344
 Груня Черкаська, річка – 88
 Груня, Грунька, річка – 317, 344
 Груня, Грунька, Груньки, село – 317, 344

 Губернії:
 Астраханська – 213
 Вороніжська – 213
 Казанська – 213
 Київська – 12, 213

 Губичі, село – 344
 Гута – 378
 Гути, село – 344
 Гутище, поселення – 168
 Гутище, село – 344

 Далесківка, село – 344
 Данівка, село – 391-393
 Дацьки, село – 373
 Дебрень, Дербент – 126, 343
 Дем'янчичі, село – 361
 Денисівка, село – 400
 Десна, річка – 79, 180, 318, 320, 331, 343, 344
 Дешковичі, село – 265
 Диканька, село – 343
 Дмитрівка, село – 275
 Дніпро, річка – 13, 14, 16, 33, 159, 167, 201, 213, 237, 247, 251, 265, 318, 320, 325, 330, 344, 366, 370, 414, 467
 Дністер, річка – 467
 Довжик, Должик, село – 344
 Довжик, річка – 344
 Домишлін, село – 318, 320
 Домонтів, містечко – 417
 Дон, річка – 339
 Драбів, село – 343
 Дубни, село – 336, 337
 Дубровна, село – 3
 Дунаєць, село – 343
 Душатин, слобода – 165

 Еліонка, річка – 445

- Емельянів, хутір – 148
 Єнці, село – 408
 Єсимонівка, село – 442

 Жабичі, село – 318
 Жеч, річка – 448
 Житомирський шлях – 367
 Жоравка, річка – 437
 Жуковичі, Жукотки, село – 318, 320, 344

 Загородня, село – 5
 Загребельна, слобода – 344
 Задубіння, село – 291
 Зазірки, село – 105
 Заїзди, село – 425
 Закладки, село – 393
 Замишове, село – 67
 Здрягожка, слобода – 344
 Зіньків, місто – 56, 389
 Зміїв, село – 344
 Зноба, село – 207
 Золотоноша, містечко – 88, 417
 Зубівський, струмок – 440

 Іванківці, село – 377
 Іверська земля – 317, 320
 Івоть, річка – 79, 343
 Ілкучі, слобода – 344
 Іпуть, річка – 79, 343
 Інфляндські кордони – 363
 Ірпін, річка – 367

 Кагатлик, село – 399
 Казилівка, село – 318
 Калуга, місто – 234, 324, 332
 Кам'янка, річка – 388
 Кам'янка, село – 224
 Камень, село – 52
 Камень, село – 74
 Канів – 414
 Капустинці, село – 343
 Карачев, місто – 234
 Каруківка, село – 318, 320
 Катерингоф, місто – 335

 Кафедри:
 Київська кафедра (Київська митрополія) – 211, 372
 Переяславська кафедра (Переяславська єпископія) – 370
 Чернігівська кафедра (Чернігівська архієпископія) – 275

 Кашкіна, річка – 344
 Келеберда, містечко – 420
 Києво-Печерська фортеця – 12, 115, 330, 411
 Київ – 12, 14, 106, 156, 159, 176, 201, 243, 246, 247, 277, 301, 358, 365, 366, 370, 373, 374, 411, 442
 Київ Печерський – 374, 451
 Київський перевіз – 370
 Киселівка, село – 9
 Кислів, село – 344
 Кишенька, містечко – 292
 Клевень, річка – 207
 Кобань – 461
 Кобижча, містечко – 230, 343
 Ковалівка, містечко – 261
 Ковпинка, село – 207
 Ковчин, маєтність – 211
 Козелець, місто – 106, 246, 277, 307, 391-395
 Козинці, село – 414
 Козли, село – 344
 Козловка, село – 344
 Коломак, річка – 184, 343, 467
 Колонтаїв, містечко – 343
 Комарівка, маєтність – 211
 Конотоп, містечко – 27, 29, 56, 200, 259, 270, 282
 Коптів, село – 290
 Корибут, містечко – 56
 Корита, річка – 414
 Коробки, село – 344
 Коровинці, село – 317-319, 344
 Корольна, слобода – 344
 Корсунь – 373
 Коти, село – 344
 Котир, Котор, річка – 367
 Красне, село – 64
 Краснович, слобода – 445
 Крашівське, село – 344
 Кременчуцький перевіз – 251
 Крички, Криски, село – 318, 320, 344
 Кролевець, містечко – 6, 35-37, 41, 156, 277, 280, 295, 343, 379
 Кротин, село – 344
 Кувичичі, село – 318, 320, 344
 Куземин, містечко – 228, 249
 Куковичі, село – 8, 180
 Кулага Мглинська, село – 165
 Кулаги, село – 150
 Курськ, місто – 332
 Кустичі Волокитинські, село – 443
 Кустичі, село – 450

- Ладога, місто – 134, 152, 227, 234, 235, 264, 271, 333, 461
- Ладожський канал – 134, 242, 245, 250, 271, 335, 343
- Лакома Буда, село – 436, 444
- Лебедин, місто – 290, 320, 344, 355, 416
- Либідь, річка – 368
- Липова Долина – 56
- Литвиновичі, Литвинівка, село – 465
- Литвиновичі, село – 17
- Литовські міста – 349
- Лихолітки, село – 393
- Літки, село – 106
- Літковичі, село – 368
- Лоївський перевіз – 318, 320
- Лойни, село – 180
- Локня, село – 107
- Локотки, село – 223
- Локтя, село – 343
- Лопазинка, річка – 294
- Лопазне, село – 294
- Лопатні, село – 440
- Лопатня, село – 344
- Лохвиця, містечко – 403, 404
- Лубни – 124, 142, 397, 399, 400, 402
- Луки, село – 374
- Любецький перевіз – 318, 320
- Любеч, містечко – 318, 320, 321, 344
- Любеччина – 343
- Любка, річка – 367
- Лютенка, містечко – 253
- Ляличі, село – 343, 445
- Макошин, село – 180, 353, 354, 363, 456, 457, 459
- Мала Росія, Малоросійська Отчизна, Україна – 13-16, 18, 20, 23, 26, 37-41, 46, 49, 54, 55, 66, 69, 70, 72, 90, 100, 102, 112, 117, 120, 123, 128, 141-143, 149, 150, 153-159, 162, 167, 194, 198, 200, 201, 211, 215, 222, 226, 232, 246-248, 253, 268, 297, 298, 303, 312, 317, 320, 325, 332, 342-343, 367, 368, 398, 449, 463, 466, 467
- Мала Слободка, село – 369
- Малий Самбір, село – 30
- Манюки, село – 434
- Масани, село – 344
- Мгар, село – 124
- Мглин, місто – 294, 438
- Мглинський, хутір – 132
- Межигір'я, село – 213, 343
- Мена, містечко – 456
- Мена, річка – 359
- Мещавськ, місто – 332
- Митявка, село – 64
- Михайлівка, село – 317, 344
- Миси, село – 344
- Мітлашевка, село – 397
- Мицалівка, село – 418
- Млиновці, село – 64
- Можайськ, місто – 332
- Мозир, місто – 462
- Мокіївка, село – 290
- Молодківка, річка – 438
- Монастирі:
- Гамаліївський Харлампіївський дівочий – 18
- Глухівський Петропавлівський – 146, 176, 241
- Кам'янський – 344
- Києво-Печерська Лавра, обитель, монастир і т. п. – 110, 183, 198, 214, 226, 243, 244, 250, 365, 368
- Київський Братський – 365, 367
- Київський Видубицький Михайлівський – 366, 368, 372-374, 376, 462
- Київський Межигірський монастир – 355, 361, 365
- Київський Микільський Пустинний монастир – 358, 374
- Козелецький Георгіївський монастир – 391-393
- Лубенський Мгарський монастир – 124
- Макошинський Микільський чоловічий монастир – 350
- Макошинський Покровський дівочий монастир – 4, 8, 353, 354, 359, 360, 362, 363, 409, 410, 432, 456-459, 460
- Мотронинський Пустинний Троїцький монастир – 351, 352
- Новгородський Спаський монастир – 175, 275
- Печеницький монастир – 448
- Рихлівський Пустинний монастир – 350
- Чернігівський П'ятницький монастир – 322, 356
- Чернігівський Троїцький монастир – 327
- Москалівка, село – 398, 403
- Москва – 13-16, 18, 34, 50, 62, 72, 100, 109, 110, 122, 132, 135, 151, 156, 158, 159, 160, 175, 182, 194, 222, 234, 246, 247, 265, 268, 269, 275, 277, 324, 332, 342, 343
- Мостище, село – 135
- Мохнатинська, слобода – 344

Мохнач – 396
Мохначівка, село – 344
Мстир, річка – 344
Муравейка, село – 180
Мутинський перевіз – 241
Мутинь – 56

Наумівка, село – 316, 344
Неданчичі, село – 344
Некрасів, село – 343
Нерубанівка, село – 388
Нестановичі, село – 345
Нижнє місто Києва – 247
Ніжин, місто – 138, 151, 156, 170, 277, 410, 411, 412
Нічочувка, село – 148
Нова Ладога, місто – 334
Новгород-Сіверський, Новгородок, містечко – 93, 147, 175, 223, 343, 453
Нові Боровичі, село – 318, 320
Нові Млини, містечко – 2, 164
Нові Млини, село – 318, 320, 344
Новосанжарів, містечко – 274
Носівка, містечко – 246, 277

Обмачів, село – 64
Оболонє Гутище, Оболонь, село – 318, 320, 344
Оболонський перевіз – 318, 320
Обухівка, село – 258
Овлуків – 365
Озак, село – 317, 344
Озацький хутір – 344
Оленівка, село – 277
Ольховець, містечко – 347
Ольшана, річка – 344
Опеньки, село – 393
Опішня, містечко – 56, 343
Орлівка, село – 318, 320, 344
Орчик, річка – 184
Осержики, село – 344
Остер, річка – 364, 413
Очкін, село – 65

Павлівка, село – 343, 344
Пеліонка, річка – 440
Переволочна, містечко – 292
Перегон, село – 67, 229, 265
Переяслав, місто – 42, 343, 386, 414, 415, 418
Переяславський замок – 414
Печені, село – 61
Пивці, село – 344

Пирогівка, село – 343
Пирятин, містечко – 396
Пищики, село – 344
Підгорне, село – 318, 320, 344
Підлипне, село – 30
Піски, село – 318, 320, 344
Пісочний хутір – 344
Піщанка, слобода – 189, 190

Повіти, “уезды”:
Бакланський – 300
Івангородський – 413
Курський – 256
Лебединський – 317, 344
Мглинський – 343
Новгородський – 147
Переяславський – 415
Рильський – 202, 369
Рязанський – 26
Фастівський – 265
Чернігівський – 200
Яблунівський – 397, 400

Погар, місто – 66, 93, 101, 147
Погребки, село – 260, 343
Подолки, село – 343
Поконі, село – 439
Поконянка, річка – 439

Полки:
Ахтирський, Охтирський – 154, 344
Білоцерківський – 388
Гадяцький – 28, 86, 89, 154, 169, 204, 228, 249, 255, 317, 343, 344, 467
Київський – 16, 106, 148, 151, 156, 159, 177, 201, 230, 237, 246, 247, 298, 307, 343, 367, 467
Корсунський – 373
Лубенський – 69, 153, 187, 204, 283, 317-319, 343, 344, 403-405, 467
Миргородський – 33, 117, 343, 467
Ніжинський – 48, 58, 183, 201, 214, 226, 227, 237, 246, 248, 311, 343, 344
Переяславський – 42, 43, 141, 152, 182, 246, 278, 343, 361, 386, 415, 467
Полтавський – 34, 99, 134, 155, 193, 219-221, 228, 232, 240, 243, 249, 271, 281, 306, 343, 467
Прилуцький – 94, 163, 171, 201, 237, 251, 303, 343, 385, 424, 430, 467
Стародубський – 17, 21, 23, 48, 54, 57, 67, 93, 96, 98, 128, 140, 153, 195, 258, 265, 284, 285, 291, 293, 294, 305, 313, 343, 381, 436, 438, 439-445, 447, 449, 455, 467

- Сумський – 117, 154, 200, 317, 344
Харківський – 154
Чернігівський – 1, 7, 9, 48, 196, 198, 200, 208, 231, 238, 239, 250, 313, 316, 318, 320, 321, 326, 343, 375, 457, 460, 461, 467
Чигиринський – 352
- Полтава – 34, 56, 118, 134, 167, 184, 219, 221, 343, 419, 421, 464
Полуботки, село – 344
Полуянів, хутір – 148
Польща – 265, 373, 377
Понорниця, Понурниця, село – 326, 350
Попівка, село – 125
Порта Отоманська, Порта, Туреччина – 154, 213, 222
Посілки, село – 344
Почеп, місто – 65, 153, 437
Прилуки – 343, 384, 385, 422-429, 431
Прокопівський, хутір – 98
Протопопівський, хутір – 207
Прудка, річка – 344
Псарівка, село – 318, 320, 344
Псел, річка – 343, 344
Пустогородка, село – 95
Путивль, місто – 109, 110
- Радківка, село – 344
Радомець, місцевість – 131
Радуть, село – 344
Ранінбом, Оранієнбаум – 335
Ратнів, село – 434
Ретик – 380
Решетилівка, містечко – 145, 267, 407
Ржев, місто – 332
Рибне, містечко – 200
Риків, село – 343
Рихолки, село – 350
Родняковський, хутір – 166
Рожни, село – 300
Розстаре, село – 202
Розсудів, слобода – 344
Ромен, Ромни, місто – 56, 109, 110, 296, 401, 405, 406
Росія, Російська держава – 26, 222, 265, 317, 320, 325, 327-330, 333-338, 340, 341, 466
Рось, річка – 373, 374
Рублівка, село – 343
Рудка, річка – 3
Рухівська Буда – 448
Рябівка, село – 344
- Савинки, село – 326, 344
Савинці, село – 318, 320, 344
Сакавиця, річка – 373
Салтикова Дівиця, містечко – 71
Самара, річка – 439
Самбір, село – 32
Самбірщина – 32
Самотужки, Самотуги, село – 326, 344
Санкт-Петербург – 50, 55, 283, 284, 303, 326, 327, 334, 337, 343, 466, 467
Свинарський, хутір – 253
Свірж, маєтність – 275
Святий Хрест, фортеця – 169, 197, 200, 212, 227, 239, 242, 245, 467
Седнів, містечко – 313
Сейм, річка – 164, 343
Селище, хутір – 348
Семедій, село – 344
Семиполки, село – 106, 246
Сеньки, село – 344
Середина Буда, село – 63, 256
Сибереж, містечко – 375
Синій Колодязь, село – 67, 343
Сирець, річка – 367
Сівськ, Сєвськ, місто – 234, 332
Скитки, село – 344
Скоробагатьки, село – 402, 404
Скрипчин, хутір – 395
Славута, село – 116
См'яч, См'ялч, село – 258
Смичин, село – 3
Сміла, місто – 109, 110
Смоленський тракт – 250
Смош, річка – 424
Смош, село – 424
Снітин, містечко – 64
Снов, річка – 2, 318, 320, 344
Сновка, річка – 444
Сож, річка – 79, 343
Соловіївка, село – 265
Сорочинці, містечко – 408
Сосниця, містечко – 239, 350, 432, 458, 460
- Сотні:
- Бакланська – 101, 185
Батуринська – 102, 217
Бахмацька – 102
Березинська – 180, 200
Баришівська – 246, 416
Басанська – 246
Білоуська – 315
Бобровицька – 246

Великобудиська – 263
Волинська – 180, 200, 326, 461
Вороніжська – 43, 90, 119, 121, 151, 343
Воронківська – 246
Глухівська – 17, 43, 45, 52, 56, 63, 85, 105, 113, 118, 119, 130, 233, 310, 343
Гоголівська – 246
Городницька – 180, 200, 250
Грунська – 228, 249
Золотоношська – 418
Івангородська – 58, 412
Київська – 246
Киселівська – 9, 180, 238, 316
Кобижська – 230, 246, 307
Козелецька – 246
Конотопська – 90, 102, 270, 282
Коропська – 41
Красноколядинська – 102
Кролевецька – 41, 43, 151, 233, 280, 295, 343
Липлявська – 289
Лохвицька – 404
Лукомська – 467
Мглинська – 185, 199, 440, 445
Менська – 180, 200
Моровська – 246
Ніжинська Полкова – 211, 226
Новгородська – 17, 275, 276, 433, 453
Новомлинська – 103, 119, 121, 139
Носівська – 246
Острицька – 246, 290, 343
Переволочанська – 420
Погарська – 66, 185, 265
Пойпутьська – 446
Понурницька, Понорницька – 172, 180, 196, 200, 343
Почепська – 437
Прилуцька Полкова – 91, 423, 426
Прохорська – 58, 87
Решетилівська – 421
Роїська – 315
Роменська – 319, 343
Седнівська – 2, 3, 180, 200, 250, 313
Синявська – 180, 208
Сосницька – 180, 200, 239
Стародубська Полкова – 436, 444, 455
Столенська, Стуленська – 180, 200
Топальська – 434
Хорольська – 408
Чорнуська – 405

Спаське, село – 233
Стайки, село – 237

Старі Боровичі, Боровичі, село – 318, 320, 344
Стародуб, місто – 84, 132, 189, 195, 225, 256-258, 308, 343, 381, 387, 433, 436, 438, 440, 441, 443-450, 452-455
Старосанжарів, містечко – 209, 273
Стахорщина – 17
Стокгольм, місто – 408
Стрижень, річка – 344
Строків, село – 415
Суботовичі, слобода – 165
Судинка, річка – 294
Судость – 101
Судость, річка – 79, 101, 343
Сула, річка – 124, 317, 318, 319
Суми, місто – 343
Сурмачівка, село – 401
Сутиски – 350

Табайка, село – 344
Талалаївка, село – 122
Таркгустівка, село – 180
Терехтемирів, Трахтемирів, містечко – 370
Терехтемирівський перевіз – 370
Терк, Терек, річка – 169, 201, 339, 343
Терки – 343
Тиниці, село – 344
Тиницький хутір – 344
Тільна, слобода – 344
Тополі, хутір – 148
Торжок, місто – 324, 332
Трипілля, село – 213, 237, 247, 343
Тростень, село – 444
Троянівка, село – 88
Трубчевськ, місто – 332
Тула, місто – 332
Тулиголови, село – 60

Убедь, річка – 79, 343
Убідь, Убедь, річка – 326, 344
Убіжичі, село – 344
Удай, річка – 226, 425
Устимівка, село – 388
Устя Велике, село – 64, 297
Устя Мале, село – 180, 236
Устя, село – 64
Устьянський перевіз – 297

Фастовець, село – 178, 179

Хави, село – 344
Харківці, село – 361

Хвастова – 73
Хвесівка, село – 8
Хвеськівка, село – 458, 459, 460
Хилчичі, село – 343
Хиці, село – 344
Хмелівка, село – 343
Хмилів, село – 56
Холявин, село – 344
Хорол, річка – 344

Цариград, Константинопіль – 156, 159, 247
Царицин, місто – 167, 215, 246, 338, 339, 343
Царицинська лінія – 213

Черв'яки, село – 344
Черкаське – 339
Чернижов, село – 443
Чернігів – 1-4, 7-12, 322, 323, 325-329, 356, 371, 457, 460, 344
Чернігівський замок – 330
Чертовичі, село – 441
Чехівка, слобода – 42, 78
Чигирин, місто – 345, 347, 351, 352

Чолховщина, село – 67
Чорторії, село – 113, 279
Чумгак, річка – 386
Чумгацький, хутір – 386
Чупковичі, село – 434

Шапочка, село – 448
Швишка, річка – 344
Шевернівський, хутір – 346
Шептаки, містечко – 24
Шептаківське староство, волость – 19, 24, 186, 224

Шептаківщина – 343
Шльонськ, місто – 20, 26
Шматів, село – 437
Шуляки, село – 393

Щеблі, село – 369

Якличі, село – 344
Ярославець, село – 56
Ярославець, село Бобровицької сотні – 394
Ярославець, село Ніжинського полку – 380

Універсали Павла Полуботка

1. 1705, травня 9. Чернігів – Універсал чернігівського полковника Павла Полуботка про привілеї стрілецького товариства Сидора Моцара, постачальників дичини гетьманам і чернігівським полковникам 61
2. 1705, травня 10. Чернігів – Універсал чернігівського полковника Павла Полуботка про ствердження за товаришем Седнівської сотні Дем'яном Петличним половини прибутків у купленому ним млині на річці Снові, в Нових Млинах 62
3. 1706, липня 26. Чернігів – Наказ чернігівського полковника Павла Полуботка про підтвердження прав Федора Войтеховича на млин, розташований на Смичинській греблі, з належними на нього усіма прибутками 63
4. 1706, жовтня 19. Чернігів – Наказ чернігівського полковника Павла Полуботка про підтвердження обов'язку громад сіл, розташованих біля Величківської та Феськівської гребель, належних Макошинському дівичому монастирю, гатити їх у випадку потреби 64
5. 1708, липня 23. Табір в Загородні – Наказ Павла Полуботка чернігівському слецькому архімандритові Ісаакію Васинкевичу повернути хрипківському мельникові сіно, скошене і забране монастирськими підданими на його сіножатях 64
6. 1708, липня 30. Табір під Кролевцем – Наказ чернігівського полковника Павла Полуботка щодо повернення жабницьким жителем Росолом сіна солоновським жителям, взятим з їх сіножатей 65
7. 1710, квітня 15. Чернігів – Універсал чернігівського полковника Павла Полуботка про встановлення податку на шинкарів у Чернігівському полку призначеного для утримання переїжджих через полк 66
8. 1714, листопада 30. Чернігів – Універсал чернігівського полковника Павла Полуботка про порядок ремонту Хвесківської та Величківської гребель, з підтвердженням отримання прибутків з військових часток, що припадають з млинів на цих греблях, Макошинським дівичим монастирем 67
9. 1717, травня 2. Чернігів – Універсал чернігівського полковника Павла Полуботка про надання в послушенство чернігівському полковому осавулові Федору Лисенку посполитих в селі Киселівці 67
10. 1720, листопада 26. Чернігів – Подорожній лист чернігівського полковника Павла Полуботка, виданий аудитору Мекленбурзького корпусу для розслідування зловживань солдатів корпусу, розташованих в Чернігівському полку 68
11. 1722, лютого 19. Чернігів – Універсал чернігівського полковника Павла Полуботка про право новозаснованого ріпицького ремісницького цеху прилучити до цехових повинностей усіх місцевих ремісників, крім гончарів 69
12. 1722, квітня 6. Чернігів – Лист Павла Полуботка наказному стародубському полковникові Петру Корецькому про відправлення присланого ним розкольника до виконуючого обов'язки київського губернатора обер-коменданта Києво-Печерської фортеці 70

Універсали та накази наказного гетьмана Павла Полуботка, видані з генеральними старшинами

13. 1722, липня 4. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини у Н- полк про смерть гетьмана Івана Скоропадського та щодо підлеглості Н-полковника чернігівському полковникові Полуботку, якому Скоропадський передав владу	71
14. 1722, липня 6. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини до київських міщан про обрання Павла Полуботка наказним гетьманом	72
15. 1722, липня 6. Глухів – Універсал генеральної старшини про доручення нею Павлу Полуботкові тримати уряд наказного гетьмана до обрання повночинного гетьмана	74
16. 1722, липня 7. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини у Київський полк про смерть гетьмана Івана Скоропадського, із закликом до суспільного спокою	75
17. 1722, липня 9. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про надання бригадиру Стефану Вельямінову в користування військових сіл Литвиновичів, Стахорщини та Бигитової, якими раніше користувався стольник Федор Протасьєв	77
18. 1722, липня 10. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини невідомому адресату з української старшини, що перебуває при царю, клопотатися перед царем від себе про обрання повночинного гетьмана	78
19. 1722, липня 13. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини війтам і посполитим Шептаківського староства виконувати покладені на них старостою господарські роботи	78
20. 1722, липня 13. Глухів – Інструкція Павла Полуботка і генеральної старшини щодо розведення в Україні шльонських білих тонкорунних овець	79
21. 1722, липень. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про призначення Івана Борозни та Стефана Максимовича ревізорами в Стародубський полк для з'ясування стану справ з виплатою державцями четвертих грошей з плаців та їх стягнення з державців, які їх не сплачують	81
22. 1722, серпня 7. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини наказному стародубському війтові Якову Андрієнку прибути на Генеральний Суд для розгляду скарги на нього глухівського обивателя Івана Івановича	82
23. 1722, серпня 8. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Стародубський полк про переобрання ним з старшиною після смерті гетьмана Скоропадського управління над Україною до обрання нового гетьмана	83
24. 1722, серпня 12. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про затвердження Василя Мовчана дозорцем гетьманських маєтностей на Шептаківщині, з регламентацією його обов'язків і прав	84
25. 1722, серпня 14. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо обов'язку козаків Новомлинської, Сосницької та Шаповалівської сотень допомагати в ремонті Новомлинської греблі	85
26. 1722, серпня 15. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Н-полк про заборону українським купцям імпортувати і продавати голки, з огляду на монополію збуту голок, надану царем Петром I російським фабрикантам Томиліну та Рюміну	86
27. 1722, серпня 15. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини значним військовим товаришам Андрію Лизогубу та Андрію Кандибі прибути в Глухів	88

28. 1722, серпня 16. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Гадяцький полк щодо грошового збору з посполитих, що живуть на землях державців та в маєностях Гадяцького замку, на охочекомонне товариство	88
29. 1722, серпня 17. Глухів – Лист Павла Полуботка і генерального писаря Семена Савича конотопському сотникові щодо покарання капітана Количева	89
30. 1722, серпня 18. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо здійснення військовим товаришем Мануїлом Зіневичем ревізії в селах, належних на гетьманську булаву	90
31. 1722, серпня 19. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Н-полк щодо недопущення притягнення козаків до посполитих повинностей та регламентації здійснення належного судочинства в полку	91
32. 1722, серпня 21. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини посполитим Самбірської маєності, належної на гетьманський уряд, виконувати повинності, зокрема зорати поля та зібрати збіжжя	92
33. 1722, серпня 21. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини в Миргородський полк про збір медової десятини за Дніпром	93
34. 1722, серпня 24. Глухів – Відкритий лист Павла Полуботка і генеральної старшини, відпущеному з московського ув'язнення кобеляцькому жителю Федору Бреславченку, на вільний проїзд додому і вільне там проживання	94
35. 1722, серпня 25. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про збір з купців ярмаркового мита в Кролевці крелевецьким наказним сотником Семеном Григоровичем і військовим товаришем Захаром Калиновським	95
36. 1722, серпня 25. Глухів – Інструкція Павла Полуботка і генеральної старшини на збір з купців ярмаркового мита в Кролевці крелевецькому наказному сотникові Семену Григоровичу і військовому товаришеві Захару Калиновському	96
37. 1722, серпня (25). Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Кролевець, з наказом приймати до обігу російську монету, за винятком фальшивої	97
38. 1722, серпня 25. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини до опішнянського сотника Романа Корицького та інших власників селітрених промислів щодо надання визначеної частки селітри за теперешній і минулі роки, з представленням квитів за раніше здану селітру	98
39. 1722, серпня 27. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про доручення Якову Андрієвичу зібрати в полках, де культивується тютюн, тютюнову десятину	98
40. 1722, серпня 27. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини в Н-полк Н-полковникові щодо з'ясування на вимогу Малоросійської колегії обсягу грошових, хлібних та інших зборів в полку, з розпорядженням приїхати у цій справі з старшиною і урядниками до Глухова	99
41. 1722, серпня 27. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Коропську сотню щодо постачання провіанту в Кролевецьку сотню, для розташованих там російських солдатів, переведених з Коропської сотні	100
42. 1722, серпня 27. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини Федору Чуйкевичу на збір медової десятини в Переяславському полку	101
43. 1722, серпень, не раніше 27. Глухів – Переказ універсалів Павла Полуботка і генеральної старшини військовим товаришам Стефану Холодовичу і Федору Чуйкевичу на збір медової десятини в Ніжинському і Переяславському полках	103
44. 1722, серпня 27. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини Н - адресату в Н- полк доповісти чи збиралася, і на кого, в полку медова десятина, а якщо збиралася – запровадити збір десятини	104
45. 1722, серпня 28. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини у	

Глухівську сотню щодо постачання провіанту російським солдатам глухівського гарнізону	105
46. 1722, серпня 29. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в N- полк щодо оповіщення там призначеного складу Малоросійської колегії	106
47. 1722, серпня 30. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини щодо відшкодування уланівським городничим збитків завданих бистрицькому козаку Грицьку Слюсарю	107
48. 1722, серпня 31. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини Сидору Ломаці на збір тютюнової десятини в Ніжинському, Чернігівському і Стародубському полках	108
49. 1722, серпня 31. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в N-полк щодо розведення овець	109
50. 1722, серпень. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини полтавському наказному полковникові розглянути справу за скаргою роменського сотника Якова Лук'яновича щодо сплати позики, взятої в лубенських купців для повернення хворих козаків Полтавського полку з під Великого Новгорода додому, за борговим зобов'язанням кобеляцького сотника Василя Рубана	110
51. 1722, серпень. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини в N-полк N-полковникові призначити в полковому та сотенних містах збирачів грошових і хлібних зборів	111
52. 1722, серпень. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини господарю двору покійного гетьмана Скоропадського Григорію Яснопольському наказати мутинському старості Стефану Бірманському прибути в Глухів на Генеральний Суд, в зв'язку з висунутим проти нього обвинуваченням про обернення козаків у посполитих	112
53. 1722, серпень. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в N-полк N-полковникові зібрати і виправити в Глухів іноземців та іновірців, що проживають в полку, для приведення їх до присяги згідно уставу про наступництво російського престолу	113
54. 1722, серпень. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини стародубському наказному полковникові щодо відрядження двох значкових товаришів та двох дворян полковничого дому з кінями на два місяці в Глухів для кур'єрської служби	114
55. 1722, серпень. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в N-полк N-полковникові та старшинам щодо контролю, щоб переїжджі через міста сплачували власникам підвод прогонні гроші, по півкопійки за одну версту шляху	115
56. 1722, серпень. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини до старшини міст і сіл на шляху з Глухова до Полтави, з огляду на впровадження поштового зв'язку між президентом Малоросійської Колегії Вельяминовим та полтавським комендантом Чичеріним призначити у визначених місцях на поштову службу козаків	116
57. 1722, серпень. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо сплати позичальниками взятих позик у померлого стродубського війта його вдові Ганні Григорівні Злотниковій	117
58. 1722, серпень-вересень. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини ніжинському полковникові Петру Толстому залучити козаків Прохорської та Івангородської сотень до заготівлі сіна для коней Військової артилерії	118
59. 1722, вересня 2. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про виправлення в Прилуцький полк військового товариша Івана Костенецького для спільного розслідування з капітаном Бранчанином, призначеним Малоросійською	

Колегією, справи про образливі слова сотника Монастирського щодо особи царя, згідно доносів капітана Штофеля та генерал-майора Ропи	119
60. 1722, вересня 3. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про виправлення бакланського сотника Антипа Соколовського та значного військового товариша Стефана Косовича для розслідування справи про ув'язнення, побої і змушення до продажу греблі козака Петра Іващенко глухівським сотником Іваном Мануйловичем	120
61. 1722, вересня 3. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо повернення взятих накладів з Павла Скоробагатого для полегшення йому сплати боргу козакам Букашенку і Барабашенкові	121
62. 1722, вересня 5. Глухів – Лист Павла Полуботка до генерального бунчужного Якова Лизогуба з наказом терміново прибути в Глухів на службу	122
63. 1722, вересня 6. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в село Середину Буду щодо ревізії тамтешніх статків, належних на гетьманський уряд	123
64. 1722, вересня 7. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про призначення Якова Івановича дозорцею гетьманських прибутків в селах Обмачові, Великому Усті, Красному, Митяївці та Млиновцях, а також дозорцею прибутків із Батуринських млинів, перевозів та рибних угідь	124
65. 1722, вересня 7. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини наказному новгородському сотникові розглянути справу за скаргою новгородського жителя Захарка Гапоненка на новгородського вйта Ілля	125
66. 1722, вересня 10. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про затвердження Семена Соболевського погарським сотником	126
67. 1722, вересня 10. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про призначення Парфена Пекалицького ревізором та розпорядником полковничих маєтностей в Стародубському полку	127
68. 1722, вересня 10. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини бурківському жителю Леську Дубині з'явитися в Генеральний Суд для свідчення щодо розірваного гадяцьким полковим суддею листа генерального судді	128
69. 1722, вересня 12. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Лубенський полк з наказом приймати до обігу російську монету, за винятком фальшивої	128
70. 1722, вересня 13. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Н-полк з наказом приймати до обігу російську монету, за винятком фальшивої	129
71. 1722, вересня 13. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генерального осавула Василя Жураківського ніжинському полковникові щодо притягнення дівичького міщанина Стефана Кубрака до міського послушенства	130
72. 1722, вересня 13. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо сприяння співаку російської імператриці Івану Костянтинову в пошуку співаків для її двору	131
73. 1722, вересня 13. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Прохорську і Івангородську сотні про надання транспорту для вивезення скошеного, призначеного для коней військової артилерії, сіна та зведення деревини для ремонту військових стаєнь, з дорученням контролю за цими справами артилерійському отаманові Якову Жиловичу	132
74. 1722, вересня 15. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про доручення стародубському полковому осавулу Семену Березовському розглянути конфлікт між громадою села Каменя та кам'янським жителем Семеном Різником	133

75. 1722, вересня 18. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини конотопському сотникові щодо сплати боргів за м'ясо колишніми конотопськими наказним сотником, городовим отаманом, війтом і писарем конотопському різницькому цеху	134
76. 1722, вересня 18. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини Іванисі Десятинниковій Суденковій з'явитися в Глухів на Генеральний Суд з Данилом Софоновичем	135
77. 1722, вересня 18. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини Гаврилові Орендаренкові та Семенисі Цілій з'явитися в Глухів на Генеральний Суд з Василем Павловичем	135
78. 1722, вересня 18. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про підтвердження Івана Кириловича дозорцею гетьманської маєстності Чехівки	136
79. 1722, вересня 18. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про підтвердження права бобровницького отамана Григорія Івановича і його товариства на вилов бобрів і видр в річках Гетьманщини	137
80. 1722, вересня 19. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Н-полк щодо недопущення порушення раніше виданих царського указу та універсалів, якими забороняється надавати транспорт переїжджим без сплати прогонних грошей	138
81. 1722, вересня 19. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини шептаківському старості компенсувати кистерському козакові Мартину Самсоненку завдані кривди	139
82. 1722, вересня 19. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про призначення Василя Варязького та Філіпа Данченка для розгляду скарги отамана села Волокитина Семена з товариством про притягнення Стефаном Міклашевським козаків до панщини	140
83. 1722, вересня 20. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини бистрицькому жителю Грицьку Слюсарю прибути в Глухів на Генеральний Суд для розгляду його справи з уланівським городничим, отцем Миколаєм	141
84. 1722, вересня 21. Глухів – Лист Павла Полуботка шептаківському дозорці щодо доручення наказному стародубському полковнику розібрати справу про підтоплення архипівських сіножатей	141
85. 1722, вересня 21. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини товаришу Глухівської сотні Івану Мироновичу з'явитися в Генеральний Суд для розгляду справи за скаргою козаків Каленика і Микити про неналежне притягнення Мироновичем їх до підданства	142
86. 1722, вересня 22. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини щодо повернення сватківськими жителями заборгованих грошей батуринцю Семену Шоху, або вирішенням цієї справи в Генеральному Суді	143
87. 1722, вересня 22. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини козаку Кіндрату Бученкові з'явитися в Глухів на Генеральний Суд за позовом його брата Івана Бученка у справі захоплення спадкової землі та іншої власності	144
88. 1722, вересня 22. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини борківському жителю Карпу Проценкові повернути захоплені ним землю і волів зінківському козаку Якову Яременку, куплених Яременком у його брата, або з'явитися в Генеральний Суд для вирішення справи	145
89. 1722, вересня 22. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо утримання в Гадяцькому полку полкової сторожі	146
90. 1722, вересня 24. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо спорядження з Конотопської і Воронізької сотень 50 підвод в Глухів,	

потрібних для транспортування платні російським армійським полкам, розташованим в Україні	146
91. 1722, вересня 24. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини сокиренському старості Матвію П'ятаку з'явитися в Глухів в Генеральний Суд для розправи за позовом прилуцького козака Михайла Онопрієнка	147
92. 1722, вересня 24. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини Івану Чумаку-Гутнику з'явитися в Глухів в Генеральний Суд для розправи за позовом свого зятя Павла Степановича Гутника	148
93. 1722, вересня 25. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про підтвердження військової протекції військовому товаришеві Леонтію Галецькому	148
94. 1722, вересня 25. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про призначення товариша Прилуцького полку Дмитра Івановича полковим комісаром	149
95. 1722, вересня 27. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про доручення військовому канцеляристові Павлу Ладинському розібрати справу між державицею Уляною Кандибівною Карпиччиною та жителями села Пустогород	150
96. 1722, вересня 27. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про доручення військовому товаришові Андрію Дзевульському та бакланському писарю Леону Клопотовському провести розслідування справи між Архимом Ломакою та Стефаном Косовичем щодо належності греблі	151
97. 1722, вересня 27. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини Андрію Міклашевському щодо повернення ним боргу значному військовому товаришеві Афанасію Досифійовичу	152
98. 1722, вересня 27. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини Андрію Міклашевському повернути Прокоповський хутір згідно ухвали Генерального Суду стародубським козакам Федору і Степану Прокоповичам, або, при невиконанні присуду, з'явитися в Генеральний Суд за їх позовом для вирішення справи	153
99. 1722, вересня 28. Глухів – Лист Павла Полуботка і генеральної старшини полтавському наказному полковникові щодо збору в Полтавському полку медової десятини	153
100. 1722, вересня 30. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Н-полк щодо складання реєстрів російських кріпаків, що втекли з підданства російських поміщиків, а також російських драгун і солдатів, які дезертирували зі служби, і проживають на території полку	154
101. 1722, вересня 30. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про призначення бакланського писаря Леона Клопотовського доглядачем за гетьманським майном і прибутками в Бакланській і Погарській сотнях	156
102. 1722, вересень. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо спорядження з БатуриНСької, Бахмацької, Конотопської і Красноколядинської сотень 120 підвод в Глухів, потрібних для транспортування платні російським армійським полкам, розташованим в Україні	157
103. 1722, жовтня 2. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини урядникам Новомлинської сотні забезпечити дровами російських офіцерів, розташованих у Воронежі, але закріплених на квартирах у їхній сотні	158
104. 1722, жовтня 3. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини лубенському полковникові розібрати справу про насильницьке оволодіння євангелієм Ільком Олександровичем в церкві та побиття ним чорнуського священника Федота	158

105. 1722, жовтня 4. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про доручення військовому товаришеві Федору Карпіці розібрати справу між значним військовим товаришем Стефаном Міклашевським та зазірськими козаками Глухівської сотні щодо належності ґрунтів	159
106. 1722, жовтня 4. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Київський полк про доручення військовому товаришеві Костантію Генваровському заарештувати вбивць польських купців-євреїв Василя Гончара і Лавріна Ільченка	160
107. 1722, жовтня 4. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про виправлення Якима Федоровича та Григорія Богдановича в село Локню для розгляду скарги козака Стефана Рощенка на князя Яна Четвертинського про захоплення його поля і ліса	161
108. 1722, жовтня 8. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо передачі вдовою лубенського полкового судді Михайла Андрійовича Ульяною Терновіотівною боргових розписок на 1100 талерів та реєстрів боржників зятям судді Василю Мартосу та Івану Себестьяновичу	162
109. 1722, жовтня 9. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини старшині міст і сіл на шляху від Смілого до Ромен щодо підготовки підвод для транспортування царської казни	163
110. 1722, жовтня 9. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини смілівському городничому Києво-Печерської Лаври щодо надання підвод для транспортування царської казни шляхом від Смілого до Ромен	164
111. 1722, жовтня 9. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо видачі рокової плати козакам охочепіхотного полку Гаврила Бурляя за 1722 рік	164
112. 1722, жовтня 10. Глухів – Лист Павла Полуботка і генеральної старшини N-полковникові щодо змін в постачанні з N-полку фуражних раціонів на коней драгунських полків з корпусу генерал-лейтенанта Девейзбаха на жовтень-грудень	165
113. 1722, жовтня 11. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про доручення колишньому лубенському осаулові Петровському та Стефану Уманцю розібрати справу між значним військовим товаришем Стефаном Міклашевським та козаками і посполитими села Чорторії щодо належності ґрунтів	166
114. 1722, жовтня 15. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини наказному воронізькому сотникові з воронізьким урядом розглянути скаргу Івана Старця на воронізького сотника Івана Холодовича щодо побоїв та грабунку та компенсувати завдану йому шкоду	167
115. 1722, жовтня 15. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини в N-сотню N- сотникові з урядниками щодо розшуку збіглого з ув'язнення ченця	168
116. 1722, жовтня 17. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини Якиму Федоровичу та Богдановичу провести слідство за скаргою славутських жителів Тимоша Парія та Юхима Куриленка про насильницьке захоплення генеральним писарем Семеном Савичем їх земель	168
117. 1722, жовтня 17. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини миргородському полковникові щодо розведення в Миргородському полку овець з білою вовною	169
118. 1722, жовтня 24. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо постійного надання коней і провідників кур'єру полтавського коменданта Чичеріна для доставлення кореспонденції в Глухів і з Глухова	170
119. 1722, жовтня 24. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо постачання фуражу Глухівською, Воронізькою і Новомлинською сотнями для полку Бальцера	171

120. 1722, жовтня 25. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Н-полк Н-полковникові щодо надання звіту, необхідного для запобігання шахрайства офіцерами і драгунами російських полків при відшкодуванні фуражу	172
121. 1722, жовтня 25. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини наказному новомлинському сотникові щодо постачання фуражу для переведених у Воронізьку сотню коней російських офіцерів	173
122. 1722, жовтня 25. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини прилучському наказному полковникові щодо допомоги кролевецькому протопопові Михайлу Трифановському в отриманні зиску з покинутих та відчужених мужицьких ґрунтів в селі Березовиці	174
123. 1722, жовтня 26. Глухів – Наказ Павла Полуботка ямпільському комендантові повернути куплені ним спадкові ґрунти Леонтію Стягайлу, з поверненням коменданту сплачених грошей	175
124. 1722, жовтня 27. Глухів – Універсал Павла Полуботка про доручення значним військовим товаришам Петру Уманцю, Семену Чуйкевичу і Парфену Пекалицькому розглянути справу про підтоплення Лубенською міською греблею Мгарської греблі Лубенського Мгарського монастиря та ґрунтів монастиря і значного військового товариша Петра Булавки	176
125. 1722, жовтня 30. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про доручення військовому товаришеві Олексію Туранському розглянути скаргу жителів села Попівки на зловживання старости Івана Ковпиненка	177
126. 1722, жовтня 30. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Н-полк щодо відправлення в полковому і сотенних містах молебнів та зачитування там відомостей про успіхи російських військ на Кавказі	178
127. 1722, жовтень. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо ремонту Батуриної греблі підданими державців з Борзенської, Батуриної і Красноколяденської сотень	179
128. 1722, жовтень. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо заборони продажу і скупівлі хліба (зерна) за спекулятивними цінами в Стародубському полку	179
129. 1722, жовтень. Глухів – Лист Павла Полуботка і генеральної старшини в Н-полк Н-полковникові щодо утримання полкових гармашів, з наказом подати реєстр військових службовців полку, які отримують окрему річну плату	181
130. 1722, листопада 1. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини суходольському війту Антону Риленкові відшкодувати завдані ним збитки глухівському козаку Хомі Кузьминичу, або з'явитися в цій справі до Генерального Суду	181
131. 1722, листопада 2. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини щодо компенсації завданих кривд Федору Тихоновичу Федором Ольшанським	182
132. 1722, листопада 2. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини щодо відновлення прав Симона Маслака на Мглинський хутір	183
133. 1722, листопада 2. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про затвердження Павла Минецького ніжинським полковим писарем	184
134. 1722, листопада 3. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про призначення полтавського полкового сотника Якова Черняка полтавським наказним полковником	185
135. 1722, листопада 4. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини київському наказному полковникові не допускати захоплення прикажчиком Павуни Кантакузиної маєтностей Карпик, до розгляду справи Сенатом, та про підтвердження за Карпиками тих маєтностей, які були ними куплені	186

136. 1722, листопада 8. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини трьом сестрам Омелянівнам з'явитися в Глухів на Генеральний Суд у справі щодо неповернення боргу значному військовому товаришеві Андрію Лизогубу 187
137. 1722, листопада 8. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини стародубському наказному полковникові розглянути в полковому суді справу між Василем Вілінським та вдовою стародубського отамана Федора Скоробагатого щодо компенсації збитків за перешкодження нею його шлюбу з родичкою її чоловіка 188
138. 1722, листопада 10. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини ніжинському полковникові надати у Військову Канцелярію раніше складені в Полку реєстри козаків і селян 188
139. 1722, листопада 10. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про затвердження новомлинським сотником значного військового товариша Кирила Троцького 189
140. 1722, листопада 11. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини наказному стародубському полковникові доповісти про конкретні факти зловживань офіцерів та рядових з Мекленбурзького корпусу 190
141. 1722, листопада 14. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Переяславський полк про надання на відкуп військової індукти в Україні на три наступних роки Михайлу Шереметеву, Микифору Зайцеву та Івану Дранову 191
142. 1722, листопада 20. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини лубенському полковникові уніфікувати в Лубенському полку міри обсягу збіжжя та повідомити про їх співвіднесення з московськими аналогами 192
143. 1722, листопада 21. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини N- полковникові видати російським солдатам, розташованим в його полку, провіант на місяць вперед, відповідно до пропозицій Військової колегії київському губернатору Івану Трубецькому 193
144. 1722, листопада 22. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини наказному стародубському полковникові вжити заходів щодо повернення стародубською старшиною Кіндрату Скороходенку стягнутих грошових поборів 194
145. 1722, листопада 23. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про надання у володіння вдові полтавського полковника Івана Черняка Ірині Стефанівні містечка Решетилівки 195
146. 1722, листопада 23. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо послушенства монастирських підданих Глухівському Петропавлівському монастиреві 195
147. 1722, листопада 29. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генерального бунчужного Якова Лизогуба новгородському війту щодо надання села Мефедівки для домашнього господарства новому новгородському сотникові Семену Голецькому 196
148. 1722, листопада 29. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо послушенства посполитих села Нічочувки та прилеглих хуторів київському війту Дмитру Полоцькому, із заборонаю старшині обкладати їх надмірними поборами 197
149. 1722, листопад. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини в N-полк N-полковникові щодо призначення другого полкового комісара у справах постачання провіанту російським полкам в Гетьманщині, з розпорядженням потім прибути обом комісарам до Глухова 198
150. 1722, грудня 1. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини пресвітеру села Кулаг Івану Полховському порозумітися з Архипом Ломакою щодо належних тому грошей і жита, або з'явитися з ним на Генеральний Суд 199

151. 1722, грудня 2. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо надання державцями Кролевецької і Воронізької сотень транспорту на потреби турецького посла, що буде прямувати через Київ, Ніжин і Глухів на Москву	199
152. 1722, грудня 3. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Переяславський полк про підтвердження переяславського полкового осавула Івана Даниловича на уряді переяславського наказного полковника	200
153. 1722, грудня 3. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про призначення комісарами з боку Гетьманщини значного військового товариша Йосипа Тарасовича та чорнуського сотника Семена Максимовича в комісію полковника Семена Давидова, призначену за наказом царя для межування кордонів Почепа	201
154. 1722, грудня 3. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Гадяцький полк щодо можливої мобілізації козаків на випадок ворожого нападу з боку Криму та перепідпорядкування козаків, при розгортанні військових дій, київському губернатору, генералу Івану Трубецькому	203
155. 1722, грудня 3. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Полтавський полк щодо можливої мобілізації козаків для походу, з призначенням наказними полковниками – в похід – полтавського полкового сотника Якова Черняка та залишеним в Полтаві – полкового судді Григорія Буцького	205
156. 1722, грудня 3. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Ніжинський полк щодо надання транспорту турецькому посольству Капичі-баши на шляху до Москви через Ніжин, Борзну, Батурин і Кролевець	206
157. 1722, грудня 5. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо закупівлі для потреб царя підполковником Батурином та його посланцями ста тисяч відер горілки в Гетьманщині за вільною ціною	207
158. 1722, грудня 6. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про скасування з дозволу Сенату запроваджених Малоросійською Колегією в Гетьманщині тютюнової і медової десятини та інших зборів	210
159. 1722, грудня 8. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Київський полк щодо організації переїзду через Київ у напрямку Москви турецького посла Капичі-баши	211
160. 1722, грудня 10. Глухів – Подорожній лист Павла Полуботка і генеральної старшини пристава Олександра Меншикова на провезення вина з Волощини через Україну до Москви	212
161. 1722, грудня 11. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про призначення Дмитра Володьківського, Данила Карпіки та Семена Шаули для розгляду справи між адамівським священиком Леонтієм та наказним київським полковником, полковим суддею Іллею Жилою щодо прав на млин, розташований на Киселівській греблі	213
162. 1722, грудня 11. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Н-полк щодо вжиття карних заходів проти підданих, які відмовляються виконувати повинності на користь своїх державців	214
163. 1722, грудня 11. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про визнання прав Себаст'яновичів на Брагинський ґрунт та відмові в таких правах брагинським селянам, які володіють землею без відповідних документів, за чим мають простежити, а також обмежувати ґрунти селища Брагинець, Андрій Кандиба та Іван Армашенко	215
164. 1722, грудня 12. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо ремонту Новомлинської греблі державцями та мельниками, які мають прибутки з розташованих на ній млинів	216

165. 1722, грудня 12. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо послушенства посполитих села Кулаги Мглинської та слобід Суботовичі і Душатин вдові управителя гетьмана Скоропадського	217
166. 1722, грудня 16. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини стародубському наказному полковникові розсудити справу про належність успадкованого майна між Лук'яном Старосільським та його небожем Яковом Старосільським	218
167. 1722, грудня 18. Глухів – Повторний універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в N- полк щодо укріплення кордону на випадок ворожого нападу з боку Криму та перепідпорядкування козаків, при розгортанні військових дій, київському губернатору, генералу Івану Трубецькому, з призначенням наказним гетьманом над козаками гадяцького полковника Михайла Милорадовича	219
168. 1722, грудня 19. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генерального бунчужного Якова Лизогуба крелевецькому сотникові забезпечити вдові крелевецького сотника Маковського непорушність прав на Гутище	221
169. 1722, грудня 21. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо мобілізації сотень Гадяцького полку в Терський похід	221
170. 1722, грудня 22. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Ніжинський полк щодо пред'явлення державцями в Малоросійську Колегію наданих їм документів, які засвідчують їх майнові права	223
171. 1722, грудня 22. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Прилуцький полк щодо пред'явлення державцями в Малоросійську Колегію наданих їм документів, які засвідчують їх майнові права	225
172. 1722, грудня 28. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Понурницьку сотню про доручення значному військовому товаришеві Дем'яну Туранському провести спільно з капітаном Волжиним ревізію кількості дворів, щоб впровадити рівномірне утримання жителями сотні розташованих тут драгунів	226
173. 1722, грудня 30. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини у Вороніжську сотню щодо постачання з сотні 30 підвод на потреби Військової артилерії	227
174. 1723, січня 1. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Гадяцький полк щодо вивезення з полку в Глухів борошна, зібранного для членів Малоросійської колегії	227
175. 1723, січня 3. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо ревізії значними військовими товаришами Федором Кочубеєм та Стефаном Холодовичем власності, що належала померлому новгородському сотникові Лісовському, для її розподілу між кредиторами і спадкоємцями	228
176. 1723, січня 3. Глухів – Подорожній лист Павла Полуботка і генеральної старшини наміснику Глухівського Петропавлівського монастиря на проїзд з Глухова до Києва	229
177. 1723, січня 5. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини київському полковникові оприлюднити в Київському полку наказ царя про фальшиві гроші та вжити згідно наказу необхідних заходів	230
178. 1723, січня 8. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо незмінного виконання посполитими села Фастівки повинностей на потреби Військової артилерії згідно наказів артилерійського отамана Якова Жиловича	231
179. 1723, січня 8. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини обмачівському, підлипнянському та самбірському дозорцям щодо організації вивезення заготовленого в Біловежському степу сіна у Фастівку на потреби Військової артилерії	231

180. 1723, січня 13. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про підготовку сотень Чернігівського полку для відсічі можливого нападу турків і татар, з призначенням наказним командиром над козаками чернігівського полкового осавула Лисенка	232
181. 1723, січня 15. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини воронізькому сотникові щодо нерозміщення солдата з глухівського гарнізону в будинку Ірини Биковської	234
182. 1723, січня 15. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини переяславському полковникові готувати полк до походу	234
183. 1723, січня 16. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини бунчуковому товариству Ніжинського полку сплачувати визначені внески на відновлення постаждалої від пожежі Києво-Печерської церкви призначеним для цього ніжинським полковником комісарам	235
184. 1723, січня 21. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про підтвердження прав Євфимії Нашинської та Марії Сухининої на ґрунти, конфісковані у мазепинців Красноперича і Дороша, із звільненням Нашинської від претензій Марії Красноперичівни	236
185. 1723, січня 21. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо ремонту гетьманських Погарської і Бакланської гребель жителями ратушних сіл Мглина, Баклані та Погара	237
186. 1723, січня 21. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Чернігівський полк щодо забезпечення охочепіхотних та інших призначених в похід козаків грошима і провіантом	238
187. 1723, січня 21. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про доручення дозорці гетьманських млинів в Лубенському полку Якову Андрійовичу провести ревізію млинових прибутків, належних на булаву	239
188. 1723, січня 23. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини прилучському полковникові розсудити справу про побиття військовим товаришем Якимом Горленком прилучського полкового комісара Дмитра Івановича	240
189. 1723, січня 24. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини про доручення комісарам Дорофійовичу, Тарасевичу і Максимовичу розгляду справи між Валкевичами і Плотною щодо слободки Піщанки	240
190. 1723, січня 24. Глухів – Наказ Павла Полуботка стародубському наказному полковникові у справі між Валкевичами і Плотною щодо слободки Піщанки, дорученої для розгляду комісарам Дорофійовичу, Тарасевичу і Максимовичу	242
191. 1723, січня 26. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини Н- полковникові щодо порядку здійснення судочинства в його полку та надання відомостей про вирішення судових справ, які згідно відправлених раніше наказів було покладено на розгляд полкового суду	243
192. 1723, січня 29. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини новомиринському сотникові щодо можливих умов постачання провіанту солдатам глухівського полка полковника Бальцера	244
193. 1723, січня 30. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про затвердження Лаврентія Микитича обозним Полтавського полку	245
194. 1723, січня 30. Глухів – Подорожній лист Павла Полуботка і генеральної старшини на провезення до Москви Дмитру Горленкові з його дому істівних припасів і напоїв	246
195. 1723, січня 31. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини стародубському наказному полковникові Петру Корецькому та іншим полчанам розсудити Стефана Кголембіовського з полковим сотником Іваном Чарнолуцьким, а також розглянути інші справи	247

196. 1723, січня 31. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про затвердження Тихона Никифоровича понорницьким сотником	248
197. 1723, січня 31. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини N-полковникові про виправлення з N-полку зведеного загону козаків в похід до фортеці Святого Хреста	249
198. 1723, січня 31. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини у Чернігівський полк щодо завершення збору грошей з старшини та заможних козаків і міщан на реставрацію постраждалої від пожежі Києво-Печерської лаври	250
199. 1723, лютого 1. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про підтвердження перебування стрілецького товариства Матвія Мироновича на гетьманській службі	252
200. 1723, лютого 1. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо мобілізації сотень Чернігівського полку в Терський похід	253
201. 1723, лютого 1. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Ніжинський, Прилуцький і Київський полки щодо розміщення на колишніх квартирах козаків охочекомонного полку Карпа Часника, які повернулися з Терського походу	254
202. 1723, лютого 1. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини з дозволом капітану глухівського гарнізону Волжину розшукати свого біглого кріпака Федора Честоклєтова, що втік з сім'єю в минулі роки до України	255
203. 1723, лютого 3. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про затвердження Андрія Ковбаси охочекомонним полковником	256
204. 1723, лютого 4. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо ревізії дворів в Лубенському полку гадяцькими комісарами Стефаном Ситенським та Герасимом Кротневичем, спричиненої скаргою гадяцького полковника Михайла Милорадовича на надмірне обкладання стацією обивателів полку порівняно з іншими полками	257
205. 1723, лютого 7. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини полтавському наказному полковникові щодо мобілізації старшини і козаків полку в Терський похід	258
206. 1723, лютого 7. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про підтвердження гетьманської протекції колишньому старосанжарівському сотнику Івану Тарнавському	259
207. 1723, лютого 8. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про затвердження виділених вдовою протопопа Заруцького Параскевією спадкових маєтностей для свого старшого сина Андрія	260
208. 1723, лютого 8. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про затвердження Андрія Полянського синяківським сотником	261
209. 1723, лютого 8. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини полтавському наказному полковникові наказати старосанжарівській старшині не обкладати зайвими поборами підсусідків колишнього старосанжарівського сотника Івана Тарнавського	262
210. 1723, лютого 8. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини полтавському наказному полковникові щодо конфіскації у Федора Швидкого волів для відшкодування білицькому сотникові Василю Юхимовичу збитків, завданих даремними позовами Швидкого	262
211. 1723, лютого 9. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини ніжинському наказному полковникові щодо непритягнення до загальних повинностей підданих київського архієпископа в маєтностях Комарівці і Ковчині	263
212. 1723, лютого 10. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про	

виправлення в похід до фортеці Святого Хреста десятитисячного корпусу козаків	264
213. 1723, лютого 10. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Київський полк щодо впровадження на прикордонні, між Межигорами та Трипіллям, спостережно-сигнальних пунктів, для попередження можливих нападів кримських та білгородських татар	266
214. 1723, лютого 10. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Ніжинський полк про доручення значному військовому товаришеві Михайлу Шендюку зібрати із заможного військового товариства і духовенства заборговані гроші на відбудову погорілої Києво-Печерської лаври	268
215. 1723, між 11 та 28 лютого. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини до Н-полковника щодо вжиття ним заходів для прискорення маршу козаків, призначених з його полку в похід до фортеці Святого Хреста	269
216. 1723, лютого 13. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини опішнянському сотникові розслідувати справу про образу полтавського отамана Лук'яна Старицького полтавським полковим хорунжим Михайлом Руденком та його спільниками	270
217. 1723, лютого 14. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини батуринському сотникові щодо постачання 50 ободів для гармат Військової артилерії	271
218. 1723, лютого 14. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо розгляду Федором Гречаним та Захарієм Рошаківським справи між Іваном Баясним, Іваном Онуфрійовичем та іншими опішнянськими жителями	272
219. 1723, лютого 15. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини Олексію Черняку передати царську грамоту надану його батькові полтавському полковникові Леонтію Черняку, в якій згадуються обіцяні царем Полтавському полку привілеї, для виготовлення копії у Військовій Канцелярії	273
220. 1723, лютого 15. Глухів – Лист Павла Полуботка і генеральної старшини полтавському полковому сотникові щодо полкових справ	274
221. 1723, лютого 15. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини розслідувати справу про усунення будищанського сотника Колачинського з уряду наказним полтавським полковником Григорієм Буцьким	275
222. 1723, лютого 18. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Полтавський полк щодо перехоплення турецьких шпигунів	276
223. 1723, лютого 19. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини військовому товаришеві Данилу Кутневському прибути на суд в Глухів у справі знущань, завданих ним та його слугою Гаврилові Бучку при переїзді через село Локотки	277
224. 1723, лютого 20. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про доручення стародубському полковому отаманові Павлу Яворському та військовому товаришеві Семену Рубцю встановити межі між селами Кам'янкою і Грем'ячим	278
225. 1723, лютого 21. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про доручення артилерійському отаманові Якову Жилловичу зібрати ярмарковий збір під час ярмарку у Стародубі	279
226. 1723, лютого 22. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про право відкупити військовому товаришеві Трохимові Афанасовичу млин, перекуплений у його своячих Романихи Гуляницької ченцями Києво-Печерської лаври, із залишенням наданої їм в цьому млині військової частки	279
227. 1723, лютого 22. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Ніжинський полк щодо відправлення п'яти тисяч козаків на каналні роботи до Ладоги	281

228. 1723, лютого 22. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо прав опішнянського жителя Івана Балясного на виробництво селітри в Гадяцькому та Полтавському полках	283
229. 1723, лютого 24. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про послушення громади села Перегону Антипу Соколовському	284
230. 1723, лютого 25. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо доручення відправленим в Кобижчу ніжинському полковому і басанському сотникам Іванові Піроцькому та Федорові Рудківському з ніжинським магістратським писарем Григорієм Коніжським розслідувати зловживання київського полковника Танського	284
231. 1723, лютого 28. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Чернігівський полк щодо розпізнавання та вилучення з обігу фальшивих монет	286
232. 1723, лютого 28. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Полтавський полк щодо розпізнавання та вилучення з обігу фальшивих монет	287
233. 1723, лютого 28. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про доручення значному товаришеві Глухівської сотні Якимі Федоровичу та писарю Кролевецької сотні Федору Дубневичу розглянути справу про побиття спаським отаманом Мартином Демиденком жовнірів вдови гетьмана Скоропадського та паплюження її імені	289
234. 1723, лютого 28. Глухів – Подорожній лист Павла Полуботка і генеральної старшини для комісарів п'яти козацьких полків, що прямують через російські міста на каналні роботи до Ладоги	290
235. 1723, лютого 28. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про виправлення в похід до Ладоги на каналні роботи п'ятитисячного корпусу козаків, з призначенням гадяцького полковника Михайла Милорадовича головнокомандувачем	291
236. 1723, лютого 28. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про послушення громади села Устя Малого сосницькому сотникові Павлу Омеляновичу, зі скасуванням такого послушення на користь місцевого монастиря	292
237. 1723, лютого 28. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо коштів, які мають надходити від державців Ніжинського, Прилуцького та Київського полків на утримання охочекомонного полку Карпа Часника	292
238. 1723, лютий. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про затвердження значного військового товариша Івана Лисенка киселівським сотником	293
239. 1723, лютий. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про затвердження киселівського сотника Павла Омеляновича сосницьким сотником	294
240. 1723, березня 4. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини полтавському наказному полковникові прослідкувати, щоб великобудиський сотник не переслідував великобудиських жителів за подану на нього скаргу генеральній старшині	295
241. 1723, березня 6. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про підтвердження прав Глухівського Петропавлівського монастиря на прибутки з Мутинського перевозу	296
242. 1723, березня 6. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини Олексію Черняку залишити при собі не більше тридцяти козаків, усім іншим призначено йти в Терський похід на каналні роботи на Ладогу	297
243. 1723, березня 8. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини полтавському полковникові щодо завершення збору грошей в Полтавському полку,	

призначених на відбудову постраждалої від пожежі Києво-Печерської лаври та їх відправлення в Київ	297
244. 1723, березня 11. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо розшуку та повернення майстрів та учнів іконописця Якіма Глинського, які, не виконавши перед ним свої зобов'язання, залишили роботи по розпису іконостасу Великої Києво-Печерської церкви	298
245. 1723, березня 13. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини в Н-полк Н-полковникові щодо виправлення козаків полку в похід до Ладоги на каналні роботи	299
246. 1723, березня 13. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Київський і Переяславський полки щодо забезпечення транспортом турецького посольства Капичі-Баші, що повертається до Туреччини через Київ	300
247. 1723, березня 13. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини до міщан Києва та прикиївських містечок щодо забезпечення транспортом турецького посольства Капичі-Баші, що повертається до Туреччини через Київ	302
248. 1723, березня 16. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Ніжинський полк щодо видачі російським унтер-офіцерам і драгунам, відрядженим на форпости і в караули, лише визначеного утримання	303
249. 1723, березня 18. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини із застереженням Івану Балясному використовувати дозвіл на розробку селітри без порушення суспільних та приватних прав та наказом відновити зруйнований ним вал містечка Веприка	304
250. 1723, березня 21. Глухів – Лист Павла Полуботка до чернігівського полкового судді з роз'ясненням щодо неправомірності вимоги коменданта російського гарнізону в Чернігові вимагати від нього копії універсалів, що відправляються в Чернігівський полк урядом Гетьманщини	305
251. 1723, березня 22. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини миргородському полковникові щодо повернення майна Федором Липиненком Михайлові Дмитрієву, відібраного ним у нього начебто за борги іваницького сотника за наказом полковника	306
252. 1723, березня 22. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини наказному крелевецькому сотникові Семену Григоровичу щодо примусового відправлення Костантія Генваровського в Глухів	307
253. 1723, березня 23. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини господареві Гадяцького замку Михайлу Турковському та лубенському полковому писарю Степану Савицькому розглянути справу про захоплення маєтностей і майна Старою Романихою Бороховичевою у своєї овдовілої онуки Марії Савични	308
254. 1723, березня 24. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини гадяцькому полковникові не дозволяти збирання поборів з козацьких, церковних та ратушних маєтностей в своєму полку збирачами Малоросійської колегії до отримання роз'яснювальної резолюції з сенату	311
255. 1723, березня 24. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Гадяцький полк щодо постачання державцями полку транспорту і людей для зміцнення укріплень міста Гадяча	312
256. 1723, березня 24. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про доручення Стефану Рубану встановити походження серединобудинського козака Івана, якого курський поміщик Кузьма Позняков вважає своїм збіглим кріпак-ком	313
257. 1723, березня 24. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини з дорученням батуринському сотникові з урядом встановити права власності на	

млин, куплений генеральним суддею Іваном Чарнишом, який батуринська жителька Ємчиха вважає своїм	314
258. 1723, березня 27. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про затвердження Григорія Отвіновського стародубським отаманом, з підтвердженням його прав на села Смялч і Обухівку	315
259. 1723, березня 27. Глухів – Лист Павла Полуботка і генеральної старшини до конотопського сотника щодо непричетності колишніх сотенних писаря та отамана Матвія Несторовича та Данила Опанасовича до боргу перед конотопськими різницьким і калачницьким цехами	316
260. 1723, березня 28. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про заборону визнання Малоросійською колегією та іншим самозваним погребським козакам продавати посполиті ґрунти в Погребках	317
261. 1723, березня 29. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про доручення господарю Гадяцького замку Михайлові Турковському, значному військовому товаришеві Якову Новицькому та військовому канцеляристу Василю Забілі зібрати в Ковалівці додаткові свідчення у справі між колишнім ковалівським сотником Афанасом Кицешем та генеральним суддею Іваном Чарнишем	318
262. 1723, березня 29. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо непричетності колишніх сотенних писаря та отамана Матвія Несторовича та Данила Опанасовича до боргу перед конотопськими різницьким і калачницьким цехами	319
263. 1723, березня 29. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про виправлення військового канцеляриста Василя Забіли та значного військового товариша Федора Гречаного у Великобудиську сотню для розслідування зловживань Дмитра Колачинського	320
264. 1723, березня 30. Глухів – Універсал Павла Полуботка про призначення командиром над козаками Чернігівського полку, відправлених на каналні роботи на Ладоду, чернігівського хорунжого Марка Чечеля	321
265. 1723, квітня 2. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про надання значному військовому товаришеві Миколі Ханенкові сіл Перегон і Дешковичі	322
266. 1723, квітня 2. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини дептівському дозорці Василю Даровському прибути в Глухів для розгляду скарги на нього Андрія Василенка, або заплатити йому за службу	324
267. 1723, квітня 2. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про права і привілеї вдови полтавського полковника Івана Черняка Ірині, порушені Малоросійською Колегією та решетилівськими жителями	324
268. 1723, квітня 3. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо забезпечення проїзду турецького посла Капичі-баши через Україну з Москви до Туреччини	326
269. 1723, квітня 3. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо забезпечення проїзду турецького посла Капичі-баши через Україну з Москви до Туреччини	327
270. 1723, квітня 4. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Конотопську сотню щодо порядку ремонту млинів в сотні, з призначенням дозорці млинів Конотопської сотні	327
271. 1723, квітня 4. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини в Полтавський полк надати табель зі списками козаків, що померли на будівництві Ладозького каналу в 1722 році та у Терському поході, а також про обсяги робіт виконаних раніше та виконуваних на будівництві каналу в 1723 році і про інші дані	329

272. 1723, квітня 5. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Н-полк щодо висунення кандидатур на вакантні уряди	330
273. 1723, квітня 5. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо розслідування можливого підпалу будинка колишнього новосанжарівського сотника Івана Тарнавського	331
274. 1723, квітня 5. Глухів – Лист Павла Полуботка і генеральної старшини до колишнього новосанжарівського сотника Івана Тарнавського щодо розслідування можливого підпалу його будинка	332
275. 1723, квітня 6. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини свірзькому та дмитрівському городничим щодо забезпечення транспортом з маєтностей Чернігівської єпископії та Новгородського монастиря посольства турецького посла Капичі-баши	332
276. 1723, квітня 7. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про надання ніжинському полковому судді Роману Лазаровичу села Багринівки	333
277. 1723, квітня 8. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини до місцевої старшини, в містах на шляху від Глухова до Києва, щодо забезпечення транспортом турецького посла Капичі-баши	334
278. 1723, квітня 19. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про призначення ревізором в Переяславський полк військового канцеляриста Андрія Володківського для розслідування зловживань при мобілізації козаків полку, виправлених в походи в попередні роки, а також в Дербенський і Ладозький походи поточного року	335
279. 1723, квітня 22. Глухів – Лист Павла Полуботка і генеральної старшини до чорторийської громади про призначення глухівського наказного сотника Якіма Федоровича та ратушного писаря Сави Матвійовича для розгляду скарги громади про захоплення чорторийських ґрунтів Міклашевськими	336
280. 1723, квітня 25. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини ніжинському полковникові відкласти призначення Генваровського крелевським сотником, або взагалі його скасувати	337
281. 1723, квітня 27. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про призначення ревізором військового канцеляриста Василя Биковського у Полтавський полк, для розслідування зловживань при мобілізації козаків полку, виправлених в походи в попередні роки, а також в Дербенський і Ладозький походи поточного року	337
282. 1723, квітня 28. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо розслідування військовим товаришем Тимофієм Самойловичем скарги підлип'янського старости Івана Копцевича на зловживання дозорці гетьманських млинів Андрія Нечефеля	338
283. 1723, квітня 30. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Лубенський полк щодо готовності козаків полку до походу	339
284. 1723, квітня 30. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Стародубський полк щодо готовності козаків полку до походу	341
285. 1723, квітня 30. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Стародубський полк щодо готовності бунчукового товариства та гетьманських протекціантів до походу	342
286. 1723, квітня 30. Глухів – Універсал Павла Полуботка в Н - полк щодо готовності козаків полку до походу	342
287. 1723, травня 1. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо закінчення значним військовим товаришем Андрієм Кандибою та військовим канцеляристом Іваном Армашенком розгляду справи між Тетяною Бригинчиною і її синами та Себастяновичами і озерянями	343

288. 1723, травня 5. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо заготівлі в Новгородській і Вороніжській сотнях вугілля для потреб Військової артилерії	344
289. 1723, травня 10. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про призначення липлявським сотником отамана значкового товариства Стефана	345
290. 1723, травня 12. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про повернення вдові Данила Солонини Параскевії Домонтовичівні військового села Коптів	345
291. 1723, травня 17. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про підтвердження прав значного товариша Стародубського полку Василя Журмана на послушенство посполитих в селі Задубіння	347
292. 1723, травня 19. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини наказному полтавському полковникові розслідувати зловживання кишенського сотника Григорія Потоцького	348
293. 1723, травня 19. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про доручення значному військовому товаришеві Василю Завадовському та військовому товаришеві Парфену Пекалицькому розібрати скаргу значкового товариша Стародубського полку Леонтія Озерського на наказного стародубського полковника, полкового сотника Івана Чарнолузького	349
294. 1723, травня 22. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про підтвердження прав вдови мглинського сотника Максима Борозни Катерини на село Лопазне, на млин та на інші маєтності	350
295. 1723, травня 22. Глухів – Лист Павла Полуботка до ніжинського полковника щодо переобрання кролевецького сотника	351
296. 1723, травня 24. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини про виклик у Глухів за позовом значного військового товариша Петра Уманця ворменських жителів Якова Нагнибіди, Несторця та Василя Рини у справі повернення боргу дружині Уманця	352
297. 1723, травня 24. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо заборони подорожнім брати без подорожніх листів у жителів села Велике Устя підводи	353
298. 1723, травня 25. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо укріплення прикордонних містечок Київського полку на випадок війни з турками і татарами	354
299. 1723, травня 25. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини новомлинському сотнику з тамтешніми урядовцями організувати жителів сотні для ремонту Новомлинської сотні	355
300. 1723, травня 26. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини щодо ремонту гетьманської резиденції в Баклані посудицькими людьми та жителями села Рожни	355
301. 1723, травня 27. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини наказному стародубському полковникові визначити відповідального для спільного розслідування з відправленими київським генерал-губернатором офіцерами справи про побиття лавника стародубського магістрату Федоровича російськими військовими з Мекленбурзького корпусу	356
302. 1723, травня 29. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Конотопську сотню щодо ремонту Озарицької греблі	357
303. 1723, травня 30. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Прилуцький полк про доручення генеральному осавулу Василю Жураківському та генеральному бунчужному Якову Лизогубу урядових справ у зв'язку з	

від'їздом інших генеральних старшин та наказного гетьмана з Глухова до Санкт-петербурга	357
304. 1723, травня 30. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в охочекомонний полк Карпа Часника стосовно роздачі платні компанійцям, що були в Терському поході в 1722 році	358
305. 1723, травня 31. Глухів – Лист Павла Полуботка і генеральної старшини стародубським комісарам розслідувати зловживання солдатів Мекленбурзького полку і гренадерів з полку Хлопова	359
306. 1723, травня 31. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про взяття колишнього великобудиського сотника Дмитра Колачинського під гетьманський бунчук і протекцію, з увільненням з під полкової юрисдикції	359
307. 1723, травня 31. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини про доручення Семену Новаковичу та басанському сотникові Федору Рудьковському простежити за відшкодуванням збитків київським полковником Танським, завданих ним жителям Київського полку, здійснити судовий розгляд ряду кримінальних та цивільних справ та відновити Мандрику на уряді кобижського сотника	360
308. 1723, травня 31. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини стародубському полковнику звітувати у Генеральну канцелярію і Малоросійську Колегію про грошові, хлібні та інші прибутки зі Стародубського полку, з інформацією кому вони призначалися і на що витрачалися	362
309. 1723, червня 6. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини івангородському сотникові щодо звільнення самовільно зайнятого ним та іншими жителями сотні степу, належного до Військової артилерії	363
310. 1723, червня 8. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини у Глухівську сотню щодо готовності козаків сотні до походу у складі Військової артилерії	363
311. 1723, червня 10. Глухів – Інструкція Павла Полуботка і генеральної старшини ревізором Василю Полуницькому та Дем'яну Бутовичу відрядженим у Ніжинський полк	364
312. 1723, червня 10. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Лубенський полк про призначення царем генерала Михайла Голіцина головнокомандувачем над усіма військами в Україні та щодо готовності козаків полку за ордером Голіцина у Військову канцелярію виступити в похід	366
313. 1723, червня 11. Глухів – Універсал Павла Полуботка і генеральної старшини в Чернігівський полк про призначення серба Дмитра Мілютинова за указом царя седнівським сотником	367
314. 1723, червня 11. Глухів – Наказ Павла Полуботка і генеральної старшини стародубським комісарам щодо подання складених ними пунктів про кривди, заподіяні в Стародубському полку солдатами з Мекленбурзького полку та гренадерами полку Хлопова	368

Додаток І

Майнові документи Павла Полуботка

315. 1703, червня 18. Батурин – Універсал Івана Мазепи про підтвердження прав Павла Полуботка на куплені ним Мишуківський, Семанівський та Вертіївський ґрунти	371
316. 1706, листопада 15. Батурин – Універсал Івана Мазепи чернігівському полковни-	

кові Павлу Полуботкові про передачу йому села Наумівки, раніше належного матері Полуботка	372
317. 1708, листопада 14. Глухів – Грамота царя Петра I чернігівському полковникові Павлу Полуботкові на маєтності в Сумському полку на Слобожанщині та в Гадяцькому і Лубенському полках	373
318. 1708, листопада 20. – Універсал Івана Скоропадського чернігівському полковникові Павлу Полуботкові на маєтності в Чернігівському і Лубенському полках	375
319. 1708, листопада 20. – Універсал Івана Скоропадського чернігівському полковникові Павлу Полуботкові на село Коровинці з прилеглими до нього володіннями	377
320. 1708, грудня 22. Лебедин – Грамота царя Петра I чернігівському полковникові Павлу Полуботкові на маєтності в Чернігівському полку	378
321. 1716, травня 18. Глухів – Універсал Івана Скоропадського про підтвердження прав чернігівського полковника Павла Полуботка на куплені землі в Чернігівському полку	380
322. 1723, листопада 11. Чернігів – Визнання черниці П'ятницького монастиря Анастасії Савични іменем своєї матері, черниці Афанасії, щодо продажу Павлу Полуботкові землі в Чернігові, викупленої ним у Савичів у 1718 році	381

Додаток II

Судова справа за позовом Павла Полуботка

323. 1716, листопада 23. Баришівка – Акт баришівського уряду, складений за скаргою чернігівського полковника Павла Полуботка на баришівського міщанина Гната Лієнка щодо виданої Лієнком асекурації, в якій вину за збитки ошмянського ловчого Міхала Цибульського переказано на Полуботка	383
--	-----

Додаток III

Листи Павла Полуботка

А. До переяславського полкового сотника Івана Добронізького

324. 1721, квітня 2. Валдай – Лист Павла Полуботка про перевезення тіла померлого генерального хорунжого Івана Сулими до України	386
--	-----

Б. До гетьмана Івана Скоропадського

325. 1710, серпня 10. Чернігів – Лист Павла Полуботка з приводу можливого звільнення полонених братів Іохновичів, що утримуються в Чернігові	388
326. 1720, травень-червень. Глухів – Лист Павла Полуботка з приводу його прав на куплений млин, розташований на Самотузькій греблі, та наклепів на нього з боку колишнього власника, мельника Якіма Бідного	389

В. До фельдмаршала Олександра Меншикова

327. 1720, березня 23. Чернігів – Лист Павла Полуботка щодо непричетності до збереження вина, яке належало померлому генералу Яковлеву, та з приводу постачання Меншикову риби	391
--	-----

328. 1720, березня 31. Чернігів – Лист Павла Полуботка щодо наданої допомоги в справах, які Меншиков доручив своєму посланцю, з повідомленням про відправлені в дарунок Меншикову 4 бочки пива, 2 бочки меду та свіжу рибу	392
329. 1720, квітня 20. Чернігів – Лист Павла Полуботка з поздоровленням Меншикова і його сім'ї зі святом Воскресіння Христового	393
330. 1720, травня 5. Гадяч – Лист Павла Полуботка щодо необхідності подальшої участі козаків полку разом з офіцерами і солдатами київського гарнізону в спільних заставах, запроваджених у 1714 році київським губернатором Голіциним для недопущення ввезення заборонених товарів	394
331. Друга половина 1720 року. – Лист Павла Полуботка щодо труднощів в розташуванні Мекленбургського корпусу на Чернігівщині, де також розташовано й Київський драгунський полк, з проханням вивести мекленбургців з території його полку	395
332. 1721, не раніше 5 квітня – не пізніше 15 квітня. Новгород – Лист Павла Полуботка щодо шляхів, якими йдуть козаки на каналні роботи до Ладоги, зі звісткою про смерть генерального хорунжого Сулими	395
333. 1721, квітня 16. Новгород – Лист Павла Полуботка з поздоровленням Меншикова і його сім'ї зі святом Воскресіння Христового	396
334. 1721, травня 11. Нова Ладога – Лист Павла Полуботка з повідомленням про прибуття козаків його команди на каналні роботи до Ладоги та організацію початку робіт козаків на каналі	397
335. 1721, червня 28. Обоз біля каналу – Лист Павла Полуботка з поясненням Меншикову причин відмови надати полковнику Скорнякову-Писареву триста козаків Стародубського полку для робіт у Катерингофі	398
336. 1721, липня 14. Біля каналу, з під села Дубни – Лист Павла Полуботка щодо великої смертності і захворювань козаків його команди	399
337. 1721, липня 21. Біля каналу, з під села Дубни – Повторний лист Павла Полуботка щодо подальшого збільшення смертності і захворювань козаків його команди, із запитом до Меншикова як запобігти збільшенню захворювань	399
338. Перша половина березня 1722 року. – Лист Павла Полуботка стосовно призначеного походу десятитисячного корпусу козаків під Царицин	400
339. Березень-квітень 1722 року. – Лист Павла Полуботка щодо уточнення маршруту військ, яким призначено за царським указом йти під Царицин	401
340. 1722, листопада 26. Глухів – Лист Павла Полуботка з повідомленням про отриманий від Меншикова через полковника Іларіонова лист	402
341. 1722, грудень. Глухів – Лист Павла Полуботка щодо готовності виконати прохання Меншикова, викладене в його листі, переданому через шталмейстера Богдана Родіонова	403

Додаток IV

342. Грамота видана Сенатом від імені царя Петра I Павлу Полуботку і генеральній старшині на управління Україною до обрання повночинного гетьмана	404
---	-----

Додаток V

343. Уривки зі щоденника гетьманської канцелярії за 1722-1723 рр., записаного військовими канцеляристами Пилипом Борзаківським та Павлом Ладинським	406
---	-----

Додаток VI

Опис маєтностей Павла Полуботка

344. Опис конфіскованого майором Раєвським та гвардійським сержантом Львовим за наказом бригадира Румянцева у грудні 1723 - січні 1724 рр. майна і маєтностей Полуботків, із засвідченням повернення конфіскату за наказом цариці Катерини I дружині Полуботка та його синам Якову і Андрію у 1725 році 444

Додаток VII

Універсали українських гетьманів

345. 1657, липня 7. Чигирин – Універсал Богдана Хмельницького про дозвіл Київському Видубицькому Михайлівському монастиреві збирати медову данину в селах Волосовичі і Нестановичі 506
346. 1659, останні числа листопада. Богуслав – Універсал Юрія Хмельницького про взяття під гетьманську оборону Семена Лопуха, із звільненням від усіх поборів і повинностей його млина у Бобровиці та хутора в Гоголеві 507
347. 1659, грудня 18. Чигирин – Наказ Юрія Хмельницького козаку Дмитрові, Носачишиному зятю, повернути захоплений став на потреби церков містечка Ольховця та прибути з ольховецькими жителями у цій справі до гетьмана 507
348. 1660, червня 25. Богуслав – Універсал Юрія Хмельницького про підтвердження прав острицького козака Петра Беремецького на спадкові землі 508
349. 1669, травня 1. Батурин – Наказ Дем'яна Многогрішного стародубському полковникові Петру Рославцю судити і стратити розбійника з банди Івашка, що нападає на купців, з розпорядженням шукати інших розбійників та прискорити спорядження військового товариства 509
350. Не раніше червня 1669 – не пізніше березня 1672. Батурин – Універсал Дем'яна Многогрішного Рихлівському монастирю про розмежування монастирських володінь 510
351. 1671, червня 22. Чигирин – Оборонний універсал Петра Дорошенка Мотронинському Троїцькому монастиреві на маєтності біля монастиря, з наданням на монастир щорічно 200 золотих 512
352. 1671, липня 13. В обозі – Оборонний універсал Петра Дорошенка Мотронинському Троїцькому монастиреві на монастирських людей 513
353. 1672, червня 27. Батурин – Універсал Івана Самойловича про підтвердження прав Макошинського монастиря на млини, озеро, поля і сіножаті 514
354. 1672, червня 27. Батурин – Оборонний універсал Івана Самойловича Макошинському монастиреві на маєтності 515
355. 1695, жовтня 28. Батурин – Універсал Івана Мазепи про звільнення пасіки Межигірського монастиря в Лебединському лісі від медової десятини 515
356. 1695, грудня 29. Батурин – Наказ Івана Мазепи чернігівському полковникові щодо повернення прав Чернігівського П'ятницького монастиря на незаконно відчужені посполиті ґрунти і млинові прибутки, непритягнення до власного підданства полковником і старшиною монастирських підданих та справедливого обкладення їх стацією на сердюків 516
357. 1697, червня 23. Батурин – Наказ Івана Мазепи менському сотникові щодо нерозміщення піхотного товариша при Макошинському дівичому монастирі із заборонаю утримувати їх за рахунок вбогих людей, що живуть при монастирі 518

358. 1698, січня 5. Батурин – Універсал Івана Мазепи про підтвердження прав Київського Микільського монастиря на Боршівку, Гатне, Глинищі і Григорівщину за стародавніми привілеями	518
359. 1699, грудня 10. Батурин – Універсал Івана Мазепи щодо непорушення прав Макошинського дівичого монастиря на військову частку прибутків у Величківському млині	520
360. 1700, березня 22. Батурин – Наказ Івана Мазепи синявському та киселівському сотникам прибути в Глухів на Генеральний Суд за позовом Макошинського монастиря про привласнення сотниками усіх прибутків з монастирського млина	521
361. 1700, червня 14. Батурин – Універсал Івана Мазепи про підтвердження прав Київського Межигірського монастиря на села Дем'янчичі і Харківці	521
362. 1700, листопада 22. Батурин – Наказ Івана Мазепи менським та хвесківському мельникам прибути на Генеральний Суд за скаргою на них з Макошинського дівичого монастиря у привласненні ними військових часток прибутків, наданих монастиреві	522
363. 1701, червня 27. Табір під Макошином – Оборонний універсал Івана Мазепи Макошинському дівичому монастиреві на захист монастирських маєностей від спустошення козацьким військом, що прямує повз них на війну в Інфляндію	523
364. 1701, вересня 13. Батурин – Універсал Івана Мазепи козелецькому протопопу Петру Федоровичу про поділ навпіл військових прибутків з млина, належного йому з співвласником, військовим товаришем Йосипом Міткевичем, між ними обома	524
365. 1702, травня 1. Батурин – Універсал Івана Мазепи про підтвердження прав Київського Братського монастиря на Овлукські озера і сіножаті	525
366. 1702, травня 23. Батурин – Наказ Івана Мазепи ігумену Київського Видубицького монастиря вжити заходів, щоб монастирські дозорці на монастирських переправах через Дніпро не пропускали втікачів з Лівобережжя, які намагаються переселитися за кордон на Правобережжя	527
367. 1702, жовтня 27. Батурин – Універсал Івана Мазепи про підтвердження прав Київського Братського монастиря на Которські ґрунти	528
368. 1704, лютого 16. Батурин – Оборонний лист Івана Мазепи Видубицькому монастирю у справі захисту від вирубки монастирських дерев, що стоять на Либеді, шафарем Києво-Печерської лаври та захисту монастирського містечка Літковичі від поборів охотницьких козаків, розташованих в ньому, та від перейджих	530
369. 1704, березня 11. Батурин – Універсал Івана Мазепи про підтвердження прав вдови Якова Жураківського Марини та її синів на села Щєблі та Велику і Малу Слободки	531
370. 1704, квітня 8. Батурин – Універсал Івана Мазепи в Переяславський полк про заборону влаштовувати перевози через Дніпро, а користуватися лише Київськими і Терехтемирівським	531
371. 1705, травня 11. Батурин – Наказ Івана Мазепи чернігівському полковникові Павлу Полуботкові розібрати справу про права Войцеховичів на млин, відібраний у них Бурковським за часів його полковництва	533
372. 1706, липня 22. Обоз від Василькова – Універсал Івана Мазепи про підтвердження звільнення київським митрополитом Варлаамом Ясинським власності Київського Видубицького монастиря від управління Київської митрополії	534
373. 1706, вересня 1. Київ – Універсал Івана Мазепи про підтвердження прав Київського Видубицького монастиря на село Дацьки та на млин на річці Росі	535

374. 1707, вересень-листопад. Київ-Печерський – Наказ Івана Мазепи корсунському старості Василю Ждановичу розслідувати справу щодо побудованого жителем села Луки Юрком, підданим Києво-Пустинного Микілького монастиря, млина на річці Росі	536
375. 1708, січня 23. Батурин – Наказ Івана Мазепи чернігівському полковникові вчинити між Мокрієвичами поділ нерухомості та іншого майна і цінностей, що залишилися після смерті Карпа Мокрієвича	537
376. 1708, серпня 31. Обоз від Бикова – Лист Івана Мазепи ігуменові Київського Видубицького монастиря із заборonoю самочинно знищувати млини корсунських жителів та наказом, у випадку порушення ними монастирських прав, діяти правовими заходами	539
377. 1713, квітня 23. Бендери – Оборонний універсал Пилипа Орлика польському полковникові Роговському на Іванківці	539

Додаток VIII

Універсали генеральної старшини і полковників

378. 1691, травня 28. Батурин – Лист генерального судді Сави Прокоповича до крoлевецького сотника про дозвіл гетьмана сотникові прилучити до підданства посполитих, осаджених біля Гути	541
379. 1706, квітня 12. Крoлевець – Наказ генерального судді Василя Кочубея добротівському отаманові розглянути справу між Захарієм Пулинцем та крoлевецьким сотником Іваном Маковським у справі проданих Пулинцем своїх ґрунтів, нібито належних Маковському	542
380. 1707, липня 2. Ретик – Наказ генерального судді Василя Кочубея козакам і посполитим з належного йому села Ярославця не брати в заставу чужі ґрунти без відомства відповідних урядників, під загрозою втрати грошей наданих в заставу	543
381. 1715, серпня 26. Стародуб – Наказ генерального бунчужного Якова Лизогуба стародубським урядовцям із заборonoю розмішувати російських військових в будинку Дем'яна Григоровича	543
382. 1718, серпня 2. Глухів – Наказ генерального судді Івана Чарниша значному військовому товаришеві Петру Корецькому повернути Євфимії Тимошенковій захоплене ним на її полях збіжжя, або з'явитися з нею на розгляд справи до Генерального Суду	544
383. 1718, серпня 19. Глухів – Наказ генерального судді Івана Чарниша значному військовому товаришеві Петру Корецькому повернути стародубівському полковому осавулові Семену Березовському забране жито та не зазіхати на його землю	545
384. 1719, липня 16. Прилуки – Універсал генерального бунчужного Якова Лизогуба про підтвердження прав значного військового товариша Павла Раковича на сіножать	546
385. 1719, липня 11. Прилуки – Оборонний універсал генерального бунчужного Якова Лизогуба товаришу Прилуцького полку Стефану Леонтійовичу на дубняк	547
386. 1720, січень. Переяслав – Універсал генерального хорунжого Івана Сулими про підтвердження прав переяславського полкового осавула Лукаша Васильовича на хутір над Сухим Чумгачком, з дозволом на будівництво млина та з наданням права на використання сіножаті	548

387. 1721, листопада 4. Стародуб – Універсал генерального бунчужного Якова Лизогуба про делегування повноважень Антонові Давидовичу на збирання з деґтярів встановленого на військо податку 549

БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ПОЛК

388. 1710, жовтня 16. В обозі під Нерубанівкою – Універсал білоцерківського полковника Антонія Танського про призначення Симона Якименка хорунжим Білоцерківського полку, з наданням йому села Устимівки 550

ГАДЯЦЬКИЙ ПОЛК

389. 1716, квітня 12. Зіньків – Універсал гадяцького полковника Михайла Милорадовича про підтвердження протекції вдові ахтирського обозного Євдокії Павловні та про непритягнення її до будь-яких повинностей 551
390. 1722, жовтня 9. Бутівка – Наказ гадяцького полковника Михайла Милорадовича бутівському старості щодо охорони визначених меж ґрунтів, належних до Бутівки 552

КИЇВСЬКИЙ ПОЛК

391. 1687, серпня 4. Козелець – Наказ київського полковника Костянтина Солонини вийти і громаді села Данівки щодо послуху Козелецькому Георгіївському монастиреві 553
392. 1710, квітня 24. Козелець – Універсал київського полковника Федора Вольського про надання села Данівки Козелецькому Георгіївському монастиреві 553
393. 1713, грудня 5. Козелець – Універсал київського полковника Антонія Танського про підтвердження прав Козелецького Георгіївського монастиря на монастирських підданих в передмісті Козелця та в околишніх селах Закладках, Опеньках, Шуляках, Лихолітках, Голомаздах і Данівці 554
394. 1717, липня 22. Козелець – Наказ київського полковника Антонія Танського бобровицькому сотникові щодо невтручання місцевих козаків в ґрунти належні підданним Київського Видубицького монастиря, посполитим з Ярославки 555
395. 1718, червня 24. Козелець – Універсал київського полковника Антонія Танського про надання в послушенство київському полковому хорунжому Івану Кукурану скрипчанських посполитих 556

ЛУБЕНСЬКИЙ ПОЛК

396. 1694, листопада 25. Пириятин – Універсал лубенського полковника Леонтія Свічки про підтвердження прав Василя Левченка на надані та куплені володіння 557
397. 1703, листопада 7. Лубни – Універсал лубенського полковника Дмитра Зеленського з дозволом Василю Леонтійовичу осадити хутір на купленному місці 558
398. 1709, червня 10. Обоз під Багачкою – Універсал лубенського полковника Василя Савича про надання значному військовому товаришеві Петру Зарудному села Москалівки 559
399. 1709, липня 22. Лубни – Універсал лубенського полковника Василя Савича про послушенство кагатличан колишньому чигириндубровському сотникові Івану Булюбашу та непідлеглість їх чигириндубровській старшині 559
400. 1709, вересня 11. Лубни – Універсал лубенського полковника Василя Савича про надання значному військовому товаришеві Івану Корнійовичу села Денисівки 560

401. 1710, січня 16. Ромни – Універсал лубенського полковника Василя Савича про надання значному військовому товаришеві Афанасію Михайловичу села Сурмачівки	561
402. 1712, жовтня 3. Лубни – Наказ лубенського полковника Василя Савича громаді села Скоробагатки виконувати послухенство Павлу Мартосу попри звільнення ним посади сотника	562
403. 1714, липня 16. Лохвиця – Універсал лубенського полковника Андрія Марковича про підтвердження прав значного військового товариша Петра Зарудного на володіння селом Москалівкою	562
404. 1714, вересня 22. Лохвиця – Універсал лубенського полковника Андрія Марковича про підтвердження прав лубенського полкового обозного Павла Мартоса на село Скоробагатки	563
405. 1717, березня 1. Ромни – Універсал лубенського полковника Андрія Марковича про надання Семену Максимовичу села Бондарі	564
406. 1719, квітня 3. Ромни – Універсал лубенського полковника Андрія Марковича про підтвердження угоди між березняківськими жителями та значним лубенським обивателем Федором Кулябкою щодо розмежування ґрунтів	565

МИРГОРОДСЬКИЙ ПОЛК

407. 1709, січня 1. Білоцерківка – Універсал миргородського полковника про підтвердження прав білоцерківського сотника Лавріна Васильовича на село Решетилівку, раніше належне його батькові, миргородському обозному Василю Онисимовичу	566
408. 1710, вересня 18. Сорочинці – Універсал миргородського полковника Данила Апостола про надання Василю Родзянку села Єнці	567

НІЖИНСЬКИЙ ПОЛК

409. 1656, березня 12. Борзна – Наказ ніжинського полковника Григорія Гуляницького менському сотникові щодо належності полів, за часів Хмельниччини втрачених колишнім панством, Макошинському жіночому монастиреві	568
410. 1660, липня 21. Ніжин – Універсал ніжинського полковника Василя Золотаренка про надання Макошинському жіночому монастиреві двох млинових каменів в селі Величківцях	568
411. 1709, жовтня 16. Ніжин – Наказ ніжинського полковника Лук'яна Жураківського до мринського сотника Феодора Тарасовича щодо відправлення в Ніжин на будівництво Київської фортеці полонених шведів	569
412. 1715, листопада 17. Ніжин – Оборонний універсал ніжинського полковника Лук'яна Жураківського івангородському цеху ткачів, шведів та кравців	570
413. 1719, вересня 3. Глухів – Універсал ніжинського полковника Петра Толстого про підтвердження прав івангородського сотника Василя Дмитровича на греблю на річці Острі, з наданням права побудувати млин та отримувати з нього всі прибутки	570

ПЕРЕЯСЛАВСЬКИЙ ПОЛК

414. Не раніше середини 1682 – не пізніше травня 1687. Переяслав – Універсал переяславського полковника Леонтія Полуботка про надання сіножатей для царського гарнізону в Переяславі	571
--	-----

415. 1689, липня 29. Переяслав – Універсал переяславського полковника Леонтія Полуботка про надання переяславському полковому хорунжому Олександру Сулимі сіл Вовчки і Строкова	573
416. 1708, грудня 2. Лебедин – Універсал переяславського полковника Стефана Томари про надання переяславському полковому писарю Якову Рустановичу села Виповець	574
417. 1712, грудня 13. Домонтів – Універсал переяславського полковника Стефана Томари про дозвіл домонтівським шевцям торгувати в Золотоноші	574
418. 1713, травня 13. Переяслав – Універсал переяславського полковника Стефана Томари про надання переяславському полковому судді Олександру Сулимі села Міцаловки	575

ПОЛТАВСЬКИЙ ПОЛК

419. 1714, липня 8. Полтава – Універсал полтавського полковника Івана Черняка про надання в послушенство кобеляцькому сотникові Саві Михайловичу людей, що живуть при його купленій Кобеляцькій греблі	576
420. 1719, вересня 5. Келеберда – Універсал полтавського полковника Івана Черняка про призначення Павла Вакуленка переволочанським сотником	577
421. 1719, жовтня 19. Полтава – Універсал полтавського полковника Івана Черняка про дозвіл товаришеві Решетилівської сотні Родіону Івановичу побудувати греблю і млин на два кола на річці Говтві, на купленому ним місці	577

ПРИЛУЦЬКИЙ ПОЛК

422. 1709, березня 27. Прилуки – Універсал прилуцького полковника Івана Носа про підтвердження прав прилуцького цеху музик, на підпорядкування йому всіх, хто заробляє грою музики в Прилуцькому полку	578
423. 1709, квітня 12. Прилуки – Універсал прилуцького полковника Івана Носа про права та обов'язки прилуцького кравецького цеху	579
424. 1709, вересня 1. Прилуки – Універсал прилуцького полковника Івана Носа про підтвердження прав прилуцької ратуші на млини, на річці Смоші	580
425. 1712, січня 4. Прилуки – Універсал прилуцького полковника Івана Носа про затвердження угоди значного військового товариша Федора Марковича із заїздськими та товкачівськими жителями на будівництво греблі на належній йому ділянці річки Удай	581
426. 1715, вересня 15. Прилуки – Універсал прилуцького полковника Гната Галагана про підтвердження прилуцькому цехові кравців і кушнірів давніх привілеїв	582
427. 1717, листопада 15. Прилуки – Наказ прилуцького полковника Гната Галагана боршенському війтові не притягати до посполитих повинностей Харка Коваленка та Левка Толоку	583
428. 1718, грудня 20. Прилуки – Універсал прилуцького полковника Гната Галагана про права і обов'язки прилуцького різницького цеху	583
429. 1719, січня 29. Прилуки – Універсал прилуцького полковника Гната Галагана про заснування та регламентацію роботи прилуцького калачницького цеху	584
430. Близько 1719 року. Прилуки – Наказ прилуцького полкового судді Івана Марковича боршенському війтові не притягати до посполитих повинностей Харка Коваленка та Левка Толоку	585
431. 1723, січня 22. Прилуки – Наказ прилуцького полковника Гната Галагана з'явитися в Прилуки брагинському війтові Макаруку з тамтешніми жителями Кіндратом Шевцем з дружиною, Сіроштаном та Гришихою	586

СОСНИЦЬКИЙ ПОЛК

432. 1663, вересня 3. Сосниця – Універсал сосницького полковника Якова Скидана про підтвердження прав Макошинського жіночого монастиря на два млинових каменя в селі Величківцях 586

СТАРОДУБСЬКИЙ ПОЛК

433. 1699, січня 2. Стародуб – Універсал стародубського полковника Михайла Міклашевського про взяття під полковничу протекцію Івана Андросенка Шепелича 587
434. 1708, червня 4. В таборі під Ратновим – Універсал стародубського полковника Івана Скоропадського про надання стародубському полковому хорунжому Федору Скоробагатому села Манюки 588
435. 1708, вересня 2. Табір з під Глинного – Універсал Івана Скоропадського про підтвердження прав новгородського сотенного писаря Семена Березовського на хутір Горбовецького, наданий йому новгородським сотником Лук'яном Жоравком 588
436. 1709, жовтня 19. Стародуб – Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки про надання хорунжому Стародубської полкової сотні Філіпу Данченкові села Лакома Буда 589
437. 1710, лютого 9. Почеп – Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки про підтвердження прав Петра і Корнія Бруєнків на селище Шматів та інші володіння 590
438. 1710, лютого 29. Стародуб – Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки з дозволом осадити слободу і побудувати млин-вешняк на міські потреби Мглина 591
439. 1711, серпня 23. В обозі під Самарою – Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки про дозвіл військовому товаришеві Василю Даниловському побудувати греблю і млин на річці Покоянці 591
440. 1712, лютого 24. Стародуб – Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки про підтвердження прав стародубського полкового писаря Павла Дублянського на набуті землі, з дозволом осадити на них слободу та наданням йому села Лопатні 592
441. 1712, травня 20. Стародуб – Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки про послушенство посполитих з села Чортовичі стародубському полковому хорунжому Стефанові Якимовичу 593
442. 1713, липня 27. Обоз під Києвом – Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки про надання значному товаришеві Стародубського полку Олексію Єсимонтовському восьми дворів посполитих в селі Єсимонтовці 594
443. 1713, листопада 29. Стародуб – Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки про козацькі права Павла Сердюченка та його обов'язки перед чернижівською громадою за ґрунт, яким він володіє в селі Чернижові 595
444. 1714, січня 12. Стародуб – Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки про підтвердження прав хорунжого Стародубської Полкової сотні Філіпа Данченка на діброви і млинок, з правом осадити там слободу 596
445. 1714, лютого 1. Стародуб – Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки про дозвіл стародубському полковому писарю Павлу Дублянському завести хутір, побудувати млин та осадити слободу на вподобаних ним місцях 597
446. 1714, липня 4. Стародуб – Універсал стародубського полковника Лук'яна Жорав-

ки про надання стародубському полковому осавулові Семену Березовському села Ведмеді	598
447. 1714, липня 15. Стародуб – Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки про дозвіл стародубському полковому судді Прокопу Силенкові передати своєму синові Тимофію військове село Білий Колодязь	598
448. 1715, березня 10. Стародуб – Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки про підтвердження прав Печеницького жіночого монастиря на слободу Шапочку та на інші володіння	599
449. 1715, квітня 20. Стародуб – Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки з дозволом Василю Добрянському осадити слободу на урочищі Старосілці, а на річці Грозлівці засипати греблю та побудувати млин-вешняк	600
450. 1716, березня 1. Стародуб – Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки про накладення на Павла Сердюка боярського послушенства на користь стародубського полкового писаря Григорія Скорупи	601
451. 1717, липня 12. Обоз під Печерськом – Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки про підданство гарцівських бобилів Василю Журману	601
452. 1717, жовтня 3. Стародуб – Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки про підтвердження прав значного військового товариша Леонтія Мархаленка на село Артюшкове	602
453. 1718, листопада 20. Новгород (Сіверський) – Універсал стародубського полковника Лук'яна Жоравки про взяття під полковничу протекцію Григорія Шепеленка та його матері	603
454. 1722, квітня 28. Стародуб – Наказ стародубського наказного полковника Петра Корецького про підданство гарцівських бобилів Василю Журману	603
455. 1722, листопада 21. Стародуб – Наказ стародубського наказного полковника Петра Корецького шептаківському старості Василю Мовчану щодо стягнення згідно присуду полкового суду з Феденків компенсації архипівцям, за підтоплення їх берега греблею Феденків	604

ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ПОЛК

456. 1671, травень. Батурин – Універсал чернігівського полковника Івана Лисенка про підтвердження прав Макошинського жіночого монастиря на поля біля Мени і Макошина	605
457. 1672, квітня 27. Батурин – Оборонний універсал чернігівського полковника Василя Борковського Макошинському жіночому монастиреві на млини, поля і сіножаті	606
458. 1688, січня 21. Макошинський монастир – Універсал чернігівського полковника Якова Лизогуба Макошинському монастиреві на монастирських підсусідків в Соснищі, Хвесківці та в монастирі	607
459. 1688, лютого 1. Макошин – Універсал чернігівського полковника Якова Лизогуба щодо допомоги в ремонті греблі Макошинського монастиря в селі Величківцях громадами сусідніх сіл	607
460. 1699, червня 12. Чернігів – Універсал чернігівського полковника Юхима Лизогуба про непритягнення монастирських підсусідків Макошинського дівичого монастиря до громадських повинностей	608
461. 1722, червня 14. Над каналом, під Кобаню – Універсал чернігівського полкового судді та наказного полковника Василя Томари про призначення менського сотника Івана Ігнатовича старшим над 600-тьма козаками з Сосницької, Киселівської, Понорницької, Волинської та Менської сотень, призначених на каналні роботи під Ладугу	609

МОЗИРСЬКА ЗАЛОГА

462. 1657, вересня 4. Мозир – Наказ громадам сіл Волосовичі та Нестановичі командира мозирської козацької залоги Матвія Гафилевича сплачувати медову данину згідно гетьманського універсалу на Київський Видубицький Михайлівський монастир 610

Додаток IX

Промеморії Павла Полуботка і генеральної старшини в Малоросійську колегію

463. 1722, жовтня 1. Глухів – Відповідь Павла Полуботка і генеральної старшини в Малоросійську Колегію щодо здійсненого прилуцьким наказним полковником перепису хат 611
464. 1722, жовтня 24. Глухів – Відповідь Павла Полуботка і генеральної старшини в Малоросійську Колегію щодо умов доставлення кореспонденції полтавського коменданта Чичеріна в Глухів та надання коней і провідників для його кур'єра з терміновими листами 612
465. 1722, жовтня 29. – Відповідь Павла Полуботка і генеральної старшини в Малоросійську Колегію щодо передачі в Колегію справи про борг литвинівського козака Івана Юрченка литвинівському жителю Давиду Додрушавичу 613

Додаток X

Чолобитні старшини Запорозького Війська до царя Петра I

466. 1723, вересень. – Чолобитні Запорозького Війська до царя Петра I щодо непоплатності судового устрою Гетьманщини і скасування введених хлібних і грошових податків 614
467. 1723, жовтня 1. Коломак – Коломацькі чолобитні Запорозького Війська до царя Петра I щодо скасування встановлених в Україні Малоросійською Колегією податків та щодо обрання з українців повночинного гетьмана 618

Наукове видання

**Універсали
Павла Полуботка
(1722-1723)**

Редактор

Броніслав Адамович

Художній редактор

Георгій Сергєєв

Технічний редактор

Майя Притикіна

Оригінал-макет підготувала

Ярослава Ленго

Підп. до друку 27.06.2008.

Формат 70х100 ¹/₁₆. Папір офс. Офс.друк.

Ум. друк. арк. 58,5. Обл.-вид. арк. 62,77.

Ціна договірна.

Наклад 500. Замовлення № 8-1512

Надруковано у ЗАТ «ВІПОЛ»

03151, Київ-151, вул. Волинська, 60

Примітка

З приводу вміщеного на с. 6 портрету серед істориків точаться суперечки; деякі дослідники схильні вважати, що на ньому зображено батька Павла Полуботка – Леонтія.

